

ספר
פתיחה
לחכמת הקבלה

כולל
"האילן הקדוש"

מאת

שר בית הזהר, ראש כל בני הגולה, כ"ק אדמו"ר המקובל האלקי

רבי יהודה ליב הלוי אשלג זי"ע

מחבר פירוש "הסולם" על הזהר הקדוש

וספר "תלמוד עשר הספירות"

ועליו סובבים ב' המאורות הגדולים

אור שלום

ביאור מקומי ומקיף גם יחד,
המלבן ומעמיק בעניני החכמה
(נערך ע"פ קלטות)

אור ברוך

ביאור תמציתי שנערך על הדף
כולל שרטוטים

מאת רוח אפינו, בנו בכורו, ממשך דרכו

כבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו

יחיד הדור בחכמת האמת

רבי ברוך שלום הלוי אשלג זי"ע

בעל ה"ברכת שלום"

ועוד נוספו לבאר הדברים בפשטות לתועלת הלומדים

פירושי

"הערות וביאורים", "ראשית חכמה"

ממה שנתחדש בשיעורים בבית המדרש בקרית יערים (טלזסטון)

מאתי בעזהשי"ת

אברהם מרדכי גוטליב

תלמיד כ"ק אדמו"ר ה"ברכת שלום" אשלג זי"ע

חלק ב'

אלול ה'תשס"ח

לעילוי נשמת

אבי מורי

חיים בן יהודה ז"ל

ולזכות אמי מורתי

עליזה בת רוחמה

לבריאות ואריכות ימים ושנים

Copyright ©

כל הזכויות שמורות לעמותת

"אור ברוך שלום"

ת.ד. 2003 בני-ברק

מ.ח. (דיסקונט סניף מס' 139 ב"ב): 206334

העתקת הספר והפצתו ללא רשות בעל הזכויות - אסורים

עפ"י דין תורה ולפי החוק הבינלאומי.

בנוגע לעניני הספר

וכן בנוגע לשיעורים בתורת מרן בעל "הסולם" ובנו ה"ברכת שלום" זי"ע

ניתן לפנות אל:

רבי אברהם מרדכי גוטליב שליט"א 0504-133-631 (מזכיר)

תוכן הענינים

פרק י"ד	ענין שבירת הכלים ונפילתם לבי"ע	ריח
פרק ט"ו	עולם התיקון ומ"ה החדש שיצא מהמצח דא"ק	רמ
פרק ט"ז	ה"פ אצילות וענין מ"ה וב"ן שבכל פרצוף	רנה
פרק י"ז	כלל גדול בעניני המוחין שבקביעות ובעליות הפרצופין והעולמות	
	הנוהגין בשתא אלפי שני	רצד
פרק י"ח	ביאור ג' העולמות בריאה יצירה ועשיה	שי
פרק י"ט	ביאור ענין עליות העולמות	שכח
פרק כ'	ענין התחלקות כל פרצוף לכתר ואבי"ע	שסב
לוח השאלות		שעב
אור שלום - עקרי הפתיחה		שעד
תמצית החכמה - הערות וביאורים		שפד
סדר סיבה ומסובב		תמא
ספר האילן		תנא
ממעונות אריות דפי הנצחה לזכר תלמידי אדמו"ר זצ"ל		תסז
ויזרע יצחק		תעג
לוח ראשי תיבות		תעט

פתיחה
לחכמת הקבלה

כרך ב'

פתיחה לחכמת הקבלה

אור ברוך

(מב) ובכ"מ מבואר - שהרשימות הנשארות מבחי' הנקודות נקראות בשם אותיות.⁴⁵⁰

פרק י"ד

ענין שבירת הכלים ונפילתם לבי"ע

לאחר עליית הו"ן לאו"א והחזרתם פב"פ, נעשה זווג על בחי"ד אשר המשך קומת כתר, והו"ן נכללו בווג דממטה למעלה, ואח"כ נתפשטו עם אור הגדלות גם ממעלה למטה.

קא) ונתבאר היטב סוד עליית מ"ן וספירת הדעת, שהם בחינת הכלים דפנים דו"ת דנקודים שנמשכו ועלו לאו"א, כי או"א קיבלו אור החדש דע"ב ס"ג דא"ק מן הו"ן דא"ק בסוד נקודת השורוק, והורידו הח"ת מנקבי עינים שלהם אל הפה, והעלו את הכלים דאחורים שלהם שהיו נפולים בהו"ת דנקודים, שמתוך כך עלו גם הכלים דפנים דו"ת הדבוקים בהכלים דאחורים דאו"א (עיי' לעיל אות פ"ט ואות צ"ד), ונעשו הו"ת דנקודים שם בבחי' מ"ן, והחזירו או"א בבחינת פב"פ. ומתוך שה"ת שהיא בחי"ד כבר חזרה למקומה במקום הפה, ע"כ הווג דהכאה שנעשה על המסך הזה דבחי"ד, הוציא ע"ם שלימות בקומת כתר באור היחידה (כנ"ל באות פ"ד), ונמצאות הו"ת הנכללות שם בסוד מ"ן, שגם הן קבלו אורות הגדולים ההם דאו"א. וכל זה הוא רק בבחינת ממטה למעלה, כי או"א הם בחינת הראש דנקודים, ששם נעשה הווג המוציא ע"ם ממטה למעלה. ואח"כ מתפשטים ג"כ לבחינת גוף דהיינו ממעלה למטה (כנ"ל באות נ), ואז נמשכו הו"ת עם כל האורות שקיבלו באו"א, אל מקומם למטה. ונגמר הראש והגוף של פרצוף הגדלות דנקודים, והתפשטות זו נבחינת לבחינת הטעמים דפרצוף גדלות הנקודים. (עיי' לעיל אות כ"ו).

בכל הפרצופים יש - טעמים שהם עיקר ההתפשטות, נקודות שהן הקומות היוצאות בזמן ההודרכות, תנין שהם הרשימות מן האורות, ואותיות שהן הכלים. **קב)** כי גם בפרצוף נקודים נבחינת ד' הבחינות: טעמים נקודות תנין אותיות (כנ"ל באות מ"ז והמשך ע"ש). כי כל הבחינות שישנם בעליונים, הכרח הוא שיהיו גם בתחתונים, אלא בתחתון מתוספים ענינים על העליון. ונתבאר שם שעיקר התפשטות כל פרצוף נקראת בשם טעמים, ואחר התפשטותו נעשה בו הביטוי דאו"מ באו"פ, שע"י הביטוי הזה מודרך המסך בדרך המדרגה, עד שמשתנה לפה דראש. ומתוך שאור העליון אינו פוסק, נמצא אור העליון מודווג בהמסך בכל מצב של עביות שבדרך זיכוכו. דהיינו, כשמודרך מבחי"ד לבחי"ג יוצאת עליו קומת חכמה, וכשבא לבחי"ב יוצאת עליו קומת בינה, וכשבא לבחינה א' יוצאת עליו קומת ז"א, וכשבא לבחינת שורש יוצאת עליו קומת מלכות. וכל אלו הקומות שיוצאות על המסך בעת הודרכותו נקראות בשם נקודות. והרשימות הנשארות מהאורות אחר הסתלקותם נקראות בשם תגין, והכלים הנשארים אחר הסתלקות האורות מהם נקראים בשם אותיות. ואחר שהמסך מודרך כולו מהעביות דגוף, נמצא נכלל בהמסך דפה דראש בהווג אשר שם, ויוצא עליו שם פרצוף שני. עש"ה כל ההמשך בטעמים ונימוקים.

אור שלום

ומג' לב' וכו'. וכל זמן שיכול לכוון בעמ"נ להשפיע, הוא מקבל לפי גודל כונתו.⁴⁵²

הרשימות הנשארות מהאורות נקראות בשם תנין, והכלים הנשארים נקראים בשם אותיות. ובעקודים שהם פרצופי א"ק, פירש פירוש אחר: תנין נקראים - הרשימות שנשארו מהטעמים, ואותיות נקראות - הרשימות שנשארו מהנקודות.

וכן מצאנו פירוש נוסף בדברי הרב: טעמים נקראים כתר, נקודות - חכמה, תנין - בינה, ואותיות הן זו"ן. ומשם משמע שזהו הפירוש העיקרי. אלא בזמן שמתחילה הזדככות המסך, הוא רוצה לרמוז שכבר נסתלקה המדרגה הקודמת, ומאירה מדרגה יותר קטנה. והיות שמדרגה יותר קטנה היא חכמה שנקראת נקודות, שהיא יותר קטנה

קא) כי או"א קיבלו וכו' מן הו"ן דא"ק. הו"ן דא"ק הם רשימות ד' - ג' שלמטה מטבור דא"ק, שעלו ודרשו מילוי.

והחזירו או"א פב"פ, הכונה לענין קיום והעמדה כנ"ל. אולם פב"פ היה כבר לפני שהו"ת עלו.⁴⁴⁹

המסך הזה דבחי"ד, הכונה לד' דהתלבשות וג' דעביות.

קב) כי כל הבחינות שישנם בעליונים, הכרח הוא שיהיו גם בתחתונים. היינו, הסדר שיש בעליון נמצא גם בתחתונים הימנו. אולם בתחתון נתוספו גבולים ומסכים יותר ממה שיש בעליון.⁴⁵¹

נמצא אור העליון מודווג בהמסך בכל מצב של עביות שבדרך זיכוכו. או"מ זיכך את המסך. והיות וכל מדרגה כלולה מד' בחינות, כשהאו"מ מבטל את כח המסך, נחלש כוחו באטיות, ועובר מד' לג'

הערות וביאורים

אומר כאן - שהכלים הנשארים אחר הסתלקות האורות מהם מכונים בשם אותיות, ואלו ואלו דא"ח, דהיינו ב' השמועות מתאימות זו לזו, כי תוצאתן הסופית אחת - הרשימה דבחי"ג דעביות היא המכונה אותיות, מטעם שמתפשטת לכלים דגוף. ואע"פ שהבחינה ג' דגלגלתא היא ג' דד', ואילו הבחי"ג דע"ב היא ג' הכללי דא"ק, מ"מ שמעתי מאדמו"ר זצ"ל שג' הכללי דא"ק נמשך מן הג' דגלגלתא.

(451) פירוש: בכל תחתון יש מסך על בחינה יותר קטנה ממה שהיתה בעליון, ומלבד זאת יש בעולמות התחתונים צ"ב, שלא היה בפרצופי עקודים.

(452) כל זמן שהאדם יכול לעשות מסך על עביותו, נאחז בו האור העליון כשלהבת בפתילה.

(449) ע"י עליית מ"ן מש"ת דנה"י דא"ק.

(450) לכאורה שאלת האו"ב ניתן לתרץ. ומקודם צריך להוסיף שלעיל באות מ"ט אומר שהרשימות מן הטעמים הם תנין, וכאן אומר רשימות מן האורות סתם! ? ואפ"ל מטעם מש"כ בהסת"פ דח"ד, שבחינה אחרונה דנקודות ג"כ נאבדת, נמצא א"כ שעולה רשימה דהתלבשות מכל הקומות דגלגלתא, הן מן הטעמים והן מן הנקודות, ורשימה דהתלבשות נקראת בשם תנין, מטעם שאינה מתפשטת בגוף. והיא בדוגמת תנין על האותיות, דנשארת רק בראש מעל הגוף.

ובאות מ"ט כותב שהרשימות מן הנקודות נקראות אותיות, כי בכללות הבחינה העליונה של הנקודות היא בחי"ג דעביות, ובחי' העביות דע"ב היא גם בחי"ג, נמצא שעל הרשימה העליונה דנקודות יוצא הווג דבחינת הנקבה דע"ב, המתפשטת לגוף, המכונה אותיות. ולכן

ראשית חכמה

הנ"ל: מדוע צריך לעורר את החסרון של זו"ן, האם אין להם חסרון מצד עצמם? אפשר לומר, דכיון ששם הוא למטה מטבור דגלגלתא, שהוא בחי' ע"ס דסיומא, ע"כ ודאי שלא יתעוררו מצד עצמם לבקש אור, אלא רק באם תהיה פניה מצד או"א לעוררם. וגם בפניה של או"א יש לדון, הלא או"א הם בחי' "כי חפץ חסד", ומדוע להם בכלל לעורר חסרון בנה"י דא"ק להמשיך חכמה, שזה יכריח אותם לעשות זוג על חכמה? ויל"ו דזה דומה לרבי, שיש לו שלימות גמורה באמונה, ואינו נזקק כלל לידיעת ה'. אבל ידיעת ה' תועיל לתלמיד להתקדם. אפס, לתלמיד אין חסרון לידיעת ה', ע"כ הרבי צריך לעורר את החסרון של התלמיד, עמ"ג שהתלמיד יוכרח לפנות אליו, ואז הרבי ימשיך לו את ידיעת ה'.

והורידו הה"ת מנקבי עינים שלהם אל הפה, והעלו את הכלים דאחורים שלהם שהיו נפולים בהו"ת דנקודים, שמתוך כך עלו גם הכלים דפנים דו"ת הרבוקים בהכלים דאחורים דאו"א, ונעשו הו"ת דנקודים שם בבחי' מ"ן, והחזירו או"א בכחית פב"פ. צריך לזכור שעליית המ"ן הראשונה היתה מש"ת דנה"י דא"ק, שהיא למעשה החזירה את או"א פב"פ, וגרמה להעלאת אח"פ שלהם. והגו"ע דו"ת שעלו גורמים לקיום והעמדת הזוג, אבל לא לעצם הזוג.

ומתוך שה"ת שהיא בחי' דכר חזרה למקומה במקום הפה, ע"כ הזוג דהכאה שנעשה על המסך הזה דבחי' ד, הוציא ע"ם שלימות בקומת כתר באור היחידה, ומכיון שיש רק ד' דהתלבשות, ע"כ מאירים רק ו"ק דקומת יחידה.

קב) כי גם בפרצוף נקודים נבחנות ד' הבחינות: מעמים נקודות תנין אותיות. כי כל הבוחות שישנם בעליונים, הכרח הוא שיהיו גם בתחתונים, פירוש: התהליכים שהיו בעליונים מופיעים גם בתחתונים, אלא בתחתון נתוספים ענינים על העליון לצורך תיקונו. ונתבאר שם שעיקר התפשטות כל פרצוף נקראת בשם מעמים, מלשון "והיך אוכל יטעם", שהוא ההתפשטות הראשונה בפרצוף, אשר נעשית בבחי' מקבל עמ"ג להשפיע. ואחר התפשטותו נעשה בו הביטוי דאו"מ באו"פ, מטעם שהוא מ"ג"כ רוצה להתפשט למדרגה, שע"י הביטוי הזה מודרך המסך בדרך המדרגה, היינו שמוכרח להפסיק לקבל, אבל ההפסקה נעשית בדרך הדרגתית, עד שמשתוה לפה דראש, דהיינו שמפסיק לקבל בכלל.

קא) ונתבאר היטב פוד עלית מ"ן וספירת הדעת, שהם בחינת הכלים דפנים דו"ת דנקודים שנמשכו ועלו לאו"א ביחד עם אח"פ דאו"א. כי או"א קבלו אור החדש דע"ב ס"ג דא"ק מן הזו"ן דא"ק בסוד נקודת השורוק, פירוש: מתחילה האירו או"א הארה מתוך הגדלות דפב"א שיש להם אל הש"ת דנה"י דא"ק. ההארה הזו התפשטה דרך הש"ע דיסוד דס"ג, ודרך הש"ע דיסוד דא"ק, למטה אל הש"ת דנה"י דא"ק. ויל"ה: מהי מטרת הארה זו, האם המטרה של הארה זו למלא באור את הנה"י דא"ק, או להפך המטרה של הארה זו לעורר חסרון אצל הנה"י דא"ק? ויל"ו, דמטרת הארה זו היא לעורר חסרון בש"ת דנה"י דא"ק, בכדי שיעלו חסרונם לאו"א. דהנה הטיפה השורשית של זו"ן של כל העולמות נמצאת בש"ת דנה"י דא"ק הללו. ויל"ה: מדוע באמת או"א צריכים לעורר את החסרון של זו"ן האמיתיים, האם זו"ן האמיתיים אין חסרון מעצמם? ויל"ו, דהנה הזו"ן הללו הם אליבא דאמת זו"ן דגלגלתא, שהוא בחי' כתר דאו"י, שהוא בחי' רצונו להטיב לנבראיו. ואם אין חסרון בתחתונים, אזי הוא לא יתעורר להשפיע. ומתחילה צריך לדעת - שאין בתחתונים החסרון הרצוי, וגם את החסרון הם צריכים לקבל מן העליון. אבל זהו בתנאי שידרשו חסרון. וזוהי משמעות התהליך שלפנינו: ההארה שאו"א מאירים לנה"י דא"ק משמעותה תפילה להמשכת חסרון. וכתוצאה מזה עולה החסרון מן הנה"י דא"ק לאו"א, ומשיגים את העביות הרצויה לצורך המשכת אור הגדלות. כאשר משיגים את העביות הרצויה אז ממשיכים את אור הגדלות, וודאי שאור הגדלות הזה נמשך מקודם בפרצופים הפנימיים, ומן הפרצופים הפנימיים מקבלים הם את אורם. נמצא שגם את החסרון וגם את המילוי צריכים לקבל מן הפרצופים הפנימיים. ועי"ז נמצא: א) מתמלא פרצוף גלגלתא עם אור הגדלות. ב) מתגלים בחי' זו"ן של העולמות.

ויל"ה: האם או"א דנקודים הם העליון או שהם התחתון? תשובה: ודאי שמצד סדר סיבה ומסובב הם התחתון, אבל היות והם הגורם שבו תלוי התהליך, מצד זה נחשבים לעליון. כפי שאנו לומדים אשר ודאי שהבורא הוא עליון לגבינו, מצד שני, מצד הסדר של שחר ועונש, הכל תלוי בנו, בעבודתינו, ובהתעוררותינו. אולם אפשר להביט בנ"ל בצורה אחרת: מתחילה יש לדון בשאלה

גם בעולם הנקודים היו מנת"א, אלא שכאן הזדככות המסך נעשתה מחמת שבירת הכלים.

קנ) והנה ממש על דרך זה נעשה גם כאן בפרצוף נקודים, כי גם כאן יוצאים ב' פרצופין: ע"ב ס"ג, זה תחת זה, ובכל אחד מהם – טעמים, נקודות, תגין, אותיות. וכל ההפרש הוא – כי ענין הזדככות המסך לא נעשה כאן מחמת הנימוש דאו"מ באו"פ, אלא מחמת כח הדין דמלכות המסיימת שהיה כלול בהכלים ההם (בנ"ל באות צ'). ומטעם זה לא נשארו הכלים הריקים בהפרצוף אחר הסתלקות האורות, כמו בנ' הפרצופין גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק, אלא נשברו ומתו ונפלו לבי"ע.

אור שלום

מחמת העליון. היות והאו"מ דרש שיקבלו את כל האור של מטרות הבריאה שהיא "להטיב לנבראיו", ע"כ ביטל את המסך. א"כ העליון הכריח אותם, 454 אבל הם עצמם לא פגמו. וכשראו שאינם יכולים לכוון בעמ"נ להשפיע על האו"מ, לא רצו להיות נפרדים, ע"כ לא רצו לקבל. לכן נשארו הכלים על מקומם. היינו, הם אינם צריכים תיקון, אלא צריכים לקבל מסך. משא"כ בעוה"נ, הרצון לקבל הוא זה שביטל את המסך, היות ורוצה לקבל עמ"נ לקבל. לכן כבר אינו יכול לקבל את האור, כיון שפגם בו. 455 (וכשנשברה בחי' הראשונה, היינו המלך הראשון, עדיין יכול לקבל עמ"נ להשפיע בבחי' שניה. וכשקיבל עמ"נ לקבל גם בחי' זו, גם ממנה נסתלק האור, וכו' עד"ז). ומה שרוצה לקבל עמ"נ לקבל מכונה שבירה. ומילת שבירה היא משל - דוגמת כלי שנשבר, אם נשפוך לתוכו יין, הכל יצא לחוץ.

מכתו, לכן מכנה את המדרגות היוצאות בזמן הזדככות המסך בשם נקודות. וכן היות שהרשימות הנשארות מהטעמים הן או"י ורחמים לכן מכונן בשם תגין, היות ובינה נקראת תגין, ובינה היא או"י ורחמים. וכן היות שנקודות נקראות דין, לכן מכנה רשימותיהם בשם אותיות, היות ואותיות הן כלים, וכלים נקראים דין. א"כ מטעם שטנת"א הם כח"ב זו"ן, מכונות הבחינות הנזכרות כאן באות ק"ב, ובפירושו האחר - בשמות טנת"א. 453

קנ) אלא מחמת כח הדין דמלכות המסיימת שהיה כלול בכלים ההם. והיות שהיא רצתה לקבל, לכן ביטלה את המסך המסיים. ומטעם זה שביטול המסך היה מחמת שרצו לקבל עמ"נ לקבל, לא נשארו הכלים הריקים כמו בנ' הפרצופין גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק, אלא נשברו ומתו ונפלו לבי"ע. בפרצופי א"ק הזדככות המסך באה

הערות וביאורים

אליו, משא"כ בינה שהיא כבר מרגשת את עצמה למקבלת, ואת המאציל למשפיע, לכן מכונה או"י, מטעם שרק בהרגשתה מורגש שהמאציל מתפשט אל הכלי.

וענין רחמים, הוא שהנאצל מרגיש שהמאציל מרחם עליו, דהיינו רוצה להשפיע לו, וכתוצאה מזה גם הוא נכנס למצב של רחמים, דהיינו שגם הוא רוצה להשפיע למאציל. ונמצא רחמים מב' הכוונות. וזה נכון גם בטעמים, שכיון שמורגש בכלים האור העליון, נבחן זה לרחמים, וכן מטעם שמקבלים עמ"נ להשפיע. וכן בבינה דאו"י, כיון שמרגישה את הרחמים, דהיינו את הרצון להשפיע שבאור החכמה, לכן גם היא מתעוררת להשפיע.

ואפשר לומר שבינה מכונה תגין, כי תגין הם על האותיות, והנה האותיות הם זו"ן, ותכונת הבינה הולידה את הזו"ן, דהנה לאחר שבינה דחתה לגמרי את אור החכמה, נעשה חסרון בכלי אחר אור החכמה, וזהו בחי' זו"ן. ולכן מכונה תגין על האותיות, ע"ש שהולידה את הזו"ן שהם אותיות וכלים.

454) היינו הרצון לקבל מביא מחשבות לאדם, שרצון העליון הוא להטיב לנבראיו, וצריך לקבל את כל השפע. וזה ע"פ דרכו של אדמו"ר זצ"ל, שביטוש האו"מ והאו"פ הוא למעשה ביטוש בין ב' דעות בנברא, וא"כ "העליון", היינו דעת הרצון לקבל, שמשמש ברצון העליון כתירוץ לקבלת כל האור. אולם למרות שיש דעה כזאת בתחנות, מ"מ אינו נכנע לה, אלא מחליט שלא יקבל כלל.

455) היינו בעקודים, כיון שהכלים ראו את גודל התענוג שבאו"מ, וממילא את גודל הסכנה, לכן מצד עצמם החליטו שמוותרים אפילו על קבלת האו"פ, שעליו יכלו לכוון עמ"נ להשפיע, בכדי להוציא את עצמם ממצב של קבלה לגמרי. כי מה שגורם להמשכות הכלים אחר האו"מ, הוא מטעם שכבר התענוג על האו"פ, וא"כ הרצון לקבל מתאוה לקבל גם את שאר האור. נמצא שלא יצאו מקדושה לטומאה. וזה ענין שהכלים נשארו במקומם, היינו שנשארו ברשות הקדושה. ולכן כאשר ישיגו מסך, האור יכול להאיר בהם. משא"כ בנקודים, כיון שרצו לקבל עמ"נ לקבל, נמצא שיצאו לרשות הטומאה, וממילא אין האור יכול להאיר בהם עוד, כיון שהכלים כבר בטומאה, דהיינו בקבלה לתועלת עצמית.

453) סיכום: הפירוש העיקרי לטנת"א הוא פשוט כח"ב זו"ן, היינו שה' הספירות מכונות טנת"א. אלא משאיל את השמות הללו גם להליכי ההזדככות, מטעם שיש אי אלו קוים מקבילים. למשל לקומה הראשונה מכנה טעמים, היות וספירת הכתר היא הטעמים, והיא הספירה העליונה, לכן מכנה גם לקומה הראשונה טעמים. כמו"כ לקומה הראשונה שיוצאת לאחר ההזדככות מכנה נקודות, היות ונקודות הן חכמה, וספירת החכמה קטנה יותר מן הכתר, וכן הקומות היוצאות לאחר הביטוש הולכות ומתקטנות. כמו"כ לרשימות שנשארות מן הטעמים מכנה תגין, היות והן או"י ורחמים, וכן תגין הם בינה, שג"כ נבחת לאו"י ורחמים, מטעם תכונת "כי חפץ חסד" שלה שנחשבת כרחמים. וכן הרשימות הנשארות מן הנקודות שהן דין מכנה אותיות, כי אותיות הן למעשה כלים וזו"ן, ששם הרצון לקבל מתגדל ביותר, ולכן שם הוא דין.

סיכום נוסף משיעור: ישנן ב' ערכים של טנת"א שצריכים להפגש ביניהם: א) ערך של ספירות שהם כח"ב זו"ן. ב) ערך של מצבים בפרצוף, שטעמים הם הקומה הראשונה בפרצוף דוגמת הכתר, שהוא הספירה הראשונה, והוא מקור כל האורות. נקודות הן הקומות היוצאות בזמן ההסתלקות, והן נחשבות לבחי' חכמה, דכפי שחכמה יחסית לכתר נחשבת לבחינה קטנה, כערך הנברא לבורא, כך הנקודות כלפי הטעמים.

תגין הם הרשימות דטעמים, וכיון שהטעמים היו או"י ורחמים, ובינה גם היא או"י ורחמים, לכן מכנה את התגין בשם בינה. ויל"ה: מה הקשר בין ב' הדברים? האם עושה פה גזירה שוה? ומדוע בינה נקראת או"י, הלא כל הספירות הן או"י? ההגדרה של או"י הוא מה שמתפשט מן המאציל לנאצל, והנה הטעמים מתפשטים מן המאציל לנאצל, בניגוד לנקודות שהן כבר קומות היוצאות בכדי להסתלק, ונקראות או"ח, כי יוצאות בכדי לחזור למאציל. והנה אדמו"ר זצ"ל נתן משל - אדם נתן לחבירו מתנה, ובתחילה לא הרגיש שהוא מקבל וחבירו משפיע, ולכן קיבל את המתנה. אח"כ הרגיש שהוא מקבל וחבירו משפיע, לכן דחה את המתנה, והחזירה לנותן. וא"כ אפשר לומר, כיון שחכמה דומה למצב הא', שעדיין לא הרגיש שקיבל את המתנה, לכן לא נבחן לאו"י, כי לא הרגיש עדיין שהמאציל התפשט

אור ש"ס

אחת לצאת, ולא בכל חדר וחדר. משא"כ בז' המלכים לא היתה ההסתלקות בבת אחת. דוגמא: מלך הדעת חשב שיוכל לקבל עמ"נ להשפיע בבחי"ד. אולם כיון שאור הע"ב המבטל את הצמצום ב' לא ירד למטה מטבור, א"כ לא היה למלך הדעת את כוחו של הע"ב, ולכן קיבל עמ"נ לקבל ונשבר. וכיון שהמסך כלול מן הבחינות הקטנות ג"כ, ובחינות אלו עדיין לא נגלו, וממילא עדיין לא נעשו בחי' מקבל עמ"נ לקבל, לכן נעשה זווג בבחי"ג, והמשיך את האור בבחי' זו בהיתר, שהרי עדיין לא פגם באור זה. וכשהתפשט מלך זה למטה מפרסא גם הוא נשבר ומת. נמצא, מלך הדעת נשבר מפני שקיבל עמ"נ לקבל. אולם המלך השני חשב שיוכל לקבל עמ"נ להשפיע,⁴⁵⁷ א"כ כל זמן שלא קיבל עמ"נ לקבל, מותר לו להמשיך את האור. ולפי"ז יוצא שבא"ק המסך מוכרח להזדכך, לכן נק' - הסתלקות בבת אחת. אולם ז' המלכים אינם מוכרחים להסתלק, שכן אם לא יתפשטו למטה מהפרסא לא ישברו.⁴⁵⁸

כך כאן, כיון שרצו לקבל עמ"נ לקבל, הכל עלול לצאת לחיצונים, הַפֶּךְ הקדושה שנקראת עמ"נ להשפיע. לכן האור נסתלק. עוד יש לחלק בענין אחר: הרב אומר, שבפרצופי א"ק ההסתלקות היתה בבת אחת. ושואל באו"פ: מדוע אומר הרב שההסתלקות היתה בבת אחת, הלא למדנו שישנם ד' זווגים המכונים נקודות!?! ע"כ מסביר אאמ"ר זצ"ל: האו"מ בטש במסך. היינו שאמר למסך: הדרך שאתה הולך בה אינה טובה. וע"כ הזדכך המסך, (עיי' ב"אור שלום" אות ל"ז) ויצאו ד' קומות של הנקודות. וצל"ד שהאו"מ לא בטש במסך דכל קומה וקומה, ודחק בו לקבל יותר מכפי שקיבל, אלא שבטש רק פעם אחת במסך דקומת הטעמים. וכיון שהמסך כלול מד' בחינות, ע"כ מוכרח לעבור בהם בזמן הסתלקותו.⁴⁵⁶ ומביא באו"פ משל להבנת ענין זה: בדומה לאדם שנמצא בחדר רביעי, ובעה"ב ביקש ממנו לצאת. מוכרח הוא לעבור דרך החדר השלישי, השני והראשון, בדרכו החוצה. וזו נקראת הסתלקות בבת אחת, היינו שאמר לו פעם

הערות וביאורים

הרביעי החוצה. (458) לפי מש"א שז' המלכים אינם מוכרחים להסתלק, ואם לא היו מתפשטים למטה מהפרסא לא היו מסתלקים, משמע שכאן אין בכלל תפקיד לאו"מ המבטל את המסך, מטעם שהקומה הראשונה תיכף ומיד נשברה כשהתפשטה למטה מהפרסא, ולא היה זמן לאו"מ לבטוש. ולפי"ז לא מובן - מדוע אומר שבכל פרצוף בנקודים יש טעמים ונקודות!?! הלא ההגדרה של נקודות היא קומות היוצאות בזמן הסתלקות, וכאן לפי דבריו אין בכלל זמן הסתלקות!?! ובשלמא לפי הפתיחה שאומר שג' הקומות האחרונות יוצאות בזמן הזדככות המסך, יש טעם לנתינת השם נקודות, אבל לפי האו"ש קשים הדברים.

נקודה נוספת: במסך דטבור דטעמים לא היה ביטוש, דהנה הביטוש מתקיים, לאחר שהנברא מקבל את כל האו"פ, דהיינו האור שבכוחו לקבל עמ"נ להשפיע, ואז ניכר ומורגש שהאו"מ נשאר בחוץ, ולא יוכל להכנס, אז האו"מ בוטש. אבל כאן בעוה"נ לא קיבלו את האו"פ המקסימלי, כי מטרם שהספיקו לקבל את האו"פ כולו, כבר נשברו, ולכן אין ביטוש.

(456) מוכרח לעבור בהן בזמן הסתלקותו. המחייב שצריך לעבור בד' המדרגות הפרטיות, הוא מטעם - שלמרות שלאחר הביטוש של האו"מ, כבר התחתון החליט להסתלק מקבלת המדרגה, דאל"כ יפול למקבל עמ"נ לקבל, מ"מ אינו יכול לעבור מכתר דגלגלתא לכתר דע"ב, כי מלכות דעליון נעשית כתר לתחתון, היינו שהבחינה השפילה ביותר בעליון, היא השורש לבחי' הזכה ביותר בתחתון. ולכן צריך לעבור את כל הבחינות, עד שיגיע לזווג דהכאה הקטן ביותר, דהיינו על בחי"ש דעביות, שנחשב בערך הספירות כספירת המלכות של המדרגה, ומשם נוצר השורש של כתר דע"ב.

(457) נשאלת השאלה: מה ההו"א של המלכים בעולם הנקודים? דמכיון שראו שהמלך הראשון נשבר, מה ההו"א של שאר המלכים שהם כן יצליחו לקבל עמ"נ להשפיע? ושמעתי מאדמו"ר זצ"ל: אפשר לומר שההו"א היתה - זה שאור הע"ב לא הצליח לבטל במלך הראשון את הצמצום, כיון שהמלך הראשון משתמש בכלים מאד עבים דבחי"ד, משא"כ המלך השני חושב - הרי לי יש כלים יותר זכים דבחי"ג, א"כ אולי אצלי אור הע"ב כן יוכל לבטל את הצמצום? ולכן יש לו הו"א שיוכל לקבל עמ"נ להשפיע. ולכן זה לא נק' "בבת אחת", היות שיש פה הפסקה, ואין זה תהליך של יציאה מהחדר

ראשית חכמה

המסך לא נעשה כאן מחמת הביטוש דאו"מ באו"פ, אלא מחמת כח הדין דמלכות המסיימת שהיה כלול בהכלים ההם, פירוש: היות והתפשטו למטה מן הבחי"ד, שבה כח הדין, ממילא נעשו מקבל עמ"נ לקבל ונשברו. וזהו שגרם כאן לתהליך ההזדככות. ומטעם זה שההזדככות כאן היתה לא מטעם הביטוש דאו"מ, אלא מטעם שנכנסו תחת שליטת כח הדין דבחי"ד, דהיינו תחת ממשלת מקבל עמ"נ לקבל, לא נשארו הכלים הריקים בהפרצוף אחר הסתלקות האורות, כמו בג' הפרצופין גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק, שנשארו הכלים על מעמדם, אלא רק שהאורות נסתלקו מהם, כי כאן נשברו היינו שנתקלקלו כל תיקוני הקדושה, ואינם ראויים עוד לשימוש, ומתו ונפלו לבי"ע דפרודא, שהוא מקום חלל פנוי וריקן מכל אור.

קג) והנה ממש על דרך זה נעשה גם כאן בפרצוף נקודים, כי גם כאן יוצאים ב' פרצופין: ע"ב ס"ג, זה תחת זה, היות ויצאו ב' פרצופים בגדלות הנקודים, פרצוף אחד שראשו או"א וגופו דחג"ת, שקומתו ד-ג', ממש כמו פרצוף ע"ב שלמעלה מטבור דא"ק. פרצוף שני שראשו ישו"ת וגופו תנהי"ם, וקומתו ג-ב', ממש כמו פרצוף ס"ג שלמעלה מטבור דא"ק.

ובכל אחד מהם, טעמים, נקודות, תגין, אותיות. פירוש: בכל פרצוף ישנה הקומה הראשונה שהיא המשובחת ומכונה "טעמים", ואח"כ הקומות היותר קטנות היוצאות כבר בדרך הזדככות, המכונות נקודות. וכן נשארות רשימות מן הטעמים המכונות תגין, ורשימות מן הנקודות המכונות אותיות. וכל הפרש הוא - כי ענין הזדככות

פתיחה לחכמת הקבלה

ההתפשטות הראשונה בגוף הנקודים מכונה מלך הדעת, והיא המעמים דנקודים. ונקראת דעת, ע"ש פעולת הדעת שנעשתה בראש, דהיינו חיבור או"א.

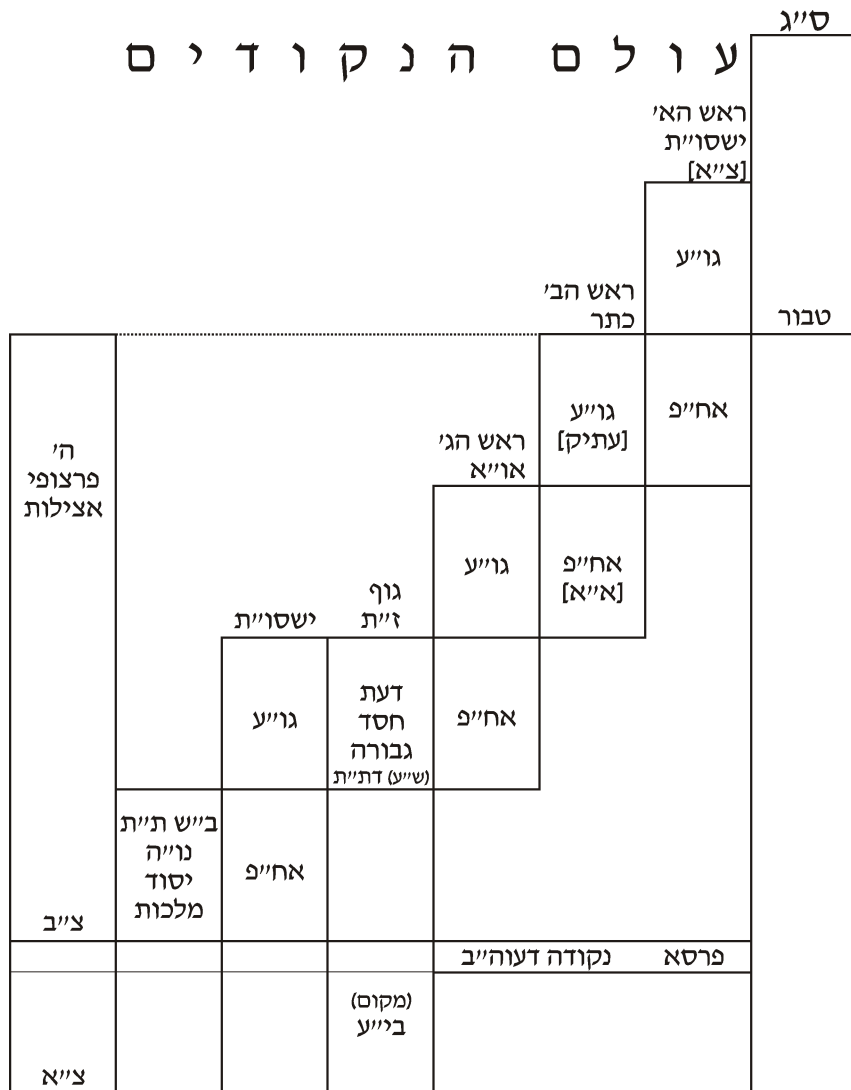
קד) והנה פרצוף המעמים שיצא בעולם הנקודים, שהוא פרצוף א' דנקודים, שיצא בקומת כתר, כבר נתבאר (לעיל באות ק"א) שיצא בראש וגוף, שהראש יצא באו"א, והגוף הוא התפשטות הז"ת מפה דאו"א ולמטה. והנה התפשטות הזאת שמפה דאו"א ולמטה נקראת מלך הדעת, והוא באמת כללות מן כל הז"ת דנקודים, שחזרו ונתפשטו למקומן אחר עלית המ"ן. אלא מתוך ששרשם נשאר באו"א לקיום והעמדה לפכ"פ דאו"א (כנ"ל באות צ"ח), שנק' שם בשם מוח הדעת המזווג לאו"א, לפיכך גם התפשטותם ממעלה למטה לבחינת גוף נקראת ג"כ בשם הזה, דהיינו מלך הדעת, מד והוא מלך הא' דנקודים.

אור ברוך

מג) לכן היות שהוא הכלל של כל הז"ת דנקודים, רק הוא נקרא דעת, שהוא בחינת הטעמים. ומעת שהתחיל להזדכך קבלו שמות אחרים.⁴⁵⁹

מד) אפשר (לומר) לשאול: מדוע הגוף דע"ב לא נקרא דעת, וכן בפרצוף ס"ג? ע"ז מתרץ: משום שיש כאן ענין של חזרת פכ"פ, שהוא ע"י מ"ן דתחתון, והמ"ן הזה נקרא דעת המחבר.⁴⁶⁰

שרטוט ו'

נ ק ו ד ה ד ע ו ה " ז

אור ש"לום

ונתפשט למטה.⁴⁶² לפיכך גם התפשטותם ממעלה למטה לבחי' גוף נקראת ג"כ בשם הזה, דהיינו מלך הדעת. ש' - הלא גם שאר המלכים יצאו ע"י פעולת החיבור שעושה הדעת בראש, ומדוע הם לא נקראים דעת? ת' - בשאר המלכים כבר אין חידוש.⁴⁶³

קד) והוא באמת כללות כל הז"ת דנקודים, ויל"ה - מה כונתו במושג "כללות"? מדברי הרב משמע שכל האור היה נכלל בדעת, ובכל פעם היה פוחת והולך. אולם במקומות אחרים משמע אחרת, היינו שבתחילה נעשה זווג לצורך מלך הדעת, ואח"כ נעשה זווג לצורך מלך החסד, וכו' עד"ז.⁴⁶¹ והיות שיש סתירות בדברי הרב, לכן עדיף ללמוד באופן מופשט. היינו, שכללות הזווג שנעשה בראש, ירד

הערות וביאורים

ויל"ה: מה"פ שהבחינה העליונה כוללת את התחתונה, הלא אנו לומדים שפרצוף גלגלתא למשל, מתמלא רק ע"י הפרצופים התחתונים, א"כ איך אפשר לומר שהוא כולל אותם, הלא מטרם שהם יצאו, הוא עצמו עדיין לא התפתח כראוי, ורק לאחר שיצאו, הם גרמו לו להמשיך אורות חדשים מא"ס, ולהתגדל בעצמו? ולפי"ז יל"ו שהוא כולל אותם רק לבסוף, אחר שהם ממלאים אותו. ויל"ו, דכולל אותם גם בתחילה, וזה דומה לרב, שמשכיל מתלמידיו, ע"ד הכתוב "מתלמידי יותר מכולם". היינו שע"י השכלותיהם בתורה, מעוררים קושיות, ועי"כ מרויח גם הוא השכלות חדשות לפי ערכו. אולם יל"ו שכל מה שיש לתלמידים בא מרבם, אפילו שהשגתו בתורה היתה יותר נמוכה לפני שהמשיכו התלמידים, ממה שהרויח לאחר שהמשיכו התלמידים, מ"מ אפילו ההשגה הקטנה ביותר שלו, יותר גדולה מכל ההשגות הגדולות שלהם, וכל הכלים והאורות שלהם, כלולים בנפש שלו. ע"ד משל יל"ו, שלגלגלתא היה בתחילה נפש דיחידה, ואחרי שיצא ע"ב הרויח גלגלתא רוח דיחידה, ואילו ע"ב קיבל נפש דחיה. ודאי שהנפש דיחידה שהיתה לגלגלתא בתחילה, יותר גדולה מן הנפש דחיה של ע"ב. כי הבחינה הנמוכה ביותר אצל העליון, יותר גדולה מכל התחתון. ולפי"ז צריך לומר שהנפש דיחידה שהיתה לגלגלתא

459) באו"ב זה יש שאלה נסתר: מדוע דוקא המלך הראשון מכונה מלך הדעת, הלא כל המלכים כולם יצאו ע"י פעולת הדעת שפעלו הז"ת דנקודים לקיום והעמדת החיבור דאו"א! ? ע"ז מתרץ: היות שהוא הכלל של כל הז"ת דנקודים, לכן רק הוא נקרא דעת, שהוא בחינת הטעמים. דהנה היות והעליון כולל את כל התחתונים, לכן קיבל את השם אשר מצביע על אופן יציאתם שהוא שם דעת, רצ"ל - כיון שכולל את קומות כולם, לכן פעולת החיבור שנעשתה עבורו, כבר כללה את פעולת החיבור עבור כולם, ולכן רק הוא נק' דעת ולא הם. משא"כ המלכים האחרים כבר מכונים בשמות אחרים, בכדי להבחין בהבחנות ביניהם.

460) שואל באופן סתמי - כיון שאנו רואים שההתפשטות הראשונה דנקודים לגוף מכונה דעת, מדוע ההתפשטות הראשונה בפרצופים הקודמים אינה מכונה בשם דעת? ע"ז מתרץ: היות ושם לא היו צריכים לעליית מ"ן לצורך חיבור או"א פב"פ, וממילא לא שייך שם ענין דעת.

461) רצ"ל שכל מלך הוא זווג בפני עצמו, ולא שארית מן הזווג הראשון. אבל מדה"ר משמע שהדעת כולל את כל הקומות התחתונות, וכנ"ל באו"ב סעיף מ'.

ראשית חכמה

תשובה: אלא מתוך ששרשם של הז"ת דנקודים נשאר באו"א לקיום והעמדה דפב"פ דאו"א (כי אחרת יחזור או"א ל"כי חפץ חסד"), שנק' שם השורש דזו"ן שנמצא במקום או"א - בשם מח הדעת המזווג לאו"א, לפיכך גם התפשטותם ממעלה למטה נקראת ג"כ בשם מלך הדעת.

יל"ה: הלא אליבא דאמת חזרת או"א פב"פ כלל לא היתה ע"י הז"ת דנקודים, אלא ע"י מ"ן דש"ת דנה"י דא"ק. וא"כ מלך הדעת לא יצא ע"י ע"י המ"ן דז"ת דנקודים, אלא ע"י המ"ן דש"ת דנה"י דא"ק. ורק שאר המלכים יצאו כתוצאה מהמ"ן דז"ת דנקודים דקיום והעמדה, אבל המלך הראשון אינו זקוק לקיום והעמדה. וא"כ לא ברור מה שאומר כאן! ? ויל"ו, דכבר אמרנו שכאן בפתיחה אינו מזכיר כלל את ענין המ"ן דנה"י דא"ק, ובודאי יש לו סיבות נאמנות על כך. ומ"מ אין שום נ"מ לעצם הענין שנק' המלך הראשון מלך הדעת, כי בין אם יצא ע"י עליית מ"ן מש"ת דנה"י דא"ק, ובין אם יצא ע"י עליית מ"ן דז"ת דנקודים, שני המקרים נבחינים לדעת, דהיינו לחיבור בינה עם חכמה לצורך זו"ן.

שאלות בענין קיום והעמדה: א) אם התחתון מקבל כבר מילוי, ויש לו אור, מה שייך אצלו חסרון כזה, עד שיעשה קיום והעמדה, הלא אור הקטן ביותר נותן הרגשת שלימות? ויל"ו, דאכן התחתון מרגיש שלימות, אבל יודע, שאם לא יבקש, יפסיד את השלימות. וזה דומה למה שכותב בעה"ס שבזמן עליה צריך לזכור טוב את מצב הירידה, דאם לא יזכרהו, יפסיד את העליה.

ב) כליל פסח קיבלו מוחין גדולים מצד אתערותא דלעילא, ולא עשו קיום והעמדה על זה, אלא ירדו לעבוד מצד אתערותא דלתתא, ומדוע לא נשאר בקיום והעמדה על השפעת העליון, שהשפיע להם מצד אתערותא דלעילא? ויל"ו, דלא שייך לעשות קיום והעמדה על מה שנתגלה בדרך נס, אלא רק על מה שנתגלה בדרך המדרגה, ע"י מסך ואו"ח כרגיל.

קד) והנה פרצוף הטעמים שיצא בעולם הנקודים, שהוא פרצוף א' דנקודים, שיצא בקומת כתר, כבר נתבאר שיצא בראש וגוף, שהראש יצא באו"א, (אבל לא יצא מישו"ת ראש הא' מטעם ששייך עדיין ללמעלה מטבור דא"ק, ולא יצא מראש הכתר כי הוא בחי' התלכשות, וגם יצאה בו במצב פב"א עצם חכמה, שאינה מתאימה לזו"ן, אלא יצא דוקא מאו"א שהם בחי' הנקבה בעלת העביות דראש הנקודים, וגם הם בחי' זו"ן דראש כידוע, ולכן הם מתאימים להולדת זו"ן). והגוף הוא התפשטות הז"ת מפה דאו"א ולמטה. מש"א "התפשטות הז"ת", הוא מטעם שהז"ת עלו עם אח"פ דאו"א למקום הראש דאו"א, ולאחר שנגמר הזווג דהכאה, התפשטו הז"ת הללו שעלו לבחי' גוף וקבלה בפועל.

והנה התפשטות הזאת שמפה דאו"א ולמטה נקראת מלך הדעת, יל"ה: מדוע התפשטות לגוף מכונה "מלך" מלשון מלוכה, מה שלא ראינו כזאת עד כעת? ויל"ו: א) מטעם שהיה כאן בקטנות רק אור הנפש שנק' אור המלכות, והיות שזהו הבסיס של הז"א דגדלות, לכן מכונות הקומות של הז"א דגדלות בשם מלכים. ב) מטעם שהכלים דגוף משתוקקים לגדלות האלוקות הזו, דלא היה להם תיקון של אור האו"ן, שהוא בחי' "שמח בחלקו", לכן נבחת הגדלות הזו כעין התגלות מלכות ה'. ג) מושרש בסוף פרשת וישלח, שם מוזכר: "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, לפני מלך לבני ישראל", ומונה שם את כל מלכי אדום. והנה הקומות הללו שיצאו בנקודים מכונות בשם מלכי אדום, מטעם שנתפשטו לתוך הכלים דקבלה עמ"נ לקבל, שהם בחי' עשו ואדום. ד) היות והקומות הללו נתפשטו בפעם הראשונה תחת שליטת מקבל עמ"נ לקבל, וקיבלו אור בפעם הראשונה בעמ"נ לקבל, לכן מכונות בשם מלכים, כי המלכות היא בחי' מקבל עמ"נ לקבל.

והוא באמת כללות כל הז"ת דנקודים, היינו שהוא כולל כל הז"ת דנקודים חג"ת נהי"ם, שחזרו ונתפשטו למקומן אחר עלית המ"ן. ויש א"כ להבין: אם הוא כולל את כל הז"ת מדוע נקרא דוקא בשם דעת?

פתיחה לחכמת הקבלה

אור ברוך

מה) הפרסא דסיום רגלין עומדת בטבור דפרצוף נקודות דס"ג, שירדו למטה מטבור דא"ק. וע"י צמצום ב' נעשו גו"ע דראש לבחינת ראש, ואז עינים נקראות פה, והפה הקודם נעשה לבחינת טבור, והטבור הקודם נעשה לסיים רגלין. נמצא שהפרסא

כפי שנתבטלה הפרסא בראש והתפשט האור בכלים דאח"פ דראש, כך גם בהתפשטות האורות לגוף, האירו למטה מפרסא לכלים דאח"פ דגוף שבמקום ב"ע, אבל היות והבחי"ד לא ירדה ממקומה, לכן קיבלו עמ"נ לקבל ונשברו.

קח) ונודע, שכל הכמות והאיכות שבע"ס דראש מתגלה ג"כ בהתפשטות ממעלה למטה לגוף, ולפיכך כמו שבאורות דראש חזרה וירדה מלכות המזדווגת ממקום נקבי עינים למקום הפה, וגו"ע ונ"ע שהם הכלים דפנים חזרו וחיברו להם את הכלים דאחורים שהם האח"פ, והאורות נתפשמו בהם, בן בהתפשטותם ממעלה למטה לגוף, נמשכו האורות גם לכלים דאחורים שלהם, שהם התנהי"מ שבב"ע למטה מפרסא דאצילות. אמנם לפי שכח מלכות המסיימת מ"ה שבפרסא דאצילות מעורב בכלים ההם, ע"כ תיכף בפנישת האורות דמלך הדעת בכח הזה, נסתלקו לגמרי מהכלים ועלו

שהיא סיום רגלין שנעשה בצ"ב עומדת בטבור הקבוע.⁴⁶⁴

אור שלום

קח) נמשכו האורות וכו' למטה מפרסא דאצילות. היינו שהפרסא צריכה להתבטל. אמנם לפי שכח מלכות המסיימת שבפרסא דאצילות מעורב בכלים ההם, היינו שהפרסא לא נתבטלה, והמלכות שנקראת מקבל עמ"נ לקבל נשארה במקומה. נמצא, על כלים דאחוריים שולטת בחי' מקבל עמ"נ לקבל. ע"כ וכו' (עין ב"אור שלום" אות צ' על ענין שביה"כ).

ש' - האם פרסא וטבור הם מושגים זהים? ת' - למדנו, בזמן שנקודות דס"ג נצטמצמו, אח"פ דראש ירדו לתוך, אח"פ דתוך ירדו לסוף, ואח"פ דסוף יצאו לבר מהמדריגה. וצל"ד שאח"פ דסוף אליבא דאמת הם אח"פ דנה"י.⁴⁶⁵

ובענין שלמדנו, אשר נקודות דס"ג תיקנו את המקום שלמטה מטבור, וחילקוהו שוב ללמעלה מטבור וללמטה מטבור, בענין זה הוא כותב, שבאופן כללי גו"ע נקראים חב"ד חג"ת, ולמטה מטבור נק' נה"י. אולם אם נכנס בפרטים צריך לומר אשר הפרסא עומדת למטה מגו"ע דנה"י.⁴⁶⁶

ופרסא פירושה סיום רגלין. היינו, בצ"א סיום הרגלין היה במלכות, כלומר שממלכות ולמטה היא בחי' שרוצה לקבל עמ"נ לקבל. וכעת,

אור ברוך

שרטוט ז'

	(צ"ב)	(צ"א)
גו"ע דכתר	ראש	ראש חב"ד
אח"פ דכתר	פה	עיניים
גו"ע דאוי"א	טבור	פה
אח"פ דאוי"א	נה"י	חג"ת
גו"ע דז"ת	סיום רגלין - פרסא	טבור
ז"ת דנקודים מקום השבירה	מקום בי"ע	נה"י
		סיום רגלין

הערות וביאורים

חזרה לצ"ב ולקטנות.

465) מפני שכל הנה"י נחשבים לסוף. נמצא, אשר בענין ירידת אח"פ מרת"ס מדבר על רת"ס דנקודות דס"ג. ולפי"ז יוצא הסיום החדש הוא בכינה דסוף, דהיינו בכינה דנה"י, ולפי"ז הפרסא שהיא הסיום החדש היא בכינה דנה"י.

466) נקודות דס"ג תיקנו את המקום שלמטה מטבור, רצ"ל, כיון שהתכונה של הנקודות דס"ג היא תכונת השפעה, ממילא כאשר התפשטו למטה מטבור דא"ק, תיקנו את הכלים דלמטה מטבור דא"ק בתכונת השפעה. וכיון שהנקודות דס"ג עצמן מתחלקות לג"ר דבינה וז"ת דבינה, שג"ר דבינה הן בחב"ד חג"ת דנקודות דס"ג, וז"ת דבינה בתנהי"ם דנקודות דס"ג, נמצא שיכולות לתקן רק מבחי' חב"ד חג"ת שלהן, שהן בחי' ש"ע וש"א דנקודות דס"ג, ולכן נתקנו ש"ע וש"א של הלמטה מטבור דא"ק. וז"ש: חילקוהו שוב ללמעלה מטבור ולמטה מטבור, היינו ש"ע דנה"י וש"א דנה"י דא"ק, שהם למטה מטבור, נהפכו ע"י התיקון הזה להיות למעלה מטבור, ורק ש"ת דנה"י דא"ק שלא קיבל שום תיקון, הוא נשאר בגדר למטה מטבור, היינו מקבל עמ"נ לקבל. בענין זה הוא כותב שבאופן כללי גו"ע נקראים חב"ד חג"ת, ולמטה מטבור נק' נה"י. פירוש: ידוע שבצ"ב נשארו במדרגה רק כלים דהשפעה, המכונים גו"ע, והנה מבחי' תיקון קוים גו"ע הם חב"ד חג"ת, ונמצא לפי"ז שחב"ד חג"ת של הנקודות דס"ג נחשבים לכלים דהשפעה, ולא רק שלא נצטמצמו, אלא עוד תיקנו את המקום דש"ע וש"א דנה"י דא"ק. ונמצא שרק הנה"י דנקודות דס"ג, שהם השליש התחתון, הוא בחי' ז"ת דבינה שנצטמצם, ושם שליטת

בתחילה, יותר גדולה גם מיחידה דחיה ששיג ע"כ בגמה"ת. וזכה נבין שהאור דעליון כולל לפי ערכו את כל מה שיש בתחתון, כי הבחינה הנמוכה ביותר אצל העליון גדולה יותר מכל התחתון, הן בכמות והן באיכות, וא"כ כוללת אותה. ונמצא, שהבחינה הנמוכה ביותר אצל הרב כבר יותר גדולה מכל מה שהתלמידים ישיגו אח"כ, הגם שהתלמידים ממשיכים אצלו עצמו השגות חדשות, אבל מה שהם משיגים ישאר לעולם יותר נמוך מהבחינה הקטנה ביותר אצלו.

462) סיכום: האו"ש מתלבט במושג "כללות הז"ת דנקודים", דלכאורה משמע שאור הדעת כולל את כל האורות התחתונים. מאידך גיסא משמע שכל מלך יצא מזווג דהכאה נפרד, והמשכת אור חדשה, ואינו שיריים ממלך הדעת. ולכן מסכם שעדיף להבין את המושג הזה באופן מופשט, כי בזווג דהכאה מתגלה האור הכללי שבראש, ואח"כ יורד ומתגלה בגוף. וצ"ע. ואפ"ל שנק' כללות לא מצד שכולל את האור, אלא מצד פעולת החיבור דאו"א, כיון שאצלו נפעל זה בפעם הראשונה, ע"כ נבחן שהוא כולל את החיבור דאו"א דכל המלכים.

463) וזה תירוץ אחר, דהיינו אה"נ שגם שאר המלכים היו צריכים להקרא בשם דעת, כי יצאו ע"י פעולת החיבור של חו"ב, אבל כיון שאין חידוש אין מציינים זאת. ולפי התירוץ הראשון, שאר המלכים לא היו צריכים להקרא בשם דעת, היות והמלך הראשון כולל את כולם, ואצלו נעשתה פעולת הדעת הכוללת בשביל כולם.

464) מדבר על הגדרות המקומות ביחס לקטנות, הגם שבגדלות לכאורה חזר הכל להגדרתו הראשונה דצ"א, מכיון שבסופו של דבר התברר שהצ"ב שבגוף אינו מתבטל, וממילא כל המערכת כולל הראש

לשורשם, וכל הכלים המלך הדעת נשברו פנים ואחור, ומתו ונפלו לבי"ע. כי הסתלקות האורות מהכלים היא כמו הסתלקות החיות מגוף הגשמי, הנק' מיתה. ואז נודרך המסך מהעביות דבחי"ד, מאחר שהכלים האלו כבר נשברו ומתו, ונשארה בו רק עביות דבחי"ג.

אור שלום

הארה מועטת ללא סיפוק. לכן כשבא אור גדולות, נתערבו הכלים והשפעה דז"ת עם הכלים דקבלה, היינו שגם הם קיבלו. נמצא, שהם קיבלו אור החכמה והשתמשו עם כלי קבלה. לכן נשברו כפי שארע לכלים דקבלה, היות וקיבלו את האור עמ"נ לקבל. אולם בעולם האצילות, גם כשמסתלק אור הגדלות, נשאר עדיין אור דקטנות וכלים דקטנות, היינו כלים דהשפעה. משום שיש להם תיקון "כי חפץ חסד" מבינה. ומכיון שיש להם תיקון זה, כבר יש להם סיפוק אפי' בקטנות. ועיקר סיבת היקרא עולם האצילות בשם עולם התיקון - הוא ע"ש תיקון "כי חפץ חסד" זה, שנתקן בו גם בז"ת שלו.

ונבאר ענין "כי חפץ חסד": מצאנו בדברי הרב: תיקון "כי חפץ חסד" מכונה בשם סמך, בסוד "סומך ה' לכל הנופלים". פירוש: כל אלו שנפלו ממדרגתם, והם בחסרון, אם הם מסוגלים להתגבר בבחי' "כי חפץ חסד", המכונה "שמח בחלקו", מתבטלת נפילתם, ומסוגלים

האח"פ דנה"י אומרים שרוצים לקבל עמ"נ לקבל, מחמת שליטת המלכות. ולפי"ז, איך יש קשר בין הפרסא לטבור? הלא טבור פרושו שאומר: אני לא רוצה לקבל!⁴⁶⁷

זאת ניתן להבין לפי החלוקה הבאה: עיניים נקראות בצ"ב - פה,⁴⁶⁸ והפה הקבוע נק' טבור. נמצא, הסיום רגלין הוא בטבור הקבוע. ולמטה מטבור נק' למטה מסיום רגלין.

וכל הכלים המלך הדעת נשברו פנים ואחור, אפילו כלים דהשפעה שהיו למעלה מפרסא ג"כ נשברו.⁴⁶⁹ סיבת הדבר: כלים דהשפעה האלו היה בהן אור דחסדים בזמן הקטנות. ויש כלל - בחי' שיש בה אור דחסדים, היינו בחינת ז"א,⁴⁷⁰ או שצריכה לקבל הארת חכמה, או שצריכה לקבל שלמות מבחי' "כי חפץ חסד", שנק' אור הבינה. והיות שאור הבינה האיר בג"ר דנקודים, אולם לא התפשט לז"ת, והיות שהארת חכמה לא היתה מטעם צ"ב, נמצא שהיתה להם רק

הערות וביאורים

למטה מטבור, דהיינו ע"ס דסוף. והטבור הקבוע הוא סיום הרגלים של הפרצוף, ונמצא לפי"ז שהטבור הקבוע דנקודים הוא הסיום רגלים, ושם הוא מקום הפרסא שבין אצילות לבי"ע, שמתחתיה הוא מקבל עמ"נ לקבל, שליטת הבחי"ד. ונמצא לפי"ז שבמקום אחד יש גם הגדרת פרסא וגם הגדרת טבור, זאת אומרת שמטעם השינויים של צ"ב, יוצא שהפרסא והטבור הקבוע נעשו בחינה אחת, ונעשה הטבור הקבוע לבחי' מקבל עמ"נ לקבל.

ובשיעור הועלתה אפשרות להסביר את השאלה גם ע"פ מש"א בתחילה: ולפי"ז לפי השמועה הפרטית שהפרסא עומדת באמצע הנה"י, איך יש קשר בין הפרסא לטבור, הלא הטבור הוא בין החג"ת לנה"י? כי לפי שאמרנו שהנקודות דס"ג חילקו את הלמטה מטבור דא"ק ללמעלה מטבור וללמטה מטבור, כי עד המקום שתיקנו נק' למעלה מטבור, והמקום שלא תיקנו, אלא להפך שנצטמצם, הוא למטה מטבור, נמצא לפי"ז שפרסא וטבור הם מושג זהה. וע"ז שואל - איך יסתדר זה עם השמועה הפרטית, דהלא טבור הוא בין החג"ת לנה"י, ואילו לפי השמועה הפרטית הפרסא היא באמצע הנה"י? וע"ז מתרץ שיש שינוי מקומות ע"פ הצ"ב, ושינוי המקומות מחבר בין ב' המושגים.

(469) נשאלת השאלה - אם מדובר על כלים דהשפעה, איך נעשו מקבלים ונשברו? הרי כלים דהשפעה רוצים לתת ולא לקבל!?! אלא לא מדובר לא על כלים דהשפעה בפ"ע, ולא על כלים דקבלה בפ"ע, אלא מדברים על מלכות. ומלכות לעיתים משתמשת בכלים דקבלה ולעיתים בכלים דהשפעה. וממילא מה שכלים דהשפעה רוצים לקבל פירושו - מה שהמלכות השתמשה מקודם בבחי' מסוימות בכדי להשפיע, כעת היא רוצה לקבל בהן, דמלכות קובעת הכל. בדומה לאדם שע"ד משל נותן צדקה, וכוונתו להשפיע, ואח"כ מתהפכת כוונתו, ובאותה פעולה של נתינת צדקה רוצה לקבל כבוד. נמצא, שהמעשה של ההשפעה אינו עומד בפני עצמו, אלא מדובר תמיד על הנברא שהוא המשפיע, ואצל הנברא יכולות להיות כל הכוונות שבעולם על מעשה ההשפעה.

(470) הנה מכנה לכל הלמעלה מטבור דא"ק בשם חכמה, מטעם שהם כלים זכים אשר מסוגלים לקבל חכמה. ולכל הלמטה מטבור שהוא זו"ן מכנה חסדים, מפני שעיקר תיקונם בחסדים.

מקבל עמ"נ לקבל. נמצא לפי"ז, שהפרסא צריכה להיות בין ש"א לש"ת דנקודות דס"ג, או בין חג"ת לנה"י דנקודות דס"ג. אולם אם נכנס בפרטים צריך לומר אשר הפרסא עומדת למטה מגו"ע דנה"י. לפי שלמדנו מקודם, אשר רק אח"פ דסוף נעשו מקבל על"ק. ונמצא סתירה - לפי ההיבט הכללי הפרסא עומדת בין חג"ת לנה"י דנקודות דס"ג, ולפי הפרטי עומדת בין גו"ע דנה"י לבין אח"פ דנה"י.

סיכום: בתחילה מצייר את הדברים באופן כללי ע"פ הנקודות דס"ג, דכיון שתיקנו ש"ע וש"א דנה"י דא"ק בבחי' משפיע עמ"נ להשפיע, והפכוהו לגדר של למעלה מטבור, ורק הש"ת דנה"י נשאר בגדר למטה מטבור, ע"כ נמצא שהפרסא עומדת בין ש"א לש"ת. נמצא שהפרסא עומדת בין חג"ת לנה"י דנקודות דס"ג. אבל אם נכנס לפרטים, אזי הפרסא עומדת למטה מגו"ע דנה"י. כי אח"פ דראש וחב"ד יורדים לגו"ע דתוך וחג"ת, ואח"פ דתוך וחג"ת יורדים לגו"ע דסוף ונה"י, נמצא שרק האח"פ דנה"י, או הנה"י דנה"י, עומדים למטה מפרסא, במקום חלל פנוי וריקן מכל אור.

(467) סיכום: שואל: איך מתיישבים יחדו ב' המושגים של פרסא וטבור, הלא הפרסא ענינה סיום רגלים, היינו שממנה ולמטה הוא כבר טומאה, שרוצים לקבל עמ"נ לקבל, משא"כ מטבור ולמטה הוא עדיין קדושה, כי שם הם ע"ס המסיימות שלא רוצות לקבל!?! תשובה: מכיון שהטבור הקבוע נהפך להיות סיום רגלים ופרסא, לכן נמצא שבאותו מקום ישנם ב' המושגים יחדיו.

(468) מטעם שהמלכות דראש עלתה לנקבי עינים, ועושה זווג על כלים דהשפעה, שהם גלגלתא ועינים ונ"ע. והאח"פ דראש נהפכו להיות גוף, היינו שהאור מתפשט בהם ממעלה למטה. וכיון שכן, נמצא הפה הקבוע נהפך להיות טבור, שהרי סיום התוך הוא בטבור. וממילא למטה מהפה הוא כעת סוף, וסיום הסוף מכונה סיום רגלין, שהוא בטבור הקבוע.

סיכום נוסף משיעור: השאלה לפי האו"ש - הלא פרסא נק' מקבל עמ"נ לקבל, ואילו טבור משמעותו - שאינו רוצה לקבל, ואיך יכולים ב' מושגים אלו להיות זהים? ובתשובה מסביר שאליבא דצ"ב נשתנו ההגדרות של המקומות, כי הפה, דהיינו מקום הזווג דהכאה בצ"ב הוא בעינים, נמצא הראש מסתיים בעינים, ולפי"ז התוך מסתיים בפה הקבוע, דהיינו ששם הטבור אליבא דצ"ב. ולמטה מהפה הוא כבר

כפי שנתבטלה העביות דבחי"ד בנוף כך גם נתבטלה בראש, והכלים דקומת כתר ירדו מהראש לגוף.

קו) וכמו שנתבטלה העביות דבחי"ד מהמסך דגוף מחמת השכירה, כן נתבטלה העביות ההיא גם בהמלכות המזדווגת של ראש באו"א, כי העביות דראש ועביות דגוף דבר אחד הוא, אלא שזה כח וזה פועל (כנ"ל באות נ). ולכן נפסק הזווג דקומת כתר גם בראש באו"א, והכלים דאחורים שהם האח"פ שהשלימו לקומת כתר, חזרו ונפלו להמדרגה שמתחתיה, דהיינו להו"ת. וזה מכונה ביטול האחורים דקומת כתר מאו"א. ונמצא שכל קומת הטעמים דנקודים, ראש וגוף, נסתלקה.

לאחר שבירת מלך הדעת יצאו עוד ג' מלכים כתוצאה מהזדככות המסך, וגם הם נשברו ומתו.

קז) ומתוך שאור העליון אינו פוסק מלהאיר, נמצא שחזר ונזדווג על העביות דבחי"ג הנשארת בהמסך של ראש באו"א, ויצאו ע"ם בקומת חכמה. והגוף שממעלה למטה נתפשט לספירת החסד, והוא מלך הב' דנקודים. וגם הוא נמשך לבי"ע ונשבר

אור ש"ם

לא יצאו בשביל עצמם, אלא לצורך זו"ן, לכן לומדים רק מה שנוגע לזו"ן. והיות זו"ן נסתלקו, א"כ אין כבר למי להשפיע. אולם הקטנות נשארה בעוה"נ, כיון שיצאה על רשימות דס"ג שנמשכות מלמעלה מטבור, (כפי שלמדנו: גלגלתא נזדכך לד-ג' שלמעלה מטבור שהוא ע"ב, אח"כ ע"ב נזדכך לג-ב' שלמעלה מטבור והוא ס"ג, והס"ג נזדכך לב-א' דקטנות הנקודים) ואין לה שייכות עם זו"ן.⁴⁷³ משא"כ הגדלות יצאה על רשימות דזו"ן שלמטה מטבור.⁴⁷⁴ ונפלו להמדרגה שמתחתיה, דהיינו להו"ת. למדנו שנפלו למקום

מלך הדעת, היות שהוא הגוף שלהם.⁴⁷⁵ **קז) שאור העליון אינו פוסק מלהאיר - במקום שיש הכשרת הכלים מצד התחתון. היינו, עד כמה שיכול לכוון בעמ"נ להשפיע, האור מאיר אליו. לכן, הגם שנאבדה לו בחי"ד, אולם על בחי"ג יכול לכוון בעמ"נ להשפיע, נמצא שחזר ונזדווג על העביות דבחי"ג. והוא מלך הב' דנקודים. ויל"ה - מדוע נק' שמם "מלכים"? ת' - משום שיצאו בקטנות עם אור הנפש, שהוא אור המלכות בלבד.⁴⁷⁶ (למרות שנק' שמם ז' מלכים, אליבא דאמת יש ח' קומות. אולם**

להיות תמיד במצב רוח מרומם. אולם לא כל אדם מסוגל להתגבר ולהיות בבחי' זו.⁴⁷¹

קו) נפסק הזווג דקומת כתר גם בראש באו"א. ולכאורה קשה: הלא למדנו כלל - אין הזדככות בראש! בראש לא היתה שבירה, בראש לא היה ביטוש או"פ באו"מ, בראש לא היתה שום הסתלקות! ? ת' - בינה היא בחי' "כי חפץ חסד", וכל מה שהמשיכה היה עבור הו"ת. וממילא, אם אין מי שיקבל, הזווג מתבטל. נמצא הזדככות המסך בראש פירושה - שאין למי להשפיע מהבחינה ההיא.

ויל"ה - לאיזו בחי' חזרו או"א לאחר השכירה? ת' - כאן מדבר רק מבחי' פב"פ, היות זו"ן גרמו שתצא בחי' זו, וכל מה שזו"ן גרמו - מתבטל. אולם אליבא דאמת - כל האור דבקע לפרסא, שהוא האור דגדלות, נסתלק, הן מהכתר והן מאו"א. ואפי' בחי' פב"א נסתלקה, היות וגם בחי' זו היא הכנה עבור זו"ן.⁴⁷² פירוש: למדנו, שאחר פירצופי גע"ס נשאר לתקן רק את למטה מטבור דא"ק, שנק' זו"ן, ונק' מ"ה וב"ן. ולפי"ז היתה צריכה לצאת בעוה"נ רק בחי' זו"ן, ולצורך מה יצאו כח"ב? ת' - א"א שיבוא מלמעלה חצי דבר! נמצא, כח"ב

הערות וביאורים

מטבור. אבל הקטנות יצאה על רשימות ב-א' שנמשכות מהזדככות גע"ס, ועדיין שייכות ללמעלה מטבור, ולכן הקטנות נשארת כלים ואורות מטעם שאין לה קשר לזו"ן, ואינה מושפעת משבירת הזו"ן. **שאלה:** מה בכלל יש לג"ר לעשות למטה מטבור שהוא זו"ן? תשובה יל"ו, שמציאות הג"ר למטה מטבור, אפילו הקטנות, באה לצורך הזו"ן, היינו בכדי ליסד דרך של השפעה במציאות שלמטה מטבור. אלא שבעולם הנקודים הזו"ן לא רצו ללכת בדרך שהג"ר התוו להם, ולאחר השכירה בעולם האצילות, כבר מקבלים עליהם הזו"ן את הדרך שהג"ר מתווים, שהיא הליכה בכלים דהשפעה, בבחי' אור האוון, ובתיקון קוים. ואין לשאול - שאם אפילו הקטנות דג"ר באה בשביל זו"ן, א"כ שתסתלק לאחר שבירת הזו"ן, דאם מציאות הקטנות תסתלק אף היא, לא יהיה שום בסיס לבנות עליו את ה"כי חפץ חסד" דאצילות. **(475) יש לזכור שאין מקומות ברוחניות, אלא הכוונה שנפלו לבחי' מלך הדעת, לתכונת מלך הדעת.**

(476) ויל"ה: א) מה משנה מה שהיה להם בקטנות, הלא כעת אנו אוחזים בגדלות? ב) מדוע היה להם רק אור הנפש, הלא אם בראש היה הזווג על בחי"א, היה צריך להתפשט בגוף אור הרוח? באמת לפי מש"כ בחי"ב, אכן התפשט אור הרוח לז"ת דנקודים, אלא שמכונה בשם אור הנפש, כי רצונו של הרב להדגיש שעולם הנקודים הוא בחי' נקבה שהיא בחי' נפש, מטעם שלא נתגלה תיקון קוים בז"ת, דהיינו שלא היתה בהם שלימות של "כי חפץ חסד". וזהו בסוד הפסוק "נקבה תסובב גבר". עיין בחי' תשובה פ"ח בסוף הספר, שאומר אשר ההבדל בין נקבה לזכר הוא ביסוד, שהיסוד דנקבה הוא קצר, ויש בו רק שלישי אחד, משא"כ היסוד דזכר הוא ארוך, ויש בו ב' שלישים.

(471) הגדרת "כי חפץ חסד" בד"כ היא - שיש לנברא שלימות בהשפעה, ואילו כאן מגדיר האו"ש שיש לו שלימות גם במצב ירידה, וזהו מטעם - הגם שהיה רוצה להיות בעליה, אבל מ"מ כיון שרוצה להשפיע להשי"ת, והשי"ת רוצה שיהיה כעת בירידה, א"כ מסכים לעבדו בירידה, בשמחה ובשלימות. ונמצא שלאדם כזה אין יכולה להיות נפילה. ורצ"ל, אשר אם לז"ת דנקודים היה אור זה, היתה להם שלימות במצבם, וממילא לא היו נזקקים לאור הגדלות כלל.

(472) יל"ה: האם בינה חזרה לאב"א אחר שבירת מלך הדעת? אין הכרח לומר זאת, אלא רק רוצה להדגיש שבניגוד לעקודים, כאן קומת האור דגדלות בראש הסתלקה, וזאת מטעם שאם אין גוף, בינה עצמה שמתוקנת בשלימות בהשפעה, אינה מעוניינת בגדלות. אבל אין הכרח לומר שחזרה אב"א, אלא אחר שנפסק הזווג דקומת כתר, עשתה זווג על קומת חכמה.

(473) פירוש: כיון שלמטה מטבור העיקר הוא זו"ן, נמצא שכל הגדלות יצאה ע"י רשימות דזו"ן דא"ק, עבור יציאת זו"ן בנקודים, וממילא כאשר זו"ן נשברו, נסתלקה הגדלות. ולא"א עצמם אין חפץ בגדלות, מטעם שיש להם סיפוק גמור, מן הכלים דהשפעה, ומן הקטנות. והקטנות יצאה מרשימות שנמשכות מלמעלה מטבור, דהיינו שאיננה בחי' זו"ן, וממילא נשארה באו"א גם אחר שבירת הזו"ן.

(474) סיכום: הגדלות שיצאה בג"ר דנקודים הן בפב"א והן בפב"פ נסתלקה, וסיבת הדבר - כיון שהג"ר לא יצאו בשביל עצמן, אלא לצורך השפעה לזו"ן, וממילא כיון שהזו"ן נשברו, נסתלקה הגדלות הזו. אבל האו"ש מסייג את הדברים ואומר: מה שהג"ר יצאו לצורך זו"ן הוא רק מצד הגדלות, כי הגדלות יצאה מרשימות ד-ג' שלמטה

ראשית חכמה

שנשבר. מיתה היא הסתלקות האור, דוגמת הסתלקות הנשמה מן האדם, שמחמת זאת מת. נפילה הסביר אדמו"ר זצ"ל, דוגמת אדם עובר ה', שמדמה לעצמו שהתעלה במעלות הקודש, עד שמגלים לו מן השמים, שהוא בתכלית השפלות, נמצא שמקבל נפילה בערך מחשבתו שחשב על עצמו שהוא ברום המעלות. כמו"כ כאן, דהכלים דכל מלך נתפשטו עד נקודה דעוה"ז, וסברו דכמו שבראש נתבטל הצ"ב, ויכלו לכוון עמ"נ להשפיע על הכלים דקבלה, כך גם בגוף יוכלו לכוון עמ"נ להשפיע, ולא כן היה. ונמצא שחשבו שעד נקודה דעוה"ז יהיה מקום אצילות, היינו מקום הראוי להתפשטות הקדושה, וכשנוכחו לדעת שזהו מקום ב"ע, היינו בשליטת מקבל עמ"נ לקבל, נפלו, היינו שנעשתה בהם הרגשה של אכזבה.

קן וכמו שנתבטלה העביות דבחי"ד מהמסך דגוף מחמת השבירה, היינו מחמת שנכנסו לשליטת מקבל עמ"נ לקבל, ע"כ אין ביכולתם לעשות מסך על עביות דבחי"ד, כן נתבטלה העביות והיא גם בהמלכות המודוונת של ראש באו"א, היינו שהמלכות דראש מפסיקה את זווגה על הבחי"ד. כי העביות דראש ועביות דגוף דבר אחר הוא, אלא שזה כח וזה פועל. פירוש: בראש העביות דבחי"ד ממשיכה את האור, ועושה חשבון לגביו בכח, מה מותר לקבל ומה אסור לקבל, ובגוף מקבלת בפועל ע"פ החשבון שעשתה בראש, ודוחה בפועל. ולכן נפסק הזווג דקומת כתר גם בראש באו"א, והכלים דאחורים שהם האח"פ שהשלימו לקומת כתר, חזרו ונפלו להמדרגה שמתחתיה דהיינו להז"ת. וזה מכונה ביטול האחורים דקומת כתר מאו"א. לכאורה משמע שרק האח"פ דקומת כתר ירדו לגוף, אבל הגו"ע דקומת כתר עדיין נשאר בראש. אולם אין הדבר כך, אלא כל הע"ס דקומת כתר ירדו מהראש לגוף, והע"ס הללו מכונות "אחורים דקומת כתר". והטעם מדוע מכונות הע"ס דגדלות בשם אח"פ הוא - משום שכל ההבדל בין הקטנות לגדלות הוא באח"פ הללו, שבקטנות לא שימשו עם אח"פ, משא"כ הע"ס דגדלות יצאו בכת אחת עם אח"פ, ולכן הן מכונות אח"פ, ע"ש החידוש שבהן לעומת הקטנות, וע"ש העיקר שבהם שהוא הכלים דקבלה שממשיכים את קומת הגדלות. ונמצא שכל קומת הטעמים דנקודים, ראש וגוף, נסתלקה.

קה ונודע, שכל הכמות והאיכות שבע"ס דראש, שהן ע"ס בכח, מתגלה ג"כ בהתפשטות ממעלה למטה לגוף, שהן ע"ס בפועל. ולפיכך כמו שבאורות דראש חזרה וירדה מלכות המודוונת ממקום נקבי עינים למקום הפה, ע"י זווג ע"ב ס"ג שביטל את הצ"ב, וגו"ע ונ"ע שהם הכלים דפנים, כלים דהשפעה, חזרו וחיברו להם את הכלים דאחורים, שהם כלי קבלה, שהם האח"פ, לצורך המשכת אורות החכמה, והאורות דגדלות נתפשטו בהם, דכבר יכולים לכוון בהם עמ"נ להשפיע, כן בהתפשטותם ממעלה למטה לגוף בפועל, נמשכו האורות גם לכלים דאחורים שלהם, שהם התנה"מ שבב"ע למטה מפרסא דאצילות. אמנם לפי שכח מלכות המסיימת שבפרסא דאצילות מעורב בכלים ההם, ואור הע"ב אשר מבטל את הצ"ב בראש אינו מבטלו בגוף, מטעם שהוא עצמו אינו מוכשר להפגש עם כלי הקבלה דבחי"ד שבטבור דנקודים, שהרי "אור הע"ב אינו יורד למטה מטבור", מטעם שלו עצמו אין מסך על בחי"ד. ע"כ תיבך בפנישת האורות דמלך הדעת בכח הזה, נסתלקו לגמרי מהכלים ועלו לשורשם. וכל הכלים דמלך הדעת נשברו פנים ואחור, היינו הן כלים דהשפעה והן כלים דקבלה, דכולם רצו לקבל לתועלת עצמם, וענין שבירה משמעותו - שאינם ראויים לשימוש, דוגמת כלי גשמי שנשבר. ומתו ונפלו לב"ע, כי הסתלקות האורות מהכלים היא כמו הסתלקות החיות מגוף הגשמי, הנק' מיתה. ואז נודרך המסך מהעביות דבחי"ד, היינו שאין שורה עוד כח המסך והעבודה על העביות דבחי"ד, מטעם שהנושא לעביות זו שהוא מלך הדעת, יצא לחוץ מן הקדושה. מאחר שהכלים האלו דבחי"ד כבר נשברו ומתו, ונשארה בו רק עביות דבחי"ג, שבה עדיין לא השתמש, ולדעתו יכול להשתמש בה ולכוון בה עמ"נ להשפיע.

אולם יל"ה: אם יש מסך רק על ד' דהתלבשות וג' דעביות מדוע אומר שמדובר על עביות דבחי"ד? ויל"ו, דהנה בתע"ס חי"ד (אות ג') אומר האו"פ - שהזווג דמלך הדעת היה על ד' דהתלבשות בלבד. וממילא כיון שהזווג הוא על ד' בלבד, ולא על הג' דעביות, לכן מתיחס אליו כאל בחי"ד, וקומת האור היא קומת כתר. והזווג לצורך מלך החסד נעשה על בחי"ג דעביות.

עוד יש לציין, אשר מצאנו באות ק"ה ג' לשונות: שבירה, דכיון שנעשו מקבל עמ"נ לקבל אינם ראויים לשימוש, דוגמת כלי גשמי

ומת, ואז נתבטלה גם העביות דבחי"ג מהמסך דגוף ודראש כנ"ל. וגם הכלים דאחוריים, האח"פ שהשלימו לקומת חכמה זו דאו"א, חזרו ונתבטלו ונפלו למדרגה שמתחתיה, להו"ת, כנ"ל בקומת בתר. ואח"כ נעשה הזווג על העביות דבחי"ב שנשארה בהמסך, ויצאו ע"ם בקומת בינה, והגוף שממעלה למטה נתפשט בספירת הגבורה, והוא מלך הג' דנקודים. וגם הוא נמשך לבי"ע ונשבר ומת. ונתבטלה גם העביות דבחי"ב בראש וגוף, ונפסק הזווג דקומת בינה גם בראש, והאחוריים של קומת בינה בראש נפלו להמדרגה שמתחתיה בהו"ת. ואח"כ נעשה הזווג על העביות דבחי"א שנשארה בהמסך, ויצאו עליה ע"ם בקומת ז"א, והגוף שלו ממעלה למטה נתפשט בשליש עליון דת"ת, וגם הוא לא נתקיים ונסתלק האור ממנו, ונזדככה גם העביות דבחי"א בגוף וראש, והאחוריים דקומת ז"א נפלו למדרגה שמתחתיה, להו"ת.

אור ש"ס

לראש דאו"א. ובתחילה המסך נכלל בקטנות של ראש זה, ואח"כ בגדלות שלו. והיות שבחי' אחרונה נאבדת, לכן ניתן להמשיך רק לפי בחי' ג-ב'. א"כ יוצא שראש דאו"א שהוליד את מלכי דחג"ת וגובה קומתו היה ד-ג', כעת עושה זווג רק על ג-ב'. והפרצוף החדש שיצא נק' ישו"ת.

ולפי הנ"ל רואים אנו, שאו"א העלו שוב את אח"פ שלהם, ועשו זווג לצורך הגדלות דישו"ת. (אח"כ היסו"ת עצמו צריך לעשות את הזווג לצורך מלכי תנהי"ם). ואם או"א היו מצומצמים, איך יכלו להמשיך חכמה עבור ישו"ת? אלא ודאי שלא היו מצומצמים. וע"ז כתוב שמטרם שנבטל כל אור החדש דבקע לפרסא, עדיין צ"ב אינו חוזר למקומו. א"כ רואים אנו שענין ירידת האח"פ מראש לגוף ארע מחמת שלא היה להם למי להשפיע, וכשיש להם למי להשפיע, היינו לראש היסו"ת, שוב ממשיכים גדלות.

עוד למדנו, שהג"ר דנקודים לעצמם אינם צריכים את הגדלות, אלא הכל היה לצורך התחתון. וכשאינן למי להשפיע מתבטל הזווג כנ"ל,

נקראים ז' מלכים לרמוז על ז' תחתונות, שהם הגוף של המדריגה, אשר דוקא הם נשברו ולא הראש⁴⁷⁷). וגם הוא נמשך לבי"ע ונשבר הכלי ומת, היינו שהאור נסתלק ממנו.

וגם הכלים דאחוריים, האח"פ שהשלימו לקומת חכמה זו דאו"א, חזרו ונתבטלו ונפלו למדרגה שמתחתיה, לו"ת. אנו מוצאים ב' מיני ירידות מראש לגוף: א. מחמת צ"ב. היינו, יש בראש רק גו"ע, ואח"פ ירדו לתוך, מחמת ששורה עליהם צ"ב. כלומר, אם יקבל בהם, יהיה זה בעמ"נ לקבל. ב. כאן לא היתה ירידה מחמת צ"ב, שהרי היה כאן זווג ע"ב ס"ג, שאיפשר לשמש עם כלי קבלה בעמ"נ להשפיע בראש המדריגה. אלא כאן, היות וארעה שבירה בגופים, א"כ אין למי להשפיע, לכן מתבטל הזווג שבראש. וזה נבחן שאח"פ דראש יורדים מתורת ראש לתורת גוף.⁴⁷⁸

ובכדי להבין זאת נקדים לראות את המשך ההשתלשלות: לאחר שנשברו ד' המלכים הראשונים,⁴⁷⁹ (הנזכרים באות ק"ה-ק"ז). המסך דגוף אשר היה כלול מרשימות מכל ד' הקומות שכבר יצאו, עלה

הערות וביאורים

דראש זווג על בחי"ג, ומתפשטת בפועל מינה ובה בבחי"ג דעביות. וזה שכעת עושה זווג בכח ובפועל על בחי"ג, נבחן שהמסכים הן דראש והן דגוף נזדככו ועלו לבחי"ג.

(479) שהוא בדומה להזדככות המסך הגמורה שהיתה בעקודים, המסך דגוף אשר היה כלול מרשימות מכל ד' הקומות שכבר יצאו, אשר נחשבות לפרצוף בפני עצמו המכונה - פרצוף או"א ע"ש ראשו, או פרצוף הדחג"ת ע"ש גופו, עלה לראש דאו"א. כפי שלמדנו - שהמסך דגוף דגלגלתא עלה עם כל הרשימות מכל הקומות כולן שהאירו בו לראש דגלגלתא, ושם עשה הראש דגלגלתא זווג ע"פ הרשימות אשר נותרו במסך, כן היה כאן. אלא בשינוי קל, שכאן היה זמן קטנות וזמן גדלות, לכן הראש דאו"א עושה בתחילה זווג דקטנות, ואח"כ זווג דגדלות, ע"פ הרשימות שנותרו. וז"ש: ובתחילה המסך נכלל בקטנות של ראש זה. ויש א"כ להבין: בשלמא בגדלות רואים הבדל בין הפרצוף הראשון לפרצוף השני, שהראשון הוא ד-ג' והשני הוא ג-ב', אבל מהו ההפרש בין הקטנות של הפרצוף הראשון לבין הקטנות של הפרצוף השני, הלא שניהם יצאו על ב-א'?! ויל"ו, דשניהם יצאו על ב-א', אלא שהראשון הוא ב-א' דע"ב, היינו ב-א' דד-ג', והשני הוא ב-א' דס"ג, היינו ב-א' דג-ב'. ז"ש: אח"כ בגדלות שלו, והיות שבחינה אחרונה נאבדת, לכן ניתן להמשיך רק לפי ג-ב'. א"כ יוצא שראש דאו"א שהוליד את מלכי דחג"ת וגובה קומתו היה ד-ג', כעת עושה זווג על ג-ב', דלעולם העליון עושה בתחילה זווג על הרשימות שעלו מן הגוף, ורק אח"כ התחתון עצמו עושה זווג, בדומה למה שראינו בעקודים, דבתחילה עשה הראש דגלגלתא זווג על הרשימות ד-ג', ואח"כ ירדו המסך והרשימות לחזה דגלגלתא ועשו זווג בעצמם. וכך גם כאן, לאחר שאו"א סיימו את הזווג על ד-ג', ירד המסך והרשימות לחזה דגוף ועשה זווג בעצמו, וגילה את הראש החדש דישו"ת, שממנו התפשטו מלכי תנהי"ם.

פירוש: עולם הנקודים נבחן לנקבה, מטעם שתיקון קוים היה בו רק בג"ר, דהיינו בשליש העליון, אבל בז"ת הגם שהשתמשו בכלים דהשפעה, אבל לא היתה להם שלימות. וזה נבחן לבחי' נקבה ונפש. משא"כ בעולם האצילות שנתקן תיקון קוים גם בז"ת, נבחן א"כ שיש גם בשליש השני שלימות, ולכן נבחן לזכר. ובזה נבין מדוע מכנה את הקומות דגדלות בשם מלכים, ע"ש אור הנפש שהיה להם בקטנות, דכיון שלא היתה להם שלימות של "כי חפץ חסד", לכן נשברו, ונמצא שהקטנות קבעה את השבירה בגדלות.

(477) ובמ"א אומר שאמנם היו ח' קומות, אבל רק ז' שבירות, מטעם שמלך ש"ע דת"ת לא נשבר בפ"ע, אלא רק ביחד עם ב' שלישי ת"ת. ויש לשים לב - שאכן רבינו הק' מציין שבירה בכל מלך, אבל במלך ש"ע דת"ת אינו מציין שבירה, אלא רק אומר שלא נתקיים.

(478) סיכום: האו"ש מחלק בין ב' סוגים של ירידת אח"פ מראש לגוף: א) מחמת צמצום ב', דהיינו שליטת מקבל עמ"נ לקבל. ב) מטעם שאין למי להשפיע, דהיות ונשברו הבנים, לכן יורדים האח"פ מראש לגוף. ואין כאן שום צמצום, כי לו יצויר שהיה למי להשפיע, היו ממשיכים לעשות זווג דגדלות בראש ללא שום הפרעה. שאלה: מה המשמעות שנעשו גוף? תשובה: הם מקבלים בפועל את האור דתיקון קוים שיצא בראש, ונעשים ע"כ דחג"ת חדשים, במקום הדחג"ת שנשברו. דידוע אשר קבלה בפועל מכונה גוף.

שאלה: בשלמא בעקודים שייך ענין הזדככות המסך דגוף ועלייתו לפה דראש, אבל בנקודים שהגוף נשבר, א"כ מה שייכת הזדככות המסך דגוף? תשובה: הנושא הן לראש והן לגוף היא המלכות דראש, דמתכונת בראש מה שתקבל בכלי דבחי"ד, ואח"כ מבצעת בפועל ומתפשטת בעביות דבחי"ד. והנה לאחר השבירה דמלך הדעת, כיון שכל הגוף הוא התפשטות של המלכות דראש, ממילא פשוט שהמלכות דראש מודעת לכך שמלך הדעת נשבר, וע"כ עושה המלכות

ראשית חכמה

מעבירה את האדם על דעתו, ועל השכל הישר. וכן צריך לומר במלכים, שלא היה להם שום סיפוק מן הקטנות ומחסדים והשתוקקו כל הזמן לגדלות ה', ולראות פני מלך, והתענוג הוא כ"כ גדול, עד שאין אחד יכול ללמוד מכשלונו של חברו. וכן היה בחטא דעץ הדעת.

והגוף שלו ממעלה למטה נתפשט בשליש עליון דת"ת, וגם הוא לא נתקיים ונסתלק האור ממנו. יש לשים לב שבמלך הד' שהוא מלך ש"ע דת"ת אין מוזכר המושג שבירה, אלא רק אומר שלא נתקיים, ולקמן באות ק"ח אומר: "בהסתלקות שלישי עליון דת"ת". וסיבת הדבר - מפני שמלך זה באמת לא נשבר, וזה מתבאר בתע"ס ח"ז.

יל"ה: מדוע חותך את ספירת הת"ת לשניים - ש"ע דת"ת וב"ש ת"ת, הלא פעולת חיתוך הת"ת היא פועל יוצא מן הצ"ב, ובכאן הלא הצ"ב נתבטל? ויל"ו, כיון שאליבא דאמת הצ"ב לא התבטל בגוף הנקודים, דלכן נשברו, לכן הוכרה החלוקה שבת"ת לשניים, היינו החלוקה בין ש"ע דת"ת שהוא בחי' ג"ר דבינה לבין ב"ש ת"ת שהם בחינת ז"ת דבינה.

אבל יל"ה: איך בכלל התפשט מלך ש"ע דת"ת, הלא בחי"א אינה מתפשטת לגוף, שהרי עביותה קלושה?! ובהסת"פ דח"ו (אות ה') שואל זאת, ומתריך: דכיון שלמטה מטבור עלתה הה"ת בכל ספירה וספירה, ע"כ הוסיפה עביות בכל ספירה, וע"כ בחי"א כבר כן יכולה להתפשט לגוף. ואדמו"ר זצ"ל פירש - שענין העביות אשר הה"ת הוסיפה בכל ספירה, הן הרשימות ד-ג', אשר נסתפחו לעולם הנקודים ע"י העירוב דה"ת. ולפיו יצא הביאור שהא' דעביות דשליש עליון דת"ת היא א' דד-ג', ולכן יכולה להתפשט לגוף.

קז) ומתוך שאור העליון אינו פוסק מלהאיר, נמצא שחזר ונודווג על העביות דבחי"ג הנשארת בהמסך של ראש באו"א, ויצאו ע"ם בקומת חכמה. והגוף שממעלה למטה, נתפשט לספירת החסד, היינו לתכונת ספירת החסד דגוף, הכוללת ע"ס, והוא מלך הב' דנקודים. ויל"ה: מה הקשר בין קומת חכמה לבין חסד? ויל"ו, דהנה החסד דז"א בזמן גדלותו עולה ונעשה חכמה, כי החסד הוא קו ימין וכן החכמה קו ימין. וכן קומת בינה מתפשטת לגבורה, מאותה סיבה, שהגבורה דז"א בזמן גדלותה עולה ונעשה בינה, דשניהם קו שמאל. וכן קומת ז"א מתפשטת לת"ת, דהנה הת"ת בזמן הגדלות עולה ונעשה דעת שהוא ז"א. והגם שכאן עדיין לא היה תיקון קוים בז"ת דנקודים, מ"מ זוהי השאלת לשון מן הזו"ן דאצילות, ששם כבר נתקן תיקון קוים. ועוד: דרוצה לרמוז שמה שחסר במלכים עמ"נ שיחזיקו מעמד ולא ישברו, הוא התיקון קוים אשר נתקן בז"ת דאצילות. וגם הוא נמשך לבי"ע ונשבר ומת, ואז נתבטלה גם העביות דבחי"ג מהמסך דגוף ודראש כנ"ל. וגם הכלים דאחורים, האח"פ שהשלימו לקומת חכמה זו דאו"א, חזרו ונתבטלו ונפלו למדרגה שמתחתיה, להו"ת, כנ"ל בקומת בתר.

יל"ה: איך לא למד המלך השני מן השבירה של המלך הראשון? הלא כל מלך ראה איך נשבר קודמו בעמ"נ לקבל, ויצא מחוץ לקדושה ומת, ומדוע לא למד מכך? ויל"ו דע"ז שואל רבינו בעה"ס (פרי חכם איגרות) לגבי הרשעים הדבוקים בג"ר דחכמה דקו שמאל, איך כ"כ רצים אחרי הג"ר דחכמה, הלא יש שם דינים ויסורים מרים, שנאמר: "גם כי תכתוש את האויל במכתשת, לא יסור מאיולתו"? ומתריך: "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו". עכ"ל. נמצינו למדים שבכל מקום שהרצון לקבל בוער בתשוקת תאוותו, אזי מוצא את כל התחבולות בכדי שיוכל לקבל, גם אם לבסוף מתגלה דין ויסורים, מ"מ התאוה

אחר שנתבטלה כל הגדלות דאו"א, אז עולה המסך דגוף שנודכך מכל עביותו לראש דאו"א, ושם נעשה זווג על הרשימות שנתרו בו, ונמשך האור של הפרצוף הב' המכונה ישסו"ת.

קח) וכאן נגמרו כל האחורים שהם האח"פ דאו"א לירד, כי בשבירת מלך הדעת נתבטלו באו"א רק אח"פ השייכים לקומת כתר. ובשבירת מלך החדש נתבטלו באו"א רק אח"פ השייכים לקומת חכמה. ובשבירת מלך הגבורה נתבטלו האח"פ השייכים לקומת בינה. ובהסתלקות שלישי עליון דת"ת נתבטלו האח"פ דקומת ז"א. ונמצא שנתבטלה כל בחינת הגדלות דאו"א, ולא נשארו בהם רק הגו"ע דקטנות. ונשארה בהמסך רק עביות דשורש, ואח"כ נודכך המסך דגוף מכל עביותו ונשתוה למסך דראש, אשר אז נמצא נכלל בהזווג דהכאה של ראש, ומתחדשים שמה הרשימות שבו, חוץ מהכחינה האחרונה (כנ"ל באות מ"א), וככה התחדשות הזו יצאה עליו קומה חדשה הנקראת ישסו"ת.

אור שלום

הזדככות בראש, אלא כל השינויים שנעשים בראש, הם לצורך התחתון⁴⁸² בלבד.

קח) ונשארה בהמסך רק עביות דשורש, ואח"כ נודכך המסך וכו' משמע מכאן שמעביות דשורש לא יכול היה להתפשט גוף.⁴⁸³ אולם יש ע"ז סתירות מרובות.

במקום אחר הוא שואל לגבי עוה"נ, שיצא על עביות דבחי"א: אם אנו אומרים שבחי"א היא "הסתכלות דק", היינו שאין לה התפשטות בגוף, א"כ איך יצא גוף בעוה"נ? וכמו"כ שואל לגבי עוה"א, איך יצא על עביות דשורש? ומתריך - היות וה"ת היא בעינים, לכן יתכן שיהיה גוף. ולכאורה קשה: בזמן צ"א, שיש ע"ס במדרגה, אז בחי"א אינה יכולה להאיר בגוף, אולם אם יש צ"ב, שהבחי"ד נתערכה במדרגה, ולכן נותרה רק חצי מדרגה, אזי בחי"א יכולה להתפשט לגוף? ... לכן פירשתי שכונתו כך: היות ובחי"ד נתערכה ועלתה לעינים, ויש שם רשימות ד-ג', לכן אח"כ כשנעשה זווג על ד-ג', מזווג זה יש התפשטות בגוף.⁴⁸⁴

הערות וביאורים

מטעם שהוא משמש בחסדים. נמצא שכל הגדלות היתה רק מטעם המ"ן שעלה מן הזו"ן, ממילא ברגע שהזו"ן נשברו נסתלקה הגדלות, ואין זה מבטל את הכלל של "אין הזדככות בראש", מטעם שהכלל הזה מדבר על מה שיש בראש כלפי עצמו, אבל הגדלות דנקודים נמשכה אך ורק עבור התחתונים, ולראש עצמו מספיק אור החסדים, ממילא ברגע שאין למי להשפיע מסתלקת הגדלות, וחוזר הראש לאור החסדים דלילה. נמצא, כאשר נשברו כל מלכי דחג"ת, תיכף חזר הראש לחסדים, והאח"פ דראש ירדו לגוף. רק מכיון שאו"א היו צריכים להוליד את הישסו"ת, חזרו לשמש באח"פ הללו, בזמן שהמסך דגוף עלה לראש.

483) יל"ה: אם אין התפשטות מבחי' שורש לגוף, א"כ איך יש עלית המסך דגוף לראש, הלא לכאורה צריך לעבור בבחי' שורש דגוף, ורק אח"כ עולה לראש? ויל"ו, דלק"מ, כי המסך דגוף עולה לראש בכדי להמשיך פרצוף חדש, ולכן, כל זמן שמתפשטת איזו קומה לגוף, הוא מקבל עמ"נ להשפיע, אבל ברגע שאין מתפשטת שום קומה לגוף, א"כ באופן טבעי, אינו מקבל כלום בגוף, וזה נבחן שעולה לראש. שהרי אין כאן מקומות, אלא כאשר המלכות דגוף מפסיקה לקבל באופן מוחלט, זה נבחן שעלתה לראש. ונמצא, הגם שלא נתפשטה שום קומה מעביות דשורש לגוף, אין זה מעכב את עליית המסך דגוף לראש, כי אינו מקבל.

484) סיכום: אליבא דאמת לא יכול להתפשט גוף מבחי"א ושורש, כי העבודה בהם היא קטנה מדי, ואינה מזכה את הנברא בקבלת אורות בפועל. אלא רק בגדלות, כאשר נעשה זווג על הה"ת שהביאה איתה למדרגה ד-ג', אז כאשר נעשה זווג על ד-ג', ממילא יש כח עבודה מספיק עד להתפשטות האור בגוף, דהיינו התפשטות בפועל. נשאלת השאלה: אם בחי"א לא מתפשטת בגוף, מי הם בכלל הזו"ת

אבל לא מפני שיש ביטול בראש, שהרי למדנו "אין הזדככות בראש".⁴⁸⁰

וכעין זה ראינו אפילו בפרצוף גלגלתא, שבחינתו היתה בחי"ד דעביות. ולאחר שנודכך המסך דגוף, וכבר אינו מסוגל לקבל על בחי"ד, אלא לפי בחי"ג דעביות, אז נעשה זווג בראש על בחי"ג. א"כ אליבא דאמת אין הזדככות בראש, וכלפי עצמו עדיין יש לו קומת כתר, אלא שקומה זו אין התחתון מסוגל לקבל, לכן לצורך התחתון נעשה זווג על קומה יותר נמוכה.⁴⁸¹ ולהבנת הענין אמרתי משל: כשלמדתי בווהר פרשת "בראשית", למדתי - "בראשית" מרמז על חכמה, "אלקים" נק' בינה, "את השמים" הוא ז"א, "ואת הארץ" זו מלכות. וכשבא נכדי ושאלני פירוש על הפסוק "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", הייתי מוכרח להזכר במה שלמדתי בחיידר, והסבר שהוא נתתי לו, אולם לא יכולתי להסביר לו, מה שאני למדתי לעצמי. ברם, אין זה מן ההכרח, שאם אני מסביר לו את הפירוש הפשוט, שאשכח את הפירוש העמוק. וזה"פ "אין

480) לא מפני שיש ביטול בראש, היינו פגם בראש לכשלעצמו, שהרי למדנו אין הזדככות בראש. היינו שבראש לא שייכת הזדככות, מטעם שהראש הוא בחי' בכח, ובבחי' בכח לא שייך ביטול. וא"כ מדוע נתבטלה הקומה בראש? רק מטעם שלכתחילה המשיכו את האור עבור הבנים, וממילא כשאין בנים, נסתלק האור גם מן הראש. משא"כ בעקודים הראשים המשיכו את האור לצורך מדרגתם עצמם, וממילא גם שנעשה ביטול בגוף, ונסתלק האור מן הגוף, מ"מ בראש עדיין נשאר, בבחי' "זווג דלא פסיק".

481) כעין זה ראינו בפרצוף גלגלתא. מהי ההשואה לגלגלתא? א) בענין שהאור גדלות יכול להשאר בראש. אלא שבנקודים לא רצו, ובגלגלתא כן רצו. ב) יש שינוי בראש כתוצאה ממה שארע בגוף, כפי שבנקודים הפסיקו לעשות בראש את הזווג דגדלות, לאחר השבירה, כך גם בגלגלתא, התחיל לעשות זווג חדש דבחי"ג, לאחר הביטול שהיה בגוף, שגרם לאובדן המסך בגוף. א"כ ההשואה היא שבב' המקומות יש שינוי בראש. אבל ודאי יש חילוק גדול ביניהם מצד ב', כפי שכתבנו לעיל.

בחלק ה' אות ל"ה אומר שענין הסתלקות פרצוף גלגלתא, הוא רק לגבי יציאת פרצוף ע"ב, משא"כ לעצמו "אין העדר ברוחניות" ונשאר אפילו גוף דגלגלתא. וכאן לא בא מן הצד הזה, אלא מצד "אין הזדככות בראש". ואגב זאת יל"ש: האם אפשר לומר מצד "אין העדר ברוחניות" שכל הקומות דנקודים נשארו? ויל"ו, רוחניות נקראת כל מה שהיא השפעה, אבל מה שנתקבל עמ"נ לקבל נחשב גשמי.

482) נמצא, בראש דגלגלתא עדיין יש זווג על בחי"ד דעביות הממשיכה קומת כתר, וכל הזווג שנעשה על ד-ג' הוא לצורך התחתון. אבל כאן בעולם הנקודים המצב שונה, היות וראש הנקודים קיבל תיקון "כי חפץ חסד", ומצד עצמו כלל אין לו ענין בגדלות,

ראשית חכמה

יל"ה: א) איך בכלל נסתלקה הבחי"א אם לא נשברה, ואיך נסתלקה העביות דשורש אם בכלל לא היה עליה זווג? ויל"ו, היות שהן קומות אשר יוצאות בזמן הסתלקות, ע"כ הגם שלא היתה שבירה בקומות א' ושורש, מ"מ מראש כבר הן באות בכדי להסתלק. כי זו מהותן של קומות הנקודות - שבאות מראש בכדי להסתלק. והגם שלא היה כאן ביטוש, מ"מ השבירה פועלת הסתלקות במקום הביטוש. ובאו"ש לעיל אות ק"ג לא למד כך, אלא למד - שאם לא היו מתפשטים למטה מן הפרסא, לא מוכרחים להסתלק. ב) איך אחרי שאומר שנשאר באו"א גו"ע דקטנות, פתאם חוזר לדבר על השארית של הגדלות דדחג"ת שהיא העביות דשורש? ויל"ו, שבתחילה סיכם את כל הבחינות שיצאו ונתגלו בזווג, ומה שנשאר מהן, ואח"כ חוזר לדבר על בחי"ש שכלל לא יצאה בזווג.

אשר אז נמצא נכלל בהזווג דהכאה של ראש, לאחר שנודככה גם העביות דשורש, ומתחדשים שמה הרשימות שבו, חוץ מהבחינה האחרונה, היינו הבחינה האחרונה היתה ד-ג', וכעת רק ג-ב', ז"ש: ובכח התחדשות הזו יצאה עליו קומה חדשה הנקראת ישסו"ת, שגובה קומתה הוא ג-ב'. וישסו"ת זה הוא אשר הוליד את מלכי תנהי"ם.

קח) ובאן נגמרו כל האחורים שהם האח"פ דאו"א לירד ממדרגת ראש למדרגת גוף, היינו שאינם משמשים כבר להמשכת אור החכמה בראש, כי נשכירת מלך הדעת נתבטלו באו"א רק אח"פ השייכים לקומת כתר, היינו שירדו מן הראש לגוף, מטעם שאין למי להשפיע. ונמצא שנתבטלה כל בחינת הגדלות דאו"א, ולא נשארו בהם רק הגו"ע דקטנות, היינו שחזרו לשמש בכלים דהשפעה דכל בחינה ובחינה.

יש לחקור: האם באמת חזרו לשמש בכלים דהשפעה דראש דכל מלך, או שחזרו לקטנות המקורית דב-א? ויל"ו, דחזרו לשמש בקטנות המקורית דב-א. ומש"א שאח"פ דכל בחינה ירדו, שמשמע שהגו"ע דכל בחינה נשארו בראש, אין זה מדויק, מטעם שאח"פ מורים על כל הע"ס דגדלות, ולא רק על כלים דאחורים של הגדלות. שהרי למדנו כאשר מתבטל צ"ב ואו"א מחזירים את האח"פ שלהם, אזי בעצם הכוונה שיוצאות ע"ס חדשות דגדלות, אלא שהן מכונות אח"פ, ע"ש שעיקרם הוא האח"פ, שהם הכלים דקבלה הממשיכים הגדלות.

ונשארה בהמסך דגוף רק עביות דשורש, שעליה לא היה זווג בראש, ואח"כ נודרך המסך דגוף מכל עביותו ונשתנה למסך דראש.

אור ברוך

מו) היות ששליש עליון דת"ת ובש"ת נפלו למקום אחד שהוא כתר דבי"ע, לכן הוא חושבו למלך הד', אבל באמת זהו כבר מלך החמישי של ז' המלכים שנשברו. מז) יש להבין: מדוע באו"א אינו חושב התפשטות בגוף, אלא עד עביות דבחי"א, שהיא מלך שלישי עליון דת"ת, ובשסו"ת חושב גם עביות דשורש למלך? (עיי' תע"ט חלק ז' אות מ"ח).⁴⁸⁵

בפרצוף ישסו"ת יצאו ג"כ ד' מלכים: בש"ת, נ"ה, יסוד ומלכות. וגם הם נשברו ומתו, והאחורים של הקומות שלהם נפלו לגוף.

קמ) ומתוך שהבחינה האחרונה נאכרה מהמסך, לא נשארה בו כי אם בחי"ג, ויוצאות עליו ע"ם בקומת חכמה. וכשהזכרה עביות דגוף שבו, יצא מהראש מאו"א, וירד והלביש במקום החזה דגוף דנקודים (כנ"ל באות נ"ה). ומוציא מחזה ולמעלה הע"ם דראש, והראש הזה מכונה ישסו"ת. והגוף שלו הוא מוציא מהחזה ולמטה בב"ש ת"ת עד סיום הת"ת. והוא מלך הד' דנקודים, וגם הוא נמשך לבי"ע ונשבר ומת, ונודככה העביות דבחי"ג ראש וגוף, והכלים דאחורים של ראש נפלו למדרגה שמתחתיה, במקום גוף שלהם. ואח"כ נעשה הזווג על עביות דבחי"ב הנשארת בו, ויצאה עליו קומת בינה, והגוף שלו שממעלה למטה נתפשט בב' הכלים נצח והוד. והם שניהם מלך אחד, דהיינו מלך ה' דנקודים. וגם הם נמשכו לבי"ע ונשברו ומתו, ונודככה גם העביות דבחי"ב בראש וגוף, והכלים דאחורים של הקומה נפלו להמדרגה שמתחתיה, להגוף. ואח"כ נעשה הזווג על עביות דבחי"א שנשארה בו, ויצאה עליו קומת ז"א, והגוף שלו שממעלה למטה נתפשט בהכלי דיסוד, והוא מלך הו' דנקודים. וגם הוא נמשך לבי"ע ונשבר ומת, ונודככה גם העביות דבחי"א בראש וגוף, והכלים דאחורים שנראש נפלו להמדרגה שמתחתיהם, לגוף. ואח"כ נעשה הזווג על העביות דבחינת שורש⁴⁸⁶ הנשארת בהמסך, ויצאה עליו קומת מלכות, והמעלה למטה שלו נמשך להכלי דמלכות, והוא מלך הו' דנקודים. וגם הוא נמשך לבי"ע ונשבר ומת, ונודככה גם העביות דשורש בראש וגוף, והאחורים דראש נפלו להמדרגה שמתחתיה, בגוף. ועתה נגמרו להתבטל כל הכלים דאחורים דישסו"ת, וכן שביה"ב דכל ז"ת דנקודים, הנק' ז' מלכים.

אור ש"ז

הוא כבר מקום ביי"ע! ? אפי' פרצוף המלכות דנקודים מקומו בחזה, אלא כשנתפשט למטה מהפרסא, נשבר!⁴⁸⁶ והוא מלך הד' דנקודים. וקשה - הלא זהו מלך הו'! ? ואולי כיון שהוא בחי' ת"ת, וכן המלך הרביעי הוא ת"ת, לכן מחשיבם כמלך אחד.⁴⁸⁷ ואח"כ נעשה הזווג על העביות דבחינת שורש הנשארת בהמסך. נשאלת השאלה: מדוע בפרצוף ישסו"ת הוא מחשיב עביות דשורש, משא"כ בפרצוף או"א אינו מחשיבה? ובאמת הרחו"ו עצמו שואל זאת

קמ) כי אם בחי"ג: ג' - ב'.

בב"ש ת"ת עד סיום הת"ת. גם בפרצופי א"ק לומדים, שחג"ת הם עד הטבור, ותנה"י מטבור ולמטה. רואים אנו שהת"ת מתחלק על הטבור. ומדוע הוא כך, זאת לא ביאר. אולם כאן ההתחלקות היא על החזה. וההבדל בין טבור לחזה הוא - שלמטה משליש עליון דת"ת נק' חזה, ולמטה משליש אמצעי דת"ת נק' טבור. ועדיין קשה להבין, שהרי צריך לומר שכל החג"ת נהי"ם, שהם בחי' ז' המלכים, עומדים למעלה מחזה דנקודים, שכן למטה מחזה

הערות וביאורים

אחד דבינה, אלא מחמת הצ"ב נתחלק לב' פרצופים. נמצא א"כ, הגם בסיום אמא עלאה ישנה מלכות, אין זו מלכות אמיתית בערך אמא ובינה יחדו, כי בערך הכולל שלהן הרי שם הוא מקום הת"ת הכללי המכונה "גופא". אבל המלכות דתבונה היא המלכות האמיתית, דמסיימת את ב' הפרצופים יחד, ולכן בסיום היסוסו"ת מופיע מלך המלכות היוצא על עביות דשורש.

486) סיכום: מקשה: לפי ביאורו, מלך ב"ש ת"ת הוא כבר למטה מן החזה דנקודים, וודאי שמלכי נהי"ם הם למטה מהחזה, ואיך יתכן הדבר? הלא הפרסא שבין אצילות לבי"ע היא בחזה דנקודים, ולפי הנ"ל כל מלכי תנהי"ם כלל לא יצאו למעלה מהפרסא, אלא תיכף יצאו למטה מהפרסא, שזה לא יתכן, שהרי כל מלך ומלך התפשט קודם כל למעלה מהפרסא! ? תשובה: במקומות רבים אומר שמקום ביי"ע הוא מן החזה דנהי"ם דנקודים ולמטה, ולא מן החזה הכללי דנקודים ולמטה. ולכן לא קשיא מידי, כי מלכי תנהי"ם באמת מתפשטים למטה מן החזה הכללי דנקודים, אבל עדיין בין החזה הכללי דנקודים לבין מקום ביי"ע יש מרחק כשיעור אח"פ דתוך וגו"ע דסוף, או כשיעור בש"ת וגו"ע דנהי"ם היינו גו"ע דסוף, שכל אלו הם למעלה מן הפרסא בקדושה.

487) ובח"ז מבאר שבאמת מלך ש"ע דת"ת לא נפל לבי"ע, כיון שהוא זך מאד, אלא נפל למקום ב' שלישי ת"ת. ואחר שמלך בש"ת נתפשט לבי"ע ונשבר, אזי נפל עימו יחד לכתר דבי"ע, גם מלך ש"ע דת"ת. ונמצא שנשברו יחד, ונפלו יחד לאותה המדרגה, ולכן מחשיבם כאחד.

דנקודים דקטנות? האר"פ אומר ע"ז שתי תשובות: א) בז"ת דנקודים יש רק הארה מועטת, דהיינו התפשטות חלקית יש, אבל לא התפשטות אמיתית. ב) הז"ת דנקודים הם לא התפשטות ממלכות דראש הנקודים, אלא הז"ת דנקודים הם הכלים של הנקודות דס"ג. נשאלת השאלה: אם הכלים דז"ת דנקודים דקטנות הם הכלים של הנקודות דס"ג, א"כ איך הם נשברו פו"א, הרי מי שהיה לו אור האוון לא נשבר, ובנקודות דס"ג עד הפרסא יש שם אור האוון? תשובה: בחי' "כי חפץ חסד" של הנקודות דס"ג אינה מספיקה לז"ת דנקודים. א) מטעם שהיא חסדים דבחי"ב היינו חסדים דבינה, וכאן צריך חסדים לעביות יותר גדולה, דהיינו חסדים לבחי"ג דאו"י שהיא ז"א (גלגלתא - כתר, ע"ב - חכמה, ס"ג - בינה, עולם הנקודים - ז"א). ב) החסדים של הנקודות דס"ג האירו ע"פ הסדר של צ"א, אבל כאן צריכים להיות חסדים ע"פ הסדר דצ"ב, דהיינו ע"פ תיקון קוים, כפי שמאירים בראש הנקודים, ולכן החסדים דס"ג אינם מועילים לז"ת דנקודים.

אולם אנו רואים שבז"ת דנקודים האיר אור הנפש בזמן אב"א, ואח"כ נתוסף אפילו אור הרוח בזמן פב"א, וא"כ כן יש התפשטות לגוף בפועל! ? ויל"ו, דגם לתינוק יש גוף ורגלים אבל אינו משמש בהם, כפי שמשמש אדם מבוגר. א"כ צריך לומר שיש בכל מדרגה גוף, אלא שאין מאיר שם אור דגדלות. אלא או אור הנפש שהוא הארת כלים בלבד, היינו להחיות הכלים, או אור הרוח שהוא הארה שבאה לתקן הכלים. אבל ב' אלו אינם נחשבים אור ממש. **485) ובח"ז מסביר כך: אליבא דאמת אמא ותבונה במקור הם פרצוף**

ראשית חכמה

נ"ה נחשבים למלך אחד, הלא הם ב' ספירות שונות? משא"כ ש"ע דת"ת וב"ש ת"ת שהם שייכים לאותה ספירה עושה מהם ב' מלכים! ? ויל"ו, היות והש"ע דת"ת שייך לעביות ד-ג', ואילו ב"ש ת"ת כבר שייך לג-ב', נמצא שהם שייכים ומחולקים לב' פרצופים שונים, ולכן בתע"ס מחשיב את ב"ש ת"ת כמלך החמישי. אבל כאן מחשיבו כמלך הד', משמע שכן מחברו עם המלך האחרון של הדחג"ת וזה קשה, דהא הם שייכים לב' מיני עביות שונות! ? וע"ז כבר מתעוררים האו"ב והאו"ש ומתריצים. אבל נ"ה מצד האו"י הם ז"א ומלכות, ולמעשה ההוד אינו מלכות האמיתית אלא מלכות דז"א, ולכן לומד שהם ב' חצאים של דבר אחד, כי הנצח עצמו הוא כמו בחי' הנושא לאור שבז"א, דהיינו ט"ר, וההוד הוא הנושא למסכים, דהיינו המלכות דז"א, וממילא כיון שאחד לא יכול להיות בלי השני, לכן מחשיבם כמלך אחד.

ואח"כ נעשה הוונג על עביות דבחי"א שנשארה בו, ויצאה עליו קומת ז"א, והגוף שלו שממעלה למטה, נתפשט בהכלי דיסוד, והוא מלך ה' דנקודים. וגם הוא נמשך לבי"ע ונשבר ומת. בתע"ס כותב (חלק ט' תשובה כ"ח) שמלך היסוד לא נשבר! ? אבל מחדש שם שיש ב' מיני יסוד, ואחד נשבר ואחד לא נשבר, וממילא כאן מדבר על אותו סוג היסוד שכן נשבר.

ויל"ה: מה הקשר בין קומת חכמה לבין ת"ת? ובין קומת בינה לנ"ה? ובין קומת הז"א ליסוד? ויל"ו, הקשר בין חכמה לב"ש ת"ת, שהם למעשה בחי' ז"ת דבינה, הוא לקבוע - שהבחינה העליונה בז"א שמחזה ולמטה היא החכמה, שהרי תפקידם של הז"ת דבינה הוא להמשיך חכמה לז"א. הקשר בין קומת בינה לבין נ"ה הוא: א) בתע"ס אומר שהבחינה העיקרית בנ"ה דנקודים הוא ההוד דוקא, דהיינו שניהם שייכים לקו שמאל שהוא קו ההוד, אפילו הנצח, ולכן משייכם לקומת בינה שגם היא שמאל יחסית לחכמה (ח"ז אות ס"ה). ב) משורש האורות שהוא ע"ב נקבע ש"בינה עד הוד אתפשטותה", דהיינו החסדים דאמא המתפשטים בבחי' ז"א מגיעים עד הוד, מטעם שבהוד מסתיימת בחי' הז"א. הקשר בין הז"א ליסוד שהיסוד כולל את ו' הספירות דקומת הז"א.

קמ) ומתוך שהבחינה האחרונה נאבדה, היינו שא"א לעשות מסך על הבחינה האחרונה דעביות, לא נשאר בו במסך כי אם בחי"ג, ויוצאות עליו ע"ם בקומת חכמה. וכשהוכרה עביות דגוף שבו, יצא מהראש מאו"א, וירד והלביש במקום החזה דגוף דנקודים. ומוציא מחזה ולמעלה הע"ם דראש, והראש הזה מכונה ישסו"ת. והגוף שלו הוא מוציא מהחזה ולמטה בב"ש ת"ת עד סיום הת"ת. והוא מלך הד' דנקודים. נמצא המלך האחרון דאו"א הוא ש"ע דת"ת, והמלך הראשון דישסו"ת הוא ב"ש ת"ת, דהיינו ההשלמה של ש"ע דת"ת, ולכן נחשבים שניהם יחד כמלך הד'.

ויל"ה: מדוע נק' הראש דפרצוף השני בשם ישסו"ת? הלא יש לנו כבר ישסו"ת ראש הא' דנקודים שנמצא למעלה מטבור דא"ק, ולמה צריך להוסיף עוד ישסו"ת? ומה משמעות המושג ישסו"ת בכלל? ויל"ו, המושג ישסו"ת בא להראות על שורש הז"א שנמצא בבחינה, כי ישראל מורה על ז"א, ו"ישראל סבא" מורה על ז"א העליון שבבחינה. ומה שהראש הא' מכונה ישסו"ת הוא בכדי להראות - שבמידה מסוימת, הגם שכל עולם הנקודים נחשב לז"א, מ"מ הראש הא' עדיין נחשב לז"א שבבחינה, וזאת מטעם שעומד למעלה מטבור דא"ק, ומטעם שאין הצ"ב שולט עליו. כמו"כ לגבי הגדלות דנקודים, הראש הא' מכונה או"א ולא ישסו"ת, וזאת מטעם שהוליד את מלכי דחג"ת שאינם עצם הז"א, כי הז"א עצמו הוא בחי' נצח. והדחג"ת הם מה שהז"א נכלל מכח"ב. ולכן רק הראש השני מכונה בשם ישסו"ת, מטעם שהוליד את מלכי תנהי"ם שהם עיקר הז"א. ואליבא דאמת אומר שגם את מלכי דחג"ת הולידו ישסו"ת ולא או"א, כי לעולם הז"ת דבינה הן המולידות את ז"א, אפילו את הדחג"ת שבו שאינם עצמותו, אלא משום שבקומת הגדלות דדחג"ת היו או"א וישסו"ת מחוברים זע"ז, ויש לנו כלל - שתמיד מדברים אודות הבחינה העליונה, לכן מכנים לראש בשם או"א, אבל אליבא דאמת גם שם המוליד הוא ישסו"ת.

ואח"כ נעשה הוונג על עביות דבחי"ב הנשארה בו, ויצאה עליו קומת בינה, והגוף שלו שממעלה למטה, נתפשט בב' הכלים נצח וחוד. והם שניהם מלך אחד, דהיינו מלך ה' דנקודים. יל"ה: מדוע

ד' הקומות דחג"ת נשברו פנים ואחורים, ובראשים נשאר הכלים דפנים על מקומם, והכלים דאחורים נפלו מן הראש לגוף.

קי) והנה נתבאר הטעמים ונקודות שיצאו כב' הפרצופין או"א וישכו"ת דנקודים, הנקראים ע"ב ס"ג, שכאו"א יצאו ד' קומות זו למטה מזו שהן: קומת כתר הנקראת "הסתכלות עיינין דאו"א", וקומת חכמה הנקראת "גופא דאבא", וקומת בינה הנקראת "גופא דאמא", וקומת ז"א הנקראת "יסודות דאו"א", שמהם נתפשטו ד' גופין, שהם: מלך הדעת ומלך החסד ומלך הגבורה ומלך ש"ע דת"ת עד החוזה. וד' הגופין האלו נשברו פנים ואחורים יחד, אבל מבחי' הראשים, דהיינו בד' הקומות שכאו"א, נשאר בהקומות כל הכלים דפנים שבתן, דהיינו בחינת הגו"ע ונ"ע דכל קומה, שהיו בהם מעת הקטנות דנקודים. ורק הכלים דאחורים שנכל קומה שנתחברו בהם בעת הגדלות, הם בלבדם חזרו ונתבטלו בסכת השבירה, ונפלו להמדרגה שמתחתיהם, ונשאר כמו שהיו לפני יציאת הגדלות דנקודים (כנ"ל באות ע"ו ע"ז ע"ש).

אור ש"ס

סיכום: כלים דפנים דראש נשארין הן הכלים והן האורות. כלים דאחוריים דראש ירדו לגוף, מקום שהיו בתחילה, מטרם עליתם. ואילו כלים דגוף נשברו פנים ואחור. 490 אולם אם נתבונן כאן בכתוב: בד' הקומות שכאו"א נשאר וכו' בחי' הגו"ע ונ"ע דכל קומה שהיו בהם מעת הקטנות דנקודים, משמע, שבכל זוג מד' הזווגים שהיו בראש, היתה הן קטנות והן גדלות. ואילו אנו למדנו, שהיתה רק קטנות אחת, ואח"כ בגדלות יצאו ד' זווגים! וכן לומד כאן, לגבי הגופים שבכל מלך ומלך, שיצאה הן קטנות והן גדלות, המכונים פנים ואחור, 491 ואח"כ נשברו גם הקטנות וגם הגדלות. ואילו אנו למדנו, שקטנות יצאה פעם אחת בז"ת דנקודים, אולם לא למדנו שבכל מלך יצאה קטנות! ולפי"ז מתבאר, אשר מד' הקומות שיצאו בראש, נשאר מכל קומה הכלים דפנים עם אורותיהם, ואילו כלים דאחוריים דכל קומה ירדו לגוף. ולעומת זאת, הפנים והאחוריים של המלכים נשברו שניהם. 492

וגם מתרין, אולם תירוצו אינו מספק ואינו ברור. (עיין תע"ס חלק ד' אות מ"ח).

עוד יש לשאול - הלא למדנו שמן הזווג על עביות דבחי"א שנק' "הסתכלות דק" אין התפשטות בגוף?! ועל עביות דשורש כלל לא נעשה זיווג אפי' בפרצוף גלגלתא?! (עי' בתע"ס ח"ד פ"ו, באו"פ אות ז' ד"ה "ואח"כ). א"כ איך כאן לומד שיש התפשטות הן בבחי"א והן בבחי"ש? 488

קי) או"א וישכו"ת דנקודים, הנקראים ע"ב הוא פרצוף או"א שיש לו ג' דעביות, וס"ג הוא פרצוף ישו"ת, שיש לו ב' דעביות. שמהם מאלו ד' זווגים שהיו בראש, נתפשטו ד' גופין, שהם מלך הדעת התפשט מ"הסתכלות עיינין דאו"א", מלך החסד התפשט מ"גופא דאבא" וכו'. 489 נשאר בהקומות כל הכלים דפנים שבהם, וכו' מעת הקטנות דנקודים, וכן האורות נשאר.

הערות וביאורים

"גופא דאמא" מרמז על קומת בינה, ונק' גוף יחסית לקומת חכמה. "יסודות דאו"א" מרמזים על הזווג דבחי"א, דהנה היסוד הוא הבחינה האחרונה בבחי"א דעביות, שהרי הבחי"א דעביות כוללת את כל ששת הקצוות, והיסוד הוא כולל שלהם בספירה אחת. (490 כלים דפנים דראש נשארין הן הכלים והן האורות. היות ואין להם קשר לשבירה כלל, דכל הגדלות היא דבר זר להם. דהנה בחינתם בחי' "כי חפץ חסד הוא" ובחי' שמח בחלקו, ואדם שהוא שמח בחלקו, אינו צריך שום גדלות.

כלים דאחוריים שהם הכלים שהמשיכו את הגדלות ירדו לגוף. ומדוע לא נשברו? תשובה: היות ולא קיבלו עמ"נ לקבל, היות והם כלים דראש, ולא כלים דגוף. ומ"מ כיון שהם שורש של כלים שקיבלו עמ"נ לקבל, לכן כבר יש להם קשר לשבירה. בדומה שרואים בגשמיות, שהמדינה איננה מענישה רק אדם שרצח, אלא גם את כל אלה שהיו שותפים לו, גם אם לא רצחו בפועל, אבל אם עזרו לו כספית, או נתנו לו מקלט, או אפילו רק הסיעו אותו, כבר יש נגדם אשמה. דוגמא נוספת: לאחר רצח רבין, וגילוי הרוצח, הלכו זרועות הבטחון וערכו חקירה מקיפה בישיבת כרם דיבנה, שהיא הישיבה ששם למד הרוצח בנערותו, כי יחסו לישיבה את שורשי הפשע.

(491 ויל"ה: מי מכריח את האו"ש לומר ש"פנים" הכוונה לכלים דקטנות של כל מלך, אולי הכוונה לכלים דגדלות שלמעלה מפרסא? תשובה: מכיון שאומר בפתיחה לגבי הראשים של כל מלך שנשאר בהם הכלים דפנים, דהיינו הכלים דגו"ע שמעת הקטנות, לכן לומד כך גם בגופים בדומה לראשים, שכלים דפנים היינו כלים דקטנות.

(492 סיכום: כאן שואל: הנה מדברי ה"פתיחה" משמע, שבכל זיווג מד' הזווגים דגדלות, היתה מקודם קטנות, ורק אח"כ גדלות, כי אומר שנשאר הכלים דפנים דכל קומה, שהם כלים מזמן קטנותם. ולפי"ז

488 שואל: איך יש התפשטות בבחי"א ובבחי"ש? תחילה יש להבין מדוע בחי"א ובחי"ש אינן מתפשטות לגוף? ויל"ו, דהנה העבודה בבחינות אלו היא קטנה, ולכן אין ממנה התגלות אור בפועל. אבל לכאורה יש לחלק בין למעלה מטבור דא"ק, והרשימות שנמשכות מלמעלה מטבור דא"ק, לבין הלמטה מטבור דא"ק, והרשימות שנמשכות מלמטה מטבור דא"ק. דהנה למעלה מטבור הם כלים זכים, ולכן רק ההתגברות על בחי"ד ג' וכו' נחשבת אצלם להתגברות, אבל ההתגברות על בחי"א ושורש אינה נחשבת כלל להתגברות, ולכן אין ממנה התפשטות לגוף. אבל למטה מטבור שהם כלים עבים מטבעם, גם ההתגברות על בחי"א ושורש קשה להם, ולכן יש ממנה התפשטות לגוף. ולעיל באו"ש אות ק"ח מביא הסבר אחר - שע"י עירוב העביות דה"ת בבחי"א ובבחי"ש, תיתכן התפשטות מהן לגוף.

(489 התפשט מהסתכלות עיינין דאו"א. פירוש: העינים דאבא מסתכלות לתוך העינים דאמא. פירוש: אור העינים מאיר לתוך הכלים דעינים. וזהו סימן שמאירה קומת כתר, כי רק בקומת כתר בא כל אור בכלי שלו. ויל"ה: א"כ מדוע נותן סימן לגבי אור החכמה, שבא אור החכמה בכלי דחכמה, שיאמר שבא אור הכתר בכלי דכתר? תשובה: היות למעשה אין כאן קומת כתר אמיתית, מטעם שיש רק ד' דהתלבשות, ולא ד' דעביות, ומבחי' העביות יש בחי"ג הממשיכה קומת חכמה, לכן נותן דוגמא שבא אור העינים בכלי דעינים. נמצא שיש כאן ב' קצוות: מצד א' יש כאן הארה של קומת כתר, דאל"כ לא היה אומר שבא אור העינים בכלי דעינים, מצד ב' כיון שעיקר המדרגה הוא אור החכמה, לכן מדגיש את כך שבא אור החכמה בכלי דחכמה.

גופא דאבא. גם זה הוא זיווג שנעשה בראש, הזווג להולדת המלך השני, שנחשב לקומת חכמה. ומכונה בשם "גוף", כי חכמה יחסית לכתר נחשבת לגוף.

ראשית חכמה

הבריאה. וקומת ז"א הנקראת "יסודות דאו"א", משום שספירת היסוד כוללת כל החג"ת נ"ה דז"א, לכן בזמן שהזווג נעשה ביסוד משמעות הדבר שמתגלה קומת ז"א. וקומת הז"א כוללת הן את מטרת הבריאה דאבא, והן את תיקון הבריאה דאמא, כי הז"א הוא שילוב של חסדים בהארות חכמה. שמהם נתפשטו ד' גופיין, שהם: מלך הדעת ומלך החסד ומלך הנבונה ומלך ש"ע דת"ת עד החזה.

וד' הגופיין האלו נשברו פנים ואחורים יחד, היינו הן כלים שהפעלה והן כלים דקבלה. אבל מבחי' הראשים, דהיינו בד' הקומות שבאו"א, נשארו בהקומות כל הכלים דפנים שבהן, דהיינו בחינת הגו"ע ונ"ע דכל קומה, שהיו בהם מעת הקטנות דנקודים. כאן לכאורה כתוב מפורש, שלכל מלך יש שורש בקטנות דנקודים, דהיינו שהיה מצב שבראש דכל מלך היו רק כלים דפנים. נמצא לפי"ז שבראש דכל מלך יש שייכות גם לרשימות שלמעלה מטבור, מצד זה שיש לו שורש בקטנות דנקודים. וזה קשה: שהרי הקטנות יצאה מרשימות שנמשכו מהזדככות הסי"ג מלמעלה מטבור דא"ק, ואנו לא מצאנו שייכות בין הראשים של המלכים לבין למעלה מטבור דא"ק! ? ורק הכלים דאחורים שנכל קומה שנתחברו בהם בעת הגדלות, היינו הכלים דאח"פ שהם כלים דהמשכת חכמה, הם בלבדם חזרו ונתבטלו בסבת השבירה ונפלו להמדרנה שמתחתיהם, דהיינו לגוף הנקודים, ונשארו כמו שהיו לפני יציאת הגדלות דנקודים. אין הכוונה בדיוק כפי שהיה לפני יציאת הגדלות, שהרי אז היו מלובשים הכלים דאח"פ בגו"ע דז"ת, וכעת הגו"ע דז"ת שבורים. אלא הכוונה - כפי שלפני יציאת הגדלות היו האח"פ בגוף, כך כעת חוזרים לגוף.

ק) והנה נתבארו הטעמים והנקודות שיצאו בב' הפרצופין או"א וישבו"ת דנקודים, הנקראים ע"ב ס"ג, משום שאו"א יצאו על ד-ג' דוגמת ע"ב, וישבו"ת יצאו על ג-ב' דוגמת ס"ג. שבאו"א יצאו ד' קומות זו למטה מזו שהן: א) קומת כתר הנקראת "הסתכלות עיינין דאו"א", הסתכלות העינים דאו"א זה בזו. פירוש: עינים מרמזות על בחינת חכמה, ורצ"ל שבא אור החכמה שהוא עינים דאבא, בתוך הכלי דחכמה שהוא עינים דאמא. וזה משום שיש כאן קומת כתר, וכשמאיר אור הכתר בכלי דכתר, אז גם שאר האורות באים כל אחד בכלי שלו, ובא אור החכמה בכלי דחכמה. ויל"ה: אם יש קומת כתר, מדוע אינו מדבר על הבחינה העליונה - שבא אור הכתר בכלי דכתר, אלא מדבר על הבחינה מספר שתיים: שבא אור החכמה בכלי דחכמה? ויל"ו, מכיון שאור הכתר אינו שלם, שהרי יש רק ד' דהתלבשות, לכן מדבר על הבחינה השלימה שהיא חכמה, כיון שיש ג' דעביות.

אבל לפי"ז יהיה קשה: מדוע לקמן באות קי"א מציין שהטעמים דישבו"ת הם "הסתכלות עיינין דישבו"ת", הלא בישבו"ת כבר אין קומת כתר! ? ואפ"ל, היות וזוהי הקומה הראשונה דישבו"ת, ע"כ יחסית לישבו"ת, כיון שזו קומת הכתר שלו, ע"כ נקראת "הסתכלות עיינין". וכאן בישבו"ת ברור מדוע מדובר דוקא על חכמה, כי הבחינה העליונה היא ג'.

וקומת חכמה הנקראת "גופא דאבא", משום שעצמות אבא הוא חכמה, שהוא מטרת הבריאה, ועצמות מכונה גוף. וקומת בינה הנקראת "גופא דאמא", משום שעצמות אמא היא בינה, שהיא תיקון

ד' הקומות דתנהי"ם נשברו פנים ואחורים, ובראשים המצב כנ"ל בראשי הדחג"ת. לאחר פרצוף ישסו"ת יצא פרצוף שלישי המכונה מ"ה, שיש בו רק תיקוני כלים.

קיא) ועד"ז ממש היתה בפרצוף ישסו"ת יציאת ד' קומות זו למטה מזו, שקומה הא' היא קומת חכמה, ונק' "הסתכלות עיינין דישסו"ת זה בזה", וקומת בינה, וקומת ז'א, וקומת מלכות, שמהם נתפשטו ד' גופין, שהם: מלך ב"ש תתאין דת"ת, ומלך נו"ה, ומלך היסוד, והמלכות. וד' הגופים שלהם נשברו פנים ואחור יחד, אבל בהראשים, דהיינו בד' הקומות דישסו"ת, נשארו הכלים הפנים שבהם, ורק האחורים בלבד נתכללו בסבת השכירה, ונפלו להמדרגה שמתחתיהם. והנה אחר ביטול אלו ב' הפרצופין או"א וישסו"ת, יצאה עוד קומת מ"ה בנקודים, ולפי שלא נתפשט ממנה לבחינת גוף אלא רק תיקוני כלים בלבד, לא אאריך בה. (וכבר נתבאר בתלמוד ע"ם חלק ז' אות ע', ובאו"פ ד"ה וכאשר, ע"ש).

אור שלום

הלביש, היינו מקום דחג"ת, 494 כמו"כ תיקן ראש זה, 495 המכונה ראש הדעת, את המקום של מלכי תנהי"ם בתיקון קיום. והיות שאין לקומת ראש הדעת גוף, לכן לא אאריך בה.

סיכום על ענין שביח"ב 496

א. המלך הראשון שיצא נק' מלך הדעת. והוא מתחלק לחב"ד חג"ת נה"י, לראש תוך סוף. 497 לאחר שבירתו, הראש שלו נפל לדעת דמקום בריאה, 498 (שהוא בחי' שכנגדו בכריאה), התוך שלו נפל לדעת דיצירה, והסוף שלו נפל לדעת דעשיה. הרשימות של מלך הדעת אינן

עוד מצאנו בדברי הרב, שיש הוי"ה בכל מלך. ומפרש באו"פ, שבכל מלך יש ד' קומות, ד' זווגים, ובכל הוי"ה יש ע"ס. נמצא, בכל מלך יש מ' ספירות, ואותם מחלק כאן לקטנות וגדלות. ומדוע מתחלקים המלכים כך, זאת אינו מסביר. 493

קיא) יצא עוד פרצוף בקומת מ"ה בנקודים, היינו ב' דהתלבשות וא' דעביות, ולפי שלא נתפשט ממנה לבחינת גוף, היינו שיצא ראש בלי גוף, כיון שבחי"א היא "הסתכלות דק", שאין ממנה התפשטות לגוף. א"כ, מה התועלת מיציאתו? אלא רק תיקוני כלים בלבד, פירוש: כפי שראש דישסו"ת תיקן בתיקון קיום את המקום עליו

הערות וביאורים

חסרון נתקן תיקון זה, דהנה התי"ק הא' נתקן כנגד חסרון דאחורים דאו"א, שהוא חסרון דד-ג', שהרי פרצוף או"א בכללו הוא ד-ג', ואילו התי"ק הב' נתקן כנגד החסרון דג-ב' שהוא החסרון הכללי דפרצוף הישסו"ת. ונמצא שהאחורים דאו"א מעבירים אור דתיקון קיום לראש הישסו"ת, בדומה לע"ב הפנימי שמעביר אור דחיה לע"ב החיצון. אבל כפי שאור דע"ב הפנימי הוא בבחי' חיה דיחידה, ומעביר לע"ב החיצון חיה דחיה, כך האחורים דאו"א יעבירו לראש הישסו"ת תיקון קיום דג-ב', ועי"כ גם הם נהנים ממנו, אבל להם מצד עצמם יש תיקון קיום כנגד הרשימות ד-ג', כנ"ל.

495) דמ"ה המכונה ראש הדעת, מטעם שיש בו ב-א', ובכל מקום שהא' שהוא ז"א מתיוחד עם הב' מכונה זה בשם דעת. את המקום של מלכי תנהי"ם בתיקון קיום. בדומה לראש הישסו"ת שתיקן את האחורים דאו"א בתיקון קיום, כך ראש הדעת תיקן בתיקון קיום, מתוך הב' דהתלבשות שלו, את האחורים דישסו"ת שנפלו מן הראש לגוף.

496) הקדמה: בכל מלך יש להבחין ג' גורמים: א) מקום נפילת הכלים. ב) מקום ירידת הרשימות שלו. ג) מקום נפילת האחורים דאו"א המתחסים לקומתו.

497) אין הכוונה לראש דאו"א שהוא הראש הכללי של המלכים, אלא הכוונה לחב"ד של כל מלך, שהיו בגוף, והם מכונים ראשים, יחסית לחג"ת נהי"ם של כל מלך.

498) שוב נשאלה שאלה בענין הנ"ל: האם הכוונה לראש ממש שעושה זווג דהכאה ממטה למעלה, או שהכוונה לבחי' חב"ד של הגוף, שהרי כל מלך ומלך הוא התפשטות שהתפשטה בגוף? תשובה: שתי האפשרויות נכונות, דודאי בעיקר הכוונה לחב"ד של הגוף, אבל אנו יודעים שכל פרט, כולל את הכללים, לכן באופן יחסי, צריך ללמוד שחב"ד של כל מלך, מתחם לראש הכללי דנקודים. משל גשמי: אנו רואים במדע הרפלקסולוגיה שאפשר לטפל במיחושים בכל הגוף דרך הרגלים. ומומחי המדע הזה, מצביעים על חלק ברגלים המתחם לראש, ועל חלק ברגלים המתחם לגב, וכו'. וכן יש מדע שבודק את כל מיחושי האדם דרך עיניו. ויש מדע שבודק את כל אברי האדם, דרך שערוותיו, וכו'. נמצא, שכפי המושג הרוחני, שכל ספירה

גם מדייק שבכל מלך היתה קטנות וגדלות, אלא שנשברו, כי בכל מלך אומר שנשברו הפנים והאחורים. ואיך זה יתכן? הלא כל המדובר כאן הוא על זווגים דגדלות, ואיך באה פה קטנות? והלא הקטנות יצאה מרשימות ב-א' שלמעלה מטבור! ? ואפשר להבין זאת רק באופן אחד, באם נלמד שאין כאן ב' ישויות, אלא ישות אחת, עם ב' מצבים. דהיינו או"א, בתחילה היו בקטנות, ואח"כ נעשו גדולים, והקטנות שהיתה בתחילה מיוחסת לכל זווג וזווג שעושים בגדלותם, מטעם שיש כאן נושא אחד. וכן הו"ת דנקודים הם נושא אחד, שהיה בו מצב קטנות, ואח"כ במצב הגדלות נתגלו בו ח' קומות, אבל מצב הקטנות שהיה בתחילה מיוחס לכל אחת מח' הקומות.

493) היינו, מדוע יש בכל מלך ד' זווגים, הלא ד' המלכים הם טעמים ונקודות, ולא מצאנו שבכל קומה מן הטעמים והנקודות יש ד' זווגים? ואולי נלך לפי הכלל שמה שיש בכלל יש גם בפרט, וד' הבחינות שבכל מלך נבחנות לד' זווגים.

494) פירוש: לאחר שבירת מלכי דחג"ת, שנפלו פנים ואחורים של המלכים למקום ביי"ע, נפלו האחורים דאו"א למקום הדחג"ת. והנה הראש דישסו"ת המלביש שם, כיון שיש לו ב' דעביות שהוא בחי' "כי חפץ חסד", מתקן את הכלים דאחורים דאו"א בתיקון קיום, ועי"כ משמשים האחורים הללו כדחג"ת חדשים, וכל הרשימות של מלכי דחג"ת עולות ומתלבשות בהם. והגם שלמדנו שהאחורים דאו"א מקבלים בחי' "כי חפץ חסד" מן הגו"ע שלהם, ומדוע צריכים לקבל תיקון קיום גם מן הראש דישסו"ת? ובתע"ס ח"ז משמע כך: התי"ק הא' שהאחורים דאו"א מקבלים מן הגו"ע שלהם, זהו עמ"נ לסמכם שלא יפלו לבי"ע (ח"ז הסת"פ אות י"ג). התי"ק הב' שמקבלים מן הראש דישסו"ת זהו לצורך הרשימות דדחג"ת, שיתקנו בתיקון ד"שמח בחלקו". ויש שרצו לומר אשר התי"ק הא' מתבטל כאשר חוזר צ"ב למקומו, אבל התי"ק הב' אינו מתבטל, כאשר בא ע"י הראש דישסו"ת, ובראש אין הזדככות. אבל בח"ח (הסת"פ אות ג') משמע שבחזרת צ"ב למקומו נתבטל מכל וכל התי"ק, דע"כ הוצרכו כל בחינות האחורים דאו"א עם הרשימות של המלכים לעלות למ"ן לראש הס"ג, עמ"נ שיוליד את עולם האצילות. ויש שרצו לומר, אשר תי"ק הוא כידוע תיקון של "שמח בחלקו", אבל השאלה כנגד איזה

ראשית חכמה

שנתפשטה בז"ת דנקודים בקטנות, לא אאריך בה. ובאו"ש פירש אחרת שראש דמ"ה תיקן בתיקון קרים את מקום התנהי"ם. ואפשר דב' העינים נכונים, כי מלשון ה"פתיחה" משמע שמדבר על התפשטות לגוף, ולא על פעולה שהראש עושה. מצד שני ה"פתיחה" בעצמו שולח לתע"ס ח"ז, ושם מדבר האו"פ על התי"ק שראש המ"ה עשה במקום התנהי"ם דנקודים. וא"כ אולי רצ"ל, ב' דברים: א) שלגוף התפשטה רק הארת כלים. ב) שהראש מתקן תי"ק את האחורים דישסו"ת שנפלו למקום התנהי"ם. נמצא לסיכום שבעולם הנקודים יצאו ג' פרצופים ע"ב ס"ג מ"ה.

קיא) והנה אחר בימול אלו ב' הפרצופין או"א וישסו"ת, שנשברו הגופים שלהם, ונסתלקה הגדלות שהאירה בראשים, יצאה עוד קומת מ"ה בנקודים על עביות ב' א', שהיא דומה לעביות המקורית דנקודים שהיא ב' א', אלא ההפרש ביניהם - שב' א' המקוריים נמשכים מהזדככות הרשימות שלמעלה מטבור דא"ק (גלגלתא - ד', ע"ב - ד' ג', ס"ג - ג' ב', עולם הנקודים - ב' א'), וב' א' הללו נמשכים מהזדככות הרשימות שלמטה מטבור דא"ק (דחג"ת - ד' ג', תנהי"ם - ג' ב', ראש הדעת - ב' א'). ולפי שלא נתפשט ממנה לבחינת גוף אלא רק תיקוני כלים בלבד, היינו הארת כלים כפי

אור שָׁוִים

עלה למקום החסד. הרשימו דגבורה שהיה במקום נ"ה, עלה במקום גבורה. ועיי' 503 יכולים לתת איזו הארה מתיקון קוים לכלים שלהם (עיי' בהסת"פ של חלק ז' אות כ"ה). אולם בזמן שהרשימות היו למטה, היו מאירות לכליהן איזו הארה דהארה דחכמה, וכעת היות שהרשימות עלו למעלה וקבלו תיקון "כי חפץ חסד" נפסקה הארה זו, לכן הכלים שנמצאים בכחב"ד דבי"ע נפלו.⁵⁰⁴ מלך הדעת נפל במקום מלכות דבי"ע. מלך החסד נפל למקום יסוד דבי"ע. מלך הגבורה למקום נ"ה דבי"ע. ומלך הת"ת נשאר במקום ב' שלישי ת"ת.

עוד למדנו, אשר המסך דגוף שנזדכך, נכלל מכל הרשימות, ועלה לראש דאו"א. וכשביקש מילוי, נעשה זווה בראש דאו"א על בחי' ג-ב'. ובתחילה נכלל המסך בקטנות דאו"א, ואח"כ בגדלות שלהם. וגם שם יצאו ד' קומות.

קומה ראשונה נקראת "הסתכלות עיינין דישסו"ת", שם יצאה קומת חכמה, וממנה התפשט מלך ב' שלישי ת"ת, אשר נשבר אף הוא. הכלי שלו נפל לכתר דבי"ע.⁵⁰⁵ חב"ד לכתר דבריאה, חג"ת לכתר דיצירה ונה"י לכתר דעשיה.

אח"כ יצא מלך נ"ה, שהוא קומת בינה, ואף הוא נשבר בעברו את גבול הפרסא. הכלי שלו ירד למקום ת"ת דבי"ע (כיון שמלך הגבורה עומד בנה"ב דבי"ע, נמצא מקומו של מלך נ"ה בת"ת דבי"ע). הרשימו שלו עלה לגבורה שהוא קו שמאל. (צריך לזכור אשר הרשימות של מלכי תנהי"ם, עלו למקום דחג"ת, מפאת תיקון קוים שישנו שם).

אח"כ יצא מלך היסוד, וכשנשבר הכלי שלו נפל לגבורה דבי"ע. אח"כ יצא מלך המלכות, וכשנשבר הכלי שלו נפל לחסד דבי"ע. הרשימו של מלך היסוד ושל מלך המלכות וכן של הת"ת שעלו לדחג"ת, עומדים שם בקו האמצעי.

אחוריים דישסו"ת נפלו במקום תנהי"ם דאצילות, וגם להם היה תיקון קוים, לכן הרשימות של מלכי תנהי"ם שהיו במקום דחג"ת, חזרו וירדו למקומן.⁵⁰⁶

עוד צל"ד שבזמן שיצא הראש דישסו"ת, יצא במקום דחג"ת,⁵⁰⁷ ותיקן גם הוא את המקום הזה בתיקון קוים. וכעת, כשהמסך דגוף דישסו"ת נזדכך ועלה לראש דישסו"ת, נעשה שם זווה, שהוציא פרוץ חדש בקטנות, בקומת ב'-א'. וגם לו היה תיקון קוים מזמן

יכולות לרדת לבי"ע,⁴⁹⁹ ע"כ הן ירדו סמוך לכליהן, למלכות דאצילות,⁵⁰⁰ משם הן יכולות לתת איזו הארה לכליהן. אח"פ דאו"א שהשלימו לזווה שעשו או"א על קומת מלך הדעת, נפלו לגוף למקום הדעת.

אח"כ נעשה זווה על בחי' "גופא דאבא", בעביות דבחי"ג, וממנו יצא מלך החסד בקומת חכמה. וכשעבר את הפרסא גם הוא נשבר. ע"כ, הראש שלו נפל לבינה דבריאה, התוך שלו נפל לבינה דיצירה, והסוף שלו נפל לבינה דעשיה. ומדוע נפל למקום יותר עליון ממקום נפילתו של מלך הדעת? ת' - למדנו כלל: כל העב ביותר, בזמן שעושה זווה דהכאה, בזמן שמתגבר, מסוגל להמשיך מדרגה יותר גדולה. אולם בזמן שאין יכולת לעשות מסך, הרי כל שעב ביותר, הוא יותר גרוע. לכן מלך הדעת שהוא בחי"ד עומד למטה, בדעת דבי"ע, ומלך החסד שהוא בחי"ג, עומד למעלה בחשיבות, בבינה דבי"ע. עוד למדנו, אשר הרשימו דמלך החסד ירד למקום יסוד דאצילות, ואח"פ דאו"א השייכים למלך החסד, נפלו לגוף למקום חסד.

אח"כ נעשה זווה על בחי' "גופא דאמא", בקומה דבחי"ב, וממנו יצא מלך הגבורה. וכשנשבר נפל הכלי שלו, חב"ד לחכמה דבריאה, חג"ת לחכמה דיצירה, ונה"י לחכמה דעשיה.⁵⁰¹ והרשימו שלו ירד למקום נ"ה דאצילות. ואח"פ דאו"א מבחינה זו נפלו לגוף למקום גבורה.

אח"כ נעשה זווה על יסודות דאו"א בקומה דבחי"א, וממנו יצא מלך ש"ע דת"ת. הכלי שלו לא נפל לבי"ע עדיין, אלא ירד מחצי ת"ת העליון לחצי ת"ת התחתון. ונפל אח"כ יחד עם מה שיצא בפרצוף השני (יחד עם מלך ב"ש ת"ת) לכתר דבריאה. הרשימו שלו נשאר במקומו. אח"פ דאו"א מבחי' זו ירדו לגוף לקו אמצעי, היינו ג"כ למקום דעת.

והיות שאח"פ דאו"א בזמן שהיו בראש, נכללו מן תיקון הקוים שיש בגו"ע דאו"א, לכן כשירדו למטה, למקום דחג"ת,⁵⁰² תיקנו את המקום הזה בתיקון קוים. וכשהרשימות הנמצאות במקום תנהי"ם דאצילות, ראו שמקום דחג"ת נתקן בתיקון קוים, עלו למעלה לאחוריים דאו"א אשר נמצאים בתכונת הדחג"ת. הרשימו דמלך הדעת שהיה במלכות, עלה במקום דעת. הרשימו דמלך החסד שהיה ביסוד,

הערות וביאורים

נסדר סדר התיקון בצורה יותר נכונה באצילות, ועיי"כ הכלים שלהם וריחו תיקון יותר נכון.

(505) מדוע הת"ת נפל כ"כ גבוה במשונה מכולם? ויל"ו, מכיון שהשליש עליון דת"ת נפל לב' שלישי ת"ת, והשליש עליון כל כולו כלים דפנים, כלים דהשפעה, לכן הוא תיקן שב' שלישי ת"ת לא יפלו כ"כ נמוך, ולכן נשארו בכתר דבי"ע. סיבה נוספת: היות שהרשימה דב"ש ת"ת עולה ממקום ב"ש ת"ת למקום ש"ע דת"ת, בזמן שעולה לקבל תיקון קוים, נמצא שלא נרחקה כ"כ מן הכלי שלה, ולכן איננו נופל למקום נמוך.

(506) נמצא, הרשימות של דחג"ת בתחילה היו למטה בתנהי"ם דאצילות, ואח"כ עלו למעלה למקום דחג"ת החדשים, שהם אחוריים דאו"א, לעומת זאת הרשימות דתנהי"ם שעלו בתחילה למעלה במקום דחג"ת, ואח"כ כאשר אחוריים דישסו"ת ירדו מן הראש לגוף, והמשיכו בחי' תיקון קוים בגוף במקום תנהי"ם דאצילות, ירדו הרשימות דתנהי"ם ממקום הדחג"ת למקום תנהי"ם.

(507) כי הראש של התחתון לעולם מלביש על החג"ת דעליון, דהיינו מן החזה דעליון ועד הפה, ותיקן גם הוא את המקום הזה בתיקון קוים. מטעם שהוא ב' דעביות שהוא בחי' "כי חפץ חסד". וכבר ביארנו שבמקום זה יש תיקון קוים כפול, עיין לעיל ד"ה יצא.

נכללת משאר הספירות, וכל פרוץ באופן יחסי כולל את כל העולמות, כך לעולם צריכים ללמוד, אשר יש בפרט היותר קטן מבנה מושלם, שכולל בתוכו מערכת שלימה.

(499) מטעם שאו"י אינו מתפשט למקום מקבל עמ"נ לקבל, היינו למקום חלל הפני.

(500) הכוונה למלכות דמקום אצילות, כי עולם האצילות עדיין אינו קיים.

(501) חב"ד חג"ת נה"י מקבילים לראש תוך סוף, לכן במלכים הקודמים השתמשו במינוח של רת"ס, וכאן מחליף לחב"ד חג"ת נה"י.

(502) היינו לתכונות של דחג"ת, תיקנו את המקום הזה, דהיינו את התכונות דדחג"ת בתיקון קוים. והתיקון קוים הזה נמשך מן הב' דהתלכשות שבאו"א, ואע"פ שהאח"פ ירדו לגוף, לא נפסק הקשר עם הראש, מטעם שלא ירדו מחמת צמצום, אלא מחמת שאין להם למי להשפיע.

(503) שהרשימות נכללו מתיקון קוים, יכולות לתת איזו הארה מתיקון קוים לכלים שלהם שבבי"ע.

(504) ויל"ו: מדוע באמת עלו הרשימות, אם זה גרם לנפילת הכלים? ויל"ו, הנה ע"י שהרשימות מקבלות תיקון קוים, אח"כ

אור ש"ז

שברשימו, שניהם נקראים רשימו, ואין להבחין ביניהם. אולם בזמן שאור הזך מסתלק מאור העב, אז מקבל אור העב שם אחר ונק' ניצוצין.⁵⁰⁹

וצל"ה אשר כאן בשביה"כ נשאר רשימות להחיות את הכלים, כפי שלמדנו - שלאחר הסתלקות פרצוף גלגלתא נשאר רשימות כדי להחיות את הכלים. אולם כאן הכלים נמצאים בבי"ע, מקום שאו"י אינו יכול להתפשט אליו, מטעם שהוא מקבל עמ"נ לקבל, ע"כ אור העב שברשימו שהוא או"ח, ירד למטה להחיות את הכלים,⁵¹⁰ ואז מקבל אור העב שם ניצוצין. ומדוע אור העב הכללי בזמן שנסתלק ממנו האור מכונה כלים, ואלו אור העב שבכאן מכונה ניצוצין? ת' - שם כשהאור נסתלק מהכלי, כבר אין הכלי מקבל מהאור.⁵¹¹ אולם אור העב, אפילו כשנמצא למטה במקום ביי"ע, עדיין יש לו קשר עם אור הזך שברשימו, לכן נק' ניצוצין אור.⁵¹² סיכום: אור הזך שברשימו נשאר באצילות, ואלו אור העב שברשימו ירד להחיות את הכלים.⁵¹³

קטנותו. ולכן כשהתפשט במקום תנהי"ם, גם הוא תיקן את המקום הזה בתיקון קוים. וז"ע תיקוני כלים בלבד.

ב. למדנו: בזמן שהאור התפשט למטה, חשבו שיוכלו לקבלו על מנת להשפיע, ולכן קיבלו את האור. וכיון שכונתם היתה על מנת לקבל, הסתלק האור. אי לכך, היות שקיבלו על מנת לקבל, אינם מוכשרים עוד לקבלת אור, ע"כ מכונה מצבם - שבירה, היינו שנצרכים לתיקון.

ולמדנו כלל בעקודים: כאשר האור מסתלק נשאר רשימו ממנו, ורשימו זה מתחלק לב' חלקים. פירוש: כפי שלמדנו שאו"י הכללי מלוכש באו"ח הכללי, ומכונים אור וכלי, כך גם כשהאור מסתלק, נשאר שיריים מן האו"י, והם מכונים אור הזך שברשימו, וכן נשאר חלק מאו"ח המכונה אור העב שברשימו, ושניהם ביחד נקראים רשימו. וכפי שלמדנו, אשר בזמן שהאור מאיר תוך הכלי, לא יתכן שיהיה היכר כלי,⁵⁰⁸ אלא רק בזמן שהאור מסתלק, אז נבחן האו"ח לכלי, כך גם בזמן שאור הזך שברשימו מלוכש באור העב

הערות וביאורים

אותם? ויל"ו: א) הגם שהכלים נשברו, ונמצאים בשליטת מקבל עמ"נ לקבל, מ"מ היו רוצים לחזור לענין של השפעה, רק אינם יכולים מחמת שליטת מקבל עמ"נ לקבל, ונמצא שכן מקבלים חיות מסוימת מענין של השפעה. ועי"כ יש תקוה להחיות את המתים, היינו להעלותם לאצילות ולתקנם. ב) הנה לאחר חטא דאדה"ר כותב לקמן (אותיות קנ"ג - קנ"ד), אשר פרצופי ביי"ע קיבלו מוחין דחיה ויחידה, ע"י כלים של מלכות דאצילות שירדו בסוד מיעוט הלבנה. דהנה ידוע שאור דחיה אינו יורד לבי"ע, אולם כיון שבכלים האלו היה אור דחיה כאשר היו באצילות, ע"כ הגם שיורדים לבי"ע ללא האור עצמו, מ"מ הכלים עצמם מהוים מוחין דחיה עבור ביי"ע. וכן אפשר לומר בענינא דנן, אשר או"ח כזה שהלביש פעם את אור החיה, מהוה הוא עצמו הארת חיה עבור הכלים השבורים.

511) והגם שיש לכלי רשימה, אין זה אור ממש, אלא רק רושם מן האור.

512) אולם כל זאת מטרים שהרשימות עלו מנהי"ם דאצילות לדחג"ת החדשים, אבל אחר שעלו לקבל תי"ק, דהיינו בחי' אחורים דאמא הדוחים חכמה, אזי כבר אין קשר בין הניצוצין לבין האור הזך של הרשימו. ואולי נאמר שמצד "אין העדר ברוחני", כיון שפעם קיבלו הארה מן האור הזך, נשאר להם רושם מהארה זו. וצ"ע.

513) פירוש: מאו"י אינם יכולים לקבל חיות, כי או"י הוא אור התגלות אלוקות, שאינו מאיר בכלי של מקבל עמ"נ לקבל. אבל אור העב שהוא הארה של עבודה, כן יכולה להאיר בכלים השבורים, בכדי להחיותם שיתרצו לחזור לעבודה דקדושה. וזהו לפי התירוץ הא' בהערה 510.

508) פירוש: הנה כלי משמעותו חסרון, ובזמן שהאור מאיר בתוך הכלי לא יכול להיות חסרון, וממילא אין היכר לכלי.

509) רצ"ל: כפי שכאשר האו"י מאיר תוך האו"ח, אזי אין היכר כלי, דהיינו שאין היכר למהות הכלי שהיא חסרון ושפלות, מטעם שאור האלוקות ממלאו, ואין מורגש בו שום חסרון, אלא רק אחר הסתלקות האור, אזי הכלי מרגיש את עצמו, דהיינו שהוא בחי' חסרון ושפלות, כך גם בתוך הרשימו עצמו, כל זמן שהאור הזך מאיר בתוך האור העב, אזי אין האור העב ניכר ככלי, משא"כ לאחר שאור הזך מסתלק מן האור העב, אז מקבל שם ניצוצין, שבא להראות שהוא רק ניצוצין של אור, ולא אור ממש. כי האור העב הוא בחי' או"ח, והאו"ח בערך האו"י נחשב רק לניצוצין של אור, ולא לאור ממש.

510) יל"ה: הלא או"ח הוא הכוונה בעמ"נ להשפיע, והכלים השבורים רוצים לקבל עמ"נ לקבל, ואיך כוונה דעמ"נ להשפיע מחיה אותם? ובשלמא, כאשר הניצוצין מקבלים הארת חכמה מן האור הזך של הרשימה, שנמצא באצילות, אשר מאיר להניצוצין שנמצאים בבי"ע, נמצא, שבאמת הכלים השבורים מקבלים הארה דחכמה ע"י הניצוצין. אבל כל זה הוא בשלב ראשון בלבד, מטרים שאחורים דאו"א קיבלו תי"ק מן הראש דישסו"ת ונעשו לדחג"ת חדשים, אבל לאחר שקיבלו תי"ק ונעשו לדחג"ת חדשים, הלא אז הרשימות עלו ממקום נהי"ם דאצילות אל הכלים החדשים, לקבל תי"ק, ואז הכלים הנפולים בכחב"ד דבי"ע, ירדו לנהי"ם דבי"ע, וכבר אינם יכולים לקבל הארת חכמה, ובתיקון "כי חפץ חסד" שקיבלו הרשימות אינם מעוניינים, א"כ הדרא קושיא לדוכתא - במה ניצוצי האו"ח מחיים

פרק ט"ו

עולם התיקון ומ"ה החדש שיצא מהמצח דא"ק

עד כאן נתבאר ד' פרצופים דא"ק, אשר האחרון שבהם הוא עולם הנקודים שבו ארעו הצ"ב, הקטנות, הגדלות, ושכירת הכלים.

ק"ב) והנה נתבארו היטב, מתחילת הפתיחה עד כאן, ד' פרצופין הראשונים דא"ק: פרצוף הא' דא"ק הנקרא פרצוף גלגלתא, שהוונג דהכאה נעשה בו על בחי"ד, והע"ס שבו הן בקומת כתר. פרצוף הב' דא"ק נק' ע"ב דא"ק, אשר הוונג דהכאה נעשה בו על עביות דבחי"ג, והע"ס שלו הן בקומת חכמה, והוא מלביש מפה ולמטה דפרצוף הגלגלתא. פרצוף הג' דא"ק נקרא ס"ג דא"ק, שהוונג דהכאה נעשה בו על עביות דבחי"ב, והע"ס שלו הן בקומת בינה, והוא מלביש מפה ולמטה דפרצוף ע"ב דא"ק. פרצוף הד' דא"ק נקרא מ"ה דא"ק, שהוונג דהכאה נעשה בו על עביות דבחי"א, והע"ס שבו הן בקומת ז"א. ופרצוף זה מלביש מטבור ולמטה דס"ג דא"ק, והוא נחלק לפנימיות וחיצוניות, שהפנימיות נקראת מ"ה וב"ן דא"ק, והחיצוניות נקראת עולם הנקודים. וכאן נעשה: ענין השיתוף של המלכות בבניה הנק' צמצום ב', והקטנות והגדלות, ועלית מ"ן, ענין הדעת המכריע והמוזוג החו"ב פכ"פ, וענין שכירת הכלים. כי כל אלו נתחדשו בפרצוף הד' דא"ק הנק' מ"ה, או עולם הנקודים.

אור שלום

מחזה עד הטבור נבחן לה' ראשונה, בינה, ס"ג, בריאה. וממנה יוצאת הוי"ה שלימה המלכשת אותה מבחוץ, ונקראת פרצוף ס"ג. מטבור ולמטה נבחן לו' דהויה, ונק' מ"ה ויצירה. וממנו יצאה הוי"ה שלימה לחוץ, הנקראת פרצוף מ"ה המלביש אותו מבחוץ, והוא עולם הנקודים.

וכשנפרט, נמצא שמטבור ולמטה הנק' נה"י, שליש עליון שלו נק' ו"ק, ושלישים תחתונים מכנה ה"ת ובחי"ב ב"ן ועשיה. ומה"ת זו יצא פרצוף שלם לחוץ הנק' ב"ן, וממנו נעשה עולם האצילות.⁵¹⁶ ולפי"ז רואים אנו שיש מ"ה וב"ן בפנימיות שלו עצמו,⁵¹⁷ וכן יש מ"ה וב"ן המלבישים אותו מבחוץ.

(ולפי הנ"ל יל"ה, איך מצד אחד אומרים שאצילות נק' ע"ב ומצד שני נק' ב"ן? ת' - הרב מכנה את הכתר בשם א"ק, ואת חכמה בשם ע"ב ואצילות, את בינה בשם ס"ג ובריאה, את ז"א בשם מ"ה ועולם היצירה, ואת מלכות בשם עשיה. ולפי"ז יוצא שיש א"ק ואבי"ע בא"ק, וא"ק ואבי"ע באצילות. א"כ אפשר ללמוד אצילות בא"ק, או ללמוד אודות אצילות ממש שהוא פרצוף הב"ן). (אולי כונת אדמו"ר זצ"ל לכך - שהבחי"ה השניה בכ"מ נקראת חכמה, לכן אצילות שהוא העולם השני נק' חכמה וע"ב).⁵¹⁸ ב. מ"ה וב"ן היינו מה שמאיר בנקודות דס"ג. כפי שלמדנו אודות

ק"ב) ופרצוף זה מלביש מטבור ולמטה דס"ג דא"ק. ויש לשאול: הלא יש כלל שכל פרצוף מלביש מפה ולמטה דעליונו? ת' - אליבא דאמת פרצוף מ"ה מתפשט מפה ולמטה דס"ג, אלא שהרב אינו מדבר אודות זה, כיון שעיקר מה שמדבר הוא על שיתוף מדת הרחמים בדין. דהיינו, הסי"ג נחלק לב' חלקים: א. מה שלא ירד למטה מטבור דא"ק המכונה טעמים דס"ג. ברשימות של חלק זה לא היה ערוב של בחי"ד, ולא היה צ"ב. ע"כ מרשימות אלו יצא פרצוף מ"ה העליון המלביש מפה עד הטבור דס"ג. ב. החלק של הסי"ג המכונה נקודות דס"ג, שהתפשטו למטה מטבור דא"ק, ובהן היה ענין צ"ב. מהרשימות שלהן יצא פרצוף מ"ה המכונה עולם הנקודים. שהתפשט מטבור ולמטה, שהוא מקום העירוב.

והוא נחלק לפנימיות וחיצוניות, שהפנימיות נקראת מ"ה וב"ן דא"ק. יש לפרש ב' פירושים: א. הכונה על פרצוף גלגלתא דא"ק, שיש בו מ"ה וב"ן. פירוש: הרב אומר שבא"ק, היינו בפרצוף הראשון שיצא לאחר הצמצום, יש בו הוי"ה פנימאה:⁵¹⁴ הראש שלו נק' כתר, קוצו של יוד, א"ק, גלגלתא. מפה עד החזה שלו נבחן ל"י, ונק' חכמה, ונק' ע"ב, ונק' אצילות.⁵¹⁵ ומהי הזו יוצאת לחוץ הוי"ה שלימה, שמלכשת אותו מבחוץ מפה ולמטה, ונקראת פרצוף ע"ב.

הערות וביאורים

למטה מטבור דא"ק. אלא מבחינת הפרצופים ע"ב מתיחס לחכמה, ואילו אצילות מתיחס ג"כ לחכמה מצד העולמות. (517) שהוא ההוי"ה הפנימית שסידר לפנינו. וכן יש מ"ה וב"ן המלבישים אותו מבחוץ, שהם עולם הנקודים ואבי"ע.

(518) השאלה היא: איך מצד אחד אצילות מסווג לספירת החכמה, ומצד שני מכונה ב"ן שהוא בחי' החמישית דא"ק דהיינו מלכות? והתשובה לכאורה לענ"ד: מצד הרשימות וההודרכות שלמעלה מטבור הוא מכונה בשם ב"ן, כי הוא החמישי בסולם (געסמ"ב), ובחלקו נופלת העביות דשורש שהיא העביות אשר נמצאת במלכות. ומצד רשימות שלמטה מטבור דא"ק הוא השני, דהנה הראשון, ובחי' הכתר, הוא הנה"י דא"ק עצמו שהוא בעל הרשימות המקוריות דד-ג', ועולם האצילות הוא השני, ולכן מכונה בשם חכמה וע"ב (עולם הנקודים אינו נחשב מטעם השבירה שהיתה בו). ואחריו ביי"ע הנחשבים לבינה וזו"ן. אולם יל"ש: כמה נחשב אצילות שני, אם הרשימות שמשמש בהן הן רשימות ד-ג', דוגמת הרשימות שיש בראשון שהוא הנה"י דא"ק? ויל"ו, שהם לא אותם ד-ג', כי באצילות הד-ג' עובר מיעוטים רבים. ועוד: מהות הכלים עצמם דלמטה מטבור היא בחי"ד דעביות, ואילו אצילות נחשב לד-ג' בלבד.

(514) היינו הע"ס הפרטיות דגלגלתא: כח"ב תו"מ. כאשר הכתר הוא הראש שלו, ומפה עד החזה הוא חכמה שלו, וכו'. ומכל אות בהוי"ה הפנימית הזאת דגלגלתא יוצא פרצוף שלם, או אפילו עולם, לחוץ.

(515) רצ"ל שכל השמות הללו מרמזים לדבר אחד: ספירת החכמה. כי מבחינה פרטית נקראת הספירה השניה חכמה, ומבחינה כללית נקרא הפרצוף השני ע"ב - פרצוף החכמה, ומבחינה עוד יותר כללית נק' העולם השני שהוא עולם האצילות ג"כ עולם החכמה. וכו' עד"ז. (516) רצ"ל שלמטה מטבור דא"ק המכונה נה"י יש להבחין ג' שלישים. ורק מן השלישים העליונים יצא עולם הנקודים המכונה מ"ה, משא"כ השלישין התחתונים הם בחי' ב"ן, ומהם יצא עולם האצילות. ובאם נפרט יותר נאמר כך: מן השליש העליון יצא עולם הנקודים, מן השליש האמצעי יצא עולם האצילות, ומן השליש התחתון יצאו עולמות ביי"ע.

ואין לשאול, איך מכנה מפה עד החזה אצילות, בעוד עולם האצילות יצא בכלל למטה מטבור דא"ק! ? ויל"ו, דזהו רק יחס לספירת החכמה כנ"ל, כי מונה את כל המתחיסים לספירת החכמה, אפילו שאינם באותו מקום, כי ע"ב הוא למעלה מטבור דא"ק, ואילו אצילות כבר

ראשית חכמה

שמלבישים מפה ולמטה דעליון. וסיבת הדבר: מטעם שיצא כתוצאה מעירוב הבחי"ב דס"ג עם הבחי"ד דא"ק, שנעשה למטה מטבור דא"ק ודס"ג, ולכן מתפשט במקום העירוב הזה. והוא נחלק לפנימיות וחיצוניות, שהפנימיות היינו האור המתפשט בכלים הפנימיים הישנים דגלגלתא ודס"ג נקראת מ"ה וב"ן דא"ק, והחיצוניות היינו האור המתפשט בכלים חדשים חיצוניים נקראת עולם הנקודים. וכאן נעשה: ענין השיתוף של המלכות בבינה הנק' צמצום ב', ויל"ה: הלא השיתוף נעשה כבר בנקודות דס"ג, ולא בעולם הנקודים! ? ויל"ו, בנקודות דס"ג נעשה רק השלילי, דהיינו עליית המלכות דא"ק לכל ספירה וספירה מן הנקודות דס"ג, אשר גרמה להסתלקות האור מן המדרגה. אבל בפעם הראשונה שנעשה זווג דהכאה ע"פ הקריטריונים של צ"ב, קרי בכלים דהשפעה בלבד, היה זה בעולם הנקודים. והקטנות שיצאה על רשימות ב-א' שבאו מהזדככות הס"ג שלמעלה מטבור דא"ק, והגדלות שיצאה מרשימות ד-ג' שבאו מלמטה מטבור דא"ק, ועלית מ"ן, לאחר שנגמרה הקטנות נעשתה עליה של החסרונות של הרשימות ד-ג' אשר צריכות גדלות, ועליית מ"ן זו גרמה לזווג ע"ב ס"ג, אשר ביטל את הצ"ב, ונזדווגו בראש הנקודים להמשכת אור הגדלות. ענין הדעת המכריע והמוזוג החו"ב פב"פ, שהוא הגו"ע דז"ת אשר מקיימים ומעמידים את הזווג או"א פב"פ, דלולא זה יחזרו לבחי' חסדים. וענין שבירת הכלים שנעשה כתוצאה מהתפשטות ז' המלכים למקום ב"ע, שהוא מקבל עמ"נ לקבל. כי כל אלו נתחדשו בפרצוף הד' דא"ק הנק' מ"ה, או עולם הנקודים.

בותרת: עולם התיקון הוא עולם האצילות, המכונה כך מטעם שמתקן את שבירת הכלים. ומ"ה החדש שיצא מהמצח דא"ק, זהו כינויו השני של עולם האצילות, שאלכא דאמת מצד העביות הוא בחי' ב"ן, שהרי יש לו עביות דשורש (גלגלתא הוא כתר שעביותו ד', ע"ב הוא חכמה שעביותו ג', ס"ג הוא בינה שעביותו ב', מ"ה הוא ז"א שעביותו א', ב"ן הוא מלכות שעביותה שורש), אבל מכונה מ"ה, כי מ"ה הוא זכר, והיות שהוא מתקן את הכלים השבורים הנקודים, לכן נחשב זכר לעומתם, ולכן קיבל את השם מ"ה, ולא מצד העביות שלו. ומכונה "מ"ה החדש" בכדי להבדילו ממ"ה הישן שהוא עולם הנקודים. ומש"א שיצא מהמצח, היינו מעביות דשורש, כי זו העביות שנשארה עבור עולם האצילות. ומש"א שיצא מהמצח דא"ק, כוונתו למצח דס"ג, כי ס"ג מכונה בשם א"ק, ומי שלמעשה מוליד את עולם האצילות הוא ראש הס"ג. ויל"ש: הלא כל עליון מוליד את התחתון שלו, ולא העלי עליון, וא"כ היה צריך הראש דנקודים להוליד את האצילות, ולא הראש דס"ג! ? ויל"ו, כיון שהראש דנקודים חזר לקטנותו לאחר השבירה, ע"כ אינו מוליד את האצילות, כי קטן אינו מוליד.

קיב) פרצוף הב' דא"ק נק' ע"ב דא"ק, אשר הזווג דהכאה נעשה בו על עביות דבחי"ג, והע"ם שלו הן בקומת חכמה, והוא מלביש מפה ולמטה דפרצוף הגלגלתא, כי יצא ממסך דגוף דגלגלתא כידוע.

פרצוף הד' דא"ק נקרא מ"ה דא"ק, שהזווג דהכאה נעשה בו על עביות דבחי"א, והע"ם שבו הן בקומת ז"א, דהיינו בקומת רוח. ופרצוף זה מלביש מטבור ולמטה דס"ג דא"ק, לא כמו כל הפרצופים

ה' פרצופים יצאו ע"פ ה' מידות עביות שבמסך. עולם הנקודים שיצא על עביות דבחי"א מכונה מ"ה. עולם האצילות שיצא על עביות דשורש נבחן לב"ן, אבל מכונה ג"כ בשם מ"ה החדש, ממעם שיש בו א' דהתלבשות.

קינ) ואלו ה' בחינות עביות שבהמסך נקראות על שם הספירות שבראש, דהיינו גלגלתא עינים ואח"פ. שהעביות דבחי"ד נקראות פה, שעליה יצא פרצוף הא' דא"ק. ועביות דבחי"ג נקראות חומס, שעליה יצא פרצוף ע"ב דא"ק. ועביות דבחי"ב נקראות און, שעליה יצא פרצוף ס"ג דא"ק. ועביות דבחי"א נקראות נקבי עינים, שעליה יצא פרצוף מ"ה דא"ק ועולם הנקודים. ועביות דבחינת שורש נקראות גלגלתא או מצח, שעליה יצא עולם התיקון, והוא נקרא מ"ה החדש. כי פרצוף הד' דא"ק הוא עיקר פרצוף מ"ה דא"ק, כי יצא מנקבי עינים בקומת ז"א, המכונה בשם הוי"ה דמ"ה. אבל פרצוף החמישי דא"ק שיצא מן המצח, דהיינו בחינת הגלגלתא שהיא בחינת עביות דשורש, אין בו נאמת אלא קומת מלכות הנקראת ב"ן, אמנם ממעם שנשארה שם גם בחי"א דהתלבשות שהיא בחינת ז"א, ע"כ נק' גם הוא בשם מ"ה, אלא בשם מ"ה שיצא מהמצח דא"ק, שפירושו -

אור שלום

העביות. למשל, את עוה"נ מכנה ס"ג וכינה (עיין בתע"ט חלק ח' דף תר"ה אות י'), משום שיש לו ב' דהתלבשות. אולם זהו דוקא היות שבחי"א אינה חשובה כ"כ, משום שהיא "הסתכלות דק" בלבד, שאינה מתפשטת לגוף. עוד למדנו, שעיקר הקיום דעוה"נ שהיה בבחי' תיקון קוים, בא מהב' דהתלבשות, שהוא בחי' "כי חפץ חסד". ולפי"ז אצלינו, היות שעביות דשורש אינה כ"כ חשובה,⁵²¹ לכן מחשיב את הא' דהתלבשות. אולם בס"ג, היות והעביות היא חשובה, ויש ממנה התפשטות למטה, לכן אין צורך להחשיב את ההתלבשות.

ברם מחמת טעם זה בלבד, לא היה מכנה את עוה"א בשם מ"ה, לכן נבאר עוד טעמים:

ב. היות ועוה"א לקח את הכלים דנקודים שנקראים בשם מ"ה. אולם טעם זה מוקשה, שהרי כל תחתון לוקח את הכלים דעליון,⁵²² לאו דוקא כאן.

ג. היות שהגדלות באצילות, אשר נתקנה בקביעות, היא רק פב"א,⁵²³ לכן אין בגופים דפרצופי אצילות יותר מבחי' מ"ה, היינו ו"ק, חג"ת נה"י. והיות שעיקר הוא מה שמתגלה בפועל, לכן נק' אצילות בשם מ"ה.

ד. עוה"נ יצא בקטנות. קטנות מרומזת בא',⁵²⁴ בסוד "יהי רקיע בתוך המים, ויהי מבדיל בין מים למים" - גו"ע נקראים מים עליונים, ואח"פ נקראים מים תחתונים. אולם בגדלות דנקודים, שהיה ביטול

ע"ב הפנימי, שהוא ע"ב המאיר בכלים דגלגלתא, כמו"כ לומדים מ"ה וב"ן הפנימיים המאירים בכלים דס"ג.⁵¹⁹

והחיצוניות נקראות עולם הנקודים, כפי שלמדנו אודות ע"ב שהוא המלכוש החיצון דגלגלתא. (ויותר נראה ללמוד כפירוש הב').

כי כל אלו נתחדשו בפרצוף הד' דא"ק הנק' מ"ה, או עולם הנקודים. אודות הפרצוף הפנימי אין מדברים, אלא רק ממה שיצא לחוץ.⁵²⁰

קינ) ואלו ה' בחינות עביות שבמסך, נקראות על שם הספירות שבראש, משום שהזווגים ומקום יציאת הקומות הוא בראשים. אולם הגוף הוא אך התפשטות מהראש, לכן אין נקראות בחינות העביות על שם הספירות שבגוף.

שעליה יצא פרצוף מ"ה. א. הוא פרצוף מ"ה שלמעלה מטבור דא"ק, שיצא מרשימות דטעמים דס"ג. ב. פרצוף מ"ה הנק' עולם הנקודים, שיצא מרשימות דנקודות דס"ג.

ועביות דבחינת שורש נקראות גלגלתא או מצח, ושניהם בחי' כתר. אמנם ממעם שנשארה שם גם בחי"א דהתלבשות וכו' ע"כ נק' גם הוא בשם מ"ה. נשאלת השאלה: מדוע בשאר הפרצופים אין שמותם מסודרים לפי בחי' ההתלבשות שלהם? למשל פרצוף ס"ג שיש לו ג' דהתלבשות, היה צריך להקרא ע"ב! ? ואפשר לומר:

א. היכן שהעביות אינה מספיקה, אינו מכנה את המדרגה לפי

הערות וביאורים

ונמצא שאין להם עמידה בפני עצמם, אלא רק בזכות התיקונים דאצילות, ולכן דוקא כאן יקרא עולם האצילות מ"ה, ע"ש הכלים דעליון שלקח. דכיון שזו פעולתו העיקרית דעולם האצילות, לכן מכונה ע"ש הפעולה - שמחזיר לחיים את הכלים דמ"ה.

(523) דוגמת ירידת הה"ת שהיתה בראש הנקודים מעינים דכתר למקומה, שאז או"א ג"כ קיבלו גדלות ע"י האח"פ דכתר, אבל אמא סירבה לקבל את החכמה, משום תכונת "כי חפץ חסד" שלה. וזה מכונה "פנים באחור", היינו לאבא יש חכמה המכונה פנים, ואמא אינה רוצה לקבל את החכמה, אלא מעדיפה להשאר בחסדים המכונים "אחור". וממילא לא נמשכת אז הגדלות לגוף, כיון שהאורות נמשכים לגוף רק ע"י אמא שהיא המסך והעביות. ונמצא שיש אז בגוף רק בחי' רוח בלבד שהוא מ"ה. וכיון שפב"א נתקן בקביעות בפרצופי אצילות, נמצא שבכל הפרצופים יש רק בחי' רוח בגופים שהוא מ"ה, בגוף דעתיק יש רוח דיחידה, ובגוף דא"א רוח דחיה, וכו' עד"ז. ומשום זה מכונה עולם האצילות בשם מ"ה.

(524) כי הא' מרמזת על צ"ב, שהרי הי' העליונה מרמזת על הכלים דהשפעה שנשארו במדרגה, המכונים גו"ע, והי' התחתונה מרמזת על הכלים דקבלה שיצאו לבר מהמדרגה, המכונים אח"פ. וקו האלכסון מורה על הצ"ב, שהוא הרקיע והמסך שחילק והבדיל בין כלים דהשפעה לכלים דקבלה.

(519) יל"ה: איך אפשר לומר שהפרצוף הפנימי הוא נקודות דס"ג, הלא בנקודות דס"ג היה צ"ב, ורבינו אומר ב"פתיחה" שרק בעולם הנקודים היה ענין צ"ב! ? ויל"ו, שודאי בנקודות דס"ג היה צ"ב, אבל רק מבחינה שלילית, דהיינו הסתלקות האור, משא"כ בעולם הנקודים היה שיתוף מדת הרחמים בדין, מבחינה חיובית, דנעשה בו זוווג על כלים דהשפעה בלבד. אבל קשה, כי אם הנקודות דס"ג הן דוגמת ע"ב הפנימי, הרי כל מה שיש בחיצון, צריך להיות גם בפנימי! ? ולקמן מתרץ שודאי הכל היה גם בפנימיות, אלא שאודות הפנימי לא מדברים.

(520) כי שם הוא כל הקשר עם התחתונים, כאשר יש לו יותר השתוות הצורה עם התחתונים.

(521) כי מבחינת העבודה כוחה עוד יותר קטן מן העביות דבחי"א, לכן מחשיב את הא' דהתלבשות. רצ"ל שהא' יחסית לשורש כן נחשב, ולכן מכנה לעולם האצילות מ"ה. והגם שא' בפני עצמה אינה מתפשטת לגוף, מ"מ יחסית לשורש היא נחשבת, ולכן יקרא עולם האצילות על שמה. וזה דומה לילד שבכיתה רגילה אינו מצליח, וכשמעבירים אותו לכיתה של חלשים הוא נחשב בין החרוצים וכן מצליח.

(522) ויש לתרץ, נכון שכל תחתון לוקח כלים דעליון, אבל אינו לוקחם בכדי לתקנם, דהכלים בקדושה, רק צריך למלאותם. אבל כאן עולם האצילות לוקח את הכלים דעליון בכדי לתקנם שהרי נשברו.

ראשית חכמה

והקו באמצע מורה על הצמצום. וכן מ"ה רומז לז"א, כי מ"ה בגימטריא אד"ם, שהוא כידוע בחי' ז"א, הנחשב אדם לעומת המלכות, שהיא בחי' חוה. אבל פרצוף החמישי דא"ק שיצא מן המצח, דהיינו בחינת הגלגלתא, שהיא בחינת עביות דשורש, אין בו באמת אלא קומת מלכות הנקראת ב"ן, היינו בחי' נקבה, אמנם מטעם שנשארה שם גם בחי' א' דהתלבשות, שהוא בחינת ז"א, ע"כ נק' גם הוא בשם מ"ה, וזה קשה: מדוע ע"ב לא נק' גלגלתא מטעם שיש לו ד' דהתלבשות? וזאת מסביר באו"ש דנן. אלא בשם מ"ה שיצא מהמצח דא"ק, שפירושו מהתכללות עביות דשורש הנק' מצח. וכן הוא נקרא בשם מ"ה החדש, בכדי להבדילו מהמ"ה שיצא מנקבי עינים דא"ק, שהוא עולם הנקודים. ופרצוף מ"ה החדש הזה נקרא בשם עולם התיקון, ע"ש שמתקן את הכלים השבורים דנקודים, או עולם האצילות, מלשון "אצלו", ע"ש שהאור מאיר אצלו ללא מסכים.

ק"ג) ועביות דבחי"א נקראת נקבי עינים, בד"כ העביות דבחי"א נקראת עינים, אבל היות שנצטרף כאן ענין צ"ב, שמלכות שהיא נקבה עלתה לעינים, ועשתה שם בחי' נוקביות וחסרון, לכן מכנה את העביות דבחי"א בשם נקבי עינים. שעליה יצא פרצוף מ"ה דא"ק בפנימיות, ועולם הנקודים בחיצוניות. ועביות דבחינת שורש נקראת גלגלתא, מצד העביות הבסיסית דשורש, או מצח שהוא בחי' בינה דעביות דשורש, היות שמצ"ב ואילך נעשה הזווג תמיד במקום בינה. שעליה יצא עולם התיקון שהוא עולם האצילות, והוא נקרא מ"ה החדש. כי פרצוף הדר' דא"ק הוא עיקר פרצוף מ"ה דא"ק, כי יצא מנקבי עינים בקומת ז"א, המכונה בשם הוי"ה דמ"ה. פירוש: מ"ה הוא הוי"ה במילוי אלפין, ורומז לז"א, מטעם שבעולם הנקודים שהוא בחי' ז"א מצד האו"י נעשה הצ"ב הנרמז בצורת האלף כידוע, דהנה היוד העליונה של האלף רומזת לגו"ע, והיוד התחתונה של האלף רומזת לאח"פ שיצאו לבר מן המדרגה,

מהתכללות עביות דשורש הנקראת מצח. וכן הוא נקרא בשם מ"ה החדש, בכדי להבדילו מהמ"ה שיצא מנקבי עינים דא"ק. ופרצוף מ"ה החדש הזה נקרא בשם עולם התיקון, או עולם האצילות.

מדוע ג' הפרצופים הראשונים דא"ק אינם נבנים לעולמות, ואילו הפרצוף הרביעי והחמישי נבנים לעולמות?

קיד) אמנם יש להבין: למה ג' הקומות הראשונות דא"ק, הנקראות גלגלתא ע"ב ס"ג, אינן נבנות לג' עולמות, אלא לג' פרצופין, ולמה נשתנה הפרצוף הד' דא"ק להקרא בשם עולם, וכן הפרצוף החמישי דא"ק, כי פרצוף הד' נקרא בשם עולם הנקודים, ופרצוף הה' נקרא בשם עולם האצילות, או בשם עולם התיקון?

פרצוף הוא שיצא מהזדככות המסך דעליון ומתפשט לרת"ס, עולם כולל את התבנית של המערכת שמעליו, כחותם ונחתם.

קמז) וצריכים לידע ההפרש מפרצוף לעולם. והוא – כי בשם פרצוף נקרא, כל קומת ע"ם היוצאת על המסך דגוף דעליון, אחר שנודרך ונכלל בפה דראש דעליון, שאחר יציאתו מהראש דעליון הוא מתפשט בעצמו לרת"ס (כנ"ל באות נ'), גם יש בו ה' קומות זו למטה מזו הנקראות מעמים ונקודות (כנ"ל באות מ"ז), אמנם נקרא רק על שם קומת המעמים שבו. ועד"ו

אור שלום

לפי"ז בעוה"נ, כאשר היה ביטול צ"ב, א"א לומר שמילוי היותו הוא בא'. אולם באצילות, היות שאפילו בגדלות צ"ב איננו מתבטל, לכן נשאר בו א' אפילו בגדלות, ⁵²⁶ והיות שמילוי א' נק' הוי"ה דמ"ה, לכן נק' עוה"א מ"ה. ⁵²⁷

ה. היות שהיה מקרה שביה"כ בעוה"נ, לכן נק' עוה"נ נקבה וב"ן, ואילו עולם האצילות הוא זה שמתקן אותו, ⁵²⁸ לכן נק' זכר ומשפיע שהוא בחי" מ"ה. אולם בכדי שלא נטעה ונחשוב שנק' מ"ה ע"ש העביות, לכן מכנהו מ"ה החדש. (טעם זה משלים את הטעם ה-ב).

אלא בשם מ"ה שיצא מהמצח דא"ק. מ"ה נק' בחי"א. "שיצא מהמצח", כונתו לעביות דשורש. ⁵²⁹

קיד) ג' הקומות הראשונות דא"ק הנקראות גלגלתא ע"ב ס"ג, שהן קומות כתר חכמה בינה. וכו' ולמה נשתנה הפרצוף הד' דא"ק שהוא רק ז"א ועביות דבחי"א, להקרא בשם עולם, וכן הפרצוף החמישי דא"ק, שהוא רק עביות דשורש - להקרא בשם עולם? **קמז**) גם יש בו ה' קומות זו למטה מזו, וכל קומה נקראת ספירה אחת. וכולן יחד נקראות פרצוף - הטעמים נקראים כתר והנקודות הן ט"ח.

צ"ב, צריך להיות מילוי הוי"ה ביודין ולא באלפין (ברם, דבר זה אינו כתוב בפירושו).

למדנו, ההבדל בין הוי"ה דע"ב להוי"ה דס"ג הוא בו'. בס"ג הוי"ה הוא במלוי א' - ואו, ולא במלוי י' כפי שהוא בפרצוף ע"ב - ויו. עוד למדנו, שא' מרמזת על צ"ב, וי' על צ"א (עיין בתע"ס ח"ו תשובה א'). לכן למטה מטבור דס"ג שהוא ו"ה, דהיינו בנקודות דס"ג, ישנה א' הנ"ל בו' שלו המרמזת על כך שנתערב עם ה"ת. וזהו השורש לקטנות דנקודים, לכך שהג"ר דנקודים יצאו רק בגו"ע, עם תיקון אב"א המכונה תיקון קוים, תיקון "כי חפץ חסד".

אבל קשה - איך מלוי הה' אחרונה דהוי"ה דס"ג הוא בי', וכי אפשר שלמעלה בו' דס"ג יהיה צ"ב, ולמטה בה' דס"ג יהיה צ"א? ויל"ו היות שראש דנקודים מלביש על ש"ע דנה"י דא"ק, הנק' ו', והיה להם תיקון קוים, על תיקון קוים זה מרמזת הא'. ⁵²⁵ היינו הא' מראה על חיוב, שבמים עליונים מאיר "כי חפץ חסד". ומצב זה היה רק בג"ר דנקודים, אולם בז"ת דנקודים שהם מלבישים על הה' דס"ג. שהיא בש"א וש"ת דנה"י דא"ק, היתה להם רק הארה מועטת, ודוקא ע"י ביטול צ"ב האיר להם האור. היינו, לפי צ"א. לכן יש בה' מילוי י'.

הערות וביאורים

(מכלים דהשפעה עצמם נבנתה הקטנות דאצילות, ומכלים דקבלה עצמם נבנו הקליפות, ומכלים דקבלה שנכללו מכלים דהשפעה נבנו בי"ע דקדושה).

(528) האו"ש בתירושו החמישי מתרץ - שבגלל שעולם האצילות מתקן את עולם הנקודים, לכן הוא בחי" מ"ה. וההסבר הוא: כאן זה שונה מפרצוף ע"ב שמילא את הכלים דגלגלתא, כי ע"ב לא לוקח את הכלים דגלגלתא לתקן אותם, שהרי הם נשארו במקומם בקדושה, כי גלגלתא הסתלק מתוך שליטה עצמית מלאה, דלא רצה ליפול לתוך בחי' מקבל לעצמו, לכן החליט בכלל לא לקבל, ולכן לא נק' ע"ב גלגלתא, כיון שהוא לא לקח כלים דגלגלתא לתקן, היות שהוא לא צריך שום תיקון. משא"כ כאן, עולם האצילות צריך ממש להוציא את הכלים דנקודים מתוך הטומאה, ולהכניס אותם לקדושה, כי שבביה"כ היתה הפעם הראשונה שכלים דקדושה קבלו אור של התגלות אלוקות עמ"נ לקבל, שזהו פגם גדול מאד, ולכן עולם האצילות נק' זכר, בחי' מ"ה, בחי' משפיע, ומ"ה הוא גם בגימטריא אדם שהוא בחי' משפיע, משא"כ נקודים נק' בחי' ב"ן, נקבה, וב"ן בגימטריא בהמה, שמראה על כך שהוא נזקק לתיקון.

(529) דמצד הא' דהתלבשות שיש לו מכונה מ"ה, אבל כיון שכל יציאת הא' היא ע"י העביות דשורש, דיציאת הזכר היא רק ע"י הנקבה, לכן מכונה מ"ה שיצא מהמצח".

(525) נמצא, הא' מצד אחד מרמזת על עצם הצ"ב, דהיינו שנצטמצמו כלים דקבלה, ונשארו רק כלים דהשפעה במדרגה. מצד שני היא מרמזת על החיוב, דהיינו שמשמשים בכלים דהשפעה בשלימות, ולא בהרגש של חסרון כלים דקבלה. כי משמעות התיקון קוים היא אור ד"כי חפץ חסד" שמאיר בכלים דהשפעה, ועל ידו נמצאים הכלים דהשפעה בשלימות, ואין חסרה להם חכמה כלל.

(526) רצ"ל בזו"ן דאצילות, אפילו בגדלות הכל לפי חוקי הצ"ב, שלא כמו בנקודים שהזו"ן קיבלו בגדלות ע"פ צ"א. אבל בג"ר דנקודים, הגם שבגדלות קיבלו ע"פ צ"א, מ"מ היתה להם מציאות ושלימות גם בקטנות. משא"כ הזו"ן דנקודים כל מציאותם היתה רק בגדלות. ולכן אצלם עיקר ההבדל, אם הגדלות היא בצ"א או בצ"ב.

(527) וצריך לומר שהא' פה היא לא במובן של העביות שעליה נעשה זווג, כי העביות באצילות היא עביות דשורש, אלא הא' במובן שבציוור שלה מרמזת על צ"ב. וההסבר בתירושו הוא כך: דהנה יש כלים דהשפעה, ויש כלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, ויש כלים דקבלה, ויש כלים דקבלה שנכללו מכלים דהשפעה. ורוצה לומר - שבעולם האצילות לא משתמשים עם כלים דקבלה ממש בזמן הגדלות, אלא רק עם כלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, ולכן נשאר בו א' אפי' בגדלות, מכיון שהצ"ב נשאר גם בגדלות, שהרי משמשים רק בכלים דהשפעה, מצד מה שנכללו מכלים דקבלה

ראשית חכמה

והמכנה המשותף בעולם א"ס הוא גילוי אורו יתברך בפרטים בבחי' "ממלא כל המציאות". והמכנה המשותף בעגולים הוא שנשארו ריקנים מן האור, אבל ללא מעלה ומטה בחשיבות. והמכנה המשותף בעולם א"ק, הוא שכל הפרצופים יצאו ע"פ הכללים דצמצום א'. ויש עוד לציין שהמושג "עולם" מורה על "העלם", דהיינו מערכת שכוללת פרטים שונים, אשר מעלימה אור מסוים לתועלת התחתונים, ומאפשרת גילוי אור מסוים לתועלתם, לפי מה שמסוגלים לקבל. ולפי"ז יל"ה: מדוע יקרא א"ס בשם עולם? והתשובה היא - כי יחסית לעצמותו יתברך הריהו בחינה מעלימה.

קט"ו) אמנם נקרא רק על שם קומת הטעמים שבו, למשל גלגלתא, שבטעמים שלו האירה קומת כתר, ע"כ מכונה פרצוף הכתר. ע"ב שבטעמים שלו האירה קומת חכמה, ע"כ מכונה פרצוף החכמה. אבל עולם פירושו - שהוא כולל כל מה שנמצא בעולם העליון ממנו, בעין חותם ונחתם, שכל מה שיש בהחותם עובר כולו על הנחתם ממנו. אליבא דאמת גם כל פרצוף נחתם מן הפרצוף העליון, אלא שההגדרה של עולם היא - "מערכת הכוללת פרטים, שיש בין כולם מכנה משותף מהותי אחד, הבונה אותם למערכת אחת". והנה צל"ו שא"ק נחתם מן העגולים הכוללים חמישה פרטים (ומה שמונה כאן ג' פרטים נבאר אח"כ), והעגולים נחתמו מה' פרטים דעולם א"ס.

פתיחה לחכמת הקבלה

אור ברוך

יצאו ג' פרצופין הראשונים דא"ק: נלגלתא, ע"ב, ס"ג (כנ"ל באות מ"ז). אבל עולם פירושו – שהוא כולל כל מה שנמצא בעולם העליון ממנו, כעין חותם ונחתם, שכל מה שיש בהחותם עובר כולו על הנחתם ממנו.

מח) נקודה: נקראת חשך, היינו האור בא ע"י שהמלכות הנקראת רצון

לקבל המשיכה אותו. והאור בא מכתר למלכות, והיות שהמלכות היינו הרצון לקבל אסורה לקבל, לכן האור שבא למלכות נקרא בשם נקודה שחורה. ויכולים לומר שהם ט' נקודות, היינו ט' אורות, אבל היות שהאור אינו מאיר מטעם שהיה צמצום, ומדברים באופן כללי, לכן נוקטים בשם נקודה היינו חושך.

ספירה: לאחר שהאור בא למלכות, אז מלכות עושה חשבון – כמה אחוזים היא יכולה לקבל בע"מ להשפיע מהאור הזה שהיא המשיכה, למשל עשרים אחוז, לכן עשרים אחוז שהיא מכוונת בע"מ להשפיע, את זה היא מקבלת. אז נקרא האור בשם ספירה, היינו ע"י אור"ח, שאור חוזר פירושו – שהתחתון רוצה להשפיע לעליון, לכן נקרא האור"ח בשם שהוא עולה ממטה למעלה, היינו ממלכות לכתר. וזה נקרא ספירה אחת. כי כאשר מאיר האור לתוך האור"ח, זה נקרא ספירה, שהאור מאיר.

פרצוף: היות אח"כ יש עניין הזדככות המסך, כי דבר שלם כולו מד' בחינות, לדוגמא – כשהמלכות המשיכה את אור הכתר על עביות דבחי"ד, כשהמסך מזדכך, אינו מזדכך בפעם אחת, אלא הוא פוחת והולך, מקודם נזדכך לג' שבד', ואז נעשה זיווג על חכמה שבכתר, ואח"כ נזדכך לבחי"ב, ואז נעשה זיווג על בינה שבספירת כתר וכו', עד שמזדכך לגמרי. ועולה לפה דראש.

נמצא, ה' נקודות נקראות ספירה, ה' ספירות נקראות פרצוף, ה' פרצופים נקראים עולם.

בחי"ד מלכות דאורי, נוהגת בכל העולמות ובכל הפרצופים ובכל הע"ס, א"כ מי עושה את ההבדלים? תשובה: כל ההבדלים בין העולמות ובין הספירות ובין הפרצופים הם רק באור"ח היוצא על המסך, השורה על העביות הנקראת רצון לקבל. דוגמא: אם התחתון יכול לעשות מסך על ד' בחינות עביות, יש לו קומת כתר, היינו ע"ס דכתר. ג' בחינות עביות – יש לו קומת חכמה בע"ס. ב' בחינות עביות – יש לו קומת בינה בע"ס. א' בחינות עביות – יש לו קומת ז"א בע"ס. עביות דשורש – יש לו קומת מלכות בע"ס.

אור ש"ס

שהיה בתחילה נקודה וחושך כעת מתגלה עם אור. ואור"ח הנ"ל עולה ממטה למעלה בבחי" ראש, ואח"כ מתפשט ממעלה למטה לבחי" גוף. וזה לפי הכלל שלמדנו – מה שיש בכח מתפשט אח"כ בפועל. א"כ מזווג אחד מתגלה ספירה אחת, והיא מכוונה טעמים.

ג. אח"כ נעשה ביטוש אור"מ באור"פ, וביטל את המסך של בחי"ד. אולם עדיין על בחי"ג יכולה המלכות לעשות מסך. ע"כ מתגלה קומת חכמה ומכוונה ספירת החכמה. (אם מדברים אודות כלים, הסדר הוא הפוך. בתחילה מתגלה ספירת המלכות משום שממנה נסתלק האור.⁵³² ואח"כ ספירת ז"א וכו') אח"כ מתגלות ספירות בינה ז"א ומלכות, כשנעשה זיווג על בחינות ב', א', ושורש, וכולן בחי' נקודות. ואלו ה' פעמים זיווג דהכאה נקראים פרצוף.

ד. ה' פרצופים מכוונים עולם.⁵³³ (אולם היות שעל בחי"א אין מדברים כ"כ, כיון שהיא בחי' "הסתכלות דק", ע"כ מחשיבים רק את ג' הפרצופים הראשונים).^{פ"ח}

אמנם נקרא רק על שם קומת הטעמים שבו. כיון שמדברים תמיד אודות הבחינה העליונה.

אבל עולם פירושו – שהוא כולל כל מה שנמצא בעולם העליון ממנו. נשאלת השאלה – מהו עולם העליון?⁵³⁰

ביאור כללי

יש להבחין ד' בחינות: א. נקודה. ב. ספירה. ג. פרצוף. ד. עולם. א. נקודה, היא נקודה שחורה, כמ"ש בווה"ק "נקודה שחורה דלית בה לבנוניתא", וזהו רמו על הצמצום. היינו, היות שהאור נסתלק נעשה חושך. אי לזאת, בזמן שהמלכות המשיכה את האור"י, מטרם שעשתה זיווג דהכאה,⁵³¹ נק' הכל בשם נקודה וחושך. עדיין לא קיבלה, משום שאסור לקבל.

ב. לאחר שמלכות עשתה זיווג דהכאה. לפי האור"ח שיש לה, כך היא יכולת השגתה. לכן מתגלה כעת ספירה אחת ע"י האור"ח, ומה

הערות וביאורים

עדיין לא קיבלה, משום שאסור לקבל, ללא מסך ואור"ח. **סיכום:** כאן אומר חידוש, כי אומר שהמלכות כבר המשיכה את האור, ולמרות זאת מכוונה נקודה חשוכה, מטרם שהפעילה את ההתגברות של מסך ואור"ח, דמטרם זה אסור לה לקבל. וזהו המצב הראשוני של כל פרצוף. והמצב השני הוא ספירה, אחר שהמלכות עושה זיווג דהכאה, ואז מתגלה קומה שלימה ברת"ס, והיא ספירה.

(532) פירוש: גילוי הכלי משמעותו גילוי החסרון של הכלי, וזה קורה בזמן שהאור מסתלק מן הכלי, אז נשאר הכלי בחסרונו. וכשמסתלק אור הכתר מתגלה ספירת המלכות, מטעם שאור החכמה מאיר רק עד הז"א, ולא עד מלכות, ממילא נשאר מלכות ללא אור. וכשמאיר אור הבינה נשאר כלי דז"א ללא אור. וכו'. אבל כאן מדבר בכללות אודות האורות, דהיינו שבזווג על בחי"ד מתגלה אור הכתר, ובזווג על בחי"ג מתגלה אור החכמה, וכו'.

(530) כל ההגדרה הארוכה הזו של פרצוף, לא תמיד מתאימה למציאות, כי גלגלתא עצמו לא יצא ממסך דגוף דעליון וכו', אלא הוא שורש למציאות שיצאה אח"כ, ומתאימה להגדרה שמגדיר. וכן בראש הדעת דנקודים אין רת"ס וה' קומות. ובפשטות היה אפ"ל שפרצוף משמעותו גילוי מדרגה חדשה דהתגלות אלוקות, ע"ד המושג "פנים חדשות". וכן ההגדרה שנותן למושג עולם, אינה מתאימה לא"ק, כי מאיזה עולם עליון נחתם גלגלתא? ואפשר לומר ע"ד שכתב בח"א, שא"ס כולל את כל העולמות, וא"כ א"ק נחתם מן העגולים, והעגולים נחתמו מעולם א"ס. ואולי זו כוונת שאלת האור"ש. (531) היינו מטרם שהגיע אליה האור, ודחתה אותו, וזכתה באור"ח, שהוא הרצון להשפיע המלביש את האור, נק' הכל בשם נקודה וחושך, כי ללא האור"ח אין השגה באור, שהרי מטרם שהאדם מתקן עצמו בעמ"נ להשפיע נחת רוח ליוצרו, אינו יכול לזכות לאור העליון.

עולם הנקודים כולל ג' פרצופים בדומה לעולם א"ק.

אור ברוך

קמזו) ולפי זה תבין, שג' פרצופין הראשונים גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק נבחנו רק לעולם אחד, דהיינו עולם הא"ק, שיצא בצמצום הראשון. אבל פרצוף הד' דא"ק, שבו נעשה ענין הצמצום ב', נעשה לעולם בפני עצמו, מטעם הכפולות שנעשו בהמסך דנקודות דס"ג בירידתו למטה מטבור דא"ק, כי נכפלה עליו גם העביות דבחי"ד, בסוד ה"ת פ"ט בעינים (כנ"ל באות ס"ג). אשר בעת גדלות חזרה הבחי"ד למקומה לפה והוציאה קומת כתר (כנ"ל באות פ"ד), ונמצאת קומה זו נשתוותה לפרצוף הא"ג דא"ק. ואחר שנתפשט לרת"ס בטעמים ונקודות, יצא עליו פרצוף ב' בקומת חכמה הנק' ישסו"ת, והוא דומה לפרצוף ב' דא"ק הנק' ע"ב דא"ק. ואחר התפשטותו לטעמים ונקודות יצא פרצוף ג' הנק' מ"ה דנקודים (כנ"ל באות קי"א), והוא דומה לפרצוף ג' דא"ק. הרי שיצא כאן בעולם הנקודים כל מה שהיה בעולם א"ק, דהיינו ג' פרצופין זה תחת זה, שנכלל אחד מהם טעמים ונקודות וכל מקריהם, בדומה לג' פרצופין גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק שבועולם הא"ק. וע"כ נבחן עולם הנקודים שהוא נחתם מעולם הא"ק, ונקרא משום זה עולם שלם בפני עצמו. יא (ומה שג' פרצופי נקודים אינם נקראים גלגלתא ע"ב ס"ג, אלא ע"ב ס"ג מ"ה, הוא מטעם שהבחי"ד שנתחברה בהמסך דס"ג אין עביותה שלמה, מפאת מקרה ההודככות שהיה מכבר בפרצוף הא"ק דא"ק, וע"כ ירדו לבחינת ע"ב ס"ג מ"ה).

דומה, לע"ב דא"ק! (בנקודה זו נוגע רבינו בעה"ס בסוגרים דלקמזו).

נא ונקרא משום זה עולם שלם בפני עצמו.

למדנו, אשר פרצוף הד' הנק' מ"ה דעביות, דהיינו בחי"א דעביות, נק' עולם, שהוא עולם הנקודים. וסיבת הדבר היא - משום שיש לו ג' מדרגות כמו שיש לעולם העקודים. והנה ג' המדרגות דעולם העקודים הם: גלגלתא, ע"ב, ס"ג. וכמו"כ בפרצוף המ"ה שהוא עביות דבחי"א, יצאו שם ג' מדרגות: א. או"א, והגופים הנקראים מלכי דחג"ת. ב. ישסו"ת, והגופים הנקראים מלכי תנהי"ם. ג. ראש בלי גוף הנקרא ראש הדעת. וע"כ נקראים אלו ג' המדרגות בשם עולם הנקודים, כדוגמת עולם העקודים.

ויל"ה: למה כאן בנקודים, לומדים, שלאחר הזדככות ראש הג' הנקרא דעת, עלה המסך עם כל הרשימות לראש דס"ג. ובעקודים לא לומדים שלאחר הזדככות מדרגה הג', עלה המסך עם כל הרשימות לראש הא' הנקרא גלגלתא?⁵³⁴

ולא קשה מיד. כי ענין עלית המסך עם הרשימות לראש הס"ג, פירושו, שנשארו רשימות בלי אור, לכן צריכים להעלותם. וכיון שנשברו מלכי תנהי"ם ומלכי דחג"ת, וגם הראשים לא נתקיימו, היינו, אחוריים דישסו"ת ואחוריים דאו"א, שלא היה להם מילוי, לכן עלה המסך עם הרשימות לראש הס"ג, לקבל מילוי. משא"כ בעקודים, הגם שגם שם היתה הזדככות בגופים, אבל הראשים נתקיימו בכל שלמותם, ועל ידם היה מילוי לגופים של העליון. דהיינו, גוף דגלגלתא נתמלא ע"י ראש דע"ב, וגוף דע"ב ע"י ראש דס"ג. משא"כ כאן, חוץ מזה שהכלים דגופים נשברו, גם לראשים לא היתה שלמות.⁵³⁵ עוד יש לתרץ, ששם בעקודים. הם ג' פרצופים שאין להם קשר אחד עם השני. משא"כ כאן, בבחי' הפרצוף, אין זה אלא פרצוף רביעי, שיצא על בחי' עביות אחת, שהיא ב' א', אלא שנכללו מד' ג'. לכן, חוץ מזה שהיתה עליית מסך באופן פרטי, של הפרצופים הפרטיים שיש שם, עוד היתה עליית המסך עם הרשימות לראש דס"ג. ויצא מזה ג"כ פרצוף פרטי הנק' א' דהתלבשות ועביות דשורש, שהוא עולם האצילות.⁵³⁶

אור שלום

קמזו) ג' פרצופין הראשונים גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק, נבחנו רק לעולם אחד הנק' עקודים, משום שכל עה"ס עקודות בכלי אחד.⁵³⁷

הערות וביאורים

אלא שראש דאו"א חזר לצ"ב, דהיינו לקטנותו, וקטן אינו מוליד, ולכן צריך המסך לעלות לראש הס"ג. ומסיבה זו גם אין מועיל ראש הכתר או ראש הא' דנקודים ישסו"ת, כי בשניהם יש רק גו"ע. וכן שניהם נחשבים לבחי' התלבשות שאין ממנה הולדת גוף.

(535) רצ"ל, חוץ מזה שהגופים נשברו, וכבר אין את מי למלא, יש ענין נוסף: כיון שלראשים אין שלימות, מטעם שאחוריים דישסו"ת ואחוריים דאו"א, שהם ע"ס דגדלות, ירדו מן הראש לגוף, ואורם נסתלק, ע"כ צריך המסך דנקודים לעלות לראש הס"ג, מפני שגופו אינו יכול להתמלאות ע"י ראש תחתון. משא"כ בעקודים הגוף דכל בחינה מתמלא ע"י ראש תחתון. וע"ז יש לשאול: א) איך אומר שלראשים לא היתה שלימות, הלא צל"ו שנשארה בהם השלימות של הקטנות, היינו שלימות דכי חפץ חסד! ? (ב) גם אם נאמר שלראשים אין שלימות, מ"מ הרי יצא במקום הנקודים עולם האצילות, ולראשים שלו כן יש שלימות, ויוכלו למלאות את הגופים של פרצופי הנקודים! ? ויל"ו, דהנה המוליד חייב להיות ראש הס"ג, מטעם שכל הראשים כאן נחשבים לקטנים, שהרי יש בכל אחד מהם רק גו"ע, וקטן אינו מוליד. משא"כ ראש הס"ג מצד עצמו הוא משמש בכל הע"ס, ולכן רק הוא יכול להוליד. משא"כ בעקודים הרי לא היה שום

(533) וקשה לו: הלא כאן מדבר רבינו בעה"ס רק אודות ג' פרצופים! ? ומתריך: היות שעל בחי"א אין מדברים כ"כ, כיון שהיא בחי' "הסתכלות דק", שאין לה התפשטות לגוף ומכש"כ בחי' שורש דעביות. וכפי הנראה מדבר אודות מ"ה וב"ן העליון שיצאו מרשימות של הטעמים דס"ג. אבל למ"ה וב"ן התחתון שהם עולם הנקודים ועולם האצילות כן יש התפשטות לגוף, וזהו בזכות שהבחי"ד עלתה לעינים ולמצח, והוסיפה שם עביות, וע"כ יכולה להיות התפשטות לגוף.

נמצא שעולם הוא כלל, כי כולל ה' פרצופים, ופרצוף הוא פרט של עולם, וספירה היא פרט של פרצוף, דהיינו פרט יותר קטן. וכו'.

(534) לכאורה קשה, כי אין ההקבלה מתאימה, שבנקודים עלה המסך לראש הס"ג שהוא בחינה רביעית למעלה, כי בחינה ראשונה מלמטה למעלה היא ראש הדעת, ואחריה ראש ישסו"ת, ואחריה ראש או"א, ואחריה ראש הס"ג. אולם בעקודים שואל, שלאחר הזדככות הס"ג יעלה לראש דגלגלתא שהוא בחינה שלישית למעלה! ? ויל"ו: א) מעל גלגלתא אין פרצוף המסודר ע"פ מסך ואו"ח, וא"כ הוא הגבוה ביותר. (ב) אליבא דאמת עולה המסך דנקודים לאחר הזדככותו לראש דאו"א, שהוא בחינה שלישית מראש הדעת, ממש כמו גלגלתא לגבי ס"ג.

אור שָׁוִים

המכונים תנהי"ם. 3. ראש הדעת, אשר יצא ראש ללא גוף. וראים אנו שיש בפרצוף הרביעי סדר אחר ממה שהיה בא"ק, סדר של נקודות.⁵³⁸ והיות שגם כאן יצאו ג' פרצופים, לכן מכנה את הפרצוף הרביעי בשם עולם.⁵³⁹

כי נבפלה עליו גם העביות דבחי"ד, הכונה לבחי' ד-ג', בסוד ה"ת בעינים. כמושג ה"ת בעינים ישנן ב' משמעויות: א. צמצום. היינו, שמעינים ולמטה לא מאיר. וזהו מחמת התערבות הבחי"ד, שעליה לא ניתן לעשות מסך. ב. הכונה שיש שם רשימות ד-ג' ג"כ. וזאת נבין, לפי מה שלמדנו, שלמטה מטבור דגלגלתא נק' למטה ממלכות, היינו למטה משליטתה. ע"כ מכנה את הרשימות שבאות משם בשם ה"ת.⁵⁴⁰

ונמצאת קומה זו נשתוותה לפרצוף הא' דא"ק וכו' דומה לפרצוף הב' דא"ק הנק' ע"ב וכו' דומה לפרצוף ג' דא"ק.
א. (עיין ב"אור ברוך"). 1. מה שכותב "דומה", אין הכונה דמיון מבחי' העביות והקומה, אלא הכונה מבחי' סידרם, היינו, שפרצוף הראשון בנקודים דומה לגלגלתא, היות והוא היה פרצוף הראשון דא"ק, וכו' עד"ז.⁵⁴¹ 2. הכונה לדמיון מבחי' הקומה. היינו, בגלגלתא האירה קומת כתר, וגם כאן מאירה קומת כתר. אולם כאן יש רק ד'

הערות וביאורים

עלתה בכל ספירה וצמצמה אותה.
539 סיכום: חוקר מה מיחד את ג' הפרצופים דנקודים להיקרא בשם עולם, ומסקנתו: שלכולם יש מכנה משותף אחד, שבנויים ע"פ הסדר דצ"א. וכן ג' פרצופים דנקודים מתיחדים להיות עולם, מטעם שיצאו ע"י הצ"ב, כי המלכות דא"ק שנתערבה בס"ג, היא שהביאה את הרשימות ד-ג' שעליהן יצאו ג' הפרצופים דנקודים.
נכתב עוד בשיעור: כאן נראה שמשלב ב' טעמים לכך שהפרצוף הרביעי מכונה בשם עולם: א) הגדרת עולם היא שיש בו סדר בפני עצמו, שמאגד את כל המדרגות הפרטיות שבו, תחת אותו סדר. ב) הגדרת עולם היא שיש בו ג' פרצופים. והנה ההגדרה הא' מכוונת לענין הצמצום, היינו שעקודים מכונה עולם, בגלל שנוהג בו הסדר דצ"א וכלי אחד, משא"כ נקודים מכונה עולם, בגלל שנוהג בו הסדר דצ"ב, ועשרה כלים. וההגדרה הב' מכוונת לענין הגדלות דנקודים, שאז יוצאים בו ג' פרצופים. השאלה היא - האם מצד ההגדרה הא' אפשר לכנות לנקודים בשם עולם גם בקטנות, דהנה דוקא בקטנות נוהג הצ"ב, ולא בגדלות! ? ויל"ו, דקשה לומר כך, דהנה העולם צריך לאגד תחת סדר אחד את הפרצופים שבו, אבל בקטנות אין בו הבחנה של ג' פרצופים! ? מאידך גיסא בגדלות אין בו הבחנה של צ"ב, דחזרו לשמש בצ"א, א"כ ע"ש מה יפרדו מעולם א"ק להיקרא עולם בפני עצמו? ואפשר לומר שב' ההגדרות חוברות יחד בגדלות דנקודים, כי אליבא דאמת צ"ב לא התבטל בגדלות דנקודים, שמחמת זאת ארעה השבירה, היות ועברו את הגבול דצ"ב. ומצד שני יש בגדלות ג' פרצופים, כפי שראוי להיות בעולם.

540 למדנו שכל הגוף הוא התפשטות המלכות דראש, והתוך נחשב לט"ר של מלכות זו, והסוף הוא מלכות דמלכות זו. והנה הסוף מתחיל מטבור ולמטה, וע"כ נחשב שם תחת שליטת מקבל עמ"נ לקבל דמלכות. ולכן מכנה את הרשימות שבאות מלמטה מטבור בשם ה"ת, כי כולן באות ממלכות.

541 אין הכונה דמיון מבחי' העביות והקומה, דאה"נ מבחי' העביות והקומה אינם דומים, כי גלגלתא יצא על ד' דעביות, ואילו פרצוף דחג"ת יצא על ד-ג'. אלא הכוונה מבחי' סידרם. פירושו: גלגלתא הוא הראשון בעולם א"ק, ובתור הפרצוף הראשון מתיחס לכתר דאוי", וכן הדחג"ת הם הפרצוף הראשון בנקודים, ומתיחסים

בהמשך דנקודות דס"ג בירידתו למטה מטבור דא"ק, כי נבפלה עליו גם העביות דבחי"ד. אולם מ"ה שלמעלה מטבור כלל לא נצטמצם, כי יצא מרשימות דטעמים דס"ג, לכן אין לו רשימות ד-ג'. ע"כ פרצוף מ"ה העליון נק' פרצוף ולא עולם.

בא"ק למדנו שיצאו ג' פרצופים: כתר, חכמה ובינה, וכן כאן יצאו ג' פרצופים. אולם יל"ה: מדוע ג' הפרצופים הראשונים נקראים עולם? ת' - יש הבדל במציאות. (היינו יש הבדל בין המציאות כפי שהיא בג' פרצופים הראשונים, לבין מה שארע בעוה"נ): ג' הפרצופים הראשונים יצאו בצ"א, בבחי' כלי אחד, לכן אומר הרב שנקראים עקודים כנ"ל, וזהו מלשון "ויעקד את יצחק בנו", דהיינו, כל הע"ס הינן קשורות בכלי אחד, כלי מלכות, אשר מקומו למטה, מתחת לט"ר. וכל אלו ג' פרצופים יצאו באותו סדר דצ"א.

אולם בפרצוף הרביעי ארע ענין צ"ב, אשר גרם לב' שנויים: א. מלכות עלתה בכל ספירה וספירה, לכן נקרא עולם "הנקודים", מלשון ניקוד. (נראה שכוונת אדמו"ר זצ"ל שמלכות נקראת נקודה). ב. סיבת הקראו בשם עולם, הוא מפני שנכלל מרשימות ד-ג', לכן יצאו אצלו ג' פרצופים: 1. פרצוף או"א, אשר ממנו מתפשטים ד' גופים המכונים דחג"ת. 2. פרצוף ישו"ת, אשר ממנו מתפשטים ד' גופים

מיעוט בראשים, ולכן המסך דגוף של כל פרצוף מזדכך ועולה לראש שלו.

536 רצ"ל - שבבסיס נקודים הוא פרצוף אחד שיצא על ב-א', רק היות שנכללו מד-ג', לכן יצאו ג' פרצופים פרטיים בתוך הפרצוף הזה דנקודים. ולכן מצד הפרצופים הפרטיים צריכה להיות עליית מסך פרטית, היינו שהגוף דאוי"א יזדכך ויעלה לראש דאוי"א, ששם נעשה הזווג הראשוני לצורך ישו"ת. ואח"כ עולה המסך דגוף דישו"ת לראש הישו"ת, ואז נעשה זווג ראשוני לצורך ראש הדעת. אבל מבחינת הכללות, עולה המסך הכללי דנקודים, עם הרשימות מכל ג' הפרצופים הפרטיים אל העליון של הפרצוף הד' שהוא הראש דס"ג. **נכתב** עוד בשיעור: עוד יש לתרץ. מה תירץ כאן, הלא גם אם נקודים הוא עביות אחת של ב-א', הרי דרך כל גוף לעלות לראש שלו, ולמה כאן עולה לראש של הפרצוף העליון! ? אלא יל"ו, דכבר היתה בו עליה של הגוף לראש של הפרצופים הפרטיים אשר שם, היינו של פרצופי או"א וישו"ת. וא"כ כעת לאחר שיוצא ראש הדעת, לאן יעלה המסך? א) אין כאן גוף, שהרי ראש הדעת עצמו יצא בלי גוף, א"כ לא שייך שיעלה המסך דגוף לראש הדעת, מטעם שאין שם גוף. ב) אם נאמר שהמסך יעלה לראש דישו"ת או לראש דאוי"א, זה לא יתכן, מטעם שכבר עלה שם, ולא יתכן שיעלה פעמיים. ג) הראשים דכל ג' הפרצופים הללו: ראש הדעת, ישו"ת, ואוי"א, חזרו לקטנות, וקטן אינו מוליד, לכן חייב המסך לעלות לראש דפרצוף העליון שהוא ס"ג.

537 פירושו: כל עה"ס קשורות לכלי האחד הוא כלי המלכות. ויל"ה: הלא לעולם יש לנו רק כלי אחד שהוא מלכות, וחוקן ממנו אין נבחן כלי, א"כ מה נשתנה שבעולם הנקודים נבחנים עשרה כלים? ויל"ו, דלאחר צ"ב יש עשרה הבחנות פרטיות באותו כלי האחד שהוא כלי מלכות, כי מטעם הצמצום שאינו מאפשר לשמש בכלים דקבלה דכל ספירה, ע"כ המלכות אינה יכולה לקבל את אור החכמה השייך לכל ספירה, ומחמת זאת נעשו עשרה חסרונות בכלי המלכות, ולכן נבחנים עשרה כלים. ואפשר לומר, אשר לאחר שנעשה צ"ב אזי יש עשרה חסרונות, יחסית למה שהיה בעקודים. כי זה שקיבלו בעקודים בכל ספירה חכמה, חסר כעת בכל ספירה דנקודים.

538 כוונתו לסדר של צ"ב, שמכנהו בשם נקודות, כי נקודת המלכות

אור ש"ם

מחשבות המכריחות את האדם להיות מקבל עמ"נ לקבל). כיון שלא"ק היה מסך דבחי"ד, לכן אמר: אע"פ שמתחשק לי, אינני רוצה לקבל. ע"ב וטעמים דס"ג לא רצו להתפשט למטה מטבור, כיון שיראו אולי יתעברו מהרצון לקבל אשר שם. אבל עדיין לא היה מי שירצה לקבל עמ"נ לקבל. אולם לאחר התפשטות הנקודות דס"ג למטה מטבור, והתעברותם שם, כבר היה מי שרוצה לקבל עמ"נ לקבל. א"כ פרצוף מ"ה העליון, שאין לו מחשבות של מקבל עמ"נ לקבל, אין כדאי לו לרדת למטה ולקבל מחשבות כאלו, אחר שכבר יש שם מי שרוצה לקבל עמ"נ לקבל.⁵⁴⁸ וכן ישו"ת שיצא על רשימות מהעירוב הנ"ל, אבל היות שהוא הראש הראשון, לכן אינו מרגיש את הערוב,⁵⁴⁹ א"כ מדוע לו לרדת למטה מטבור, ולקבל על עצמו מחשבות של מקבל עמ"נ לקבל?

ב. היות ומ"ה העליון יצא על רשימות דטעמים דס"ג שלא ירדו למטה מטבור, לכן גם הוא אינו יורד.⁵⁵⁰ אבל האור שיצא על רשימו דנקודות דס"ג, אכן מתפשט למטה מטבור, כיון שמקורו הוא שם.⁵⁵¹ (ומה שג' פרצופי נקודים אינם נקראים נגלגלתא ע"ב ס"ג, אלא

דהתלבשות,⁵⁴² ושם היתה ד' דעביות. ומן הראוי לדמות פרצוף זה דאור"א לע"ב, ואת פרצוף היסודות לס"ג, ואת ראש הדעת למ"ה. (הגם שיש ביניהם מרחק רב, היות שע"ב ס"ג מ"ה, יצאו מרשימות שלמעלה מטבור דא"ק, ואילו אור"א ישו"ת וראש הדעת יצאו מרשימות שלמטה מטבור דא"ק).⁵⁴³

ב. מדוע אומר שבעוה"נ אין יותר מג' פרצופים גע"ס, הלא ישנו ג"כ פרצוף מ"ה העליון, אשר מקומו למעלה מטבור?⁵⁴⁴ ת' - למעלה מטבור נק' כתר, חכמה, בינה, (עיין אות ק"פ). נמצא לפי"ז - לפרצוף המ"ה יש דין של בינה (הגם שעביותו היא בחי"א), היות שמקומו למעלה מטבור דא"ק.⁵⁴⁵ ומדוע אין מדברים אודותיו? ת' - היות שכל מה שמדברים הוא דוקא אודות מה שנוגע לעוה"א ולשיתוף מדת הרחמים בדין, לכן אין מדברים אודות מ"ה הוה, כיון שהוא בחי"צ"א.⁵⁴⁶

וי"ל: מדוע פרצוף מ"ה העליון וכן ראש הא' דנקודים המכונה ישו"ת, לא התפשטו למטה מטבור דא"ק?⁵⁴⁷ ת' - א. למטה מטבור דא"ק לא היה צמצום (צמצום משמעותו -

הערות וביאורים

שמדברים אודות למעלה מטבור דא"ק, הוא רק בכדי להבין את הקשר עם הלמטה מטבור דא"ק, כי אי אפשר להבין דבר מאמצעו. והיות למעלה מטבור הוא ג"ר של העולמות, ולמטה מטבור הוא זו"ן של העולמות, לכן צריכים לעסוק גם בג"ר, בכדי להבין את השורשים של הזו"ן, איך הם פועלים אח"כ בזו"ן. אבל מ"ה וב"ן העליון הם זו"ן שלמעלה מטבור, וא"כ כביכול אין להם מציאות, כי מציאות של זו"ן היא דוקא למטה מטבור, ויצאו למעלה מטבור, רק מכה שכל מסך כלול מה' בחינות, אבל אין להם משמעות אמיתית למעלה מטבור.

(547) בפשטות השאלה כך: הנה למדנו שע"ב וטעמים דס"ג לא יכלו לרדת למטה מטבור, מטעם שכוללים כלים דקבלה, ואם ירדו למטה מטבור יתכללו מן הד' דעביות שאין עליה מסך, וישברו. אבל נקודות דס"ג, שהן רק בחי"ב דעביות, אשר כבר אין בה כלים דקבלה, לכן יכולות לרדת למטה מטבור. וע"ז בא ושואל: א"כ שגם מ"ה העליון שהוא בחי"א, וכן ישו"ת שגם הוא בחי"א עם ב' דהתלבשות, שאין בהם כלים דקבלה, שיתפשטו למטה מטבור דא"ק, וימלאוהו?!

(548) פירוש: אחר שהבחי"ד נתעברה בתנה"ם דנקודות דס"ג, ונעשו מקבל עמ"נ לקבל, א"כ למעשה כבר נתבצע שיתוף מדת הרחמים בדין, עם כל משמעויותיו, וא"כ אין ענין שתיעשה פעולה זו אחר שכבר נעשתה. ולגבי היסודות נותן אותה תשובה.

(549) אפ"ל - כיון שכל מהות היסודות היא שהוא הנושא לצ"ב, ויש כלל צמצום פועל רק ממנו ולמטה, לכן הוא מלביש למעלה מטבור. וממילא אם ירד למטה מטבור, תתבטל כל מהותו, וכתוצאה מזה יתבטל כל הצ"ב, שהוא הנושא לו. והנה הצ"ב הוא ערך חשוב עבור הנשמות, דעל ידו נעשה שיתוף מדת הרחמים בדין, וע"כ אסור שיתבטל.

(550) מה ההגיון בזה, הלא הטעמים דס"ג לא ירדו מטעם שהיתה בהם ג' דהתלבשות, אבל במ"ה העליון כבר אין את הגורם הזה? אבל יש טעמים נוספים לירידת הנקודות דס"ג למטה מטבור, והנה הרב מכנה לטעמים דס"ג אור"א, ולנקודות דס"ג ישו"ת, מטעם שמחשיב את הנקודות דס"ג בכללותן, כז"ת דבינה, ולכן יורדות למטה מטבור, מטעם ששייכות לבחי"זו"ן שלמטה מטבור. וכל זה א"א לומר לגבי המ"ה העליון, דכיון שיצא מטעמים דס"ג, ברור שאין לו שייכות ללמטה מטבור.

(551) השאלה מדוע מ"ה העליון אינו מתפשט למטה מטבור, הכוונה לגוף דמ"ה העליון, כי הראשים ודאי לא יתפשטו למטה מטבור. והנה

לכתר דאור"י. וכן אפשר לומר שהרשימות דד-ג' כפי שהיו בגלגלתא למטה מטבור, באו ע"י דחית האור, ולא ע"י המשכה, וא"כ הראשון שממשיך את האור בקום ועשה על ד-ג' הוא הנקודים. ולכן נחשב לגלגלתא, דכפי שגלגלתא המשיך למעלה מטבור, כך נקודים ממשיך למטה מטבור.

(542) בח"ה כותב שבראש דהתלבשות עדיין מאיר אור הכתר בכלי דכתר, ומבחינה זו דומה לגלגלתא.

(543) סיכום: מגמת רבינו להראות את השווינויות שבין העולמות, כי הרוחניות מצטיינת באחדותה, וכל הפירודים נובעים מתפישת התחתונים. ולכן חפץ להראותנו, איך כפי שהיו בעקודים גע"ס, כך יש בנקודים גע"ס, דהיינו ג' פרצופים בכל אחד. ובאור"ש דן בענין הדמיון הזה, ואומר ב' סברות: (1) ההקבלה היא רק מצד הסדר הכרונולוגי של גילוי הפרצופים. כמו שגלגלתא הוא הראשון בעקודים, כך פרצוף דחג"ת הוא הראשון בנקודים. (2) בגלגלתא האירה קומת כתר וכן בדחג"ת האירה קומת כתר. והגם שיש הבדל בין כתר זה לכתר זה, כי בגלגלתא התגלה הכתר על ד' דעביות, ואילו בדחג"ת הוא מתגלה על ד' דהתלבשות. ואפילו אין דומה הד' דדחג"ת לד' דהתלבשות שיש בע"ב, כי הד' דדחג"ת היא מרשימות שלמטה מטבור, ואילו הד' דע"ב היא מרשימות שלמעלה מטבור, מ"מ מצד סוג אור הכתר שמתגלה בב' הפרצופים משה את גלגלתא ודחג"ת. וכו' עד"ז.

(544) לכאורה בהו"א חשב האור"ש - שמכיון שפרצוף המ"ה העליון הוא ג"כ תולדה דס"ג, א"כ שיחשבו ד' פרצופים כתולדות של ס"ג? (545) פירוש: למעלה מטבור יש רק כתר חכמה בינה, נמצא המ"ה והב"ן העליון, הם כמו זו"ן דכח"ב, או זו"ן של הפרצוף האחרון שלמעלה מטבור שהוא בינה.

יש לו דין של בינה. נמצא, שא"א לכלול את המ"ה כחלק מנקודים, היות ונמצא למעלה מטבור, וממילא יש לו דין של בינה. הגם שעביותו בחי"א. ובה מתורץ איך מתפשטת לגוף עביות דבחי"א, דכלול בעביות דבינה.

(546) כי שיתוף מדת הרחמים בדין הוא הסדר החשוב עבור הנשמות, ולכן עיקר העסק בחכמה זו הוא במה שמתרחש למטה מטבור דא"ק, בעולם הנקודים ובאבי"ע. ועיקר העסק דוקא אודות אבי"ע, מטעם שבנקודים היתה שבירת הכלים, וכל ענין התיקונים הם באבי"ע. נמצא עיקר החשיבות עבור הנשמות הוא בעולמות אבי"ע. וכל מה

גם אצילות נבחן לעולם מטעם שנחתם מנקודים. ומכונה עולם התיקון מטעם שמתקן את כלי הנקודים.

קיו) והנה נתבאר, איך עולם הנקודים נחתם מעולם הא"ק. ועד"ו נחתם פרוצוף הה' דא"ק, דהיינו המ"ה החדש, שנחתם כולו מעולם הנקודים, באופן שכל הבחינות ששמשו בנקודים, אע"פ שנשברו ונתכמלו שם, מ"מ חזרו כולם ונתחדשו במ"ה החדש, וע"כ הוא נק' עולם בפני עצמו. ונק' עולם האצילות, מטעם שנסתים כולו למעלה מהפרסא שנתקנה בצמצום ב'. ונק' ג"כ עולם התיקון, מטעם שעולם הנקודים לא נתקיים, כי היה בו ניטול ושכירה, כנ"ל, אלא אחר כך במ"ה החדש, שחזרו כל הבחינות ההם שהיו בעולם הנקודים וכאן במ"ה החדש, הנה נתקנו שם ונתקיימו, וע"כ נקרא עולם התיקון. כי באמת הוא עולם הנקודים עצמו, אלא שמקבל כאן במ"ה החדש את תיקונו משלם. כי ע"י מ"ה החדש חוזרים ומתחברים לג"ר כל אלו האחורים שנפלו לגוף מן או"א וישסו"ת, וכן הפנים ואחורים דכל הז"ת שנפלו לבי"ע ומתו, חוזרים ועולים על ידו לאצילות.

אור שלום

ג' - משמעותה גו"ע דאבא. (הכונה כנראה לג"ר דאבא).⁵⁵⁵
ד' - משמעותה ד' ראשונות דאמא.⁵⁵⁶ ז' - משמעותה ז' כתרם דז"ת דנקודים, שיצאו בראש, בג"ר דנקודים, והתפשטו אח"כ מעינים ולמטה לגוף. בחי' זו שיצאה בראש מטרם שהתפשטה לגוף, נשארה בראש.⁵⁵⁷ נמצא, אלו ד' בחינות נשארו הן הכלים והן האורות, ואותן לקח עתיק הפרצוף הראשון דאצילות בכדי לתקנם, ע"כ המשיך להם אח"פ.⁵⁵⁸

וכן נק' "עולם התיקון",⁵⁵⁹ משום שכלים דפנים וכלים דאחוריים דז"ת, נתקנו בשיעור שלא ישברו שוב. ונבאר ביתר הרחבה: מקומם של הכלים דאחוריים הוא למטה מפרסא, ומקומם של הכלים דפנים הוא באצילות, אלא שבאצילות מתקנים אף כלים דפנים שנתכללו מכלים דאחוריים. (ולא כלים דאחוריים בעצמם. עיין ב"אור שלום" אות צ"א. ד"ה "סיכום"). וע"י שמתקנים הרבה התכלויות, מתבררים כל הכלים דאחוריים. ונבין זאת ע"י משל: ב' אנשים קיבלו כוס יין עמ"נ לשותתה. הפיקח שביניהם אמר לרעהו: "אינני חפץ כלל לשתות יין, אטבול קצת עוגה ביין, ובכך די לי, ואתה תשתה את השאר". הסכים חברו לדבריו. טבל הפיקח את העוגה ביין, וטבל שוב ושוב, עד שע"י הטבילות נגמר כל היין... רואים אנו שע"י רבוי התכלויות, מתברר בסופו של דבר הכל.⁵⁶⁰

או"א נק' ע"כ שהוא ד'-ג', ישסו"ת נק' ס"ג שהוא ג'-ב', ראש הדעת נק' מ"ה שהוא ב'-א', וכו' וע"כ ירדו לבחינת ע"כ ס"ג מ"ה). נשאלת השאלה: מדוע אינו כותב לכתחילה ע"כ ס"ג מ"ה? אלא, היות שאנו עוסקים בעוה"נ, אם היה כותב ע"כ ס"ג מ"ה, היתה אפשרות לבלבול, לכן כותב גע"ס. פירוש: אם היה כותב לכתחילה ע"כ ס"ג מ"ה, היתה אפשרות לבלבול מפני שגם עוה"נ נק' מ"ה.⁵⁵²

קיו) ונק' עולם האצילות, מטעם שנסתים כולו למעלה מפרסא שנתקנה בצמצום ב'. למדנו: בזמן צמצום ב', כאשר הנקודות דס"ג נתערבו עם הלמטה מטבור דא"ק, נעשו ב' מקומות: א. גו"ע, שהם בחי' חב"ד חג"ת עד הפרסא, נקראים מקום אצילות. ושם יכול האור להאיר, כיון ששם לא היה צמצום. לכן נק' "אצילות", מלשון "ואהיה אצלו", שהאור עדיין נמצא אצל הכלים. ב. מפרסא ולמטה, בחי' אח"פ, שהם בחי' ז"ת דבינה הצריכים חכמה, הם נעשו מקום בריאה, שפרושו לבר מהמדריגה. וכיון שעולם החמישי מאיר במקום אצילות שלמעלה מהפרסא אשר נעשתה בזמן צ"ב, לכן נק' עולם האצילות. ונק' ג"כ עולם התיקון, כיון שמתקן שכלים דאח"פ יתחברו לג"ר. פירוש: למדנו שג"ר דנקודים נשארו, הן הכלים והן האורות. וזה מכונה בדברי הרב: הגד"ז.⁵⁵³

ה' - משמעותה מחצית כתר העליון, שהיא גו"ע דכתר.⁵⁵⁴

הערות וביאורים

באמא? ויל"ו, כיון שהחסד הוא בן הבינה, ובזמן שאין ג"ר, דהיינו הארת חכמה, הוא דבוק באמו הבינה, לקבל ממנה עכ"פ אור דחסדים. וכל זה הושרש בחי'ה, שהחסד נבחן ל"תינוק הצריך לאמו", ובזמן שאין חכמה הוא דבוק באמו.

557) פירוש: הכוונה לאו"ח שהלביש ממטה למעלה את אור הנפש רוח דז"ת דנקודים דקטנות, שמבחינת היותו ממטה למעלה לא נשבר, כי רק מה שנתפשט ממעלה למטה נשבר. וע"כ נשארו אורות וכלים, כי מדובר על אורות וכלים דקטנות שאין להם קשר לשכירה, ולכן לקחם עתיק. ומלבד זאת יש ז' כתרם שלקח עתיק בגוף שלו, שהם כן נשברו, והם ז' כתרם של המלכים.

558) בכדי לתקנם. והלא נשארו כלים עם האורות, ומה צריכים תיקון? תשובה: המשיך להם אח"פ, היינו אכן נשארו כלים עם האורות, אבל רק דקטנות, ועתיק ממשיך להם גדלות, ע"י כלים דאח"פ, שהם כלים דקבלה. בתחילה ביאר מה שצריך תיקון אצל הג"ר דנקודים, וזהו שאומר רבינו בעה"ס: חוזרים ומתחברים לג"ר, כל אלו האחורים שנפלו לגוף, מן או"א וישסו"ת. וכעת ממשיך עם מה שצריך תיקון בז"ת, כי שם נשברו כלים דפנים וכלים דאחורים, היינו הן כלים דהשפעה, והן כלים דקבלה, וצריכים כולם תיקון.

559) לא רק בגלל התיקון של הכלים דאחורים דג"ר, שהתחברו לג"ר חזרה, אלא גם בזכות התיקון של הכלים דז"ת שנשברו פנים ואחורים, היינו הן כלים דהשפעה והן כלים דקבלה.

560) ענין ההתכללות: לשתות יין באופן ישיר, עלול לגרום לשיכרות,

גם בע"ב וס"ג מדובר על הגופים שיתפשטו למטה מטבור. וע"ז מתרץ ב' תירוצים: א) מטעם שכבר קיימת שם מציאות של מקבל עמ"נ לקבל של הנקודות דס"ג. ב) מכיון שיצא מרשימות דטעמים דס"ג שלא ירדו למטה מטבור, לכן גם הוא אינו יורד. אבל שאלתו לגבי הישסו"ת איננה מובנת, שהרי אח"פ דישסו"ת יצאו מראשו ונעשו לגוף, והגוף הזה כן מתפשט למטה מטבור, במקום הג"ר דנקודים! ויל"ו, שיציאת האח"פ לחוץ מראש הישסו"ת היא רק עבור התחתונים ולא בערך מוחלט, ולכן איננו מחשיב התפשטות גוף מישסו"ת למטה מטבור. וע"ז שואל - מדוע. ומתרץ, כיון שאינו מרגיש את הצמצום, אי"כ למה לו לרדת ולהצטמצם (ולעיל הסברנו זאת).

552) עוד ניתן לומר: נוקט גע"ס, היות שרוצה להשמיענו שהעולמות עשויים כחותם ונחתם, ולכן כעין שיש בעקודים פרצופי כח"ב, כך גם בנקודים יש פרצופי כח"ב.

553) אלו ראשי תיבות המרמזים על המדרגות בנקודים, שלא נשברו ולא נפגמו, אלא נשארו כלים עם האורות, והם למעשה מדרגות של הקטנות דנקודים.

554) ויל"ה: מדוע הגו"ע נחשבים לה? ויל"ו, דהנה הגו"ע מצד תיקון קוים הם חב"ד חג"ת, והיות שספירת הת"ת איננה נמצאת בשלימותה מעל הצמצום, אלא חלק ממנה בלבד, לכן מחשיב למעלה מהצמצום רק ה' ספירות שלמות: חב"ד חו"ג דכתר דנקודים.

555) היינו כתר חכמה וג"ר דבינה דאבא דנקודים.

556) כתר חכמה בינה וחסד דאמא. ויל"ה: מדוע מונה גם את החסד

ראשית חכמה

(ומה שג' פרצופי נקודים אינם נקראים גלגלתא ע"ב ס"ג, אלא ע"ב ס"ג מ"ה, הוא מטעם שהבחי"ד שנתחברה בהמסך דס"ג אין עביותה שלימה, שהרי נשאר רק ד' דהתלבשות, מפאת מקרה ההזדככות שהיה מכבד בפרצוף הא' דא"ק, וע"כ ירדו לבחינת ע"ב ס"ג מ"ה. דהיינו שמלכי דחג"ת שיצאו על ד-ג' דומים לע"ב, ומלכי תנהי"ם שיצאו על ג-ב' דומים לס"ג, וראש הדעת שיצא על ב-א' דומה למ"ה, דהיינו לעולם הנקודים עצמו. נמצא, עולם הנקודים עצמו יצא באותה תבנית של א"ק מבחינה זו שיש בו ג' פרצופים, אבל קומת ג' הפרצופים אינה שוה, בדומה לכל בני האדם שיוצאים באותה תבנית עם רמ"ח אברים ושס"ה גידים, אבל אינם באותה קומה ובאותם תכונות).

אבל יל"ה: מדוע מדבר על ג' פרצופים בעוד ידוע שיש ה' בחינות? ויל"ו, דאינו רוצה להכנס לפרטים, אבל בחי"ד (אות ג') באור"פ ד"ה והנך מוצא) כן יורד לפרטים, ואומר שיש לחלק את הגדלות הנקודים לה' פרצופים, אשר מקבילים לה' פרצופי א"ק. דאליבא דאמת יש בא"ק ה' פרצופים, כי אחרי ס"ג יצא מ"ה וב"ן העליון כנ"ל, שנולדו מרשימות דטעמים דס"ג.

קיו"ו והנה נתבאר, איך עולם הנקודים נחתם מעולם הא"ק, דהיינו שכולל ג' פרצופים בדיוק כפי שא"ק כולל. ועד"ז נחתם פרצוף הה' דא"ק, דהיינו המ"ה החדש, שנחתם כולו מעולם הנקודים, באופן שכל הבחינות ששמשו בנקודים, אע"פ שנשברו ונתבטלו שם, מ"מ חזרו כולם ונתחדשו במ"ה החדש, וע"כ הוא נק' עולם בפני עצמו. פירוש: כיון שאצילות מתקן את הנקודים, וכיון שבנקודים היו רשימות כפולות, הן רשימות שלמעלה מטבור והן רשימות שלמטה מטבור, וע"כ יצאו ג' פרצופים בגדלות הנקודים, ממילא כל זה חוזר על עצמו באצילות מטעם שצריך לתקן הנקודים, ולכן גם הוא נקרא עולם.

וזאת יל"ה: דהנה לא מצאנו בעולם האצילות מציאות של ג' פרצופים, אלא מצאנו ה' פרצופים או י"ב פרצופים! ? ואפ"ל שגם בעולם האצילות מצאנו חלוקה לג', והיא: שורש, מוחין, ומקבלי המוחין. "שורש" מקביל לבחי' גלגלתא דא"ק, מטעם שהוא ב' פרצופי הכתר דאצילות: עתיק וא"א. "מוחין" מקביל לבחי' ע"ב דא"ק, והוא בחי' או"א וישסו"ת דאצילות, דהנה או"א נמשכים מטעמים דס"ג שמכונים גם ע"ב. ו"מקבלי המוחין" מקביל לבחי' ס"ג דא"ק, דהנה הם בחי' זו"ן, אבל הזו"ן באצילות אינם זו"ן אמיתיים, כי לאחר השבירה אין משתמשים בזו"ן אמיתיים, אלא הם בחי' זו"ן דבינה, ולכן הם בחי' ס"ג דא"ק.

ונק' עולם האצילות, מטעם שנסתיים כולו למעלה מהפרסא שנתקנה בצמצום ב'. כי אצילות הוא מלשון "ואהיה אצלו", המורה על התפשטות האור העליון בכלים ללא הגבלה, וזה יכול להיות רק בכלים שלמעלה מהפרסא, שהם כלים דהשפעה. ומה שאצילות יכול לשמור על גבול הפרסא, הוא מטעם שהבסיס של עולם האצילות הוא עביות דשורש, שהוא עביות דכתר, שכולה השפעה, ולכן היה באפשרות שהצ"ב יעשה קבוע, ולא יעברו את גבולו. משא"כ בעולם הנקודים שהבסיס היה בחי"א דעביות, שיש בה עדיין קבלה, ולכן היה באפשרות שיעברו את גבול הצ"ב.

ונק' ג"ב עולם התיקון, מטעם שעולם הנקודים לא נתקיים, כי היה בו ביטול ושבירה, אלא אחר כך במ"ה החדש, שחזרו כל הבחינות ההם שהיו בעולם הנקודים ובאו במ"ה החדש, הנה נתקנו שם בתיקוני השפעה, ונתקיימו, וע"כ נקרא עולם התיקון, כי באמת הוא עולם הנקודים עצמו, אלא שמקבל כאן במ"ה החדש את תיקונו משלם. כי ע"י מ"ה החדש חוזרים ומתחברים לג"ר, כל אלו האחורים שנפלו לגוף מן או"א וישסו"ת, היינו הכלים דגדלות שירדו מן הראש

קמ"ז) ולפי זה תבין, שג' פרצופי הראשונים גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק, נבחנו רק לעולם אחר, דהיינו עולם הא"ק שיצא בצמצום הראשון. רצ"ל שיש מכנה משותף בכל ג' הפרצופים שבונה אותם להיות מערכת אחת המכונה עולם, והמכנה המשותף הוא - שכולם יצאו לפי סדר של צ"א, דהיינו שמשמשים הן בכלים דהשפעה והן בכלים דקבלה. אבל פרצוף הד' דא"ק, הייתי אומר שיהיה שייך לעולם א"ק, מטעם שהבחי"א שבו היא מהזדככות הפרצופים דא"ק, קמ"ל שאינו יכול להיות חלק מעולם א"ק, היות שבו נעשה ענין הצמצום ב', נעשה לעולם בפני עצמו, מטעם הכפולות שנעשה בהמסך דנקודות דס"ג בירידתו למטה מטבור דא"ק, כי נכפלה עליו גם העוביות דבחי"ד, בסוד ה"ת בעינים. פירוש: בתחילה יש לציין שהמכנה המשותף של המערכת דעולם הנקודים הוא הצ"ב שהושרש עבורם עוד בנקודות דס"ג. ומשמעות הצ"ב היא - שהתחתונים אשר נמצאים מטבור ולמטה צריכים לשמש בעיקר בכלים דהשפעה. ענין נוסף: ג' הפרצופים גע"ס נולדו מרשימות שלמעלה מטבור, ואילו המציאות דעולם הנקודים שנתגלתה בג' הפרצופים דגדלות יצאה מן הרשימות שלמטה מטבור. ובעיקר רצ"ל - שאם הבחי"ד לא היתה מתחברת למסך דס"ג, אזי לא היתה התולדה שהיא עולם הנקודים עולם, כי היו לה רק הרשימות ב-א' ותו לא. אבל מכיון שהבחי"ד נכללה במסך דס"ג, ע"כ נעשה זווג בגדלות הנקודים על הרשימות ד-ג' הכלולות בבחי"ד זו, ואח"כ על ג-ב', וב-א', וממילא מחמת הכפולות הללו יצאו ג' פרצופים בנקודים, שמחמתם מכונה בשם עולם.

וכן אפשר לומר אותו טעם באצילות. אבל מדוע בי"ע מכונים בשם עולמות, הלא שם אין ענין הכפולות, מטעם ששם לא נעשה הזווג על ד-ג', דהלא בבי"ע אין יכול להתפשט אור החכמה, אלא חסדים בלבד?! ויל"ו: א) הם נקראים עולמות מטעם שנחתמים מעולם האצילות, והם מקבילים נרנח"י מבחינה שכנגדם מפרצופי אצילות, ולכן גם הם מתחלקים בתורת פרצופים. ב) בכל עולם יש את הפרצופים הפרטיים שלו, המסודרים מצד הסדר דאור"י, דהיינו פרצוף עתיק המיוחס לבחי"ד, א"א המיוחס לבחי"ב וכו'. ובאם מדברים אודות עתיק דבריאה תהיה בחינתו בחי"ד דבחי"ב, וא"א הוא בחי"ג דבחי"ב, וכו'. ג) עוד יל"ו, שמצד הסדר דאור"י אזי עשה הוא בחי"ד, ויצירה הוא בחי"ג, ובריאה הוא בחי"ב, ובזמן עלייתם למעלה אכן ממשיכים נשמה חיה יחידה. וא"כ גם במצבם הקבוע יש להבחין בהם חלוקה לה' פרצופים, מצד שלהלכה עומדים הם להמשכת חכמה.

וז"ש: אשר בעת גדלות חזרה הבחי"ד למקומה לפה והוציאה קומת כתר, ונמצאת קומה זו שנתוותה לפרצוף הא' דא"ק. ואחר שנתפשט לרת"ם בטעמים ונקודות המכונים מלכי דחג"ת, יצא עליו פרצוף ב' בקומת חכמה הנק' ישסו"ת, והוא דומה לפרצוף ב' דא"ק הנק' ע"ב דא"ק. ואחר התפשטותו לטעמים ונקודות המכונים מלכי תנהי"ם, יצא פרצוף ג' הנק' מ"ה דנקודים, והוא דומה לפרצוף ג' דא"ק. הרי שיצא כאן בעולם הנקודים כל מה שהיה בעולם א"ק, דהיינו ג' פרצופין זה תחת זה שבכל אחד מהם טעמים ונקודות וכל מקריהם, (בראש הדעת אין טעמים ונקודות, דהלא אינו מתפשט כלל לגוף. וצ"ע). בדומה לג' פרצופין גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק שבעולם הא"ק. וע"כ נבחו עולם הנקודים שהוא נחתם מעולם הא"ק, ונקרא משום זה עולם שלם בפני עצמו. נמצא, שמצד התבנית דומה עולם הנקודים לעולם א"ק, רק ששם המכנה המשותף הוא צ"א, וכאן המכנה המשותף הוא הצ"ב. והגם שג' פרצופים הללו יצאו גם הם על צ"א, זהו מטעם שסברו שהצ"ב הוא זמני. אבל לאחר שבירתם גילו שהצ"ב הוא הדרך שבה צריכים לילך התחתונים עד גמר התיקון, וממילא נמצא שזהו המכנה המשותף שלהם.

פתיחה לחכמת הקבלה

כל פרצוף תחתון ממלא באורותיו את הכלים הריקנים של הפרצוף הקודם לו.

ק"ח) ומעם הדברים, כי כל פרצוף תחתון חוזר וממלא את הכלים דעליון, אחר הסתלקות אורותיהם בעת הזדככות המסך, כי אחר הסתלקות האורות דגוף דפרצוף הא' דא"ק מפאת הזדככות המסך, קיבל המסך זווה חדש בקומת ע"ב, אשר חזר ומילא את הכלים הריקים דגוף דעליון, דהיינו דפרצוף הא'. וכן אחר הסתלקות האורות דגוף דע"ב מפאת הזדככות המסך, קיבל המסך זווה חדש בקומת ס"ג, שחזר ומילא את הכלים הריקים דעליון שהוא ע"ב. וכן אחר הסתלקות האורות דס"ג מפאת הזדככות המסך, קיבל המסך זווה חדש בקומת מ"ה, שיצא מנקבי עינים שהם הנקודים, שחזר ומילא את הכלים הריקים דעליון שהוא הנקודות דס"ג. וממש עד"ז אחר הסתלקות האורות דנקודים, מחמת ביטול האחרים ושכירת הכלים, קיבל המסך זווה חדש בקומת מ"ה שיצא מהמצח דפרצוף ס"ג דא"ק, וממלא את הכלים הריקים דגוף דעליון, שהם הכלים דנקודים שנתבטלו ונשברו.

מכיון שהסתלקות האורות דנקודים היתה כרוכה בשכירת הכלים, ע"כ האצילות אינו ממלא כרגיל את הכלים דעליון, אלא חייב לתקנם, ולכן קיבל עולם האצילות שם מ"ה ודכר, ועולם הנקודים שם ב"ן ונוקבא.

ק"ט) אמנם יש הפרש גדול כאן במ"ה החדש, כי הוא נעשה לבחינת דבר ובחינת עליון להכלים דנקודים, שהוא מתקן אותם, משא"כ בפרצופין הקודמים אין התחתון נעשה לדבר ולעליון אל הכלים דגוף דעליון, אע"פ שהוא ממלא אותם ע"י קומתו. והשינוי הזה הוא - כי בפרצופים הקודמים לא היה שום פגם בהסתלקות האורות, כי רק הזדככות המסך גרמה להסתלקותם, אבל כאן בעולם הנקודים היה פגם בהכלים, כי בח מלכות המסיימת היה מעורב בהכלים דאחרים דו"ת כנ"ל, ואינם ראויים לקבל האורות, שמסכה זו נשברו ומתנו ונפלו לבי"ע. לפיכך הם תלויים לגמרי במ"ה החדש, להחיותם, לבררם ולהעלותם לאצילות. ומתוך זה נחשב המ"ה החדש לבחינת זכר ומשפיע, ואלו הכלים דנקודים הנבררים על ידו נעשו בחינת

אור ש"ס

ולפי"ז י"ל: מה"פ שהתחתון ממלא את העליון? ⁵⁶³ ת' - המסך דגוף שבתחילה קיבל עמ"ג להשפיע קומת יחידה, כעת מבקש כח התגברות מהמסך דראש, על קומה יותר קטנה, לכן נק' "תחתון". ועי"ז מתמלא העליון, כיון שיותר מזה אינו רוצה לקבל, משום שאינו יכול להתגבר על יותר. ⁵⁶⁴

שהם הכלים דנקודים: כלים דראש שנתבטלו, וכלים דגוף שנשברו. **ק"י**) בפרצופים הקודמים רק הזדככות המסך גרמה להסתלקותם. היינו, כיון שראו שאינם יכולים לקבל עמ"ג להשפיע, לא רצו לקבל כלל. לכן נשאר הכלים במקומם, ללא פגם. אבל אם הכלים רוצים לקבל, נמצא שהם נפגמו. וז"ש: **אבל כאן בעולם הנקודים היה פגם בהכלים, כי בח מלכות המסיימת שנקראת רצון לקבל עמ"ג לקבל, היה מעורב בהכלים וכו' ומתוך זה נחשב המ"ה החדש לבחינת זכר ומשפיע.** בחלק ז' כתוב טעם נוסף (עיין ב"אור שלום" אות ק"י"ח ד"ה כ"י): בפרצופים הקודמים למדנו, שהכלים הישנים קיבלו בתחילה את האור, ואחריהם קיבלו הכלים החדשים. לדוגמא, אור הע"ב האיר בתחילה בכלים דגלגלתא, ורק אח"כ האיר בע"ב החיצון. אולם כאן, האור אינו יכול להאיר בתחילה לכלים דנקודים כיון שנפגמו, אלא בתחילה נעשה זווה במ"ה, והוא מקבל את

כי באמת הוא עולם הנקודים עצמו, היינו אותן הרשימות ששמשו שם, משמשות גם בעולם האצילות, והן הרשימות ד-ג' שלמטה מטבור דגלגלתא. ⁵⁶¹

ק"י) ומעם הדברים, שעה"א מתקן את עוה"ג, כי כל פרצוף תחתון חוזר וממלא את הכלים דעליון. וזה נק' "ברא (בן) מזכה אבא", היינו, התחתון מתקן את העליון. ⁵⁶² כי אחר הסתלקות האורות דגוף וכו', קיבל המסך זווה חדש בקומת ע"ב, אשר חזר ומילא את הכלים הריקים דגוף דעליון, דהיינו דפרצוף הא'. המסך ועביות דגלגלתא שנשאר ללא אור עלו לפה דראש, אזי ביקש המסך דגלגלתא כח, כדי שיוכל לקבל את אור החכמה. ואין זה עבור פרצוף שני, אלא עבור עצמו. לכן מתמלאים כליו הריקנים, היות והוא עצמו היה הדורש. אלא היות והמסך הזה, בזמן שהיה בראש נכלל מעביות דראש, עביות שממטה למעלה, היינו שהוא עצמו מסוגל לעשות זווה דהכאה, לכן לאחר שנתפשט האור שיצא מזווה דהכאה על רשימות ד-ג' מפה ולמטה, יורד המסך לחזה דגלגלתא, ואז מתעוררת בו העביות שממטה למעלה, הגורמת לו להמשיך אור מחדש בבחי' ראש. וזהו ראש דע"ב החיצון, המלביש על ע"ב הפנימי, היינו, על בחי' ע"ב שהזווה דהכאה שלו היה בפה דראש דגלגלתא. נמצא, שמדרגת הגלגלתא עצמו, היא זאת שיצאה בתחילה.

הערות וביאורים

בעליון, ולולא התחתון לא היה בעליון הבחנת אור זה, נבחן לתיקון כביכול.

(563) הלא גלגלתא הוא שמילא את עצמו, והוא שהשפיע את האורות לפרצוף החיצון, א"כ לא התחתון ממלא את העליון, אלא להפך העליון ממלא את התחתון!?

(564) נמצא, המושג "התחתון ממלא את העליון" משמעותו - שהעליון ממלא את עצמו עם קומה תחתונה. ולפי"ז המושג "נקודות דס"ג הממלאות את למטה מטבור דגלגלתא" אינו כפשוטו, אלא הכוונה שהנקודות דס"ג מתפשטות לבחי"ד של עצמן, ובכדי שהגלגלתא יוכל להאיר להם, מתפשט גם הוא עצמו עם אור של ב' א' לבחי' למטה מטבור שלו, ומשפיע להם את האור. ומתוך שהוא משפיע להם את אורם, הם נכללים מהבחי"ד שלו.

לכן כדאי להחליש את היין, ע"י שמכלילים אותו בעוגה, עד שמסיימים את כל היין בצורה הזו. נמשל: להשתמש בכלים דקבלה באופן ישיר, יגרום לשכירה של כל המערכת, לכן צריכים להשתמש רק בכלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, ובצורה הזו באופן עקיף מתקנים את כל הכלים דקבלה.

(561) כי באמת הוא עולם הנקודים עצמו. רצ"ל: כל המדרגות תיקנו את המירב שיכולות לתקן, ואח"כ הזדככו ונסתלקו, אבל עולם הנקודים הרי נשבר, ולכן אותם הרשימות והכלים של הנקודים עוברות לאצילות ללא הזדככות, מטעם שצריכים לתקן, דהיינו להמשיך אור ה' על ידם, באופן כזה שלא תהיה שוב שכירת הכלים. (562) איך אפשר לומר שהתחתון מתקן את העליון, א"כ התחתון הוא עליון, והעליון הוא תחתון! ? אלא זה שע"י התחתון מתוסף אור

ראשית חכמה

בינה, ואח"כ עבר ללמטה מטבור ומציין את נקודים ואצילות שהם מ"ה וב"ן. נמצא שדילג ולא החשיב את מ"ה וב"ן העליון, וסיבת הדבר: כי מ"ה וב"ן הם זו"ן, ואין שייכת מציאות של זו"ן אלא למטה מטבור, ולמעלה מטבור אינו זו"ן אמיתי אלא זו"ן של הג"ר, ולכן אינו מחשיב את מ"ה וב"ן העליון. וממש עד"ו אחר הסתלקות האורות דנקודים, מחמת ביטול האחרים, דהיינו ביטול האח"פ דג"ר דנקודים מתפקידם, ושבירת הכלים בז"ת דנקודים, קיבל המסך זווג חדש בקומת מ"ה (מכונה מ"ה בגלל ה' סיבות שנתן לעיל באות קי"ג) שיצא מהמצח, דהיינו מעביות דשורש, דפרצוף ס"ג דא"ק, ויל"ה: הלא כל תחתון צריך לצאת מן העליון שלו, ואח"כ אצילות היה צריך לצאת ממלכות דראש הנקודים, ומדוע יוצא ממלכות דראש הס"ג, שהיא גם המוליד דנקודים, והיא העלי עליון שלו? אלא יל"ו, כיון שלאחר השבירה חזר צ"ב לראש הנקודים, וקטן אינו מוליד, לכן המוליד של אצילות הוא ראש הס"ג. וממלא את הכלים הריקים דגוף דעליון, שהם הכלים דנקודים שנתבטלו ונשברו.

קי"ט) כאן בעולם הנקודים היה פגם בהכלים, כי כח מלכות המסיימת, דהיינו הבחי"ד דא"ק, היה מעורב בהכלים דאחרים דז"ת בנ"ל, ואינם ראויים לקבל האורות, שמסבה זו נשברו ומתו ונפלו לבי"ע. לפיכך הם תלויים לגמרי במ"ה החדש, שלב א': להחיותם, דע"י הארה שנמשכת מאצילות למקום בי"ע, נמשכת חיות אל המלכים הנתונים בין הקליפות. ומשמעותה - שנותנת רצון לכלים האלו לצאת ממצב של קבלה למצב של השפעה. שלב ב': לבררם, היינו שהאדם צריך לברר את האוכל מתוך הפסולת, כלומר להכיר מהו פסולת ומהו אוכל, ולהפריד ביניהם, שלב ג': ולהעלותם לאצילות. כי ע"י היכר הפסולת והאוכל, אפשר כבר לנתק את הטוב מן הרע, ולתת לו התיקונים דהשפעה שהם בחי' אצילות. ומתוך זה נחשב המ"ה החדש לבחינת זכר ומשפיע, ואלו הכלים דנקודים הנבררים על ידו נעשו בחינת נוקבא אל המ"ה, ולכן נשתנה שמם לשם ב"ן, שהוא בחי' נוקבא, כלומר שנעשו בחינת תחתון אל המ"ה. ואע"פ שהם עליון למ"ה החדש, כי הם כלים מעולם הנקודים ובחינת מ"ה ונקבי עינים, דהיינו שהם מצד העביות בחי"א דעביות, שבחינה עליונה שבו הוא ו"ק דס"ג דא"ק, היינו הב' דהתלבשות שהאירה בעולם הנקודים, מ"מ נעשו עתה לתחתון אל המ"ה החדש, ונקראים ב"ן, ממעם האמור שזקוקים לתיקון ע"י המ"ה החדש.

יש להעיר: בא"ק למדנו: (א) ע"ב הפנימי. (ב) כלים דע"ב החיצון שלקחו כלים דגלגלתא לרשותם, בכדי שיהיה היכר כלים, היינו שיבוא אור החכמה לכלי דכתר, ועי"כ יוכר חסרון הכלי, על אף שהאור בא לרשותו. כאן לומדים סדר הפוך: (א) כלים דאצילות שלוקחים כלים דנקודים ומתקנים אותם. והכל תחת שליטת עביות דשורש. (ב) כלים דנקודים, שהם כלים דבחי"א, אחר שמקבלים את החוקים דאצילות, יכולים להתקן על בחינתם, שהיא בחי"א דעביות.

לגוף, מטעם שהמלכים נשברו, ולא היה יותר למי להשפיע. וכן הפנים כלים דהשפעה ואחרים כלים דקבלה דכל הו"ת שנפלו לבי"ע ומתו חוזרים ועולים על ידו, ע"י המ"ה החדש, לאצילות. אחרים שנפלו לגוף. הע"ס דגדלות מכונות אחרים, מטעם שעיקרן כלים דקבלה. וידוע שכלים דהשפעה מכונים פנים, וכלים דקבלה אחרים. ורצ"ל שבאצילות יתקנו כל הבחינות של הע"ס דגדלות ששימשו בראשים דנקודים, ולאחר השבירה ירדו מן הראש לגוף, ונתבטלו מתפקידם.

יל"ה: מה"ה בין שכל פרצוף ממלא את העליון, לבין מה שאצילות ממלא את עולם הנקודים? תשובה: כאשר כל פרצוף ממלא את העליון, אזי למעשה העליון מקבל קודם את האור, ומשפיע לתחתון, רק היות ומקבל הכל בזכות התחתון, לכן נבחן זה שהתחתון מילא את העליון. דוגמת מש"א המשנה: "ומתלמידי יותר מכולם", דהיינו שהעליון זוכה לדברים הרבה בזכות התחתון. משא"כ עולם הנקודים נשבר ויצא לחוץ מן הקדושה, וא"כ עולם האצילות צריך ממש לתקן אותו. ומתחילה מקבל עולם האצילות את האורות, ואח"כ משפיעם לכלים דנקודים, עמ"נ לתקנם, ולמלאותם.

קי"ח) ומעם הדברים, מדוע נק' עולם האצילות עולם התיקון, כי כל פרצוף תחתון חוזר וממלא את הכלים דעליון אחר הסתלקות אורותיהם בעת הזדככות המסך. ויל"ה זאת, איך יתכן שהתחתון ימלא את הכלים דעליון, דאם זהו כפשוטו אזי התחתון צריך להיקרא עליון, והעליון צריך להיקרא תחתון! ? כי אין כאן מקומות, אלא המשפיע או הסיבה לעולם תיבחן לעליונה בחשיבותה, לעומת המקבל או המסובב! ? אלא למדנו, שאליבא דאמת העליון הוא זה שמשפיע אור לתחתון, אלא היות והאורות של העליון נסתלקו, רק העליון ממשיכים כעת אורות חדשים המיוחסים לרשימות ותכונות של הפרצוף התחתון, לכן אנו מכנים זאת שהתחתון ממלא את העליון. אבל אליבא דאמת העליון הוא זה שממשיך את האורות הללו המיוחסים לתחתון, וממלא את עצמו בהם, ומשפיע לתחתון את האורות המגיעים לחלקו. כי אחר הסתלקות האורות דגוף דפרצוף הא' דא"ק מפאת הזדככות המסך, קיבל המסך זווג חדש בקומת ע"ב, כאשר עלה לראש דגלגלתא, אשר חזר ומילא את הכלים הריקים דגוף דעליון, דהיינו דפרצוף הא', עם קומת חכמה. וכן אחר הסתלקות האורות דגוף דע"ב מפאת הזדככות המסך, קיבל המסך זווג חדש בקומת ס"ג, כאשר עלה לראש דע"ב, שחזר ומילא את הכלים הריקים דעליון שהוא ע"ב, עם קומת בינה. וכן אחר הסתלקות האורות דס"ג מפאת הזדככות המסך, קיבל המסך זווג חדש בקומת מ"ה שיצא מנקבי עינים, דהיינו מבחי"א דעביות, שהם הנקודים, היינו קומת הנקודים שיצאה בזווג שנעשה במלכות דראש הס"ג, שחזר ומילא את הכלים הריקים דעליון שהוא הנקודות דס"ג. וכאן יש לציין שלמעלה מטבור ציין רק את גע"ס שהם כתר חכמה

נוקבא אל המ"ה, ולכן נשתנה שמם לשם ב"ן, כלומר שנעשו בחינת תחתון אל המ"ה. ואע"פ שהם עליון למ"ה החדש, כי הם כלים מעולם הנקודים ובחינת מ"ה ונקבי עינים, שבחינה עליונה שבו הוא ו"ק דס"ג דא"ק (כנ"ל באות ע"ד), מ"מ נעשו עתה לתחתון אל המ"ה החדש, ונקראים ב"ן, מטעם האמור.

אור ש"ז

פירוש: בפרצופי א"ק קיבלו את כל הכמות עליה יכלו לכוון בעמ"נ להשפיע, ויותר לא רצו לקבל. לכן האו"מ בוטש ומזכך את המסך כדי שיקבלו יותר. אבל באבי"ע שונה המצב, היות וקדם להם עוה"נ, ששם ארעה שביה"כ, והם צריכים לתקן ולמלא את הכלים דנקודים, כמו שהיה מטרם השבירה. וזה דומה לפרצוף אחד שצריך לפרצוף השני שימלא את כליו הריקנים, שיאיר בהם האור ככתחילה. א"כ, רק לאחר שזה יגמר, יכול המקיף לטעון שיקח יותר. אולם זה יגמר רק בגמר התיקון⁵⁶⁶.

האור, ואח"כ משפיע לכלים הריקנים של עוה"נ. לכן נק' עוה"נ ב"ן ותחתון לגבי המ"ה.⁵⁶⁵

(הבדל נוסף בין אצילות לפרצופי א"ק: הרב אומר שבעולם האצילות אין הזדככות המסך כלל. וצריכים להבין את ההבדל, אשר בפרצופי א"ק היה ענין ביטוש או"מ שזיכך את המסך, ומדוע באבי"ע איננו נוהג ענין זה? והנה הרב עצמו אומר טעם ע"ז: מטרם שנשלמו הכלים היה נוהג ענין הביטוש שזיכך המסך. משא"כ באבי"ע, ששם כבר ישנם כלים, אין ענין זיכוך המסך נוהג שם.

הערות וביאורים

אפשר לומר שהמצב של מ"ה וב"ן דומה למצב של עגולים ויושר, כי גם שם למדנו שהיושר ממלא את העגולים, למרות שמצד סיבה ומסובב העגולים קודמים ליושר, אבל היות שלעגולים אין אור, לכן הקו ממלא את העגולים. וכן כאן לומדים דבר דומה, שהתחתון יקרא מ"ה והעליון ב"ן בגלל הטעם הזה. ובח"ב פ"ב אות ד' אומר הרב, לגבי החילוק שיש בין עגולים ויושר: "כי י"ס דעגולים הם בחי' האור הנק' נפש, וכו' אבל הי"ס דיושר הם בחי' האור הנק' רוח, שהוא מדרגה גבוהה על מדרגת הנפש". ומוסבר שם בנושאי כלים, מדוע זה נק' רוח וזה נק' נפש? היות והקו משפיע לעגולים, לכן הקו נק' רוח ובחי' מ"ה, והעגולים נקראים נפש ובחי' ב"ן.

566 פירוש: בפרצופי א"ק כיון שקיבלו את המקסימום שיכולים לקבל עמ"נ להשפיע, ע"כ האו"מ בוטש במסך, בכדי להכריחו לקבל יותר. אבל בפרצופי אבי"ע, כיון שכל עסקם לתקן את הנקודים, ממילא עדיין לא הגיעו למקסימום בטרם שנגמרות שיתא אלפי שני. ולכן אין האו"מ בוטש במסכים דאבי"ע וגורם להסתלקות המדרגה, כי עדיין המדרגה הבסיסית שנבחנת לאח"פ דעליה לא נשלמה. וכשזו תשתלם, אז יהיה ביטוש מקיף חיה ומקיף יחידה, שירצו להאיר בכלים דזו"ן האמיתיים. ואז יוכרח הכל להבנות מחדש, בצורה שתתאים למערכת דצ"א.

565 יש לחקור בדבריו אלו: א) הנה פרצוף עתיק לקח לתקן את הכלים דקטנות דג"ר דנקודים, ובשלב הקטנות הם מאירים לו, כי בהם יש אור יותר גדול ממה שיש לו, כי לעתיק יש רק אור דשורש א', משא"כ בג"ר דנקודים יש אור של א'-ב'. אח"כ בשלב הגדלות כאשר יורדת ה"ת מעינים דעתיק, ומתפשט אור הגדלות בפרצוף עתיק, האם יל"ו שמקודם מתפשט בכלים דג"ר דנקודים? ואם כן, איך יתכן הדבר, הלא אין שם אח"פ, אלא כלים דקטנות בלבד? אלא צריך לומר שפרצוף עתיק משלים אח"פ לכלים דג"ר דנקודים, וא"כ צריך לומר לכאורה שמקודם מתפשטת הגדלות בו, ואח"כ יכול להשלים כלים גדלות גם לאחרים.

והנה יש ב' שלבים בגדלות: בתחילה מאיר ג"ר דרוח ומשלים את הכלים דאח"פ. וא"כ צריך לומר שבתחילה מאיר ג"ר דרוח בעתיק, ומשלים את הכלים דאח"פ בכל ספירה וספירה שלו. ואח"כ נכלל הב"ן מן המ"ה ומקבל את הכלים דאח"פ. וא"כ האם אפ"ל דלאחר שהג"ר דנקודים נכללים מן האח"פ דמ"ה דעתיק אז מאיר אור הגדלות, ואז יאיר בהם בתחילה ורק אח"כ בעתיק? ויל"ו דאין הדבר כך, דכיון שכל השלמת כלי הגדלות שלהם היא ע"י עתיק, לכן לעולם האור יאיר בעתיק קודם, ואח"כ בג"ר דנקודים. וכן בכל פרצופי אצילות על זה הסדר.

פרק ט"ז

ה"פ אצילות וענין מ"ה וב"ן שבכל פרצוף

מכיון שלאחר השכירה חזר צ"ב למקומו, וחזרה הה"ת ונתחברה במסך עם רשימות ד-ג', ע"כ עולם האצילות המסובב מן הנקודים שוב מתחדש ומתפשט כעולם.

קב) ונתבאר, שקומת מ"ה החדש נתפשטה ג"כ לעולם שלם בפני עצמו כמו עולם הנקודים. ומעם הדבר הוא – כמו שנתבאר בקומת הנקודים, שהוא מבח כפילות המסך גם מבחי"ד (בנ"ל באות קט"ז). כי הנם שהארת הו"ן דא"ק שהאירה דרך הטבור והיסוד לג"ר דנקודים החזירה הצמצום א' למקומו, וה"ת ירדה מנקבי עינים לפה, שע"ז יצאו כל אלו הקומות הגדלות נקודים (בנ"ל באות ק"א ע"ש), אמנם כל אלו הקומות חזרו ונתבטלו ונשברו, וכל האורות נסתלקו, וע"כ חזר הצמצום ב' לנקודים, והבחי"ד חזרה ונתחברה בהמסך.

לאו"א היה ד-ג', אח"כ יצא ישו"ת שהיה לו ג-ב', ואח"כ יצא ראש הדעת שהיה לו ב-א'. והיות שא' נקרא "הסתכלות דק", לכן יצא ראש בלי גוף. א"כ מה הרוחנו בזה ש"חזר צ"ב למקומו"? ואפשר לפרש ש"חזר צ"ב למקומו" פירושו כך: למדנו שהאור השייך לרשימות ד-ג', הצריכות גדלות, נסתלק מהן, היינו נסתלקה מהן הגדלות. לכן צריכים עוד פעם להמשיך להן גדלות. וזה שאומר ש"חזר צ"ב למקומו", פירושו: שוב יש רשימות ד-ג', לכן צריכים עוד פעם להמשיך אותו הסדר, רק לראות שלא יסתלק. היינו, להמשיך באופן כזה שלא תסתלק הגדלות, ושלא ישברו הכלים כבעולם הנקודים.

אור שלום

לכן היתה להם רק הארה מועטת. א"כ, איך לאחר שנשברו מלכי דחג"ת, אנו לומדים שיש לאחוריים אלו תיקון קוים, אע"פ שירדו לגוף? ⁵⁷⁰ תירצתי כך: בגדלות אור הע"ב חיבר את האח"פ עם הגו"ע למדרגה אחת. ולפי הכלל - "מה שיש בראש מתפשט בגוף", לכן הם מקבלים תיקון קוים שנמצא בראש. ומה שירדו למטה לאחר שבירת מלכי דחג"ת לא היה מטעם צמצום, כי צ"ב עדיין לא חזר למקומו, אלא מטעם שלא היה להם למי להשפיע. (עיין ב"אור שלום" אות ק"ז). וצל"ד, אע"פ שירדו מתפקידם שהוא השפעת חכמה, קיבלו תפקיד אחר שהוא השפעת חסדים. ע"כ למדנו שהרשימות של מלכי דחג"ת נתקנו בתיקון "כי חפץ חסד", מפני שעלו לאחוריים דאו"א. (וכן רשימות דמלכי תנהי"ם נתקנו באחוריים דישו"ת). אולם כשאור הע"ב נסתלק לאחור שיצא ראש הדעת, ולמדנו שאור הע"ב הוא זה שנתן כח לכלים דקבלה לקבל עמ"נ להשפיע, א"כ כשנסתלק, רוצים כל הכלים דקבלה לקבל עמ"נ לקבל. וכיון שחזר צ"ב למקומו נעשו אחוריים דאו"א לבר מהראש, ואיבדו את תיקון הקוים, שהוא בחי' "כי חפץ חסד" שהיתה להם. א"כ נשאר הרשימות דמלכי דחג"ת שהיו אצלם, בלי המילוי של "כי חפץ חסד". לכן עלו הרשימות למעלה בכדי לבקש מילוי. וזוהי כונתו במה שאומר חזר הצמצום ב' למקומו. אולם אם לא נפרש כך, לא מובן מהו החידוש, הלא לאחר הסתלקות כל פרצוף נשאר רשימות! ⁵⁷¹

ב. צל"ה איזה תיקון נעשה ע"י צ"ב? בתע"ס חלק ו' (אות ז')

הערות וביאורים

שהם אח"פ דאו"א, לבר ממדרגתם, והיו בגוף דנקודים. ושם היתה להם הארה מועטת דוגמת הז"ת דנקודים. אח"כ עלו האח"פ הללו ונתחברו לגו"ע דאו"א בזמן ביטול צ"ב, והמשיכו גדלות בראש דאו"א. מן הגדלות הזו נתפשטו הקומות של מלכי דחג"ת בגוף. אח"כ נשברו מלכי דחג"ת, והאחורים הללו ירדו שוב לגוף, אבל כעת לא לומדים שיש להם רק הארה מועטת, אלא יש להם תיקון קוים, שמשמעותו אור דג"ר דבינה, שהוא "כי חפץ חסד", בדומה לגו"ע דאו"א. א"כ נשאלת השאלה: אם האח"פ ירדו לגוף כבר לכאורה מנותקים מן הגו"ע שלהם, ואיך מאיר להם אותו האור שיש בגו"ע? הלא צריכה להיות להם רק הארה מועטת כבתחילה!?

(571) נמצא, החידוש בענין חזר צ"ב למקומו, הוא בכדי להסביר למה בכלל עלו הרשימות לבקש מילוי, דהנה כל זמן שלא חזר צ"ב למקומו היה להם תיקון "כי חפץ חסד" ושלמות, ולא היה בהם שום

אור ברוך

נב) יש לומר, מה שאומר ש"ה"ת ירדה לפה", הפירוש הוא: שאין לנו צ"ב. אבל יש להבין, מה נותן לנו צ"ב שנאמר שזה נותן לנו מציאות שיהיה עולם שלם? ⁵⁶⁷

למדנו, שע"י צ"ב הרויחו ד-ג' (כנ"ל ב"אור ברוך" אות מ"ט), ועל ד-ג' יצאו ג' פרצופים בנקודים הנקראים: או"א, ישו"ת וראש הדעת.

קב) כי הנם שהארת הו"ן דא"ק – הזכר הוא ד' דהתלבשות והנקבה היא ג' דעביות. אמנם כל אלו הקומות חזרו ונתבטלו ונשברו, וכל האורות נסתלקו. הנה נראים כאן כב' דרכים:

א. לכאורה קשה, הלא כבר יצאה גדלות בעוה"נ, וכבר היתה כפילות במסך, ומנין צמחו שוב רשימות גדלות? התשובה לזה היא מ"ש כל אלו הקומות חזרו ונתבטלו ונשברו, א"כ נשאר רשימות שצריכים למלאותן. ⁵⁶⁸

אולם עדיין צריך לברר, איזו נקודה רוצה לבאר באומר חזר צ"ב למקומו? למדנו, גלגלתא יצא על בחי"ד, ע"כ על בחי"ג, ס"ג על בחי"ב, עוה"נ יצא על בחי"א, אלא היות שהיה שם עירוב מבחי"ד, לכן יצא עולם בפני עצמו ונשבר. כעת נשאר א' דהתלבשות עם עביות דשורש. א"כ יל"ה איך נכפל שוב המסך? וע"ז מתרץ חזר צ"ב למקומו. אולם ענין זה מוקשה הוא לי: לכאורה אפשר להסביר בפשטות: כפי שנשאר רשימות א' - שורש, כמו"כ נשאר רשימות ד-ג' ג"כ, היות והאורות דגדלות נסתלקו מחמת השכירה, והכלים נשאר ריקנים וצריכים לתקנם. ומה מוסיף לי ענין חזר צ"ב למקומו? ⁵⁶⁹

ואולי אפשר לבאר כך (עיין ב"אור שלום" אות ק"ז ד"ה "וגם"): למדנו שאחוריים דאו"א ירדו במקום ז"ת דנקודים, והיה להם תיקון קוים. נשאלת השאלה - הלא למדנו שבקטנות דנקודים היו אח"פ דאו"א בגוף, והיות שהעליון היורד למקום התחתון נעשה כמוהו,

(567) להפך: אם יש צ"ב יש התקטנות, וא"כ איך יצא עולם שלם כתוצאה מן הצ"ב?

(568) פירושו: כיון שנסתלקו הקומות דנקודים נשאר רשימות מן הקומות שהאירו בנקודים. נמצא, אינני זקוק לענין זה שהבחי"ד חזרה ונתחברה לבינה, אלא פשוט נשאר רשימות מן הקומות שהאירו בנקודים. ולכן שואל לקמן: מה מוסיף ענין "חזר צ"ב למקומו"?

(569) פירושו: האו"ש שואל כך: מצד פשטות דברי הפתיחה, אזי ע"י שחזר הצ"ב למקומו, והה"ת עלתה שוב לנ"ע, ע"כ יש שוב את הרשימות ד-ג', ומצד זה נתפתח עולם האצילות. ושואל: אפילו ללא הענין של חזר צ"ב למקומו, אלא כיון שנשברו הכלים ונשאר רשימות ד-ג' מן הכלים השבורים, א"כ צריך לעשות זוג שוב על ד-ג' הללו!?

(570) ביאור השאלה: הנה למדנו שבזמן הקטנות היו אחוריים דאו"א,

אור ברוך

(ג) יש ב' פירושים שה"ת בגניזו: (א) שמלכות דצ"א היא בגניזו, היינו שהזווג נעשה על מלכות דצ"ב. (ב) שה"ת, היינו העביות של ד-ג' היא בגניזו, שאין עכשוו זווג על עביות של ה"ת, אלא בגדלות נעשה זווג עליה.⁵⁷⁵ (ג) ויל"ה: איך מגיעה לו עביות דבחי"א, הלא אין לו אלא עביות דשורש, המגיעה לו מבחי' עצם המדרגה? ומצד הערוב דבחי"ד מגיעה לעתיק בחי"ד, ולא"א בחי"ג, ולז"א בחי"א. א"כ איך ז"א מקבל נשמה חיה יחידה? והגם שאינו משיג נשמה אלא בעת שעולה לישסו"ת, וחיה בעת שעולה לאור"א וכו'. אבל יותר מבחי"א שהוא רוח אין לו, וצ"ע. (פירושו: יש כאן ב' שאלות: א) איד יוצאת בעתיק ובא"א וכו' קומת יניקה. הלא בקטנות אין להם אלא עביות דשורש, ובגדלות יש לעתיק בחי"ד, ולא"א בחי"ג? ב) איד ז"א מקבל נשמה חיה ויחידה הלא בחינתו היא בחי"א דעביות בלבד?⁵⁷⁶

הפרצוף הראשון דעולם האצילות יוצא בתחילה בקטנות. הקטנות מתחלקת לכ': א) עיבור בעליון היוצא על א' דהתלכשות המכונה חג"ת מצד תיקון קיום (רוח), ושורש דעביות המכונה נה"י מצד תיקון קיום (נפש). ואז החג"ת מלוכש בנה"י. ב) לאחר ירידה למקומו מקבל בחי' יניקה שהיא בחי"א דעביות, ואז יש כלים גם לחג"ת.

קבא) ולפיכך גם במ"ה החדש שיצא מהמצח, נוהגות ג"כ ב' בחינות קטנות וגדלות כמו בעולם הנקודים, אשר תחילה יוצאת הקטנות, דהיינו לפי העביות המגולה בהמסך, שהיא קומת ז"א דהתלכשות המכונה חג"ת, וקומת מלכות דעביות הנקראת נה"י, מטעם ג' הקוין שנעשו בקומת מלכות, שקו ימין נק' נצח, וקו שמאל נק' הוד, וקו אמצעי יסוד. אמנם כיון שאין מבחי"א רק בחינת התלכשות בלי עביות, ע"כ אין בה כלים, ונמצאה קומת חג"ת בלי כלים, והיא מתלכשת בהכלים דנה"י. וקומה זו נקראת עובר, שפירושו - שאין שם אלא שיעור עביות דשורש, שנשארה בהמסך אחר הזדככותו, בעת עליתו לזווג בהמצח דעליון, שקומה היוצאת שם היא רק קומת מלכות. אמנם בפנימיותה יש בחינת ה"ת בגניזו, והיא בחינת ה"ת במצח. ואחר שהעובר מקבל הזווג בעליון יורד משם למקומו (כנ"ל באות נ"ד), ואז מקבל מוחין דיניקה מהעליון שהם עביות דבחי"א, י"ד בבחינת ה"ת בנקבי עינים, ועי"ז קונה כלים גם לחג"ת, ומתפשטים החג"ת מתוך הנה"י, ויש לו קומת ז"א.

לעתיק בחי"ד, ולא"א בחי"ג, ולז"א בחי"א. א"כ איך ז"א מקבל נשמה חיה יחידה? והגם שאינו משיג נשמה אלא בעת שעולה לישסו"ת, וחיה בעת שעולה לאור"א וכו'. אבל יותר מבחי"א שהוא רוח אין לו, וצ"ע.

(פירושו: יש כאן ב' שאלות: א) איד יוצאת בעתיק ובא"א וכו' קומת יניקה. הלא בקטנות אין להם אלא עביות דשורש, ובגדלות יש לעתיק בחי"ד, ולא"א בחי"ג? ב) איד ז"א מקבל נשמה חיה ויחידה הלא בחינתו היא בחי"א דעביות בלבד?⁵⁷⁶

אור שלום

דגלגלתא ומצטמצמות, לא היו נכללות כלל מד-ג'. כשהתערבו, התערבו עם כל מה שיש שם: א. ד' דעביות, שכלל לא ניתן לעשות עליה מסך, כיון שהיא בחי' מקבל עמ"נ לקבל. ואפילו לפרצוף גלגלתא לא היה כוחות להשתמש בה, אלא שהיו לו כוחות התגברות שלא להשתמש עימה. אבל לנקודות דס"ג אין כח התגברות. ב רשימות ד-ג', עליהן יש כח התגברות, אולם כיון שהנקודות דס"ג צטמצמו, כבר אינן יכולות לשמש כלל בכלי קבלה עד שבא אור דע"ב ס"ג ומבטל את הצ"ב, ונותן כח לשמש בכלים דקבלה עמ"נ להשפיע.⁵⁷⁴ לשאלה זו כונתו באומרו: כי הגם שהארת הזו"ן דא"ק וכו' החזירה הצמצום א' למקומו וכו'. ומשיב: כל אלו הקומות חזרו ונתבטלו ונשברו, וכל האורות נסתלקו. היינו אור הע"ב שהוריד את הה"ת למטה וביטל את הצ"ב, נסתלק. וע"כ חזר הצמצום ב' למקומו, ולכן הבחי"ד חזרה ונתחברה בהמסך, היינו שוב ישנן רשימות ד-ג'. **קבא**) במ"ה החדש נוהגות ג"כ ב' בחינות קטנות וגדלות. ענין קטנות וגדלות אין פירושו צ"ב וצ"א, אלא קטנות, הכונה שמשמש

מסביר שעוה"נ יצא על בחי"א. בחי"א זו היא "הסתכלות דק", דהיינו שאינה יכולה להתפשט בכלים דגוף. אולם ע"י הצמצום ב' והתערבות הבחי"ד שלמטה מטבור נתקנה הבחי"א. היינו, מצד אחד למדנו שלמטה מטבור יש צמצום, ומצד שני ישנן שם רשימות ד-ג', וע"י רשימות אלו יצא סדר שלם כנ"ל. (עיי' ב"אור שלום" אות ע' ד"ה "הנה").⁵⁷² אח"כ ארעה השבירה. וא"כ נשאלת השאלה שוב, מהי התועלת מצ"ב? ז"ש וע"כ חזר הצמצום ב' למקומו, והבחי"ד - רשימות ד-ג' חזרה ונתחברה בהמסך. היינו שהחל התיקון מחדש, כיון שרשימות א' - שורש שנשארו היו כלולות גם מד-ג'.⁵⁷³ סיכום: מהגוף דנקודים שנוזכך נשארו רשימות א' - שורש, ובחי' ד-ג' נאבדה ממנו. ולפי"ז נשאלת השאלה: איך אומר שעוה"א נק' עולם, מטעם שיש לו מסך כפול הנכלל גם מה"ת (וה"ת הנקראת בחי"ד דעביות נכללת גם מד-ג'), הלא הצ"ב התבטל בעוה"נ, א"כ עביות דשורש הינה נקיה מה"ת, ומנין יש בעוה"א שוב ד-ג'? (למשל, אם הנקודות דס"ג לא היו מתערבות עם למטה מטבור

הערות וביאורים

בה עביות מספיקה, שהרי העביות דבחי"א היא העביות שיש בחכמה דאו"י, והיא עביות קלושה. וממילא גם כל העבודה על בחי"א היא עבודה קלושה, שאינה מקנה את היכולת לקבל בפועל. אבל ע"י שהבחי"ד נכללה בבחי"א הזו עם הרשימות ד-ג' שלה, ע"כ הוסיפה עביות וחסרון בבחי"א, ולכן יכלה להיות התפשטות בגוף מן הבחי"א הזו בזמן הגדלות, כאשר השתמשו ברשימות ד-ג' שנכללו בה. (573) פירושו: אם בחי"א לא יכולה להתפשט בגוף, היינו לעבור למצב של קבלה בפועל עמ"נ להשפיע, בחי"ש שהיא חלשה יותר, עאכ"ו שאינה יכולה להתפשט בגוף, מצד שחסר לה כח המשכה, כח עביות, שמשתוקק להמשיך את אור האלוקות. אלא כיון שחזר צ"ב למקומו לאחר שבירת הכלים, ושוב נתחברה הבחי"ד בהמסך שעלה לראש הס"ג, והוליד את עולם האצילות, ממילא נמצא ששוב יש לעולם האצילות את הרשימות ד-ג' הממשיכות חיה יחידה, וממילא יכול עולם האצילות להתפשט במערכת של כמה פרצופים החל מד-ג' ולמטה, הגם שבבסיס עולם האצילות הוא רק עביות דשורש. (574) מה שנאמר בסוגריים רק בא להמחיש שהה"ת כוללת את הרשימות ד-ג', ולאחר הסוגריים מבאר שוב את השאלה לגבי עולם האצילות - מניין יש לו ד-ג', אם נתבטל הצ"ב בסיכה שלו, שהיא

חסרון. אבל לאחר שחזר צ"ב למקומו, ונותק הקשר בין גו"ע דאו"א לאח"פ שלהם, ממילא איבדו האח"פ את התיקון "כי חפץ חסד", ולכן עולות הרשימות. אבל אינני צריך את הענין הזה ככדי לבאר מנין יש כאן שוב רשימות ד-ג', כי ענין זה הוא פשוט מטעם שנשארו רשימות מן הגדלות דנקודים.

אבל על חידושו זה קשה מאד: דהנה יל"ו שבאמת הגדלות של עולם האצילות יצאה דוקא מפני שהצ"ב חזר למקומו, דהיינו דוקא בגלל שהבחי"ד שבה והתחברה בכל המדרגות. כי אם לא נאמר כך, אלא נאמר כפי שהאו"ש רצ"ל שנשארו רשימות מן הקומות דגדלות דנקודים, א"כ אין מובן איך יש שוב ד-ג' באצילות, הלא הקומות חייבות להזדכך! א"כ אם נאמר שהרשימות נמשכות מהבחי"ד המקורית דא"ק ששבה ועלתה לבינה, מובן איך יש שוב רשימות ד-ג'. ואדמו"ר זצ"ל היה מתרץ את הקושיה לגבי ההזדככות - דענין הזדככות קורה רק בזמן שהפרצוף גמר לתקן כל מה שצריך לתקן, וקיבל עמ"נ להשפיע כל מה שיכול לקבל, ממילא לגבי הפרצוף הבא הרשימות מזדככות. אבל כאן שלא קיבלו עמ"נ להשפיע מה שצריכים לקבל, ממילא חוזרת אותה עביות שוב.

(572) פירושו: הבחי"א בפני עצמה אינה מתפשטת לגוף, היות ואין

ראשית חכמה

הבאות ע"פ הסדר של ההזדככות, הנמשך מלמעלה מטבור דא"ק, שהן א' דהתלבשות ושורש דעביות, והצ"ב השורה בהן, דהיינו שאפשר לשמש רק בכלים דהשפעה של א'-שורש הללו. והסוג השני - הרשימות שנצטרפו מחמת עירוב הבחי"ד דגלגלתא במדרגה, דהיינו רשימות ד-ג'.

אשר תחילה יוצאת הקמנות, דהיינו לפי העביות המגולה בהמסך, שהיא קומת ז"א דהתלבשות המכונה חג"ת, דהיינו א' דהתלבשות, וקומת מלכות דעביות הנקראת נה"י, המכונה ג"כ שורש דעביות. יל"ד שכל קומה מתגלה באצילות ע"פ תיקון קוים. וענין התיקון קוים הושרש בראש הנקודים, שם נתגלה בפעם הראשונה. כי עצם הספירה, דהיינו האור המתפשט מאת רצונו להטיב לנבראיו, נבחן לקו ימין, והמלכות שנתערבה בכל ספירה וספירה נבחת לקו שמאל, והיא החשיכה את כל הספירה. אח"כ נעשה זווג על כלים דהשפעה המכונה קו אמצעי. וסיבת היקראו בשם אמצעי - כי אין מאיר בו כל האור כפי שהיה בעצם הספירה באופן מקורי, ואינו מחשיך את כל הספירה כפי שעושה הה"ת, אלא מאיר בחצי ספירה דהיינו בכלים דהשפעה, ואינו משתמש בחצי ספירה, דהיינו בכלים דקבלה. ולכן כל קומה באצילות מחולקת לשלש, למשל קומת נפש נקראת נה"י, ואין הכוונה לשלש ספירות, אלא לשלש המצבים הנ"ל. היינו, נצח הוא כל הע"ס מצד עצם הספירה, דהיינו מצד האור המקורי של הספירה, והוא קו ימין. הוד הוא ע"ס מצד המלכות שהתערבה בכל סו"ס וצמצמה את הספירה, והוא קו שמאל. יסוד הוא הקו האמצעי, דהיינו הזווג על כלים דהשפעה דכל ספירה וספירה. ואלו הם ג' המצבים המתגלים בקומת נפש. והנה לקומת רוח יש ג"כ אלו ג' מצבים, והם קרויים חג"ת. ובקומת הגדלות ג"כ יש אלו ג' מצבים, והם מכונים חב"ד. עיין כאן בשרטוט ח' המחשת הדבר.

נמצא שאין אלו ג' ספירות, אלא אלו ג' פעמים ע"ס, וכיון שלכל ע"ס יש אופי אחר, לכן מכונה בשם בפני עצמו. ויל"ה: מדוע הקו ימין של קומת נפש נק' בשם נצח דוקא ולא בשם אחר? תשובה: מכיון שנצח והוד הם אליבא דאמת ז"א ומלכות דו"א. והנה ז"א עיקרו חסדים, והמלכות עיקרה קבלה, והחסדים מכונים בשם ימין, לעומת הקבלה הנקראת בשם שמאל. כי ההגדרות של ימין ושמאל באות להצביע על שלימות וחוסר שלימות. דהנה חז"ל במסכת מנחות אומרים: "מנין לתפילין שבשמאל? שנאמר: והיה לך לאות על ידכה, יד-כהה, שתשש כוחה כנקהה". מפה אנו לומדים שההגדרה של "שמאל" הוא מצב חלש הצריך תיקון, לעומת ימין שהוא מצב חזק ומושלם שאינו צריך תיקון. ולכן בד"כ הספירות הנוטות להשפעה מכונות ימין, כי הנוטה להשפעה אינו צריך תיקון, אלא מרגיש שלימות. כפי שכתוב: "ימין ה' רוממה, ימין ה' עושה חיל". משא"כ הספירות הנוטות לקבלה מכונות שמאל, מטעם שצריכות תיקון.

אמנם כיון שאין מבחי"א רק בחינת התלבשות בלי עביות ע"כ אין בה כלים, כי התלבשות משמעותה רשימה מהאור שהאיר, ללא כח עבודה, ונמצא שאין לה כלים, אלא מאירה רק בזכות הנקבה שהיא העביות, ונמצאה קומת חג"ת בלי כלים, והיא מתלבשת בכלים דנה"י. פירוש: א) לקומת חג"ת אין כלים של או"ח, וכל העבודה של המסך והאו"ח לוקחת מן הנקבה הנבחת לעביות דשורש ונה"י. ונמצא, אפילו עצם מציאות קומת חג"ת בראש, היא ג"כ רק בתוך הכלים דאו"ח שקיבלה מן הנקבה ממטה למעלה. ב) הנה התלבשות אינה מתפשטת לגוף, אלא העביות בלבדה, והתלבשות מתפשטת לגוף שנק' כלים אגב התכלותה בעביות.

אולם יל"ה: הלא בעביות דשורש אין זווג דהכאה כלל ועיקר, וא"כ אין התפשטות לגוף, ואיך אומר שיש לעביות דשורש כלים? ויל"ו דמכנה את עצם העביות והאו"ח כלים כנ"ל. היינו המדובר

כותרת פרק ט"ז: ה"פ אצילות חפץ לבאר איך יצאו ה' פרצופים באצילות, אשר ע"כ נחשב לעולם. וענין מ"ה וב"ב שבכל פרצוף, מ"ה הוא בחי' הכלים דאצילות עצמו, המכונים כלים חדשים, וב"ב הוא הכלים הישנים הנקודים אשר זקוקים לתיקון. ומשמיענו שבכל פרצוף יש להבחין באלו ב' מיני כלים, היינו כלים חדשים וכלים ישנים.

קב) ונתבאר, שקומת מ"ה החדש, דהיינו קומת האצילות המכונה מ"ה, במשמעות של זכר המתקן, נתפשטה ג"כ לעולם שלם בפני עצמו כמו עולם הנקודים. ומעם הרבר הוא - כמו שנתבאר בקומת הנקודים, שהוא מכח כפילות המסך גם מבחי"ד. פירוש: אם לא היו יורדות הנקודות דס"ג למטה מטבור דא"ק ונכללות מן הבחי"ד, אזי היתה בעולם הנקודים קומה של ב'-א' ותו לא, ובעולם האצילות היתה קומה של א'-שורש ותו לא, ובאמת לא היו זכאים להיקרא בשם עולם. אבל היות שהנקודות דס"ג נכללו מן הבחי"ד, ממילא נשתלשה הבחי"ד הזו בעולם הנקודים ובעולם האצילות, והיא הרי נושאת לרשימות ד-ג' הממשיכות יחידה וחיה, וממילא בגדלות כאשר משתמשים ברשימות הללו, נעשית התחדשות, ויוצאים פרצופים חדשים במסגרת הנקודים והאצילות.

כי הגם שהארת הזו"ן דא"ק, הרשימות ד-ג', שהאירה דרך הטבור והיסוד לג"ר דנקודים החוירה הצמצום א' למקומו, וה"ת ירדה מנקבי עינים לפה, שע"ז יצאו כל אלו הקומות גדלות נקודים, וע"כ מתפלא: כיון שכבר נוצלו הרשימות ד-ג', וכבר המשיכו עליהן אור בעולם הנקודים, א"כ איך משתמשים בהן שוב בעולם האצילות? תשובה: אמנם כל אלו הקומות חזרו ונתבטלו בראש ונשברו בגוף, וכל האורות נסתלקו, וע"כ חזר הצמצום ב' למקומו, והבחי"ד חזרה ונתחברה בהמסך, ועי"כ יש שוב בהמסך דאצילות את הרשימות ד-ג', ושוב יכול להשתמש בהן בזמן ביטול צ"ב. וע"י ההשתמשות ברשימות הללו נבנים פרצופים חדשים, ובכל פרצוף יש נרנח", ומבנה של כמה פרצופים יחד, שיש להם מכנה משותף, מוגדר בשם עולם.

סיכום אות ק"כ: שאלתו: למה צריך את הענין של "חזר צ"ב למקומו" לצורך הגדלות דאצילות, הלא נשאר רשימות מגדלות הנקודים, ואפשר על ידיהן להמשיך אור?! תשובה: א) נכון שנשאר רשימות, אבל הן נתקנו בתיקון קוים באחורים דאו"א וישו"ת, והן נמצאות במצב של "שמח בחלקו", וא"כ אין להן צורך להמשיך שום המשכת אור חדשה. אבל ע"י שחזר צ"ב למקומו, נפסק התיקון קוים, וממילא מתחדש אצלן הצורך לגדלות. ב) מכיון שכבר השתמשו ברשימות ד-ג' דא"ק, א"כ איך יכולים שוב להשתמש בהן? ההנחה של השאלה אינה נכונה, כי השאלה הניחה שנשאר רשימות ד-ג'. וע"ז אומר שאין הדבר נכון, כי כבר השתמשת בד"ג' ונכשלת בהם, וכבר א"א להשתמש בהם שוב. ע"ז מתרץ - כיון שהבחי"ד דא"ק שבה ועלתה לעינים, והבחי"ד הזו כוללת את הרשימות ד-ג', כי בבחי"ד לא היה שום שינוי, לכן מביאה שוב רשימות ד-ג' לאצילות, שעל ידן יוצאת הגדלות דאצילות. ובמילים אחרות: מה שנכשלת היה ברשימות ד-ג' שבנקודים, דהיינו שבא' דעביות, אבל כעת שהבחי"ד מביאה שוב את הרשימות ד-ג', זה יהיה ד-ג' שבשורש, שעדיין לא נכשלת בהם.

קכא) ולפיכך כיון שלאחר השבירה חזר צ"ב למקומו, ושוב חזרה הבחי"ד ונתחברה במסך עם רשימות ד-ג', גם במ"ה החדש שיצא מהמצה, היינו באצילות המכונה מ"ה החדש (כי מ"ה הוא בחי' זכר המתקן את הנקודים. ונקרא "חדש" עמ"נ להבדילו מן הנקודים, שמכונה מ"ה מצד העביות דבחי"א שיש לו), שיצא מעביות דשורש המכונה מצח, נוהגות ג"כ ב' בחינות קמנות ונדרות כמו בעולם הנקודים, כי שוב יש כאן ב' סוגי רשימות, סוג אחד הוא רשימות

פתיחה לחכמת הקבלה

אור ברוך שרטוט ח'

ג' קו י ס

ראש - נשמה מוחין	בינה	כתר דעת	חכמה
תנוך - רוח יניקה	גבורה	ת"ת	חסד
סוף - נפש עיבור	הוד	יסוד מלכות	נצח

אור שלום

כלומר, כפי שאור הנה"י מאיר בכלים דכח"ב, גם החג"ת מתלבשים באותו מקום.⁵⁷⁸ וזהו בדומה למה שלמדנו בפרצוף טעמים דס"ג, שיש לו ג' דהתלבשות בגופו, הגם שגופו הוא ב' דעביות. אלא כיון שהג' דהתלבשות התלבשה בכלים דב' דעביות, ולעביות יש התפשטות בגוף, ע"כ גם ההתלבשות התפשטה בגוף. כמו"כ אפשר לומר גם כאן, שההתלבשות מתפשטת בכלים דגוף של העביות, משא"כ בראש כלל אין כלים.⁵⁷⁹

שיעור עביות דשורש (עיי' ב"אור שלום" אות ק"ח) עביות דשורש

עם הרשימות שנמשכות מלמעלה מטבור דא"ק. היינו, מהזדככות ע"ב וס"ג נשאר ב' א' בעוה"נ, ומהזדככות ב' א' נשאר א' - שורש. וז"ש: אשר תחילה יוצאת הקטנות, דהיינו לפי העביות המנולה בהמסך, שהוא קומת ז"א דהתלבשות א' דהתלבשות, וקומת מלכות דעביות היינו אור הנפש. (ונראה לפי הנה"ל, שגדלות - הכונה שמשממש עם הרשימות שנמשכות מלמטה מטבור דא"ק).⁵⁷⁷

קומת חג"ת בלי כלים, והיא מתלבשת בהכלים דנה"י, היינו, כיון שאין להתלבשות כלים, לכן היא מתלבשת בכלים של העביות.

הערות וביאורים

(579) סיכום: רצ"ל שבאותם כלים דגוף שבהם מתפשט אור הנה"י, דהיינו כח"ב דגוף, שם גם מתפשט אור החג"ת. כי אור החג"ת הוא למעשה א' דהתלבשות, שאין לו עביות מעצמו, אלא מוכרח להתלבש בכלים דעביות. ומדגיש שכל המדובר הוא דוקא בכלים דגוף, כי בראש אין כלים.

ולכאורה קשה, כי בעביות דשורש אין בכלל זווג דהכאה, ואם בבחי"א אין התפשטות בגוף, בעביות דשורש על אחת כמה וכמה! ? מאידך גיסא, האר"י הק' אומר "מבשרי אחזה אלוה", שהקומה דנפש היא קומת עיבור, וכשאנחנו מסתכלים על העובר - האם הוא רק בכח ולא בפועל? בודאי שהוא בפועל ברחם אמו, ויש לו אפילו גוף שם. אלא צ"ל, מכיון שהה"ת נכללה בעביות דשורש לכן מוסיפה עביות, ועי"כ יכול להיות לו זווג דהכאה, מבחינה זו שצריך להכות בעביותו אשר רוצה להתגדר בשם בפני עצמה, ולבטלה לעליון. ועי"כ יכול להשיג את האורות שבעליון בבחי' "עובר הרואה מסוף העולם ועד סופו".

נאמר עוד בשיעור: משא"כ בראש כלל אין כלים. רוצה להביא ראיה שהמדובר כאן הוא על התלבשות בכלים דגוף דוקא, כי בראש אין כלל כלים, א"כ מה שייך לומר שהחג"ת יתלבשו בתוך הנה"י, הלא בראש אין כלל הלבשה. דהנה יל"ד שיש כאן בעיה כללית, מטעם שרבינו בעה"ס התנתק מן הלשון שהשתמש בה בעקודים. דשם היתה הרגילות לשמש בלשון של זווג דהכאה, והתפשטות הפרצוף ברת"ס. דכך היה הסדר בכל פרצוף. וכאן יש מינוחים חדשים של עיבור ויניקה, ואדמו"ר זצ"ל התחבט במקומות אחרים: האם בעיבור ויניקה יש לפרצוף ראש וגוף? ומהות התלבטותו - דהנה ראש וגוף הם פועל

עולם הנקודים? וע"ז משיב - כיון שהה"ת חזרה ונתחברה למסך. (575) הפירוש הא' מדבר באופן כללי על כך שאין משתמשים במלכות דצ"א, היינו בכלים דקבלה, אלא במלכות דצ"ב, דהיינו בכלים דהשפעה בלבד. כלומר, אין משתמשים בע"ס של א'-שורש, אלא בכלים דהשפעה דא'-שורש. הפירוש השני מדבר על סוג העביות, דהיינו שאין משתמשים כעת עם העביות דד'-ג' שהיא המכונה ה"ת, אלא עם א' שורש בלבד.

(576) התשובות לב' השאלות: א) מכיון שעתיק מלביש על הג"ר דנקודים דקטנות, ובהם נשאר האורות עם הכלים, ע"כ מקבל מהם בבחי"א דעביות, וממנו עוברת לשאר פרצופי אצילות. ב) ז"א מקבל נשמה חיה יחידה דבחי"א, וכן כל פרצוף מקבל האורות לפי בחינתו הבסיסית.

(577) סיכום: קטנות וגדלות אינם מורים על צ"ב, דהיינו קטנות כאן אינה מורה על כך שמשתמשים רק בכלים דהשפעה, וגדלות גם בכלים דקבלה, אלא מורה פשוט על שורש הרשימות: רשימות שבאות מלמעלה מטבור הן רשימות דקטנות, ורשימות שבאות מלמטה מטבור הן רשימות דגדלות. ולא שההוראה הנה"ל אינה נכונה, אלא שפשוט כאן אין נראה שמדבר על ענין צ"א וצ"ב.

(578) וזהו מטעם ערך ההפכי בין כלים לאורות, כי אם יש אור הנפש בלבד, הוא מאיר בכלי דכתר. ומצד תי"ק המושגים משתלשים, ולכן אור הנה"י מאיר בכלים דכח"ב. וכיון שלאור החג"ת אין כלים, כי הוא רק בחי' התלבשות, דהיינו כעין זכרון מן האור שהיה, אבל ללא יכולת מסך ואו"ח, לכן צריך אור החג"ת להתלבש בכלים שבהם מתלבש אור הנה"י, דהיינו בכלי כח"ב.

ראשית חכמה

כותב להפך: לאחר שיוּרד למקומו, אז מקבל את העביות דבחי"א. ויש לדמות את כל הענין לתהליך הזדככות המסך בא"ק, כי עליית המסך דגוף לראש והתכללותו שם בעביות דראש היא העיבור, ואז המסך דראש עושה את הזווג עבורו. ואח"כ התעוררות הרשימות לקבל, דומה לקנין בחי"א דעביות, שאז באה הלידה, דהיינו שהמסך דגוף יורד חזרה לגוף, ועושה זווג דהכאה בעצמו. אלא בא"ק יש בכח התחתון לעשות מיד זווג דגדלות, אבל באצילות יש לו רק עביות דבחי"א שמשמעותה יניקה, פירוש: למרות שנפרד מן העליון ואינו כלול בעליון, מ"מ עדיין העליון צריך להמציא לתחתון את כל מזונותיו.

ועי"ז קונה כלים גם להחג"ת, דהיינו לעביות דבחי"א, ומתפשטים החג"ת מתוך החג"ת, היינו שיש לאור החג"ת שהוא אור הרוח כלים משלו, ואינו צריך לכלים דעביות דשורש ככמצב העיבור כנ"ל. ויל"ש: הנה כאן המדובר הוא אודות פרצוף עתיק דאצילות, ומנין יש לו עביות דבחי"א, הלא מצד הקטנות יש לו רק שורש וא' דהתלבשות, ומצד הגדלות יש לו ד-ג, ומנין לו בחי"א דעביות? ויל"ו, דהנה כל פרצוף באצילות לוקח לו כלים מעולם הנקודים לתקן, ופרצוף עתיק שהוא פרצוף הכתר לקח לו את הכלים הזכים ביותר דנקודים, שהם כלים דקטנות דג"ר דנקודים, שנשארו עם אורותיהם, וממילא יש לו מהם בחי"א דעביות, שהרי בכלים דנקודים היתה א' דעביות וב' דהתלבשות. אח"כ עתיק משפיע בחינות אלו לשאר פרצופי האצילות.

אולם יל"ה: מהיכתי תיתי שיקבל עביות דבחי"א, הלא עביות דבחי"א היתה בעולם הנקודים ונזדככה, ומה פתאם שתתעורר שוב? ומדוע לא למדנו שס"ג יקבל עביות דבחי"ג, שהיא עביות דע"ב? ויל"ו, דכאן שאני, דהנה בכל הפרצופים עד כאן, המלכות שימשה בעביות לפי מירב יכולתה, היינו שהרכיבה מסך ואו"ח על העביות הגדולה ביותר שהיה ביכולתה. ממילא, הגם שהאו"מ בא וביטל את המסך, מ"מ "אין העדר ברוחניות", ואותה הקומה הקודמת שקיבלו עמ"נ להשפיע, נשארה לנצחיות, רק התחתון אינו יכול לראות זאת. אבל לא שייך לומר שהתחתון ישמש בעביות דעליון, מטעם שהיא כבר תוקנה. משא"כ בנקודים שהעביות נשברה, א"כ לא תוקנה עמ"נ להשפיע, ולכן אין תימא שהאצילות משמש שוב בדיוק עם אותה עביות דנקודים, מטעם שצריך לתקן אותה עמ"נ להשפיע. ולכן באמת עולם האצילות משמש בקטנות עם עביות דבחי"א, שנהגה בנקודים, וגם בגדלות משמש עם אותה עביות שנהגה שם.

נמצא שבעולם האצילות נוהגת העביות העצמית שלו, שהיא עביות דשורש, אבל יש גם תוספת של העביות דנקודים, מחמת הסיבה הנ"ל. והנה החיוב לעביות דשורש באצילות (מלבד הליך ההזדככות הרגיל), הוא משום שעל ידה התחזקה הפרסא, כידוע שנעשה הצ"ב אפילו בעביות דשורש אזי הפרסא נעשתה מוחלטת, ואינה מאפשרת התפשטות מתחתיה, ועי"כ חוסמת מקרה של שבירה שוב.

שאלה: האם עתיק לוקח מן הג"ר דנקודים גם את הב' דהתלבשות שם? תשובה: בד"כ מדבר רק על הא' דעביות, ולא על הב' דהתלבשות. אבל בכ"מ אומר שניזון גם מן הב' דהתלבשות, וממנה התי"ק דאצילות. אבל קשה הלא לעתיק כבר בעיבור היה תי"ק, ובעיבור עדיין לא היה ב-א', אלא רק ביניקה קיבל זאת, א"כ מהיכתי קיבל תי"ק? ויל"ו, כבר בעיבור מלביש לג"ר דנקודים, או לראש הס"ג, ושם יש תי"ק, ולכן יכול להתקן בתי"ק.

בראש המדרגה, ורצ"ל שלזכר אין כלים מפני שאין לו עביות דהמשכה, ורק לנקבה יש כלים דהמשכה, והזכר צריך להתלבש בכלים של הנקבה, היינו שכל אורו נמשך דוקא ע"י הכלים דנקבה. אבל גם זה קשה, כי אם אין זווג דהכאה בעביות דשורש, איך יכול לתמוך בהתלבשות דא' אפילו בראש, אם בעצמו אינו יכול לתמוך? ויל"ו, דכיון שהה"ת נתחברה לעביות דשורש, והוסיפה לה חסרון והשתוקקות ועביות לקבלת האור, ע"כ שייך כבר בה זווג דהכאה (ח"ו הסת"פ אות ה-ר).

וקומה זו נקראת עובר, שפירושו - שאין שם אלא שיעור עביות דשורש, שנשארו בהמסך אחר הזדככותו, בעת עלייתו לזווג בהמצח דעליון, היינו לעביות דשורש דעליון, שקומה היוצאת שם היא רק קומת מלכות. ויש לזכור שענין עובר משמעותו שאינו יכול לתפקד בעצמו, אלא הכל עושה עבורו העליון. כי בעביות דשורש עצמה אין יכולת התגברות לעשות זווג דהכאה, ולכן העליון ממשיך עבור התחתון את האור. ואולי זהו תירוץ למה ששאלנו מקודם, איך יכולה העביות דשורש לתמוך בבחי"א, אם בעצמה אינה יכולה לתמוך? תשובה: מהות עביות דשורש היא שהתחתון מכיר שכוחו אפסי, ומניח לעליון לעשות הכל, והעליון הוא שממשיך את האור על הבחי"א דהתלבשות עבור התחתון. ובזה מתבארים דבריו שאור החג"ת מאיר בכלים דנה"י, כי מהות הכלים דנה"י היא ההתבטלות לעליון, ומתוך ההתבטלות זוכה התחתון גם בהארת הא' דהתלבשות, נמצא שאור החג"ת מלוכש בנה"י.

נכתב עוד בשיעור: וקומה זו נקראת עובר. פירוש: היות והמלכות כבר אינה יכולה לעשות מסך לא על בחי"ד ולא על בחי"ג ולא על בחי"ב ולא על בחי"א, כלומר שאינה יכולה לעשות מסך על שום רצון לקבל, ונמצא שאינה יכולה להשתמש בשום רצון לקבל, אלא בעביות דשורש בלבד, שהיא העביות דכתר, דהיינו רצון להשפיע. וכיון שאינה יכולה לשמש ברצון לקבל, נכחן שמבטלת את בחינתה, ורק משפיעה לעליון, דהיינו שמתבטלת לעליון. וזוהי בחי' עובר, שהוא בטל לאמו, ואינו נחשב מציאות בפני עצמו. ולכן גם מכונה נפש מלשון נפישה, דאינו מפעיל את הרצונות דקבלה שבו, ולכן גם מכונה בשם דומם.

אמנם למרות שאמרנו שהבסיס של המלכות המשמשת באצילות הוא עביות דשורש עם א' דהתלבשות, וא"כ יש לתמוה, היכן היא הבחי"ד, שממנה מתפתח כל עולם האצילות בתור עולם? תשובה: בפנימיותה יש בחינת ה"ת בגניזו, היינו המלכות דצ"א, הכוללת את הרשימות ד-ג, והיא בחינת ה"ת במצח. היינו שה"ת זו העומדת בעביות דשורש כוללת בפנימיותה גם את הבחי"ד דעביות, הנושאת לרשימות ד-ג. אולם בשלב זה אינם מגוללים. כי כעת עסוקה המלכות בזווג על עביות דשורש, וא"כ אין מקום שיתגלו הרשימות דגדלות. אבל לאחר שיגמר שלב הקטנות, אזי המלכות תעשה זווג על הרשימות ד-ג, הללו. ואחר שהעובר מקבל הזווג בעליון, כפי שהסברנו שכל ענין העיבור והעביות דשורש היא שהתחתון בטל לעליון, יורד משם למקומו, והוא ענין לידה, ואז מקבל מוחין דיניקה שהם עביות דבחי"א. דהנה בכל פעם כאשר התחתון מתבטל לעליון, דוגמת תלמיד לרבו, והולך באמונה למעלה מהדעת, שהיא בחי' עיבור, אח"כ זוכה לדעת שהיא בחי' לידה, ואז יש לו כבר רשות בפני עצמו. ובמקומות אחרים (חי"ב) אומר כך: זה שהתחתון קיבל בחי"א דעביות, היינו רשות בפני עצמו, זה הוציא אותו מרשות העליון, וכאן

אור שָׁוִים

נקראת מצח וגלגלתא.⁵⁸⁰

יכולה המלכות לכוון בעמ"נ להשפיע. א"כ כאן שמדבר אודות קומת עיבור שהיא עביות דשורש, צל"ו שמדבר אודות מלכות שנקראת רצון לקבל עמ"נ לקבל, ומלכות זו מתגברת על עצמה, שלא לקבל דבר, אלא להשפיע בלבד. וזה נק' עובר, שעדיין דבור בעליון, ואין לו מציאות בפני עצמו. והנה ע"ס הללו שנקראות עיבור, יצאו בקומת נה"י, שהיא אור הנפש, המכונה מבחי' תיקון קוים נה"י, היות ומבחי' תיקון קוים צריכים להיות בכל מדריגה ג' בחינות.⁵⁸¹ ונבאר ענין תיקון קוים בקצרה: בתחילה, היינו בפרצופי א"ק, היה קו אחד: ט"ר למעלה, והמלכות עמדה למטה.⁵⁸² ולמדנו, שהמלכות יכולה לקבל כל מה שלמעלה ממנה בעמ"נ להשפיע, הן אור החכמה והן אור דחסדים שיש בכל ספירה וספירה.⁵⁸³ (וטעם היותם בכל סו"ס הוא מחמת התכללות הספירות זו בזו).

הערות וביאורים

עבורו. וצריך להתבטל לעליון עמ"נ להשפיע, היינו מתוך אהבה לעליון. ובמצב זה "רואה מסוף העולם ועד סופו", דהיינו שנהנה מגדלותו של העליון מתוך שמתבטל אליו. אבל עצם ההתבטלות היא עבודה קשה. לעומת זאת מצב של לידה משמעות - שהוא כבר מגלה את רצונותיו שלו, ומפסיק לצמצם אותם. וכבר רוצה להמשיך את הגדלות הזו מכוחותיו הוא, בכליו הוא, ברצונותיו הוא, וע"פ תכונותיו הוא, ובו ברגע נבחן שנפרד מן העליון ונולד. וברגע שנולד מיד נופל לבי"ע, דהיינו לבחי' מקבל עמ"נ לקבל, שהיא הישות של עצמו. ואח"כ ע"י תיקונים שונים מתחבר לקדושה, ומתקן מסך על הרצון לקבל שלו, אבל עדיין אינו מורשה להמשיך אורות, רק צריך לחכות שהעליון יתן לו, דהיינו שמשמש בכלים להשפעה בלבד. וזה מכונה יניקה, דוגמת התינוק שהוא כבר מציאות בפני עצמו, אבל אמו נותנת לו מזונותיו. ומבחינת הסדר של ממעלה למטה אזי קודם יש בחי' א' שהוא ז"א, ואח"כ עביות דשורש שהיא מלכות. ומבחינת הסדר דעבודת ה' דממטה למעלה, בתחילה מתחילים בעביות דשורש, ואז הרצון לקבל עדיין קטן, אבל צריך לבטלו לעליון. אח"כ מתגדל הרצון לקבל, ונבחן ללידה, ואז צריך להתקין מסך על עביות זו דבחי' א'. ובשפה אחרת: "הלומד תורה לשמה" הוא בחי' שורש, שכולו השפעה והתבטלות לעליון. "מגלין לו רזי תורה", הוא כבר בחי' לידה וחכמה, שהעליון משפיע לו גדלות, לאחר שכבר מגלה את הרצונות שלו עצמו, ונדמה לו שכבר יש לו דרך משלו, וכבר אינו זקוק לעליון. ואח"כ צריך לתקן את כל זה במסכים ובהשפעה שהוא בחי' בינה. דהנה יל"ה: מהו ההבדל בין כתר לבינה, באם כתר הוא משפיע עמ"נ להשפיע וכן בינה? ויל"ו דבינה היא חזרת התחתון להשפעה לאחר שכבר נולד, דהינו לאחר שכבר גילה את הרצונות דקבלה שלו עצמו, צריך לחזור ולתקן עצמו בהשפעה.

נמצא, הבסיס של עולמות אבי"ע הוא עביות דשורש שהוא בחי' עיבור, דהיינו התבטלות לעליון.

(582) פירוש: ט"ר הן הנושאות לאור והן למעלה בחשיבות, ומלכות שהיא הרצון לקבל עמ"נ לקבל היא למטה בחשיבות. אבל יל"ה: הלא המלכות היא הכלי היחיד המקבל את האורות העליונים, ואין זולתה כלי המסוגל לקבל, ואיך אפשר לכנותה מטה בחשיבות? ויל"ו, דרק בזמן שהמלכות מכירה בזה שתכונתה העצמית היא למטה בחשיבות, ומשתדלת לתפקד בהתאם לתכונת הט"ר שהיא תכונת השפעה, דמחשיבה את הט"ר כלמעלה בחשיבות, אז יכולה להשיג את האורות שלמעלה ממנה. נמצא, זה שהיא למטה גורם לה להשגת האורות שלמעלה ממנה.

(583) פירוש: הן אור התענוג מגילוי השי"ת, והן אור התענוג משימוש המלך.

וקומה זו נקראת עובר, שפירושו - שאין שם אלא שיעור עביות דשורש וכו' שקומה היוצאת שם היא רק קומת מלכות. בעוה"א כל מדרגה מוכרחת לעבור ג' מצבים: עיבור, יניקה ומוחין. עיבור נק' נה"י, יניקה נקראת חג"ת, מוחין נקראים חב"ד. נשאלת השאלה - הלא למדנו כלל שבכל מדרגה מוכרחות להיות ע"ס, ואיך אנו אומרים שעבור נק' נה"י בלבד? עוד יש לשאול: האם המושג נה"י מצביע על ג' אורות, או על אור אחד?

אלא ביאורם של דברים הוא כך: עביות דשורש דומה לכלי דכתר. היינו, כמו שכתר אינו מקבל, אלא שרצונו להשפיע, כך גם התחתון שהיא מלכות הנקראת רצון לקבל, אינה יכולה לקבל עמ"נ להשפיע דבר, אלא להשפיע עמ"נ להשפיע בלבד. וזה"פ שעל עביות דשורש,

יוצא מזווג דהכאה, ובאם התחתון נמצא במצב שמתבטל לעליון, א"כ אינו פועל זווג דהכאה, ומניין יהיו ראש וגוף? מאידך גיסא בענף הגשמי אנו כן רואים שיש ראש וגוף כבר בעובר! לכן כאן מדגיש שיש ראייה שיש ראש וגוף, מכך שאומר שההתלבשות מתלבשת בתוך העביות, וזה יכול להיות רק בגוף, ולא בראש, מטעם שבראש אין התלבשות בפועל בתוך הכלים. ומביא ראייה את הטעמים דס"ג, שבהתפשטותם לגוף, בתוך הב' דעביות, נכללה גם ג' דהתלבשות, שמחמת זאת לא יכלו לירד למטה מטבור דא"ק.

נמצא למסקנה שיש ראש וגוף. ולא כפי שמשמע מן הבטוי הפשטני של עיבור, שהתחתון מתבטל ותו לא. ובאמת נראה לקמן, שהפרצוף הראשון דאצילות, פרצוף עתיק, בתחילה יוצא בראש הס"ג, ע"פ עביות של א'-שורש, ואח"כ יורד למקומו, ושם מתגלה במקומו א' שורש. ומכאן נראה שגם במקומו יש בחינת עיבור. ואיך זה יתכן, הלא הם תרתי דסתרי, דהלא כל בחי' עיבור הוא שמתבטל לעליון, ומכאן נראה שצריך להיות דוקא בראש הס"ג, ולא במקומו? והתשובה היא שאין כאן מקומות, אלא בזמן שהתחתון משמש בעביות דשורש, משמעות הדבר שמשמש בעביות דכתר, ועביות דכתר היינו רצון להשפיע בלבד, ומבטל את כל הרצון לקבל. וזה נבחן שמתבטל לעליון, בבחי' בטל רצונך מפני רצונו. וזוהי בחי' נפש, מלשון נפיש, היינו שאין התחתון מפעיל בכלל את עצמיותו שהוא הרצון לקבל, אלא מתבטל לעליון ותו לא. והנה כל עבודה שהתחתון עושה נעשית מקודם בעליון, שהעליון מורה דרך לתחתון איך לעבוד, ואח"כ התחתון צריך לעבוד בעצמו. ולכן מקודם נעשית העבודה דשורש דעביות בעליון, ואין זה משום שהתחתון מתבטל לעליון, אלא משום שכל עבודה צריכה להיות מקודם בעליון, ואח"כ יורד למקומו ודרגתו, ועושה את העבודה של ביטול הרצון לקבל בעצמו.

וצריכים להבין שהוורט של התיקון של עולם התיקון הוא ענין ג' קוים, ולכן כל מדרגה מופיעה בצורה משולשת, וזהו מטעם שהנברא עשוי מב' הפכים תמיד, השפעה וקבלה, נשמה וגוף, וצריך למצוא את שביל הזהב ביניהם, וזה נק' קו אמצעי. ובעולם הנקודים לא היה ג' קוים, אלא קיבלו את הקו שמאל שהוא חכמה בצורה מופרזת, ולא בצורה מווסתת, ולכן נשברו. אבל באצילות ממזגים את הימין ואת השמאל, את הרצון להשפיע והרצון לקבל, את החסדים עם החכמה, ואז נשאר המדרגה לנצחיות.

(580) גלגלתא הוא השם הכללי של העביות דשורש, וכשאומר מצח כבר מתיחס לפרטים, דהיינו שהמסך עומד בבינה דעביות דשורש.

(581) נמצא, עביות דשורש משמעותה - שהתחתון מצמצם את הרצונות דקבלה שלו, ואת הגאווה שלו, ונכנע כולו לעליון, ומתבטל לדעת העליון, ומאפשר לעליון להחליט את כל ההחלטות והבירורים

אור ש"ס

כותב - שאור המאיר בעביות דשורש, שהוא אור המלכות, אור הנפש, נק' נה"י. ברם, אליבא דאמת אין הם ג' אורות, אלא אור אחד בלבד שהוא אור הנפש. ואור זה מאיר בכלי דכתיב, שמבחי' תיקון קוים נק' כח"ב. ובאמת יש במדריגה זו ע"ס שהם נרנח"י דנפש. אולם כשהרב מדבר אודות מדריגה זו, הוא מסבירה כך: בזמן שאור הנה"י מאיר בקומת העיבור, בכל ספירה מע"ס הללו מאיר אור הנה"י. והיות שבכל ספירה ישנם עשרה כלים, ע"כ אור הנה"י מאיר בכלים דכח"ב דכל ספירה, וזהו מטעם ערך הופכי בין כלים לאורות.⁵⁸⁷

לאחר שהמלכות סיימה לקבל נרנח"י דנפש, דהיינו שסיימה את תהליך העיבור, השיגה עביות דבחי"א. היינו, שיכולה לקבל את אור הרוח, אשר מבחי' תיקון קוים נק' חג"ת. וצל"ד שאלו הן ע"ס חדשות עם כלים חדשים, שבהם בא אור דחג"ת נה"י בכת אחת, ומאיר בכלים דכח"ב חג"ת, ובחי"ז זו מכונה פרוץ היניקה. (ומה שמאיר כאן אור הנה"י, הוא מפני שבחינה העליונה כוללת גם את התחתונה). עוד צל"ד, אשר אור דחג"ת נה"י שמאיר במדריגה זו הוא מטעם עביות דבחי"א, אבל לא מטעם צ"ב. אולם הסיבה שמכנה את האורות בשמות חג"ת נה"י ולא רוח נפש, הוא מטעם תיקון קוים, א"כ לפי"ז אנו יודעים שיש שם גם צ"ב.⁵⁸⁸ וז"ש: ואז מקבל מוחין דיניקה מהעליון וכו' ויש לו קומת ז"א.

עוד למדנו, שפרצוף היניקה מתלבש בפרצוף העיבור. היינו, פרצוף העיבור שהיה לו אור הנה"י בכלים דכח"ב, מקבל כעת אור דחג"ת מפרצוף היניקה. ע"כ אור הנה"י שהיה בכלים דכח"ב יורד

כשירדו נקודות דס"ג למטה מטבור דא"ק והתערבו בבחי"ד אשר שם, למדנו שהמלכות עלתה בכל ספירה וספירה. אולם היות ובכלים דהשפעה אין הרצון לקבל מתערב, לכן הגו"ע לא נצטמצמו. אלא כלים דקבלה בלבד, ע"כ בזמן שרוצים לקבל משהו, הכרח הוא שיהיה בעמ"נ לקבל. ומצב זה נק' ב' קוים. היינו, בתחילה היה מקום המלכות למטה, וכעת עלתה בכל ספירה וספירה, ונעשה קו שמאל, שהוא חושך. ובחי' קו אחד נעשה כעת קו ימין.⁵⁸⁴

אח"כ בג"ר דנקודים, נעשה זווג על רצון להשפיע, על כלי דבינה, וזה נק' קו אמצעי המכריע. פירושו: א. האור אינו מאיר לפי מה שהיה בעצם הספירה שהוא אור החכמה, כיון שיש צ"ב. וכן אינו מאיר בבחי' קו שמאל, היות וזהו רצון לקבל. אלא האור מאיר בבחי' רצון להשפיע. לכן נק' קו אמצעי, כיון שהוא לא ימין שנק' עצם הספירה, ולא שמאל, אלא פשרה.⁵⁸⁵ ב. בכל ספירה וספירה היה צריך להאיר אור החכמה, אולם כעת יש סיפוק מבחי' "כי חפץ חסד". וזה שקו השמאל לא איפשר לקבל חכמה לא גורע כהוא זה, כיון שכעת עוסקים בחסדים. נמצא שהזווג על רצון להשפיע מקשר ומתקן את ב' הקוים.⁵⁸⁶ (עיין בתע"ס חלק ד' אות נ"ו באור"פ ד"ה "ויש ג"כ"). ומצב זה מכונה שיתוף מדת הרחמים בדין. היינו, עקב עלית מלכות בכל ספירה, נעשה חושך בכל הספירות, אולם לאחמ"כ המלכות קיבלה סיפוק מבחי' "כי חפץ חסד".

ולפי"ז נבין, כיון שבעוה"א צ"ב אינו מתבטל, ומה שמאיר הוא בחי' "כי חפץ חסד", זהו בחי' תיקון קוים. וכשרוצה לרמוז על כך

הערות וביאורים

לנבראיו" בדרך אחרת, ע"י השלימות שיש לתחתונים בבחי' השפעה. ונמצא שהזווג על כלים דהשפעה מפשר בין קו ימין לקו שמאל.

סיכום:

(א) עצם הספירה היה מאיר בא"ק הן חכמה והן חסדים, כעת הקו האמצעי לוקח חצי דבר, דהיינו רק חסדים. ומצד הכלים היו משמשים הן בכלים דהשפעה והן בכלים דקבלה, כעת הקו האמצעי לוקח חצי דבר - רק כלים דהשפעה.

(ב) הימין הוא אור, והשמאל הוא רצון לקבל. והקו האמצעי הוא לא זה ולא זה, כי הקו האמצעי הוא רצון להשפיע, ונמצא שאינו ימין, כי אינו אור, אלא רצון, אבל גם אינו שמאל, כי השמאל הוא רצון לקבל, והוא רצון להשפיע.

(ג) הקו ימין בחסרון, מטעם שלא יכול להשפיע חכמה, אבל כעת שיכול להשפיע חסדים דבינה, יש לו סיפוק כאילו משפיע חכמה. והרצון לקבל שהוא קו שמאל, כעת בעצמו עוסק בהשפעה, דהלא המלכות היא שעושה זווג על כלים דהשפעה, ונמצא שהשמאל נתמתק.

(587) כאן משיב על ב' שאלותיו (ד"ה וקומה): (א) אמת שבכל מדרגה צריכות להיות ע"ס, אבל בכל ספירה וספירה מאיר אור הנה"י בכלים דכח"ב. (ב) מדובר כאן על אור אחד שהוא אור הנפש, המאיר בכלי אחד שהוא כלי דכתיב, ומכונה אור הנה"י המאיר בכלים דכח"ב, בגלל שמתגלה בתהליך הנ"ל של ג' קוים. היינו מקודם קו ימין, ומולו קו שמאל שהוא עליית המלכות בכל ספירה, ואח"כ הזווג על כלים דהשפעה, שהוא קו אמצעי.

(588) פירושו: הכנוי חג"ת נה"י סובב על קומת רוח, ואין לקומת רוח עצמה שייכות לצ"ב, דהלא היתה קומת רוח גם בצ"א. אבל זה שאין מכנים בפשטות את האור רוח, אלא חג"ת נה"י, מורה על תיקון קוים, ותיקון קוים הוא כבר פועל יוצא מצ"ב, כי קו שמאל הוא עליית המלכות לכל ספירה וספירה כנ"ל.

(584) היינו אחר שהמלכות התערבה בכל ספירה וספירה, ונשתלט הרצון לקבל בכל הספירות, אזי נעשה מה שהיה מקודם קו אחד לקו ימין. כלומר כעת עומדים זה לעומת זה: הקו האחד שבו היתה מלכות למטה בחשיבות, והכלים דהשפעה למעלה בחשיבות, מול הקו שבו הרצון לקבל הוא למעלה בחשיבות, והרצון להשפיע למטה בחשיבות. וכפי שאדמו"ר זצ"ל היה אומר: קו ימין נבחן שהאדם קטן והבורא גדול, דהיינו האדם רוצה לשמש את הבורא (כי לעולם הקטן משמש את הגדול), קו שמאל נבחן שהבורא קטן והאדם גדול, היינו שהאדם רוצה שהבורא ישמש אותו.

והנה בזמן שהרצון לקבל נתערב בכל הספירות, אזי למרות שלא התערב בכלים דהשפעה שבכל ספירה מ"מ נחשך הכל, ונסתלק האור מכל הספירות, מטעם "אין מקצת ברוחניות".

ולקמן אומר רבינו כך: בנקודות דס"ג נעשו ב' קוים, היינו המלכות שעמדה בא"ק למטה, כעת עלתה בכל ספירה וספירה, ונמצא עצם הספירה, שהיא בחי' האור, נעשתה קו ימין, והמלכות היא קו שמאל, דהיינו המקבל עמ"נ לקבל, אשר מחשיך את כל הספירות.

(585) נמצא שמפרש ע"ד השלילה - מדוע הזווג על כלים דהשפעה מכונה קו אמצעי, כי אינו מאיר כפי עצם הספירה ששם היה חכמה, אלא מאיר רק חסדים בלבד. גם אינו משתמש בכלי של קו שמאל שהוא רצון לקבל, כי משתמש ברצון להשפיע בלבד. נמצא כיון שאינו לא ימין ולא שמאל, הריהו דבר שלישי המכונה קו אמצעי, דהיינו כמו ממוצע בין הקוים.

(586) פירושו: רצ"ל שיש כעין התנגשות בין קו ימין לקו שמאל, כי קו ימין הוא בחי' האו"י, שהוא בחי' רצונו להטיב לנבראיו, אשר שואף להאיר בשלימות לנברא. והנה מחמת הקו שמאל אין הקו ימין יכול להאיר את אור החכמה לנבראים, וע"כ כביכול הוא כועס על הקו שמאל. אבל לאחר הזווג בכלים דהשפעה בבחי' "כי חפץ חסד", ממילא נמצא שאין עוד צורך בחכמה, ומתקיים ענין "להטיב

אור שָׁוִים

ונכללת ג"כ מד-ג' בסוד ה"ת בגניזו, אולם מנין עביות דבחי"א? תירוץ: בחלק ח' הרב אומר, שבג' פרצופים הראשונים ישנם רק ב' זווים. זווג הא' הוא בזמן שנולדו, תיכף היה להם בחי' עיבור ויניקה ביחד. זווג הב' הוא על גדלות. משא"כ בז"א יש ג' מדרגות: עיבור, יניקה ומוחין. בתחילה נעשה זווג על בחי' נפש שנקראת נה"י. אח"כ על בחי' רוח שנק' יניקה וו"ק. ואח"כ זווג שלישי על מוחין. נשאלת השאלה: איך יתכן שיהיו עיבור ויניקה בבת אחת, הלא הם ב' מדרגות? אלא ההסבר הוא כך: הקטנות של פרצוף עתיק שיצאה עם א' - שורש, יצאה בראש דס"ג. אח"כ ירד עתיק למקומו, שם הוא מלביש על ג"ר דנקודים. וכיון שבג"ר דנקודים נשארו הן הכלים והן האורות של הקטנות (לפי הכלל אין הסתלקות בראש), ע"כ קיבל עתיק מהם כלים ואורות של ב' בהתלבשות וא' דעביות. נמצא, לאחר שיצא מראש דס"ג, מבחי' עיבור, תיכף קיבל בחי"א מכלים בראש דנקודים שהיו לו, וקיבלה ללא זווג. (זה"פ שקיבל עיבור ויניקה ביחד, היינו שלא היה צורך לזווג מיוחד על בחי' יניקה).⁵⁹³

הערות וביאורים

שורש. ב) גם מצד הסדר דלמטה מטבור דא"ק, כי הבחי' האחרונה בנקודים היתה ראש הדעת, שהיו לו א' דעביות וב' בהתלבשות, נמצא שבהזדככות ראש הדעת צריך להיות שורש דעביות וא' בהתלבשות. יוצא א"כ ששורש דעביות וא' בהתלבשות שיש בקטנות דאצילות הוא מרוכז מרשימות שלמעלה מטבור ומרשימות שלמטה מטבור גם יחד. עכ"ד. וע"ז יש להקשות: א) לצורך מה צריך שורש דעביות מב' בחינות? ב) הלא למדנו שלאחר השבירה חזר צ"ב למקומו, וא"כ התבטלה כל המערכת דגדלות הנקודים, ואח"כ בעולם האצילות חוזרים ומתחילים להמשיך שוב מבראשית ד-ג' בגדלות דעתיק. וא"כ איך אומר שהשורש דעביות דעולם האצילות נמשך מראש הדעת ההוא? ובח"ח אות כ' אומר שהשורש א' שנמשך מלמעלה מטבור בא לעתיק בלבדו, אבל שאר הפרצופים לוקחים בחי"ש שלהם מן הרשימות דנקודים, ולפי"ז תורצו ב' השאלות: דהנה באמת מה שנמשך מלמעלה מטבור לוקח עתיק לבדו, ושאר הפרצופים לוקחים מה שנשאר מראש הדעת, מטעם שלהם אין חלק ונחלה בלמעלה מטבור. ולפי"ז צ"ל, מש"כ שלאחר שהזדכך ראש הדעת חזר צ"ב למקומו, ושוב חזרה הה"ת עם העביות ד-ג' ונתחברה במסך, זהו רק לגבי הגדלות של הפרצופים, אבל מצד הקטנות נזדככה המדרגה לא' בהתלבשות ושורש דעביות.

593) פירוש: אין צורך להמשיך אור זה באופן מיוחד, ולעשות עליו זווג דהכאה, כיון שהוא כבר קיים בג"ר דנקודים המלוכבים בעתיק.

הרחבת דברים: איך יתכן שנברא יקבל אור ללא זווג דהכאה? אלא ודאי שעתיק מקבל את האורות הללו ע"י זווג דהכאה, ומה שהאור"ש אומר - שלא ע"י זווג, היינו שהעליון אינו צריך לעשות זווג מיוחד עבור התחתון. דהנה כאן יש ענין מיוחד שהתחתון מלביש על ראש דעליון, משא"כ בשאר הפרצופים, לעולם התחתון מלביש לגוף דעליון. אבל כאן כיון שעתיק צריך לתקן את הראש דנקודים, לכן מלביש על הראש הזה. ונמצא, בד"כ כאשר הראש דעליון עושה זווג עבור התחתון, אזי זהו זווג מיוחד עבור בחי' התחתון, אבל כאן ראש דס"ג עשה זווג עבור עתיק רק על שורש א'. ועתיק מקבל ב' א' מן הג"ר דנקודים. אבל הג"ר דנקודים לא עשו זווג מיוחד עבורו, כי זוהי בחינתם עצמם. ואצלם יש זווג דהכאה דלא פסיק על בחי' זו. וזו כוונת האור"ש שקיבלה ללא זווג, היינו שכאן יש תרחיש יוצא דופן שהעליון אינו עושה זווג מיוחד על בחינת התחתון. ויחד עם זה יש

לכלים דחג"ת, ואור החג"ת מאיר בכלים דכח"ב, בדומה לפרצוף היניקה.⁵⁸⁹

אח"כ מתבטל הצ"ב, היינו הה"ת יורדת למקומה, וכבר יש במדרגה כל הע"ס. וזה מכונה פרצוף המוחין. ובו באים חב"ד חג"ת נה"י דאורות בתוך חב"ד חג"ת נה"י דכלים, בעביות דבחי"ב. ופרצוף זה מתלבש בפרצוף היניקה, ומאיר לו את אור החב"ד, שנק' ג"ר דרוח, ונשלם כמו"כ בנה"י דכלים. וגם פרצוף העיבור נשלם בנה"י דכלים וג"ר דאורות מבחי' נפש.⁵⁹⁰ והיות שכל אחד מתלבש בפרצוף השני, לכן נקראים, חיצון, אמצעי, פנימי.⁵⁹¹

אמנם בפנימיותה יש בחינת ה"ת בגניזו, היינו רשימות ד-ג', שבאות מלמטה מטבור דא"ק, המכונה ה"ת. אולם הם עדיין בגניזו, כלומר שעדיין לא נעשה זווג עליהם, אלא על עביות דשורש.⁵⁹²

ואז מקבל מוחין דיניקה מהעליון שהם עביות דבחי"א. א. יל"ה: מנין יש כאן עביות דבחי"א, הלא העביות הקיימת היא עביות דשורש,

589) אבל יל"ד שהחג"ת נה"י המאירים בפרצוף העיבור הם של קומת נפש, דהיינו נפש רוח דנפש, ואילו חג"ת נה"י המאירים בפרצוף היניקה הם של קומת רוח, דהיינו נפש רוח דרוח.

590) אבל נשאלת השאלה - איך אומר שבא פרצוף היניקה ומשלים אורות דחג"ת לפרצוף העיבור, הרי כבר אמר שפרצוף העיבור היה לו נרנח"י דנפש, דהיינו שלימות?! ויל"ו: א) את הנפש יש לחלק לשלש: נפש דנפש, רוח דנפש, וג"ר דנפש. א"כ בזמן העיבור היה נרנח"י של נפש דנפש, ואח"כ שבא פרצוף היניקה מוסיף לו נרנח"י דרוח דנפש, וכשבא פרצוף המוחין מוסיף לו נרנח"י דג"ר דנפש. ב) אליבא דאמת לומדים ב' מצבים של עיבור בכל פרצוף, אחד כאשר מתבטל לעליון, ואז רואה מסוף העולם ועד סופו, ואז יש לו נרנח"י דנפש. אח"כ כאשר נולד נופל לבי"ע, דהיינו לבחי' מקבל עמ"נ לקבל. ואז מאבד כל מה שהיה לו. אח"כ חוזר ועולה לאצילות ע"י תקונים דב' דדי בהמה, שהם נו"ה דעתיק, ואז מתחיל לקבל בהדרגה את מה שהיה לו. ובתחילה צריך לקבל את בחי' העיבור, ועל העיבור הזה שקונה לאחר העליה מבי"ע אומר שיש אור הנה"י בכלים דכח"ב. ואח"כ קונה בחי' יניקה, אשר משלימה לו גם את פרצוף העיבור הזה, וכו' עד"ז.

591) עיין חיי"ב תשובה קכ"ו שאומר אשר החיצון הוא העיבור, האמצעי הוא היניקה, ואילו הפנימי הוא המוחין. וזה מתיישב עם מה שלמדנו בח"ב הסת"פ (אות ו') שאומר אשר הפנימי הוא העבה ביותר והחיצון הוא הזך ביותר, דהנה העיבור משתמש רק בעביות דשורש שהיא הזכה ביותר, וממילא הוא חיצון, ואילו פרצוף המוחין משתמש בעביות הגדולה יותר שהיא עביות דבחי"ב, ולכן הוא הפנימי.

592) סיכום: אינו יכול לפרש שה"ת בגניזו, הכוונה לבחי"ד, כי בחי"ד כן מגולה, דהא היא עושה את הצמצום. ולכן מפרש שהכוונה לרשימות ד-ג', שהן רשימות דגדלות, שהן מכונות ה"ת מצד שבאות מלמטה מטבור המכונה ה"ת. דהנה כל פרצוף מחולק באופן שרירותי כך: בראש יש ט"ר ומלכות, ובגוף יש ט"ר ומלכות, והט"ר דגוף הם בתוך עד הטבור, ומטבור ולמטה היא מלכות בלבד.

בתע"ס (ח"ח אות א') באו"ב שואל: מאין יש עביות דשורש בקטנות דאצילות? ועונה: א) מלמעלה מטבור דא"ק, כי מטרם עולם האצילות יש גע"ס ועולם הנקודים, שיצאו על בחי"ד בחי"ג בחי"ב ובחי"א, נמצא ע"פ הסדר שלמעלה מטבור צריכה להיות בעולם האצילות בחי'

אור ש"ס

בחי"א, כך גם לא"א יש בחי"א, ויש בכוחו לתיתה לאו"א מיד. אולם או"א כשצריכים להאציל את ז"א, אין בכוחם לתת לו בחי"א בפעם אחת, כיון שאין להם קשר לג"ר דנקודים.⁵⁹⁴ לכן, בתחילה נותנים לו עביות דשורש, ורק אח"כ נותנים לו יניקה, בחי"א, שנמשכת להם ממה שנשאר בג"ר דנקודים, כנ"ל. (הכונה למה שפרצוף א"א נתן להם).⁵⁹⁵

הערות וביאורים

הפרצופים הזכר והנקבה עומדים בימין ושמאל, דהנקבה נמצאת במצב של מיעוט חסדים המכונה שמאל, והזכר הוא בימין, דהיינו שמשפיע חסדים הנבחנים לקטנות. משא"כ בעתיק שלקח לתקן את הקטנות דג"ר דנקודים שנשארו גם הכלים וגם האורות, ע"ז אומר הרב - שלכן הזכר והנקבה דעתיק עומדים פו"א ולא בימין ושמאל, מכיון שמבחי" קטנות אין לו מה לתת להם, דלו יש הרבה פחות מהם, כי יש לו רק א' דהתלכשות ועביות דשורש ולא יותר, ולהם יש הרבה יותר ממנו, ולכן מבחי" הקטנות הם לא נקראים נקבה, אלא הם נותנים לעתיק את האור שיש להם מבחי" הקטנות. רק מצד הגדלות עתיק צריך להשפיע להם. ולכן עמידת הזכר והנקבה בעתיק היא פו"א בניגוד לשאר פרצופי אצילות.

וא"כ לפי"ז מובנת התשובה לשאלה, דהשאלה היתה - איך יש עביות דבחי"א המכונה מצב של יניקה בעולם האצילות? או שיש נפש מצד הקטנות, או שיש ד' ג' מצד הגדלות, ומהיכן יש בחי"א ויניקה? תשובה: הבחי"א באה מעתיק, היות ועתיק לקח את הכלים דקטנות דג"ר דנקודים עם האורות שלהם, והיות שלא נפגמו ולא נתמעטו, לכן הם משפיעים לעתיק את האור של הקטנות דנקודים שיצא על ב' דהתלכשות וא' דעביות. ומזה עתיק קיבל בחי" יניקה.

וע"ז מוסיף האו"ש כאן עוד נקודה, דקשה למה מחולקים המצבים דפרצופי הג"ר לשנים (עיבור יניקה מחד גיסא ומוחין מאידך גיסא) והמצבים דפרצופי הו"ק לשלש (עיבור, יניקה, ומוחין)? מדוע נשתנו הזו"ן מפרצופי הג"ר, שאצל הזו"ן יש שלשה מצבים, משא"כ לפרצופי הג"ר יש רק שני מצבים? ומתוך האו"ש, דכיון שלעתיק יש את הבחי"א דנקודים ע"כ האציל תיכף את א"א מבחינה זו, וכן עשה א"א לאו"א. דהנה עתיק וא"א שניהם תקנו את הג"ר דנקודים, לכן ע"ז האציל א"א את או"א בעיבור ויניקה בב"א, משא"כ לאו"א שכבר אין שום קשר לג"ר דנקודים, לכן אין בכוחם לתת לז"א עיבור ויניקה בב"א, אלא צריכים למדוד לו את הדבר בג' פעמים, בג' זווגים.

ולעיל הקשינו: כמו שעתיק לקח את מחצית הכתר העליונה הוא גם לקח את מחצית או"א העליונים, ואת המחצית דאו"א התחתונים לקחו או"א דאצילות, א"כ בדיוק כמו שא"א יש לו חצי דבר ממה שעתיק לקח, גם לאו"א יש להם חצי דבר ממה שעתיק לקח, א"כ מה ההבדל? ומדוע אומר האו"ש שלאו"א כבר אין שום קשר לג"ר דנקודים? גם לאו"א צריך להיות קשר לג"ר דנקודים כמו שלא"א יש קשר? ואולי אפשר לתרץ, בשלמא א"א מסובב מעתיק, א"כ יש פה תרתי למעליותא, (א) בזה שא"א מסובב מעתיק באופן ישיר. (ב) הוא המחצית התחתונה של הכתר דנקודים, משא"כ או"א, נכון שלקחו את מחצית או"א התחתונה, ועתיק לקח את המחצית העליונה, אבל אין קשר של סיבה ומסובב עם עתיק. ולכאורה קשה: כי הרי מי שממשיך את הקטנות דאו"א זה עתיק, שהרי למדנו שבזמן שא"א משלים את חסרון של האח"פ שלו בעתיק, אז גם עושה עתיק זווג על גו"ע דאו"א הדבוקים באח"פ דא"א. נמצא שעתיק עושה את הזווג לצורך או"א, א"כ הדרא קשיא לדוכתא: למה או"א לא יכולים לקבל את בחי" היניקה מהכלים דנקבה דעתיק, ולתת לז"א עיבור ויניקה בב"א?

כשהאציל עתיק את פרצוף א"א, היות והיתה לו בקטנות בחי"א, האציל את א"א ג"כ עם בחי"א, ונתנה לו ביחד עם העיבור כנ"ל. וכן א"א האציל את או"א עם בחי"א, כיון שא"א ועתיק הם בחי" אחת מצד הכלים שלקחו לתקן, בחי" כתר דנקודים, דעתיק לקח את מחצית הכתר העליונה, וא"א את המחצית התחתונה. לכן, כפי שלעתיק היתה

לומר: כיון שמהותו של עתיק היא שורש דעביות, וכיון שאדמו"ר זצ"ל כבר חידש שבזמן הגדלות כאשר מקבל ד-ג', אזי זהו ד-ג' של שורש, כמו"כ צל"ו שכאשר מקבל יניקה, אזי זהו א' של שורש.

פירושו: עתיק הליכש באופן ישיר על הג"ר דנקודים וקיבל את אורם. א"א קיבל אורם מעתיק, כיון שמצד מה שלקחו לתקן נחשבים לבחינה אחת, דשניהם לקחו את ב' הבחינות של הכתר דנקודים. אבל לאו"א כבר אין קשר לעתיק, ולכן אינם יכולים לקבל את אור הג"ר דנקודים.

ויש להקשות: הנה למדנו שעתיק לקח גם את מחצית או"א העליונה דנקודים לתקן, ואו"א דאצילות לקחו את המחצית התחתונה, א"כ מאותו טעם שגורס שעתיק וא"א הם בחינה אחת, כי לקחו ב' מחציות של הכתר, מאותו טעם ממש צריך לומר שעתיק ואו"א הם בחינה אחת, כי לקחו ב' מחציות של או"א דנקודים. וא"כ מדוע אין או"א דאצילות יכולים לקבל את הבחי"א דג"ר דנקודים מעתיק, ולתיתה לז"א ג"כ בבת אחת עם העיבור? ויל"ו: (א) אה"נ שמצד הכלים דנקודים או"א נחשבים למחצית התחתונה דעתיק, אבל המערכת דכלים דמ"ה היא שמפרידה אותם, כי מצד המ"ה עתיק משמש עם בחי"ד ואילו או"א עם בחי"ב, ונמצא שאין קשר ישיר ביניהם, ולכן אינם יכולים לקבל את הבחי"א מן המקור, אלא רק מא"א, שכבר אינו המקור, ולכן אינם יכולים לתת לז"א עיבור יניקה בבת אחת, אלא בב' שלבים, אם כי ודאי שהבחי"א דז"א נובעת מן הג"ר דנקודים. (ב) ניתן גם לומר שמחצית הכתר התחתונה לא נפגמה בנקודים, אלא נשארה על מקומה, כיון שלא היה לה שום קשר לשבירה. אבל מחצית או"א התחתונה כבר קשורה לשבירה, ולכן אינה יכולה להתאחד עם מחצית או"א העליונה שבעתיק שאינה קשורה לשבירה. וביאור הדברים: דהנה הכתר הוא בחי" התלכשות, שאין לה קשר לגוף, ולכן אפילו למחצית הכתר התחתונה, שהיא כלים דאח"פ, כלים דגדלות, אין להם קשר ישיר לשבירה. משא"כ או"א שהם בחי" העביות אשר היא המתפשטת לגוף, ע"כ האח"פ שלהם ודאי קשורים לשבירה, ולכן אינם יכולים להתחבר עם הגו"ע דאו"א המצויים בעתיק (והגם שאין מדובר כאן על אח"פ דפב"פ דאו"א, אלא על אח"פ דפב"א, כידוע לבקיאים, שאלו הם אח"פ שכתר השלים לאו"א, מ"מ כיון שהנושא הוא או"א שהם בחי" העביות כנ"ל, לכן נחשב שיש להם קשר לשבירה).

(595) סיכום: כל פרצוף מפרצופי אצילות לקח לחלקו כלים ישנים מעוה"נ בכדי לתקנם, ועתיק דאצילות לקח את הקטנות דג"ר דנקודים שנשארו כלים ואורות. ואומר לקמן, שהזכר דעתיק דהיינו הכלים החדשים שנגלו באצילות, והנקבה דעתיק שהם הכלים הישנים שעתיק לקח מעוה"נ לתקנם, הם עומדים פו"א (פנים ואחור), משא"כ הזכר ונקבה דאו"א ודאו"א וכו', הם עומדים בימין ושמאל, ולא פו"א. ומסביר מה ההבדל בין ימין ושמאל לפו"א? ומסביר כך: ימין ושמאל הם ערכים של חסדים, דימין הוא ריבוי חסדים ושמאל מיעוט חסדים. פנים ואחור הם ערכים של חכמה, פנים מורה על ריבוי חכמה, ואחור מורה על מיעוט חכמה. א"כ כל הפרצופים שלקחו לתקן כלים מנקודים שאבדו את אורם, קודם צריכים לתת להם קטנות, ולכן בכל

אור שָׁלוֹם

נרנח"י דנפש, אז אמו משפעת לו בחי"א דעביות, היינו שמשגי רצון לקבל ומפטיק להתבטל לעליון. ואז נעשה כאורח, כדבר זר, ומוכרח לצאת לחוץ מאמו, כיון שאסור לו לקבל את הגדלות שיש באמו.⁵⁹⁸ אז, כבר יש לו מציאות ועביות בפני עצמו, וכבר נק' ולד ולא עובר, אלא שכמו בגשמיות, כאשר התינוק עדיין צריך לאמו, אמו לוקחת אותו ומניקתו, ואח"כ מחזירתו למקומו, אולם הוא בעצמו אינו מסוגל להמשיך מזונות, כך גם כאן, התחתון אינו מסוגל להמשיך בעצמו, דעדיין אין לו כלי קבלה.⁵⁹⁹ וזהו מצב היניקה.⁶⁰⁰

אולם אליבא דאמת, לומדים שכל פרצוף מא"א ולמטה, תיכף עם לידתו נופל לבי"ע, ומאבד כל מה שהיה לו. ובחי' עיבור ויניקה שלו נשארים באצילות.⁶⁰¹ אח"כ ע"י תיקונים עולה לאצילות, ומקבל שוב בחי' עביות דנפש, בחי' עיבור שהיתה לו, ואח"כ מקבל יניקה. נמצא, שמשגי את בחי' העיבור לאחר הלידה, לאחר שיצא לחוץ. ומה שלמדנו שבעיבור היה לו הכל, בחי' זו נאבדה ממנו, ואח"כ מקבלה מחדש.

וצל"ד, אשר סיבת ירידת הפרצופים בזמן לידתם לבי"ע, היא מפני שברשימות שנשארו מעוה"נ, נשאר רושם ממה שהאור היה צריך להתפשט למטה מפרסא. ע"כ הפרצופים יורדים לבי"ע (אולם הרשימות והאורות נשארים באצילות), ושם יונקים מ"ב דדי בהמה", שהם שלישים תחתונים דנ"ה דעתיק הנמצאים בבי"ע. דיל"ד שעתיק נבחן לצ"א, לכן גם בבי"ע יש לו את כל האורות. והיות שהוא מתפשט בבי"ע, לכן יש לו השתוות עם הפרצופים

רואים אנו שבעתיק יש בחי"ש ובחי"א. אולם אין לשכוח שאין התפשטות בגוף לא מבחי' שורש ולא מבחי"א, ורק כשנעשה בעתיק זווג על ד'-ג' אז נעשה פרצוף, ראש וגוף. ואליבא דאמת אין בירור על ענין ראש וגוף: ההנה בעיבור מתפשט אור הנה"י בכלים דכח"ב, אולם אין פירוט האם זה בראש או בגוף. וכן כשבא אור היניקה אין פירוט האם מדובר בראש או בגוף.⁵⁹⁶

ב. ונרחיב בהכנת מצבי עיבור ויניקה: לעובר יש את כל הנרנח"י, וזה נק' "שוראה מסוף העולם ועד סופו", מכתר עד מלכות. ולכאורה קשה הדבר להבינו - כי איך יתכן שלעובר שיש לו רק עביות דשורש, תהיה גדלות? ויל"ו, דוקא משום זה שיש לו רק עביות דשורש, לכן מסוגל לקבל גדלות. פירוט: בזמן העיבור, אין לעובר מציאות לעצמו, הוא מתבטל לעליון. ומוגדר מצבו אז שהוא "ירך אמו", ו"אוכל מה שאמו אוכלת". לכן, אין פחד אז שישמש באיזה דבר שאסורה בו ההשתמשות, כיון שאמו מבררת עבורו את המזון, ע"כ יכול לקבל גדלות. וזהו ביאורה של עביות דשורש, שמתבטלת לעליון, ואין לה עביות בפני עצמה, שהרי היא בחי' כתר שנק' רצון להשפיע. לכן נקראת מלכות שמשמשת בעביות דשורש בשם עיבור, דוגמת העובר שאינו עולה בשם אצל אמו.⁵⁹⁷

כשבא זמן הלידה, אומר הרב: "בעה"ב דוחה את האורח לחוץ" (תע"ס ח' י"ב אות ו'). ויל"ה: א. מדוע דוקא בעת הלידה דוחה אותו לחוץ? ב. מה אכפת לבעה"ב שהולד ישאר בפנים? ת' - כשבא עת הלידה, שפירושו - לאחר שהעיבור נגמר, היינו שלעובר יש כבר

הערות וביאורים

לעליון, כאילו האדם אינו נמצא. וכיון שמתבטל לעליון הריהו זוכה לנרנח"י, דהיינו להנות מן הגדלות של העליון. ועכ"ז מוגדרת מדרגת העיבור בשם נפש, שהיא האור הקטן ביותר. דכיון שאינו משיג את האורות ע"י כלים ועבודה שלו, נחשב כל זה לאיכות קטנה של אור, רק נפש בלבד (בספר "אור הבהיר" מגדיר את המלכות דא"ס כנפש בלבד, דהיא בבחי' מחשבתו יתברך כמו בעיבור). אולם אחרי עיבור צריך להמשיך הלאה, אסור לתינוק להשאר ברחם אמו, הוא חייב לצאת לרשות בפני עצמו, אחרת גם הוא וגם אמו נמצאים במצב סכנה.

598 כי אין לו כח לכוון עמ"נ להשפיע על אורות גדלות, רק מקודם כאשר התבטל לעליון, עשה העליון עבורו את כל העבודה.

599 והלא אומר שמשגי רצון לקבל! ? תשובה: מש"א שאין לו כלי קבלה, אין הכוונה שאין לו רצונות דקבלה, כי הרצון לקבל שהתגלה בו, הוא שהפריד אותו מהעליון להיות רשות בפני עצמו, שזה מכונה לידה. אלא הכוונה שאין לו מסכים על כלי הקבלה, כיון שהצ"ב רובץ על הכלים דאח"פ, דהיינו שהה"ת שולטת על כלי הקבלה, ואינו יכול להשתמש בהם. נמצא, מצב של לידה הוא מצד אחד קנין של ישות בפני עצמו, מצד שני כיון שהכלי קבלה מצומצמים, וכאן מדובר בקדושה, לכן יש לוולד מסך רק על כלים השפעה, ולכן כמו בגשמיות שעדיין אמו צריכה להמציא לו מזונות, כך גם כאן העליון צריך להמציא לו מזונותיו, דאין לו אפשרות להשתמש בכלים להמשיך את האור העליון בעצמו. נמצא, הן בעיבור והן ביניקה העליון ממציא את מזונותיו, רק בעיבור עדיין אין לו ישות בפני עצמו, מש"א כביניקה כבר יש לתחתון ישות בפני עצמו.

600 ואז משמש בכלים להשפעה בלבד דבחי' רוח.

601 ויל"ה: אם תיכף עם לידתו נפל לבי"ע, עדיין לא הספיק לקבל יניקה! ? תשובה: א) היה צריך לקבל יניקה, רק לא הספיק לקבלה. ב) בפרצופי הג"ר העיבור והיניקה באים בבת אחת.

אלא צריכים לתרץ: נכון שעתיק עושה את הזווג דקטנות דאור"א, אבל הוא עלי עליון, והעליון שהוא א"א צריך לקבל את האור, ולהשפיעו לאור"א, כי אחר ככלות הכל עתיק ואור"א אינם סיבה ומסוכב (ולעיל תירצנו תירוצים אחרים).

ובקשר לזה קשה באופן כללי - איך עתיק מלביש על ראש דנקודים, הרי התחתון שנוולד ממלכות דגוף דעליון לא יכול להלביש על ראש דעליון, כי לא יכולה להיות לו השגה למעלה ממקור יציאתו, א"כ איך עתיק מלביש על ראש דנקודים? ויל"ו, שבגלל שהוא צריך לתקן את הג"ר דנקודים, לכן מלביש עליהם. וזה לא היה במציאות מקודם, כי כאן בפעם הראשונה יש מציאות שהתחתון צריך לתקן את הכלים דעליון, ולהמשיך להם גדלות, ולכן הוא מלביש אותם.

596 נמצא, שמצד אחד קובע שבעיבור ויניקה אין כלל גוף, והיה זה מצד שהם עביות קלושה שאינה מתפשטת לגוף. ואם בנקודים היתה רק הארה מועטת בגוף, עאכ"ו בעביות דשורש דאצילות. אולם מצד שני קובע שאין בירור בענין זה, ומהן ספיקותיו? אפשר לומר: א) בגשמיות רואים שיש לעובר וליונק גוף מושלם. מצד שני עדיין אינם מתפקדים באופן מושלם עם הגוף, דלמשל אינם יכולים ללכת. ב) בהסת"פ של ח"ו אומר, אשר אחר התכללות הבחי"ד בעביות דא' דנקודים, ובעביות דשורש דאצילות, אזי כן יש יכולת התפשטות לגוף. אולם רבינו האו"ש הסתפק בזה עצמו, כי גרס שכוונת ההסת"פ על הגדלות, ולא על הקטנות.

597 השאלה היתה: איך יתכן שלעובר שיש לו רק עביות דשורש, דהיינו מסך קטן מאד, וכוחות התגברות קטנים מאד, תהיה גדלות? ? התשובה: עביות דשורש היא עביות דכתר, והתכונה של הכתר היא רצון להשפיע בלבד, ללא שום רצון לקבל. וזוהי המדרגה הראשונה שאדם משיג בדרך עבודת ה', ממטה למעלה, היינו שממית את הרצון לקבל, ומשתמש רק ברצון להשפיע. ומשמעות הדבר - התבטלות

עתיק עולה לעיבור ב' לצורך גדלותו, ואז ממשיך אור דע"ב ס"ג אשר גורם לעליית האח"פ לראש, וזווג על בחי"ד, אשר ממשיך קומת כתר. **קכב**) והנה אח"ו עולה פעם ב' למ"ן להעליון ונקרא עיבור ב'. ומקבל שם מוחין מע"ב ס"ג דא"ק, ואז יורדת הבחי"ד מנקבי עינים למקומה לפה (כנ"ל באות ק"א), ואז נעשה הזווג על בחי"ד במקומה, ויוצאות ע"ם בקומת כתר, והכלים דאח"פ מתעלים וחוזרים למקומם בראש, ונשלם הפרצוף בע"ם דאורות וכלים. ואלו המוחין נקראים מוחין גדלות של הפרצוף. וזוהי קומת פרצוף הא' דאצילות, הנק' פרצוף הכתר או פרצוף עתיק דאצילות.

אור שלום

דשורש המכונה עיבור, ⁶⁰⁵ אח"כ עביות דבחי"א שנקראת קטנות, ואח"כ קומת נשמה היוצאת על עביות דבחי"ב, הקרויה מוחין. **קכב**) והנה אח"ו עולה עתיק פעם ב' למ"ן להעליון, היות שהמסך כלול מרשימות ד-ג' והן דורשות מילוי. ⁶⁰⁶ ויל"ה: מדוע לא לומדים שבחי' אחרונה נאכדת בגדלות דאצילות, כשם שלומדים שנאבדה בקטנות? (הסבר השאלה: פרצוף עתיק יוצא בקטנות בבחי' שורש דעביות וא' דהתלבשות. א"כ רואים אנו שבחי' אחרונה נאבדה, כיון שבעוה"נ היה ב'-א'. אולם בגדלותו יוצא על בחי' ד-ג' כפי שהיה בעוה"נ, ומדוע בגדלות אין לומדים שבחי' אחרונה נאבדת?) (ואין לתרץ שאצילות יוצא על רשימות דלמטה מטבור

הנמצאים בכי"ע. עוד למדנו, שב' שלשים תחתונים דנ"ה דעתיק דבוקים במלכות דאצילות, שענינה - שיתוף מדת הרחמים בדין. ובחי' זו יונקים הפרצופים שנופלים לבי"ע מב' דדי בהמה, ועי"כ מסוגלים לעלות לאצילות. ⁶⁰² ומתפשטים החג"ת מתוך הנה"י, היינו שנעשים מדרגה בפני עצמם. ⁶⁰³

סיכום: המסך דנקודים, עם כל הרשימות, עלה לראש דס"ג. והוא בירר מכל המ"ן את הבחי"ד שיש בהם, ⁶⁰⁴ וממנה נעשה כתר, שהוא עתיק. ומבחי' חכמה נעשה א"א, ומבחי' בינה נעשו או"א, ומבחי' ז"א נעשו זו"ן. ובכל אחד מחמשת הפרצופים הללו היתה עביות

הערות וביאורים

יונק מחיה. דהנה הסמל של רומי הוא ב' תינוקות שיונקים מזאבה. וזה מבוסס על המיתולוגיה הרומית שב' התינוקות רומוס ורומולוס הלכו לאיבוד, ונשארו בחיים ביער ע"י שינקו מזאבה. נקודה מעניינת שהמיתולוגיה לא מספרת שינקו מצביה וכדומה, אלא דוקא מזאבה שהיא חית טרף, וזה אכן מתאים לתכונת עשו השואף לדם וטרף. **603**) רצ"ל במדרגת היניקה, כאשר יש מסך על עביות דבחי"א, אז ניכרים החג"ת ומתפשטים מתוך הנה"י, כלומר שמדרגתם שהיא מדרגת רוח ניכרת. משא"כ בזמן העיבור אזי החג"ת מלוכשים בתוך הנה"י, ואינם ניכרים.

604) הנה ידוע שעתיק לקח לתקן את כל הבחינות שאין להן שום קשר לשבירה, שהן הבחינות הזכות ביותר, א"כ איך מאידך גיסא לקח את הבחי"ד שהיא הבחי' העבה ביותר! ? תשובה: היות שעתיק מבחי' או"י הוא כתר שהוא הכלי הזך ביותר, א"כ הוא בירר את הכלים הזכים ביותר דנקודים, המתאימים לבחינתו דאו"י, ולכן כיון שהוא כ"כ זך היה בכוחו לקחת מכללות הרשימות את הרשימות דבחי"ד ולהמשיך עליהן אור. נמצא, מצד או"י הוא בחי' שורש דעביות, ולכן מצד או"ח הוא מסוגל להתמודד עם הבחי"ד דעביות.

605) פירוש: לפי הנה"ל יוצא - שבעתיק היתה עביות דשורש של בחי"ד, או עביות דשורש של כתר, ובא"א עביות דשורש של חכמה, וכו' עד"ז.

606) יל"ה: הנה למדנו שבעולם הנקודים היו ב' מצבים: א) כאשר נגמר הזווג דקטנות מתעוררות הרשימות ד-ג' הכלולות בה"ת ומבקשות מילוי, ועי"כ נעשה זווג ע"ב ס"ג ומבטל את הצמצום בכתר, אז מאירה הארת הגדלות דרך הטבור בכתר דנקודים, וגם או"א נשלמים על ידו ונעשים פב"א. ב) אח"כ יש עליית מ"ן מש"ת דנה"י דא"ק ואז אמא חוזרת פב"פ עם אבא, ועי"כ זווג יוצאים ז' המלכים. והנה גם פה חוזר אותו הסדר - שבתחילה לאחר שנגמרה הקטנות דעתיק מתעוררות הרשימות ד-ג' ורוצות מילוי, ואז עולה למ"ן פעם ב', ונמשך אור דע"ב ס"ג ומבטל את הצ"ב אצלו. אבל או"א דיליה רק חוזרים עי"כ פב"א ולא פב"פ. והנה ממצב זה נולדת כבר הקטנות של הפרצוף הב' דאצילות שהוא א"א, דכיון שעתיק כבר בגדלות יכול להוליד את הקטנות של א"א. ואח"כ כאשר מתעוררות הרשימות דגדלות דא"א לקבל מילוי, אז הן גורמות שאו"א דעתיק יחזרו פב"פ, ועי"כ מתפשט אור הגדלות בא"א.

602) נמצא, עתיק משמש כאמצעי בין אצילות לבי"ע, כי מצד שהוא בחי' כתר אין עליו שום הגבלה, כי כתר פירושו השפעה טהורה, ועל השפעה אין הגבלה. ולכן הוא יכול להאיר במקום בי"ע. מאידך גיסא הוא מחובר גם עם האצילות. ועי"כ יכול להעלות את הפרצופים הנמצאים בכי"ע אל האצילות, כי מקשר בינם לבין הערכים של המלכות דאצילות, שהם ערכי שיתוף מדת הרחמים בדין, וזה נבחן שהם יונקים מבש"ת דנ"ה דעתיק המכונים ב' דדי בהמה, מטעם שהיניקה היא מנ"ה הנבחנים לרגלים, בדומה לדדי הבהמה הנמצאים בין רגליה. וענין הפנימי דב' דדי בהמה - דהנה בהמה משמעותה שמשמשת בכלים דקבלה, ולכן נבחנים הש"ת דנ"ה דעתיק לדדי בהמה, מטעם שמתפשטים במקום בי"ע שהם כלים דקבלה, משא"כ דדי אדם הם בחזה שמרמו על כלים דהשפעה בלבד.

נכתב עוד בשיעור:

א) דדי בהמה בניגוד לדדי אדם, המה באזור הרגלים, משא"כ דדי אדם הם בחזה. פירוש: הנקת אדם היא הנקה והזנה של מדת הרחמים, הנמשכת מבחי' בינה, המכונה חזה. משא"כ הזנת בהמה היא של מדת הדין, ולכן דדי הבהמה המה ברגלים, המרמזים על כלי קבלה, שעליהם שורה דין.

ב) הפרצופים שנופלים זהו מצד הרשימות שנשארו מהתפשטותם בנקודים לבי"ע, ומשבירתם. דהיינו - כיון שבנקודים נמשכו לבחי' מקבל עמ"נ לקבל המכונה בי"ע, לכן כל זמן שהפרצוף בטל לעליון, אינו נופל לבי"ע, אולם ברגע שמקבל ישות בפני עצמו, שזוהי לידה, תיכף ומיד מתעורר הרצון לקבל עמ"נ לקבל וכובש אותו, וזה נבחן שנופל לבי"ע.

ג) יניקתו מב' דדי בהמה, היא בחינה שיש בה ב' הופכים. כי מצד אחד עתיק מתפשט בכי"ע, היינו שמתפשט בכלי קבלה, ומצד זה יש לו השתוות לפרצופים אשר נפלו לבי"ע, ויכול להזינם. מצד שני כיון שעתיק עצמו הוא בלתי גבולי, ואין הגבול של הפרסא קיים לגביו כלל ועיקר, לכן יכול להמשיך הארה ממלכות דאצילות, דהיינו הארה אשר קובעת שצריך לשמש רק בכלי השפעה, כי אצילות הוא במקום כלי השפעה דנקודות דס"ג כידוע. ונמצא שיכול להמשיך הארה ממלכות דאצילות, אל הכלים שנפלו, בזכות הקשר שיש לו איתם, דרך מדת הדין, דהיינו דרך תכונת הקבלה, ועי"כ לאט לאט יכול להעלותם לשליטת האצילות.

ד) בענף הגשמי ההסטוריה האנושית רשמה לפניה מציאות שתינוק

אור ברוך

נה) הלא אח"פ דכתר הם מחצית התחתונה דכתר, שממנה נעשה א"א, ולא עתיק, א"כ איך אומר שאח"פ דכתר העלו את גו"ע דקומת חכמה? ואפשר שכונתו על הרשימות. היינו מבחינת המ"ה, שפירושו - מבחינת הרשימות שעלו כולן לראש דס"ג, עי"ז שהיו נכללות בהמסך.⁶¹³

מאחר שצ"ב חזר למקומו, ע"כ נפלו הרשימות דאח"פ דכולהו מדרגות לגו"ע דמדרגה התחתונה, ולכן בזמן שעתיק עולה לעליון להמשיך מוחין על האח"פ דקומת כתר, דבוקים שם גם גו"ע דקומת חכמה, וגם עליהם נמשך מילוי.

קבג) וכבר ידעת, שאחר שביה"כ חזרו ונפלו בלהו אח"פ מהמדרגות, כל אחד להמדרגה שמתחתיו (בנ"ל באות ע"ז, ובאות ק"ו). ונמצאים אח"פ"י דקומת כתר דנקודים בגו"ע דקומת חכמה,

כבר לראש לפני שיצא פרצוף ישסו"ת,⁶⁰⁹ וכן הרשימות דמלכי

תנהי"ם עלו כבר לפני שיצא ראש הדעת. ומדוע עלו שוב כעת? אלא צל"ו היות שמכל הגדלות לא נשאר דבר, לכן מוכרחים שוב לעלות ולהמשיך מילוי. אלא צל"ו שכל ג' מיני רשימות אלו: ד-ג', ג'-ב' וב'-א', בחי' אחרונה שלהם נאבדה. היינו שעוברים תהליך של מעבר מג"ר דחכמה לר"ק דחכמה.⁶¹⁰ וזאת אנו רואים, היות שבעוה"נ היו מאירים על צ"א, וכעת מאירים רק על צ"ב, היינו בחי' אח"פ דעליה.⁶¹¹ (פירוש: אח"פ שאינם אמיתיים, אלא אח"פ שנכללו בזמן שביה"כ בכלים דגו"ע. עיין ב"אור שלום", אות צ"א).

אולם לכאורה קשה על פרצוף עתיק, איך משמש עם ד-ג' בצ"א, הלא בחי' אחרונה נאבדת? ויל"ו היות שעתיק צריך להיות אמצעי בין פרצופי א"ק לפרצופי אצילות, לכן משמש גם בבחי' צ"א וגם בצ"ב, אבל אינו מאיר אלא בבחי' אח"פ דעליה.⁶¹²

קבג) שאחר שביה"כ חזרו ונפלו בלהו אח"פ מהמדרגות, כיון

דגלגלתא, כיון שלמדנו שיצא על רשימות דמסך דנקודים שעלה לראש דס"ג.⁶⁰⁷ ת' - אליבא דאמת גם באצילות רואים אנו שבחי' אחרונה נאבדה, באופן אחר מהרגיל, היינו שמאיר רק ו"ק דחכמה. פירוש: למדנו שהכלים דלמעלה מטבור דגלגלתא נתמלאו, אולם הכלים שלמטה מטבור דגלגלתא הינם ריקנים וצריכים למלאותם. עוד למדנו, שהרשימות שנשארו שם הן ד-ג'. האור הראשון שקיבלו, היה ע"י נקודות דס"ג, ושם ארע הצ"ב. אח"כ יצא עוה"נ, ועליו היה מוטל למלא את הכלים הנ"ל, לכן יצא בגדלות על רשימות ד-ג' ומילא אותם, אלא שארע בו מקרה השבירה. לכן צריכים למלא שוב את הכלים דלמטה מטבור, ע"י רשימות ד-ג'.⁶⁰⁸

ולמדנו, בעוה"נ היו הד"ג' מאירים בפרצוף הראשון הוא פרצוף או"א. ובפרצוף השני, ישסו"ת, האירו ג'-ב', ובראש הדעת שהוא פרצוף שלישי האירו ב'-א'. לאחר השבירה נשארו רשימות מכל שלשת הפרצופים. (ויש להבחין אשר הרשימות דמלכי דחג"ת עלו

הערות וביאורים

610) ואפשר להסביר - דכיון שכל המערכת דנקודים נשברה, לכן אין שייך "בחינה אחרונה נאבדת", כי ענין זה היה בפרצופי עקודים, כאשר כל אחד קיבל את המקסימום שיכול לקבל עמ"נ להשפיע, אז בא הביטוש של האו"מ שביטל את המסך של בחינת אותו פרצוף, בכדי שיצא הפרצוף הבא. אבל כאן לא קיבלו את מה שצריכים לקבל עמ"נ להשפיע, ממילא צריכים לחזור שוב על אותה מערכת בדיוק, ולתקנה באופן כזה שלא תהיה שוב שבירת הכלים בזמן הארת הגדלות. ואדמו"ר זצ"ל בכל זאת רוצה לקיים את הכלל "בחינה אחרונה נאבדת", ולכן אומר שאין ממשיכים בדיוק כפי שהמשיכו בנקודים על ד-ג', אלא ממשיכים רק ו"ק מכל בחינה, ובערך זה מתקיים הכלל הנ"ל.

611) פירוש: כיון שאין ממשיכים את האור ע"י כלים דקבלה אמיתיים, ממילא גם לא נמשך ג"ר אמיתי, אלא רק ו"ק מכל קומה וקומה.

612) פירוש: התירוץ - שאליבא דאמת עתיק אינו משמש בצ"א לצורך עצמו, אלא רק בכדי להוות אמצעי בין פרצופי א"ק לפרצופי אצילות, אבל לעצמו משמש בצ"ב ובבחי' אח"פ דעליה, ולפי"ז גם מאיר לאצילות. אבל במ"א מתרץ אדמו"ר זצ"ל אחרת, ואומר דכיון שעתיק הוא בחי' כתר דאו"י שהוא השפעה גמורה, ובחי' ממה למעלה, לכן אין עליו שום הגבלות, ויכול לקבל אפילו את הכלים דקבלה דבי"ע לתוך המערכת שלו, מטעם שדוחה את כל רצונותיהם ממה למעלה. וממילא לפי"ז לא ק"מ, איך משמש בצ"א, דכיון שהוא בחי' כתר דאו"י, לכן לא שייכים בו צמצומים. ומה שמשמש בצ"ב ובאח"פ דעליה הוא רק לצורך התחתונים.

613) פירוש: הנה יש להבחין ב' ענינים בפרצופי אצילות: א) יציאת פרצופי אצילות היא בדומה ליציאת פרצופי עקודים, דהיינו שכל תחתון נבנה מרשימות שנשארו מן העליון. דהנה לאחר הזדככות גלגלתא דא"ק עלה המסך עם רשימות דגלגלתא, ועליהם נעשה זווג בראש הגלגלתא, וממנו התפשט אח"כ פרצוף ע"ב. כמו"כ כאן פרצוף

607) ואין לתרץ שאצילות יוצא על רשימות דלמטה מטבור דגלגלתא. היינו שיש עלית מ"ן חדשה מנה"י דא"ק, כיון שלמדנו שיצא על רשימות דמסך דנקודים שעלה לראש דס"ג. היינו הגדלות שלו יצאה על רשימות דגדלות דנקודים, א"כ צריכה להיות הזדככות. ולולא דמסתפינא הייתי כן אומר שאצילות יוצא מרשימות דלמטה מטבור דגלגלתא, דהנה לאחר השבירה חזר צ"ב למקומו בכל המדרגות דנקודים. ואם ה"ת דגלגלתא חוזרת ומתחברת בכל המדרגות, הרי גם חוזרים בהעלם הרשימות ד-ג', שהרי הרשימות הללו כלולות בה"ת כידוע. וא"כ כאשר עולה המסך דנקודים לראש הס"ג, לצורך הולדת האצילות, הוא כלול מן הה"ת הזאת, ולכן כאשר יוצא אצילות על הרשימות הללו, יש בתוך הה"ת שלהם שוב את הרשימות ד-ג' דא"ק.

608) השאלה היא - שענין בחינה אחרונה נאבדת הוא מטעם - שהנברא רואה שאינו יכול להתגבר כפי שהתגבר מקודם, ולכן משתמש עם בחינה יותר קטנה. ולפי"ז כאשר אצילות רואה שנקודים נשבר, צריך לשמש עם בחינה יותר קטנה! וע"ז מתרץ שאה"נ, באמת משמש עם בחינה יותר קטנה, דהגם שממשיך עם ד-ג' שוב, מטעם שצריך לתקן את הד"ג' האלו שנשברו, מ"מ ממשיך רק ו"ק דחכמה, דהיינו משמש רק עם כלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, מפני שלא רוצה לחזור על הטעות של השבירה שוב.

609) בדומה להזדככות פרצוף גלגלתא דא"ק, שעלו רשימותיו לפה דראש והולידו את ע"ב, כך נשברו מלכי דחג"ת, וממילא המסך דפרצוף זה עלה לראשו, שהוא ראש דאו"א, עם הרשימות, והולידו את הפרצוף הבא שהוא מלכי תנהי"ם. וע"כ שואל: אם לפני שיצאו תנהי"ם כבר עלו הרשימות דחג"ת, ואם לפני שיצא ראש הדעת כבר עלו הרשימות דתנהי"ם, מדוע עולים שוב הרשימות דחג"ת ותנהי"ם בעליית המסך דנקודים לראש הס"ג, לצורך עולם האצילות? וע"ז מתרץ - מכיון שכל מערכת הגדלות הסתלקה, ממילא צריכים להמשיך שוב מתחילתה, היינו מדחג"ת.

ראשית חכמה

הכתוב: "ויעתק משם ההרה", שהוא נעתק מהשגת התחנות, מטעם שמשמש עם מלכות דצ"א, שאינה בשימוש התחנות.

קבג) אחר שבירת הכלים נפלו כל אח"פ מהמדרגות כל אחד למדרגה שמתחתיו. פירוש: מדבר על הרשימות שנשארו מן הקומות שהאירו בנקודים, דנשארו רשימות מע"ס דקומת כתר, ונשארו רשימות מע"ס דקומת חכמה, וכו'. לאחר שחזר צ"ב למקומו בעולם הנקודים אז הרשימות דאח"פ דכתר נפלו לרשימות דגו"ע דקומת חכמה, וממילא כאשר נתקנו הרשימות דאח"פ דכתר בגדלות, אז קיבלו הרשימות דגו"ע דחכמה את קטנותם, וזו למעשה הקטנות של הפרצוף השני דאצילות המכונה א"א. פירוש: כל המדובר כאן הוא מבחי' הכלים החדשים הנבנים באצילות ע"י זוג דהכאה שנעשה על הרשימות שנשארו מנקודים, וכלים אלו מכונים מ"ה. אבל איננו מדבר כאן אודות הכלים הישנים המכונים ב"ן, שהרי אומר לקמן: **ולפיכך בעת העיבור ב' הנדלות דפרצוף הא' דאצילות הנקרא עתיק, שחזרו ונתעלו האח"פ שלו, הנה עלו עימהם יחד גם הגו"ע דקומת חכמה.** והנה מבחי' הכלים הישנים לא לקח עתיק לתקן את האח"פ דכתר, שהרי זה לקח א"א לתקן, אלא על כורחך כדארמון - המדובר על רשימות שעליהם נבנים כלים חדשים דפרצוף הכתר דאצילות המכונים מ"ה.

הגו"ע דקומת חכמה קיבלו עיבור א'. היינו שהגו"ע דחכמה קיבלו בחי' עיבור ויניקה שלהם, שהם בחי"ש ובחי"א, ע"י שעלו עם המ"ן דאח"פ דעתיק לראש הס"ג.

ויל"ח: הנה בעולם הנקודים מצינו כמה קומות כתר: א) קומת כתר שיצאה בראש הב' המכונה ראש הכתר. ב) קומת כתר שיצאה באו"א לאחר שחזרו פב"פ. ג) קומת כתר שהתפשטה במלך הראשון המכונה מלך הדעת. ויל"ה: איזה רשימות של איזו קומה לקח עתיק לבנינו? ויל"ו, שבמצב פב"א שלו לקח רשימות מראש הב' דנקודים, ועליהם נבנית גדלות קומת כתר שלו פב"א. ובמצב פב"פ שלו נבנה על רשימות דקומת כתר דסוג הב', דהיינו במה שהתגלה באו"א דנקודים קומת "הסתכלות עיינין דאו"א זב"ז". ובגוף שלו נבנה מרשימות של קומת כתר דמלך הדעת דנקודים. נמצא מצד הכלים לקח עתיק בראש את הכלים הזכים דקטנות דראש הנקודים, ובגוף לקח את הכלים דמלך הדעת, או את הכתרים של כל המלכים. אבל מצד הרשימות נבנה מרשימות דקומת כתר דראש הכתר וראש או"א ומלך הדעת.

ועוד יל"ש: היכן מצינו בנקודים שאח"פ של קומת כתר נפלו לגו"ע דקומת חכמה, הלא כל הקומות הללו הן קומות דגדלות שלא היה בהן אף פעם צמצום ב'? תשובה: לאחר שחזר צ"ב למקומו, נפלו הרשימות דאח"פ דכל הקומות לרשימות דגו"ע דכל הקומות. דהנה המלכות דנקודים היא הנושאת לכל הרשימות הללו, בעלותה לראש הס"ג. והנה כיון שהצ"ב שוב שורה במערכת, ממילא כל הרשימות הכלולות במלכות דנקודים מורגשות אצלה על סדר דצ"ב.

קכב) והנה אח"ז עולה פעם ב' למ"ן להעליון, היינו לאחר שנגמרה הקטנות דעתיק, צריך לתת מלוי לרשימות דגדלות שנמצאות ברשותו, ולכן עולה לעליון, דהיינו לראש הס"ג פעם ב'. משא"כ הג"ר דנקודים נחשבות נוקבא שלו, כי צריכות לקבל ממנו גדלות. ובאמת לצורך השגת כל מדרגה שהיא, צריך התחנות לעלות מחדש לעליון, ולהתבטל בפני העליון, בכדי שיוכל להמשיך מדרגה חדשה. ובכל פעם מכונה זה עיבור. וז"ש: **ונקרא עיבור ב'.** והנה האר"י הק' שואל: כתוב "מבשרי אחזה אלוך", דהיינו מן התופעות הגשמיות ניתן להבין את המציאות הרוחנית, ובגשמיות אין אנו מוצאים עיבור ב' או עיבור ג', דהיינו שאחר שהולך נולד הוא חוזר לעיבור ברחם אמו! ? ואומר האר"י שבגשמיות יש מציאות - שבכל לילה האדם שוכב לישון על מטתו, ונשמתו חוזרת למעלה בסוה"כ "בידך אפקיד רוחי", ונשאר מוטל על מקומו עם קיסטא דחיותא בלבד, וזוהי תופעה אשר מסמלת את כך שלעולם התחנות צריך להעלות נשמתו לעליון, אפילו לאחר שנולד, וזהו ענין של עיבור ב' וג' בגשמיות. ומקבל שם מוחין מע"ב ס"ג דא"ק, שהם מוחין שבכוחם לבטל את הצ"ב. ואז יורדת הבחי"ד מנקבי עינים למקומה לפה, שהוא מקום כלים דקבלה, ואז נעשה זוג על בחי"ד במקומה. יל"ה: איך תיכף מבחי"א קופץ לבחי"ד? וכן השאלה גם בנקודים. כמו"כ יל"ש: מהו שאומר בתע"ס, שאחר שהפרצוף מקבל יניקה, דהיינו בחי"א, מקבל אח"כ מוחין דנשמה, דהיינו בחי"ב! ? ויל"ו, דאה"נ, שבאמת ע"פ סדר הברורים שנעשה באצילות, אחר בחי"א בכל פרצוף מאירה בחי"ב, ואחר בחי"ב מאירה בחי"ג, וכו'. וזהו מבחי' סדר הקומות הפרטי שמופיע בכל פרצוף ופרצוף. וכאן אינו מדבר מזה, אלא כאן מדבר על גובה הקומה הכללי, דהיינו, שגובה הקומה הכללי דעתיק הוא קומת כתר שיוצאת על עביות דבחי"ד. אבל אינו חולק על הסדר הפרטי, שאחר א' יבוא בירור של ב'. ובעצם אפשר לומר לפי"ז, שאחר א' יוצאת נשמה דכתר, ואח"כ חכמה דכתר, וכו' עד"י. ובעולם הנקודים הגדלות לא יוצאת ע"פ סדר של בירורים שהוא מן הזך אל העב, אלא שבגדלות פשוט חוזר הסדר דצ"א, דהיינו הסדר דנקודים, ושם היה מקודם טעמים ואח"כ נקודות, דהיינו מקודם הקומה יוצאת על העביות הגדולה, ואח"כ הקומה יוצאת על העביות היותר קטנה, וכו' עד"ו. ויוצאות ע"ם בקומת כתר. יל"ו, שמכנה לע"ס הללו קומת כתר, מטעם שמתגלות בעתיק שהוא פרצוף הכתר, המיוחס לנגלתא מצד בחינה שבנגדו, ומצד האו"י הריהו בחינת כתר. אבל מצד או"י יש לעתיק ד' דהתלבשות בלבד, אשר מסוגלת להמשיך הארת כתר, או ו"ק דכתר, ולא קומת כתר ממש. והכלים דאח"פ מתעלים וחוזרים למקומם בראש. ויל"ה: הלא קודם צריכים הכלים דאח"פ לעלות, ורק אח"כ נעשה זוג על בחי"ד! ? ויל"ו, דאין נוקט כאן בסדר סיבה ומסובב, אלא רצ"ל שבמצב הזה עולים הכלים דאח"פ.

וזהו קומת פרצוף הא' דאצילות הנק' פרצוף הכתר או פרצוף עתיק דאצילות. השם של הפרצוף הראשון הוא "עתיק", מלשון

ואח"פ דקומת חכמה בנו"ע דקומת בינה, וכו'. ולפיכך בעת העיבור ב' הגדלות דפרצוף הא' דאצילות הנקרא עתיק, שחזרו ונתעלו האח"פ י"ה שלו כנ"ל, הנה עלו עמהם יחד גם הגו"ע דקומת חכמה, ונתקנו יחד עם האח"פ דקומת עתיק, וקיבלו שם עיבור הא'.

אור שלום

המסך דנקודים לראש הס"ג, כבר היו מסודרות הרשימות בסדר הזה, שאח"פ דעליון נפלו לגו"ע דתחתון, היינו שא"א להשתמש עם אח"פ הללו, רק ע"י זווג ע"ב ס"ג. (בד"כ המסך דגוף עולה לראש. אולם כאן לא עלה המסך דנקודים לראש שלו, מטעם שאין לראש שלימות, שהרי נשאר בזווג אב"א בלבד, ע"כ עלה לראש הס"ג⁶¹⁷). ולפי"ז, כאשר העלה עתיק את הרשימות של אח"פ שלו, עלו ג"כ רשימות דגו"ע דא"א.

אולם עדיין צריך ביאור, כאשר אומר "אח"פ דקומת כתר דנקודים נמצאים בגו"ע דקומת חכמה", על אלו קומות מדובר כאן? אפשר לבאר שמדובר על אח"פ דראש הכתר דנקודים שנפלו לגו"ע דא"א, כאשר חזר צ"ב למקומו, (כמובן המדובר ברשימות בלבד כנ"ל), אז נעשה המצב כפי שהיה בקטנות דנקודים. ואין כאן המדובר אודות קומות כתר וחכמה, אלא אודות ראש הכתר וראש דא"א⁶¹⁸. והנה בז"א דנקודים ג"כ היה הסדר כך, שבכל מלך היו כלים

שחזר צ"ב למקומו, כנ"ל. ולפיכך בעת העיבור ב' הגדלות דפרצוף הא' דאצילות הנקרא עתיק, שחזרו ונתעלו האח"פ שלו. צל"ה על איזה אח"פ מדובר. א"א לומר שמדובר על כלים דאח"פ המכונים ב"ן⁶¹⁴ כיון שלמדנו שעתיק לקח לתקן רק את גו"ע דכתר דנקודים, ואילו את אח"פ דכתר דנקודים הותיר עבור א"א. אלא משמע שמדובר על רשימות⁶¹⁵ וצריך לזכור מה שלמדנו בפרצופי א"ק: לאחר הסתלקות האורות נשארו הכלים ריקנים, ונשארו רשימות בתוך הכלים. והם נבחנו לכלים ישנים, אשר הרשימות נשארו בתוכם כדי להחיותם. עוד למדנו, אשר המסך דגוף שעלה לפה דראש נכלל ג"כ מהרשימות, ורשימות אלו הכלולות במסך מיוחסות כבר לפרצוף החדש, כיון שהפרצוף החדש יוצא על הרשימות האלו. והנה על סוג זה של רשימות כוונת אדמו"ר זצ"ל⁶¹⁶.

האורות דאצילות המכונים מ"ה, יצאו על רשימות שכלולות במסך. ומה שלמדנו שחזר צ"ב למקומו חל גם על הרשימות. לכן בזמן עליה

הערות וביאורים

615 פירוש: מדובר על רשימות דאח"פ, היינו רשימות מן האורות דגדלות שהאירו באח"פ, רשימות מן התיפקוד באח"פ דכתר.

616 פירוש: מונה בפנינו ב' סוגי רשימות: א) רשימות שנשארו להחיות את הכלים הישנים. ב) רשימות שעלו עם המסך לראש דעליון, ועליהם יוצא פרצוף חדש. וכאן שמדבר על רשימות דאח"פ דקומת כתר, ודאי מדבר על הסוג הב' של הרשימות, דעלו עם המסך לראש העליון, והעליון המשיך עליהם גדלות עבור עתיק. אבל רשימות שנשארו בכלים דאח"פ, אינן בעתיק, כי עתיק לא לקח את הכלים דאח"פ.

617 פירוש: או"א דנקודים חזרו למצב אב"א, דהיינו לקטנות, וקטן אינו מוליד. ובאמת צל"ו שהמסך דגוף דנקודים כן עלה לראש שלו, אלא כיון שאין בראש שלימות, המשיך המסך לעלות לראש הס"ג.

618 לא ברור מה הכריח את האו"ש לבאר שמדובר כאן על נפילת אח"פ דראש הכתר לגו"ע דראש או"א. מה הקשר בין זה לבין קומת כתר וקומת חכמה? האם גו"ע דא"א מיוחסים לקומת חכמה? יותר פשוט לבאר שנשארו רשימות מכל הקומות דגדלות, ורשימות דאח"פ דקומת כתר נפלו לרשימות דגו"ע דקומת חכמה. ולפי שיטתו הרשימות דגו"ע דא"א מיוחסות לא"א, נשאלת השאלה: א) רשימות מאיזו קומה? הרי בכל אחד היו הרבה קומות? ב) הרי הכלים דגו"ע בעצמם נשארו עם האורות, א"כ מה שייך רשימות דגו"ע דא"א? לכן יותר קל ללמוד על קומות, דהיינו יש רשימות של קומת כתר, קומת כתר שהאירה בכתר, וקומת כתר שהאירה באו"א, וקומת כתר שהאירה במלך הדעת. ויש רשימות מקומת חכמה, קומת חכמה שהאירה בכתר ובאו"א ובמלך החסד, וכשאני אוסף את כל הרשימות האלו ביחד זה נק' רשימות דקומת חכמה. א"כ הרשימות דאח"פ דקומת כתר נפלו לרשימות דגו"ע דקומת חכמה.

ואולי האו"ש הסתפק - האם מדובר כאן על קומות דראש או גוף, על פב"א או פב"פ? ומטעם הספק הזה הסביר על הראשים דנקודים. דהנה בעולם הנקודים היו באמת מצבים רבים, ניקח לדוגמא את קומת הכתר: א) בתחילה יצאה בכתר ובאו"א בהארה דרך הטבור, בבחי' פב"א. ב) אח"כ יצאה באו"א בהארה דרך היסוד, בבחי' פב"פ. ג) אח"כ נתפשטה לגוף למלך הדעת. וא"כ כאן שאומר סתמית

עתיק דאצילות נבנה מן המסך והרשימות דנקודים שעלו לראש הס"ג, ושם נעשה זווג על הרשימות הללו, אשר גילה כלים חדשים, שהם החומר של פרצוף עתיק דאצילות (וכמו"כ יצאו שאר פרצופי אצילות). ב) לאחר שנתגלו הכלים החדשים של כל פרצוף לקחו לתקן כלים ישנים מעולם הנקודים.

וכך היה הסדר: בתחילה עשה ראש הס"ג זווג על רשימות דגו"ע דקומת כתר דנקודים, ומזה נתגלו הכלים החדשים דעתיק עם קטנות אח"כ עולה עתיק לבקש גדלות, דהיינו לבטל את הצמצום מעל הרשימות דאח"פ שלו, וממילא עולים גם רשימות דגו"ע דקומת חכמה, דהיינו דא"א. ונמצא גם עליהם נמשך אור דקטנות בראש הס"ג, אלא שהם אינם יכולים לקבלו, כי אם מן העליון שלהם שהוא עתיק.

סיכום: האו"ב מקשה: איך מיחס את אח"פ דכתר לעתיק, הלא עתיק לקח מעולם הנקודים לתקן רק את גו"ע דכתר, ואח"פ דכתר כבר שייכים לא"א!?! תשובתו: אין מדובר כאן כלל על מה שעתיק לקח לתקן מעולם הנקודים. אלא מדובר כאן על הרשימות שמהם נבנה עתיק, שהן רשימות של קומת כתר, ובקטנות נבנה מרשימות של גו"ע דכתר, ובגדלות נבנה מרשימות של אח"פ דכתר, וברשימות אלו דבוקים רשימות דגו"ע דקומת חכמה.

אולם יל"ה: הלא הקטנות דעתיק נבנתה מרשימות א' - שורש, ואיך אומר כאן שנבנתה מרשימות דגו"ע דכתר? תשובה: אלו הם ב' ענינים שונים, מש"א שנבנתה מרשימות דגו"ע דכתר, מתיחס לתכונת האו"י דעתיק, שהוא בחי' כתר, לכן הן הקטנות והן הגדלות שלו, מיוחסות לתכונת הכתר. ומה שכתוב שקטנותו נבנתה על א' - שורש, זהו מבחי' האו"ח.

614 פירוש: ב"ן מסמל את הכלים הישנים דנקודים שצריכים תיקון, כי ב"ן הוא בחינת נקבה הזקוקה לתיקון. והנה למדנו שמבחינת הכלים הישנים לקח עתיק את הגו"ע דכתר ודאו"א דנקודים, שהם כלים דקטנות. משא"כ אח"פ דכתר דנקודים, שהם כלים דגדלות, כבר לקח פרצוף נמוך יותר, שהוא א"א. ולכן קובע שאי אפשר לומר שהאח"פ המדוברים שעליהם ממשיך עתיק גדלות דקומת כתר, הם אח"פ דכתר דנקודים, כי את האח"פ הללו לוקח א"א לתקן.

לאחר גמר הקטנות דא"א, עלו הגו"ע לראש דעתיק, והמשיכו גדלות דחכמה, ובזאת נשלם פרצוף א"א.

קבר) ואחר שהגו"ע דחכמה קיבלו קומת העיבור והיניקה שלהם (בנ"ל באות קב"א), חזרו ועלו לראש דעתיק, וקיבלו שם עיבור ב' שלהם למוחין דגדלות, וירדה הבחי"ג למקומה לפה, ויצאו עליה ע"ם בקומת חכמה, והכלים דאח"פ שלהם חזרו ועלו למקומם בראש, ונשלם פרצוף החכמה בע"ם דאורות וכלים. ופרצוף זה נקרא פרצוף אריך אנפין דאצילות.

אור ש"ם

היינו, עתיק נק' כתר דאו"י, א"א נק' חכמה דאו"י, ואו"א בינה דאו"י. ומבחינה זו לא מתחשבים עם עביותם. וזהו חוק שבחי' או"י ובחי' או"י אינם זזים זמ"ז, וכל אחד לא מקלקל את תחום רעהו. (לדוגמא: כתוב שכל הקליפות נאחזות במלכות דאצילות. ולכאורה קשה: הלא למלכות יש עביות דשורש, א"כ אחיזת הקליפות היתה צריכה להיות בעתיק שהוא ד' דעביות ולא במלכות? ומתוך: כיון שמבחי' או"י המלכות היא זו שקרובה לקליפות, לכן הן נאחזות במלכות). ומבחי' זו צריך ללמוד שעתיק הוא הבחי' הזכה ביותר. ומצד שני אנו אומרים שהוא משמש עם העביות הגדולה ביותר, וא"א משמש עם פחות עביות, ומלכות משמשת עם העביות הזכה ביותר. וי"ל איך מזדהים ב' הפכים אלזו? ויל"ו, שעתיק בכוחו להתגבר על בחי"ד, אולם א"א כוחו קטן יותר ומסוגל להתגבר רק על בחי"ג, ברם את השאר אינו יכול לקבל. ומלכות יכולה להתגבר רק על עביות דשורש, ושאר הבחינות אם תקבלם, תקבלם בהכרח בעמ"נ לקבל. (רואים אנו לפי הסבר זה שעביות דשורש דמלכות אין משמעותה זכות).⁶²²

דפנים שהם גו"ע, וכן כלים דאחוריים שהם אח"פ.⁶¹⁹ אולם הוא לא נתן לנו פירוט, איך שיצא בכל מלך סדר כזה.⁶²⁰

קבר) הגו"ע דחכמה חזרו ועלו למוחין דגדלות. מטרים שיש לתחתון בנין, אלא יש לו רשימות בלבד, העליון צריך להעלות אותו. כפי שלמדנו שעתיק העלה את הגו"ע דקומת חכמה. לאחר שיש לתחתון בנין של קטנות, הוא רואה שחסרה לו גדלות, כיון שיש רשימות של גדלות. אזי עלות הרשימות ומקבלות עיבור ב' של מוחין דגדלות, ע"י זווג ע"ב ס"ג שממשיכות.⁶²¹

אולם קשה להבין: איך מתחלקים עתיק א"א ואו"א, מבחינת הרשימות א' דהתלבשות ועביות דשורש, המכונה עובר? (היינו, מה ההבדל בין הקטנות דעתיק שיצאה על א' - שורש לבין הקטנות דא"א ואו"א שיצאה על א' - ת' - הוא אומר חוק: כפי שאנו אומרים שעתיק נק' כתר מבחי' או"י, כיון שיש לו מסך על ד' דהתלבשות, א"א נק' חכמה מבחי' או"י, כיון שיש לו מסך דבחי"ג, או"א נקראים בינה מבחי' או"י, כיון שיש להם מסך דבחי"ב, כך יש גם חשבון של או"י.

הערות וביאורים

דגוף גדלות. משא"כ כאן שנתחלק הכל לפרצופים שונים, ממילא א"א שהפרצוף העליון יאציל את התחתון בקטנות, מטרים שיש לו גדלות.

620) של קטנות וגדלות.

621) רצ"ל, אשר לעיבור ב', לצורך הגדלות, כבר התחתון עולה בעצמו להמשיך את הגדלות, ע"י הרשימות דגדלות שיש לו.

622) ולמעשה צריך לחבר בין הדברים ולומר כך: היות ומבחי' או"י המלכות היא הכלי העבה ביותר, לכן מבחי' מסך וכח התגברות יכולה להתגבר רק על עביות דשורש ולא יותר, ולכן הקליפות נאחזות שם, כיון שזה הכלי העבה ביותר. רואים אנו שהסדר דאו"י והסדר דאו"י מתחברים.

נמצא, עתיק הוא הזך ביותר מצד תכונת האו"י שלו, ולכן יש בכוחו לשמש עם בחי"ד דעביות. א"א הוא חכמה דאו"י, ופחות זך, לכן יש בכוחו להתגבר רק על בחי"ג דעביות. מלכות מצד תכונת האו"י שלה היא העבה ביותר, לכן יש בכוחה להתגבר רק על עביות דשורש. ובזאת רוצה רבינו להסביר - מדוע אחיזת הקליפות היא במלכות ולא בכתר. ולפי"ז צריך לומר: שהשורש א' שיש בעתיק זה שורש א' של כתר, ושורש א' שיש בא"א זה שורש א' דחכמה, ע"פ השינויים דאו"י, וזה רק מרומז באו"ש, אבל לא כתוב מפורש.

נשאלת השאלה: אולי נאמר בקשר לשאלה הנ"ל של האו"ש, שעתיק זה שורש א' של צ"א, וא"א זה שורש א' של צ"ב? ואפשר לומר, דאין זה נכון כלל ועיקר, דהנה בזמן שלעתיק היה שורש דעביות וא' דהתלבשות הוא גם היה בצ"ב ולא בצ"א, כי עתיק יצא בקטנות עם צ"ב, ולא כמו ישסו"ת ראש הא' דנקודים שיצא עם ה"ת בני"ע ששולטת רק ממנו ולמטה, אבל עתיק נשלט ע"י הצ"ב, א"כ א"א לומר את ההבדל הנ"ל. אלא בזמן שעתיק קיבל גדלות אז התבטל אצלו הצ"ב, והתחיל לשמש עם מלכות דצ"א ממש. אבל זה רק כשעולה לעיבור ב' דמוחין, ואז אפשר לומר שיש הבדל בין עיבור ב' דעתיק לעיבור ב' דא"א, שעבור ב' דעתיק זה ד' ג' של צ"א, ועיבור ב' של א"א זה ד' ג' של צ"ב, אבל מבחי' הקטנות אין הבדל.

שהרשימות דאח"פ דקומת כתר נפלו לגו"ע דקומת חכמה, על איזו קומת כתר מדובר, ועל איזו קומת חכמה מדובר, דהא גם בקומת חכמה יש להבחין את ג' ההבחנות הנ"ל. ומסיבה זו נח לו יותר לפרש כללית על הראשים. אבל אנו פירשנו בכל זאת על הקומות, כי ליחס את ראש הכתר לעתיק, ואת ראש דאו"א לא"א, נראה תמוה, דבד"כ עתיק מיוחס לראש הא' דנקודים ישסו"ת, וא"א לראש הב' כתר, ואו"א לראש הג' דאו"א.

וצריך לומר שקומת כתר דפב"א דנקודים מיוחסת לפב"א דעתיק. וקומת כתר דפב"פ דנקודים מיוחסת לפב"פ דעתיק. וקומת כתר שהתפשטה לגוף דנקודים מיוחסת לגוף דעתיק. וכן לגבי שאר הקומות. ולפי"ז אח"פ דקומת כתר דפב"א הם בגו"ע דקומת חכמה דפב"א, ואח"פ דקומת כתר דפב"פ הם בגו"ע דקומת חכמה דפב"פ, ואח"פ דקומת כתר דגוף הם בגו"ע דקומת חכמה דגוף, וכו' עד"ז.

אבל עדיין קשה: כל זה מדובר לגבי הקומות כתר חכמה בינה ז"א שיצאו באו"א דנקודים. ומה עם ד' הקומות חכמה בינה ז"א ומלכות שיצאו בישסו"ת דנקודים? דהנה יוצא שיש לנו פעמיים קומת חכמה, פעם קומת חכמה דאו"א, ופעם קומת חכמה דישסו"ת, והיכן מקומה של כל אחת? ובחלק י"ד (אות ג') מחלק כך: קומת מלך הדעת מיוחסת ליחידה. קומת מלכי חג"ת מיוחסת לחיה. קומת תנה"ם מיוחסת לנשמה. וקומת ראש הדעת מיוחסת לזו"ן. ולפי"ז צ"ל שהרשימות מן הקומות הנ"ל מתיחסות לפרצופים שכנגדם באצילות. רצ"ע.

619) כפי הנראה רצ"ל - שענין נפילת אח"פ דעליון הנופלים לגו"ע דתחתון נוהג גם בו' מלכים.

ובכללות יל"ה: מדוע יש שוני בין נקודים לאצילות, שבנקודים כאשר או"א מעלים את האח"פ שלהם, אזי הגו"ע דז"ת הדבוקים באח"פ מקבלים גם הם גדלות, ואילו באצילות כאשר העליון מעלה את האח"פ שלו עם גו"ע דתחתון, אז הגו"ע דתחתון מקבלים רק קטנות? ויל"ו, דבנקודים הכל הוא פרצוף אחד, ממילא בזמן שהראש מעלה את האח"פ שלו לזווג דגדלות, כבר מקבלים הגו"ע

אור ש"ז

הנושא לבחי' ב' דהתלבשות אשר יש בה גם צ"ב, ואו"א הם הראש דעביות. ולפי"ז נבין מדוע הוצרכו לצאת בעוה"נ ג' ראשים.⁶²³ סדר זה ניתן ללמוד גם באצילות: עתיק הוא אמצעי בין פרצופי אצילות לפרצופי א"ק, ומשמש עם מלכות דצ"א. ע"כ הוא מתפשט גם לבי"ע,⁶²⁴ כיון שהצ"ב נתבטל אצלו. א"כ אפשר לומר שצריכים פעמיים ד-ג'. אחד ע"פ צ"א בעתיק, וגם ד-ג' ע"פ צ"ב, בא"א.⁶²⁵ (ולפי"ז קשה: מדוע א"א לא נק' כתר דמ"ה, אלא חכמה דמ"ה?⁶²⁶)

הערות וביאורים

בקירוב, א"כ מדוע אינו נחשב לכתר דאצילות אלא לחכמה דמ"ה? נשאלת השאלה: א"א מבחי' שכנגדו מיוחס לפרצוף ע"ב דא"ק שהוא ד-ג', ונחשב לחכמה דא"ק, א"כ מה מכריח את האו"ש לקבוע שאם יש ד' דהתלבשות צריך להיקרא כתר, הרי אנו רואים שלפרצוף ע"ב יש ד-ג' והוא נק' רק חכמה, א"כ גם פה צריך לקרוא לא"א רק חכמה? וכל מה שמכנים לעתיק שיש לו ד' ג' כתר, זהו מפני שהפרצוף הראשון בכל עולם הוא כתר דהוא השורש!! וצ"ע.

ויש מקומות שבאמת מחשיב את א"א לכתר, כי הוא דוגמת הראש הב' דנקודים שמכונה כתר, מטעם שהוא השורש הישיר לנקודים, אותו דבר גם באצילות, עתיק יחשב רק לשורש דשורש מטעם שהוא צ"א, ואילו א"א הוא הכתר, דהיינו השורש הישיר, מטעם שהוא בבחי' צ"ב, והוא המשפיע לפרצופי אצילות. ושורש תשובה זו נמצא בח"ח אות ל"ה וז"ל: "ונבאר תחילה ענין פרצוף א"א, איך מתחלקין בו י"ס שבו, וכו' וכל בחי' א"א היא נקראת כתר של כללות האצילות כולו. עכ"ל. נמצא א"א הוא הכתר דאצילות ולא חכמה. נמצא, יש מקומות שהאר"י הק' אומר שא"א הוא חכמה דמ"ה, אבל יש מקומות שאומר שא"א הוא כתר דאצילות.

ובהס"פ דח"ח מבאר שבכל ראש יש שני עינים: (א) התנגדות להתלבשות, שזהו המסך שדוחה את האור לאחוריו. (ב) שורש להתלבשות, שהאו"ח מלביש על הטר"ר ממטה למעלה, ומהווה שורש להתלבשות בגוף. נמצא שכל ראש כולל שני דברים הפוכים - התנגדות להתלבשות, ושורש להתלבשות. א"כ כך גם בכתר, שכתר מצד עצמו הוא התנגדות להתלבשות, שאין בו ענין של קבלה, אלא השפעה בלבד, ומצד שני רצונו להטיב לנבראיו, שמזה יש בו שורש להתלבשות. וב' בחינות אלו הם עתיק וא"א ששניהם מיוחסים לכתר דאו"י, אבל עתיק הוא בחי' התנגדות להתלבשות שבכתר דאו"י, ולכן לקח לתקן את מחצית הכתר העליון (לקמן אות קכ"ט), וא"א הוא בחי' השורש להתלבשות שיש בכתר דאו"י, ולכן לקח לתקן את מחצית הכתר התחתון.

ולפי הדברים האלו צריך לחקור: מדוע מכנה לא"א חכמה דמ"ה? אם נגרוס שיש לו ג' דעביות לבד ללא ד' דהתלבשות, אזי מובן שנק' חכמה מצד האו"ח. אבל אם נאמר שיש לו ד-ג' דוגמת עתיק, רק שעתיק ממשיך ע"פ צ"א, וא"א ממשיך ע"פ צ"ב, א"כ א"א לומר שנק' חכמה מצד הקומה. ולפי שכתבנו לעיל לא קשיא מידי, דהנה זה שא"א נק' חכמה דמ"ה זהו טבעי ביותר, דכפי שע"ב נקרא חכמה דא"ק מטעם שיש לו ד-ג', היות והבחינה העקרית אצלו היא ג' דעביות הממשיכה את אור החכמה, כך גם א"א. ועוד יל"ו: הנה להתנגדות להתלבשות שיש בכתר אין שייכות לחכמה דאו"י, כי חכמה היא מקבלת, אבל לשורש להתלבשות שיש בכתר יש שייכות לחכמה, מפני שהלבשת האור בחכמה מושרשת שם. ולפי"ז אפשר לומר שא"א יהיה בבת אחת גם שורש להתלבשות שבכתר, וגם חכמה, כי הם היינו הך, היינו החכמה דאו"י נמשכת מבחי' זאת שבכתר.

וידרה הבחי"ג למקומה לפה. וקשה - שהרי בהרבה מקומות כתוב שא"א יצא על ד-ג'!! אולם אם נביט על הסדר שיצא בעוה"נ נבין גם כאן: למדנו שבעוה"נ יש ג' ראשים. ושואל: הלא יש כלל שאין יותר מב' ראשים (שכן ראש משמעותו - שורש לדבר חדש, ולא נשאר לנו כי אם התלבשות ועביות)!! ומתרץ: ראש הא' ישו"ת יצא עם ב' דהתלבשות, והיות שהוא הראשון שיצא עם הצ"ב, ע"כ הצמצום עדיין אינו פועל עליו, ונבחן לבחי' צ"א. ומסיבה זאת אין ישו"ת נבחן לשורש לעוה"נ, אלא רק לשורש דשורש. ע"כ, ראש הכתר הוא

ולכן אומר האו"ש את הכוון של החלוקה דאו"י.

סיכום: שאלתו היתה: איך אומר שהאו"י והאו"ח אינם זזים זה מזה, הלא הם הפוכים, דהנה במלכות יש בחי"ד דאו"י, דהיינו הבחינה העבה ביותר, ובחי"ש מצד האו"ח, דהיינו הבחינה הזכה ביותר!! וע"ז מתרץ, שבחי"ש כאן אינה מביעה זכות, אלא להפך היא מביעה את העביות של המלכות, שאינה יכולה להתגבר על שום רצון לקבל, אלא על הבחינה הקלושה ביותר המכונה שורש. ולפי"ז צל"ו גם להפך: עתיק הוא בחי"ש מצד האו"י, שהיא הבחינה הזכה ביותר, ומצד האו"ח משמש עם בחי"ד שהיא הבחינה העבה ביותר!! תשובה: זה משמש עם הבחי"ד, זהו לא מטעם שהוא בחינה עבה, להפך: היות והוא הבחינה הזכה ביותר, דהיינו שתכונת ההשפעה שולטת בו ביותר, לכן בכוחו להתגבר אפילו על עביות דבחי"ד, ונמצא שהבחי"ד כאן באה להביע את זכותו.

623) נמצא, מלבד ב' הראשים הרגילים דהתלבשות ועביות שיש בנקודים, כבכל שאר הפרצופים, שהם כתר ואו"א, יש עוד ראש עליון שנחשב הנושא לצ"ב, אבל הוא עצמו עדיין צ"א. משא"כ ב' הראשים האחרים כבר נשלטים ע"י הצ"ב. ולכן יש ג' ראשים בנקודים - בגלל תוספת הענין והחידוש דצ"ב.

624) שהם כלים דקבלה בעצם.

625) נמצא לפי"ז, מש"א אצלינו שגדלות דא"א יצאה על בחי"ג דעביות, זהו מטעם שלא די"ק, ובאמת יצאה על ד-ג'. וזהו שמתרץ - שיש ד-ג' בעתיק המתפשטים לבי"ע ונוהגים ע"פ צ"א, ויש ד-ג' בא"א שמתפשטים עד הפרסא דאצילות, ונוהגים ע"פ צ"ב בלבד.

וקשה: כמו שבנקודים היה פעמיים ב' דהתלבשות בישו"ת ובכתר, גם פה צריך להיות באותו אופן - שבעתיק וא"א יהיה פעמיים ד' דהתלבשות, בעתיק ד' דהתלבשות של צ"א ובא"א ד' דהתלבשות של צ"ב, ומדוע הוא מדבר פה על ד-ג'? ועוד קשה: מדוע שם הכפילות היא ברשימות דקטנות, ואילו כאן הכפילות היא ברשימות דגדלות!! ומדוע לא נלמד כמו בנקודים, שעתיק יהיה א' דהתלבשות מצד צ"א, וא"א יהיה א' דהתלבשות מצד צ"ב, ואו"א יהיו שורש דעביות? מדוע אני אומר שלכולם יש שורש-א'? תשובה: יש הבדל גדול בין אצילות לנקודים, בנקודים ישו"ת הוא ראש דהתלבשות שאין לו גוף, לעומת זאת באצילות עתיק איננו ראש דהתלבשות, אלא הוא פרצוף שלם עם ראש וגוף. כמו"כ בהמשך: כתר דנקודים היה ב' דהתלבשות בלי גוף, משא"כ לא"א יש גוף. נמצא, בנקודים הם לא היו פרצופים, משא"כ כאן נעשו פרצופים שלימים עם ראש וגוף, א"כ אינני יכול לומר שעתיק יהיה א' דהתלבשות של צ"א, מכיון שהתלבשות לא מתפשטת לגוף, וכן אני לא יכול לומר שעתיק הוא ד' דהתלבשות של צ"א וא"א ד' דהתלבשות של צ"ב, כי מהתלבשות אין גוף, ולכל הפרצופים הללו יש גופים. ולכן מוכרחים לומר שעתיק הוא ד' ג', כי צריך שתהיה לו עביות המתפשטת בגוף, וכן א"א הוא ד' ג' שמתפשטים בגוף. נמצא בתשובה אחת תורצו שתי השאלות יחד.

626) פירוש: אם יש לו ד' דהתלבשות הרי נמשכת לו קומת כתר

ראשית חכמה

גדלותו נבנתה על בחי"ג. ויל"ה: מדוע הבחי"ג יורדת לפה, הלא צריכה לרדת לחוטם שהוא בחינתה? תשובה: יחסית לכתר נבנתה לחוטם, אבל יחסית לעצמה, כל גדלות יוצאת על הפה שהוא מלכות דכלים.

ופרצוף זה נקרא פרצוף אריך אנפין דאצילות. "אריך אנפין" משמעותו "פנים ארוכות", דהנה "פנים" מורה על אור החכמה שהוא גילוי פני ה', היינו גילוי הטבתו, ו"ארוכות" מורה על כך שעצם אור החכמה מאיר אצלו, בניגוד ל"זעיר אנפין" שאצלו מאירה רק הארת חכמה.

קבד) ואחר שהגו"ע דחכמה קיבלו קומת העיבור והיניקה שלהם, חזרו ועלו לראש דעתיק. יש לציין שלא כמו בפעם הראשונה שגו"ע דחכמה עלו ע"י אח"פ דכתר, דהיינו שלא מיוזמתם, כעת כבר עולים מיוזמתם. והחילוק הוא פשוט - דבפעם הראשונה עדיין הגו"ע כלל לא נולדו במציאות, אלא רק היו רשימות דגו"ע, ולכן היו צריכים לאח"פ דעליון שיעלה אותם, משא"כ בפעם השניה זהו לאחר שנולדו כבר, לכן הם עולים ומבקשים מילוי עבור הרשימות דגדלות. וירדה הבחי"ג למקומה לפה, דהנה עתיק הוא קומת כתר דאצילות, לכן גדלותו נבנתה על בחי"ד, משא"כ א"א הוא חכמה דאצילות, ע"כ

אור ברוך

נו) ויל"ה: מאין יש לאו"א גו"ע שנוכל לומר שאח"פ דא"א נפלו לתוכם, הלא הגו"ע של או"א לקח עתיק? וכמו"כ מאין יש גו"ע לא"א, הלא א"א נעשה ממחצית התחתונה דכתר דנקודים, שהיא רק אח"פ? (עין בהערה 629).⁶²⁹

עם אח"פ דא"א עלו גו"ע דקומת בינה וקיבלו קטנות, ואח"כ עלו והמשיכו גדלות. והוה פרצוף הבינה דאצילות, שהג"ר שלו מכונות או"א והו"ת שלו מכונות ישסו"ת.

קכה) ועם אח"פ הללו דא"א עלו ביחד גם גו"ע דקומת בינה נ"י כנ"ל, וקיבלו שם עיבור הא' ויניקה שלהם. ואח"ו עלו לראש דא"א לעיבור ב', והעלו האח"פ שלהם וקיבלו המוחין הגדלות, ונשלם פרצוף הבינה בע"ס דאורות וכלים. ופרצוף זה נקרא או"א וישסו"ת, כי הג"ר נקראות או"א, והו"ת נקראות ישסו"ת.

הו"ן נבנים בו"ק ונקודה, וכוה נשלמת הקביעות דאצילות. והנה מעשי התחתונים אינם יכולים לפגום בקביעות הו, כיון שהם לא גרמו אותה. אלא מעשי התחתונים סוככים על כל מה שיותר מזה, וכוה יכולים לפגום.

קכו) ועם אח"פ הללו דאו"א, עלו ביחד גם גו"ע דו"ן, וקיבלו שם העיבור א' שלהם והיניקה, וכוה נשלמים הו"ן בבחינת ו"ק לו"א, ונקודה להנוקבא.

והנה נתבארו ה"פ מ"ה החדש שיצאו בעולם האצילות בבחינת קביעות, הנקראים – עתיק א"א או"א וו"ן. שעתיק יצא בקומת כתר, וא"א בקומת חכמה, ואו"א בקומת בינה, וו"ן בו"ק ונקודה, שהוא קומת ז"א. ובאלו ה' הקומות לא יארע שום מיעוט לעולם. כי בהג"ר אין מעשי התחתונים מניעים להן שיוכלו לפגמן, והו"א ונוקבא, שאליהם מניעים מעשי התחתונים,

אור שלום

וישסו"ת נחשבים לב' בחינות נפרדות.⁶³⁰ קכו) וכוה נשלמים הו"ן בבחינת ו"ק לו"א, ונקודה להנוקבא. כיון שבנין המלכות הוא מנה"י דז"א, ע"כ כל זמן שיש לז"א רק ו"ק וחסר לו נה"י,⁶³¹ אין למלכות פרצוף, אלא רק נקודה (שורש), הנמצאת בחזה דז"א. (עין ב"אור שלום", אות נ"ז ד"ה "ותיקון").

והנה נתבארו ה"פ בבחינת קביעות, וכו' כי בהג"ר אין מעשי התחתונים מניעים וכו' והו"א ונוקבא, שאליהם מניעים מעשי התחתונים, היינו דוקא בהכלים דאחורים שלהם. צל"ה: מדוע

על סמך זה⁶²⁷ למדנו שאו"א יצאו על ג-ב'. וכן כתוב שאו"א מיוחסים לטעמים דס"ג שהיה בהם ג-ב', ולעומת זאת ישסו"ת שהוא ב' דעביות מיוחס לנקודות דס"ג. (וקשה, הלא למדנו שאו"א יצאו מראש דא"א ואין להם חכמה! ⁶²⁸ ת' - אולי מבחי' היחס הנ"ל נחשב שיש להם ג-ב'. וכן לגבי א"א אפשר לתרץ שמצד היחס הנ"ל נחשב שיש לו ד-ג', אבל אליבא דאמת הוא רק חכמה דמ"ה).

קכה) ופרצוף זה נק' או"א וישסו"ת, ויל"ד, שבד"כ או"א

הערות וביאורים

דקומת כתר דנקודים. ואחרי שהוא יצא, וכבר קיים פרצוף עתיק, אז לקח מהכלים הישנים את מחצית הכתר העליון ומחצית או"א העליונה. נמצא שאין לערבב בין פרצוף עתיק עצמו, שיצא על רשימות דנקודים בזווג דהכאה רגיל, כפי שלמדנו עד כה, לבין כלים ישנים שלקח לתקן. וכן כשהמשיך עתיק לברר, הוא לקח מכללות הרשימות את הרשימות ששייכות לקומת חכמה, ומתוכן לקח את הרשימות דגו"ע דקומת חכמה ונתן להן עיבור ויניקה, ומזה נבנתה הקטנות דא"א. אח"כ לקח את הרשימות דאח"פ דקומת חכמה ונתן להן גדלות, ומזה נבנתה הגדלות דא"א. ואחרי שנתקן פרצוף א"א בקטנות וגדלות, לקח לתקן את מחצית הכתר התחתונה דנקודים. א"כ אין לשאול – מנין יש לא"א גו"ע, הרי הוא לקח רק את מחצית הכתר ההתחתונה? כי יש לחלק בין רשימות שעלו עם המסך שעליהם נבנה פרצוף חדש, לבין כלים ישנים שהפרצוף החדש לקח לתקן. כי פרצוף חדש תמיד נבנה מע"ס דרשימות של הפרצוף הקודם, ואין בונים חצי פרצוף, אלא בונים ע"ס, ואחרי שנבנה בע"ס, מצד מה שלקח לתקן הוא לקח רק חצי מדרגה.

ואין לתמוה איך שאל האו"ב שאלה כזו אחר שכבר תירץ אותה בעצמו לעיל בסעיף נ"ד, כי יתכן והערה זו כתב שנים רבות מטרם שכתב את ההערה הקודמת.

630) הנה רבינו בעה"ס אומר: ופרצוף זה נקרא או"א וישסו"ת, א"כ משמע שהוא פרצוף אחד, כלפי זה אומר האו"ש – שבד"כ הם ב' פרצופים נפרדים. כי בזמן הקביעות דאצילות, אין חכמה מתפשטת למטה מפה דא"א, ואז ישסו"ת אינם שלימים, אולם או"א תמיד שלימים מכח "כי חפץ חסד" שלהם, ושלם וחסר הם נפרדים זמ"ז. ונמצא שבקביעות דאצילות הם ב' פרצופים נפרדים.

631) היינו מחמת הצ"ב חסרים לו"א הכלים דנה"י, שהם אח"פ דכלים, שהם כלים דקבלה.

627) שא"א הוא ד-ג', ואו"א הם המשך של א"א, דנולדו ע"י א"א, לכן יצאו על ג-ב'.

628) וא"כ איך מצד שני יש להם ג' דהתלבשות, שכן ממשכת חכמה! ? תשובה: אולי מבחי' היחס הנ"ל שא"א הוא ד-ג', נחשב שיש להם ג-ב'. וכמ"א מתרץ שבאמת למטה מראש דא"א אין מתפשטת חכמה, אבל הם מקבלים מבחינה שכנגדם מטעמים דס"ג, ומצד זה נחשב שיש להם חכמה. וכן לגבי א"א אפשר לתרץ שמצד היחס הנ"ל, שבעוה"נ ראינו שהיה פעמיים ב', אחד דצ"א ואחד דצ"ב, כמו"כ באצילות יש פעמים ד-ג', אחד דצ"א ואחד דצ"ב.

629) האו"ב נשאר בשאלה. והתשובה היא: שכאן לא מדובר על כלים ישנים, דיש להבדיל בין כלים ישנים לבין רשימות. כמו שלומדים לגבי פרצוף ע"ב – שפרצוף גלגלתא נזדכך, והמסך דגוף דגלגלתא עלה לראש דגלגלתא כלול מכל הרשימות, ושם נעשה זווג דהכאה ע"י המלכות דעליון, ואח"כ המסך דטבור ירד לחזה ועשה זווג דהכאה בעצמו, ונולד פרצוף ע"ב. ולומדים שע"ב לוקח כלים מגלגלתא וממלא אותם. א"כ יש כאן להבחין שני דברים: א) שע"ב יוצא על מסך ורשימות דגלגלתא. ב) שהוא לוקח כלים מפרצוף גלגלתא עם רשימות שנשארו בתוך הכלים. מהרשימות שעלו עם המסך נבנה פרצוף ע"ב חדש, והפרצוף החדש הזה לקח כלים ישנים דגלגלתא עם הרשימות שלהם, בכדי למלא אותם. וכן כאן, עולם האצילות יוצא על מסך דנקודים שעלה לראש הס"ג, כלול מכל הרשימות דנקודים, והוא מוציא את הכלים החדשים דעולם האצילות.

וכל פרצוף חדש שיוצא באצילות, לוקח מעולם הנקודים כלים ישנים עם רשימות. נמצא, כשראש הס"ג רצה לברר את פרצוף עתיק, הוא לקח רשימות דגו"ע דקומת כתר דנקודים, ונתן להן עיבור ויניקה, וכן לקח את הרשימות דאח"פ דקומת כתר דנקודים ונתן להן גדלות. וכן נבנה עתיק שהוא כלים חדשים, שיצאו בזווג דהכאה על הרשימות

ראשית חכמה

בלאו הכי אינם צריכים חכמה, וישסו"ת הם חסרים, כי הם צריכים חכמה ואין להם, וע"כ הם נפרדים לב' פרצופים שונים, כי שלם וחסר הם בהפכיות הצורה. דוגמת ב' בני אדם, שאחד שמח ושלם והשני עצוב וחסר, שודאי אין שייך חיבור ביניהם. אבל בזמן עליית העולמות יש חכמה מפה ולמטה דא"א, ואז נשלמים היסוסו"ת, ומתאחדים ע"כ עם או"א, כי שלם ושלם הם שוים. וכאן מדבר על הקביעות דאצילות, ולכן מציין שיש ב' פרצופים.

יש לזכור שסתם ישראל הוא ז"א, ואילו ישראל סבא הוא בחי' ז"א הכלול בבינה, וכן תבונה היא בחי' מלכות הכלולה בבינה. הג"ר נקראות או"א. הנה ידוע ששם או"א מורה על השורשים המולידים בנים. וא"כ יש לתמוה: הלא המולידים של זו"ן הם ז"ת דבינה ולא ג"ר דבינה?! תשובה: בזמן העיבור של זו"ן נעשים ישסו"ת ואו"א פרצוף אחד, דאז יש חכמה במדרגה, וכשיש חכמה הם מתאחדים, כנ"ל. ואז הכל נקרא ע"ש הבחינה העליונה, ולכן אפילו ג"ר דבינה מכונות או"א.

קבה) ועם הרשימות דאח"פ הללו דא"א עלו ביחד גם רשימות דגו"ע דקומת בינה, וקיבלו שם העיבור והיניקה שלהם, כמו שנתבאר בפרצופים הקודמים, שעיבור הוא נרנח"י דנפש היוצאים על עביות דשורש, בזמן שהתחתון מתבטל לעליון. ויניקה הם נ"ר דרוח היוצאים על עביות דבחי"א, המתקנים כלים דהשפעה של התחתון במקומו, דהיינו במדרגתו עצמו. ואו"א נולדו עם הקטנות הזו למקום מדרגתם הקבועה. ואח"ז עלו לראש דא"א לעיבור ב', והעלו את הרשימות דאח"פ שלהם וקיבלו המוחין דגדלות. ונשלם פרצוף הבינה בע"ם דאורות וכלים. ופרצוף זה נקרא או"א וישסו"ת, כי הג"ר נקראות או"א, והז"ת נקראות ישסו"ת. ויל"ה: מדוע פרצוף הבינה מתחלק לשניים, שלא כפרצופים אחרים? וכן בבינה דאו"י לא מצאנו חלוקה לשניים, על אף שהיו שם ב' התכונות דג"ר וז"ת דבינה! ? ויל"ו, דהנה או"א הם בתכונת הג"ר דבינה, שהם "כי חפץ חסד", ואינם זקוקים לחכמה כלל. ואילו היסוסו"ת הם בתכונת הז"ת דבינה, שהם צריכים חכמה עבור הזו"ן. ובזמן הקביעות דאצילות אין חכמה למטה מפה דא"א, ולכן - או"א הם שלימים, כי

היינו דוקא בהכלים דאחורים שלהם, שמשגיגים בעת הגדלות, אבל בהכלים דפנים, שהם נו"ע באורות דו"ק ונקודה, הנה גם בהם לא יגיעו מעשי התחתונים. ולפיכך נבחנו ה' הקומות הנ"ל לבחינת מוחין הקבועים באצילות.

אור ש"ז

ע"כ הם שלמים.⁶³⁸ ומה שלומדים מיעוטים בג"ר דאצילות, הם רק כלפי זו"ן.⁶³⁹ עד כדי כך, שבחלק ח' (הסת"פ אות י"ז) אומר, שאליבא דאמת למטה מטבור דא"ק - בנקודים ובאצילות, היו צריכים לצאת רק זו"ן, בכדי לתקן ולמלא את הכלים הריקנים שלמטה מטבור דגלגלתא הנקראים זו"ן. אלא כיון שכל מדריגה מוכרחת להתחיל מבראשית ולא מן האמצע, ע"כ יצאו אף ג"ר. אולם ודאי שלא יצאו לצורך עצמם אלא לצורך זו"ן. נמצא שכל מעשי התחתונים נוגעים רק לזו"ן.

ב. תחתונים, הכונה לנר"ן דצדיקים אשר נמשכים ממלכות, כשיש בנין למלכות. אולם כשאין לה בנין במה יפגמו? למדנו, הסיבה שאין לה בנין היא - משום שאין נה"י לז"א, א"כ במה יפגמו? אלא במקום שיש בנין לתחתונים, היינו בזמן שיש לז"א נה"י ולמלכות פרצוף, אזי הם יכולים לקלקל או לתקן. וסיבת הדבר היא - כי בזמן שהתחתון מעלה מ"ן, הוא מבקש שיתנו לו משהו, ע"כ ממלאים את

פרצופים אלו נשאר בקביעות, ומכאן ואילך אינו בקביעות, אלא "בעולה ויורד"? למדנו בד"כ ג' חלוקות בעוה"נ: א. אב"א. ב. פב"א. ג. פב"פ. והיות שבחלוקה הא' והב' עדיין לא היה קשר לשבירה,⁶³² לכן משנתקנו פעם באצילות, נשאר בקביעות. ומבחי' זו היו ג"ר דנקודים בשלימות, פב"א.⁶³³ ובז"א היה רק ו"ק, שהיה גדלות קיבל רק ע"י זווג פב"פ. לכן ג"ר דאצילות יצאו בבחי' פב"א, וז"א דאצילות רק בו"ק, ומלכות דאצילות בנקודה. ובכדי שיהיה יותר מו"ק לז"א (וכן לגופים דפרצופי הג"ר דאצילות), מוכרחים לשמש עם חלוקה ה-ג' שנקראת הארה ע"י היסוד,⁶³⁴ אשר ממנה נשתלשלה שבירת המלכים. וחלוקה זו תלויה במעשי התחתונים,⁶³⁵ ע"כ היא "בעולה ויורד". אולם כאן באות קכ"ו מסביר בצורה אחרת⁶³⁶: הוא אומר שמעשי התחתונים מגיעים רק לזו"ן, והסיבה היא - א. שכל התיקונים טובבים על בחי' מטבור ולמטה.⁶³⁷ מטבור ולמעלה דאצילות נק' ג"ר, וכיון שכל בחי' מקבלת מבחי' שכנגדה,

הערות וביאורים

ויל"ה: לאור הנ"ל מדוע נק' אצילות עולם התיקון, הלא בעצם עיקר התיקון מתבצע ע"י הנשמות, ואצילות עצמו רק תיקן את החלוקה הא' והב', שממילא לא נשברו בנקודים?! ויל"ו, דע"י שהנשמות מתקנות מעשיהן, אז יכול עולם האצילות להמשיך אור של הבחינות החסרות, ולהשלים את המלאכה מצד החלוקה הג'. ובעצם זוהי שותפות, כפי שאומר הפסוק "עמי אתם" - אל תקרי עמי אלא עימי, היינו שבאמת התחתונים מסייעים בגמר התיקון, ולולא התחתונים לא תשלם המלאכה.

636) לא מובן מדוע אומר שבסוגיה דנן מסביר אחרת, הלא ג"כ מסביר שמעשי התחתונים מגיעים לזו"ן, וזה מתחבר עם מה שלמדנו שמעשי התחתונים משפיעים רק במה שנוגע לחלוקה הג', מטעם שחלוקה הג' הולידה את זו"ן, והנשמות נמשכות מזו"ן?! ויל"ו, דכוונתו - שאינו מחלק את כללות המציאות בעולמות לפי ג' החלוקות הנ"ל, אלא רק מצד מעשי התחתונים.

וביתר הרחבה: בד"כ מוסבר ענין חוסר הקביעות בהקשר לחלוקות דנקודים, דמה שקשור לאב"א ופב"א שלא היו קשורים לשבירה, הוא בקביעות, ומה שקשור לפב"פ שלהם שהיה קשור לשבירה, איננו בקביעות. ולקמן מסביר נקודה אחרת - שמעשי התחתונים שייכים רק לזו"ן, היות שכל המציאות שלמטה מטבור היא מציאות של זו"ן, והתחתונים קשורים ללמטה מטבור דא"ק, ולא ללמעלה מטבור דא"ק. בנקודה הב' אומר שנר"ן דצדיקים נולדים מנה"י דז"א ומן המלכות, ולא שייך שיפגמו למעלה ממקור יציאתם, אלא משורש יציאתם ולמטה. ולפי ב' הנקודות רצ"ל שחוסר הקביעות שיש בגדלות דזו"ן שבאבי"ע, הוא מטעם שתלוי בעבודת התחתונים, והתחתונים עצמם הם עולים ויורדים.

637) ומכיון שמטבור ולמטה הוא בחי' זו"ן, וכל התיקונים טובבים רק על בחינת מטבור ולמטה, לכן נמצא שנשאר לתחתונים לתקן רק בחי' זו"ן.

638) מטעם שמקבלים מג"ר דא"ק (גע"ס) שלמעלה מטבור הכללי דא"ק.

639) פירושו: כל החסרונות שיש בפרצופי הג"ר הם מצד מה שפרצופי הג"ר צריכים להשפיע לזו"ן, אבל לא מצד עצמם, היות והם עצמם שלימים, דנתקנו כבר למעלה מטבור דא"ק.

632) מטעם שמאב"א שהוא רק קטנות, בכלל לא שייכת התפשטות לבי"ע. וגם מפב"א לא שייכת התפשטות לבי"ע, מטעם שהגדלות מאירה רק בראש ולא בגוף, לכן אין קשר לשבירה. והגם שבתע"ס לומד שלפב"א יש קשר עקיף לשבירה, היות והגדלות דפב"פ זיונת מן הפב"א, ומביא ראיה - שלכן התבטל המצב דפב"א ג"כ לאחר השבירה, מ"מ כאן אינו נכנס לפרטים אלו. ואפשר גם לומר - שהמצב דפב"א התבטל מצד שאו"א מעונינים בחסדים, וכלל לא בגדלות.

633) היינו שיש גדלות בראשים, אבל אינה מתפשטת לגופים. והוא מטעם שאמא של המדרגה, שהיא המלכות דראש המתוקנת בבחי' "כי חפץ חסד", אינה רוצה להמשיך את האורות לגוף בפועל, אלא להשאר בחסדים שלה. ומבחינה זו ז"א דאצילות יצא בו"ק, ומלכות בנקודה בלבד. וזוהי הקביעות דאצילות הנמשכת מחלוקה הב' דנקודים. דכיון שלא היה לחלוקה הב' שייכות ישירה לשבירה, ע"כ כאשר נתקנה באצילות נעשתה קביעות.

ויל"ה: אם כל אצילות נתקן לפי שתי החלוקות הראשונות דנקודים, איך יש לז"א בקביעות ו"ק? הרי שם היתה לז"א רק הארה מועטת בזמן חלוקה הא' והב' ? הרי ו"ק הם נ"ר דרוח והארה מועטת היא רק הארת נפש לבד? וע"ז עונה בחלק י"ב: נכון שבחלוקה הא' היתה לז"ת דנקודים רק הארה מועטת, אבל בחלוקה הב' נתוספה לז"ת דנקודים גם קומת רוח, ולכן יש לז"א באצילות בקביעות נ"ר דרוח. ואליבא דאמת אומר שם בחי"ב שבזמן פב"א דנקודים התפשט לז"א אפילו אור דג"ר דרוח, וזאת כבר צריך להבין, דא"כ היה צריך להיות לז"א ג"ר דרוח בקביעות, ואין הדבר כך! ? וצ"ע.

634) משמעותה - עליית מ"ן מש"ת דנה"י דא"ק, דהיינו מן הזו"ן האמיתיים דא"ק, שהיא הגורמת לאו"א דנקודים לחזור פב"פ. וכשמתחדשת חלוקה זו באצילות אז מתפשטת באצילות גדלות גם לגופים של פרצופי הג"ר, וכן לזו"ן הכלליים דאצילות.

635) כי חלוקה זו בנקודים היא אשר הולידה את הז"מ, ומכיון שנשמות התחתונים נמשכות מזו"ן, לכן התיקון של חלוקה הג' שמתקן את בחי' הזו"ן, תלוי בתחתונים. ולכן כל מה שנוגע לגדלות דזו"ן הוא בעולה ויורד לפי מעשי התחתונים. אבל את הו"ק ונקודה דזו"ן אין התחתונים יכולים לקלקל.

ראשית חכמה

התחתונים היא מן הכלים השבורים דנקודים, מה שלא נתקן ע"י הקביעות דאצילות, דהיינו מן הכלים דאחורים דזו"ן. והז"א ונוקבא שאליהם מניעים מעשי התחתונים, מפני שכל הנשמות נולדו מן הזו"ן, ורק ע"י השלמתם של הנשמות ישתלמו גם זו"ן, היינו דוקא בהכלים דאחורים שלהם, שמשיגים בעת גדלות, היינו בכלים דקבלה שלהם, שנקראים אחורים משום שהם לבר מן המדרגה מטעם צ"ב, דוקא בכלים הללו יכולים התחתונים לגרום שינויים, היינו להטיב מצבם או לקלקל, אבל בהכלים דפנים, שהם גו"ע באורות דו"ק ונקודה, היינו בכלים דהשפעה דזו"ן, הנה גם בהם לא יגיעו מעשי התחתונים. "גם", היינו גם בג"ר וגם בכלים דפנים דזו"ן לא יגיעו מעשי התחתונים.

קבו) ובוה נשלמים הזו"ן בבחי' ו"ק לז"א ונקודה לנוקבא. דהנה הנוקבא משונה מכל הפרצופים, כי באופן כללי תפקיד המלכות תמיד לעשות מסך ואו"ח רק על בחינתה עצמה, ואינה יכולה להבנות כפרצוף, אבל ע"י הצ"ב נבנית מן הכלים דאחורים דז"א. וכיון שבמצב הקביעות אין לז"א כלים דאחורים, כי יש לו ו"ק בלבד, שמשמעותם נפש רוח דרוח המאירים בכלים דהשפעה, ע"כ יש לנוקבא רק נקודה, דהיינו שמשמשת לו כמסך ואו"ח של פרצופו. ומבחי' פרצוף המלכות העתידי יש בנקודה זו כתר דכתר דכלים ונפש דנפש דאורות.

וזו"ן בו"ק ונקודה. ומדוע לא יותר? מטעם שיותר שייך כבר למעשי התחתונים, ועד המציאות הזו של ו"ק ונקודה בזו"ן סידר המאציל. ומדוע יותר מזה שייך למעשי התחתונים? מטעם שמהות נשמות

אור ברוך

נז) הקטנות דעתיק יצאה על רשימות דקטנות דנקודים, היינו על צ"ב. 643 והגדלות שלו יצאה על הרשימות גדלות דנקודים, היינו על צ"א, וצ"ב נתבטל. אלא שם

עתיק מלביש למטה מטבור דא"ק מטעם שיצא על צ"ב. והגם כאשר יצא בגדלות נעשה צ"א, וא"כ היה צריך להלביש למעלה מטבור, מ"מ כיון שצריך להשפיע לפרצופי אצילות ע"פ צ"ב, ע"כ נמצא למטה מטבור. וקומתו מן הטבור ועד סיום גלין דא"ק. ומפאת השפעתו לפרצופי אצילות נבחן שמסתיים על הפרסא.

קבו) וסדר הלבשתם זא"ז ולהפרצוף א"ק הוא – כי פרצוף י עתיק דאצילות אע"פ שיצא מראש הם"ג דא"ק (בנ"ל באות קי"ח), מ"מ לא יכול להלביש מפה ולמטה דס"ג דא"ק, רק למטה מטבור, כי למעלה מטבור דא"ק הוא בחינת צמצום א' ונק' עקודים. והן אמת, שפרצוף עתיק, להיותו

בנקודים היתה שבירה, וכאן בעתיק שיצא על רשימות דנקודים לא היתה שבירה, משום שהוא בחי' כתר. 644 ונקרא עתיק, היינו שנעתק מהשגה, שלא משפיע מבחינתו לתחתונים, לכן אין פחד משבירה. והיה צריך לזה כדי שיהיה אמצעי בין א"ק לאצילות. 645 (עיין ב"אור שלום" לקמן ד"ה ויש לבאר")

אור שלום

עמדה במקום או"א, וז"א עמד במקום א"א. לאחר שחטא אדה"ר, היה מוכרח לצאת מאצילות ונר"ן שלו ירדו לבי"ע. ואז ז"א היה מוכרח לרדת למקומו, שם יש לו רק ו"ק, ומלכות ירדה למקומו ויש לה רק נקודה. נמצא, שהוא גרם לעלית העולמות, והוא גם גרם לירידתם. 641 אבל בהכלים דפנים וכו' הנה גם בהם לא יגיעו מעשי התחתונים. גדלות דזו"ן באה רק ע"י זוג פכ"פ, שהוא "בעולה ויורד". וסיבת הדבר - כיון שזווג זה בא ע"י עלית מ"ן מן התחתונים. ע"כ יכולים לקלקל ויכולים לתקן. משא"כ בקטנות שהיא כלים דהשפעה, אין צורך לאור גדלות ולכלים דקבלה, ע"כ אין מעשי התחתונים שנקראים "מקבלים" מגיעים לשם. 642

קבו) והן אמת, שפרצוף עתיק, עדיין אין הצמצום ב' שולט בו, כפי שלמדנו בראש הא' דנקודים המכונה ישסו"ת, שאין שולט עליו הצ"ב.

בקשתו ונותנים לו. כל זמן שהתחתון ק"ם במציאות, מה שבא בשבילו נשאר גם בפרצופים שהמשיכו עבורו. ברם, כשהתחתון מתקלקל וכבר אינו יכול לקבל את השפע, ע"כ השפע שבא עבורו מסתלק. אולם מה שלא המשיך, ודאי שלא יסתלק. לכן בג"ר כלל לא יכולים לפגום התחתונים, שהרי כל בנין התחתונים מתחיל מחזה ולמטה דז"א, שם נמצאת המלכות, אשר ממנה מתפשטים בי"ע, ובהם ישנם נר"ן דצדיקים. 640

דוגמא: אדה"ר (שהוא פנימיות בי"ע) לאחר שנולד, עלה והלביש במקום נר"ן דאצילות. עולם הבריאה עמד אז בכינה דאצילות, עולם היצירה עמד במקום ז"א דאצילות, וד' ראשונות דעשיה עמדו במקום המלכות (כיון שלמלכות יש רק ד' ספירות שמחזה ולמטה דז"א). ודאי שאם עולם הבריאה עמד במקום כינה דאצילות, א"כ מלכות

הערות וביאורים

מלובשים בעולם היצירה, ורגליו בעולם העשיה. ומטרם החטא היו העולמות וכן נשמת אדה"ר בעולם האצילות, וע"י החטא גרם שכל העולמות ירדו למטה מן הפרסא למקום הפירוד, וכן זו"ן דאצילות חזרו למקומם בבחי' ו"ק ונקודה. נמצא שהוא גרם לעליית העולמות והוא זה שגרם לירידתם.

642 רצ"ל, כיון שהתחתונים הם מקבלים, והעיקר אצלם הוא כלים דקבלה, לכן מה שנוגע להם הוא אור החכמה המאיר בכלים דקבלה. אבל כלים דהשפעה אינם בחינתם, ולכן אינם יכולים לפגום בהם. אבל הגיון זה הוא קשה להבנה, מטעם שודאי התחתונים אינם יכולים להגיע למצב של שימוש בכלים דקבלה, לפני שנתקנו בכלים דהשפעה! ? ולא זו בלבד, אלא הכלים דהשפעה צריכים להיות עיקר אצלם. אלא שהתשובה היא כנ"ל - מטעם שהתחתונים נבנים מנה"י דז"א ומפרצוף המלכות שיצא מנה"י דז"א, ולכן מקום קלקולם יכול להגיע לשם, ולא לכלים דהשפעה דזו"ן.

643 ולפי"ז י"ל: מדוע א"כ אומר רבינו בעה"ס, שעתיק היה צריך להתחיל מפה ולמטה דס"ג? תשובה: זהו מצד הגדלות, ולא מצד הקטנות. כי מצד הגדלות הוא צ"א, ומקום צ"א הוא למעלה מטבור, ולכן אומר שהיה צריך להתחיל מפה ולמטה דס"ג. אבל כיון שאפילו מצד הגדלות, משפיע לפרצופי אצילות גדלות שלא חורגת מן הגבולות דצ"ב, לכן מקומו למטה מטבור. וכך מתרץ רבינו באות דנן אות קכ"ז. וע"ז יל"ש: איך יש הו"א שמצד הגדלות יצא למעלה מטבור, הלא לקמן אומר שהגדלות שלו יצאה מרשימות דנקודים, והם רשימות שלמטה מטבור! ? תשובה: דומיא דג' הראשים דנקודים ישסו"ת כתר דאו"א, שבזמן הגדלות עלו והלבישו לגע"ס.

644 רצ"ל: היות מצד האו"י נחשב לכתר, וכתר הוא כלי זך מאד, לכן התפשט עד נקודה דעוה"ז ולא נשבר, כי כלי כזה זך, יכול להרגיש את מציאות העביות של כלים דקבלה דמקום בי"ע, ולא להשבר מזה, היינו לא ליפול למקבל עמ"נ לקבל. ויל"ה: אם הוא בחי' כתר דאו"י, ולא חלים עליו צמצומים, א"כ מדוע יצא בכלל

640 סיכום: מבאר מדוע מעשי התחתונים מגיעים רק לזו"ן: (א) מטעם שכל התיקונים סובבים על למטה מטבור, שהוא רק בחי' זו"ן, היות והג"ר נתקנו כבר למעלה מטבור. (ב) מטעם שכל בנין התחתונים הוא מן המלכות, והמלכות נבנית מן הנה"י דז"א. במילים אחרות: בזמן שהתחתונים מעלים מ"ן, ממשיכים זוג ע"ב ס"ג, ואז מתבטל צ"ב בו"א וקונה את הנה"י שלו, ואז נבנית המלכות מן הנה"י הללו. וכיון שזה כבר שייך לפעולת התחתונים, ממילא יכולים גם לקלקל.

ויל"ה: הרי האורות שהתחתונים ממשיכים באים מא"ס, ונותנים תוספת בכל הפרצופים, וגם בפרצופים שלמעלה מהזו"ן, וכשהתחתונים פוגמים מעשיהם, האורות מסתלקים מכל הפרצופים, ולא רק מזו"ן, א"כ מדוע אומר שנשמות הצדיקים יכולים לפגום רק בזו"ן, הרי פוגמים גם בפרצופי הג"ר? כי כשהתחתונים פוגמים, כל האורות מסתלקים! ? אלא צריך לומר כך: (א) באמת כשהתחתונים פוגמים מסתלקים האורות גם מפרצופי הג"ר, אבל עדיין פרצופי הג"ר נשארים בקביעות בגדלות בראשים שלהם, והבנין הבסיסי שלהם לא נפגם בגלל זה, ויש להם ע"ס בראש תוך סוף. אבל מה שכן נפגם הם הזו"ן, שכל הבנין של הזו"ן נופל, כי הזו"א חוזר לקטנותו ומאבד את הכלים דנה"י שלו, והמלכות נשארת רק בנקודה קטנה. ומסיבה זו אומר שאין התחתונים יכולים לפגום בג"ר, אבל פוגמים בזו"ן. (ב) ניתן לומר שפרצופי הג"ר הם בעצם שלימים לגמרי, ומקבלים מלמעלה מטבור דא"ק. וכל התוספות שהאירו בהם, הם רק עבור הזו"ן והנשמות.

ומה שמדרגת הצדיקים מכונה בשם נר"ן טעמו: (א) מטעם שהבסיס שלהם למטה מפרסא בבי"ע, ששם יש רק נר"ן, נשמה בבריאה, רוח ביצירה, ונפש בעשיה. וחיה יחידה ממשיכים רק בתור תוספות, כאשר עולים לאצילות. (ב) עיין ח"ח הסת"פ אות י"ד, שם אומר שהמוחין דכללות אבי"ע הם נר"ן בלבד.

641 סיכום: ראשו דאדה"ר מלובש בעולם הבריאה, וגרונו וגופו

ראשית חכמה

העוה"ז ממש, א) מטעם שהיא בחי' מקבל עמ"נ לקבל. ב) מטעם שיש לו מסך על ד' דהתלבשות בלבד ולא על ד' דעביות. אבל גלגלתא עצמו הסתיים בנקודת העוה"ז ממש, ולא למעלה ממנה, מטעם ששימש בד' דעביות. וזהו מפתת פרצופו עצמו, רצ"ל: מצד שעתיק הוא צ"א, ומשמש גם בכלי קבלה, לכן מתפשט עד נקודה דעוה"ז. אמנם מפתת התקשרותו עם שאר פרצופי אצילות, היינו מצד שצריך להשפיע לפרצופי אצילות ע"פ צ"ב, דהיינו בעיקר רק בכלים דהשפעה, ולא בכלים דקבלה, שמבחינתם נבחן שהוא כלול ג"כ מצמצום ב', הנה מבחינה זו הוא נבחן שרגליו מסתיימים למעלה מפרסא דאצילות, כי הפרסא היא הסיום החדש של הצמצום ב'. וזהו שמביא במאמר הא' בזהר בראשית, שבעתיק יש דכר ונוקבא, והדכר הוא בחי' צ"א והנוקבא היא בחי' צ"ב. הנוקבא שהיא בבחי' צ"ב, שמשמש בה בשביל שאר פרצופי אצילות, נקראת "בקע", דהיינו שאצלה המדרגה נבקעה ע"י צ"ב, ומשמשת רק בכלים דהשפעה. והזכר שהוא מצד צ"א נקרא "לא בקע", היינו שמבחינתו משמש בכל הע"ס, גם בכלי קבלה, ומבחינתו המדרגה לא נחצתה לשנים. ובמ"א אומר שלעתיק יש ב' נוקבות, אחת מצ"א ואחת מצ"ב. וכל זאת מטעם שהוא צריך להיות אמצעי בין פרצופי עקודים לפרצופי אצילות.

ומש"א "מסתיימת בשוה עם רגלי א"ק", לכאורה קשה, דהא עתיק הוא למעלה מנקודה דעוה"ז ואילו א"ק הסתיים בנקודה דעוה"ז! אלא כפי הנראה כוונתו לרגלי א"ק לאחר הזדככות הא"ק, שאז גם בא"ק נשארו רק רשימות של ד-ג'.

והנה באות נ"ז לעיל אומר - שהצ"ב בא לתת פתרון אפילו לבחי' המלכות דמלכות שנמצאת למטה מרגלי א"ק, היינו במקום חלל הפנוי הריקן מכל אור. והנה כאן אנו אומרים שאפילו עתיק אשר משמש במלכות דצ"א, אינו משמש ממש בעצם המלכות, רק בהארה מן המלכות, דהיינו בד' דהתלבשות, וא"כ מיהו המתקן את עצם המלכות? ואיך נתקנת עצם המלכות? ויל"ו, דהנה הבחי"ד מעורבת בכל מלך ומלך מן המלכים שנשברו, ובתהליך הבריורים שמברר עולם האצילות את הכלים השבורים, הוא משמש לא בכלים דקבלה בעצם, כי אינו יכול להתמודד עם עצם הבחי"ד, אלא רק עם כלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה. אבל ע"י ההתכללות הזו נמצא שמטפלים לאט לאט ברצון לקבל עצמו. וזה מעין המשל של אדמו"ר זצ"ל, על אדם שאינו יכול לשתות יין, רק טובל עוגה ביין, ועי"כ בא במגע עם היין, עד שגומר בדרך זו את כל היין, בדרך של פרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון גדול. וכך גם כאן, בכל פעם מתמודדים עם עוד נקודה של רצון לקבל המעורב בכלים השבורים, עד שמסיימים את כל הבריורים. ובסופו של תהליך יהיה בחי' "רב פעלים מקבצאל", שהבורא יתברך יכונן בתחתונים מסך שמורכב מכל שברי העביות וחלקיקי המסכים דשיתא אלפי שני, ורק אז יעשה זווג על עצם הבחי"ד באופן ישיר, מצד כח העליון.

ויל"ה: מדוע בענין התחלת עתיק יש התחשבות עם המושפעים ממנו, ואילו בענין סיום עתיק אין התחשבות עם המושפעים, דהיינו שהוא באמת מסתיים בנקודה דעוה"ז, רק כלפי פרצופי אצילות, ומבחינת השפעתו אליהם, הוא מסתיים בפרסא דאצילות? כפי שלגבי תחילתו היה צריך להתחיל למעלה מטבור, אבל מתחיל מטבור ולמטה, כך גם לגבי סימומו היה צריך להסתיים בנקודה דעוה"ז, אבל באמת שיסתיים בפרסא! ? תשובה: גם מה שעתיק מתפשט למטה מפרסא הוא לצורך פרצופי אצילות, דהנה יש ענין מיוחד שאינו נזכר בפתיחה דנן, שכל פרצוף מפרצופי אצילות בזמן לידתו נופל לבי"ע, ומי שעוזר לו לעלות חזרה לאצילות הוא עתיק, מפתת התפשטותו שם בסוד "ב' דדי בהמה", וא"כ גם התפשטותו שם היא לצורך פרצופי אצילות, ולא מצד עצמו.

קב"ז לאחר שביאר את המבנה הקבוע של אצילות, רוצה לבאר את סדר הלבשתם וא"ז ולהפרצוף א"ק: כי פרצוף עתיק דאצילות אע"פ שיצא מראש הס"ג דא"ק, מ"מ לא יכול להלביש מפה ולמטה דס"ג דא"ק, רק למטה מטבור, כי למעלה מטבור דא"ק הוא בחינת צמצום א' ונק' עקודים. בדומה לעולם הנקודים (לעיל אות ס"ד), שחייב להלביש למטה מטבור דא"ק, היות ויש בו את העירוב דבחי"ב ובחי"ד, ומקור עירוב זה היה למטה מטבור דא"ק. והן אמת, שפרצוף עתיק, להיותו בחינת ראש הא' דאצילות, עדיין אין הצמצום ב' שולט בו, היינו שמקבל עמ"נ להשפיע, משא"כ צ"ב הוא רק משפיע עמ"נ להשפיע, וא"כ היה ראוי שילביש למעלה מטבור דא"ק. כאן שואל שאלה עצומה, דהלא ידוע שעתיק משמש עם כלים דקבלה העמ"נ להשפיע, וא"כ לפי"ז היה צריך להלביש למעלה מטבור דא"ק שהוא מקום צ"א, ומדוע מלביש למטה מטבור דא"ק? תשובה: אמנם כיון שהצמצום ב' כבר נתקן בפה דראשו, היינו במלכות דראש הקרויה פה המתפקדת רק בכלים דהשפעה, או בכלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, בשביל שאר פרצופי אצילות שממנו ולמטה, ע"כ אינו יכול להלביש רק למטה מטבור דא"ק. דהנה כיון שעתיק הוא בחי' כתר, וכתר תפקידו להשפיע, ע"כ ממקמים את פרצוף עתיק לפי מה שמשפיע לאחרים. אבל באמת מצד עצמו הוא נחשב לצ"א גם למטה מטבור דא"ק, היינו שיכול להשיג גם עצם חכמה המאירה בכלים דקבלה, והראיה - שמתפשט לכלים דקבלה דבי"ע, והפרסא אינה קיימת מצד עצמו. אולם קשה: מדוע לא מציין שהלבשת עתיק ושאר פרצופי אצילות למטה מטבור דא"ק, היא מצד גובה הקומה שהוא עביות דשורש וא' דהתלבשות, שהם קומת נ"ר, הנקראת מ"ה וב"ן, שמקומה למטה מטבור דא"ק, גם ללא קשר עם צ"ב? ויל"ו, שאכן זה הסבר נכון, אבל אין בו חידוש, ורבינו חפץ לציין את נקודת החידוש.

אמנם כיון שהצ"ב כבר נתקן בפה דראשו, בשביל שאר פרצופי אצילות ע"כ אינו יכול להלביש רק מטבור ולמטה. הלא שאלתו, מדוע עתיק אינו מלביש מפה דס"ג ולמטה, כפי שראינו עד כה, שכל תחתון מלביש מפה ולמטה של העליון. ומשיב, מכיון שנתקן בו צ"ב בשביל התחתונים. וילה"ק: א) הלא גם בראש דס"ג נתקן צ"ב עבור התחתונים, דהלא לאחר שהנקודות דס"ג נודככו, עלו לראש הס"ג, ושם ראש הס"ג תיקן זווג ע"פ צ"ב לצורך התחתונים. א"כ מדוע שלא ילביש מפה ולמטה של הס"ג הזה? ויל"ו, אשר יש הבדל בין הצ"ב שנתקן בראש הס"ג עבור התחתונים, לבין הצ"ב שנתקן בראש דעתיק עבור התחתונים. כי ראש הס"ג שייך ודאי למערכת דעקודים שלמעלה מטבור, דיצא מהזדככות פרצוף ע"ב, לכן מה שנתקן בראשו צ"ב עבור התחתונים, נבחן למה שעקודים מתקנים בתוך עצמם צ"ב עבור התחתונים. משא"כ עתיק ודאי אינו שייך לעקודים, דיצא מהזדככות עולם הנקודים שהלביש למטה מטבור. ולכן מה שתיקן צ"ב בראשו עבור התחתונים, אינו בתור פרצוף דעקודים, אלא בתור פרצוף הכתר שלמטה מטבור, אשר מתפקידו לתקן את כל הסדרים שיש בעולמות שתחתיו. ולו יצויר שהיה מלביש מפה דס"ג ולמטה, היה נחשב זה כקלקול עבור התחתונים, כי הפרצופים דאצילות צריכים פרצוף שיהיה במדרגתם שלמטה מטבור, אשר יוכל לקבל מלמעלה מטבור ע"פ צ"א, ולהשפיע למדרגתם ע"פ צ"ב. ב) הלא גם ישו"ת ראש הא' דנקודים גם היה בעל צ"א, והחזיק את הצ"ב עבור התחתונים, ובכל זאת היה למעלה מטבור, ולא למטה מטבור! ? ויל"ו, שישו"ת אף פעם לא היה מוגבל בעצמו ע"י הצ"ב, אבל עתיק יצא באמת בקטנות עם ההגבלות של צ"ב, רק בגדלות נתבטל הצ"ב ונעשה צ"א.

ומכיון שיש הפרש בינו לבין ישו"ת, לכן מקומו למטה מטבור. ונמצא קומת עתיק מתחלת מטבור דא"ק, והיא מסתיימת בשוה עם רגלי א"ק, דהיינו למעלה מנקודה דעוה"ז. ואינו מסתיים בנקודת

אור ברוך

נח) ביאור על החילוק שבין עתיק לבין ראש הא' דנקודים.

כאן מסביר שעתיק אעפ"י שהוא לעצמו משמש עם בחי' צ"א, מ"מ לא יכול להלביש למעלה מטבור

דא"ק, משום שהצ"ב כבר נתקן בפה דראשו, בשביל להשפיע לשאר הפרצופים. ויל"ה: דלפי"ז למה בישו"ת שהוא ראש הא' דנקודים אומר - שהוא מלביש למעלה מטבור דא"ק, משום שהוא עדיין נחשב לצ"א, אעפ"י שגם בו נתקן צ"ב בכדי להשפיע לג"ר דנקודים! ?

בחינת ראש הא' דאצילות, עדיין אין הצמצום ב' שולט בו, וא"כ היה ראוי שילביש למעלה מטבור דא"ק. אמנם כיון שהצמצום ב' כבר נתקן בפה י"ח דראשו, בשביל שאר פרצופי אצילות שממנו ולמטה, ע"כ אינו יכול להלביש רק למטה מטבור דא"ק. ונמצא קומת עתיק מתחלת מטבור דא"ק, והיא מסתיימת בשוה עם רגלי א"ק, דהיינו למעלה מנקודה דעוה"ז, וזהו מפאת פרצופו עצמו. אמנם מפאת התקשרותו עם שאר פרצופי אצילות, שמבחינתם נבחן שהוא כלול ג"כ מצמצום ב', הנה מבחינה זו הוא נבחן שרגליו מסתיימים למעלה מפרסא דאצילות, כי הפרסא היא הסיום החדש של הצמצום ב' (כנ"ל באות ס"ח).

ואפשר לפרש כפי מה שכתוב - שעתיק יצא בקטנות עם צ"ב, אלא אח"כ בגדלות נתבטל הצ"ב בשאר פרצופי אצילות, אפילו בגדלות הצ"ב לא נתבטל, אלא שנתקנו באח"פ דעליה.⁶⁴⁶

נמצא שעתיק מלכתחילה יצא בצ"ב, משא"כ ישו"ת שתחילת יציאתו היתה בחי' צ"א, שאין שולט עליו הצ"ב, מטעם שהוא הראשון שיוצא עם הצמצום, ויש כלל שהצמצום פועל ממנו ולמטה ולא עליו, משא"כ עתיק יצא כבר אחר עולם הנקודים. אבל בכ"מ הוא רוצה ליתן יחס לעתיק בדומה לראש הא' דישו"ת.⁶⁴⁷

ולפעמים הוא נותן לו יחס לראש דס"ג שאין פועל עליו הצ"ב, אלא באח"פ דשערות שם יש השורש לצ"ב, ומיחס אותם לא"א. היינו, עתיק וא"א יש להם יחס כמו ראש דס"ג ושערות דיקנא, שהרי עולם הנקודים כל בחי' הקטנות קיבלו מהדיקנא.⁶⁴⁸ עיין ע"פ חלק ח' או"פ אות ל"ה ד"ה "והנך מוצא".⁶⁴⁹

אור שלום

ונמצא קומת עתיק מסתיימת בשוה עם רגלי א"ק, דהיינו למעלה מנקודה דעוה"ז שהיא מלכות. משא"כ שאר פרצופי אצילות מסתיימים בנקודה דעוה"ב שהיא בינה. ומדוע כתוב למעלה מנקודה דעוה"ז, ולא ממש בנקודה דעוה"ז? ת' - כיון שיש לו רק ד' דהתלבשות (עיין בשרטוט עמ' רצ"ג להבנת כללות הסוגיא דלקמן).

אמנם מפאת התקשרותו עם שאר פרצופי אצילות וכו' שרגליו מסתיימים למעלה מפרסא דאצילות. יש סתירה בדברי הרב. פעם כתוב שכל ה"פ אצילות מסתיימים על הפרסא, אפילו עתיק. ופעם כתוב שרגלי עתיק נמשכים עד נקודה דעוה"ז, כמו א"ק. וזהו שרוצה לתרץ כאן: מה שכתוב שמסתיימים על הפרסא דאצילות,

הערות וביאורים

בקטנות? ויל"ו, הנה עתיק הוא המסדר את כל סדרי עולם האצילות, ומכיון שברצונו לקבוע שהעיקר באצילות יהיה כלים דהשפעה, לכן יצא בעצמו על כלים דהשפעה. וממילא גם הגדלות שמשפיע אח"כ לפרצופי אצילות, היא רק מצד מה שכלים דהשפעה נכללו מכלים דקבלה, ולא על כלים דקבלה בעצמם. וענין זה הושתת בעצם יציאת עתיק בקטנות.

645) פירוש: היות ועתיק הוא בחי' כתר, דהיינו השפעה גמורה, לכן לא שייכת אצלו שבירה, הגם שמשמש בכלים דקבלה דבי"ע, מ"מ מצד שהוא השפעה גמורה יכול לדחות את כל בחינות הקבלה לגמרי, ואינו משועבד להם כמו בנקודים. ונמצא שהוא משמש בצ"א, היינו בכלים דקבלה, וזהו בכדי להיות אמצעי בין א"ק לאצילות.

646) פירוש: אח"פ דעליה משמעותם שאין משמשים בכלי קבלה אמיתיים, אלא רק בכלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה. ובצורה זו מאירה גדלות באצילות, אבל אין הצ"ב מתבטל. נמצא המשותף בין עתיק לפרצופי אצילות - שכולם יצאו בקטנות לפי צ"ב. והחילוק ביניהם: שבעתיק בזמן הגדלות מתבטל לגמרי צ"ב ומשמש בכלים דקבלה ממש, משא"כ בשאר פרצופי אצילות אין מתבטל צ"ב, אלא משמשים באח"פ דעליה.

647) פירוש: ההבדל בין עתיק לבין ישו"ת - הוא שבקטנות עתיק יצא ממש לפי ההגבלות דצ"ב, ורק כאשר האיר אור דע"ב ס"ג וביטל אצלו את הצ"ב, אז נעשה צ"א ממש. משא"כ בישו"ת, אף פעם לא היה מצב שבו היה נתון להגבלות דצ"ב. וזו הסיבה שישו"ת הוא למעלה מטבור דא"ק, ואילו עתיק למטה מטבור דא"ק. ואעפ"כ מדמה אותם בעה"ס זל"ז, מטעם שבסופו של תהליך, הרי שניהם משמשים בכלים דקבלה דצ"א לעצמם, ולצורך התחוננים משמשים בצ"ב, דהיינו בכלים דהשפעה.

648) פירוש: גם בס"ג אנו מוצאים כפילות, דהנה ס"ג עצמו נחשב לצ"א, היינו שמשמש בע"ס, אבל מחמת שעלה לראשו המסך

דנקודות דס"ג, המוגבל כבר ע"י הצ"ב, מוכרח הראש דס"ג לעשות זווה בהתאם, והזווה הזה שעושה מכונה "פרצוף השערות דס"ג". ומכונה כך מטעם דמוי: כפי שבגשמיות השערות אינן חלק מן הגוף, אלא תלויות עליו באופן חיצוני, וניתנות לגזיזה, כך הזווה שראש הס"ג עושה עבור יציאת עולם הנקודים, כמו תלוי עליו מבחוץ, ואינו חלק מן המערכת שלו. והנה פרצוף השערות הזה מתחלק לשערות רישא ושערות דיקנא, שערות רישא הן כלים דהשפעה שעדיין נמצאים למעלה מן המסך, ושערות דיקנא הן כבר כלים דקבלה שנמצאים למטה מן המסך. ונמצא ששערות רישא ג"כ עדיין אינן נחשבות מוגבלות ע"י המסך, ורק השערות דיקנא מוגבלות. והנה בח"ח נותן יחס בין עתיק וא"א לבין ראש הס"ג ושערות הדיקנא, היינו עתיק דומה לראש הס"ג מצד שאין בו צ"ב, אלא רק מתקן את הצ"ב אצלו עבור התחוננים, משא"כ א"א כבר דומה לשערות דיקנא שנתונים לשליטת הצ"ב.

649) סיכום והרחבת דברים:

א) ההבדל בין עתיק לישו"ת - שישו"ת מצד עצמו יצא עם צ"א, משא"כ עתיק מצד עצמו יצא עם צ"ב, רק אח"כ הצ"ב התבטל, ונעשה בגדלות. ולכן מקום ישו"ת הוא למעלה מטבור, ואילו מקום עתיק הוא למטה מטבור.

ב) מש"כ בתע"ס ח"ו שע"ס דראש דנקודים יצאו בראש דס"ג, ונתפשטו לראש הנקודים ונתחלקו לג' חלקים: גו"ע בישו"ת, אוזן בכתר, וחו"פ באו"א, זה שייך למה שישו"ת משפיע צ"ב לתחוננים. אבל יש ע"ס אחרות לגמרי שאינן מתחלקות, והן ע"פ צ"א, והן בחי' הישו"ת עצמו. כמו"כ יל"ו שהע"ס דסוג הא' שהן ע"פ הצ"ב נמשכות מן הדיקנא, כידוע שהדיקנא מתחלקת לג' חלקים. אבל הע"ס דסוג הב' דישו"ת, שהן ע"פ צ"א, כלל לא מושרשות שם, אלא מושרשות בשערות רישא.

ג) ישו"ת הוא בחי' כתר חכמה וג"ר דבינה של כללות הראש

אור ש"ם

לכאור"א לפי מה שיכול לקבל. והיות שעתיק יצא בצ"ב דוגמת פרצופי אצילות, אלא שאח"כ נתבטל אצלו הצ"ב, כפי שהיה בעוה"נ, ע"כ הוא כלול מב' הבחינות מצ"ב ומצ"א, וע"כ בכוחו להיות אמצעי. (עיין ב"אור שלום" אות ס"ה, ד"ה "לא נעשה").

בתע"ס חלק ג' כתוב שעתיק נק' מלכות דעליון המתלבשת בתחתון, והוא בחי' אמצעית בין עליון לתחתון. לדוגמא: מלכות דאצילות היא מלכות דבחי"ג, 655 והיא מתלבשת בכתר דבריאה שהוא בחי"ב. א"כ יל"ה: איך בחי"ג מתלבשת במקום שיש או"ח אך דבחי"ב? ת' - אליבא דאמת בחי' זאת נקראת עתיק דבריאה, הנעתק מהשגה. היינו, אין התחתונים שבבריאה יכולים להשיגו. א"כ מה התועלת מבחי' זו? ת' - היות וצריך שיהיה קשר בין עליון לתחתון, ע"כ צריך בחי' כזו. 656 אולם יש לחלק בין ב' בחינות עתיק הללו 657: עתיק דאצילות הוא פרצוף, הכולל ראש וגוף, וכל כולו נק' אמצעי. משא"כ עתיק הכתוב בחלק ג', אין הוא פרצוף, אלא מה שהתחתון כלול מן העליון זוהי בחי' עתיק שלו. 658 ויל"ה: למדנו שעתיק מבחי' עצמו מתפשט בבחי' ע. אולם מדוע למדנו

הוא מבחי' מה שצריך להשפיע לפרצופי אצילות, שהם בחי' צ"ב. 650

ויש לבאר ענין מציאות התפשטותו של עתיק עד נקודה דעוה"ז: עתיק נק' כתר ובחי' ראש, אי לזאת מבחינתו עצמו אין לו התפשטות לתחתונים, ונעתק מהשגת התחתונים. 651 ע"כ יכול הוא להתפשט לבחי"ע, ובוה נבחן "נעתק מהשגת התחתונים". 652 אולם התחתונים שהם מקבלים, אם יתפשטו למטה מפרסא, יהיו מקבלים בעמ"נ לקבל. אבל עתיק שנבחן לבחי' ראש ומשפיע, יכול להתפשט למטה, ואין בו שבירה, כיון שהוא אינו "מקבל". 653 לכן אומר שעתיק עדיין אינו נבחן לכתר ולשוורש דאצילות, אלא א"א, כיון שעתיק הוא בחי' צ"א. 654

ומה שמשמש בצ"א הוא - היות שצריכים שיהיה אמצעי בין פרצופי א"ק לפרצופי אצילות. שהרי בפרצופי א"ק האור בא על סדר של ע"ס, ובפרצופי אצילות יש צ"ב, היינו שמקבלים רק חצי מדריגה, א"כ איך יוכלו לקבל אור שבא על סדר של מדריגה שלימה? ע"כ אומר שהאורות השלימים באים לעתיק, ועתיק מחלק אותם, ונותן

הערות וביאורים

652) בזה שמתפשט לכלים דקבלה דבחי"ע, נבחן שנעתק מהשגת התחתונים, כי התחתונים אינם יכולים לשמש בכלים דקבלה דבחי"ע.

653) ויל"ה: אם עתיק מוגדר כמשפיע וראש, האם נבחן שאין לו גוף? הלא למדנו שיש לעתיק גם גוף שמתפשט עד נקודה דעוה"ז?! ויל"ו, דתכונתו הבסיסית דאורי' היא תכונת הכתר, דהיינו שכולו ממטה למעלה. וצל"ו, שהאור מתפשט ממעלה למטה בגוף שלו, דהיינו להשגה, אפילו בכלים דקבלה דבחי"ע, אבל כוחו של עתיק הוא כ"כ גדול, שמסוגל לדחות כל האורות הללו שהתפשטו ממעלה למטה, ולהיות ממטה למעלה.

ועוד יל"ה: אם עתיק נחשב לבחי' ראש ומשפיע וכתר, ואינו מוגבל, א"כ מדוע יצא על צ"ב, הלא מתחילתו מיוחס לבחי' כתר דאורי'?! ויותר הגיוני היה לומר שהוא צ"א מתחילתו, אלא שתיקן בעצמו צ"ב עבור התחתונים, וכן ביטל את הצ"ב עבור התחתונים. אבל אז יהיה קשה: מדוע אינו מלביש למעלה מטבור דא"ק כישסו"ת ראש הא' דנקודים? וצ"ע.

654) היינו שמשמש בכלים דקבלה דבחי"ע, שזה נבחן לצ"א. משא"כ פרצופי צ"ב משמשים רק בכלים דהשפעה, דהיינו רק בכלים שלמעלה מן הפרסא דאצילות.

655) פירושו: מצד הסדר שמתחיל מלמעלה מטבור דא"ק נבחן גלגלתא לבחי"ד, ע"ב לבחי"ג, ס"ג לבחי"ב, מ"ה שהוא עולם הנקודים לבחי"א, ואצילות לבחי"ש וב"ן. ומצד הסדר של הרשימות דלמטה מטבור דא"ק נבחן נה"י דא"ק לבחי"ד, אצילות לבחי"ג, בריאה לבחי"ב, יצירה לבחי"א, ועשיה לבחי"ש.

656) פירושו: מכיון שהמלכות דאצילות עדיין בעלת מסך דבחי"ג, יכולה לקבל את האור דאצילות, כי יש לה השתוות עם האצילות. ואח"כ משפיעה לבריאה לפי בחי"ב דעביות, כי זה מה שבכח הבריאה לקבל. ובוה נמצא שהיא אמצעי בין אצילות לבריאה.

657) פירושו: עד כה דיברנו על עתיק דאצילות שמשמש בצ"א לעצמו ומתפשט עד נקודה דעוה"ז, ומצד זה נעתק מהשגת התחתונים, משא"כ לפרצופי אצילות משפיע לפי צ"ב. כאן מחדש הגדרה חדשה: עתיק הוא בחי' מלכות דעליון המתלבשת בתחתון. א"כ זוהי הגדרה אחרת מן ההגדרה הראשונה שלמדנו בעתיק.

658) פירושו: רצ"ל שעתיק דבריאה אינו פרצוף, אלא כמו בחי"ג דהתלבשות, היינו מה שבריאה נכללה מן האצילות. ובמילים אחרות: אין הוא פרצוף דהוא רק מלכות דאצילות היורדת לכתר דבריאה.

דנקודים. ואילו כתר ראש הב' דנקודים הוא כבר ז"ת דבינה של כללות הראש דנקודים. וכיון שעתיק ניוון ממחצית הכתר העליון, נמצא א"כ שיש לו ערך של ז"ת דבינה שהן כבר מצומצמות, משא"כ ישסו"ת שהוא כלים דכתר חכמה וג"ר דבינה, שאינם מצומצמים.

ד) הנה בגמר התיקון ישיגו פרצופי אבי"ע את המדרגות המקבילות להם בנקודים. למשל: ז"א דאצילות יעמוד בראש דא"א בקביעות, שהוא מקום ז"א דנקודים. נמצא לפי"ז שעולם הנקודים מיצג את גמר התיקון, ואילו עולמות אבי"ע מיצגים את התיקונים דשיתא אלפי שני. ובוה מתברר - שהבחינה העליונה של עולם הנקודים צריכה לעמוד למעלה מטבור, במקום צ"א, היות ועולם הנקודים הוא בחי' גמר התיקון שהוא צ"א. משא"כ הכתר של עולמות אבי"ע, צריך לעמוד למטה מטבור, מטעם שהוא מיצג את הבחינה העליונה של התיקונים דשיתא אלפי שני, ולכן בחינתו - צ"ב, שהוא למטה מטבור. וזו הסיבה שאין מדובר על ישסו"ת בפתיחה, כי ישסו"ת לא שייך למערכת תיקוני הנשמות דשיתא אלפי שני, ולכן כתוב רק מה ששייך ללמטה מטבור, שנתון בגבולות הצ"ב, ושייך למערכת שיתא אלפי שני ועבודת הנשמות. ואגב זאת נבין מדוע אין מוזכר בפתיחה ענין העגולים, מטעם שהוא מצב שמותר לקבל עמ"נ לקבל, רק שבחרו שלא לקבל, ומצב זה אינו שייך לנשמות, כי לנשמות אסור לקבל עמ"נ לקבל. ולכן מתחיל בתחילת הפתיחה לדבר על ד' בחינות דאורי', והצמצום שנעשה במלכות, וכו'.

ה) יל"ה: מדוע אין מוזכר ישסו"ת מתפשט עד נקודה דעוה"ז דוגמת עתיק דאצילות? תשובה: הג"ר דנקודים הם ספירות ולא פרצופים, ולכן אין מדובר בישסו"ת מתפשט עד נקודה דעוה"ז, דישסו"ת הוא ספירות דגו"ע דראש דנקודים, ולא יכול להיות לו גוף, משא"כ עתיק שהוא פרצוף (כי כל נקודה דנקודים נעשתה פרצוף באצילות), ע"כ גופו מתפשט עד הנקודה דעוה"ז.

650) נמצא, מצד מה שצריך להשפיע לפרצופי אצילות נחשב מוגבל כמותם, היינו שאינו יכול לשמש בכלים דקבלה דבחי"ע.

651) כי לתחתונים אין השגה בראש ובג"ר של שום מדרגה, היות והוא בחי' ממטה למעלה, שאין בו הלבשת אורות בפועל, וכל השגת התחתונים היא רק בז"ת של כל מדרגה, דהיינו בגוף, היות שם האורות באים להשגה בפועל. והענף הגשמי מן הענין הזה הוא שאין אדם יכול לתפוס מחשבותיו של חברו, אבל יש לו השגה במעשיו של חברו, ודרך המעשה יש תפיסה גם במחשבה של החבר.

אור ברוך

(נט) היות שאו"א הם רק בחינת בינה שהיא חסדים, ולמטה מטבור שהוא נה"י וזו"ן זקוקים לחכמה, לכן או"א מסתיימים על הטבור.⁶⁶²

פרצוף א"א מסתיים בפרסא דאצילות. פרצוף או"א מסתיים בטבור דאצילות. והזו"ן נמצאים למטה מטבור ומסתיימים בפרסא.

קב"ח ופרצוף הב' דמ"ה החדש הנק' א"א, שהוא נאצל ויצא מפה דראש עתיק, הנה קומתו מתחילה ממקום יציאתו, דהיינו מפה דראש עתיק, ומלביש את הזו"ת דעתיק המסתיימים למעלה מפרסא דאצילות, כנ"ל. ופרצוף הג' הנק' או"א, שנאצלו מפה דראש א"א, הם מתחילים מפה דראש א"א, ומסתיימים למעלה מטבור דא"א. והזו"ן מתחילים מטבור דא"א, ומסתיימים בשוה עם סיום א"א, דהיינו למעלה מפרסא דאצילות.

אור ש"ס

באצילות גוף, וכן אמא. א"כ, שם אנו עוסקים בז' מלכים כשהם לעצמם, ואילו כאן אנו מדברים מפרצוף עתיק, שהוא פרצוף שלם בראש וגוף. שם הכתר היה בחי' ראש, ובאצילות הכתר דנקודים עצמו מתפשט בבי"ע. רואים אנו, שבאצילות נעשה סדר אחר לגמרי. יתכן א"כ, שמסיבה זאת אין זהות בין מה שלמדנו בנקודים לבין מה שלומדים פה.⁶⁶¹

קב"ח ממקום יציאתו, ממקום שנתגלתה מדרגת א"א.

שרק ש"ת דנ"ה שלו מתפשטים בבי"ע, ובז"ת דנקודים לא למדנו שרק ש"ת דנ"ה שלהם התפשטו לבי"ע, מהו ההבדל?⁶⁵⁹ ת' - א. בעוה"נ איננו נכנס לפרטים. ב. הרב שואל מדוע בעוה"נ היו אורות גדולים וכלים קטנים, משא"כ בעוה"א היה להפך - אורות קטנים בכלים גדולים? ת' - כתר דנקודים היה בחי' ראש וכן אבא וכן אמא, ואילו הגופים היו מציאות אחרת לגמרי.⁶⁶⁰ משא"כ באצילות, הכתר דנקודים נתחלק לשתי פרצופים, ולכל אחד היה גוף. וכן אבא קיבל

הערות וביאורים

יכול להיות שבזו"ת יהיה יותר מאשר רוח נפש. וזה נבחן לכלים גדולים, היינו ריבוי כלים ומסכים יוצר את ההבדלה בין אחד למישנהו, באופן שהאור מוכרח תמיד להתמעט בירידתו.

נמצא, רצ"ל שכאן המערכת מסודרת אחרת לגמרי מאשר בנקודים, שם לכתר לא היתה שייכות לא לגוף ולא לבי"ע, כאן יש לכתר גם גוף וגם מתפשט לבי"ע. ולכן רצ"ל שאין להשוות בין אצילות לנקודים, ולשאל: מדוע הזו"ת דנקודים שהתפשטו למקום בבי"ע לא התפשטו רק בב' שלישיין תתאין דנ"ה שלהם, ואילו עתיק שמתפשט לבי"ע מתפשט רק בש"ת דנ"ה שלו.

ויש להקשות על דבריו אלו סביב סביב: א) מקושתו משמע שסבר שכל מי שהתפשט עד נקודה דעוה"ז, א"כ הש"ת דנ"ה שלו מתפשטים במקום בבי"ע. אבל דבריו אלו מופרכים, כי הנה ראינו שהנקודות דס"ג גם התפשטו עד נקודה דעוה"ז, ולא למדנו שרק ש"ת דנ"ה שלהם התפשטו לבי"ע? אלא למדנו שחב"ד חג"ת הם עד הפרסא, וכל התנהי"ם למטה מפרסא? ב) יש להבין עצם הסברו שכאילו כאן באצילות הכתר דנקודים מתפשט לגוף, ואפילו לבי"ע? וכן אומר שאבא ואמא דנקודים התפשטו לגוף. הלא למדנו שמחצית הכתר העליון שלקח עתיק, לקח רק בראש שלו, והיא לא התפשטה לגוף. ובגוף לקח עתיק הכתרים של ז' מלכים, והם שהתפשטו לגוף, אבל לא מחצית הכתר העליון?! וכן לדוגמא שאומר שאבא דנקודים נבנה כאן בתור ראש וגוף, הלא המחצית התחתונה של אבא דנקודים לקחו או"א רק בראש שלהם, ואין לו שום שייכות לגוף שלהם, כי בגוף שלהם לקחו את הבינות של הז' מלכים ותו לא?! ואולי רצ"ל שבזכות הכתר דנקודים היה לעתיק את הכח להתפשט בגופו בבי"ע. כי הכתר דנקודים שהוא מחצית הכתר העליון הוא בחי' התנגדות להתלבשות באופן גמור, והיות ועתיק כולו נתקן בתכונה הזאת, לכן היה יכול להתפשט לבי"ע. וצ"ע.

661) ויל"ו שמבחינה מסוימת יש זהות, דהנה או"א דנקודים הם בחי' זו"ן דראש, ואח"כ מתפשטים הזו"ן ממש, וא"כ אפשר לומר שאו"א דנקודים הם ש"ע דנה"י, דהיינו ש"ע דזו"ן, והזו"ן עד הפרסא הם שלישיים אמצעים דנה"י, והזו"ן שלמטה מפרסא הם ש"ת דנה"י. זאת לגבי השאלה שנשאלה בתחילת הקטע בענין ש"ת דנ"ה.

662) יש לתמוה על דבריו אלו, דמה בכך שאו"א הם בחי' חסדים והזו"ן זקוקים לחכמה, הלא ראינו שהנקודות דס"ג התפשטו למטה מטבור דא"א, הגם שהם בחי' חסדים והנה"י דא"א צריכים חכמה?! ו

659) פירושו: הנה אנו רואים שא"ק עצמו מתפשט עד נקודה דעוה"ז, והחלק התחתון שלו שמקביל למקום בבי"ע הוא שלישיין תתאין דנה"י שלו. וגם עתיק שהתפשט עד נקודה דעוה"ז מוגדר ששלישיין תתאין דנ"ה שלו התפשטו למקום בבי"ע, והיה זה מטעם שהש"ת דנ"ה הם הכלים דקבלה היותר עבים שבמציאות, ולכן הם הקרובים ביותר לנקודה דעוה"ז. ולפי"ז שואל: הלא גם הז' מלכים התפשטו עד נקודה דעוה"ז, א"כ ג"כ היה צ"ל שהש"ת דנ"ה שלהם, הם המתפשטים עד נקודה דעוה"ז במקום בבי"ע?!

660) יש לתמוה על המילים שהגופים הם מציאות אחרת, הלא הגופים נתפשטו מן הראשים?! אלא רצ"ל: א) שהגופים יצאו ממ"ן דו' ונקודה, ואילו הראשים יצאו כבר בקטנות, מרשימות של ה"ר. נמצא שעצמות הראשים כתר ואו"א היא בחי' "כי חפץ חסד" שנתגלתה מן הב' להתלבשות. ואילו עצמות ז' המלכים באה מן התביעה לחכמה של המ"ן דו' ונקודה. נמצא שבחי' הראשים לא התפשטה לגוף, והגוף נתגלה בתור בחינה אחרת מן הראשים. משא"כ בעולם האצילות, בחי' "כי חפץ חסד" התפשטה גם בגופין, ובזו"ן דאצילות.

ב) רצ"ל שהגופים התפשטו למקום בבי"ע, משא"כ כתר ואו"א דנקודים לא שייכים בכלל להתפשטות למקום בבי"ע. משא"כ באצילות נסדר אשר הכתר דנקודים עצמו מתחלק בין ב' פרצופים: מחצית הכתר העליון נמצאת בעתיק, ומחצית הכתר התחתון נמצאת בא"א, ולכל אחד מהם יש ראש וגוף. נמצא כתר דנקודים שלא היתה לו שייכות לבחי' גוף, כאן מקבל גוף. דהנה עתיק שהוא מחצית הכתר העליון נסדר בעצמו בתור ראש וגוף. נמצא שכעת כן יש שייכות בין הכתר דנקודים לבין התפשטות לגוף, ולא זו בלבד אלא יש לו שייכות גם להתפשטות למקום בבי"ע, מטעם שעתיק התפשט למקום בבי"ע. וכן א"א שלקח את מחצית הכתר התחתון מתפשט לראש וגוף. וכן אבא דנקודים נסדר כאן בתור ראש וגוף, וכן אמא דנקודים נסדרה בתור ראש וגוף. והזו"ן דנקודים ששם היו רק בחי' גוף, נסדרו באצילות בתור ראש וגוף. נמצא, בעולם הנקודים היו כלים קטנים, דהיינו כל הבחינות היו חלקים של מערכת אחת: כתר או"א והזו"ת היו קשורים זב"ז כפרצוף אחד. נמצא כשבא אור הגדלות מאיר בכולם מלמעלה עד למטה. משא"כ באצילות, שהכתר עצמו נחלק לב' פרצופים שלכל אחד יש ראש וגוף, נמצא שכל אחד הוא מערכת בפני עצמו, וכן אבא, וכן אמא, וכן ז"ת, וא"כ לא יתכן שהאור שיש בעתיק יתפשט לא"א, או יותר למטה, מטעם שכל אחד הוא מערכת בפני עצמו. ולכן לא

ראשית חכמה

הם מתחילים מפה דראש א"א ומסתיימים למעלה מטבור דא"א. פירוש: פרצוף או"א הם בינה דאצילות, וכפי שבא"ק הטעמים דס"ג לא התפשטו למטה מטבור דא"ק, כך גם או"א אינם שייכים לזו"ן דהיינו למטה מטבור דאצילות, אבל לפרצוף הישסו"ת שהוא בחי' ז"ת דבינה, שמקביל לנקודות דס"ג, כן יש קשר עם הלמטה מטבור דאצילות. והזו"ן מתחילים מטבור דא"א ומסתיימים בשוה עם סיום א"א, דהיינו למעלה מפרסא דאצילות. וזהו במקביל למ"ה וב"ן דא"ק, שהם בחי' זו"ן, שג"כ היו למטה מטבור דא"ק.

קב"ח) ופרצוף הב' דמ"ה החדש הנק' א"א, שהוא בחי' חכמה דאצילות, שהוא נאצל ויצא מפה דראש עתיק, הנה קומתו מתחילה ממקום יציאתו, דהיינו מפה דראש עתיק, ומלביש את הז"ת דעתיק המסתיימים למעלה מפרסא דאצילות. הז"ת דעתיק הם הגוף דעתיק, ורוצה להזכירנו שא"א מלביש על הגוף דעתיק המסתיים בפרסא, דהיינו לא הגוף דבחינת עצמו דעתיק המתפשט עד נקודה דעוה"ז, אלא הגוף הב' דעתיק מצד מה שמשפיע לפרצופי אצילות, המסתיים בפרסא. פרצוף הג' הנק' או"א, שנאצלו מפה דראש א"א,

כל מדרגה באצילות סיפחה לעצמה כלים מנקודים בכדי לתקנם. עתיק שהוא הכתר דאצילות, והוך ביותר, לקח את הכלים דנקודים שאינם בעלי שייכות לשבירה, והם: גו"ע דכתר דנקודים, גו"ע דאו"א דנקודים, וז' שורשים של הו"ת דנקודים דקטנות. והעתיק עצמו נבחן לזכר והכלים דנקודים נבחנים לנקבה, ועומדים בפנים ואחור.

קבט) ותדע, שכל קומה וקומה מה"פ אלו דמ"ה החדש בעת שיצאה, ביררה וחיברה לעצמה חלק מהכלים דנקודים, שנעשה לה לבחינת נוקבא. כי הנה בעת שיצא פרצוף עתיק, לקח וחיבר אליו את כל הג"ר דנקודים, שנשארו שלימים בעת שביה"כ, דהיינו בחינת הגו"ע שבהם שיצאו בעת קטנותם, הנקראים כלים דפנים, כנ"ל (באות ע"ו) שבקטנות הנקודים לא באו עמם רק מחציתה העליונה דכל מדרגה, שהם גו"ע ונקבי עינים, ומחציתה התחתונה דכל אחת הנקראת אח"פ, ירדה להמדרגה התחתונה, עש"ה. ולפיכך נבחן שפרצוף עתיק דמ"ה החדש לקח לו מהכלים דנקודים, את מחציתה העליונה דכתר, ומחציתה העליונה דחו"ב, וז' השרשים דו"ת הכלולים בג"ר דנקודים, והם נעשו לבחינת פרצוף נוקבא אל העתיק דמ"ה החדש, ונתחברו יחד זה בזה. והם המכונים מ"ה וב"ן דעתיק דאצילות, כי הזכר דעתיק נק' מ"ה, והכלים דנקודים הנ"ל שנתחברו אליו נקראים ב"ן, (מטעם הנ"ל באות קי"ט ע"ש). וסדר עמידתם הוא פו"א, העתיק דמ"ה בפנים והעתיק דב"ן באחוריו.

אור ש"ז

לכן נק' דכר לגביהם, וע"כ עמידתם היא בפנים ואחור. פנים נק' חכמה בסוד "חכמת אדם תאיר פניו", אחור נק' חוסר חכמה. היינו, המ"ה משפיע אור הפנים שהוא אור החכמה לג"ר דנקודים.⁶⁶⁵ ויל"ה: הלא למדנו שהג"ר דנקודים הם בחי' "כי חפץ חסד" (שהרי לכן נשארו כלים ואורות דקטנות), ולצורך מה הם צריכים שעתיק ישפיע להם גדלות? ת' - כל מה שאנו לומדים בג"ר דנקודים ובג"ר דאצילות, הוא לצורך זו"ן. היינו, לצורך למטה מטבור דא"ק, ששם עדיין לא נתמלא באורות. לכן מקבלים הג"ר דנקודים גדלות, בכדי שמהם ימשך לזו"ן.⁶⁶⁶ אולם עדיין יל"ה: מנין באה לעתיק ולכל הג"ר דאצילות הזדככות

קבט) ומחציתה העליונה דחו"ב מחצית דחכמה ומחצית דבינה.⁶⁶³ וז' השרשים דו"ת הכלולים בג"ר דנקודים, מטרם שירדו למטה. ומה שירד למטה לז"ת דנקודים נשבר ג"כ. (הכונה על האור דקטנות דז"ת דנקודים שיצא בראש מלובש בלבושי מוחין ממטה למעלה, לבושים אלו לקח עתיק, שכן לא נשברו. אולם הלבושים שהתפשטו עם האור לגוף ממעלה למטה נשברו).⁶⁶⁴ וסדר עמידתם הוא פו"א, עתיק יצא בבחי' א' דהתלבשות ועביות דשורש, ולקח מג"ר דנקודים כלים ואורות דבחי"א דעביות וב' דהתלבשות. וקשה: א"כ מדוע נקראים הג"ר דנקודים נוקבא, הלא הם משפיעים לעתיק? ת' - היות ועתיק המשיך להם גדלות בבחי' ד'ג',

הערות וביאורים

הזו"ן דנקודים. כי לא יתכן שהזו"ן דנקודים יקבלו באצילות לאחר תיקונם חכמה, ואילו הראש שלהם יהיה מחוסר חכמה. נמצא, החסרון שהוא בחי' "אחור", נמצא בג"ר דנקודים מצד שצריכים להשפיע לזו"ן, ולא מצד עצמם. אולם יש להקשות ע"ז מח"ח, שאומר שעתיק שהוא בחי' מחזה ולמעלה, משפיע חסדים לפרצופי אצילות, ורק א"א שהוא מחזה ולמטה משפיע חכמה! ויל"ו, דהנה מציין בחי"ג שהמשכת החכמה והזווג על החכמה נעשים דוקא בכלים דג"ר שמחזה ולמעלה, המכונים ס' דצל"ס, אלא שהם נשארים בחסדים, כי אינם זקוקים לחכמה, ומשפיעים את החכמה לבחי' מחזה ולמטה. ויל"ו דהה"ת הזאת הגנוזה בעתיק מסייעת מצד החסרון שבה להמשכת החכמה, וע"כ שם הוא הזווג על החכמה, אבל בכח הכלים דג"ר מצד זכותם, להשאר בחסדים, ומשפיעים ו"ק דחכמה לבחי' מחזה ולמטה. ולכן צריך לומר שעתיק משפיע חכמה לג"ר דנקודים, בכדי להשפיעה לכלים התחתונים שלהם.

666) בתחילה יל"ה מה"פ שעתיק לקח את הג"ר דנקודים? מהי לקיחה ברוחניות? ויל"ו, כפי שאדם לוקח רעיון של חבירו, אין המדובר על לקיחה גשמית, אלא על כך שנכלל מן הרעיון של חבירו, ומקבלו ומפנים אותו. כך גם עתיק נכלל מן הג"ר דנקודים, וזה כולל את כליהם, דהיינו את החסרונות שלהם, ואת התיקונים שיש על החסרונות הללו, ואת אורותיהם. ואחר שהבנו זאת, צריכים עוד להבין מה עתיק מוסיף להם, הלא בהם יש אור יותר גדול משלו, שהרי להם יש ב'א', ולו יש רק א' שורש! ויל"ו, דודאי אינו מתקנם בזמן הקטנות, להפך - בזמן הקטנות הם משפיעים לו מן אור האו"ן שלהם, ומן הבחי"א. אלא לקחם בכדי להשפיע להם גדלות. והגם שהם בחי' "כי חפץ חסד" ואינם צריכים גדלות, מ"מ בכדי שהגדלות תושפע בצורה מתוקנת לתולדותיהם, שהם הז"ת דנקודים והז"מ, לכן גם הג"ר דנקודים צריכים לקבל גדלות זו, כנ"ל.

ואדרבא הנקודות דס"ג עוד תיקנו את מקום הנה"י בבחי' החסדים שלהם. א"כ מדוע לא יהיה פה אותו דבר? ויל"ו, דמכיון שהבינה היא ג"ר, מקומה הטבעי הוא למעלה מטבור, ששם הוא מקום הג"ר. ומה שמצינו בא"ק שהנקודות דס"ג שהן בערך ז"ת דבינה נתפשטו למטה מטבור, זהו חלק הבינה היותר קשור לזו"ן, והתפשט שם לתועלת הזו"ן. והנה גם כאן ישנה התפשטות כזו - שהישו"ת דאצילות שמקביל לנקודות דס"ג מתפשט למטה מטבור דאצילות עד הפרסא דאצילות, לצורך הזו"ן אשר שם. ומה שבשרטוט ט' מופיע הישו"ת עד הטבור, הוא מטעם ששם עמידתו הקבועה, אלא שלצורך זו"ן יש לו התפשטות למטה מטבור כנ"ל, לפי הענין. ויש להעיר עוד לגבי השרטוט, בטור השלישי - עולם הנקודים מופיע פעמיים כתר, אבל הכוונה לאותו הכתר, ראש הב' דנקודים, אלא שבפעם הראשונה רצה האו"ב להראותינו שהוא יונק מש"ת דת"ת דא"ק ודס"ג. ובפעם השניה רצה להראותינו שכתר נחשב לגו"ע יחסית לאו"א שנחשבים לאח"פ.

663) היתה הו"א לחשוב שמחצית חו"ב היא חכמה, וע"ז אומר שאין הדבר כך, אלא מחצית של כל אחד מהם. 664) יל"ו, שלא נעשה זווג מיוחד באו"א דנקודים לצורך הארת כלים דו"ת, אלא מתוך קטנות דאו"א מתפשטת הנפש הזו לז"ת. אבל מ"מ בודאי יש שורש מיוחד באו"א לכך, כי כל אור שמתפשט בגוף צריך להיות מושרש בראש. מה עוד שבראש יש ג"ר, ובגוף רק הארת כלים, ובודאי צריכה להיות הכנה להארת כלים זו שיקבלו הז"ת בראש. 665) נמצא הג"ר דנקודים הם בחי' אחור כי הם בחסרון חכמה, ועתיק הוא בבחי' פנים כי הוא המשפיע חכמה.

הנה אדמו"ר זצ"ל פירש ענין פו"א, על כך שעתיק משפיע גדלות לג"ר דנקודים. ולא פירש כפי שפירש האו"פ בח"ח (אות נ"ו) שענין אחור רובץ על הה"ת הגנוזה בעתיק. וסיבת הדבר לפי האמור לקמן, היות שאדמו"ר זצ"ל ודאי גרס שהג"ר דנקודים הם בשלימות, ואינם צריכים חכמה מצד עצמם, ומ"מ עתיק משפיע להם גדלות, לצורך

ראשית חכמה

צ"ב. ויש לזה כמה סיבות: א) מפני שפרצוף עתיק הוא פרצוף החדש, שהוא הפרצוף הזך ביותר, לכן לקח גם את הכלים שלא נכנסו כלל תחת השליטה של מקבל עמ"נ לקבל, שהם עדיין כלים זכים. ב) הנה פרצוף הס"ג עושה זווג על הרשימות שעלו מלמטה מטבור דא"ק, שהן רשימות של ב' וד' המעורבות יחד, והיות והס"ג עצמו הוא צ"א, לכן כל הזווג הזה שעשה ע"פ צ"ב הוא דבר מחוץ לו, וע"כ נק' בשם פרצוף השערות, דוגמת השערות בגשמיזות שהן מחוץ לפרצוף. ובפרצוף השערות עצמו יש ע"ס שיצאו בזווג דהכאה על הרשימות דלמטה מטבור, אבל היות שהד' מעורבת בתוך ה' לכן יש שם צ"ב. ולכן פרצוף השערות התחלק לגו"ע שנק' שערות רישא, ולאח"פ שנק' שערות דיקנא. והנה כיון שהשערות רישא נמצאות למעלה משליטת הצ"ב, שגו"ע ונ"ע הם כלים שלמעלה משליטת המלכות, לכן נבחנו כמחוברים עם בחי' ע"ב ועם הטעמים דס"ג, שגם הם למעלה משליטת הצ"ב, ונקראים ענפי ע"ב, כלומר נחשבים לצ"א, כיון שהם למעלה משליטת הה"ת. ולפי"ז אפשר לומר גם פה כך, שעתיק היות והוא בעצמו צ"א, הוא לקח את כל הבחינות שהן למעלה מהגבלה של הה"ת.

והם נעשו לבחינת פרצוף נוקבא אל העתיק דמ"ה החדש. ונתחברו יחד זה בזה, הכלים החדשים והכלים הישנים. והם המכונים מ"ה וב"ן דעתיק דאצילות, כי הזכר דעתיק נק' מ"ה, שהוא בחי' זכר, בגימטריא אד"ס, היינו שבכוחו להמשיך את השפע העליון עמ"נ להשפיע. והכלים דנקודים הנ"ל שנתחברו אליו נקראים ב"ן, שהוא בחי' נקבה בגימטריא בהמה, היינו שאין בכוחם להמשיך את השפע העליון, אלא תלוים בדעת אחרים, היינו בדעת הכלים דמ"ה. ועיקר תיקון בחי' הב"ן באמונה, כפי שאמרו חז"ל על הפסוק "אדם ובהמה תושיע ה'" - אלו שערומים בדעת כאדם ומשימים עצמם כבהמה, דהיינו שהולכים באמונה למעלה מהדעת.

וסדר עמידתם הוא פו"א, העתיק דמ"ה בפנים והעתיק דב"ן באחוריו. פירושו: הנה יש ב' סוגי השפעות: השפעת חסדים והשפעת חכמה. ומשפיע החסדים מכונה ימין, ומקבל החסדים מכונה שמאל. ומשפיע החכמה מכונה פנים, ומקבל החכמה מכונה אחור. וכאן רצ"ל שהזכר משפיע לנקבה חכמה ולא חסדים, ולכן אומר סדר עמידתם בפו"א. וסיבת הדבר פשוטה - היות והנקבה היא כלים דקטנות דג"ר דנקודים, שנשארו עם אורותיהם, והאורות הם אורות דחסדים עוד יותר גדולים ממה שיש לעתיק בעצמו, שהרי לעתיק בקטנות יש רק שורש דעביות וא' דהתלבשות, ואילו לכלים דנקודים יש ב' דהתלבשות וא' דעביות, ממילא אין הב"ן נחשב נקבה ביחס לקטנות, אלא רק ביחס לגדלות, ולכן מציין רבינו שהיחסים ביניהם הם פנים ואחור, דהיינו יחסים של משפיע ומקבל חכמה.

והנה בתע"ס (ח"ח אות נ"ו) מפרש אחרת לגמרי, כי אומר שבפרצופי הג"ר לא שייך בכלל ענין של אחור, כי הם שלימים לגמרי. ולכן אומר (שם אות נ"ח) שענין אחורים המצוין בעתיק נופל על בחי' הה"ת הגנוזה בעתיק, שהיא בעלת החסרון.

קב"ט ותדע, שכל קומה וקומה מה"פ אלו דמ"ה החדש בעת שיצאה, ביררה וחיברה לעצמה חלק מהכלים דנקודים, שנעשה לה לבחינת נוקבא. דהנה כאן יש שוני ביחסים שבין תחתון ועליון, כי עד כה לא למדנו שהתחתון נעשה זכר והעליון נוקבא, מפני שלעולם כאשר הסתלק האור דעליון, מ"מ נשאר העליון בקדושה, וכליו לא יצאו לרשות הטומאה. משא"כ במקרה דנן שהכלים דנקודים יצאו חוץ לרשות הקדושה, וא"כ הם נזקקים לתיקון, ולכן תפקיד כל פרצוף באבי"ע לספח לרשותו כלים דנקודים, ולנסות לתקנם, וכן לשחזר את האורות דנקודים באופן כזה שלא תארע שוב שבירת הכלים. לפיכך בכל פרצוף יש להבחין כלים חדשים הקרויים מ"ה, וכלים ישנים הקרויים ב"ן, דמ"ה הוא בחי' זכר, וב"ן היא בחינת נקבה. כי הנה בעת שיצא פרצוף עתיק, לקח וחיבר אליו את כל הג"ר דנקודים, שנשארו שלימים בעת שביה"ב, דהיינו בחינת הגו"ע שבהם שיצאו בעת קטנותם, הנקראים כלים דפנים. פירושו: היות ועתיק הוא בחי' כתר דאצילות, דהיינו הבחינה הזכה ביותר, לכן לקח לתקן את הכלים הזכים ביותר דנקודים, דהיינו את הכלים דגו"ע של הג"ר דנקודים, שהם כלים דהשפעה, שלא נפגמו כלום מחמת השבירה, ונשארו עם האורות דקטנות שלהם. בנ"ל שבקטנות הנקודים לא באו עמהם עם השתלשלות מדרגת הנקודים רק מחציתה העליונה דכל מדרגת, שהם גו"ע ונקבי עינים, שהם כתר חכמה וג"ר דבינה, ומחציתה התחתונה דכל אחת, הנקראת אח"פ, שהם ז"ת דבינה וז"א ומלכות, ירדו להמדרגה התחתונה, עש"ה. כאן מזכיר לנו איך בקטנות הנקודים היו כלים דהשפעה בלבד בכל מדרגה, והאח"פ שהם כלים דקבלה יצאו לחוץ מן המדרגה, והיו בלתי זמינים לשימוש. ולפיכך נבחן שפרצוף עתיק דמ"ה החדש לקח לו מהכלים דנקודים: א) את מחציתה העליונה דכתר, דהיינו גו"ע דכתר.

ב) מחציתה העליונה דחו"ב, דהיינו גו"ע דאו"א. ג) ז' השרשים דז"ת הכוללים בנ"ר דנקודים. פירושו: הנה למדנו שבז"ת דנקודים בזמן הקטנות האירה הארת כלים שהיא הארת נפש, וידוע שכל בחינה שיוצאת בגוף צריכה מתחילה להתגלות בראש, ואילו הם הז' שורשים דז"ת, היינו ז' הבחינות של הארה המועטת דז"ת דנקודים, שיצאו מקודם בראש, וגם הם נשארו כלים ואורות.

אולם יל"ח: האם ז' השורשים הללו כוללים גם את הנרנח"י דרוח שהתגלו בז"ת דנקודים בזמן פב"א? ויל"ו, שאינם כוללים, דהנה עתיק לקח רק מה שמיחוס לאב"א, אבל פב"א לא לקח, כי פב"א כבר שייך לגדלות, וכבר מהווה שורש מסוים לשבירה. וא"כ נשאלת השאלה: מי לקח את הז' שורשים דז"ת מצד נרנח"י דרוח? ואולי צריך לחלק שעתיק לקח את השורשים של נ"ר דרוח, שעדיין שייכים לכלי השפעה, ואילו א"א לקח את השורשים של ג"ר דרוח שכבר שייכים לכלי קבלה, וצ"ע.

כאן הנקודה היא שעתיק לוקח את הבחינות שהם למעלה משליטת הצ"ב, ולא מצד החשיבות לוקחם (שהרי אח"פ דכתר יותר חשובים מן הגו"ע דאו"א, ובכל זאת אינו לוקח את האח"פ דכתר, אבל כן לוקח את הגו"ע דאו"א), אלא לוקח את כל הבחינות שהן לא מוגבלות מצד

פתיחה לחכמת הקבלה

א"א סיפח לעצמו את מחצית הכתר התחתון, שהיא כבר כלים דקבלה, שצריכים לקבל חסדים בתחילה, ולכן עומדים בימין ושמאל. אבל עתיק לא לקח בח' זו מטעם שכבר נפגמה מחמת השבירה, ולעתיק אין שום שייכות לשבירה.

קל) ופרצוף א"א דמ"ה החדש, שיצא בקומת חכמה, בירר וחיבר אליו את חציו התחתון דכתר הנקודים, שהם האח"פ דכתר, שבעת הקטנות היו בהמדרגה שמתחת הכתר, דהיינו בחכמה ובינה דנקודים (כנ"ל באות ע"ז), ונעשו לבחינת נוקבא אל הא"א דמ"ה החדש. ונתחברו יחד זה בזה. וסדר עמידתם הוא ימין ושמאל, שא"א דמ"ה שהוא הזכר עומד בימין, וא"א דב"ן שהוא הנוקבא עומדת בשמאל. ומה שפרצוף עתיק דמ"ה לא לקח גם את חציו התחתון דכתר נקודים, הוא – כי עתיק מתוך שהוא ראש הא' דאצילות, שמעלתו גבוהה מאד, לכן לא חיבר אליו רק את הכלים דפנים דנ"ר דנקודים, שכחם לא אירע שום פגם בעת השבירה, מה שאין כן בחצי הכתר התחתון, שהם אח"פ שהיו נפולים בעת הקטנות בחו"ב, ואח"כ בעת הגדלות עלו מחו"ב ונתחברו בהכתר דנקודים (כנ"ל באות פ"ד), אשר אח"כ בעת שבירת הכלים חזרו ונפלו מהכתר דנקודים ונתבטלו כנ"ל, הרי המה כבר נפגמו עם נפילתם וביטולם, ואינם ראויים משום זה לעתיק, ולכן לקח אותם א"א דמ"ה.

אור ש"ם

מבחי' הב"ן, ומבחי' הב"ן יש בא"א רק אח"פ דכתר). וסדר עמידתם הוא ימין ושמאל. בחלק ה' מבאר: ימין הוא בחי' משפיע חסדים, ושמאל הוא מקבל חסדים. והנה היות שהנקבה היא בחי' אח"פ דכתר שהיו לבר מהמדרגה, משום שהם כלי קבלה, א"כ אין להם אפילו חסדים, ע"כ א"א צריך להשפיע להם חסדים. וי"ל: הלא א"א משפיע להם גם חכמה, ומדוע אין מציין זאת? ויל"ו שעוסק ברבותא, היינו שאפי' מדרגה הראשונה שנקראת חסדים אין להם, וא"א צריך לתיתה להם.⁶⁶⁸

כי עתיק מתוך שהוא ראש הא' דאצילות, שמעלתו גבוהה מאד, פירוש: בעתיק נתבטל הצ"ב ומשמש עם מלכות אמיתית. לכן לא חיבר רק את הכלים דפנים וכו' משא"כ בחצי הכתר התחתון. כאן מרומזת שאלה: 1. מדוע עתיק לא לקח לתקן את מחצית הכתר התחתון דנקודים, אולם את גו"ע דאו"א לקח, הלא העליון היורד למקום התחתון נעשה כמוהו,⁶⁶⁹ ולא יותר גרוע ממנו, ומדוע אע"פ שאח"פ דכתר מלוכשים בגו"ע דאו"א, לאחר השבירה, את הגו"ע לקח, ואת האח"פ לא לקח, הלא צריכים להיות בעלי חשיבות זהה? 2. השאלה באופן אחר: יש כלל - מדרגה הקטנה של העליון, גדולה יותר מכל התחתון. א"כ מדוע אח"פ דכתר אינם נמצאים בעתיק, ואילו גו"ע דאו"א שהם מדרגה נמוכה יותר, אותם לקח עתיק? ! ת' - א. היות שעל אח"פ דכתר דנקודים כבר שולט צ"ב, וכבר הם לבר ממדרגת הכתר, לכן לא לקח אותם. משא"כ גו"ע דאו"א, שהם אינם מצומצמים, הם בתוך המדרגה, ע"כ לקח אותם עתיק.⁶⁷⁰ (ומה שאומרים שאח"פ דכתר נפלו לגו"ע דאו"א, הכונה שנעשו בחי' חג"ת ובחי' גוף יחסית לראש הכתר).⁶⁷¹

הערות וביאורים

שאדמו"ר זצ"ל היה אומר שהאח"פ דכתר נשאר על מקומם, הכוונה לאח"פ דקטנות הכתר, כי להם באמת אין שייכות לשבירה. ומש"א כאן שאח"פ דכתר נפלו הכוונה לע"ס דגדלות הכתר. ולפי"ז יש לחלק ה' חלוקות: א) אח"פ דכתר דקטנות שנשארו על מקומם, ולקחם באצילות א"א. ב) אח"פ דכתר דגדלות מצד מה שהשלימו לכתר עצמו, וזה לקח א"א. ג) אח"פ דכתר דגדלות מצד מה שהשלימו לאו"א, וזה לקחו או"א. ד) אח"פ דאו"א דקטנות, כנראה שגם לקחם או"א. ה) אח"פ דאו"א דגדלות, שמונחים באצילות במקום זו"ן.

669) פירוש: שאיבד את כח ההתגברות המעולה שלו, וכעת יש לו רק כוחות קטנים המכונים "תחתון".

670) נמצא אע"פ שבאמת גו"ע דאו"א יותר נמוכים מן האח"פ דכתר, מ"מ כיון שאח"פ דכתר יצאו לבר ממדרגת הכתר, משא"כ גו"ע דאו"א לא יצאו לבר ממדרגת או"א, לכן לקח עתיק את הגו"ע דאו"א שלא נפגמו, ולא את מחצית הכתר התחתונה שכן נפגמה.

671) אבל לא שממש נפלו לגו"ע דאו"א, דאם ממש קיבלו דין של

העביות בקטנות, הלא הם נמשכים מג"ר דנקודים שבהם לא היתה הזדככות, (כפי שלמדנו שנשארו בהם הן הכלים והן האורות דקטנות) אלא רק מהגופים דנקודים נשארה עביות דשורש! ? אלא, כפי שלמדנו שע"ב יצא מהגוף דגלגלתא, וס"ג מהגוף דע"ב, כיון שבגוף היתה הזדככות, כך צל"ו גם כאן, שפרצופי אצילות יוצאים על רשימות דז"ת דנקודים. והיות ובחי' אחרונה נאבדת ע"כ יצאו על א' - שורש. א"כ עתיק מצד אחד יצא על רשימות דגוף דנקודים, ומצד שני הוא מלביש על הג"ר דנקודים, כיון שצריך למלאותם עם גדלות. משא"כ בפרצופי א"ק, שם לא היה צורך למלא את הראשים, ע"כ כל תחתון מלביש על הגוף דעליונו.⁶⁶⁷

קל) ופרצוף א"א בירר וחיבר אליו האח"פ דכתר. א"א לקח את מחצית הכתר התחתונה דנקודים, שהיתה לה שם קומת כתר, ונתן לה רק קומת חכמה. אולם קשה: אם לקח רק את אח"פ דכתר, מניין יש לא"א גו"ע (אות קכ"ג, קכ"ד)? וכן קשה לגבי או"א: הלא הם לקחו את אח"פ דאו"א דנקודים, ומניין יש להם גו"ע (אות קכ"ה)? אלא צל"ו שמדברים אודות המ"ה, היינו אורות שיצאו ע"פ הרשימות דנקודים, ולא אודות הכלים הישנים שלקחו לתקן המכונים ב"ן. ובמ"ה וכן ברשימות יש חלוקה של קטנות וגדלות, חלוקה של ע"ס.

וסידרן של הבחינות הוא כך: עתיק לקח את כל בחינות הכתר שהיו ברשימות הללו, ולקחם בב' פעמים: בקטנות ובגדלות. א"א לקח את כל בחינות החכמה מהרשימות, ג"כ בב' פעמים כנ"ל. או"א לקחו את כל בחינות הבינה וכו'. משמע שבכל פעם הוציאו מכל הרשימות חלק, ותיקנו אותו בקטנות וגדלות. (אולם הוא אינו מראה לנו לאלו בחינות בעוה"נ שייכות הרשימות הללו, אלא שמפרט רק

667) הנה יש קושיה לגבי הגדלות דאצילות שיצאה על ד-ג', בדיוק כפי הגדלות דנקודים שיצאה על ד-ג', ומדוע אין הזדככות? וע"ז מתרצים: כיון שהגדלות נשברה, צריכים להמשיכה שוב בצורה מתוקנת שלא תישבר. ולפי"ז יל"ש גם על הקטנות דז"ת דנקודים שנשברה, וא"כ היה צריך לצאת עתיק שוב בא' דעביות כפי שהיה בז"ת דנקודים! ? וע"ז יל"ו, דמכיון שאור הא' קיים עכ"פ בג"ר דנקודים לכן לא צריך להמשיכו שוב. להפך: הג"ר דנקודים משפיעים אותו לעתיק דאצילות, וממנו נמשך כל מצב היניקה בפרצופי אצילות.

668) דברים אלו הם נגד מה ששמענו מאדמו"ר זצ"ל תמיד שאח"פ דכתר נשארו על מקומם ולא נפלו. ב) יש לזכור שכאשר מדובר על אח"פ שהם כלים דגדלות, אין הכוונה רק למחצית התחתונה של המדרגה, אלא הכוונה לכל הע"ס דגדלות, והן מכונות אח"פ ע"ש הבחינה העיקרית שלהן שהיא הכלים דקבלה. ולפי"ז נמצא שיש לדבר על אח"פ דכתר דקטנות, דהיינו אח"פ דבחי"ב, וכן יש לדבר על הע"ס דגדלות דכתר המכונות אח"פ. ולפי"ז תורצה שאלתינו: דהנה מה

ראשית חכמה

לחכמה דאו"י, מאידך גיסא גם נחשב לכתר דאצילות, דעתיק נחשב בחינה גבוהה מדי עבור אצילות כידוע, ומבחינה זו אפשר לומר שמשפיע לאח"פ דכתר בחי' חסדים דכתר. וצ"ע.

ומה שפרצוף עתיק דמ"ה לא לקח גם את חציו התחתון דכתר נקודים, פירוש: פליאה היא: איך יתכן שעתיק לקח את הגו"ע דאו"א, ולא לקח את האח"פ דכתר, הלא המלכות דעליון יותר גדולה מכל התחתון, ואיך יתכן שהיה מתאים לו לקחת את הגו"ע דאו"א, ולא מתאים לו לקחת את האח"פ דכתר? תשובה: הוא - כי עתיק מתוך שהוא ראש הא' דאצילות, שמעלתו גבוהה מאד, לכן לא חיבר אליו רק את הכלים דפנים דג"ר דנקודים, שבהם לא אירע שום פגם בעת השבירה, כיון שהם כלים ששמחתם ושלימותם היא מהשפעה, וממילא כל השבירה שבנויה על קבלת חכמה לא נוגעת להם, מה שאין כן בחצי הכתר התחתון, שהם אח"פ שהיו נפולים בעת הקטנות בחו"ב, ואח"כ בעת הגדלות עלו מחו"ב ונתחברו בהכתר דנקודים, והם כלים דגדלות שהמשיכו חכמה במדרגת הכתר, אשר אח"כ בעת שבירת הכלים, חזרו ונפלו מהכתר דנקודים ונתבטלו (מכאן לכאורה משמע במפורש לא כתובה הא' שכתבנו לעיל שאח"פ דכתר נשאר על מקומם, אלא ודאי נפלו), הרי חמה כבר נפגמו עם נפילתם וכיטולם, ואינם ראויים משום זה לעתיק, ולכן לקח אותם א"א דמ"ה. פירוש: נכון שמלכות דעליון יותר גדולה מכל התחתון, אבל עתיק שהוא הכתר דאצילות, הבחינה הזכה ביותר דאצילות, בחינה שכולה ממטה למעלה, דהיינו השפעה, ולכן אינה מרגשת את הצמצום כלל, מוכרחת לקחת לחלקה רק בחינות שאינן מרגישות את הצמצום. לכן לוקח רק בחינות של ממטה למעלה, דהיינו גו"ע דכתר וגו"ע דאו"א וראש דו"ת דנקודים דקטנות, שכולם כלים דהשפעה, אשר מתפקדים בהשפעה, דהיינו ממטה למעלה.

קל) ופרצוף א"א דמ"ה החדש, שיצא בקומת חכמה, בירר וחיבר אליו את חציו התחתון דכתר הנקודים, שהם האח"פ דכתר, דהיינו כלים דקבלה דכתר דנקודים, שבעת הקטנות היו בהמדרגה שמתחת הכתר, דהיינו בחכמה וכינה דנקודים, המכונים או"א דנקודים, כפי שלמדנו - שבזמן שליטת הצ"ב אח"פ דעליון מונחים בגו"ע דתחתון. ונעשו לבחינת נוקבא אל הא"א דמ"ה החדש. ונתחברו יחד זה בזה. וסדר עמידתם הוא ימין ושמאל, שא"א דמ"ה שהוא הזכר עומד בימין, וא"א דב"ן שהיא הנוקבא עומדת בשמאל. פירוש: הנה ימין ושמאל הם ערכים בהשפעת חסדים ובקבלת חסדים, דוגמת שאנו לומדים בתיקון קוים דאצילות, שימין הם כלים דהשפעה שבהם יש חסדים בשפע, ושמאל הם כלים דקבלה, שבהם יש חכמה בחוסר חסדים, וזקוקים לחסדים. לפיכך הכלי הזקוק לחסדים מכונה שמאל. ולכן הנקבה דא"א מכונה שמאל, שהריהי אח"פ דכתר, שיצאו לבר ממדרגת הכתר, ואין להם אפילו חסדים דכתר, ולכן מקודם צריך להשפיע להם קטנות, דהיינו חסדים.

ויל"ה: הלא לאחר השבירה אח"פ דכתר מונחים בגו"ע דאו"א, וגו"ע דאו"א נשארו עם אור החסדים שלהם, וזה בודאי יש גם לאח"פ דכתר, וא"כ מדוע הכתר צריך להשפעת חסדים? ויל"ו: א) אח"פ דכתר לא נפלו לגו"ע דאו"א, כי אח"פ דכתר נשארו על מקומם, דוגמת הכלים דנקודים שנשארו על מקומם לאחר הביטוש, רק אורם נסתלק. ב) אפילו אם נאמר שכן נפלו לגו"ע דאו"א, כיון שבאצילות עתיק לקח את הגו"ע דאו"א עם אורם, ומחצית הכתר התחתון כבר נמצאת בא"א, ע"כ הפסידה את אור החסדים שהיה לה. שהרי כל אור החסדים שהיה לה, היה מטעם הגו"ע דאו"א, וכעת שנפרדו איבדה את החסדים, וצריכה להשפעת חסדים דזכר דא"א. ג) אכן לאח"פ דכתר יש את החסדים דאו"א, אבל הם צריכים לחסדים דמדרגתם, דהיינו חסדים דמדרגת הכתר. והנה הגם שא"א נחשב מצד אחד

או"א דאצילות מתקנים את האח"פ דאו"א דנקודים, והישו"ת מתקנים את המלכויות דאו"א דנקודים. ועמידתם היא בימין ושמאל, דהיינו בערכי השפעת חסדים.

קלא) ופרצוף או"א דמ"ה החדש, שהם בקומת בינה, ביררו וחיברו להם את הציים התחתון דחו"ב דנקודים, שהם האח"פ דחו"ב, שבעת הקטנות היו נפולים בהו"ת דנקודים, אלא אח"כ בעת הגדלות נקודים, עלו ונתחברו לחו"ב דנקודים

אור שלום

מזונות, ובורא פרי הגפן, ובורא פרי האדמה, אלא כל השמות הם לפי מה שמקבלים ממנו. ולפי"ז נבין שעתיק לקח את הראשים היות ושם לא שייך צמצום. משא"כ למטה מהצמצום, למטה מה"ת אשר עומדת בעינים, כבר נק' כלים (ואין משנה מאיזו מדריגה מדברים תהיה גבוהה ככל שתהיה), ע"כ לא לקח בחי' זו.

ג. הגו"ע נשאר עם הכלים והאורות שלהם, אותם לקח עתיק. אולם אח"פ דעליון, זה שמלובשים בגו"ע דתחתון אין זו בחינתם, אלא שצריכים לקבל חכמה, מחמת שהם כלים דקבלה. לכן יל"ו שעתיק לקח את החיוב שישנו שם, היינו את הגו"ע, אולם לא את האח"פ, כיון שמצב עמידתם בגו"ע דתחתון איננו השלימות שלהם. ואפילו אם נאמר שמקבלים שם תיקון ע"י גו"ע דאו"א, אולם זהו רק תיקון לשעתו, ולא מה שבאמת צריך להיות בהם. ובאמת הם לבר ממדריגתם.⁶⁷⁵

קלא) ופרצוף או"א ביררו וחיברו האח"פ דחו"ב, שהיה להם בעוה"נ קומת כתר.

ב. השם ראש מורה על כך שעדיין אין כלים, ע"כ נק' א"ס.⁶⁷² ולפי"ז נבין בענינו: הגם שאח"פ דכתר, הם מדריגה גבוהה מגו"ע דאו"א, אולם הם כבר נקראים גוף, שכן נמצאים למטה ממקום הזווג, למטה מעינים, לכן כבר נבחנו לכלים. אולם גו"ע נק' ראש וא"ס ובחי' כלים דהשפעה.⁶⁷³

עד כדי כך גדולה מעלתו של הראש, שאפילו בכי"ע, אשר שם אין מאירה חכמה, אומר שהכתר דעשיה נק' א"ס. והסברם של הדברים הוא - אשר צל"ד שראש נק' משפיע. ומשפיע ישנו רק אחד, והוא מכונה א"ס, בחי' "רצונו להטיב לנבראיו". במשפיע זה אין שום שינוי. וכל השמות שאנו מכנים בו, הם מבחי' מה שמקבלים מהמשפיע. כתר דעשיה משמעותו - ששם אין יכולים להשיג מא"ס, אלא מדרגת עשיה. נמצא שכל ראש נק' א"ס ובחי' ממטה למעלה, ואין בו השגה, ומה שמדברים הימנו, הוא רק מה שנמשך ממנו לגוף.⁶⁷⁴

הבנה כזו צריך להבין גם בגשמיות: בורא אחד הוא שבורא מיני

הערות וביאורים

ההבחנה הרוחנית היא כמה שנמשך לגוף, לכן ההבחנות של האחרונים בחכמה יותר גדולות מן הראשונים. וההבחנות המתוספות בחכמה בדורות אלו הן אצל הקדושים שהשיגו השגות רוחניות, שהשגות רבינו בעה"ס גדולות יותר מאשר הבחנות קודמיו, כפי שאנו רואים מן ההסברים בכל ספריו, שהם הרבה יותר מפותחים ופשוטים מאשר אצל קודמיו (עיין ספר "מתן תורה" מאמר גילוי טפח, בפרק "רשות מן השמים". וכן בהקדמה לספר הזהר אותיות ס"א-ס"ד).

וכן אצל אלו שעדיין מחוץ להיכל המלך, מ"מ יש להם התפתחות גדולה בחכמה, שלא היתה בדורות קודמים, כפי שיש התפתחות גדולה בחכמות הגשמיות. וודאי שיש לאלו הנמצאים מחוץ להיכל המלך להחשיב גם את התפתחות החכמה המתגלה בחיצוניות, ולא מתוך השגה אלוקית: א) כי הלימוד החיצוני מכין את ההשגה הפנימית. ב) כי כל החכמה הזאת מדברת על התגלות השי"ת, וגם אם אין לנו השגה זו, מ"מ יש לנו מגע במעטפה של ענין האלוקות, וגם את זה יש להחשיב יותר מכל עניני העוה"ז.

675) נמצא עתיק לקח רק את השלם, דהיינו מי שנשאר עם הכלים והאורות שלו, משא"כ האח"פ שכבר אינו שלם, לא לקח, מטעם שאין לו השתוות עם בחינה שנמצאת בחסרון, כי הוא עצמו שלם בתכלית השלימות.

סיכום התשובות, לענין מדוע עתיק לקח את גו"ע דאו"א, ולא את אח"פ דכתר: א) מחצית הכתר התחתון מצומצמת, דנמצאת תחת שליטת הה"ת. ב) הוא גוף מוגבל. ג) האח"פ הם בחסרון, ועתיק אינו מתחבר עם חסרון.

אולם יל"ה מש"א האו"ש בתחילת הסברו: מעלת עתיק מה שמשמש עם מלכות אמיתית. וקשה: אם משמש עם מלכות אמיתית, היינו כלי קבלה אמיתיים, א"כ אדרבא שיקח את מחצית הכתר התחתונה שהיא כלי קבלה!! אלא האו"ש רצ"ל, שעתיק הוא כלי זך מאד, בחי' כתר, משפיע גמור, בחי' התנגדות להתלבשות. ורוצה להביא ראיה לזכותו, ולכן אומר שמשמש עם מלכות אמיתית. אבל באמת בחינתו ממטה למעלה, בחי' ראש, בחי' שלימות, ולכן לקח רק את הגו"ע שהם ממטה למעלה.

גו"ע דאו"א, היינו ראש, א"כ היה עתיק צריך לקחת גם אותם. אלא זה רוצה להדגיש - שיצאו מראש הכתר ונעשו לגוף. אפשר לומר שקיבלו חסדים השייכים לגו"ע דאו"א, אבל קיבלו ממעלה למטה בצורת גוף, בכדי להשפיע לגו"ע דאו"א.

סיכום: עתיק אינו יכול לקחת בחינה שמונחת תחת שליטת הה"ת, משום שהוא בחי' כתר, בחינה זכה מאד, שאין מתאים לה לקבל מי שמשועבד תחת שליטת הרצון לקבל. מה עוד, שכל מי שמונח תחת שליטת הה"ת, כבר קשור לשבירה בצורה זו או אחרת, ולכן אין השתוות בין הבחינות הללו לבחינת עתיק.

672) היינו בלתי מוגבל.

673) נמצא בתירוץ הראשון הבדיל בין מי שמונח תחת שליטת הה"ת ומי שאינו מונח תחתיה, ובתירוץ השני מבדיל בין ראש לבין גוף, כי מי שהוא בחי' גוף דוגמת אח"פ דכתר, הוא כבר מקבל ממעלה למטה ומוגבל, משא"כ מי שהוא בחי' ראש דוגמת גו"ע דאו"א, הם לא מוגבלים ובחי' א"ס, ולכן מתאימים לעתיק שאף הוא בחי' א"ס. דהנה כל ראש נק' משפיע, ובחי' רצונו להטיב לנבראיו, שהוא אין סוף, ולכן הוא בלתי מוגבל ובלתי מושג. רק התחתון שהוא מוגבל מקבל ממנו לפי יכולתו.

674) כל ראש נבחן לא"ס, מטעם שאין בו הגבלה, וממילא אינו יכול להיות מושג ע"י התחתון, כי אין התחתון יכול להשיג מצב שהוא לא מוגבל. ולכן השגת התחתונים היא רק בגופים, וע"פ השגתם בגופים כך גם השגתם בראשים, כי על פי שמתפשט בגוף ניכר מה שהיה ברצון המאציל להשפיע לנבראיו. ולכן אומר בהסת"פ של ח"ב אשר בו"ת דאצילות יש השגה לתחתונים, אבל בג"ר אפילו של עשיה אין השגה לתחתונים. וזהו בדומה לא"ס המקורי, שגם הוא היה בלתי מוגבל, ולא נתון להשגת התחתונים.

נמצא, לו יצויר באופן דמינוני, שהיתה השגה לתחתונים בראש, לא היתה להם הבחנה בין ראש לראש, כי כל ההבדל נעשה רק בטעם שמתגלה בגופים. ולכן ככל שהדורות הולכים ויורדים יש יותר הבחנות בחכמה, משא"כ בדורות הראשונים לא היו הבחנות כאלו בחכמה. כי באופן יחסי הדורות הראשונים נמשכים מראש הספירות, ואילו הדורות האחרונים נמשכים מגוף הספירות. וכיון שעיקר

ראשית חכמה

דמ"ה, דהיינו בינה דאצילות, והנוקבא דאו"א היא ז"ת דחו"ב דב"ן, היינו ז"ת דחו"ב דנקודים. ועמידתם הם בימין ושמאל, או"א דמ"ה בימין, ואו"א דב"ן בשמאל. כיון שאו"א דב"ן, דהיינו אח"פ דאו"א דנקודים זקוקים לחסדים, שהרי נפלו לז"ת דנקודים לאחר השבירה, ונותרו ללא חסדים דאו"א.

והישו"ת דמ"ה שהם הז"ת דאו"א דאצילות, לקחו את המלכויות דחו"ב דב"ן. דהנה אנו לומדים שבעולם האצילות מתחלק פרצוף הבינה לשתיים: או"א המכונים ג"ר דבינה, וישו"ת המכונים ז"ת דבינה. והנה או"א לקחו לתקן את האח"פ דאו"א דנקודים, חוץ מן המלכויות, ואת המלכויות לקח פרצוף הישו"ת שהוא ז"ת דבינה. נמצא לפי זה שהמספרים שנתן מקודם אינם מדויקים: כי עתיק לקח את הג"ר דאבא, ואבא דאצילות לקח את הו"ת דאבא דנקודים, וישראל סבא לקח את המלכות דאבא דנקודים, וכיחד הם עשר ספירות דאבא דנקודים. וכן בצד של אמא, עתיק לקח את הד"ר דאמא, ואמא לקחה את הה"ת דאמא דנקודים, ותבונה לקחה את המלכות דאמא דנקודים.

או"א לקחו את מחצית או"א התחתונה, וישו"ת את המלכויות דאו"א דנקודים. שאלה: מדוע או"א דנקודים התחלקו לג' חלקים (מחצית העליונה בעתיק, מחצית התחתונה באו"א, ומלכויות בישו"ת) ואילו הכתר דנקודים התחלק רק לב', מחצית עליונה בעתיק ומחצית תחתונה בא"א, ומדוע לא מבחינים גם מלכויות דכתר? תשובה: החלוקה של המושפע היא לפי המשפיע. דהיות ואו"א וישו"ת התחלקו ביניהם, מטעם שאו"א הם שלימים מצד "כי חפץ חסד" שלהם, ואילו ישו"ת בחסרון מטעם שצריכים חכמה ואין להם, לכן לקחו ישו"ת לתקן את המלכויות דאו"א דנקודים, שהן הבחינה התחתונה ביותר. משא"כ בא"א שלקח את המחצית התחתונה דכתר, לא שייך לחלק לב' חלוקות דוגמת או"א וישו"ת, לכן יש לו מושפע אחד ותו לא.

קלא) ופרצוף או"א דמ"ה החדש, שהם בקומת בינה, דהנה עתיק הוא בקומת כתר דאצילות, וא"א בקומת חכמה דאצילות, ממילא יוצא שאו"א הם בקומת בינה דאצילות, ביררו וחיברו להם את חציהם התחתון דחו"ב דנקודים, הקרויים או"א דנקודים, שהם האח"פ דחו"ב, שבעת הקטנות היו נפולים בהו"ת דנקודים, שהרי אח"פ דכל מדרגה נפולים בגו"ע של המדרגה התחתונה, אלא אח"כ בעת הגדלות נקודים, עלו ונתחברו לחו"ב דנקודים, ע"י שאור הע"ב ס"ג ביטל את הצ"ב בראש הנקודים, וירדה הה"ת למקומה, ממילא האח"פ דאו"א חזרו למקומם.

ויל"ה: על איזה אח"פ דאו"א מדובר כאן, דמצינו ב' מיני אח"פ: א) אח"פ שהכתר השלים לאו"א במצב פכ"א. ב) אח"פ דאו"א עצמם, שהיו מונחים בזמן הקטנות בגו"ע דז"ת, ואח"כ בזמן הגדלות דפכ"פ החזירום והשתמשו בהם. ומצד מה שאומר שהאח"פ היו מונחים בז"ת בזמן הקטנות, משמע שמדבר על אח"פ דפכ"פ, אבל מצד שני אח"פ דפכ"פ דאו"א דנקודים הם לא בחי' הב"ן דאו"א דאצילות, כי אח"פ הללו נמצאים במקום זו"ן דאצילות! ? וצ"ע. ומח"ח משמע שהאח"פ דאו"א דנקודים שלקחו או"א דאצילות לתקן הם מבחי' פכ"א, היינו מה שהכתר השלים לאו"א אח"פ, ולא האח"פ שלהם עצמם.

ואשר בעת שביה"ב חזרו ונפלו להו"ת דנקודים ונתבטלו מתפקידם, ואותם ביררו להם או"א דמ"ה, היינו או"א דאצילות, לבחינת נוקבא אליהם. והם האח"פ דאו"א מכונים ז"ת דחכמה וז"ת דבינה דב"ן, כי בחינת החסד דבינה נשארה עם הג"ר דחו"ב דב"ן בפרצוף עתיק, וסיבת הדבר - כי לעולם החסד צריך לאמו הבינה כל זמן שאין חכמה, לקבל ממנה עכ"פ ג"ר דחסדים. ואם היה החסד מצטרף לאח"פ ומסתפח לאו"א, לא היתה לו חכמה, כי במקום או"א הקבוע אין חכמה, לכן צריך להשאר עם הבינה. נמצא עתיק לקח ג"ר דאבא וד"ר דאמא דנקודים, ממילא לא נשאר בחציה התחתון דבינה כי אם ז"ת מנבורה ולמטה. ונמצא הזכר דאו"א הוא קומת בינה

(כנ"ל באות צ"ד), ואשר בעת שביח"ב חזרו ונפלו להז"ת דנקודים ונתבטלו (כנ"ל באות ק"ז), ואותם ביררו להם או"א דמ"ה לבחינת נוקבא אליהם. והם מכונים ז"ת דחכמה וז"ת דבינה דב"ן, כי בחינת החסד דבינה נשארה עם הג"ר דחו"ב דב"ן כפרצוף עתיק, ולא נשאר בחציה התחתון דבינה כי אם ו"ת מנכורה ולמטה. ונמצא הזכר דאו"א הוא קומת בינה דמ"ה, והנוקבא דאו"א היא ז"ת דחו"ב דב"ן, ועמידתם הם בימין ושמאל, או"א דמ"ה בימין, ואו"א דב"ן בשמאל. והישסו"ת דמ"ה שהם הז"ת דאו"א, לקחו את המלכויות דחו"ב דב"ן.

אור שלום

דחכמה דב"ן, ואין בכוחה של הבינה דמ"ה למלא את החכמה דב"ן, שהרי אין לה חכמה, וע"כ הנקבה היא בחסרון. משא"כ באמא, שם יש בינה דמ"ה עם בינה דב"ן, ובין בינה לבינה יש השתוות, ע"כ יש מילוי לנקבה אשר שם. רואים אנו הבדל בין אבא לאמא.

והטעם להתחלקות יש"ס (שהוא זוג הג') מתבונה (שהיא זוג הד') הוא: יש"ס הוא ז"א דבינה דמ"ה, ומבחי' הב"ן יש לו מלכות דחכמה דב"ן. נמצא, שגם לנקבה זו אין מילוי, כנ"ל בנקבה דזוג הא'. משא"כ תבונה, שהיא מלכות דבינה דמ"ה עם מלכות דבינה דב"ן, ובין בינה לבינה יש השתוות, ע"כ יש לב"ן שלמות בערכו. רואים אנו הבדל בין יש"ס לתבונה.

והנה כל זה הוא בזמן הקביעות. אולם, בזמן עליה, כאשר או"א עולים לג"ר דא"א, כבר מאירה חכמה דמ"ה. ואז נעשים מכל ד' הזוגות זוג אחד, כיון שמתבטלים כל החילוקים הנ"ל שהיו ביניהם. ויש רק ע"ס (ולא ד' פעמים ע"ס), הזכר נק' חכמה דמ"ה, והנקבה נקראת חכמה דב"ן.⁶⁷⁹

ועמידתם הם בימין ושמאל, כנ"ל בא"א. כי בכל בחינות האח"פ לא נשארו חסדים, ע"כ המ"ה צריך להשפיע להם זאת.

ויל"ה: הלא בעוה"נ היתה לאח"פ דאו"א קומת כתר, ואיך כאן מתמלאים ע"י קומת בינה בלבד? ויל"ו, גם ע"ב שממלא את גלגלתא, איננו ממלא אותה לפי האור שהיה בגלגלתא, דהיינו אור דד', אלא לפי הרשימות שנשארו, דהיינו אור דד'-ג', נמצא שממלאו באור קטן יותר.

הערות וביאורים

679) פירושו: אם מאירה חכמה מתבטלים כל ההבדלים, כי מה שהבדיל בין הזוג הא' והב' לבין הזוג הג' והד' הוא - שהא' והב' הם בחי' או"א עלאין שהם בתכונת הג"ר דבינה, ויש להם שלימות גמורה בחסדים. אבל ישסו"ת שהוא זוג הג' והד' הוא בתכונת הז"ת דבינה שצריכה חכמה, ונמצא שהוא בחסרון. אבל כשעולים לא"א ומאירה חכמה נמצא גם ישסו"ת בשלימות, וא"כ נתבטל החילוק הזה. ההבדל בין הזוג הא' והב' הוא מטעם - שבזוג הא' הזכר אינו יכול לתת מילוי לנקבה, כי היא צריכה חכמה, משא"כ בזוג הב' הזכר כן יכול לתת מילוי לנקבה, מטעם שמספיק לה אור הבינה. נמצא חילוק בין הזוג הא' לב'. אבל כשעולים לא"א ומאירה חכמה, אז יכול הזכר דזוג הא' כבר לתת מילוי לנקבה שלו, ונמצא שהזוג הא' והב' יכולים להתאחד. וכן בדיוק אותו דבר בזוג הג' והד'. ונמצא שמכל ד' הזוגות נעשה זוג אחד.

אבל יל"ש: ב' ההסברים בדבר הפירוד של הזוג הא' והב' מן הזוג הג' והד', ובדבר הפירוד של הזוג הא' והב' סותרים בתכלית. כי הפירוד דזוג הא' מן הב' הוא מטעם - שהזכר צריך לתת חכמה לנקבה ואינו יכול לתת לה, ע"כ היא בחוסר סיפוק. אבל הפירוד של הזוג הא' והב' מן הג' והד' הוא מטעם - שהזוג הא' והב' שלימים מחמת תיקון ג"ר דבינה שיש להם. וא"כ מצד אחד הנקבה דזוג הא' היא בחסרון ומצד הב' היא בשלימות דכי חפץ חסד! ? ואולי נאמר שהנקבה דזוג הא' קיבלה באמת תיקון דחסדים, אבל לא יכולה להיות לה שלימות גמורה בזאת. אבל זה צ"ע, כי אם אין לה שלימות גמורה, א"כ מה מעלתה על הזוג הג' ?

כי בחינת החסד דבינה נשארה עם הג"ר. בחלק ה' כותב חוק: חסד, בכדי שיצא מבינה, צריך להיות לו חכמה. שאם לא כן, נק' תינוק הצריך לאמו, לכן חסד נשאר תמיד בבינה בסוד מ"ן.⁶⁷⁶

ונמצא הזכר דאו"א הוא קומת בינה דמ"ה, והנוקבא דאו"א היא ז"ת דחו"ב דב"ן. או"א דאצילות נתקנו בסדר של ד' זוגות: א. אבא: כתר חכמה דבינה דמ"ה (הכונה - דאצילות), לקח לתקן מבחי' הב"ן (נקודים) ו"ק דחכמה דב"ן. (את הג"ר דחכמה לקח עתיק). ב. אמא: בינה דבינה דמ"ה, ומבחי' הב"ן לקחה לתקן ה' קצוות דבינה דב"ן.

ג. יש"ס: ז"א דבינה דמ"ה, לקח לתקן מבחי' הב"ן מלכות דחכמה דב"ן. ד. תבונה: מלכות דבינה דמ"ה, לקחה לתקן מלכות דבינה דב"ן.

רואים אנו שקומת בינה דמ"ה נתחלקה לד' חלקים. ויש להסביר את טיבת הדבר: או"א (שהם זוג הא' והב') וישסו"ת (שהם זוג הג' והד') נתחלקו, כיון שבינה יצאה מראש דא"א ואין לה חכמה. והיות ובג"ר דבינה הנקראים או"א לא ניכר החסרון הזה, מפאת השלימות ד"כי חפץ חסד" שלהם, לכן או"א נבחנו לשלימים.⁶⁷⁷ משא"כ ישסו"ת שהם בחי' ז"ת דבינה הצריכים חכמה, נבחנו לחסרים כיון שאין להם חכמה. וידוע אשר שלם וחסר נחלקים לב' בחינות, ע"כ או"א וישסו"ת נתחלקו.

והטעם להתחלקות אבא (שהוא זוג הא') מאמא (שהיא זוג הב') הוא: אצל אבא הנוקבא נעלמת, היינו שאין לה מילוי.⁶⁷⁸ וסיבת הדבר - כיון שהדבר דאבא הוא כתר חכמה דבינה דמ"ה, והנוקבא היא ו"ת

676) משמע שנשאר בסוד מ"ן בכדי שתמשיך לו חכמה (כנ"ל באות פ'), ויוכל לצאת ממנה ולחוץ. אבל בח"ה למדנו, שהחסד נשאר עם הבינה בכדי לקבל סיפוק מחדשים עכ"פ, וזהו בזמן שאין חכמה. אבל צריך לומר שבזמן שאו"א עולים לראש דא"א אז יש להם חכמה, וממילא צריך לומר שאז החסד ירד מעתיק, ויצטרף אל ההויית דאמא דנקודים, כי כבר יכול להולד ולרדת למקומו. ומאידך גיסא אפשר לומר גם להפך: כי מ"מ אין זו החכמה דנקודים, אלא חכמה ממועטת דאצילות, ולכן נחשב זה עבור החסד לקטנות. וצ"ע.

677) רצ"ל או"א וישסו"ת נבנים מן הבינה שיצאה לחוץ מראש דא"א, וכיון שיצאה ואין בה חכמה, נמצא או"א וישסו"ת מתחלקים, כי או"א שלימים גם בלי חכמה, יש להם סיפוק מושלם גם מחסדים ואמונה. משא"כ ישסו"ת שהם ז"ת דבינה, שללא חכמה הם בחסרון, לכן נתחלקו מאו"א. וזו הסיבה שנתחלקו או"א שהם הזוג הא' והב' מישסו"ת שהם הזוג הג' והד'.

678) כי אבא רמוז באות י' דשם הוי"ה, והנוקבא שלו היא המילוי ד" שהוא ו"ד, ונמצא שהנוקבא נעלמת מטעם שאין המילוי מגולה כאשר כותבים את האות י'. והרמז הוא שאין כתר וחכמה דבינה דאצילות מסוגלים לתת מילוי לז"ת דחכמה דנקודים. משא"כ אמא מרומזת בה', דהיינו הזכר מרומז ב"י דמילוי, והנקבה מרומזת בה' הפשוטה. ונמצא שבאמא דוקא הנקבה מגולה, והזכר נעלם. דהנה כל גילוי הוא ע"י הנקבה, וכיון שהנקבה מקבלת סיפוקה, כי בינה דבינה דאצילות מסוגלת לתת מילוי לז"ת דבינה דנקודים, ע"כ הגילוי דוקא על ידה (ח"ח אות ס"א). וזהו שאומר לקמן.

הזו"ן דאצילות מתקנים את הגו"ע דו"ת דנקודים שנשברו, ועמידתם היא בימין ושמאל, דהיינו בערכי השפעת חסדים.

קלב) ופרצוף זו"ן דמ"ה החדש, שהם בקומת ו"ק ונקודה, ביררו וחיברו אליהם, את הכלים דפנים דו"ת דנקודים מתוך שנירתם בבי"ע, דהיינו בחינת הגו"ע של הזו"ת דנקודים (כנ"ל באות ע"ח), והם נעשו לנוקבא אל הזו"ן דמ"ה. ועמידתם היא בימין ושמאל, הזו"ן דמ"ה בימין, והזו"ן דב"ן בשמאל.

סיכום: הכלים דאצילות לקחו לתקן מהכלים הנקודים, עתיק מן הכלים הזכים דג"ר דנקודים, א"א ואו"א מן הכלים העבים דג"ר דנקודים, הזו"ן מן הכלים הזכים דו"ת דנקודים.

קלג) והנה נתבאר המ"ה וב"ן שבה"פ אצילות, אשר ה' הקומות דמ"ה החדש שיצאו בעולם האצילות, ביררו להם מהכלים הישנים ששימשו בזמן הנקודים, ונתקנו להם לבחינת נוקבא הנקראת בשם ב"ן. שהב"ן דעתיק נעשה ונתקן ממחציתן

אור שלום

הרב מחשיב את א"א לפי העליה הראשונה שלו ולא לפי שאר העליות שלו, שהן יותר גבוהות? ת' - למדנו, בכדי שיהיה פרצוף למלכות (עם ו"ק לכל הפחות), מוכרח הז"א להיות בגדלות. ובכדי שתהיה לז"א בחי' פרצוף (הכונה לגדלות), מוכרח הוא לעלות למקום ישו"ת. אזי הישו"ת עולה למקום או"א, או"א עולים למקום א"א, וא"א עולה למקום עתיק, ובמצב זה יש ה' פרצופים.⁶⁸³

עוד יש להקשות, אודות מה שאומר שזו"ן הם ו"ק ונקודה בקביעות: לאיזו קביעות כוונתו? הפירוש הפשוט הוא - שמדובר על הבירור הראשון שהיה מעוה"נ, ובירור זה היה על סדר הנ"ל, אשר ג' הפרצופים הראשונים דאצילות, עתיק א"א ואו"א היו פב"א, וזו"ן היו בבחי' ו"ק ונקודה. אלא אח"כ, כאשר נתקנה חלוקה הג' (עיי"ן ב"אור שלום" אות קכ"ו ד"ה "והנה") והיו פרצופי אצילות פב"פ, אזי היו זו"ן בגדלות. א"כ צל"ו ש"קביעות" כוונתו מטרם שנוולד אדה"ר. משא"כ בזמן לידת אדה"ר, שנשמתו היא "פנימיות בי"ע", מלכות שהיא המולידה את בי"ע, היתה אז במקום ישו"ת, והיתה לה גדלות.⁶⁸⁴

סיכום: מהי מטרתו של עולם התיקון המכונה אצילות? המטרה היא להמשיך אור בכלים הריקנים דנקודים. כפי שהיה מטרם השבירה.

הערות וביאורים

יש רק ו"ק, אפילו בראשו. ובמלכות יש נקודה, מטעם שהמלכות נבנית מן הנה"י דז"א, ובמצב זה הנה"י דז"א לבר מהמדרגה, ממילא אין למלכות בנין כלל, אלא נקודה מינימלית, מצד שמשמשת כמסך ואו"ח לפרצוף הז"א. וז"ש: ז"א יש לו רק ו"ק וכלל אין לו גדלות. ולמלכות רק נקודה, היינו שאין לה בנין.

(683) נמצא שרצ"ל - שהרב מחשיב את א"א דוקא לפי העליה הראשונה שלו, מטעם שרק אז יש ה' פרצופים באצילות, והוא הכתר שלהם, כי רק אז נבנית המלכות בתור פרצוף. נמצא שא"א נבנה בתור הכתר דהיינו המשפיע לאצילות, רק בזמן שיש מי שיקבל את השפעתו, וכיון שיש פרצוף המלכות שהיא עיקר הכלי המקבל עבור הנשמות, נמצא שאז א"א יכול להיקרא כתר.

אולם לפי הסברו רק בזמן העליה יש ה' פרצופים, אבל ידוע שיש ה' פרצופים באצילות בקביעות! ואפשר לתרץ: הגם שהמלכות מתמעטת לנקודה, מ"מ ידוע הכלל שכל דבר שבקדושה משאיר רושם, וא"כ בודאי שנשאר רושם מזמן גדלותה, וזה אפשר להחשיב כפרצוף. וכמו הלבנה שמתמעטת אבל ודאי עתידה להתגדל, כך גם המלכות שנעשית נקודה, אבל ודאי עתידה להתגדל ע"י מעשי התחתונים או מצד ימים טובים וכו'.

(684) אדמו"ר צ"ל הבין שמדובר כאן בסדר ההשתלשלות ע"ד סיבה ומסובב, ולכן אומר שהקביעות המדוברת היתה מטרם לידת נשמת אדה"ר. משא"כ מזמן הלידה ואילך זו לא היתה הקביעות, כי אז היו זו"ן בגדלות, ובזווג פב"פ, ולא ו"ק ונקודה, וז"א עמד במקום או"א, ומלכות במקום ישו"ת.

קלב) הכלים דפנים הכונה לכלים דקטנות.⁶⁸⁰

ועמידתם היא בימין ושמאל. בכל הפרצופים צריכים לעמוד המ"ה והב"ן בימין ושמאל. היות שרק עתיק לקח כלים דגו"ע דג"ר דנקודים שנשאר בהם חסדים, משא"כ א"א ואו"א לקחו כלים דאחוריים שאין בהם חסדים. ואילו זו"ן, אע"פ שלקחו כלים דהשפעה, שהם כלים דחסדים, אולם הם כלים שהיו בבי"ע, ושם לא היה בהם מאומה, ע"כ צריכים שישפיעו להם חסדים.⁶⁸¹

קלג) והנה נתבאר וכו' עד כאן ביאר את הקביעות דפרצופי אצילות. ג' פרצופים הראשונים עתיק א"א ואו"א יצאו פב"א, נמצא יש גדלות רק בראשים שלהם, משא"כ בגופים יש רק ו"ק שנק' מ"ה.⁶⁸² ז"א יש לו רק ו"ק וכלל אין לו גדלות. ולמלכות רק נקודה, היינו שאין לה בנין.

המ"ה וב"ן שבה"פ אצילות. וקשה: אם לז"א יש ו"ק ולמלכות יש רק נקודה, א"כ איך יש ה' פרצופים? (נראה שהשאלה היא על מלכות בלבד). במקום אחד הוא כותב, שהרב מכנה את א"א בשם כתר של ה"פ אצילות. ע"ז הוא שואל: הלא א"א הוא חכמה דמ"ה? ומתרץ: בזמן שא"א עולה לעתיק, נחשב הוא לכתר. נשאלת השאלה, מדוע

(680) רצ"ל שגם בז' מלכים יש גו"ע שהם כלים דהשפעה, אבל אין המדובר כאן אודותם, אלא הזו"ן דאצילות לקחו לתקן את הגו"ע דקטנות דו"ת דנקודים.

(681) בכל הפרצופים צריכים לעמוד המ"ה והב"ן בימין ושמאל. היינו שהמ"ה צריך להשפיע חסדים לב"ן. היות שרק עתיק לקח כלים דגו"ע דג"ר דנקודים, שנשארו בהם חסדים, א"כ אין צריך להשפיע להם חסדים, אלא חכמה בלבד, וזה נרמז בכך שעומדים בפנים ואחור. משא"כ א"א ואו"א לקחו כלים דאחוריים, שלא נשארו בהם החסדים שלהם, ולכן המ"ה צריך להשפיע אפילו חסדים. ואילו זו"ן, אע"פ שלקחו כלים דהשפעה, והאור של כלים דהשפעה הוא אור דחסדים, אולם הם כלים שהיו בבי"ע, ושם לא היה בהם מאומה, ע"כ צריכים שישפיעו להם חסדים.

(682) פירוש: המושג פב"א מורה על מצב או"א של המדרגה, או חו"ב של המדרגה, כאשר יש פנים באבא ואחור באמא, היינו שאבא מקבל חכמה וגדלות, ואמא אינה חפיצה בה, אלא מעדיפה להשאר בחסדים. אדמו"ר צ"ל פישט הדברים והסביר שאבא הוא ט"ר דראש ואמא היא מלכות דראש, וממילא אור הגדלות מתפשט בט"ר, אבל אמא דהיינו מלכות דראש אינה רוצה לקבלו ולהמשיכו לגוף. ולכן בגוף מאיר רק אור דו"ק. וזהו המצב הקבוע שבג"ר דאצילות. בראש מתפשטת גדלות, אבל המלכות אינה מעבירה את הגדלות לגוף, וממילא הגוף בו"ק בלבד. וזה דומה למצב שהיה בנקודים בהארה דרך הטבור, שאו"א היו פב"א, ולכן בגוף, דהיינו בז"ת דנקודים, היתה רק הארה. ולכן גם בגוף הכולל דאצילות שהוא ז"א דאצילות

העלוונה דג"ר דנקודים, והב"ן דא"א ואו"א נבררו ונתקנו ממחציתן התחתונה דג"ר דנקודים, ששימשו להם בעת גדלות דנקודים וחזרו ונתבטלו. והב"ן דו"ן נברר ונתקן מהכלים דפנים, שיצאו בעת קטנות דנקודים, שבעת הגדלות נשברו ונפלו ביחד עם הכלים דאחורים שלהם.

אור שלום

לבר מהמדרגה. לפי"ז התיקון צריך להיות, שאור לא יעבור למטה מפרסא, אלא שישתמשו בכלים דפנים שהם כלים דאצילות, כלים דהשפעה בלבד. ולפי"ז קשה, שהרי היה צריך להיות באצילות רק אור דחסדים המאיר על כלים דפנים שהם כלים דהשפעה ת' - כיון שבזמן השבירה נתערבו הכלים איש עם רעהו, נמצא, כאשר התחיל באצילות בירור הכלים, כאשר ביררו כלים דפנים לכשלעצמם, מזה נולדה הקטנות. וכשבררו את הכלים דפנים שנכללו מהכלים דאחוריים, (שמקומם הוא באצילות, כיון שהם כלים דפנים), בכלים אלו יכלו להמשיך את אור הע"ב, משום שעד הפרסא יכול אור הע"ב להתפשט.⁶⁸⁶

אולם כמובן, א"א להמשיך את האור כפי שהיה בנקודים, שאל"כ תהיה שוב שבירה. לכן צריך להמציא תיקונים, שיוכלו להמשיך את האור, ובכל זאת לא תהיה שבירה. תיקונים אלו משמעותם - שאין משתמשים ב"אח"פ דירידה", היינו אח"פ במקומם, אלא משתמשים ב"אח"פ דעליה", שמוכנס הוא - שהכלים דקבלה עולים למעלה לאצילות.⁶⁸⁵ ועי"ז שעולים לאצילות יש להם רק אורות קטנים, מטעם ערך ההפוך בין כלים לאורות. ועי" רבוי זוגים, שבכל פעם מתגלה הארה קטנה, יאיר לבסוף באצילות, אותו האור שהיה בנקודים. הסבר נוסף: השבירה ארעה כיון ששמשו עם כלים דאחורים שהיו

הערות וביאורים

דקבלה. ויל"ו שהמושג אח"פ דעליה והמושג כלים דפנים שנכללו מכלים דקבלה מביע מצב זהה. רק בהסבר הא' מדובר על היתרון שמקבלים הכלים דקבלה בעלותם לאצילות, ובהסבר הב' מדובר על היתרון שיש לכלים דהשפעה בזה שנכללים מן הכלים דקבלה. יל"ה: הנה כאשר נשברו המלכים נפלו למצב המכונה בי"ע, דהיינו מקבל עמ"נ לקבל. ושם התערבו כל תכונות הכלים אלו באלו, כלים דהשפעה נכללו בכלים דקבלה, וכלים דקבלה נכללו בכלים דהשפעה. וא"כ יל"ש: איך יש מציאות של כלים דהשפעה לכד ללא ההתכללות, שעליהם יוצא אור הקטנות באצילות? וכמובן שאין מדובר כאן על הג"ר דנקודים שלא נשברו, אלא מדובר על הזו"ן דאצילות שנבנו מן הז"ת דנקודים, ולכאורה הקטנות דזו"ן יצאה עי" הכלים דהשפעה בלבד, והגדלות יצאה עי" מה שכלים דהשפעה נכללו מכלים דקבלה. וא"כ קשה: לאחר שנתערבו איך יש מציאות של כלים דהשפעה בלבד? ויל"ו, דזה דומה לאדם שהיה עובד ה', ואח"כ מסיבות מסוימות נפל מעבודתו לתכלית הגשמיות. ושרוי כך בגשמיות ובתאוות הבהמיות כמה שנים. עד שגילגל הבורא שנפגש עם חבר, או נפגש עם ספר, והתעוררו בו שוב הרשימות ממצב העבודה שלו, ומברר לעצמו שוב - שהעיקר בחיים הוא עבודת ה', וחזור למצב העבודה, דהיינו שחזור לשמש בכלים דהשפעה. ואח"כ מעורר בעצמו בחינות שהיו לו בזמן הירידה, בכדי שישמש בהן כעת ע"ד הקדושה. נמשל: המציאות של כלים דהשפעה לכד לא נוצרה מאליה, אלא עי" תהליך הברור שנעשה באצילות. דבתחילה באמת עולה הכל מעורב יחד, כמו הזהב שיוצא מבטן האדמה, שמעורב בו טוב ופסולת. ועי" תהליך הברור מגיעים למצב נקי של כלים דהשפעה בלבד. ואח"כ כאשר רוצים להמשיך גדלות או מעוררים את ההתכללות מכלים דקבלה. וזה צריך להעשות עי" יוזמת האדם לצורכי הקדושה, ולא עי" יוזמת הכלים דקבלה.

יל"ה: מדוע דוקא במקום השבירה התכללו הכלים אלו מאלו? ויל"ו, דבמצב הנורמלי כל אחד פונה לתכונתו הוא, אבל במצב השבירה כאשר הרצון לקבל שולט בהם, אז נעשים כמו חדא מחתא. ומשל לדבר: במצב מלחמה כאשר שונאינו רוצים להשמידנו, אזי מתבטלים ההבדלים בין אדם לחבירו, שהרי השונאים רוצים לרצוח כל יהודי, בין חילוני בין דתי בין עם הארץ ובין חסיד, נמצא שמכורח המציאות הזו נופלות כל המחיצות ונעשו חיבור בין כולם, שהרי צריכים להתאחד בכדי להגן על עצמם מפני המרצחים. נמשל: הנפילה לבי"ע דומה למצב מלחמה, כאשר הבחי"ד דא"ק רוצה להשמיד את כל הכלים, ולהרוג כל בחי' קדושה שיש בהם, וזה נעשה עי" שהרצון לקבל דילה

(685) יל"ה: מה משמעות המושגים אח"פ דעליה או אח"פ דירידה, בו בזמן שמדברים ברוחניות שאין בה מקומות? או נגדיר את השאלה בלשון אחרת: מה"פ אח"פ במקומם ואח"פ שעלו לאצילות? ויל"ו, דזהו ע"ד משל הגשמי, שאם אדם נמצא במקומו, דהיינו בביתו, שם קשה לו ללכת בדרך של מחשבות ורצונות של קדושה, מטעם ששם יש את כל הענינים הגשמיים. משא"כ כשבא לבית הכנסת יותר קל לו לחשוב מחשבות של קדושה. נמשל: אח"פ במקומם, היינו שנמצאים בבחינתם עצמם במקום בי"ע, דהנה אח"פ הם כלים דקבלה, וכאשר נמצאים במצב שרוצים לקבל בבחינתם עצמם נבחן שנמצאים במקומם. וענין העליה לאצילות משמעותו שהאח"פ משתנים וקונים יותר תכונות של השפעה, או מכניעים ומתאימים את עצמם לחוקי האצילות שהם חוקי השפעה. והנה בשיתא אלפי שני נאסר לשמש באח"פ במקומם אלא רק באח"פ דעליה, וממילא כיון שמשמשים בכלים דקבלה רק בהתאם ובהכנעה לכלים דהשפעה, מובן שאינם ממשיכים אור גדול, אלא אור קטן בלבד. וזהו שאומר לקמן - שמטעם ערך הפוך בין כלים לאורות ממשיכים אור קטן, כי בעלותם לאצילות מקבלים את ערך האצילות, שהוא כלים זכים, אשר כח ההמשכה שלהם הוא קטן.

תוספת משיעור אחר: ואח"פ דעליה עולים למעלה באצילות. הנה אצילות הוא מקום כלים דהשפעה, כפי שנקבע עי" הנקודות דס"ג, וממילא אם אח"פ עולים לאצילות, הפשט - שכלים דקבלה נכללים בכלים דהשפעה, דהיינו שמזדככים, ואינם עם כל עביותם, וממילא אינם יכולים לגרום לשבירה. יש להם רק אורות קטנים. כי רק אח"פ דירידה, שהם במלוא עביותם יכולים להמשיך ג"ר אמיתיים, אבל אח"פ דעליה, שהם כבר מזדככים יכולים להמשיך רק אורות קטנים, ומאורות קטנים לא יכולה להיות שבירה.

יל"ה: א"כ מדוע נבחן שהאח"פ ממשיכים גדלות? תשובה: יחסית לאור דחסדים שיש לכלים דגו"ע, נחשב האור דחכמה שממשיכים האח"פ דעליה לגדלות, אבל יחסית לאור דחכמה שיכולים להמשיך אח"פ דירידה, נחשב זה לאורות קטנים.

ועי" רבוי זוגים, שבכל פעם מתגלה הארה קטנה, שאותה אפשר לקבל בבטחון עמ"נ להשפיע, פרוטה לפרוטה מצטרף לחשבון גדול, ועי"כ יאיר לבסוף אותו האור שהיה בנקודים.

(686) סיכום: ההסבר הראשון מדבר יותר על מצב האח"פ, היינו אח"פ במקומם או אח"פ דעליה. ההסבר השני מדבר יותר על הכלים דאצילות שהם כלים דהשפעה, דהנה הקטנות דאצילות יצאה על הכלים דהשפעה, ואילו הגדלות דאצילות על כלים דהשפעה שנכללו מכלים

ראשית חכמה

דגו"ע דז"ת דנקודים. ועמידתם היא בימין ושמאל, הו"ן דמ"ה בימין, והו"ן דב"ן בשמאל. ההסבר כנ"ל, שהגו"ע דז"ת דנקודים זקוקים לחסדים, ולכן עמידתם בימין ושמאל.

קל"ג) והנה נתבארו המ"ה וב"ן שבה"פ אצילות, אשר ה' הקומות דמ"ה החדש, שיצאו בעולם האצילות, הקרויות מ"ה, בידרו להם מהכלים הישנים ששימשו בזמן הנקודים, ונתקנו להם לבחינת נוקבא הנקראת בשם ב"ן. שהב"ן דעתיק נעשה ונתקן ממחציתן העליונה דג"ר דנקודים, היינו ממחצית העליונה דכתר דנקודים, וממחצית העליונה דאו"א דנקודים, אשר ביחד קרוים ג"ר, כתר חכמה ובינה. וענין המחצית העליונה שלקח מורה - שלקח את הכלים דהשפעה דג"ר דנקודים שתיפקדו במצב אב"א. והב"ן דא"א ואו"א נבררו ונתקנו ממחציתן התחתונה דג"ר דנקודים, א"א מן המחצית התחתונה דכתר, ואו"א מן המחצית התחתונה דאו"א דנקודים. והם לקחו את הכלים דגדלות דמצב פב"א. והב"ן דו"ן נברר ונתקן מהכלים דפנים דז"ת דנקודים.

קל"ב) ופרצוף זו"ן דמ"ה החדש, שהם בקומת ו"ק ונקודה בקביעות, דהנה לז"א יש רק בחי' יניקה בקביעות, דהיינו גו"ע דכלים עם נפש רוח דאורות. והיות שהנוקבא נבנית מן האח"פ דז"א, והאח"פ הללו אינם נמצאים בקביעות, ממילא נמצא שאין אפשרות שיהיה פרצוף נוקבא בקביעות דאצילות, אלא היא נקודה בלבד, דהיינו הבחינה המינימלית שהיא כתר דכתר דכלים עם נפש דנפש דאורות. בידרו וחיברו אליהם את הכלים דפנים דז"ת דנקודים מתוך שבירתם מבי"ע, דהיינו בחינת הגו"ע של הז"ת דנקודים, דהנה הגו"ע הללו גם נשברו, שהרי תיקון קוים בבחי' "כי חפץ חסד" לא היה להם, וממילא קיבלו את אור הגדלות ונתחברו עם האח"פ שלהם בעיצה אחת, ונשברו. והם נעשו לנוקבא אל הו"ן דמ"ה. ויל"ה, הלא "קטן אינו מוליד", ואיך יכולים ו"ק ונקודה לברר ולתקן כלים מן השבירה? ויל"ו, דהגם שנוקט פה בלשון של קום ועשה, שהם מבררים, אין הדבר כך לגמרי. כי בתחילה כאשר או"א דאצילות מולידים את הו"ן דאצילות, אזי ביחד עם תיקון הו"ן מצד המ"ה, גם עולים כלים ישנים מבי"ע מצד הב"ן, ומצטרפים לתיקון שאו"א מתקנים את הו"ן בקטנות. ואחר שהו"ן נתקנים בגדלות, יכולים להשפיע גדלות לכלים

אור שָׁוִים

והב"ן דו"ן נברר ונתקן מהכלים דפנים, שיצאו בעת קטנות דנקודים. למדנו שיצאו ח' מלכים, ובכל מלך יש ד' אותיות הוי"ה, א"כ ישנן ל"ב בחינות. והיות שכל בחינה כלולה מעשר, א"כ ישנן ש"ך בחינות. עוד למדנו שבזמן שביה"כ נתערבו כל הבחינות יחד, לכן אין בחינה שלא תהיה כלולה מש"ך בחינות. וכן למדנו, שמן הח' מלכים נבררו אך הכלים דפנים שלהם שהם הכלים דהשפעה. היינו, שבכל ש"ך בחינות שמעלים מבי"ע לאצילות, מבחינים פנים ואחוריים. משמע, שלכל מלך ומלך כאשר יצא, היתה קטנות וגדלות.⁶⁸⁹ (ולא כפי שלמדנו שיצאה קטנות בתחילה, בזמן הקטנות דנקודים בלבד). אמנם אין זה כתוב בפירוש, אולם כך משמע מתוך מה שאומר שמכל בחינה נבררה רק בחי' הפנים שבה. ולפי"ז מוכרחים אנו לומר שבכל מלך ומלך, בכל בחי' ובחי', היה בתחילה פנים ואח"כ אחוריים, ושניהם נשברו, ואנו מבררים רק את בחינת הפנים. א"כ מה שכותב והב"ן דו"ן נברר ונתקן מהכלים דפנים, אפשר לפרש שהכונה לכלים דפנים של כל מלך ומלך.⁶⁹⁰

ונתקנו להם לבחינת נוקבא, היינו שמקבלים שפע מהמ"ה. והב"ן דא"א ואו"א נבררו ונתקנו ממחציתן התחתונה דג"ר דנקודים. למדנו שהראשים דא"א ואו"א ניתקנו בקביעות רק פב"א כנ"ל, היות ופב"א בא מחלוקה הב' (עיי' ב"אור שלום" אות קכ"ו ד"ה "והנה") שיצאה לפני השבירה. לפי"ז צל"ו, שאח"פ דב"ן דאו"א הם מבחי' פב"א מטרים שיצאה חלוקה הג', אולם אח"פ דאו"א דחלוקה הג' היינו מבחי' פב"פ, הם "בעולה ויורד". ברם כאן אינו נכנס לפרטים.⁶⁸⁷

והב"ן דו"ן נברר ונתקן מהכלים דפנים דז"ת דנקודים, שבעת הגדלות נשברו ונפלו ביחד עם הכלים דאחוריים שלהם. הנה למדנו, אשר אח"פ דיסוד"ת ראש הא' דנקודים היו בכתר. אח"פ דכתר היו באו"א. אח"פ דאו"א היו בז"ת דנקודים. אולם איה האח"פ דז"ת דנקודים? במקום אחד כתוב (ח"י אות פ"ד), ש"ע"י הארה שקבלו הז"ת מהסתכלות עינים באח"פ, נשאר האח"פ שלהם באצילות. היינו, הם לא ירדו למטה לבחי' מקבל עמ"נ לקבל, אלא שנשארו למעלה ואינם מתפקדים.⁶⁸⁸

הערות וביאורים

688) המושג "הסתכלות עיניים באח"פ" מרמז על הזווג דהכאה שנעשה בנקודים. דהנה הזווג דהכאה מכונה "הסתכלות עיניים", כי בזווג דהכאה מתפשט אור החכמה שהוא אור העיניים אל המסך שבמלכות. "אח"פ" מורה על העביות דנקודים, דהנה און היא ב' דהתלבשות, וחז"פ הם א' דעביות. ורצ"ל שמן הזווג הנ"ל דקטנות נתפשטה הארה לז"ת דנקודים, אשר גרמה לכך שיוכלו להחזיק את הכלים דאח"פ שלהם עדיין במקום אצילות, על אף שאינם מתפקדים, ומ"מ לא נפלו לשליטת מקבל עמ"נ לקבל.

689) פירוש: מזה שכתוב שבכל בחינה של ש"ך יש להבחין פנים ואחוריים, היינו כלים דהשפעה וכלים דקבלה, מזה מסיק שהיה בכל מלך מצב שהיה בו רק כלים דהשפעה, דהיינו קטנות, ואח"כ נוסף בו מצב של כלים דקבלה דהיינו גדלות. אבל אין מובן מה מכריחו לפירוש זה, כי אפשר לפרש שהכוונה לכלים דהשפעה של כל מלך שיצאו בגדלות, ומי מכריחו לומר שהיתה בכל מלך קטנות? דהנה הגדלות מתפשטת בע"ס, והע"ס כוללות הן כלים דפנים והן כלים דאחוריים, ורצ"ל שמבררים רק את הכלים דפנים! וצ"ע.

690) מאידך גיסא ניתן לומר שהמדובר על הז"ת דנקודים דקטנות, וכלל לא על המלכים, והזו"ן לוקחים לברר את הכלים דפנים דז"ת דנקודים דקטנות. ואולי נאמר, שבמצב הקביעות מסתפחים לזו"ן כלים דגו"ע דקטנות דנקודים, ובמצב העליה מסתפחים לזו"ן כלים דגו"ע של המלכים. אבל הנחתו של האו"ש אינה ברורה כ"כ, מטעם שבתע"ס כתוב שעתיק לקח לברר בגוף שלו מן הכלים דמלך הדעת, וא"א לקח בגופו ממלך החסד. ולפי"ז יוצא שאו"א לקחו בגופם ממלך הגבורה, וישו"ת לקחו בגופם ממלך הת"ת, וז"א לקח בגופו ממלך הנו"ה, ומלכות לקחה בגופה ממלך היסוד והמלכות. ולפי"ז א"א לומר שהזו"ן לקחו כלים דפנים דכל מלך, דהא לקחום כבר הגופים של כל הפרצופים העליונים. וצ"ע.

מתערב בכל הבחינות, הן בכלים דהשפעה והן בכלים דקבלה, וזה גורם לנפילת המחיצות בין הכלים והתכללותם זה מזה. ומזה יש רווח גדול אח"כ בדמות האח"פ דעליה, היינו שאין משמשים באצילות בכלים דאח"פ ממש, רק בכלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה. או בדמות ביי"ע דקדושה שהם כלים דקבלה שנכללו מכלים דהשפעה. אבל שלא במצב מלחמה אזי הכלים דפנים נפרדים מן הכלים דאחוריים, ואינם נכללים זמ"ז.

687) פירוש: הנה במצב פב"א דנקודים האירה הגדלות לכתר דנקודים והעלה את האח"פ שלו למדרגתו. וכיון שהאח"פ שלו היו נפולים בגו"ע דאו"א, עלו גם או"א למקום הכתר וקיבלו גדלות ע"י האח"פ דכתר. אבל האח"פ שלהם עצמם עדיין לבר מהמדרגה במקום זו"ן דנקודים. נמצא במצב פב"א משתמשים או"א באח"פ דכתר, דהיינו באח"פ דעליון. אח"כ לאחר עליית מ"ן מן הנה"י דא"ק שביקשו מילוי, הוכרחו או"א להזדווג פב"פ והעלו את האח"פ שלהם עצמם, ומזה נשתלשלה אח"כ השבירה. והנה בעולם האצילות נתקן המצב של פב"א בקביעות, דהיינו שלפרצופי הג"ר יש גדלות בראשים וקטנות בגופים. ולפי"ז מברר: או"א דאצילות לקחו לתקן את האח"פ דאו"א דנקודים, אבל על איזה אח"פ מדובר, האם על אח"פ דפב"א שהכתר השלים להם, או על אח"פ דפב"פ שהם האח"פ שלהם עצמם? ומסיק שודאי מדובר על אח"פ דפב"א. ואח"פ דפב"פ כלל לא נמצאים במקום או"א דאצילות, אלא נמצאים במקום הזו"ן דאצילות, כי המאציל אינו מעונין שהאח"פ המקוריים דאו"א יתחברו לאו"א, בכדי שלא יעשו זווג על האח"פ האמיתיים שלהם, וימשיכו אור דגדלות כזה, אשר עלול להתפשט למקום ביי"ע, ולגרום שוב שבירת הכלים. אלא הם "בעולה ויורד", היינו בזמן שהזו"ן עולים, גם האח"פ דאו"א עולים, ובזמן שהזו"ן יורדים, אז גם האח"פ דאו"א יורדים, אבל עד גמר התיקון אינם יכולים להתחבר לכלים שלהם שהם או"א.

פרק ט"ז

אור ברוך שרטוט ט'

טבור הכללי	א"ק טבור	ס"ג נקודות	עולם הנקודים	עתיק-רדלי"א
ש"ת דת"ת	←	כתר	כתר	ג"ר
ב"י שלישי	חב"ד	כתר גו"ע	כתר גו"ע	ג"ר
עילאין				
דנה"י-דא"ק				
עד סיום הת"ת				
ש"ע דיסוד דא"ק	←	ש"ע דיסוד דס"ג	אח"פ או"א	פה
				א"א
ב"י שלישי	חג"ת	חג"ת	חג"ת	ג"ר
אמצעים				פה
דנה"י-דא"ק				אח"פ או"א
				פה
				ישסו"ת
				פה
				ו"ק
				ז"א הגדול חזה
				ז"א הקטן
				מלכות
פ"ס א				
בריאה	ז"ת דבינה	מ"ק	תנה"י	ב"י שלישי
יצירה	נה"י	ס"ג	כלים דאחוריים	תתאן דניה
עשיה	מלכות	ג"ג	אח"פ	מקום ב"ע
				נקודה דעה"ז - מלכות

① ז"ת המקבלים מבי מזלות, יש להם רק הארה מועטת וחסר להם אור האו"ן.

אור ברוך

(ס) "הארה מאח"פ שלהם" הכוונה - ממה שצריכים או"א להשיג שלימות של אח"פ, יש להם רק הארה. והארת אח"פ האלו הם לוקחים מכת, אבל אח"פ של עצמם לא מקבלים כלום.⁶⁹¹

(סא) היינו אין הם יכולים להשפיע גדלות לאח"פ שלהם, וזה הפירוש "יציאתם למקומם עצמם", היינו לאח"פ שלהם.⁶⁹²

פרק י"ז

כלל גדול בעניני המוחין שבקביעות ובעליות הפרצופין והעולמות הנוהגין בשתא אלפי שני

סוג הא' של הגדלות דאו"א הוא ע"י אח"פ דכתר.

קלד) כבר נתבאר לעיל (באות פ"ו ואילך), שיציאת הגדלות של הג"ר והו"ת דנקודים כאו בג' סדרים, בסוד ג' הנקודות חולם שורוק חיריק, עש"ה כל הענין. ומשם תבין שיש ב' מינים של השלמת הע"ם לקבלת המוחין דגדלות: הא' מצד עליתו והתכללותו בהעליון. דהיינו בעת שהו"ן דא"ק האירו את האור החדש דרך הטבור אל הכתר דנקודים, והורידו הה"ת מנקבי עינים דכתר להפה שלו, שבוה נתעלו האח"פ הנפולים דכתר שהיו באו"א, וחזרו למדרגתם להכתר, והשלימו הע"ם שלו. הנה נבחן אז שעלו עמהם גם גו"ע דאו"א, שהיו דבוקים על האח"פ דכתר, ונמצאים גם או"א נכללים בהע"ם השלימות של הכתר (כנ"ל באות צ"ג עש"ה), כי התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. ונבחן משום זה שגם או"א השיגו את האח"פ החסרים להם להשלמת ע"ם שלהם, מכח התכללותם בהכתר. וזהו מין הא' של מוחין דגדלות.

סוג הב' של הגדלות דאו"א הוא ע"י אח"פ שלהם עצמם.

קלה) ומין הב' הוא, שהמדרגה נשלמת בע"ם בכחה עצמה. דהיינו בעת שהו"ן דא"ק האירו את האור החדש דרך היסוד דא"ק, הנק' נקודת השורוק, לאו"א, והורידו הה"ת מנקבי עינים דאו"א עצמם להפה שלהם, שבוה העלה את הכלים דאח"פ דאו"א, ממקום נפילתם בהו"ת אל הראש דאו"א, והשלימו להם הע"ם, שעתה נשלמים או"א ע"י עצמם, כי עתה השיגו הכלים דאח"פ ממש החסרים להם. משא"כ במין הא', בעת שקיבלו שלימותם מהכתר, ע"י הרביקות באח"פ שלו, הרי באמת היו עוד חסרים אח"פ, אלא ע"י התכללותם בהכתר קיבלו על ידו הארה מאח"פ שלהם, שהספיק רק להשלימם בע"ם בעודם במקום הכתר, ולא כלל בעת יציאתם משם למקומם עצמם.

אור שלום

אח"פ דעליון ולא ע"י אח"פ של עצמם. אולם בזמן שמתעורר באמא צורך עבור הזולת, ע"י עליית מ"ן מו' ונקודה, מוכרחת היא להשתמש באח"פ של עצמה, כיון שאינה יכולה להמשיך מאח"פ דעליון שלה לתחתון שלה.⁶⁹⁵ אולם אח"פ שלה עדיין למטה, ע"כ היא צריכה להוריד את הה"ת מהאח"פ שלה, שכן באח"פ שלה דבוקים הגו"ע דתחתון.⁶⁹⁶

קלד-קלה) ונבחן משום זה שגם או"א השיגו את האח"פ וכו' מכח התכללותם בהכתר. היינו, או"א לא המשכו את האור, שהרי אין אלו אח"פ שלהם.⁶⁹³ ובחלק ח' (אות ל"ט באו"פ) כתוב שאח"פ דכתר התחלקו לשניים, הגו"ע דאח"פ שמשו לכתר, ואילו אח"פ דאח"פ שמשו לאו"א בבחי' פו"א. היינו, לכינה אין צורך לקבל ולחכמה יש צורך (מטעם בחי' שכנגדו).⁶⁹⁴ נמצא, או"א מקבלים ע"י

הערות וביאורים

יש מצב של חסדים ללא שלימות, וכל זמן שאינם רואים את הגדלות, לא נשברים, הגם שאין להם שלימות. המצב דומה לבחור ישיבה, שאינו מרגיש תענוג גדול בתו"מ, ומ"מ אינו עוזב את הישיבה והולך לרחוב, כל זמן שאינו רואה תענוג גדול ברחוב. דהנה אדמו"ר זצ"ל היה אומר שאדם פוסע על ב' רגלים, היינו שהתקדמות האדם מותנית מב' ענינים: א) שיש לו יסורים במצב הנוכחי, ב) שרואה תענוג במצב העתידי. ואז פוסע ועובר ממצב הא' למצב הב'. אבל אם יש לו יסורים במצב הנוכחי, ואינו רואה תענוג במצב העתידי, אינו נע. וכן להפך - אם רואה תענוג במצב העתידי, ואין לו יסורים כ"כ במצב הנוכחי, לא ינוע. אבל בזמן שרואה תענוג גדול ברחוב, אינו יכול לעמוד מול התענוג הזה. כי עין רואה ולב חומד, ואין שליטה על הלב. וגדולי ישראל מנסים למנוע את הענין של עין רואה, אבל לענ"ד היתה הפעולה צריכה להיות אחרת, דהיו צריכים לדאוג שכנגד העין הרואה את תענוגי הרחוב, תהיה עין הרואה את התענוגים הרוחניים שבתו"מ, ואז ממילא לא היתה סכנה. א"כ הפתרון הוא, להפסיק את המצב הדומה לז"ת דנקודים שיש להם אור דקדושה, אבל ללא שלימות, אלא חייבים לדאוג שתהיה שלימות בתו"מ. וזה יתכן ע"י שינוי את השיטות הנהוגות היום בשיבות ובסמינרים, ויכניסו לימודים של פנימיות התורה, של חסידות ועבודת ה', באופן סדיר. וגם שהמלמדים עצמם יחיו חיים המוארים ע"י פנימיות התורה. ואז ממילא הסכנות

(691) הנה למדנו שבזמן פכ"א מתפשט אור הרוח לגוף, וא"כ מדוע אומר שהאח"פ דאו"א לא מקבלים כלום? אלא כוונתו שאין מקבלים כלום מאור הגדלות.

(692) הנה למדנו שבזמן שהמדרגה עולה למעלה, משפעת מהאור שמשגת במדרגה העליונה גם למדרגתה הקבועה. ולכן אינו מפרש "יציאתם למקומם עצמם" כפשוטו, אלא מפרש שהכוונה שאינם משפיעים לאח"פ מאור הגדלות.

(693) בזמן שהתחתון מקבל ע"י אח"פ דעליון, זה דומה לעובר במעי אמו, שאמו היא הפועלת ודואגת לכל צרכיו. א"כ מצד זה הוא בטל למדרגה יותר גבוהה ממנו. מצד שני זהו מצב מנוון מצד עצמו, כי הרצוי הוא שכל מדרגה תפעיל ותתקן את הכלים שלה עצמה.

(694) פירוש: בחינה שכנגדם באו"י - שחכמה קיבלה חכמה, ואילו בינה דחתה חכמה ורוצה בחסדים. וכן בכללות בסדר של האו"י - שפרצוף ע"ב המיוחס לחכמה ממשיך חכמה, ואילו ס"ג דוחה חכמה ועוסק בחסדים.

(695) כי כל אור צריך להיות מושפע למדרגה מן הסיבה שלה, ולא מסיבת סיבתה.

(696) והגו"ע דתחתון לא יוכלו לקבל, עד שאו"א לא יעלו את האח"פ שלהם.

יש להתבונן אשר כל זמן שלא מושפעת גדלות לגוף, בז"ת דנקודים

ראשית חכמה

ג"ר. וזהו השלמת אח"פ דמין הא', דהיינו שהתחתון נשלם ע"י אח"פ דעליון, ולא ע"י אח"פ שלו עצמו.

והנה הגדלות הזו היא המכונה חולם, מטעם שאינה מתפשטת לגוף שהוא האותיות, אלא נשאר בראש, כדוגמת נקודת החולם שהיא מעל האותיות. וסיבת הדבר: דהנה הראש דאו"א הוא הראש דעביות אשר צריך להתפשט בגוף המדרגה, אבל כיון שאו"א אינם נשלמים ע"י אח"פ שלהם, אלא ע"י אח"פ דכתר, לכן אין הגדלות מתפשטת לגוף. כי הכתר עצמו הוא בחינת התלבשות שאינה מתפשטת לגוף, וכיון שכעת או"א עלו לכתר, נמצא דינם כדין ראש דהתלבשות, ואינם יכולים להתפשט לגוף. ורק כאשר ירדו למקומם, דהיינו למדרגתם, ויקבלו את האח"פ שלהם, שהוא אח"פ דראש דעביות, אז יוכלו להתפשט לגוף.

יל"ה: מדוע מדבר על כתר ואו"א, ולא על יסו"ת וכתר, האם כתר לא נשלם בהשלמה דמין הא' ע"י אח"פ דישו"ת? תשובה: לא, מכיון שאצל יסו"ת הצ"ב לא מתבטל, ואינו מעלה את האח"פ שלו, וממילא כתר לא יכול לקבל השלמה דמין הא' ע"י אח"פ דישו"ת. **ק"ל** מין הב' הוא, שהמדרגה נשלמת בע"פ בכחה עצמה. דהיינו בעת שהו"ן דא"ק האירו את האור החדש דרך היסוד דא"ק, הנק' נקודת השורוק, לאו"א. היינו נקודה בתוך האותיות, כי או"א הם בחינת העביות דנקודים כנ"ל, וכאשר נעשית ירידת הה"ת בהם, אז ממילא מתפשט אור הגדלות לגוף דנקודים, והאור דגדלות מכונה בשם נקודה, והכלים דגוף מכונים אותיות.

והוריד הח"ת מנקבי עינים דאו"א עצמם להפה שלהם, וסיבת הדבר: כיון שהיסוד דא"ק מעלה את החסרון של הש"ת דנה"י דא"ק, ע"כ מוכרחה אמא לחזור פכ"פ עם אבא, ולשם כך צריכים להעלות את האח"פ שלהם. ז"ש: שבזה העלה את הכלים דאח"פ דאו"א, ממקום נפילתם בהו"ת, ששם היו נפולים בעת הקטנות, אל הראש דאו"א, והשלימו להם הע"ם, שעתה נשלמים או"א ע"י עצמם, כי עתה השיגו הכלים דאח"פ ממש החסרים להם, דהיינו הכלים דאח"פ שלהם. משא"כ במין הא' בעת שקיבלו שלימותם מהכתר, ע"י הדביקות באח"פ שלו, הרי באמת היו עוד חסרים אח"פ, אלא ע"י התכללותם בהכתר, קיבלו על ידו הארה מאח"פ שלהם, רצ"ל שכוין שאח"פ דכתר הם יותר זכים מן האח"פ שלהם, לכן באופן יחסי ההשלמה דאח"פ דכתר היא רק הארה מן האח"פ שלהם עצמם. שהספיק רק להשלימם בע"פ בעודם במקום הכתר, ולא כלל בעת יציאתם משם למקומם עצמם. היינו כל זמן שהתחתון בטל לעליון, מסוגל להשיג דרך הכלים דעליון מסוף העולם ועד סופו, אבל כאשר רוצה להמשיך ע"י הכלים שלו אינו יכול, כי הכלים שלו עדיין אינם מתוקנים בעמ"נ להשפיע. וע"כ זקוק לזווג ע"ב ס"ג, הפועל את טהרת האח"פ שלו מזוהמת הרצון לקבל עמ"נ לקבל, וזה מכונה השלמה דמין הב'.

ק"ל כבר נתבאר לעיל שיציאת הגדלות של הנ"ר והו"ת דנקודים באו בג' סדרים, בסוד ג' הנקודות חולם שורוק חיריק, עש"ה כל הענין. ומשם תבין שיש ב' מינים של השלמת הע"ם לקבלת המוחין דגדלות (ענין השלמת הע"ם משמעותו - דבזמן הקטנות יש רק כלים דהשפעה במדרגה, ובכלים דקבלה א"א להשתמש מטעם שהצמצום ב' שורה עליהם. והנה בזמן הגדלות מוכרח השימוש בכלים דקבלה ג"כ, דלולא כן א"א לקבל גדלות. והשגת האפשרות לשמש בכלים דקבלה היא המכונה "השלמת הע"ם" או "השלמת הכלים": הא' מצד עליותו והתכללותו בהעליון. דהיינו בעת שהו"ן דא"ק היינו הרשימות ד-ג', או הכוונה כפשוטו ללמטה מטבור דא"ק ודס"ג, המכונה זו"ן דא"ק, האירו את האור החדש דרך הטבור אל הכתר דנקודים (אור הגדלות מכונה "אור חדש" מטעם שהוא דבר מחודש, שהרי הרשימות העצמיות של הנקודים הם ב' א' בלבד הממשיכות קטנות), והורידו הח"ת מנקבי עינים דכתר להפה שלו, ע"י האור החדש דע"ב ס"ג, שבזה נתעלו האח"פ הנפולים דכתר שהיו באו"א, דמכיון שהצ"ב נתבטל ע"י אור הע"ב, וירדה הה"ת, דהיינו שליטת מקבל עמ"נ לקבל, למטה מכל הספירות, ממילא אפשר לכוון עמ"נ להשפיע על הכלים דקבלה המכונים אח"פ, וחזרו למדרגתם להכתר, והשלימו הע"ם שלו בכח"ב זו"ן דכלים ובנרנח"י דאורות. הנה נבחן אז שעלו עממם גם גו"ע דאו"א, שהיו דבוקים על האח"פ דכתר, מטעם שהאח"פ דכתר נפלו לרשותם בזמן הקטנות. ונמצאים גם או"א נכללים בהע"ם השלימות של הכתר, כי התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו, וא"כ יכולים לקבל מן השלימות דכתר, דהיינו מאור הגדלות שלו. (ע"פ אדמו"ר זצ"ל, כל מה שמדברים, מדברים בתוך אדם אחד, האדם עצמו הוא התחתון, והרגש אמונת הבורא שבו הוא העליון, ואם האדם עולה לבחי' הרגש הבורא שבו, נעשה כמוהו. פירוש: שנעשה משפיע כפי האיכות שמשגי באמונה את בחי' הרצון להשפיע של הבורא). ונבחן משום זה שגם או"א השיגו את האח"פ החסרים להם להשלמת ע"ם שלהם, מבח התכללותם בהכתר. וזהו מין הא' של מוחין דגדלות.

סיכום הדברים: הנה אור דגדלות יכול להאיר רק כאשר יש ה' כלים כח"ב תו"מ, ובהם יכולים להאיר ה' אורות נרנח"י. והנה מציין לפנינו שיש אפשרות שהגו"ע יושלמו לא ע"י אח"פ שלהם, אלא ע"י אח"פ דעליון, ואז יש להם כח"ב תו"מ, אבל מעורבים, דהיינו גו"ע שלהם, ואח"פ של העליון. והדוגמא לכך: כאשר הכתר מעלה את האח"פ שלו, אז עולים גם הגו"ע דאו"א הדבוקים באח"פ דכתר, שהרי האח"פ דכתר בעת הקטנות נפלו לגו"ע דאו"א, ולכן כאשר מתבטל הצ"ב בכתר, עולים האח"פ דכתר ומתחברים למדרגת הכתר, ואז עולים גם גו"ע דאו"א אל מדרגת הכתר, ומקבלים השלמת אח"פ מן האח"פ דכתר. נמצא שכעת יש לאו"א ה' כלים, וע"כ יכולים לקבל

אור שָׁוִים

שנכללו מד"ג, אלא מטעם שצריכים לתת לזו"ן עצמם. ע"כ אמא החזירה פניה לאבא וקבלה ממנו חכמה.⁶⁹⁸

וצל"ד אשר כל זמן שהזו"ן הנ"ל נמצאים באו"א, נבחן שנמצאים בהיכל דעליון ועדיין לא באו לרשות עצמם. נמצא, שגילויים מתחיל מעת התפשטות ד' המלכים. וכל זוג או"א פב"פ היה למטרה זו - שזו"ן הללו יצאו לחוץ, אולם או"א לשלימות עצמם מספיק להם פב"א.⁶⁹⁹

או"א השינו האח"פ וכו' מבח התכללותם בהבנת. לפעמים ניתן לכנות אח"פ אלו בשם אח"פ דעליה, כיון שהם אח"פ דעליון.⁷⁰⁰

שהספיק רק להשלימם בע"ס בעודם במקום הבה, ולא כלל בעת יציאתם משם למקומם עצמם. בעודם במקום הבה לקחו או"א עבור עצמם. היינו, הארה זו הספיקה עבורם. ולא כלל בעת יציאתם משם למקומם עצמם. ברוחניות אין מקומות. אלא "מקומם עצמם", הכונה לתפקיד אותו הם צריכים למלא, שהוא להשפיע לזו"ת. תפקיד זה אינם יכולים לבצע כעת, כיון שחסרים את האח"פ שלהם.

אופן ב' להסבר: במקום הבה, השלמתם דאו"א תלויה בכתר. וכיון שהם אז "מקבלים", אינם יכולים להשפיע לזו"ת. וע"כ אומר ולא כלל בעת יציאתם משם למקומם עצמם. היינו, שאינם יכולים לתפקד, כפי שהם מתפקדים במקומם עצמם, כאשר אינם תלויים באח"פ דכתר.⁷⁰¹

הערות וביאורים

בזמן שבא בנו הקטן של אותו אדם, ומתלונן שהוא רעב, אזי כבר אביו אינו יכול לומר שהוא לא רוצה להתעסק עם אוכל, כי בשביל עצמו הוא יכול לומר כך, אבל למען זולתו, אינו יכול לומר זאת, וחייב להמציא לו אוכל. נמשל: כל זמן שמאיר אור הגדלות ממה שנכללו מן הד"ג, אמא אומרת שאינה רוצה לשמש בזאת. אבל בזמן שהנה"י דא"ק תובעים מילוי, אז אמא מוכרחת לחזור פב"פ עם אבא, ולהמשיך עבור הבנים חכמה.

699) פירוש: לאחר עליית המ"ן מזו"ן יש להבחין ב' מצבים: א) שהמ"ן דזו"ן עדיין במקום או"א, וזה דומה למצב שאו"א קיבלו גדלות בכלים דכתר, שהוא בחי' עובר. ב) בזמן שהזו"ן מתפשטים לגוף בכלים שלהם עצמם, שזה מכונה התפשטות הז"מ, אז נבחן שנולדים ובאים לכליהם עצמם, וזהו המצב הרצוי.

ומש"א אשר לשלימות עצמם, מספיק להם פב"א, ק"ק, דבד"כ אומר שלאו"א מספיק אב"א, היינו חסדים מכוסים!?! תשובה: כיון שביאר שבפב"א יש רווח גדול, שבוחרים בחסדים, ולא משתמשים בחסדים מחמת חוסר ברירה, לכן אומר שמספיק להם פב"א.

700) נמצא שכבר בעולם הנקודים היו אח"פ דעליה, בהשלמה דמין הא'. ובד"כ מכנה לאח"פ דעליה כאשר משתמשים בכלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה. וא"כ גם כאשר המדרגה משתמשת באח"פ שלה עצמה, בהשלמה דמין הב', אם זה רק כלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, הרי זה ממשיך הלאה להיות אח"פ דעליה. וכך למדנו באצילות.

701) ההבדל בין ב' ההסברים: ההסבר הראשון מדבר על כך - שאו"א אינם יכולים למלא את תפקידם להשפיע לזו"ן, כל זמן שהם חסרי אח"פ שלהם. כי רק בזמן שיהיו להם האח"פ שלהם, יוכלו להמשיך חכמה לצורך זו"ן. ההסבר השני אומר - שאו"א לא יכולים להשפיע לזו"ן כל זמן שהם מקבלים בעצמם. אלא רק בזמן שירדו למדרגתם, ויפסיקו להיות תלויים בכתר, אז יוכלו להשפיע לזו"ן. הדבר דומה לבן הסמוך על שלחן אביו, א"כ כיון שכל מה שיש לו הוא מה שאביו נותן לו, אינו יכול להיות בגדר משפיע לאחרים, כיון

וע"ז שאל אממור צ"ל: הלא יש לנו רק מין אחד של ד-ג' - ד-ג' שלמטה מטבור דגלגלתא. ומדוע מד-ג' שיש בכתר נעשו או"א פב"א, ומד-ג' שיצאו ע"י היסוד דא"ק נעשו או"א פב"פ? ת' - למדנו, שרשימות ד-ג' אשר נכללו בנקודות דס"ג, עלו לראש דס"ג. ויל"ה: מיהו הנושא לרשימות בעוה"נ? ראש הא' ישו"ת, הוא למעלה מטבור, היינו שאין לו צ"ב, וכיון שכך אין לו גם ד"ג'. אלא הבחינה העליונה שהיא כתר, היא הנושא, דכיון שיצא למטה מהמסך דישו"ת, ע"כ כבר יש לו את השליטה של צ"ב. לכן נק' שמו כתר, כיון שהוא הראשון שנושא את הצ"ב, את שיתוף מדת הרחמים בדין. נמצא, כתר הוא זה שנכלל מד-ג', ומי שרוצה יכול לקבל. לבינה אין צורך, לכן אינה מקבלת, וזהו מצב פב"א.

(ויל"ה: האם אמא הרויחה משהו מפב"א? ויל"ו שהרויחה: כאשר היה תיקון אב"א, היו או"א בבחי' "כי חפץ חסד", ולא היה להם צורך לחכמה כלל. אולם בחירה לא היתה להם, שכן אם היו רוצים לקבל חכמה, לא היו יכולים, מסיבת שלא היתה חכמה. נמצא שלא היו דומים לבינה דאו"א, כי בבינה דאו"א היתה בחירה. ובמצב פב"א, כבר יש בחירה, כי ישנה אפשרות לקבל חכמה. נמצא, אמא הרויחה במצב זה בחירה, דוגמת בינה דאו"א).⁶⁹⁷

אח"כ זו"ן בעצמם עלו ודרשו מילוי, ולא התכללות מזו"ן כפי שהיתה בכתר. נמצא שאו"א המשיכו גדלות לא מטעם התכללות

של הרחוב לא כ"כ יוכלו להשפיע על הדור הצעיר.

697) נמצא, ע"י פב"א יש בבינה חסדים משובחים, היינו שמשגת מעלת החסדים כ"כ, עד שמעדיפה אותם על חכמה. ובמצב זה נבחנים החסדים לג"ר, משא"כ במצב אב"א שאין בחירה לקבל חכמה, נמצאים החסדים שהם בחי' ו"ק.

יל"ה: הלא בינה מצד הטבע דאו"א אינה מעוניינת בחכמה, וכאן מוצג הענין כאילו יש לה פיתוי לקבל חכמה, וכיון שאינה מקבלת לכן משתבחים החסדים!?! ויל"ו: א) גם בינה דאו"א היא נברא, ואין שום ערבות שתוכל לעמוד בענין החסדים שלה. ב) הבינה דנן המכונה אמא היא אליבא דאמת מלכות, ולא בינה. דהנה הגו"ע דישו"ת הם בחי' כתר חכמה דראש הנקודים, וראש הב' כתר הוא בחי' בינה דראש הנקודים, וראש הג' או"א הם ז"א ומלכות דראש הנקודים. נמצא שאו"א הם ז"א ומלכות. אלא שמכונים אבא ואמא בגלל שנתקנו להיות דוגמת חכמה ובינה, אבל כל ענין "כי חפץ חסד" אצלם הוא תיקון ולא טבע, וממילא מובן החידוש הגדול של השתלמות בחסדים במצב אב"א, ובמצב פב"א השגת חסדים משובחים.

698) פירוש: יש הבדל אם נכללתי מרצון לקבל של מישהו אחר, זה עוד לא מכריחני להשתמש ברצון הזה. אבל אם השני פונה אלי ומבקש ממני מילוי בעצמו, זה כבר מכריחני לדאוג עבורו למילוי. נמשל: הגדלות דרך הטבור נמשכה לפי מה שהנקודות דס"ג נכללו מן הד-ג', וכיון שזו התכללות מאחרים, ע"כ אין אמא רוצה לבטל את בחינתה, עבור מה שהיא נכללה מאחרים. משא"כ כאשר הנה"י דא"ק עצמם עולים ומבקשים מילוי, נמצא שצריכה לתת לאחרים מילוי, אזי חייבת לחזור פב"פ עם אבא לצורכם.

נכתב עוד בשיעור: משל לאדם שנקלע לסביבה של בעלי תאוה, שכל ענינם הוא אכילה, והוא נכלל מתאות האכילה שלהם. אח"כ הולך לביתו, ומרגיש את תאות האכילה, ואז אומר לעצמו: אני מתאוה לאכול, היות ונכללתי מן החברה הנ"ל, אבל מי אומר שאני מוכרח להשתמש בתאוה הזו שקיבלתי מהם? אינני רוצה להשתמש בה. אבל

גם בו"ת דנקודים היו אלו ב' מיני השלמות: א) בהעלות או"א את האח"פ שלהם, עלו גם גו"ע דו"ת, ונשלמו ע"י אח"פ דאו"א. ב) הו"ת ממשיכים אור לאח"פ שלהם האמיתיים, ועי"כ נעשתה שבירת הכלים.

קלו) ועד"ז נמצאות ב' מיני השלמות הנ"ל גם בהו"ת, הא' בעת הארת השורוק ועלית אח"פ דאו"א, שאז גם הגו"ע דו"ת הדבוקים בהם נתעלו יחד עמהם ועלו לאו"א, וקיבלו שם בחינת אח"פ להשלמת הע"ס שלהם, שאח"פ אלו אינם עוד אח"פ הממשיים שלהם, אלא רק הארת אח"פ המספיקה להשלמת ע"ס בעודם באו"א, ולא כלל בירידתם למקומם עצמם כנ"ל. ומין הב' דהשלמת הע"ס השיגו הו"ת בעת התפשטות המוחין מאו"א אל הו"ת, שע"ז הורידו גם הם בחינת ה"ת המסיימת מהחזה שלהם אל מקום סיום רגלי א"ק, והעלו את התנהי"ם שלהם מבי"ע, וחיברו אותם למדרגתם לאצילות, שאז לולא נשברו ומתו, היו נשלמים בע"ס שלימות ע"י עצמם, כי עתה השיגו את האח"פ הממשיים החסרים להם.

אור שלום

פסיעה ב': הה"ת ירדה מעינים דיסוד"ת לעינים דכתר, ועל אח"פ שלו מלבישים או"א. ופסיעה זו מכונה בדברי הרב "ה"ת בעינים ויה"ו באח"פ" 704.

פסיעה ג': ה"ת ירדה מעינים דכתר לפה, מסיבת הארה ע"י הטבור, ואז נעשה מצב פכ"א. וזוהי השלמה דמין הא'.

פסיעה ד': היא הארה דרך היסוד. אז קיבלו או"א את הה"ת, והמשיכו אור על מ"ן דו' ונקודה, פכ"פ. וזה נבחן להשלמה דמין הב', ומשם נמשך האור לז"ת. 705

פסיעה ה': ה"ת ירדה מפרסא דגוף לסיום רגלין, ועי"ז נכנסו הבי"ע לאצילות. ומכנה פסיעה זאת בשם "פסיעה לבר", משום שמחמת ירדת האור למטה מפרסא נשברו ונעשו לבר מהמדרגה. ז"ש: הורידו בחינת ה"ת המסיימת וכו' אל מקום סיום רגלי א"ק, והעלו את התנהי"ם שלהם מבי"ע וכו'. 706

הערות וביאורים

לכלים דקבלה בעצם, שנחשבים יחסית לגבול דצ"ב, ככלים שאינם יכולים להיות ברי שימוש, ולכן מוגדרים כלמטה מהאותיות. כי אליבא דצ"ב האותיות הרלוונטיות, השייכות בשימוש, הן כלים דהשפעה בלבד, וא"כ הכלים דקבלה הם כבר מחוץ לתחום, למטה מהאותיות.

704) פירוש: הה"ת עומדת בעינים דכתר, ובאח"פ של כתר המלוכשים באו"א יש יה"ו, רצ"ל שהם מדרגה נפרדת מן הכתר, שמתחילה שוב מ"י דשם הו"י"ה. וסיבת פירודה היא - הה"ת עצמה שעומדת בעינים דכתר, ומוציאה את האח"פ דכתר ואת או"א לבר מן המדרגה.

705) בזמן שהיתה עליית מ"ן דנה"י דא"ק דרך היסוד לאו"א, אז קיבלו את הה"ת, היינו שאז נתרצתה אמא לעשות זווג על הד-ג', וזה נבחן לחזרת פכ"פ דאו"א, ומשם התפשטו הז"מ. משא"כ קודם עליית המ"ן אין אמא רוצה לקבל את הה"ת, בכדי שלא יתקלקל תיקון "כי חפץ חסד" שלה.

706) סיכום: ענין פסיעות מרמז על מצב הה"ת, וזה כולל את מצב הצ"ב, וגם את הרשימות ד-ג', היות שבמקום שהה"ת נמצאת היא כוללת את הרשימות ד-ג'. וזאת משום שהה"ת הזו בתחילה נכללה בנקודות דס"ג שירדו ונצטמצמו, ואז כפי שעשתה צמצום, גם הביאה איתה את הרשימות ד-ג' שהיא כוללת. פסיעה הא' מנ"ע דס"ג לנ"ע דיסוד"ת. הכוונה שהה"ת אשר פועלת את הצ"ב, וגם כוללת רשימות ד-ג', עברה לנ"ע דיסוד"ת. פסיעה ב' כנ"ל כנ"ע דכתר. פסיעה ג' הה"ת יורדת מעינים דכתר לפה דכתר, ואז מתבטל הצ"ב, וכתר עושה זווג דגדלות, ועי"כ אח"פ שלו משפיע לאו"א, וזוהי השלמה דמין הא' לאו"א. פסיעה ד' הארה דרך היסוד, שמביא את החסרון של ד-ג' לאו"א, ואז נעשים פכ"פ, והשלמה דמין הב' לאו"א. פסיעה ה' ירדת הה"ת מן הפרסא לנקודה דעוה"ז, יש לציין שזה לא קרה, אלא שרק ז' המלכים חשבו שכך יקרה.

קלו) ועלית אח"פ דאו"א. יל"ה: האח"פ שהיו למטה, ואח"כ עלו אל או"א, היו מקומת ב' א'. ואילו הזווג שנעשה לאחר ירדת הה"ת למקומה היה על ד-ג', שהם כלים אחרים לגמרי! ? אולם אאמו"ר צ"ל לא נכנסו לפרטים אלו. 702

וקיבלו שם בחינת אח"פ דאו"א להשלמת הע"ס שלהם. ולא כלל בירידתם למקומם עצמם. כיון שאח"פ שלהם נמצאים בכי"ע, א"כ אפילו אם ירדו למקומם עצמם, ישארו בקטנות.

ה"ת המסיימת מהחזה שלהם שנקראת פרסא. כי עתה השיגו את האח"פ הממשיים וזה נק' נקודת החיריק. 703 יש להעיר: בתע"ס ח"ו לא למדנו אודות השלמה דמין הא' ומין הב'. שם סידר את המצבים של הה"ת בצורת פסיעות: פסיעה א': לאחר שנעשה זווג על ה"ת בעינים דראש הס"ג, ירדה למטה בעת הלידה, לראש הא' דנקודים הנק' ישו"ת.

שהוא עצמו מקבל. משא"כ בזמן שנעשה עצמאי ואינו מקבל, אלא ממציא מזונותיו בעצמו, אז יכול גם להשפיע לאחרים. נמצא ג' פירושים בענין "מקומם עצמם": א) שאינם יכולים להשפיע לאח"פ שלהם. ב) שאינם יכולים למלא את התפקיד שלהם, דהיינו להשפיע לז"ת. ג) שאינם יכולים להשפיע לאחרים, כל זמן שהם עצמם אינם עצמאיים בהמשכת המוחין.

702) פירוש: מהותם של או"א היא א' דעביות שנכללה מב' דהתלבשות. והנה בזמן הקטנות שימשו רק בגו"ע של בחינתם, ואח"פ של בחינתם היו לבר מהמדרגה. בזמן הארה דרך הטבור עלו גו"ע דאו"א עם אח"פ דכתר, וקיבלו מן הגדלות ד-ג' של הכתר. כעת בזמן הארה דרך היסוד מעלים את האח"פ שלהם, והנה האח"פ שלהם הם אח"פ דב-א', ומה שייכות בין זה לבין הזווג דגדלות שעושים על ד-ג'? וצריך לומר שבזמן הגדלות כאשר מאיר אור דע"ב ס"ג, הם מעלים את האח"פ דב-א', שהוא בחינתם עצמם. וחוף מזה עושים זווג על הרשימות ד-ג', שעלו אליהם מעליית המ"ן דנה"י דא"ק. ובאמת הם ב' ענינים שונים, אלא שהם קורים בו זמנית, כי שניהם מביעים גדלות, אלא שיש גדלות שלהם עצמם, והגדלות דד-ג' מה שצריכים להשפיע לזו"ן. וכדאי לעיין לעיל באו"ש אות קכ"א (ד"ה לאחר), שבעולם האצילות הסדר מחולק לג' חלקים המכונים עיבור יניקה ומוחין, העיבור הוא פרצוף הנפש, היניקה היא פרצוף הרוח, והמוחין הוא פרצוף הגדלות. ורק בזמן שמאיר אור דע"ב ס"ג ומתגלה פרצוף המוחין, אז נשלמים פרצוף היניקה ופרצוף העיבור בג"ר שלהם, ע"י שפרצוף המוחין מאיר גם להם. ונמצא צל"ו גם כאן כך, דהיינו שאו"א עושים זווג על פרצוף המוחין שלהם שהוא בגובה קומה של ד-ג', ואור זה משלים גם את פרצוף הקטנות שהוא בגובה קומה דב-א'.

703) פירוש: חיריק הוא התפשטות הגדלות למטה מהאותיות, היינו

גם לפרצופי הגדלות דחג"ת ותנהי"ם היו ב' מיני ההשלמות הנ"ל.

קל"ז) וגם בד' פרצופים שיצאו מאו"א להכלים דחג"ת, וכן בד' הפרצופין שיצאו מהישוסו"ת להכלים דתנהי"ם (כנ"ל באות ק"ז וק"ט), הנה גם בהם נמצאים אלו ב' מיני השלמות הע"ם הנ"ל, כי מבחינה אחת היה נשלם כל אחד מהם ע"י התדבקותם באח"פ דאו"א וישוסו"ת בעודם בראש, שהיא השלמת ע"ם ממין הא'. ואח"כ שנתפשטו לבי"ע, היו רוצים להשתלם בהשלמת הע"ם דמין הב'. וענין זה נוהג גם בפרטי פרטיות.

אור שלום

יורד למטה. אולם הסדר בעוה"נ חסר לנו.⁷⁰⁹ (ביאור אדמו"ר זצ"ל באופן אחר:) וגם בד' הפרצופים שיצאו מאו"א. באות קל"ז אומר, שהיו ב' מיני השלמות בז"ת. ובאות קל"ז אומר, שגם בד' הפרצופים שיצאו מאו"א, היו ב' מיני ההשלמות הנ"ל. ויל"ה: מי הם הז"ת, ומי הם ד' הפרצופים? ואפ"ל שכוונתו שלא רק בז"ת הנתפשטות הראשונה היו ב' מיני ההשלמות הנ"ל, אלא בכל שמונת המלכים. היינו באות קל"ז עסק בכלל, ובאות קל"ז פָּרַט. (ע"כ).⁷¹⁰

עוד קשה להבנה: הרב אומר, שיש באופן כללי ח' מלכים. בכל מלך יש הוי"ה, שמשמעותה ד' זווגים. ויל"ה: היכן למדנו שיש בכל מלך ד' זווגים? גם פרט זה חסר לנו. עוד קשה: שאומר שיש בכל מלך כלים דפנים וכלים דאחורים, ומדמה זאת לטעמים ונקודות. היכן למדנו שיש טעמים ונקודות בכל מלך? ואולי אפשר לומר, שאם יש בכל מלך ד' בחינות, א"כ הבחי' הראשונה נקראת טעמים ושלושת הזווגים האחרים נקראים נקודות. אולם גם פרט זה אינו אומר.

הערות וביאורים

האח"פ של הראש המיוחס אליו, ופב"פ, כאשר הגו"ע דכל מלך מתפשטות למקום בי"ע, לאח"פ שלהן עצמן. ולפי"ז מש"א שעתיק לקח את השורשים של ז"ת דנקודים, אין הכוונה לשורשים של הז"ת דנקודים דקטנות גרידא, אלא הכוונה לקטנות של הראשים של כל מלך ומלך. וכן זו"ן דאצילות לקחו את הכלים דפנים של כל מלך ומלך, ולא רק של הז"ת דנקודים דקטנות. ולפי"ז יל"ה: מי לקח בחי' את פב"א דראש של כל מלך? ומי לקח את בחי' פב"פ של הראש דכל מלך? וכן יל"ה: מי לקח את בחי' השלמה דמין הא' שקיבל כל מלך, ומי לקח את השלמה דמין הב' דכל מלך? ויל"ו שהפרטים חייבים להתחבר עם הכלים: דהיינו, כפי שמבינים שעתיק לוקח ז' שורשים דז"ת הכוונה לאב"א שבראש דכל מלך, כך גם צריך לומר שא"א ואו"א שלקחו בחי' פב"א, הכוונה לפב"א דראש דכל מלך. וכן למדנו שאח"פ האמיתים דפב"פ דאו"א מונחים בזו"ן בסוד יעקב ולא, א"כ צריך לומר שיעקב ולא כוללים את האח"פ דפב"פ דראש דכל מלך. ומה שלמדנו שעתיק לקח בגוף שלו מן השבירה, דהיינו כלים דמלך הדעת, וא"א לקח בגוף שלו כלים דמלך החסד, יתכן לומר שזוהי השלמה דמין הא' דכל מלך ומלך. אבל השלמה דמין הב' תתקן רק בגמר התיקון.

ז' המלכים הם פירוט של הז"ת דנקודים דקטנות, היינו הקטן נעשה גדול. ורצ"ל שאינו מדבר אודות ב' סוגים של זו"ן, היינו זו"ן דקטנות דנקודים וזו"ן דגדלות דנקודים כפי שמשמע מן הביאור הראשון, אלא מדבר מאותם זו"ן, רק בקל"ו בכלליות, וכאן מפרט. אבל מדברי רבינו בעה"ס משמע, שבכל מלך חזר מצב של קטנות, אשר אח"פ דראש מונחים בגו"ע של כל מלך. ובכל מלך היה מצב של אב"א פב"א פב"א פב"א.

קל"ז) וגם בד' פרצופין וכו' נמצאים אלו ב' מיני השלמות וכו'. אח"פ דאו"א העלו את גו"ע דתחתון, שהם הגו"ע הראשונים שיצאו בקטנות, ויצא המלך הראשון שנק' מלך הדעת, אשר נתפשט גם לבי"ע. לאחר מכן עקב הזדככות המסך, נעשה זווג בראש דאו"א על בחי"ג, וממנו יצא מלך החסד. א"כ יל"ה: איך יש שם שוב אח"פ דעליון בגו"ע דתחתון? הלא גו"ע דקטנות דתחתון כבר עלו, ומנין יש שם שוב קטנות? וכן האח"פ דעליון כבר עלו למעלה, ואיך נלמד שאח"פ עולים שוב?⁷⁰⁷ כמו"כ ישוסו"ת יצא בתחילה בקטנות, ואח"פ שלו היו במקום תנהי"ם. בגדלות העלה ישוסו"ת את האח"פ שלו, ע"כ עלו גם הגו"ע דקטנות דגוף שלו הנמצאים במקום תנהי"ם. ובראשונה יצא מלך ב"ש ת"ת, וכשנתפשט למטה נשבר הוא וכן הקטנות. א"כ קשה, מנין יש שוב קטנות?

באופן כללי אפשר להבין שענין זה נוהג בפרטי פרטיות, שכן אם העליון צריך לתת לתחתון, צריך להיות מ"ן דתחתון אצל העליון בתחילה,⁷⁰⁸ אזי העליון עושה זווג עבור התחתון, ואח"כ התחתון

707) סיכום: האו"ש מתפלא - איך אפשר לומר השלמה דמין הא' בכל מלך, כי בשביל זה צריכים להיות אח"פ דאו"א בכל פעם למטה בגוף, ולא למדנו כך. ועוד: לכאורה כל מלך צריך להוולד בקטנות, ואז אח"פ דאו"א יעלו אותו למעלה, ויתנו לו השלמה דמין הא', ולא למדנו באמצע התהליך דזווג ע"ב ס"ג, ששוב יש קטנות!?

708) היינו השלמה דמין הא'. 709) ההגיון בדבר - שאו"א חפצים להשתית את הדרך של כלים דהשפעה גם בגדלות, בדומה לאצילות. ולכן עשו בתחילה זווגים דקטנות בכל מלך ומלך, וסידרו את הסדר בצורה של השלמה דמין הא', דהיינו התבטלות לעליון, ואח"כ השלמה דמין הב', דהיינו בכלים של עצמו. נמצא שחפצו לסדר את הסדר דאצילות, אבל היות ולא היה כאן תיקון קוים, ממילא לא היתה שלימות בתיקונים דהשפעה הללו, ולכן נתפשטו לבי"ע ונשברו.

סיכום: כאן מחדש שבראש דכל מלך בפני עצמו יש להבחין אב"א פב"א פב"פ. ויל"ו, דהנה ג' בחינות אלו נחשבות לעיבור יניקה ומוחין. דהנה אב"א הוא בחי' עיבור ונפש, ופב"א הוא בחי' רוח ויניקה, ופב"פ הוא בחי' מוחין. והנה למדנו שכאשר נעשה זווג בבחי' המוחין אז נשלמים גם הבחינות של העיבור והיניקה. וכאן מחדש שהבחינות של העיבור והיניקה מתבטאות בפרצוף המוחין, כי כל מלך נבחן לפרצוף המוחין שהוא גדלות, אלא שכולל גם עיבור ויניקה כנ"ל. וזה דומה לילד שגדל, א"כ בכל שלב בגידול שלו, באות לידי בטוי גם בחינות מקטנותו, שמתגלות ונתקנות.

וכן בכל מלך ומלך בפני עצמו יש ג' מצבים של אב"א, דהיינו קטנות וכלים דפנים, פב"א, כאשר גו"ע דכל מלך מקבלות השלמה מן

ראשית חכמה

שנשלמו ע"י אח"פ דאו"א, ואח"כ ע"י אח"פ שלהם. ומכאן ואילך מדבר על מה שארע במלכים שהם ז' הבחינות דגדלות. וגם בד' פרצופים היינו בד' קומות שיצאו מאו"א להכלים דחג"ת, וכן בד' הפרצופין שיצאו מהישסו"ת להכלים דתנהי"מ, הנה גם בהם נמצאים אלו ב' מיני השלמות הע"ס הנ"ל. מכנה לכל קומה פרצוף, מטעם שבכ"מ גורס שבכל מלך היו ד' זווגים, ובכל זווג היו ע"ס, שביחד הם מ' בחינות. נמצא שכל מלך הוא למעשה פרצוף. ולפי חשבון זה מגיע למספר סך כולם ש"ך בחינות, כי ח' פעמים מ' הם ש"ך בחינות. כי מבחינה אחת היה נשלם כל אחד מהם, מן הדחג"ת ומן התנהי"מ ע"י התדבקותם באח"פ דאו"א וישסו"ת בעודם בראש, שהיא השלמת ע"ס ממין הא'. ואח"כ שנתפשו לבי"ע, היו רוצים להשתלם בהשלמת הע"ס דמין הב', דהיינו להשתמש באח"פ שלהם עצמם, אבל זה לא יצא לפועל, שהרי כאשר נתפשטו להשתמש באח"פ שלהם עצמם, נשברו. וענין זה נוהג גם בפרטי פרטיות. דהיינו כל ספירה פרטית נשלמת בתחילה באח"פ של הספירה העליונה, שדומה לבחי' עיבור בעליון, ואח"כ נשלמת ע"י האח"פ שלה עצמה, שדומה ללידה.

קל"ז) ועד"ז נמצאות ב' מיני השלמות הנ"ל גם בחו"ת, הא' בעת הארת השורק שמשמעותו אור הגדלות המאיר באו"א. ונבחן לשורוק דהיינו נקודה בתוך האותיות, מטעם שבזמן שהגדלות מאירה באו"א היא מתפשטת לגוף הנק' אותיות. ועלית אח"פ דאו"א, ע"י ביטול צ"ב, שאז גם הגו"ע דו"ת הדבוקים בהם נתעלו יחד עמהם ועלו לאו"א.

לולא נשברו ומתו, היו נשלמים בע"ס שלימות ע"י עצמם, כי עתה השינו את האח"פ הממשיים החסרים להם. אבל היות שאליבא דאמת לא יכלו להוריד את הה"ת המסיימת מן החזה שלהם אל מקום סיום רגלי א"ק, אלא רק חשבו שיוכלו לעשות זאת, אבל בפועל לא יכלו לעשות זאת, מטעם שאור הע"ב הנותן כח לבטל את הצמצום, אינו מתפשט לנקודת הטבור (טבור וחזה היינו הך), מן הטעם הכללי שאין אור הע"ב יורד למטה מטבור, ולכן התפשטו למקום האח"פ האמיתיים שלהם, אבל ללא הכח דאור הע"ב, וממילא הבחי"ד שהיא מקבל עמ"נ לקבל לא ירדה משליטתה, אלא שלטה בהתפשטותם זו למטה מן החזה, ולכן נשברו.

קל"ז) עד כעת דיברנו על מה שארע בז"ת דנקודים דקטנות, היינו

פתיחה לחכמת הקבלה

אור ברוך

סב) אח"פ דאו"א עומדים למטה מפה דכתר, ורק גו"ע דאו"א מלבישים לאח"פ דכתר. נמצא, שאו"א יש להם אח"פ מכתר שהוא למעלה מפה דכתר. אבל "למקומם עצמם", היינו שיתפשט האור לאח"פ דאו"א עצמם שעומדים למטה מפה דכתר, אינם יכולים להתפשט.

הקביעות הפרצופי הג"ר דאצילות היא גדלות מצד השלמה דמין הא', וממילא יש רק ו"ק בגופים שלהם. ומכ"ש בגוף הכולל דאצילות שהוא זו"ן יש רק ו"ק בקביעות.

קל"ח) ותדע, כי אלו ה"פ אצילות הנ"ל עתיק וא"א ואו"א וזו"ן שנתקנו בקביעות, ואין שום מיעוט נוהג בהם (כנ"ל באות קב"ו), שעתיק יצא בקומת כתר וא"א בקומת חכמה ואו"א בקומת בינה וזו"ן בקומת ז"א – ו"ק בלי ראש, הנה הכלים דאח"פ שנתבררו להם מעת הגדלות, היו מבחינת השלמת ע"ם דמין הא', והיינו על דרך נקודת החולם שהאירה בהכתר דנקודים, שאז נשלמו גם או"א על ידי הכתר, והשיגו הארת כלים דאח"פ (כנ"ל באות קל"ד). ולפיכך אע"פ שהיה לכל אחד מעתיק וא"א ואו"א ע"ם שלימות בראש, מ"מ לא הניע מזה בחי' ג"ר להגופין שלהם. ואפילו פרצוף עתיק לא היתה לו בגוף אלא בחינת ו"ק בלי ראש, וכן א"א ואו"א. והטעם הוא – כי כל הוך נברר תחילה, וע"כ לא נבררה בהם רק השלמת ע"ם דמין הא', שהיא מצד עליותו בהעליון, דהיינו בחינת הארת כלים דאח"פ המספיקה להשלים הע"ם בהראש, אבל אין עוד התפשטות מהראש להגוף. כי בעת שאו"א נכללו בכתר דנקודים היתה מספיקה להם הארת אח"פ מכח הכתר, ולא כלל בהתפשטותם למקומם עצמם, מפה דכתר דנקודים ולמטה (כנ"ל באות קל"ה). וכיון שהגופין דעתיק וא"א ואו"א היו בו"ק בלי ראש, מכ"ש הזו"ן עצמם שהם בחינת גוף הכולל דאצילות, שיצאו בו"ק בלי ראש.

אור שלום

ורשימות ישנות המכונים ב"ן, ויש רשימות חדשות שמהם נבנה המ"ה. פירוש: כל תחתון יוצא ע"י רשימות של העליון, ואותן רשימות כבר מיוחסות לתחתון. לכן מהמסך עם הרשימות, שעלו מהסתלקות האורות דכתר דנקודים, יצא ראש דעתיק, הנק' מ"ה. אולם כלים עם הרשימות שנשארו בהם מהגדלות המכונים ב"ן, לא לקח כלל. נמצא מבחי' המ"ה היתה לו גדלות, רק מבחי' פכ"א בלבד.⁷¹³ ולא כלל בהתפשטותם למקומם עצמם לאח"פ שלהם, הנמצאים מפה דכתר דנקודים ולמטה. פירוש: גו"ע דאו"א עומדים במקום אח"פ דכתר. א"כ אח"פ שלהם עומדים למטה מפה דכתר, שהוא מקום הז"ת דנקודים. מכ"ש הזו"ן עצמם וכו' שיצאו בו"ק בלי ראש אפילו בג"ר. וסיבת הדבר – כיון שלז' מלכים היתה גדלות רק מחלוקה הג', שנקראת הארה ע"י היסוד.⁷¹⁴

קל"ח) הנה הכלים דאח"פ שנתבררו להם מעת הגדלות, היו מבחינת השלמת ע"ם דמין הא'. למדנו שאו"א לקחו לתקן את אח"פ דאו"א דנקודים (אות קל"א ע"ש). וצל"ה אודות אלו אח"פ מדובר? למדנו שהיו ב' מיני אח"פ: א. אח"פ מבחי' פכ"א, אותם קיבלו או"א בעלותם לכתר. ב. אח"פ שלהם עצמם שעלו בזווג פכ"פ. וצל"ד שאח"פ שלקחו היו ממין הא'.⁷¹¹ הארת כלים דאח"פ דעליון. ע"ם שלימות בראש, מבחי' פכ"א.

ואפילו פרצוף עתיק וכו' וכן א"א ואו"א. בשלמא באו"א למדנו שהיו ב' מיני אח"פ כנ"ל,⁷¹² ובא"א למדנו שלקח את אח"פ דכתר דב"ן, אולם עתיק שכלל לא קיבל אח"פ מבחי' ב"ן, א"כ איך שייך לדבר אצלו על אח"פ דמין הא' או אח"פ דמין הב'? הלא לקח רק את הקטנות דב"ן, שהיא חלוקה הא'? ת': למדנו, יש כלים ישנים

הערות וביאורים

גם בכל פרצופי אצילות יש השלמה דמין הא' לראש דעביות, שמקבל אח"פ מן הראש דהתלבשות. ולפי"ז הראש דג' דעביות דעתיק, לוקח השלמת אח"פ מן הראש דד' דהתלבשות דעתיק. נמצא שבכל ג' הפרצופים יש ללמוד השלמה דמין הא' מצד המ"ה, שהנקבה נשלמת מן הזכר, ורק באו"א יל"ו השלמה דמין הא' גם מצד הב"ן, דלקחו לתקן את האח"פ שכתר השלים לאו"א בנקודים.

ומה הענין שדוקא בהראש דעביות דכל פרצוף מבחינים השלמה דמין הא', או השלמה דמין הב', ולא בראש דהתלבשות? ויל"ו, היות ורק בנקבה יש נ"מ, כי היא שצריכה להתפשט לגוף, ובאם יש לה השלמה דמין הא' בלבד, אינה מתפשטת לגוף, ובאם יש לה השלמה דמין הב', אז מתפשטת לגוף. משא"כ בזכר אין נ"מ, כי ממילא אינו מתפשט לגוף. ועוד יל"ו, הנה למדנו שהגדלות שיצאה בכתר המשכה עצם חכמה, והגדלות שיצאה באו"א היתה עם חסדים בהארת חכמה. ובאם לאו"א לא היתה השלמה דמין הא' מן האח"פ דכתר, אפ"ל שלא היו יכולים להמשיך הארת חכמה מתוך העצם חכמה, כי לא היה להם קשר לעצם חכמה.

713) פירוש: יש כלים עם רשימות שנשארו להחיותם, ולהם מכנה כלים ורשימות ישנים, היינו ששייכים למערכת דנקודים. ויש רשימות שעלו עם המסך לבנות פרצופים חדשים, ולהם מכנה רשימות חדשות, ע"ש תפקידם לבנות פרצופים חדשים. והנה רצ"ל – שענין אשר עתיק נבנה מאח"פ דעליון, ודאי אינו קשור לכלים ורשימות הישנים, אלא רק לבחי' המערכת החדשה שלו שנבנתה באצילות.

714) פירוש: ז' המלכים יצאו מחלוקה הג' דנקודים, שהיא בחי'

האו"ש מפרש שהמדובר על אח"פ דנקודים שאו"א דאצילות לקחו לתקן. אבל אין נראה כך, מפני שאיננו מדבר רק על או"א, אלא מדבר על עתיק שכלל לא לקח אח"פ, אלא רק הגו"ע דג"ר דנקודים. וכן מדבר על הזו"ן דאצילות שג"כ לא לקחו אח"פ, אלא את הגו"ע דז"ת דנקודים. ולכן נראה לפרש שמדובר על אח"פ דמ"ה, דהיינו אח"פ של הכלים החדשים דאצילות, שהם מן הסוג שהשלים כתר דנקודים לאו"א דנקודים, כך גם האח"פ של הראש דכל פרצוף הוא מצד מה שהעליון משלים, ולא אח"פ שלו עצמו.

712) א) מן הכתר. ב) של עצמם. ולכן מדגיש כאן שאח"פ שאו"א לקחו בתור נקבה, הם אח"פ שקיבלו מן הכתר. וזה"פ שיש להם השלמה דמין הא'. א"א לקח אח"פ דכתר, אולם באח"פ דכתר לא למדנו שיש ב' מינים, ומדוע אינו שואל על א"א, אלא על עתיק? הלא כתר נשלם ע"י אח"פ שלו, ומדוע אין לו קושיה לגבי המושג של השלמה דמין הא' בכתר? ואולי סבר, שהיתה השלמה דמין הא' והב' גם בכתר, אלא שאין פרטים על זה. דאולי הכתר נשלם ע"י אח"פ דישסו"ת. אבל לגבי עתיק, שכלל לא לקח אח"פ, מה שייך לומר השלמת אח"פ דמין הא' או הב'? וע"ז מתרץ, שאה"נ, אלא מדברים מצד הגדלות דעתיק שיצאה ע"י הרשימות שעלו עם המסך, והולידו פרצוף גדלות חדש בעתיק, המכונה מ"ה, שהוא כלים חדשים דאצילות. ושם יש לדבר על השלמה דמין הא'.

אולם יש לברר הלאה: מיהו העליון דעתיק שעל ידו מקבל השלמה דמין הא'? תשובה: כפי שלמדנו בעולם הנקודים, שכתר שהוא ראש ההתלבשות נתן השלמה מאח"פ שלו לאו"א שהם ראש העביות, כך

ראשית חכמה

ואו"א. ובא"א יש ו"ק של חיה, דהיינו רוח דחיה. ובאו"א יש ו"ק, דהיינו רוח דקומת בינה.

יל"ה: מה"פ שעתיק וא"א ואו"א קיבלו את הגדלות הקבועה שיש בראש שלהם, ע"י השלמה דמין הא? הלא השלמה דמין הא' משמעותה שהתחתון נשלם ע"י אח"פ של העליון שלו, וא"כ ע"י מי נשלם עתיק? ויל"ו, דהדבר הוא ממש כפי שהיה בנקודים, דהיינו כפי שבנקודים הראש דעביות הנק' או"א נשלם באח"פ של הראש דהתלבושות הנק' כתר, כך גם בפרצופי אצילות, הראש דעביות של כל אחד נשלם ע"י האח"פ של הראש דהתלבושות של כל אחד. למשל בעתיק יש ב' ראשים: א) ראש של הד' דהתלבושות. ב) ראש של ג' דעביות. והראש של הג' דעביות מקבל השלמה מאח"פ של הראש דד' דהתלבושות, וזוהי הגדלות הקבועה שיש בעתיק. וממילא אין התפשטות של הגדלות לגוף, שהרי הגדלות מתפשטת רק מן הראש דעביות, ואם כל הגדלות בראש העביות היא ע"י אח"פ של הראש דהתלבושות, ולא ע"י אח"פ שלו עצמו, ממילא אין לו יכולת להתפשט בגוף.

יל"ה: מהי המגמה הכללית של ענין זה: ויל"ו, דהוא כמו כל תיקוני האצילות - לרחק את הכלים ממצב של התפשטות למקום ב"ע. והנה כיון שהראש דעביות מקבל בקביעות את הגדלות רק ע"י אח"פ דעליון, ממילא אין יכול לבוא למצב שיתפשט בכלי קבלה אמיתיים. ואפשר לומר ב' נקודות בדבר זה: א) היות והעליון הוא יותר זך מן התחתון, נמצא שהתחתון משתמש באח"פ זכים, ולא באח"פ שלו שהם נבחנים לעבים. ב) כיון שכל הגדלות שלו היא דוקא ע"י התבטלות לעליון, ממילא אין סכוי שימשיך את הגדלות לאח"פ שלו עצמו, כי האח"פ שלו וההתבטלות לעליון הם תרתי דסתרי.

ויש לדעת שגם בעולם הנקודים היה ענין השלמה דמין הא', וענין עליית פרצופי הנקודים לפרצופי א"ק, בדומה לאצילות, רק ההבדל הוא בשתיים: א) השלמה דמין הא' לא נסדרה קביעות, אלא כדבר זמני. ב) הגם שכל פרצופי נקודים עלו לפרצופי א"ק, מ"מ מצד התפשטותם לכלים התחתונים התפשטו לכלים דקבלה האמיתיים דבי"ע, ולכן נשברו. משא"כ פרצופי אצילות השלמה דמין הא' בהם היא קבועה, וכל מה שיותר הוא בעולה ויורד. וגם בזמן עלייתם לפרצופי א"ק הרי כל גדלותם מצטמצמת בכלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, ואינם מתפשטים למקום ב"ע, וממילא לא תיתכן בהם שבירה.

והטעם הוא, מדוע הקביעות דאצילות היא בבחי' השלמה דמין הא' - כי כל הזך נברר תחילה, וע"כ לא נבררה בהם רק השלמת ע"ם דמין הא', שהיא מצד עליותו בהעליון, דהיינו בחינת הארת כלים דאח"פ המספיקה להשלים הע"ם בהראש, כפי שביארנו - כיון שהראש דעביות נשלם ע"י אח"פ דראש דהתלבושות, לכן נבחן זה להארת אח"פ, כי האח"פ דעליון יחסית לאח"פ דתחתון נחשבים להארת אח"פ בלבד. אבל אין עוד התפשטות מהראש להגוף, דכיון שהאח"פ הממשיכים הם האח"פ דהתלבושות, לא יכולה להיות התפשטות לגוף, כי מן ההתלבושות אין התפשטות לגוף. כי בעת שאו"א נכללו בכתר דנקודים היתה מספיקה להם הארת אח"פ מבח הכתר, ולא כלל בהתפשטותם למקומם עצמם מפה דכתר דנקודים ולמטה. פירושו: כל תחתון מקבל השלמה ע"י אח"פ דעליון, והנה האח"פ דעליון ודאי שהם יותר זכים מן האח"פ דתחתון, ולכן נבררה השלמה דמין הא' בתור השלמה הקבועה באצילות, דהיא יותר זכה מן השלמה דמין הב'.

ויל"ה: למשל בעתיק, מקבל הראש דעביות שהוא ג' השלמה מן הראש דהתלבושות שהוא ד', אבל ד' הרי יותר עבה מג', ולמה נק' זה "כל הזך נברר תחילה"? תשובה: העליון באמת יותר זך מן התחתון

קל"ח) ותדע, כי אלו ה"פ אצילות הנ"ל עתיק וא"א ואו"א וזו"ן שנתקנו בקביעות, ואין שום מיעוט נוהג בהם בקומתם הקבועה, שעתיק יצא בקומת כתר וא"א בקומת חכמה ואו"א בקומת בינה, וזו"ן בקומת ז"א - ו"ק בלי ראש, הנה הכלים דאח"פ שנתבררו להם מעת הגדלות, היו מבחינת השלמת ע"ם דמין הא'. פירושו: שכל פרצוף איננו משתמש באח"פ שלו עצמו, אלא נשלם ע"י אח"פ דעליון. רצ"ל, כפי שבנקודים בתחילה היתה גדלות בראש דהתלבושות המכונה כתר, וראש העביות קיבל גדלות ע"י אח"פ דראש דהתלבושות, כך באצילות, בכל פרצוף יש התלבושות ועביות, והסדר הוא כנ"ל, היינו שראש דעביות דעתיק מקבל השלמתו מאח"פ דראש דהתלבושות. וכיון שכל הגדלות היא מראש דהתלבושות, וראש דהתלבושות אינו מתפשט לגוף, לכן בגופים דעתיק א"א ואו"א יש רק ו"ק, ומכש"כ בגוף הכללי דאצילות שהוא ז"א, שאפילו בראש שלו יש רק ו"ק. והנה אומר עוד שהקביעות דאצילות היא פכ"א, ומסיבה זו יש ו"ק בלבד בגופים דאצילות. נמצא ב' סיבות שיש ו"ק בגופים: א) שהקביעות דאצילות היא השלמה דמין הא'. ב) שהקביעות דאצילות היא פכ"א.

וע"ז יל"ש: דמצד הגורם הא' שכל הגדלות היא רק בראש דהתלבושות, איך עומד הטעם של פכ"א, שממנו משמע שפשוט אמא רוצה להשאר בחסדים, ולו אמא היתה כן רוצה לקבל גדלות, היתה מתפשטת בגוף, הלא כל הגדלות היא רק מצד הראש דהתלבושות! ויל"ו, דלו היתה רוצה היתה ממשיכה אור דע"ב ס"ג המאיר לראש דהתלבושות, בכדי שיבטל אצלה את הצ"ב, ויחזיר את האח"פ שלה למדרגה, ואז היה מאיר ע"כ אור הג"ר לגוף, רק שאינה רוצה. והיינו על דרך נקודת החולם שהאירה בהכתר דנקודים דרך הטבור, שאז נשלמו גם או"א על ידי הכתר, והשינו הארת כלים דאח"פ. פירושו: הנה אח"פ דכתר היו מונחים בגו"ע דאו"א בזמן הקטנות דנקודים, ואח"כ בזמן שהאיר אור דע"ב ס"ג נתבטל הצ"ב בכתר, וירדה הה"ת למטה לפה דכתר, והעלה את האח"פ שלו למדרגתו, היינו שכבר יש לו בחירה לכונן עמ"נ להשפיע באח"פ אלו. וכיון שהאח"פ הללו היו מונחים בגו"ע דאו"א בזמן הקטנות, ע"כ הקשר הזה איננו נפסק, והגו"ע דאו"א עולים ביחד עם האח"פ דכתר למדרגת הכתר. ויש לזכור שאין כאן מקומות אלא רק מדרגות, ונמצא א"כ שקנו או"א עליה למדרגת הכתר. והנה האח"פ דכתר נתחלקו לשתיים: א) הגו"ע דאח"פ משלימים לכתר עצמו חמישה כלים, ועל ידם מקבל הכתר את הנרנח"י שלו. ב) האח"פ דאח"פ משלימים לגו"ע דאו"א ה' כלים, ועל ידם מקבלים או"א את הגדלות שלהם. וכאן רצ"ל שהגדלות דפרצופי האצילות נתקנה באותו אופן, היינו שכל אחד נשלם ע"י האח"פ דעליון. וכיון שהעליון הוא זך יחסית לתחתון, ממילא נמצא שהאח"פ דעליון אינם בעלי כח המשכה כ"כ גדול כמו האח"פ של התחתון, ולכן נחשבים האח"פ דעליון יחסית לאח"פ דתחתון רק כהארת אח"פ. ולפיכך אע"פ שהיה לכל אחד מעתיק וא"א ואו"א ע"ם שלימות בראש, מ"מ לא הגיע מזה בחי' ג"ר להגופין שלהם. פירושו: א) הטעם הוא, כי אם כל ההשלמה היא מאח"פ דעליון, אין אפשרות שהמלכות דראש תתפשט לגוף. ורק אם יש למלכות דראש את האח"פ שלה עצמה יכולה להתפשט לגוף. ב) כפי שהיה בנקודים: כאשר הכתר השלים לאו"א התפשט אור הגדלות באבא, אבל אמא שהיא בעלת המסך והעביות לא רצתה להזדווג על הגדלות הזו ולהמשיכה לקבלה בפועל, מטעם שחשקה יותר בבחי' "כי חפץ חסד" שלה. וכן היה כאן בכל פרצוף ופרצוף, שאו"א דאותו הפרצוף עומדים פכ"א, היינו הגדלות מתפשטת באבא, ואמא אינה רוצה להזדווג עליה. ואפילו פרצוף עתיק לא היה לו בגוף אלא בחינת ו"ק בלי ראש, דהיינו קטנות דכתר, רוח דכתר. וכן א"א

פתיחה לחכמת הקבלה

אור ברוך

(סג) היות הגם שיש ג"ר בראש, אבל בעיקר מתחשבים במה שמאיר בפועל, היינו בגוף. וכיון שמבחינת פנים באחור אין התפשטות בגוף, לכן נקראים פרצופי אצילות בשם ו"ק או מ"ה.

פרצופי אצילות נבחנים יחסית לפרצופי א"ק כו"ק, מטעם שבפרצופי א"ק הנדלות התפשטה לגוף, שהוא העיקר הנרצה. **קל"ט**) אמנם בא"ק לא היה כן, אלא כל חכמות שיצאה בהראשים דפרצופי א"ק, נתפשטה ג"כ להגופין שלהם. ולפיכך נבחנים כל ה"פ אצילות שהם רק בחינת ס"ג ו"ק דפרצופי א"ק. וע"כ הם מכונים מ"ה החדש, או מ"ה דה"פ א"ק, דהיינו קומת ו"א, שהוא מ"ה בחוסר ג"ר, שהן גלגלתא ע"כ ס"ג. כי עיקר המדרגה נבחנת ע"פ התפשטותה אל הגוף מפה ולמטה, וכיון שגם לג' פרצופין הראשונים אין מהם התפשטות להגוף רק ו"ק בלי ראש, ע"כ הם נבחנים לבחינת מ"ה, שהוא קומת ו"ק בלי ראש, אל ה"פ א"ק.

כל פרצוף מפרצופי אצילות חסר ג"ר ביחס לבחינה שכנגדו בא"ק.

קמ) באופן, שעתיק דאצילות, שיש לו בראש קומת כתר, נבחן לבחינת ו"ק לפרצוף הכתר דא"ק, וחסר נשמה חיה יחידה דכתר דא"ק. וא"א דאצילות שיש לו בראש קומת חכמה, נבחן לבחינת ו"ק לפרצוף ע"כ דא"ק שהוא חכמה, וחסר נשמה חיה יחידה דע"כ דא"ק. ואו"א דאצילות, שיש להם בראש קומת בינה, נבחנים לבחינת ו"ק של פרצוף ס"ג דא"ק, וחסרים להם נשמה חיה יחידה דס"ג דא"ק. והזו"ן דאצילות נבחנים לבחינת ו"ק דפרצוף מ"ה וב"ן דא"ק, וחסרים להם נשמה חיה יחידה דמ"ה וב"ן דא"ק. וישסו"ת וזו"ן הם תמיד במדרגה אחת: זה ראש וזה גוף.

אור ש"ס

גלגלתא ע"כ ס"ג, הכונה לכתר חכמה בינה, או נשמה חיה יחידה. ובכדי שיקבלו מדרגות אלו בגוף צריכות להיות ג' עליות: בעליה ראשונה מקבלים פרצופי אצילות מוחין דנשמה בגופים, ומוחין אלו נקראים מוחין דחול. עליה שניה היא בשבת, ואז מקבלים מוחין דחיה. ועליה שלישית היא בשבת במנחה, ואז מקבלים כולם מוחין דיחידה. **קמ**) וחסר נשמה חיה יחידה דכתר דא"ק. עתיק שעומד למטה מטבור, הוא כתר דאצילות, וצריך להלביש לכתר דא"ק. נמצא שחסרות לו ג' מדרגות: א. בינה דא"ק (ס"ג). ב. ע"כ דא"ק. ג. כתר דא"ק (גלגלתא).⁷¹⁶ (ובמילים אחרות: א. מטבור עד החזה, שם ישיג נשמה. ב. מחזה עד הפה, שם ישיג חיה. ג. כאשר יעלה לראש דגלגלתא ישיג יחידה.⁷¹⁷ וכך יהיה הסדר גם בשאר הפרצופים). וכן א"א שהוא מדרגת ע"כ, צריך לעלות ג' מדרגות עד שיהיה דומה לע"כ דא"ק, היינו שילביש אותו: א. עתיק. ב. ראש דס"ג. ג. ראש

קל"ט) וע"כ הם מכונים מ"ה החדש. "בבית שער הכוונות" דף פ"ח (בדפוס ישן, ובדף קכ"ג בדפוס חדש) כתוב כך: ה'ר' הוא, כי נודע שע"כ ס"ג דא"ק נסתיימו למעלה ממטבור דפרצוף הכתר דא"ק. אמנם בעת שה"פ א"ק קבלו קומת מ"ה החדש לצורך תיקון ה"פ אצילות, הנה אז נתארכו הע"כ ס"ג דא"ק ונמשכו למטה ממטבור דא"ק עד המטבור דפרצוף מ"ה וב"ן דא"ק - שהוא מקום הפרסא שבין אצילות לבריאה. נמצא לפי"ז, כיון שכל אחד מפרצופי אצילות מלביש מטבור ולמטה דבחי" שכנגדו בפרצופי א"ק, וכיון שמטבור ולמטה נק' מ"ה, ע"כ נקראים ה"פ אצילות בשם מ"ה.⁷¹⁵ וכאן אומר טעם אחר: היות שעיקר מה שאנו מחשיכים הוא גוף המדרגה, ששם מאיר האור בפועל, והיות שבגוף דכתר חכמה בינה מאיר רק בחי" מ"ה, ע"כ מכונים ה"פ אצילות בשם מ"ה. (עיי' ב"אור שלום" על אות קי"ג, שם מובאים טעמים נוספים).

הערות וביאורים

רק גו"ע, ובכל אופן אומר שיש לו בקביעות השלמה דמין הא', דהיינו אח"פ דעליון, והוא לא לקח כלל אח"פ לתקן כנ"ל. (715) פירוש: האו"ש מביא טעם אחר, מדוע ה"פ קרויים מ"ה, דכיון כיון שה"פ אצילות מלבישים למטה מטבור של ה"פ א"ק, כל בחינה לבחינה שכנגדו, ע"כ נחשבים למ"ה, כי למטה מטבור הוא בחי" מ"ה וו"ק. וע"ז יל"ש: הלא ע"כ וטעמים דס"ג הסתיימו על הטבור דא"ק כידוע, ולפי דבריו יוצא שא"א ואו"א דאצילות מלבישים למטה מטבור דע"כ וטעמים דס"ג, ואיך יתכן הדבר? וע"ז מתרץ - שנעשה ענין מיוחד, שע"כ וטעמים דס"ג נתארכו ונתפשטו גם למטה מטבור דא"ק, לצורך ה"פ אצילות. (716) שחסרות לו ג' מדרגות: בינה דא"ק, ע"כ דא"ק, כתר דא"ק. יל"ה: מדוע אם חסרות לו ג"ר דרשימות דלמטה מטבור, צריך לעלות ולהלביש למעלה מטבור דא"ק? ויל"ו דהגם שעולה למעלה מטבור, מ"מ ממשיך להלביש למטה מטבור, מטעם שגם הפרצופים העליונים עולים, וסולם המדרגות אינו משתנה. ובאופן פרטי, עתיק צריך לקבל מבחי" מ"ה וב"ן דגלגלתא, ובעליה הראשונה שמלביש לראש הס"ג אז מ"ה וב"ן דגלגלתא נמצאים שם, ובעליה שניה שמלביש לראש דע"כ, אזי מ"ה וב"ן דגלגלתא נמצאים שם, ובעליה שלישית שעולה לראש דגלגלתא, אזי מ"ה וב"ן דגלגלתא נמצאים שם. (717) מטבור עד החזה דגלגלתא משיג נשמה, כי שם מקום ס"ג דא"ק, שהרי בחזה דגלגלתא עומד פה דע"כ, וס"ג מלביש מפה דע"כ ולמטה. מחזה עד הפה דגלגלתא משיג חיה כי שם מקום ראש דע"כ

פב"פ דנקודים, ממילא הזו"ן דאצילות, שהם הבחי" שכנגד ז' המלכים, אינם יכולים לקבל גדלות, אפילו לא בג"ר שלהם, דהיינו בראש שלהם, בקביעות דאצילות. וסיבת הדבר: היות הקביעות דאצילות נסדרה על חלוקה הב' דנקודים, דהיינו פב"א, ובחלוקה הב' היו לז"ת דנקודים רק נרנח"י דקטנות, ולכן לזו"ן דאצילות לא יכול להיות בקביעות יותר מאשר ו"ק, שפירושה קטנות. אבל יש לציין: הנה למדנו שכתוצאה מעליית מ"ן דנה"י דא"ק דרך היסוד דא"ק ארעו מספר שלבים: א) השלמה דמין הב' דאו"א. ב) השלמה דמין הא' דזו"ן. ג) השלמה דמין הב' דזו"ן שנשברה. וצ"ל דכיון דכל שלשת הבחינות הללו יצאו מהמ"ן דו' ונקודה, ע"כ כל השלושה, כולל השלמה דמין הא' דזו"ן, אינן יכולות להיות בקביעות. המגמה הכללית של הענין הזה היא - שהמאציל סידר סדר קבוע באצילות, ששומר את האצילות ממגע עם הכלים דקבלה האמיתיים. ולכן נסדר שפרצופי הג"ר שהם זכים יוכלו לקבל גדלות, אבל רק מצד השלמה דמין הא', דוגמת פב"א דנקודים, ובגופים שלהם יהיו רק ו"ק. וזו"ן דאצילות נסדרו בבחי" ו"ק אפילו בראשם, היות והם הכלים דקבלה העבים דאצילות, לכן אין אצלם היתר לגדלות בכלל בקביעות. והקטנות שישנה בקביעות, מתוקנת בתיקון קוים, שפירושו - תיקון "כי חפץ חסד", דהיינו בחי" "שמח בחלקו", שאינו זקוק כלל לגדלות, וממילא נשמרים עי"ז מאחיזת הקליפות. וזה לא היה בנקודים. נמצא לפי"ז שנסדר סדר חדש באצילות בהתאם לחלוקה הב' דנקודים, ללא קשר עם בחינות הב"ן שלקחו לתקן. דהנה עתיק לקח

ראשית חכמה

למטה דהיינו אח"פ, וקו האלכסון מרמז על הפרסא. ורצ"ל אשר באצילות אפילו בגדלות הצ"ב לא מתבטל, ולכן מכונה מ"ה. ד) יש ה' פרצופים באצילות, כתר חכמה בינה ז"א ומלכות, וכיון שאין הם משמשים במלכות, אלא רק בט"ר, נמצא ה' כפול ט' הם 45 שהם מ"ה.

קמ) באופן, שעתיק דאצילות, שיש לו בראש קומת כתר, ונבחן ע"כ לכתר דאצילות, נבחן לבחינת ו"ק יחסית לפרצוף הכתר דא"ק, הנק' גלגלתא דא"ק, וחסר נשמה חיה יחידה דכתר דא"ק. דהנה ו"ק משמעותו מבחינת סולם האורות נפש רוח, וממילא יוצא לפי יחס זה, שחסר לכל פרצוף באצילות לעומת הפרצוף המקביל לו בא"ק נשמה חיה יחידה. יש לתמוה: הלא עתיק משמש במלכות דצ"א, וא"כ כן מתפשט לגוף, והוא שוה לגלגלתא, ואינו ו"ק כלפיו! תשובה: אה"נ, אבל יש לזכור שיש ב' פרצופי עתיק, אחד לעצמו שבאמת מתפשט עד נקודה דעוה"ז. ואחד כלפי מה שמשפיע לפרצופי אצילות, שהוא מתוקן ע"פ צ"ב, ואצלו צ"ל, שיש את ההגבלה הזו, שהגדלות אינה מתפשטת לגוף.

וא"א דאצילות שיש לו בראש קומת חכמה, ונבחן לבחי' חכמה דאצילות, נבחן לבחינת ו"ק לפרצוף ע"ב דא"ק שהוא חכמה דא"ק, וחסר נשמה חיה יחידה דע"ב דא"ק. וא"א דאצילות, שיש להם בראש קומת בינה, ונבחנים לבינה דאצילות, נבחנים לבחינת ו"ק של פרצוף ס"ג דא"ק, שהוא פרצוף הבינה דא"ק, וחסר להם נשמה חיה יחידה דס"ג דא"ק. והזו"ן דאצילות נבחנים לבחינת ו"ק דפרצוף מ"ה וב"ן דא"ק, הנבחן לבחי' זו"ן דא"ק, וחסר להם נשמה חיה יחידה דמ"ה וב"ן דא"ק. אולם יל"ה: הנה אחר ס"ג צריכים לצאת בא"ק מ"ה וב"ן, אולם מי הם פרצופי מ"ה וב"ן דא"ק, שהזו"ן נחשבים לו"ק שלהם? ואין לומר שהזו"ן הם ו"ק של נקודים ואצילות, דהא הם חלק מנקודים ואצילות. ויל"ו שהכוונה למ"ה וב"ן העליון, שייצאו מרשימות דטעמים דס"ג.

וכעת נשאלת השאלה: כלפי איזה פרצוף בא"ק מקביל פרצוף ישסו"ת דאצילות? תשובה: וישסו"ת זו"ן הם תמיד במדרגה אחת: זה ראש וזה גוף. דהנה ישסו"ת הוא פרצוף הז"ת דבינה, וז"ת דבינה הוא שורש הז"א שיש בבינה, ונחשב ע"כ לראש הז"א.

ועתה יש לשאול: האם מה שעתיק (לדוגמא) נחשב ו"ק כלפי גלגלתא זה רק באופן כוללני, היינו כל עתיק נחשב ו"ק כלפי כל גלגלתא, מטעם שאין הגדלות דראש דעתיק מתפשטת לגוף, או אפשר לומר אפילו באופן פרטי, שהראש דעתיק לעומת גלגלתא ג"כ יחשב כו"ק לעומת הראש דגלגלתא? ולפי מה שאמר רבינו בעה"ס, שאם חשב אדם מחשבה טובה, אבל לא הצליח להוציאה בפועל, אזי נבחן שהיה כבר פגם במחשבתו, לפי זה יוצא שגם הראש דעתיק יחשב לו"ק כלפי הראש דגלגלתא.

אבל עדיין יש לשאול: הלא לאחר הביטוש הגוף דגלגלתא נסתלק מכל וכל, ואילו בגוף דעתיק יש ו"ק בקביעות, וא"כ הגוף דעתיק הוא יותר גדול מן הגוף דגלגלתא?! ואיך אומר שבגלגלתא מה שיש בראש מתפשט בגוף, הלא האור המקורי של הגוף נסתלק? ויל"ו דההשוואה היא בין המצב שגלגלתא האיר, שאז מה שהיה בראשו התפשט בגוף, לבין המצב שעתיק מאיר, שאז מה שיש בראש אינו מתפשט לגוף. משא"כ מצד מצב ההסתלקות דקומת כתר דגלגלתא הריהם דומים, דכפי שבגוף דגלגלתא מאירה קומת חכמה מה שצריך לתת לע"ב, כך בגוף דעתיק מאירה קומת חכמה שצריך לתת לא"א.

מצד האו"י, דאל"כ לא היה נחשב לעליון, ובגלל זה שהוא יותר זך מצד האו"י, לכן יכול להתגבר על ד' מצד האו"ח, משא"כ התחתון הוא יותר עבה, ולכן יכול להתגבר רק על ג'.

וכיון שהגופין דעתיק וא"א ואו"א היו בו"ק בלי ראש, מכ"ש הזו"ן עצמם שהם בחינת גוף הכולל דאצילות, שייצאו בו"ק בלי ראש. פירוש: אם נסתכל על עולם האצילות כעל פרצוף אחד, יהיו עתיק א"א ואו"א הראש דאצילות, וזו"ן יהיה הגוף דאצילות, וכיון שלגופים הפרטיים יש רק קטנות, ממילא גם לגוף הכללי דאצילות שהוא זו"ן יש רק קטנות. דהנה אין לראש הכללי את האח"פ שלו, כי האח"פ של הראש הכללי מונחים בגוף הכללי, וממילא כיון שחסר לראש הכללי דאצילות האח"פ העצמיים שלו, לא יכול להמשך לזו"ן גדלות במצב הקביעות דאצילות.

קלמ) אמנם בא"ק לא היה כן, אלא כל הכמות שייצאה בהראשים דפרצופי א"ק, נתפשטה ג"כ להגופין שלהם. וסיבת הדבר, מטעם שמצב זה שמאירה גדלות בראש, אבל אינה מתפשטת לגוף, היא פועל יוצא מענין השלמה דמין הא' שנקבעה כקביעות דאצילות, והנה ענין השלמה דמין הא' או השלמה דמין הב' הוא פועל יוצא מצ"ב או מביטולו, וכיון שזה לא נהג בא"ק, ע"כ באופן טבעי הגדלות שמאירה בראש מתפשטת אח"כ לגוף, או במילים אחרות "מה שיש בכח מתפשט אח"כ בפועל".

ולפיכך נבחנים כל ה"פ אצילות שהם רק בחינת ו"ק דפרצופי א"ק. דהנה עיקר הפרצוף הוא הגוף שלו, כי עיקר הענין - שיתגלה אור האלוקות בפועל בגוף, וממילא אם התגלות האלוקות מאירה רק בראש, אין המטרה באה לשלימותה. ובערך פרצופי א"ק נחשבים ע"כ פרצופי אצילות כהארה בלבד, שהרי בפרצופי א"ק מושגת המטרה על שלימותה, מכיון שאור האלוקות מתפשט אף לגוף. וע"כ הם מכונים מ"ה החדש, או מ"ה דה"פ א"ק, דהיינו קומת ז"א, שהוא מ"ה בחוסר ג"ר, שהן גלגלתא ע"ב ס"ג, שהרי בגע"ס הגדלות מתפשטת לגוף, ובה"פ אצילות אינה מתפשטת לגוף, נמצא שחסרים את המתרחש בגע"ס. כי עיקר המדרגה נבחנת ע"פ התפשטותה אל הגוף מפה ולמטה, וכיון שגם לנ' פרצופין הראשונים דאצילות אין מהם התפשטות להגוף רק ו"ק בלי ראש, ע"כ הם נבחנים לבחינת מ"ה, שהוא קומת ו"ק בלי ראש, אל ה"פ א"ק. פירוש: כל זה יחסית לה"פ א"ק כנ"ל, ולכן נבחנים למ"ה דא"ק. אבל בזמן שה' פרצופי אצילות יקבלו ג"ר אף בגופים, ממילא יתבטל ההבדל הזה, ויחשבו אף פרצופי אצילות לג"ר. וכדאי לעיין בספר האילן בשרטוטים ג' ואילך, בהם רואים באופן מוחשי - איך כל אחד מה' פרצופי אצילות מתיחס לבחי' מ"ה של הבחי' שכנגדו בא"ק. אבל מאידך גיסא יש לזכור - שכל פרצופי אבי"ע נחשבים לזו"ן, בהיותם למטה מטבור דא"ק. ומצד הגדר דאו"י, לעולם יחשבו למ"ה ולו"ק, גם אם בזמן העליה מתפשט ג"ר לגופים שלהם.

סיכום: נמצא שמוסיף כאן טעם - מדוע פרצופי אצילות נקראים מ"ה, ולא כ"ן מצד העביות דשורש שלהם, היות יחסית לא"ק הם בחי' ו"ק, וו"ק מכונה מ"ה. וכיון שעיקר הפרצוף הוא הגוף, אשר מתפשט בפועל, ובגוף יש רק ו"ק שהוא מ"ה, לכן אצילות נק' מ"ה. ונמצא ששם מ"ה כאן בא לגרוע, שיש רק ו"ק בגוף, בניגוד לפרצופי א"ק. ויש טעמים נוספים: א) מצד שהאצילות הוא זכר כלפי הכלים דנקודים, והיות ומתקן אותם. ב) היות ויש לו א' דהתלבשות, ובמקום שהעביות היא חלשה, ההתלבשות עולה בשם. ג) מ"ה הוא הו"י"ה במילוי אלף, והנה האלף מרמזת על צ"ב, י' למעלה דהיינו גו"ע, י'

פתיחה לחכמת הקבלה

ע"י השלמה דמין הב', שמקבלים הראשים דפרצופי אצילות את האח"פ שלהם עצמם, אזי מתפשטת הגדלות גם לגופים, וכן לזו"ן הכוללים דאצילות, ועי"כ משתוים פרצופי אצילות לפרצופי א"ק, ועולים ומלבישים עליהם.

קמא וע"י העלאת מ"ן ממעשים טובים של התחתונים, נבררים השלמת האח"פ דע"ס דמין הב', דהיינו השלמתם דאו"א מבחי' עצמם, על דרך בחינת נקודת השורוק, שאז או"א עצמם מורידים הח"ת מנקבי עינים שלהם, ומעלים אליהם האח"פ שלהם, שאז יש להם כח גם להשפיע אל הז"ת שהם זו"ן, דהיינו אל הגופין ממעלה למטה. כי הגו"ע דזו"ן הדבוקים באח"פ דאו"א, נמשכים עמהם לאו"א, ומקבלים מהם השלמת הע"ס (כנ"ל באות צ"ד). ואז נמצא כל כמות המוחין שישנם באו"א מושפעים ג"כ להזו"ן, שעלו אליהם ביחד עם האח"פ שלהם. ולפיכך בעת שה"פ אצילות מקבלים השלמה זו דמין הב', אז יש ג"ר גם להגופין דג' פרצופין הראשונים שהם עתיק וא"א ואו"א דאצילות, וכן להזו"ן דאצילות שהם גוף הכולל דאצילות. ואז עולים ה' פרצופי אצילות ומלבישים לה"פ א"ק, כי בעת התפשטות הג"ר גם אל הגופין דה"פ אצילות, הרי הם משתוים עם ה"פ א"ק. ועתיק דאצילות עולה ומלביש לפרצוף כתר דא"ק, וא"א לע"ב דא"ק, ואו"א לס"ג דא"ק, וזו"ן למ"ה וב"ן דא"ק. ואז מקבל כל אחד מהם הנשמה חיה יחידה מהבחינה שכנגדו בא"ק.

אור שלום

למדרגה אחת כמו בינה דאו"י, (בה אין ב' מדרגות. ואפילו בינה הממשיכה מוחין בשביל זו"ן, שנבחת לשורש הזו"ן, אינה נפרדת מן הבינה, אלא היא חלק ממנה, כמו שורש הבינה שנמצא בחכמה). ואז בזמן שהם מדרגה אחת, רק או"א שהם הבחי' העליונה עולים בשם. ולפי"ז נבין אשר בגדלות דנקודים, כיון שלאו"א וישסו"ת יש את אותה השלימות, ע"כ אין היסוסו"ת עולים בשם. ומסיבה זו מכונה המוליד של דחג"ת בשם או"א. אולם אח"כ, כאשר יצא פרצוף שני המוליד את מלכי תנהי"ם, ושם כבר אין ד-ג' אלא ג'-ב' בלבד, ע"כ הוא מכונה בשם ישסו"ת, היות שיש כבר הבדל בינו לבין או"א, שכן כבר חסרה מדרגה. נמצא, ג"ר דבינה הם שלימים, ואילו ישסו"ת בלתי שלימים בערך המדרגה הקודמת, ע"כ אינם דומים לאו"א, ולכן קיבלו שם חדש - ישסו"ת.⁷²⁰

קמא דהיינו השלמתם דאו"א מבחי' עצמם. היות שמדברים בעיקר אודות ז' המלכים, והיות שז' המלכים יצאו מאו"א, לכן מדבר בעיקר אודות או"א ולא אודות הכתר.⁷²¹ על דרך בחינת נקודת השורוק, שהיתה בעוה"נ. שאז או"א עצמם מורידים הח"ת מנקבי עינים שלהם, וזה נגרם ע"י יסוד דא"ק שהעלה את המ"ן דו' ונקודה, שהם שליש תחתון דנצח ושלש תחתון דהוד הצריכים חכמה, וע"כ הם דורשים חכמה מאמא.⁷²²

נמצא כל כמות המוחין וכו' מושפעים ג"כ להזו"ן, שעלו אליהם ביחד עם האח"פ שלהם, ואח"כ יורדים למטה.⁷²³ אז יש ג"ר גם להגופין וכו' וכן להזו"ן דאצילות, נמצא הן לראש והן לגוף יש ג"ר, אולם עדיין לא הגיעו לדרגתם שבא"ק.⁷²⁴ ויל"ד אשר בעוה"נ למדנו, שיצאו ד' מלכי דחג"ת, כל אחד ואחד

דע"ב.⁷¹⁸ או"א שצריכים לעלות לראש דס"ג ג"כ חסרות להם ג' מדרגות: א. א"א. ב. עתיק. ג. ס"ג. וכן זו"ן בכדי שיהיו דומים למ"ה וב"ן דא"ק שהוא למטה מטבור, ג"כ צריכים לעלות ג' מדרגות: א. ישסו"ת. ב. או"א. ג. א"א.

וצל"ה: מדוע מקומו של ז"א הוא בא"א? ויל"ו, ז"א, בכדי שישגי את בחינתו, צריך לעלות למקום חג"ת דנקודים, שהיא דרגתו הראשונה שיצאה בעוה"נ, ושם משיג שלימותו. והיות שעתיק מלביש על ג"ר דנקודים, נמצא שראש דא"א מלביש על חג"ת דנקודים.⁷¹⁹ ואפ"ל לפי"ז, שהראש דפרצופי אצילות עצמו, אין לו יותר ממ"ה. אמנם למדנו שיש לו ג"ר, אולם בערך א"ק, הלא הוא עומד למטה מטבור, ועדיין צריך לעלות ג' מדרגות, בכדי שיהיה דומה לפרצופי א"ק כנ"ל. ולפי"ז, אין צורך לומר שה' פרצופי אצילות נקראים ו"ק בערך א"ק, מטעם שבראשים שלהם יש פכ"א, אלא מטעם שעומדים למטה מטבור דא"ק, ועדיין צריכים לעלות ג' מדרגות. אולם הוא מסביר שהעליות נעשות דוקא ע"י פכ"פ.

וישסו"ת וזו"ן הם תמיד במדרגה אחת: זה ראש וזה גוף. בהקשר לזה יש להקשות קושיה עצומה: למדנו בעוה"נ שמלכי דחג"ת נולדו מאו"א. הלא זו"ן צריכים להולד מהשורש שלהם, שהוא זו"ן דבינה הנק' ישסו"ת, ולא מאו"א שהם ג"ר דבינה? ויל"ו, אליבא דאמת הם יצאו מיסוסו"ת, שכן בזמן שהיה זווג דגדלות, אזי או"א עלו לראש דס"ג, ומטבור ולמטה דס"ג הלביש היסוסו"ת, במקום ג"ר דנקודים הקבוע. ומדוע אנו מכנים את המוליד של דחג"ת בשם או"א, הלא הוא ישסו"ת? ת': למדנו כלל, או"א וישסו"ת מתחלקים לשתי מדרגות, בזמן שאין להם שלימות. אולם בזמן שיש להם שלימות, הם נבחנו

הערות וביאורים

דמין הב' דוקא באו"א ולא בכתר? ע"ז מתרץ - שעיקר הדיבור הוא אודות הגוף המכונה ז' מלכים, וכיון שז' המלכים נולדו מאו"א, לכן עיקר הדיבור הוא אודות או"א.

722) ולכן אמא מחזירה את האח"פ שלה עצמה.

723) הסבר הדברים לעיל באות צ"ז, שם אומר שהגם שגו"ע דזו"ן עלו עם אח"פ דאו"א, יוצאים משם וחוזרים למקומם למטה, בכדי להשפיע את המוחין שהשיגו בראש במקום הגוף. אבל כאן צריך לחלק: בגופים דפרצופי הג"ר יש התפשטות לאח"פ שלהם, אבל לגבי הזו"ן אין התפשטות לאח"פ שלהם בשיאת אלפי שני, מטעם שהאח"פ שלהם הם עולמות ב"ע, ושם לא יכולה להיות התפשטות של אור החכמה עד גמר התיקון.

724) יל"ה: מדוע אומר שכאשר יש ג"ר לגופים עדיין לא הגיעו לדרגתם שבא"ק, הלא מה שהפריד בין פרצופי אצילות לפרצופי א"ק, הוא שבא"ק מה שהיה בראש התפשט לגוף, ואילו באצילות אין הדבר

דא"ק, ומראש דגלגלתא משיג יחידה. וצל"ו שכל מה שמקבל, מקבל מגלגלתא, גם כאשר כותב ס"ג, הכוונה שמקבל מס"ג דגלגלתא, דהמקביל של עתיק באצילות, הוא גלגלתא בא"ק.

718) א"א שהוא מדרגת ע"ב, צריך לעלות ג' מדרגות: עתיק, ראש דס"ג, ראש דע"ב. כי א"א נמדד לפי הלבשתו למ"ה דע"ב דא"ק, ואלו הם ג' מדרגות של מ"ה דע"ב, בעת עלייתו.

719) וצל"ו שזהו רק גופו דז"א, שהוא חג"ת, אבל ראשו שהוא ישסו"ת עומד במקום ראש דעתיק.

720) נמצא, מכיון שבזמן הזווג לצורך דחג"ת האירו מוחין דחיה, וכעת לצורך הזווג דתנהי"ם מאירים רק מוחין דנשמה, ממילא נמצא שישסו"ת בחסרון בערך מה שהיה לו מקודם, ולכן אין או"א וישסו"ת מחוברים, שהרי או"א הם שלימים, מצד בחי' "כי חפץ חסד" שלהם, וישסו"ת חסרים.

721) כאן יש קושיה נסתרת: מדוע מצייר השלמה דמין הא' והשלמה

ראשית חכמה

זה דומה כבר ללידה, שממשיך ע"י כלים שלו. וההבדל הוא, בזמן שהוא בעליון אזי יש לו אור גדול, אבל אין זה בכליו שלו, וזה דומה כמשל או"מ, וכמשל שמשגי את האור העליון רק בדרך אמונה, אבל בזמן שהאור מאיר בכלים שלו, יתכן והוא יותר קטן, אולם זה דומה כמשל או"פ, שהוא בחי' ידיעה.

ולפיכך בעת שה"פ אצילות מקבלים השלמה זו דמין הב', אז יש ג"ר גם להגופין דג' פרצופין הראשונים שהם עתיק וא"א ואו"א דאצילות. וסיבת הדבר - כי בהשלמה הב' משתמש הראש דעביות באח"פ שלו, וממילא מושפע האור לגוף, בדומה לנקודת השורוק בנקודים. ובין להזו"ן דאצילות, שהם גוף הכולל דאצילות. פירוש: אם נסתכל על כל אצילות כעל פרצוף אחד, אז נבחנו עתיק וא"א ואו"א כראש דאצילות, וזו"ן יבחנו לגוף דאצילות. ואז עולים ה' פרצופי אצילות ומלבישים לה"פ א"ק, כי בעת התפשטות הג"ר גם אל הגופין דה"פ אצילות, הרי הם משתווים עם ה"פ א"ק. ועתיק דאצילות עולה ומלביש לפרצוף כתר דא"ק, דהיינו לפרצוף גלגלתא דא"ק, וא"א לע"ב דא"ק, ואו"א לס"ג דא"ק, וזו"ן למ"ה וב"ן דא"ק. ואז מקבל כל אחד מהם הנשמה חיה יחידה דהיינו הג"ר, מהבחינה שכנגדו בא"ק.

קמא וע"י העלאת מ"ן ממעשים טובים של התחתונים נבררים השלמת האח"פ דע"ס דמין הב', למרות שאנו מדברים בעולם האצילות, מ"מ בכדי להמחיש בפנינו את ההשלמה דמין הב', בוחר רבינו בעה"ס לחזור למקור של ענין ההשלמות שהוא עולם הנקודים: דהיינו השלמתם דאו"א מבחי' עצמם, על דרך בחינת נקודת השורוק, שאז או"א עצמם מורידים הה"ת מנקבי עינים שלהם, ומעלים אליהם האח"פ שלהם, וזוהי השלמה דמין הב' דאו"א, שאז יש להם כח גם להשפיע אל הז"ת, שהם זו"ן, דהיינו אל הגופין ממעלה למטה. ולגבי הזו"ן זוהי השלמה דמין הא'. כי הגו"ע דזו"ן הדבוקים באח"פ דאו"א, נמשכים עמהם לאו"א ומקבלים מהם השלמת הע"ס. ואז נמצא כל כמות המוחין שישנם באו"א מושפעים ג"כ להזו"ן, שעלו אליהם ביחד עם האח"פ שלהם. וזה יל"ה: איך יתכן שהתחתון יקבל את כל כמות המוחין שיש בעליון, ואם הדבר אכן כך, במה נבחן התחתון לתחתון? ויל"ו, דודאי שאין התחתון מסוגל להשיג את קומתו של העליון, אלא משיג את הגדלות שבעליון ע"פ קומתו שלו. ויש עוד לומר, בזמן שהתחתון מקבל ע"י אח"פ דעליון הרי זה דומה לעיבור, ובעיבור העובר רואה מסוף העולם ועד סופו, וכשמקבל ע"י אח"פ שלו, אזי

כלפי הזו"ן נחשבים המוחין הללו רק להשלמה דמין הא', ממעם שאינם מתפשטים לאח"פ האמיתיים הנמצאים במקום ב"ע. השלמתם האמיתית תהיה רק בגמר התיקון.

קמב) אמנם כלפי הזו"ן דאצילות נבחנו המוחין הללו רק לבחינת מין הא' דהשלמת הע"ם, כי אלו האח"פ אינם אח"פ נמורים, רק הארת האח"פ שהם מקבלים ע"י או"א, והוא בעת שהם במקום או"א, אבל בהתפשטותם למקומם עצמם, הרי הם עוד חסרים את האח"פ שלהם (כנ"ל באות קל"ו). וממעם זה נבחנו כל המוחין שהזו"ן משיגים בשתא אלפי שני בשם מוחין דעליה, כי אי אפשר להם להשיג מוחין דג"ר רק בעת עלותם למקום ג"ר, כי אז נשלמים על ידם, אמנם אם אינם עולים למעלה למקום הג"ר, אי אפשר להיות להם מוחין, כי עדיין לא נבררו להזו"ן בחינת המוחין דמין הב', שזה לא יהיה זולת בגמר התיקון.

אור ש"ס

מתרין, שישו"ת וזו"ן הם ראש וגוף. לכן, כשז"א מלביש למקום ישו"ת יש לו מוחין דנשמה, וזאת משום שישו"ת עומד אז במקום או"א שהם בינה דמ"ה, והזווג נעשה שם. אי לכך, כאשר ז"א נולד במקום ישו"ת יש לו נשמה (הכונה ללידת הגדלות של ז"א). וכן כאשר ז"א עולה לאו"א, ישו"ת עומד אז במקום א"א ושם נעשה הזווג, א"כ כאשר ז"א יורד למקום או"א יש לו חיה, שהרי א"א הוא ע"ב דמ"ה. וכשז"א עולה לא"א, עומד אז ישו"ת בג"ר דעתיק, ושם נעשה הזווג. נמצא כאשר יורד הז"א למקומו בא"א יש לו אור דיחידה.⁷²⁷ אולם עדיין יש לשאול: מדוע בה"פ א"ק עצמם, לא למדנו שיעלו וילבישו איש על חברו, למשל לא למדנו שע"ב יעלה וילביש על ראש דגלגלתא? ת' - משמע שענין זה נוהג רק בעולמות שהם כלל, ולא בפרטים. היינו, עוה"נ צריך להלביש לה' פרצופי א"ק, וכן עולם האצילות.⁷²⁸

כי בעת התפשטות הג"ר גם אל הגופין וכו' הרי הם משתוים עם ה"פ א"ק. אולם זה נעשה ע"י ג' עליות.

וזו"ן למ"ה וב"ן דא"ק. ישו"ת וזו"ן הם כמו ראש וגוף. נמצא, ישו"ת צריך לעמוד במקום עתיק, שהוא עומד במקום ג"ר דמ"ה, היינו במקום ג"ר דנקודים. וז"א צריך להלביש את א"א, המלביש לחג"ת דנקודים. ומלכות צריכה להלביש לאו"א, המקבילים לתנה"ם דנקודים, כיון שמחזה ולמטה שייך למלכות, והתנה"ם הם בחי' מחזה ולמטה דז"א.

קמב) כלפי הזו"ן דאצילות נבחנו המוחין הללו דפכ"פ, רק לבחינת מין הא' דהשלמת הע"ם, אולם בג' הפרצופים הראשונים

בפני עצמו, וכן מלכי תנה"ם, כאו"א בפ"ע. משא"כ בעולם התיקון, אנו לומדים אודות פרצוף אחד שיש לו את כל המצבים האלו. וצריך להבין את סיבת ההבדל: בעוה"נ א"א לומר שלמלך הדעת תהיה גם קומת חסד, כיון שמלך הדעת נשבר בטרם שיצא מלך החסד. אולם בעוה"א למדנו שהקטנות נשאר בקביעות,⁷²⁵ וכשיש הסתלקות אזי האורות עולים למעלה לשורשם, ואילו הכלים נשארים במקומם הקבוע עם אורות דקטנות. לכן בעוה"א לומדים שיצא פרצוף אחד הנק' ז"א ויש לו ז' מצבים, משא"כ בעוה"נ לומדים שיש ז' גופים.⁷²⁶

ואז עולים ה' פרצופי אצילות ומלבישים לה"פ א"ק, ויל"ה: מדוע ה' פרצופי אצילות צריכים להלביש לה"פ א"ק? ויל"ו שזהו תיקונם השלם, בזמן שכל אחד ואחד מהם משתלם ומלביש את דרגתו שבא"ק. למשל: בזמן שעתיק מלביש למטה מטבור דא"ק נק' מ"ה, שהוא בחי' ו"ק. כשעולה במקום ראש דס"ג הוא משיג נשמה דיחידה, במקום ע"ב יש לו חיה דיחידה, ובמקום כתר דא"ק יש לו יחידה דיחידה. או למשל ז"א: כשהוא במקומו יש לו רוח דרוח, כשעולה לישו"ת יש לו נשמה דרוח, כשעולה לאו"א יש לו חיה דרוח, וכשעולה לא"א יש לו יחידה דרוח. וכן עדי"ו לכל אחד ואחד במדרגתו יש רק רוח, וע"י עליות משיג את הג"ר שלו. רואים אנו שכל אחד נשלם בדרגתו ע"י עליות אלו.

אולם יש להקשות: למדנו שא"א הוא ע"ב דמ"ה ואו"א הם בינה דמ"ה, א"כ מדוע כאשר ז"א עולה בשבת לאו"א יש לו מוחין דחיה? ומדוע בשבת במנחה כאשר הוא עולה לא"א, יש לו יחידה? ע"ז

הערות וביאורים

הגופים הפרטיים דכל פרצוף, שהם בחי' הז"א דכל פרצוף. וכל מה שיש להם נכלל בו.

727) סיכום: הקובע את קומת הז"א הוא הזווג דהכאה שנעשה בראש הישו"ת. והנה הסדר השישו"ת עולה למקום או"א עם הרשימות דבחי"ב דז"א, ואז עושה זווג על בחינת נשמה דז"א במקום או"א, שהם בחי' נשמה דאצילות, ולאחר גמר הזווג דהכאה נולד הז"א, דהיינו נפרד מן מקום הזווג בעליון, ונעשה מציאות בפני עצמו, במדרגת ישו"ת הקבועה, ושם משיג בחי' נשמה, כפי גובה הקומה שיצא בראשו, שהוא ישו"ת שעלה למקום או"א. וכו' עדי"ו.

728) תשובה זו אינה ברורה כלל, שהרי אנו רואים שיש עליות גם בפרטי האצילות, דהיינו שפרצופי האצילות עולים בתוך עולם האצילות, וכן בכריאה וביצירה עשיה, נוהגים עליות של הפרצופים בתוך המסגרת של העולם עצמו, ולא דוקא למסגרת של עולם אחר?! ויל"ו, דגם העליות הפרטיות בתוך עולם האצילות מכוונות בכדי להשיג את המדרגות המקבילות בעולם הנקודים ובא"ק. וכן העליות בעולמות ב"ע הם בכדי להשיג בחינות בעולמות העליונים. ומעבר לזאת אם מתבוננים בספר האילן, רואים שיש עליות גם בא"ק עצמו, יחסית לבחי' א"ס שצריך להשיג. וא"כ אין מובנת השאלה המוצגת כאן.

כך. וכעת כאשר מתפשט הג"ר גם לגופים, מדוע אומר שלא הגיעו לדרגתם שבא"ק? אלא באו"ש לקמן אות קמ"ג מתקן משמעות דברי הפתיחה, שממנה משמע כאילו הגופים דפרצופי הג"ר נתקנו לגמרי, ורק הזו"ן דאצילות לא יכולים להשיג אח"פ דמין הב', אבל האמת שגם פרצופי הג"ר שמשגיגים השלמה דמין הב', דהיינו שמתפשטים באח"פ שלהם, אין אלו אח"פ אמיתיים, אלא רק אח"פ דעליה, דהיינו אח"פ הכלולים בכלים דהשפעה, ולכן אינם יכולים להשיג דרגתם שבא"ק.

725) וכיון שהקטנות נשארת בקביעות, לכן אין הפרצוף מתבטל, אלא בכל פעם נוספים לאותו פרצוף מצבים, ולכן מגדיר את הז"א דאצילות כתור פרצוף אחד עם ז' מצבים. משא"כ בעולם הנקודים שמלך הדעת נשבר, א"כ א"א לומר שיש לו עוד איזה מצב, וכן בכל מלך ומלך.

726) רצ"ל שהז"א דאצילות הוא זה שצריך לתקן את ז' המלכים דנקודים, שהם הז"א דנקודים, רק שם היו ז' גופים, וכאן יש פרצוף אחד, שיש בו שבעה מצבים. אבל קשה: איך מיחס בכלל את הז"א דאצילות לז' מלכים, הלא מלך הדעת נתקן בגוף דעתיק, ואיזה שייכות יש לו לז"א דאצילות? ומלך החסד נתקן בא"א, ומלך הגבורה באו"א, ומלך הת"ת בישו"ת, ומלך הנ"ה בז"א, ומלך המלכות במלכות. א"כ הז"א מיוחס רק לנ"ה וכלל לא לכל ז' המלכים? ואולי נאמר דכיון שהז"א הוא הגוף הכללי דאצילות, ממילא שואב מן

ראשית חכמה

הא', ולא השלמה דמין הב', מטעם שמישיגים את גדלותם רק בזמן עליה בשיתא אלפי שני, הלא כל הפרצופים משיגים את הגדלות, רק ע"י עליה! ? ויל"ו: א) כל הפרצופים יש להם בקביעות גדלות פב"א, שהיא בחי' השלמה דמין הא' (כפי שהיה בנקודים שבפב"א או"א קיבלו ע"י אח"פ דכתר), ובעליה משיגים פב"פ שהיא השלמה דמין הב'. משא"כ זו"ן בקביעות יש להם רק ו"ק ונקודה, ובעליה משיגים פב"א, שהיא השלמה דמין הא'. ב) פרצופי הג"ר נשלמו כבר למעלה מטבור דא"ק, מצד בחינה שכנגדם, וממילא נחשבים לשלימים לגמרי, גם בהשלמה דמין הב', דהיינו שמתפשט הג"ר בגופם, ומשתמשים באח"פ אמיתיים, ואין להם כלל צ"ב. משא"כ זו"ן שעיקר התיקון טובב עליהם, לכן נחשבים חסרים עד גמר התיקון.

קמב) אמנם כלפי הזו"ן דאצילות נבחנו המוחין הללו רק לבחינת מין הא' דהשלמת הע"ם, כי אלו האח"פ אינם אח"פ נמורים, רק הארת האח"פ שהם מקבלים ע"י או"א, והוא בעת שהם במקום או"א, אבל בהתפשטותם למקומם עצמם, הרי הם עוד חסרים את האח"פ שלהם. פירוש: בשיתא אלפי שני כל המוחין שהזו"ן מקבלים הוא רק ע"י עלייתם למקום הג"ר, דהיינו שנשלמים ע"י אח"פ של העליונים, אבל אח"פ שלהם שהם כלים דקבלה האמיתיים שבבי"ע, אינם מתחברים לזו"ן. ורק בגמר התיקון יתפשטו הזו"ן למקום בי"ע אל האח"פ האמיתיים שלהם, מטעם שאז תתבטל הפרסא, דהיינו שיתבטל הצ"ב, ומטי רגלין דאצילות ברגלין דא"ק.

הקושיה הכללית - מש"א שהזו"ן משיגים רק מוחין דהשלמה דמין

אור שָׁוִים

שלחם אודות זו"ן - לאו דוקא. אלא היות ורוצה לדייק בעיקר שבי"ע הינם לבר מהמדרגה, והם הלא שייכים לזו"ן, לכן כותב אודות זו"ן. ולמעשה לומדים שבאצילות מאירים גם הג"ר רק בעת עליה, כפי שלמדנו באות ק"מ, שבמקומם יש בגופים רק ו"ק, וזקוקים לג' עליות בכדי להשיג את הג"ר.

אולם אינני יכול לקבל ראייה מעלית העולמות, שהרי בעוה"נ כאשר היה ביטול צ"ב, ג"כ היה ענין עלית העולמות! ? ושם הסיבה היתה מחמת שכל בחינה צריכה לקבל מבחינה שכנגדה בא"ק. (פירוש: באמרו "אינני יכול לקבל ראייה", כוונתו שאין להטיק מעלית העולמות, שאין להם השלמה דמין הב').⁷³¹

אולם לכאורה ניתן לחלק: בעוה"א אין עליה אמיתית, לא לראשים ולא לז"ת, היינו אין משתמשים באח"פ אמיתיים, אלא רק באח"פ דעליה, כנ"ל. משא"כ בעוה"נ היתה עליה ממשית, היינו או"א עלו לראש דס"ג, אולם האח"פ היו במקומם. וכן בז"ת היתה התפשטות למטה לבי"ע, שהם אח"פ במקומם.⁷³²

ב. אפ"ל שפרצופי הג"ר עולים, רק מטעם ש"סולם המדרגות אינו משתנה". היינו, ז"א צריך להיות למטה מיסודות, ע"כ אם ז"א עולה מוכרח גם היסודות לעלות, וכן כולם.⁷³³

הערות וביאורים

לכולם חסרים אח"פ אמיתיים. דהנה צריך להביט בסוף דבר, וממנו נבין מה חסר בתחילתו. והנה בסוף התיקון יתפשטו כל פרצופי האצילות עד נקודה דעוה"ז, דהיינו שימשו בכלי קבלה אמיתיים, ובזה יוכן, שבשיתא אלפי שני, הגם שמשגיגים את האח"פ שלהם, מ"מ אין אלו אח"פ אמיתיים, אלא רק אח"פ דעליה. פירוש: אלו הם כלים שהשפעה שנכללו מכלים דקבלה. ועוד: משיגיגים את האח"פ הללו רק בעליה לעליון. ומה שבעולם הנקודים היתה עליה, רצ"ל שאין זה מטעם אח"פ דעליה, רק מטעם שכל בחינה צריכה לקבל מבחינה שכנגדה. אבל באמת כל אחד שימש באח"פ אמיתיים. ולפי שלמדנו בח"ו פ"ג, אומר אדמו"ר זצ"ל שיתכן לומר, שבג"ר דנקודים ג"כ לא היו אח"פ אמיתיים, דהנה האח"פ האמיתיים שייכים לראש הא' ישו"ת. ולפי"ז גם בעולם הנקודים לא היו אח"פ אמיתיים בג"ר, ורק הז"ת התפשטו לאח"פ האמיתיים שלמטה מפרסא וע"כ נשברו. וא"כ בטלה לה קושיתו - שענין העליה אינו מורה על שימוש באח"פ דעליה, כי גם בנקודים היו בג"ר רק אח"פ דעליה.

מ"מ עדיין יל"ה: מדוע מציג כאן הפתיחה הבדל בין הג"ר לזו"ן, בעוד האו"ש טוען שאין הבדל כזה? ויל"ו, דהנה הג"ר דאצילות בעיקר בנויים על חלוקה הב' דנקודים שהיא פב"א (דהא לקחו לתקן את מחצית הכתר ואו"א התחתונים שנתגלו בפב"א ולא נשברו), וחלוקה זו אכן נשלמה באצילות, משא"כ הזו"ן בנויים על חלוקה הג', שהיא פב"פ (דהא לקחו לתקן בחינות שנשברו, דהיינו שנתחברו לגדלות דפב"פ), וחלוקה זו לא תשתלם מטרם גמר התיקון. ועוד: אליבא דאמת פרצופי הג"ר כבר נשלמו למעלה מטבור דא"ק, ולא באו למטה מטבור אלא לצורך זו"ן, לכן מציין שפרצופי הג"ר נשלמו ע"י השלמה דמין הב', משא"כ בזו"ן הכל נחשב כהשלמה דמין הא'.

(733) לפי תירוץ זה באמת פרצופי הג"ר לא היו צריכים לעלות, כי האח"פ שלהם הם אח"פ דירידה, ולא אח"פ דעליה. אלא שעולים מסיבה טכנית, מטעם שז"א מוכרח לעלות, שהרי משמש רק באח"פ דעליה, ממילא גם הם מוכרחים לעלות, היות שסולם המדרגות אינו משתנה. ונמצא שב' התירוצים הפוכים, דלפי התירוץ הא' גם בג"ר יש רק אח"פ דעליה כמו בזו"ן, ולפי התירוץ הב' יש בג"ר אח"פ דירידה, היינו אח"פ במקומם.

נבחן מצב פב"פ להשלמה דמין הב'.

הרי הם עוד חסרים את האח"פ שלהם, שכן האח"פ נמצאים כבי"ע. ע"כ אומר הרב שלז"א יש רק ו"ק. ומנין לו נה"י? אומר הרב, שאמא הוצרכה להאריך רגליה שהם נה"י, בכדי להשלים לזו"ן. וכונתו - שהתחתון מקבל אח"פ דעליון.⁷²⁹ (ולפי מה שלמדנו שעה"א הוא בחי"ג, היינו שכל ה' פרצופי אצילות הם בעביות דבחי"ג, ויש להם חכמה, נמצא מבחינה זו יש לז"א ומלכות חכמה אפילו במקומם (ברם, אח"פ אין להם). אולם מצד שני משמע שאין להם חכמה במקומם. וצ"ע⁷³⁰).

כי עדיין לא נבררו לזו"ן בחינת המוחין דמין הב', שזה לא יהיה זולת בנמר התיקון. ויש לשאול: משמע שמוחין דמין הב' דאו"א מאירים במקומם, ורק בזו"ן אינם מאירים במקומם. הלא גם באו"א מוחין אלו אינם מאירים במקומם, אלא בזמן עלית העולמות! ? ובכל הגופים הגדלות הזו היתה רק בעת עליה! ? ויל"ו: א. בעוה"א למדנו שמלכות נגזזה ברדל"א, (פירוש: ראש דעתיק המכונה "רישא דלא אתידע"). היינו, אין זווג על כלים דקבלה, ומסיבה זו אין התפשטות לבי"ע. לפי"ז, אפילו אח"פ דראש, אינם אח"פ אמיתיים, אלא אח"פ דעליה. א"כ מה שכותב בהתפשטותם למקומם חסרים את האח"פ

(729) אלו הם מילים אחרות לאותו רעיון של השלמה דמין הא', דהיינו שלז"א יש רגלים דאמא, ולא הרגלים שלו עצמו.

סיכום: היות שזו"ן נמצאים למטה מטבור דאצילות, שהוא מקום המופקע מקבלת או"י, ע"כ צריכים לאח"פ דאמא שמעלים אותם למעלה מטבור, ומשלימים אותם, וע"כ יכולים לקבל גדלות. משא"כ לאח"פ שלהם עצמם אינם יכולים להתפשט, כי נמצאים כבי"ע, ואם יתפשטו, שוב תהיה שבירת הכלים. וענין שאח"פ דזו"ן הם למעשה רגלים דאמא, רמוז במשנה "הקטע יוצא בקב שלו".

(730) פירוש: מצד גובה הקומה הכללי דאצילות צריך לומר שכולו חכמה, אבל מצד הפרטים, היות וחסר לז"א את הכלים הממשיכים חכמה שלו עצמו, ע"כ נבחן שאין לו חכמה דמדרגתו, אלא רק בעלותו לעליון. מצד שעולם האצילות הוא חכמה (בזה לבד יש ב' שיטות: א) מצד האו"י כפי שמוזכר בתחילת הפתיחה. ב) מצד הרשימות שלמטה מטבור, א"כ אפילו זו"ן שנמצאים למטה מטבור, ובקביעות הם ו"ק ונקודה, הרי שייכים לבחי' חכמה. משל למה הדבר דומה? לתמונת מחזור של מחזור מסוים בישיבה הטובה ביותר, שכל מאתיים בני המחזור נחשבים לבני הישיבה המעולה הזו, הגם שיש כמה מהם שאינם כה חזקים בלימוד, אבל כיון שכלולים בישיבה הזו יש גם עליהם את השם הטוב של הישיבה. ויש עוד לומר: שבפוטנציאל אם יתעוררו אותם החלשים, הרי ע"י הכלים החזקים שיכולים לקבל בישיבה, יכולים לעלות מעלה מעלה. כך הזו"ן, הגם שבקביעות הם רק ו"ק ונקודה, וממש בקטנות מינימלית, מ"מ ע"י עבודת התחתונים יכולים להשיג את תכלית הגדלות דחכמת האצילות.

(731) נמצא, עליית העולמות והשלמה דמין הב' הם ב' ענינים שונים, כפי שראינו בנקודים שכל אחד קיבל את האח"פ שלו, ובכל אופן פרצופי הנקודים עלו למעלה מטבור, כל אחד לבחינה שכנגדו. וכן צריך לומר באצילות שפרצופי הג"ר מקבלים השלמה דמין הב', ויש ג"ר גם בגופים שלהם, וכל זה בעליה. משא"כ זו"ן אינם יכולים לקבל את האח"פ שלהם עצמם, אלא רק אריכות רגלים דאמא. ובד"ה אולם חוזר לקושיתו, כי אומר שרק בנקודים שהשתמשו באח"פ אמיתיים נבחת השלמה דמין הב', משא"כ באצילות שאפילו פרצופי הג"ר משמשים רק כמה שכלים שהשפעה נכללו מכלים דקבלה, ולא באח"פ אמיתיים, א"כ גם להם אין השלמה דמין הב'! ? והדרא קושיא לדוכתא.

(732) סיכום: למעשה אומר האו"ש שאין הבדל בין הג"ר לזו"ן, אלא

סיכום: הקביעות דאצילות היא פכ"א בראשים דפרצופי הג"ר (נמשכת מהארית הטבור דנקודים), וקטנות בגופים וכוז"ן הכוללים. בזמן עליה מתבררים המוחין דהשלמה דמין הב' (נמשכים מהארה דרך היסוד דנקודים), אבל כל זה מבחינת אח"פ שאינם אמיתיים. רק בנגמר התיקון יתפשטו זוז"ן לאח"פ האמיתיים שבבי"ע.

קמג) והנה נתבאר, שהמוחין דה"פ הקבועים באצילות, הם מבחינת בירורי כלים דמין הא' דאו"א, שבעולם הנקודים מכונה הארה זו בשם הארת הטבור, או נקודת החולם, שאפילו או"א אין להם השלמה, אלא מבחינת מין הא'. וע"כ אין מניעה מהראשים דעתיק וא"א ואו"א להגופים שלהם עצמם, וכן להזוז"ן, שום הארת ג"ר, כי גם הזוז"ן דנקודים לא קיבלו כלום מהארה זו מבחינת החולם (כנ"ל אות פ"ח). והמוחין דשתא אלפי שני עד גמר התיקון, הנאים ע"י העלאת מ"ן של התחתונים, הם מבחינת בירורי כלים להשלמת ע"ס דמין הב' דאו"א, שבעולם הנקודים מכונה הארה זו בשם הארת היסוד, או נקודת השורוק, כי אז מעלים או"א את האח"פ של עצמם, שעליהם דבוקים גם הגו"ע דז"ת, וע"כ גם הזוז"ן מקבלים במקום או"א בחינת מוחין דג"ר. ולפיכך מניעים המוחין הללו גם להגופין דה"פ אצילות ולזוז"ן הכוללים, אלא בלבד שהם צריכים להיות למעלה במקום הג"ר ולהלביש אותם. ולעתיד לבא בנגמר התיקון, יקבלו אז הזוז"ן את בחינת השלמת ע"ס דמין הב', ויורידו ה"ת המסיימת מבחינת החזה שלהם, שהוא הפרסא דאצילות, אל מקום סיום רגלי א"ק (כנ"ל אות קל"ו). ואז יתחברו התנה"י דזוז"ן שבבי"ע אל מדרגת הזוז"ן דאצילות, וישתוו סיום רגלין דאצילות לסיום רגלים דא"ק, ואז יתגלה מלכא משיחא, בסו"ה "ועמדו רגליו על הר היותים". ונתבאר היטב, שבשתא אלפי שני אין תיקון להעולמות רק בדרך עליה.

אור ש"ס

לזוז"ן, אלא גם לזוז"ן של הפרצופים העליונים. היינו, גם הגדלות דזוז"ן דג' הפרצופים הראשונים היא "בעולה ויורד", אלא שהג"ר שלהם היינו הגדלות בראשים הם בקביעות. (עיי' לעיל אות קמ"ב בד"ה "כי עדיין" מה ששאל אדמו"ר זצ"ל).

קמג) ואז יתחברו התנה"י דזוז"ן שבבי"ע, אל מדרגת הזוז"ן דאצילות, היינו שיאירו אח"פ במקומם, כפי שהיה בעוה"נ (אולם שם ארעה השבירה).

שבשתא אלפי שני אין תיקון להעולמות היינו בי"ע וזוז"ן דאצילות, רק בדרך עליה. משמע מכאן (מאות קמ"ג), שאין הכונה רק

ראשית חכמה

ומשם משייעים את המוחין למקומם עצמם. ולפיכך מניעים המוחין הללו גם להגופין דה"פ אצילות ולזוז"ן הכוללים, שהרי או"א דכל מדרגה נעשו פכ"פ, ושוב מתפשט אור הגדלות לגוף. אלא בלבד שהם צריכים להיות למעלה במקום הג"ר ולהלביש אותם, דהיינו הגם שנעשה פכ"פ בעליון, מ"מ הזוז"ן משתלמים רק מבחי' אח"פ דעליה כנ"ל. ולעתיד לבא בנגמר התיקון, יקבלו אז הזוז"ן את בחינת השלמת הע"ס דמין הב', ויורידו ה"ת המסיימת מבחינת החזה שלהם, שהוא הפרסא דאצילות, אל מקום סיום רגלי א"ק. פירוש: בערך זה זוז"ן דאצילות צריכים להתפשט עד נקודה דעוה"ז, מכנה לפרסא בשם חזה דזוז"ן, דהנה מי שכן התפשט עד נקודה דעוה"ז היתה הפרסא במקום החזה שלו. לדוגמא: הפרסא דנקודות דס"ג היתה בחזה שלהם, כיון שהתפשטו עד נקודה דעוה"ז. דאל"כ הרי הפרסא היא סיום רגלין דזוז"ן, ולא חזה דזוז"ן. אלא מכנים לפרסא בשם חזה, מצד האפשרות שזוז"ן יתפשטו עד נקודה דעוה"ז. ואז יתחברו התנה"י דזוז"ן שבבי"ע אל מדרגת הזוז"ן דאצילות, וישתוו סיום רגלין דאצילות לסיום רגלים דא"ק, ואז יתגלה מלכא משיחא, בסו"ה "ועמדו רגליו על הר היותים". דהנה האור מתפשט בז"ת דכל הפרצופים והנשמות, שהם האח"פ האמיתיים, ומהרבה בחינות ז"ת נעשים זיתים. ובחז"ל נותנים טעמים לכך שישאל משולים לזית: (א) מה הזית מוציא שמנו ע"י כתיחה, אף ישראל מוציאם הטוב שבהם ע"י יסורים. (ב) מה הזית אינו משיר עליו בחורף, כך ישראל לעולם נמצאים בצילא דמהימנותא, והעלים רומזים לצל, כי בגשמיות העלים הם הגורמים את הצל מתחת לאילן. ונתבאר היטב, שבשתא אלפי שני אין תיקון להעולמות רק בדרך עליה. נמצא, שרק לאחר השלמה דמין הב', דהיינו תיקון הכלים דקבלה במקומם, ורק לאחר התפשטות הזוז"ן דאצילות עד נקודה דעוה"ז יבוא המלך המשיח. ומלך המשיח הוא בחי' התגלות אור היחידה.

אור ברוך

סד) ובחלק ז' סוף אות כ"ט כתב: מהארית הטבור, ממנה לקחו או"א בחי' פכ"א, נמשכו לזוז"ן ע"ס בקומת ז"א, דהיינו בחי' רוח. עיי' בחלק י"ב אות קפ"ח ד"ה ונרנח"י.

קמג) והנה נתבאר, שהמוחין דה"פ הקבועים באצילות, הם מבחינת בירורי כלים דמין הא' דאו"א, שוב חוזר למקור, לתת דוגמה מאו"א דנקודים, דבונה את כל מערכת האצילות על בסיס מה שהיה בנקודים. שבעולם הנקודים מכונה הארה זו בשם הארת הטבור, או נקודת החולם, דהיינו הגדלות שהאירה לכתר דנקודים בלבד, שאפילו או"א אין להם השלמה אלא מבחינת מין הא', "אפילו" מטעם שעד כעת למדנו שרק בזוז"ן שייכת השלמה דמין הא', וכעת מחדש שאפילו באו"א לא היתה יותר מהשלמה דמין הא' במצב זה. וע"כ נבחן זה לחולם, דהיינו נקודה מעל האותיות, רמז לכך שהגדלות אינה מתפשטת לגוף הנק' אותיות, מטעם שאו"א נשלמים ע"י אח"פ דכתר ולא ע"י אח"פ של עצמם, ממילא אין התפשטות לגוף, מטעם שהכתר הוא בחי' התלבשות, וההתלבשות אינה מתפשטת לגוף. וע"כ במצב המקביל באצילות לחולם ולהשלמה דמין הא' דנקודים, אין מניעה מהראשים דעתיק וא"א ואו"א להגופים שלהם עצמם, וכן להזוז"ן, שום הארת ג"ר, כי גם הזוז"ן דנקודים לא קיבלו כלום מהארה זו מבחינת החולם. וסיבת הדבר: היות שאו"א דכל ראש הם במצב פכ"א בקביעות, ע"כ אין הגדלות שבראשים מתפשטת לגופים. וזהו בדוגמת הגדלות דכתר דנקודים שג"כ העמידה את הראש דנקודים במצב פכ"א, ולכן השיגו הזוז"ן דנקודים במצב זה רק קטנות. והמוחין דשתא אלפי שני עד גמר התיקון, הנאים ע"י העלאת מ"ן של התחתונים, הם מבחינת בירורי כלים להשלמת ע"ס דמין הב' דאו"א, שבעולם הנקודים מכונה הארה זו בשם הארת היסוד, כי היסוד דא"ק הוא שהעלה את המ"ן דז"ת ונקודה, או נקודת השורוק, דהיינו שאז האור מתפשט גם לכלים דגוף המכונים אותיות, וזה נבחן לשורוק דהיינו נקודה בתוך האותיות. כי אז מעלים או"א את האח"פ של עצמם, שעליהם דבוקים גם הגו"ע דז"ת, ומזדווגים או"א פכ"פ, וע"כ גם הזוז"ן מקבלים במקום או"א בחינת מוחין דג"ר,

פתיחה לחכמת הקבלה

פרק י"ח

ביאור ג' העולמות בריאה יצירה ועשיה

ז' עיקרים שבעולמות ב"ע

קמ"ד ז' עיקרים כוללים יש להבחין בג' העולמות ב"ע: הא' הוא – מהיכן נעשה המקום לג' העולמות הללו. הב' הוא – שיעורי קומת פרצופי ב"ע ועמידת העולמות בראשונה, בעת שנאצלו ויצאו מהנוקבא דאצילות. הג' הוא – כל אלו שיעורי קומה מהמוחין דתוספת, ומצב עמידתם, שהשינוי מטרם חטאו של אדה"ר. הד' הוא – המוחין שנשתירו בפרצופי ב"ע, ומקום נפילת העולמות, לאחר שנפגמו בחטאו של אדה"ר. הה' הוא – המוחין דאמא שקיבלו פרצופי ב"ע אחר נפילתם למטה מפרסא דאצילות. הו' הוא – בחינת פרצופי האחור דה"פ אצילות, שירדו ונתלבשו בפרצופי ב"ע, ונעשו להם לבחינת נשמה לנשמה. הז' הוא – בחי' המלכות דאצילות שירדה ונעשתה בחינת עתיק לפרצופי ב"ע.

הבחן הא': המקום לג' העולמות ב"ע נעשה מתנה"ם דנקודות דס"ג שנצמצמו.

קמ"ה הנה הבחן הא' כבר נתבאר (לעיל מאות ס"ו ואילך), שמפאת עליות המלכות המסיימת שמתחת הסיום רגלי א"ק, למקום החוזה דו"ת דנקודות דס"ג, הנעשה בזמן צמצום ב', יצאו ונפלו ב"ש תתאין דת"ת ונהי"ם למטה מנקודת הסיום החדשה שבחזרה דנקודות, ואינם ראויים עוד לקבל אור העליון, ונעשה מהם המקום לג' העולמות ב"ע: שמב"ש תתאין דת"ת נעשה מקום עולם הבריאה, ומג' ספירות נה"י נעשה מקום עולם היצירה, ומהמלכות נעשה מקום עולם העשיה. עש"ה.

אור שלום

למוחין דיחידה.

קמ"ה שמפאת עליות המלכות המסיימת שמתחת הסיום רגלי א"ק, היינו מלכות שרוצה לקבל עמ"נ לקבל וע"כ נקראת "חלל פנוי". (יש ב' בחינות של "חלל פנוי": א. מחמת שהנברא אינו רוצה לקבל, וזה נבחן לקדושה. ⁷³⁶ ב. מחמת שהנברא רוצה לקבל עמ"נ לקבל, ובחינה זו אינה קדושה. ⁷³⁷)

יצאו ונפלו ב"ש תתאין דת"ת ונהי"ם וכו' ונעשה מהם המקום לג' העולמות ב"ע. פירוש: פרצוף הנקודות דס"ג התחלק לג"ר דבינה ולז"ת דבינה. ג"ר דבינה נק' גו"ע, חב"ד חג"ת עד החוזה, כלים דהשפעה, שם לא התערכה הבחי"ד. ע"כ נק' מחזה ולמעלה מקום אצילות. אולם בז"ת דבינה שהם מחזה ולמטה שלטה הבחי"ד, ע"כ נעשה מב' שלישי ת"ת ונהי"ם מקום ב"ע. ז"ש: ואינם ראויים עוד לקבל אור העליון, כיון שרוצים לקבל עמ"נ לקבל. ונעשה מהם המקום לג' העולמות ב"ע. אח"כ יהיו שם ב"ע דקדושה ע"י תיקונים, אולם בנתיים הם בחי' "חלל פנוי".

קמ"ד מהיכן נעשה המקום לג' העולמות הללו. למדנו, בתחילה היה האור ממלא את כל המציאות, ואז לא היה מקום להעלמה, וע"י הצ"א נעשה מקום לעולמות. א"כ כאן שמדבר מבי"ע, שנקראים לבר מהמדרגה, צל"ה, האם נעשה שוב צמצום לצורך מקומם?

כל אלו שיעורי קומה מהמוחין דתוספת, היינו שיעור הקומה שהשיגו, יתר על מה שהיה להם בעת שנולדו.

המוחין דאמא שקבלו וכו' אחר נפילתם, למדנו שבי"ע ירדו למטה מפרסא דאצילות לאחר חטאו של אדה"ר. היו להם אז רק ו"ק, ולנשמת אדה"ר היתה רק נקודה. אח"כ קיבלו מוחין דנשמה מבינה דאצילות. וז"ש: המוחין דאמא שקיבלו וכו' אחר נפילתם.

הו' הוא – בחינת פרצופי האחור דה"פ אצילות וכו' ונעשו להם לבחינת נשמה לנשמה. (הכונה למוחין דחיה). וקשה: הלא למדנו שאחוריים דמלכות ירדו לבי"ע ולא אחוריים דה"פ אצילות? (עיין

חלק ט"ז אות קס"ד). ⁷³⁴

הו' הוא – בחי' המלכות וכו' ונעשתה בחינת עתיק, הכונה

הערות וביאורים

להרגיש את הצער והחסרון של העליון, כי כל זה בעבורם. בדוגמת אב שמראה פנים עצובות לבנו, בזמן שהבן הולך בדרך שקר, וכל זאת בכדי שהבן יסיק מסקנות. ובאם הבן אינו מספיק רגיש להכיר בצער של אביו, וממשיך בדרך הנלווה, אזי לא יתקן דרכיו, וממילא הוא צפוי למדת הדין במלוא עוזה.

735 איזו מלכות נמצאת מתחת לסיום רגלי א"ק, הלא המלכות גופא היא המסיימת את רגלי א"ק, ולא נמצאת מתחת לסיום?! תשובה: היינו מלכות שרוצה לקבל עמ"נ לקבל. משא"כ המלכות שמהווה את סיום רגלי א"ק, היא זו שלא רוצה להשתמש בכחינתה עצמה, היינו שלא רוצה לקבל עמ"נ לקבל.

736 ויל"ו, דזה היה בצמצום שנעשה בא"ס ב"ה, שהנברא אינו רוצה לקבל, וע"כ נסתלק ממנו כל האור, ונעשה לחלל פנוי, ומ"מ זהו קדושה (ח"א פ"א או"פ אות ו').

737 וזוהי הבחי"ד דנקודה דעוה"ז. ובאה לידי ביטוי כעת בצ"ב, שהתנה"ם דנקודות דס"ג אשר אין להם מסך על בחי"ד, נכללו ממנה, ורוצים לקבל עמ"נ לקבל, ונעשו חלל פנוי.

734 נפילת האחוריים דמלכות נעשתה כתוצאה ממיעוט הירח, וא"כ שואל – מדוע נוקט שנפלו האחוריים דכל ה' פרצופי אצילות, הלא המיעוט שייך רק בלבנה שהיא מלכות, ולא למעלה ממנה? והתשובה היא – שכולם נתמעטו יחסית למה שהיו צריכים להשפיע לה. הנה כל פרצופי אצילות נסדרו בכדי להשפיע למלכות. ובזמן שהמלכות אינה יכולה לקבל נבחן חסרון ככל העליונים.

וזהו דוגמת שאמרו חז"ל על הפסוק "במסתרים תבכה נפשי". ושאלו חז"ל: האם יש בכיה לפני הקב"ה? ותירצו שבבית הפנימי יש בכיה, ובבית החצוני אין בכיה. והסביר אדמו"ר זצ"ל: שהעליון שרוי כביכול בצער, בזמן שצריך להסתיר עצמו מהתחתונים, וזהו "במסתרים תבכה נפשי", היינו על זה שצריך להיות במסתרים. וזה"פ שבבית הפנימי יש בכיה, היינו בזמן שאור ה' הוא בפנימיות ואינו מגולה לנבראים. משא"כ בבית החיצוני, שהוא בזמן שאור ה' יכול להיות מגולה לתחתונים, אז אין בכיה.

וענין זה צריך להיות מורגש אצל התחתונים, היינו שהם צריכים

ראשית חכמה

למטה מפרסא דאצילות. דהיינו מוחין דנשמה. הו' הוא - בחינת פרצופי האחור דה"פ אצילות, שירדו ונתלכשו בפרצופי ב"ע, ונעשו להם לבחינת נשמה לנשמה. פירוש: נשמה של נשמה היא אור החיה. פרצופי האחור הם הכלים דקבלה של ה"פ דאצילות, אשר אינם נמצאים בקביעות בה"פ אלו, וכאשר יורדים למטה מפרסא, כיון שהיה להם אור החיה במקום אצילות, הרי הם מוסיפים לעולמות ב"ע מוחין דחיה מבחי' כליהם. והגם שאין אור דחיה ממש מאיר בב"ע, אבל הארת כלים דחיה יכולה להאיר. הו' הוא - בחי' המלכות דאצילות שירדה ונעשתה בחינת עתיק לפרצופי ב"ע, ומוסיפה להם בחי' יחידה. אבל יל"ה: איך יכולה המלכות דאצילות להוסיף יחידה ביצירה ועשיה, הלא אינה העליון שלהם?! ויל"ו, דחלקי המלכות מתחלקים בב"ע ומוסיפים יחידה בכ"מ.

והנה המלכות דאצילות היא מעל ב"ע, וברירדתה לב"ע הריהי נבחנת לעתיק, דהיינו נעתקת מהשגת דרי ב"ע. אבל חייבת בכל מדרגה להיות בחינה כזו שהיא נעתקת מהשגת אותה מדרגה, בכדי להוות אמצעי בינה לבין המדרגה העליונה.

קמדה הנה הבחן הא' שהוא ענין מקום ב"ע, כבר נתבאר, שמפאת עלית המלכות המסיימת שמתחת הסיום רגלי א"ק, דהיינו הבחי"ד דגלגלתא שהיא בחי' מקבל עמ"נ לקבל, שנתערבה בכלים דקבלה דנקודות דס"ג, וע"כ עלתה למקום החוזה דו"ת דנקודות דס"ג, הנעשה בזמן צמצום ב', כי מהחוזה ולמטה הם הכלים דקבלה, ע"כ יצאו ונפלו ב"ש תתאין דת"ת ונהי"ם דנקודות דס"ג למטה מנקודת הסיום החדשה שבחוזה דנקודות, ואינם ראויים עוד לקבל אור העליון, מטעם שנכללה בהם הבחי"ד דגלגלתא שהיא הרצון לקבל היותר גדול שבעולמות, ואין להם כח התגברות על בחינה כ"כ עבה, לכוון בה עמ"נ להשפיע. ונעשה מהם המקום לג' העולמות ב"ע: שמב"ש תתאין דת"ת שהם ז"ת דבינה דגופא נעשה מקום עולם הבריאה, ומג' ספירות נה"י שהם ז"א דגופא נעשה מקום עולם היצירה, ומהמלכות נעשה מקום עולם העשיה.

נמצא, כיון שנוצרה כאן בפעם הראשונה מציאות של כלים שרוצים לקבל עמ"נ לקבל מחמת שליטת הבחי"ד בהם, הם מהוים את המקום, דהיינו את הכלים והחסרון וההכנה להתגלות עולמות ב"ע, שהם עולמות דפרודא, אשר נפרדים מאור האלוקות שבאצילות. ויל"ה: אם מקום זה הוא כלים שנמצאים בשליטת מקבל עמ"נ לקבל, א"כ איך התפשטו שם מציאות שם עולמות בכלל, דמשמע שיש שם מציאות חיובית, כי כל עולם כולל י"ב פרצופים שמאירים במגון הארות? אלא ע"י תיקונים מסוימים שתיקנה המלכות דאצילות, וברירה מכללות הרשימות והניצוצין והכלים שנשאר לאחור שבירת הכלים, ותיקנה בהם תיקון דקדושה, ע"כ יכולים עולמות להתפשט במקום הנ"ל. ועכ"ז הם קרוים עולמות נפרדים, מחמת שמצויים תחת שליטת הבחי"ד המקורית שעומדת בפרסא שבין אצילות לב"ע. וא"כ אפשר לומר שענין המקום הוא גם הכנה, כעין גלות וחסרון, לכך שיאיר שם בכלל אור במקום זה ע"י עולמות ב"ע דקדושה.

סיכום: יש ג' מציאויות: א) א"ס, שהיו שם חכמה וחסדים ללא הגבלה. ב) א"ק ואצילות שיש שם חכמה וחסדים עם הגבלה. ג) עולמות ב"ע אשר יצאו במקום תנהי"ם דנקודות דס"ג, שיש בהם רק חסדים, ואסור שתתפשט שם חכמה, מטעם שנמצאים למטה משליטת הבחי"ד העומדת בפרסא.

קמדה ו' עיקרים כוללים יש להבחין בג' העולמות ב"ע: הא' הוא - מהיכן נעשה המקום לג' העולמות הללו. ויל"ה: הלא אין מקום ברוחניות? אלא הכוונה - היות שעולמות ב"ע מכונים עולמות הנפרדים, דהיינו שכבר אין מאיר בהם האור המקורי שבעולמות, אלא רק הארה בלבד של חסדים ללא חכמה. ואומר האר"י הק' שהכלים שבהם כבר אינם אלוקות. ממילא צריך להבין: היכן נעשתה ההכנה ליציאת העולמות הנפרדים הללו, וההכנה הזו היא שמכונה "מקום". הב' הוא - שיעורי קומת פרצופי ב"ע ועמידת העולמות בראשונה, בעת שנאצלו ויצאו מהנוקבא דאצילות. פירוש: הנה העליון של העולמות ב"ע היא המלכות דאצילות, שהיא המאצלת אותם. ויל"ה זאת: בשלמא עולם הבריאה נאצל ע"י המלכות דאצילות, דהיא העליון שלו. אבל עולם היצירה לכאורה צריך להווצר ע"י המלכות דבריאה, ולא ע"י המלכות דאצילות, ומדוע העליון של כל ג' עולמות ב"ע היא המלכות דאצילות? ובפשטות יל"ו, דהתשובה היא - מטעם שלצורך הולדה צריך מוחין דחכמה, שהם מוחין הבאים בכלים דקבלה. אבל אור דחסדים אינו מספיק לצורך הולדה, אלא רק לצורך חיות העולמות וקיומם. ולכן דוקא המלכות דאצילות שיש לה אור דחיה, היא המאצלת את עולמות ב"ע, אבל מלכות דבריאה אינה יכולה להאציל את היצירה, ומלכות דיצירה אינה יכולה להאציל את עולם העשיה, מטעם שיש בהן רק חסדים.

ויש עוד לזכור את הליך לידתו של פרצוף המלכות שנבנה מן התנהי"ם דו"א, דהנה כיון שהמלכות דו"א עלתה לחצי הת"ת מחמת צ"ב, ע"כ נפלו הכלים דתנהי"ם דו"א לרשותה, וע"כ גם כאשר נטהרת מן הצמצום, נשארים הכלים הללו ברשותה, והם המהווים את הכלים דפרצוף המלכות. וכדיוק באותו אופן צריך לומר - שהבחי"ד דא"ק שהתערבה בנקודות דס"ג רכשה את הכלים דתנהי"ם דנקודות דס"ג לרשותה, ממילא הם מהווים חלקים שלה. ולכן המלכות דאצילות שהיא למעשה העומדת במקום הת"ת דנקודות דס"ג, נחשבת כבעלת כל התנהי"ם דנקודות דס"ג שהם מקום ב"ע. ונמצא כל ב"ע הם חלקי המלכות דאצילות.

והנה המלכות דאצילות מולידה את ג' העולמות ב"ע בזמן שעומדת במקום בינה דאצילות, דהיינו במקום ישו"ת דאצילות, וממילא העולמות אינם נולדים במקומם הקבוע שלמטה מפרסא, אלא הם נולדים באצילות, וכאן רוצה לפרט את שיעור קומתם בעת לידתם. הנה הוא - כל אלו שיעורי קומה מהמוחין דתוספת, ומצב עמידתם, שהשינוי מטרם חטאו של אדה"ר. פירוש: הנה עולמות ב"ע נולדו ביום שיש דמעשה בראשית, במקביל ללידת נשמת אדה"ר, לאחר שנולדו בקומתם, קיבלו תוספת ועליה ע"י הארת קדושת השבת, אשר מתחילה להאיר בשעה החמישית של היום השישי, בסוד ה' ד"יום השישי".

הד' הוא - המוחין שנשתיירו בפרצופי ב"ע, ומקום נפילת העולמות, לאחר שנפגמו בחטאו של אדה"ר. פירוש: הנה אדה"ר חטא לפני כניסת השבת, אלא מחמת קדושת השבת נבלם הפגם הגדול שעשה, ונתגלה רק לאחר יציאת השבת. ואז ירדו עולמות ב"ע למטה מן הפרסא דאצילות, והפסידו את המוחין הגדולים דאצילות, שהיו להם לפני חטאו, ונשאר בהם רק אור דו"ק. והנה במקום נפילתם הקרוי המקום הקבוע של העולמות ב"ע דהשתא, סודרו להם ג' מוחין נשמה חיה יחידה, וזה פרטם: הח' הוא - המוחין דאמא שקיבלו פרצופי ב"ע אחר נפילתם

הבחן ב': בזמן לידת עולמות ב"ע עמד הז"א דאצילות במקום אבא והנוקבא דאצילות במקום אמא.

קמז) והבחן הב' שהוא - שיעורי קומת פרצופי ב"ע, ומקום עמידתם, בעת יציאתם ולידתם מכמן הנוקבא דאצילות. דע, שבעת הזאת כבר השיג הז"א בחינת חיה מאבא, והנוקבא כבר השיגה בחינת נשמה מאמא. וכבר ידעת שאין הזו"ן מקבלים המוחין מאו"א אלא בדרך עליה והלבשה (בנ"ל באות קמ"ב ע"ש), וע"כ נמצא הז"א מלביש את אבא דאצילות הנק' או"א עילאין, והנוקבא מלבשת לאמא דאצילות הנקראת ישו"ת. ואז הנוקבא דאצילות ביררה והאצילה את עולם הבריאה בכללות ה"פ שבו.

עולם הבריאה שנוגד מן הנוקבא, נולד מתחתיה, במדרגת ז"א דאצילות.

קמז) וכיון שהנוקבא עומדת במקום אמא, הרי היא נחשבת למדרגת אמא, כי התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. ולפיכך עולם הבריאה שנברר על ידה נבחן למדרגת ז"א, להיותו מדרגה תחתונה להנוקבא שהיא בחינת אמא, והתחתון מאמא הוא ז"א. ונמצא אז עולם הבריאה שעומד במקום ז"א דאצילות, מתחת להנוקבא דאצילות, שהיתה אז בחינת אמא דאצילות.

אור שלום

ואז הנוקבא דאצילות ביררה והאצילה את עולם הבריאה. בד"כ לומדים שמלכות הולידה את כל ב"ע!?! אלא הזווג שהיה באצילות מתפשט למטה ומתחלק.⁷⁴¹

קמז) התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. בשבת במנחה ז"א עולה במקום א"א ונעשה כמוהו, היינו יש לו אור היחידה. ויל"ה: האם ז"א משיג אז עביות דבחי"ג שהיא העביות דא"א,⁷⁴² או שיש לו עביות דבחי"א, אלא שמשיג את אור היחידה דבחי"א? ויל"ו, "נעשה כמוהו" פירושו - שיש לו את הדרגה שיש בעליון, אבל אינו משיג את המהות של העליון. היינו, ז"א במקומו יש לו נ"ר דרוח. כאשר עולה לבניה, משיג נשמה דרוח. כאשר עולה לאו"א, משיג חיה דרוח. כאשר עולה לא"א, משיג יחידה דרוח. נמצא שמשיג את אותה הקומה, היינו יחידה, אבל לא את המהות, היינו שאינו יכול להשיג יותר מיחידה דרוח. ולפי"ז כאשר מלכות עולה לאמא "ונעשית כמותה", אין הפירוש שיש לה עביות דבחי"ב, אלא שמשגת נשמה דנפש. במקומה יש לה נפש דנפש, וכשעולה לז"א יש לה רוח דנפש, וכשעולה למקום ישו"ת יש לה נשמה דנפש, במקום או"א משגת

קמז) מכמן הנוקבא דאצילות. לגבי ז"א למדנו שנוגד מבטן דאמא. אולם אליבא דאמת הוא יוצא מראש דישו"ת, אלא שבזמן עיבורו של ז"א נעשים או"א וישו"ת מדרגה אחת, ואז נבחן מטבור ולמטה של שניהם לבטן, ושם באמת הוא ראש דישו"ת. אלא שבאופן כללי מכונה מקום זה בטן, ובאופן פרטי מכונה ראש.⁷³⁸ יתכן שגם כאן אפשר להסביר כך, אלא שהוא לא מפרש. (לעיתים אומר שכל תחתון יוצא מאח"פ דעליון. וצל"ד שאח"פ דעליון נק' בטן).

לגבי פרצוף המלכות, למדנו ששורשה נובע ממלכות דז"א שעלתה לבניה דגופא דז"א הנקראת חזה, ומחזה ולמטה נק' בטן. אולם הוא איננו מפרש האם הזווג נעשה בראש דז"א או בגופו. וצל"ו שכל הזווגים נעשים בראש.⁷³⁹

והנוקבא כבר השיגה בחינת נשמה מאמא. ההכרח לכך הוא - מפני שבזמן שיש למלכות קטנות ור"ק אינה יכולה להוליד, ורק בזמן שיש לה מדרגת נשמה יכולה להוליד, ואז נקראת "גדולה".⁷⁴⁰ וצל"ד שגם נשמת אדה"ר שנק' "פנימיות ב"ע", נולדה ממלכות בזמן שעמדה במקום בינה דאצילות.

הערות וביאורים

הרשימות דש"ת דנה"י דא"ק, שהם זו"ן היסודיים של העולמות. ולידת הזו"ן היתה בתחילה לא מוצלחת, בעולם הנקודים, והיתה יותר כמין הפלה, מחוץ לקדושה. ואח"כ נולדים זו"ן כראוי בעולם האצילות. וכפי שזו"ן הושרשו בתחילה בבטן דאמא דא"ק, שהיא נקודות דס"ג, כך באצילות הושרשו בבטן דאמא דאצילות, ומשם נולדו. וכן ענין שהנוקבא מושרשת בחזה דז"א, היינו בתנה"ם שלו הוא ג"כ מן הטעם ההוא, כי ההריון של הבחינת דו"ן, הקשורות לתחתונים, מוכרח להיות באופן הזה של בטן, דהיינו תנה"ם דעליון, כי הקשר להולדת התחתון, הוא ע"י אח"פ דעליון היוצאים לחוץ מן העליון (עיין חלק י' אות פ"ד ד"ה ונודע).

ולפי הדברים הנ"ל א"כ המושג בטן שייך רק בצ"ב, ומה שכתבנו שנוהג גם בצ"א, הוא רק שורש לבחי' בטן העקרית הנוהגת בצ"ב. (739) כבר הערנו לעיל שיש כאן שיתוף בין בחי' ראש לבחי' גוף. (740) והלא רק ע"י חיה יכולים להוליד!?! ויל"ו דזהו חיה דנשמה. (741) רצ"ל שבאמת המלכות דאצילות עשתה זווג דהכאה לגבי כל ג' עולמות ב"ע, אלא שאח"כ התחלק זה בדרך סיבה ומסובב, היינו שהאור המיוחס ליצירה הושפע ע"י בריאה, והאור המיוחס לעשיה הושפע ע"י יצירה.

(742) עתיק נחשב לבחי"ד, וא"א לבחי"ג. ומ"מ מבחי' ז"א הבחי"ג הזו משפיעה אור היחידה, מטעם שמקום א"א הוא מקום הז"א דנקודים, שהיא מדרגתו השלימה דז"א דאצילות.

738) הנה למדנו בפרצופי עקודים שכל תחתון יוצא מזווג שנעשה בראש דעליון. ויש לתמוה - שהרי בגשמיות אנו רואים שהלידה היא מן הבטן דעליון ולא מן הראש!?! ויל"ו, דגם בפרצופי עקודים הלידה היא מן הבטן, דהיינו מן התנה"ם, שהרי למדנו, שמלכות דגוף דעליון הכוללת את בחי' תנה"ם שלמטה מטבור המכונים בטן, עולה למלכות דראש, ושם קונה את העביות דמטה למעלה דראש, ואח"כ יורדת שוב לגוף ומולידה את הפרצוף השני. נמצא שאליבא דאמת המלכות דגוף היא זו שמולידה, אלא בסיוע הבחינות דראש. ואפשר לדמות זאת להתעוררות גופנית שיש לאדם לזווג, והתעוררות זו מעוררת את טיפת הזרע לצאת מן המח, נמצא שיש שיתוף בכל זווג בין היסודות שבגוף לבין המח שבראש.

וכן צריך לומר באצילות, שהזווג דהכאה לצורך ז"א, או לצורך בריאה, נעשה בראש הישו"ת, שנחשב בערך כללות פרצוף הבינה לבטן. נמצא שוב שיתוף בין גוף לראש.

מאידך גיסא יש לעיין בחט"ז תשובה ל"ו, שם מבאר שבטן הוא מקום השרשת הצ"ב, דהיינו תנה"ם דנקודות דס"ג. דהנה בגשמיות מקום ההריון והתפתחות העובר הוא ברחם הנקבה, שמחמת זאת כולטת בטן הנקבה לחוץ, ושורש ענין זה נמשך מהתפשטות הנקודות דס"ג למטה מטבור דא"ק לצורך זו"ן אשר שם, שמחמת זאת יצאו לחוץ תנה"ם דנקודות דס"ג, דהיינו שיצאו לבר מהמדרגה. והנה שם הוא מקום ההריון השורשי של זו"ן דהעולמות, היות ושם נמצאים

ראשית חכמה

מאבא, והנוקבא כבר השיגה בחינת נשמה מאמא. וכבר ידעת שאין הזו"ן מקבלים המוחין מאו"א אלא בדרך עליה והלבשה. פירוש: כאשר התחתון משיג את מעלות העליון, אז נבחן שמלביש אותו, ואז יכול לקבל המוחין דעליון. וע"כ נמצא הזו"א מלביש את אבא דאצילות הנק' או"א עילאין, והנוקבא מלבשת לאמא דאצילות הנקראת ישו"ת. ואז הנוקבא דאצילות ביררה והאצילה את עולם הבריאה בכללות ה"פ שבו. נמצא שעולם הבריאה נאצל במקום הזו"א דאצילות, מתחת למקום עמידתה של הנוקבא שהוא מקום ישו"ת.

קמו) בקמ"ה לימדנו את ענין מקום ביי"ע, ובקמ"ו מדבר על עולמות ביי"ע עצמם מהיכן נולדו:

והבחן הב' שהוא - שיעורי קומת פרצופי ביי"ע, ומקום עמידתם, בעת יציאתם ולידתם מבטן הנוקבא דאצילות. פירוש: כפי שבגשמיות האשה מולידה את הבנים, כך ברוחניות בחי' המלכות של המדרגה העליונה, שהיא בחי' נוקבא, היא המולידה את המדרגה התחתונה. וכעת רוצה לבאר מהו שיעור הקומה, דהיינו שיעור האור שהשיגו פרצופי ביי"ע, בעת שנולדו מבטן הנוקבא דאצילות, דהיינו מן התנהי"ם שלה. דע, שבעת הזאת כבר השיג הזו"א בחינת חיה

פתיחה לחכמת הקבלה

ד"ר דעולם היצירה עמדו במקום הנוקבא דאצילות, וו"ת דיצירה עמדו במקום ו"ר דבריאה.

קמח) ועפ"י נבחן עולם היצירה, שנברר ונאצל ע"י עולם הבריאה, שהוא או במדרגת הנוקבא דאצילות, להיותו מדרגה תחתונה לעולם הבריאה, שהיה או בחינת הו"א דאצילות, והתחתון מהו"א הוא בחינת נוקבא. אמנם לא כל הע"ם דעולם היצירה הן בחינת הנוקבא דאצילות, אלא רק הו"א ראשונות דיצירה בלבד. והמע"ם הוא - כי יש ב' מצבים בהנוקבא, שהם פכ"פ ואב"א, שבהיותה פכ"פ עם הו"א קומתה שוה אל הו"א, ובהיותה אב"א היא תופשת רק ד' ספירות תנה"י דו"א. ומשום שאז היה מצב כל העולמות רק אב"א, לא היו בבחינת הנוקבא אלא ד"ם לבר, וע"כ גם עולם היצירה אין לו במקום הנוקבא דאצילות, רק ד"ם ראשונות שלו. ושאר ששה תחתונות דיצירה, היו בששה ספירות ראשונות דעולם הבריאה של עתה, דהיינו ע"פ תכונות מקום כו"ע שבהבחן הא' הנ"ל (באות קמ"ה), ששם נפלו העולמות כו"ע אחר חטאו של אדה"ר, ושם הוא מקום קביעותם עתה.

אור ברוך

ציור י'

מקום אצילות עמידת בי"ע בעת יציאתם ולידת נשמת אדה"ר

ז"א דאצילות	ע"ס דבריאה
מלכות דאצילות	ד"ר דיצירה
פרסא	פרסא
ראשונות דבריאה ששה	ששה תחתונות דיצירה
חזה דבריאה	מלכות דיצירה
ד"ת דבריאה	ד"ר דעשיה
מלכות דבריאה	
ראשונות דיצירה ששה	וי"ת דעשיה
חזה דמקום בי"ע	מלכות דעשיה
ד"ת דיצירה	
ע"ס דעשיה	

עולם הבריאה

אור שלום

חיה דנפש, ובנעילה דיוהכ"פ עולה למקום א"א ומשגת יחידה דנפש (בבחי' אחוריים).⁷⁴³

קמח) ב' מצבים בהנוקבא, היינו בפרצוף המלכות. שהם פכ"פ ואב"א, שבהיותה פכ"פ עם הו"א קומתה שוה אל הו"א, ומצב זה נק' "ב' מאורות הגדולים". (ק"ק. הלא מצב ד"ב' מאורות הגדולים" עדיין נק' אחוריים?).⁷⁴⁴ (עיין ב"אור שלום", אות ק"נ ד"ה "בבחינת פכ"פ" ובהיותה אב"א, היא תופשת רק ד' ספירות תנה"י דו"א, שמחזה ולמטה שלו. ויל"ה: הלא ישו"ת ג"כ עומד מחזה ולמטה דאו"א, ומדוע אין אומרים שיש לו רק ד' ספירות? ובכדי להבין זאת, צריך להבין מדוע אין למלכות אלא ד' ספירות: ויל"ד אשר ענין בנין המלכות נוצר רק ע"י צ"ב, ומלכות דו"א שעלתה לחזה דו"א היא המקור לפרצוף המלכות. מלכות מבחי' או"י היא בחי' מקבל עמ"נ לקבל, שעליה היה צמצום. ע"כ משמשת מלכות בכל המדרגות, רק בתור מסך ועביות המוליד או"ח. אולם פרצוף, מוכרח שיהיה לו אור ישר, א"כ איך נוצר פרצוף המלכות? ההתחלה היתה בעוה"נ, ועליה נאמר: "בתחילה ברא את העולם במידת הדין, ראה שאין העולם מתקיים", היינו שאין פרצוף מלכות יכול לצאת, "ע"כ שיתף מדת הרחמים בדין", ועי"ז יכול היה לצאת פרצוף המלכות, ושיהיה לו כלים דאו"י.

ומסביר לנו כך: מלכות דו"א עלתה לבינה דגופא דו"א שהיא ת"ת, ע"כ נמצאים הנהי"ם דו"א תחתיה, היינו שנחשכו מחמת שליטת מקבל עמ"נ לקבל דילה. וזה מכונה צמצום ב'. אח"כ ע"י זווג ע"ב ס"ג ועוד תיקונים, המלכות שעמדה בת"ת, חזרה וירדה למקומה, וכבר יכולים לשמש עם הנהי"ם הללו, היות שכבר נטהרו מהצמצום שהיה במלכות. והיות שאין העדר ברוחניות, ע"כ לומדים שהמלכות עודנה עומדת בחזה, ועדיין נמצאים הנהי"ם תחת המלכות, אלא שהצמצום ובחי' מקבל עמ"נ לקבל ירד מהם. ע"כ המלכות יכולה להשתמש עם הנהי"ם הללו, וכעת מקבלת שם "נוקבא הנפרדת", כיון שנפרדת מ"א. כמו"כ מכונה תהליך זה בשם "מלכות דעליון נעשית כתר

הערות וביאורים

שהן מתראות בנפש הרב. ואלויבא דאמת אין אדם יכול להשיג את המהות שלו עצמו, ומכש"כ לא מהויות אחרות. כי המהות של כל נברא היא מציאותו בא"ס ב"ה, אשר לא ניתנה להשגת הנבראים. (744) יש להתפלא - איך חיבר האו"ש את ענין ב' מאורות הגדולים עם פכ"פ, כי בב' מאורות הגדולים, המלכות יונקת מקו שמאל דבינה, והז"א נאחז בקו ימין דבינה, ואינם כלל בזווג זע"ז, ואילו פכ"פ מורה על זווג !? ולכן יותר נראה לפרש כפשוטו - שפכ"פ משמעותו שהם באמת בזווג, שהמלכות מקבלת גדלות מן הז"א. ואב"א מורה על מצב של קטנות, שאינם עדיין בזווג, והוא כולל את מצב "ב' מאורות הגדולים". אם כי בפשטות אב"א מורה על קטנות ממש, שיש למלכות רק גו"ע בכל ספירה. יתכן שהאו"ש גורס כאן שפכ"פ מורה על ב'

(743) כאן רצ"ל שהנברא לעולם אינו יכול לצאת מגבולותיו עצמו. כי לכל אדם יש תכונות מסוימות, והן האישיות שלו. ואינו יכול להחליף את האישיות. אלא יכול לפתח את האישיות, או להגדילה בכמות ובאיכות, אבל לא להחליפה. וזה שחפץ להשמיענו, דכיון שגדר הז"א מצד האור הוא רוח, לעולם אינו יכול להשיג יותר מרוח, וכל הגדלות שלו היא רק במסגרת אור הרוח. וכן המלכות כיון שגדרה הוא אור הנפש, אינה יכולה להשיג אור אחר מלבד נפש. נמצא מש"א "התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו", אין הכוונה שמשגי את העליון, אלא שמשגי את שלימותו שלו, בדומה לעליון שיש לו את שלימותו שלו. הדבר דומה לאדם שלומד אצל רב מסוים, ומתוך הידיעות שקונה מן הרב מפתח את עצמו, אבל אינו יכול להשיג את הידיעות האלו כפי

ראשית חכמה

הבינה דאצילות, וקיבלו גדלות, ומדוע נחשב זה אב"א? ויל"ו, דזהו יחסית לשלימות ששיגו אח"כ. דהנה כיון שהו"ת דיצירה וכל הע"ס דעשיה עדיין נמצאות לבר מאצילות, בערך זה נבחן שחסרות ג"ר דחיה ויחידה, כי הו"ת דיצירה אמורות להמשיך ג"ר דחיה, והע"ס דעשיה אמורות להמשיך יחידה. ובערך החסרון של בחינות אלו נבחן מצב העולמות לאב"א. וע"כ גם עולם היצירה אין לו במקום הנוקבא דאצילות, רק ד"ס ראשונות שלו. ושאר ששה תחתונות דיצירה, היו בששה ספירות ראשונות דעולם הבריאה של עתה, רוצה להסביר מה"פ "של עתה": דהיינו ע"פ תכונות מקום ב"ע שבהבחן הא' הנ"ל, דהיינו שמקום ב"ע נקבע בנקודות דס"ג, דהנה הנקודות דס"ג נתחלקו ע"פ הצ"ב, באופן זה: חב"ד חג"ת דנקודות דס"ג שהן למעלה מהצמצום נעשו המקום לעולם האצילות. ב' ש"ת נעשו מקום בריאה, נה"י נעשו מקום יצירה, ומלכות דנקודות דס"ג נעשתה מקום עשיה. וכשרוצה לתחום את המקום שבו עומדות שישה ספירות תחתונות דיצירה, שהוא מקום בריאה הקבוע, נותן סימן שזהו ע"פ מה שנקבע בנקודות דס"ג, דהיינו מקום ב' שלישי תתאין דת"ת דנקודות דס"ג. ששם נפלו העולמות ב"ע אחר הטאו של אדה"ר, כי לאחר החטא נפל עולם הבריאה למקומו הקבוע של עתה, וז"ש: ושם הוא מקום קביעותם עתה.

קמח) ועפ"ז נבחן עולם היצירה שנברר ונאצל ע"י עולם הבריאה, שהוא עולם היצירה או במדרגת הנוקבא דאצילות, להיותו עולם היצירה מדרגה תחתונה לעולם הבריאה, שהיה אז בחינת הו"א דאצילות, ותחתון מהו"א הוא בחינת נוקבא.
אמנם לא כל הע"ס דעולם היצירה הן בחינת הנוקבא דאצילות, אלא רק הד' ראשונות דיצירה בלבד. והמעם הוא - כי יש ב' מצבים בהנוקבא, שהם פב"פ ואב"א, שהם ב' הבחינות היורר קיצוניות, כי פב"פ היא הגדלות השלימה, ואב"א הוא קטנות גמורה. שבהיותה פב"פ עם הו"א קומתה שוה אל הו"א, מטעם שמשגת גם בחי' מחזה ולמעלה. דהנה ליעקב היו ב' נקבות לאה ורחל. וזה נמשך מבחי' הו"א, שמחזה ולמעלה יש לו נוקבא גדולה המכונה לאה, המשמשת בחסדים מכוסים, ומחזה ולמטה יש לו נוקבא קטנה המכונה רחל, המשמשת בחסדים מגולים בהארות חכמה. ובמצב פב"פ נבחנת רחל שמשגת גם את הכלים דבחי' לאה, שמחזה ולמעלה, כי פרצוף לאה, למרות שמצד עצמו משמש רק בחסדים, מ"מ מקבל אור החיה עבור המלכות שהיא רחל. ובהיותה אב"א היא תופשת רק ד' ספירות תנה"י דו"א. ומשום שאז היה מצב כל העולמות רק אב"א, לא היו בבחינת הנוקבא אלא ד"ס לבד. יל"ה: מדוע אומר שמצב העולמות היה אב"א, הלא זו"ן עמדו במקום

פתיחה לחכמת הקבלה

ד"ר דעשיה עמדו במקום ד"ת דבריאה, ו"ת דעשיה עמדו במקום ו"ר דיצירה, ונמצא מקום י"ד ספירות שמחזה דיצירה ולמטה (ד"ת דיצירה וע"ס דעשיה) הם מדור לקליפות בלבד.

קמט) ועולם העשיה שנברר ע"י עולם היצירה נבחן למדרגת בריאה של עתה, כי מתוך שעולם היצירה היה או במדרגת הנוקבא דאצילות, נמצאת המדרגה שמתחתיה, עולם העשיה, שהוא בבחינת עולם הבריאה של עתה. אלא מתוך שרק הד"ר דיצירה היו בבחינת הנוקבא דאצילות, והשש תחתונות שלה היו בעולם הבריאה, לכן גם עולם העשיה שמתחתיה, נמצאות רק הד"ר שלו בבחינת ד"ס תחתונות דעולם הבריאה, והשש התחתונות דעולם העשיה היו במקום שש ראשונות דעולם היצירה של עתה. ונמצאו אז י"ד הספירות, שהם נהי"ם דיצירה של עתה וכל הע"ס דעולם עשיה של עתה, היו ריקנות מכל קדושה, ונעשו למדור הקליפות, כי רק הקליפות היו נמצאות במקום י"ד ספירות הללו. כי העולמות דקדושה נפתימו במקום החוזה דעולם היצירה של עתה כמבואר. והנה נתבארו מדרגות שיעורי הקומה של פרצופי ב"ע, ומקום עמידתם, בעת שנאצלו בראשונה.

אור ש"ס

הצמצום, ויש עולמות ב"ע שהלבישו את "המקום" לאחר חטאו של אדה"ר. א"כ באומרו שו"ת דיצירה היו במקום ו"ס ראשונות דבריאה, הכונה למקום בריאה.

סיכום: כאן בהבחן הב', רוצה לבאר לנו מהו גובה קומתם של ג' עולמות ב"ע. לפי"ז נבין שעולם הבריאה בעמדו במקום ז"א יש לו בחי' רוח דאצילות, ועולם היצירה שד"ר שלו עומדים במקום המלכות, יש לו נפש דאצילות.

קמט) י"ד הספירות וכו' היו ריקנות מכל קדושה, כיון שמלכות דעשיה עמדה במקום חוזה דיצירה.⁷⁴⁸ ונעשו למדור הקליפות. הקליפות יצאו בפעם הראשונה, כאשר היתה מציאות שקיבלו עמ"נ לקבל. פירוש: כאשר נעשה צ"ב, רצו לקבל עמ"נ לקבל, אולם לא היה אור אותו יוכלו לקבל עמ"נ לקבל, שכן למטה מטבור דגלגלתא היו רק רשימות.⁷⁴⁹ משא"כ בעוה"נ בזמן שביה"כ, עד שהאור

לתחתון", היינו מה שהיה בתחילה סיום דז"א. נעשה כעת כתר דפרצוף המלכות, והנהי"י שנטהרו מן הצמצום, נתחלקו לט' פרקין, והם ביחד ע"ס דפרצוף המלכות. נמצא, כל בנינה מתחיל רק מחזה ולמטה דז"א.

רואים אנו שאין שום קשר בין תהליך זה לבין ישו"ת ואו"א, ואין אנו יכולים להקיש מענין זה לרעהו.⁷⁴⁵

ומשום שאז היה מצב כל העולמות רק אב"א. ויל"ה: אם היה מצבם אב"א, איך יכלו להוליד? הלא קטן אינו מוליד? אלא הכונה לאב"א מבחי' מוחין דחיה.⁷⁴⁶

ע"פ תבונות מקום ב"ע.⁷⁴⁷ יש להבחין בבי' ענינים: א. מקום ב"ע כנ"ל אות קמ"ה. ב. עולמות ב"ע, שהם עולים ויורדים. ונראה שרוצה להסביר, איך יתכן שו"ת דיצירה עמדו במקום בריאה, הלא בריאה עמדה במקום ז"א? ע"כ מחלק, שיש מקום ב"ע שנעשה תיכף עם

הערות וביאורים

עבורה (ויתבאר במקומו).

(746) ענין אב"א הוא מצד מוחין דחיה. דהיות וכל הזווגים על אח"פ דעליה, לכן נבחן שיש רק ו"ק דחיה. ומכיון שפרצוף המלכות צריכה להוליד את העולמות דבי"ע, לכן נבחן בה ההיכר של אב"א ושל החסרון. ומכיון שהיא היחידה שנבנית מנהי"ם דעליון, לכן אב"א שלה ניכר בתוך ד' ספירות אלו.

(747) פירוש: בכל קומת מוחין שמשגיגים הזו"ן יש להבחין ב' מערכות: מערכת אחת היא עי"מ דאחורים, דהיינו סדר להשגת הכלים ותיקונם. ומערכת שניה עי"מ דפנים, שהוא סדר השגת האורות עמ"נ להשפיע. וכאן רצ"ל שמצב העולמות נבחן לאב"א מצד גילוי מוחין דחיה, דהיינו שעדיין אוחזים בשלב תיקון הכלים דעביות דבחי"ג, הממשיכים מוחין חיה. ומכיון שמצד מוחין דחיה המצב אב"א, ובמצב של אב"א המקורי אין הנוקבא משגת מן הז"א אלא ד' ספירות כנ"ל, נמצא עולם היצירה שמלביש במקום הנוקבא יש לו ד' ספירות וע"ד הרמז יל"ו, דהנה עולם היצירה הוא עביות דבחי"ג האמיתית שבעולמות. והנה מכיון שאוחזים העולמות רק בסדר תיקון הכלים דבחי"ג כנ"ל, ע"כ לא יכולות להיות בעולם האצילות יותר מד"ס עליונות דיצירה שהן כתר חכמה בינה חסד, שהן למעשה כלים דהשפעה, וממילא לא יכול להמשך יותר מאשר נפש רוח דחיה שהוא אור לתיקון הכלים. אבל בזמן שיכנסו גם ו"ת דיצירה לאצילות, שהם כלי הקבלה דיצירה, אז ימשכו עי"מ דפנים דחיה.

(748) פירוש: מלכות דעשיה היא המלכות המסיימת את העולמות דקדושה, וכיון שעמדה בחוזה דיצירה, נמצא משם ולמטה כבר אין מאיר אור דקדושה.

(749) דד-ג', אבל אור ממש לא היה, וממילא לא היה לנקודות דס"ג מה לקבל. נמצא שרצו לקבל עמ"נ לקבל, אבל לא היה מה.

מאורות הגדולים, כי באב"א היא תופשת רק ד' ספירות, ובב' מאורות הגדולים יש לה כל הע"ס, לכן אינו רוצה ליחס את ב' מאורות הגדולים לבחינת אחורים.

(745) סיכום: שאל: מדוע מחשיב למלכות ד' ספירות תנהי"י דז"א, עד כדי כך שעולם היצירה שעומד במקומה יכול לגלות רק ד"ר שלו, ולא יותר, הלא גם ישו"ת מלבישים על תנהי"י דאו"א, ואין אנו אומרים שיש להם רק ד' ספירות?! וע"ז מתרץ: לישו"ת יש בנין מעצמם, ורק מלבישים על ד' ספירות תנהי"י דאו"א. משא"כ למלכות אין כלל בנין מבחינתה עצמה, שהרי בחינתה עצמה היא מקבל עמ"נ לקבל, אלא מוכרחת להבנות מד' הספירות תנהי"י דז"א. נמצא זה שמחשיב את המלכות לד' ספירות הנ"ל, הוא לא מטעם שמלבישה שם, אלא מטעם שכל בנינה נעשה מד' ספירות הללו.

ויש להעיר על ההנחה היסודית של האו"ש שאין אומרים שישו"ת יש ד' ספירות: הנה בחי"י אות כ"ט אומר הרב: דע כי למעלה באמא עלאה יש ג' בחינות: א' נק' ס' ונקרא בינה. והב' נקרא ס' סתומה ונקרא תבונה. והג' נקרא ד' ונקרא ג"כ תבונה. עכ"ל. ומפרש באו"פ: נקרא ישו"ת בשם ד' הרומזת על ד' הספירות נהי"ם דאו"א שהמה המוחין דישו"ת. עכ"ל. אלא התשובה כנ"ל, נכון שישו"ת מכונה בשם ד', אולם לא מצד הענין דמלכות, דהנה המלכות נחשבת לד' מטעם שכל בנינה הוא מד' ספירות, משא"כ בישו"ת אין מדובר על בנין, אלא סתם שמלביש על ד' ספירות אלו. אבל ע"ז יל"ש: אם זהו ההסבר, מדוע מגביל שתופשת שיעור ד' ספירות רק בהיותה אב"א? אם זהו ענין שורשי מהותי שנבנתה מד' ספירות הללו, צריך זה להיות תמיד, גם במצב פב"פ? ויל"ו, דמלכות מסוגלת לקבל גם ספירות שלמעלה משורשה, דהיינו הספירות שמחזה ולמעלה דז"א, ע"י בחי' לאה שעומדת שם ומקבלת המוחין

ראשית חכמה

כלל, הן אשר נעשו לקליפה. והמושג "קליפה" משמעותו דבר חיצוני, דהיינו כלים חיצוניים שלא ניתנים לחיבור לתוך מערכת הקדושה.

יל"ה את כללות ההבחן הב', שמציג את מקום ב"ע בזמן שנולדו, שעומדים מז"א דאצילות ולמטה עד המקום הקבוע דחזה דיצירה. ומדוע לא נולדו ב"ע מיד במקום ב"ע, דהיינו למטה מן הפרסא, בריאה בב' שלישי ת"ת דנקודות דס"ג, יצירה בנה"י דנקודות דס"ג, ועשיה במלכות דס"ג? ויל"ו, דלפני לידת ב"ע ונשמת אדה"ר כבר השיגו הזו"ן בחי' אחרים דמוחין דחיה, וממילא יוצא שהולד אשר נולד נמצא באיכות גבוהה, מז"א דאצילות ולמטה. דהנה המגמה הכללית היא - לתקן את כל הבחינות שנשברו בשבירת הכלים, ולהעלות את הכלים היותר נמוכים לאצילות, בכדי שיקבלו על עצמם את החוקים דאצילות. ולכן המגמה הכללית היא - שזו"ן יעלו למדרגות גבוהות, כי משמעות עלייתם היא - שמתבררות בכל פעם בחינות יותר נמוכות ומקבלות על עצמן את התיקונים דאצילות. וכן אותו ענין לגבי ב"ע, דהנה בריאה יצירה עשיה, באים מבירורים של בחי"ב ובחי"ג ובחי"ד של השבירה. וודאי המגמה המוצהרת היא להעלותם מה שיותר גבוה, כי פירושו של דבר שהבחי"ב והבחי"ג והבחי"ד מקבלים על עצמם את חוקי האצילות ביותר. ונמצא כיון שהזו"ן נמצאים בהיכל או"א, היינו שמסוגלים לברר מה ששייך להם מצד בחי"ג דעביות, ממילא מקבלים יכולת לברר את הבחינות הנמוכות של העביות דב"ע תיכף ומיד למדרגות יותר גבוהות, מאשר מקומם שנקבע לאחר החטא.

קמט) ועולם העשיה שנברר ע"י עולם היצירה, כי כל עליון מברר את התחתון שלו, נבחן למדרגת בריאה של עתה. ויל"ה: אם עולם היצירה עצמו היה בבחי' אב"א כנ"ל, א"כ איך בירר את עולם העשיה, הלא קטן אינו מוליד? ויש לומר שהמושג אחרים כולל אף את הגדלות דכלים, ולא רק קטנות דכלים, ובמצב שיש גדלות דכלים כבר אפשר להוליד את התחתון (ח"ט אות ק).

ונמצאו אז י"ד הספירות, שהם נהי"ם דיצירה של עתה וכל הע"ם דעולם עשיה של עתה, היו ריקנות מכל קדושה, ונעשו למדור הקליפות, כי רק הקליפות היו נמצאות במקום י"ד ספירות הללו. כי העולמות דקדושה נסתיימו במקום החזה דעולם היצירה של עתה. יל"ה: מהו ההבדל בין קדושה לקליפה? ויל"ו, הנה לאחר שבירת הכלים נתערבו המלכים אלו באלו, וכן מעורבת בהם הבחי"ד דגלגלתא, שהיא למעשה גרמה לשבירתם. ובעולמות אב"ע מבררים את הניתן לביורו. הדבר דומה לשק של חיטה, שבוררים את תכולתו, ומניחים את האוכל בצד אחד, והפסולת בצד שני. נמצא שיש להבחין ג' הבחנות: א) השק שבו מעורב הכל פסולת ואוכל. ב) האוכל שכבר נתברר. ג) הפסולת שכבר נתבררה. נמשל: א) יש בחינה שבה הכל מעורב יחד הטוב והרע וזה מכונה מלכים. ב) בחינת הקדושה שנתבררה לצד אחד, וממנה נוצרו העולמות דקדושה. וקדושה הן אלו הבחינות שנתבררו שהן ראויות לקבל על עצמן את התיקונים דמסך ואו"ח של אצילות. ג) בחינת הטומאה שנתבררה לצד שני, והיא המכונה ל"ב האבן. דהיינו כל בחינות המלכויות דבחי"ד אשר אינן יכולות להתקן בשיתא אלפי שני

אור שזום

מכלים דהשפעה. 4. כלים דאחוריים לכשלעצמם. בי"ע דקדושה נעשו מכלי קבלה שנכללו מכלים דהשפעה, ע"כ מאיר במקומם רק אור דחסדים, כיון שכלים דהשפעה יכולים לקבל אך אור דחסדים. ובאצילות, הגדלות יוצאת על כלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, ע"כ יכול אור החכמה להאיר למעלה מהפרסא. בגמיה"ת, הכלים דקבלה שהיו צריכים לקבל את אור החכמה למטה מפרסא, אולם נשברו, אכן יקבלו את אור החכמה. ואז יקראו בי"ע בשם אצילות, מפני שיאיר אצלם אור החכמה.⁷⁵² אולם עדיין יל"ה, בענין שלמדנו אשר כלים דפנים דז"ת דנקודים, כלים דהשפעה דגוף, ג"כ נשברו, איך יתכן שכלים דהשפעה ישברו, היינו שיקבלו עמ"נ לקבל, הלא הם רק משפיעים? ת' - היות שהיתה להם בקטנות רק הארה מועטת, ויש כלל אשר אור דחסדים, דהיינו ז"א, נצרך להשלמה, או ע"י אור החכמה או ע"י אור הבינה. וכאן לא היה להם דבר, לא אור החכמה ולא אור הבינה, ע"כ היו במצב של חוסר סיפוק. לכן כשבא אור הגדלות, קיבלו גם כלים דהשפעה מאור הזה השייך לכלים דקבלה, והתערבו עם כלי הקבלה, ע"כ נשברו.⁷⁵³ ומכיון שלמעלה נתערבו כלים דהשפעה עם כלים דקבלה, ע"כ כשירדו למטה, ולשניהם היה מצב זהה של ריקנות מאור, נכללו כל אחד מרעהו.⁷⁵⁴

הערות וביאורים

בנקודים קיבלה אותו המלכות אף בכלים דהשפעה שלה, מטעם שהיו חסרי סיפוק כנ"ל, ולכן גם הכלים דהשפעה שלה נמשכו למקום בי"ע ונשברו ומתו.

נכתב עוד בשיעור: קבלו גם כלים דהשפעה מאור הזה השייך לכלים דקבלה. היות ולכלים דהשפעה לא היתה שמחה ושלימות בהשפעה, לכן כאשר התגלה אור הגדלות, שהוא אור השייך לכלים דקבלה, קיבלוהו. ואין לשכוח שהמדובר כאן על מלכות שטבעה רצון לקבל, שעוסקת בהשפעה, אבל באם אין ההשפעה מתוקנת לגמרי בשלימות, א"כ מתגלה טבעה המקורי שהוא הרצון לקבל. בדומה לאדם שמתחיל לעשות פעולות השפעה, כגון לאסוף כסף בשביל חתן, ואח"כ מכניס את כל הכסף לכיסו.

754) אין מובן מה שאומר האו"ש, דאם נתערבו אחד בשני כבר למעלה, לשם מה נתערבו למטה? והנה לקמן מסביר ענין זה, דמה שנכללו הכלים אלו מאלו למעלה, היה באופן שכלי הקבלה המשיכו את האור, וכלים דהשפעה נכללו מהמשכתם זו, נמצא שהשולט היו כלי הקבלה. וההתכללות הזו שנכללו כלי ההשפעה מן הכלים דקבלה היתה לצורך שבירתם. אבל א"א לשמש בהתכללות זו אח"כ באצילות, כי הם כלים גדולים. אבל כאשר נכללו אלו מאלו למטה, במצב שכבר אין אור כלל, וכבר אין המשכה כלל, אז נכללו כלי ההשפעה מכלי הקבלה, אבל במצב שכלי ההשפעה הם השולטים ולא כלי הקבלה. כי לאחר השבירה כבר מובן הדבר, שצריכים כלי ההשפעה לשלוט. ונמצא שרק ע"י השבירה התאפשרה המציאות של המשכת החכמה ע"ד האצילות, היינו שהעצם הוא כלי השפעה ונכללו מרצונות של קבלה. משא"כ מטרם השבירה העצם והעיקר של המדרגה היה כלי הקבלה, וכלי ההשפעה נכללו מן העצם הזה. ונמצא בזאת שרוצה להסביר מדוע ענין השבירה היה מכוון, דאילו לא השבירה לא היו נוצרים סוג הכלים דאצילות, וממילא לא היתה שייכת המשכת חכמה כלל לאחר השבירה. אבל ע"י שכלים דהשפעה נכללו מכלי קבלה, ע"כ יש אפשרות להמשיך אורות קטנים, דהיינו הארה קטנה של חכמה.

עוד נכתב בשיעור: והתערבו עם כלי הקבלה. היינו עצם זה שהכלים

הסתלק, הספיקו לקבל "ביני לביני" איזו הארה בעמ"נ לקבל, ע"כ שם יצאה מציאות של קליפות.⁷⁵⁰ כי רק הקליפות היו נמצאות במקום י"ד ספירות הללו. בחלק ט"ז מבאר כך: מקום בי"ע נבחן לפרצוף שלם. הט"ר נבררו, אולם המלכות של כל בחינה, המכונה "לב האבן", לא נבררה. כמו"כ למדנו אשר בכל מדרגה, ואפילו בא"ק, מטבור ולמעלה נק' ט"ר, ומטבור ולמטה הוא התפשטות המלכות. (לפעמים לומדים טבור ולפעמים חזה ושניהם בחי' ת"ת). וכאן הסדר הוא באופן זה: בריאה נקראת ראש. ו"ר דיצירה הם הגוף שמחזה ולמעלה, ועד שם נק' ט"ר. ומחזה דיצירה ולמטה הוא בחי' מלכות, שם נעשה מדור קבע לקליפות.⁷⁵¹

והנה נתבארו מדרגות שיעורי הקומה של פרצופי בי"ע. א. צל"ה: א. למדנו שבי"ע נק' "חלל הפנוי", היינו מקבל עמ"נ לקבל, ושם נפלו הכלים בזמן השבירה שרצו לקבל עמ"נ לקבל, א"כ איך תיתכן שם מציאות של בי"ע דקדושה? ב. הרב אומר שבאצילות נתקנו אך כלים דפנים, פלי השפעה. א"כ איך תיתכן גדלות שם?

ויל"ד אשר בזמן שביה"כ, נשברו הן כלים דפנים והן כלים דאחוריים, והם נתערבו זה עם זה למטה. נמצא יש שם כמה מדרגות: 1. כלים דפנים, דהיינו כלי השפעה, לכשלעצמם. 2. כלים דפנים שנכללו מכלים דאחוריים, מכלים דקבלה. 3. כלים דקבלה שנכללו

750) נמצא, מציאות של קליפות, היא דוקא בזמן שהאדם מקבל תענוג אלוקי עמ"נ לקבל בפועל, אז נחשב זה לקליפה. דהנה קליפה היא כח שליטה באדם, ובאם אין הרצון לקבל משיג תענוג, אין לו במה לשלוט על האדם. אבל אם משיג תענוג, נמצא שאפשר להשיג תענוג ע"י מקבל עמ"נ לקבל, ובזה שולט על האדם.

אולם יל"ה: מזה שהצמצום בנקודות דס"ג לא יצר קליפות, ואילו השבירה כן יצרה קליפות, נראה שרצון ללא מעשה הוא פחות חמור מן המעשה. ואיך יתישב זה עם דברי חז"ל: הרהורי עבירה קשים מעבירה? וצ"ע.

עוד יל"ו, אצילות דומה כמו צדיק, כי אצילות בנוי מכלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, וזה דומה לצדיק אשר נכלל ממשכות של רשעים, ומתקן אותם. לעומת זאת עולמות בי"ע דומים לרשעים שעשו תשובה, וצריכים להיות דבוקים בתשובה שלהם, ולכן יש בבי"ע רק חסדים.

751) סיכום: כל בי"ע נחשבים לפרצוף אחד, החזה דיצירה הוא בחי' החזה דכללות בי"ע, ועד שם נבחנות ט"ר של בי"ע, ומשם ולמטה הוא בחי' מלכות דבי"ע שאינה ניתנת לתיקון, וממילא שם מדור הקליפות, דהיינו כל בחינות הרצון לקבל שאינן ניתנות לתיקון בשיתא אלפי שני.

752) פירוש: בגמר התקון בלע המוות לנצח, היינו שהכלים דקליפות יהפכו להיות קדושה, כי גם עצם המלכות תתוקן עמ"נ להשפיע, וממילא יתפשט אור החכמה עד נקודה דעוה"ז, ולכן עד שם יבחן לבחי' אצילות, שהוא מלשון "ואהיה אצלו אמון".

753) יש לזכור שאין מדברים על כלים דהשפעה לכשלעצמם, אלא כל המדובר הוא אודות המלכות שתכונתה רצון לקבל עמ"נ לקבל, והיא אשר מתגברת על עצמה ועוסקת בהשפעה, וזה מכונה כלים דהשפעה. ממילא כיון שמלכות שלמטה מטבור זקוקה להשלמתה - או לאור החכמה או לאור חסדים דבינה, ולא היו לא זה ולא זה, ממילא יוצא שהגם שהמלכות תפקדה בבחי' השפעה, מ"מ לא היתה לה שלימות בכך, אלא פעלה מתוך חוסר ברירה. ובעצם כל הזמן השתוקקה לכך שתוכל לקבל חכמה. וממילא כאשר האיר אור הגדלות

הבחן ג': עליית העולמות בשעה החמישית בערב שבת, והעליה שנעשתה בין הערביים.

קנ ועתה נבאר הבחן הנ', שהוא שיעורי קומה דפרצופי ב"ע ומצב עמידתם, שהיה להם מהמוחין דתוספת, ממרם חטאו של אדה"ר. והוא - כי ע"י הארת תוספת שבת היו להם אז ב' עליות: הא' בשעה חמישית, בערב שבת שבו נולד אדה"ר, שאז מתחילה להאיר תוספת שבת, בסוד הה' דיום הששי, ואז השיג הז"א בחינת יחידה, ועלה והלביש לא"א דאצילות, והנוקבא בחינת חיה, ועלתה והלבישה לאו"א דאצילות, והבריאה עלתה לישסו"ת, והיצירה עלתה כולה לז"א, והד"ס ראשונות דעשיה עלו למקום הנוקבא דאצילות, והשש תחתונות דעשיה עלו במקום שש ראשונות דבריאה. ועליה הב' היתה בערב שבת בין הערבים, שע"י תוספת שבת, עלו גם הו' תחתונות דעשיה למקום הנוקבא דאצילות, והיו עומדים עולם היצירה ועולם העשיה בעולם האצילות, במקום זו"ן דאצילות, בבחינת פב"פ.

הבחן ד': ירידת העולמות לאחר חטאו של אדה"ר. זו"ן חזרו למקומם בו"ק ונקודה. ואילו ב"ע ירדו מתחת לפרסא דאצילות, עד שנשתלשלו ר"ת דיצירה וע"ס דעשיה למדור הקליפות.

קנא ועתה נבאר הבחן הד', שהוא קומת המוחין שנשתיירו בב"ע, ומקום נפילתם לאחר החטא. והוא, כי מחמת פגם חטאו של אדה"ר בעצה"ד, נסתלקו מהעולמות כל המוחין דתוספת, שהשיגו ע"י ב' העליות הנ"ל, והזו"ן חזרו לו"ק ונקודה.

אור שלום

וכו' עד שנתבררו בחינות היכולות להאיר בעשיה. ומה שלא יכול להאיר אפילו בבחינת עשיה (היינו שאפי' נפש לא יכולים לקבל בעמ"נ להשפיע), יצא לחוץ לתוך הקליפות, ובחינות אלו יתוקנו אך בגמה"ת.

קנ והשש תחתונות דעשיה עלו במקום שש ראשונות דבריאה. בעת יציאת העולמות, הסיוס של מלכות דעשיה היה במקום חזה דיצירה, ואילו כעת הסיוס במקום חזה דבריאה.

תוספת שבת. פירוש: כפי שלמדנו שהתחתון חתיגע, ונעשו על ידו בירורים, כמו"כ יש מצד העליון "איתערותא דלעילא", ולאחריה התחתון שוב חוזר ויורד, כיון שהעליה היתה רק מצד העליון. וזהו אשר למדנו שבמוצ"ש העולמות יורדים. והנה עליה זו דשבת נקראת בלשון חז"ל "נשמה יתירה", אותה מקבל כאו"א, ברם אינו מקבלה ע"י עבודתו, אלא ע"י "עיצומו של יום"⁷⁵⁵.

בבחינת פב"פ. הגם שלמדנו שאין למלכות אלא מחזה ולמטה ד"א, אולם ע"י קדושת שבת האירה בחי' פכ"פ והיתה קומתם שוה, אזי עלתה מלכות בשוה לכל הע"ס ד"א. לכן גם עולם העשיה עלה במקום מלכות, והשיג אז את כל הע"ס.

קנא נסתלקו מהעולמות כל המוחין דתוספת, שהשיגו ע"י ב' העליות הנ"ל. צל"ו שנסתלקו אפילו המוחין שהיו לפני ב' העליות הנ"ל. שכן בזמן לידתם של העולמות, מלכות עמדה במקום ישסו"ת, ולאחר החטא ירדה למקומה, וכן ז"א ירד למקומו. נמצא, גם מה שיצא בעת לידתם נסתלק. וז"ש: והזו"ן חזרו לו"ק ונקודה.

והזו"ן חזרו לו"ק ונקודה. בתע"ס חלק ט"ז אומר: כפי שלמדנו אשר ז"א חזר לו"ק ומלכות לנקודה, כך גם בעולמות ב"ע נשאר ו"ק, ובאדה"ר נשארה אך נקודה. ופירוש המילה "נקודה": אור המלכות בכלי דכתר.

ונרחיב בביאור נשמת אדה"ר:

א. "גוף החיצון" שלו היה (בדומה לגוף החומרי שלנו⁷⁵⁶) "עפר

עוד צל"ד שהשבירה היתה בכונה תחילה. פירוש: יש כלל - כל מה שאנו לומדים, היינו כל הסדרים מתחילת הצמצום עד סוף גמה"ת, כל ההבחנות שישנן בעולמות, הכל הוא לצורך הנשמות, הכל הוא על סדר - שצמצום האור נעשה, בכדי שהתחתונים יוכלו להשיגו. כמו"כ למדנו אשר הרב אומר, שסיבת השבירה היתה משום שהיו "אורות גדולים", משא"כ באצילות יש רק "אורות קטנים". ויל"ה: מדוע לא נתן המאציל בעוה"נ אורות קטנים מלכתחילה? אלא למדנו, שהכלי ממשיך את האור. אם הכלים דקבלה הם שממשיכים את האור, האורות הללו מכונים "אורות גדולים", היינו שהכלים לא יכלו לסבול את האורות, שכן האורות היו גדולים כ"כ, עד שלא יכלו לכוון בעמ"נ להשפיע עליהם, אלא רצו לקבל עמ"נ לקבל, וע"כ הכלים כבר לא היו ראויים לשימוש בקדושה. ולעומת זאת למדנו אשר בעוה"א "מלכות נגנזה ברדל"א", היינו שכלי קבלה אינם ממשיכים עוד, ובכדי להמשיך את האור משתמשים עם מה שכלים דפנים נכללו מכלי קבלה, ע"כ נמשכים רק "אורות קטנים". (יש הבדל אם העצם הוא כלי קבלה, או שהעצם הוא כלי השפעה, אלא שנכלל מכלים דקבלה). נמצא שע"י השבירה נכללו כלים דהשפעה וכלים דקבלה, ועי"ז יכול היה לצאת אור מטעם ההתכללות. משא"כ לפני השבירה, כאשר כלים דקבלה המשיכו את האור, וכלים דהשפעה נגררו אחריהם, אזי השולטים הם הכלי קבלה, ע"כ יצאו "אורות גדולים". לכן השבירה, מוכרחת היתה להיות, כיון שעל ידיה נפלו הכלים למקום שאין בו אור, ע"כ הם התחברו איש עם רעהו.

ב. סדר הבירורים באופן כללי: כשעלה המסך דנקודים עם הרשימות לראש דס"ג, בתחילה התבררו כל בחינות הכתרים שיש ברשימות, ומהן יצא פרצוף עתיק. אח"כ התבררו בחינות חכמה, ומהן יצא פרצוף א"א. אח"כ התבררו בחינות בינה, ומהן יצאו פרצופי או"א וישסו"ת. אח"כ התברר החלק השייך לזו"ן, וממנו יצאו זו"ן. אח"כ התבררו בחינות שאפשר לקבל בבריאה, ומהן נעשתה בריאה.

הערות וביאורים

דקבלה עמ"נ לקבל.

(755) יל"ה: איך אומר שהאדם אינו מקבלה ע"י עבודתו, הלא אמרו חז"ל: "מי שלא טרח בערב, שבת מה יאכל בשבת"? נמצא שהתגלות הנשמה היתה היא רק ע"י עבודת האדם! ? ויל"ו, דודאי הדברים הם כך, אלא שבשבת עצמה, אין האדם צריך לעבוד, בכדי שתתגלה לו הנשמה היתירה.

(756) פירוש: כפי שלאדם יש גוף חומרי חיצוני, ויש נשמה שמלוכשת בגוף, כך גם לנשמת אדה"ר, היה מדרגה חיצונית שדומה

דהשפעה התהפכו, והתחילו לקבל הנאה ותענוג, במקום להשפיע, זה נבחן שהתערבו עם כלי קבלה, אבל עדיין לא נכללו מהם בפועל, רק הם עוסקים באותו עיסוק של הכלים דקבלה. כשירדו למטה ולשניהם מצב זהה של ריקנות מאור, נכללו כל אחד מרעהו. פירוש: יש כאן ב' שלבים: א) שכלים דהשפעה הפכו את עיסוקם, מהשפעה לקבלה. אבל עדיין זה בקדושה, דהיינו עמ"נ להשפיע. וזה נק' "למעלה", דהיינו למעלה מהפרסא. ב) אח"כ כאשר נתפשטו למטה, דהיינו תחת שליטת הבחי"ד, אז נתרוקנו מאורם, ונכללו מן הרצונות של הכלים

וג' העולמות ב"ע, נשתירו בהם רק המוחין שיצאו בהם בראשונה בעת אצילותם, שעולם הכריאה היה במדרגת הז"א שפירושו ו"ק, וכן היצירה ועשיה בשיעור הנ"ל (באות קמ"ח), ונוסף ע"ו, כי נסתלקה מהם כל בחינת אצילות, ונפלו למתחת הפרסא דאצילות, בתכונת מקום ב"ע שהוכן ע"י צמצום ב', (כנ"ל באות קמ"ה). ונמצאו ד"ת דיצירה וע"ם העולם העשיה, שנפלו ועמדו במקום הי"ד ספירות של הקליפות (כנ"ל באות קמ"ט), הנקראות מדור הקליפות ע"ש.

אור ש"ם

נפשות.⁷⁵⁸ נמצא שמנשמה שהשיג מבריאה, ומגוף הפנימי שהשיג מיצירה ועשיה, נשארה מהם אך נקודת הכתר בלבד.

ה. עוד למדנו, שנשמתו התחלקה באופן כללי לשישים ריבוא נשמות (התועלת מכך מבאר בפמ"ס דף נ"ו ד"ה "וצריך שתדע" ע"ש), וכאשר נבראנו לאחר החטא, נבראנו מבחי' "חלל פנוי", מבחי' עפר, וגוף החיצון החומרי שלנו בא מקליפת נוגה, לא כגוף החומרי של אדה"ר, שבא ממלכות דעשיה שהיא קדושה. (ואילו גוף החומרי של אומות העולם, אומר הרב שבא מג' קליפות הטמאות). והנה כאשר מתחילים לתקן, מתחילים מבחי' עשיה ומעלה. אלה שכבר זכו לנר"ן דבי"ע, מעלים את בריאה לאצילות, אח"כ מעלים מדרגה תחתונה יותר, שהיא יצירה, לאצילות, ואח"כ מעלים את עשיה לאצילות. נמצא, כשמתחילים להשיג, מתחילים מעשיה. וכשמתחילים לעלות לאצילות, בתחילה מעלים את המדרגות הגבוהות ואח"כ את המדרגות הנמוכות.⁷⁵⁹

ו. עצל"ד אשר חטאו של אדה"ר נגרם ע"י המאציל בכונה תחילה, וסיבת הדבר - כיון שלא היה כלול מן הבחי"ד העיקרית, וז"ס מה שאמרו חז"ל: "אדה"ר נולד מהול". עוד אמרו: "אדה"ר מושך בערלתו היה", וכונתם - שע"י חטאו המשיך עליו את הערלה, שהיא בחי"ד באופן כללי.⁷⁶⁰ ולאחר חטאו מתחיל שוב סדר של תיקונים.⁷⁶¹ (פירושו: עיקר התיקון טובב על בחי"ד, ואיך יתקן מה שאין בו? ע"כ

מן האדמה", כמ"ש "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה" (בראשית ב', ז). עפר פרושו מלכות ואדמה היא בינה. היינו, הגוף שלו היה ממלכות שעלתה לבינה. וליתר דיוק ממלכות דפרצוף המלכות דעשיה, שעלתה לבינה דפרצוף המלכות. מבחינה זו נעשה גופו. (ואין הכונה לגוף גשמי!)⁷⁵⁷

ב. אח"כ השיג נ"ר שנקראים "גוף הפנימי" מיצירה ועשיה, ואח"כ השיג נשמה מבריאה.

ג. אח"כ השיג נר"ן דאצילות ע"י עליות.

ד. לאחר שחטא ירד לבי"ע. הגוף החומרי שלו שהיה "עפר מן האדמה", היינו מבניה דמלכות, שוב חזר למלכות, שנאמר "עפר אתה ואל עפר תשוב", ונאבד לו כל מה שהשיג באצילות ובבי"ע, אלא שנשארה לו נקודת הכתר מכל מדרגה שהשיג בבי"ע, חוץ מאו"א דבריאה שלא נשאר לו מהם דבר. פירושו: יש הוי"ה בכל עולם, היינו חו"ב זו"ן בכל עולם (יקום). לאחר שחטא נאבדה השגתו מאו"א דבריאה, (היינו מחו"ב דבריאה), והשיג רק מזו"ן דבריאה ולמטה, שם ישנם עשרה פרצופים: זו"ן דבריאה, או"א חו"ן דיצירה, או"א חו"ן דעשיה. בכל פרצוף יש ע"ס, וכל ספירה כלולה מע"ס. והיות שהוא השיג לאחר החטא רק את הכתרים, נמצא מפרצוף אחד השיג עשרה כתרים, שבהם יש רק אור הנפש, מטעם "ערך הופכי בין כלים לאורות". וכיון שיש עשרה פרצופים, היה לו מהם מאה כתרים, מאה

הערות וביאורים

נודרך מאד ולא נודע שורשו. אבל לאחר החטא נתגלה שוב שורשו. ואז נתחלקה נשמתו: (א) לשישים ריבוא נשמות ישראל, שגופם מקליפת נוגה. (ב) לאומות העולם שגופם מג' קליפות הטמאות, הכלולות בבחי"ד, שהיא שורש נשמת אדה"ר.

מעלים את המדרגות הגבוהות. רצ"ל בתחילה מעלים את בריאה לאצילות, ואז נמשכים מוחין דנשמה לכל העולמות. ואח"כ את יצירה, ואז נמשכים מוחין דחיה לכל העולמות, וכו'. ולפי"ז יל"ה מהו שאומר: כאשר מתחילים לתקן מתחילים מבחי' עשיה ומעלה. האם מתחילים בקשה ביותר? תשובה: סרסו ודרשהו. "כאשר מתחילים לתקן", כוונתו לאדם שמתחיל בעבודת ה', צריך להתחיל מבחי' עשיה, דהיינו מבחי' שורש דעביות, שהיא בחי' עיבור ונפש וכו'. ואח"כ עולה ליצירה שהיא תשובה מיראה. ואח"כ לבריאה שהיא תשובה מאהבה. וכל זה מבחי' אור דחסדים, כי בבי"ע יש רק חסדים. וכשגמר זאת נבחן לצדיק שיש לו נר"ן דבי"ע, וכל הנר"ן דבי"ע האלו יש להם ערך של ו"ק וחסדים וכלים דהשפעה. ואח"כ צריך להתחיל להשיג בחי' ג"ר, שהיא בחי' אצילות, ואז צריך להתחיל לברר מעביות דבחי"ב דבריאה, להעלותה לאצילות, ולהמשיך נשמה בכל העולמות. ומעביות דבחי"ג דיצירה, להעלותה לאצילות, להמשיך מוחין דחיה לכל העולמות. וכו'. ונמצא שאז עוסק בכלים דקבלה, אבל אלו כלים דקבלה דצ"ב.

(760) אדה"ר נולד מהול, וא"כ איך היה מושך בערלתו, הלא אף פעם לא היתה לו ערלה! תשובה: המדובר מבחינה רוחנית, מקורו מן הערלה שהיא בחי"ד, ואח"כ היה תהליך העיבור, שעל ידו נפרד מן הבחי"ד, ונולד מהול. כדרך שכתוב אשר עולים בכל בירור ש"ך ניצוצין מבי"ע, כולל ל"ב האבן, וע"י לוכן דאבא, נורק ל"ב האבן

לגוף החיצוני שלנו, והיתה מדרגה פנימית.

(757) אין הפירוש שגוף החומרי שלנו בנוי ממלכות שעלתה לבינה, כי הגוף שלנו הוא רצון לקבל הנאה ותענוג לתועלת עצמו (לקמן מחלק שגוף של ישראל הוא מקליפת נוגה שהיא ממוצע בין קדושה לקליפה, ואילו גוף של אומות העולם בא מג' קליפות הטמאות). אלא הכוונה שכפי שלנו יש גוף חומרי שהוא מעטפה חיצונית על הנפש שלנו, כך לאדם הראשון היתה מדרגה שנחשבה חיצונית, יחסית לכל המדרגות שהשיג, ולכן היא מכונה "גוף החיצון". אבל ודאי שגוף זה היה בקדושה.

(758) וזהו שאמרו חז"ל, שאחר החטא נתמעטה קומתו למאה אמה. (759) צריך לומר שלאחר החטא היו ב' ענינים: (א) שחזרה נשמתו לבחי' מאה כתרים, היינו בחי' עיבור דכל מדרגה ומדרגה. וזה נשאר בנצחיות. וענין זה סובב דוקא על המוחין שהיו לו מבי"ע. אבל מהמוחין שהיו לו מאצילות לא נשארו אפילו כתרים. (ב) שנתחלקה נשמתו לאחר שנתמעטה למאה כתרים, לשישים ריבוא חלקים, כאשר כל איש ישראל מקבל חלק מן השישים ריבוא, והוא אצלו בבחי' אחורים דנפש דקדושה. וכל אחד צריך לתקן את החלק שקיבל, עד בחי' יחידה של אותו החלק.

יל"ה: מדוע היה צריך קודם לברוא נשמת אדה"ר, ואח"כ לחלקה, ומדוע לכתחילה לא ברא שישים ריבוא נשמות מחולקות? ויל"ו, דע"י שמתחילה היתה נשמה אחת גדולה, ואח"כ נתחלקה, יש לכל חלק השתוקקות לחזור לכלל, משא"כ אם היה בוראם מחולקים, לא היה להם למה להשתוקק.

סיכום: אדה"ר כלל את נשמות ישראל, וגם את אומות העולם. מטעם שמקורו הוא מעצם הבחי"ד, שהיא בחי' העפר, אלא שלפני החטא

ראשית חכמה

ומדברי רבינו משמע שברירתם יש להבחין ב' שלבים: (א) הפסד המוחין דעליה שקיבלו. (ב) הפסד המוחין דאצילות בכלל. וההבדל בין אצילות למקום ב"ע הוא גדול, ושורש ההבדל הושרש כבר בצ"ב, כאשר הנקודות דס"ג נתפשטו למקום הבחי"ד דגלגלתא, ונצטמצמו. מקום חב"ד חג"ת שלהם שהוא מקום כלים דהשפעה, הוא השורש למקום אצילות, ומקום תנה"ם שהוא כלים דקבלה, הוא המקום שנצטמצם ונעשה חלל פנוי, והוא השורש לעולמות ב"ע דפרודא. נמצא, מטרם החטא דאדה"ר, השיגו ב"ע בחינת התגלות אלוקות דאצילות, דהיינו שהשיגו את הזכות של אצילות, אבל לאחר החטא ירדו למקום שהוכן להם ע"י הצמצום ב', שהוא מקום כלים דקבלה, מקום המוגדר כפרודא, ושהכלים שבו אינם אלוקות, והאור שבו כבר אינו עצם האור, אלא "אור של תולדה". דהנה יל"ד שנשמת אדה"ר הקיפה את כל ג' עולמות ב"ע, והיכן שהם עמדו עמדה גם נשמתו. הראש שלו היה בע"ס דבריאה, הגרון שלו בד' ראשונות דיצירה, הגוף שלו שמחזה ולמעלה היה בו"ת דיצירה, הגוף שלו שמחזה ולמטה היה בד"ר דעשיה, והרגלין שלו היו בו"ת דעשיה. ומכיון שנשמתו הקיפה את כל ב"ע, לכן גם חטאו הקיף את כל ב"ע. משל למה הדבר דומה? לגזבר שמופקד על קופת בהכנ"ס, אם יחטא פוגם הוא בקופת בהכנ"ס, אבל אדם שהוא מנהל רשת של בנקים בינלאומית, אם הוא יחטא, הוא גורם לקלקול בהיקף גדול מאד. כך גם אדה"ר שנשמתו הקיפה את כל ג' עולמות ב"ע, כאשר חטא גרם לקלקול בכל הג' עולמות.

נשתיירו בהם רק המוחין שיצאו בהם בראשונה בעת אצילותם, ונוסף ע"ז, כי נסתלקה מהם כל בחינת אצילות, ונפלו למתחת הפרסא דאצילות. ויל"ה: מדוע לא אומר מיד שנפלו למטה מהפרסא! משמע שנפלו ב' נפילות, בתחילה לדרגה של תחילת אצילותם, ואח"כ נפלו עוד למטה מהפרסא. ויל"ו, דיש כאן חידוש, דהנה בד"כ הדרגה שאדם נולד היא הדרגה הנמוכה ביותר שלו, ואח"כ רק עולה למעלה. וכאן מציין שנפלו עוד למטה מהדרגה שבה נולדו.

ונמצאו ד"ת דיצירה וע"ם דעולם העשיה, שנפלו ועמדו במקום הי"ד ספירות של הקליפות, הנקראות מדור הקליפות. רצ"ל שנפלו למקום המוגדר כמקומן הקבוע, שהוא מחזה ולמטה דמקום ב"ע, שהוא מקום הכלים דקבלה דב"ע. דהנה גם כשהנקודות דס"ג התפשטו למטה מטבור, נפגעו בחלק המחזה ולמטה שלהם, הקרוי תנה"ם, שהוא הכלים דקבלה, כך גם הכלים דקבלה דב"ע מסומנים במקום שמחזה ולמטה. ושם הוא מדור הקליפות הכולל י"ד ספירות, בסוד "אתה נותן יד לפושעים", שהוא בחי' י"ד ספירות הללו המלוכשות במדור הקליפות, ומספקות לו חיים.

הי"ד ספירות של הקליפות. א"ק נבחן לעביות דשורש, אצילות לבחי"א, בריאה לבחי"ב, יצירה לבחי"ג, ועשיה לבחי"ד. והוא מצד האו"י, כי האו"י פירושו תכונות הספירות עצמן. והאו"ח פירושו - העבודה שנעשית על התכונות של הספירות. והנה מכיון שיצירה היא בחי"ג, נמצא שהיא אחראית על המשכת אור דחיה בעולמות, ועשיה שהיא בחי"ד אחראית להמשכת אור היחידה. והנה לב' אורות אלו משתוקקות הקליפות, כי בהם התענוג הגדול.

קנא והיו עומדים עולם היצירה ועולם העשיה בעולם האצילות במקום זו"ן דאצילות בבחינת פב"פ. היינו בזווג דגדלות פב"פ, ואז נמשכים חיה ויחידה בשלימות בעולמות, כפי המדרגה אשר תיתכן בשיתא אלפי שני. כי עולם היצירה ממשיך מוחין דחיה, ואילו עולם העשיה ממשיך מוחין דיחידה. והיצירה משפיע לעשיה שהיא מלכות את אורה המכונה נפש, אבל הוא נפש דיחידה.

קנא ועתה נבאר הבחן הד', שהוא קומת המוחין שנשתיירו בב"ע, ומקום נפילתם, לאחר החטא דאדה"ר. והוא, כי מחמת פגם חטאו של אדה"ר בעצה"ד, נסתלקו מהעולמות כל המוחין דתוספת, שהשיגו ע"י ב' העליות הנ"ל, העליה בשעה החמישית דיום השישי, בסוד ה' דיום השישי, והעליה של ערב שבת בין הערביים.

מחמת פגם חטאו של עין הדעת. הנה כל העולמות, כולל עולמות ב"ע, שאדה"ר כלל אותם, עמדו אז במקום אצילות, שהוא בחי' השגחה פרטית, וממילא השיגו בחי' "לא יגורך רע", דהיינו תכלית הברורים של אח"פ דעליה, דהיינו תיקון של הכלים דקבלה הנכללים בכלים דהשפעה. ואדה"ר חשב שיכול לפעול את גמר התיקון, ורצה להמשיך את האורות דב"ע למקום ב"ע, דהיינו לכלים דקבלה במקומם, שהם בחי' עין הדעת. ומה שכלים דקבלה מכוונים עין הדעת, הוא מצד הפסוק "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". דהנה הכלים דקבלה, הם המשתוקקים בעביותם הגדולה, להמשיך אור התגלות ה', דגמר התיקון, היינו לדעת את השי"ת, תכלית הידיעה.

דהנה יש אתערותא דלעילא ואתערותא דלתתא, אתערותא דלעילא היא התעוררות מצד העליון, ואין זה מצב מושלם, דכל זמן שהתחתון אינו תובע, אין הכלי שלו מוכן בשלימות. אבל כאשר יש אתערותא דלתתא, אזי יש שלימות, כי הכלי של התחתון נשלם. ובוזה אפשר להסביר מש"א האר"י הק' - שאם אדה"ר היה ממתין עד שבת, אזי לא היה חוטא, ולא היה גוזר מיתה על עצמו, ונפילה לכל העולמות. ומדוע באמת לא יכל להמתין? אפ"ל שעשה את החשבון הנ"ל, כי אם היה ממתין, אזי היו כל העולמות מקבלים קדושה של גמר התיקון, אבל הכל היה מצד אתערותא דלעילא, כי קדושת השבת היא מצד אתערותא דלעילא. והוא סבר שצריך לפעול את גמר התיקון באופן הסופי ביותר, מצד אתערותא דלתתא, ולכן לא רצה לחכות, אלא רצה לפעול בעצמו.

והזו"ן חזרו לו"ק ונקודה. ו"ק בז"א שהוא המצב הקבוע דז"א דאצילות, ובו יש לו חב"ד חג"ת דכלים עם רוח נפש דאורות. ונקודה במלכות, כי באופן קבוע אין למלכות פרצוף כלל, אלא כתר דכתר דכלים ונפש דנפש דאורות, שהוא המינימום, בבחי' גרעין שממנו יכול אח"כ לצמוח משהו. והוא בדומה ללבנה בזמן מולדה, שהיא אז בתכלית הקטנות. וג' העולמות ב"ע, נשתיירו בהם רק המוחין שיצאו בהם בראשונה בעת אצילותם, שעולם הבריאה היה במדרגת הז"א שפירושו ו"ק, וכן היצירה ועשיה בשיעור הנ"ל, רצ"ל שגם הם חזרו לו"ק, כל אחד לפי דרגה דיליה. ונוסף ע"ז, כי נסתלקה מהם כל בחינת אצילות, ונפלו למתחת הפרסא דאצילות בתכונת מקום ב"ע שהוכן ע"י צמצום ב'. פירושו: חוץ מענין הקומה שנתמעט בהם, גם מצד הלבשתם הפסידו את מקום האצילות שהיה להם, וירדו למקום דב"ע דפרודא.

אור שָׁוִים

שוברים מקודם את הקליפה.⁷⁶⁴ זוהי שמירה. היינו, מוכרחים להתגבר עד שנכנסים לקדושה, ואז אלו שנכנסים כבר יודעים לשמור את עצמם.⁷⁶⁵

ומה שלמדנו שיש כנגד כל עולם קליפה, זהו ענין אחר. היינו שע"י חטאו של אדה"ר, נעשה "זה לעומת זה עשה אלקים", כלומר שהקליפות עלו. ויש להבחין כאן ב' ענינים:

א. מדור קבע דקליפות. פרוש: שמחזה דיצירה ולמטה נשארות הקליפות עד גמה"ת, היות ושם הוא בחי' ל"ב האבן, שלא ניתן לתקנו. היינו, שלא ניתן להכניס בחינות אלו לקדושה, אולם בכדי להגיע לעולמות יצירה ועשיה צריך לעוברם. (ואין לי מילים בכדי להסביר זאת⁷⁶⁶).

ונרחיב בביאור ענין זה: למדנו שיש במדרגה קטנות וגדלות. קטנות פירושה שהכלי יכול לכוון בעמ"נ להשפיע רק בכלים דהשפעה, ובגדלות יכול לכוון עמ"נ להשפיע גם על כלים דקבלה. אולם אאמור"ר זצ"ל מסביר, שבאצילות, אלו אינם כלי קבלה אמתיים, אלא מה שכלי השפעה נכללו מכלי קבלה כנ"ל, ורק התכללות זו ניתן לתקן, וזו נקראת גדלות. אולם כלי קבלה בעצם א"א לתקן לפני גמה"ת, וזה נק' "מדור קבע" של הקליפות, שלא ניתן לתקנו.

הערות וביאורים

ובאמת הא תליא בהא. (764) משמע שלפני החטא כיון שהיו העולמות למעלה ממדור הקליפות, ע"כ לא היה צריך לשבור את הקליפות, בכדי להשיג את מדרגת העולמות. וע"ז שואל האור"ש לקמן שאלה: הלא למדנו שכנגד כל עולם יש קליפה, א"כ מה משנה שהעולמות עלו? ומתרץ שענין זה נעשה רק לאחר חטא דאדה"ר.

(765) פירוש: כיון שצריכים להתגבר על הקליפות, ובאם לא מתגברים אזי הקליפה לוקחת את כל העבודה של האדם לרשותה, ע"כ האדם לומד לשמור את עצמו, דאל"כ יפסיד את כל עבודתו. ואין אדם עומד על דבר הלכה אא"כ נכשל בו. היינו ע"י שנכשל לומד לשמור את עצמו, ואז מתגבר על הקליפה.

(766) פירוש: צריך לחוות את הרצון לקבל הגדול הזה דל"ב האבן ולהתנתק ממנו, וזוהי משימה לא קלה. אבל לתקן אותו בעמ"נ להשפיע לא ניתן.

עוד נכתב בשיעור: בדרך כלל היה נוקט במשפט כזה, כאשר לא רצה לגלות את הרעיונות הפנימיים הטמונים.

ולעצם הבנת הענין יש לעיין בהקדמה לתע"ס אות קל"ג, במשל השומרים אשר המלך מעמיד בדרך להיכלו, בכדי להטעות ולהדיח את כל מי שרוצה להתקרב. ובאחד מן המאמרים אומר אדמו"ר זצ"ל שאלו הקליפות. ממילא ברור שהקליפות רוצות להדיח את האדם מהמלך, ושיעסוק בתענוגי הרצון לקבל, במקום במלך, וע"י שמציעים לו תענוגים אחרים, מדיחים אותו מן המלך בעצמו. וחייב האדם לעבור את השומרים הללו, אחרת ישאר עם התענוגים שהשומרים מציעים, ויחזה בהדר פניהם, במקום בהדר פני המלך. נמצא, התפקיד של השומרים הוא ליצור אצל האדם רצון חזק להדבק בהמלך. תפקיד השומרים הוא לברר מיהו הראוי להדבק במלך.

עוד יש לזכור, אשר יש הלכה שהיתה צריכה להיות שמירה על המקדש כ"ד שעות מעת לעת, כי על דבר חשוב חייבת להיות שמירה. כמו חתן וכדומה. ובאם רואים שיש שמירה זהו סימן לחשיבות. וזהו סוד הפסוק "הנה מטתו שלשלמה שישים גבורים סביב לה, כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה". שלמה מרמז על ספירת הז"א, מטתו היא בחי' המלכות, שהיא בחי' אמונה והשפעה, בחי' מלכות שמים, אשר צריכה שמירה.

סיבב המאציל שיחטא, בכדי שיתכלל מבחי"ד הזו, ויהיה באפשרות לתקנה. ועיין בהקדמה לפמ"א מאות י"ב-ט"ו, שם מובא באריכות ענין זה).

שעולם הבריאה היה במדרגת הז"א וכו' ונפלו למתחת הפרסא דאצילות. יש להבחין ד' הבחנות: א. שיש להם רק ו"ק, שכן בריאה עומדת במקום ז"א ויש לה רק ו"ק, ובודאי למטה ממנה אין יותר מו"ק. ז"ש: וכן היצירה ועשיה בשיעור הנ"ל, וכנראה שמחשיבם ע"פ הבחינה העליונה שלהם, שהיא בריאה, (אולם להם עצמם לא היה ו"ק).⁷⁶² נמצא, בתחילה היה להם נר"ן דאצילות, וכעת נשאר רק בו"ק דאצילות. ב. שירדו למטה מהפרסא דאצילות. היינו, שגם ו"ק דאצילות אין להם, אלא ו"ק דבי"ע. ג. לפני החטא עמדו במקום אצילות וכעת עומדים במקום בי"ע.⁷⁶³ ד. ד"ת דיצירה וע"ס דעשיה ירדו למקום הקליפות. הסביר אאמור"ר זצ"ל כך: אין הפירוש שנפלו לקליפות, אלא אם רוצים להשיג מדרגות יצירה ועשיה, צריך לפני כן לעבור את הקליפות. היינו, מטרם החטא מי שרצה להשיג מדרגות אלו, לא היה צריך מטרם זה לשבור קליפות, כיון שמחזה דיצירה ולמעלה שם עמדו העולמות - לא היו קליפות, ע"כ אפשר היה להכנס בקלות לקדושה. אולם ע"י החטא נגרם שא"א להכנס לקדושה, אא"כ

למטה בתור פסולת. כך גם היה בנשמת אדה"ר. וממילא יוכן שלאחר החטא, חזר והמשיך את הערלה, שהיא מהותו הראשונית.

(761) אדה"ר נברא מן המלכות דעשיה כנ"ל בבחינתו החיצונית. ובכדי שיתכלל מן הבחי"ד האמיתית המוגדרת כנקודה שתחת עוה"ז, לכן סיבב המאציל שיחטא, והמשיך האורות לנקודה ההיא. והנה ע"כ כל התיקונים שסובבים מתקנים גם את הנקודה ההיא. ולכן השישים ריבוא שנתחלקו מנשמתו, שהם שישים ריבוא נשמות ישראל, הם מקליפת נוגה שהיא אמצעי בין קדושה לטומאה. אבל כל אחד מישראל כלול גם מבחי' אומות העולם וגם מבחי' קדושה גמורה, והעבודה היא - לחבר את הנפש מקליפת נוגה לנפש דקדושה, ולא לנפש דאומות העולם שהיא מן הבחי"ד בכללות, או מג' קליפות הטמאות בפרטות.

מבחינת הספירות אפשר לומר - שכתר חכמה וג"ר דיבנה הם קדושה גמורה, ואילו ז"א ומלכות שהם כלי הקבלה שבשליטת הקליפות הם טומאה, וקליפת נוגה היא בחי' ז"ת דיבנה שהיא בחי' ממוצעת. או נאמר: שכלים דגו"ע הם קדושה, וכלים דאח"פ הם טומאה, ואילו אח"פ דעליה הם קליפת נוגה, כי הם חצים טוב וחצים רע, היינו מצד אחד הם כלים דהשפעה, מצד שני הם כלי השפעה שנכללו מכלי קבלה. וצריך להזהר לחבר את האח"פ דעליה לקדושה, דהיינו לכלים דהשפעה, ולא לאח"פ האמיתיים. והנה ע"י שמתקנים את האח"פ דעליה, ע"כ נתקן בשיעור מסוים גם הרצון לקבל האמיתי, שהרי האח"פ דעליה הם התכללות מן האח"פ האמיתיים.

(762) רצ"ל שלהם עצמם היה פחות מו"ק, אבל מחשיבם כפי הבחינה העליונה שהיא הו"ק שנשאר בעולם הבריאה, ע"י נפילתו למקום ז"א שהוא ו"ק.

(763) נמצא, בסעיף הב' מדבר על הפסד הו"ק דאצילות, וקבלת ו"ק דבי"ע בלבד. ובסעיף הג' מדבר על כך שירדו למקום בי"ע, מתחת הפרסא, וכלל אינם עומדים באצילות. ויל"ש: (א) מדוע מיחס ו"ק לבי"ע, הלא יש להם גם נשמה מבי"ע? (ב) האם הסעיף הב' והג' אינם אותו דבר? כי הא תליא בהא, זה שמשיגים רק ו"ק דבי"ע אומר שמלבישים במקום בי"ע, ולהפך - זה שירדו למקום בי"ע אומר ששיגו רק ו"ק דבי"ע. א"כ מדוע לחלק זאת לב' סעיפים נפרדים? ויל"ו אשר בסעיף ב' מדבר מצד האור, ובסעיף ג' מדבר מצד הכלים,

הבחן ה': מוחין דנשמה שהושפעו לבי"ע ע"י ירידת הבינה דאצילות למקום זו"ן.

קנב) הבחן הה', הוא המוחין דאמא, שקבלו בי"ע במקום נפילתם. כי אחר שיצאו הבי"ע מאצילות, ונפלו למתחת הפרסא דאצילות, לא היתה בהם אלא בחינת ו"ק (כנ"ל באות קנ"א), ואז נתלבשו היסודות בהו"ן דאצילות, ונודווגו היסודות מבחינת התלבשות בוו"ן, והשפיעו מוחין דנשמה לפרצופי בי"ע במקומם, שעולם הכריאה קיבל מהם ע"ס שלימות בקומת בינה, ועולם היצירה קיבל מהם ו"ק, ועולם העשייה רק בחינת אב"א.

הבחן ו': מפרצוף האחור דנוקבא שנפל לבי"ע בעת מיעוט הירח קיבלו פרצופי בי"ע בחי' חיה.

קנב) הבחן הו', הוא בחינת נשמה לנשמה, שהשיגו פרצופי בי"ע מפרצופי האחור דה"פ אצילות. כי בעת מיעוט הירח, נפל פרצוף האחור דנוקבא דאצילות ונתלבש בפרצופי בי"ע, והוא כולל ג' פרצופין המכונים – עבד, יניקה, מוחין. ובחינת המוחין נפלה לבריאה, ובחינת היניקה נפלה ליצירה, ובחינת העיבור נפלה לעשייה. ונעשו בחינת נשמה לנשמה לכל פרצופי בי"ע, שהיא בחינת חיה אליהם.

אור ש"ס

ועולם העשייה רק בחינת אב"א, היא בחי' נה"י שנקראת ג' גו ג'.⁷⁶⁹
קנב) בחינת נשמה לנשמה, הכונה למוחין דחיה.⁷⁷⁰
 כי בעת מיעוט הירח נפל פרצוף האחור דנוקבא דאצילות ונתלבש בפרצופי בי"ע. למדנו שנעשה תיקון בעוה"א המכונה "מלכות נגזזה ברדל"א" (ראש דעתיק),⁷⁷¹ לכן אור החכמה מאיר רק עד היסוד.⁷⁷² מחמת זאת, כאשר פרצוף המלכות המשיך חכמה, המשיך ג"כ על בחינת היסוד. פירוש: מלכות שעומדת בעינים,⁷⁷³

ב. מצב של עליית הקליפות. היינו שיש נגד ד' עולמות דקדושה ד' עולמות דטומאה.⁷⁶⁷
קנב) לא היתה בהם אלא בחי' ו"ק, שהיא הבחי' העליונה שהיתה בכריאה, כנ"ל באות קנ"א. ואז נתלבשו היסודות בהו"ן דאצילות, בינה (שהיא או"א) הרכינה ראשה⁷⁶⁸ וירדה למקום יסודות, וישסודות ירדו לזו"ן דאצילות ונכללו במלכות דאצילות. ונודווגו היסודות מבחינת התלבשות בוו"ן על עביות דבחי"ב.

הערות וביאורים

אם ישמש בבחינה זו דיסוד, שהיא מה שט"ר נכללו ממלכות, א"כ זו בחינה זרה לו. אבל הבחינה שמתאימה לפרצוף המלכות היא לשמש בבחינתה עצמה, והנה בחינתה עצמה מצד צ"א נגזזה. ומה שנשאר הוא מלכות דצ"ב, דהיינו מלכות שעלתה לבינה, ובמלכות זו כן פרצוף המלכות יכול לשמש, כי זו בחינתה עצמה של המלכות במסגרת הצ"ב. ונמצא שהברירה היחידה שיש לה הוא לשמש במלכות שעלתה לבינה, שמשמשת רק בכלים דהשפעה וחסדים. והנה ידוע שהמלכות נבנתה מן הז"א, כי לה עצמה אין בנין דאו"י כלל, אלא רק מסך ואו"ח. ומכיון שבחי' הז"א היא בחי' היסוד, נמצא שרכשה ממנו את בחי' היסוד, שהיא בחינה שלמעשה לא מתאימה לה. וע"כ בזמן שהמשיכה על בחי' היסוד, מצד אחד המשיכה ג"ר דחכמה, מצד שני מכיון שלא משמשת עם בחינתה עצמה, שהיא מלכות דצ"ב, אין לה חסדים, וחכמה בלי חסדים מביאה רק יסורים. ומצב זה מכונה ב' מאורות הגדולים, כי בזמן שמלכות משמשת עם בחינתה עצמה, יש לה רק חסדים, ואז נזקקת לז"א שימשיך לה חכמה לפי בחינתו שהיא בחי' היסוד, ונמצא שאז היא בסוד המאור הקטן, מטעם שנוקקת לו, אבל מצד שני, יש לה שלימות המוחין – חסדים מבחינת עצמה, וחכמה ממנו. אבל בשלב ראשוני, כאשר נבנתה ממנו היה המצב דב' מאורות הגדולים, היינו ששימשה בבחי' היסוד, ואז המשיכה חכמה, ואינה צריכה אותו, וז"ע שהלבנה היתה גוף מאיר בפני עצמה, כמו השמש, ולא היתה צריכה את השמש. אולם אז קטרגה הלבנה: "אין ב' מלכים משתמשים בכתר אחד", ומהות הקטרוג הוא היסורים שיש בחכמה בלי חסדים, ולכן אמר לה הקב"ה: "לכי ומעטי את עצמך", היינו תחזרי לבחינתך שהיא מלכות דצ"ב, שמשמשת רק בכלים דהשפעה, והיא בחי' קטנות וחסדים, וכך עשתה. וא"כ הגם שמיעטה את עצמה, מ"מ הרויחה שלימות של חכמה וחסדים, חסדים מבחינתה וחכמה ממנו. והנה הכלים הללו דחכמה של ב' מאורות הגדולים ירדו לבי"ע, וכאן מחדש שבי"ע דקדושה הרויחו מהם מוחין דחיה ויחידה. אבל יל"ד שבזמן שצריכה לקבל חכמה מז"א בעלה, אז מעלה את הכלים הללו מבי"ע, ובהם מקבלת חכמה, כי אינה יכולה לקבל חכמה בכלים דחסדים שלה.

767) פירוש: הקליפות עולות גם למקום שמחזה דיצירה ולמעלה. ומשמעות הדבר שקוונות אחיזה גם כנגד בריאה וגם כנגד אצילות. וזה נעשה ע"י חטאו של אדה"ר.
 768) היינו שבכדי לספק לתחתונים אור מתאים להם, כביכול איבדה את בחי' הראש שלה, שהוא בחי' הג"ר שלה.
 769) זהו בחי' עיבור. ובעיבור יש בחי' נה"י, וחג"ת דהתלבשות מלובשים בתוך הנה"י, היות ולאור ההתלבשות אין כלים משלו, וזה"פ ג' גו ג' (עיין לעיל אות קכ"א).
 770) יל"ה מהו השם "נשמה לנשמה"? עיין ח"ב לוח"ת תשובה מ"ט, שאומר שהגדר של שם "נשמה" הוא שהבינה מנשימה את הז"א, ונותנת לו חיותו, וצל"ו שהכוונה להארת חכמה שנותנת לו. ובזה מובן, שהחיה נקראת נשמה לנשמה, כי מנין לוקחת הבינה הארת חכמה להנשים את ז"א? מהחכמה, מקומת חיה שלה.
 771) פירוש: מלכות שהיא עצם הכלים דקבלה מוכרחת להגנו, שהרי היא גרמה את שבירת הכלים. ומקום גניזתה הוא בעתיק, שהוא בחי' הכתר, מטעם שרק בחינה זכה כמו הכתר יכולה לסבול את עצם הכלים דקבלה, ולא להכנע תחתיהם.
 772) פירוש: הנה בשבירת הכלים נכללו הכלים אלו מאלו, ונכללו הכלים דהשפעה מן הכלים דקבלה, והכלים דקבלה מן הכלים דהשפעה. והנה כיון שעצם הכלים דקבלה המכונים מלכות נגזזו, לכן הגדלות בעולם האצילות מאירה על מה שכלים דהשפעה נכללו מן הכלים דקבלה, שהיא צורה מוחלשת של הכלים דקבלה. והצורה המוחלשת הזו מכונה בשם יסוד.
 הרחבת דברים: בחינת היסוד פירושה – מה שט"ר נכללו ממלכות. ובחינת המלכות, היא עצמותה, דהיינו עצם כלים דקבלה. פירוש: לאחר השבירה, המלכות של כל מדרגה אינה יכולה לשמש בבחינתה עצמה, שהיא כלים דקבלה, אלא יכולה לשמש בכל מדרגה בט"ר, שהן כלים דהשפעה. ומצד מה שט"ר נכללו מכלים דקבלה, דהיינו ממלכות, יכולות להמשיך גדלות. ולפי"ז ט' ראשונות הכלליות דאצילות שהן עתיק א"א או"א ישסודות וז"א, יכולות להשתמש בבחינה הזו של היסוד, כי היא בחינתן. אבל פרצוף המלכות דאצילות

אור ברוך

הבחן ז': מן הט"ת דכתר דנוקבא שנפלו לבי"ע בעת מיעוט הירח קיבלו פרצופי בי"ע בחי' יחידה.

קנדר הבחן הו', הוא הנוק' דאצילות שנעשתה לרדל"א ולהארת יחידה בבי"ע. כי נתבאר שבעת מיעוט הירח, נפלו ג' הבחינות עיי"מ דפרצוף האחור דנוקבא דאצילות ונתלבשו בבי"ע. והם בחינת אחורים דמ"ת דנוק', שהם עיי"מ, שנה"י נק' עיבור, וחג"ת נק' יניקה, וחב"ד נק' מוחין. אמנם בחינת האחור דבחינת ס"ה הכתר דנוקבא, נעשתה לבחינת עתיק לפרצופי בי"ע. באופן שבחי' עיקר

ולבחינת יחידה שנעשתה מכתר דקומת חיה? ומכאן משמע שמלכות דאצילות שנתלבשה בבי"ע ונעשתה בחינת עתיק לבי"ע, זוהי בחי' אחרת מקומת אחוריים דמלכות שהם בחינת קומת ע"ב, היינו, מוחין דאחוריים של מלכות דאצילות. ומ"ש יחידה, הכונה על מלכות דעליון המתלבשת בתחתון.⁷⁸⁰

אור ש"ס

"צדקה". וזהו ענין "שמש בשבת צדקה לעניים": "שמש" נק' ז"א. "שבת" נק' מוחין דחיה. "צדקה לעניים" היינו למלכות, כיון שהיא בעצמה איננה מסוגלת להמשיך. (עיי' הסבר על ענין זה באר"ש על "פתיחה לפרוש הסולם", אות פ"ח, ד"ה "והנה בתע"ס").

עוד למדנו, אשר האורות שהיו בזמן אחוריים (היינו בזמן "ב' מאורות הגדולים" כנ"ל) נסתלקו, כיון שאינה יכולה להשתמש בהם, והכלים ירדו לבי"ע. וכיון שנכללו מבחי' חיה, זה הספיק להיות בחי' חיה עבור בי"ע. הגם שזה איננו אור חכמה אמיתי, שהרי חכמה אמיתית איננה יכולה להאיר בבי"ע, אלא זוהי הארת כלים מאור החיה, בכל אופן חשובה הארת כלים זו אצל בי"ע כמו אור החיה ממש.

ובחינת המוחין ע"ס שלמות נפלה לבריאה. ובחינת היניקה ו"ק נפלה ליצירה. ובחינת העיבור, דהיינו בחי' נה"י, נפלה לעשיה.

קנדר) הנוקבא דאצילות שנעשתה לרדל"א, היינו בחי' עתיק. ובחינת יחידה קיבלו מבחינת האחור דכתר דנוקבא דאצילות. למדנו שלמלכות יש בקביעות את נקודת הכתר, וכאשר מתחברים

וצריכה לרדת עיי' זווג ע"ב ס"ג למקום המלכות,⁷⁷⁴ אינה יורדת למקומה אלא למקום היסוד.⁷⁷⁵ ומלכות נשארת בבחינת הגניזה, שלא ממשיכים על בחינתה אור. לכן כל פרצופי אצילות, מכתר עד היסוד, כל אחד מקבל מבחינה שכנגדו גדלות על בחי' זו דיסוד, ע"כ יש לו שלמות.⁷⁷⁶ אולם מלכות, בחינתה עצמה היא מלכות, ומלכות דצ"ב מאירה רק בחסדים!⁷⁷⁷ לכן כשפרצוף המלכות רצתה חכמה, קיבלה ג"כ את בחינת היסוד דמלכות כמו ז"א, והמשיכה אור כמוהו.⁷⁷⁸ ומצב זה מכונה "ב' מאורות הגדולים". היינו, שאינה זקוקה לז"א שימשיך עבורה, אלא שבעצמה יכולה להמשיך. אולם היות וחסר לה אור דחסדים, שכן חסדים צריכה לקבל מבחינתה עצמה שהיא מלכות דצ"ב, אולם הלא את בחינתה ושורשה עזבה!⁷⁷⁹ אזי קיטרגה המלכות ואמרה: נתת לי במתנה את אור החכמה, ברם אינני מסוגלת להשתמש בו, שכן יל"ד שא"א להשתמש באור החכמה ללא לבוש של חסדים, א"כ מה התועלת מנתינתך? לכן אמר לה המאציל: "לכי ומעטי את עצמך", היינו שחזרה לבחינתה, שהיא מלכות דצ"ב הממשת חסדים, ומקבלת חכמה מז"א, ממה שהוא ממשיך עבור עצמו. וזה נק'

הערות וביאורים

מה שט"ר שלו נכללו מן המלכות שלו.

(779) ויל"ה: הנה כאשר הז"א משמש על בחי' היסוד להמשיך חכמה, יש לו חכמה וחסדים, שהרי בחינתו חסדים בהארת חכמה, ומדוע כאשר המלכות נכללת מבחי' היסוד דיליה, לא מקבלת גם את החסדים שיש לז"א, אלא מקבלת רק החכמה? תשובה: חסדים הם הבסיס של המלכות, מטעם שהמלכות דאצילות נתקנה שתשמש במשפיע על מנת להשפיע בלבד, ובבסיס כל אחד צריך לזכות על ידי עבודה עצמית, וא"א לקבלו מן השני.

(780) שאלת האו"ב ברורה: איך מקומה אחת של פרצוף האחור של המלכות, הרויחו בי"ע ב' קומות נפרדות של חיה ויחידה, עיי' מיעוט הירח? אולם תשובתו לוטה בערפל, אלא ניכר מתשובתו שבחי' עתיק דבי"ע היא בחי' שונה מפרצוף האחורים דמלכות שירד לבי"ע. ואולי רצ"ל שנקודת הכתר שנשארה באצילות ולא היתה צריכה לרדת לבי"ע, בכל זאת ירדה בכדי להוות בחי' עתיק, דהיינו מקשר בין אצילות לבי"ע.

נכתב עוד בשיעור: האו"ב שואל איך מאחורים דקומת חיה, נבנים בבי"ע ב' בחינות של חיה ויחידה? והתשובה לזה כפי הנראה מח"ג פ"ו, וכן מחלק ט"ז אות רכ"ג ואות רל"א. ותמצית הדברים: הנה יש מסך בין אצילות לבריאה, שהוא מסך המאפשר רק התפשטות של אורות דבחי"ב למטה, אבל אורות דבחי"ג אסורים בהתפשטות, דאין הבריאה מסוגלת לקבל עמ"נ להשפיע אורות דבחי"ג. והנה במצב של ירידת פרצוף האחורים דמלכות יש להבחין ב' בחינות שיוורדות: א) ט"ת דכתר דמלכות בוקעות את המסך שבין בריאה לאצילות, היינו שיוורדות עם בחי"ג שבהן, ואינן מתחשבות עם הגבלתה המסך, ולכן נעשות בחי' עתיק בבריאה, שהוא נעתק מהשגה, כי אין הבריאה יכולה להשיג בחי"ג. ב) ט"ת

וכלים אלו מכונים "ז' הנערות הראויות ליתן לה מבית המלך". ובזה תובן יתרת הסוגיה.

(773) היינו מלכות שמשמשת בכלים דהשפעה.

(774) ולשמש בכלים דקבלה.

(775) אין כאן מקומות, אלא מלכות אינה יורדת לבחינתה עצמה, שהיא עצם הכלים דקבלה, אלא למקום היסוד, שהוא מה שכלים דהשפעה נכללו מכלים דקבלה, או בשפה אחרת: מה שט"ר נכללו ממלכות.

(776) פירוש: עתיק א"א או"א ישו"ת וז"א הם הט"ר דאצילות, ולכן בחי' היסוד היא בחינתם העצמית, שהרי בחינת היסוד היא מה שהט"ר נכללו ממלכות, והם באמת ט"ר. אבל מלכות עצמה אם תשמש בבחי' היסוד, הרי בחינה זו זרה לה, כי מלכות אינה ט"ר. ולכן מבאר לקמן, שבזמן שמלכות משמשת בבחי' זו, מתוך שנבנית מן הכלים דז"א המשמשים בבחי' זו של היסוד, אז אמנם ממשיכה ג"ר דחכמה, אבל החכמה הזו אינה יכולה להאיר, ואז המלכות במצב של יסורים גדולים. הדבר דומה לאדם שלומד, ורוצה להרגיש מה שלומד, אבל אינו מסוגל להרגיש כלום.

(777) פירוש: פרצוף המלכות צריך לשמש בבחינתו עצמו שהיא המלכות, ומצאנו ב' מלכויות: מלכות דצ"א ששימשה בעצם הכלים דקבלה - נגנזה, ומלכות דצ"ב משמשת רק בכלים דהשפעה, וממשיכה חסדים בלבד. א"כ לאחר שנגמר פרצוף הקטנות של המלכות, ויש בה רשימות שמשותקות לחכמה, איך תמשיך חכמה? עיי' מלכות דצ"א אינה יכולה להמשיך שהרי נגנזה, עיי' המלכות דצ"ב ממשיכה רק חסדים! ?

(778) זהו מטעם שכל בנינה של פרצוף המלכות הוא מז"א, ממילא קיבלה את בחי' היסוד ממנו, שהיא צורת כלי הקבלה שלו, דהיינו

ראשית חכמה

מלשון נשימה, להיות נשמה בחינת מקור לז"א שהוא בחינת אור הרוח, הנושם משם חיותו, ע"ד עליה וירידה, בסו"ה "והחיות רצוא ושוב", ומלשון "ויפח באפיו נשמת חיים". עכ"ל.

ויל"ה הדבר: הלא כל תחתון מקבל אור מן העליון, ומה המיוחד פה בענין נשמה? ויל"ו: א) הנה הז"א מצד או"י נק' חסדים בהארת חכמה. ואת החסדים שלו מקבל מן הבינה, והם עיקרו, ובלעדי החסדים אין לו קיום. והוא מבחי' זווג או"א להחיות העולמות, שכל חיות העולמות היא דוקא מחסדים, והם נשימת העולמות. והסבר הדבר, דהנה חיות הנשמות צריכה לבוא מענין החסד וההשפעה, וזה צריך להיות כביכול החמצן שלהן. אולם לכאורה דברים אלו הם בסתירה למה שלמדנו לעיל באות ה', שאומר וז"ל: "אור החכמה הוא עקר חיותו של הנאצל", נמצא א"כ שהחכמה היא חיותו ולא החסדים! ויל"ו, דמה שאומר באות ה' הוא מצד הטבע, כי מצד הטבע באמת גילוי החכמה המאיר בכלים דקבלה הוא החיות. אבל מה שמציין האר"י הק' שהחסדים הם חיות העולמות הם מצד תיקון האדם, למעלה מן הטבע. ב) הנה הז"א נמצא למטה מטבור של כל מדרגה, ולמטה מטבור אין חיים, היינו אין או"י אלא רק או"ח בלבד, מטעם ששם הוא ע"ס דסוף. אבל ע"י שהבינה שהיא למעלה מטבור יורדת אל הז"א שנמצא למטה מטבור, ומעלה אותו אליה למעלה מטבור, משיג הז"א קשר קבוע לעלות בכל עת רצון בכדי לקבל חכמה למעלה מטבור. ולכן נבחנת הבינה למנשימה את הז"א, כי ללא הבינה היה נשאר למטה מטבור ללא אור.

והנה יש להבין: מדוע הורע מצבו של הז"א עד שנמצא למטה מטבור של כל מדרגה, ומדוע הבינה אינה נמצאת ג"כ למטה מטבור, או שהז"א יהיה למעלה מטבור? תשובה: זה ודאי מושרש באו"י, דהנה הכתר החכמה והבינה אין בהם ענין רצון לקבל, כי הכתר הוא בחי' רצונו להטיב לנבראיו, והחכמה מקבלת לא משום שמתגלה בה רצון לקבל, אלא מכח רצונו של הכתר, והבינה עוסקת בהשפעה ולא בקבלה, ומסיבה זו ג' ספירות אלו לעולם יהיו למעלה מן הטבור של הפרצוף, כי אין מקומות ברוחניות, ולמעלה מן הטבור הוא מדרגה המציינת - מקום הארת האו"י לכלים הזכים. אבל מן הז"א ולמטה מתגלה החסרון לקבל, ולכן מקומם של הזו"ן הוא למטה מטבור, כי בהיותם עצם הכלים דקבלה, לכן אין להם השוואת הצורה עם האור העליון, ואינם יכולים לקבל או"י.

והנה דוקא משום זה גדול מאד תפקידה של הבינה, כי מתקנת את הז"א במוחין דחסדים שלה, וגם משפיעה לו הארת חכמה הנצרכת אליו, וכל זאת ע"י שמעלה אותו למעלה מטבור למקומה (וזה הושרש בירידת הנקודות דס"ג שהם בינה למטה מטבור דא"ק שהם זו"ן, ועי"כ עלו אח"כ הרשימות דזו"ן למקום שלמעלה מטבור, כמבואר ח"ו אות ז').

והשתא דאתינן להכי ארווח לן ענין שחיה מכונה נשמה לנשמה, דהנה הסברנו שהבינה נקראת נשמה, ע"ש שמנשימה את הז"א ע"י אורה שמקורו למעלה מטבור. אבל יל"ד שכל מהות הבינה נתגלתה דוקא ע"י חכמה, כי אור החכמה שהאיר בכלי דחכמה דאו"י, השפיע על הכלי שיחשוק בהשוות הצורה, היינו שיחשוק להיות משפיע כטבע האור. ומחמת האור הזה, נתגלתה תכונת הבינה, שדוחה את אור החכמה מכלים דקבלה, ועוסקת רק בהשפעה, וע"י זה נמשכים החסדים דבינה. ומטעם זה נקראת החכמה נשמה לנשמה, כי עצם מהותה של הבינה נולד רק מאור החיה.

שהשינוי פרצופי בי"ע מפרצופי האחור דח"פ אצילות. כי בעת מיעוט הירח, נפל פרצוף האחור דנוקבא דאצילות ונתלבש בפרצופי בי"ע. פירושו: הנה למדנו שבנוקבא ב' מצבים: א) מצב של ב' מאורות הגדולים, שאז משמשת במסך דז"א, דהיינו בכלים דקבלה

קנב) לאחר שבי"ע נפלו למטה מהפרסא דאצילות, ונשאר בבחי' ו"ק בלבד, מאירים להם פרצופי אצילות מוחין דנשמה חיה יחידה, ועי"כ נשלמים בי"ע במקומם בנרנח"י. באותיות הבאות מוסברות ג' בחינות המוחין שמקבלים בי"ע: הבחן הח', הוא המוחין דאמא, דהיינו מוחין דנשמה, שקבלו בי"ע במקום נפילתם. כי אחר שיצאו הכי"ע מאצילות, ונפלו למתחת הפרסא דאצילות, לא היתה בהם אלא בחינת ו"ק, דהיינו בחי' רוח, כל אחד בערכו. ואז נתלבשו הישמו"ת שהוא בחי' בינה דאצילות ובחי"ב דעביות בהזו"ן דאצילות, כאשר המגמה היא להשפיע לבי"ע מוחין דנשמה היוצאים על בחי"ב דעביות, ונודווגו הישמו"ת מבחינת התלבשות בזו"ן, כאן היה ענין יוצא דופן שהעליון ירד למקום התחתון, היינו בחי"ב דעביות ירדה למקום זו"ן שהם בחי"א דעביות, ונעשה זווג בבחי"ב המלוכשת בזו"ן, והשפיעו מוחין דנשמה לפרצופי בי"ע במקומם. והנה כל אחד מעולמות בי"ע ניזון מהמוחין דנשמה הללו באופן אחר, לפי תכונתו: שעולם הבריאה שהוא בחי' בינה עוד ממקורו, שהוא ב' שלישיין דת"ת (בינה דגופא) דנקודות דס"ג, קיבל מהם ע"ם שלימות בקומת בינה, דהיינו שמיג שלימות מן המוחין הללו. ועולם היצירה שהוא בחי' ז"א עוד ממקורו בנה"י דנקודות דס"ג, קיבל מהם ו"ק, היות שהוא צריך חכמה, ע"כ המוחין דנשמה הללו מספקים לו ו"ק בלבד. ועולם העשיה רק בחינת אב"א. כי עולם העשיה הוא בחי' מלכות דנקודות דס"ג, שהיא עיקר הכלי הזקוק לחכמה, ולכן מקבל מן המוחין הללו בחי' אב"א בלבד, דהיינו נה"י ובחי' נפש.

סיכום: יש לדעת שזהו תהליך מיוחד, המכונה זווג דהרכנת הראש, כפי שבגשמיות אדם מרכין את ראשו, אזי הראש נמצא במקום הגוף, וזהו אות שמכבד את השני, כך בכדי שיתפשטו מוחין דנשמה לבי"ע, היתה צריכה להיות פעולה כזו של הרכנת הראש, דהיינו שאו"א וישסו"ת שהם ראש דזו"ן, יורדים למקום הזו"ן עצמם, נמצא שהראש ירד לגוף, דהיינו שהעליון מוכן להשפיל את עצמו לטובת התחתון. וסיבת הדבר, דהנה המוחין דבי"ע מושפעים מן הזו"ן דאצילות, כי הם העליון דבי"ע. ובכדי שהזו"ן ידווגו על בחי"ב דעביות, וימשיכו אור דנשמה לבי"ע, לכן מוכרחת הבינה דאצילות לרדת למקום הזו"ן, בכדי שהזו"ן ידווגו על בחינתה, וישפיעוה לבי"ע.

ויל"ה: א) מדוע שהזו"ן לא יעלו למקום ישסו"ת, בכדי לקבל את המוחין דנשמה, אלא שהישסו"ת יורד לזו"ן? זהו מטעם שכאן הענין - להשפיע מוחין לבי"ע במקומם, ובאם זו"ן היו עולים לישסו"ת אזי גם בי"ע עולים, וכבר אין מקבלים את המוחין במקומם. ב) הלא פרצופי אצילות צריכים לג' עליות, בכדי לקבל נשמה חיה ויחידה, ואיך בי"ע מקבלים במקומם נשמה חיה יחידה, ללא עליה? תשובה: מש"כ שאצילות צריכים לג' עליות, זהו בזמן שהנשמות מבררות ג' מיני בירורים מן הכלים והניצוצין שנמצאים בקליפות, מבחי"ב ובחי"ג ובחי"ד דעביות, דפב"פ דנקודים. אבל כאן אין מדובר על בירורים מכלים וניצוצין דפב"פ, אלא המוחין דנשמה שמושפעים לבי"ע, מושפעים מבחי' הנשמה הקבועה שיש באו"א וישסו"ת דאצילות, מצד שהם ס"ג דאצילות.

קנב) הבחן חו', הוא בחינת נשמה לנשמה, דהיינו מוחין דחיה, ונקראים בשם זה, כי הם המשפיעים למוחין דנשמה, והמשפיע נק' נשמה, ע"ש שבהשפעתו מנשים את המקבל, לכן נקראים מוחין דחיה בשם נשמה לנשמה, דהיינו המנשים את הנשמה. ואפשר לבאר בדרך מקורית, דהנה מקור המוחין דנשמה הוא בבינה דאו"י, שבחרה בדרך השפעה וחסדים, והחסדים הללו נקראים נשמה. ונקראים נשמה מטעם המבואר בשו"ת דח"ב תשובה מ"ט, וז"ל: "האור המתלבש בכלי דבינה נקרא בשם נשמה, ונקרא כן

אורותיהם דפרצופי ביי"ע של עתה, הם מהשיריים שנשארו בהם אחר חטאו של אדה"ר, שהוא בחינת הו"ק דכל פרט מהם (כנ"ל באות ק"נ). ובחינת נשמה קיבלו ממוחין דאמא (כנ"ל באות קנ"א). ובחינת נשמה לנשמה, שהוא בחינת חיה, קיבלו מט"ת דפרצוף האחור דנוקבא. ובחינת יחידה קבלו מבחינת האחור דכתר דנוקבא דאצילות.

אור ש"ז

הט"ת, נפלו גם הט"ת שיש בכתר, ונשאר אך בנקודת הכתר עצמה.

סיכום: כאן מבאר איך יש נרנח"י בבי"ע לאחר חטא אדה"ר: א. לאחר החטא נשארו בו"ק. ב. נשמה קבלו מזווג "דהרכנת הראש", שאו"א הרכינו ראשם למקום ישסו"ת, וישסו"ת הרכינו ראשם למקום זו"ן, ונעשה זווג על מסך דבחי"ב במלכות דאצילות, ממנו יצאו מוחין דנשמה לבי"ע. ג. מאחוריים דט"ת קיבלו מוחין דחיה. ד. מט"ת דכתר קיבלו מוחין דיחידה.

אליה הט"ת זוהי גדלות.⁷⁸¹ עוד למדנו שסדר כניסת האורות הוא כך: אם בא רק אור הנפש, הוא מאיר בכלי דכתר. אם בא אור הרוח, אזי יש נפש רוח בכלי דכתר,⁷⁸² וכאשר מתוסף כלי דמלכות, מאיר אור היחידה בכלי דכתר. נמצא, שבגדלות יש לכולם נרנח"י ושלמות.

כשנאמר למלכות "לכי ומעטי את עצמך", ירדו כל הט"ת שלה לבי"ע. והיות שכל הנרנח"י הנמצאים בכתר הם מסיבת הט"ת, שכן כאשר יש ט"ת למטה אזי הכתר נכלל מנרנח"י, לכן כשנפלו

הערות וביאורים

(781) פירוש: בפרצוף הז"א דאצילות הקביעות היא כלים דגו"ע, שהם כלים דהשפעה. אבל בפרצוף המלכות הקביעות היא נקודה בלבד, דהיינו כתר דכתר דכלים עם נפש דנפש דאורות, ולא יותר. וסיבת הדבר: מטעם שכל בנין פרצוף המלכות הוא מן הנה"י דז"א, ובזמן הקביעות הנה"י דז"א מונחים בבי"ע. נמצא יש למלכות רק את נקודת הבסיס שלה, שהיא נקודת המלכות דז"א שעומדת בחזה שלו, שממנה כל התפתחות פרצוף המלכות, והיא בחי' כתר דכתר כנ"ל. נמצא הקביעות דמלכות היא נקודה בלבד, ואילו התוספות הם כל הט"ת. בניגוד לז"א שאצלו הבסיס הוא גו"ע, והתוספות הם אח"פ דכלים.

(782) רצ"ל: הגם שהנפש יורדת לחכמה, מ"מ כבר עברה דרך הכתר, והשאיירה שם שורשה. כי כל האורות המתפשטים בט"ת משאירים שורשם ורושם שלהם, בכלים העליונים שעברו בהם.

הכלליות דמלכות הן עוברות דרך המסך, דהיינו ששמקבלות את ההגבלה דבחי"ב דעביות. וזהו אשר מחלק קומה אחת לשתיים, כתר וחכמה. ומה שהן חכמה הוא מסיבת שבכלים היה מאיר אור החכמה. וזהו ענין מלכות דעליון היורדת ונעשית כתר בתחתון. וזה יש בין כל עולם לעולם, למשל: מלכות דא"ק שהיא בחי"ד, יורדת לכתר דאצילות שהוא בחי"ג, ובוקעת את המסך, וכל זה בכדי שיהיה אמצעי בין עולם לעולם. כי אצילות הוא בחי"ג, וצריך לקבל מא"ק שהוא בחי"ד, ובחי' העתיק הזו מהווה אמצעי. וכן יש בין פרצוף לפרצוף, דהנה מלכות דגלגלתא נודככה ועלתה לראש, ואח"כ ירדה לחזה והולידה את פרצוף ע"ב. וא"כ גם בע"ב יש בחי' אמצעי שעוזרת לו לקבל מגלגלתא, וזוהי הד' דהתלבשות שיש בראש דע"ב, שהיא אמצעי בין גלגלתא שהוא ד', לבין ע"ב שהוא ג'.

ראשית חכמה

את הצ"ב, ואז מקבלת גם אח"פ דכלים בכל ספירה. והנה המצב הזה שמקבלת מוחין דע"ב עם אח"פ דכלים מכונה "ב' המאורות הגדולים", דכיון שמשגיגה אח"פ דכלים כבר אינה צריכה את הז"א שישפיע לה, אלא היא יכולה להמשיך לבד את האור. ונמצאת הלבנה גוף מאיר כמו השמש, ואינה צריכה את השמש. ואז מאירים לה מוחין דג"ר דע"ב, אבל הדינים והיסורים במצב הזה גדולים, מטעם שחכמה בלי חסדים אינה יכולה להיות נתפשת בכלים, ולכן צריכה למעט את עצמה, כמ"ש שהלבנה קטרגה, ואמר לה הקב"ה - לכו ומעטי את עצמך, וחזרה להיות נקודה, וכל בנין עי"מ דאחורים ירד לבי"ע. ומכיון שבהכלים הללו קיבלה ג"ר דע"ב, נשאר איזה רושם מן האורות האלו, גם אחר ירידת הכלים למקום ב"ע, והרושם הזה הוא מוחין דחיה דבי"ע.

ולפי"ז יל"ה: מדוע מיחס את פרצופי האחור לה"פ אצילות, הלא הענין הזה היה רק בנוקבא דאצילות!?! כי אם נאמר שהיה רק במלכות דאצילות, א"כ איך הרויחו כל פרצופי ב"ע מוחין דחיה שלהם, מן הנוקבא, הלא כל בחינה צריכה לקבל מבחינה שכנגדה, ואיך יקבלו עתיק וא"א ואו"א וישסו"ת דבי"ע מוחין דחיה מן הנוקבא?! תשובה: הנה ידוע שכל מדרגה שמתחדשת בתחתון, צריכה להתחדש מקודם בכל העליונים, כי כל אור בא מא"ס. ולפי"ז פרצוף הג"ר דע"ב שהאיר במלכות ותיקן לה כלים דאח"פ, ועשה אותה בבחי' ב' מאורות הגדולים, מקודם הופיע זה בכל הפרצופים העליונים - בעתיק א"א או"א וישסו"ת וז"א דאצילות. וממילא אחר שהעי"מ הללו ירדו לבי"ע, נתבטל זה מכל הפרצופים העליונים, וג"כ ירדו לבי"ע, ונמצא עתיק דבריאה מקבל מפרצוף האחור שיצא בעתיק דאצילות, וכו' עד"ז. וביתר פירוט: עתיק דבריאה קיבל את בחי' המוחין דעתיק דאצילות, ועתיק דיצירה את היניקה דעתיק דאצילות, ועתיק דעשיה את העיבור דעתיק דאצילות.

ומש"א שהמלכות חזרה לנקודה, הפשט שחזרה להבנות מחדש בעי"מ דפנים. דהיינו שחזרה להיות בבחי' הלבנה, שלית לה מגרמא ולא מידי אלא מה דיהיב לה בעלה, וממילא בעלה הז"א משפיע לה את האורות, באופן שיכולים להשאר אצלה.

והוא פרצוף האחור כולל ג' פרצופין המכונים, עיבור, יניקה, מוחין, שהם נה"י, חג"ת, חב"ד. ובחינת המוחין נפלה לבריאה, כי הבריאה היא בתכונת הבינה ששייכת לג"ר, וע"כ מקבלת את המוחין שהם ג"ר. ובחינת היניקה נפלה ליצירה, כי היניקה היא ו"ק, ומתאימה ליצירה שהיא בחי' ו"ק. ובחינת העיבור שהיא נפש נפלה לעשיה, שגם היא נפש. ונעשו בחינת נשמה לנשמה דהיינו מוחין דחיה לכל פרצופי ב"ע, שהיא בחינת חיה אליהם.

קנ"ד) הבחן הז', הוא הנוק' דאצילות שנעשתה לרדל"א (רישא דלא אתיידע) ולהארת יחידה בבי"ע. היינו שנעשתה בחי' כתר ועתיק לפרצופי ב"ע. כי נתבאר שכעת מיעוט הירח, נפלו ג' הבחינות עי"מ דפרצוף האחור דנוקבא דאצילות ונתלבשו בבי"ע. והם בחינת אחורים דמ"ת דנוק', שהם עי"מ, שנה"י נק' עיבור, וחג"ת נק' יניקה, וחב"ד נק' מוחין. אמנם בחינת האחור דבחינת הכתר דנוקבא, נעשתה לבחינת עתיק לפרצופי ב"ע. פירוש: מאותו מצב של ב' מאורות הגדולים מתחלקים הכלים דנוקבא לב', הט"ת שלה נעשים מוחין דחיה בבי"ע, והט"ת של הכתר שלה נעשים מוחין דיחידה, ובחי' עתיק, בבי"ע. אולם יש לזכור - בחי' עיקר אורותיהם דפרצופי ב"ע של עתה, הם מהשיריים שנשארו בהם אחר חטאו של אדה"ר, שהוא בחינת הו"ק דכל פרט מהם. והוא העיקר, כי לעולם הקטנות היא העיקר והבסיס במדרגה.

כמוהו. ואז ממשכה ג"ר דחכמה מקו שמאל דבינה, ואינה זקוקה לז"א שיתן לה דבר, ונחשבת ע"כ גדולה כמוהו. אבל מכיון שאז נמשך לה ג"ר דחכמה, וחסדים אין לה להלביש את החכמה הזאת, שהרי עזבה את בחינתה עצמה שהיא "מלכות הממותקת בבינה", ע"כ אינה יכולה לשמש בחכמה הזו. וע"כ אמר לה הקב"ה: "לכו ומעטי את עצמך", ואז באה למצב ה' (דהיינו שחזרה לבחינתה עצמה, שמשמשת בכלים דהשפעה בלבד, ונמשכים לה חסדים בשפע, וחכמה יש לה ממה שז"א נותן לה בתור צדקה, נמצא אז יש לה השפעה בשלימות - חסדים וחכמה. וזה מלמד שאם האדם מוכן להרכין את דעתו, ולהקטין את הרצון לקבל שלו, אז יכול לזכות לכל הטוב והעונג. והנה הכלים דמצב הא' מכונים פרצוף האחור, מטעם שלא יכלו לשמש עם החכמה אשר בהם. ופרצוף זה ירד לבי"ע. ומכיון שהיה בו אור החכמה במצב הא', ע"כ הגם בזמן שכלים אלו יורדים למטה מפרסא דאצילות, כבר אין להם את אור החכמה ההוא, מ"מ מספיק זה שהיה להם פעם אור החכמה, כבר מהוים כלים אלו אור בשביל ב"ע. וזוהי תשובה לשאלה מפורסמת - איך יתכן שיהיה אור דחיה בפרצופי ב"ע, הלא אין אור החכמה מתפשט למטה מהפרסא דאצילות? וזוהי התשובה לשאלה - דאה"נ באמת אין מתפשט אור החכמה למטה מהפרסא, אלא רק כלים שפעם היה להם אור החכמה. משל לדבר: כאשר היה הולך הרבי "החווה מלובלין" לתשליך, היה מנער כסיו מן העבירות, והיה רבי נפתלי מרופשיץ הולך אחריו ומלקט את העבירות. אמר: העבירות של הרבי הם בשבילי מצוות. והסבר הדבר - כי העבירות של הרבי הם חטאים בנוגע לענינים רוחניים גבוהים, ונמצא א"כ שהחסרונות של הרבי הם בשביל התלמיד מצוות, כי לתלמיד מצד עצמו אין כלל חסרונות כאלו, ואינו יכול לחטוא בחטאים כאלו, מטעם שבכלל אינו נמצא ברמה הזאת. נמשל: כלים נבחינים לחסרונות, והחסרונות על אור החיה שיש בכלים דפרצוף האחור דנוקבא, הם אור בשביל פרצופי ב"ע. ובדומה לזה היה אומר הרבי זצ"ל, שלאדם לא חסר כלל רצון להשפיע, כמו שלא חסרה לו אצבע שישית. נמצא שהאדם צריך להתפלל שיהיה לו החסרון הנכון. ובזמן שמשגיג חסרון אמיתי, הרי זה נבחן לאור ולמילוי.

אבל קשה: הנה רבינו בעה"ס אומר: שהשיגו פרצופי ב"ע מפרצופי האחור דה"פ אצילות, וזו לשון קשה מאד, שהרי כל ענין פרצוף האחור ומיעוט הירח שייך רק לנוקבא דאצילות, ואיך מיחס את ענין האחור לכל ה"פ אצילות!?! והנה רבינו מיסד לשון זאת על לשונו של הרב, ובאו"פ (חט"ז אות קס"ד באו"פ) שואל בעצמו קושיה זאת ומתרץ: דהנה כל מצב שמופיע בפרצוף התחתון, חייב להופיע מקודם בכל הפרצופים העליונים, דאין לך אור בתחתון שלא יושרש בעליונים. ולפי יסוד זה נמצא שיש פרצופי אחור בכל ה"פ אצילות, מטעם שצריכים להשפיע זאת למלכות. ובזמן שהמלכות מתמעטת ועוברת למצב ה', אז יורדים פרצופי האחור, מכל ה"פ אצילות לבי"ע, דהיינו תוספת הכלים שנתוספו בפרצופים העליונים בכדי לגלות את האור המיועד למלכות.

נכתב עוד בשיעור:

שהשיגו פרצופי ב"ע מפרצופי האחור דה"פ אצילות. פירוש: הנה אחור פירושו כלים, ופנים פירושו אורות. והנה יש סדר שלם המכונה עי"מ דאחורים, דהיינו סדר בנין הכלים: מתחילה עיבור, דהיינו כלים דחב"ד, אח"כ יניקה, דהיינו כלים דחג"ת, ולבסוף מוחין שנשלמים כלים דנה"י בכל ספירה וספירה. והנה למדנו שלפרצוף המלכות בקביעות יש רק נקודה, ועי" הז"א נשלמת בכל כליה, ומקבלת מן הז"א את הט"ת שלה. והנה בתחילה מקבלת גו"ע, ובכדי שתוכל לקבל אח"פ בכל ספירה אזי מאירים מוחין דע"ב, ומבטלין

פרק י"ט

ביאור ענין עליות העולמות

בפרצופי א"ק יש ע"ם שלימות, משא"כ בפרצופי צ"ב יש רק כתר חכמה בכל מדרגה.

קנה) עיקר ההפרש מפרצופי א"ק לפרצופי עולם האצילות הוא – כי פרצופי א"ק הם מבחינת צמצום א', שנכלל מדרגה שבו יש בה ע"ם שלימות, ואין בהע"ם רק בחינת כלי אחד, שהוא כלי מלכות, אבל המ"ם הראשונות הן רק בחינת אורות לכד. משא"כ פרצופי אצילות הם מבחי' צמצום הב', בסו"ה "ביום עשות הוי"ה אלהים ארץ ושמים", ששיתף רחמים בדין (כנ"ל באות נ"ח), שמדת הדין שהיא מלכות עלתה ונתחברה בהבינה שהיא מדת הרחמים, ונשתתפו יחד, ע"ש. ועי"ז נעשה סיום חדש על אור העליון במקום הבינה, שהמלכות המסיימת את הגוף עלתה לבינה דגוף שהיא ת"ת, במקום החוה, והמלכות המודוונת שנפשה דראש עלתה לבינה דראש הנקראת נקבי עינים (כנ"ל באות נ"ט), שע"ז נתמעט שיעור קומת הפרצופין לגו"ע, שהם כתר חכמה דכלים, בקומת ו"ק כלי ראש, שהוא נפש רוח דאורות (כנ"ל באות ע"ד), ונמצאו חסרים מאח"פ דכלים שהם בינה וזו"ן, ומנשמה חיה יחידה דאורות.

אור שלום

לחסרון? או כונתו על זה שמקבלים? או אולי כונתו על שני הדברים גם יחד, היינו היות שנעשה חסרון, יכולים לקבל?⁷⁸⁵ הנה בצ"א היה כלי אחד, חסרון אחד, היינו במקבל עמ"נ לקבל אסור לקבל, משא"כ בצ"ב נעשו עשרה כלים. ויל"ה: מה"פ שמלכות עלתה לט"ר בצ"ב, הלא ט"ר הן אורות, האם מלכות עלתה לאורות? ונרחיב בביאור הדברים: יש לנו כלל, שבחיי"ד בלבדה נקראת כלי, והט"ר הן אורות. פירוש: הרצון לקבל הוא אך בבחי"ד, משא"כ ט"ר, עדיין לא יצאו מבחי' השפעה, ע"כ נבחנו לאורות. אולם הבחי"ד, שבה יש אך רצון לקבל, נפרדה מהאור ונעשתה לכלי. ולפי"ז הרוחנו לדעת שכלי הוא בחי' מקבל עמ"נ לקבל, שאין בו ענין השפעה כלום, ואילו הט"ר הן ט' גורמים ליציאת הכלי שנק' מקבל עמ"נ לקבל.⁷⁸⁶ עוד למדנו כלל: "אין לך אור, שלא תהינה בו ע"ס". פירוש: כיון

קנה) ביאור ענין עליות העולמות. בתחילה יש לדעת אשר יש ב' ענינים: א. פנימיות העולמות. ב. חיצוניות העולמות. פירוש: המקום של אצילות ובי"ע נק' חיצוניות העולמות, ובתוך מקום זה צריכה להיות הפנימיות שהיא: עוה"נ, אצילות ובי"ע. ולמדנו, אשר החומר של חיצוניות העולמות הוא נקודות דס"ג, שכן בזמן שירדו הנקודות דס"ג למטה מטבור ונתערבו עם הבחי"ד אשר שם, אז נתחלק המקום לשניים: מקום אצילות ומקום בי"ע.⁷⁸³ (עיין ב"אור שלום" אות ט"ו). עוד יל"ד, שענין עליה שייך דוקא בפנימיות, היינו שהעולמות הם שעולים ויורדים, אולם החיצוניות אינה עולה. (ולעיתים אומר שגם החיצוניות עולה).⁷⁸⁴

ואין בהע"ם רק בחינת כלי אחד, משא"כ בעוה"נ ובעוה"א יש בהע"ם עשרה כלים. ויל"ה: מה כונתו באמרו "כלים"? האם כונתו

הערות וביאורים

(784) יל"ה: מדוע אומר שהחיצוניות אינה עולה, אם החיצוניות היא פרצוף הנקודות דס"ג, מדוע מופקעת מעליה? מדוע פרצופי נקודים ואבי"ע יכולים לעלות ופרצוף הנקודות דס"ג לא? ויל"ו, דכיון שהנקודות דס"ג למעשה מקורם למעלה מטבור דא"ק, לכן אין ענין שיעלו. משא"כ נקודים ואבי"ע שהם בחי' זו"ן שלמטה מטבור דא"ק, לכן יכולים להשיג השלמתם רק ע"י עליה למעלה מטבור דא"ק. ומש"א בסוגרים שגם החיצוניות עולה, זהו מטעם שהעליון היורד לתחתון נעשה כמוהו, היינו אע"פ שמקור הנקודות דס"ג למעלה מטבור, מ"מ כיון שהרכינו את עצמם לבחי' למטה מטבור גם בהם שייכת עליה.

עוד נכתב בשיעור: דוגמת אדם שמתעלה בשבת, אזי אין גופו מתעלה, דהוא החיצוניות שלו, אלא רק הפנימיות שלו מתעלה, שהיא נשמתו. ויש סיפורים על אדמורי"ם שבשבת נהיו פיזית יותר גבוהים, נמצא שאפילו החיצוניות שלהם עלתה. וכשמדברים מצד הלימוד, אזי אומר בסוף הפרק דנן, שסולם המדרגות אינו משתנה לעולם, ולפי"ז צל"ו, שאכן הנקודות דס"ג ג"כ עולים.

(785) פירוש: מצד אחד כלי הוא מקום חסרון, דעי"כ יכולים למלאו. אבל אם הוא מלא, א"א לתת בתוכו כלום, ואין מתאימה לו הגדרת כלי. ומצד שני אפשר לדבר מצד החיוב, שכלי תפקידו לקבל מילוי, ולכן רק בזמן שיקבל מילוי נחשב לכלי. או שניהם ביחד.

(786) נמצא, לפי"ז שהתשובה לשאלה הא' היא – שכלי משמעותו חסרון, שהרי הט"ר הן אורות ולא כלים, ורק המלכות מוגדרת ככלי, ע"ש שהיא רצון לקבל עמ"נ לקבל, שאינו ראוי לקבל שום אור, ונפרד מן האור. נמצא מש"כ שבצ"א היה כלי אחד, הכוונה על בחי' המלכות עצמה, שהיא מקבל עמ"נ לקבל, שאינה מקבלת שום אור.

(783) ענין "מקום" ברוחניות משמעותו רצון, דכפי שבגשמיות המקום מציין חלל מסוים שאותו אפשר למלא, כך ברוחניות כאשר יש חלל דהיינו רצון, אפשר למלא אותו. ונמצא לפי"ז שהמקום של עולמות נקודים ואבי"ע הוא הנקודות דס"ג. דהנה כאשר הנקודות דס"ג נצטמצמו, אז נתחלקה מדרגתם לב' חלקים: א) כלים דהשפעה שלא נצטמצמו, והם נחשבים מקום אצילות, דהיינו חסרון והרצון להיות משפיע. ב) כלים דקבלה שכן נצטמצמו, נחשבים מקום בי"ע, היות ושם יש חסרון לקבל, לכן הם המקום של ג' עולמות הנפרדים, ששם תיגבורת הרצון לקבל. ואפשר גם לפרש "מקום" בבחי' הכנה. דהיינו הכלים דהשפעה דנקודות דס"ג הם הכנה להתפשטות עולם האצילות שם, כי אצילות האור העליון מתגלה רק בתכונת הכלים דהשפעה, ואילו הכלים דקבלה דנקודות דס"ג שנצטמצמו מחמת הרצון לקבל שנתערב בהם, הם הכנה לעולמות בי"ע, שהם עולמות הנפרדים מן האור המקורי.

והנה אומר שנקודות דס"ג נבחנו לחיצוניות, כאשר הן המקום לעולמות, ואילו העולמות עצמם הם פנימיות. ודבר זה יש להבין: הלא העולמות מלבישים לנקודות דס"ג, וא"כ הם חיצוניים והוא פנימי?! ויל"ו דהגדרת חיצוניות ופנימיות מתבארת בב' אופנים: א) טפל ועיקר, דהיות והעיקר כלפי הנשמות הם אבי"ע, והנקודות דס"ג הוא רק שורש דשורש, לכן נחשבים העולמות פנימיות והנקודות דס"ג חיצוניות. ב) פנימיות נבחן יותר עבה וחיצוניות יותר זך (ח"כ הסת"פ פ"א). נמצא הנקודות דס"ג הן חיצוניות כי הם ב' דעביות, ואילו נקודים הוא ג' דעביות מצד האו"י, ואבי"ע הם ד' דעביות מצד האו"י, (בערך גלגלתא ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, נבחנו כל אבי"ע כב"ן, ולכן נבחנו לבחי"ד. אבל יש ערכים נוספים כמוכן) ולכן נבחנו לפנימיות.

ראשית חכמה

נבחן ללידה. ואח"כ לאחר שהאדם קיבל אור ה' שיש בו תענוג גדול, צריך לחזור להשפעה ולהפסיק לקבל, ואז הוא מרכבה לספירת הבינה. וכל ג' הכלים הללו נחשבים לכלים דהשפעה ביחס לאדם. ואח"כ מתחיל להתעורר באדם החסרון לאור ה' בפעם הראשונה, ואז הוא מרכבה לספירת הז"א. אבל החסרון הזה עדיין לא נשלם בו, ועיקרו חסדים. ואח"כ נשלם בו החסרון לקבל את אור החכמה לגמרי בשלימות, ואז מגיע לתכונת ספירת המלכות. וכשיש לו מסך על ספירת המלכות, אז יכול להמשך לו אור היחידה. והנה ה' בחינות אלו ישנן בכל מדרגה ומדרגה שהולך בה האדם.

ויל"ה: מהו שאומר שבא"ק היה רק כלי אחד שהוא כלי המלכות, הלא גם באבי"ע יש רק כלי המלכות, דאין כלי אחר זולתו! ? ויל"ו, דכיון שהמלכות דאבי"ע אינה יכולה לקבל את אור החכמה שבכל ספירה מן ה"ט"ר, אלא רק את אור החסדים שבכל ספירה מה"ט"ר, לכן בערך קבלת המלכות דאבי"ע נבחן שנעשו במלכות עשרה כלים, היינו עשרה חסרונות. וכל זה יחסית למלכות דא"ק, שכן היתה יכולה לקבל מכל ספירה הן חכמה והן חסדים.

אולם יל"ה: מדוע אין נבחנים כבר במלכות דא"ק עשרה חסרונות, יחסית למה שהיתה מקבלת בא"ס? דהלא באופן יחסי כל א"ק נבחן רק לקו דק של אור, יחסית למה שבא"ס היתה המלכות מקבלת את כללות האור ד"ממלא כל המציאות". וא"כ בא"ס קיבלה מכל ספירה מאה אחוז האור, משא"כ בא"ק מקבלת רק קו דק, מטעם שמקבלת רק מה שיכולה לכוון בקבלתו עמ"נ להשפיע, א"כ מדוע אין נחשבים עשרה כלים כבר במלכות דא"ק? תשובה: אין לנו כלל השגה בא"ס, דאין השגה במצב שהמלכות היתה דבוקה באור, למרות שהיתה מקבל עמ"נ לקבל, וע"כ א"א להחשיב שיש במלכות דקו עשרה חסרונות, לעומת מה שהיה לה במצב שהוא בלתי מושג כלל לדרי הקו, אלא מתגלה הבחנה אחת כללית, שאסור להשתמש בעצם המלכות.

משא"כ פרצופי אצילות הם מבחי' צמצום הב', כפו"ה כיום
עשות הוי"ה אלהים ארץ ושמים, ששיתף רחמים בדין. כי הוי"ה הוא מדת הרחמים ואלקים הוא מדת הדין, וכן השמים הם מדת הרחמים והארץ היא מדת הדין, ועשאו יחדו, דהיינו ששיתפם ביחד. שמדת הדין שהיא מלכות, עלתה ונתחברה בהינה שהיא מדת הרחמים, ונשתתפו יחד ע"ש. פירושו: שהמלכות משמשת רק בכלים דהשפעה, שהם כלים דכתור חכמה וג"ר דבינה. ומש"א שהמלכות עלתה לבינה פירושו - שמשמשת בכלים שמבינה ולמעלה, ואינה משמשת בכלים שמבינה ולמטה, שהם ז"ת דבינה וז"א ומלכות, שהם כלים דקבלה. ועי"ז נעשה סיום חדש על אור העליון במקום הבינה, שהמלכות המסיימת את הגוף עלתה לבינה דגוף, שהיא ת"ת, במקום החוה. והמלכות המודוונת שבפה דראש, עלתה לבינה דראש הנק' נקבי עינים. יל"ה: מדוע קודם אומר שהמלכות עלתה לבינה בגוף, ורק אח"כ אומר שהמלכות עלתה לבינה בראש, הלא לכאורה הסדר צריך להיות הפוך - דקודם המלכות עולה לבינה בראש הפרצוף, דהיינו בבחי' ככת, ורק אח"כ כאשר המלכות מתפשטת לגוף, לבחי' בפועל, אז גם שם עולה המלכות לבינה! ? ויל"ו, דנוקט תמיד לפי מה שהיה בפעם הראשונה, דהיות ובפעם הראשונה היה הצ"ב בנקודות דס"ג, וא"כ עליית מלכות לבינה היתה בנקודות דס"ג, ורק אח"כ כאשר הנקודות דס"ג הזדככו ועלו לראש עם רשימותיהן, אז עלתה גם המלכות דראש הס"ג לבינה דראש הס"ג, לכן כפי שהיה בפעם הראשונה כך מסדר גם אח"כ. אבל אליבא דאמת צל"ו - שבכל פרצוף קודם נסדר הצ"ב בראש ואח"כ בגוף.

שעי"ז נתמעט שיעור קומת הפרצופין לנו"ע, שהם כתר חכמה דכלים, בקומת ו"ק בלי ראש, שהוא נפש רוח דאורות. יל"ה: למה

קנה) עיקר ההפרש מפרצופי א"ק לפרצופי עולם האצילות הוא - כי פרצופי א"ק הם מבחינת צמצום א', ומה המשמעות של צ"א? תשובה: שבכל מדרגה שבו שבא"ק יש בה ע"ם שלימות. היינו שהמלכות שהיא הכלי של המדרגה, משמשת בכל עה"ס, הן בכלים דהשפעה, והן בכלים דקבלה. ואין בהע"ם רק בחינת בלי אחד, שהוא כלי מלכות, אבל ה"ם הראשונות הן רק בחינת אורות לבר. פירושו: יש כלים בט"ס הראשונות, אלא שאינם כלים אמיתיים. משל לדבר: באדם יש שכל למחשבה, עינים לראיה, אזנים לשמיעה, חוטם להריח, פה לאכול ולדבר. נמצא, כל אלו הם כלים אשר בטבעם לחוש תחושה מסוימת, השייכת לכל כלי לפי תכונתו. אבל אינם כלים אמיתיים, אלא כלים להלבשת האור בלבד, למשל: העין מלבישה (מקבלת) את אור הראיה, האוזן מלבישה את אור השמיעה, וכו'. אולם כלי אמיתי משמעותו רצון לקבל הנאה ותענוג, ובאברים הללו אין רצון לקבל, וממילא אין שם הנאה ותענוג. ורק הנפש של האדם שהיא הרצון לקבל הנאה ותענוג, היא אשר משתמשת באברים הנ"ל, בכדי לספק על ידם מילוי, אשר נותן לה הנאה ותענוג, והיא הכלי האמיתי. נמשל: ה"ט"ר הן בערך האברים הנ"ל, והן כלים להלבשת האור, דבכל אחת יש כלי לאור מסוים. אבל ה"ט"ר אינן כלים לקבלת הנאה ותענוג, כי קבלת הנאה ותענוג מותנית ברצון לקבל הנאה ותענוג, וזה לא נשלם בט"ר כידוע. אבל המקבל לכל האורות הללו, הוא רק המלכות שהיא הרצון לקבל. נמצא, מה שמכנה לט"ר בשם אורות, הוא כלפי הכלי האמיתי שהוא המלכות, אבל בערך עצמן ודאי שגם בהן יש כלים כנ"ל. ויל"ו, שדבר זה אינו מיוחד דוקא לפרצופי א"ק, אלא לעולם המלכות היא המקבלת גם באבי"ע. אלא המיוחד בא"ק הוא שיש למלכות אפשרות לקבל ע"ס שלימות, משא"כ מצ"ב ואילך, אינה יכולה להשתמש בכל הספירות לקבלת אורות, אלא רק בספירות המוגדרות ככלים דהשפעה.

ודבר זה יש לחקור בו, איך מסתדר המשל - שהט"ס הראשונות הן בערך רשר"ד, עם זה שאנו מחלקים בט"ס כלים דהשפעה וכלים דקבלה, דהיינו שכתור חכמה וג"ר דבינה הן כלים דהשפעה, וז"ת דבינה וז"א ומלכות הן כלים דקבלה? ויל"ו, דאין קשר בין ב' עינים אלו. דכל ענין בא להגדיר דבר אחר. דענין רשר"ד בא רק להגדיר את הנקודה הזו, שבט"ר יש כלים להלבשת האור בלבד, שאינם כלים אמיתיים. וענין כלים דהשפעה וכלים דקבלה, בא להגדיר באופן יותר עמוק את התכונות של הספירות הללו. דהיינו: תכונת הכתר היא רצונו להטיב לנבראיו, ונחשבת תכונת השפעה. תכונת החכמה היא שמקבלת מכח שהעליון ממציא בה את הקבלה, א"כ כפופה לרצון העליון, ואין לה רצון עצמי, לכן נחשב גם זה להשפעה. תכונת הבינה - שמתעורר בה רצון עצמי, לא לקבל, אלא להשפיע. וג' תכונות אלו נחשבות כתכונות של השפעה. אבל מצד שני, אינן מוגדרות ככלים אמיתיים, אלא רק כלים להלבשת האור כנ"ל, כי כלי אמיתי פירושו רצון לקבל הנאה ותענוג, וזה ודאי אין בהן. ז"ת דבינה הוא החסרון להמשכת הארת חכמה שנוצר בכינה בסופה, והכלי שבו מתגלה עיקר החסרון להארת חכמה מוגדר בשם ז"א, והמלכות היא עצם הרצון לקבל שרוצה לקבל את האור שהיה בספירת החכמה, ולא מסתפק בהארת חכמה כז"א. ולכן ג' כלים אלו - ז"ת דבינה ז"א ומלכות מוגדרים ככלי קבלה, משום שבכולם יש חסרון לקבל. אבל הז"ת דבינה והז"א עדיין מוגדרים ככלים להלבשת האור, ביחס לזה שלא נשלם בהם הרצון לקבל האמיתי.

צריך לדעת שכל המדובר על ה"ט"ר הוא ביחס להשגת המלכות וכלפי האדם. בזמן שהאדם רוצה רק להשפיע לעליון, וחפץ להתבטל לעליון, אז הוא בבחי' הכתר ונק' עיבור. וכשנשלם בזה, מתגלה בו אור ה', וזהו כבר בחי' חכמה, שמתגלה בה האור מכח העליון, וזה

אור שָׁוִים

נמשל: אנו צריכים להאמין "שמלא כל הארץ כבודו". וצריכים להאמין - ש"רצונו להטיב לנבראיו" ברא מצב המכונה עולם א"ס, שם ישנו אור הממלא כל המציאות. ומצב זה ישנו תמיד, שכן "אין העדר ברוחניות". וכל הצמצומים שנעשו הם רק כסויים בכדי שהנבראים לא יראו זאת, מטרים שיהיו מוכשרים לקבל בלא קלקול. נמצא, שצריכים להאמין שבאמת יש אור גדול במצוות ציצית, יותר מכל תענוגי העוה"ז! שהרי אומר הזוה"ק שבתענוגי העוה"ז אין יותר מ"נהירו דקיק", ואילו התענוגי האמיתי מלוכב בתורה ומצוות. נשאלת השאלה: איהו? לא רואים... ורק בזמן שנהיה מסוגלים לא לקבל בכלי של מקבל עמ"נ לקבל, נוכל לראות כל זאת.

נמצא, שיש כאן עבודה בג' בחינות: א. להאמין שעיקר האור של "להטיב לנבראיו" נמצא בתורה ובמצוות. ב. להאמין שהסיבה שאין אנו מרגישים זאת - מפני שחסר לנו הכלי שנק' עמ"נ להשפיע. ג. להאמין שהש"ת הוא המשפיע כל טוב ועונג. היינו, רואים אנו בגשמיות שיש יכולת להשפיע לאדם חשוב. כמו כן בשיעור שנאמין בגדלותו ית', שהוא המשפיע כל טוב ועונג. יהיה לנו כח להשפיע לו. נמצא, הסיבה שחסר לנו כח השפעה, נובעת מזה שחסרה לנו הרגשה למי אנו משפיעים, ומכנה זאת בשם "מוחא וליבא". א"כ עבודתינו היא לבקש מה' שיתן לנו את ההרגשה הזו של "מוחא וליבא". נמצא לפי"ז שיש לנו רק כלי אחד שנק' רצון לקבל, וכל מה שחסר הוא רק כונה. מטרים שיש לנו את הכונה הרצויה, אנו בחושך, בכדי שלא נקלקל. א"כ החושך וחוסר היכולת לראות הם לטובתינו.⁷⁸⁹

ומצאנו בפתיחה אות נ"ח שאומר, היות שא"א לעבור מקצה לקצה, היינו ממקבל עמ"נ לקבל למקבל עמ"נ להשפיע, נעשה תיקון המכונה צ"ב, שהוא שיתוף מדת הרחמים בדין, והוא ענין עלית מלכות לבינה. היינו, מה שלמדנו אודות נקודות דס"ג שירדו למטה מטבור, והתעברו ונכללו מהבחי"ד אשר שם, לא היה מקרה, אלא שהמאציל רצה שמלכות תתערב בבינה, היינו שמלכות תקבל את מידת הרחמים מבינה. ולכאורה נעשה להפך, שבינה התעברה ונכללה ממידת הדין של המלכות!?

א. אלא עי"ז שנעשה צמצום בבינה, ארעה ירידה בכל המדרגות, ונעשתה התכללות עליון ותחתון. פירושו: למעלה מטבור דא"ק נק'

שהכלי הוא בחי' מקבל עמ"נ לקבל, ואינו יכול לצאת אלא בהקדם ט' גורמים, נמצא שהיכן שיש מקבל יש ע"ס. ולאחר שהמקבל יוצא הוא משיג את הגורמים שלו.

נמצא, הט"ר הן אורות וגורמים, ומלכות היא בחי' מקבל, המקבל מה שיש בט"ר. אולם בבחינתו עצמו אינו מקבל, שכן בחינתו עצמו היא מקבל עמ"נ לקבל, ועל בחי' זאת היה איסור השתמשות. אלא המקבל דוחה את האור ואומר: אם אוכל לכוון בעמ"נ להשפיע, שזה בדומה לאור שהוא משפיע - אקבל, אולם מה שלא אוכל לכוון עליו בעמ"נ להשפיע, לא אקבל.⁷⁸⁷

נמצא, תמיד מדברים אודות מלכות שהיא "המקבל", אלא ההבדל הוא בכוונה, אם עמ"נ להשפיע או עמ"נ לקבל. לכן, היות ותמיד מדברים אודות המקבל, אומר כלל: אין מסך בלי עביות. ואומר ע"ז משל: אדם מזמין את חברו בכדי להשפיע לו, ולגרום לו הנאה, אולם אם אין לו רצון לקבל, לא יכול לגרום לו הנאה. נתאר לעצמינו ציור שאדם לובש ציצית, עליה אמרו חז"ל "גדולה ציצית". התענוג שיש לו בציצית, הוא מקבל מפני שהבורא רצה להשפיע לו, שאם לא כן הוא עובד עם עצמו בכדי לותר על התענוג הגדול הזה... ב"ה, אנו נמצאים במצב שיכולים לעבוד "לשמה"... (היינו שאין התענוג מגולה כלל בציצית, וע"כ אין חשש שנעבוד לתועלת עצמינו, שכן אין לנו מה לקבל), וזאת משום שחסרה העביות. וסיבת הדבר היא, כי מטרים שהבורא יודע שלא נקלקל, תיקן שלא נראה דבר.⁷⁸⁸

ב"פרי חכם" חלק ב' מביא מורי אבי: משל למלך שהיה לו בן זקונים, והמלך היה צריך לעזוב לתקופה של כמה שנים, ופחד שיגנבו ממנו את כל כספו וזהבו, ע"כ החליף את הכסף באבנים טובות ומרגליות, והכניס הכל במרתף חשוך. כמו"כ נתן פקודה לעבדיו שיכניסו את בנו למרתף, שם יאכל ישתה וישן, אולם אסר עליהם להכניס לו נר. ושעה אחת ביום יוציאוהו לשאוף אויר בחוצות. וכן ינהגו עד שיהיה בן עשרים. הבן ראה את גורלו, שכל היום נתון במרתף החשוך, ושעה אחת שהלך בחוץ, ראה אנשים ובחורים חופשיים לגורלם, ואילו הוא יושב אסיר במרתף חשוך. ע"כ הסיק שאביו הוא אכזר שאין כמותו. כשמלאו לו כ' שנה הביאו לשם אור כמצוות אביו, ופתאום ראה שכל המרתף מלא באבנים טובות ומרגליות, והבין שהוא העשיר ביותר בעולם. נמצא, מה שנוסף לו כעת היא רק ראייה.

הערות וביאורים

788) ממילא כיון שלא רואים דבר, אין השתוקקות, כי א"א להשתוקק לדבר שאין רואים אותו. וזה"פ שחסרה עביות.

789) נמצא, האדם צריך להאמין שהבורא הוא המשפיע כל טוב ועונג, וזוהי גדלותו יתברך. והאדם יכול להתבטל בפני הגדול. וצריך האדם לפתח בתוכו השתוקקות להרגיש את גדלות ה', שהוא המנהל כל הבריאה הזו, בכדי שיוכל להתבטל כלפיו. ובדרך כלל מאירים מן השמים לאדם, בזמן שנשלם שיעור השתוקקות. ואח"כ צריך להתרגל לעבוד גם ללא הרגשה, אלא לתת את שיעור מסירות הנפש שהיה נותן עם הרגשה, גם לגמרי בלי שום הרגשה, שאז נחשב זה להשפעה גמורה ומושלמת. ואם מסוגל לעשות כך, יוכל לזכות להרגשה שכנגד מסירות הנפש שנתן - בקביעות. וזהו שאומר - שבזמן שהאדם רוכש את הכוונה הנכונה, אז יכול לראות את האור העליון, מפני שלא יקלקל, דהיינו שלא יקבל בעמ"נ לקבל, שהרי כבר מטרים גילוי האור העליון היה מוכן למסור נפשו לה'. נמצא שהאור העליון לא הוסיף לו בעבודה, אלא רק מקבלו מטעם שזהו רצון ה'.

וכן הוא הסדר בין אדם לחבירו, שצריך מקודם לאהבה, ואחרי שאוהבו רוצה להשפיע לו. ומטרים האהבה צריך לראות את גדלותו, כי אין אדם יכול לאהוב בריה נמוכה, רק בריה גבוהה וחשובה.

ולפי מה שהמלכות תיקנה את עצמה במסך ואו"ת, בדוגמת תכונת הט"ר, לפי"ז היתה יכולה לקבל. אבל מה שקיבלה אינו מכונה כלי, אלא דוקא החלק שבו לא קיבלה, ונשאר בחסרון. ובזה יובן מדוע מתיחס לעגולים כשורש הכלים, מפני שהם שורש החסרונות שבעולמות. וכן יובן - שבזמן שהאור מתפשט בט"ר דגלגלתא, מגדיר שעדיין אין היכר כלים, מפני שאור וכלי מעורבים זב"ז. ורק בזמן שבא אור החכמה בכלי דכתר בפרצוף ע"ב נעשה היכר כלים, מפני שבכל כלי וכלי נשאר חסרון. אבל בסיום המאמר מסיק אחרת, שכלי משמעותו כאפשרות השלישית: שע"י החסרון שבו יכול לקבל, אבל חסרון ללא מילוי אינו נק' כלי.

787) נמצא לפי"ז, בחינתה עצמה של המלכות שאינה מקבלת את האור היא הכלי, דהיינו בעלת חסרון, משא"כ ט"ר דמלכות שכן מקבלות את האור בעמ"נ להשפיע, אינן נבחנות לכלי, כי כלי משמעותו חסרון. אבל זה נכון בפרצוף גלגלתא, כיון שקיבל אור הכתר בכלי דכתר, ולא היה בו חסרון. משא"כ בפרצוף ע"ב שמקבל אור החכמה בכלי דכתר, אזי על אף שמקבל עמ"נ להשפיע יש חסרון בכל כלי שלו, נמצא שאצלו הגדרת כלי היא במצב של מקבל עמ"נ להשפיע. וכך אומר אכן לקמן (ד"ה נמצא).

ראשית חכמה

שיכול להיות יותר מזה במציאות. ומה שאומרים שנפש רוח הם ו"ק בלי ראש, הוא מפני שהם אורות שבאים לתקן את הכלים, ואינם אור ממש, וכלים יחסית לאור נחשבים לו"ק.

ונמצאו חסרים מאח"פ דכלים שהם בינה וזו"ן, ומנשמה חיה יחידה דאורות. ויל"ו, דכלפי האדם תהליך זה דצ"ב מתחדש בכל פעם - שאינו רוצה לשמש בכלים דקבלה שלו, מפני שעל ידם נכשל, ורוצה לשמש רק בכלים דהשפעה.

נפש רוח נבחנים לו"ק בלי ראש? ויל"ו דראש משמעותו שלימות, והנה יש ג' סוגי מוחין הנקראים נשמה חיה יחידה, ובכל אחד מהם יש שלימות, משא"כ בנפש ורוח אין שלימות, ולכן נקראים ו"ק בלי ראש. אולם גם דבר זה יש להבין: שהרי אומר כלל: ברוחניות אפילו המדרגה הקטנה ביותר יש בה שלימות גמורה, וא"כ איך יכול לומר שברוח נפש אין שלימות! ? ויל"ו, דודאי כל מדרגה רוחנית היא שלימה לגמרי כאשר מתגלה באדם, עד כדי כך שאינו יכול להאמין

אור שָׁוִים

שינויים אלו בפועל, הן תדענה ששינויים אלו היו לפני כן בכח. נמצא, ללא הנשמות, כלל לא היה ידוע אודות כל התהליכים שיש בעולמות). נמצא לפי כל הנ"ל, כלי מובנו שיש חסרון. פירוש: בזמן שמקבלים אין מילוי שלם, ודוקא ע"י יכולים לקבל עמ"נ להשפיע. ועדיין נותר לבאר ענין עשרה כלים שנעשו בצ"ב. בתחילה היה קו אחד. היינו מלכות עמדה למטה בחשיבות, ולמעלה ממנה הוא מה שבכוחה לכוון בעמ"נ להשפיע. ב' קיום פירושם, שהרצון לקבל שהוא מלכות עלה למעלה בכל הט"ס, עד החכמה שבכל סו"ס. פירוש: כאשר עמדה מלכות למטה, קיבלה אור מט"ר ע"י המסך, הן אור דחכמה והן אור דחסדים. ומכיון שכל הספירות נכללו אחת מחברתה, לכן יש בכל ספירה הן חכמה והן חסדים. וצ"ל שזו היתה תמונת המצב בנקודות דס"ג, היינו מלכות דנקודות דס"ג בכוחה היה לקבל כל אור שישנו בכל סו"ס מהט"ר. אולם לאחר שהנקודות דס"ג ירדו למטה מטבור, והמלכות ראתה מה שיש שם לקבל, רצתה לקבל בעמ"נ לקבל (מדובר על בחי' מלכות המשתמשת בז"ת דבינה אשר שם). נמצא שהצמצום עלה בכל סו"ס. היינו שהמלכות אינה יכולה לקבל מהט"ר אלא אור דחסדים, אולם אור החכמה הנצרך לז"ת דכלים דמלכות, אינו יכול להאיר. ואין הפירוש שהאור נצטמצם, אלא המלכות נצטמצמה, וממילא יש לה מיעוט בכל סו"ס, היינו שיכולה לקבל רק אור דחסדים מכל סו"ס. ומכיון שיש ערך הופכי בין כלים לאורות, א"כ בכלי דגו"ע נמצא האור דחסדים, ברם באח"פ של כל בחי' ובחי' נצטמצמה, היינו אינה יכולה להשתמש. וזה נבחן שמלכות עלתה בכל סו"ס מהט"ר. נמצא, הט"ר לא נצטמצמו, כיון שהן אור, אלא הכלי הוא שנצטמצם.

עם זאת נבין שכעת נעשו עשרה כלים, עשרה חסרונות, ודוקא ע"כ יכולה לקבל, כיון שנתמעט האור ויכולה לכוון בעמ"נ להשפיע. וזה נק' כלי, שע"י חסרון שיש בו יכול לקבל. (אולם חסרון ללא מילוי לא נק' כלי אלא חושך).⁷⁹⁴

הערות וביאורים

שכירה נוספת. ואיך אפשר מחד גיסא להשאיר את הצ"ב על היכנו, דהיינו לשמש רק בכלים דהשפעה, ומאידך גיסא שיאיר אור החכמה באצילות, הלא אור החכמה מאיר רק בכלים דקבלה! ? תשובה: רק ע"י ההמצאה הזאת שמשמשים בכלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, אזי אפשר להמשיך גדלות ע"י ההתכללות הזאת, אבל גם לא לבטל את הצ"ב, כי אין משתמשים בכלי קבלה ממשיים, אלא רק מה שנכללו בכלים דהשפעה. נמצא שלולא השכירה לא היתה אפשרית גדלות באצילות. ויש עוד להוסיף שכל המציאות של ב"ע דקדושה לא היתה אפשרית, כי ב"ע דקדושה הם כלים דקבלה שנכללו מכלים דהשפעה, וגם זה נעשה בשכירה.

(793) שיעור קטן משמעותו שמשמשים רק בכלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, וכל התכללות היא בחינה מוחלשת, וממילא נמשך שיעור קטן מאור החכמה, שאיתו אפשר להתמודד שלא לקבל לתועלת עצמית, אלא לכוון בעמ"נ להשפיע נחת רוח לבורא. אבל אם היו משתמשים בכלי קבלה ממש, נמשך אור דחכמה ממש, שאי אפשר להתמודד איתו.

(794) כאן נותן דוגמא שבצ"ב נעשו עשרה כלים, היינו עשרה חסרונות בבחי' התיפקוד של המלכות שבמדרגה. כי בצ"א היתה יכולה לקבל הן אור דחכמה והן אור דחסדים שיש בכל ספירה, היינו שהיתה יכולה לשמש הן בכלים דהשפעה והן בכלים דקבלה שבכל מדרגה וספירה. אבל ע"י התערבות הבחי"ד, כבר אי אפשר לשמש בכלים דקבלה ולהמשיך חכמה. אולם יש לזכור שכל ההתערבות הזו נעשתה למטה מטבור שהוא בחי' זו"ן, ובאמת לזו"ן

שם מ"ב, ושמ יש שלימות. ומה שצריכים לתקן הוא את הרשימות שלמטה מטבור דא"ק, שהן בחי' זו"ן, ובחי' ע"ס דסיומא, שאינן מסוגלות לקבל אור. נמצא, כאשר אח"פ דבינה ירדו לזו"ן, הרויחו זו"ן כלים דבינה. ובאלו הכלים, שהם כלים ששייכים ללמעלה מטבור, זו"ן יכולים לקבל אור. ומביא ראיה ממה שאומר הוזה"ק: "אבא הוציא את אמא לחוץ אודות בנה". פירוש: חכמה הוציא את בינה לחוץ, אודות זו"ן, היינו בכדי שיוכלו לקבל אורות. "ואבא עצמו איתתקן כעין דכר ונוקבא". פירוש: לפני הצ"ב יש ט"ר ומלכות היא הנוקבא. כעת, כיון שמלכות עלתה לבינה, נמצא שמבינה ולמטה כבר לבר מהמדרגה. ומלכות שהיא נוקבא עומדת במקום בינה, ונעשתה נוקבא לחכמה.⁷⁹¹

ב. ע"י הצמצום, נתקנה אח"כ גדלות בעוה"נ, היינו מסיבת ערוכם של הנקודות דס"ג בלמטה מטבור דגלגלתא נכללו מרשימות ד-ג' שלמטה מטבור, ועליהם יצאה הגדלות.

גם ענין השכירה היה בכונה תחילה. למדנו שנשברו כלים דפנים וכלים דאחוריים, וע"י נעשה כיסוי ומיעוט נוסף. אולם באצילות, בכדי להמשיך גדלות, משתמשים עם התכללות כלים דפנים מכלים דקבלה, שהתכללות הזאת נעשתה בשכירה.⁷⁹²

נמצא, כל הצמצומים פירושם - כיסויים שנעשו בכדי שהאור יתגלה בשיעור יותר קטן, מפני שעל שיעור קטן יכולים אנו לכוון בעמ"נ להשפיע.⁷⁹³

(עוד אמר אאמור"ר זצ"ל: כל העולמות והצמצומים הם רק לצורך הנשמות, כמ"ש: "בראשית" - "אין ראשית אלא ישראל". הנשמות הן שמשיות את תהליך השתלשלות העולמות. היינו, כל התהליך היה בכדי שתצאנה נשמות, ושהן תקבלנה את האור של "להטיב לנבראיו". ע"כ אומר ב"מבוא", שהן עולם א"ס והן עוה"א הם רק בכח, ובאו בכדי להוציא את ב"ע בפועל, שמשם נמשכו הנשמות. היינו, כל השינויים שלומדים בעולמות הם רק בכח. וכשהנשמות תשגנה

(790) שם מ"ב מורה על השלימות שלמעלה מטבור דא"ק, כי גלגלתא נחשב להוי"ה פשוטה שיש בה ד' אותיות. וע"ב הוא הוי"ה במילוי יודין, שיש בה י' אותיות. וס"ג הוא הוי"ה עם מילוי דמילוי, שיש בה כ"ח אותיות. נמצא כ"ח וי' וד' הם מ"ב. וזה מורה על השלימות שיש בג' הפרצופים הללו שלמעלה מטבור דא"ק.

(791) פירוש: הפעם הראשונה שכלים דבינה ירדו לזו"ן היתה בהתפשטות הנקודות דס"ג למטה מטבור דא"ק, ואז הנה"י דא"ק נכללו מבחינות דהשפעה שיש בחב"ד חג"ת דנקודות דס"ג, כי נכללו מן הבחי"ד ורשימותיה. ולאחר הזדככות הנקודות דס"ג, נמצא שהעלו למעלה מטבור את הרשימות דזו"ן, שע"כ התאפשר זווג דהכאה על רשימות אלו, ויצאת הגדלות דנקודים ואצילות. נמצא: א) החב"ד חג"ת דנקודות דס"ג תיקנו את הש"ע וש"א דנה"י בתכונת למעלה מטבור, שע"כ יכול להתפשט שם אור דגדלות. ב) התנה"י דנקודות דס"ג שנכללו מן הבחי"ד ורשימותיה, העלו למעלה מטבור, אל הראש דס"ג, שע"כ נתאפשר זווג ע"ב ס"ג עמ"נ להשפיע גדלות לרשימות דזו"ן הללו. אח"כ נצטמצמו התנה"י דנקודות דס"ג. ומשם ואילך נמשך בכל העולמות - שאח"פ דבינה יורדים ע"י הצמצום לזו"ן שלמטה מטבור דכל מדרגה, ומחברים להם כלים שלהם, עד שמעלים אותם למעלה מטבור, ונותנים להם את האפשרות לקבל או"י שלמעלה מטבור.

(792) ללא ההתכללות של כלים דפנים מכלים דאחוריים, לא היתה מתאפשרת גדלות בעולם האצילות כלל ועיקר. כי עולם האצילות מחויב להשאיר את הצ"ב על היכנו, כי כל ביטול דצ"ב משמעותו

גם בעת גדלות נחשבים פרצופי אצילות למצומצמים בצ"ב, ולכחי' ו"ק, מטעם שכל הגדלות מאירה רק בראשיהם, ואינה מתפשטת לגופים.

קנו) והגם שנתבאר לעיל באות קב"ה, שע"י עלית מ"ן לעיבור ב', השיגו פרצופי אצילות הארת המוחין מע"ב ס"ג דא"ק, המורידה ה"ת מנקבי עינים בחזרה למקומה לפה, כבצמצום א', ומשיגים שוב האח"פ דכלים והנשמה חיה יחידה דאורות. אמנם זה הועיל רק לבחינת הע"ם דראש של הפרצופין, ולא להגופין שלהם, כי המוחין הללו לא נמשכו מפה ולמטה אל הגופין שלהם (כנ"ל באות קל"ח), וע"כ גם לאחר המוחין דגדלות נשארו הגופין בצמצום ב' כמו בזמן הקטנות ע"ש. ומשום זה נחשבו כל ה"פ אצילות שאין להם רק קומת ע"ם היוצאת על עביות דכחי"א, שהיא קומת ז"א, ו"ק בלי ראש, הנק' קומת מ"ה. והם מלבישים על קומת מ"ה דה"פ א"ק, דהיינו מטבור ולמטה דה"פ א"ק.

כל פרצוף יחסית לפרצוף שכנגדו בא"ק נחשב לכחי' למטה מטבור ולכחי' ו"ק, מטעם שעיקר הפרצוף הוא הגוף, ובגוף אין מתפשט אור הגדלות, אלא בראש בלבד.

קנו) באופן, שפרצוף עתיק דאצילות מלביש על פרצוף הכתר דא"ק מטבורו ולמטה, ומקבל שפעו מקומת מ"ה דפרצוף הכתר דא"ק אשר שם. ופרצוף א"א דאצילות מלביש מטבור ולמטה דפרצוף ע"ב דא"ק, ומקבל שפעו מקומת מ"ה דע"ב דא"ק אשר שם. ואו"א דאצילות מלבישים מטבור ולמטה דפרצוף ס"ג דא"ק, ומקבלים שפעם מקומת מ"ה דס"ג אשר שם. וזו"ן

אור שלום

סיכום: כאן רוצה לבאר את ענין עלית העולמות, ע"כ מבאר בתחילה את מצב הקביעות של פרצופי אצילות בערך פרצופי א"ק, ומסביר שצריכים לעלות ולהלביש את פרצופי א"ק. וקשה: מדוע כתב שלכל ה"פ אצילות יש ו"ק, הלא לראשים דפרצופי הג"ר דאצילות יש גדלות בקביעות, ורק לז"א יש ו"ק? ת' - בעיקר מתחשבים עם מה שמאיר בפועל, והיות שהקביעות דאצילות תוקנה בפכ"א, נמצא שהגופים דפרצופי אצילות נשארו בקטנות ובמ"ה (וצל"ד אשר מ"ה פירושו בחי"א דעביות, שמקורה באצילות נמשך מן הקטנות דג"ר דנקודים, שנשארו כלים ואורות, והם בחי' הב"ן דעתיק).⁷⁹ ומביא הוכחה לזה - שכל ה"פ אצילות מלבישים למטה מטבור דכחי' שכנגדם בא"ק, ולמטה מטבור נק' בחי' מ"ה וו"ק.

קנו) ופרצוף א"א דאצילות מלביש מטבור ולמטה דפרצוף ע"ב דא"ק, וקשה: הלא ע"ב מסתיים על הטבור, וא"א מקומו למטה מטבור, א"כ איך א"א מלביש מטבור ולמטה דע"ב? ת' - ב"בית שער הכונות" אומר - שלצורך תיקון ה"פ אצילות נתארכו ע"ב וס"ג דא"ק עד הפרסא דאצילות. (עיין "בבית שער הכונות" עמ' קכ"ג, טור ב', ד"ה א').

או"א דאצילות. נבאר את המושג "אבא ואמא": הנה מושג זה קשה לעשות בו גדר, שכן מצאנו בו כמה פירושים. א. אפשר לומר שאבא נק' ט"ר ואמא נקראת מסך ועביות. ולפי"ז

כמו"כ כתב במבוא, שעה"ס הן עשרה כיוויים על האור, ודוקא ע"י הכיוויים אפשר לקבל. ונותן משל ע"ז, שא"א להסתכל באור השמש אלא ע"י זכוכית מפוחמת, שכן ע"י שממעת את האור, ניתן להביט בו.

הט"ם ראשונות הן רק בחינת אורות לבד, והמלכות מקבלת מהם. וכשהמלכות עומדת למטה, אינה שולטת על מה שלמעלה ממנה, וע"כ יש לה בחירה לקבל את האורות דט"ס הראשונות בעמ"נ להשפיע. שכן למדנו, שלמטה ממלכות נק' למטה משליטתה של המלכות, שאז אין בחירה אלא מוכרחים לקבל עמ"נ לקבל. שמירת הדין שהיא מלכות, שעליה יש דין שאסור להשתמש בה, שכן היא בחי' מקבל עמ"נ לקבל.

קנו) והגם שנתבאר וכו' ומשיגים שוב האח"פ דכלים. השאלה היא - מדוע למדנו שכל ההבדל בין פרצופי א"ק לפרצופי אצילות הוא - שבאצילות יש צ"ב ובא"ק יש צ"א, הלא בסופו של דבר הם משתווים?

שהיא קומת ז"א, ו"ק בלי ראש, הנק' קומת מ"ה. אליבא דאמת היה צריך להשאר רק א' דהתלבשות ועביות דשורש, שהיא העביות שיש בקטנות דאצילות, אולם הוא כותב כאן שנשארה א' דעביות! במקום אחד כותב, שע"י השלימות שהיתה במצב פכ"א, נתנה בינה בחי"א ג"כ.⁷⁹⁵

הערות וביאורים

להשפיע. ומאריך בדוגמאות להראות שכל זמן שאין לאדם את הכוונה, לא יוכל לראות את התענוג שבמצוות, וממילא אין לו עביות, ואין צורך במסכים. ג) ענין הצ"ב, והשבירה, נעשה בכדי להקטין את האור, וכל זאת בכדי שהנבאר יוכל לכוון עמ"נ להשפיע. ד) נמצא הגדרה של כלי, הוא מצב של חסרון, שהגם שרוצה אור גדול, מ"מ מקבל אור קטן, וזהו לטובתו, היות ורק כך יכול לכוון עמ"נ להשפיע. פירושי: בזמן אב"א יש לבינה חסדים בערך של ו"ק, מטעם שאז אין ברירה לקבל חכמה, וממילא חסדים עדיין לא ניכרים כשלמים. אבל במצב פכ"א שכבר יש בראש חכמה, ובכל זאת בינה מבכרת להשאר בחסדים, אז מקבלים החסדים מעמד של ג"ר, ולכן יכולה הבינה להשפיע ולהוסיף בחי' רוח בגוף (עיין ח"ח סוף אות כ"ט).

796) נמצא, מה שאמר שבינה משגת שלימות בפכ"א ועי"כ יכולה להשפיע בחי"א לגופים, זהו מכח הב"ן דעתיק, דהיינו הכלים דג"ר דנקודים שלקח לתקן, שמהם נמשכת הבחי"א באצילות, דהא העביות דנקודים היתה עביות דכחי"א, וממנה נמשכת בחי' יניקה וו"ק.

שהם כלים דקבלה מטבעם לא כדאי שישתמשו בכלים דקבלה, ולכן הצ"ב היה במקומם, בכדי להרגילים לשמש בכלים דהשפעה בלבד ובחסדים. נמצא דוקא ע"י המיעוט והחסרון שנעשה בצ"ב, מתחנכים זו"ן והנשמות לשמש בחסדים. וכן כל הדוגמאות שנתן עד כה, הם בכדי להמחיש - איך ע"י מיעוט וחסרון אפשר אח"כ לקבל: א) במשל שבן המלך היה מוכרח להיות בחושך, אבל רק עי"ז הרויח את כל העושר. ואם לא היה המיעוט על כל הרכוש, והיה בא לידו מטרם שנעשה בן עשרים, לא היה בו מספיק שיקול הדעת, והיה מבזבז הכל. ב) בענין הצ"ב מונה כמה רווחים. ג) בענין השבירה מונה רווחים.

נמצא כעת מסכם שכלי הוא דוקא - שע"י חסרון שבו יכול לקבל, מה שלא היה כ"כ משמע בתחילת המאמר. וצריך א"כ לתקן ולומר שגם בעקודים כלי הוא חסרון שעל ידו אפשר לקבל. משא"כ חסרון ללא מילוי אינו כלי.

נכתב עוד בשיעור: סיכום: א) כלי הוא מלכות, והט"ר הן אורות שמלכות צריכה לקבל. ב) יכולת הקבלה מותנית בענין הכוונה עמ"נ

דאצילות מלבישים מטבור ולמטה דפרצוף מ"ה וב"ן דא"ק, ומקבלים שפעם מקומת מ"ה דפרצוף מ"ה וב"ן דא"ק. הרי שכל פרצוף מה"פ אצילות אינו מקבל מפרצוף שכנגדו בא"ק, רק בחינת ו"ק בלי ראש, הנק' קומת מ"ה. ואע"פ שיש בהראשים דה"פ אצילות בחי' ג"ר, מ"מ אנו מתחשבים רק בהמוחין המתפשטים מפה ולמטה להגופים שלהם, שהם רק ו"ק בלי ראש (כנ"ל באות קל"ט).

אור ש"ום

יש בינה דבינה דמ"ה עם ה"ת דבינה דב"ן, והם דכר ונוקבא. זוג הג' נק' "ישראל סבא", ושם יש ז"א דבינה דמ"ה ומלכות דחכמה דב"ן. זוג הד' נק' תבונה, ושם יש מלכות דבינה דמ"ה ומלכות דבינה דב"ן.⁸⁰⁰ (רואים אנו שאבא ואמא הינם ב' פרצופים נפרדים⁸⁰¹). והנה בזמן עליה, כאשר אר"א עולים לג"ר דא"א, אזי נעשים מכל ד' הזוגות זוג אצד. נמצא שאבא ואמא אז, הם פעם אחת עשר ספירות, ולא ד' פעמים ע"ס. נמצא שאז הם שוב בפרצוף אצד.

זו"ן דאצילות מלבישים מטבור ולמטה דפרצוף מ"ה וב"ן דא"ק. וקשה: מי הם פרצופי מ"ה וב"ן דא"ק הללו? למדנו שזוה"י הוא בחי' מ"ה דא"ק. משמע שאין לא"ק פרצוף מ"ה בפני עצמו. וכן למדנו שזוה"א הוא ב"ן דא"ק. אולם מכמה מקומות משמע שיש מ"ה וב"ן לא"ק עצמו, וכן כותב שזוה"א מלביש לב"ן דא"ק, משמע שהם ב' דברים, אולם אינו נותן פרטים אודות מ"ה וב"ן אלו. מצד אחד צל"ו, כמו שע"ב ס"ג הם פרצופים חיצוניים המלבישים על א"ק מבחוץ, כך גם מ"ה וב"ן מלבישים עליו מבחוץ. א"כ הם עוה"נ ועוה"א. ומצד שני כשאומר שה"פ אצילות מלבישים לה"פ א"ק, משמע שמלבד עולם הנקודים ועולם האצילות שהם חיצוניים לא"ק, ישנם מ"ה וב"ן בפנימיותו! א"כ קשה, לפי"ז איה ע"ב וס"ג? (היינו לפי"ז מ"ה וב"ן אינם פרצופים

במצב פב"א, כאשר מאיר אור הע"ב במדרגה, ובינה אין לה צורך לקבלו, א"כ א"א לומר שאבא כן מקבל, שהרי הוא נק' ט"ר! ? (פירוש: אם אין צורך למסך ועביות שנק' אמא לקבל את הגדלות, מנין תהיה גדלות לט"ר?)⁷⁹⁷

ב. בשאר מקומות משמע, שאבא הוא פרצוף בפני עצמו, וכן אמא היא פרצוף בפני עצמה. פירוש: יש כלל - "אין לך אור שלא יהיו בו ע"ס". היינו, אם מדברים אודות אור מסוים, מוכרח להיות מי שהשיגו. והיות שהמשיג נק' מלכות, שהיא הבחי' העשירית, נמצא שיש בכל השגת אור ע"ס.⁷⁹⁸

והנה, כיון שאומרים, אשר כל חידוש צורה מחלק את המדרגה, ע"כ נבחנו ד' זוגות בקומת בינה דאצילות (עיי' ביאור ע"ז ב"אור שלום" אות קל"א, ד"ה "ונמצא הזכר"). זוג פרושו ע"ס (ע"פ הכלל "אין לך אור שלא יהיו בו ע"ס"), ויש מ"ה וב"ן בכל זוג וזוג.⁷⁹⁹ ובחלק ט' תשובה ס"ט מבאר: ה"ט"ר של המדרגה נקראות מ"ה. והמסך והעביות שהוא מלכות, נק' ב"ן של המדרגה. עוד אומר - שהמסך והעביות הנק' ב"ן, כולל גם את הכלים הישנים של עולם הנקודים.

והרי פירוטם של ד' הזוגות: זוג הא' נק' אבא, דכר ונוקבא. ושם יש כתר חכמה דבינה דמ"ה וו"ת דחכמה דב"ן. זוג הב' נק' אמא, ושם

הערות וביאורים

799) פירוש: מ"ה הם הכלים החדשים דאצילות, וב"ן הם הכלים הישנים דעולם הנקודים הזקוקים לתיקון.

800) ד' הזוגות הם התחלקות של ע"ס דבינה דמ"ה לארבע, ע"פ לקיחתם את הכלים הישנים דאח"פ דא"א דנקודים לתיקון. וזה סדרם: זוג הא': כתר חכמה של הבינה דאצילות, שלקחו לתקן ו' ספירות התחתונות דחכמה דנקודים, המכונה אבא דנקודים. זוג הב' הוא בינה של הבינה דאצילות, שלקחה לתקן ה' ספירות תחתונות של הבינה דנקודים (והסיבה שמחכמה לקחו ו' ספירות ומבינה לקחו ה' ספירות היא - מטעם שעתיק אשר לקח לתקן את המחצית העליונה של הג"ר דנקודים לקח ג"ר של החכמה וד"ר של הבינה, וסיבת הדבר: כי בבינה לעולם החדש דבוק באמו הבינה, ולכן עתיק לקח ד' בחינות ראשונות דאמא, וממילא נותרו עבור אמא דאצילות רק ה' בחינות תחתונות של אמא דנקודים). זוג הג' הוא ז"א דבינה דאצילות, שלקח לתקן את המלכות דחכמה דנקודים. זוג הד' הוא מלכות דבינה דאצילות, שלקחה לתקן את המלכות דבינה דנקודים.

סיבת החלוקה: זוג הא' אינו יכול לספק לנקבה מילוי, כי היא שייכת לחכמה דנקודים, וכאן יש רק קומת בינה. לעומת זאת זוג הב' כן יכול לספק לנקבה מילוי, כי היא צריכה רק קומת בינה. ואותו הבדל יש בין זוג הג' לזוג הד'. וההבדל בין זוג הא' לג' שזוג הא' נמצא מחזה ולמעלה דא"א, והוא מתוקן בחסדים מכוסים ובעל שלימות, משא"כ זוג הג' הוא מחזה ולמטה ונמצא בבחי' ו"ק וחסרון, כי צריך חכמה ואין לו. וכן באופן יחסי יש אותו הבדל בין זוג הב' לד'.

801) כי בכל זוג יש מ"ה וב"ן, שהם ט"ר ומלכות. נמצא שכל אחד הוא פרצוף בפני עצמו. היינו לא כפירוש הא' שאבא ואמא הם ט"ר ומלכות, אלא אבא הוא פרצוף בפני עצמו הכולל ט"ר ומלכות, וכן אמא. וכן ישראל סבא ותבונה.

797) פירוש: הלא כל ההשגה באור ה"ט"ר הוא רק ע"פ המסך והעביות, ואם אין קבלה במסך ובעביות, איך יש קבלה עצמאית בט"ר? תשובה: אפשר לומר שזוה"י פשוט תיאור של זוג דהכאה רגיל, שהרי בכל זוג דהכאה האור מתפשט בט"ר, והמלכות דוחה אותו. והנה לאחר שהמלכות דוחה את האור, משיגה כלים חדשים של אור"ח, שבאמצעותם יכולה להלביש את האור שבט"ר. לאחר מכן עושה חשבון באמצעות האור"ח - מה תוכל לקבל עמ"נ להשפיע, ומה לא. ומה שיכולה לקבל עמ"נ להשפיע מחליטה לקבל. וכאן אפ"ל שגם היה אותו התהליך, רק שלאחר הלבשת האור"ח את אור החכמה שבט"ר המכונים אבא, מחליטה אמא שאינה רוצה לקבלו כלל, וכל זה נעשה במגמה להשביח את החסדים של הבינה. כי כל זמן שאין מגולה אור החכמה בכלים של הבינה, אזי לחסדים שלה יש רק ערך של ו"ק, כי אין לה ברירה לקבל חכמה, אלא עוסקת בחסדים ללא ברירה אחרת. משא"כ כאשר מגולה אור החכמה בכלים דבינה, ובכל זאת מעדיפה את החסדים, אז מקבלים החסדים מעמד של ג"ר. וזהו בדומה לבינה דא"א, שג"כ בשורשה משגת את אור החכמה, אלא שאינה מעונינת, כך גם כאן, הבינה משגת את אור החכמה שבט"ר, רק אומרת שמעדיפה את החסדים, ואינה רוצה להשתמש בו.

אולם יל"ה: מדוע שלא נפרש שמצב פב"א הוא הדחיה הראשונית, שדחתה את האור המתפשט עוד מטרם גילוי האור"ח? לאמר: באבא יש פנים, היינו התפשטות האור בט"ר, ואמא היא באחורים היינו שדחתה את האור! ? תשובה: כי מטרם גילוי האור"ח אין למלכות שום השגה באור, וממילא לא שייך לומר פנים באבא.

798) רצ"ל, כיון שאבא הוא אור מסוים ואמא היא אור מסוים, ואין שום אור מושג אלא ע"י המלכות, ממילא מוכרח להיות שאבא כולל בפני עצמו ט"ר ומלכות, וכן אמא. וממילא יוצא שהם ב' פרצופים שונים.

ראשית חכמה

ופרצוף א"א דאצילות, שהוא חכמה דאצילות, מלביש מטבור ולמטה דפרצוף ע"ב דא"ק, ומקבל שפעו מקומת מ"ה דע"ב דא"ק אשר שם. יל"ה: הלא ע"ב אינו מתפשט למטה מטבור דא"ק, א"כ איך אומר שא"א מלביש עליו? ובאור"ש כאן שואל שאלה זו, ומתריך שיש ענין מיוחד - שנתארכו רגלי ע"ב וטעמים דס"ג והתפשטו למטה מטבור דא"ק. ושוב יש לציין שאין א"א מלביש באופן ישיר על הלמטה מטבור דע"ב, אלא על הגוף דעתיק, וכו', ומ"מ שורש המוחין שלו במצב זה הוא הז"א דע"ב. וצל"ו שע"ב התארך ללמטה מטבור, בכדי ליצור היכי תמצי לא"א לקבל ממנו שפעו, שכן צריך לקבל ממ"ה דע"ב. ויש עוד טעמים, כי אליבא דאמת ע"ב התארך עוד בזמן הגדלות דנקודים, בכדי להוריד את הה"ת שם.

ואו"א דאצילות, שהם קומת בינה דאצילות, מלבישים מטבור ולמטה דפרצוף ס"ג דא"ק, ומקבלים שפעם מקומת מ"ה דס"ג אשר שם. וזו"ן דאצילות מלבישים מטבור ולמטה דפרצוף מ"ה וב"ן דא"ק, ומקבלים שפעם מקומת מ"ה דפרצוף מ"ה וב"ן דא"ק. ויל"ה: מי הם מ"ה וב"ן דא"ק? בד"כ מפרש שמ"ה הוא עולם הנקודים וב"ן הוא עולם האצילות. אבל א"א לומר שז"א מלביש מטבור ולמטה דנקודים, שהרי מטבור ולמטה דנקודים הוא מקום ביי"ע. אלא ז"א מלביש מטבור ולמטה דאצילות, ולאצילות מכנה מ"ה וב"ן, שמצד העביות שלו הוא ב"ן, ומצד שמתקן את הנקודים הוא מ"ה. אולם אין נראה כ"כ לומר כך, דנראה שרוצה לומר אשר פרצופי אצילות מקבלים מבחינה שכנגדם מפרצופי א"ק ממש. ולכן יותר נראה אחרת: דהנה כל מה שמתפשט בעולמות בא מא"ס, ומתפשט מקודם בפרצופי א"ק, ולכן צריך לומר שאור עולם הנקודים ואבי"ע מתפשט בגלגלתא עצמו, ולזה מכנה מ"ה וב"ן דא"ק, אשר ממנו מקבלים זו"ן דאצילות.

או הכוונה למ"ה וב"ן העליון. וצ"ע. ובאור"ש שואל שאלה זו. הרי שכל פרצוף מה"פ אצילות אינו מקבל מפרצוף שכנגדו בא"ק, רק בחינת ו"ק בלי ראש, הנק' קומת מ"ה. ואע"פ שיש בהראשים דה"פ אצילות בחי' ג"ר, פירוש: שואל - הרי בהראשים יש ג"ר, א"כ מדוע מחשיבים את אצילות רק לז"ק? תשובה: מ"מ אנו מתחשבים רק בהמוחין המתפשטים מפה ולמטה להנופים שלהם, שהם רק ו"ק בלי ראש. מפני שגוף הפרצוף הוא העיקר, דהעיקר הוא מה שמתפשט בפועל. או נאמר שהגוף הכללי דאצילות הוא זו"ן, ועיקר אצילות מתפשט רק בכדי לתקן בחי' זו"ן, והיות שלז"א יש בקביעות רק ו"ק, לכן נחשב כל אצילות למ"ה וז"ק. ויל"ה: הנה לעתיק יש קומת יחידה בראש, ובגוף מתפשטת קומת חכמה בקביעות, מטעם שעל הגוף דעתיק מלביש ראש דא"א, אשר זקוק למוחין דחכמה בקביעות, וע"כ צריך הגוף דעתיק להאיר לראש דא"א מוחין דחכמה בקביעות. ומש"א שבגוף דעתיק יש רק ו"ק, זהו מצד קומת יחידה, אבל מצד קומת חיה מאיר ג"ר בגוף. והנה גם בגוף דגלגלתא נסתלק אור היחידה, ואין בגוף דגלגלתא יותר מאור החיה, מטעם שצריך להשפיע לראש דע"ב. נמצא שגלגלתא ועתיק הם ממש באותו מצב, ומדוע אומר שעתיק נחשב ו"ק לעומת גלגלתא! ? ויל"ו, דמדבר על עתיק ביחס לגלגלתא שמטרים ההסתלקות, דאז מה שהיה בראש התפשט לגוף באופן טבעי, משא"כ בעתיק אין התפשטות לגוף ממה שיש בראש, אלא א"כ יש מצב של עליית העולמות. דהנה למדנו ש"אין העדר ברוחני" (ח"ה אות ל"ה), ע"כ מה שגלגלתא קיבל בגוף את אור היחידה נשאר בנצחיות, והביטוש כבר מיוחס לגלגלתא ב' אשר משמש להולדת פרצוף ע"ב.

קנו) והגם שנתבאר לעיל, שע"י עליית מ"ן לעיבור ב', השינוי פרצופי אצילות הארת המוחין מע"ב ס"ג דא"ק, המוריד הח"ת מנקבי עינים בחזרה למקומה לפה, כבצמצום א', ומשינים שוב האח"פ דכלים והנשמה חיה יחידה דאורות! ? אמנם זה הועיל רק לבחינת הע"ם דראש של הפרצוף, ולא להנופין שלהם, כי המוחין הללו לא נמשכו מפה ולמטה אל הנופין שלהם. פירוש: שואל איך אומר (באות קנ"ה) שבאצילות יש רק גו"ע וחסר אח"פ, הלא בג"ר דפרצופי אצילות יש בקביעות גדלות בראש, דהיינו שיש להם ע"ס שלימות בראש כמו בפרצופי א"ק! ? ע"ז מתריך, שהגדלות הזו היא אכן בראש, אבל אינה מתפשטת כלל לגוף. והוא מטעם שאו"א של כל פרצוף נתקנו בקביעות בפכ"א. והנה או"א הם כינוי לט"ר ומלכות דראש, ורצ"ל שהגדלות מתפשטת בט"ר של הראש, אבל כשמגיעה למלכות הנקראת אמא, המלכות דוחה את האור באופן מוחלט, ואינה ממשיכה אותו לגוף בפועל. והוה מטעם שנתקנה בתיקון "כי חפץ חסד" דאמא, ולכן גם נקראת אמא. ואם נפרש אבא ואמא כפשוטם, דהיינו חכמה ובינה של ראש, א"כ יהיה הפירוש שאור החכמה מאיר בחכמה, אבל הבינה מחמת תיקון "כי חפץ חסד" שלה אינה רוצה לקבל את החכמה, וממילא החכמה אינה מגיעה לזו"ן דראש, ומכש"כ שאינה מגיעה לגוף. כי הגוף הוא התפשטות של הזו"ן דראש. וע"כ גם לאחר המוחין דגדלות, נשארו הנופין בצמצום ב' כמו בזמן הקטנות ע"ש. כי אע"פ שאח"פ דכלים הצטרפו למדרגת הראש, מ"מ מחמת המחסום שהבינה העמידה בדרך התפשטות אור החכמה, ע"כ אין אור החכמה יכול להתפשט לזו"ן דראש, וממילא לגוף. ומשום זה נחשבו כל ה"פ אצילות שאין להם רק קומת ע"ם היוצאת על עביות דבחי"א, שהיא קומת ז"א, ו"ק בלי ראש, הנק' קומת מ"ה, מטעם שאין בגוף יותר מאשר ו"ק, ועיקר הפרצוף הוא הגוף, דהיינו ההתפשטות בפועל, ולכן נחשב כל עולם האצילות כו"ק. והם מלבישים על קומת מ"ה דה"פ א"ק, דהיינו מטבור ולמטה דה"פ א"ק, כי הבחינה שכנגדם במצב זה יכולה להיות רק בחי' מ"ה דא"ק, שהיא ז"א וז"ק דא"ק. וענין ההלבשה הוא - שכל פרצוף מקבל מן הבחינה שעליה הוא מלביש. כי ענין הלבשה משמעותו קשר, והקשר מתבטא בהשפעה מצד העליון ובקבלה מצד התחתון. כמו בגשמיות שהמלכוש מלביש את האדם, היינו שהוא מחובר לגוף האדם.

קנו) באופן, שפרצוף עתיק דאצילות, שהוא פרצוף הכתר דאצילות, מלביש על פרצוף הכתר דא"ק מטבורו ולמטה, ומקבל שפעו מקומת מ"ה דפרצוף הכתר דא"ק אשר שם, דהיינו מקומת רוח דכתר דא"ק. ויש לזכור, שאין עתיק יכול להלביש ממש על למטה מטבור דא"ק, אלא הוא מלביש על ג"ר דנקודים שמלבישים על הנקודות דס"ג, שמלבישות על הטעמים דס"ג, שמלבישים על ע"ב (יתבאר לקמן), שמלביש על נה"י דא"ק. ונמצא שעתיק מקבל שפעו למעשה מן הנקודים שהם העליון שלו, רק שורש אורו הוא הז"א דגלגלתא. והגם שכל האורות מתמעטים בעוברים בפרצופים, שהרי כוחות המסכים הולכים ומתמעטים, ומ"מ מהות האור המקורית אינה יכולה להשתנות. בדומה לראש ישיבה שאומר חידוש מסוים, ואח"כ החידוש הזה עובר דרך כל הרמיי"ם שבישיבה, לר"מ של שיעור ג', ולר"מ של שיעור ב', וכו', ובודאי שכל אחד מבין זאת אחרת, ומ"מ עמוד השדרה נשאר לעולם החידוש של ראש הישיבה, ולא רעיון אחר.

ה"פ אצילות אינם יכולים להלביש לה"פ א"ק, כי יש מרחק מדרגות ביניהם, אלא הכוונה שכל פרצוף צריך לקבל סוג מוחין זהה לפרצוף שכנגדו בא"ק. **קנח**) ואין הכוונה שה"פ אצילות מלבישים כל אחד על הבחינה שכנגדו בא"ק, כי זה אי אפשר, שהרי ה"פ א"ק מלבישים זה על זה, ובן ה"פ אצילות. אלא הכוונה היא, שקומת כל פרצוף מפרצופי אצילות, מכוונת לעומת הבחינה שכנגדו שבה"פ א"ק, שמשם מקבל שפעו, (וצריך שתעיין בהאילן שסדרתי, ציור ג').

ע"י עליית מ"ן מן התחתונים מושפע אור הג"ר גם לגופים הפרצופי אצילות, מטעם שנעשית השלמה דמין הב'. ויש ג' סוגי מ"ן: מבחי"ב להמשכת נשמה, מבחי"ג להמשכת חיה, ומבחי"ד להמשכת יחידה.

קנמ) ובכדי שיושפעו המוחין מפה ולמטה אל הגופין דה"פ אצילות, נתבאר לעיל (באות קמ"א), שצריכים לעלית מ"ן מהתחתונים, שאז מושפעת להם השלמת הע"ם דמין הב' המספיקה גם להגופין, עש"ה. והנה באלו המ"ן שהתחתונים מעלים, יש ג' בחינות: כי כשמעלים מ"ן מבחינת עביות דבחי"ב, יוצאות עליהם ע"ם בקומת בינה, הנקראת קומת ס"ג, שהן מוחין דאור הנשמה. וכשמעלים מ"ן מעביות דבחי"ג, יוצאות עליהם ע"ם בקומת חכמה, הנקראת קומת ע"ב, שהן מוחין דאור החיה. וכשמעלים מ"ן מעביות דבחי"ד, יוצאות עליהם ע"ם בקומת כתר, הנקראת קומת גלגלתא, שהן מוחין דאור היחידה (כנ"ל באות כ"ט ע"ש).

אור שלום

הענינים: הרב אומר, אשר בסדר הכירורים כל המוכרח נכרר תחילה. היינו, לפני שנכרר העליון שהוא מוכרח יותר, לא יכולה לצאת מדרגה שניה. מטרם שנגמר פרצוף עתיק, לא מסוגל לצאת פרצוף א"א. ומסביר באו"פ: הראש דס"ג בירר את בחי' ד-ג' שיש ברשימות. מטרם שביירר בחי' זאת, שהיא בחי' כתר שברשימות, לא היתה יכולה לצאת בחינת חכמה. לאחר שראש דס"ג נתן לעתיק את הגדלות שלו, וכבר היה שלם בבחינת עצמו, אז נתן לו ראש דס"ג את כל הרשימות שהיו אצלו, בכדי שיכרר מהם את בחינת התחתון שנק' חכמה. ואז בירר עתיק מתוך המ"ן הכללי שעלו למעלה (שהם המסך והרשימות), את בחי' חכמה שיש שם. לאחר שנתן קטנות וגדלות לא"א, נתן לו את כל הרשימות, בכדי שיכרר מתוכם בחי' בינה. וכו' עד"ז. וממשיך לבאר: מה שאמר הרב שמטרם שנכרר עתיק ע"י הס"ג בשלימותו, לא יכול היה לברר את א"א - אין הכוונה לכל שלימותו,

חיצוניים. א"כ קשה, איה מקומם של ע"ב וס"ג? האם הם פנימים ג"כ? הלא למדנו שהם חיצוניים!?. וכן קשה הלא ב"ן הוא אצילות, ומ"ה שהוא עוה"נ נשבר, א"כ לאלו ה' פרצופים מתכוון? ובמקום אחד משמע שיש ה"פ א"ק בפנימיותו. ומהרבה מקומות משמע שיש ה"פ בחיצוניות ג"כ.⁸⁰²

קנח) שמשם מקבל שפעו, ע"י העליון שלו.⁸⁰³ **קנמ**) ובכדי שיושפעו המוחין מפה ולמטה אל הגופין דה"פ אצילות, וכן בכדי שיהיה לזו"ן יותר מו"ק ונקודה, נתבאר וכו'.⁸⁰⁴ והנה באלו המ"ן שהתחתונים מעלים, יש ג' בחינות. זהו מעין מה שלמדנו בא"ק, שלאחר הסתלקות האורות נשאר רשימות במסך, והמסך עולה לראש ומבקש כח לפי הרשימות שנשאר לו. כן גם כאן, למדנו בעוה"נ, לאחר השבירה, המסך עלה למעלה עם כל הרשימות, ורוצה שוב מילוי, שוב את כח המסך. אולם כאן יש שינוי מה בסדר

הערות וביאורים

גלגלתא שבגלגלתא, ומע"ב מתמלא מפה עד החזה דגלגלתא שהוא ע"ב דגלגלתא, ומס"ג מתמלא מחזה ולמטה דגלגלתא שהוא ס"ג דגלגלתא, וממ"ה העליון שיצא מרשימות דטעמים דס"ג, וכן מן הב"ן העליון שהוא ראש הא' דנקודים שמסתיים בטבור, מתמלאת שארית הגלגלתא שעד הטבור, דהיינו כל בחינת הס"ג דגלגלתא. ואח"כ מתמלא מן המ"ה שהוא עולם הנקודים השליש העליון שלמטה מטבור שלו, שהוא מ"ה דגלגלתא. ואח"כ מתמלא מן הב"ן שהוא עולם האצילות, השליש האמצעי שלמטה מטבור שלו שהוא ב"ן דגלגלתא, והשליש התחתון מתמלא ע"י עולמות ב"ע דקדושה, שהם שייכים ג"כ לבחי' ב"ן.

ולמשל כאשר ה' פרצופי אצילות מלבישים לה' פרצופי א"ק, הכוונה שעתיק מלביש לראש הגלגלתא, שהוא בחי' גלגלתא דגלגלתא, וא"א לראש דע"ב ששם ע"ב דגלגלתא, ואו"א לראש הס"ג ששם בחי' ס"ג דגלגלתא, וישו"ת עולה ומלביש לראש הנקודים, שהוא מקום ראש דעתיק, ששם בחי' מ"ה דגלגלתא, וזו"ן דאצילות עולים למקום א"א דאצילות, ששם בחי' ב"ן דגלגלתא.

803 פירוש: המקור של שפעו הוא בבחינה שכנגדו, אבל לקבל את השפע באופן ישיר, חייב כל אחד לקבל מן העליון שלו.

804 פירוש: מה שלמדנו שיש ג"ר בראשי פרצופי האצילות, זהו רק בראשים של פרצופי הג"ר, אבל בפרצופי הזו"ן אין הדבר כך, כי לז"א יש בראש בקביעות רק ו"ק, והנוקבא כלל אינה קיימת, מלבד שורשה שהוא מלכות דז"א שעלתה לחזה דז"א כידוע, והיא מכונה נקודה בלבד.

802 לפי"ז איה ע"ב וס"ג. פירוש: אם תאמר שמ"ה וב"ן הם נקודים ואצילות, דהיינו בחינות חיצוניות דוגמת ע"ב וס"ג, א"כ מה"פ שזו"ן דאצילות מלבישים למ"ה וב"ן, איך יכולים להלביש לעולם האצילות, הלא הם עצמם שייכים לאצילות? אלא תאמר שמ"ה וב"ן הם בחינות פנימיות בתוך גלגלתא, דהיינו למטה מטבור שלו, א"כ נמצא שתפרת את החליפה מב' צבעים שונים, כי לגבי ע"ב וס"ג הכרעת שהם חיצונים, ולגבי מ"ה וב"ן הכרעת שהם פנימיים!?! והיה אפשר לתרץ בקלות שהכוונה למ"ה וב"ן העליון שיצאו מהדוכות הטעמים דס"ג. וכפי שע"ב ס"ג התארכו עד הפרסא דאצילות, כך גם מ"ה וב"ן העליון. ואולי זה שמתכוון במילותיו בסוף הקטע: ומהרבה מקומות משמע שיש ה"פ בחיצוניות ג"כ. ומה שאומר שיש ה"פ בפנימיות כלל אינו חידוש, מטעם שכל מה שמתפשט בחיצוניות, בא מא"ס, ומוכרח להתפשט מקודם, בפנימיותו של פרצוף גלגלתא.

ולפי"ז לק"מ, דהרי למדנו שיש בגלגלתא עצמו הוי"ה פנימאה, דהיינו הראש שלו הוא קוצו של יוד, ובחי' גלגלתא שבגלגלתא. והי' שלו היא ע"ב שבגלגלתא, והיא מפה עד החזה שלו. והה' ראשונה שלו היא ס"ג שבגלגלתא, ונמצאת מן החזה עד הטבור שלו. ולמטה מטבור הוא ו"ה דגלגלתא, דהיינו מ"ה וב"ן דגלגלתא. ואם נחלק את הלמטה מטבור לג' שלישים, אזי שלישי עליון הוא בחי' מ"ה דגלגלתא, ושלישי אמצעי ותחתון הוא בחי' ב"ן דגלגלתא. וכל זה בפנימיות פרצוף גלגלתא. והוא מתמלא בהתאם לפרצופים החיצונים שיוצאים. דהיינו, מגלגלתא עצמו מתמלא רק הראש שלו שהוא

ראשית חכמה

העביות ניזונו על ידו. ורק ע"י עליית מ"ן מן התחתונים, דהיינו מן הנה"י דא"ק, חזרו או"א שהם ראש העביות פב"פ.

ענין העלאת מ"ן, היינו שהתחתונים מבררים כל אחד מצד נשמתו, כלים שנשברו בשבירת הכלים, או בחטא דעץ הדעת, וכעת צריכים לבררם ולהוציאם משבי הקליפות, ומזה נעשית עליית מ"ן.

והנה באלו המ"ן שהתחתונים מעלים, יש ג' בחינות: כי כשמעלים מ"ן מבחינת עוביות דבחי"ב, יוצאות עליהם ע"ס בקומת בינה, הנקראת קומת ס"ג, שהן מוחין דאור הנשמה. וכשמעלים מ"ן מעוביות דבחי"ג, יוצאות עליהם ע"ס בקומת חכמה, הנקראת קומת ע"ב, שהן מוחין דאור החיה. וכשמעלים מ"ן מעוביות דבחי"ד, יוצאות עליהם ע"ס בקומת כתר, הנקראת קומת גלגלתא, שהן מוחין דאור היחידה. רצ"ל, דכיון שהגדרנו שכל פרצופי אצילות יחסית לפרצופי א"ק הם ו"ק חסר ג"ר, מטעם שאין הגדלות מתפשטת בגוף, נמצא שבערך זה יש לכל פרצוף רק ו"ק שהוא נפש רוח, וחסר נשמה חיה יחידה. וע"כ בערך זה צריכים התחתונים להעלות מ"ן מבחי"ב ובחי"ג ובחי"ד, בכדי להשלים את הנה"י החסרים.

הסדר הוא כך: למשל פרצוף עתיק, השיג עיבור דאחורים שהוא נרנח"י דנפש. אח"כ יניקה ומוחין דאחורים, שהם נרנח"י דרוח. אח"כ השיג גדלות, המכונה עי"מ דפנים, ואז השיג מוחין דנשמה, אבל רק בבחי"ב פב"א, דהיינו השלמה דמין הא', שאינה מתפשטת לגוף. וזה מה שהשיג בקביעות, ומכאן ואילך, כבר אינו בקביעות. ומה חסר? (א) עי"מ דפנים דנשמה מצד פב"פ, דהיינו השלמה דמין הב', אשר מתפשטת לגוף. ומבחי"ח חיה - עי"מ דאחורים, ועי"מ דפנים דפב"א, ועי"מ דפב"פ. וכן מבחי"י יחידה.

אבל יל"ה: מהו הענין הזה של ו"ק בפרצופי אצילות יחסית לפרצופי א"ק, הלא כל פרצופי אצילות נבנו בכדי לתקן את הנקודים, והשאלה היא - האם מצליחים להמשיך את הג"ר כמו שהיה בנקודים, ומה משנה לי מה שהיה בא"ק? התשובה לדבר: דהנה בעולם הנקודים המשיכו את האורות דראש אל הגוף, וזה באמת הדבר הנכון, כי מטרת הראש שיתגלו אורותיו בפועל בגוף, אלא שבנקודים לא החזיק מעמד ענין זה מחמת השבירה, וע"כ באצילות המטרה היא שתהיה התפשטות האורות בגוף, אבל בצורה מתוקנת באופן שלא תהיה שוב שבירה. ולכן מודד את האצילות לעומת א"ק, כי באמת היה צריך למדוד את האצילות לעומת הנקודים, אלא שבנקודים ההתפשטות לגוף לא החזיקה מעמד, משא"כ בא"ק ההתפשטות לגוף החזיקה מעמד.

קנח) ואין הכונה שה"פ אצילות מלבישים כל אחד על הבחינה שבנגדו בא"ק, כי זה אי אפשר, שהרי ה"פ א"ק מלבישים זה על זה, וכן ה"פ אצילות. כלומר אי אפשר לומר שא"א ילביש על ע"ב, כי ס"ג מלביש על ע"ב, ועולם הנקודים מלביש על ס"ג, ועתיק מלביש על עולם הנקודים, וא"א מלביש על עתיק. א"כ יש כאן כ"כ הרבה מדרגות בין ע"ב לא"א, וודאי שאי אפשר לומר שא"א מלביש לע"ב. אלא הכונה היא - שקומת כל פרצוף מפרצופי אצילות, מכוונת לעומת הבחינה שבנגדו שבה"פ א"ק, שמשם מקבל שפעו. רצ"ל, הגם שאין הלבשה ישירה של פרצופי אצילות לפרצופי א"ק, מ"מ המוחין של כל פרצוף חייבים לצאת מן הבחינה שבנגדו בא"ק. נמצא יש להבדיל בין מקור המוחין לבין מוסר המוחין, והמקור הוא שחשוב, משא"כ המוסר הוא רק שליח בעלמא למסירת המוחין המקוריים. כי למשל מקור המוחין של עתיק הוא פרצוף גלגלתא, והמשמעות - שסוג המוחין דעתיק יהיה לעולם סוג דיחידה, ולא משנה מיהו המוסר לעתיק. רק שעתיק הקבוע אינו יכול לקבל יותר ממ"ה דגלגלתא דהיינו רוח דיחידה. ומקור המוחין דא"א הוא ע"ב, והמשמעות - שלעולם סוג האור שלו הוא חיה, וכו'.

קנט) ובכדי שיושפעו המוחין מפה ולמטה אל הגופין דה"פ אצילות, נתבאר לעיל, שצריכים לעלות מ"ן מהתחתונים, שאז מושפעת להם השלמת הע"ס דמין הב' המספיקה גם להגופין. פירוש: הנה למדנו שהמצב הקבוע בראש דפרצופי אצילות הוא פב"א. ומשמעות הדבר: הנה בכל ראש יש למעשה ב' ראשים: ראש דהתלבשות וראש דעביות. והנה המצב הקבוע - הוא שהראש דהתלבשות מחזיר את האח"פ שלו למדרגתו ע"י זווג ע"ב ס"ג, ואז עולים הגו"ע דראש העביות ומקבלים גדלות ע"י אח"פ דראש דהתלבשות. אבל או"א דראש העביות נמצאים פב"א, במילים אחרות, אמנם הגדלות מתפשטת בט"ר של ראש העביות, המכונים אבא, אבל אמא שהיא המסך והעביות אינה מעונינת לקבל אור זה, מטעם "כי חפץ חסד", וע"כ אינה מחזירה את האח"פ שלה, אלא הם נשארים בגוף. וממילא אין מתפשט אור הגדלות לגוף, כיון שכל הגדלות מאירה למעשה בראש דהתלבשות, ולהתלבשות אין כלל התפשטות לגוף כידוע. אלא לאחר עליית מ"ן מן התחתונים, אז מתרצה אמא להעלות את האח"פ שלה, שזה מכונה השלמת הע"ס דמין הב', ולהחזיר פניה לאבא, ולהזדווג עמו פב"פ, ע"פ סוג המ"ן שעלה מן התחתונים. וכל זה הושרש כבר בנקודים, דבמצב פב"א היתה הגדלות רק בראש דהתלבשות המכונה כתר דנקודים, ואו"א שהם ראש

אור שָׁלוֹם

פב"א. וכן עתיק נעשה פב"פ לצורך נתינת אור החכמה לא"א, אולם אור החכמה שמקבל הוא מבחי"ג ולא מקומתו שלו. נמצא לפי"ז, שכל אחד נשאר מבחינתו בקביעות רק בפב"א.⁸⁰⁷ עוד למדנו, שפב"א שנתקן בקביעות, נמשך מחלוקה הב' שהיתה בעוה"נ (הארה ע"י הטבור), שאז עדיין לא היה קשר לשבירה.⁸⁰⁸ משא"כ פב"פ נמשך מחלוקה הג' (הארה ע"י היסוד), שממנה יצאו ז' המלכים ונשברו, לכן מצב פב"פ הוא "בעולה ויורד", היינו אינו בקביעות. ולפי"ז צל"ו שהן פב"א, והן פב"פ הקבוע שיש בעליון לצורך התחנות שלו, הם מחלוקה הב'. שכן אם פב"פ הנ"ל היה מחלוקה הג', היה "בעולה ויורד", ואנו הלא למדנו שפב"פ זה הוא קבוע! וכיון שפב"פ זה נמשך מחלוקה הב' ע"כ מכנה אותו פב"א.⁸⁰⁹ אולם לצורך גדלות דמין הא' בז"א (ע"ן אות קל"ו), למדנו שמוכרחת להיות חלוקה הג' באו"א דנקודים. היינו, כאשר או"א העלו את האח"פ שלהם, שהיו מונחים בגו"ע דו"ן, אז עלו זו"ן, וקיבלו גדלות. נמצא, אז היו באו"א ע"ס דמין הב', ובחי"פ פב"פ על המ"ן דו" ונקודה, ומזה נמשכה הגדלות לזו"ן. עתה נבין אשר גם באצילות הסדר הוא כך, לז"א יש גדלות דע"ס דמין הא', רק כאשר יש לאו"א פב"פ מחלוקה הג'. ופב"פ זה הוא "בעולה ויורד", ע"כ גם הפב"א בזו"ן הוא "בעולה ויורד".⁸¹⁰ יש ג' בחינות. בד"כ יש ג' מדרגות: א) נרנח"י דנשמה. ב) נרנח"י

אלא אם יש לו קומת נשמה בבחי' פב"א, שהיא רק בראש המדרגה, כבר יכול לעשות בירורים עבור התחתון.⁸⁰⁵ ונותן דוגמא: לאחר שעתיק נתקן בפב"א בראש, ובגוף היה לו אך ו"ק, (וכבר יש לו אז נשמה), יכול היה לברר מכללות המ"ן בחי' חכמה עבור א"א.⁸⁰⁶ אולם היות שבכינה דראש יש רק חסדים, ע"כ לולד הנולד ממנה יש רק קטנות. ובזמן שא"א חפץ במילוי עבור האח"פ שלו, הוא גורם שבינה דעתיק תמשיך חכמה, בכדי לגרום לזווג ע"ב ס"ג. ולמדנו, אשר ע"י זווג זה מתפשטת חכמה לא"א, ואז עולים אח"פ שלו, שכן למדנו שדוקא ע"י אור הע"ב עולים אח"פ דכלים, ונעשה ביטול צ"ב. נמצא לפי"ז בכדי לתת אח"פ דכלים לא"א, שתהיה אצלו בחי' פב"א, מוכרחת להיות בעתיק בחינת פב"פ. נשאלת השאלה: הלא למדנו שיש בקביעות רק פב"א! וכדי שיהיה בא"א פב"א בקביעות, מוכרח להיות לעתיק פב"פ בקביעות! ? וכן א"א, כיון שיש לו כבר גדלות דנשמה פב"א, כבר מסוגל להוליד ולברר את בחי' הקטנות לאו"א מקומת בינה דמ"ה. ובכדי לתת אח"פ לאו"א, מוכרח להיות זווג ע"ב ס"ג. א"כ בינה דא"א מוכרחת להיות פב"פ. נמצא בכדי שיהיה בקביעות פב"א לאו"א, מוכרח להיות א"א פב"פ בקביעות. וקשה, הלא למדנו שפב"פ אינו בקביעות באצילות? ויל"ו, מה שא"א נעשה פב"פ בכדי לתת את אור הע"ב לאו"א, זהו פב"פ מבחינת בחי"ב, אולם מבחינת בחי"ג נשאר

הערות וביאורים

גופו. וא"כ אין מניעה לתחתון לקבל אור דקטנות דרך הגוף, כי גם אם נאמר שלגוף עדיין אין אח"פ, אבל גו"ע יש לו, וא"כ יכול להעביר אור דקטנות לתחתון. ד) לפי היסוד שכתוב בחי"ב שבמצב פב"א דנקודים כבר היו נרנח"י דרוח בזו"ת דנקודים, נמצא א"כ שכבר יש השלמת הכלים בזו"ת דנקודים. וא"כ ודאי שאינם בגדר קטן. ולפי"ז צל"ו שכך הוא המצב בגוף של כל פרצוף מפרצופי האצילות. (808) אלא הגדלות האירה בכתר דנקודים כזכור, ואו"א קיבלו את הגדלות ע"י האח"פ דכתר. ומזה לא התפשט אור גדלות לזו"ת דנקודים. והנה פב"א זה נתקן בכל פרצוף מפרצופי הג"ר דאצילות: א) בזה שהבינה דכל ראש איננה מקבלת חכמה, וזהו מבחי' המ"ה. ב) גם מבחי' הב"ן, עתיק לקח לתקן את המחצית העליונה של הג"ר דנקודים השייכת לאב"א, והיא ודאי נשארת בקביעות, שהרי אין לה שום קשר לשבירה. וא"א לקח לתקן את מחצית הכתר התחתון, דהיינו את האח"פ דכתר, שהוא באמת פרצוף הגדלות דכתר שהאיר בהארה דרך הטבור, ונמשך ממש מפב"א דנקודים. וכן או"א לקחו לתקן את המחצית התחתונה דאו"א דנקודים, שהיא ג"כ נמשכת מבחי' הפב"א דנקודים, מבחי' מה שהכתר השלים לאו"א דנקודים.

(809) יש לציין קודם כל את ההבדל בין פב"א לפב"פ, דהנה בפב"א יצאה עצם חכמה, בכל הקומות. משא"כ בפב"פ יצאה הארת חכמה בלבד, מפני שהיא נמשכת ע"י המ"ן דנה"י דא"ק, שהם זו"ן האמיתיים, שאינם צריכים יותר מאשר הארת חכמה. ולפי"ז אפשר להסביר - שהזווג שעושה עתיק עבור היחידה שלו הוא מרשימות דיחידה דפב"א, ששם עצם חכמה. וכן מה שממשיך קומת חכמה עבור א"א פב"פ, זה גם נמשך מרשימות דקומת חכמה דפב"א דנקודים שהיא עצם חכמה. משא"כ בזמן שהנשמות מעלות מ"ן, ומבררות את הכלים דפב"פ, אז מזדווגים העליונים על רשימות מקומות שיצאו בפב"פ דנקודים, דהיינו מבחי' חסדים בהארת חכמה. (810) נמצא, בכדי שיהיה פב"א בז"א, צריך פב"פ ממש דחלוקה הג' באו"א. וסיבת הדבר, דהנה כל התפשטות הגדלות בנקודים לזו"ן, היתה רק כאשר או"א דנקודים חזרו פב"פ, ולכן גם פה חייב להיות

805 יל"ה: איך יש בקומת נשמה פב"א, הלא פנים היינו שיש לאבא חכמה, ואמא נמצאת באחור, אבל בקומת נשמה יש רק חסדים! ? ויל"ו: א) בזמן שיש גדלות במדרגה, משמעות הדבר שנעשה זווג ע"ב ס"ג אשר החזיר את האח"פ לכל ספירה וספירה. וממילא צריך לומר מצד התפשטות האו"א שבכל ספירה, שיש שם כבר גילוי חכמה דאו"א, וע"ז או"א הם פב"א. ב) גם מצד תפקוד המלכות במוחין דנשמה, הכוונה שמשמשת בעביות דבחי"ב שהיא תכונת הבינה, וא"כ תכונת הבינה היא שמתגלה אצלה עצם חכמה ודוחה אותה. זה מצב המלכות בזווג דבחי"ב. וא"כ שייך אצלה פב"א. ורק כאשר יש מ"ן מן התחתונים אז בינה נעשית פב"פ, ובערך זה יהיו פב"פ במוחין דנשמה. ג) הנה אדמו"ר זצ"ל שאל לגבי או"א דאצילות, איך אומר שהם פב"א, הלא הם בחי' בינה דמ"ה? ותירץ: שאו"א דאצילות שהם ס"ג דמ"ה דומים לס"ג דא"ק, ויש להם ג-ב', ומצד הג' שיש להם הרי שייך שם פב"א. ולפי"ז נאמר בכל קומת נשמה כך.

806 פירוש: הכוונה שא"א מצד תכונתו המהותית דאו"א מוגדר כחכמה.

807 יל"ה: אם המלכות דראש דעליון היא פב"א, איך בכלל היא מולידה קטנות בתחתון, הלא היא דוחה את האור, ואינה ממשיכה אור? תשובה: כל הקטנות של התחתון מהותה דחית אור ובחי' השפעה, וזה מתאים לתכונת אמא באופן כללי שעוסקת ג"כ בדחיה. וכן לגבי הגוף של עצמה שיש בו ו"ק. נמצא לכאורה שאמא דוחה חכמה, אבל עושה זווג דהכאה על אור דחסדים. אולם עדיין יל"ה: אם הגוף הוא בקטנות איך אמא מולידה, הלא קטן אינו מוליד? ויל"ו: א) אין הראש והגוף ב' מציאויות שונות, אלא הם קשורים זל"ז. ומספיק שיש גדלות בראש, כבר נחשבת המלכות של הפרצוף הזה גדולה. ב) באמת הפרצוף נמצא בגדלות לאחר זווג ע"ב ס"ג, רק אמא בוחרת שלא לשמש באח"פ שלה להמשיך חכמה, אבל מצד היכולת היא יכולה כבר להחזיר את האח"פ שלה, ולהמשיך חכמה. ג) כיון שהראש הוא בגדלות, כבר נחשב הפרצוף בגדלות, והזווג עבור התחתון נעשה בראש דעליון, אלא שצריך האור לבוא לתחתון דרך

עליית מ"ן היא הדרגתית – החל מנר"ן דצדיקים ועבור דרך כל המדרגות וכלה בא"ם ב"ה, וכן הוא סדר ירדת המ"ד מא"ם דרך כל המדרגות עד הנר"ן דצדיקים.

קס) ודע שהתחתונים הראויים להעלות מ"ן הנ"ל, הם רק בחינת נר"ן דצדיקים, שכבר כלולים מבי"ע, ויכולים להעלות מ"ן לזו"ן דאצילות, הנחשבים לבחינת העליון שלהם. ואז הזו"ן מעלים מ"ן אל העליון שלהם, שהם או"א, ואו"א יותר למעלה, עד שמגיעים לפרצופי א"ק. ואז יורד אור העליון מא"ם ב"ה לפרצופי א"ק, על המ"ן שנתעלו שמה, ויוצאות קומת ע"ם ע"פ מדת העביות של המ"ן שהעלו, אם הוא מבחי"ב הוא קומת נשמה, אם מבחי"ג הוא קומת חיה וכו' כנ"ל. ומשם יורדים המוחין ממדרגה למדרגה דרך פרצופי אצילות, וכן עוברים ממדרגה למדרגה דרך כל פרצופי אצילות, עד שבאים להזו"ן דאצילות, שהם משפיעים המוחין האלו אל הנר"ן דצדיקים שהעלו את המ"ן הללו מבי"ע. וזה הכלל – שכל חידוש מוחין אינו בא אלא רק מא"ם ב"ה לבדו. ואין מדרגה יכולה להעלות מ"ן או לקבל שפע, רק מהעליון הסמוך לה.

אור שלום

עליהם ע"ם בקומת כתר. ויל"ה: מדוע קומה זו אינה נקראת ע"ב, אלא כתר? אפשר לתרץ כך: כאשר מדברים מעולם א"ק, שיש לו פרצוף כתר, אזי ע"ב הוא קומת חכמה, משא"כ בעוה"נ ובעוה"א, הפרצוף הראשון שנק' כתר, יש לו רק ד' דהתלבשות, א"כ נק' ד' דהתלבשות - כתר.

קס) ודע שהתחתונים הראויים להעלות מ"ן הנ"ל, בכדי שיהיה יותר מהקביעות, הם רק בחינת נר"ן דצדיקים. דכל ענין "רצונו להטיב לנבראיו", הכונה לנבראים שהם בני-האדם. וכל הסדרים נסדרו בכדי שיצאו נבראים המכונים "נשמת אדה"ר", והם הצריכים לקבל את ההטבה הנ"ל. נמצא לפי"ז, כל ענין עלית העולמות נלמד בקשר לאדם, אבל העולמות לכשלעצמם ללא קשר עם האדם אין עוסקים בהם (עיין במבוא בתחילתו), וזאת מכיון שעוסקים רק בסדר שעל האדם לעשות, ועוסקים רק במה שהנר"ן דצדיקים השיגו, ע"כ לומדים רק מה שנוגע אליהם.

ואז יורד אור העליון מא"ם ב"ה לפרצופי א"ק, על המ"ן שנתעלו שמה. מה שלמדנו בפרצופים הקודמים ענין עלית המסך והרשימות, קורא לזה כאן - מ"ן.⁸¹⁴

ויוצאות קומת ע"ם ע"פ מדת העביות של המ"ן שהעלו, אם הוא מבחי"ב הוא קומת נשמה. ויל"ה: למדנו שפרצופי הג"ר הם בבחי' פב"א בקומת נשמה, אולם חיה ויחידה אין להם. כעת אנו לומדים, שיש העלאת מ"ן מן התחתונים, בכדי שז"א והגופים דפרצופי הג"ר דאצילות יקבלו נשמה. הלא הג"ר דפרצופי אצילות כבר היה להם נשמה בראשיהם, א"כ מה מרויחים כעת?

הנה למדנו בעוה"נ בזמן שהיתה הארה ע"י הטבור, היתה לאור"א

דחיה. ג) נרנח"י דיחידה. והמדרגות שלפניהם, היינו נפש ורוח, בחינתם היא אור הבא להשלמת הכלים, ונקראות: עיבור, יניקה, מוחין, דאחוריים. ויש השלמת הכלים בכדי להשיג נשמה. ויש השלמת הכלים בכדי להשיג מוחין דחיה. וכן ליחידה.⁸¹¹

"בבית שער הכונות" מסביר לגבי ג' מדרגות אלו כך: למדנו שלעולם האצילות מתבררים מתוך השבירה אך כלים דפנים, היינו כלים דגו"ע. ולפי"ז צריכים להיות באצילות רק נפש ורוח.⁸¹² אלא כיון שהכלים דפנים נתכללו מן הכלים דקבלה אשר בבי"ע, לפיכך יש אף נשמה חיה ויחידה באצילות: כשמבררים כלים דפנים שנכללו מבריא, היינו מבחי"ב, אז מקבלים כל פרצופי אצילות נשמה, כל אחד לפי דרגתו באו"י: עתיק שהוא בחי' יחידה, מקבל נשמה דיחידה. א"א שהוא חכמה דמ"ה, מקבל נשמה דחיה, וכו' עד"ז. וכשמעלים מ"ן מכלים דפנים שנכללו מיצירה, היינו מבחי"ג, אז מקבלים כל ה"פ אצילות מוחין דחיה, כל אחד לפי דרגתו: ז"א מקבל חיה דרוח וכו', ועתיק מקבל חיה דיחידה. וכשמבררים כלים דפנים שנכללו מעשיה, היינו שגם עשיה עולה לאצילות, אז כל אחד ואחד מקבל מוחין דיחידה לפי דרגתו: ז"א מקבל יחידה דרוח וכו', ועתיק מקבל יחידה דיחידה.

וצל"ד שהנר"ן דצדיקים הם מבררים את הכלים דבי"ע שיעלו לאצילות, שהרי הם נמצאים בבי"ע. וכן לומדים עליות מבחי' "אתערותא דלעילא" כגון בשבת. נמצא, יש התעוררות מבח' מ"ן דתחתון, ויש שהעליון מעלה את המ"ן דתחתון, אבל בשתי הבחינות יש אותו סדר.⁸¹³

וכשמעלים מ"ן מעביות דבחי"ר, הכונה לד' דהתלבשות, יוצאות

הערות וביאורים

דרוח, המתקן כלים דאח"פ. ד) השגת נשמה של אותה קומה. ה) השגת חיה של אותה קומה. ו) השגת יחידה של אותה קומה.

812) היות מצד ערך הופכי, כלים דגו"ע שהם כלים דכתר חכמה ממשיכים אורות דנפש רוח.

813) פירוש: בתחילה נסדר הסדר באצילות, שכל עליון מעלה את המ"ן דתחתון שלו, ונותן לו קטנות ואח"כ גדלות, עד שנשלם כל האצילות עפ"י סדר זה. ואח"כ מתחילים המ"ן דנשמות הצדיקים לברר את הבירורים ששייכים להשלמה דמין הב' של הפרצופים, או במילים אחרות: לבחי' פב"פ של הפרצופים, או במילים אחרות: לחלוקה הג' של הפרצופים.

814) פירוש: ב' הבחינות הללו הם לצורך המשכת אור לתחתונים, אלא שענין עלית המסך והרשימות אינו גורם שינוי בטבע העליונים, משא"כ ענין עלית מ"ן גורם שינוי בטבע הבינה שתפנה פניה לחכמה. ועוד: ענין עלית המסך אינו כלול מב' הפכים, משא"כ עלית מ"ן כלולה מב' הפכים בינה ומלכות.

815) פירוש: הגדלות דפב"א יצאה על הרשימות הכלולות בס"ג,

סדר זהה, שבכדי שתתפשט גדלות לז"א צריך להיות פב"פ באו"א. וסיבת הדבר – היות והגדלות דז"א נמשכת מן המ"ן דו' ונקודה, דהיינו משלישין תתאין דנה"י דא"ק, אשר גרמו למצב פב"פ בנקודים. ומה שמונע כאן את השבירה הוא – שהז"א נשאר בהשלמה דמין הא', היינו שאינו מקבל עד גמר התיקון את האח"פ האמיתיים שלו, אלא לעולם סומך עצמו ע"י אח"פ דאמא.

811) הנה מסביר אשר נפש רוח הם אורות הבאים להשלמת הכלים, דהיינו לתיקון הכלים. עיבור הוא בחי' נרנח"י דנפש, ויניקה הוא נ"ר דרוח, ואילו מוחין הוא ג"ר דרוח. וכל זה מכונה בחי' אחוריים, מטעם שהכלים נחשבים אחוריים יחסית לאורות. אבל ע"ז יל"ש ב' שאלות: א) בשלמא לפני נרנח"י דנשמה מובן שיש נפש רוח. אבל לפני נרנח"י דחיה איזה נפש רוח יש? ב) אם נפש רוח הם אורות שבאים לתיקון הכלים, מה יהיה פירושם של נפש רוח הכלולים בנרנח"י דנשמה, ובנרנח"י דחיה, ובנרנח"י דיחידה? וצל"ו, שבאמת לפני השגת כל קומת מוחין צריך לחזור הסדר כדלהלן: א) עיבור, שהוא להשגת נפש. ב) יניקה שהוא להשגת נ"ר דרוח. ג) מוחין שהוא להשגת ג"ר

פתיחה לחכמת הקבלה

מכיון שהאור צריך לעבור בכל המדרגות שבעולמות בדרכו מא"ס אל הנר"ן דצדיקים, ע"כ כל המדרגות מתגדלות בסוכת השפע שמעבירות לנר"ן דצדיקים. **קסא**) ומכאן תדע, שאי אפשר שהתחתונים יקבלו משהו מהזו"ן דאצילות, ממרם שיתגדלו על ידיהם כל הפרצופים העליונים דעולם האצילות ועולם הא"ק. כי נתבאר, שאין חידוש מוחין אלא מא"ס ב"ה, אמנם אין הנר"ן דצדיקים יכולים לקבלם אלא מהעליון הסמוך להם, שהם זו"ן דאצילות. ולפיכך צריכים המוחין להשתלשל דרך העולמות והפרצופים העליונים עד שמגיעים אל הזו"ן, שהם המשפיעים לנר"ן דצדיקים. וכבר ידעת שאין העדר ברוחני, וענין העברה ממקום למקום, אין הפירוש שנעדרים ממקום הא' ובאים למקום הב', כנוהג בהגשמיים, אלא שנשארים במקום הא' גם אחר שעברו ובאו למקום הב', כמו מדליק נר מנר ואין חברו חסר. ולא עוד, אלא זה הכלל – שעיקר ושוש האור נשאר במקום הא', ובמקום הב' נמשך רק בחינת ענף ממנו. ועם זה תבין, שאותו השפע העובר דרך העליונים עד שמגיע לנר"ן דצדיקים, נשאר בכל מדרגה ומדרגה שעבר דרכה, ונמצאות כל המדרגות מתגדלות בסוכת השפע שהן מעבירות לצורך נר"ן דצדיקים.

אור ש"ם

זה מכונה "ממלא כל המציאות", ומכונה "אין סוף", היינו שמלכות לא עשתה סוף על השפע, וקיבלה. אח"כ נעשה צמצום, ומלכות לא קיבלה לפי גודל הרצון שלה, אלא לפי מה שיכולה לכוון בעמ"נ להשפיע. נמצא שבגלגלתא נתגלו לדוגמא עשרים אחוז. לאחר מכן נסתלק האור, וכיון שאין לה דבר, יכולה לקבל שוב. ⁸¹⁸ וכיון שבגלגלתא קיבלה בבחי"ד כנ"ל, ע"כ לאחר מכן קיבלה בבחי"ג. ויל"ה: מנין מקבלת את האור בבחי"ג זו? מא"ס. שכן אם נאמר שקיבלה זאת מגלגלתא, א"כ אין בזה תועלת, שהרי תועלת שרצינו להפיק היתה שיתגלו כל האורות של "רצונו להטיב לנבראיו". לכן כל מה שמתגלה, מקורו בא"ס, ועי"ז בהמשך הזמן יתגלה הכל. הזו"ן, שהם המשפיעים לנר"ן דצדיקים. ששת ימי המעשה מתחילים מזו"א וממלכות, שכתוב – "כי אמרתי עולם חסד יבנה", וחסד הוא הספירה הראשונה של ז"א כידוע. היינו, רק זו"ן הם המשפיעים לנר"ן דצדיקים. (פירוש: כיון שששת ימי בראשית בהם נברא העולם נמשכים מזו"ן (הקדמת ספר הזהר אות ד). ע"כ אך טבעי הוא. שזו"ן יהיו המשפיעים לנר"ן דצדיקים שהם עיקר העולם). ואלכא דאמת הנר"ן דצדיקים מקבלים רק ממלכות, הנקראת "כנסת ישראל", וכוללת את כל הנשמות מבריאה ולמטה. וע"כ למדנו שהנהגת העולם היא ע"י המלכות, ⁸¹⁹ וכל המצבים שלומדים במלכות – "ב' מאורות הגדולים", מלכות קטנה, מלכות ללא ז"א, ככולם מדובר על המלכות מבחינת

קומת כתר פב"א, וזוהי חלוקה הב', שממנה נעשתה הקביעות דפרצופי אצילות. אח"כ היתה עלית מ"ן מד' ג' לאו"א, ושוב יצאה קומת כתר באו"א. רואים אנו שבפב"א היה מ"ן אחר, ובפב"פ היה מ"ן אחר. ⁸¹⁵ כן הדבר גם באצילות: הקביעות נעשתה מחלוקה הב' שהיא בחי' פב"א, ומה שיותר מזה נעשה מחלוקה הג'. א"כ צל"ו שיש הבדל בעתיק בין פב"א דקומת נשמה דכתר, שיצאה על מ"ן דחלוקה הב', לפב"פ דקומת כתר, שם יש נשמה דכתר מ"ן ד' ונקודה. וכך אכן אומר הרב, שיש הבדל בין פב"א לפב"פ למרות ששניהם באותה הקומה. (וצל"ד אשר אין הבדל כלל באורות, אלא בהתפעלות הכלים. יש אור אחד ובורא אחד, וכל אחד מתפעל בצורה אחרת. למשל, יש "הא-ל הגדול, הגיבור, והנורא"! ויש שאומרים, אבל אינם יודעים מה שאומרים...⁸¹⁶)

וודאי שפב"פ היא מדרגה גבוהה יותר מפב"א, למרות שנגרמת ע"י התחתונים. דוגמא לכך מצאנו בענין "אשת חיל עטרת בעלה". פירוש: ז"א בחינתו היא חסדים, והיות שמלכות צריכה חכמה, היא גורמת לז"א שימשיך חכמה. נמצא, זה שיש לבעל "עטרה" שהיא חכמה, נגרם ע"י המלכות. ⁸¹⁷

קסא) אין חידוש מוחין אלא מא"ס ב"ה. א"ס נק' "רצונו להטיב לנבראיו", אשר רצה לתת לנבראים (לדוגמא) מאה קילו טוב, ע"כ ברא כלי שרוצה לקבל מאה קילו, והוא אכן קיבל את הטוב. מצב

הערות וביאורים

עצמות השמש, אלא רק בהארה היוצאת מן השמש, כי אחרת נתעורר. אבל ללא עצמות השמש לא היתה גם ההארה. **818**) פירוש: גלגלתא קיבל את המקסימום שיכול לקבל עמ"נ להשפיע, וממילא צריך לצאת פרצוף חדש, וכלים חדשים, בכדי להמשיך אור חדש עמ"נ להשפיע. ומה שגלגלתא קיבל נשאר בנצחיות, שהרי "אין העדר ברוחניות", אלא שפרצוף ע"ב המשמש בבחי"ג אינו רואה זאת, בכדי שיוכל לקבל אור חדש עמ"נ להשפיע. ולכן מדגיש לקמן שכל אור נמשך מא"ס, כי המגמה היא להמשיך לאט לאט את כל אור א"ס בכלים של מקבל עמ"נ להשפיע, היינו כלים של אהבת ה'.

יל"ה: הלא במ"א כתוב שפרצוף ע"ב ממשיך את אורו מן האור"מ דגלגלתא, וכאן אנו אומרים שממשיך אורו מא"ס ב"ה?! תשובה: ב' המושגים הם זהים, וזהו מטעם שכל אור א"ס נתפשט לגלגלתא, וקיבל בתורת או"פ עשרים אחוז, נמצא ששאר אור א"ס הוא בבחי' האור מקיף דיליה.

819) פירוש: כיון שמדרגת המלכות היא המשפעת לנשמות הצדיקים שהן עיקר העולם, ממילא יוצא שהנהגת הנשמות היא ע"י המלכות, דהיינו אם משפיעה בצמצום או ברווח, או מסתירה את ההשפעה לגמרי.

יל"ה: הלא הנהגת העולם צריכה להיות ע"י הבורא, ולא ע"י איזו

ממה שהס"ג נכלל מן הנה"י דא"ק. וכיון שהס"ג עצמו שייך לבחי' ג"ר, ע"כ הגדלות הזו ממשכה עצם חכמה. משא"כ הגדלות דפב"פ יצאה על עליית מ"ן מן הנה"י דא"ק עצמם, ולכן הולידה חסדים בהארת חכמה בלבד, מטעם שהנה"י דא"ק הם בחי' זו"ן הצורכים חסדים בהארת חכמה בלבד.

816) פירוש: יש שמרגישים את מציאות הא-ל הגדול הגבור והנורא, ויש שרק אומרים בפה, ואין להם שום קשר למה שאומרים.

817) יל"ה: איך אומר שפב"פ היא מדרגה גבוהה יותר מפב"א, הלא בפב"א נמשכת עצם חכמה, ובפב"פ רק הארת חכמה?! ויל"ו, מה שבפב"א נמשכת עצם חכמה ובפב"פ הארת חכמה, זהו מצד התכונות דאו"י, שבכלים דג"ר מאיר עצם האור, משא"כ בכלים דו"ק רק הארה מן האור. אבל מצד ערך הפוך בין כלים לאורות, אזי אנו יודעים שהכלים הזכים ממשיכים אורות קטנים, ודוקא הכלים היותר נמוכים ועבים הם הממשיכים את האורות הגדולים. נמצא א"כ מצד הכלל הנ"ל, שכלים דפב"א יכולים להמשיך רק הארת חכמה, וכלים דפב"פ ממשיכים עצם חכמה. אבל מצד התלכשות האורות בכלים יאיר עצם החכמה בכלים הזכים, והארת חכמה תבוא לכלים היותר עבים. ויל"ה: אם הכלים דזו"ן מקבלים רק הארת חכמה למה שימשיכו עצם חכמה? תשובה: מטעם שאם לא תהיה עצם חכמה במדרגה, לא תוכל להיות הארת חכמה במדרגה. דוגמת שאין אנו מסוגלים להסתכל על

ראשית חכמה

קסא) ומכאן תדע, שאי אפשר שהתחתונים יקבלו משהו מהזו"ן דאצילות, ממרם שיתגדלו על ידיהם כל הפרצופים העליונים דעולם האצילות ועולם הא"ק. פירושו: האור מגדל את הכלים, כי בזמן שהכלים מקבלים את אור ה', אז מתגדלים. וביאור הדבר: בזמן שהאדם זוכה להרגיש את אור ה', אז מתגדל מבחי' הרצון להשפיע שלו, דהיינו שרוצה למסור נפשו ביותר עבור המלך. וחזור חלילה, ככל שהרצון להשפיע גדול יותר אזי קירבתו למלך גדולה ביותר, ומרגיש גדלות ה' ביותר. **בי נתבאר, שאין חידוש מוחין אלא מא"ס ב"ה,** כי הא"ס הוא בחי' רצונו להטיב לנבראיו שהוא מקור כל המוחין והשפע, **אמנם אין הנר"ן דצדיקים יכולים לקבלם אלא מהעליון הסמוך להם, שהם זו"ן דאצילות.** וזהו בדומה למה שרואים בגשמיות שכל תלמיד צריך מורה כערכו, דהיינו תלמיד בכיתה א' אינו יכול לקלוט חומר ממורה של כיתה ב', אלא צריך משהו שישפיע לו כערכו. כך גם ברוחניות, כל מדרגה צריכה להיות ניוזנת מן המדרגה הסמוכה לה, ואינה יכולה להיות ניוזנת ממדרגה שלישית, דאין בכוחה לקלוט את האורות של המדרגה השלישית. ולפיכך צריכים המוחין להשתלשל מא"ס ב"ה דרך העולמות והפרצופים העליונים עד שמגיעים אל הזו"ן, שהם המשפיעים לנר"ן דצדיקים.

זה הכלל - שעיקר ושורש האור נשאר במקום הא', ובמקום הב' נמשך רק בחינת ענף ממנו. פירושו: היות והעליונים הם זכים יותר מצד האו"י, ע"כ הם בעלי מסך ואו"ח גדולים יותר, ולכן עיקר השפע נשאר בהם, דמסוגלים להרגיש ולהשיג באור קומה גבוהה יותר.

קם) ודע שהתחתונים הראוים להעלות מ"ן הנ"ל, הם רק בחינת נר"ן דצדיקים, שכבר כלולים מבי"ע, ויכולים להעלות מ"ן לזו"ן דאצילות. פירושו: הצדיקים המעלים מ"ן צריכים להשתלם מקודם בנשמה רוח נפש דבי"ע, כי אם לא נשלמו בזה, אינם יכולים לגרום תוספת מוחין דאצילות. אבל יל"ה: א) הנה הצדיקים צריכים להעלות מ"ן מן הבחינות החסרות, או מבחי"ב או מבחי"ג או מבחי"ד, אבל אם יש לצדיקים כבר נר"ן, דהיינו גם נשמה, א"כ בחי"ב כבר נתבררה להם, ואיך אומר שצריכים להמשיך בחי"ב? לפי"ז היו צריכים להמשיך רק בחי"ג ובחי"ד בלבד! ? ב) אם תאמר שהנשמה שלהם היא נשמה דבי"ע, אבל הם צריכים להמשיך נשמה דאצילות (וההבדל בין הנשמה הזו לנשמה הזו הוא שהנשמה דבי"ע אינה מוותרת על חכמה באשר אין בבי"ע חכמה, משא"כ הנשמה דאצילות יכולה לקבל חכמה ומעדיפה חסדים), ג"כ קשה, מדוע מספיק שנשלמו הצדיקים בנר"ן דבי"ע, הלא אם מתפקידם להמשיך נח"י לאצילות, א"כ צריכים להשיג מקודם גם נפש רוח דאצילות! ? ויל"ו, דודאי משיגים מקודם נ"ר דאצילות, אלא שאין מדבר מזה, היות ובוזה אין מחדשים כלום באצילות, מטעם שזה יש באצילות גם בלעדיהם, אלא מדבר רק על נח"י מטעם שאת זה הם מחדשים באצילות, ע"י שמבררים את האח"פ דחלוקה הג' השייכים לבחינות אלו. עוד צל"ו - שמטרים שממשיכים נשמה דפכ"פ באצילות משיגים נפש רוח דאצילות, וגם נשמה מבחי' פכ"א, ואח"כ ממשיכים פכ"פ דנשמה. הנחשבים לבחינת העליון שלהם. ואז הזו"ן מעלים מ"ן אל העליון שלהם, כל עליון מתרשם מן החסרון שהעלה אליו התחתון שלו, ומעלהו יותר למעלה.

התחתונים במעשיהם גורמים עליות וירידות בעולמות.

קסב) ובהאמור תבין, איך התחתונים במעשיהם גורמים עליות וירידות להפרצופין והעולמות העליונים. כי בעת שמטיבים מעשיהם ומעלים מ"ן וממשיכים שפע, הרי כל העולמות והמדרגות, שדרכם עבר השפע, מתגדלים ועולים למעלה בסבת השפע שמעבירים כנ"ל. ובעת שחוזרים ומקלקלים מעשיהם, הנה מתקלקל המ"ן, והמוחין מסתלקים גם מהמדרגות העליונות, כי נפסק ענין העברת השפע מהן לצורך התחתונים, ונמצאות חוזרות וירדות למצבן הקבוע כבתחילה.

אור שלום

מה שמקבלת עבור הנשמות. שעיך ושורש האור נשאר במקום הא' וכו' שאותו השפע העובר דרך העליונים עד שמגיע להנר"ן דצדיקים, נשאר בכל מדרגה. כאשר נר"ן דצדיקים מעלים מ"ן, למשל מבחינת בריאה, מתגלה קומת נשמה. עתיק מקבל אז נשמה דיחידה, א"א מקבל נשמה דחיה, אר"א מקבלים נשמה דנשמה, ז"א מקבל נשמה דרוח, ומלכות נשמה דנפש. ונר"ן דצדיקים מקבלים אף פחות מזה. רואים אנו שבמדרגה העליונה מבינים יותר. ואף בגשמיות הסדר הוא כך: לתלמיד פלוני הוקשתה איזו שאלה, ושאל את המגיד-שיעור. "המגיד-שיעור" לא ידע את התשובה. ע"כ הלך ל"מגיד שיעור" למדן ממנו, אולם גם הוא לא ידע את התשובה. ע"כ שאלו את ראש-השיבה, וראש השיבה אכן הסביר תירוץ לכל הלומדים. וצל"ו ש"המגיד שיעור" הלמדן הבין יותר בתירוץ זה מאשר "המגיד שיעור" הפשוט, ואילו הילד ששאל הבין פחות מכולם. וכן הבנת הקושיה היא לפי ערך האדם, מי שיש לו מח חריף יותר, מבין את השאלה בעמקות גדולה יותר, וכך הוא אכן סדר העלאת מ"ן, שכל אחד מבקש לפי דרגתו.

קסג) ומעלים מ"ן, היינו שיש להם חסרון מסכים, ומעלים חסרון זה. וע"י החסרון מתגלה מדרגה חדשה, ונמשך שפע למטה.⁸²⁰ שכן למדנו, שכל עוה"א נתקן בתיקון "כי חפץ חסד", שמשמעותו היא שאין חסרון כלל. נמצא שאין צורך לחכמה כלל. א"כ מי הוא שמעורר חסרון להמשכת חכמה? הנר"ן דצדיקים. הם שגורמים להמשכת חכמה בכל עוה"א, וגורמים להשגת מדרגות יותר ממה שיש בקביעות.⁸²¹ וצל"ד מי הם הנר"ן דצדיקים: אלו אנשים שכבר זכו לנר"ן דבי"ע, היינו אנשים שכבר זכו לעולם העשיה, היצירה, והבריאה. ולעומת זאת יש אנשים שלא זכו לדבר, אולם גם ע"י קיום תו"מ ומע"ט שלהם נעשה מה שנעשה. ברם, אין הוא מדבר אודות אנשים אלו כאן, אלא אודות הצדיקים שכבר זכו לנפש רוח ונשמה, וחפצים לעלות למדרגה

הערות וביאורים

אבל יל"ה: בתחילה אמר שהנר"ן דצדיקים מקבלים מחסד ולמטה, ולבסוף אמר שמקבלים רק ממלכות, א"כ מה האמת? ויל"ו, שהנר"ן דצדיקים אכן יכולים להשיג מחסד דו"א ולמטה, אבל הכל דרך המלכות, משום שהיא העליון שלהם.

820) פירוש: שמעלים חסרון לקבל את כח המסך, דרך ע"כ יכולים לגלות על המסך הזה, שהוא כח העיכוב על הרצון לקבל, את השפע העליון.

821) כל הנשמות נמשכות מכלים דקבלה דז' המלכים, וממילא במהותן צריכות חכמה.

822) מכאן משמע שנר"ן דבי"ע הוא בחי' משפיע עמ"נ להשפיע, ואלו שזכו לזה רוצים להגיע לבחי' אצילות, שהוא מקבל עמ"נ להשפיע.

823) פירוש: העסק במעשים טובים הוא בכדי לעורר באדם חסרון להגיע לאהבת הזולת. ממילא אם אדם לא עוסק במעשים טובים אין לו חסרון כזה, וממילא כל חסרונו הוא עמ"נ לקבל, וחסרון זה אינו בגדר תפילה שיש לעליון להתיחס אליה. וממילא התחתון נשאר בחושך.

מה שמקבלת עבור הנשמות. שעיך ושורש האור נשאר במקום הא' וכו' שאותו השפע העובר דרך העליונים עד שמגיע להנר"ן דצדיקים, נשאר בכל מדרגה. כאשר נר"ן דצדיקים מעלים מ"ן, למשל מבחינת בריאה, מתגלה קומת נשמה. עתיק מקבל אז נשמה דיחידה, א"א מקבל נשמה דחיה, אר"א מקבלים נשמה דנשמה, ז"א מקבל נשמה דרוח, ומלכות נשמה דנפש. ונר"ן דצדיקים מקבלים אף פחות מזה. רואים אנו שבמדרגה העליונה מבינים יותר. ואף בגשמיות הסדר הוא כך: לתלמיד פלוני הוקשתה איזו שאלה, ושאל את המגיד-שיעור. "המגיד-שיעור" לא ידע את התשובה. ע"כ הלך ל"מגיד שיעור" למדן ממנו, אולם גם הוא לא ידע את התשובה. ע"כ שאלו את ראש-השיבה, וראש השיבה אכן הסביר תירוץ לכל הלומדים. וצל"ו ש"המגיד שיעור" הלמדן הבין יותר בתירוץ זה מאשר "המגיד שיעור" הפשוט, ואילו הילד ששאל הבין פחות מכולם. וכן הבנת הקושיה היא לפי ערך האדם, מי שיש לו מח חריף יותר, מבין את השאלה בעמקות גדולה יותר, וכך הוא אכן סדר העלאת מ"ן, שכל אחד מבקש לפי דרגתו.

קסג) ומעלים מ"ן, היינו שיש להם חסרון מסכים, ומעלים חסרון זה. וע"י החסרון מתגלה מדרגה חדשה, ונמשך שפע למטה.⁸²⁰ שכן למדנו, שכל עוה"א נתקן בתיקון "כי חפץ חסד", שמשמעותו היא שאין חסרון כלל. נמצא שאין צורך לחכמה כלל. א"כ מי הוא שמעורר חסרון להמשכת חכמה? הנר"ן דצדיקים. הם שגורמים להמשכת חכמה בכל עוה"א, וגורמים להשגת מדרגות יותר ממה שיש בקביעות.⁸²¹ וצל"ד מי הם הנר"ן דצדיקים: אלו אנשים שכבר זכו לנר"ן דבי"ע, היינו אנשים שכבר זכו לעולם העשיה, היצירה, והבריאה. ולעומת זאת יש אנשים שלא זכו לדבר, אולם גם ע"י קיום תו"מ ומע"ט שלהם נעשה מה שנעשה. ברם, אין הוא מדבר אודות אנשים אלו כאן, אלא אודות הצדיקים שכבר זכו לנפש רוח ונשמה, וחפצים לעלות למדרגה

מדרגה רוחנית?! תשובה: המדרגה הרוחנית הזו משמעותה - גילוי הבורא במדה זו השייכת לנשמות באופן כללי. וכל המדרגות למעשה הן הבורא המתגלה ע"פ תיקוני מסך ואו"ח המיוחסים לאותה המדרגה, וכאשר אדם משיג את המסך והאו"ח ההוא, אז יכול להשיג את השי"ת המלוכב במסך ואו"ח זה.

כאשר אדם מתפלל הריהו מתפלל לבורא כפי השגתו, ואינו יכול להתפלל לבורא שאינו משיג, וממילא כל אחד מתפלל לבחי' אחרת. הגם שהבורא הוא אחד וכו' עצמו אין שום שינוי, אבל הלא הנבראים משיגים אותו כל אחד באופן אחר, וממילא מכאן נובע רבוי החלוקות והמדרגות.

ענין הכוונות שריר לגבי אנשים שכבר נמצאים בהיכל המלך, היינו שמתוקנים בבחי' לשם שמים. וצריכים לכוון להמשיך מדרגות גילוי ה' מסוימות ע"פ הצורך והשעה, וזאת אכן עושים, מפני שיש להם את היכולת להמשיך את האורות הללו עמ"נ להשפיע. אבל אדם רגיל אשר מתפלל, אינו צריך לכוון שום כוונה מ"שער הכוונות", אלא צריך להתרכז בבורא, כפי מה שזיכו אותו להרגיש את מציאותו.

ראשית חכמה

החדשה הם מתעלים. ובעת שחוזרים ומקלקלים מעשיהם, היינו שעוסקים בקבלה, הנה מתקלקל המ"ן, היינו שהחסרון והתפילה שהעלו מקודם מתקלקל, והמוחין מסתלקים גם ממדרגות העליונות, כי נפסק ענין העברת השפע מהן לצורך התחתונים, ונמצאות חוזרות ויורדות למצבן הקבוע כבתחילה, כי מסתלקת מהן התגלות האלוקות ששרתה בהם ע"י המ"ן. וליתר דיוק - "אין העדר ברוחניות", אלא שאין התחתונים מסוגלים לראות את האורות שהאירו מטרם קלקול מעשיהם, וישיגום לעתיד לבוא.

קמב) ובהאמור תבין, איך התחתונים כמעשיהם גורמים עליות וירידות להפרצופין והעולמות העליונים. כי בעת שמטיבים מעשיהם ומעלים מ"ן, דהיינו שמעלים חסרון להמשכת רוממות ה', שחסרון זה הוא תפילה לעזרת ה' הבאה לאחר רבוי מעשים טובים, וממשיכים שפע, הרי כל העולמות והמדרגות שדרכם עבר השפע מתגדלים ועולים למעלה בסבת השפע שמעבירים. פירוש: כי כל פרצוף משיך אור חדש מן המקיפים שלו ע"י המ"ן. ובזמן שהשפע עובר בהם, דהיינו התגלות אלוקות שורה בהם, אז מחמת הכרתם

פתיחה לחכמת הקבלה

אור ברוך

סו) ויל"ה: משמע מכאן שיש בקביעות לבי"ע ו"ק, הלא למדנו שיש לבי"ע ה' בחינות נרנח"י? ועוד יל"ה: הלא לפני חטא דעין הדעת היו בי"ע בבחי' עליה באצילות, ואח"כ כשירדו נתקנו בה' בחי' נרנח"י, א"כ מהו שאומר "וכש"כ בפרצופי בי"ע"? 825

א"ק הקבוע מוליד ד' פרצופים חיצוניים, וסיום רגליו למעלה מנקודת העוה"ז, ועליו מסבכים המקיפים הגדולים שלו. **קסג) ועתה נבאר סדר עליות ה"פ אצילות לה"פ א"ק, וג' העולמות בי"ע לישסו"ת וזו"ן דאצילות, החל ממצבם הקבוע, עד להגובה שאפשר להיות בהשתא אלפי שני, מטרם גמר התיקון. שברוך כלל הן רק ג' עליות, אמנם הן מתחלקות לפרטים מרובים. והנה מצב העולמות א"ק ואבי"ע בקביעות כבר נתבאר לעיל, כי פרצוף הראשון הנמצא לאחר צמצום א' הוא פרצוף גלגלתא דא"ק, שעליו מלבישים ד' פרצופי א"ק: ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן, וסיום רגלי א"ק הוא למעלה מנקודת העוה"ז (כנ"ל באות כ"ז ואות ל"א ע"ש), ועליו מסבכים המקיפים דא"ק מא"ס ב"ה, שלגדלם אין קץ ושיעור (כנ"ל באות ל"ב, ע"ש). וכמו שא"ס ב"ה מקיף מסביב לו, כן הוא מתלבש בפנימיותו, והוא המכונה קו א"ס ב"ה.**

בפרצוף הנקודות דס"ג אשר נמצא בפנימיות מ"ה וב"ן דא"ק ארע ענין הצ"ב, שהוא ענין עליית מלכות המסיימת לכינה, שכתוצאה ממנו נעשה מקום לג' עולמות בי"ע.

קסד) ובפנימיות מ"ה וב"ן דא"ק יש פרצוף תנהי"מ דא"ק, המכונה ג"כ נקודות דס"ג דא"ק (לעיל באות ס"ג וס"ו ע"ש"ה), שבעת צמצום הב', עלתה מלכות המסיימת שעמדה ממעל לנקודה דעוה"ז, וקבעה מקומה בהחזה דפרצוף הזה, מתחת שלישי עליון דת"ת שלו, ונעשה שם סיום חדש על אור העליון, שלא יתפשט משם ולמטה, וסיום חדש הזה נק' בשם פרסא שמתחת האצילות (כנ"ל באות ס"ו). ואלו הספירות שמחזה ולמטה דפרצוף הנקודות דס"ג דא"ק, שנשארו מתחת הפרסא, נעשו מקום לג' העולמות בי"ע: ב"ש ת"ת עד החזה נעשו מקום לעולם הבריאה, ונה"י נעשו מקום לעולם היצירה, והמלכות נעשה מקום לעולם העשיה (כנ"ל באות ס"ו). ונמצא שמקום ג' העולמות בי"ע מתחיל מתחת הפרסא, ומסתיים ממעל לנקודה דעוה"ז.

המצב הקבוע דאבי"ע הוא שעומדים למטה מטבור דא"ק, אצילות מסתיים בפרסא, ובי"ע מתחילים בפרסא זו ומסתיימים ממעל הנקודה דעוה"ז, וכולם נחשבים לבחי' ו"ק.

קסה) ונמצאים ד' העולמות, אצילות, בריאה, יצירה ועשיה, שמתחילים ממקום למטה מטבור דא"ק, ומסתיימים ממעל לנקודת העוה"ז. כי ה"פ עולם האצילות מתחילים ממקום שלמטה מטבור דא"ק, ומסתיימים ממעל להפרסא הנ"ל. ומהפרסא ולמטה עד לעוה"ז עומדים ג' העולמות בי"ע. וזהו המצב הקבוע של העולמות א"ק ואבי"ע, שלעולם לא יארע בהם שום מיעוט. וכבר נתבאר לעיל (באות קל"ח) שבמצב הזה אין בכל הפרצופין והעולמות אלא רק בחינת ו"ק בלי ראש, כי אפילו כנ"ל הפרצופין הראשונים דאצילות שיש ג"ר בהראשים שלהם, מ"מ אינן מושפעות מפה ולמטה שלהם, וכל הגופים הם ו"ק בלי ראש, וכ"ש בפרצופי"ס בי"ע. ואפילו פרצופי א"ק, בערך המקיפים שלהם, נבחנו ג"כ שהם חסרי ג"ר. והתבונן היטב לעיל באות ל"ב.

אור שלום

והוא המכונה קו א"ס ב"ה. היינו שא"ס מאיר שם בקו. דהיינו במידה ובמשקל, לפי מה שיכולים לקבל בעמ"נ להשפיע. **קסז) מ"ה וב"ן הכונה לעוה"ז המלביש על נקודות דס"ג (הגם שפעמים רבות (עיין לעיל אות ט') מפרש שמ"ה וב"ן נק' נקודות דס"ג, "ואור היוצא מפנימיותו לחוץ" הוא עוה"ז! ? אולם הכל לפי הענין). נקודות דס"ג דא"ק, שירדו ומילאו את ה"למטה מטבור" דא"ק. שבעת צמצום הב', עלתה מלכות המסיימת וכו' וקבעה מקומה בהחזה דפרצוף הזה, מתחת שלישי עליון דת"ת שלו וכו' וסיום חדש הזה נק' בשם פרסא. ת"ת נק' בינה דגופא, והיות שהצמצום נעשה למטה מג"ר דבינה, נמצא שנעשה למטה משלישי עליון דת"ת. וצריך לזכור אשר הת"ת מתחלק לג' שלישים: חב"ד, חג"ת, נה"י. למטה משלישי עליון נק' חזה, למטה משלישי אמצעי נק' טבור, ולמטה משלישי תחתון נק' סיום הת"ת. לפי"ז, כאשר מלכות עלתה לכינה ועמדה למטה מג"ר דבינה, מקומה (אם עוסקים בכינה דגופא) הוא בחזה, ושם נעשה הצמצום, ושם נעשתה הפרסא שמתחת האצילות. **קסה) שיש ג"ר היינו גדלות. ואפילו פרצופי א"ק, בערך המקיפים שלו, נבחנו ג"כ שהם****

לעשות כן, ע"כ רצה לקבל עמ"נ לקבל גם את המדרגות הקודמות, שכבר היה בכוחו לכוון עליהם בעמ"נ להשפיע. משל לאדם שעומד ומתפלל או לומד תורה, ולפתע נכנס בו רצון לאיזו תאוה... נמצא, כיון שעוסק במחשבת התאוה, כבר אינו מסוגל להתפלל, כיון שהכל מונח תחת המחשבה הזו. רואים אנו, שנאבד מה שהיה לו. וכפי שיש בעבודת ההכנה (פירושו: מטרם שאדם זכה ל"לשמה") מציאות כזו, כך יש גם בעבודת המדרגות.

הנה מתקלקל המ"ן, והמוחין מסתלקים. לכאורה קשה: הלא למדנו כלל: "אין העדר ברוחניות! ? ויל"ו, כאשר מאירה המדרגה הנוכחית, אין רואים מה שהיה מאיר בתחילה. (פירושו: ודאי שאין העדר של המדרגה הקודמת, אבל אין רואים אותה).

קסח) למעלה מנקודת העוה"ז. א. נקודה דעוה"ז היא מלכות, בחי' מקבל עמ"נ לקבל, שעליה נעשה חושך. לכן כותב שנסתיים למעלה מנקודת העוה"ז. ב. בכדי להתפשט עד נקודה דעוה"ז, צריכה להיות בחי"ד דעביות במדרגה, והיות שיש רק ד' דהתלבשות, לכן אפי' הפרצופים שיש להם צמצום א', מתפשטים למעלה מנקודת העוה"ז. 824 ועליו מסבכים, על א"ק.

הערות וביאורים

הנקודה דעוה"ז. 825 פירושו: שואל: מתי יש לבי"ע ו"ק? לפני החטא היו באצילות והשיגו ג"ר, שהרי אז גם לזו"ן האיר אור הג"ר. לאחר החטא ירדו

824 הפירושו הב' איננו מתיחס לפרצוף גלגלתא עצמו, שהרי גלגלתא כן השתמש בבחי"ד דעביות המכונה נקודה דעוה"ז, אלא מתיחס לפרצופי עסמ"ב שלהם יש רק ד' דהתלבשות, ולכן הם למעלה מן

ראשית חכמה

נצטמצם, מטעם שתכונתו השפעה טהורה). ונה"י שהם בחי' ז"א (כי נ"ה משמעותם ז"א ומלכות דז"א) נעשו מקום לעולם היצירה, שגם הוא בחי' ז"א, שהרי עביתו היא בחי"א הממשיכה קומת רוח שהיא קומת הז"א. והמלכות נעשתה מקום לעולם העשיה, שעביתו עביות דשורש הממשיכה אור הנפש, שהוא אור המלכות. ונמצא שמקום ג' העולמות בי"ע מתחיל מתחת הפרסא ומסתיים ממעל לנקודה דעוה"ז. מדוע מקום בי"ע אינו מסתיים בעוה"ז ממש, אלא ממעל לנקודה דעוה"ז? ויל"ו, דנקודה דעוה"ז משמעותה רצון לקבל עמ"נ לקבל, שנמצא מחוץ לקדושה, אבל ג' עולמות בי"ע, ואפילו מלכות דעשיה, הם קדושה גמורה.

קסד) ה"פ עולם האצילות מסתיים ממעל להפרסא. דהיינו מעל שליטת הה"ת. מהפרסא ולמטה עומדים ג' העולמות בי"ע. דהיינו למטה משליטת הה"ת. וזהו המצב הקבוע של העולמות א"ק ואבי"ע, שלעולם לא יארע בהם שום מיעוט. דהיינו שאין לתחתונים נגיעה במצב זה, כי מצב זה נמשך מן הסדר שממעלה למטה שסידר העליון, ולכן התחתונים אינם יכולים לקלקל מצב זה, גם אם יהיו מעשיהם גרועים ביותר. וכבר נתבאר לעיל שבמצב הזה אין בכל הפרצופין והעולמות אלא רק בחינת ו"ק בלי ראש, כי אפילו בנ"ה הפרצופין הראשונים דאצילות שיש ג"ר בהראשים שלהם, מ"מ אינן מושפעות מפה ולמטה שלהם, וזהו מסיבת תיקון פכ"א שנתקן בראשי פרצופי אצילות, דהיינו שאמא שהיא הנושאת למסך ועביות דראש, מתוקנת בתיקון "כי חפץ חסד", ואינה מעונינת לעסוק כלל בחכמה, ללא צורך מיוחד, או מן העליונים או מן התחתונים. וכל הגופים הם ו"ק בלי ראש, וידוע שהעיקר הם הגופים. וכ"ש בפרצופי בי"ע, שודאי הם בחי' ו"ק. וזהו מטעם שאפילו בהראשים דג"ר דבי"ע אין גדלות כמו בג"ר דאצילות, שהרי אין חכמה מתפשטת למטה מן הפרסא. ואפ"ל דכיון שבי"ע נולדו מזו"ן, ובזו"ן בראש יש רק ו"ק, לכן גם כבי"ע יש אפילו בראשים רק ו"ק. ואפילו פרצופי א"ק בערך המקיפים שלהם, נבחנים ג"כ שהם חסרי ג"ר. ולפי"ז נראה שגם פרצופי א"ק צריכים לעלות בכדי להשלים עצמם בג"ר החסרים להם, ואכן פרצופי א"ק עולים ג' עליות אל הא"ס.

קסג) ועתה נבאר סדר עליות ה"פ אצילות לה"פ א"ק, ונ' העולמות בי"ע לישסו"ת וזו"ן דאצילות, החל ממצבם הקבוע, שבו נמצאים בימות החול, עד להגובה שאפשר להיות בהשתא אלפי שני מטרים גמר התיקון, שלזה זוכים בד"כ בשבתות ובימים טובים. שבררך כלל, הן רק ג' עליות, אמנם הן מתחלקות לפרטים מרובים, ואת הפרטים הללו מפרט לקמן. והנה מצב העולמות א"ק ואבי"ע בקביעות כבר נתבאר לעיל, כי פרצוף הראשון הנמצא לאחר צמצום א', הוא פרצוף גלגלתא דא"ק, שעליו מלבישים ד' פרצופי א"ק: ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן, וסיום רגלי א"ק הוא למעלה מנקודת העוה"ז, היינו שאינו יורד לבחי' מקבל עמ"נ לקבל. ועליו מסבבים המקיפים דא"ק מא"ס ב"ה, שלגדלם אין קץ ושיעור, מפני שהם כל ההפרש בין מה שגלגלתא קיבל בבחי' או"פ, לבין מה שהיה בא"ס, וההפרש הוא גדול מאד. ויש לזכור אשר המקיפים הם מה שא"א לקבל עמ"נ להשפיע, ולכן נשארים מחוץ למדרגה, בגדר מקיפים. והפנימיים הם מה שיכולים לקבל עמ"נ להשפיע. וכמו שא"ס ב"ה מקיף מסביב לו, כן הוא מתלבש בפנימיותו, והוא המכונה "קו א"ס ב"ה". פירושו: כי האור המתפשט בתוך גלגלתא נחשב כקו דק לעומת האור אשר האיר בא"ס. ויש עוד להוסיף, אשר בעקודים האור מאיר בבחי' קו אחד, משא"כ מצ"ב ואילך כבר יש ב' קוים, או ג' קוים.

קסד) ובפנימיות מ"ה וב"ן דא"ק, היינו בפנימיות עולם הנקודים הנק' מ"ה ועולם האצילות הנק' ב"ן, יש פרצוף תנהי"מ דא"ק, המכונה ג"כ נקודות דס"ג דא"ק, שבעת צמצום הב', עלתה מלכות המסיימת שעמדה ממעל לנקודה דעוה"ז וקבעה מקומה בהחזה דפרצוף הזה דנקודות דס"ג, מתחת שליש עליון דת"ת שלו, ונעשה שם סיום חדש על אור העליון, שלא יתפשט משם ולמטה, וסיום חדש הזה נק' בשם "פרסא שמתחת האצילות". פרסא מורה על וילון, דהיינו סיום חדש אשר נפרש בין הג"ר דבינה לבין הז"ת דבינה. ואלו הספירות שמחזה ולמטה דפרצוף הנקודות דס"ג דא"ק, שנשארו מתחת הפרסא, נעשו מקום לג' העולמות בי"ע: ב"ש ת"ת עד החזה שהם בחי' ז"ת דבינה, נעשו מקום לעולם הבריאה, שאף הוא בתכונת הבינה (אבל ש"ע דת"ת הוא בחי' ג"ר דבינה דגופא שלא

יש ג' עליות כוללות, הראשונה שבהם היא למוחין דנשמה, אשר מתפשטים גם בגופים.

קסו) ולפיכך, נוהגות ג' עליות כוללות, בכדי להשלים את העולמות בנ' הקומות נשמה חיה יחידה החסרות להם. והעליות האלו תלויות בהעלאת מ"ן של התחתונים כנ"ל. העליה הא' היא – בעת שהתחתונים מעלים מ"ן מבחינת העביות דבחי"ב, שאז נבררים האח"פ דקומת בינה ונשמה, מבחי' השלמת הע"ם דמין הב', דהיינו מהארת נקודת השורוק, (כנ"ל באות קל"ה, עש"ה), אשר המוחין האלו מאירים גם לבחינת הז"ת והגופין, כמו בפרצופי א"ק, שכל הכמות שיש בהע"ם דראשי פרצופי א"ק עוברת ומתפשטת גם להגופים.

כאשר המוחין דנשמה מאירים בפרצופי אצילות או מתפשטים בגופים, והפרצופים עולים ומלבישים לפרצופי א"ק לפי מדרת השגתם.

קסז) ונמצא, בעת שהמוחין האלו עוברים דרך פרצופי האצילות, מקבל כל אחד מה"פ אצילות בחינת מוחין דבינה ונשמה הנקראים מוחין דס"ג, המאירים ג"ר גם להפרצופין שלהם כמו בא"ק, וע"כ נבחן אז, שהם מתגדלים ועולים ומלבישים על פרצופי א"ק, כפי מדרת המוחין שהשיגו.

אור ש"ז

נסתלק האור, ולשם צריך האור להתפשט בחזרה. וכן למדנו בס"ג, אשר אחר ההסתלקות דלמטה מטבור דס"ג, הליכיש עוה"נ שם.⁸²⁹ ואילו כאן למדנו דבר חדש, שפרצופי אצילות ונקודים בכדי שתהיה להם שלימות, צריכים לעלות ולהליכיש לפרצופי א"ק, כל אחד לבחי' שכנגדו. ויל"ה: מדוע כך צריך להיות? מדוע לא למדנו שע"כ צריך לקבל מראש דגלגלתא, ואילו כאן אכן לומדים זאת: ראש הא' דנקודים - ישסו"ת, מליכיש לראש דגלגלתא. כתר ראש הב' דנקודים מליכיש לע"כ, ואו"א ראש הג' דנקודים מליכיש לס"ג! ויל"ו שכל אחד צריך להשלים מה שיש בא"ק. (אבל זו עדיין איננה תשובה מפורטת).⁸³⁰ ולפיכך, היות שבגופים דפרצופי הג"ר היה רק ו"ק, נוהגות ג' עליות וכו' החסרות להם, בעיקר לגוף.

בעת שהתחתונים מעלים מ"ן, היינו שאומרים: תן לנו כח התגברות ושפע, מבחינת העביות דבחי"ב הנמצאת בבריאה. מהארת נקודת השורוק, היינו חלוקה הג' דנקודים, שבה נעשו או"א פב"פ, ע"י עלית מ"ן של התחתון. אשר המוחין האלו הבאים מו' ונקודה, מאירים גם לבחי' הז"ת והגופין, כפי שהיה בעוה"נ, וכמו בפרצופי א"ק.

קסז) דרך פרצופי האצילות, בדרכם לנר"ן דצדיקים. גם להפרצופין שלהם הכונה לגופין שלהם.⁸³¹

הערות וביאורים

האור. והטעם הוא, היות וכל הסתלקות האור בעליון היתה - בכדי ליצור תשתית שממנה יכול לצאת התחתון, דהיינו רשימות וחסרונות שמהם נבנה התחתון. כי כל תחתון בנוי מחסרונות שנשארו ממדרגת העליון, שעליהם הוא ממשיך את האור המיוחס לו.

830) אפשר לומר, כיון שהנשמות הן הכלים התחתונים והעבים ביותר, וידוע שהכלים היותר עבים ממשיכים את האורות היותר גדולים, לכן הנשמות גורמות השלמה אפילו בעקודים, ולא רק בפרצופי אצילות. וכיון שגם הראשים דפרצופי עקודים נשלמים בעליה הג', לכן אז עולים פרצופי אצילות ומלבישים לראשים של הבחינה שכנגדם בא"ק, כי אז מושג אור חדש בכל העולמות, אשר מיוחס להשלמה הזו של הראשים דא"ק. ויל"ד שמאידך גיסא "סולם המדרגות אינו משתנה לעולם", כי גם פרצופי א"ק עצמם עולים ומלבישים לה' בחינות שבא"ס. ונמצא, שפרצופי אצילות שומרים לעולם על היחס שלהם לפרצופי א"ק, דהיינו שנשארים למטה מטבור דא"ק. וכל עלייתם היא רק להשגת הבחינות הקבועות דא"ק ביחס למה שנתגדלו (יתבאר עוד בהמשך).

831) כפי שלמדנו שעיקר הפרצוף הוא גופו, דהיינו ההתפשטות בפועל.

חסרי ג"ר. באות ל"ב כתוב שמקבלים רק חלק מהאור, ואילו עיקר האור נשאר בחוץ, א"כ באופן יחסי אפשר לומר שחלק האור שנשארו בחוץ נק' ג"ר, לעומת האור שהתקבל בפנימיות שהוא רק ו"ק. או נאמר, שמה שקיבל נק' ו"ק, בחי' חסרון, בערך המקיפים שעדיין לא קיבל.⁸²⁶ **קסו)** הקדמה: הקביעות של ה' פרצופי אצילות היא - שכח"ב זו"ן דאצילות מליכיש לכת"ב זו"ן דא"ק, כל אחד מטבור ולמטה דבחי' שכנגדו בא"ק. ומטבור ולמטה נק' ו"ק.

בעליה ראשונה מתוספת קומת ס"ג. ואז כל בחינה מליכיש את הבחינה שכנגדה בא"ק מחזה עד הטבור.⁸²⁷ בעליה שניה כל אחד מליכיש לבחי' שכנגדו מפה עד החזה, שנק' י' דהוי"ה, ובחי' חיה. בעליה שלישית כל אחד מליכיש את הראש דבחי' שכנגדו, ומקבל מוחין דיחידה. נמצא שה' פרצופי אצילות צריכים להליכיש על ה' פרצופי א"ק, כל בחינה על הבחינה שכנגדה. והוא מוסיף, שאין לומר שהם מקבלים באופן ישיר מא"ק, אלא שכל אחד מקבל דרך העליון שלו, ברם השורש בא מא"ק.⁸²⁸

ויל"ה: הלא למדנו שכל פרצוף צריך להליכיש במקום שמאירות הרשימות דמדרגה הקודמת. למשל - כאשר נסתלק הגוף דגלגלתא, לא למדנו שהראש דע"כ צריך להליכיש לראש דגלגלתא, אלא צריך להליכיש מפה ולמטה דגלגלתא, מטעם ששם שורשו, היינו משם

למקומם ונתקנו בנרנח"י דבי"ע! ? ויל"ו, דנרנח"י דבי"ע אינם נרנח"י אמיתיים, דהא אין בהם אור החיה כנ"ל, ולכן נחשבים יחסית לאצילות רק ו"ק.

826) פירוש: א) מכיון שרק חלק קטן מן האור מאיר בפנימיות ועיקר האור בחוץ, לכן באופן יחסי מכנה את האו"פ ו"ק ואת האו"מ ג"ר. ב) היות ומקבל רק חלק קטן מן האור בפנימיות, ממילא נמצא בחסרון על יתר האור, ומצד החסרון מכונה ו"ק.

827) שהוא בחי' בינה של כל פרצוף.

828) פירוש: יש להבחין ב' משפיעים: א) משפיע ישיר של כל מדרגה. ב) המשפיע המקורי המתיחס לסוג זהה של המדרגה המקבלת. למשל. בינה דאצילות צריכה לקבל שפעה מן המקור של הסוג הזהה לסוגה בא"ק, דהיינו מבינה דא"ק. אבל באופן ישיר היא יכולה לקבל רק מחכמה דאצילות, שהיא המדרגה הסמוכה לה מצד סיבה ומסובב. נמצא בינה דא"ק שולחת שפע לבינה דאצילות, אבל הוא מחויב לעבור בסדר המדרגה, דהיינו לז"א דא"ק ולמלכות דא"ק, ולכתר דאצילות, ולחכמה דאצילות, ומשם מגיע למקום היעד שהוא בינה דאצילות.

829) נמצא, כל תחתון צריך להליכיש למדרגה בעליון שממנה נסתלק

ראשית חכמה

דכיון שאו"א דכל ראש מקבלים את האח"פ שלהם עצמם, ונעשים פב"פ, ע"כ הם מתפשטים לגוף. וזה נק' שורוק, דהיינו ו' עם נקודה, שמורה על כך שהאור המרומז בנקודה, בא בתוך הכלים דגוף שהם אותיות. אשר המוחין האלו מאירים גם לבחינת הז"ת והגופין, כמו בפרצופי א"ק, שכל הכמות שיש בהע"ם דראשי פרצופי א"ק, עוברת ומתפשטת גם להגופים. יל"ה: הלא רק עשר אחוז מכמות האור שהיתה בראש התפשטה לגופים, ולא כל כמות האור! ? ויל"ו, דאין הכוונה לכל אור המתפשט בראש, אלא הכוונה רק לחלק האור שהאו"ח מלביש ממטה למעלה בראש. והנה בפרצופי א"ק האו"ח הלביש עשר אחוז מן האור, והעשר אחוז הללו התפשטו לגוף, משא"כ בפרצופי האצילות האו"ח מלביש עשרה אחוז בראש, אבל אינו מתפשט כלל לגוף. אולם ע"י עליית מ"ן מן הנשמות, אזי או"א חוזרים פב"פ, ואמא כן מתפשטת עם האורות הללו בגוף, דוגמת פרצופי א"ק.

קמו) ולפיכך נוחגות ג' עליות כוללות, בכדי להשלים את העולמות בנ' הקומות, נשמה חיה יחידה, החסרות להם. ועליות האלו תלויות בהעלאת מ"ן של התחתונים, דהיינו הנשמות. וענין עליית מ"ן פירושו בשפה פשוטה תפילה, דהיינו שהתחתונים מתאמצים בתורה ומצוות ומעשים טובים, ועי"כ גודל חסרונם לתיקון, וזה מכונה עליית מ"ן, דהיינו החסרון להשגת גדלות ה' לצורך תיקון הנשמות. ואליבא דאמת ניתן לחלק את עבודת הנשמות לב': א) המשכת האורות לתיקון הרצונות שיהיו רצונות של השפעה. ב) לאחר שהנשמות מגיעות למצב של טבע שני, שרוצות רק להשפיע, אז ממשיכות אורות בכדי לקבל עמ"ג להשפיע. ובאופן כללי - ג' האורות דנשמה חיה יחידה כבר שייכים לשלב הב'. העליה הא' היא, בעת שהתחתונים מעלים מ"ן מבחינת העביות דבחי"ב, שאז נבררים האח"פ דקומת בינה ונשמה, מבחי' השלמת הע"ם דמין הב', דהיינו מהארת נקודת השורוק, דהיינו שכל אחד נשלם באח"פ שלו עצמו, ולא ע"י אח"פ דעליון. וזה נק' נקודת השורוק,

אור ברוך

סז) מבחינת הקביעות אין למלכות רק נקודה. א"כ צריכה להיות עליה אחת בכדי שתקבל בחינת ו"ק, ועליה ב' לקבל בחינת נשמה. ובז"א שהי' לו ו"ק בקביעות לכן בעליה א' הוא מקבל נשמה. אבל במלכות קשה, כיון שמבחי' הקביעות אין לה רק נפש, נמצא שחסר לה מבחינת הקביעות, שהרי לכולם יש להם ו"ק ולמלכות אין לה רק נפש!⁸³²

בעליה הא', כל פרצוף דאצילות משיג בחי' נשמה של הבחינה שכנגדו בא"ק. נר"ן דצדיקים משיגים נשמה דאצילות. בריאה עולה למקום הנוקבא דאצילות, יצירה למקום בריאה, ועשייה למקום יצירה.

קסח) באופן, שבעת שפרצוף עתיק דאצילות השיג המוחין האלו דבינה, נמצא עולה ומלביש לפרצוף בינה דא"ק, המכוון נגד קומת ס"ג דפרצוף גלגלתא דא"ק, והוא מקבל משם בחינת נשמה דיחידה דא"ק, המאירה גם להז"ת שלו. וכשהמוחין באים לפרצוף א"א דאצילות, הוא עולה ומלביש על ראש דעתיק דקביעות, המכוון נגד קומת הס"ג דפרצוף ע"ב דא"ק, והוא מקבל משם בחינת נשמה דחיה דא"ק, המאירה לו"ת שלו. וכשהמוחין באים לפרצוף או"א דאצילות, הם עולים ומלבישים לג"ר דא"א דקביעות, המכוונות נגד קומת בינה דס"ג דא"ק, והם מקבלים משם בחינת נשמה דנשמה דא"ק, המאירה גם להז"ת שלהם. וכשהמוחין האלו באים ליסו"ת וזו"ן דאצילות, הם עולים ומלבישים על או"א דקביעות, המכוונים נגד קומת בינה דפרצוף מ"ה וב"ן דא"ק, ומקבלים משם בחינת נשמה דנפש רוח דא"ק. ואז מקבלים הנר"ן דצדיקים את המוחין דנשמה דאצילות. וכשהמוחין באים לפרצופי עולם הבריאה, עולה עולם הבריאה ומלביש את הנוקבא דאצילות, ומקבל ממנה בחינת נפש דאצילות. וכשבאים המוחין לעולם היצירה, הוא עולה ומלביש לעולם הבריאה דקביעות, ומקבל ממנו בחינת נשמה וג"ר דבריאה. וכשהמוחין באים לעולם העשייה, הוא עולה ומלביש על עולם היצירה, ומקבל משם בחינת מוחין דו"ק שביצירה. והנה נתבארה העליה הא' שהשיג כל פרצוף מאבי"ע בסבת המ"ן דבחי"ב שהעלו התחתונים (ועיין בהאילן הנדפס בסוף הספר, ציור ז').

אור שלום

ונרחיב בביאור: ז"ת דבינה זוהי הבחינה בה בינה מקבלת מדרגה עבור זו"ן. וכמוכן שמקבלת קומת זו"ן. העצם של ז"ת דבינה הוא כלי דבינה, בחי"ב דעביות. ומבחינת מה שז"ת דבינה ממשיכות אור דבחי"א, כבר שייכת קומה זו לז"א. נמצא, לא יתכן שיהיה לז"ת דבינה מקיף משלה, שהרי איננה בחי' בפני עצמה כלל כנ"ל: עצמותה היא מבינה, ומבחינה זו שייכת לבינה שנשארה במדרגה, ומה שממשתת הוא בחי' ז"א, ולז"א כבר יש מקיף. ולפי"ז נבין, מש"כ - אשר ז"א נולד מחיצוניות דישו"ת פירושו: תבונה עצמה היא בחי"ב, וכשמולידה מוחין לז"א הם בקומת בחי"א. ובחי"א נחשבת חיצונית לגבי בחי"ב. נמצא לפי"ז, ישו"ת אשר מוליד את ז"א הוא בחי"א, ואיננו שייך כלל לבחי"ב, הגם שמבחינת עצמו הוא בחי"ב דעביות ובחי' נשמה. ובוזה נבין ג"כ מה שאומר שישו"ת וז"א הם קומה אחת, ראש וגוף. למרות שבד"כ למדנו שאו"א וישו"ת הם קומת בינה. א"כ איך יתכן שהם קומה אחת, הלא ישו"ת הוא בחי"ב וז"א הוא בחי"א? אלא לפי מה שלמדנו שמוליד את ז"א מבחי' החיצונית שלו, היינו מבחי"א, מבחינה זו הם ראש וגוף, קומה אחת. ומקבלים משם בחינת נשמה דנפש רוח דא"ק. היינו ישו"ת מקבל נשמה דרוח מבחי' מ"ה, וזו"ן מקבלים נשמה דנפש ומיוחסים לב"ן. (עיין ב"אור שלום" אות קע"ב).⁸³⁶

ואז מקבלים הנר"ן דצדיקים את המוחין דנשמה דאצילות. וכו' עולה עולם הבריאה וכו' ומקבל ממנה בחינת נפש דאצילות. וקשה

קסח) המכוון נגד קומת ס"ג דפרצוף גלגלתא. כיון שעתיק הוא כתר, לכן צריך לקבל מפרצוף גלגלתא. ובתחילה עתיק עמד למטה מטבור דא"ק, שהוא בחי' מ"ה דגלגלתא וו"ק דיחידה, כעת מקומו בראש דס"ג, המקביל לס"ג דגלגלתא, שהוא בחי' נשמה דיחידה. נמצא, אשר ראש דס"ג שהוא יחידה דנשמה, מלביש על נשמה דיחידה (כדאי להעזר בציורים שבספר האילן), ומבחינת היחס הם שוים. היינו, למדנו שע"ב מלביש מפה עד החזה דגלגלתא, וס"ג מלביש מחזה ולמטה ששם נק' ס"ג דגלגלתא, א"כ באופן כללי לומדים שמלכות דעליון יותר גדולה מן הכתר דתחתון, אולם מבחי' יחס, לומדים שיש שויון בין נשמה דיחידה ליחידה דנשמה.⁸³³

וכשהמוחין האלו באים ליסו"ת וזו"ן וכו' מחשיבים כפרצוף אחד, ראש וגוף.

ונבאר ענין זה: למדנו, יש ג' כלים המכונים - כתר חכמה בינה, או שורש נשמה גוף. וכלי דז"א המכונה לבוש, נעשה כלי חיצון למקיף חיה, וכלי דמלכות המכונה היכל, נעשה כלי חיצון למקיף יחידה.⁸³⁴ בד"כ למדנו שגו"ע נשארו במדרגה, ואילו אח"פ שהם ז"ת דבינה וזו"ן יצאו לבר מהמדרגה. ולפי"ז צריכים להיות ג' כלים חיצונים וג' מקיפים, ומדוע כותב שלבוש והיכל בלבד נעשו חיצונים, ויש רק ב' מקיפים? בע"פ ענה לי אאמ"ר וצ"ל כך: ז"ת דבינה, זו אינה מדרגה בפני עצמה, אלא מה שבינה היא שורש לזו"ן, ע"כ או שנחשבים ז"ת דבינה כזו"ן, או שנחשבים כבינה.⁸³⁵

הערות וביאורים

שיש קשר בין נשמה דיחידה לבין נשמה דחיה לבין נשמה דנשמה, כאשר כולן בחי' נשמה, וזה מובן. וכאן לומד שהנשמה דיחידה היא שורש היחידה שבנשמה.

834) פירושו: הזו"ן יצאו לבר מהמדרגה, לכן מכונים לבוש והיכל שהם גורמים חיצונים לגוף, וממילא אורות דחיה יחידה המיוחסים להמשכת הזו"ן, הופכים להיות למקיפים.

835) ממילא לא שייך שיהיה להם מקיף פרטי, מטעם שאינם מדרגה בפני עצמה, אלא או מיוחסים לבינה או לזו"ן.

836) פירושו: מכיון שהזו"ן מלבישים למטה מטבור דאצילות, ולמטה מטבור הוא בחי' מלכות כידוע, ע"כ מיוחסים לאור הנפש. וממילא ישו"ת שהוא מעל הטבור, נחשב כראש דז"א, יבחן לבחי' רוח.

832) פירושו: מתפלא - איך למלכות מספיקה עליה אחת לקבל נשמה, דאם יש לה רק נקודה בקביעות, אזי צריכה עליה אחת לקבל ו"ק, ועליה ב' לקבל נשמה! ויש לתרץ את השאלה ולומר, שאליבא דאמת גם השגת ו"ק היא משגת במקום הזו"ן, ואינה צריכה עליה למעלה מטבור דאצילות בכדי לקבל ו"ק. אלא שאינו מדבר על הפרטים הללו כאן, כי ברצונו רק לציין את ג' מוחין הכוללים, המתוספים ע"י עליית מ"ן של הנשמות.

833) רצ"ל - הגם שמלכות דגלגלתא יותר גדולה אפילו מכתר דע"ב, וא"כ איך שייך להשוות בין איזו דרגה בגלגלתא לדרגה בס"ג? אלא מדובר מצד יחס, דהיינו מכנה משותף מסוים שוה, כי יש השתוות בין ראש דס"ג שהוא יחידה דנשמה לבין נשמה דיחידה. ובח"ג למדנו

ראשית חכמה

ומלבישים על או"א דקביעות, המכוונים נגד קומת בינה דפרצוף מ"ה וב"ן דא"ק. נראה שמכנה לעולם הנקודים בשם פרצוף מ"ה וב"ן דא"ק, והראש דנקודים, המקביל לראש דעתיק, יהיה בחי' יחידה דמ"ה וב"ן. והראש דא"א, שהוא בחי' חג"ת דנקודים, יהיה בחי' חיה דמ"ה וב"ן. והראש דאו"א אשר מקביל לתנהי"ם דנקודים יהיה בחי' נשמה דמ"ה וב"ן. ויל"ה: מדוע מחבר את היסודות עם הזו"ן? ויל"ו היות והיסודות הוא בחי' הז"ת דבינה, שאין לו מהות עצמית, אלא כל מהותו להשפיע לזו"ן, ונחשב ראש דזו"ן, לכן מחבר את היסודות עם הזו"ן.

ובשהמוחין באים לפרצופי עולם הבריאה, עולה עולם הבריאה ומלביש את הנוקבא דאצילות, ומקבל ממנה בחינת נפש דאצילות. ויל"ה: הלא המוחין שמאירים הם ע"י בירור דבחי"ב, ומה הקשר בין בחי"ב לבין נפש דמלכות דאצילות! ? ויל"ו, אם נתבונן במקום דעולם האצילות, הריהו במקום כתר חכמה וג"ר דבינה של הנקודות דס"ג, ויוצא לפי"ז שמקום המלכות דאצילות הוא מקום הג"ר דבינה דנקודות דס"ג, ולכן יכול עולם הבריאה להשיג משם מוחין דבינה. ובשבאים המוחין לעולם היצירה, הוא עולה ומלביש לעולם הבריאה דקביעות, ומקבל ממנו בחינת נשמה וג"ר דבריאה. ובשהמוחין באים לעולם העשיה, הוא עולה ומלביש על עולם היצירה, ומקבל משם בחינת מוחין דו"ק רוח שביצירה. ויל"ה: מה הקשר בין ו"ק דיצירה לבין מוחין דנשמה? ויל"ו, לפי מש"א לקמן באות קע"ט, אזי היצירה שעלתה למקום בריאה, ומשגת שם מוחין דנשמה, משפיעה את המוחין הללו למקומה הקבוע, ונמצא העשיה שעלתה במקום הקבוע דיצירה משגת נשמה. והנה נתבארה העליה הא' שהשיג כל פרצוף מאבי"ע, כסבת המ"ן דבחי"ב שהעלו התחתונים.

קמח) באופן, שבעת שפרצוף עתיק דאצילות השיג המוחין האלו דבינה, נמצא עולה ומלביש לפרצוף בינה דא"ק, אין כאן מקומות, רק ע"י שמישיג התגלות אלוקות יותר מן הקביעות, נבחן זה שעלה, המכוון נגד קומת ס"ג דפרצוף גלגלתא דא"ק, דהנה עתיק צריך לקבל מבחי' שכנגדו, דהיינו מפרצוף גלגלתא, דשניהם בחי' כתר דאו"י, וע"כ כאשר עולה לראש הס"ג, הוא יכול לקבל משם בחי' נשמה דיחידה, כי ראש הס"ג מכוון כנגד ס"ג דגלגלתא. והוא מקבל משם בחינת נשמה דיחידה דא"ק, המאירה גם להז"ת שלו, היינו שמתפשט לגוף שלו.

יש לזכור את מה שאומר במבוא לספר הזהר, שכל המדובר כאן הוא כלפי הנשמות, דהיינו פרצופי אצילות נחשבים כלפי הנשמות כמו תוכנית שתיכנן המאציל, ועולמות ביי"ע נבחרים למקום העבודה בפועל של הנשמות. והנה ביי"ע עולים עם הנשמות ג' עליות, דהיינו שהשגת הנשמות גודלת ע"פ עבודתן. אבל גם פרצופי אצילות עולים, ונבחן זה שכביכול העליון עצמו עולה, דהיינו שמתגדל נחת רוח, עי"ז שהנה הולכת תכניתו ומתממשת. וכל זה צריך להיות מושג בנשמות, הן עלייתן עצמן, והן עליית פרצופי אצילות, דהיינו שהנשמות צריכות להשיג שיש בעליון נחת רוח גדול, והתגדלות, כביכול, כתוצאה מעבודתן.

ובשהמוחין באים לפרצוף א"א דאצילות, הוא עולה ומלביש על ראש דעתיק דקביעות, שנמצא מתחת לראש דעתיק העומד כעת בראש הס"ג, המכוון נגד קומת הס"ג דפרצוף ע"ב דא"ק, והוא מקבל משם בחינת נשמה דחיה דא"ק, המאירה לז"ת שלו, דהיינו לגופו. ובשהמוחין האלו באים ליסודות וזו"ן דאצילות, הם עולים

פתיחה לחכמת הקבלה

כאשר המוחין דחיה מאירים בפרצופי אצילות או מתפשטים בגופים, והפרצופים עולים ומלבישים לפרצופי א"ק לפי מדרת השגתם.

קסמ) העליה הב' היא - בעת שהתחתונים מעלין מ"ן מבחינת העביות דבחי"ג, שאז נבררין האח"פ דקומת חכמה וחיה, מבחינת השלמת הע"ם דמין הב', שהמוחין האלו מאירים גם לבחינת הז"ת והגופין, כמו בפרצופי א"ק כנ"ל. וכשהמוחין עוברים דרך הפרצופין דאבי"ע, נמצא כל פרצוף עולה ומתגדל על ידיהם כפי המוחין שהשיגו.

בעליה הב' כל פרצוף דאצילות משיג בחי' של הבחינה שכנגדו בא"ק. גר"ן דצדיקים משיגים חיה דאצילות. בריאה עולה למקום הז"א דאצילות, יצירה למקום נוקבא דאצילות, ועשיה למקום בריאה, וזוה העשיה נשלמת בגר"ן דבי"ע.

קע) באופן, כשבאו המוחין לפרצוף עתיק דאצילות עולה ומלביש לג"ר דפרצוף חכמה דא"ק, הנק' ע"ב דא"ק, המכוונות נגד קומת ע"ב דגלגלתא דא"ק, ומקבל משם בחינת אור החיה דיחידה. וכשהמוחין מניעים לפרצוף א"א דאצילות, הוא עולה ומלביש לג"ר דס"ג דא"ק, המכוונות נגד קומת ע"ב דפרצוף ע"ב דא"ק, ומקבל משם בחי' אור החיה דחיה דא"ק. וכשהמוחין מניעים לפרצופי או"א דאצילות, הם עולים ומלבישים לג"ר דעתיק דקביעות, המכוונות נגד קומת ע"ב דפרצוף ס"ג דא"ק, ומקבלים משם בחינת אור החיה דנשמה דא"ק, המאירה גם להז"ת והגופין. וכשהמוחין באים לישסו"ת דאצילות, הם עולים ומלבישים לג"ר דא"א דקביעות, המכוונות נגד קומת ע"ב דמ"ה דא"ק, ומקבלים משם אור החיה דמ"ה דא"ק. וכשהמוחין באים לזו"ן דאצילות, הם עולים לג"ר דאו"א, המכוונות נגד קומת ע"ב דב"ן דא"ק, ומקבלים משם בחינת אור החיה דב"ן דא"ק. ומהזו"ן מקבלים נשמות הצדיקים. וכשמניעים המוחין לעולם הבריאה, הוא עולה ומלביש על הז"א דאצילות, ומקבל ממנו בחינת רוח דאצילות. וכשהמוחין באים לעולם היצירה, עולה היצירה ומלביש על הנוקבא דאצילות, ומקבל ממנה אור הנפש דאצילות. וכשבאים המוחין לעולם העשיה עולה ומלביש לעולם הבריאה, ומקבל ממנו בחי' ג"ר ונשמה דבריאה, ואז נשלם עולם העשיה בכל הנר"ן דבי"ע. והנה נתבארה העליה הב' של כל פרצוף מפרצופי אבי"ע, שעלו ונתגדלו בסבת המ"ן דבחי"ג שהעלו הנר"ן דצדיקים (ועיין בהאילן ציור ח').

כאשר המוחין דיחידה מאירים בפרצופי אצילות או מתפשטים בגופים, והפרצופים עולים ומלבישים לפרצופי א"ק לפי מדרת השגתם.

קעא) העליה הג' היא - בעת שהתחתונים מעלים מ"ן מעביות דבחי"ד, שאז נבררים האח"פ דקומת כתר ויחידה, מבחינת השלמת הע"ם דמין הב', אשר המוחין האלו מאירים גם להז"ת והגופין שלהם, כמו בפרצופי א"ק. וכשהמוחין האלו עוברים דרך פרצופי אבי"ע, הרי כל פרצוף עולה ומתגדל ומלביש לעליונו, כפי מדרת המוחין ההם.

בעליה הג', כל פרצוף דאצילות משיג בחי' יחידה של הבחינה שכנגדו בא"ק. גר"ן דצדיקים משיגים יחידה דאצילות. בריאה עולה למקום היסודות דאצילות, יצירה למקום ז"א דאצילות, ועשיה למקום נוקבא דאצילות, וזוה מגיעים כולם לתכלית עלייתם.

קעב) באופן, שבעת ביאת המוחין לפרצוף עתיק דאצילות, עולה ומלביש לג"ר דפרצוף גלגלתא דא"ק, ומקבל משם בחינת אור היחידה דיחידה. וכשהמוחין מניעים לפרצוף א"א דאצילות, עולה ומלביש להג"ר דפרצוף ע"ב דא"ק, ומקבל משם אור היחידה דחיה דא"ק. וכשהמוחין מניעים לפרצוף או"א דאצילות, הם עולים ומלבישים לג"ר דס"ג דא"ק, ומקבלים משם אור היחידה דנשמה דא"ק. וכשהמוחין מניעים לפרצוף ישסו"ת, הם עולים ומלבישים לג"ר דמ"ה דא"ק, ומקבלים משם אור

אור שלום

דע"ב, והיות שמפה ולמטה דכל פרצוף נק' ע"ב, נמצא מלביש על ע"ב דע"ב.

ומקבל משם בחינת אור החיה דנשמה דא"ק, המאירה גם להז"ת והגופין. והסיבה היא משום שיש פכ"פ בראש.⁸³⁹

המכוונות נגד קומת ע"ב דמ"ה דא"ק, פירוש: מקום עתיק הוא כתר דמ"ה שנק' ג"ר דנקודים, א"כ מקום א"א הוא ע"ב דמ"ה.⁸⁴⁰ ומהזו"ן מקבלים נשמות הצדיקים את אור החיה.

קעג) וכשהמוחין מניעים לפרצוף ישסו"ת, הם עולים ומלבישים לג"ר דמ"ה דא"ק, וקשה: מ"ה נק' רוח, א"כ מה הקשר בין ישסו"ת לבין רוח, הלא ישסו"ת שייך לקומת בינה? אם היה כותב - מ"ה דס"ג, ניחא. אולם הוא כותב אודות מ"ה הכללי!⁸⁴¹

להבין: א. היכן עומדים הנר"ן דצדיקים? ב. בד"כ למדנו שנר"ן דצדיקים הם פנימיות בי"ע, וכאן מפרש שלנר"ן דצדיקים יש נשמה דאצילות, ואילו לעולם הבריאה יש נפש דאצילות!⁸³⁷ (בכדי להבין את הקושיה, עיין לקמן באות קע"ד).

קע ומלביש לג"ר דפרצוף חכמה דא"ק וכו' המכוון נגד קומת ע"ב דגלגלתא דא"ק, היינו כתר דע"ב מכוון כנגד ע"ב דכתר, ומקבל משם אור החיה דיחידה, כיון שעתיק הוא בחי' יחידה בקביעות.⁸³⁸

וכשהמוחין מניעים לפרצוף א"א דאצילות, הוא עולה ומלביש לג"ר דס"ג דא"ק, שהוא בחי' כתר דנשמה, המכוונות נגד קומת ע"ב דפרצוף ע"ב דא"ק, פירוש: למדנו שראש דס"ג מלביש על חג"ת

הערות וביאורים

האח"פ שלהם, ומתפשטים לגוף.

(840) כבר הסברנו שענין מ"ה מיוחס למלכי דחג"ת, שראשם במקום עתיק, וגופם מא"א ולמטה, וזה מיוחס לישסו"ת. וענין ב"ן מיוחס למלכי תנה"ם, שראשם במקום א"א, וגופם מא"א ולמטה, וזה מיוחס לזו"ן.

(841) ויל"ו, דיסו"ת הוא הראש דז"א, ולפי"ז יוצא שהוא הבחינה

(837) פירוש: הנר"ן דצדיקים הם פנימיות בי"ע, נמצא שמקומם הוא מקום בי"ע, ומדרגתם צריכה להיות מקבילה למדרגת בי"ע, ואיך א"כ מחלק את הנר"ן דצדיקים מבי"ע, דאומר שהנר"ן דצדיקים מלבישים לנשמה דאצילות, ואילו בריאה מקבל רק נפש דאצילות? וצ"ע.

(838) וכן עתיק נמשך מהכתר דאו"י.

(839) מטעם שע"י העלאת מ"ן דנשמות הצדיקים, מקבלים או"א את

ראשית חכמה

בראש דא"א ואילו או"א בראש דעתיק, אבל במצב זה ראש דעתיק וראש דא"א נעשים בחינה אחת, מטעם ביטול הפרסאות. וכן לקמן באות קע"ב, בעליה הג', מפריד את הישסו"ת מן הזו"ן, מאותה הסיבה. ומחזו"ן מקבלים נשמות הצדיקים. אם הזו"ן עומדים במקום ג"ר דאו"א, ומקבלים חיה דב"ן דא"ק, ממילא צריכות הנשמות לעמוד במקום ישסו"ת דאצילות, ולקבל בחי' חכמה של הישסו"ת דאצילות. ובשמניעים המוחין לעולם הבריאה, הוא עולה ומלביש על הזו"א דאצילות, ומקבל ממנו בחינת רוח דאצילות. יל"ה: מה הקשר בין רוח דאצילות לבין המוחין דחיה שכעת מתגלים בעולמות? ואפ"ל דז"א מבחי' או"י הוא בחי"ג דעביות הממשיך קומת חיה. ובשהמוחין באים לעולם היצירה, עולה היצירה ומלביש על הנוקבא דאצילות, ומקבל ממנה אור הנפש דאצילות. ויל"ה: מה הקשר בין נפש דאצילות למוחין דחיה? ויל"ו, דכל עולם האצילות נבחן למוחין דחיה הכלליים של העולמות. כפי שמצינו בח"ג שהמלכות דאצילות היורדת לבריאה נקראת עתיק מטעם שהיא מוחין דחיה, ואין עולם הבריאה יכול להשיגה. ובשבאים המוחין לעולם העשייה עולה ומלביש לעולם הבריאה ומקבל ממנו בחי' ג"ר ונשמה דבריאה, ואז נשלם עולם העשייה בכל הנר"ן דב"ע. יל"ה: מה הקשר בין העביות דבחי"ג שנבררת כעת, לבין בחי' ג"ר ונשמה שנבררה לעשייה? ויל"ו, היצירה משפיעה לעשייה מן החיה שיש לה במלכות דאצילות, מבחי' זו ש"בינה עצם חכמה", היינו ג"ר דבינה בכל מקום שהם הם עצם חכמה, כפי שלמדנו באו"י שתכונת הבינה נולדה ע"י אור החכמה דוקא (עיין אות ה'). נמצא מבחינה זו משגת העשייה חיה ג"כ. והנה נתבאר העליה הב' של כל פרצוף מפרצופי אבי"ע, שעלו ונתגדלו בסבת המ"ן דבחי"ג שהעלו הנר"ן דצדיקים.

קעב) באופן, שבעת ביאת המוחין לפרצוף עתיק דאצילות, שהוא פרצוף הכתר דאצילות, עולה ומלביש לג"ר דפרצוף גלגלתא דא"ק, ומקבל משם בחינת אור היחידה דחיה. ובשהמוחין מניעים לפרצוף א"א דאצילות, שהוא פרצוף החכמה דאצילות, עולה ומלביש להג"ר דפרצוף ע"ב דא"ק, ומקבל משם אור היחידה דחיה דא"ק. ובשהמוחין מניעים לפרצוף או"א דאצילות, שהם פרצוף הבינה דאצילות, הם עולים ומלבישים לג"ר דס"ג דא"ק, ומקבלים משם אור היחידה דנשמה דא"ק. ובשהמוחין מניעים לפרצוף ישסו"ת, הם עולים ומלבישים לג"ר דמ"ה דא"ק, דהיינו לג"ר דעולם הנקודים, שהוא מקביל למקום הראש דעתיק, ומקבלים משם אור היחידה דמ"ה דא"ק. ובשהמוחין מניעים לזו"ן דאצילות, הם עולים ומלבישים לג"ר דב"ן דא"ק, הכוונה לז"ת דנקודים המכונים ב"ן דא"ק, והוא מקביל למקום ראש דא"א, שמלביש לחג"ת דעתיק שהוא מקום חג"ת דנקודים, ומקבלים משם אור היחידה דב"ן דא"ק, וליתר דיוק אפשר לומר שמ"ה דא"ק הוא ראש דנקודים מצד מה שמוליד את מלכי דחג"ת, ונמצא שהראש שלו יהיה במקום עתיק, כי לעולם הראש הוא הכתר של המדרגה. והגוף דמ"ה הוא מא"א ולמטה. וב"ן דא"ק יהיה הראש דנקודים מצד מה שמוליד את מלכי תנהיים, ונמצא הראש במקום א"א, והגוף מאו"א ולמטה כנ"ל. ויל"ש: האם ז"א ומלכות עולים לאותו מקום, והלא מלכות מיוחסת לתנהיים דנקודים, ולא לחג"ת דנקודים! ויל"ו, דאכן בתע"ס חט"ו אומר שמקום העליה הג' של פרצוף המלכות הוא במקום או"א עלאין דאצילות, שביחס לעתיק הוא מקום ש"ע דנה"י דעתיק, אשר מקביל למקום התנהיים דנקודים. ולפי הנאמר שם יהיה הזו"א מיוחס לדחג"ת ואילו המלכות לתנהיים. אבל כאן אינו לומד כך, אלא מיחס את הישסו"ת לדחג"ת, ואת הזו"ן לבחי' התנהיים. ומסיבה זו הכתר דישסו"ת הוא במקום עתיק שהוא ראש הדחג"ת, ואילו הכתר דזו"ן הוא במקום א"א שהוא ראש התנהיים.

קסמ) העליה הב' היא, בעת שהתחתונים מעלין מ"ן מבחינת העביות דבחי"ג, שאו נבררין האח"פ דקומת חכמה וחיה, קומה זו נקראת חכמה מצד הכלים, כי יש ה' כלים כח"ב זו"ן. ואילו חיה נקראת מצד האורות, דיש ה' אורות נרנח"י. מבחינת השלמת הע"ם דמין הב', דהיינו שהמוחין האלו מאירים גם לבחינת הז"ת והגופין כמו בפרצופי א"ק.

קעב) באופן, כשבאו המוחין לפרצוף עתיק דאצילות עולה ומלביש לג"ר דפרצוף חכמה דא"ק, הנק' ע"ב דא"ק, המכוונות נגד קומת ע"ב דגלגלתא דא"ק, דהנה בגוף דגלגלתא יש הוי"ה פנימאה, והי' היא מן הפה עד החזה, והיא נחשבת לע"ב דגלגלתא, ושם מלביש הראש דע"ב החיצון, נמצא כאשר עתיק עולה ומלביש לראש דע"ב החיצון הריהו מכוון כנגד קומת ע"ב דגלגלתא, ומקבל משם בחינת אור החיה דחיה. ובשהמוחין מניעים לפרצוף א"א דאצילות, הוא עולה ומלביש לג"ר דס"ג דא"ק, המכוונות נגד קומת ע"ב דפרצוף ע"ב דא"ק, כפי ההסבר הנ"ל שאמרנו, דגם בגוף דע"ב יש הוי"ה, והי' שהיא בחי' חכמה וע"ב מאירה מן הפה עד החזה, ושם מלביש הראש דס"ג, נמצא כאשר א"א עולה לראש דס"ג הוא מכוון כנגד ע"ב דע"ב, ומקבל משם בחי' אור החיה דחיה דא"ק. ובשהמוחין מניעים לפרצופי או"א דאצילות, הם עולים ומלבישים לג"ר דעתיק דקביעות, המכוונות נגד קומת ע"ב דפרצוף ס"ג דא"ק, דבר זה כבר קשה להבינו, שהרי ג"ר דעתיק אינו מלביש או מכוון כנגד הי' דהוי"ה דס"ג, שהרי הי' דהוי"ה דס"ג היא בחג"ת דס"ג מפה ולמטה שלו, ואילו עתיק מלביש למטה מטבור דס"ג! ויל"ו, דהנה כבר התחדש לנו שע"ב וס"ג נתפשטו למטה מטבור דא"ק (או"ש לעיל אות קנ"ז), ואפ"ל א"כ, שאכן הראש דעתיק ילביש עפ"י לחג"ת דס"ג. אבל עדיין יל"ש: הגם שפרצוף ס"ג מתפשט למטה מטבור דא"ק, עכ"ז אין לומר לכאורה שהחג"ת שלו יתפשטו שם, אלא רק הנה"י שלו, דהא למטה מטבור מתפשטים רק נה"י ותו לא! וצ"ע. ומקבל משם בחינת אור החיה דנשמה דא"ק, המאירה גם להז"ת והגופין. ובשהמוחין באים לישסו"ת דאצילות, הם עולים ומלבישים לג"ר דא"א דקביעות, המכוונות נגד קומת ע"ב דמ"ה דא"ק, דהנה המ"ה הוא עולם הנקודים, וא"א מלביש על החג"ת דנקודים, שלפי הסברינו לעיל הם בחי' הי' והע"ב דנקודים. ומקבלות משם אור החיה דמ"ה דא"ק. ובשהמוחין באים לזו"ן דאצילות, הם עולים לג"ר דאו"א, המכוונות נגד קומת ע"ב דב"ן דא"ק, ומקבלים משם בחינת אור החיה דב"ן דא"ק. בכללות יל"ו, שהמ"ה יהיה עולם הנקודים מצד התפשטות הדחג"ת, והב"ן יהיה עולם הנקודים מצד התפשטות התנהיים. ולכן אומר שישסו"ת מלביש לג"ר דא"א המכוונות נגד קומת ע"ב דמ"ה, כי גלגלתא דמ"ה יהיה ג"ר דנקודים, וממילא ע"ב דמ"ה יהיה מפה ולמטה דנקודים במקום הדחג"ת. משא"כ זו"ן דאצילות עולים לג"ר דאו"א, המכוונות נגד קומת ע"ב דב"ן. כי הראש דב"ן נמצא במקום הדחג"ת דנקודים שהוא ראש דא"א, ממילא ע"ב דב"ן נמצא מפה ולמטה דא"א בראש דאו"א.

יל"ה: מדוע במוחין דנשמה חיבר את הישסו"ת עם הזו"ן בחדא מחתא, ואמר שמלבישים לראש דאו"א, וכאן הפריד את הישסו"ת מן הזו"ן, ולישסו"ת מיחס את בחי' המ"ה, דהיינו עולם הנקודים, ואילו לזו"ן מיחס את בחי' הב"ן שהוא הז"ת דנקודים (דהיינו יחידה דב"ן לפי"ז תהיה בראש דא"א שהוא חג"ת דנקודים, ואילו חיה דב"ן תהיה במקום או"א, ונשמה דב"ן תהיה במקום ישסו"ת)! ויל"ו, דהנה כל זמן שאין מוחין דחכמה אין הישסו"ת משיג שלימותו, דהלא למוחין דחכמה הוא צריך, וע"כ במוחין דנשמה הוא מחובר עם זו"ן שגם הם בעלי חסרון, משא"כ במוחין דחיה נחשב שמתחבר עם או"א, כי כבר יש לו שלימות, ולכן מחלק אותו מן הזו"ן. והגם שהישסו"ת נמצאים

היחידה דמ"ה דא"ק. וכשהמוחין מגיעים לזו"ן דאצילות, הם עולים ומלבישים לג"ר דב"ן דא"ק, ומקבלים משם אור היחידה דב"ן דא"ק. ואז מקבלים הנר"ן דצדיקים את אור היחידה מהזו"ן דאצילות. ובעת שהמוחין מגיעים לעולם הבריאה, עולה ומלביש לפרצוף ישו"ת דאצילות, ומקבל משם נשמה דאצילות. וכשהמוחין מגיעים לעולם היצירה, עולה ומלביש לפרצוף ו"א דאצילות, ומקבל ממנו בחינת רוח דאצילות. וכשהמוחין מגיעים לעולם העשיה, עולה ומלביש להנוקבא דאצילות, ומקבל ממנה בחינת אור הנפש דאצילות (ועיין בהאילן ציור ט').

נמצא, כל המדרגות נשלמו בג"ר: ה' פרצופי אצילות הלבישו לבחינה שכנגדם בא"ק, הנר"ן דצדיקים השיגו ג"ר דאצילות, ג' העולמות בי"ע השיגו בחי' בי"ע דאצילות, ויש להם חכמה מלובשת בחסדים.

קעג) ונמצא עתה בעת עליה הג', אשר ה"פ אצילות נשלמו כל אחד בנ' הקומות נשמה חיה יחידה מא"ק, שהיו חסרות להם מבחינת הקביעות. ונבחן, שה"פ אצילות עלו והלבישו את ה"פ א"ק, כל אחד להבחינה שכנגדו בפרצופי א"ק. וגם הנר"ן דצדיקים קיבלו בחינת הג"ר שהיתה חסרה להם. וגם ג' העולמות בי"ע שהיו נמצאים מתחת הפרסא דאצילות, שמבחינת הקביעות לא היתה בהם אלא בחי' נר"ן דאור חסדים, הנפרשים מחכמה מכח הפרסא שעליהם, ועתה עלו למעלה מפרסא, והלבישו לישו"ת וזו"ן דאצילות, ויש להם נר"ן דאצילות, שאור החכמה מאיר בהחסדים שלהם.

הנר"ן דצדיקים מקבלים מבי"ע שעליהם מלבישים, ומחמת זאת עולמות בי"ע מתגדלים.

קעד) ויש לדעת שהנר"ן דצדיקים מלבישים בקביעות רק לפרצופי בי"ע שמתחת הפרסא: הנפש מלביש לע"ם דעשיה, והרוח לע"ם דיצירה, והנשמה לע"ם דבריאה. ונמצא שהם מקבלים מזו"ן דאצילות, עכ"ז הוא מגיע אליהם רק דרך פרצופי בי"ע שמלבישים עליהם. באופן, שגם הנר"ן דצדיקים עולים בשוה עם עליות ג' העולמות בי"ע שנתבארו לעיל. ונמצא שגם עולמות בי"ע אינם מתגדלים, אלא לפי מדרגת קבלת השפע של הנר"ן דצדיקים, דהיינו ע"פ המ"ן הנבררים על ידיהם.

(א) בקביעות יש לכל המדרגות רק ו"ק, והשגת ג"ר היא רק ע"י המ"ן דצדיקים. (ב) הג"ר הג"ל נחשבים רק לכירורי אח"פ דמין הא', מטעם שהם רק בעליה, ואינם מתפשטים לאח"פ במקומם. (ג) בזמן עליית עולמות בי"ע לאצילות, נשאר המקום שמחזה ולמעלה דבי"ע ללא קדושה וללא קליפה, משא"כ מחזה דבי"ע ולמטה הוא מדור הקליפות.

קעה) והנה נתבאר, שמבחינת הקביעות אין בכל העולמות והפרצופים שבהם רק בחינת ו"ק בלי ראש, כל אחד כפי בחינתו, כי אפילו הנר"ן דצדיקים אינם אלא בחינת ו"ק, כי הגם שיש להם ג"ר דנשמה מעולם הבריאה, עכ"ז ג"ר אלו נחשבים רק כבחינת ו"ק בערך עולם האצילות, מטעם שהם בחינת אור חסדים הנפרשים מחכמה כנ"ל. וכן פרצופי אצילות, אע"פ שיש ג"ר בהראשים שלהם, מ"מ כיון שאינם מאירים להגופין, הם נחשבים רק לבחינת ו"ק. וכל המוחין המגיעים להעולמות, שהם יותר מבחינת ו"ק, אינם אלא ע"י המ"ן שמעלים הצדיקים.

אמנם המוחין האלו לא יוכלו להתקבל בהפרצופין, וזולת דרך עלית התחתון למקום העליון, כמו שנתבאר. והוא מטעם, כי אע"פ שהם נחשבים לבחינת השלמת הע"ם דמין הב', מ"מ, כלפי הגופין והזו"ת עצמם, עוד הם נחשבים לכירורי אח"פ דמין הא', דהיינו שאינם נשלמים במקומם עצמם, אלא רק כשהם נמצאים במקום העליון (כנ"ל באות קמ"ב). ולפיכך, לא יוכלו

אור ש"ס

אדה"ר, מלכות דאצילות עמדה בכינה, וע"ס דבריאה וד"ר דיצירה היו במקום אצילות! א"כ מאיזו מדרגה של קביעות הוא מדבר כאן? (הלא איננו כותב שמדובר לאחר החטא, א"כ יל"ה אודות איזו מדרגה מדבר?)⁸⁴²

כי אע"פ שהם נחשבים לבחינת השלמת הע"ם דמין הב', כפי שלמדנו בזו"ן (אות קמ"א ע"ש). מ"מ כלפי הגופין דפרצופי הג"ר, והזו"ת עצמם היינו ז"א ומלכות, עוד הם נחשבים לכירורי אח"פ דמין הא', (עיין באות קל"ד-קל"ה, שם מבאר את מין הא' והב'). ונחזור בקיצור:

מין הא': בזמן שירדה ה"ת מעינים דכתר הנקודים (ע"י הארה דרך הטבור), חזרו אח"פ דכתר למדרגה. והיות שאו"א הלבישו על

קעד) ונמצא שגם עולמות בי"ע אינם מתגדלים, אלא לפי מדרגת קבלת השפע של הנר"ן דצדיקים. היות שכל העליות נעשו ע"י עלית המ"ן של הנר"ן דצדיקים, ולפי הבחינה שהעלו, כך היתה עלית העולמות. ז"ש: ע"פ המ"ן הנבררים על ידיהם, אם בחינה ב', או בחינה ג' וכו'.

קעה) ו"ק בלי ראש, כל אחד כפי בחינתו, לעתיק ו"ק דיחידה, לא"א ו"ק דחיה, וכו' עד"ז.

אע"פ שיש ג"ר בהראשים שלהם, מ"מ כיון שאינם מאירים להגופין, מטעם שהם פב"א כנ"ל, הם נחשבים רק לבחינת ו"ק. וכל המוחין המגיעים להעולמות, שהם יותר מבחינת ו"ק בגופין, אינם אלא ע"י המ"ן שמעלים הצדיקים. וקשה: הלא בזמן הולדתו של

הערות וביאורים

לראש דזו"ן, לכן נחשב לבחי' מ"ה ורוח. והזו"ן עצמם נחשבים לנפש, וזהו מטעם שמקומם למטה מטבור דאצילות, ולמטה מטבור הוא בחי' מלכות ונפש.

(842) ויל"ו, שהמדובר על הקביעות הנוהגת היום לאחר החטא דאדה"ר. כי המצב הקבוע של העולמות לאחר החטא הוא מה שמתאר לעיל באות קס"ג-קס"ה, וג' העליות נגרמות ע"י הנר"ן דצדיקים.

העליונה דרוח.

נכתב עוד בשיעור: מה הקשר בין ישו"ת לבין רוח, הלא ישו"ת שייך לקומת בינה, ובינה היא נשמה? אם היה כותב מ"ה דס"ג, ניחא, מטעם שהישו"ת הוא ז"ת דבינה, היינו ז"א דבינה, אולם הוא כותב אודות מ"ה הכללי?! והנה כבר הסביר האו"ש לעיל את קע"ח שישו"ת וזו"ן הם ראש וגוף, ובערך זה שהישו"ת נחשב

ראשית חכמה

בראש. ומחמת זאת נבחנו כל פרצופי אצילות לבחי' ו"ק לגבי פרצופי א"ק, שבהם הגדלות מתפשטת גם בגופים. וו"ק משמעותו רוח נפש. נמצא בערך זה שחסרות לכל פרצוף ג"ר, שהן נשמה חיה יחידה. וגם ג' העולמות בי"ע שהיו נמצאים מתחת הפרסא דאצילות, שמבחינת הקביעות לא היתה בהם אלא בחי' נר"ן דאור חסדים, הנפרשים מחכמה מכת הפרסא שעליהם, ועתה עלו למעלה מפרסא, והלבישו ליסו"ת וזו"ן דאצילות, ויש להם נר"ן דאצילות, שאור החכמה מאיר בהחסדים שלהם. ההבדל בין חסדים נפרשים מחכמה לחסדים שיש להם חכמה, הוא שחסדים נפרשים מחכמה הם בחי' ו"ק, אבל חסדים שיש להם חכמה, ובכל זאת אינם רוצים חכמה, הם חסדים בבחי' ג"ר, דהיינו חסדים משובחים. אבל כאן אומר רבינו שהחכמה מאירה בחסדים, משמע שההבדל הוא - שמתחת לפרסא אין חכמה, ומעל הפרסא מאירה חכמה. וענין חסדים משובחים אפשר לומר לגבי בריאה, ששייכת לתכונת הבינה. אבל לגבי יצירה ועשייה שהם בחי' זו"ן, צריך לומר שאכן מקבלים את החכמה בעלותם לאצילות, מטעם שזו עיקר תכונתם.

קעדה ויש לדעת שהנר"ן דצדיקים מלבישים בקביעות רק לפרצופי בי"ע שמתחת הפרסא: הנפש מלביש לע"ם דעשייה, והרוח לע"ם דיצירה, והנשמה לע"ם דבריאה. ונמצא שהגם שהם מקבלים מזו"ן דאצילות, עב"ז האור מניע אליהם רק דרך פרצופי בי"ע שהנר"ן דצדיקים מלבישים עליהם. באופן, שגם הנר"ן דצדיקים עולים בשוה עם עליות ג' העולמות בי"ע שנתבאר לעיל. היינו שמקבלים אורם ע"י התגדלות עולמות בי"ע. ונמצא שגם עולמות בי"ע אינם מתגדלים, אלא לפי מדרת קבלת השפע של הנר"ן דצדיקים, דהיינו ע"פ המ"ן הנבררים על ידיהם. פירוש: הנה למדנו שנשמת אדה"ר היא פנימיות עולמות בי"ע, דהיינו שהיא הממשיכה אור, והיא הגורמת להופעתו בעולמות בי"ע, ולכן גם קשורה לכל הפרצופים בבי"ע. מאידך גיסא כל אורה מגיעה לה רק באמצעות פרצופי בי"ע. וזה דומה למה שלומדים לגבי ז"א ומלכות דאצילות, ענין "אשת חיל עטרת בעלה", דהיינו מצד אחד המלכות היא שזוקקה לאור החכמה, אבל עי"ז גורמת גם לגדלות בבעלה ז"א, דמכיון שממשיך עבורה, גם הוא מתגדל. וכן כאן, החסרון האמיתי לקבלת האור הוא בנשמות, אבל את האור יכולים להעביר לנשמות רק הספירות דבי"ע, ונמצא שהספירות דבי"ע מתגדלות בערך מה שצריכות להשפיע לנשמות.

ולאחר חטא אדה"ר נתחלקה נשמתו לשישים ריבוא חלקים. נמצא הנר"ן דצדיקים הם אברים וחלקים מנשמת אדה"ר, ולכן גם הם כמותו מלבישים לג' עולמות בי"ע, ומקבלים שפעם על ידם. מאידך גיסא, העולמות תלויים בבירורים שמבררים הצדיקים, דהיינו המשכת המוחין ע"י העולמות עבור הצדיקים תלויה לגמרי בבירורים שהצדיקים מבררים, כי לפי סוג הבירורים שמבררים, כך נמשכים האורות ע"י הצדיקים מא"ס, ועולמות בי"ע מתגדלים על ידיהם, ומעבירים את המוחין לנר"ן דצדיקים. נמצא שיש כאן ב' הופכים: מצד אחד הנשמות נחשבות לפנימיות בי"ע, כי הן הממשיכות את האור העליון, מצד שני פרצופי בי"ע הם המשפיעים לנשמות.

קעדה והנה נתבאר, שמבחינת הקביעות אין בכל העולמות והפרצופים שבהם רק בחינת ו"ק בלי ראש, כל אחד כפי בחינתו, כי אפילו הנר"ן דצדיקים אינם אלא בחינת ו"ק, כי הגם שיש להם ג"ר דנשמה מעולם הבריאה, מפני שמלבישים מבריאה ולמטה, עב"ז ג"ר אלו, נחשבים רק בבחינת ו"ק בערך עולם האצילות, מטעם שהם בחינת אור חסדים הנפרשים מחכמה. דהנה אור החכמה הוא האור דמטרת הבריאה, נמצא אם חסר אור החכמה, שהוא התגלות אלוקות, א"כ חסר העיקר, ולכן נחשבים הנר"ן דצדיקים

נכתב עוד בשיעור:

ג"ר דמ"ה היינו ג"ר דנקודים, שהן מקום ג"ר דעתיק. ומקבלים משם אור היחידה דמ"ה דא"ק. היינו יחידה דרוח. עולים ומלבישים לג"ר דב"ן דא"ק, ואדמו"ר זצ"ל האריך בחקירה לעיל - מי הם מ"ה וב"ן דא"ק. ומגיע לכמה מסקנות: א) נקודים ואצילות נחשבים למ"ה וב"ן, כי הם המשך מהזדככות שלמעלה מטבור, מצד הקטנות שלהם. דנקודים הם בחי"א דעביות המכונה מ"ה, ואצילות הם בחי"ש דעביות, המכונה ב"ן. ומכיון שהם המשך מהזדככות דלמעלה מטבור דא"ק, לכן נקודים ואצילות מכונים מ"ה וב"ן דא"ק. ב) בתוך א"ק עצמו מתפשטים האורות מטרם שיוצאים לחוץ, ולכן האור אשר מתפשט בש"ע דנה"י שלו יהיה מ"ה דא"ק, וממנו יוצאות לחוץ ג"ר דנקודים, שהן מ"ה דא"ק החיצון. ובש"א ובש"ת דנה"י דא"ק מתגלה ב"ן דא"ק, וממנו יוצאים לחוץ אבי"ע, שמלבישים החל מא"א ולמטה, בש"א וש"ת דנה"י דא"ק, והם בחי' ב"ן דא"ק. ועתיק איננו בכלל הזה, מטעם שהוא צ"א, ורק מא"א ולמטה שהוא צ"ב, נכנס בגדר ב"ן דא"ק. ולפי"ז יוצא, מש"א שזו"ן מלבישים לג"ר דב"ן, היינו לג"ר דא"א.

אולם יל"ה: מדוע ש"ע דנה"י דא"ק מיוחס למ"ה, ואילו ש"א וש"ת דנה"י דא"ק מיוחסים לב"ן? ולהבין זאת בנקודים הוא פשוט, דמ"ה הוא זכר, וכיון שבג"ר דנקודים היה תי"ק שהוא בחי' זכר, והוא ממלא את הש"ע דנה"י דא"ק, לכן מכונה מ"ה. משא"כ בז"ת דנקודים לא היה תי"ק, ולכן הש"א דנה"י דא"ק ולמטה מכונה ב"ן, שהוא נקבה. אבל איך יצדק שם זה באצילות, הלא באצילות כבר גם מקום הש"א דנה"י דא"ק קיבל תי"ק, דהא הזו"ן דאצילות כבר כן נתקנו בתי"ק? ויל"ו, דמקום ש"א דנה"י דא"ק הוא מקום הזו"ן דנקודים, ובאצילות הוא מראש דא"א ולמטה, והראיה - שלשם עולים הזו"ן בעליה הג'. וכיון שהזו"ן ממקורם הם בחי' כלים דקבלה, ובחי' למטה מטבור, והם עיקר הזקוקים לתיקון, לכן מכנה אותם בשם ב"ן.

ומקבלים משם אור היחידה דב"ן דא"ק, היינו יחידה דנפש. ואז מקבלים הנר"ן דצדיקים את אור היחידה מהזו"ן דאצילות. כאן חסדים פרטים: כי ז"א עומד במקום ראש דא"א, ואילו הנוקבא דאצילות עומדת במקום ראש דא"א עלאין. וממילא הנר"ן דצדיקים ועולמות בי"ע עומדים ממקום ישו"ת דאצילות ולמטה. ויש לזכור שהנר"ן דצדיקים ועולמות בי"ע הם בחינות מקבילות, הנר"ן דצדיקים בחי' פנימיות, ואילו עולמות בי"ע בחי' חיצוניות.

ובעת שהמוחין מניעים לעולם הבריאה, עולה ומלביש לפרצוף ישו"ת דאצילות, ומקבל משם נשמה דאצילות. יל"ה: מה הקשר בין נשמה דאצילות לבין מוחין דיחידה שצריכים לקבל? ויל"ו, דנשמה דאצילות מהוה בחי' יחידה עבור הנשמה דבריאה, וכמו"כ בהמשך: הרוח דאצילות מהוה יחידה דרוח בשביל עולם היצירה, והנפש דאצילות מהוה יחידה דנפש בשביל עולם העשייה. וז"ש: ובשהמוחין מניעים לעולם היצירה, עולה ומלביש לפרצוף ז"א דאצילות, ומקבל ממנו בחינת רוח דאצילות. ובשהמוחין מניעים לעולם העשייה, עולה ומלביש להנוקבא דאצילות, ומקבל ממנה בחינת אור הנפש דאצילות. והנה נתבאר עד כה ג' סוגי העליות שיש באבי"ע, וג' הסוגים הללו מתרחשים בכל שבת, שביל שבת היא העליה דמין הא' למוחין דנשמה, וביום השבת העליה דמין הב' למוחין דחיה, ובשבת במנחה העליה דמין הג' למוחין דיחידה.

קעדה ונמצא עתה בעת עליה הג', אשר ה"פ אצילות נשלמו כל אחד בנ' הקומות נשמה חיה יחידה מא"ק, שהיו חסרות להם מבחינת הקביעות. וזהו מטעם שבקביעות - או"א דכל פרצוף מן הג"ר (עתיק א"א ואו"א) הם פב"א, ואין הגדלות מתפשטת לגופים, שהם בחי' זו"ן דכל פרצוף, וכן בזו"ן הכלליים דאצילות אין גדלות אפילו

אור ברוך

סח) יש לפרש: אין שם קדושת אצילות, משום שהאורות דאצילות לא יורדים למטה מפרסא. מ"מ גם קליפה אין שמה, משום שהמקום הזה קיבל גדלות דאצילות, על ידי עליתם לאצילות, לכן נבחן שאין שם קליפה.

ה"פ אצילות לקבל נשמה חיה יחידה דא"ק, זולת בעת שהם עולים ומלבישים אותם. וכן הנר"ן וג' עולמות ב"ע, לא יוכלו לקבל נר"ן דאצילות, זולת רק בעת שהם עולים ומלבישים לישסו"ת וזו"ן דאצילות, עש"ה. כי אלו האח"פ דמין הב' השייכים להו"ת, שיש להם התפשטות ממעלה למטה למקום הזו"ת, לא יתבררו רק בגמר התיקון, כנ"ל.

ולפיכך בעת שג' העולמות ב"ע עולים ומלבישים לישסו"ת וזו"ן דאצילות, נמצא אז, שמקומם הקבוע מפרסא ולמטה נשאר ריקן לגמרי מכל אור קדושה. ויש שם הפרש בין מחזה ולמעלה דעולם היצירה, לבין מחזה ולמטה שלו. כי נתבאר לעיל, שמחזה ולמטה דעולם היצירה הוא מקום הקבוע רק לקליפות (כנ"ל באות קמ"ט), אלא מסכת פנים חטאו של אדה"ר, ירדו ד"ת דיצירה דקדושה וע"ס דעשיה דקדושה ונתלכשו שם (כנ"ל באות קנ"ו). ולפיכך בעת עליות ב"ע לאצילות, נמצא שמחזה דיצירה ולמעלה, אין שם לא"ס קדושה ולא קליפות. אבל מחזה דיצירה ולמטה, יש שם קליפות, כי שם המדור שלהם.

אור שלום

שהעולמות נתקנו, וקדושה גם לא תיתכן שתהיה שם, כיון שלא יתכן שקדושת אצילות תאיר למטה מפרסא.

אולם קשה: מטרם העליה היתה במקום זה קדושה, וכעת, היתכן שע"י העליה נעשה מקום זה גרוע יותר, וכבר אין בו קדושה? ויל"ו, לפי הכלל "אין העדר ברוחניות", ודאי שמה שהיה מטרם העליה עדיין נמצא שם, אלא כיון שרוצה לרמוז שהפנימיות שהיא הקדושה שהיתה שם, עלתה למדרגה גבוהה יותר, ע"כ אומר שאין שם קדושה. וביאור מה שאומר שאין שם קליפות הוא כך: אחיזת הקליפות פירושה - שבזמן שיש חסרון, בכוחם לעורר רצון להמשכת חכמה למטה מהפרסא דאצילות. אולם כיון שהעולמות כבר עלו למעלה, ויש להם כל טוב, לא תיתכן בהם אחיזה.⁸⁴³

עוד יל"ד שמחזה דיצירה ולמטה יש ב' בחינות: א. קליפות כנ"ל. ב. מלכים. פירושו: מלכים, הם הבחינות שעדיין לא ביררו בהם את בחינות הטוב והרע, אלא שהכל מעורב. וקליפות הם מה שכבר נתברר שהוא רע. ואומר: בימות החול הארת המלכים באה דוקא ע"י הקליפות (ויל"ה: מנין יש לקליפות אור? ת' - המלכות שולחת "נהירו דיק" לקליפות, בסוה"כ "ומלכותו בכל משלה"). משא"כ בשבת, כאשר המלכים שמחזה ולמעלה עולים לאצילות, הם מאירים הארה (המכונה "הקיסטע יוצא בקב שלו") למלכים שמחזה ולמטה, והמלכים נעשים נשמה לקליפות. (עיי' ח' י"א אר"פ אות ל"ב)⁸⁴⁴

מחזה דיצירה ולמטה, יש שם קליפות, כי שם המדור שלהם. וצ"ה: מדוע דוקא מחזה דיצירה ולמטה? למדנו בא"ק, שמטבור ולמעלה נק' ט"ר, ומטבור ולמטה נק' התפשטות המלכות, וכן למדנו לגבי "חזה" בצ"ב. עוד למדנו, שבי"ע הם כפרצוף אחד, ונמצא חזה דיצירה, הוא גם החזה הכללי דפרצוף ב"ע. והיות שנתבררו רק ט"ר לקדושה, אולם מלכות לא נתבררה כלל, לכן מדור הקליפות הוא מחזה דיצירה ולמטה.⁸⁴⁵

הערות וביאורים

מחמת הארת המלכים דמחזה ולמעלה דבי"ע שעלו לאצילות, אזי המשפיע הם המלכים והמושפע הם הקליפות. ויל"ו דחשיבות הענין היא - דמי שמשפיע הוא השולט, כפי שאומרים בגשמיות: "בעל המאה הוא בעל הדעה".

ענין "הקיסטע יוצא בקב שלו": הקיסטע הוא ז"א דאצילות, דהנה בגשמיות קיסטע הוא זה שאין לו רגלים, וכן הזו"א דאצילות אין לו את הרגלים שלו, כי אינו יכול לשמש באח"פ האמיתיים שלו. והנה קב הם רגלים מלאכותיות, והם האח"פ דאמא שמשלימים לז"א בבחי' השלמה דמין הא' כנ"ל. ומבחי' ההשלמה הזו מאירים המלכים שמחזה ולמעלה, אשר עלו לאצילות, אל המלכים שמחזה ולמטה. (845) נמצא, מחזה דיצירה ולמטה הוא מקום המלכות הכללית דבי"ע, שאינה ניתנת לבירור בשיתא אלפי שני, וממילא שם הוא מדור

אח"פ דכתר, לכן גם הם נשלמו ע"י אח"פ דכתר (אבל אח"פ שלהם עדיין נמצאים במקום הזו"ת).

מין הב': כאשר עלו אח"פ דאר"א עצמם, ע"י הארה דרך היסוד, והשלימו אותם, מזה יצאה התפשטות אח"כ, ממעלה למטה.

ולמדנו, אשר בגדלות דאצילות יש תיקון שישתמשו רק באח"פ דעליה. פירושו: אח"פ של עצמם שהם אח"פ אמיתיים, נשארו במקומם, והם מקבלים גדלות רק למעלה, ע"ד אר"א דנקודים שקיבלו השלמה מאח"פ של כתר.

כי אלו האח"פ דמין הב' השייכים להו"ת וכו', לא יתבררו רק בגמר התיקון. (עיי' באות קל"ו) למדנו בעוה"נ: כאשר נעשו אר"א פב"פ מחמת ההארה ע"י היסוד, אז החזירו את אח"פ שלהם עצמם, ואיתם עלו גם גו"ע דז"ת וקיבלו גדלות. נמצא, באר"א היתה זו השלמה דמין הב' כנ"ל בהסבר האחרון, ובזו"ן היתה זו השלמה דמין הא'. וכאשר ירדו הזו"ן למקומם והחזירו את האח"פ שלהם שנמצאים בב"ע, זו היתה ההשלמה דמין הב' שלהם.

ובאצילות, הקביעות ניתקנה כפי שהיתה בעוה"נ "בהארה ע"י הטבור" - גדלות פב"א. ובזמן עליה, שלא בקביעות, יש פב"פ. אולם לזו"ן יש רק ע"ס דמין הא' מכך, ואילו אח"פ שלהם עצמם חסרים להם. ז"ש: כי אלו האח"פ דמין הב' השייכים לזו"ת, שיש להם התפשטות ממעלה למטה, למקום הזו"ת, היינו אח"פ הנמצאים בב"ע, לא יתבררו רק בגמר התיקון.

שמחזה ולמטה דעולם היצירה הוא מקום הקבוע רק לקליפות וכו' ירדו ד"ת דיצירה וכו' ונתלכשו שם. (עיי' ב"אור שלום" אות קנ"א ד"ה "שעולס").

נמצא שמחזה דיצירה ולמעלה, אין שם לא קדושה ולא קליפות. מטרם העליה היו במקום זה ב' דברים: א. קדושה של ב"ע. ב. קליפות. כעת כיון שעלו ב"ע לאצילות, כבר אין שם קליפות כיון

(843) יל"ה: איך אומר שאין אחיזה לקליפות מחזה דיצירה ולמעלה, הלא אמר שמטעם "אין העדר ברוחניות", אזי האור דעולמות ב"ע הקבועים נשאר מאיר במקומו. וא"כ כן צריכה להיות אחיזה לקליפות, שהרי במצב הקבוע דבי"ע יש אחיזה לקליפות! ? אלא יל"ו, ע"פ מה שאומר לקמן (אות קע"ט), שבזמן שמדרגה עולה למעלה, היא משפיעה תוספת הארה למדרגתה הקבועה, וגם כאן צל"ו, שיש תוספת הארה מן השלימות דאצילות אל המחזה דיצירה ולמעלה, שע"כ אין אחיזה לקליפות. וזוהי כוונת האו"ב אות ס"ח. אולם יל"ה: הלא אמר באר"ש, שקדושת אצילות אינה מאירה למטה מפרסא! ? ויל"ו, דהכוונה לאור החכמה, אבל אור דחסדים כן יוכל להתפשט.

(844) בקטע זה מבאר שיש הבדל במשפיע והמושפע בין שבת לחול, דהנה בחול המשפיע הוא הקליפות והמושפע הם המלכים, ובשבת

ראשית חכמה

וגו"ע של הראש דעביות נשלמים ע"י האח"פ של הראש דהתלבשות. נמצא באופן כזה יכולה להיות גדלות רק בראש, כי אם לראש דעביות אין את האח"פ העצמיים שלו, א"כ אין התפשטות לגוף של הגדלות, שהרי כל ההתפשטות לגוף היא רק ע"י הנקבה, שהיא הראש דעביות, וכיון שאין לה את האח"פ שלה, לא תוכל להתפשט לגוף. וע"י העלאת מ"ן ועבודת הבירורים של הצדיקים, עולים האח"פ של הראש דעביות. ומצד זה אומר שיש כאן השלמה דמין הב', ואז יכולה הגדלות להתפשט גם לגוף. אבל מצד שכל זה נעשה לא במקום הקבוע של הפרצופים, אלא בעליה, מצד זה נחשב כל זה להשלמה דמין הא', כי השלמה דמין הב' האמיתית משמעותה - שיש להם את האח"פ שלהם במקומם הקבוע, ולא דוקא בעליה. ולפיכך, לא יוכלו ה"פ אצילות לקבל נשמה חיה יחידה דא"ק, זולת בעת שהם עולים ומלבישים אותם, את פרצופי א"ק. נמצא שאין כאן השלמה דמין הב' באופן מושלם, כי הגם שכל פרצוף מקבל את האח"פ שלו, מ"מ אינו יכול לשמש בהם במדרגתו עצמה, כי היא עבה מדי, אלא צריך לעלות לעליון, ולשמש בהם בכח' זכה יותר.

ובן הנר"ן דצדיקים וג' עולמות ב"ע, לא יוכלו לקבל נר"ן דאצילות, זולת רק בעת שהם עולים ומלבישים לישסו"ת וזו"ן דאצילות. כי אלו האח"פ דמין הב' השייכים להו"ת, שיש להם התפשטות ממעלה למטה למקום הזו"ת, לא יתבררו רק בנמר התיקון. פירוש: רצ"ל דבזמן גמיה"ת יעמדו הזו"ן דאצילות למעלה במקום א"א ואו"א דאצילות, נמצא שאז הראש דז"א יהיה במקום הראש דא"א, והראש דמלכות יהיה במקום הראש דאו"א, ואז יהיה לכל אחד את האח"פ שלו ממש דמין הב', ולאחר שיעשה זווג דהכאה בראש, יתפשטו האח"פ אל מקום הזו"ן דשיתא אלפי שני, ועוד יותר למטה עד נקודה דעוה"ז. וכל זה יהיה רק בגמיה"ת, אבל בינתיים, גם אם הזו"ן עולים למעלה, מכל מקום כל הגדלות שלהם מאירה למעלה, ואין האח"פ שלהם מתפשטים למטה למקומם הקבוע. נמצא שכולם יכולים לקבל השלמה רק בדרך עליה, ואין האור מתפשט למקומם הקבוע, ולכן אין זה נחשב להשלמה דמין הב' ממש.

ולפיכך בעת שנ' העולמות ב"ע עולים ומלבישים לישסו"ת וזו"ן דאצילות, נמצא אז, שמקומם הקבוע מפרסא ולמטה נשאר ריקן לגמרי מכל אור קדושה. כי העולמות עצמם עלו למעלה, נמצא שאין אור במקומם הקבוע. ויש שם הפרש בין מחוזה ולמעלה דעולם היצירה, לבין מחוזה ולמטה שלו. כי נתבאר לעיל, שמחווה ולמטה דעולם היצירה, הוא מקום הקבוע רק לקליפות, וסיבת הדבר: מטעם שהכלים התחתונים דיצירה שהם שייכים לבח"י"ג דעביות, וכן הכלים דעולם העשיה ששייכים לבח"י"ד דעביות, אין להם בירור אמיתי במשך שיתא אלפי שני. וכיון ששם הוא מקום חסרון, ע"כ נקבע זה למדור קבוע לקליפות, כי הקליפות נאחזות במקום החסרון שיש בקדושה. אלא מסכת פגם חטאו של אדה"ר, ירדו ד"ת דיצירה דקדושה וע"ם דעשיה דקדושה ונתלבשו שם. רצ"ל, דהנה ג' עולמות ב"ע היו מטרם החטא כבר באצילות, ולאחר החטא ירדו כל אחד למקום שנחשב מקומו הקבוע בשיתא אלפי שני, בריאה ירדה למקום בריאה, ויצירה למקום יצירה, ועשיה למקום עשיה. וכיון שמדור הקליפות הוא מחוזה דיצירה ולמטה, נמצא שנעשה כאן גרעון גדול בקדושה מחמת חטא דאדה"ר, שירדו ד"ת דיצירה וכל עולם העשיה דקדושה למקום שהוא מדור הקליפות. ואין לסבור שעולמות אלו נעשו עצמם קליפות ח"ו, דזה אינו, כי אלו עולמות דקדושה, אלא הכוונה שאין מגע בעולמות הללו, אם האדם לא מסלק מקודם את כל הקליפות הנמצאות במדרגות הללו. ולפיכך בעת, עליות ב"ע לאצילות, נמצא שמחווה דיצירה ולמעלה, אין שם לא קדושה ולא קליפות. קדושה אין שם

כו"ק בלבד, כי חסדים יחסית לחכמה הם ו"ק. וכן חסרה הבחירה, כי חסדים ללא חכמה אין בהם בחירה, אלא שמוכרחים להשתמש בהם ללא ברירה. משא"כ בעולם האצילות מאירה חכמה, ובח"י מחוזה ולמטה של כל הפרצופים יכולה לקבל את האור דמטרת הבריאה עמ"נ להשפיע, ומחווה ולמעלה של כל הפרצופים יכולים לבחור שלא לקבל. ולכאורה למדנו שבמקום שחכמה לא יכולה להאיר, גם חסדים אינם יכולים להאיר, וא"כ איך יש בבי"ע חסדים ללא חכמה? ושמענו מאדמו"ר זצ"ל כן: מקום שחכמה לא יכולה להאיר הוא מקום של מקבל עמ"נ לקבל, ולכן לא יכולים להאיר שם חסדים, מטעם שגם את החסדים יקבל התחתון עמ"נ לקבל. אבל ב"ע מתוקנים בהשפעה, ומה שאין שם חכמה, הוא מטעם שהם עצמם אינם רוצים חכמה, מטעם שחוששים שמא יפגמו בחכמה. וכיון שהעדר החכמה שם, היא לא מטעם שרוצים לקבל עמ"נ לקבל, אלא מטעם שהם עצמם אינם רוצים, נמצא ששם שולטת הקדושה, ולכן יכולים להיות שם חסדים. ובאמת יכולה להאיר חכמה שם, אלא שהם אינם רוצים כנ"ל, ולכן יכולים להאיר שם חסדים, כי אינם נחשבים מנותקים מן החכמה.

והשתא דאתינן להכי יל"ש: מה יהיה ההבדל בין חסדים דאו"א דאצילות במקומם הקבוע, שאין להם בחירה לקבל חכמה, שהרי נמצאים למטה מראש דא"א, לבין חסדים של בריאה שאין להם בחירה לקבל חכמה, שהרי נמצאים למטה מן הפרסא? תשובה: הנה יל"ו מה שאומרים שאין חכמה מתפשטת למטה מפה דא"א, היא החכמה דראש א"א שהיא חכמה סתימאה, אבל מאידך גיסא אין לשכוח שעולם האצילות כולו נק' עולם החכמה ועביות דבחי"ג, שהרי א"ק נבחן לכתר, ואצילות נבחן לחכמה, וכו'. ומצד זה צריך לומר שמתפשטת הארת חכמה עד הפרסא דאצילות. לכן מבחינה זו גם במצב הקביעות דאו"א, עדיין החסדים שלהם בבחירה, לגבי אותה הארת חכמה שיש בכל אצילות.

אבל למדנו שהגורם לחסדים הוא דוקא אור החכמה (אות ה'), וא"כ לכאורה חייב להיות אור החכמה בבי"ע, בכדי ליצור שם את תכונת החסדים, ואיך אומרים שבבי"ע החסדים נפרשים מחכמה?! ויל"ו, דחכמה מבחי' זו שמלמדת את הכלי להיות משפיע יש גם בבי"ע, אבל חכמה מבחי' זו שמתגלה בכלים דקבלה, זה אין בבי"ע. ובן פרצופי אצילות, אע"פ שיש נ"ר בהראשים שלהם, מ"מ כיון שאינם מאירים להגופי, הם נחשבים רק לבחינת ו"ק. שהרי עיקר התפשטות הפרצוף הוא דוקא לגילוי האור בפועל, דהיינו כגוף. וכל המוחין המניעים להעולמות, שהם יותר מבחינת ו"ק, אינם אלא ע"י המ"ן שמעלים הצדיקים. מפני שברשות הצדיקים נמצאים הכלים דבחי"ב וג' וד' דעביות, שלא יכלו להתתקן ע"י האצילות, וכעת נבררים ע"י הצדיקים. אמנם המוחין האלו לא יוכלו להתקבל בהפרצופי, זולת דרך עלית התחתון למקום העליון, כמו שנתבאר. פירוש: א) התחתון לא יכול לקבל את המוחין הללו בעביות הגדולה שלו, אלא צריך להזדכך לעביות דעליון. ב) הוא איננו מקבל את המוחין בכלים שלו, אלא מתוך התבטלות לעליון, ומקבל רק בכלים דעליון, דהיינו ע"פ המושגים של העליון. והוא מטעם, כי אע"פ שהם נחשבים לבחינת השלמת הע"ם דמין הב', שהרי כל פרצוף מקבל את האח"פ שלו, מ"מ, כלפי הגופי והזו"ת עצמם עוד הם נחשבים לבירורי אח"פ דמין הא', דהיינו שאינם נשלמים במקומם עצמם, אלא רק כשהם נמצאים במקום העליון. יל"ה: מצד מה נחשבים כהשלמת הע"ם דמין הב', ומצד מה נחשבים להשלמת הע"ם דמין הא' ויל"ו, הנה המצב הקבוע של פרצופי אצילות הוא בהשלמה הא', שפירושה: דבכל ראש מפרצופי הג"ר, עתיק א"א ואו"א, יש להבחין שם ראש דהתלבשות וראש דעביות, דוגמת כתר ואו"א דנקודים. והשלמה דמין הא' פירושה: שאח"פ של הראש דהתלבשות חזרו למדרגת הראש,

פתיחה לחכמת הקבלה

היות והתחתונים גורמים לתוספת ג"ר בעולמות ע"כ אינם קבועים, אבל הו"ק שאינם נגרמים ע"י התחתונים אינם מסתלקים.

קעו) ולפי שהמוחין היתירים מקומת ו"ק, אינם באים, רק ע"י מ"ן של התחתונים, אינם נמצאים משום זה בקביעות בהפרצופין, כי תלויים במעשי התחתונים, ובעת שהם מקלקלים מעשיהם, נמצאים המוחין מסתלקים כנ"ל (באות קס"ב עש"ה). אמנם המוחין דקביעות שבהפרצופין, שנתקנו מכח המאציל עצמו, לא יארע בהם שום שינוי לעולם, שהרי אינם מתגדלים ע"י התחתונים, ולכן אינם נפגמים על ידיהם, כנ"ל.

אין להקשות, איך א"א מיוחס לע"ב ואו"א לס"ג, הלא א"א לקח לתקן את מחצית הכתר דנקודים המיוחסת לגלגלתא, ואו"א לקחו לתקן את מחצית החכמה דנקודים המיוחסת לע"ב? כי הקובע הוא המ"ה דאצילות, מחמת שהוא ממשך האורות, והמ"ה דא"א הוא חכמה, והמ"ה דאו"א הוא בינה.

קעו) ולא יקשה לך, הרי א"א דב"ן הוא נבחן לכתר דאצילות, ואו"א לע"ב, (כנ"ל באות ק"ל), כי א"א הוא מחצית הכתר התחתונה דב"ן, ואו"א הם מחצית התחתונה דחו"ב דנקודים, וא"כ הבחינה שכנגדו דא"א בא"ק, היתה צריכה להיות פרצוף הכתר דא"ק, והבחינה שכנגדו דאו"א בא"ק היתה צריכה להיות ע"ב דא"ק? והתשובה היא – כי פרצופי הב"ן הן נוקבין, שאין להם שום קבלה מעצמם, אלא רק מה שהזכרים, שהם פרצופי המ"ה, משפיעים להם. ולפיכך, כל אלו ההבחנות שבהעליות, שפירושן – השגת מוחין מהעליון, נבחנים רק בהזכרים, שהם פרצופי המ"ה. וכיון שא"א דמ"ה אין לו מבחינת כתר כלום, אלא רק קומת חכמה בלבד, ואו"א דמ"ה אין להם מבחינת חכמה כלום, אלא קומת בינה בלבד (כנ"ל קכ"ו), ע"כ נבחת הבחינה שכנגדו בא"ק: ע"ב דא"ק לא"א, וס"ג דא"ק לאו"א. ופרצוף הכתר דא"ק מתיחס רק לעתיק בלבד, שלקח את כל קומת הכתר דמ"ה, כנ"ל.

אור שלום

ובקטנות היתה להם א' דעביות.⁸⁴⁷ ברם, היות שמדבר מענין הלבשת כל בחינה לבחינה שכנגדה, ע"כ צריך להתחשב עם קומת האור, אולם מבחי' הקומה אומר שפרצופי הב"ן הן נוקבין, שאין להם שום קבלה מעצמם, אלא רק מה שהזכרים משפיעים להם, ע"כ או"א מלבישים לס"ג וא"א לע"ב. אולם עדיין קשה: כי כאן מקשה שא"א היה צריך לעלות לכתר. הלא גם שם בנקודים עלה הכתר רק לע"ב, ואילו ראש הא' ישו"ת הוא שעלה לגלגלתא? אלא ששם כפי הנראה, יש חשבון אחר שאינו מפרשו.⁸⁴⁸

פרצופי הב"ן הן נוקבין, שאין להם שום קבלה מעצמם, היינו שאינם יכולים להמשיך דבר.⁸⁴⁹ ופרצוף הכתר דא"ק מתיחס רק לעתיק בלבד, שלקח את כל קומת כתר דמ"ה. פירוש: לאחר השבירה עלה המסך עם כל הרשימות (מאחוריים דכתר ומאחוריים דאו"א, ומפנים ואחוריים דז"ת⁸⁵⁰) לראש דס"ג. ובתחילה בירר ס"ג בחי' כתר מכל הרשימות,

קעו) ובעת שהם מקלקלים מעשיהם, היינו שעוסקים בעמ"נ לקבל.

קעו) ואו"א הם מחצית התחתונה דחו"ב דנקודים. למדנו, אשר בזמן הגדלות דנקודים היה הסדר כך: ישו"ת ראש הא' עלה לראש דגלגלתא, כתר עלה לע"ב דא"ק, או"א עלו לראש דס"ג, וישו"ת⁸⁴⁶ עמד למטה מטבור דס"ג, במקום ג"ר דנקודים דקטנות. ולמדנו, שבזמן הגדלות היתה לאו"א קומת כתר. ויל"ה: מדוע אומר כאן שהיתה להם קומת חו"ב? ולפי"ז שהיתה להם שם קומת כתר, א"כ מבחי' שכנגדם היו או"א צריכים להיות במקום כתר? אלא יל"ו שמדבר כאן מבחי' ע"ס דאור ישר, ואילו קומת האור שהיתה להם היא ענין אחר. היינו, מבחי' אור ישר הנקודה הראשונה נקראת כתר. ובקטנות היתה לכתר דנקודים ב' היתלבשות בגו"ע שלו, ומחצית התחתונה שלו היתה באו"א (וצל"ו שאפילו בקטנות נקראים הא"ח"פ שלו מחצית הכתר), ובגדלות היתה לכתר דנקודים קומת כתר. ואו"א דנקודים נקראים חו"ב מבחי' או"י, אלא שבגדלות קיבלו קומת כתר,

הערות וביאורים

לקליפות, שמהותן הוא הרצון לקבל דעצם המלכות, שאינו ניתן לבירור ותיקון בשיתא אלפי שני. ורק לעתיד לבוא כתוב: "בלע המוות לנצח", דהיינו שיתוקן גם עצם הרצון לקבל שהוא בחי' הקליפות, ובחי' עצם המלכות.

(846) ישו"ת המדובר כאן הוא בחי' ז"ת דאו"א דנקודים, דהיינו ז"ת דבינה, הראש המוליד את מלכי תנאים, משא"כ הישו"ת ראש הא' הוא הראש העליון דנקודים, ונחשב בחי' הכתר העליון דנקודים. ומה שמכונה ישו"ת, הוא מכיון שהוא הבחינה העליונה מרשימות דנקודות דס"ג, אשר נחשבות לז"ת דבינה יחסית לטעמים דס"ג. וז"ת דבינה מכוננת ישו"ת.

(847) פירוש: מה שאומר שראש הב' נחשב לכתר וראש הג' לחו"ב, אין זה מבחינת הקומה שהאירה בהם, אלא מבחינת הסדר דאו"י. דהנה בכל מדרגה צריך להתקיים הסדר המקורי דאו"י, המציין את התפשטות האור מכתר עד מלכות. ולפי"ז לאו"א יש ערך של חו"ב דאו"י. אבל מצד הקומה היתה בכלום קומת כתר, כיון שהזווג בגדלות דנקודים נעשה על הרשימות דג"ג.

(848) איני יודע לאיזה חשבון מתכוון אדמו"ר זצ"ל, שהרי שם היה ראש הא' דנקודים שהוא מקביל לבחי' עתיק דאצילות, והוא שעלה

לפרצוף גלגלתא דא"ק. והראש הב' כבר מיוחס לחכמה מצד האו"י, וע"כ עלה לראש דע"ב דא"ק. ומה שקרוי כתר ולא חכמה, שמעתי מאדמו"ר זצ"ל, שהוא מצד שהוא המרגיש את כובד הצ"ב, ולכן רק הוא נחשב לשורש ולכתר האמיתי דנקודים, משא"כ ישו"ת כיון שאינו מרגיש את הצ"ב, אלא רק נושא אותו עבור התחתונים, ע"כ נחשב לשורש דשורש.

(849) פירוש: כיון שפרצופי הב"ן אינם ממשיכים אור, ממילא לא על פיהם נקבעת העליה לפרצופי א"ק. דהנה עליה זו היא בכדי להמשיך אור, וע"כ נקבעת ע"פ בחינות המ"ה שבפרצופים, שהם ממשיכי האור. משא"כ בחינות הב"ן הן סבילות, דהיינו מקבלות האור ע"י בחינות המ"ה ותיקוניהן.

(850) פירוש: אחוריים הם כלים דקבלה הממשיכים גדלות, ולכן מדבר על רשימות דכלים דאחורים דכתר דאו"א, מטעם שהם נשארו ללא אורותיהם, אלא עם רשימות בלבד. משא"כ הכלים דפנים דכתר דאו"א נשארו עם אורותיהם, דהיינו אורות הקטנות, וממילא לא שייך לדבר על רשימות מן הכלים דפנים. אבל בזו"ן, כיון שנשברו הן הכלים דפנים והן הכלים דאחורים, לכן יש לדבר גם אודות רשימות דכלים דפנים.

ראש הא' דנקודים שהוא מקביל לבחי' עתיק דאצילות, והוא שעלה

ראשית חכמה

לגרוע? ואיך יכולים התחתונים לקלקל במה שסידר המאציל, ולא נתוסף על ידם? וצ"ע.

קעז) ולא יקשה לך, הרי א"א דב"ן פירושו: הכוונה למה שהסתפח לפרצוף א"א דאצילות מן הכלים דנקודים הנקראים ב"ן, שמשמעותו נקבה הזקוקה לתיקון, הוא נבחן לכתר דאצילות, מפני שא"א לקח לתקן את מחצית הכתר התחתונה דנקודים, ואו"א לע"ב, כי או"א לקחו לתקן את האח"פ דחכמה ואח"פ דבינה דנקודים, ז"ש: כי א"א הוא מחצית הכתר התחתונה דב"ן, ואו"א הם מחצית התחתונה דחו"ב דנקודים, ואם יש בהם בחי' אבא דנקודים א"כ הם שייכים לע"ב, כי אבא בחינתו ע"ב, וא"כ הבחינה שכנגדו דא"א בא"ק, היתה צריכה להיות פרצוף הכתר דא"ק, והבחינה שכנגדו דאו"א בא"ק היתה צריכה להיות ע"ב דא"ק. ולמה הבחינה שכנגד א"א בא"ק היא ע"ב, היה צ"ה גלגלתא?! ולמה הבחינה שכנגד או"א היא ס"ג, היה צריך להיות ע"ב הבחינה שכנגדו?! והתשובה היא - כי פרצופי הב"ן הן נוקבין, שאין להם שום קבלה מעצמם, פירושו: אין הם ממשיכים מעצמם שום אור, אלא רק מה שהזכרים, שהם פרצופי המ"ה, היינו הכלים החדשים דאצילות, משפיעים להם. ולפיכך, כל אלו ההבחנות שבהעליות, שפירושם - השגת מוחין מהעליון, נבחנים רק בהזכרים, שהם פרצופי המ"ה. וביון שא"א דמ"ה, היינו הכלים החדשים דא"א דאצילות שנתחדשו בעולם האצילות, אין לו מבחינת כתר כלום, אלא רק קומת חכמה בלבד, ואו"א דמ"ה אין להם מבחינת חכמה כלום, אלא קומת בינה בלבד, ע"כ נבחנת הבחינה שכנגדו בא"ק: ע"ב דא"ק לא"א, וס"ג דא"ק לאו"א, מטעם - שכל ההקשים שבין פרצופי אצילות לפרצופי א"ק, נקבעים ע"פ קומות האור, שנמשכות בפרצופים ע"י המסך והעביות החדשים, שנתחדשו בכל פרצוף באצילות המכונים מ"ה. ופרצוף הכתר דא"ק מתיחס רק לעתיק בלבד, שלקח לעצמו את כל קומת הכתר דמ"ה, היינו את הגדרת הכתר דאצילות.

מטעם שהעולמות עלו לאצילות, וקליפות אין שם, מטעם שמדורם הקבוע הוא מחזה דיצירה ולמטה. אבל מחזה דיצירה ולמטה, יש שם קליפות, כי שם המדור שלהן.

קעו) ולפי שהמוחין היתירים מקומת ו"ק, בגופים דפרצופי הג"ר ובזו"ן דאצילות, אינם באים רק ע"י מ"ן של התחתונים, אינם נמצאים משום זה בקביעות בהפרצופין, כי תלויים במעשי התחתונים, ובעת שהם מקלקלים מעשיהם, נמצאים המוחין מסתלקים. עיין בח"ז אות י', שאומר שאליבא דאמת "אין העדר ברוחניות", ומה שהאיר לא נסתלק, אלא בכל פעם שהתחתונים מקלקלים מעשיהם, מתחדש מצב של קטנות חדש כלפיהם. נמצא שכל המדובר הוא כלפי השגת התחתונים, דמכיון שקלקלו מעשיהם, כבר אינם יכולים להשיג עוד את הגדלות. אבל גם זה שהגדלות אינה מסתלקת, היא גם יחסית לתחתונים, כי הכלל הזה ש"האור העליון במצב המנוחה המוחלטת", צריכים התחתונים להשיג בגמר תיקונם. רצ"ל, שבגמר תיקון כל הרצון לקבל של התחתונים, אז יוכלו להשיג אשר מעולם לא היו שום שינויים באור, וכיון שנתפשט מתוך רצונו להטיב לנבראיו, עמ"נ להטיב לתחתונים, הרי זה מחויב להתקיים. ולכן מה שהשיגו התחתונים עמ"נ להשפיע, עומד שמור להם, הגם שהם עצמם קלקלו את מעשיהם, ובזמן הקלקול אינם יכולים להשיג את האור.

ולפי מה שמבואר במבואר לספר הזוהר - ענין ההתגדלות בעולמות העליונים, הוא הנחת רוח שמישיג השי"ת ממצבי ההתעלות של התחתונים, וענין ההתקטנות בעולמות העליונים הוא כביכול מצב של עצב אצל השי"ת, בזמן שהתחתונים חוזרים ומקלקלים ומעשיהם. אמנם המוחין דקביעות שבהפרצופין שנתקנו מכח המאציל עצמו, לא יארע בהם שום שינוי לעולם, שהרי אינם מתגדלים ע"י התחתונים, ולכן אינם נפגמים על ידיהם כנ"ל. אולם ע"ז יל"ש: איך בזמן גלות מצרים אומר האר"י הקדוש שחזר הז"א לבחי' עיבור, לפי הכלל הזה, שבמוחין דקביעות אין מעשי התחתונים יכולים לפגום או

סולם המדרגות, דהיינו היחסיות שבין המדרגות אינה משתנה לעולם, גם בעת העליות.

קעח) גם צריך שתבחין בהאמור, כי סולם המדרגות כפי שהם בהמוחין דקביעות, אינו משתנה לעולם בסבת כל העליות הנ"ל. שהרי נתבאר לעיל (באות קס"א), שסבת כל אלו העליות, הם מפאת שהנר"ן דצדיקים העומדים כבי"ע, אי אפשר להם לקבל משהו (הארה), מטרם שכל הפרצופין העליונים מעבירים אותה להם מא"ס ב"ה, שבשיעור הזה נמצאים העליונים עצמם, עד א"ס ב"ה, מתגדלים ועולים גם הם, כל אחד להעליון שלהם (עש"ה כל ההמשך). ונמצא, שבשיעור התעלות מדרגה אחת, כן מחויבים להתעלות כל המדרגות כולן, עד א"ס ב"ה. כי למשל, בהתעלות הזו"ן ממצבם הקבוע, שהוא למטה מטבור דא"א, ומלבישים מחזה ולמטה דא"א, הרי גם א"א נתעלה באותה העת במדרגה אחת ממצבו הקבוע, שהיה מפה דעתיק ולמטה, ומלביש להג"ר דעתיק, שאחריו מתעלים גם המדרגות הפרטיות שלו, כי החג"ת שלו עלו למקום ג"ר הקבועות, והמחזה עד הטבור שלו עלו למקום חג"ת הקבועים, והמטבור ולמטה שלו עלו למקום המחזה עד הטבור. אשר לפי זה נמצאים הזו"ן שעלו למקום מחזה עד הטבור דא"א הקבוע, שהוא עדיין למטה מטבור דא"א, שהרי בעת הזאת כבר עלה גם הלמטה מטבור דא"א למקום המחזה עד הטבור. (עיי' בהאילן ציור ד', שם תראה עליות הזו"ן בערך הקבוע דה"פ דאצילות, שעולים ומלבישים בעת השגת נשמה לג"ר דישסו"ת, שעל גבי מפה ולמטה דא"א, שעל גבי מחזה ולמטה דא"א). אמנם גם כל פרצופי אצילות עולים בעת הזאת (כמו שתראה בהאילן בציור ז' בעת השגת נשמה), לכן תמצא שם את הזו"ן עדיין מלבישים מפה ולמטה דישסו"ת, שעל גבי מחזה ולמטה דא"א, שעל גבי מטבור ולמטה דא"א, הרי שסולם המדרגות לא נשתנה כלום מחמת העליה. ועד"ז בכל מיני העליות (ע"ש בהאילן בכל הציורים, מציור הג' עד סופו).

בכל עליה מאירות ג' מדרגות יחד: א) המדרגה הא' שעלתה. ב) המדרגה הב' הקבועה. ג) המדרגה הב' שעלתה למקום המדרגה הג' ומאירה למקומה הקבוע. גם יש לדעת, שגם אחר עליות הפרצופין הם משאירים כל מדרגתם במקום הקבוע, או במקום שהיו שם מתחילה, כי אין העדר ברוחני (כנ"ל באות צ"ו). באופן, שבעת שהג"ר דא"א עולים להג"ר דא"א, עוד נשארו הג"ר דא"א במקום הקבוע מפה ולמטה דא"א, ונמצאים הישסו"ת, שעלו אז על גבי החג"ת דא"א דעליה, שהם מקבלים מהג"ר דא"א ממש, אשר היו שם מטרם העליה. ולא עוד, אלא שנבחן שיש שם ג' מדרגות ביחד, כי הג"ר דא"א דעליה, העומדות במקום ג"ר דא"א דקביעות, נמצאות משפיעות למקומן הקבוע שמפה ולמטה דא"א, ששם נמצאים עתה ישסו"ת, הרי הג"ר דא"א וא"א וישסו"ת מאירים כבת אחת במקום אחד. ועד"ז נבחנים כל הפרצופים דא"ק ואבי"ע בעת העליות. ומטעם זה יש להבחין תמיד בעליות

אור שלום

שא"א עולים לחג"ת דא"א העומדים במקום ג"ר דא"א. לכן תמצא שם את הזו"ן עדיין מלבישים מפה ולמטה דישסו"ת, שעל גבי מחזה ולמטה דא"א, שעל גבי מטבור ולמטה דא"א. סדר זה אינו מתאים למה שלמדנו. אנו למדנו שמפה עד החזה דא"א עומדים א"א, מחזה עד הטבור עומדים ישסו"ת, ומטבור ולמטה עומדים זוי"ן.⁸⁵¹ בע"פ הייתי מסביר כך: אע"פ שז"א עלה במקום ישסו"ת, שהוא מחזה ולמטה דא"א עד הטבור, שהוא למטה מא"א, אולם מכיון שישסו"ת עלו מחזה ולמעלה, למקום א"א, נמצא שסולם המדרגות לא נשתנה כלום.⁸⁵²

וכן למדנו, בזמן שמאירים מוחין דחיה, נעשים ישסו"ת וא"א מדרגה אחת, וכן א"א ועתיק נעשים מדרגה אחת. א"כ לכאורה ישסו"ת דומה לא"א, וא"א דומה לעתיק! אולם יל"ד שיש ב' מיני יחסים: מבחי' א' אכן נעשים פרצופים אלו לבחינה אחת. ומבחינה ב' אינם נעשים בחינה אחת, שכן סולם המדרגות אף פעם לא ישתנה. אפילו במדרגה הגבוהה שיש בשבת במנחה, שאז משיגים מוחין דיחידה, מ"מ עתיק מלביש לג"ר דגלגלתא, ואילו א"א לג"ר דע"ב, א"א מלבישים לג"ר דס"ג, וישסו"ת מלבישים לג"ר דמ"ה שהוא ג"ר דנקודים.⁸⁵³ **קעמ**) הם משאירים כל מדרגתם במקום הקבוע, או במקום שהיו שם מתחילה, אע"פ שאינו קבוע. ונמצאים הישסו"ת שעלו אז על גבי החג"ת דא"א דעליה, פירוש:

והאציל מהן את בחינת עתיק. א"כ נשארו רק בחינות של חכמה ולמטה. ע"כ בירר עתיק עבור א"א את בחינת החכמה מן הרשימות וכו'. נמצא שאין לתחתון אלא מה שהעליון לקח עבורו. אולם מבחינת מה שהמ"ה צריך להשפיע לב"ן היו שינויים: לפי הסדר, עתיק שהוא כתר דמ"ה, היה צריך לקחת לתון את הכתר דב"ן, אולם הוא לקח רק את מחצית הכתר העליונה. א"א שהוא חכמה דמ"ה, היה צריך לקחת את החכמה דב"ן, אולם הוא לקח את מחצית הכתר התחתונה דנקודים. א"א שהם בינה דמ"ה, היו צריכים לקחת את הבינה דב"ן, אולם הם לקחו את החכמה דב"ן.

לכן, כאשר מדברים אודות עליות בהם משיגים שפע, היות שהשפע בא לפי המ"ה, לכן הסדר נקבע לפי המ"ה, ולא לפי הב"ן. **קעח**) בהתעלות הזו"ן ממצבם הקבוע, שהוא למטה מטבור דא"א, שנק' ו-ה', ומלבישים מחזה ולמטה דא"א, שהוא בחי' ה' ראשונה, ס"ג, ובינה.

הזו"ן עדיין מלבישים מפה ולמטה דישסו"ת, שכן ישסו"ת עלו במקום א"א. וכו' הרי שסולם המדרגות לא נשתנה כלום מחמת העליה. דוגמא נוספת: א"א בקביעות מלבישים על חג"ת דא"א, ובעליה מלבישים לג"ר דא"א. ולפי הכלל שסולם המדרגות אינו משתנה, א"כ צל"ד שחג"ת דא"א עולים בראשונה לג"ר דא"א (וזאת מפני שהעליון מקבל את האור מטרם שהתחתון מקבלו), נמצא

הערות וביאורים

דבינה הם הראש דז"א, ולכן גופו של הישסו"ת למטה מטבור דא"א. ולפי"ז יצא שגם התנהי"ם דא"א נמצאים למטה מטבור, מכיון שגופו דישסו"ת מלביש עליהם. (853) נמצא, הגם שיש אז עליית המדרגות, מ"מ סולם המדרגות אינו משתנה, ולעולם הפרצופים הם זה למטה מזה.

(851) פירוש: לא למדנו שא"א או ישסו"ת מתפשטים למטה מטבור דא"א?! (852) אולם אם נגרוס את דברי בעה"ס כפשוטם, אזי יצא שמפה ולמטה דישסו"ת מתפשט למטה מטבור דא"א, וזה לא כ"כ תימה, שהרי הישסו"ת נחשב לראש והזו"ן הם גופו, מפני שלעולם הז"ת

ראשית חכמה

העליון, קטנות אצל התחתון זמן שלא יכול להשיג את גדלותו של העליון, אלא מוכרח לילך באמונה. וזהו מצד טבע התחתון. אבל מצד האמת, שמעתי מאדמו"ר זצ"ל, שהאמונה יותר חשובה וגדולה מן הידיעה.

כי למשל, בהתעלות הזו"ן ממצבם הקבוע, שהוא למטה מטבור דא"א, ומלבישים מחוזה ולמטה דא"א, הרי גם א"א נתעלה באותה העת במדרגה אחת ממצבו הקבוע, שהיה מפה דעתיק ולמטה, פירוש: ראשו דא"א הקבוע מלביש לחג"ת דעתיק, אבל כעת עולה ומלביש להג"ר דעתיק.

אמנם גם כל פרצופי אצילות עולים בעת הזאת, לכן תמצא שם את הזו"ן עדיין מלביש מפה ולמטה דישסו"ת, שעל גבי מחוזה ולמטה דאו"א, שעל גבי מטבור ולמטה דא"א, הרי שסולם המדרגות לא נשתנה כלום מחמת העליה. ועד"ז בכל מיני העליות. נמצא מצד אחד כאשר עולים הזו"ן מטבור ולמטה אל המקום שמחזה עד הטבור, ודאי שבערכם עצמם מתוסף אור שלא היה בקביעות, אבל א"א לומר לעולם שהם ישיגו את מדרגת למעלה מטבור דא"א, מפני שגם הלמטה מטבור עלה לאותו מקום, ולכן נמצאים מלבישים תמיד למטה מטבור דא"א.

משל לדבר בזמן שהתלמיד עולה למדרגה שהיא למעלה מקביעותו, אז לכאורה צריך להשתוות למדרגת רבו, אבל דוקא אז כאשר עולה למעלה מקביעותו, מגלה שרבו יותר גדול ממה שחשב בעת קביעותו. ונמצא שסולם המדרגות והיחסיות בינו לבין רבו אינו משתנה.

קע"ח הנר"ן דצדיקים העומדים כבי"ע, אי אפשר להם לקבל משהו הארה, מטרם שכל הפרצופין העליונים מעבירים אותה להם מא"ם ב"ה, שבשיעור הזה נמצאים העליונים עצמם, עד א"ם ב"ה, מתגדלים ועולים גם הם, כל אחד להעליון שלהם. ונמצא, שבשיעור התעלות מדרגה אחת, כן מחויבים להתעלות כל המדרגות כולן, עד א"ם ב"ה. נמצא, מעמיד כאן ב' מציאויות, זו מול זו, המציאות הא' היא המציאות של הנר"ן דצדיקים, שהם הנבראים, המציאות הב' היא המציאות של כל הפרצופים העליונים אשר מתגדלים בסיבת האור שצריכים להעביר לנר"ן דצדיקים. כל המדרגות שמעל הנר"ן דצדיקים נחשבות למדרגות שונות של התגלות אלוקות, ותפקידו של התחתון הוא לגרום נחת רוח בכל המדרגות של התגלות ה', וזהו בזמן שיכולות להשפיע לו. ע"כ צריכים הנבראים לתקן עצמם בתכונות של השפעה, עמ"ג שהבורא יוכל להשפיע להם.

והנה במבוא לספר הזהר אומר: מה שאנו מוצאים שהמדרגות שבעולמות מתגדלות ע"י העלאת מ"ן של הצדיקים, או מתקטנות ע"י שהתחתונים מקלקלים מעשיהם, זה בא לומר שכביכול בזמן שהתחתונים עושים מעשים טובים, אזי העליון מתגדל בנחת רוח שלו, וכן להפך: בזמן שהתחתונים מקלקלים מעשיהם, אזי כביכול העליון מתקטן בנחת רוח שלו, ונעשה בעצבות. וזהו שאומר הפסוק: "במסתרים תבכה נפשי". נמצא גדלות אצל העליון היא בזמן שיכול להשפיע לתחתונים, קטנות אצל העליון בזמן שלא יכול להשפיע לתחתונים. גדלות אצל התחתון בזמן שיכול להשיג את גדלותו של

פתיחה לחכמת הקבלה

הפרצוף, את ערך העליה כלפי העליונים במצבם הקבוע, ואת הערך שלו כלפי העליונים, שגם הם עלו מדרגה אחת כמותו. (ועיין כל זה באילן, כי בציוור ג' תמצא מצב הפרצופין במצבם הקבוע. וג' עליות הו"א, לפי ערכם של ה"פ אצילות הקבועים, תמצא בציוורים: ד' ה' ו'. וג' עליות של כל ה"פ אצילות, לפי ערכם של ה"פ א"ק הקבועים, תמצא בציוורים: ז' ח' ט'. וג' עליות של כל ה"פ א"ק, בערך קו א"ס ב"ה הקבוע, תמצא בהציוורים י' י"א וי"ב).

אור שלום

עולים או"א לג"ר דא"א. ואת הערך שלו, כלפי העליונים, שגם הם עלו מדרגה אחת כמותו. פירוש: כאשר או"א מלבישים לג"ר דא"א שנק' "העליון הקבוע", מצד העליה, עדיין מלבישים אז או"א על חג"ת דא"א, משום שהג"ר דא"א עולות למקום הג"ר דעתיק. ויל"ה: מה"ה בין מצב בו העליון משפיע לתחתון, לבין מצב בו העליון שעלה כופף קומתו למקום התחתון, הנמצא במקומו הקבוע של העליון? ויש לחלק, כאשר העליון מאיר לתחתון, הוא משפיע לו מדרגה אחרת מאשר מדרגתו, אולם כאשר העליון מאיר בזמן עליה למקומו הקבוע, הוא מאיר את אותה המדרגה שיש לו.⁸⁵⁴

על גבי החג"ת שעלו אז למקום ג"ר דא"א. כי הג"ר דא"א דעליה וכו' נמצאות משפיעות למקומן הקבוע שמפה ולמטה דא"א. העליון מכופף קומתו למקום התחתון. היינו, ג"ר דא"א העומדים במקום ג"ר דא"א, מאירים לג"ר דא"א הקבוע. הרי הג"ר דא"א ואו"א וישסו"ת מאירים כבת אחת במקום אחד. היינו או"א מקבלים מא"א, ומשפיעים לישסו"ת. נמצא, לישסו"ת יש את מדרגת א"א ע"י או"א. ומטעם זה יש להבחין תמיד בעלית הפרצוף, את ערך העליה כלפי העליונים במצבם הקבוע. דוגמא: או"א מלבישים על חג"ת דא"א הקבוע, וכשעולים, אם נתיחס למצבם הקבוע של העליונים,

הערות וביאורים

עומד במקומו הקבוע של העליון, לכן יכול לקבל מדרגה ששייכת לעליון, משא"כ אם עומד מתחת למקום העליון. אבל גם זאת לא זכיתי להבין, דגם אם התחתון עולה למקום העליון, אינו יכול להשיג יותר מאשר לפי כליו הוא. וצ"ע.

854) אין ברור החילוק שמחלק אדמו"ר וצ"ל, כי מה ההבדל בין אם העליון משפיע לתחתון ממקומו הקבוע, לבין שהעליון משפיע לתחתון ממקום עליתו, לעולם לא יוכל להשפיע לתחתון לפי ערכו שלו אלא לפי ערך התחתון! ? וכפי הנראה רצ"ל שכיון שהתחתון

ראשית חכמה

דוגמא נוספת: ז"א שעולה למקום ראש דא"א בשבת במנחה, אזי יש להבחין שם ג' מדרגות: א) הז"א שעלה. ב) המקום הקבוע דג"ר דא"א. ג) הישסו"ת שעלה לראש דעתיק ומשפיע למקום הקבוע דראש דא"א, ששם עומד הז"א שנבחן לגוף דיסו"ת.

ועד"ז נבחנו כל הפרצופים דא"ק ואבי"ע בעת העליות. וממעם זה יש להבחין תמיד בעלית הפרצוף, את ערך העליה כלפי העליונים כמצבם הקבוע, לפי הדוגמא, היינו את ערך הז"א שמשג כעת את מדרגת א"א הקבועה, ואת הערך שלו כלפי העליונים, שגם הם עלו מדרגה אחת כמותו. וכדוגמא שלנו עלו ג' מדרגות כמותו, וע"כ הישסו"ת עלה ג' מדרגות ממקומו הקבוע: 1) או"א, 2) א"א, 3) עתיק. ומשפיע הארה ממדרגת עתיק לז"א שעומד במקום הקבוע דג"ר דא"א. ויל"ש: האם נאמר שאז א"א שעומד במקום ע"ב משפיע למדרגתו הקבועה הארה מן הראש דע"ב, ואת זה משיג הז"א? נראה שכך הוא.

ובאו"ש פירש אחרת: דכיון שז"א מלביש על למטה מטבור דא"א, ע"כ נשאר להלביש על למטה מטבור דא"א, דהנה גם א"א עלה ג' עליות, לראש דעתיק, ולראש דס"ג, ולראש דע"ב, נמצא שהז"א נשאר להלביש על למטה מטבור דא"א, וזה נבחן לערך שלו כלפי העליונים שגם הם עלו.

קעמ) גם יש לדעת, שגם אחר עליות הפרצופין הם משאירים כל מדרגתם במקום הקבוע, דהיינו מדרגתם הקבועה במצבים שמטרם העליות, או במקום שהיו שם מתחילה, כמצבים שיש בהם עליות, מ"מ לא נתבטל מקום העליה הקודם. למשל בשבת במנחה עולים כל הפרצופים את עלייתם הגבוהה, ומ"מ לא נתבטל גם מקומם שהיה בשבת במוסף, כי אין העדר ברוחני. כאופן, שבעת שהג"ר דאו"א עולים להג"ר דא"א, עוד נשארו הג"ר דאו"א במקום הקבוע מפה ולמטה דא"א, ונמצאים הישסו"ת שעלו אז על גבי החג"ת דאו"א דעליה, דהנה הישסו"ת מלבישים לחג"ת דאו"א בקביעות, וכעת החג"ת דאו"א עלו למקום הקבוע דג"ר דאו"א, והגם שג"ר דאו"א עלו לראש דא"א, אבל מטעם "אין העדר ברוחני", גם נשארו במקומם הקבוע, נמצא כעת שהישסו"ת מרויח את בחינת ג"ר דאו"א הקבוע, וז"ש: שהם מקבלים מהג"ר דאו"א ממש, אשר היו שם מטרם העליה. ולא עוד, אלא שנבחן שיש שם ג' מדרגות ביחד, כי הג"ר דאו"א דעליה, העומדות במקום ג"ר דא"א דקביעות, נמצאות משפיעות למקומן הקבוע שמפה ולמטה דא"א, ששם נמצאים עתה ישסו"ת, הרי הג"ר דא"א ואו"א וישסו"ת מאירים בבת אחת במקום אחד. ומזה נקבע הכלל: בכל עליה מאירות ג' מדרגות בבת אחת: התחתון, העליון, והעלי עליון.

פתיחה לחכמת הקבלה

אור ברוך

סט) כאן אומר מחזה עד הטבור שהוא שלישי אמצעי דת"ת, הוא בחי' בריאה, ומטבור ולמטה, היינו שלישי תחתון דת"ת, שייך ליצירה. ואנו למדנו (אות ס"ז-ס"ח) שמקום הבריאה הוא בשני שלישי ת"ת, ונה"י הוא המקום של יצירה, נמצא אשר השלישי תחתון דת"ת הוא המקום של עולם הבריאה!?

פרק כ'
ענין התחלקות כל פרצוף לכתר ואבי"ע
כל מדרגה פרטית נחלקת לא"ק ואבי"ע.

קפ) יש לדעת, שהכלל והפרט שוים זה לזה, וכל הנבחן בכלל כולו יחד, נמצא גם בפרטי פרטיות שבו, ובפרט האחרון שאך אפשר להפרט. ולפיכך כיון שהמציאות בדרך כלל נבחנת לה' עולמות א"ק ואבי"ע, שעולם הא"ק נבחן להכתר של העולמות, וד' עולמות אבי"ע נבחנים לחו"ב וזו"ן (כנ"ל באות ג'), כמו כן אין לך פרט קטן בכל ד' העולמות אבי"ע, שאינו כלול מכל ה' האלו. כי הראש של כל פרצוף נבחן להכתר שבו, שהוא כנגד עולם הא"ק. והגוף מפה עד החזה נבחן לאצילות שבו, וממקום החזה עד הטבור נבחן לבריאה שבו, ומטבור ולמטה עד סיום רגליו נבחן ליצירה ועשיה שלו.

תשובה: לפי הספירות אנו לומדים שת"ת הוא בינה דגופא. ולפי סדר יציאת הפרצופים, לומדים בערך א"ק הפנימי, שמפה עד החזה יצא ע"ב, ומחזה עד הטבור יצא ס"ג, ומטבור ולמטה דא"ק יצאו: מ"ה שהוא עולם הנקודים, וב"ן שהוא עולם האצילות. ולפי סדר זה הוא נותן את הכללים האלו. (פירוש: היות שבריאה היא בחינת ס"ג, ע"כ שייכת למקום שמחזה עד הטבור).

ציור י"א

ה' בחי' כחי"ב זו"ן נחלקות לא"ק ואבי"ע

ראש	א"ק	א"א
פה		
חסד גבורה שי"ע דתפארת	אצילות	או"א
חזה		
ש"א דתפארת	בריאה	ישו"ת
טבור		
ש"ת דתפארת	יצירה	ז"א
נה"י		
מלכות	עשיה	מלכות

ציור י"ב

חסד - כתר דגוף
גבורה - חכמה דגוף

ת"ת נקי' בינה דגופא

שליש עליון.	גי"ר דבינה. (חבי"ד)
חזה	פרסא -
שליש אמצעי.	חגי"ת דבינה.
טבור	
שליש תחתון.	נה"י דבינה.
סיום הת"ת	

אור שלום

קפ) אין לך פרט קטן בכל ד' העולמות אבי"ע, שאינו כלול מכל ה' האלו. אולם קשה: אם נאמר שיש א"ק ואבי"ע בא"ק וכן יש א"ק ואבי"ע בעשיה, מה"ה בין א"ק שבא"ק לבין א"ק שבעשיה? ⁸⁵⁵ או מה"ה בין אצילות שבא"ק לבין אצילות שבעשיה? ובכלל איך תיתכן מציאות של אצילות בעשיה, הלא אצילות היא אור החכמה, ואין אור החכמה יכול לרדת למטה מהפרסא!?! אלא צל"ה שחלוקת אלו מביעות יחסיות בלבד. ⁸⁵⁶

הערות וביאורים

להתגלות האור המקורי של המדרגה. והנה ענין זה בעצם נגזר מן הצ"ב שהפריד בין כתר חכמה לבין בינה וזו"ן, ולכן הענין הזה שייך בכל מדרגה כלפי עצמה. כי גם בעולם העשיה יש להבחין צ"ב, דהיינו שהמלכות דעשיה יכולה לכוון עמ"נ להשפיע בכלים דכתר וחכמה אשר שם, אבל כלים דבינה וזו"ן לבר מן המדרגה, ולכן בכלים דכתר חכמה עדיין יאיר האור העצמותי של עשיה, משא"כ בכינה וזו"ן רק הארה בעלמא, ובכדי להדגיש ענין זה אנו מסמנים את הכלים כתר חכמה דעשיה בשם א"ק ואצילות, לומר שהם למעלה מן הצמצום שבעשיה. (ב) בודאי שאין חכמה ממשית באצילות דעשיה, אבל חכמה דעשיה, שהיא חכמה דנפש, ודאי שתאיר שם.

855) הנה א"ק משמעותו בחי' הכתר, שהוא בחי' רצונו להטיב לנבראיו, ובכל מדרגה מתגלה רצונו להטיב לנבראיו לפי זיכרון ותיקון אותה המדרגה. ע"ד משל: יש אדם שמשגיג את בחי' רצונו להטיב לנבראיו במושכלות התורה, ומודה לה' על ההטבה הגדולה שנתן לו. ויש אדם שמשגיג את בחי' רצונו להטיב לנבראיו בתפוח אדמה שאוכל בשבת בצהרים, והוא ג"כ מודה לה' על ההטבה שנתן לו. א"כ ב' בני האדם הללו משיגים את רצונו להטיב לנבראיו, ושניהם מבוטלים כלפיו, אבל צא וחשב מה ההפרש בין ההשגה של הראשון להשגה של השני.

856) א) יל"ו, באופן כללי שהמושג אצילות הוא מלשון "אצלו", ונגזר מן הפסוק: "ואהיה אצלו אמונ". ומשמעות הדבר - הכלי הראוי

ראשית חכמה

אלא רק השפעה, כך גם הראש של כל מדרגה הוא בסוד ההשפעה, בבחי' "ממטה למעלה", ואין בו קבלה. והנוף מפה עד החזה נבחן לאצילות שבו, לקמן (אות קפ"ג) מבאר שחלוקה זו הושרשה בצ"ב, דהנה הפרסא שנתחדשה בצ"ב היא במקום החזה שהוא בינה דגופא. ולכן עד החזה הוא בחי' כתר חכמה של המדרגה שהם גו"ע, שהם א"ק ואצילות, ומחזה ולמטה הוא בחי' בינה וזו"ן או בי"ע או אח"פ. וז"ש: וממקום החזה עד המבור נבחן לבריאה שבו, ומטבור ולמטה עד סיום רגליו נבחן ליצירה ועשיה שלו. אבל בכללות אפשר להסביר את החלוקה הזאת באופן אחר, דהנה מפה עד הטבור הוא בחי' תוך וחג"ת, ומטבור ולמטה הוא סוף ונהי"ם. ולכן מכנה לתוך בשם חכמה ובינה, כי בחכמה ובינה דאו"י עדיין לא נתעורר הרצון לקבל, ובערך זה הוא מקום זך, ולכן מרמזים על תוך המדרגה, שהאור יכול להאיר בפנימיות הכלים, מחמת שיכולים לכוון עמ"נ להשפיע בקבלת האור. משא"כ מטבור ולמטה שהוא בחי' זו"ן, זהו משום שמטבור ולמטה הוא בחי' הכלים דקבלה היותר עבים שבמציאות, המכונים מקבל עמ"נ לקבל, והם הושרשו בזו"ן דאו"י, ששם התחילה הקבלה ונשלמה.

קפ) יש לדעת, שהכלל ופרט שוים זה לזה, וכל הנבחן בכלל כולו יחד, נמצא גם בפרטי פרטיות שבו, ובפרט האחרון שאך אפשר להפרט. דוגמא גשמית לדבר, שהתבנית שיש במערכת השמש בכללה, כאשר השמש היא הגרעין המרכזי שסביבו נעים הכדורים האחרים, קיימת גם בחלקיק בודד אחד, שיש בו גרעין מרכזי הנק' אטום, וסביבו נעים חלקיקים הנקראים אלקטרונים. ולפיכך כיון שהמציאות בדרך כלל נבחנת לה' עולמות א"ק ואבי"ע, שעולם הא"ק נבחן להכתר של העולמות, וד' עולמות אבי"ע נבחנים לחו"ב וזו"ן, כמו כן אין לך פרט קטן בכל ד' העולמות אבי"ע, שאינו כלול מכל ה' האלו.

כי הראש של כל פרצוף נבחן להכתר שבו, שהוא כנגד עולם הא"ק. א) מטעם שג' הבחינות הללו (ראש, כתר, א"ק) הן בחי' "אין סוף", דהיינו בלתי מוגבלות, וע"כ בלתי מושגות. כי א"ק הוא בחי' צ"א, ונחשב כא"ס לגבי הנשמות. וכן כתר הוא סוד רצונו להטיב לנבראיו המתיחס למדרגה שבה נמצא, והוא בחי' א"ס ובלתי מושג. וכן הראש של כל מדרגה אינו מוגבל, כי הוא בחי' ממטה למעלה, דהיינו שאין בו קבלה, וע"כ גם אינו מושג ע"י המדרגות התחתונות. כפי שלמדנו שכל פרצוף מלביש רק מפה ולמטה של העליון, ולא על הראש דעליון, דאין השגה בראש העליון. ב) כפי שבכתר אין קבלה

יש כינויים מרובים לעשר ספירות: א) כח"ב הג"ת נהי"מ. ב) גו"ע ואח"פ. ג) כח"ב זו"ן. ד) נרנח"י. ה) קוצו של יוד והוי"ה. ו) הוי"ה פשוטה ועסמ"ב. ז) א"א או"א וזו"ן. ח) א"ק ואבי"ע.

קפא) וצריך שתדע, שיש כינויים מרובים להעשר ספירות כח"ב הג"ת נהי"מ, כי פעמים נקראות גו"ע ואח"פ, או כח"ב זו"ן, או נרנח"י, או קוצו של יוד וד' אותיות י"ה ו"ה, או הוי"ה פשוטה וע"ב ס"ג מ"ה וב"ן, שהם ד' מיני מילואים שבהוי"ה: מילוי ע"ב הוא יוד הי ויו הי, מילוי ס"ג הוא יוד הי ואו הי, מילוי מ"ה הוא יוד הא ואו הא, מילוי ב"ן הוא יוד הה וו הה. וכן הן הנקראות א"א ואו"א וזו"ן, שא"א הוא כתר, ואבא הוא חכמה, ואמא היא בינה, וז"א הוא הג"ת נה"י, והנוק' דו"א היא מלכות. וכן נקראות א"ק ואבי"ע או כתר ואבי"ע, והמלכות דכתר נקראת פה, והמלכות דאצילות נקראת חזה, והמלכות דבריאה נקראת טבור, והמלכות דיצירה נקראת עפרת יסוד, והמלכות דכללות נקראת סיום רגל"ן.

בכינוי של הספירה צריך לבדוק – במה ההשתוות בינו לבין אותה ספירה שמתחם אחריה, ובמה השוני, שמחמתו יצא גם בשם בפני עצמו.

קפב) ותדע שיש תמיד להבחין באלו שינויי השמות של הע"ם ב' הוראות: הא' היא – ענין השוואתו להספירה שעל שמה הוא מתיחס, והב' היא – ענין השינוי שבו מאותה הספירה שמתחם אחריה, שמסכה זו נשתנה שמו בהכינוי המיוחד. למשל: הכתר דע"ם דאו"י ה"ם א"ס ב"ה, וכל ראש של פרצוף נקרא ג"ב כתר, וכן כל ה"פ א"ק נקראים ג"ב כתר, וכן פרצוף עתיק נק' כתר, וכן א"א נק' כתר. וע"כ יש להתבונן – אם הם כולם כתר, למה נשתנה שמם להקרא בהכינויים הללו? וכן אם הם מתיחסים כולם לכתר, הרי צריכים להשתוות להכתר. אמנם האמת היא – שמבחינה אחת הם כולם שוים לכתר, שהם בחינת א"ס, כי זה הכלל – שכל עוד שאור העליון לא נתלבש בכלי, הוא בחינת א"ס, ולכן כל ה"פ א"ק נחשבים כלפי עולם התיקון שהם אור בלי כלי, כי אין לנו שום תפיסא בהכלים דצמצום א', ולכן נחשבים אצלנו אורותיו לבחינת א"ס ב"ה. וכן עתיק וא"א דאצילות, הם שניהם מבחינת הכתר דנקודים, כנ"ל. אמנם מבחינה אחרת הם רחוקים זה מזה, כי הכתר דאו"י הוא ספירה אחת, אבל בא"ק יש בו ה"פ שלמים, שנכלל אחד מהם רת"ם (כנ"ל באות קמ"ב). וכן פרצוף עתיק הוא רק ממחצית הכתר העליון דנקודים, ופרצוף א"א הוא ממחצית הכתר התחתון דנקודים (כנ"ל באות קכ"ט). ועל דרך זה צריכים להבחין בכל מיני הכינויים של הספירות אותן ב' ההוראות.

הוראת הכינויים א"ק ואבי"ע היא ענין הצ"ב, שחילק בין כתר חכמה שהם כלים דהשפעה מצד אחד, ובין בינה זו"ן שהם כלים דקבלה מצד ב'.

קפג) ותדע שההוראה המיוחדת לעצמה שבאלו הכינויים דע"ם בשם כתר ואבי"ע, היא להורות – שהכונה היא על בחינת התחלקות הע"ם לכלים דפנים ולכלים דאחורים, שנעשו בסבת הצמצום ב'. כי נתבאר לעיל (באות ס') שאז עלתה מלכות המסיימת למקום בינה דגוף הנקראת ת"ת במקום החזה, וסיימה שם את המדרגה, ונעשה שם סיום חדש הנק' פרסא שמתחת האצילות (כנ"ל באות ס"ז). והכלים שמחזה ולמטה יצאו לבר מאצילות ונקראים בי"ע, שב"ש ת"ת שמחזה עד הסיום נקראים בריאה, ונה"י נקראים יצירה, והמלכות נקראת עשיה, ע"ש. גם נתבאר שמטעם זה, נחלקה כל מדרגה לכלים דפנים וכלים דאחורים, שמחזה ולמעלה נק' כלים דפנים, ומחזה ולמטה נק' כלים דאחורים.

אור ש"ום

עם מידת הדין, לכן נבחן לגבי אצילות כאור בלי כלי. 857 ואפשר לבאר גם כך: בעוה"א יכולים לראות אור המאיר בג' כלים, כתר חכמה בינה, אולם בכדי להשיג את אורותיו של א"ק דרושים ה' כלים, אולם ה' כלים אין באצילות, ע"כ נבחן א"ק לגבי אצילות כאור בלי כלי. ז"ש: כי אין לנו שום תפיסא בכלים דצמצום א', ולכן נחשב אצלנו, הכונה באצילות, 858 אורותיו לבחינת א"ס ב"ה. אמנם מבחינה אחרת הם רחוקים זה מזה, וע"כ יש להם שמות שונים.

קפד) ההוראה המיוחדת וכו' בשם כתר ואבי"ע וכו' הכונה היא – על בחינת התחלקות הע"ם לכלים דפנים ולכלים דאחורים, שנעשו בסבת הצמצום ב'. המילה "בריאה" מורה על מציאות של "לבר מהמדרגה", וזה נעשה רק בצ"ב, ולא לפני כן. ז"ש: התחלקות הע"ם לכלים דפנים שנקראים גו"ע, ולכלים דאחורים, שהם כלים דאח"פ הנמצאים לבר מהמדרגה. שאז עלתה מלכות המסיימת למקום בינה דגוף, הנק' ת"ת

קפה) והמלכות דכתר נקרא פה, כיון שכתר הוא בחי' ראש, והפה הוא החלק התחתון של הראש.

קפז) ותדע שיש תמיד להבחין באלו שינויי השמות של הע"ם ב' הוראות. רצונו לבאר, מדוע צריך לתת לדבר אחד ב' שמות. וע"כ יש להתבונן – אם הם כולם כתר, למה נשתנה שמם להקרא בכינויים הללו: א"ס, ראש, א"ק, עתיק, א"א? כולם היו צריכים להקרא בשם כתר! ? וכן אם הם מתיחסים כולם לכתר, הרי צריכים להשתוות להכתר. היינו שיהיו כולם דומים לכתר! ? אלא מוכרחים לומר שיש כאן ב' ענינים, ובאחד הם דומים, ובמישנהו אינם דומים. ז"ש: אמנם האמת היא – שמבחינה אחת הם כולם שוים לכתר, וזה נק' - יחסיות, שהם בחינת א"ס, כי זה הכלל – שכל עוד שאור העליון לא נתלבש בכלי, הוא בחי' א"ס, ונקרא אור בלי כלי, היינו אין מי שיגביל אותו. ולכן כל ה"פ א"ק נחשבים כלפי עולם התיקון, הוא עולם האצילות, שהם אור בלי כלי. פירוש: עולם האצילות יכול להשיג רק כלים של שיתוף מדת הרחמים בדין. והיות שא"ק משמש

הערות וביאורים

אין אפשרות לנשמות להשתמש, ולכן א"ק לגביהם נחשב אור בלי כלי.

(858) מכנה לאצילות "אצילינו", מטעם שעד שם השגת הנשמות.

857) פירוש: כלים דאצילות הם כלים של שיתוף מדת הרחמים בדין, היינו שיתוף של בינה ומלכות, התכללות של כלים דהשפעה מכלים דקבלה. משא"כ כלים דא"ק הם כלי קבלה גמורים, שבהם

ראשית חכמה

גם בקטנות דנקודים, ולמעשה עיקר מציאותם היא הקטנות, משא"כ הגדלות היא תוספת, וכדבר זר להם, והמשיכוה רק עבור הזו"ן דנקודים. משא"כ הה' מרמזת על הז"ת דנקודים שלא היתה להם כלל מציאות בקטנות דנקודים, וכל מציאותם התגלתה דוקא בגדלות דנקודים.

מילוי מ"ה הוא יוד הא ואו הא. הנה למדנו שהא' מרמזת על צ"ב. ולעיתים אומר שהמ"ה הוא עולם הנקודים מטעם ששם נתגלה הצ"ב בפעם הראשונה בצורתו החיובית, בזוג על כלים דהשפעה, וכן יש לו בחי"א דעביות, שג"כ מרומזת במילוי א' שבהוי"ה. אבל פעמים רבות מכונה אצילות בשם מ"ה, בעיקר מצד שמ"ה מגדיר זכר, והאצילות נבחן לזכר מטעם שמתקן את השבירה שארעה בעולם הנקודים. וכן מכנה לאצילות בשם מ"ה מטעם ששם נקבע הצ"ב הרמוז בא', משא"כ בעולם הנקודים, הגם ששם נתגלה הצ"ב בצורתו החיובית, מ"מ הרי נתבטל בגדלות דנקודים. אבל בעולם האצילות אפילו בזמן הגדלות אינו מתבטל, ולכן עולם האצילות נרמז בשם מ"ה שהוא הוי"ה במילוי אלפין.

מילוי ב"ן הוא יוד הח וו הח אשר מכונה הוי"ה כפולה, דהנה הוי"ה רגילה היא בגימטריא 26, וכפולה בגימטריא 52 שהם ב"ן. ולכן כל אות בהוי"ה זו כתובה פעמיים. וזה מרמז על בחינת נקבה, שאין לה אור מעצמה, אלא כל היתה מתמלאת ע"י אור הזכר, ולכן מרומזות כאן ב' הויות: הוי"ת הזכר הממלאת להוי"ת הנקבה. לעתים מכנה את האצילות בשם הוי"ה דב"ן, ע"ש העביות הבסיסית דיליה שהיא עביות דשורש, כי עביות דשורש היא בחינת נפש שמורה על פאסיביות ועל נפישה, מתוך חולשת כח המסך, וזה מורה על בחינת נקבה, שזוקקה לזכר שישפיע לה. אבל פעמים רבות מכנה לנקודים בשם ב"ן, מתוך שנעשה נקבה הנצרכת לחיקון, מחמת שבירת הכלים שארעה בו. דמסתפח לאצילות בכדי שאצילות יתקנו. נמצא בזמן שאצילות נבחן למ"ה וזכר, אזי נקודים נבחן לב"ן ונקבה. אבל אם אצילות מוגדר כב"ן מטעם העביות שלו שהיא עביות דשורש, אז נקודים יוגדר כמ"ה, מטעם העביות שלו שהיא עביות דבחי"א.

ובאופן כללי יל"ה: מדוע אף פעם היר"ד אינה משתנית? ויל"ו דהנה היר"ד נמשכת מחכמה דאו"י, ובחכמה דאו"י אין שום פעולה מצד הנאצל, דהיא נבראה מצד המאציל לגמרי, בבחי' "כח עליון עליו", ממילא לא שייך בה שום שינוי. ורק מבינה ולמטה שייכים שינויים, מפני שמבינה מתחילה כבר פעולה מצד התחתון, ובתחתון יש תמיד שינויים, משא"כ לגבי המאציל נאמר: "אני הוי"ה לא שניתני", היינו שאין בו שינויים. גם יל"ה: מדוע חכמה כתובה בצורה של י' עם מילוי ו"ד, ומדוע אין המילוי י'? והנה ענין זה נמשך מפרצוף ע"ב, כי שם החכמה והבינה נחשבים כחיידה אחת, והי' רומזת על החכמה עצמה, והד' על הבינה, והו' על הז"א המעובר בתוך הבינה.

ובן הם הנקראות א"א ואו"א וזו"ן, שא"א הוא כתר, ואבא הוא חכמה, ואמא היא בינה, וז"א הוא חנו"ת נה"י, והנוק' דו"א היא מלכות. והם הע"ס דאצילות.

ובן נקראות א"ק ואב"ע או כתר ואב"ע, שהן הע"ס הכוללות כל העולמות.

והמלכות דכתר נקראת פה, כי כל כתר הוא ראש, וסיום הראש הוא פה.

והמלכות דאצילות נקראת חזה, מלשון "אשר מחזה שדי יחזה", כי החזה הוא בחי"א דעביות, אשר שם התגלות אור החכמה.

והמלכות דבריאה נקראת טבור, מלשון "טוב-אור", ורבינו הק' מפרש בפתיחה לפה"ס, שהכוונה שאור החכמה מאיר בטוב עד הטבור, דהיינו בבחי' תוך של המדרגה. אבל אפשר גם לפרש שטוב

קפא) וצריך שתדע, שיש בינויים מרובים להעשר ספירות כח"ב חנ"ת נהי"מ, כי פעמים נקראות גו"ע ואח"פ, בראש המדרגה, כי אלו הם שמות של אברי הראש (לעיל אות פ"ה). או כח"ב זו"ן, בגוף המדרגה, לאחר הסתלקות האורות. או נרנח"י, שהן שמות האורות. או קוצו של יוד וד' אותיות י"ה ו"ה, המורות התפשטות ד' בחינות דאו"י. או הוי"ה פשוטה שהיא פרצוף הכתר, וע"ב ס"ג מ"ה וב"ן, שהם ד' מיני מילואים שבהוי"ה, אשר הם ד' פרצופים חיצוניים הממלאים את פרצוף הכתר, וזה הסברם:

מילוי ע"ב הוא יוד הי ויו הי, באופן כללי ד' אותיות המילוי מרמזות על חכמה בינה ז"א ומלכות שיש במדרגה המדוברת. ומילוי ע"ב הוא הוי"ה במילוי יודין, דהנה י' דשם הוי"ה מרמזת על ספירת החכמה, וכיון שהעביות דע"ב היא עביות דבחי"ג אשר ממשיכה את אור החכמה, והוא האור אשר ממלא את כליה, ע"כ מרומזת קומת ע"ב בהוי"ה במילוי יודין. וכל הע"ב הזה נחשב מילוי לגבי פרצוף גלגלתא, כי ממלא את הכלים הריקנים דגלגלתא עם אורו.

מילוי ס"ג הוא יוד הי ואו הי, שהוא גם הוי"ה במילוי יודין (חוץ מהו' שבו). ויל"ש: הנה למדנו שהי' מרמזת על קומת חכמה, ואיך שייכת קומת חכמה בפרצוף ס"ג, שקומתו קומת בינה? תשובות: (א) הנה למדנו באו"י שבינה היא עצם חכמה, היינו שכל תכונת הבינה יצאה ע"י אור החכמה (עיי' לעיל אות ה'), ולכן הוי"ה דס"ג היא במילוי יודין. (ב) בטעמים דס"ג יש ג' דהתלבשות שקומתה קומת חכמה. (ג) הי' מרמזת על ענין צ"א, בניגוד לא' שמרמזת על צ"ב (ח"ו תשובה א'), ולכן הוי"ת הס"ג היא במילוי יודין, היות והס"ג הוא בבסיסו מסודר בסדר צ"א. ובזה הסברנו מדוע הי' והה' הראשונה דהוי"ה דס"ג הם במילוי יודין.

ויש עוד לומר שהו"ד שבמילוי הי' בונים ביחד ה', באם שמים את הו' בתוך הד', וזה מרמז על בינה הכלולה בחכמה. ובה' המילוי הוא י' שמרמז על חכמה הכלולה בבינה, כי חכמה ובינה הם בחי' אהבה ויראה, שלעולם צריכים להיות משולבים זב"ז.

הו' דהוי"ה דס"ג היא במילוי אלף, וזה מרמז על צ"ב, דהנה צורת האות א' מרמזת על הצ"ב, כי בא' יש קו אלכסון המרמז על הפרסא, שהיא הסיום החדש שנעשה בעולמות כתוצאה מעליית המלכות לבינה. והי' העליונה שבא' מרמזת על הגו"ע שנשארו במדרגה, והי' התחתונה שבא' מרמזת על האח"פ שיצאו לבר מהמדרגה. נמצא הו' של הס"ג מרמזת על הנקודות דס"ג שהתפשטו למטה מטבור והצטמצמו, ונסדרו בסדר דצ"ב, ולכן הו' הזו ממולאת בא'.

וכעת יל"ה: אם הו' דהוי"ה דס"ג מרמזת על הנקודות דס"ג שנצטמצמו, איך הה' האחרונה של הוי"ה דס"ג היא שוב ב' שמרמזת על אור החכמה ועל צ"א? ויל"ו, שהה' האחרונה מרמזת על הגדלות דעולם הנקודים, שבה היה ביטול צ"ב, והאיר אור הגדלות ע"פ צ"א. ולפי"ז ניתן גם לומר שהא' שבו דס"ג, מרמזת על הג"ר דנקודים שנסדרו ע"פ הסדר דצ"ב, עם תיקון קוים, וזה היה עיקרם. אבל הגדלות שהאירה בהם אח"כ לא נגעה להם, אלא המשיכוה עבור זו"ן.

אבל ע"ז יל"ש: מדוע הוי"ה דס"ג צריכה לרמז על עולם הנקודים? ומדוע לעולם הנקודים אין הוי"ה משלו? ויל"ו, שהמדובר הוא על מה שהס"ג משפיע לעולם הנקודים, כי לעולם הנקודים אין גוף משלו בקטנות, שהרי בחי"א אינה מתפשטת בגוף, וע"כ הגוף שלו הוא מן הכלים דס"ג כידוע. ועוד יל"ו, שלנקודים אין הוי"ה משלו, מטעם השבירה שהיתה בו, שביטלה את המערכות שבו, ואח"כ נסדר מחדש בסידורי האצילות, וא"כ אינו עולה בשם בפני עצמו.

ויל"ה: אם הה' האחרונה מרמזת על ביטול צ"ב, איך נשאר צ"ב בו? תשובה: כי הו' מרמזת על הג"ר דנקודים, שהיתה להם מציאות

בא"ק הראש הוא כתר, ע"כ ס"ג עד הטבור הם אצילות, ומ"ה וב"ן שמטבור ולמטה הם ב"ע.

קפד) ולפיכך, הבחן זה של הפרסא במקום החוזה, מחלק המדרגה לד' בחינות מיוחדות הנקראות אבי"ע כנ"ל: האצילות עד החוזה, והבי"ע מחוזה ולמטה. וראשית ההבחן הוא בא"ק עצמו, אלא בו ירדה הפרסא עד הטבור שלו (מטעם הנ"ל באות ס"ה). ונמצא בחי' אצילות שלו היא הע"כ ס"ג המסתיימים למעלה מטבורו, ומטבורו ולמטה הוא ב"ע שלו, ששם ב' הפרצופין מ"ה וב"ן שבו, כנ"ל. הרי איך ה"פ א"ק נחלקים על אבי"ע, מכח הסיום דצמצום ב' שנק' פרסא: שהגלגלתא הוא הראש, והע"כ ס"ג עד טבורו הם אצילות, והמ"ה וב"ן שמטבורו ולמטה הם ב"ע.

אור שלום

שאינה רוצה לקבל, ע"כ אין האור מאיר (וזה מכונה "אחורים"). אולם למדנו, שאף שם האור מאיר, אלא "דרך צדדים" בלבד. כלומר, ששם מאיר רק אור דחסדים בהא"ת. ברם, איזה קשר יש בין ע"ס דסיומא לבין ב"ע, זאת איננו מסביר.⁸⁶¹

מטעם הנ"ל באות ס"ח וזו לשונו: באות ס"ה (נראה ש"אות ס"ח" - זו טעות): ומה שאמרנו למעלה שע"י עליות המלכות להצי ת"ת דא"ק, וסיימה שם הפרצוף, יצאו הצי ת"ת התחתון ונהי"ם דא"ק לבחי' חלל פנוי, לא נעשה זה בתנה"י דא"ק עצמו, אלא רק בתנה"י דפרצוף נקודות דס"ג דא"ק. פשיטא! ? הלא למדנו שס"ג שהוא מדת הרחמים ירד למטה מטבור דא"ק שנק' מדת הדין, ואז נעשה צמצום, כיון שמדת הדין נתערכה במידת הרחמים. אולם ודאי שמדת הרחמים היא זו שנצטמצמה ולא מידת הדין! ? א"כ מהי בכלל "ההנא אמיא" ⁸⁶²? ומה"פ באמרנו: אבל בא"ק עצמו נבחנו השינויים הללו רק לבחינת עליית מ"ן לברד? לא למדנו שיש עליית מ"ן אל הלמטה מטבור דא"ק, להפך! למדנו שיש עליית מ"ן מלמטה מטבור דא"ק הפנימי אל עוה"נ! ? שפירושו - שהוא נתלבש בשינויים הללו כדי להאציל להע"ס דנקודים בבחינתו, אבל בא"ק עצמו לא נעשה שום שינוי. אפשר לפרש שכונתו כאן לראש דס"ג (עיי' בתע"ס חלק ג' אות א' ב"אור פנימי" ד"ה "א"ק כולל"), שהוא עצמו בחי' צ"א, והזוג שנעשה בבחי' צ"ב נבחן ל"פרצוף השערות", שפירושו - דבר נוסף עליו, ולא בחינתו עצמו (כפי שרואים בגשמיות שהשערות הן מחוץ לגולגולת). וזווג זה עשה לצורך עוה"נ. (אולם הקשר לנה"י דא"ק עצמו איננו ברור).⁸⁶³

המ"ה וב"ן שמטבורו ולמטה הוא ב"ע. למדנו בחי' ב"ע בא"ק

במקום החוזה, וסיימה שם את המדרגה, ונעשה שם סיום חדש הנק' פרסא. טבור הוא למטה מב' שלישי ת"ת העליונים, וחזה נק' למטה משליש עליון דת"ת. ונותן חוק - שלמטה מב' שלישי ת"ת העליונים היא מלכות, ולמטה משליש עליון דת"ת היא בינה. נמצא, אשר החידוש הזה שמלכות המסיימת עומדת בחוזה נק' "פרסא".⁸⁵⁹ גם נתבאר שמטעם זה נחלקה כל מדרגה לכלים דפנים וכלים דאחורים, כל המדרגות שיצאו לאחר צ"ב, מתחלקות בפני עצמן לכלים דפנים ולכלים דאחורים.

קפד ד' בחינות מיוחדות הנקראות אבי"ע כנ"ל: אודות כתר איננו מדבר, כיון שכתר מכונה הראש של המדרגה, ולמדנו שראשה של כל מדרגה נשאר מגולה, ואף אחד איננו מלביש אותו (וצריך לזכור שהלבשה פירושה השגה). האצילות עד החוזה, עד הג"ר דבינה דגופא, והבי"ע מחוזה ולמטה. שכבר אינם יכולים לקבל, מטעם שרוצים לקבל עמ"נ לקבל.⁸⁶⁰ וראשית ההבחן הוא בא"ק עצמו, אלא בו ירדה הפרסא עד הטבור שלו. היות שא"ק הוא בחי' צ"א, לכן מקומה של הפרסא היא בטבור ולא בחוזה. ונמצא בחי' אצילות שלו היא הע"כ ס"ג המסתיימים למעלה מטבורו, ומטבורו ולמטה הוא ב"ע שלו, וב' הרי איך ה"פ א"ק נחלקים על אבי"ע, מכח הסיום דצ"ב שנק' פרסא. פירוש: כאן אומר שבא"ק כלים דפנים וכלים דאחורים מתחלקים על הטבור, אולם לא למדנו שזהו מטעם צ"ב אלא מטעם צ"א! ? ובחלק ד' (פ"ה אות ב') מסביר: "שעיקר האור מאיר מנגד הפנים עד נגד הטבור", הכונה, שלמעלה מטבור המלכות מקבלת את אור החכמה שנק' "פנים", כיון שרצונה לקבל בעמ"נ להשפיע. משא"כ מטבור ולמטה, שם הן ע"ס דסיומא, המלכות אומרת

הערות וביאורים

לקבל, שצריך לעשות עליהם סוף וסיום, בכדי שלא יתפשט בהם אור. וכן ב"ע הם בחי' אח"פ שיצאו לבר מהמדרגה, מטעם שנעשו מקבל עמ"נ לקבל, וע"כ צריך לעשות עליהם סוף וסיום, בכדי שלא יתפשט בהם אור. רק ההבדל הוא - שבצ"א התוך נחשב לט"ר דגוף, שאפשר לכוון בו עמ"נ להשפיע, והסוף הוא מלכות לבר. משא"כ בצ"ב כבר א"א לכוון עמ"נ בכל הט"ר, כי באח"פ של הט"ר כבר שולטת הבחי"ד. אבל מטעם שזהו המכנה המשותף שבהם - שהם כלים דקבלה שצריך לעשות עליהם סוף וסיום, לכן מכנה את הלמטה מטבור דגלגלתא בשם ב"ע.

862) וכי יעלה על דעתנו שהבחי"ב צמצמה את הבחי"ד? (863) ולענ"ד אפשר לפרש כך: הנה א"ק צריך להשפיע את האורות לעולמות שלמטה מטבור, כיון שהוא מקבל מא"ס, והוא המעביר את האור לתחתונים, וממילא ע"כ מתמלא גם הוא עצמו. וכיון שעולמות אבי"ע מוגבלים כבר ע"י הצ"ב, וכיון שצריך להשפיע להם בהתאם למצבם, ממילא הוא עצמו אינו מתמלא, אלא ע"פ ההגבלות דצ"ב. ולכן מזהיר "הפתיחה" שלא נחשוב שהוא מצומצם, אלא רק כל זה כעין עליית מ"ן לגביו, דכיון שיש חסרון בתחתונים, הוא צריך להמציא להם את האור ע"פ חסרונם ומוגבלותם, ע"כ חסרונם בו נבחן כמו עליית מ"ן. וכן מובן מש"א שהוא מתלבש בשינויים הללו כדי

859) כפי הנראה הבין אדמו"ר זצ"ל ש"מלכות המסיימת" היא מלכות העומדת בטבור. והנה הטבור הוא בחי' ת"ת, וכאן כתוב שמלכות עלתה למקום ת"ת, א"כ מתקשה להבין: מדוע כתוב שעלתה, הלא כבר עומדת במקום הת"ת! ? לכן מחלק את הת"ת לג' חלקים (כפי השרטוט דלעיל), דהחזה למטה משליש עליון דת"ת, והטבור למטה משליש אמצעי דת"ת. והנה המלכות המסיימת עומדת בצ"א בטבור, ובצ"ב עלתה לחוזה, דהיינו עלתה ממקום שלמטה משליש אמצעי דת"ת, למקום שלמטה משליש עליון דת"ת.

אבל לפי ענ"ד אין צורך להדחק ולומר שעולה שליש אחד דת"ת בלבד, אלא אפשר לפרש שמלכות המסיימת, היינו מלכות דסיום רגלין, ולא מלכות שבטבור, והיא בכללות עלתה לחוזה דפרצוף הנקודות דס"ג. או אם נרצה לפרט - עלתה למקום החוזה דסוף דנקודות דס"ג. ובכל מקרה דילגה את הספירות דתנה"ים, ונתמצעה באמצע הת"ת, מתחת שליש עליון שלו. אבל מלכות שבטבור שהיא מלכות דתוך עולה לחוזה דתוך, דהיינו אם נחלק את התוך עצמו לע"ס, אזי מלכות דטבור עולה למקום הת"ת של הע"ס הללו, דהיינו עולה מעל התנה"ים דתוך, ונתמצעה באמצע הת"ת, מתחת שליש עליון שלו.

860) והם בחי' אח"פ שיצאו לבר מהמדרגה מחמת צ"ב. (861) לכאורה הקשר הוא - שע"ס דסיומא הן כלים של מקבל עמ"נ

ראשית חכמה

קפד ולפיכך, הבחן זה של הפרסא במקום החזה, מחלק המדרגה, היינו כל מדרגה, לד' בחינות מיוחדות הנקראות **אבי"ע**: האצילות עד החזה, והבי"ע מחזה ולמטה. ולפיכך בכל פעם שאנו מחלקים מדרגה לכתר ואבי"ע או א"ק ואבי"ע, למעשה החלוקה היא בין כלים דפנים שנקראים כתר וחכמה שהם א"ק ואצילות, לבין כלים דאחורים שהם בינה וזו"ן שהם בי"ע. וראשית ההבחן הוא בא"ק עצמו, אלא בו ירדה הפרסא מהחזה עד הטבור שלו, פירוש: אין כוונתו במושג "ירדה" לומר שהפרסא עמדה בחזה, אלא כוונתו יחסית לפרצופי צ"ב, נבחן שמקום הסיום אצלו ירד לטבור. והנה כיון שבא"ק עדיין לא היה צ"ב, א"כ החלוקה בין כלים שהשפעה לבין כלים דקבלה היא בטבור, שהוא מקום המלכות דתוך, כי המלכות דתוך מחלקת את המדרגה לשתיים, באופן שעד אליה, דהיינו עד הטבור, האור מאיר באופן מלא, ולכן נק' מקומה "טבור", מלשון טוב-אור. וממנה ולמטה הוא כבר מקום כלים דקבלה, מטעם שהוא בחי' סוף המדרגה.

ונמצא בחי' אצילות שלו, הוא הע"ב ס"ג המסתיימים למעלה מטבורו, דהיינו במקום התוך דגלגלתא, שנבחן לכלים שהשפעה דגלגלתא, ומטבורו ולמטה הוא בי"ע שלו, במקום הסוף דגלגלתא ששם נבחן לכלים דקבלה, ששם ב' הפרצופין מ"ה וב"ן שבו, שהם זו"ן.

יש לתמוה: הלא בא"ק לא היה צ"ב, ומדוע מחשיב את א"ק כבעל שינויים הנוגעים לצ"ב? ויל"ו, דאה"נ, ודאי אין בא"ק צ"ב, אלא שרוצה להראות שגם בא"ק שייך לחלק בין כלים הראויים להתפשטות האור, שהם הכלים דתוך עד הטבור, שהם בחי' כתר ואצילות שבא"ק, לבין הכלים שמטבור ולמטה שהם בחי' סוף, והם בערך זה בחי' בי"ע דא"ק, שאינם ראויים להתפשטות האור.

אבל כיון שאומר מטעם הנ"ל באות ס"ח, יתכן שרומז לכוון אחר, דהנה שם כתוב שמקום אבי"ע הוא מן הטבור דא"ק ולמטה. וא"כ לפי"ז משמעות המשפט: אצלו ירדה הפרסא עד הטבור, הכוונה שמן הטבור ולמטה מתחילים סדרי צ"ב, וצריך להשפיע לעולמות אשר שם ע"פ צ"ב.

הרי איך ה"פ א"ק נחלקים על אבי"ע, מכח הסיום דצמצום ב' שנק' פרסא: שהנגלגלתא הוא הראש, והע"ב ס"ג עד טבורו הם אצילות, והמ"ה וב"ן שמטבורו ולמטה הם בי"ע. והנה לאחר שרבינו אומר שהחלוקה הזאת נעשתה מכח הסיום דצמצום ב', נסתתמו כל מעיינות הסבירנו, וכבר אין אנו יכולים להסביר כמקודם. ולכן צ"ל, שכוונתו לכך שבעקבות הצ"ב שארע בפרצוף הנקודות דס"ג שנתפשט למטה מטבור דא"ק, התחלקה כל המציאות הרוחנית לשתיים: עד הטבור דא"ק נבחן לצ"א ולעצם האור, וזה יהיה בחי' א"ק ואצילות דא"ק, שהם דומים לכלים שהשפעה שעדיין נמצאים למעלה מההגבלה דצ"ב, מטבור ולמטה דא"ק נבחן לצ"ב ולהארה בלבד, ובערך זה דומים לכלים דקבלה שהם בי"ע, שכבר מוגבלים ע"י הצ"ב. ולכן ע"ב וס"ג עד הטבור נבחנים עדיין לצ"א, דשייכים עדיין לא"ק ואצילות שבא"ק, משא"כ מ"ה וב"ן שמטבורו ולמטה כבר שייכים למערכת דצ"ב, דשייכים לבי"ע שבא"ק.

עוד אפ"ל שא"ק הוא ס"ג כפי שאומר בח"ו אות א'. כי הס"ג באמת נחלק לב' מטעם הצ"ב, שכל המציאות שעד טבורו נבחנת לצ"א, ומטבורו ולמטה נחלק להיות בחינה בפני עצמה מחמת הצ"ב, המכונה "פרצוף הנקודות דס"ג".

הוא בחי' חסדים, כמ"ש: "רחש לבי דבר טוב אומר אני מעשי למלך" (תהילים מ"ה), והיינו מטעם המלכות דטבור אשר דוחה את אור החכמה מלהתפשט למטה מטבור לבחי' מקבל עמ"י לקבל, ומחמת הדביקות הזאת מתפשטים שם חסדים. אבל יל"ה: איך כל ההגדרות הללו מתאימות לבריאה שהיא בחי' בינה? ויל"ו, הנה מצד הצ"ב הבריאה כבר לבר מהמדרגה, דהיא למטה ממקום הצמצום שהוא בחזה. אבל מצד צ"א היא חלק מן התוך של המדרגה שלמעלה ממקום הסיום. דהנה הבריאה היא בחי' ז"ת דבינה שבערך הצ"ב כבר לבר מן המדרגה, אבל בערך הצ"א עדיין בתוך המדרגה. ולבחי' ז"ת דבינה אכן יש שייכות לבחי' חכמה המתפשטת בתוך המדרגה.

והמלכות דיצירה נקראת עמרת יסוד, כי היצירה היא בחי' ז"א, וסיום הז"א הוא יסוד. ועטרת היסוד היא סיום היסוד, דהיינו המלכות שביסוד. והמלכות דכללות, היינו המלכות הכללית של כל סולם העולמות, נקראת סיום רגלין.

קפב וע"כ יש להתבונן - אם הם כולם כתר, למה נשתנה שםם להקרא בהכינויים הללו, א"א וא"ק וכו'? וכן אם הם מתיחסים כולם לכתר, הרי צריכים להשתוות להכתר. ובמה הוא שיוונו? אמנם האמת היא - שמבחינה אחת הם כולם שוים לכתר - שהם בחינת א"ס, פירוש: בחינה בלתי מוגבלת, וממילא אינה יכולה להיות מושגת ע"י התחתונים. כי זה הכלל, שכל עוד שאור העליון לא נתלבש בכלי, הוא בחינת א"ס, כי ללא כלי הוא בלתי מוגבל ובלתי מושג. ולכן כל ה"פ א"ק נחשבים כלפי עולם התיקון שהם אור בלי כלי, כי אין לנו שום תפיסה בהכלים דצמצום א', שהם כלים דמקבל עמ"נ להשפיע, ולכן נחשבים אצלו אורותיו לבחינת א"ס ב"ה. וכן עתיק וא"א דאצילות, הם שניהם מבחינת הכתר דנקודים, מפני שלקחו לתקן את הכלים דכתר דנקודים, עתיק את מחצית הכתר העליונה, וא"א את מחצית הכתר התחתונה. והנה הכתר עצמו הוא בבחי' א"ס, מפני שהוא בחי' "רצונו להטיב לנבראיו", אשר אין בו השגה ישירה לתחתונים. וכן כל ראש נק' כתר, מפני ששם האורות מאירים בכח, וגם בבחי' בכח אין השגה לתחתונים, אלא בבחי' בפועל בלבד.

וכן פרצוף עתיק, גם בו יש שוני מן האחרים בענין אחר - שהוא רק ממחצית הכתר העליון דנקודים.

קפג ותדע שההוראה המיוחדת לעצמה שבאלו הכינויים דע"ס בשם כתר ואבי"ע, סובב על מה שאמר לעיל באות ק"פ שכל מדרגה נחלקת לא"ק ואבי"ע, היא להורות - שהכוונה היא על בחינת התחלקות הע"ס לכלים דפנים ולכלים דאחורים, היינו לכלים שהשפעה וכלים דקבלה, שנעשו כסבת הצמצום ב'. כי נתבאר לעיל (באות ס') שאז בזמן שהתפשטו הנקודות דס"ג למטה מטבור דא"ק, עלתה מלכות המסיימת למקום בינה דגוף דנקודות דס"ג, הנק' ת"ת במקום החזה, וסיימה שם את המדרגה, ונעשה שם סיום חדש הנק' פרסא שמתחת האצילות. היינו סיום התוחם את מקום הכלים שהשפעה, שעדיין ראויים להתפשטות האור העליון. והכלים שמחזה ולמטה דנקודות דס"ג יצאו לבר מאצילות ונקראים בי"ע, שב"ש ת"ת, שמחזה עד הסיום של הת"ת נקראים בריאה, שהוא בחי' ז"ת דבינה, ונה"י נקראים יצירה שהוא בחי' ז"א, והמלכות נקראת עשייה. גם נתבאר שמטעם זה, נחלקה כל מדרגה משם ואילך לכלים דפנים וכלים דאחורים, שמחזה ולמעלה נק' כלים דפנים, שהם כלים שהשפעה, ומחזה ולמטה נק' כלים דאחורים, שהם כלים דקבלה.

החלוקה באצילות: א"א הוא הכתר, או"א הם אצילות, ישסו"ת הם בריאה, זו"ן הם יצירה ועשיה.

קפה) ועד"ו, נחלקים ה"פ עולם האצילות בפ"ע, לכתר ואבי"ע: כי א"א הוא הראש דכללות אצילות, ואו"א עלאין שהם ע"ב, המלבישים מפה ולמטה דא"א עד החוזה, הם אצילות דאצילות, ושם בנקודת החוזה עומדת הפרסא המסיימת בחי' האצילות של עולם האצילות. וישסו"ת שהם ס"ג, המלבישים מחוזה דא"א עד טבורו, הם בריאה דאצילות. והזו"ן, שהם מ"ה וב"ן, המלבישים מטבור דא"א עד סיום האצילות, הם יצירה ועשיה דאצילות. הרי שגם עולם האצילות, בכללות ה"פ שבו, מתחלק לראש ואבי"ע כמו ה"פ א"ק, אלא כאן עומדת הפרסא על מקומה, שהוא בחוזה דא"א, ששם מקומה האמיתי (כנ"ל באות קב"ז).

אור שלום

וג"ר דבינה מסתיימים על החוזה. וישסו"ת הם בריאה דאצילות. בד"כ מדברים אודות הפרצוף הפנימי של המדרגה. ולמדנו, אשר הפרצוף הפנימי דאצילות הוא א"א, ויש לו ארבעה לבושים: או"א וישסו"ת הם י-ה, וז"א ומלכות המלבישים מטבור ולמטה הם ו-ה.⁸⁶⁵ בראש דא"א זה, יש רק כתר וחכמה, ובינה שלו יצאה לבר מן המדרגה, לבר מן הראש. ולמדנו כלל, אשר בינה מתחלקת לג"ר דבינה ולז"ת דבינה. לפי"ז נשכיל אשר או"א דאצילות, שהם בינה דמ"ה, לקחו את בחינת הג"ר דבינה, היינו שמלבישים עליה. וישסו"ת לקחו את בחי' הז"ת דבינה. והיות שג"ר דבינה כאילו לא יצאו מן הראש דא"א, מטעם שהן בחי' "כי חפץ חסד" הנבחן לשלימות. ע"כ אין להן חסרון כלל במה שיצאו מן הראש דא"א. לכן או"א המלבישים על ג"ר דבינה זו, כאילו לא יצאו, ונבחנו ע"כ לאצילות, שפירושה חכמה, היינו, שנבחן שיש להם חכמה. משא"כ ישסו"ת שלקחו את בחי' הז"ת דבינה דא"א שלמטה מהחוזה, סובל מכך שאין חכמה, סובל מכך שנמצא לבר מהמדרגה, ע"כ נק' בריאה.⁸⁶⁶ אלא כאן עומדת הפרסא על מקומה, שהוא בחוזה דא"א, ששם מקומה האמיתי. משא"כ בא"ק למדנו שהפרסא עומדת בטבור.

הערות וביאורים

ביותר, וצריך להתמלא ע"י הפרצופים שמלבישים עליו. ובעקודים גלגלתא הוא הפרצוף הפנימי, ואילו באבי"ע א"א הוא הפרצוף הפנימי, בכל עולם מהם. והנה או"א הם י"ה, שהם חו"ב, הממלאים את א"א מטבור ולמעלה, ואילו זו"ן הם ו"ה, דהיינו ז"א ומלכות, הממלאים את א"א מטבור ולמטה. ומש"א שבד"כ מדברים אודות הפרצוף הפנימי, זה מפני שמצבו הוא המדד להתקדמות סדר התיקונים, כי כל תיקון שמתבצע צריך להרשם בו, שהרי הוא הפרצוף המשפיע את האורות למדרגות התחתונות, וכל האורות של המדרגות התחתונות צריכים לעבור בו. (866) אליבא דאמת בראש דא"א יש כתר חכמה וג"ר דבינה, ומי שיצא לחוץ הוא ז"ת דבינה. אלא שהז"ת דבינה הללו נתחלקו שוב לג"ר וז"ת. והיה זה מטעם שבעולם הנקודים הג"ר של הז"ת דבינה המשיכו ג"ר דחכמה, ועי"כ נגרמה שבירת הכלים, מטעם שהיו אורות גדולים מדי. וכאן נתקנו הג"ר של הז"ת דבינה בחסדים מכוסים, וממילא אין את הסכנה הנ"ל. והז"ת דבינה לא קיבלו תיקון זה, מטעם שבלאו הכי ממשיות רק ו"ק דחכמה, שאין בהם סכנת שבירה. והנה או"א מקבלים את תכונת הג"ר דז"ת דבינה, שהיא תיקון "כי חפץ חסד", ואילו ישסו"ת מקבלים את תכונת הז"ת דבינה. וע"כ או"א וישסו"ת נפרדים, כי או"א נחשבים לשלימים מחמת תיקון "כי חפץ חסד" שלהם, ומחמת זאת נחשבים כאילו לא יצאו מן הראש דא"א. משא"כ ישסו"ת שצריכים חכמה ואין להם, הם בחסרון, ושלם וחסר הם נפרדים. ומחמת זאת מוגדרים או"א בשם אצילות דאצילות, מטעם שלימותם הגדולה הזו, שנחשבים שיש להם חכמה. משא"כ ישסו"ת שצריכים חכמה ואין להם, והם בחסרון מחמת שאין להם תיקון "כי חפץ חסד", קרויים בריאה דאצילות, כי בריאה מורה על

בצורה אחרת: היות שהיה צ"ב בנקודות דס"ג, נמצא ששליש תחתון דנצח ושליש תחתון דהוד דא"ק הם בבי"ע. ולכאורה קשה, הלא הצ"ב הוא מנקודות דס"ג ואילך, ואיך יתכן לומר שש"ת דנצח והוד דא"ק הם בבי"ע? ויל"ו, לפי מה שלמדנו שכל תחתון ממלא את הכלים דעליון, נמצא שבי"ע הם אלו שצריכים למלא את ש"ת דנצח והוד אלו. אולם כיון שלמטה מפרסא אין אור, נמצא שש"ת דנצח וש"ת דהוד הם בבי"ע, היינו, אין מי שימלאם. ברם אח"כ כאשר האירה הארה דרך היסוד דא"ק ונעשו או"א פב"פ, אזי התפשט אור דאצילות גם לבי"ע, ומילא את ה' ונקודה שלמטה מטבור דא"ק, היינו את הש"ת דנצח וש"ת דהוד דא"ק. אולם כיון שארע מקרה השבירה, נבחן כאילו שוב נפלו לבי"ע ש"ת דנצח והוד אלו.⁸⁶⁴

קפה) ועד"ו, נחלקים ה"פ עולם האצילות בפ"ע, לכתר ואבי"ע: הוא מחשיב כאן את עוה"א לפרצוף אחד, ואת הפרצופים שלו מחשיב כע"ס פרטיות של פרצוף אחד. כי א"א הוא הראש דכללות אצילות, ואו"א עלאין וכו' הם אצילות דאצילות. ושם בנקודת החוזה עומדת הפרסא המסיימת את בחינת האצילות, כפי שלמדנו אשר כתר חכמה

להאציל לע"ס דנקודים בבחינתן, כי בו עצמו אין צ"ב, אבל כיון שמשפיע לנקודים ולאבי"ע ע"פ הצ"ב, ע"כ ממילא נבחן שגם הוא מתמלא בהתאם, ונבחן שהוא מתלבש בשינויים שלהם, דהיינו מתאים את עצמו למוגבלות שלהם.

ובכלל אין מובן מדוע אדמו"ר זצ"ל קישר את הדברים לאות ס"ה, שהרי שם אומר שבא"ק עצמו לא נעשה שינוי, וכאן אומר שה"פ א"ק נחלקים על אבי"ע מכח הסיום דצ"ב, משמע שכן נעשה שינוי!?! אלא, לפי ביאורו בענין שא"ק נתלבש בשינויים הללו דצ"ב, להאציל לע"ס דנקודים לפי בחינתן, שמדובר שם על הראש דס"ג, יפרש גם כאן את אות קפ"ד על פרצוף ס"ג. ונמצא עד טבורו שהוא בחי' ע"ב ס"ג, יהיה בחי' הטעמים דס"ג, ומטבור ולמטה שהוא מ"ה וב"ן יהיה בחי' הנקודות דס"ג, שמתפשטות למטה מטבור דא"ק.

ולענ"ד באמת אפשר שהכוונה לאות ס"ח, ולא לאות ס"ה, ושם נתן טעם מדוע ירדה הפרסא עד הטבור, מטעם שצריך להשפיע לעולמות אבי"ע שנמצאים למטה מטבור ע"פ ההגבלות של צ"ב, ממילא נבחן כמו שהפרסא עומדת אצלו בטבור, היינו שההגבלות דצ"ב מורגשות אצלו מטבור ולמטה, מטעם שמשפיע על פיהן לאבי"ע.

(864) פלא על אדמו"ר זצ"ל איך לא פירש את הדברים הללו באות ס"ה, כי באות ס"ה היה ניתן לומר שענין שנתלבש בשינויים הללו כדי להאציל לנקודים, הוא בדוגמת מה שמבאר כאן, על כך שנה"י דא"ק נבחנים שנפלו לבי"ע, היינו מצד מה שצריכים להתמלא ע"י נקודים, ובמילים מדויקות יותר מצד מה שצריכים להשפיע לנקודים, ועי"כ מתמלאים.

(865) הפרצוף הפנימי הוא פרצוף הכתר אשר "מבריה מן הקצה אל הקצה", היינו שכולל מן העביות הזכה ביותר ועד העביות העבה

ראשית חכמה

חכמה. ובכדי שלא ימשיכו ג"ר דהארת חכמה כפי שהאיר בגדלות דנקודים, נתקנו בתיקון דחסדים מכוסים. וא"כ אפ"ל שע"ש הכלים שלהם, שהם כלים דחכמה דנקודים, נקראים ע"ב.

ושם בנקודת החוזה עומדת הפרסא המסיימת בחי' האצילות של עולם האצילות. ועד שם נחשב שיכול להאיר עצם האור, משא"כ משם ולמטה רק הארת חסדים בלבד. דהנה למעלה מן הפרסא הם כלים דהשפעה דאצילות, ולמטה מן הפרסא הם כלים דקבלה דאצילות. וישסו"ת שהם ס"ג המלבישים מחוזה דא"א עד טבורו הם בריאה דאצילות. ישסו"ת נק' ס"ג, כי כבר אין בו ג' דהתלבשות כמו באו"א, אלא רק ב' דעביות שהיא בחי' בינה. נמצא החילוק בין עקודים לאצילות הוא גדול, דבעקודים הבריאה כבר למטה מטבור, משא"כ באצילות היא מן החוזה עד הטבור, היינו שקנתה בזכות הצ"ב אחיזה למעלה מטבור. והזו"ן שהם מ"ה וב"ן המלבישים מטבור דא"א עד סיום האצילות, הם יצירה ועשיה דאצילות. הרי שגם עולם האצילות, בכללות ה"פ שבו, מתחלק לראש ואבי"ע כמו ה"פ א"ק, אלא כאן עומדת הפרסא על מקומה, שהוא בחוזה דא"א, ששם מקומה האמיתי מצד צ"ב, שהרי הסיום צריך לעמוד בחוזה שהוא תחת שלישי עליון דת"ת, דהיינו תחת ג"ר דבינה.

קפה) ועד"ז נחלקים ה"פ עולם האצילות בפ"ע, לכתר ואבי"ע: כי א"א הוא הראש דכללות אצילות, והוא יחשב לבחי' הכתר דאצילות. ויל"ה: הלא עתיק הוא הכתר דאצילות! ? אלא היות ועתיק משמש במלכות דצ"א, ע"כ אינו יכול להחשב ככתר ושורש דאצילות, ורק א"א שמשמש במלכות דצ"ב, יכול להחשב ככתר דאצילות. ואו"א עלאין שהם ע"ב, המלבישים מפה ולמטה דא"א עד החוזה, הם אצילות. ויל"ה: הלא או"א עלאין משמשים בחסדים מכוסים, ומדוע מכנה אותם בשם ע"ב? ויל"ו: א) באו"א עלאין יש ג' דהתלבשות, וע"ש זה מכנה אותם ע"ב. ומקבלים מבחינה שכנגדם מטעמים דס"ג, שגם בהם יש ג' דהתלבשות. ופעמים רבות רומז - שזווג ע"ב ס"ג הוא זווג בין הג' דהתלבשות דטעמים דס"ג, לבין הב' דעביות דטעמים דס"ג, ולפי"ז מובן מאד מדוע מכנה לאו"א עלאין ע"ב ע"ש דהתלבשות. ויל"ו דבדוקא קורא להם ע"ב, בכדי להדגיש שלמרות שהמוחין הפנימיים שלהם הם מוחין דחסדים מכוסים, מ"מ מבחינה שכנגדם מקבלים מבחי' הג' דהתלבשות דטעמים דס"ג. ועוד אפ"ל שלמרות החכמה שמאירה שם מעדיפים את החסדים, ובזה משתבחים החסדים. ב) באמת או"א עלאין הם כלים דו"ת דבינה דנקודים, אלא שהם ג"ר של הזו"ת דבינה, אשר המשיכו בעולם הנקודים ג"ר דהארת

כללות העולמות: גע"ם הם הראש, ה"פ אצילות הם אצילות, ולמטה מן הפרסא הכללית היא ב"ע.

קפז) אמנם בכללות כל העולמות, נבחנים כל ג' הפרצופין גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק לבחינת הראש דכללות, וה"פ עולם האצילות, המלבישים מטבור דא"ק ולמטה עד הפרסא דכללות, שהיא הפרסא שנעשתה בחזה דנקודות דס"ג (כנ"ל באות ס"ו ע"ש), הנה שם הוא אצילות דכללות. ומפרסא ולמטה עומדים ג' העולמות ב"ע דכללות (כנ"ל באות ס"ו, ובאות ס"ח ואילך ע"ש).

כל מדרגה פרטי פרטית נחלקת ע"ד הנ"ל, לא"ק ואב"ע.

קפז) וממש על דרך הנ"ל, מתחלקת כל מדרגה דפרטי פרטיות שבכל עולם מאב"ע, לראש ואב"ע, ואפילו בחינת מלכות דמלכות שבעשיה: כי נבחן בה ראש וגוף, והגוף נחלק לחזה ומטבור וסיום רגליו. והפרסא שמתחת האצילות של אותה המדרגה, עומדת בהחזה שלה, ומסיימת האצילות. ומחזה עד המטבור הוא בחינת בריאה של המדרגה, שנקודת המטבור מסיימתה. ומטבור ולמטה עד סיום רגליו, הוא בחינת יצירה ועשיה של המדרגה. ומבחינת הספירות, נבחנים החג"ת עד החזה לאצילות, וב"ש תתאין דת"ת שמחזה עד המטבור לבריאה, ונה"י ליצירה, והמלכות לעשיה.

הראש דכל מדרגה מיוחס לכתר, מפה עד החזה לחכמה, מחזה עד המטבור לבינה, מטבור ולמטה לזו"ן.

קפח) ולכן הראש דכל מדרגה מיוחס לבחינת כתר או יחידה או לפרצוף גלגלתא. והאצילות שבה, שמפה עד החזה, מיוחסת לחכמה או לאור החיה או לפרצוף ע"ב. והבריאה שבה, שמחזה עד המטבור, מיוחסת לבינה או לאור הנשמה או לפרצוף ס"ג. והיצירה ועשיה שבה, שמטבור ולמטה, מיוחסת לזו"ן או לאורות דרוח נפש או לפרצוף מ"ה וב"ן. ועיין בהאילן בהציוורים, מציור ג' ואילך, ותראה איך כל פרצוף מתחלק לפי הבחינות הנ"ל.

אור שלום

שיש יחס, אשר כל בחי' מקבלת מבחי' שכנגדה, כך גם מבחי' היחס הזה, אפ"ל שכל פרצוף וכל מדרגה, מחזה ולמעלה שלהם שייך לאצילות.⁸⁶⁸

והנה ידוע מה שאומר, אשר בכל המדרגות תחילת הדיבור הוא רק מבינה ולמטה, אולם אודות כתר וחכמה אין מדברים.⁸⁶⁹ ומצאנו זאת בא"ק, שכן כאשר הרב עוסק בא"ק, הכונה אליבא דאמת לס"ג. אולם לאו דוקא בא"ק הוא כך, אלא אפילו באצילות: כאשר מפרט את חלקי פרצוף התבונה, שהויתה היא הו"ה דס"ג, אומר, אשר אודות כתר וחכמה שלה אין מדברים, ותחילת העסק הוא מבינה ולמטה. ואפילו אם נפרט את חלקי בינה הזו דתבונה, אודות כתר וחכמה שלה ג"כ אין מדברים. נמצא, שאין עוסקים בא"ק ואצילות שבכל מדרגה. וסיבת הדבר צ"ל, היא ג"כ מבחי' שכנגדו. א"כ אפ"ל שמה שאומר כאן, אשר אפילו מלכות דמלכות דעשיה מתחלקת לא"ק ואב"ע, זהו מיחס בחינה שכנגדו מא"ק ואב"ע, וע"כ צ"ל מיחס הזה, אשר אפילו אודות א"ק ואצילות דעשיה ג"כ אין מדברים.

קפח) והאצילות שבה מיוחס לפרצוף ע"ב או לפרצוף או"א. והבריאה שבה מיוחס לפרצוף ס"ג או לפרצוף ישו"ת.

קפו) נבחנים כל ג' הפרצופים גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק לבחינת הראש דכללות. אנו לומדים ב' מציאויות: א. לפני הצמצום. ב. לאחר הצמצום. הפרצוף הראשון שיצא לאחר הצמצום מכונה א"ק הפנימי, וכיון שהוא הראשון, לכן כל העולמות נמדדים בערכו. עד המטבור שלו ישנם ג' פרצופים גלגלתא, ע"ב, ס"ג, ושם נבחן לראש ושלמות. אח"כ למדנו שנקודות דס"ג ירדו מטבור שלו ולמטה ונצטמצמו, אלא שחילקנו בנקודות דס"ג ב' חלקים: א. ג"ר דבינה שלא נתערכו, ושם נעשה מקום אצילות דכללות העולמות. ב. ז"ת דבינה, אצלם נעשה הצ"ב והפרסא, והם נקראים ב"ע דכללות. ז"ש: וה"פ עולם האצילות המלבישים מטבור דא"ק ולמטה עד הפרסא דכללות, שהיא הפרסא שנעשתה בחזה דנקודות דס"ג, שמקומה למטה מג"ר דבינה כנ"ל, הנה שם הוא אצילות דכללות, ומפרסא ולמטה עומדים ג' העולמות ב"ע דכללות.

קפז) מתחלקת כל מדרגה וכו' לראש שנק' כתר וא"ק, ואב"ע, שאצילות נק' גוף, וב"ע הם לבר מהמדרגה.⁸⁶⁷ ואפילו בחינת מלכות דמלכות שבעשיה. וקשה: במה נחשב מחזה ולמעלה של מלכות דמלכות זו לבחי' אצילות, הלא אין שם חכמה כלל? וצ"ל כלל: כפי

הערות וביאורים

המקבילות. למשל: הכתרים של כל הפרצופים מאירים זב"ז מחמת השיוויוניות שיש בהם, והארה זו חוצה את כל הגבולות והמדורים מכח השיוויוניות, אבל אינה הארה המיוחסת באופן ישיר לעבודת המדרגה במסך ואו"ח.

(869) וסיבת הדבר: היות בכתר וחכמה דאו"י עדיין אין שום פעולה של התחתון, אלא הכל כח העליון, ולכן אין בהם תפישה.

לבר מן המדרגה, וזאת בדיוק מרגישים ישו"ת.

(867) מחמת צ"ב.

(868) פירוש: שמחזה ולמעלה דמלכות דעשיה מקבל חכמה מבחינה שכנגדו מבחינות מחזה ולמעלה של הספירות והפרצופים שמעליו, ומחמת זאת שייך לאצילות. וענין "חכמה מבחינה שכנגדו", אין זו חכמה ריאלית, שהפרצוף מקבל מחמת תיקוני המסך והאו"ח שלו, אלא זו חכמה המאירה רק מטעם השיוויוניות שיש בין סוגי הספירות

ראשית חכמה

האצילות. ופרסא זו מסמלת את הגבול, שעד שם יכול להאיר עצם האור של המדרגה, אבל משם ולמטה רק הארה בלבד. ומחזה עד הטבור הוא בחינת בריאה של המדרגה, שנקודת הטבור מסיימתה. ומטבור ולמטה עד סיום רגליו הוא בחינת יצירה ועשייה של המדרגה. ומבחינת הספירות, נבחנים החג"ת עד החזה לאצילות, וב"ש תתאין דת"ת שמחזה עד הטבור לבריאה, זה לכאורה קשה, שהרי בין החזה לטבור יש רק ש"א דת"ת, ולא ב"ש תתאין דת"ת (עיין שרטוט תחילת פרק כ')! ? והנה אם נבדוק את מקוריות הדברים על פי מקום בי"ע שנקבע בנקודות דס"ג (לעיל אות ס"ו), נראה שמקום בריאה הוא בבש"ת ולא רק בש"א דת"ת. ויתכן שמסיבה זו כתב כאן בש"ת. אבל מ"מ יש כאן בלבול, מפני שבין החזה לטבור נמצא רק הש"א דת"ת, והש"ת של הת"ת כבר מטבור ולמטה. ושאלה זו נידונה לעיל באו"ב אות ס"ח. ונה"י ליצירה, והמלכות לעשייה.

קפז) אמנם בכללות כל העולמות, נבחנים כל ג' הפרצופין נלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק לבחינת הראש דכללות, מפני שהם פרצופי צ"א, המהוה ראש לכל פרצופי צ"ב. וכן מטעם זכותם הרבה. וה"פ עולם האצילות, המלבישים מטבור דא"ק ולמטה עד הפרסא דכללות, שהיא הפרסא שנעשתה בחזה דנקודות דס"ג, הנה שם הוא אצילות דכללות. ואת עולם הנקודים אינו מחשיב מטעם השבירה שהיתה בו, ובלאו הכי בא הנקודים לתיקון בתוך האצילות. ומפרסא ולמטה, עומדים ג' העולמות בי"ע דכללות.

קפז) וממש על דרך הנ"ל, מתחלקת כל מדרגה דפרמי פרמיות שבכל עולם מאבי"ע, לראש ואבי"ע, ואפילו בחינת מלכות דמלכות שבעשייה: כי נבחן בה ראש ונוף, והראש יהיה כתר וא"ק של מדרגה זו, והנוף נחלק לחזה ומטבור וסיום רגליו. והפרסא שמתחת האצילות של אותה המדרגה, עומדת בהחזה שלה, ומסיימת

לוח השאלות

הצגנו כאן לוח השאלות על הפתיחה, למען לאפשר להמעיין לנסות עצמו לדעת, אם מבין וזוכר מה שלמד בהפתיחה. בסוף כל שאלה מסומנת האות, ששם מתבארת התשובה עליה.

- (א) מהו כל החומר של הבריאה המחודשת? (אות א)
- (ב) מהם אור וכלי האמורים בהע"ס? (אות ב)
- (ג) למה נקראת הע"ס רק בד' הספירות חו"ב תו"מ, ואיך הן עשר? (ג)
- (ד) מהו החיוב להתחלקות כל נאצל לע"ס? (ה)
- (ה) מהו ההפרש מעולם לעולם בד' העולמות אבי"ע? (ו ח ט י)
- (ו) למה נבחן עולם אצילות שכולו אלקות? (ו)
- (ז) איך יצאה הנשמה ונבדלה מאלקות לבחינת נשמה? (ז)
- (ח) מה הפירוש של זווג דהכאה, מהמסך עם אור העליון? (י"ד)
- (ט) איך נאצלו כלים חדשים מבחי' רצון להשפיע? (ט)
- (י) למה נבחנת העביות דרצון לקבל גם בכלים החדשים? (י"ח)
- (יא) מהו הגורם שיצאו הפרצופין זה למטה מזה? (כב)
- (יב) למה נקראים הכלים ממעלה למטה כח"ב תו"מ? (כד)
- (יג) למה נקראים האורות ממטה למעלה נרנח"י? (כד)
- (יד) למה יש ערך הפכי תמיד מהכלים לאורות? (כה)
- (טו) מהו ההפרש מראש הפרצוף לגופו? (כו)
- (טז) איך יצאו ה"פ א"ק בראש וגוף זה למטה מזה? (כז כח)
- (יז) במה נעשה א"ק לקו דק ואינו ממלא כל החלל בעוביו? (ל"א)
- (יח) במה נפסקת הארת א"ק ממעל לנקודה דעוה"ז? (ל"א)
- (יט) מה שיעור גדלו של או"מ דא"ק על או"פ? (ל"ב)
- (כ) איך ובמה נתהווה האו"מ דא"ק? (ל"ב)
- (כ"א) למה האו"מ והאו"פ קשורים בכלי אחד? (ל"ג)
- (כ"ב) מה פירושה של הבטישה של האו"מ והאו"פ זב"ז? (ל"ד)
- (כ"ג) איך עולים המסך והרשימות דגוף לפה דראש? (ל"ז)
- (כ"ד) מה גרם להתחנות שיצא מפה דעליון למקומו עצמו? (ל"ט)
- (כ"ה) למה כל תחתון חסר הבחינה אחרונה מהבחינות דעליון שלו? (מ)
- (כ"ו) במה נבדל התחתון מעליונו להיות נחשב לבן ותולדה שלו? (מ)
- (כ"ז) מה הפירוש של רשימו דהתלבשות ורשימו דעוביות? (מ"ב)
- (כ"ח) למה יוצאות ב' קומות דו"נ בכל ראשי הפרצופים? (מ"ג)
- (כ"ט) למה נחשב כל פרצוף על קומת הנוקבא, ולא על הדכר? (מ"ד)
- (ל) מה הפירוש של טנת"א? (מ"ח מ"ט)
- (לא) למה קומת הטעמים היא רחמים וקומת הנקודות דין? (מ"ח)
- (לב) למה מתחלק כל פרצוף בג"פ ע"ס - רת"ס? (נ)
- (לג) למה כל תחתון מלביש בדיוק מחזה ולמטה דעליון? (נ"ג)
- (לד) מהו ההפרש מצמצום א' לצמצום ב'? (נ"ז)
- (לה) למה לא יכלו העולמות להתקיים בצמצום א'? (נ"ז)
- (לו) איזהו עיקר הריחוק שיצא בצמצום ב'? (נ"ז נ"ח)
- (לז) מה פירושו של צמצום נה"י דא"ק, ומה גרם לו זה? (ס)
- (לח) למה לא ילבישו הנקודים מפה ולמטה דס"ג דא"ק? (ס"ב)
- (לט) מהי מהותה של הפרסא שמתחת האצילות? (ס"ז)
- (מ) מאין נעשו ג' המקומות להעולמות ביי"ע? (ס"ז)
- (מ"א) מהו הגורם לב' יציאות: קטנות וגדלות, בכל פרצוף? (ע"א)
- (מ"ב) למה אינו נוהג קטנות וגדלות בפרצופי א"ק? (ע"א)
- (מ"ג) למה יצאו דו"נ בג"ר דנקודים שהם כתר ואו"א? (ע"ד)
- (מ"ד) למה אין הכתר דנקודים מתפשט לז"ת? (ע"ד)
- (מ"ה) מה גרם בקיעת המדרגות בנקודים? (ע"ו)
- (מ"ו) מה גרם ליציאת פנים ואחורים בנקודים? (ע"ו)
- (מ"ז) למה יש בכל מדרגה פנים ואחורים מלובשים זב"ז? (ע"ז)
- (מ"ח) מהו המקור של עלית מ"ן? (ע"ז)
- (מ"ט) מה הסבה ליציאת המוחין דגדלות? (ע"ט)
- (נ) מהו האור, המעלה אח"פ דכלים וג"ר דאורות? (ע"ט)
- (נ"א) מהי עלית ה"ת לנקבי עינים וירידת אח"פ למטה? (ע"ה)
- (נ"ב) מהו ההפרש מבין שמות הספירות גו"ע ואח"פ לכח"ב תו"מ? (ע"ה)
- (נ"ג) למה חסד וגבורה וש"ע דת"ת הם כלים דפנים? (ע"ה)
- (נ"ד) למה ב"ש דת"ת תחתונים ונהי"ם הם כלים דאחורים? (ע"ה)
- (נ"ה) מה הם האורות המכונים חולם שורוק חיריק? (ע"ט)
- (נ"ו) למה נשברה נקודת החיריק עם יציאתה בנקודים? (צ)
- (נ"ז) למה נתקנה החיריק מתחת לאותיות? (צ"א)
- (נ"ח) איך עלו הז"ת למ"ן לג"ר דנקודים? (צ"ג צ"ד צ"ה)
- (נ"ט) מהי ספירת הדעת שנתחדשה בנקודים? (צ"ח)
- (ס) למה לא נתוספה ספירה להע"ס עם יציאת הדעת? (ק)
- (ס"א) מהי קומתו דפרצוף הטעמים ראש וגוף, בנקודים? (ק"ד)
- (ס"ב) מהי קומתם דפרצופי נקודות ראש וגוף, בנקודים? (ק"ד)
- (ס"ג) מהו מלך הדעת דנקודים, ומהי קומתו? (ק"ז)
- (ס"ד) מהי הסבה לשביה"כ? (ק"ה)
- (ס"ה) למה הגדלות דנקודים אינה עיקר בהם אלא תוספת? (ע"ב)
- (ס"ו) מה הם שמונה הקומות, דאו"א ודישסו"ת, בנקודים? (ק"י)
- (ס"ז) מה ההפרש מהמ"ה דנקודים להמ"ה החדש? (ק"יג)
- (ס"ח) מה ההבדל בין פרצוף לעולם? (ק"טו ק"טז)
- (ס"ט) מה הם עיבור א' ועיבור ב'? (קכ"א קכ"ב)

לוח השאלות

שעג

- ע** מה הם עיבור יניקה וגדלות? (קכא-קכב)
- עא** איך יצאו ה' הקומות זלמ"ז באצילות? (קכב עד קכט)
- עב** כיצד הוא סדר התלבשות דה"פ אצילות? (קכב-קכט)
- עג** כיצד הם המ"ה וב"ן בכל פרצוף דאצילות? (קכט-קלג)
- עד** מה הם ב' המינים ביציאת מוחין דגדלות? (קלד-קלה)
- עה** מהו ההפרש מהשלמת התחתון בעליון, לבין במקומו עצמו? (קלה-קלח)
- עו** מאיזה מין השלמה הם ה"פ הקבועים באצילות? (קלח)
- עז** מהו השיעור קומה בגופין דא"ק ובגופין דאצילות? (קלט)
- עח** למה נשלמים העולמות בג"ר רק בדרך עליה (קמב-קמג)
- עט** מה הם ז' העיקרים הנבחנים בכי"ע? (קמד-קנד)
- פ** למה מתגדלים העולמות עם השגת מוחין דצדיקים? (קסא-קסב)
- פא** מהו סדרם דג' עליות כוללות שבזמן הזה? (קסג-קעו)
- פב** כיצד מלבישים ה"פ אצילות לה"פ א"ק בכל עליה? (קסג-קעו)
- פג** כיצד הם ד' מילואים של השם הוי"ה: ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן? (קפא)
- פד** מה הם ד' חלקי הפרצוף? (קפ)
- פה** מהו הפירוש של הכינויים: פה, חזה, טבור וסיום רגלין? (קפא)
- פו** מה הן הוראת הכינויים דע"ס בשם כתר ואבי"ע? (קסג)
- פז** מיהו הגורם להתחלקות הפרצוף בכתר ואבי"ע? (קסד)

אור שלום - עקרי הפתיחה

ג. בינה: היות שהאור בא מהמשפיע, נכלל באור הזה כח השפעה. ולכן חכמה בסופה רוצה בהשתוות הצורה, היינו לא להיות מקבל אלא משפיע. וברוחניות יש כלל: כל חידוש צורה נק' בחי' חדשה. לכן בחי' זו נקראת בשם בפני עצמה - בינה, שהיא בחי' דעביות. (ש' - אם השתוקקות הבינה היא להשפיע, א"כ מדוע נקראת ב' דעביות, אדרבא צריכה להיות זכה יותר מבחי' דעביות! ? ת' - תרצתי זאת במשל: אדם נותן לחבירו מתנה, והוא מקבלה. אח"כ מתישב בדבר, ומחליט שלא כדאי לו לקבל, לכן מחזיר את המתנה. לכתחילה היה תחת שליטתו והשפעתו של הנותן, לכן קיבל. לאחר שקיבל, הרגיש שהוא המקבל, והרגשה זו גורמת לו להחזיר את המתנה. נמשל: בבחי' א קיבל מטעם שליטת הנותן, אולם עדיין לא הרגיש שהוא המקבל. וכשהתבונן והרגיש שהוא המקבל, הפסיק לקבל, וזוהי בחי' ב. היינו, בבחינה זו הרגיש שהוא המקבל, ולכן רוצה להשפיע לנותן.⁸⁷² וע"ש זה נקראת בחי' ב - בינה, ע"ש שהתבוננה בזה שהיא המקבלת, ולכן רצתה להשפיע, וע"כ גם למדנו שתחילת העסק הוא מבינה ולמטה). ולמדנו, האור שמתפשט בזמן שהתחתון רוצה בהשתוות הצורה הוא אור דחסדים, והוא האור המאיר בבינה.⁸⁷³

ד. ז"א: בינה בסופה קיבלה כמין דחף פנימי, הנובע ממטרת הבריאה, שעליה לקבל! היות ומטרת הבריאה לא היתה שהנבראים יעסקו בהשפעה. ומצד שני היא רוצה גם בהשתוות הצורה ובהשפעה. לכן עשתה פשרה: היא תקבל חסדים, והארה מאור החכמה. וזה נק' בחי' ג דעביות, היות ועוסקת כבר בהמשכת חכמה. אולם עדיין נמצאת בה בחי' החסדים כנ"ל, לכן נק' "זעיר אנפין". החכמה נקראת פנים, בס' "חכמת אדם תאיר פניו", אולם את אור החכמה הזה מקבלת בבחי' "זעיר", היינו במידה קטנה מאד. ברם, בחי' זו עדיין אינה נק' כלי, היות ואם מסוגל להשפיע, ומאור החכמה לקבל רק הארה, סימן הוא שההשתוקקות לקבל אינה בשלימות, שהרי יש לו כח גם לעסוק בהשפעה.⁸⁷⁴

ה. מלכות: בחי' ג בסופה מקבלת דחיפה מלמעלה מצד "רצונו

תחילת הלימוד היא אודות הבחינה שנקראת: "הקשר שיש בין הכורא לנבראים", היות ואודות הכורא עצמו לא מדברים ואין בו השגה, אלא "ממעשיך הכרוך", היינו כל ההשגה היא רק בפעולות הנמשכות ממנו לנבראים. הקשר הזה מכונה גם "מטרת הבריאה", והשיגו הקדמונים שרצונו ומטרתו ית' היו להטיב לנבראיו. לכן מבחי' זו מתחיל סדר ההתפתחות עד שמגיע לנשמות, ששורשם היא נשמת אדה"ר, הנמשכת מפנימיות עולמות ב"ע.

ונדבר על דרך הציור: כשרצה להטיב לנבראיו, רצה לתת להם מאה קילו תענוג, לכן היה צריך לברוא נבראים שירצו לקבל זאת. ולמדנו - הרצון לקבל הנאה ותענוג הוא כל בחינתו של הנברא, ועל שמו נקראת הבריאה "יש מאין". ובראו זה, בכדי שתתקיים מחשבתו שרצה להנות לנבראיו כנ"ל.

ובכדי שיוולד הרצון לקבל, מוכרח להיות סדר התפתחות של ד' בחינות. והוא, משום שאין אדם יכול להנות רק לפי שיעור ההשתוקקות שלו להדבר, לכן אנו מכנים את הכלי בשם רצון לקבל ובשם השתוקקות. היינו, שלפי גודל החסרון, כך גודלה של ההשתוקקות למלאות את החסרון. והנה להוצרות של השתוקקות ישנם ב' תנאים: א. שידע למה להשתוקק. דאין אדם יכול להשתוקק לדבר שאף פעם לא ראה ולא שמע. ב. שלא ימצא אצלו הדבר שאליה הוא משתוקק, כיון שאם כבר השיג את חפצו נאבדת ההשתוקקות. ולהשגת ב' תנאים אלו יצאו ד' בחינות ברצון לקבל, ועם שורשם הם ה' בחינות. ובחי' החמישית נקראת כלי המוכשר לקבל הנאה ותענוג.⁸⁷⁰

וזה סדרם:

א. כתר: הוא "רצונו להטיב לנבראיו", והוא בחי' השורש.

ב. חכמה: "רצונו להטיב לנבראיו" ברא "יש מאין" - חסרון, ובראו אותו ביחד עם האור. היינו, השפע, והרצון לקבל את השפע, באו ביחד. וזהו משום שהרצון אינו יודע עדיין מה לרצות, לכן נולד ביחד עם המילוי. אולם אם יש לו את המילוי, אין לו השתוקקות למילוי, כנ"ל בתנאי ה'ב'. ובחי' זו נקראת בחי' א דעביות.⁸⁷¹

הערות וביאורים

מטעם שנולדה עם האור. אבל התנאי השני עדיין חסר, מכיון שלא יכולה להוציא השתוקקות בזמן שהכלי מלא אור, ולכן השלב הבא הוא לגרום לסילוק האור.

(872) נמצא, הבינה נבחנת ליותר עביות מן החכמה, מטעם שהכלי דחכמה עדיין לא הרגיש כלל שמקבל, משא"כ הכלי דבינה מרגיש את העביות שבקבלתו, עד כדי כך, שמתעורר להפסיק את הקבלה, וע"ש זה נבחנת עביות יותר גדולה בבינה.

(873) נמצא, בתחילה התחתון מקבל ללא הרגשה של קבלה, אלא נולד עם האור כנ"ל. ובשלב מסוים האור גורם לו להתבונן, ולחוש שהוא מקבל, בניגוד לעליון שהוא המשפיע, וכן האור גורם לו לרצות להיות משפיע דוגמת העליון, וכאשר האור מתחיל לפעול בו פעולות אלו, אז נחשב זה כבר לבינה. נמצא בכינה נעשה סילוק האור, ועי"כ ניתנה הזדמנות לכלי להתחיל להשתוקק אחר האור, דהיינו להשיג את התנאי ה'ב'.

(874) הנה הדחף שיש בבינה לקבל, נובע מכך ש"אור החכמה הוא עצמותו וחיותו של הנאצל", ולכן אינו יכול להיות בלעדיו, ומחמת ענין זה המוגדר כמטרת הבריאה, לכן החלה בינה בסופה להרגיש חסרון אחר אור החכמה. אבל כיון שעדיין יש בתוכה את המרווח ותשומת הלב לעסוק גם בהשפעה, זהו סימן שחסרונה לקבל אינו

(870) אולם יל"ש: באם הבחי' החמישית שבה נשלמו ב' התנאים מקבלת את אורו יתברך, א"כ צריכה להאבד ההשתוקקות, ובאין ההשתוקקות שוב צריך להאבד התענוג, וא"כ מה הועילו חכמים בתקנתם? תשובה לשאלה זו עונה לעיל ב"פתיחה" אות ד' וז"ל: "אחר הסתלקות האור מן הכלי, הוא מתחיל להשתוקק מאד אחריו, וההשתוקקות הזאת קובעת ומחליטה את צורת הרצון לקבל כראוי, ואח"כ כשהאור חוזר ומתלבש בו, הם נבחנו מעתה לב' ענינים נבדלים, כלי ואור, או גוף וחיים". עכ"ל, עש"ה. דכיון שנקבעה בו השתוקקות לאור, א"כ אפילו שהאור חוזר ומתלבש בו, כיון שיש בכלי רושם מן ההשתוקקות, לכן אין הרגשת התענוג נאבדת. והנה תשובה זו היא התשובה לשאלה לגבי הבחי' החמישית, שהיא בחי' המלכות, ללא תיקוני קדושה. אבל באם נביט במערכת הקדושה, אפשר להוסיף נקודה נוספת: כאשר הקבלה היא מתוך רצון להנות את עצמו, אזי באמת היא מסתיימת, כפי הכלל שאומר רבינו הק' "השביעה מכבה את התענוג". אבל באם הקבלה היא על בסיס של השפעה, דהיינו שאינו מקבל בכדי להנות לעצמו, אלא בכדי להנות לעליון, אז הקבלה נהפכת להיות אין סופית, מטעם שכל מגמתה להנות לעליון, ובענין השפעה אין סוף.

(871) נמצא, תנאי אחד התקיים - שמכאן ואילך יודעת מה לרצות,

אור שלום

וברוחניות יש כלל - כל חידוש צורה זו בחי' חדשה. אי לזאת יש להבחין ב' מצבים: א. שבחי' קיבלה את כל האור, בכלי שנק' השתוקקות, ונק' "ממלא כל המציאות", וכן נק' עולם א"ס. ב. לאחר שרצתה בהשתוות הצורה, נבחן מצב זה לעולם אחר שנק' עולם הצמצום, וממנו נסתלק האור. א"כ כמו שמבחינים שחכמה קיבלה, ובינה החזירה את האור, כמו"כ מלכות נשארה כמו שהיתה בבחינת עולם א"ס, היינו שקיבלה את כל האור, וכעת נבחנת מלכות חדשה שמחזירה את האור.⁸⁷⁶ וצריכים לדעת שבמצב הא' שנק' א"ס היה "הוא ושמו אחד", היינו האור והכלי היו בחי' אחת, ורק לאחר הצמצום נעשה היכר של ד' בחי' או ע"ס, משום שנסתלק מהן האור.⁸⁷⁷

ובצמצום הזה הסתלק האור מכל הע"ס. ולכאורה הוא תמוה - הלא הצמצום היה על בחינת מקבל עמ"נ לקבל שהיא בחי' ד', ולא על שאר הבחינות?! ת' - ג' בחי' הראשונות לא נבחנו לכלים, הן רק גורמות לסדר התפתחות, שבסופו נולד הכלי המכונה מקבל עמ"נ לקבל, והוא נפרד מהמשפיע. משא"כ ג' בחי' ראשונות עדיין לא נפרדו מהמשפיע. לאחר שנולדה מלכות היא השיגה את הגורמים שלה, וקיבלה את האור שלהם. ולפי"ז אי אפשר לומר שלאחר הצמצום האור נשאר בט"ר, שהרי הן אינן כלים. הכלי היחיד הוא מלכות, ואם היא אינה רוצה לקבל, מסתלק כל האור, ואינה מקבלת דבר.

עוד אומר הרב: "הצמצום היה בהשוואה אחת". היינו, בלי הבחן מדרגות. נשאלת השאלה: א"כ, איך אמרנו שנעשה היכר של ד' הבחינות לאחר הצמצום? ת' - נעשה היכר מבחינת סיבה ומסובב, אבל לא היה הבחן מעלה ומטה. מה"פ ברוחניות מעלה ומטה? ת' - בחשיבות. משא"כ סיבה ומסובב אינו מורה על חשיבות. למשל, הגאון מוילנה היה מסובב מאביו. ומי היה חשוב יותר הסיבה או המסובב?⁸⁷⁸

וצריך להבין מדוע לא היה הבחן מעלה ומטה: מלכות קיבלה את האור "דממלא כל המציאות", וזה לא נבחן לחסרון ולמטה בחשיבות. א"כ היתה יכולה להשאר במצב הזה, אלא שמחמת בחירה עשתה את הצמצום. וזה שרוצה הרב לרמז באומר, שהצמצום היה בהשוואה אחת, היינו שמלכות לא היתה מטה בחשיבות, אלא שמחמת בחירתה נעשה הצמצום. משא"כ לאחר מכן, שמלכות אינה מקבלת מחמת איסור, נעשית בחי' מטה בחשיבות. ומה שיותר רחוק מן המלכות נעשה מעלה בחשיבות, ומה שיותר קרוב למלכות נק' מטה בחשיבות. **לאחר** הצמצום נשארו כלים ריקנים, ובתוכם רשימות מהאור שהיה להם. ומכונים ע"ס דעיגולים הנמצאים בעולם הצמצום.

הערות וביאורים

(877) נמצא, בא"ס הנכרא הוא בבחי' האור העליון ממש, ואינו מרגיש את עצמותו. והגם שכלול מד' בחינות, אין זה מורגש אצלו כלל, מטעם שהאור העליון ממלא אותו, ומרגיש רק את הרגשת האור העליון. אבל לאחר הצמצום, כאשר האור מסתלק, אז מתגלות ד' הבחינות שבמלכות.

(878) נמצא, הצמצום נעשה בהשוואה אחת, היינו לא מתוך אי אלו הבדלי חשיבות בין הספירות. והיה זה מטעם שהמלכות עצמה היתה עיקר הכלי המקבל את אורו יתברך, מצד רצונו להטיב לנבראיו. והיתה יכולה להמשיך לקבל את האור, אלא שבחירה בהתעלות יתרה להשוות צורתה למאצילה, ולכן לא שייך שיהיו הבחני חשיבות במדרגות המצומצמות. אבל הבחנים של סיבה ומסובב כן נעשו, דהנה מכיון שהאור נסתלק, ניכרות תכונות הספירות, וניכרים הקשרים שביניהן.

להטיב לנבראיו" - שעליה לקבל בהרחבה, היות ומטרת הבריאה לא היתה שהתחתונים יקבלו ב"זעיר אנפין". לכן ההתעוררות הזו גורמת במלכות, שיהיה לה רצון וחשק לקבל את אור החכמה, כפי שהאיר בבחי' א", שהיה לה את כל אור החכמה. אולם ההבדל בין בחי' א' לבחי' ד' הוא: שבבחי' א"א לומר שנהנית מאור החכמה, היות ועדיין לא היתה לה השתוקקות וחסרון, שהרי השפע והכלי באו בבת אחת, משא"כ בחי' ד' משתוקקת אחר אור החכמה, בזמן שאין לה אותו, לכן כשמקבלת מרגישה את ההנאה והעונג הבאים ע"י מילוי חסרונה. ובחי' זו בלבד נק' כלי, היות ורוצה אך לקבל, משא"כ כל הבחינות שלפניה נקראות אור בלי כלי.

ובחי' ד' הזו כשמקבלת את האור, מכונה מצב זה בשם עולם "אין סוף". וכן מכונה "ממלא כל המציאות". ואם ברוחניות עסקינן שאין זמן ואין מקום, מה"פ "ממלא כל המציאות"? ת' - נחזור לציור שציירנו בתחילת החזרה: ע"ד משל השי"ת רצה לתת לנבראיו מאה קילו תענוג, לכן היה צריך לברוא בנבראים מאה קילו רצון לקבל וחסרון, כנגד התענוג. ובזמן שמאה קילו חסרון קיבלו את מאה קילו המילוי, נק' זה "ממלא כל המציאות", היינו שלא נשארה מציאות של חסרון שלא נתמלאה.

כעת נפרש מה פירוש השם "מלכות דא"ס": מלכות הזו שמשתוקקת לקבל שפע בכדי למלא חסרונה, ונקראת בשם "מקבל עמ"נ לקבל", שפירושו מקבלת עמ"נ למלא חסרונה, עשתה בשלב מאוחר יותר צמצום וסוף, שלא תשתמש בכלי זה. משא"כ במצב הראשון שאנו עוסקים בו, עדיין לא עשתה סוף וסיום, לכן נק' מצב זה בשם "אין סוף".

למדנו: חכמה בסופה לאחר שקיבלה את השפע, נתעורר בה רצון להשפיע, כפי שהמאציל רוצה להשפיע. כמו"כ לאחר שמלכות קיבלה את האור, ובאור יש כח של השפעה, נתעורר בה כתוצאה מזה רצון להשפיע. בינה רצתה להשפיע, אבל דרכה לא הצליחה, משום שבדרכה חסר ענין מטרת הבריאה. ומה שקיבלה אחר כך הארה בז"א, גם זה לא הספיק, משום שרצונו להטיב לנבראיו היה בהרחבה ולא בז"א, א"כ אין מלכות יכולה לבוא להשתוות הצורה וגם לבוא למטרת הבריאה? וכאלו המציאה המצאה חדשה: היא תקבל הכל, אולם לא כמו בא"ס שהיה בעמ"נ לקבל, אלא בעמ"נ להשפיע. א"כ מצד אחד תקיים את מטרת הבריאה שהיא "להטיב לנבראיו", שהרי תקבל, ומצד השני כוונתה תהיה בעמ"נ להשפיע, שהיא השתוות הצורה.

בזמן שמלכות הזאת אמרה שלא רוצה לקבל בעמ"נ לקבל, נבחן שכאלו החזירה את האור, ומצב זה מכונה **צמצום**.⁸⁷⁵

מקסימלי, כי אדמו"ר זצ"ל אמר כלל: בזמן שאדם תאב תאוה אמיתית, אין לו אפשרות לחשוב על שום דבר בעולם, חוץ מנשוא תאוותו. ובאם יש באפשרותו לחשוב על עוד דברים, זהו סימן שהתאוה חלשה.

(875) נוקט בלשון "כאילו", היות והאור העליון איננו בחינה גשמית שניתן להעברה ממקום למקום, אלא כיון שהתחתון אינו רוצה לקבל, ממילא אין לו כלי להרגשת האור, ונבחן "כאילו" החזיר את האור.

(876) נמצא, כפי שבחכמה לא היה הרגש של קבלה, כך במלכות דא"ס אין הרגש קבלה. וכפי שבבינה כבר היה הרגש הקבלה, עד כדי כך שייסר אותה, והיתה מוכרחה לדחות את האור, כך גם במלכות דעולם הצמצום יש הרגש של קבלה, עד כדי כך שמשנה את מצבה, ומחליטה לצמצם את קבלתה. ולכן כותב (פתיחה לפנים מאירות) שדחיית אור החכמה ע"י הבינה היא שורש הצמצום שבמלכות.

אור ש"ז

מקבל בעמ"נ לקבל. וזהו כלל: אשר בכל המדרגות מלכות לא נשתנה שמה, והוא: מקבל בעמ"נ לקבל. והאור שלה הוא אר"ח, היינו שהיא רוצה להשפיע לעליון.⁸⁸⁰

בזמן שנמשך האור אל המלכות, היא עשתה זווג דהכאה. היינו, עשתה מסך שפירושו סיום על האור, ועשתה חשבון. ע"ד משל: היא משערת בעצמה, אשר רק עשרים אחוז מהאור היא יכולה לקבל בעמ"נ להשפיע, ולכן את חלק האור הזה היא מחליטה להלביש (הלבשה = קבלה). אולם בשמונים אחוז היא מרגשת שהתענוג גדול מדי, ואם תקבלם יהיה זה בעמ"נ לקבל, לכן מחליטה שאת חלק האור הזה - לא תקבל. ומהו ההבדל בין צמצום למסך? צמצום הוא מחמת בחירה, כפי שלמדנו שלמלכות היה את כל האור, ובחירה שלא לקבלו. מסך הוא שליטת העליון עליו, היינו אפילו שהתחתון ירצה לקבל, העליון לא יתן לו.

ופירושו המושג "זווג דהכאה" הוא: בגשמיות, כאשר אנשים חלוקים בדעותיהם באים לפעמים לידי הכאה. וברוחניות ב' דברים המנוגדים זל"ז, נק' שמכים זב"ז. ומהי המחלוקת? העליון שרוצה להטיב לנבראיו, מעורר בתחתון רצון לקבל את כל האור. אולם התחתון חפץ דוקא בהשתוות הצורה, לכן לא רוצה לקבל כלל. וזוהי ההכאה שנעשית בין העליון לתחתון.

לבסוף משתוים זה עם זה, ונעשה יחוד וזווג ביניהם. היינו, התחתון מקבל את האור, כפי שהעליון רוצה, אולם רק כמה שיכול לכוון בעמ"נ להשפיע, כפי שהתחתון רוצה.⁸⁸¹ א"כ יש כאן ב' דברים: א. השתוות הצורה. ב. קבלת האור. אולם הזווג יתכן, רק אם לפניו נעשתה הכאה. משום שאם לא היתה הכאה, אלא שהתחתון רוצה לקבל את האור, זוהי הפכיות ופירוד מהבורא.⁸⁸²

והנה תהליך זה של זווג דהכאה מכונה ראש. ראש פרושו שורש. היינו, בחינת בכח, שצריכה לתהליך של הוצאה לפועל. ומציאותו של הראש היא משום שיש סוף, היינו שאסור לקבל עמ"נ לקבל. לכן המלכות מוכרחת לעשות חישוב שנק' בחי' ראש, לפני שמקבלת בפועל. (וע"ז נבין דברי הרב בתחילת תע"ס: "דע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים היה אור א"ס פשוט ממלא כל המציאות, ולא היה לו לא בחי' ראש ולא בחי' סוף וכו'". והוא משום שבא"ס עדיין לא נעשה איסור לקבל, לכן תיכף קיבלו. משא"כ כעת, שנעשה סוף, אז יש להבחין בין ראש שהוא בכח לבין גוף שהוא בפועל).⁸⁸³ ואח"כ מקבלת בפועל. היינו, העשרים אחוז שמקבלת בעמ"נ

ונקראים עיגולים, להורות שאין בהם ענין מעלה ומטה כנ"ל, כפי שהוא בעיגול הגשמי. והיות ומלכות היא הפועלת משום שהיא הכלי האמיתי, לכן מלכות דעיגולים חזרה והמשיכה את האור, בכדי לקבלו בעמ"נ להשפיע כנ"ל.

כאן לומדים כלל חדש: מה שהיה רצון (בחירה) בעליון, נעשה חוק מחויב בתחתון. א"כ כעת אסור לה לקבל. אמרתי משל ע"ז: ערב ר"ח הוא זמן שאומרים תפילת יום כיפור קטן, ומתעוררים לתשובה. לפעמים אדם מהרהר - אולי כדאי לצום ביום זה ג"כ. חובה לצום - אין. איסור על האוכל עצמו - ג"כ אין. א"כ הבחירה בידו. בסופו של דבר האדם מכריע ומחליט שאכן יצום. אם אחר כך רוצה לחזור בו ולאכול, הדין הוא: שכבר שורה איסור עליו לאכול, משום "בל יחל דברו" שהוא ענין נדר. רואים אנו שבתחילה לא היה שורה שום איסור על האוכל, ולאחר שבחר והחליט לא לאכול, כבר שורה איסור על האכילה. נמשל: בתחילה מלכות לא רצתה לקבל מחמת בחירה, אולם כעת כאשר ממשיכה את האור בחזרה, כבר יש איסור על קבלת האור. ואם יש איסור, כבר יש בחי' מעלה ומטה בחשיבות. ולכן המשכה זו מכונה בשם "קו שנמשך מא"ס ממעלה למטה".⁸⁷⁹

עוד למדנו - שהעיגולים למרות שהמשיכו את האור, אינם מקבלים אותו אלא מהקו. וצריכים להבין את סיבת הדבר: כל צורה חדשה ברוחניות היא בחי' חדשה. לכן ישנם ב' מיני כלים: א. כלים שאין בהם איסור לקבל. ב. כלים שנמשכו כעת עם המשכת האור, ומלכות שלהם נקראת מלכות דיושר, שעליה כבר שורה איסור לקבל, משום הכלל: מה שרצון בעליון נעשה חוק מחויב בתחתון. ולומדים שהעיגולים צריכים לקבל אור ממה שהמשיכו כעת בחזרה, האור הזה כבר נק' קו, כבר יש בו מעלה ומטה בחשיבות, ואור אחר - אין. וזה"פ שהעיגולים אין להם אור אלא מהקו. אולם יחד עם זה ההבדל בין מלכות דעיגולים לבין מלכות דקו הוא גדול: מלכות דעיגולים היה לה האור מבחינת "ממלא כל המציאות", ואילו מלכות דיושר אף פעם לא היה לה אור, ואף פעם לא יהיה לה אור, בכלי שלה שנק' מקבל עמ"נ לקבל.

עד כאן דיברנו אודות ג' מצבים: א. הרצון לקבל שנברא בעולם א"ס, וקיבל את כל האור. ב. בעולם הצמצום ניכר שצריכים לתקן את הרצון לקבל מטעם קישוט. ג. בקו ניכר שצריכים לתקן את הכלי מטעם חסרון, אחרת אין האור מתפשט אליו.

ונדבר כעת מענין הקו: כבר למדנו שהקו יש בו מעלה ומטה בחשיבות, משום שעל מלכות דקו שורה איסור לקבל, היות והיא בחי'

הערות וביאורים

והאור"ח.
881) וזה דומה לב' כתובים המכחישים זא"ז, עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם, היינו שעושה פשרה - כל אחד מקבל חלק ממה שרצה, ומוותר על חלק ממה שרצה.

882) בדרך כלל כאשר האדם ניגש לקבל, זהו רק מטעם שהרצון לקבל שלו מביא בפניו באופן נחרץ, שענין הקבלה הוא רצון הבורא, ואסור להתנגד לבורא, ובזה קונה אותו הנחש הקדמוני לחלקו. אלא האדם צריך לומר: אני מכיר את הנחש הקדמוני שלי, וזה שבא אלי בשם ה', אינו עושה עלי שום רושם, כי אני יודע שאם אקבל לא יהיה זה מטעם שזהו רצון הבורא, אלא מטעם שזהו רצוני, וענין רצון הבורא הוא רק מסוה של הנחש הקדמוני, ולכן אסור לי לקבל. כי בזמן שהאדם מקבל מצד תועלת עצמו, אזי נעשה נפרד מהבורא, משום שבבורא אין ענין של קבלה לתועלת עצמו, אלא רק ענין של השפעה. 883) פירושו: משום שלא היה סוף על הרצון לקבל עמ"נ לקבל, לכן לא היה צורך בראש, דהיינו בתכנון. כי רק היכן שאסור לקבל עמ"נ לקבל, אדם צריך לתכנן את צעדיו, שלא יהא נכשל.

879) לקו בגשמיות יש מעלה ומטה, וזה מסמל שבהמשכת האור החדשה שנעשתה בעולמות, כבר יש מעלה ומטה בחשיבות. דהגם שצמצום האור נעשה ע"י המלכות מתוך בחירה, וע"כ לא גרם להבחנה חשיבות בין הספירות, מ"מ לאחר המשכת האור החדשה, כבר אסורה המלכות לקבל את האור, מכח מה שנעשה מתוך בחירה במצב הקודם. אי לזאת ניכרת המלכות כעת כפחות חשובה מכל הספירות, שהרי בה הרצון לקבל הגדול. וממילא כל ספירה שיותר רחוקה מצד סיבה ומסובב מן המלכות נבחנת ליותר חשובה, כי ככל שיש בספירה פחות רצון לקבל עמ"נ לקבל, היא נבחנת ליותר זכה וליותר קרובה למאציל. 880) משל למה הדבר דומה: לאדם שיש בו תאוה גדולה, וע"כ יש לו ב' אפשרויות של תענוג: א) לקבל בתוך התאוה הגדולה. ב) לא לקבל בתוך התאוה, מטעם שזהו רצון המלך. ואז יש לו תענוג, מטעם שכשהקטן משרת את הגדול מרגיש תענוג בזה. נמצא, לאדם אסור לקבל תענוג בתוך הרצון לקבל שלו, אבל באם אינו מקבל, למרות שמאד רוצה, ומיחד הדבר לעשות רצון קונו, אז יש לו תענוג, וזהו המכוון במה שאומר שלמלכות אין אר"י, אלא אורה הוא המסך

אור שלום

נשאלת השאלה - מה הרויח האו"ם שרוצה להאיר מטעם מטרות הבריאה, ורוצה שהמסך יקבל יותר, הלא נעשה לכאורה ההיפך מרצונו, היינו שהמסך הפסיד אפילו מה שהיה לו?!

ת' - כל המדרגות שנתגלו בזמן ההסתלקות אינן שיריים ממה שהיה לו בתחילה, שהרי יש כלל: "אין לך חידוש אור שלא יהיה נמשך מא"ס ב"ה", היינו, כל בחי' שמתגלה היא בחי' חדשה, ונמשכת מן האו"ם. א"כ בתחילה לא היה יכול לקבל אפילו משהו יותר, אבל כעת לאחר שנסתלקה הבחי"ד, כבר יכול לקבל יותר, היינו מבחי"ג. וזה"פ שע"י הביטוש נעשו כלים. היינו, לפני הביטוש לא היו לו יותר כלים לקבל, משום שקיבל את מירב מה שיכול לכוון בעמ"נ להשפיע. אבל לאחר הביטוש שנודרך המסך דבחי"ד, כבר יש מקום לקבל בבחי"ג, והוא משום שנסתלק מבחי"ד ואין לו כלום. וכשנסתלק מבחי"ג יכול לקבל בבחי"ב.

אבל עדיין נשאלת השאלה: מהו הרווח, הלא בכל פעם מקבל פחות? ת' - אין העדר ברוחניות. פירוש: כל מה שנתגלה - נשאר, אלא התחתון אינו רואה זאת. ואינו יכול להנות מזה כעת, רק מההווה. לאחר שתיגמר העבודה, יתגלו כל האורות בפעם אחת. ולפי"ז בסופו של דבר - הרויח.

אאמו"ר זצ"ל אמר משל ע"ז: שני אנשים היו בצעירותם חברים, ולאחר מכן נפרדו דרכיהם: אחד נעשה מלך, והשני נעשה עני מרוד. לאחר שנים שמע העני שחבירו נעשה מלך, לכן החליט לנסוע אליו למדינתו, ולבקש ממנו עזרה. ארז את מטלטליו ונסע. כשנפגשו סיפר למלך את מצבו הדחוק. נגע הדבר לליבו של המלך ואמר לחבירו - אתן לך מכתב לשר האוצר שלי, כדי שיתן לך רשיון להכנס לאוצר למשך שתי שעות. ובשתי שעות האלו כמה שתצליח לאסוף - שלך הוא. הלך העני עם המכתב לשר האוצר, וקיבל את הרשיון המיוחל. נכנס הוא, איפה, עם קופסתו שהיה רגיל לקבץ בה את הנדבות שקיבל, לתוך אוצר המלך. במשך חמש דקות מילא את קופסתו ויצא החוצה שמח וטוב לב. אולם הממונה על האוצר לקח את קופסתו, ושפך את כל אשר קיבץ. פרץ העני בכי. אמר לו הממונה: קח את קופסתך, ומלא בה כסף אחר. נכנס שוב העני ומילא את קופסתו, ושוב כשיצא החוצה שפך הממונה את כל כספו מן הקופסה. וכך חזר התהליך עד שנגמרו השעתיים. וכשיצא העני בפעם האחרונה החוצה, אמר לממונה: אני מתחנן לפניך - השאר לי את מה שקיבצתי, שכן זמני עבר, וכבר איני יכול להכנס עוד לאוצר. אמר לו הממונה - מה שאספת כעת שלך הוא, וכן כל הכסף ששפכתי לארץ במשך השעתיים. ומה ששפכתי את כספך בכל פעם, הוא מטעם שרציתי להטיב לך, שהרי מלאת את קופסתך הקטנה, ולא נותר לך מקום להכניס בה עוד.

נמשל: בכל פעם שמקבלים איזה חלק מהאור בעמ"נ להשפיע - זה נשאר. אבל אם זה נשאר לא ירצה לקבל יותר, שהרי אין ביכולתו לכוון בעמ"נ להשפיע על יותר ממה שקיבל, לכן מוכרזת המדרגה להסתלק. ובכל פעם הוא מתקן כלי חדש של רצון לקבל בעמ"נ להשפיע. עד שיתוקן הכל, ואז יאירו כל האורות בבת אחת. ונחזור לבאר את ענין הזדככות המסך: ההתפשטות הראשונה שיצאה מפה ולמטה נקראת בשם טעמים, מלשון "וחיך אוכל יטעם".

להשפיע נקראים תוך של המדרגה. ומקום התפשטות האור נק' מפה עד הטבור. ובטבור עומדת מלכות דתוך, שאומרת - מה שאקבל מכאן ואילך, היינו השמונים אחוז, יהיו בעמ"נ לקבל, לכן אינני רוצה לקבל, כדי שלא אבוא לפרוד. ע"כ האור יוצא לחוץ. ובחי' זו נקראת סוף של המדרגה.

בפרצוף הראשון שנק' גלגלתא, המשמש על עביות דבחי"ד, נוהג כל האמור בענין רת"ס. ולמדנו, גלגלתא קיבל את מירב מה שבאפשרותו לקבל בעמ"נ להשפיע, יותר לא מסוגל לקבל. ולעומת זאת במחשבת הבריאה למדנו שהכלי שם קיבל הכל, והוא משום שאת הכלי הנ"ל שנק' מקבל עמ"נ לקבל ברא הבורא, משא"כ בכלי שהתחתון עושה שנק' עמ"נ להשפיע, יש גבול וקיצבה כמה שיכול לקבל.⁸⁸⁴

נמצא לפי"ז, שלשמונים אחוז האור שנשארו מחוץ לפרצוף אין כלי שיכול לקבלם. ולתקן זה נעשה ענין ביטוש פנימי ומקיף. ואלה דברי הרב על ענין זה בחלק ד' (פ"א אות ד'): "והנה בהתחברות האורות פנימים עם האורות מקיפים מחוברים תוך הפה, לכן בצאתם יחד חוץ לפה קשורים יחד, הם מכים זב"ז ומבטשים זב"ז, ומהכאות שלהם אתיליד היות בחינת כלים". פ' - ע"י הביטוש נעשים הכלים. וצריכים להבין: א. מדוע האו"ם והאו"מ מכים זב"ז? ב. מדוע ע"י ההכאה נעשו הכלים? ת' - כבר דיברנו אשר הכאה ברוחניות פרושה: שני דברים המנוגדים זל"ז. אבל צריכים להבין גם מדוע דוקא "בצאתם חוץ לפה" נעשית ההכאה? ת' - בראש המדרגה מתפשט מאה אחוז האור, וחלוקה של פנימי ומקיף אין שם, וזאת משום שרצונו להטיב לנבראיו הוא במאה אחוז. אלא שהתחתון שהוא מוגבל, עושה חשבון ומחליט ע"ד משל - שעשרים אחוזים בלבד הוא מסוגל לקבל בעמ"נ להשפיע, וזהו בראש, בכח. "ובצאתם חוץ לפה", יציאה ברוחניות נקראת גילוי. היינו, מה שהיה בכח מתגלה בפועל, שאז מקבל חלק, וחלק דוחה לחוץ בבחי' או"מ. האו"מ הזה כאלו בא למסך דגוף וטוען: הדרך שאתה נוהג בה, היינו שאתה מחזיק מסך, תודה לי שאינה טובה. שהרי איך תצא לפועל מטרות הבריאה שהיא "להטיב לנבראיו"? מי יקבל את כל האור? ומצד שני האו"ם מסכים עם המסך, שהרי כל מציאות התפשטותו של האור בפנימיות היא ע"י המסך והאו"ם. ומחלוקת דעות הזו נקראת ביטוש או"מ באו"ם, או ביטוש או"מ במסך.

והיות ואלביא דאמת הצדק עם האו"ם, לכן המסך מסכים עמו. כיון שמסכים, כבר לא מסוגל לדחות ולהעלות או"ם, וכבר לא מסוגל לקבל בעמ"נ להשפיע, ולכן האור נסתלק. והמסך נזדכך, היינו שלא מקבל. ומצב זה נק' בחי' דין ואחוריים.

והיות שכל בחי' כלולה מד' בחינות, לכן המסך מסתלק בהדרגה, בתחילה מבחי"ד שבבחי"ד, ואח"כ מסתלק גם מבחי"ג שבבחי"ד וכו', עד שעולה לפה דראש, שהוא המקור שממנו בא המסך דגוף, היינו שהפסיק לגמרי לקבל. ובדרך עליתו משתמש בכל פעם עם עביות יותר קטנה, וממילא מקבל אור יותר קטן בעמ"נ להשפיע. למשל, בעלותו לבחי"א יכול לקבל רק אור דרוח, ובעלותו לבחי' שורש יכול לקבל רק אור הנפש בעמ"נ להשפיע. עד שלא מסוגל לקבל כלל בעמ"נ להשפיע, ומפסיק לקבל כנ"ל.

הערות וביאורים

ההשפעה היא אין סופית, וממילא גם הקבלה היא אין סופית. אבל צריך לומר שאין הנברא יכול לקבל בחינה שהבורא לא הקציב עבורו, אלא אותו תקציב אור, יכול לחדש בכל פעם, בעבודה מחודשת ובחסרון מחודש.

884) מצד אחד ודאי שהבורא יתברך הקציב תקציב אור מסוים לצורך הבריאה, ואין האור אין סופי, מצד שני כתוב - שאם הקבלה היא על בסיס של קבלה, אזי השביעה מכבה את התענוג, והתענוג הוא סופי, משא"כ אם הקבלה היא על בסיס של השפעה, אזי

אור שָׁוִים

מאיר דרך צדדים לכל סביבות זה האדם". היינו, לאו דוקא מכנגד הפנים, אלא גם דרך צדדים. ובאור פ' אות ב' מפרש דברי הרב האלו ע"ש. ובקצרה נבאר: מטבור ולמעלה נק' "פנים", היות ששם מתפשט אור החכמה שנק' עיקר האור, ומטבור ולמטה נק' "אחור", היות והוא בחי' מקבל עמ"נ לקבל כנ"ל, ולכן אור החכמה אינו מתפשט שם. "אלא שמגיע דרך צדדים". עיין טור ב' בסופו השורה "וצד": "כי ע"י האור"ח שבחי"ד מביאה בפרצוף, שהוא אור החסדים", היינו שהמלכות דטבור אינה רוצה לקבל שם, משום ששם הוא רצון לקבל עמ"נ לקבל, אלא שרוצה בהשתוות הצורה שנק' חסדים, "נמצאת מקבלת גם הארת חכמה, אלא מבחינת אור נקבה, שפירושו, רק לקבל ולא להשפיע". "לקבל ולא להשפיע" פירושו - שאינה רוצה להשפיע לעצמה את האור, אלא להפך - שאומרת שאינה רוצה לקבל. ומתוך הדביקות הזו מאירה לה הארה מאור החכמה, שנקראת הארת חכמה. ולפי"ז ההבדל בין תוך לסוף הוא - שבתוך מאיר אור החכמה, ובסוף כל זמן שאינה רוצה לקבל מטעם השתוות הצורה, מאיר שם אור ⁸⁸⁸ **דחסדים בהארת חכמה**.

ועדיין צריכים להסביר מדוע השמות באור דחסדים הם ימין ושמאל, ובאור החכמה נקראים ארוך וקצר, היינו כשמאיר האור נק' זה בחסדים ימין, ובחכמה ארוך, וכשלא מאיר נק' זה בחסדים שמאל, ובחכמה קצר, ומה פשר השמות הללו?

ת' - למדנו שאור החכמה מאיר בכלים דקבלה (בעמ"נ להשפיע כמובן). א"כ גודל ההארה תלוי בשיעור העביות שיש לו, וזה נק' מעלה ומטה, לכן השמות באור החכמה הם ארוך וקצר. משא"כ אור דחסדים אינו נמשך על ידי עביות ואינו תלוי בה, לכן השמות באור דחסדים הם בבחי' הרוחב, היינו ימין ושמאל, המרמז שמאירים באותה הקומה, ואין משנה להם אם יש יותר עביות או פחות עביות. ⁸⁸⁹

א"כ עד כאן דיברנו אודות פרצוף הראשון דא"ק, המכונה גלגלתא או פרצוף הפנימי דא"ק. ונבאר ענין פרצוף פנימי: הרב נותן כלל, שבכל העולמות יש פרצוף פנימי ויש לו ד' לבושים. ⁸⁹⁰ ונבאר בא"ק: לפרצוף גלגלתא יש הוי"ה שלימה בפנימיות מדרגתו. ומכל אות דהוי"ה הזו יוצאת מדרגה שלימה ומתגלה לחוץ. את ראשו לא משיגים, ונק' כתר או קוצו של יוד. מפה עד החזה נק' י' דהוי"ה

ולאחר הביטוש דאור"מ החל המסך להזדכך, ולהוציא בדרך הזדככותו, בכל פעם מדרגה חדשה. ומדרגות האלו נקראות בשם נקודות. וביארתי את דברי הרב שע"י הביטוש נעשו כלים, והוא משום שכעת יש לו יכולת לקבל עוד אור, כנ"ל. אבל באור"פ מפרש את ענין עשית הכלים באופן אחר: בזמן שהאור היה בכלי, היו האור והכלי מעורבים זב"ז, וע"י הביטוש נסתלק האור, ואז נעשה היכר כלי. פירוש: בזמן שהאור האיר בכלי, אין ניכר החסרון של הכלי שיהיה נק' בשם כלי, שהרי ללא הכלי אין האור יכול להאיר, לכן שניהם באותה החשיבות. אולם לאחר הסתלקות האור, ניכר הכלי לכלי והאור לאור. ⁸⁸⁵

הטעם שהקומות היוצאות בזמן ההזדככות נקראות בשם נקודות הוא ע"ש נקודת הצמצום. מה"פ נקודת הצמצום? - הזוה"ק אומר: מלכות נקראת "נקודה שחורה דלית בה לבנוניתא". היינו, בזמן החושך נקראת מלכות נקודה. דבזמן שיש צמצום היינו שאסור לקבל בעמ"נ לקבל, נעשה חושך. כלומר, בכל מקום שלא יכולים לקבל בעמ"נ להשפיע, ורוצים לקבל עמ"נ לקבל, שם שורה נקודת הצמצום. **ובענינו** כשנזדכך המסך מבחי"ד, א"כ על בחי"ד כבר אסור לקבל, נק' זה ששורה עליה נקודת הצמצום. אבל על בחי"ג עדיין יכול לקבל. וכשנזדכך המסך גם מבחי"ג, נק' זה ששורה נקודת הצמצום גם על בחי"ג. וכו'. ⁸⁸⁶

עוד נבאר מהו ההבדל בין רת"ס: - ראש נק' בחי' בכח. כלומר שאין שם קבלה. ומהראש מתפשטים ב' חלקים: חלק אחד שהכלי יכול לקבל בו את האור, ונק' ע"ס דתוך. האור - השפע בא בתוך הכלים. ונק' אור"פ שהוא אור החכמה, האור של "להטיב לנבראיו". והחלק השני שמתפשט מן הראש, הוא חלק הרצון לקבל בעמ"נ לקבל, שבו הכלי אינו רוצה להשתמש, ואומר שלא רוצה לקבל שם, היינו שעושה סוף. לכן נק' חלק זה ע"ס דסוף. ⁸⁸⁷

נשאלת השאלה - למדנו שספירות הן מלשון "ספיר" היינו שמאיר, ואם מלכות דגוף המכונה מלכות דטבור אינה רוצה לקבל, ועושה סוף על האור, מדוע מכונה חלק זה בשם ספירות? ת' - עשר ספירות נקראות ע"ש שאליבא דאמת האור מאיר לה. וביאור בענין זה נמצא בח' ד' (פרק ה' אות א'), שם מבאר מהו ההבדל בין תוך לסוף: "והנה מן הפה דא"ק יצאו י"ס פנימים וי"ס מקיפים, ונמשכים מנגד הפנים עד נגד הטבור של זה הא"ק. וזה עיקר האור, אבל ג"כ

הערות וביאורים

שדוחה את האור נעשית בדביקות, כי מותרת על רצונה הגדול לקבל, ולכן מאירים לה חסדים עם הארת חכמה. ונמצא שהמלכות דטבור אינה משפעת את האור לעצמה, היינו אין בכוחה להמשיך לעצמה את האור, כי אם תמשיך יהיה זה בעמ"נ לקבל, אלא בכוחה רק לדחות, ולקבל את האור מן העליון שנותן לה פרס על דביקותה, וזהו בחי' "מקבלת". נמצא המושג "מקבלת ואינה משפעת" מתיחס לענין המצאת האור לכלים של התחתון, האם ע"י עצמו או ע"י העליון.

(889) מכיון שאור החכמה נמשך ע"י כלים דקבלה, שהם למטה בחשיבות, ע"כ נבחנת הארתו בהגדרות ארוך וקצר, כי אם משמשים בכלי העביות שלמטה, אזי הקומה ארוכה, היינו יש בה חכמה, ואם לא משמשים בכלים הללו דלמטה, אזי הקומה קצרה, דהיינו אין בה חכמה. אבל אור דחסדים אינו תלוי בכלים דמטה, אלא בכלי השפעה, וכלי השפעה מכונים רוחב, כפי שהבריות אומרות: לאדם פלוני יש יד רחבה, או רוחב לב, היינו שאינו בנוי על כלים דמטה שהם כלי המשכה, אלא על כלי נתינה.

(890) מטעם שהתחתונים אינם יכולים להשיג אותו עצמו, אלא דרך לבושים וכיסויים שונים.

(885) זה דומה במקצת לחכמה ובינה דאור"י, כי הקומה שהאירה מטרים הביטוש דומה לחכמה, באשר גם בחכמה הכלי מבוטל לאור. והקומות שמאירות לאחר הביטוש שיש בהן כבר היכר כלי, דומות לבינה, שגם בה יש כבר היכר כלי כידוע.

(886) ואפשר עוד לומר - שהקומות היוצאות בזמן ההזדככות נקראות נקודות, מטעם שנקודה מורה על צמצום כנ"ל, והיות שהן באות מראש בכדי להסתלק לכן מכונות נקודות.

(887) אליבא דאמת הסוף הוא המדד בין קדושה לקליפה, דהנה בקדושה שעושים סוף על הרצון לקבל עמ"נ לקבל, ממילא צריך ראש בכדי לתכנן את הקבלה עמ"נ להשפיע, ואח"כ תוך בכדי לקבל באמת עמ"נ להשפיע. משא"כ בקליפה שאין עושים סוף על הרצון לקבל עמ"נ לקבל, ממילא אין צורך בראש ותוך.

(888) האור שלמטה מטבור מכונה בשם "אור נקבה, מקבלת ואינה משפעת", דהנה נקבה משמעותה שתשש כוחה, ואין לה כח להמשיך את האור בכדי לקבלו עמ"נ להשפיע, כי היות ואצלה מפעמים כלי הקבלה הגדולים, אם תמשיך את האור יהיה זה בעמ"נ לקבל. לכן כל פעולת הקדושה שיש להנקבה היא דוקא לדחות את האור, וע"י זה

אור שלום

רשימו דאור הכתר, ובכלי דחכמה רשימו דאור החכמה וכו', לכן כשמדברים אודות כלים מתחילים בכח"ב. וכשיצא פרצוף הב' שנק' ע"ב, שבו מאיר אור החכמה, האיר בהכלים הריקנים דגלגלתא. ולפי הכלל שכל אור שבא, מאיר בכלי הזך שנק' כתר, מאיר כעת אור החכמה בכלי דכתר, ואור הבינה בכלי דחכמה וכו'. וזה נק' שורש האורות, שמסודרים על סדר הזה, היינו על סדר חב"ד. וע"ז נבין מה שפעם מתחיל את הע"ס מכח"ב ופעם מחב"ד.⁸⁹³

ועתה נבאר ענין תגין ואותיות: למדנו אשר הרשימות שנשאר מהטעמים נקראות תגין, ופעמים מכנה לרשימות שנשאר מן הנקודות בשם אותיות. וסיבת הדבר היא כך: בזמן שנזדכך כל פרצוף גלגלתא שהוא בחי"ד דעביות, למדנו שהמסך נכלל מן הרשימות של כל הקומות שנסתלקו. ומסך זה עלה לראש המדרגה, וביקש כוחות התגברות חדשים תמורת אלו שאבדו לו, והיות "שבחינה אחרונה נאבדת", וסיבת הדבר הוא הביטוש דא"מ שהחליש את כח המסך, לכן אינו מסוגל להתגבר על בחי"ד, אלא על בחי"ג בלבד, הדומה לנקודות.

והנה למדנו, שנשאר בו מיני רשימות: רשימה מן אור הכתר שהיה מלוכב בכלים, ומכונה ד' דהתלבשות. אולם רשימה מן הכוחות וההתגברות אבדה לו, ועליה נאמר "בחינה אחרונה נאבדת", ומה שנשאר הוא רק ג' דעביות. נמצא שהמסך דגוף דגלגלתא כאשר עלה לראש דגלגלתא, ביקש את כח המסך על ב' מיני רשימות: א. על ד' שהיא רשימה מקומת הטעמים. ב. על ג' דעביות שהיא מקומת הנקודות. וע"כ נעשו ב' זווגים בראש המדרגה: א. על הד' דהתלבשות בקומת כתר. ב. על הג' דעביות בקומת חכמה.

ועוד למדנו, אשר הד' דהתלבשות מאירה רק בראש מדרגת התחתון, היינו בראש דע"ב, משא"כ ג' דעביות יש לה גם התפשטות בגוף. והיות שהגוף נק' כלים ואותיות, ע"ש זה מכונה הרשימו דעביות, היינו הרשימו דנקודות, בשם אותיות, כיון שאח"כ מתפשטים מן הרשימו הזו כלים. משא"כ הרשימו דהתלבשות נשאר בבחי' תגין, היינו שמאיר רק בראש המדרגה.

(הערה. - בע"פ הסביר כך: הג' דעביות דע"ב והג' דגלגלתא אינם זהים, כיון שהג' דע"ב הוא הג' דעביות הכללי דא"ק, ואילו הג' דגלגלתא הוא ג' של ד' דעביות, אולם עכ"פ הג' דע"ב נמשך מן הג' דגלגלתא, ע"כ מיחס כאן את הרשימו דעביות עליה יצא פרצוף ע"ב לרשימו דנקודות, שבחינתן העליונה היא ג').

ונחזור לבאר את המשך ההשתלשלות: לאחר שהא"מ ביטל את המסך דגוף דגלגלתא, עלה המסך דגוף לראש. והיות שבחי' אחרונה נאבדה, לכן נעשה זווג בראש דגלגלתא על רשימות ד-ג' בלבד, והתפשט מפה עד החזה. ומכיון שהמסך דטבור בהיותו בראש נכלל מעביות דראש, לכן יש להבחין בו ב' בחינות: א. בחינתו עצמו שהיא מסך דטבור. ב. עביות דראש.⁸⁹⁴

הערות וביאורים

מהותו של הכלי, שהיא שפלות הרצון לקבל השייך לנברא. וכמו"כ הוא בב' חלקי הרשימה.

(893) ענין הדעת הוא בחי' הז"א שעולה לכלי דבינה, וגורם לחיבורה עם החכמה.

(894) פירוש: בתחילה מתפשט אור הע"ב בתוך הכלים דגלגלתא, ואז המסך מתפקד בתפקידו המקורי, שהוא מסך המסיים את ההתפשטות בגוף, אלא שמקודם סיים בטבור, וכעת מסיים בחזה. ואח"כ מעורר את העביות דממטה למעלה, ומוליד את רת"ס דע"ב החיצון.

וחכמה, ומשם יצא פרצוף ע"ב דא"ק המלביש עליו. מה' ראשונה שלו הנק' בינה, יצא מחזה ולמטה פרצוף ס"ג. נמצא שי-ה' שהם ע"ב וס"ג, מלבישים אותו מטבור ולמעלה. ולמטה מטבור הוא ו-ה' דהוי"ה, שהו' נק' שלישיין עילאין דנה"י המכונה פרצוף מ"ה, וממנו יצא עולם הנקודים המלביש שם. ומה' אחרונה שלו שנק' מלכות שהם ב' שלישיין תתאין דנה"י דא"ק, יצא פרצוף הב"ן המכונה עולם האצילות, המשמש בעביות דשורש.⁸⁹¹ (ע"כ ענין "פרצוף פנימי").

כאשר נסתלק האור מפרצוף גלגלתא, נותרו כלים ריקים ובהם רשימות מהאורות שהאירו בתוך הכלים. (ופירוש ענין הרשימות הוא - כפי שאנו רואים בגשמיות, כאשר אדם אוכל מאכל טעים, או ששומע איזה ענין טוב, נשאר לו טעם ממה שהיה לו, ומעוררו להמשיך שוב את מה שהיה לו. כמו"כ כאן הרשימו פירושו - תשוקה למה שהיה לו). וברשימות יש ב' בחינות: א. אור הזך שברשימו. ב. אור העב שברשימו. פ' - כפי שכללות האור ישר האיר בכלים הנקראים או"ח הכללי, כמו"כ האו"י כשמסתלק ומניח רשימו שהוא חלק מהאו"י, הרשימו הזה מתלבש בחלק מן האו"ח שהיה (היינו שנשאר רושם גם מן העבודה שעבד לכוון בעמ"נ להשפיע, והוא המכונה רשימו מאו"ח). ומה שנשאר מאו"י מכונה אור הזך שברשימו, ומה שנשאר מהאו"ח נק' אור העב שברשימו. ושניהם מלוכבים יחד באו"ח הכללי שנק' כלי, ושניהם בחי' אחת. פ': בזמן שהאיר האור בהכלים, האור והכלי מעורבים זב"ז, עד שאין להבחין בין האור להכלי. היינו ששניהם עושים אותה הפעולה, ולא יתכן האחד ללא השני (בדומה לסעודה ותאבון ששניהם עושים אותה פעולה. שהרי אם אין סעודה ויש תאבון א"א לאכול, וכן אם יש סעודה אבל אין תאבון ג"כ א"א לאכול). משא"כ אח"כ כשהאור הסתלק, אז אנו מבחינים בכלי. היינו שהאו"ח מקבל שם כלי. כך הוא גם בענין הרשימות: כאשר אור הזך ואור העב הם ביחד, נקראים שניהם אור, ומעורבים זב"ז. ובזמן שאור הזך נפרד מאור העב, מקבל אור העב שם חדש - ניצוצין.⁸⁹²

ויל"ה: מדוע כאשר מסתלק האו"י הכללי, מכונה האו"ח הכללי בשם כלי, אולם כאשר מסתלק האו"י שברשימה מכונה אור העב שברשימו "ניצוצין" (שפרושו ניצוץ אור)? ויל"ו, כאשר האו"י הכללי מסתלק, אינו מאיר כלל, אולם כאשר מסתלק האו"י שברשימה, הוא מאיר מרחוק.

(ולפי הנ"ל נבין ענין שורש הכלים ושורש האורות: יש כלל - כל העולמות יוצאים בדרך חותם ונחתם. היינו, כפי שיצאו הבחינות בפעם הראשונה, כך מתפשטים העולמות מלמעלה למטה לפי אותו הסדר. הפעם הראשונה שיצאו כלים היתה בפרצוף גלגלתא, לכן הוא נק' שורש הכלים. פ' - כנ"ל שבזמן שהאור מאיר בכלים, הם מעורבים, וא"א להבחין לא באור ולא בכלי, אולם לאחר הסתלקות האור נגלו הכלים. ובהכלים נשאר רשימות מהאור, היינו בכלי דכתר

(891) פירוש: מן השליש העליון דנה"י דא"ק יצא מ"ה שהוא הג"ר דנקודים, אבל הז"ת דנקודים נשברו ולכן אינו מחשיבם. ומן השלישים התחתונים דנה"י דגלגלתא יצא עולם האצילות, שמלביש על ש"א דנה"י דא"ק, ובי"ע שמלבישים על השלישים התחתונים דנה"י דא"ק. ולשליש האמצעי והתחתון מכנה בחי' ב"ן ושורש.

(892) פירוש: כל זמן שהאור מאיר בכלי, אין ניכרת שפלותו של הכלי, שהוא בחי' רצון לקבל ועביות השייכים לנברא, כי אדרבא ע"י העביות יש תענוג באור. אבל לאחר שמסתלק האור, ומתגלה ש"אין אני והוא יכולים לדור במדור אחד", מחמת הפכיות הצורה, אזי ניכרת

אור ש"ז

המלבישים על שלישיין תתאין דנה"י דא"ק, שם ישנה שליטה של בחי' מקבל עמ"נ לקבל.

וכשפרצוף ס"ג נדכד. והמסך דגוף שלו עלה למעלה לפה דראש, נעשו שם בראש דס"ג ב' זווגים: א. זווג על הרשימות דטעמים דס"ג שלא ירדו למטה מטבור דא"ק, ומהם יצא פרצוף מ"ה העליון בע"ס. ב. זווג על הרשימות דנקודות דס"ג שנצטמצמו ונתערבו בבחי"ד שלמטה מטבור דא"ק, וממנו יצא מ"ה שהוא עוה"נ (וצל"ד אשר כפי שהנקודות דס"ג נתערבו מן הבחי"ד דעביות שלא ניתן לעשות עליה מסך, כמו"כ נכללו מרשימות ד"ג, שכן ניתן לעשות עליהן מסך, ע"י תיקונים מסוימים). וזווג זה נעשה על חצי מדרגה של א' דעביות וב' דהתלבשות. אי לכך צל"ה, אשר מלכות אינה ממשכת את האור על כלי הקבלה שלה, כי אם על כלים דהשפעה בלבד, וזאת מסיבת הצמצום, אשר בעטיו אם תשתמש בכלים דקבלה, יהיה זה בעמ"נ לקבל.⁸⁹⁵

וגם כאן לומדים, שהאור מתפשט הן בכלים הפנימיים דס"ג והן בכלים חיצוניים לס"ג (ויל"ד שבד"כ אינו מדבר אודות מ"ה העליון, כיון שבעיקר אנו מדברים אודות שיתוף מדת הרחמים בדין, המתחיל בפרצוף מ"ה שהוא עוה"נ).⁸⁹⁶

והנה למדנו אשר בעוה"נ יש ב' ראשים: א. מבחי' התלבשות. ב. מבחי' עביות. כתר נק' ב' דהתלבשות, ואו"א הם א' דעביות. והיות שהב' דהתלבשות איננו מסוגל להמשיך אור, מטעם שאין שם חסרון להמשכת האור, ע"כ נזקק לשיתוף עם העביות אשר בכוחה להמשיך אור. ולמדנו, אשר קומת האור המאירה שם היא ו"ק דבינה, בחי' "כי חפץ חסד", הגורמת לכך שלא יהיה במדרגה צורך לחכמה. ואור זה מכונה גם "תיקון קוים". אי לזאת למדנו אשר "תיקון הקוים" מאיר רק בראש, היות ולתלבשות אין התפשטות בגוף, אולם בגוף היתה רק הארה מועטת, ולא היה שם סיפוק ממצב הקטנות. ע"כ כאשר בא האור דגדלות, אפילו הכלים דהשפעה דגוף ג"כ נשברו.⁸⁹⁷

והנה מפרצוף ע"ב ואילך יש ב' ראשים: א) ראש היוצא ע"י רשימה דהתלבשות. ב) ראש היוצא ע"י רשימה דעביות. לכן גם בעולם הנקודים יצא ראש אחד ע"י ב' דהתלבשות, וראש שני ע"י א' דעביות כנ"ל. אולם אליבא דאמת אנו מוצאים בעולם הנקודים ג' ראשים. דהנה לגבי הראש הראשון שיצא ע"פ צ"ב, יש כלל - שכל צמצום פועל ממנו ולמטה. דוגמת אדם שמתכסה בשמיכה, בכדי שאף אחד לא יראהו, אבל ודאי הוא רואה את עצמו. והראש הזה מכונה ישסו"ת שיצא ע"פ ב' דהתלבשות. דהנה ב' דעביות מיוחסת לשם או"א בד"כ, ואילו ב' דהתלבשות שהיא ו"ק דבינה מיוחסת לשם ישסו"ת. וישסו"ת הזה עומד מטבור ולמעלה עד החזה דס"ג, היות והצמצום שולט מטבור ולמטה, ועליו עדיין לא שורה הצמצום כנ"ל, אלא הוא שייך לעקודים. ולכן אינו נק' כתר דנקודים, מטעם שכתר הוא שורש, אבל הוא אינו שורש ישר לשיתוף מדת הרחמים בדין. לכן היה זווג שני על ב' דהתלבשות בהתכללות א' דעביות, שבו כבר

לאחר שהמסך הזה ירד מפה לחזה שהוא בחי"ג (וזה נק' שאור הע"ב מאיר בפנימיות הכלים דגלגלתא היינו ע"ב הפנימי), נעשה זווג על מה שנכלל מעביות דראש. מחזה עד הפה דגלגלתא יצאה מדרגה חדשה המכונה ראש דע"ב החיצון, ומחזה עד הטבור יצא הגוף דע"ב.

וכאן קשה: הלא יש כלל, שמדרגה הב' צריכה למלא את הכלים הריקנים של המדרגה הקודמת, ומדוע ע"ב אינו מתפשט למטה מטבור דגלגלתא? ת' - היות שאין לו מסך דבחי"ד, לכן אם יתפשט למטה ויראה את גודל הרצון לקבל דבחי"ד שיש שם, לא יוכל להתגבר עליו, לכן נשאר למעלה מטבור.

גם בפרצוף ע"ב היה ביטוש של האו"מ ונדכד הגוף דע"ב. ומרשימותיו של ע"ב יצא פרצוף ס"ג, עדיין מן הרשימות דע"ב שלמעלה מטבור דא"ק, אולם הרשימות שלמטה מטבור דא"ק טרם נתמלאו.

ופרצוף ס"ג זה יצא על רשימות ג' דהתלבשות וב' דעביות, וגם מילא את הכלים הריקנים דפרצוף ע"ב. אולם לא יכול היה לרדת למטה מטבור דגלגלתא, ולמלא את הכלים הריקנים אשר שם, וזאת מכיון שיש לו ג' דהתלבשות שהם כלים להמשכת חכמה, וממילא כיון שעוסק בקבלה, אם ירד לבחי"ד שלמטה מטבור דגלגלתא שהיא עצם כלי הקבלה, יתכלל ממנה, ומסך אין לו על רצון לקבל כ"כ גדול, ע"כ ישבר. נמצא, גם בחי' זו שנקראת טעמים דס"ג התפשטה עד הטבור דא"ק בלבד.

אולם הנקודות דס"ג, שהם בחי' חסדים בלבד (היות ואין להם את הבחי"ג הנ"ל דהתלבשות), יכלו להתפשט למטה מטבור דגלגלתא, הגם שיש שם את הבחי"ד דעביות, שהיא בחי' כלי קבלה שלא ניתן לעשות עליהם מסך, מ"מ כיון שהנקודות דס"ג הם כלים דהשפעה, לכן אין להם התענינות כלל בכלים דקבלה, וממילא אין חשש שיפגעו. ע"כ התפשטו למטה מטבור דגלגלתא, ומילאו את הכלים הריקנים אשר שם.

ובכל זאת, כיון שראו את גודל הרצון לקבל שישנו שם, רצו לקבל עמ"נ לקבל, היות שאין להם מסך על בחי"ד. והיות שלמדנו שעל בחינת מקבל עמ"נ לקבל נעשה צמצום, לכן תיכף ומיד נסתלק מהם האור. נשאלת השאלה: הלא למדנו שנקודות דס"ג הם כלים דבינה, כלים דהשפעה, א"כ אין נצטמצמו? ת' - יש הבדל בין ג"ר דבינה לז"ת דבינה, שהרי למדנו שז"ת דבינה צריכות לקבל חכמה בכדי להשפיע לז"א, ומכיון ששייכת בהם המשכת חכמה ע"כ נצטמצמו. אולם ג"ר דבינה עוסקות אך בהשפעה. ועם זה נבין אשר ג"ר דבינה שהן גו"ע לא נתערבו, וע"כ נשארו הגו"ע במדרגה ולא נצטמצמו, אולם ז"ת דבינה, המכונות אח"פ, הן שיצאו לבר מהמדרגה, משום שרצו לקבל עמ"נ לקבל, וזה מכונה צ"ב.

נמצא, חב"ד חג"ת דנקודות דס"ג שהם גו"ע, אין בהם התערבות דבחי"ד, לכן מקומם עדיין נק' מקום אצילות, מלשון "אצל"ו. שהוא מקום הראוי להתפשטות האור העליון, ולמטה מטבור דנקודות דס"ג

הערות וביאורים

הנקודים כיון שהעביות היא עביות דבחי"א, שהיא עביות קלושה, לכן אינה מסוגלת להמשיך הארה מן הב' דהתלבשות אל הגוף, וממילא נשארים הכלים דגוף ללא שלימות. וע"כ אפילו כלים דהשפעה דז"ת דנקודים, שהם כלים דהשפעה דז"א, נשארים ללא שלימות. וממילא כאשר בא אור הגדלות מתחברים גם הם לקבלת הגדלות ולהתפשטות למקום ב"ע, שהוא מקום מקבל עמ"נ לקבל, ונשברים.

895) רצ"ל אשר הזווג על ב'-א' נעשה על חצי מדרגה בלבד, דהיינו כלים דהשפעה דב'-א', מסיבת שהכלים דקבלה מצומצמים.

896) רצ"ל אשר כתמיד כל אור מתפשט בכלים הריקנים של העליון והוא מכונה פנימי, ובמקרה דנן יהיה זה פרצוף הנקודות דס"ג, וכן מתפשט בפרצוף החיצוני שהוא בחי' עולם הנקודים.

897) פירוש: בד"כ העביות נכללת מן ההתלבשות, ותוך כדי התפשטותה לגוף ממשיכה הארה מן ההתלבשות לגוף, אבל בעולם

אור שלום

ויש להבחין שהאח"פ דכתר מתחלקים לע"ס, והגו"ע דאח"פ מתחברים לכתר, ואילו האח"פ דאח"פ דכתר מתחברים ומשלימים את או"א. או בלשון אחרת: אח"פ נק' נה"י, והגו"ע שהם פנים דנה"י השלימו לכתר, והאח"פ שהם אחורים דנה"י השלימו לאו"א. בדומה לנזכר בעולם האצילות, שאין לז"א אח"פ, לכן בינה האריכה את רגליה, והשלימה את הז"א בנה"י דכלים, היינו שנשלם ע"י אח"פ דעליון. נמצא לפי"ז, שהכתר נתן לאו"א אח"פ דכלים ואורות דג"ר דחכמה. אבל לאו"א עצמם אין כלים.

ואז נעשו או"א "פנים באחורים" שהיא חלוקה הב' דנקודים. פירוש: טבעו של אבא שהוא חכמה לקבל חכמה, וממילא כיון שיש הזדמנות לקבל ע"כ קיבל, וזה מכונה "פנים", כי החכמה מכונה "אור הפנים". אבל בינה, כיון שקיבלה תיקון "כי חפץ חסד", אין לה צורך לשנות את דרכה ולקבל חכמה, וע"כ נשאר ב"אחורים".

סיכום: בד"כ מחלק אאמו"ר זצ"ל את המציאות דנקודים לג' חלוקות:

(א) אב"א, הוא המצב דקטנות, שבו יש לאו"א א' דעביות וגם התכללות מן הב' דהתלבשות, כי הנקבה שהיא או"א נכללת מן הזכר שהוא הכתר. ובנוסף לזה יש להם צ"ב, היינו שמאיר אור דנפש רוח בכלים דגו"ע, דהיינו כלים דכתר וחכמה. ונמצא שהן לאבא והן לאמא יש רק אור דחסדים, ולכן מכונה מצבם "אחור באחור", לרמז שאין בהם חכמה המכונה "אור הפנים". מאידך גיטא יש להם תיקון קוים המכונה בחי' "כי חפץ חסד הוא", והוא אור הבינה המכריע באמצע, דמצד אחד אין אור החכמה, מצד שני פועל שלא יחסר אור החכמה.

(ב) הוא מצב פכ"א, שיצא כתוצאה מעלית מ"ן של הרשימות ד-ג' אשר נכללו בנקודות דס"ג, וע"י הזדככות הנקודות דס"ג עלו לראש הס"ג, ונכללו גם בראש הכתר דנקודים, אשר צריכות חכמה, כנ"ל בהרחבה.

(ג) אח"כ בא מצב דפכ"פ. דהנה בתחילה, בהארה דרך הטבור דא"ק, קיבל כתר אשר מלביש מטבור ולמטה על שליש תחתון דת"ת עד סיום הת"ת. ולאחר סיום הת"ת נמצאת ספירת היסוד בקו האמצעי, ועל היסוד מלבישים או"א. ואז האירה הארת הגדלות מפכ"א דאו"א ליסוד, והיסוד דא"ק האיר למטה מטבור דא"ק, אל הרשימות ד-ג' אשר בש"ת דנה"י דא"ק, אשר הינם ריקנים ולא קיבלו שום מילוי. דהנה המילוי הראשון שקיבלו הכלים דלמטה מטבור דא"ק היה כאשר התפשטו בהם הנקודות דס"ג, אולם אז נעשה צמצום, ואור הס"ג נסתלק למעלה. אח"כ יצאה הקטנות דנקודים ומילאה רק את הש"ע וש"א דנה"י דא"ק. כי הג"ר דנקודים ממלאים את הש"ע דנה"י דא"ק, וחג"ת דנקודים עד החזה ממלאים את הש"א דנה"י דא"ק. אבל הש"ת נמצאים במקום ביי"ע, שהוא בחי' מקבל עמ"נ לקבל, וחלל הפנוי, וממילא אין מי שימלא אותם. אולם כאשר קיבלו הרשימות אשר שם את הארת היסוד, עלו לאו"א ודרשו מילוי. ומכיון שהבינה צריכה לתת חכמה לרשימות אלו, שהם בחי' זו"ן, לכן נעשתה פכ"פ עם אבא. וזה נבחן ל"בינה השבה להיות חכמה", דהיינו שקיבלה חכמה כמו אבא עבור הבנים. ומזווג זה יצאו הבנים, אשר התפשטו ובטלו את הפרסא ואת הצ"ב, והיו צריכים למלאות את הבש"ת דנה"י דא"ק, אלא שנשברו, ולכן לא יכלו למלאותם.

ענין שבירת הכלים: בכדי להבין את המושג שבירה, יש להתבונן - אשר אדם שסובל ממחלות, אם יאכל דברים אסורים לו ימות. נמצא התענוג שמקבל ע"י המאכלים בתוך הרצון לקבל שלו, שובר אותו ומת. נמשל: כאשר הכלים נכנסו לשליטת הבחי"ד, אזי כל שפע שיתגלה להם, ילך לחוץ לקליפות. זה מכונה רצון שבור, רצון שא"א למלאותו בקדושה, כי כל מה שיקבל ילך לרשות הקליפות. משא"כ רצון טוב שאינו שבור, הוא רצון בעל כוונה עמ"נ להשפיע, שיכולים להנות בו. וזהו ההבדל בין הצמצום לשבירה, דבצמצום הז"ת דנקודות דס"ג רצו לקבל עמ"נ לקבל,

מורגש הצ"ב, והוא המכונה כתר דנקודים, השורש לשתוף מדת הרחמים בדין. ובו רק גו"ע, ואח"פ שלו לבר מן המדרגה, נפולים במדרגת או"א. אח"כ נעשה זווג על א' דעביות, בהתכללות מב' דהתלבשות, והוא ראש הג' המכונה או"א, ואח"פ שלו נפלו לבר מן המדרגה, לכלים דגוף, המכונים ז"ת.

ועוד יש להשכיל, אשר משונה הוא עולם הנקודים מכל המדרגות, דהנה ע"ב יצא מרשימות דגלגלתא, וס"ג יצא מרשימות דע"ב, אולם בעולם הנקודים יש ב' סוגי רשימות: א) ב' דהתלבשות וא' דעביות מהזדככות הס"ג. ב) ד' דהתלבשות וג' דעביות, ממה שהנקודות דס"ג נכללו מלמטה מטבור דגלגלתא. דלאחר הזדככות קומת כתר דגלגלתא שיצאה על בחי"ד, נשאר הרשימות הנ"ל. וכבר ביררנו שע"ב וטעמים דס"ג מילאו את הגלגלתא רק עד טבורו, אבל הנקודות דס"ג התפשטו למטה מטבורו, וכפי שנכללו מן הצמצום, כך נכללו מן הרשימות ד-ג' אשר שם. וע"כ לאחר הסתלקות האורות דס"ג, עלו רשימותיו לראש הס"ג. ובתחילה נעשה זווג דהכאה על הרשימות ב-א' דס"ג, ומזה נתפשטה הקטנות דעולם הנקודים, כפי שהסברנו לעיל בהרחבה. ואח"כ נתעוררו הרשימות ד-ג' אשר בס"ג, וגם הן דורשות מילוי.

וביתר דיוק צל"ו אשר ראש הב' דנקודים כתר, כיון שהוא המרגיש את הצ"ב כנ"ל, לכן נכללות בו גם הרשימות ד-ג', דהוא הנושא להן, והן אשר עלו למ"ן לראש הס"ג לאחר הקטנות, ודורשות מילוי (משא"כ בראש הא' ישו"ת, כיון ששייך עוד לעקודים, ממילא אין לו, לא את הצמצום ולא את הרשימות ד-ג'). דהנה בכדי שהרשימות ד-ג' תקבלנה את המילוי דאור החכמה שאליו משתוקקות, צריך לכלים דקבלה, אולם מאז שז"ת דבינה דנקודות דס"ג נצטמצמו, אין כלים דקבלה במדרגה, אלא כלים דהשפעה בלבד. דהנה גם בנקודות דס"ג עצמן הכלים דהשפעה המכונים ג"ר דבינה לא נצטמצמו, ואילו הכלים דקבלה המכונים ז"ת דבינה כן נצטמצמו. אי לזאת, כיון שהקטנות שולטת, דהיינו משמשים רק בכלים דהשפעה, ובאם ירצו לשמש בכלים דקבלה תיכף תתעורר בחינת מקבל עמ"נ לקבל, המכונה ה"ת. ע"כ היה זווג ע"ב ס"ג, דהיינו שהס"ג המשיך כח מע"ב אשר הוריד את המלכות דכתר, המכונה ה"ת בעינים, למקומה לפה, כפי שהיה לפני צ"ב. וכבר אין צמצום, ויכולים לכוון עמ"נ להשפיע על הכלים דקבלה, המכונים אח"פ, ולקבל אור החכמה. דידוע אשר פרוץ ע"ב מקבל חכמה, ויש לו את הכח לקבל עמ"נ להשפיע, ממילא השפיע את הכח הזה לס"ג, וכשהאיר זה בעולם הנקודים נבחן שהוריד את שליטת הה"ת. וזהו כמ"ש: "הבא ליטהר מסייעין אותו", ושואל הזה"ק: במה? ומשיב: "בנשמתא קדישא", שהיא בחי' מקבל עמ"נ להשפיע, וממילא כאשר האור הזה בא לתחתון, הוא גם יכול לקבל עמ"נ להשפיע.

והנה הארת הס"ג הזו לכתר האירה דרך הטבור דס"ג, דכיון שהכתר מלביש מטבור ולמטה, ע"כ דרך שם קיבל את אורו. דכיון שאין התחתון יכול להלביש למעלה מטבור, ע"כ העליון משפיע אליו את אורו ללמטה מטבור. ובאמת האור מושפע מן הזווג שהיה בראש הס"ג, ועובר למעלה מטבור, אלא ששם אינו ניכר, דכיון ששם יש מדרגה גדולה, ע"כ מדרגה קטנה אינה עולה בשם. אולם למטה מטבור ניכר אור זה, דאין שם אור אחר דגדלות, אלא אור הגדלות הזה. ואז אח"פ דכתר התחברו למדרגתו, והמשיכו חכמה. דהנה אם יש נה"י דכלים יש ג"ר דאורות. וכיון שגו"ע דאו"א מלבישים על אח"פ דכתר, ע"כ קיבלו גם או"א את אור החכמה. והגם שלא"ו אין את האח"פ שלהם, דלבינה אין צורך לשמש באח"פ, מטעם שרק לכתר יש את הרשימות ד-ג', אולם לאו"א אין רשימות אלו. מ"מ נשלמים ע"י האח"פ דכתר, ומתגלה חכמה במדרגת או"א על ידי האח"פ דכתר.

אור ש"ז

והנה ידוע שיש רשימות שמחיות את הכלים, והן שירדו לתחתית האצילות, אבל יש גם רשימות שעולות עם המסך, וע"כ עלו לראש דאו"א, עמ"נ להוליד פרצוף חדש, ובחינה אחרונה נאבדת, וע"כ יוצא כאן פרצוף חדש המכונה ישו"ת. ובתחילה נכלל בקטנות דאו"א, דהיינו בכלים דפנים דאו"א, וע"כ יצא בעצמו עם כלים דפנים בלבד, בבחי' "כי חפץ חסד", ומלביש על הכלים דאחורים דאו"א אשר נמצאים במקום הדחג"ת.

וכאן יש חידוש: הנה בזמן הקטנות, הכלים דאחורים דאו"א דנקודים, המכונים אח"פ, היו מונחים בז"ת דנקודים, ולשניהם לא היה תיקון קוים. אבל כאשר נעשה זווג ע"ב ס"ג אשר ביטל את הצ"ב, אזי האחורים דאו"א חזרו למדרגה ונתחברו עם הגו"ע, ונכללו מן התיקון קוים אשר שם בבחי' "כי חפץ חסד". אבל בתחילה לא השתמשו בתיקון קוים הזה, כי שימשו באורות דחכמה, אורות דגדלות, לצורך הבנים. וכשנשברו הבנים, ירדו למקום הדחג"ת, ואז נתגלה תיקון הקוים שבהם, ע"כ עומדים בבחינת קוים ימין שמאל ואמצע, דהיינו חו"ב בקצוות, והכתר באמצע, ותיקנו מקום זה בתיקון "כי חפץ חסד", דהיינו שאינם צריכים חכמה כלל, אלא יש להם שלימות בחסדים ובהשפעה. וגם הישו"ת שנכלל מגו"ע דקטנות דאו"א, וקיבל בחי' "כי חפץ חסד", עומד במקום הדחג"ת. ונמצא שיש כאן ב' תי"ק: א) דאחורים דאו"א. ב) דראש הישו"ת. ומחמת זאת הרשימות דדחג"ת שעומדות בתנהי"ם דאצילות בכדי להאיר לכלים שלהן שבבי"ע, עולות למקומן בכדי להתלבש בתיקון "כי חפץ חסד" שישנו שם ע"י אחורים דאו"א וע"י ראש הישו"ת דקטנות. והנה הכלים דדחג"ת שעמדו במקום כחב"ד דבי"ע, קיבלו מן הרשימות שלהן חכמה וגו", ע"י הניצוצין. אבל כעת שהרשימות קיבלו תיקון "כי חפץ חסד", שהם רק אורות דו"ק, א"כ כבר אינו משפיעות חכמה, וע"כ הכלים דדחג"ת קיבלו ירידה לנהי"ם דבי"ע. מלך הדעת במקום מלכות דבי"ע, מלך החסד במקום היסוד דבי"ע, מלך הגבורה במקום גו"ה דבי"ע, ומלך הת"ת שירד אח"כ לכתו דבריאה, יחד עם מלך ב' שלישי ת"ת, נשאר לעולם בכתו דבריאה.

והנה כיון שהישו"ת מלביש על אחורים דאו"א ויש לו תיקון של חסדים, ע"כ כאשר בזמן הגדלות הוליד את מלכי תנהי"ם, כבר לא היתה בהם חכמה כ"כ מגולה, כפי שהיתה במלכי דחג"ת, דכבר היה לתנהי"ם כיון שלמלכי דחג"ת לא היה שום כסוי, לכן שבירתם היתה קשה, לכן בעולם האצילות, תיקן המאציל אשר בחג"ת דז"א יהיה רק אור דחסדים. משא"כ מלכי תנהי"ם שיצאו בעולם הנקודים עם כיון דחסדים, ושבירתם היתה קלה יותר, ע"כ בעולם האצילות תיקן המאציל שמאירה חכמה בכלים דנהי"ם דז"א.

וזוהו סדר מלכי תנהי"ם: בתחילה יצא מלך בש"ת, ונשבר וירד לכתו דבי"ע. אח"כ יצא מלך נו"ה ונשבר, וירד למקום ת"ת דבי"ע. ומלך היסוד נשבר וירד למקום הגבורה דבי"ע, ומלך המלכות נשבר וירד למקום החסד דבי"ע. והרשימות דמלכי תנהי"ם עלו במקום הדחג"ת היות ששם יש תיקון קוים. והאחורים דד' הראשים שיצאו בישו"ת נפלו מן הראש לגוף, למקום התנהי"ם שהם הגופים שלהם. וגם הם נפלו בסדר של ג' קוים, כמו אחורים דאו"א, ותיקנו את מקום התנהי"ם בתיקון "כי חפץ חסד".

ואח"כ המסך עם הרשימות שנשארו ממלכי תנהי"ם עלו לפה דראש דישו"ת, ומכיון שבחינה אחרונה נאבדת, לכן נעשה הזווג על ב' א', והוא הפרצוף המכונה דעת, אשר יצא בראש ללא גוף, מכיון שמבחי"א אין התפשטות לגוף. והנה הדעת הזה נכלל ג"כ בקטנות דישו"ת, דהיינו בתיקון קוים דלילה, וע"כ גם הוא תיקן את מקום תנהי"ם בתיקון קוים בבחי' "כי חפץ חסד". ואז הרשימות דמלכי

אבל לא היה מה לקבל, לכן נעשה רק צמצום, משא"כ בגדלות דנקודים, הכלים קיבלו ממש אור אלוקות עמ"נ לקבל, ולכן נשברו.

והנה יש להבחין אשר בגדלות דעולם הנקודים יצאו ג' פרצופים: א) או"א שנזדווגו על ד' להתלבשות וג' דעביות, ומהם יצאו ד' מלכים המכונים: דעת, חסד, גבורה, ש"ע דת"ת. והם נשברו. ב) פרצוף ישו"ת שמזדווג על ג' להתלבשות וב' דעביות (דבחינה אחרונה נאבדת), והוליד את מלכי בש"ת, נו"ה, יסוד ומלכות. והם נשברו. ג) ראש הדעת שיצא על ב' להתלבשות וא' דעביות, ללא גוף.

סדר נפילת המלכים, ורשימותיהם: הנה יש להבחין במלך הדעת רת"ס, והיות שנפל לבחינה שכנגדו, דהיינו דעת דבי"ע, ע"כ הראש נפל לדעת דבריאה, והתוך נפל לדעת דיצירה, והסוף נפל לדעת דעשיה. והניצוצין ירדו לתוך הכלים השבורים כנ"ל. ורשימת מלך הדעת, שאינה יכולה לרדת לבי"ע, ירדה למקום המלכות דאצילות, בסוף האצילות, בכדי שתהיה קרובה לכלי שלה, ותוכל להאיר לו מרחוק. נמצא, האור דמלך הדעת נסתלק למעלה, הרת"ס של הכלי נפלו לדעת דבי"ע, והרשימה ירדה מדעת דאצילות למלכות דאצילות. ויש עוד להבחין - אשר האח"פ דראש שהמשיכו את הזווג ד"הסתכלות עיינין דאו"א זכ"ז", על ד' להתלבשות וג' דעביות, הנה כל המשכתם היתה לצורך הבנים, וכעת שהבן שהוא מלך הדעת נשבר, אזי הכלים דאחורים הללו ירדו מן הראש לגוף, למקום מלך הדעת.

והנה לאחר שמלך הדעת נפל ונשבר, נאבד המסך ידיה, אבל יש חלקים של העביות שעדיין לא נפגמו, דהיינו ג' להתלבשות וב' דעביות, ועל זה נעשה זווג בראש, המכונה "גופא דאבא", ומכונה בשם זה על אף שהזווג נעשה ודאי בראש, מטעם שיחסית לקומת כתו מכונה קומת חכמה גוף. גם בזווג זה נעשה זווג ע"ב ס"ג, והאח"פ דראש נכנסים למדרגה, ומהם נולד מלך החסד. וגם הוא נתפשט לבי"ע, ונשבר. ואז נסתלק אורו, והאח"פ דראש ירדו למקום החסד בגוף. והרת"ס דכלי דמלך זה ירדו למקום בינה דבי"ע, למעלה ממלך הדעת.

וזאת יל"ה: הלא דעת הוא מדרגה יותר גבוהה, ומדוע נפל החסד למעלה ממנו? ומתקן, יש כלל: כל שעב ביותר, אם יש לו מסך, אזי הוא נחשב למדרגה גדולה יותר, אבל אם אין לו מסך על עביותו, אזי כל שעב יותר, גרוע יותר. להבנת הענין אמרתי משל: הכלל הקובע הוא "לפום צערא אגרא" (כגודל הצער כך גודל השכר), ע"כ מי שיש לו מדות רעות ומתקן אותן, יכול להיות אדם גדול, אבל מי שיש לו מדות רעות, ואינו יכול לתקן אותן, יותר גרוע ממי שאין לו מדות רעות. וע"פ כל הדברים הללו נבין, דכיון שהכלים דהמלכים הם ללא מסך, דלכן נשברו. ע"כ כיון שמלך החסד הוא יותר זך ממלך הדעת, דהוא רק בחי"ג להתלבשות, ומלך הדעת הוא בחי"ד להתלבשות, ע"כ נפל יותר למעלה מכלי הדעת - לבינה דבי"ע. והנה גם רשימתו ירדה במקום היסוד דאצילות בכדי להתקרב לכלי (דהא במקום המלכות דאצילות ישנה הרשימה של מלך הדעת).

אח"כ נעשה הזווג בעביות דבחי"ב בראש דאו"א, וזווג זה מכונה "גופא דאמא", והמלך הנמשך מזווג זה הוא מלך הגבורה. וגם הוא עבר את הפרסא ונשבר ומת, והכלי ירד למקום החכמה דבי"ע, למעלה מן החסד. ורשימתו ירדה למקום נו"ה דאצילות. והאחורים דראש דבחינה זו ד"גופא דאמא" ירדו למקום הגבורה דגוף.

אח"כ יצא המלך הרביעי על עביות דבחי"א, וזווג זה מכונה בדה"ר "יסודות דאו"א", וממנו התפשט מלך ש"ע דת"ת. והכלי ירד במקום כתו דבי"ע, אבל ירידתו היא רק לאחור שבירת מלך בש"ת. והרשימה נשארה במקום הת"ת דאצילות. ובזאת נסתיים הסדר דמלכי דחג"ת.

אור שלום

להשתמש בג"ר המתגלות על יסוד דמלכות. ותיקון זה נעשה ע"י הלבשת הגלגלתא לחדש דעתיק, ולבינה דיליה כנ"ל. וסיבת התיקון הזה: היות ג"ר דחכמה זקוקות לכלים דקבלה, דהיינו כלים דנה"י, אשר נמצאים בב"ע.

הנה הקטנות דעולם הנקודים האירה בכלים דפנים, המכונים גו"ע, שהם כלים דהשפעה. אולם בזמן השבירה גם כלים אלו נשברו. נמצא שצריך לתקן גם את הכלים דהשפעה, שיוכלו לכוון עמ"נ להשפיע. ומהם יצאה הקטנות דעולם האצילות. ומצד הרשימות יש להגדיר - אשר הקטנות דעולם האצילות יצאה מן הרשימות דס"ג שהיו בנקודים, דהיינו רשימות ב-א', וכיון שבחינה אחרונה נאבדה, ע"כ יצאה הקטנות דאצילות על א' דהתלבשות ועביות דשורש. וזה מכונה אור הנה"י או אור העיבור. לאחר מכן צריך לתקן את העביות דבחי"א המכונה אור היניקה, וכבר מאירים חג"ת נה"י דאורות. לאחר מכן צריך לתקן כלים דקבלה, וממילא נמשך אור הג"ר שהוא אור החכמה, וזה מכונה מוחין.

הנה לאחר שבירת הכלים תמונת המצב כך: א) האורות והכלים דקטנות דג"ר דנקודים נשארו, ואותם לקח עתיק דאצילות לתקן. ובאמת מצד הקטנות שבהם אין מה לתקן בהם, אלא לקח לתקנם בכדי לתת להם גדלות. ב) האורות דגדלות דנקודים נסתלקו, דהיינו האורות של מחצית הכתר התחתונה, ואת הכלי דמחצית הכתר התחתונה לקח א"א דאצילות לתקן. והאורות של מחצית אור"א התחתונה, ג"כ נסתלקו. ואת הכלי דמחצית אור"א התחתונה לקחו אור"א דאצילות לתקן. ונשארו רשימות מן האורות ההם. יש לציין שאפילו הקטנות דאצילות יצאה מן הרשימות דאח"פ הללו, שהרי מן הכלים דפנים דנקודים לא הסתלק האור כלל, ואין רשימות.

הנה עולם האצילות מברר את הכלים השבורים ממקום נפילתם בב"ע. ובשבירה עצמה נשברו הן כלים דפנים והן כלים דאחורים, דהיינו שכולם קיבלו עמ"נ לקבל. ובמקום שבירתם הכל מעורב יחד, הן כלים דאצילות שהם כלים דפנים, והן כלים דבריאה יצירה ועשיה, שהם כלים דאחורים. והנה מן הכלים דפנים נבררת הקטנות דאצילות. ומן הכלים דפנים שנכללו מכלים דאחורים נבררת הגדלות דאצילות. ומן הכלים דאחורים שנכללו מן הכלים דפנים נבררים ב"ע דקדושה. ומן הכלים דאחורים עצמם נעשית מערכת הקליפות.

נמצא, לא כל הכלים שנשברו הם בחי' קליפה, דיש חלקים שיכולים לתקנם בעמ"נ להשפיע, ויש חלקים שהם רע גמור, ולא יכולים לתקנם עמ"נ להשפיע לפני גמר התיקון, והם נבחרים לקליפות. נמצא, בזמן השבירה עדיין לא נבחרת קליפה, אלא רק בזמן שמתחילים לברר, מה אפשר להשתמש ומה לא, אז נבחרת קליפה.

ענין ב"ע דקדושה: יל"ה: איך יתכן שתתהוו מציאות של ב"ע דקדושה, הלא למדנו שמקום ב"ע הוא בחי' מקבל עמ"נ לקבל, חלל הפנוי, קליפה, טומאה! ? אלא כיון שכלים דפנים דנקודים נפלו למטה מפרסא, דהיינו למקום ב"ע, ע"כ נעשו מזה כמה תולדות: א) עולם האצילות נבנה על תיקון הכלים דפנים שהם כלים דהשפעה. ולפי"ז צריך להיות רק אור דחסדים בעולם האצילות, ואיך מאיר בו אור דחכמה? ב) הכלים דפנים נכללו מן הכלים דאחורים, וע"כ נמשכת חכמה. נמצא, באצילות אין משתמשים בעצם הכלים דאחורים, שהם כלים דקבלה, אין משתמשים במלכות, אלא בהתכללות שנכללו כלים דפנים מן הכלים דקבלה, וע"כ נמשך אור הגדלות. ג) החלל הפנוי שנק' כלים דב"ע נכלל מן הכלים דפנים דאצילות, ואלו הכלים דפנים נעשים ב"ע דקדושה. ד) כלי הקבלה האמיתיים נעשו קליפות, אשר אותן צריך להחיות כנ"ל.

מבחינת פנימיות ב"ע יצאה נשמת אדם הראשון, ונעשתה פרצוף שלם בפני עצמה, הכולל ראש וגוף. וכך פירוט נשמתו: ע"ס דראש

תנהי"ם, שהיו במקום הדחג"ת, ירדו למקום התנהי"ם. ובזה נסתיימה התפשטות הגדלות דנקודים, שיצאה מרשימות דלמטה מטבור דא"ק.

ולאחר שנתבטלה הגדלות דנקודים, המסך נכלל מכל הרשימות, הן דדחג"ת, הן דתנהי"ם, ועלה למעלה לראש הנקודים, ומכיון שראש הנקודים הוא רק בקטנות, ע"כ עלו לראש הס"ג, ומן הרשימות הללו יצא עולם האצילות.

עולם האצילות: הנה עולם האצילות יוצא על ה"ת שעלתה למצח, דהיינו לעביות דשורש. אבל אין לסבור שנעשה צמצום ג', אלא בעולם הנקודים ה"ת עלתה לבינה דעינים, היינו בינה דעביות דבחי"א, וכאן בעולם האצילות ה"ת עלתה לבינה דעביות דשורש. ומכיון שאין בחינה שלא ישלוט בה הצ"ב, דהצ"ב שולט אפילו על עביות דשורש, לכן נעשתה הכרה שצריכים לשמור את התיקון דצ"ב. ובזאת נעשתה שמירה שלא תקרה שבירת הכלים שוב.

הנה כל פרצופי אצילות יצאו בקטנותם על עביות דשורש, וא"כ יל"ה: מה עושה הבדל ביניהם, שהראשון יקרא עתיק, והשני א"א, וכו'? מצד הגדלות ניכר ההבדל, כי עתיק יצא על ד-ג', וא"א יצא על ג', ואו"א יצא על ג-ב', וישו"ת יצא על ב', וז"א על א' דעביות, ומלכות על עביות דשורש. אבל מה עושה הבדל בזמן הקטנות, אם כולם יצאו על עביות דשורש? תשובה: הבחינות דעולם האצילות נבררו אחר שבירת הכלים, ובענין בירור ישנו הכלל - כל המובחר נברר תחילה. ומצד זה רואים הבדלים, כי עתיק לקח את הקטנות דנקודים, משום שלא היה בה שום פגם, אלא נשארו הן הכלים והן האורות. משא"כ א"א לקח כבר את האח"פ דכתר שהיו לבר מהמדרגה. אבל עדיין יל"ש: הלא המ"ה (כלי האצילות) מתקן את הב"ן (כלי הנקודים הצריכים תיקון). וא"כ המ"ה יוצא בתחילה, ורק אח"כ מתקן את הב"ן, וא"כ הדרא קושיא לדוכתא: מדוע בתחילה נק' זה כתר וזה חכמה? ואפשר לומר שזהו מצד הגדלות.

עולם האצילות צריך לתקן את הכלים דעולם הנקודים. והנה מחמת זאת הכלים דנקודים המכונים ס"ג, נשתנה שמש לשם ב"ן, שהוא בחי' נקבה שצריכה תיקון. ומדוע הכלים דנקודים מכונים ס"ג? היות והיתה לג"ר דנקודים ב' דהתלבשות שהיא אור הבינה, אור הס"ג. והגם שלא מצינו עד כה שהפרצוף נק' ע"ש ההתלבשות, אלא ע"ש העביות, אולם בעולם הנקודים, מטעם שהב' דהתלבשות תיקנה תי"ק, בבחי' "כי חפץ חסד", שע"כ ניצל הראש דנקודים מן השבירה, לכן מחמת החשיבות הגדולה הזו של הב' דהתלבשות מכונה עולם הנקודים בשם ס"ג.

כפי שפרצוף ע"ב מילא את הכלים הריקנים דפרצוף גלגלתא, כך גם עולם האצילות צריך למלאות את הקומות דנקודים. אולם בעולם א"ק כאשר האור הסתלק, אזי הכלים נשארו במקומם, ולא איבדו את ערכם, כי ברגע שראו שאינם יכולים לקבל בעמ"נ להשפיע, אמרו שאינם רוצים לקבל, ממילא לא פגמו בכלום. אבל הכלים דעולם הנקודים פגמו, כיון שרצו לקבל עמ"נ לקבל, ממילא הכלים עצמם צריכים תיקון. וזה נוגע גם לכלים דגדלות דג"ר דנקודים, שהם האחורים דאור"א אשר ירדו מן הראש לגוף, ונתבטלו מתפקידם. ולכן מתחילה מתקן המאציל את קומת הכתר דנקודים, והיא מכונה באצילות בשם עתיק. אח"כ קומת חכמה של נקודים, המכונה באצילות א"א. אח"כ קומת בינה דנקודים המכונה באצילות אור"א. אח"כ תיקן המאציל את בחי"א דנקודים המכונה ז"א, ואח"כ את הנפש דנקודים המכונה מלכות.

ויש לציין את כך שנעשו בעולם האצילות ב' תיקונים כלליים: א) גניזת מלכות ברדל"א, היינו שהזווג לא נעשה על עצם המלכות, אלא על מלכות הממותקת בבניה, המכונה יסוד דמלכות, דהיינו מה שט"ר נכללו ממלכות, כנ"ל. ב) גניזו דאור"א הפנימיים, שפירושו - שלא

אור שָׁוֶם

לצורך התיקון הנ"ל. ולאחר החטא כתוב: "מעפר אתה ואל עפר תשוב", דהיינו שרכש את בחי' המלכות. וז"פ מש"א חז"ל אשר "אדה"ר מושך בערלתו היה", דהיינו שמטרם החטא היו חסרות לו ג' הקליפות: רוח סערה שכנגד עולם העשיה, ענן גדול שכנגד עולם היצירה, ואש מתלקחת שכנגד עולם הבריאה, ולכן לא היה לו מה לתקן, וע"י החטא משך בערלתו, היינו שחיבר לבנינו את ג' הקליפות הללו. וע"כ כל הנבראים הבאים אחריו כבר כלולים מן הקליפות. ולכן סדר הבירורים והתיקונים מתחלק לרפ"ח ניצוצין הניתנים לתיקון, ולל"ב ניצוצין שאינם ניתנים לתיקון, עד שיתקן כל הרצון לקבל, ויוכל להאיר בו כל האור שרצה השי"ת ליתן לנבראים, ויהיה גמר התיקון.

דנשמת אדה"ר נעשו מעולם הבריאה. הגרון דנשמת אדה"ר נעשה מד"ר דיצירה. הגוף של נשמתו מחזה ולמעלה נעשה מו"ת דעולם היצירה. הגוף של הנשמה מחזה ולמטה נעשה מד"ר דעולם העשיה. הרגלים דנשמתו נעשו מו"ת דעולם העשיה. כמו"כ היה לו גוף חיצון, בדומה לגוף החומרי שלנו, והוא המוזכר בפסוק "עפר מן האדמה". עפר הוא בחי' מלכות, אדמה היא בחי' בינה, בחי' ארץ אדום. ורצ"ל שנולד ממלכות שעלתה לבינה, ולפיכך נולד מהול. וכיון שלא היתה לו מלכות הפרטית שלו, ע"כ לא היה לו מה לתקן, לכן השי"ת טיבב לו את החטא דעץ הדעת. וזהו שכתוב "נורא עלילה על בני האדם", ואמרו חז"ל: מתחילה באת עליו בעלילה. כפי שהשבירה היתה צריכה להיות, לצורך תיקון, כך גם החטא דעץ הדעת היה צריך להיות,

פרק א'

מהות חכמת הקבלה

ממלא את כל ישותו. והנה הרצון הזה נקרא "רע", והוא היצר הרע. דהנה בכורא - אין ענין של רצון לקבל הנאה ותענוג. כי רצון להנאה ותענוג משמעותו חסרון, אולם בכורא אין שייכת מציאות של חסרון, אלא מציאות הבורא היא שלימות גמורה, וממי יכול הבורא לקבל השלמה? לכן במציאות האלוקית אין שייכות ל"רצון לקבל". להפך: הבורא מוגדר בשם "הטוב המוחלט", ולפי חז"ל מוגדר ש"רצונו להטיב לנבראיו", רצונו להשפיע טוב ועונג לנבראיו.

נמצא שהבורא והנברא הם הפוכים לגמרי, בתכלית ההפכיות, הבורא - אין לו ענין לקבל הנאה ותענוג, וכולו להטיב לזולתו, ולהיפך הנברא - אין בו ענין של רצון להשפיע כלל, אלא נולד עם רצון לקבל הנאה ותענוג, ומחוץ להנאת עצמו אין מענין אותו דבר בחיים.

לכן אומרים: הגם שרצון זה הוא כל מרכזו ישותו של הנברא, אך היות ואינו קיים בכורא כלל, ע"כ רצון זה מרחיק את הנברא מהבורא, עד שאין מרחק גדול יותר מהמרחק בין הבורא לנברא.

קירוב וריחוק ברוחניות

רבינו בעל הסולם מברר - מה המה אמות המידה למדוד קירוב וריחוק ברוחניות, כי הרי אין ברוחניות ענין של מקום. אלא ברוחניות מדובר על השתוות הצורה ועל הפכיות הצורה. והנה צורה פירושה "תכונה". ב' בני אדם אשר הם שווים בצורתם, דהיינו בתכונותיהם, בדעותיהם - נבחן שיש קרבה ביניהם, והמרחק הפיזי אינו משנה במאומה. הם יכולים להיות מרוחקים מבחינה פיזית, ועל אף זאת יש ביניהם קרבה. לדוגמא מצאנו את הסיפור על רבי דוד מללוב, שפעם הלך לרבו החווה מלובלין לפני ראש השנה, מתוך כוונה לעשות את החג הקדוש אצלו. והנה אינה השי"ת מקרים ממקרים שונים בדרכו, ולא הצליח להגיע ללובלין, והיה מוכרח לעשות את החג באיזה כפר נידח. ובליל ראש השנה ישב וסעד את לבו במה שהצליח להשיג באותו כפר, והרים כוסית ואמר: לחיים רבי. וכששאל אותו משמשו לפשר הדבר, אמר: שולחני ארוך מאד ומגיע עד שולחן הרבי בלובלין. סיפור זה ממחיש - שהמרחק הפיזי אינו מהווה

נחיצות לימוד פנימיות התורה

כתוב במשנה (חולין כ"ד) "תלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו" (לדעה אחת ג' שנים ולדעה שניה ה' שנים) "שוב לא יראה". ויל"ה: מה פירוש "שוב לא יראה" - וכי מה יעשה - יפסיק ללמוד? אלא אין אנו לומדים תורה לצורך צבירת מידע תורני בלבד, כי ללימוד יש תכלית נוספת, והיא: "המאור שבתורה מחזירו למוטב". כלומר: אור התורה צריך להביא את האדם להרגשת הטבעים המקולקלים שבו. ע"י לימוד התורה מתוך מגמה של רצון להתקרב להשי"ת, וליצור קשר עם הקב"ה, התורה מבהירה לו מה צריך תיקון. אין האדם יכול לתקן את עצמו, באם הוא סובר כי הוא אדם טוב, ובכדי שיראה שאינו טוב צריך למאור שבתורה. ואח"כ יוכל להתחיל בתיקון עצמו.

עוד התבטאו חז"ל לגבי ענין זה: "לא ניתנו המצוות אלא לצרף (לנקות) את ישראל". זו המגמה העקרית, ומתוך גישה זו צריך לעסוק בתורה ובמצוות. ממילא, אדם אשר מעוניין להתקרב להשי"ת, ולומד בחלק הנגלה שבתורה, אך אינו רואה סימן יפה, דהיינו אינו רואה שהתקדם במשהו, על אף שחלפו השנים תוך לימוד הנגלה, וכפי שהוא בא לתורה - כאשר היצר הרע עומד בכל תוקפו, כך נשאר עם כל יצריו וכעסיו, ע"כ מחויב הוא להפנות את מרצו ללימוד תורת הנסתר. דהנה חכמת הקבלה ותורת הנסתר עוסקת בהתגלות השי"ת לעבדיו, בענין גילוי אלוקותו ית' לנבראיו, ובתיקונים שאותם צריכים לעשות הנבראים בכדי לזכות לכך. נמצא, ביאור דברי חז"ל כך: שאם עוסק בתורה ולא ראה סימן יפה בלימודו, היינו שרואה שנשאר עם כל טבעיו הרעים, א"כ סימן הוא שחלק הנגלה של התורה אינו יכול לפעול על אדם שפל כמוהו, ולכן צריך לאור פנימיות התורה.

היצר הרע הוא האהבה העצמית שיש באדם

כל אדם רוצה לקבל הנאה ותענוג בחייו, ולהנות את עצמו. כך נולד, כך חי עם הרצון הזה, המדריך אותו ומנווט אותו לקבלת הנאותו בחייו: כסף, כבוד, תורה, עוה"ז, עולם הבא וכו'. כך ברא הבורא את האדם, כאשר הרצון לקבל הנאה ותענוג

בהקדמה לספר "קול שמחה" של האדמו"ר רבי שמחה בונים מפשיסחה נאמר - ככל שהדורות מתנמכים יותר, מתעבים יותר, כך יש צורך באור גדול יותר, על מנת לחלץ אותם מתוך הגלות ומתוך הטומאה בה הם נמצאים. "גלות" - פירושה שנתרחקנו מעל אדמתנו, איננו יודעים "קדושה" מה היא, ומה היא הדרך הנכונה להתקרב לקב"ה. הגלות אף נקראת "חושך". וככל שהדורות יותר נמוכים, כך יש צורך באור גדול יותר כדי לחלץ אותם.

האור הגדול מאיר גם למקומות הנמוכים ביותר - וזוהי סגולתו, ודווקא משום כך בדורות האחרונים עתידה תורת הקבלה להתגלות מאוד, וכך בסגולתה יוכל באמת איש ישראל לעלות על דרך הקדושה. ולא יהיה מוצא אחר.

במה עוסקת חכמת הקבלה?

חכמת הקבלה עוסקת בענין גילוי אלוקותו ית' לנבראים. אך יש להציב גדר ברור: "לית מחשבה תפיסה ביה כלל וכלל". אין תפיסה בבורא ית' עצמו. הוא נעלם. אם כך - למה מתכוונת חכמת הקבלה כשהיא דנה בגילוי אלוקותו ית'? אלא הקב"ה רצה שיהיה בינו ובין הנבראים קשר מסויים. הקשר הזה מוגדר **בשם**: "רצונו להטיב לנבראיו". יותר מזה אין אנו יודעים דבר לגבי הבורא, כי לית מחשבה תפיסה ביה כלל. כל מה שאנו מדברים הוא רק מן הנקודה הזו ואילך.

נקודה נוספת: כל מה שגילו חכמי הקבלה הוא רק מתוך מה שהרצון להטיב הוזה התגלה אצלם בפועל. היינו מתוך השגתם, ולא מתוך השערות או ניחושים. ומה שלא נתגלה אצל הנבראים - הוא עדיין בגדר עצמותו ית', ולגבי עצמותו חל הכלל של "לית מחשבה תפיסה ביה כלל וכלל". נמצא, אנו דנים רק במה שנתגלה כבר לנשמות.

והנה הגילוי לנשמות נסדר בסדר של עולמות, שהם מדרגות רוחניות אשר סודרו ע"י המאציל, כסולם הדרגתי של זינוך ועבודה עצמית, שע"כ נעשות הנשמות מוכשרות להשיג את מציאות האלוקות. חכמת הקבלה פותחת בפנינו את שלבי הסולם הזה כפי שנסדרו ממעלה למטה, עמ"נ שנוכל להתקדם בהם ממטה למעלה. ומה שלא מלוכש באלו המדרגות אינו יכול להיות מושג לנשמות.

סיכום: (א) בודאי יש בבורא עוד אינספור ענינים, אלא שמבחינתנו איננו יכולים לדעת אלא רק את הענין הזה של "רצונו להטיב לנבראיו" בלבד, שהוא המקשר בינינו לבין הבורא, ואילו כל מה שמחוץ לזה - הינו בגדר עצמותו ית'.

(ב) המושג "רצונו להטיב לנבראיו" - הינו רק מה שהושג ע"י הנבראים. ועל זה נאמר: "ממעשיך הכרונך". מהמעשה נודע העושה.

משל: פעם הגיעה המחאה שבה נקוב סכום גבוה בעילום שם למוסד תורני. תלמיד אחד אמר שהוא יכול לומר על התורם שהוא "רחמן", ויש לו לב טוב, כי הוא מחלק צדקה. תלמיד שני אמר - שהתורם הינו "דתי", כי שלח צדקה למוסד תורני. השלישי אמר: התורם עשיר - אחרת לא היה יכול הפריש סכום כה גדול.

נמשל: אין לנו השגה בתורם עצמו, איננו יודעים מי הוא, אך מהמעשה נודע העושה. מהפעולות המתגלות אצל התחתונים - יש השגות מסוימות לגבי המשפיע.

כלל גורם מנתק בין ב' אנשים שמקושרים ביניהם מבחינה רוחנית. וכן מצאנו דוגמאות רבות לקשרים טלפתיים בין אנשים שהיו מרוחקים אחד מן השני מבחינה פיזית, אך מקושרים זל"ז מבחינה נפשית.

ולהיפך: אם ב' בני אדם מרוחקים בדעותיהם ובתכונות - הם נבחנו למרוחקים. וככל שהתכונות שונות, כך גודל המרחק ביניהם. ואם התכונות הפוכות - אז המרחק ביניהם גדול מאוד, כרחוק מזרח ממערב. והענין הפיסי אינו משנה. יכולים שנים אלה לשבת אחד ליד השני, אך הם מרוחקים זה מזה לגמרי. ב' עולמות נפרדים ממש. דוגמת יעקב ועשו ששהו ברחם אחד, אבל היו רחוקים זה מזה כרחוק מזרח ממערב, דכשהיתה האמא חולפת ע"י בית מדרש היה יעקב מבקש לצאת, וכשחלפה על יד בית עבודה זרה היה עשו מפרסם לצאת.

נמצא לפי בעל הסולם: שינוי הצורה, הפכיות הצורה, השתוות הצורה, אלה מהווים מדד ל"מרחק" הרוחני.

נמצא לפי"ז, אין מרחק גדול יותר מהמרחק בין הבורא לנברא, כי הבורא כולו השפעה ונתינה וחסד, והנברא - כולו קבלה לתועלת עצמו. לכן הרצון לקבל נקרא בשם "יצר הרע" - כי אם הוא מרחיק אותנו מהבורא, שהוא תכלית הטוב והעונג, הטוב המוחלט, החיים האמיתיים, כמו שכתוב: "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור", אזי הרצון לקבל שנמצא בנו נקרא "רע". לכך מתכוונים התנאים בביטויים - "תלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו". הם מדברים על אדם שלומד על מנת להתקשר עם ה', ובודק את עצמו לאחר ג' או ה' שנים, ורואה שהאהבה העצמית שלו נשארה באותו גודל כפי שהיתה בעת שהתחיל. אומר על כך רבינו בעל הסולם: אדם זה שכבר ניסה את מזלו בתורת הנגלה, והמאור שבתורה היה אמור להחזירו למוטב בתורת הנגלה - אך הוא נוכח לדעת שלא פעל עליו, זהו סימן שאותו אדם צריך לעסוק בחוכמת הקבלה.

ההבדל בין לימוד תורת הנגלה

לבין לימוד תורת הנסתר

ובאמת יש להבין: מהו ההבדל בין חכמת הקבלה לחכמת הנגלה? ההבדל פשוט: הן תורת הנגלה והן תורת הנסתר, שתיהן עוסקות למעשה בקב"ה בעצמו. אך בנגלה - יש הרבה כיוונים על השי"ת - נזיקין, גיטין, קידושין, וכו'. כשאדם לומד נזיקין קשה מאוד לזכור בשעת הלימוד שמדובר בהקב"ה, ולא בשור, חמור, כד או חבית. בדורות קודמים היו יכולים אנשי מעלה להפעיל את ענין "המאור שבתורה מחזירו למוטב" מתוך תורת הנגלה אולם בדורינו הנמוך והשפל אין יכולת להמשיך את המאור שבתורה מתוך תורת הנגלה, אלא יחידי סגולה בלבד. נמצא, לא חס ושלוש שבתורת הנגלה אין מאור, אלא שהמאור מכוסה בהרבה לבושים, ורק יחידי סגולה יכולים להמשיך את המאור הזה לעצמם. אבל תורת הנסתר, כיוון שהיא עוסקת כולה בגילוי השי"ת, נמצא שהלימוד עצמו עוסק במטרה עצמה, בתכלית עצמה, ולכן יותר קל להמשיך את המאור מתוך תורת הנסתר. אם אדם רציני, בודק את עצמו, ורואה שהיצר הרע עומד בכל תוקפו, ולא נתתקן כלל - עליו לעבור וללמוד את תורת הנסתר, בכדי שהמאור שבתורה יחזירו למוטב.

פרק ב'

אין סוף ברוך הוא

"רצונו להטיב לנבראיו" -
הכח המניע של הבריאה

ה' שלבים הדרגתיים בהתנתקות הנברא מן
הבורא, המכונים ה' בחינות דאו"י

הנברא אשר במחשבת הבריאה לא נוצר בבת אחת אלא בה' שלבים המכונים: כתר, חכמה, בינה, תפארת (זעיר אנפין שמשמעותו פנים קטנות), מלכות. הסבר ה' הבחינות הללו:

ספירת הכתר

כתר - הוא בחינת "רצונו להטיב לנבראיו" עצמו. והנה בתוך "רצונו להטיב לנבראיו" קיים כבר "נברא". דוגמת שאדם חושב להטיב לפלוני, ובכך פלוני כבר כלול במחשבה שלו. כך גם כאן: מחשבת הבורא היתה להטיב לנבראיו, נמצא שהנברא כבר כלול במחשבה זו.

משמעות השם "כתר": הכתר בגשמיות על אף שהינו מצוי על ראש המלך, אין הוא חלק מגוף המלך עצמו, אלא רק יושב על הראש. ענין זה מרמז על כך שהכתר הוא בחינה שנמצאת למעשה למעלה משאר הבחינות, ואינה שייכת אליהן. דהנה למעשה כל ה' הספירות הללו הן סדר התפתחות של הנברא, שהרי הנברא לא יצא בבת אחת, אלא בחמישה שלבים. אך בשלב הראשון שנקרא "רצונו להטיב לנבראיו", אין שם נברא ב"פועל" ממש, אלא רק ב"כח". כמו מי שרוצה להטיב לפלוני - אזי פלוני כבר כלול במחשבתו כנ"ל, אבל פלוני לא נמצא כאן בפועל. לכן היות ובכתר, דהיינו ב"רצונו להטיב לנבראיו", אין הנברא מצוי בפועל, אלא רק ב"כח", לכן קיבל את השם "כתר", כדי להורות לנו, שהסדר של התפתחות הנברא מתחיל רק מהספירה השניה - מה"חכמה" ולמטה, ולא מהכתר. אולם הכתר הוא ממעל, דוגמת כתר המלך שהוא ממעל לו. מאידך גיסא ספירה זו היא השורש המפעיל את כל מערכת יציאת הנברא מן הבורא.

ענין זה של התפתחות הנברא רמוז בשם י-ה-ו-ה. י' מרמזת על חכמה, ה' על בינה, ו' על זעיר אנפין, והאות ה' האחרונה מרמזת על מלכות. אבל לכתר אין אות, הוא רמוז בקוצו של היוד, להראות שהוא רק שורש, אבל אינו שייך בפועל לתהליך הזה של התפתחות הנברא.

הסבר שני לשם "כתר" - מלשון "כיתור" - הצבא מכתר את העיר וסופה להיכנע. "רצונו להטיב לנבראיו" הוא שורש כל הבריאה כולה. הוא מכתר את הבריאה כולה, והוא יכריח את כל הבריאה כולה לבוא אל המטרה הזו, של קבלת ההטבה האלוקית. והנה בכדי להיות מותאמים ומוכשרים לקבלת ההטבה האלוקית, צריכים הנבראים לצאת מטבע הרצון לקבל שלהם, ולבוא לטבע רצון להשפיע. וגם זה בכלל הכיתור האמור, אלא שהנבראים צריכים לבחור באיזו דרך הם רוצים להגיע לרצון להשפיע, האם בדרך תורה או בדרך יסורים.

המטרה - "גילוי אלוקותו ית' לנבראים", כשפת הנביאים: "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". ישנן לשונות

נמצא, המדרגה הראשונה והיחידה, שממנה אנו מתחילים לדון בהקשר לבורא, הינה "רצונו להטיב לנבראיו", שהיא בחי' מחשבתו של הבורא המובילה את כל הבריאה הזו. ויל"ד אשר אצל הבורא אין ענין של "בכח" ו"בפועל". האדם - קודם חושב, ואח"כ מוציא לפועל, ואילו אצל הבורא - המחשבה עצמה היא "בפועל". כביכול חכמת הקבלה מאפשרת לנו הצצה לתוך מחשבתו יתברך, מה חשב בהקשר לבריאת הבריאה הזו, וזהו המצב הראשון שניתן לדבר אודותיו כאמור, שהוא הקשר בין הבורא לבריאה.

מה כולל מצב זה של "רצונו להטיב לנבראיו"? ב' מרכיבים: (א) הטוב עצמו, המילוי, אשר מוגדר בשם אור. (ב) הרצון לקבל את האור הזה, ההשתוקקות לקבלו, אשר מוגדרת ככלי.

בגשמיות הנקודה העיקרית בכלי היא החסרון, בית קיבול שאפשר לתת לתוכו מילוי. אם אין חסרון - אי אפשר למלא. אדם שאינו רעב - אינו יכול להנות מסעודה, אדם שאינו עייף - אינו יכול להנות משינה. לפי גודל ההשתוקקות שלו, התאוה שלו, הכיסופים שלו, החסרון שלו - כך גודל ההנאה שלו. נמצא איפה ש"מחשבת הבריאה" כוללת אור וכלי. האור הוא המילוי, והכלי הוא הרצון לקבל את המילוי. הרצון הזה הוא מהות הנברא, אשר מבדילה בינו לבין הבורא. כי במציאות האלוקית המושלמת אין רצון לקבל, דאין בה חסרון.

בגשמיות רגילים לומר שלאדם יש רצון לקבל, אך כשדנים ברוחניות מופשטת - אין שם אדם, היינו גוף, שלו יש רצון לקבל. אלא הנברא הוא הרצון לקבל, כמות שהוא בצורה מופשטת מן הגוף (כמובן שהוא מהווה שורש לרצון לקבל שלנו המלוכש בגוף גשמי). והוא מקבל את כל האור שרצה השי"ת להשפיע לנבראיו.

מהות האור הזה - התגלות השי"ת. דהנה "רצונו להטיב לנבראיו" מכוון להטבה מסוימת, שאותה רוצה השי"ת להנחיל לנבראיו. לאיזו הטבה כוונתו? לא להנאות העולם הזה הגשמיות הנמוכות, אלא לענין הגבוה ביותר שיש בבריאה הזו, והוא ענין התגלות השי"ת. דהנה כאשר המלך השי"ת מתגלה לאדם, אפילו בבחינה קטנה ביותר, יש בהתגלות זו תענוג אין קץ, יותר מאשר כל תענוגי העולם הזה ביחד.

"רצונו להטיב לנבראיו" מכונה גם בלשון חז"ל: "רצה הקב"ה להשרות שכינתו בתחתונים". "שכינה בתחתונים - צורך גבוה". במצב זה של מחשבת הבריאה - מתבצע רצונו בשלמות. דהנה במחשבת הבריאה מצוי "נברא" שענינו "רצון לקבל הנאה ותענוג", והוא מקבל את כל האור, את כל גילוי אלוקותו יתברך, את כל מה שרצה השי"ת שיתגלה לתחתונים, דאין מניעה לקיום רצונו יתברך.

לפי האמור בפר' קורח: "ואם אין - יברא ה' בריאה". משה אומר לקורח ועדתו - שאם הם לא יהיו הצודקים במחלוקתם על משה, אזי יברא השי"ת בריאה - "ופצתה האדמה את פיה" וכו'. רש"י מפרש במקום: בריאה - חדשה. בריאה באה להגדיר דבר חדש. אבל עולה תמיהה: מה שייך לומר דבר חדש? הלא הכל בא מהבורא, וכי יש לך נותן מה שאין בו? התשובה: כן, יש מציאות שהנותן נותן דבר שאין בו. מציאות זו של הרצון לקבל הנאה ותענוג - אינה קיימת בבורא כלל, ובכל זאת נתנה לנבראים. נמצא רק על מציאות הרצון לקבל בא השם בריאה ונברא, כי הוא דבר חדש, "יש מאין" - ישות שנתהוותה ממקור, שאין בו בכלל שורש לישות זו.

הסבר נוסף לבטוי "יש מאין": הנה החידוש בבריאה הזו - שהשי"ת ברא מציאות של חסרון, בכדי שיהווה בית קיבול לטוב ולעונג. וזהו חידוש, מטעם שאין חסרון בבורא כנ"ל. והנה חסרון הוא "אין", כי כאשר אין את המילוי, אזי מתהווה חסרון וצמיאון למילוי. ומכיון שהשי"ת עשה את האין הזה לכלי הראוי לקבל את מטרת הבריאה, נמצאו שעשהו יש. וז"ע יש מאין, שעשה מאין יש.

נמצא ש"רצונו להטיב לנבראיו" המכונה כתר, ברא את הרצון לקבל המכונה "נברא", וזה מכונה ספירת החכמה. והנה "הרצון לקבל" במצב של חכמה, קיבל את כל האור שרצה השי"ת לתת לנבראים, בכדי להטיב להם. ומצב זה לכאורה הינו מצב שלם: יש בו כלי, דהיינו מאה אחוז רצון וחסרון, ויש אור, דהיינו מאה אחוז מילוי. והאור מלוכב בתוך הרצון לקבל. ואם כן מה חסר עוד? אך עדיין אין זה נקרא כלי אמיתי. כי לא לכלי הזה התכוון הבורא כשרצה להטיב לנבראיו. כי כדי שיהיה כלי חייבים להתמלא ב' תנאים:

א) שידע למה להשתוקק. אדם לא יכול להשתוקק לדבר שאף פעם לא ראה, ואף פעם לא שמע עליו.

ב) שתהיה לו השתוקקות מופרזת, בשיעור גדול מאוד. ולאחר שיתקיימו שני התנאים - כאשר יקבל את המילוי - אז תהיה לו הנאה גדולה מאוד. תנאי אחד - נתקיים כאן בחכמה, דהיות והכלי נולד כאן עם האור, דהיינו שהכלי - הרצון לקבל - מצא את עצמו תיכף ומיד בעת לידתו עם האור, ואף פעם לא היה בו מצב שיהיה נפרד מהאור, אלא נולד עם האור. ע"כ נתקיים תנאי אחד שכבר יודע למה להשתוקק.

אבל מאידך גיסא קיים כלל אחר: אדם אינו משתוקק לדבר שיש לו ממילא, אלא רק לדבר שאינו קיים אצלו. לכן לא יכולה להיות השתוקקות בכלי של החכמה, דהיינו לא יכול להיות חסרון באיכות הרצון לקבל אשר שם, מפני שהוא נולד עם האור.

משל: האם אנו מודעים לזה שאנו יושבים? לא. כי אנו יושבים. אך אם אדם נוסע ברכבת עשר שעות, ואין לו מקום ישיבה, ואחרי הנסיעה הוא מוצא ספסל ומתישב, הוא ודאי מודע לזה שהוא מתישב, והוא מרגיש זאת בכל חושיו. הוא מתענג עונג רב מהפעולה הפשוטה הזו. הסיבה לכך - כי נבנתה אצלו השתוקקות במשך עשר שעות, השתוקקות גדולה מאוד לדבר שאין לו, וכשהוא משיג את המילוי - אז ההנאה והתענוג הם גדולים באמת. אך אם הוא יושב ממילא - הוא לא מודע לענין הישיבה בכלל. נמשל: הכלי של החכמה נולד עם האור. אין אפשרות אחרת, כי היה צריך להתקיים התנאי הראשון - שאינו

נוספים - "ולא יכנף עוד את מוריך, והיו עיניך רואות את מוריך", "עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים, וכל אחד ואחד מראה באצבעו - הנה אלוקינו זה, קיוינו לו ויושיענו".

"רצונו להטיב לנבראיו" שולט בכל הבריאה כולה, בין אם אנו מבינים ובין אם לא. וכל הבריאה תהיה נאלצת להגיע לכך. הנבראים צריכים לבחור - באיזו דרך יבואו לזה, וע"ז נאמר: "אני ה' בעתה אחישנה". אם זכו - אחישנה. פירוש: אם יבינו שהם צריכים ללכת בדרך התורה, ולזכך את עצמם, מלשון זכות ונקיון (לא ניתנו המצוות אלא לצרף בהן את ישראל, דהיינו ענין של נקיון) - אז "אחישנה", ותתגלה המטרה מהר. אך אם "לא זכו - בעתה", דהיינו מזומנת דרך יסורים, "הריני מעמיד עליהם מלך כהמן, ובעל כורחכם אתם חוזרים למוטב". והנה ענין "מלך כהמן" יכול להופיע בצורות רבות, גם באופן כללי לאומה כולה, וגם באופן פרטי לכל אחד ואחד בפני עצמו. דרך היסורים נועדה לגרום לאדם להרים את ראשו מתוך האבוס ולהתבונן: מאין הוא בא ולאן הוא הולך, ומה עליו לעשות באמצע, בין ביאתו להליכתו. ועל כך נאמר: "מצודה פרושה על פני כל החיים". רבינו בעל "הסולם" מסביר (מאמר השלום בספר מתן תורה) כי הכל בהשגחה. הדגים הנמצאים במצודה נדמה להם כאילו הם חופשיים, עד שמרימים את המצודה מהמים, ואז הם נוכחים לדעת כי אינם חופשיים. כך האדם: נדמה לו שהכל חופשי, אולם אליבא דאמת "רצונו להטיב לנבראיו" שולט בכל הבריאה, גם בדרך היסורים, שהרי דרך זו אף היא באה מתוך רצונו להטיב לנבראיו. כי אין משהו אחר במציאות שלפנינו, אין רצון אחר. ועל זה אומר הנביא (הפטרה לתענית צבור): "כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ולא דרכיכם דרכי, נאום ה'". הנהגת השי"ת אינה מתאימה לשכל האנושי בשום אופן. אמנם יש מי שמתיימרים להבין את הנהגת השי"ת, אך אין בכך אמת, "כי לא מחשבותי מחשבותיכם" - השכל האנושי לא יכול לתפוס בשום אופן את מחשבות הבורא. "כי גבהו שמים מארץ, כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם. כי כאשר ירד הגשם והשילג מהשמים, ושמה לא ישוב, כי אם הרווה את הארץ, והולידה והצמיחה, ונתן זרע לזורע ולחם לאוכל" - כשהגשם יוצא מהשמים, הוא כבר יעשה את הפעולה שלו, אין חזרה וחרטה בתהליך, הוא מוכרח לרדת לארץ, ולהצמיח, ולעשות את כל פעולתו מה שצריך לעשות. "כן יהיה דברי אשר יצא מפי - לא ישוב אלי ריקם, כי אם עשה את אשר חפצתי והצליח אשר שלחתי". "דברי היוצא מפי - פירושו "רצונו להטיב לנבראיו", שהוא השורש של הכל. נמצא שאין חזרה אצל הקב"ה, כי רצון הבורא הוא דבר מוחלט לגמרי, ונצחי. לכן הוא פועל על כל הבריאה כולה, בין אם אנו מבינים ובין אם לא, בין בדרך תורה ובין בדרך יסורים. זהו המכש הכובש את כל הבריאה כולה. ולכן זה נקרא "כתר" - מכתר, שהוא הרצון שמכתר את הבריאה כולה, ושולט על כל הבריאה, עד שיבוא להשגת המטרה.

ספירת החכמה

מהותה - בה נברא "הרצון לקבל" בפועל. בכתר הנברא הינו בגדר מחשבה, ככת, ואילו בחכמה - נמצא "הרצון לקבל הנאה ותענוג" בפועל, והוא הנברא. כי משמעות השם "בריאה" היא

מזו, הוא מעוניין תיכף ומיד לבטל את השוני הזה. ולכן בשלב שני הוא אינו רוצה להמשיך לקבל את האור. דהיות ואצל הבורא אין קבלה, ע"כ גם הוא לא רוצה להיות מקבל, ודוחה את האור. הדחיה המדוברת כאן איננה דחיה גשמית, אלא ברוחניות הדחיה היא העובדה שלא רוצה לקבל, זה נבחן גופא לדחיה, וממילא האור נעלם. דהנה "אין כפיה ברוחניות", אלא חוסר הרצון גורם באופן מיידי לחוסר ההבחנה באור.

כאן המקום להזכיר כלל חשוב מאד: האור העליון הוא במצב המנוחה המוחלטת. מנוחה היא שלימות. מדוע אדם מבצע תזוזות ושינויים במצבו? כי לא טוב לו, חסר לו משהו, ע"כ צריך לזוז למצב אחר, לנוע. נמצא, התנועה היא פועל יוצא מחוסר שלימות. האור העליון הוא במצב מנוחה מוחלטת, שלימות אבסולוטית, כי האור העליון בא מרצון השי"ת, ואין דבר שלם מזה. לכן ענין שהאור במנוחה מורה שאין שינוי באור. האור מאיר תמיד בשווה, וכל השינויים באים מהרגש הכלים. ולכן כיון שהכלי דחכמה הרגיש בסופו את שינוי הצורה בינו ובין המשפיע, וכיוון שהחליט שהוא לא רוצה לקבל את האור, לכן האור נעלם ממנו. ולא שהאור נעלם באמת, או נסתלק, כי אין בו שינוי, אלא שהכלי לא מבחין בו יותר.

שלב שלישי: הנברא רוצה להשפיע לבורא, כפי שהבורא חפץ להשפיע אליו, ואז נמשך בנברא אור דחסדים, שמהותו - תענוג שהנברא מקבל מענין ההשפעה. ובאמת זו התקדמות גדולה בנברא, כי ללא אור דחסדים כל תענוגו מקבלה, ואילו ע"י אור החסדים תענוגו מהשפעה.

והנה אור החכמה נקרא האור של מטרת הבריאה, כי הוא עצם האור שבא באופן ישיר מתוך הרצון להטיב לנבראיו. והוא שגורם להרגש ההטבה שאליה התכוון הבורא שתהיה בנברא. אך האור השני, אור החסדים נקרא אור של תיקון הבריאה, כי הוא לא האור המטרת, הוא רק אור של תיקון שמופיע כשהנברא חפץ בהשפעה, בהשתוות הצורה. וכיוון שבא מכח התעוררות של התחתון, הוא תיקון ולא מטרה. אור זה מכשיר את הנברא להשתוות עם הבורא, ולהתמיד בהשפעה לזולתו בדוגמת הבורא. לכן ערך אור החסדים ביחס לאור החכמה הוא קטן מאד.

סיכום: למדנו עד כה ג' בחינות: כתר הוא הרצון האלוקי להטיב לנבראיו. חכמה - הנברא כבר קיים בפועל, ומקבל את כל האור של להטיב לנבראיו. בינה חפצה בהשתוות הצורה, ע"כ אינה חפצה בקבלה אלא בהשפעה, "כי חפץ חסד הוא" - זו התכונה העיקרית של הבינה.

ספירת ה"זעיר אנפין" או התפארת

זעיר אנפין הספירה הרביעית, היא ממוצע, שילוב של חכמה ובינה. מדוע צריך להיות שילוב? כי בסוף הבינה התחיל להתעורר בנאצל חסרון אחר קבלת אור החכמה. כי אור החכמה הוא עצמותו וחיותו של הנאצל, ובלעדיו אין הנאצל יכול להתקיים. לכן כל זמן שאור החכמה האיר בספירת החכמה, לא היה שייך שישתוקק למה שיש ממילא. אך אחרי שבינה דחתה את אור החכמה, ועסקה אך ורק בהשפעה וחסדים, אז נוצר חסרון לאור החכמה. ולכן התחילה להתרקם בבינה בסופה השתוקקות אחר החכמה.

יכול להשתוקק לדבר שאף פעם לא שמע אודותיו ולא ראהו. לכן, כדי לענות על התנאי הזה - הוא נולד עם האור. אבל השתוקקות בפועל לא יכולה להיות בחכמה, כל זמן שהכלי לא יפרד מן האור, דאז כאשר יפרד מן האור ידע למה להשתוקק, על סמך מה שהאיר לו בספירת החכמה. אבל כל זמן שהכלי עם האור, אין השתוקקות, ולכן עדיין אין החכמה נחשבת כלי מושלם. ועדיין צריכים אנו להתפתחות, בכדי שיווצר כלי מושלם, אשר יהיה ראוי להנות מן ההטבה של "רצונו להטיב לנבראיו".

אור האלוקות שבספירת החכמה נקרא אור החכמה, מטעם שממנו נמשכת חכמת התורה וכל החכמות החיצוניות. כי התוכן שבכל החכמות - אפילו החיצוניות - הוא רק גילוי השי"ת, אין ענין אמיתי אחר בעולם. ובכל נושא שבתורה, כגון נזיקין, גיטין וכו' (וגם בחכמות חיצוניות כמו גיאומטריה, ביולוגיה, מוסיקה, מתמטיקה, וכו') מונחים בפנימיות תוכן החכמות - חוקי גילוי אלוקותו ית' לנבראיו. כל זה נמשך מתוך האור הזה שבא מרצונו להטיב לנבראיו.

אור זה נקרא גם בשם אור החיה - כי אור זה הוא עיקר חיותו ותמציתו של הנאצל. זהו אור החיים האמיתי. והגם שאם ישאלו אנשים בעולם - אם יכולים הם לחיות בלי האור הזה - הם ישיבו "כן", אין בכך ראייה לשום דבר. כי "רשעים בחייהם נקראים מתים". רשעים - אלו שמונחים באהבה עצמית - וממילא מה שמוגדר אצלם כחיים זה למעשה מוות. כי הם נפרדים ע"י זה מהבורא, והבורא נקרא חי החיים, "כי עמך מקור חיים", לכן נקרא אור זה אור החיה, כי כאן בגילוי אלוקותו מונחים החיים האמיתיים. וללא זה הוא מוות.

סיכום: שמות האור שבספירת החכמה הם: אור החכמה או אור "החיה". והכלי שבספירת החכמה נקרא "רצון לקבל הנאה ותענוג".

ספירת הבינה

משל: בעוה"ז קיימת מציאות שאדם נותן לחברו מתנה, החבר מקבל את המתנה, לוקח אותה לביתו, ואח"כ חוכך בדעתו, עושה חשבונות, ומגיע למסקנה: שלא כדאי לו לקבל. ע"כ מחזיר את המתנה. למה קיבל מלכתחילה? כי היה תחת שליטת הנותן. שליטה זו גרמה לכך שיקבל בלי מחשבה. לאחר שקיבל - מתחיל חשבון: כדאי לקבל, או לא כדאי לקבל? ואז מגיע למסקנה שלא כדאי לקבל, ומחזיר את המתנה.

נמשל: הכלי הזה שיש בחכמה, שנקרא רצון לקבל, המלא מהאור של התגלות השי"ת, מתחיל להתפעל מהאור עצמו שממלא אותו. אור זה בא מתוך רצונו להטיב לנבראיו, וכל מהותו הוא גילוי האלוקות, שמהותו - ענין הטוב המוחלט. וע"כ הכלי מתחיל להיות מושפע מהאור.

בשלב ראשון הוא מבחין ע"י האור - שיש שוני בינו ובין האור, כי האור בא במגמת השפעה טהורה, ואילו הוא רוצה לקבל הנאה ותענוג בלבד, בלי ענין של השפעה.

שלב שני: כיוון שמבחין בשוני - רוצה לבטל אותו. יש כלל: כל ענף רוצה להידמות לשורשו, וזהו ענין טבעי. וכיוון שמבחין בשוני, שהוא ושורשו הם במגמות הפוכות זו

שבאור החכמה, זה בא על חשבון הרצון להשפיע. נמצא שכבר לא רוצה להשפיע יותר, רוצה אך ורק לקבל, וזו נקראת בחינת המלכות.

ספירת המלכות

היכן ההפרדה בין ז"א למלכות? כשהשתוקקות מתחילה להתגבר בכלי יותר מההכרח, אזי הכלי כבר נקרא מלכות. במלכות נשלם הכלי האמיתי. כי יש בה רק רצון לקבל הנאה ותענוג, שממלא אותה מתחילה ועד סוף. חסרון אחד גדול מכף רגל ועד ראש - לקבל את התענוג הגדול שבאור החכמה, וממילא אין בה רצון להשפיע כלל.

ב' תנאים הכרחיים ליצירת כלי: (1) שידע למה להשתוקק, וזה נעשה בספירת החכמה. דהנה הכלי דספירת החכמה נולד עם האור, ומשם יודע למה להשתוקק. (2) שישתוקק. דהנה ע"י זה שבינה דחתה את האור, והרחיקה את עצמה מאור החכמה, הונח היסוד לזה שתיווצר ההשתוקקות.

וההשתוקקות נוצרה בשני שלבים: (1) השתוקקות אחרי ההכרח בלבד (זעיר אנפין). (2) השתוקקות מופרזת, שהיא בבחינת מותרות, וזוהי בחי' המלכות.

למה נקראת ספירה זו בשם מלכות - כי ממנה נמשכת שליטה בכח דוגמת המושג "מוראה של מלכות". שליטה בסיסית על כל הנבראים ממנה ואילך, שהבסיס שלהם יהיה הרצון לקבל הנאה ותענוג דוגמתה. אין לנבראים בחירה בענין זה. אלא כל הנבראים נולדים עם הרצון לקבל הנאה ותענוג.

נמצא, עד כה למדנו את ה' הבחינות היסודיות, המוגדרות כה' שלבים הדרגתיים ליציאת הכלי האמיתי, אשר רמוזים בשם י-ה-ו-ה:

כתר רמוז בקוצו של יוד. אין לו אות ממש, כי הוא בלתי מושג ע"י התחתונים.

חכמה שבה נברא הרצון לקבל בפועל עם כל האור, רמוזה ב' דשם הוי"ה.

בינה שדחתה את אור החכמה, ורוצה להשפיע, רמוזה בה' דשם הוי"ה.

זעיר אנפין שיש בו שני רצונות המשמשים יחד - רצון לחסדים בעיקר, אך גם רצון לקבל מהחכמה הארה, רמוז בו' דשם הוי"ה. מלכות שהיא הספירה העיקרית, שבה נשלם הרצון לקבל המופרז, רמוזה בה' דשם הוי"ה.

יש לשים לב שלמלכות ובינה יש אותיות שוות, וזהו מטעם - שמאוחר יותר המלכות משתפת עם הבינה, שהוא ענין שיתוף מדת הרחמים והדין יחדו.

כל מה שהמקובלים דברו, כל השגתם, היא רק למעשה במה שנתגלה בספירת המלכות. כיוון שבמלכות נשלם הרצון לקבל הגדול והמופרז, שאין בו שום ניצוצי השפעה, לכן רק היא נקראת כלי ונברא. אולם ד' הבחינות שלפניה עדיין לא יצאו לגמרי מכלל בורא להיות נברא, עדיין לא יצאו מכלל אור להיות כלי, כי עדיין משמשים שם רצונות של השפעה, ולכן שם לא

כשמתחילה השתוקקות זו להתקם, נבחן זה כבר לזעיר אנפין. אך כיוון שזעיר אנפין מקורו מבינה שהיא בבחינת "כי חפץ חסד הוא", לכן באמת הרצון הדומיננטי נשאר עדיין הרצון להשפעה, הרצון של אהבת הזולת, ולעשות מעשים טובים, ע"פ מינוח עבודת השי"ת. אך צריך להרגיע את הרצון לחכמה, ומחמת זאת ממשיך הז"א חכמה בפורמט קטן. ולכן הזעיר אנפין ענינו פשרה: יש בו גם רצון להשפיע וגם מילוי של רצון לקבל. נמצא, עיקרו של הז"א חסדים, דעיקר הרצון שלו הוא רצון להשפיע כמו בינה, ומיעוטו הארת חכמה, כי הרצון לקבל הנאה מהתענוג הגדול של אור החכמה הוא רצון קטן, הוא למעשה רק מוגדר כרצון קיומי, כי הנאצל לא יכול לחיות בלי אור החכמה, מצד מה שמוכרח לצורך קיומו.

נמצא, החסרון דז"א איננו חסרון אמיתי, כי אף פעם לא נוכל לומר שחסרון אמיתי הוא החיסרון של האדם להתקיים, כי חסרון במשמעות של תאוה הוא דוקא חסרון למותרות, ולא להכרח הקיומי. בזעיר אנפין החסרון להמשכת חכמה הוא רק לצורך הקיום ההכרחי, וממילא אין חסרון זה יכול להוות רצון וכלי אמיתי לקבלת האור. הרצון דז"א אינו יכול להוות כלי נכון שבו תתגלה מטרת הבריאה להטיב לנבראיו. ולכן הזעיר אנפין אינו סוף הדרך.

הרצון בזעיר אנפין: (1) רצון הבינה להשפיע, (2) רצון קטן לאור החכמה. ומצד האור מכונה: חסדים בהארת חכמה. העיקר חסדים, המיעוט הארת חכמה. המושג הארה בא למעט, לומר שאין כאן אור ממשי, כי ממשיך רק הארה קטנה מן האור ותו לא.

זעיר אנפין מכונה גם ו"ק, שהם ראשי תיבות: ו' קצוות. שם זה בא להראות על חוסר שלימות. כי החלוקה וההפרטה הזו לו' בחינות, שבסיסן הוא ה' הבחינות המדוברות כאן (כתר חכמה בינה ז"א ומלכות שבז"א, בתוספת עוד ספירה שישית), קובע את חוסר השלימות של ז"א. דהנה יש לו חוסר שלימות בחכמה (כי יש רק הארת חכמה), ויש לו גם חוסר שלימות בחסדים, שהרי בזמן שעושים פשרה ועוסקים בכ' דברים, אז כל דבר ודבר הוא בלתי שלם. לעומת זאת כתר, חכמה, בינה נקראים ג"ר, ג' ראשונות, שמשמעותן שלימות. או שלימות של חכמה, או שלימות של חסדים.

"זעיר אנפין" משמעותו פנים קטנות, והכוונה - שממשיך רק הארת חכמה, שהיא העושה את ההבדל בינו ובין הבינה (כי מצד החסדים הריהו דומה לבינה). דהנה "פנים" מרמזים על אור החכמה, בסוה"כ "חכמת אדם תאיר פניו". נמצא "זעיר אנפין", פנים קטנות, מרמזות על הארה מאור החכמה, כי אין יותר.

והנה עדיין בזעיר אנפין לא נשלם כלי שלם, כלי אמיתי. שהרי כלי אמיתי משמעותו - שידע למה להשתוקק, ושתהיה השתוקקות אמיתית. אולם בזעיר אנפין אין השתוקקות אמיתית כאמור, שהרי היא משתוקקת רק להכרח, ואין זו השתוקקות אמיתית. אולם בשלב שני, כיוון שהזעיר אנפין טעם מהתענוג שיש בחכמה, מתחיל להתקם בו חסרון גדול על כל אור החכמה, הרבה יותר מההכרח, עד שנעשה חסרון מופרז ועצום, שמבטל לגמרי את התכונה שהיתה בזעיר אנפין, שעיקרו חסדים, שעיקרו להשפיע, דכיוון שמשתוקקת לקבלת התענוג

נמשל: החג"ת נ"ה הן ה' ספירות דז"א, כל אחת בפני עצמה. משא"כ היסוד כולל את כל ה' הספירות יחדו.

והנה הבחינה הוה של יסוד נתקנה דוקא בזעיר אנפין ולא בספירות אחרות, כי בשלבים מאוחרים יותר, בעולם האצילות, קיימות 2 בחינות: א) פרצוף המלכות של עולם האצילות הנקרא בשם "כנסת ישראל", והוא כולל את כל נשמות ישראל, הנולדות מהמלכות הזו וכלולות בה. ב) פרצוף הזעיר אנפין שהוא העליון, המשפיע לכללות נשמות ישראל שבמלכות. ועל כן נתקנה בו הבחינה של יסוד, המהווה מעין צינור המרכז כל מה שמעליו, ומוליך את כל האורות שלמעלה ממנו אל מה שלמטה ממנו, נמצא איפה שמקומו העיקרי של היסוד הוא בעולם האצילות. אבל הוא התחיל להיווצר כבר מבראשית, זאת אומרת מתחילת היווצרותן של הבחינות הללו, המכונות בשם ד' בחינות או ה' בחינות דאור ישר, הזעיר אנפין כולל 6 בחינות. אך למעשה אין יותר מה' בחינות: כתר, חכמה, בינה, זעיר אנפין, מלכות, וכל אחת כלולה מכולם כנ"ל.

נמצא, בכתר יש ה' בחינות, ובחכמה יש ה' בחינות, אלא שאין מציינים זאת, כי אין בזה חידוש. רק בזעיר אנפין אנו מציינים את ה' הספירות הפרטיות, בכדי לציין את גרעונו, שבניגוד לאחרים, הוא נכלל רק בהארה מאחרים, ולא מעצם האור. נמצא, בל נטעה לחשוב כאילו זעיר אנפין יותר חשוב מכולם, אלא לפי לשון הרב בזעיר אנפין אין ששה ספירות, אלא ישנן 6 חלקי נקודה, כך שכל ששת הבחינות יחד מהוות נקודה אחת, וכל בחינה היא שישית בלבד. כך שהחלוקה לששה פרטים היא מחמת חסרון וגרעון של הזעיר אנפין, ולא מחמת יתרונו.

סיכום ביניים: למדנו על ה' הבחינות הבסיסיות: כתר, חכמה, בינה, זעיר אנפין ומלכות. מלכות היא הכלי האמיתי, דהיא רוצה לקבל את כל האור של "רצונו להטיב לנבראיו" שמתגלה בספירת החכמה, והיא אכן מקבלת אותו עד תומו.

המצב הראשון "אין סוף", הוא הנקרא "מחשבת הבריאה", בו מתגשם רצונו להטיב לנבראיו בפועל. הרצון לקבל נולד לפי הסדר של ה' הבחינות הנ"ל, וכאשר נוצרת ספירת המלכות היא מהווה את הרצון לקבל האמיתי, ומקבלת את כל האור. מצב זה של "אין סוף" נקרא על כן גם "ממלא כל המציאות", כי האור המאיר ממלא את כל המציאות של הכלי. דוגמא: אם המלכות כוללת עשרה דרגות של רצון לקבל, המהוות שלימות של הרצון לקבל, יכולות להכנס בה עשרה דרגות של אור. עשרה דרגות חסרון מקבלות עשרה דרגות מילוי, ונקרא על כן "ממלא כל המציאות". וכן מכונה גם "אין סוף", כדי להבהיר כי המלכות הזו קבלה את כל האור, כל מה שרצה הקב"ה לתת לנבראיו, ללא כל סוף או הגבלה. כל הרצון לקבל של המלכות הזו התמלא.

השיגו המקובלים, כי אין השגה בבורא ובאור לשלעצמם. ומתוך שהמלכות השיגה את הגורמים שלה, השיגו אגב זאת המקובלים, גם את תכונות הספירות שמעליה.

למה יש עשר ספירות?

הנה למדנו לפי הנ"ל שיש רק ה' בחינות, אלה הבסיסיות שלמדנו, א"כ יל"ה: מדוע מפורסם שיש עשר ספירות? ויל"ד אשר הזעיר אנפין כולל ו' בחינות: חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד. ביאור הענין: הנה כל הספירות כלולות אחת מחברתה. על התכללות זו נלמד בהמשך. אבל כתוצאה מן ענין ההתכללות, ע"כ ה' הבחינות קיימות בכל אחת מהספירות. ולפי"ז יל"ה: מה ההבדל בין ה' הבחינות שבכתר לבין ה' הבחינות שבחכמה? תשובה: תמיד יש את השליטה של התכונה העיקרית, ושאר התכונות מצטרפות מתוך ההתכללות. הן נמצאות, אך הן טפלות. לדוגמא: בחינתו העצמית של כתר היא הרצון להטיב לנבראיו. חכמה שבכתר היא מה שהוא נכלל מאור החכמה שיש בספירת החכמה. בינה שבכתר היא מה שנכלל מאור החסדים שיש בבינה. ז"א שבכתר הוא מה שנכלל מאור החסדים בהארת החכמה שיש בזעיר אנפין. כמו"כ נכלל מאור החכמה המופיע בתוך הרצון לקבל של המלכות. כל אלה אינן בחינתו עצמו, אלא בחינות טפלות לו. וכך בכל ספירה וספירה אנו מוצאים ה' בחינות, והבחינה העצמית של אותה ספירה היא העיקרית.

והנה, היות וכל המהות של זעיר אנפין היא פשרה והארה, לכן כאשר הוא נכלל מכתר, הוא נכלל רק מהארה מאור הכתר, לא מאותו אור ממש שמאיר בכתר. כאשר נכלל מחכמה, אזי נכלל רק מהארה של החכמה. לכן מחמת החידוש הזה, בכדי לציין חידוש זה במרחבי החכמה, שיוכר מתי מדברים מבחינת הזעיר אנפין ומתי משאר הבחינות, לכן ה' הבחינות שזעיר אנפין כלול מהן קבלו שמות אחרים:

מה שזעיר אנפין נכלל מכתר מכונה בו בשם חסד.

מה שזעיר אנפין נכלל מחכמה מכונה בו בשם גבורה.

מה שזעיר אנפין נכלל מבינה מכונה בו בשם תפארת.

בחינתו עצמו של הז"א מכונה בו בשם נצח.

מה שזעיר אנפין נכלל ממלכות מכונה בו בשם הוד.

וכן יש בו בחינה ששית שנקראת יסוד, והיא מיוחדת, וכוללת את כל ה' הבחינות יחדיו.

משל לדבר: הנה כאשר אוכלים ירקות, יש הבדל אם אוכלים כל מין ירק בפני עצמו, או שמערבבים את כולם יחד, שאז על אף שלא הוספנו שום מין ירק מיוחד, מ"מ נוצר ע"י עירובם יחד טעם מיוחד, ומאכל זה מכונה סלט.

פרק ג'

הצמצום

הוא שהוציא את עצמו מחוץ לאור. נמצא, אם הכלי בא במגע עם האור, או אינו בא במגע איתו - הכל תלוי בכלי.

משל: ה' אנשים עומדים ומסתכלים, כל אחד במשקפת אחרת, לכיוון מטוס שטס במרחק. כל אחד מהם מגדיר את גודלו של המטוס במספר מטרים שונה. אחד אומר שגודלו 2 מטר, השני אומר שגודלו 4 מטר, וכו'. יל"ה: האם הם דוברי שקר? לא, כולם דוברי אמת, כי כל אחד מדווח מה שהוא רואה. החילוק ביניהם נובע מכך שיש להם משקפות באיכויות שונות. אולם המטוס לא מתפעל מזה, ואין כל שינוי בגודלו של המטוס. הוא לא מתקטן ולא מתגדל. כל השינוי הוא במשקף. למעשה הגודל שלו גדול ממה שהם משיגים, רק הם לפי איכות הכלים שברשותם, מנסים להשיג את גודלו של המטוס.

הנמשל: האור עצמו הוא במצב של מנוחה מוחלטת, ואין בו שינויים כלל. רק הנבראים הם שרואים שינוי באור האלוקות, לפי איכות המשקפות שלהם, דהיינו לפי איכות השתלמותם ברצון להשפיע.

המנוחה מראה על שלימות גמורה שאין בה שום שינוי. כפי שאנו אומרים בשבת: "רצה נא במנוחתנו". מנוחה מרמזת על שלימות. וכיון שהאדם הגשמי נמצא במצב של חוסר שלימות, נמצא תמיד בתזוזות, הוא מחפש תמיד את המצב הטוב יותר. כיוון שמצבו בהווה אינו מוצא חן בעיניו, יש לו חסרון, על כן מחפש מצבים טובים יותר, והוא בתנועה כל הזמן. נמצא, התנועה מצביעה על חסרון, המנוחה מצביעה על כך שאין צורך בדבר, כי מורגשת שלימות. על כן התפילות בשבת סובבות סביב ענין המנוחה, כמו "רצה נא במנוחתנו", "כי בס רצה להניח להם", "מנוחה שלימה שאתה רוצה בה". התכנים הם של מנוחה, "מנוחת אהבה ונדבה", כלומר שלימות של אהבה, שלימות של נדבה, "מנוחת אמת ואמונה" וכו'. ענין "רצה נא במנוחתנו", פירושו: יהי רצון לפניך, אנו מתפללים שהקב"ה יתן לנו ידיעה שבאמת הוא רוצה במנוחתנו, שהוא רוצה בהטבתנו, והרצון להטיב לנבראיו יהיה טבוע במודעות שלנו. אם עקרון זה יהיה טבוע במודעות שלנו, אנו נכלכל צעדינו באופן אחר.

סיכום

למדנו שיצאו ה' בחינות: כתר, חכמה, בינה, זעיר אנפין, ומלכות, מלכות היא למעשה הכלי היחיד, כל הבחינות לפניו הן רק בחינות שיוצאות בסדר הדרגתי, כאשר מטרות: יצירת המלכות. במלכות נשלם הרצון לקבל הגדול והמופרז, והיא הכלי להתגשמות מטרות הבריאה המכונה "להטיב לנבראיו". כללות האור מילאה את המלכות, בבחינת "ממלא כל המציאות", ולא נשארה בחינת רצון שלא נתמלאה עם אור התגלות אלוקות. וזהו מצב המכונה "אין סוף", המראה כי לא היה שום סוף או סיום לאור, אלא האור האיר ללא כל הגבלה, בכל עשר הספירות של הרצון לקבל שבמלכות.

הנה ע"פ מה שלמדנו עד כה, המלכות קיבלה את אותו האור שיש בספירת החכמה, אבל ההרגש הוא שונה, מטעם שבחכמה עדיין לא היתה השתוקקות לאור, משא"כ במלכות כבר יש השתוקקות מירבית, ולכן האור מורגש אצלה ביותר. והנה כפי שאור החכמה אשר בחכמה פעל בכלי שלא ירצה לקבל, אלא ירצה להיות משפיע, שזוהי תכונת הבינה, כך גם ארע במלכות. האור שהיה בה מבחינת "ממלא כל המציאות", פעל בה שתחשוק להידבק במאציל. דביקות במאציל כוללת בחינה שלילית, היינו לא לקבל, כמו שהמאציל אינו מקבל. וכן כוללת בחינה חיובית של רצון להשפיע, כמו שלמאציל יש רצון להשפיע.

וז"ע השוואת הצורה, שהמלכות רצתה להשוות צורתה למאציל. נמצא ב' תרחישים דומים בבינה ובמלכות, שתיהן הפסיקו לקבל, ועסקו בהשפעה. אולם במלכות נבחנת השתוות הצורה האמיתית ולא בבינה. כי הרצון להשפיע הקיים בבינה הוא הכנגד של הרצון לקבל הקיים בחכמה, אשר הינו רצון לקבל קטן מאד. נמצא, "החזרה בתשובה" שיש בבינה היא מתוך עביות קלושה, ועל כן אין זו חזרה בתשובה אמיתית. מה שאין כן במלכות שם הרצון לקבל הגדול, שם העביות הגדולה, ללא ניצוצי השפעה, מצד הטבע של המלכות. לכן התכונה הבסיסית של המלכות מוגדרת כ"רצון לקבל על מנת לקבל", בלי שום ניצוצי השפעה, וממילא אצלה נבחנת חזרה בתשובה אמיתית.

אך יש כלל יסודי: ברוחניות אין העדר. כל מצב ומצב שיוצא נשאר בנצחיות, ובכל פעם מתוספים מצבים חדשים, אולם המצבים הקודמים אינם מתבטלים.

דהנה המלכות חפצה בהשתוות הצורה מכח האור שפעל זאת, ותחילה כאשר היא מקבלת את כל האור, מוגדר מצב זה כ"אין סוף". וזה עוד מטרם שעלה בה הרצון להשתוות הצורה. אך ברגע שמתחיל להתרקם בה הרצון להשתוות הצורה, אנו מבחינים זאת כבר לבחינה חדשה המכונה **עולם הצמצום**. ובעולם הצמצום שוב האור מתפשט מכתר עד מלכות, ואז המלכות מצמצמת את עצמה, ומפסיקה לקבל את האור העליון.

נמצא, כיון שיש חידוש במלכות מעבר למצב שהיה באין סוף, וזוהי מלכות חדשה, זהו שינוי לעומת המצב של האין סוף. ממילא אם יש מלכות חדשה, אזי גם המולידים שלה, הגורמים להיווצרותה, צריכים להיות חדשים. א"כ, בכל פעם שיש שינוי צורה, אנו מקבלים מלכות חדשה. וזה גורר שתהיינה עשר ספירות חדשות לגמרי. כי לא יכול להיות שהתולדה תהיה חדשה, והמולידים יהיו אותם המולידים. הכלל הוא: בכל פעם שיש חידוש צורה, שנוצר שינוי צורה לעומת הבחינה הקודמת, יש לנו התפשטות חדשה של ה' בחינות או של עשר ספירות.

עוד יל"ד, שפעולת הצמצום לא פעלה על האור, אלא על הכלי. דהצמצום אין פירושו שהאור הסתלק מן הכלי, כי באור אין שום שינויים, אלא הוא במצב המנוחה המוחלטת, אלא הכלי

ב ברגע שמבחינים שהמלכות מתחילה להרגיש קצה קצה של שוני בינה ובין המאציל, שזה למעשה הוביל אותה אל פעולת הצמצום, הרגש זה נבחן לחידוש, וכל חידוש יוצא בתור בחינה חדשה בפני עצמה. ולכן אנו מבחינים כעת בעולם השני החדש עולם הצמצום. ובו שוב התפשטות האור מכתר עד מלכות. דאין מדרגה שאינה מסודרת על הסדר הזה, כי כל ההשגה שלנו היא רק במה שהכלי השיג מהאור, וכלי נקרא רק מלכות, ומלכות אינה יכולה לצאת אלא מתוך הקדמתן של ד' הבחינות הקודמות לה.

כלל: אין מדרגה שלא יהיו בה ה' בחינות או עשר ספירות. ולכן האור מתפשט שוב בסדר של כתר עד מלכות, והאור שהוא "הרצון להטיב לנבראיו" ממלא שוב את המלכות בבחי' "ממלא כל המציאות". ההבדל בין מלכות של העולם הראשון המכונה "אין סוף" לעומת עולם הצמצום: באין סוף לא היה עדיין ההרגש של שינוי הצורה, אלא קבלה של האור כרצון המאציל. אך ברגע שמתחיל להיות הרגש זה, נפרד ונעשה לעולם בפני עצמו הנקרא עולם הצמצום. נמצא, המלכות של עולם הצמצום מקבלת גם את כל האור, אך רוצה בהשתוות הצורה, ועל כן מחליטה לצמצם עצמה ולא לקבל, והאור מסתלק מעולם הצמצום.

והנה נשאר כל ה' הבחינות ריקניות מהאור לחלוטין. נשאלת השאלה: מדוע כל ה' הבחינות נשארות ריקניות מהאור, הלא רק המלכות עשתה את הצמצום, והאור היה צריך להישאר בכתר חכמה בינה וזעיר אנפין?! למה הסתלק גם מהן? תשובה: כל התפיסה שיש לנו בד' הבחינות הראשונות היא רק לפי השגת המלכות, ואם המלכות אינה רוצה לקבל יותר, אין לנו גם תפיסה בד' הבחינות הראשונות. לכן נבחן שהאור הסתלק מכולן. ד' הבחינות הראשונות עדיין לא נבחנות כללי, ובמקומות רבים הוא קורא להן אור בלי כלי.

משל: לאדם יש כלי של שכל, בשכל מתלבש אור של הבנה, של מדע. בכלי של העיניים מתלבש אור הראיה. בכלי של האזניים מתלבש אור השמיעה. כלים אלה מכונים "כלים להתלבשות האור", אך אינם כלים אמיתיים. אור הראיה יכול להתלבש בכלי הנקרא עיניים, אך הכלי דעיניים אינו כלי אמיתי, כי אין לו רצון לקבל הנאה ותענוג. רק כלי היכול להיות מרכבה להטבתו יתברך יכול להיות כלי אמיתי. אך העיניים הן רק כלי להתלבשות אור הראיה, אך לא כלי אמיתי, כי אין להן רצון לקבל, וממילא לא יכולות להרגיש את הטוב והעונג. וכמו כן השכל האזוניים האף וכל שאר האיברים של האדם. האדם עצמו, הרצון לקבל שבו, הוא הכלי האמיתי.

ומשל זה לקוח מרוחניות: כל הבחינות עד מלכות נקראות אור ולא כלי, או שהן נקראות כלים להתלבשות האור, כי אור מסוים מתלבש בכל אחת מהספירות. אך לא נקראות כלי אמיתי, כי כלי אמיתי נקרא רק הרצון לקבל. וכשהמלכות מחליטה שלא להשתמש ברצון לקבל שבה, אין מי שישגי את האורות שיש בד' הבחינות הראשונות. דוגמת אדם שלא רוצה להשתמש בשכל, בעיניים, בחוטם, וכו'. כי למשל כאשר הוא ישן, הכלים שלו מושבתים, כי הוא אינו רוצה להשתמש בהם. לכן נבחן שהאור נסתלק מכל עשר הספירות, ונשארו ה' בחינות ריקניות לחלוטין מאור, וזה נקרא עולם הצמצום.

אח"כ נוצר שלב חדש: כיוון שהאור בא מתוך "רצונו להטיב לנבראיו", ע"כ הרצון המגולה באור הוא הרצון להשפיע. האור כולו הוא גילוי אלוקותו, ועל כן כולו רצון להשפיע, וע"כ הוא פועל במלכות, כך שהיא גם כן תחשוב על השפעה, כפי הטבע של האור שבה. בשלב הראשון האור פועל בה, ונותן בה הרגשה - שיש שינוי בינה ובין המאציל, כאשר היא מבחינה שהמאציל כולו להשפיע, ובה אין ענין כזה. זה מוליך אותה למסקנה שהיא רוצה להידמות למאציל. אמנם רצון להשפיע אין בה, כיוון שהטבע שלה הוא הרצון לקבל לתועלת עצמה, אך היא מחליטה שלא לקבל כלל. כפי שבמאציל אין ענין של קבלה, כך לפחות מבחינה זו היא רוצה להשתוות למאציל. זוהי השתוות שלילית: כפי שבמאציל אין ענין של קבלה, כך גם היא מחליטה שלא לקבל כלל. וזה נקרא בשם צמצום, סגירה. המלכות סוגרת את עצמה מלקבל את השפע העליון. הרצון לקבל לא נתמעט במשהו, הרצון לקבל עדיין קיים וגדול, כפי שהיה בכל תוקפו, אלא שהמלכות מחליטה לא להשתמש בו לקבלת האור. היא סוגרת את עצמה מלהשתמש ברצון לקבל, וממילא האור אינו מאיר, כי כל ההבחנות שבאור הן לפי ההרגשה שבכלי. ואם הכלי אינו רוצה להשתמש ברצון לקבל שבו, ממילא זה נבחן כאילו האור הסתלק.

כל המינוחים האלה לגבי האור, הם רק על מנת לשבר את האוון. למעשה האור אינו מסתלק ואינו מתפשט, ואין תנועה כלל באור, אלא האור הוא במצב המנוחה המוחלטת. והשאלה היא - אם הנאצל רואה את האור, או אינו רואה אותו. נכון יותר יהיה לומר שהכלי הסתלק מהאור, ולא האור הסתלק מהכלי. המינוח בספרים שהאור הוא שהסתלק, נובע מכך, לפי שיש ענין שהתחתון יחוש וירגיש שהעליון מתפעל ממנו, כי זה מקדם את התחתון. לכן נקטת הלשון של האור נסתלק, האור מתגלה וכו', כדי שהתחתון יחוש שהעליון משתתף איתו במהלכים שלו. (מבוא לספר הזוהר).

כתוצאה מהצמצום הזה הסתלק כל אור האין סוף, כל האור שרצה השי"ת להשפיע לנבראיו הסתלק כולו. הואיל וקיים הכלל של אין העדר ברוחניות, כלומר שום בחינה שיוצאת ברוחניות אינה נעדרת ואינה מסתלקת, דהיינו כל הבחינות הן נצחיות, אך קיימות תוספות תמיד, בכל פעם יש תוספת על המצב הקודם, אך המצב הקודם לעולם נשאר. ולפיכך הגם שאנו אומרים שהמלכות צמצמה את עצמה מלקבל את האור, אין שינוי כלל במצב האין סוף. ונמצא שישנם ב' מצבים:

א עולם האין סוף, שם האור התפשט בסדר הדרגתי מכתר עד מלכות ליצירת הכלי. וכשנולד הכלי דבחי"ד קיבל את כל אור התגלותו יתברך. ואעפ"כ הכלי היה דבוק עם האור ככתוב: "הוא אחד ושמו אחד". "הוא" מורה על האור, "שמו" מורה על הכלי, הם היו באחדות פשוטה. ועל אף שאין לנו תפיסה במצב זה של הפכיות, כי כל רצון הכלי הוא לקבל הנאה ותענוג לתועלת עצמו, ואילו האור הוא אור התגלות ה', שאין בו שום רצון קבלה, ועל כן הינו במצב הפוך לגמרי, בהיותו השפעה גמורה, אם כן כיצד יכולים שניהם להיות יחד בחינה אחת? אומר רבינו בעל הסולם: למרות הופכיותם בכל אופן הם בחינה אחת לגמרי, וזהו עולם אין סוף.

מחשבת הבורא השלימה בתכלית השלימות, ולא שייך בה שום פגם וחסרון, אפילו לא משהו מן המשהו. אולם יל"ה: אם אין חסרון מדוע עשתה המלכות את פעולת הצמצום? לא מתוך חסרון, אלא שחפצה ביתר שלימות, מתוך בחירה. לא היה לה כל חסרון, היתה יכולה להישאר במצב בו היתה באין סוף, אך היא חפצה ביתר שלימות. ועל כן הרב משתמש במילה "קישוט", היות וקישוט הוא לא דבר הכרחי, אלא הוא בגדר מותרות, דאדם יכול לחיות בלי שום קישוט. השימוש במילה "קישוט" מראה שהצמצום לא נעשה מתוך הכרח, כי המלכות היתה במצב של שלימות בתכלית השלימות במחשבתו יתברך, אלא בחרה ביתר שלימות, שהוא כמו קישוט. ומכיוון שכל פעולת הצמצום היתה מתוך בחירתה, ובגדר של קישוט, לכן אנו אומרים שהמלכות לא נעשתה מטה בחשיבות בצמצום, כי הרי בחרה ביתר שלימות וביתר חיבור עם הבורא. לכן כל עשרת הספירות הריקניות מהאור מכונות בשם עיגולים, להראות שאין ביניהן שום הבדל של חשיבות.

עשר הספירות דעגולים

והנה אנו לומדים - שעשר ספירות הללו שנשארו ריקניות מכל אור לאחר הצמצום מכונות בשם עיגולים.

בעיגול אין הבחנה של מעלה ומטה, אלא כל הצדדים שווים אצלו. נמצא שתמונת העיגול מראה על השתוות. והענין הוא - האר"י הקדוש רוצה להסביר לנו, שאין מעלה ומטה בחשיבות בין כל ה' הבחינות, הכתר לא נבחן ליותר חשוב מהמלכות, אלא כל ה' הבחינות הן באותה רמה של חשיבות. דהנה אנו היינו מצפים שזה לא יהיה כך, כי המלכות החליטה לקנות את ענין השתוות הצורה, והיות לפי זה הרצון לקבל נעשה כעת בעקבות החלטה זו פסול לשימוש, מכל מקום לא נעשתה המלכות מטה בחשיבות. הסיבה היא - כי המלכות פעלה את כל ענין הצמצום מתוך בחירה. לא היה כל ענין שיכריח אותה לעשות את הצמצום הזה. דהנה בעולם אין סוף היתה שלימות גמורה, ולא הופיע הרצון לקבל כבחינה חסרה או מקולקלת ח"ו, כי א"ס הוא

פרק ד'

עשר הספירות של הקו

הבחירה לקבל על עצמו תענית. ולמחרת כאשר עוברות כמה שעות, מרגיש שהוא רעב. והוא חושב - אולי בכל זאת כדאי שאוכל? אך עתה הוא כבר לא יכול לאכול, כי קיבל על עצמו תענית. הגם שבזמן הקבלה עצמו היה בבחירה ולא באיסור, אך בקבלת תענית מתוך בחירה הוא מחיל על עצמו איסור במצב שני. וזהו איסור "בל יחל דברו", דכבר לא יכול לחזור בו. יש עליו כבר איסור אכילה. זו דוגמה לכך שפעולה ראשונה התבצעה מתוך בחירה, אך המצב השני הוא כבר בגדר של איסור, ולא בחירה.

והנה ענין זה נובע מרוחניות. כי אנו אומרים שהצמצום נעשה מתוך בחירה של המלכות, לכן הוגדרו עשר הספירות של עולם הצמצום כעגולים, שאין בהם מעלה ומטה בחשיבות. כעת המלכות של העיגולים המשיכה את האור, וא"כ האור צריך להתגלות במלכות, כי אין כלי אחר. אך היות וזה מצב שני, כי זוהי תולדה מהמשכת האור של המלכות דעיגולים, לכן נבחן שהאור הזה שמתגלה כבר אסור לקבל אותו. נמצא שנעשה כאן ענין חדש לגמרי - עד שהאור לא נמשך, אנו לא אומרים שאסור לקבלו, אלא שהמלכות אינה עושה שימוש ברצון לקבל. אך עתה כשהאור נמשך אנו אומרים שאסור. וזהו מכח הכלל - מה שהיה רצון בעליון נעשה חוק בתחתון.

וכיוון שכל שינוי צורה ברוחניות הוא מצב חדש, לכן אנו מבחינים שכאשר המלכות דעיגולים המשיכה את האור, האור נתפשט בסדר של עשר ספירות מכתר עד מלכות, וזוהי כבר מלכות אחרת, לא מלכות דעיגולים, כי יש כבר בע"ס הללו שינוי צורה מן העגולים, כי יש איסור, מה שלא היה במלכות דעיגולים.

נמצא, המלכות דעיגולים המשיכה את האור, אך הוא לא נתגלה אצלה כלל, אלא נתגלה בבחינה אחרת אשר מכונה קו. בניגוד לעשר ספירות דעיגולים, יש כאן עשר ספירות של הקו. השם קו הוא דוגמא נגדית לעיגול. כי בעיגול אין מעלה ומטה בחשיבות, ובקו כבר יש מעלה ומטה בחשיבות, כי יש כבר איסור להשתמש ברצון לקבל על מנת לקבל, ולכן מלכות הזו של הקו היא נבחנת למטה בחשיבות, היא נבחנת לשפלה ולגרועה, וממילא נעשית הדרגה (היררכיה) שלימה - כי כל מי שיותר קרוב למלכות נבחן ליותר למטה בחשיבות, וכל מי שיותר רחוק מהמלכות נבחן ליותר למעלה בחשיבות. ואלו הן עשר הספירות של הקו שהתגלו לאחר הצמצום.

סיכום:

נמצא כאן ענין משונה: המלכות דעיגולים המשיכה את האור, אך הוא לא נתגלה בע"ס שבה, אלא בע"ס חדשות שנקראות ע"ס דקו. יוצא שע"ס דעיגולים ממשיכות להיות ריקות מכל אור, ומצומצמות, והאור שנתגלה מתגלה בע"ס אחרות. הסיבה: כל שינוי צורה ברוחניות הוא מתנענע ויוצא לו בבחינה חדשה. ואין העדר ברוחניות - הבחינה הקודמת נשארת, ובכל

האור משאיר רשימה מעצמותו

אח"כ אנו לומדים מהלך חדש: יש כלל ברוחניות - שהאור בכל מקום שהוא מאיר, הוא משאיר אחריו רשימות. כדוגמת אדם ששמע שיעור טוב, ואח"כ הגם שהוא לא יכול לשחזר את כל השיעור, כי נשכח ממנו, בכל אופן נשאר לו רושם מן השיעור. וברוחניות האור העליון הוא במצב המנוחה המוחלטת, הוא לא מסתלק, אם כך מהן רשימות של אור, הלא האור איננו מסתלק! תשובה: הכוונה שהתחתון, הגם שהוא לא רואה את האור, חלק קטן מהאור הוא רואה, וזה נקרא רשימה. ותפקיד הרשימה ליצור השתקקות בכלי, שלא ינח וישקוט עד שימשוך אליו את האור בחזרה.

וכך היה גם בעיגולים, המלכות נשארה ללא אור, אך רשימות יש בה, והן פועלות בה השתקקות וחסרון. וכאילו המלכות מתחילה לעשות הערכת מצב מחדש:

א) "רצונו להטיב לנבראיו", על כן אני צריכה לקבל את הטוב והעונג. ולהישאר במצב שאין שום אור, אין מזה שום תכלית. הלא אין נברא אחר מלבד המלכות, ואם היא תישאר במצב של צמצום, איך תתגשם מטרת הבריאה? מי יקבל את האור?

ב) אני רוצה בהשתוות הצורה, להשוות צורתי לצורת המלך. כבורא אין קבלה ויש השפעה, אם כן איך פותרים את הסתירה הזו, בין ב' הנקודות הנ"ל?

לכן היא מחליטה שהיא מחויבת להמשיך את האור בחזרה, אך לבוא למצב ממוצע שיפתור את שוני הנקודות הללו. דהיינו: היא רוצה לבוא למצב שהיא תקבל את האור כרצונו ית', אך לא לתועלת עצמה, דבר שיכניס אותה להופכיות הצורה ולניתוק מהשי"ת, אלא תקבל אך ורק על מנת להשפיע נחת רוח לבורא. כדי שזה יתגשם היא צריכה להמשיך את האור בחזרה, והיא צריכה לקנות טבע שני הנקרא רצון להשפיע. כי רצון להשפיע אין בה. היתה לה התגברות שלילית שלא לקבל, אבל התגברות חיובית של רצון להשפיע לא היתה. היא צריכה לקנות זאת. המלכות המשיכה חזרה את האור, היא אומרת: אני רוצה שוב לקבל את האור. לכן האור שוב מתגלה.

אבל כאן לומדים ענין חדש עמוק מאוד: יש כלל - מה שרצון בעליון נעשה חוק מחויב בתחתון.

פירוש: עליון ותחתון היינו מצב ראשון ומצב שני. וכך הגיון הכלל: מה שנעשה מתוך בחירה (רצון) בעליון, אז במצב התחתון השני נעשה חוק מחויב. כבר אין במצב התחתון גדר של בחירה, אלא גדר של איסור, שהוא חוק מחויב.

למשל: בערב ראש חודש, יש נוהגים לצום, דאז הוא יום כיפור קטן. אין חיוב לצום, אבל יש נוהגים. אדם זה במנחה שלפני ערב ר"ח חושב - האם כדאי לי לקבל על עצמי תענית? הוא לא חייב לקבל על עצמו. בסופו של דבר הוא מחליט מתוך

פתיחה לחכמת הקבלה

עשר ספירות: עשר ספירות ישנות שהן מטרם השינוי, ועשר ספירות חדשות עם השינוי. כל שינוי נבחן במלכות, אבל כיוון שט' ראשונות מולידות את המלכות, ע"כ אם בתולדה יש שינוי גם במולידים יש שינוי. כל ההשגה בט' ראשונות היא רק לפי מה שהמלכות משיגה, ואם המלכות השתנתה במשהו, כל ההשגה שיש בט' ראשונות גם כן השתנתה, ולכן תמיד צריכות להיות עשר ספירות חדשות.

עד כה דיברנו אודות ג' מצבים: ג' פעמים עשר ספירות:

(א) עולם אין סוף, שם היתה התפשטות ע"ס, והמלכות קיבלה את האור בבחינת "ממלא כל המציאות".

(ב) עולם הצמצום, שם היתה התפשטות של ע"ס, והמלכות חפצה בהשתוות הצורה, ולכן היא גרמה להסתלקות האור, ונשארו ע"ס ריקניות לגמרי מהאור, ואותן ע"ס שבהן היה הצמצום נשארו בבחינת עיגולים.

(ג) עה"ס החדשות שנתפשטו שנקראות קו או יושר, שם כבר יש איסור להשתמש בכלי של מקבל על מנת לקבל.

פעם מתווספת בחינה חדשה. וכיוון שיש שינוי צורה, כי יש איסור להשתמש ברצון לקבל על מנת לקבל, ע"כ יוצאות ע"ס חדשות בהן האור מתפשט עד שהוא מוליד את המלכות, שיש בה איסור לקבל על מנת לקבל, והיא נבחנת למטה בחשיבות.

יש לזכור: אנו מדברים אך ורק אודות המלכות, כי רק היא נקראת נברא. וכל ההשגה של המקובלים הקדמונים היא רק כמה שמלכות השיגה. לפני המלכות עדיין נקרא אור ולא כלי, ובאור כלי כלי אין שום תפיסה. נמצא שכל השינויים המדוברים נעשים במלכות. אלא כיוון שיש שינוי קל במלכות, תיכף ומיד נבחנות עשר ספירות חדשות, ולא רק מלכות חדשה. כי כל ט' הראשונות הן הרי סדר התפתחות של הכלי, עד שלבסוף יוצאת המלכות. ובכל פעם שאנו אומרים שיש מלכות חדשה צריכות להיות ט' ראשונות חדשות, שהן מתקמות ומתחברות יחדיו בכדי להוליד את המלכות החדשה.

נמצא: כל שינוי צורה קטן ביותר נבחן תמיד לעשר ספירות חדשות. אבל היות ו"אין העדר ברוחני", ע"כ נבחנות ב' פעמים

פרק ה'

פרצוף הא' דעולם אדם קדמון - פרצוף גלגלתא -

מבנה מיצג של המדרגות הרוחניות

אלא אנו מתיחסים אל האור חוזר עצמו, בתור הרצון להשפיע של המלכות.

מן הצמצום ואילך, הבחי"ד בעצמה שהיא מקבל עמ"נ לקבל נפסלה מלשמש כלי קבלה על האור. והאור חוזר הוא נעשה כלי קבלה על האור במקומה. נמצא, יש לנו כלי קבלה חדשים על האור הנקראים אור חוזר, דהיינו הרצון להשפיע.

משל: יהודי אחד נקלע לבית חברו שגר בעיר אחרת. אותו יהודי הסתובב כל היום ולא בא אוכל לפיו. כשנכנס לבית חברו רואה שהמשפחה יושבים וסועדים. בעל הבית מבקש ממנו לאכול עם כולם, אך האורח מתבייש, הגם שהוא רעב מאוד ואומר: לא תודה, אני לא רעב. אך למעשה הוא רעב, כי לא אכל מזמן. נשאלת השאלה: מה מפריע לו ללכת לקבל את הסעודה? הבושה שמתבייש לקבל טובה מחברו. הבושה נובעת מכך, היות ובבורא אין ענין של קבלה בכלל, לכן בכל פעם שהנברא מגיע למצב שאינו קיים בבורא כלל, הוא מרגיש אי נעימות בזה. כי כל ענף רוצה להידמות לשורשו, והיות ובבורא אין ענין של קבלה, אזי כאשר הנברא מגיע למצב של קבלת טובה, קבלת מתנת חנם מחברו, הוא מרגיש לא טוב. לכן האורח אומר שהוא לא רוצה לאכול. אם בעל הבית מבחין שהאורח לא אכל כל היום, אלא שרק מתבייש, אז בעל הבית מתחיל להפציר בו מאד. אומר לו בעה"ב: דע לך שאנו מחכים בכליון עיניים לביאתו של אורח. אורח אצלנו הוא דבר נדיר, ואנו משתוקקים לקיים את המצווה. ואחרי כל כך הרבה ציפיה בא אורח, והוא לא מוכן לגרום לנו את ההנאה של האירוח, של קיום מצוות הכנסת אורחים. למה אתה כל כך אכזרי אלינו? וכך הוא מפציר בו שוב ושוב עד שהאורח מסכים. מקודם הוא לא רצה לאכול, כי הרגיש שיקבל טובה מבעל הבית, ולקבל הוא לא רוצה, מטעם הבושה, אך עתה, אחר הפצרות בעל הבית, התהפך המצב: הוא מרגיש שהוא יעשה טובה לבעל הבית אם הוא יאכל. ע"י ההפצרות של בעל הבית, והדחיות של האורח, נתרקם כאן מצב חדש - שהאורח מרגיש שהוא ישפיע לבעל הבית. וע"י זה שהוא מרגיש כך, הוא יכול לאכול.

משל זה בא להסביר - מדוע האור חוזר הוא כל כלי הקבלה מהצמצום ואילך, כי הרצון לקבל הרי נפסל לשימוש. ראינו במשל שהאורח כן רוצה לקבל את הסעודה, אך הוא לא יכול להשתמש ברצון שלו לקבל את הסעודה. אם כן מה שווה הרצון לקבל, אם אינו יכול לקבל את הסעודה? ורק ע"י זה שנתרקם אצלו הרצון להשפיע לבעל הבית, הוא יכול לקבל את סעודת בעה"ב. והנה זה שהאור נתפשט לנאצל, דומה להפצרות של בעל הבית. וזה שהנאצל מפעיל את כח המסך ודוחה את האור העליון, דומה לדחיות של האורח. והנה ע"י נולדת מציאות חדשה של אור חוזר, שזה הרצון להשפיע, זה הטבע השני שמתגלה בנאצל. וזהו כלי הקבלה של הנאצל, כי יש בו רצון

נתבונן בע"ס של הקו - הן כבר למעשה ע"ס של הפרצוף הראשון המכונה גלגלתא. כשנתפשטו ע"ס אלה הן התפשטו בסדר הידוע של ד' בחינות של אור ישר מכתר עד מלכות. כשהגיע האור למלכות, אזי המלכות מפעילה כח עיכוב שלא לקבל את האור הזה, וכח העיכוב הזה מכונה בשם מסך. מה ההבדל בין מסך לצמצום? הצמצום הידוע נעשה מתוך בחירה, אולם כח העיכוב שהמלכות מפעילה מתוך איסור הוא נבחן למסך, ובכדי לחלק בין שתי הבחינות נותנים שני שמות.

המסך והאור חוזר

כח העיכוב הזה המכונה מסך מורכב משניים: קושיות ועביות. קושיות היא כח העיכוב עצמו, והעביות היא הרצון לקבל הנאה ותענוג. והמסך מורכב משניהם. כח הקושיות רוכב על העביות. אם אין עביות, אם אין רצון לקבל, אין לכח העיכוב על מה לעכב, אין לו מקום לעבודה.

והנה מצב העבודה נקרא מסך, שעל אף חשקה של המלכות לשמש ברצון לקבל, היא מעכבת את עצמה מלקבל, וכל זאת היא עושה על מנת לקבל פרס, עמ"נ לקבל שכר - שהמאציל יתן בה טבע שני הנקרא רצון להשפיע. גם אנו צריכים לעבוד בתורה ומצוות, ולהתייגע נגד הרצון לקבל שבנו, ואנו צריכים לדרוש שכר. אסור לעבוד בלי שכר. השכר הוא - שהקב"ה יתן לנו טבע שני, שנרצה לפעול מתוך מגמה של השפעה לזולתנו, ובדרך של אמונה למעלה מהדעת, ולא בדרך של ידיעה, ושכר כזה מותר ורצוי לדרוש.

והנה ע"י המסך, המלכות דוחה את כל האור הגדול, שהוא מאה אחוז האור שהיה במחשבת הבריאה. כתוצאה וכתולדה מב' הדברים הללו - א) הפרישה של המלכות מהאור, דהיינו כח העיכוב שלה, ב) מהאור העליון שנדחה לאחוריו, נתגלה כח שלישי - נפרשה מהאור הנדחה לאחוריו הארה קטנה, אשר מאירה בתוך המלכות, והארה זו בונה אצלה טבע שני של רצון להשפיע, שזה השכר שלה. נולד אצלה טבע חדש - שיש לה הנאה ותענוג מזה שהיא דואגת לזולתה, מזה שהיא רוצה להשפיע לזולתה. וההארה הזו מכונה אור חוזר.

אור ישר הוא האור שבא מהמאציל לנאצל, מכתר עד מלכות, כי בא באופן ישיר מתוך רצונו להטיב לנבראיו, במגמה להטיב לנברא שהוא המלכות. אור חוזר הוא להיפך - בנברא נולד טבע שני, והוא רוצה כעת להחזיר נחת רוח לבורא, להשפיע לבורא, לכן נקראת הארה זו אור חוזר, כי מהותה היא רצון להשפיע לבורא. כמו כן היא מכונה אור חוזר, כי היא נולדה אך ורק ע"י החזרת האור לאחוריו. ומכאן ואילך נבין שכל פעם שנאמר אור חוזר, הכוונה לרצון להשפיע. ולא נחזור בכל פעם לומר שהאור חוזר הוא הארה שבונה טבע שני אצל המלכות,

מוותרת על האור שיש בו תענוג גדול מאוד, ואז האור נדחה לאחוריו. נמצא, האור מופיע אצל המלכות, המלכות מוותרת עליו, דוחה אותו, לא רוצה לקבל את האור הזה, ואז האור נעלם, כביכול נדחה לאחוריו. ע"י העבודה הגדולה הזו המלכות זוכה לשכר, שכר זה הוא האור חוזר. אור ישר הוא אור שמתפשט מתוך רצונו להטיב לנבראיו אל הנאצל. אור חוזר הוא מה שנתפשט מהנאצל אל המאציל, שהנאצל רוצה להחזיר לבורא כגמולו הטוב, ולהשפיע לבורא נחת רוח.

אבל לנאצל אין רצון להשפיע, דיודע אשר למלכות מתוך תכונתה וטבעה עצמה אין רצון להשפיע, אלא רק רצון לקבל בלבד לתועלת עצמה, והיא עשתה את הצמצום מתוך שלא רצתה להשתמש עם הרצון לקבל הזה, וזה נקרא השתוות הצורה מבחינה שלילית. דהיינו: כמו שבמאציל אין רצון לקבל, גם היא לא רוצה להשתמש ברצון לקבל. וזה היה ענין הצמצום. אולם השתוות הצורה מבחינה חיובית, דהיינו חיים ע"פ רצון להשפיע, זה עוד לא היה. אבל ע"י העבודה הגדולה הזו המוגדרת כעבודת המסך, שע"י המסך שבה, שהוא כח העיכוב, כח הקושיות, שהיא מוכנה לוותר על האור, ולדחות אותו לאחוריו, ע"י עבודה זו היא זכתה לשכר שאליו היא קיוותה, והוא הרצון להשפיע. הרצון להשפיע הזה מוגדר בשם אור חוזר. כי ע"י דחיית האור הגדול, שנמשך אליה כל אור האין סוף, האור שהאיר מקודם בבחינת "ממלא כל המציאות", והיא ויתרה עליו, אז ע"י הויתור הזה נמשכת לה הארה קטנה, מתוך האור הנדחה לאחוריו, הנקראת אור חוזר, הבוראת אצלה טבע חדש, שהוא רצון להשפיע.

ואחר שהמלכות רוצה להשפיע נחת רוח ליוצרה, מחפשת באיזה אופן תוכל להשפיע נחת רוח ליוצרה, ומגיעה למסקנה שיש רק אפשרות אחת: היות שרצונו להטיב לנבראיו, לכן יש רק אפשרות אחת שתוכל להשפיע לו נחת רוח - ע"י זה שתקבל את הטוב והעונג המוגדר בתור "אור התגלותו". לכן ע"י שמשלה בעצמה ע"י כח המסך, שעכבה עצמה מלקבל את האור העליון הנחמד לה, ע"כ זכתה באור חוזר, שבנה אצלה את הרצון להשפיע.

עתה היא מגיעה למצב בו היא צריכה לעשות חשבון: איזה חלק מהאור הגדול דאור האין סוף שנמשך אליה, היא יכולה לקבל בעל מנת להשפיע, ואיזה חלק לא תוכל לקבל עמ"נ להשפיע נחת רוח ליוצרה. את החלק שהיא משערת בעצמה, שהיא יכולה לקבל בעל מנת להשפיע נחת רוח למאציל היא מחליטה לקבל. אבל החלק שהיא רואה שהתענוג בו גדול מדי, ולא תוכל לכוון בקבלתו על מנת להשפיע נחת רוח למאציל, אותו אינה רוצה לקבל.

אך חשבון זה נערך לא רק באופן כולל, אלא גם באופן פרטי. דהיינו: למדנו שתחילה יוצאות ט' הספירות הראשונות, ורק לבסוף המלכות. כלומר לפני המלכות מתגלות הבחינות של כתר חכמה בינה וזעיר אנפין (עם ו' הספירות שלו), יחד הן ט' בחינות. ולמדנו שהט"ר נקראות נושא לאור, דהיינו כלים להתלבשות האור, דשם האור מלוכש. אבל אין הן נקראות כלים לקבלת הטוב והעונג, כי אין אצלן רצון לקבל אמיתי. ורק המלכות נקראת הכלי לקבלת הטוב והעונג. נמצא, האור מלוכש

להשפיע, והוא רוצה להשפיע אל המאציל, וזאת אפשר ע"י דרך אחת - היות ורצונו להטיב לנבראיו, אם כן אם הוא רוצה לגרום נחת רוח למאציל, הוא צריך לקבל את ההטבה. אבל ללא הרצון להשפיע, הוא לא יכול היה לקבל את ההטבה. עם הרצון לקבל לבר, הוא לא יכול היה לקבל, כי ישנה הפכיות הצורה בין הרצון לקבל לבין המאציל, אשר מתבטאת בענין הבושה הנ"ל.

נמצא, רק ע"י האור חוזר, רק ע"י הרצון להשפיע, יכול הנברא לקבל, לכן מהצמצום ואילך האור חוזר הוא כלי הקבלה, אבל בשיתוף של הרצון לקבל, כי כשהאור אוחל, נהנה בכלי של הרצון לקבל. נמצא, מה שאפשר לו ללכת לקבל את הסעודה, הוא מטעם שמרגיש שהוא עושה טובה לבעל הבית, אך כשהוא אוכל הוא צריך להנות עם הכלים של הרעב והתאבון שלו, אחרת אם הוא לא נהנה עם הכלים הללו, לא תתקיים מטרת הבריאה להטיב לנבראיו. דהנה כל הענין היה שהוא באמת יאכל ויהנה, אלא שיהנה בצורה כזו שתהיה בעל מנת להשפיע, בכדי שתהיה הנאתו שלימה, ללא בושה. אבל אם בעל הבית ישאל את האור: האם אתה נהנה מהאוכל? והוא יאמר שאינו נהנה, א"כ בעל הבית יהיה מאוכזב, דהיינו לא תתקיים מטרת הבריאה להטיב לנבראיו. נמצא, הנברא צריך להנות באמת, וזה רק אם האור מתלבש בתוך הרצון לקבל הנאה ותענוג, כי זה הכלי של הנאה. ואז יש לנו דבר שלם: מצד אחד הנברא רוצה להשפיע להמאציל, ומצד שני הוא יכול לקבל את הטוב והעונג, מטעם שאין כאן פגם של הפכיות הצורה, ולכן יכול ללכת ולהנות מכל האור הגדול שנותן לו המאציל.

נמצא, יש לנו שילוב של שני דברים: (א) הוא רוצה להשפיע. (ב) הוא נהנה בתוך הכלים של הרצון לקבל, כמו שהמאציל באמת רוצה. זו האפשרות היחידה להשפיע למאציל. ולכן כלי הקבלה אחרי הצמצום נקרא אור חוזר, כדי להדגיש - שעם הרצון לקבל לבדו, הנברא לא יכול היה כלל לקבל. רק ע"י האור חוזר, רק ע"י הרצון להשפיע, הוא יכול לקבל את האור העליון.

התחלקות כל פרצוף לג' חלקים - ראש תוך סוף

התפשטות האור פירושה - גילוי האור בסדר של ג' מדרגות המכונות ראש תוך וסוף. ג' מדרגות אלו הן המדרגות הפרטיות של הפרצוף הראשון שנקרא פרצוף גלגלתא, דעולם הראשון שנקרא עולם אדם קדמון (ואליבא דאמת זהו הסדר בכל הפרצופים כולם).

והנה הסדר כך היה: המלכות דעיגולים המשיכה את האור חזרה, והאור נתפשט בבחינת ע"ס דקו, שיש בו מעלה ומטה בחשיבות. היות והרצון לקבל כבר נאסר לשימוש, לכן הרצון לקבל שהוא מלכות נבחן לבחינת מטה בחשיבות, וכל מי שיותר קרוב אליו נבחן ליותר למטה, וכל מי שיותר רחוק נבחן למעלה. ואלה ע"ס של הקו הראשונות שיצאו הן נקראות פרצוף גלגלתא דאדם קדמון.

והנה כאשר המלכות דעיגולים המשיכה את האור, אזי האור נמשך בע"ס חדשות מכתר ועד מלכות. וכשהאור הגיע למלכות, המלכות דחתה את האור, וזו העבודה המיוחסת לנברא. דאף על פי שהרצון לקבל שלה הוא גדול ובווער בקרבה, מכל מקום היא

נוצר שורש למצב של קבלה בפועל. לכן נקרא הראש בשם שורשי כלים. שורש הוא דבר שממנו צומח אח"כ משהו. כאן מתוך הפעולה של הראש צומחת אח"כ הקבלה בפועל, שנקראת כלים.

אח"כ המלכות מבצעת את תכניתה בפועל, וזה מכונה בחי' גוף. וגם בגוף יש ט"ר ומלכות. המלכות נקראת טבור מלשון טוב אור, כי עד שם האור מאיר בטוב ונועם. אבל ממנה והלאה המלכות כבר עוצרת את האור, מפני שבחינתה עצמה נקראת מקבל על מנת לקבל. נמצא הגוף הזה מתחלק לב' חלקים המכונים תוך וסוף.

בתוך המדרגה המלכות מקבלת בתוכה את עשר הספירות העליונות, הכל בתוך המלכות, כי כלי אחר אין. ואח"כ בא סוף המדרגה, שהוא בחינתה עצמה של המלכות, וגם שם יש ע"ס. וזה יל"ה: איך יתכן שבחינתה עצמה של המלכות יאיר אור, הלא היא מקבל עמ"נ לקבל? אלא המלכות המכונה טבור דוחה את האור, מסיימת את האור, כי רוצה להיות בדביקות עם המאציל, ולא לקבל. ומכח הדבקות הזו, שהיא לא רוצה להשתמש ברצון לקבל שבה, נמשכת אליה הארה דקיקה שנקראת חסדים בהארת חכמה. וכל זה מכח הדבקות, שעל אף שיש בה את הרצון לקבל הגדול, מכל מקום היא מעכבת את עצמה, שלא לקבל, לכן מאירה בה הארה. וכיוון שבתוך יש עשר בחינות, לכן גם בסוף יש עשר בחינות. ויש עוד לומר דהנה ספירות הן מלשון ספיר, אשר מרמז על האור. ובאם יש עשרה ספירות בסוף, זה אומר שמאירים בה עשרה אורות, וכל זאת מכח עשרה דחיות שדוחה את האור, שלא תפגום בו, ויכנס ח"ו לבחינתה עצמה שהיא מקבל עמ"נ לקבל.

נמצא, לאחר גמר החשבון בראש המדרגה אזי המלכות עוברת לשלב של ביצוע שנקרא גוף. כלומר בתחילה מתפשט אור הכתר לקבלה בפועל בגוף, ואז המלכות מחלקת בו - עשרה אחוז יכולה לקבל עמ"נ להשפיע, ולכן מקבלתם. תשעים אחוזים לא רוצה לקבלו, ע"כ עושה סוף על תשעים אחוזים. נמצא, עשרת האחוזים שמקבלת הם בחינת הכתר שב"תוך" המדרגה. תשעים אחוזים שמעכבת עצמה לא לקבל, בבחינתה עצמה שהיא מקבל עמ"נ לקבל, מכח דבקות זו נמשכת הארה של חסדים בהארת חכמה, והיא הכתר של הסוף. אח"כ נמשך לה האור שהיה בספירת החכמה דראש, אזי שוב היא מחלקת - החלק שאוכל לקבל בעל מנת להשפיע נחת רוח - אקבל, וזוהי בחינת החכמה של התוך, בתשעים אחוזים האחרים אני רואה שהתענוג גדול מדי, החלטתי קודם שלא לקבל, עתה אני מבצעת בפועל, ואני דוחה בפועל. מכח הדבקות הזו במאציל, שכפי שהוא אינו מקבל, גם היא אינה רוצה לקבל, לכן נמשכת לה הארה קטנה, והיא ספירת החכמה של הסוף. וכך בכל ספירה וספירה, מה שיכולה לקבל עמ"נ להשפיע, היא מקבלת בתוך, ומה שלא יכולה לקבל עמ"נ להשפיע, היא דוחה, ונמשכת לה הארה. עד שמגיעה לבחינתה עצמה הנקראת מקבל עמ"נ לקבל. נמצא לאחר ט' ספירות בתוך וט' ספירות בסוף מגיעה לבחינתה שלה, ואומרת שלא רוצה להשתמש בבחינה הזו, כי אין אפשרות לקבל בכלל אור בתוך עצם הרצון לקבל על מנת לקבל, לכן אינה רוצה לקבל בכלל, ואז נמשכת לה הארה קלושה מכח הדבקות הזו, ונבנית אצלה מלכות דסוף.

בט"ר, והמלכות היא הכלי שצריך לקבל את האור. בדומה לכלים שיש באדם: שכל, עיניים, אוזניים, אף, פה וכו', כולם נקראים כלים להתלבשות האור. בשכל מתלבש אור החכמה, בעיניים אור הראיה, באף הריח, באוזן השמיעה. ועם כל זה השכל או העיניים או האזניים אינם כלים אמיתיים, כי כלי אמיתי נקרא כלי שיש לו רצון לקבל הנאה תענוג. זהו כלי להתגלות רצונו להטיב לנבראיו. אך בעיניים אין רצון לקבל, ולא בשאר האברים.

והנה המלכות, כיון שהיא הכלי האמיתי, לכן היא צריכה לקבל את האור שבט' הבחינות הראשונות, או בג' בחינות ראשונות (אם לא מחשיבים את הפירוט של ששת הספירות דו"א). ואז היא דוחה את האור בכח המסך שבה, ומתגלה בה האור חוזר. ואז היא עושה את החשבון הנ"ל. למעשה את החשבון היא עושה באופן פרטי: האור חוזר עולה ממטה למעלה בכל ספירה וספירה, ממלכות עד הכתר. פירושו: האור חוזר שהוא הרצון להשפיע שבמלכות, עולה מלמטה למעלה, דהיינו במגמת השפעה למאציל. והוא עולה מספירה לספירה.

למשל: האור חוזר עולה לספירת היסוד, שם המלכות עושה חשבון, והמדד לחשבון הוא האור חוזר, דהיינו הרצון להשפיע שבה. היא עושה חשבון: איזה חלק מאור היסוד אני יכולה לקבל, מטעם שאני רוצה להשפיע למאציל נחת רוח. נניח עשר אחוז בכמות ובאיכות מאור היסוד. ע"כ רק עשרה אחוז מאור היסוד אני אקבל, ואילו את תשעים האחוז הנותרים לא אקבל. אח"כ האור חוזר עולה ספירה אחת יותר למעלה - להוד, ועושה אותו חשבון. וכך עולה האור חוזר מספירה לספירה, בכל ששת הספירות הפרטיות של זעיר אנפין, ובבחינת בינה ובבחינת חכמה ובבחינת כתר. בכל מקום ומקום האור חוזר עושה את החשבון הזה, עד שבסיכומו של דבר מתקבל סך הכל החשבון - שהיא יכולה לקבל עשרה אחוזים מהאור שיש בכל ספירה וספירה, ותשעים אחוזים לא יכולה לקבל.

כל המתואר עד כה, דהיינו התהליך של התפשטות האור מכתר עד מלכות, העבודה - שהיא הפעלת כח המסך שלא לקבל את האור, השכר - שהוא גילוי האור חוזר בתוך המלכות, החשבון - שהוא עליית האור חוזר ממטה למעלה ממלכות עד הכתר, כל זה נקרא בשם: ראש המדרגה.

מצב זה מוגדר כראש, כי אין כאן עדיין קבלה בפועל, אלא הכל בגדר תכנון. מזה נמשך הראש הגשמי, שהוא מתכנן, אך לא מבצע. המבצע הוא הגוף הגשמי. נמצא, ראש ברוחניות משמעותו - אותו חלק המדרגה, שבו המלכות מתכננת מה תקבל ומה לא תקבל. הראש גם נקרא בשם התנגדות להתלבשות. המושג התלבשות משמעותו קבלה, אך בדברים רוחניים מגדירים קבלה כהתלבשות, השגת האור מכונה "הלבשת האור", כמו שבגשמיות המושג הלבשה משמעותו עטיפה. לכן ראש המדרגה נקרא התנגדות להתלבשות, כי זה האופי המרכזי של הראש, שהמלכות לא עוסקת בקבלה, בהלבשת האור, אלא להיפך - היא עוסקת בדחיית האור, ובתכנון מדויק וזהיר מאוד של מה שהיא יכולה לקבל, ומה שאינה יכולה לקבל.

שם שלישי לראש: שורשי כלים. כלים משמעותם - שמקבלים בפועל, ואילו כאן התהליך המתואר לעיל הוא רק הכנה לקבלה בפועל, כי ע"י תיקון המסך ואור חוזר והחשבון

לקבל: הרצון לקבל שבכתר שנקרא עדיין שורש, רצון לקבל קלוש מאוד. הרצון לקבל בבחינה א' נקרא רצון לקבל בפועל, ומעט יותר מאשר עביות דשורש. בבחינה לומדים הרגש הרצון לקבל יותר גדול, עד כדי כך שהתעוררה לדחות את האור מקבלתה. בז"א הרצון לקבל עוד יותר גדול, עד שבמלכות הוא מתפתח למלוא גודלו. נמצא, כיון שמלכות נכללה מהגורמים שלה, ע"כ חוץ מהבחינה של הרצון לקבל שלה עצמה, יש בה עוד ד' בחינות ושיעורים של רצון לקבל. וזה מכונה ד' בחינות עביות שבמלכות.

בחי"ד דעביות היא בחינתה עצמה, הרצון לקבל הגדול. ג' דעביות היא מה שנכללה מזעיר אנפין, ב' דעביות היא מה שנכללה מבינה, א' דעביות היא מה שנכללה מחכמה, ושורש דעביות היא מה שנכללה מכתר. כולם נכללים בתכונת הרצון לקבל על מנת לקבל, כי זו תכונתה של המלכות.

המלכות היא זו שמשמשת בה' מיני העביות הללו, דהלא רק היא הנברא היחיד. בכל פעם מפעילה את כח המסך, ומתגלה האור חוזר, על עביות אחרת שלה. וזה למעשה עושה את ההבדל בין המדרגות. כי הכלל השולט ברוחניות הוא - "לפום צערא אגרא". לפי גודל העבודה כך השכר. עבודה היא המסך, שלמרות הרצון לקבל שלה היא מעכבת את עצמה מלקבל. והשכר הוא האור חוזר, הרצון להשפיע שמקבלת מהאור העליון תמורת העבודה שלה. וממילא מובן שלפי גודל העבודה כך גודל הרצון להשפיע, ולפי גודל הרצון להשפיע כך גודל האור המאיר.

לכן יוצא שיש לנו מין סבב של מדרגות: בכדי לבדוק מה גובה הקומה של המדרגה, צריך לבדוק - באיזו עביות המלכות משתמשת, ועושה מסך עליה. לפי גודל העביות כך גודל המסך, כלומר לפי גודל הרצון לקבל, כך גודל כח העיכוב שהיא צריכה להפעיל על הרצון לקבל. לפי גודל המסך, כך הוא גודל האור החוזר שמתגלה אח"כ מהאור העליון, שבונה אצלה את הרצון להשפיע. לפי גודל הרצון להשפיע, כך גודל האור, גודל גובה הקומה שמתגלה. וזה עושה את ההבדלים בין המדרגות.

ה' העולמות

והנה באופן כללי יש ה' עולמות: בעולם אדם קדמון המלכות משתמשת באופן כללי במסך על עביות דבחי"ד, שהיא בחינתה עצמה, שם העבודה גדולה מאוד, ממילא האור חוזר גדול מאוד, ולכן גובה הקומה שמתגלה באופן כללי בעולם אדם קדמון הוא יחידה. ולכן נקרא עולם אדם קדמון עולם הכתר.

בעולם האצילות מלכות משתמשת רק עם עביות של בחינה ג' שבה, לכן גובה הקומה שמאיר הוא חכמה או חיה. לכן נקרא עולם האצילות עולם החכמה. בעולם הבריאה המלכות משתמשת במסך ועביות דבחינה ב', וממשיכה קומת נשמה, ונקרא עולם הבינה. בעולם היצירה המלכות משתמשת במסך דעביות דבחינה א', ומאיר רק אור הרוח, ונקרא בחינת זעיר אנפין. ובעולם העשיה יש בכח המלכות להתגבר רק על עביות דשורש, לכן מאיר שם רק אור הנפש, ונקרא בחינת מלכות.

ולפי סדר זה ממש גם מתחלקים הפרצופים, וכן הקומות בתוך הפרצופים, אלא שהעולמות הם כלל, והפרצופים פרט, והקומות הן פרט דפרט.

נמצא, למדנו אודות ע"ס דראש. במלכות של הראש לאחר גמר כל החשבון, מתפשטות בתוכה הע"ס דגוף. והגוף עצמו מתחלק לתוך וסוף. ואפשר לחלק זאת כך: ט"ר שמתפשטות בתוך המלכות דראש, הן חלק התוך שבגוף, שבו מקבלת עשרה אחוזים מכל ספירה. והמלכות שבמלכות דראש היא הנקראת טבור, ובה יש מסך המסיים את האור העליון שלא תקבלו, ובזכות זה המלכות דמחלקת בעצמה לע"ס דסוף. נמצא יש ג' הבחנות אחת בתוך השניה - הע"ס דסוף הן בתוך המלכות של המלכות דראש שהתפשטה לבחי' גוף, שהיא עצמה החלק העשירי מן העשר ספירות הראשונות שהתפשטו, שהן הע"ס דראש. ומבנה זה באופן כללי מכונה פרצוף, ראש תוך סוף, בעל שלשים ספירות.

אפשר גם לחלק את כל הפרצוף לפעם אחת עשר ספירות, בכדי להבין את יחסי הכוחות בין הראש התוך והסוף.

ואז הראש של המדרגה נבחן לכתר חכמה בינה, שהן ספירות דאוי" שעדיין לא התחילה בהן ההשתוקקות לקבל, ולכן גם הראש מרומז בספירות אלו, כי אין בו קבלה, אלא רק תכנון של קבלה.

התוך יקרא חסד גבורה תפארת, שהן כבר ספירות של ז"א. דהנה הז"א דאוי" כבר כן ממשך אור ומתחיל לעסוק בקבלה, אך זה עדיין לא החלק האמיתי של הרצון לקבל דז"א, כי חסד גבורה ת"ת הן מה שז"א נכלל מכתר חכמה בינה, שאינן ספירות דקבלה. לכן התוך מכונה בשם זה. כי מצד אחד בתוך המלכות כבר מקבלת בפועל, אולם מצד שני היא מקבלת עמ"נ להשפיע, שזה נחשב להשפעה, לכן מוגדר זה בשם חג"ת, שהם ספירות השייכות לז"א, אבל אינן עצמותו, אלא מה שנכלל מן העליונים, שהן בחינות יותר זכות שבו.

מטבור ולמטה הוא בחי' הסוף, עצם הכלים דקבלה, ולכן שם הוא בחי' נהי"ם. דהנה בחינת הנצח היא בחינתו עצמו של הזעיר אנפין, שבתכונות דאוי" כבר מתחיל לקבל, והוד הוא מה שז"א נכלל ממלכות, יסוד זו בחינה כוללת, ואח"כ מלכות עצמה. נמצא, למטה מהטבור שהוא בחינת הסוף, שם הם עצם הכלים דקבלה. אבל כל זה רק בא להראות את היחסיות שיש בין ג' החלקים של הפרצוף, אך למעשה בראש עצמו יש ע"ס, בתוך יש ע"ס, ובסוף יש ע"ס.

המלכות של סוף המדרגה נקראת מלכות דאצבעות רגלים. בה סיום הפרצוף כולו, והיא מכונה נקודה דעוה"ז. למטה מהמלכות הזו נקרא חושך, בחינת חלל פנוי מכל אור. שם הוא כמו מדרגה עתידית היפותטית, דהנה במציאות בפרצוף הראשון המכונה גלגלתא דא"ק אין בחינה כזו, אך לעתיד לבוא מי שכן ירצה לקבל בעל מנת לקבל, שם מקומו והגדרתו, דהיינו: חושך וחלל פנוי. אולם כרגע אין כזו בחינה שרוצה להשתמש עם הרצון לקבל על מנת לקבל.

התפרטות העולמות הפרצופים והספירות

היא פועל יוצא מד' בחינות העביות שבמלכות למדנו אשר מלכות היא הבחינה החמישית שיצאה לאחר שקדמו לה ד' בחינות. לאחר שמלכות יצאה היא נכללה מהגורמים שלה, ולכן אנו מבחינים בה ד' שיעורים של רצון

אליה, אחרת מה היא תידחה? האור של המלכות לכאורה צריך להתפשט בכל ט' הבחינות הראשונות, עד שמגיע אל המלכות, ואז היא דוחה. ולמה לא מחשיב את האור שעובר בכל ט' בחינות הראשונות, עד שבא למלכות, ועד שהיא דוחה? התשובה: למעשה אין לנו כלל השגה בט' הבחינות הראשונות. כל ההשגה שלנו היא רק במלכות שהיא הנכרא. אנו מדברים לפי השגת המלכות. כיוון שהמלכות אינה מקבלת את האור שלה עצמה, אם כן אין לנו תפיסה באור שלה עצמה, כי היא לא מקבלת אותו. אין לנו תפיסה בשום אופן, גם לא באופנים שהוא עבר בבחינות העליונות, כי הכל תלוי בה. לכן יש לנו תפיסה בט' בחינות של אור ישר של כתר, ח' של חכמה וכו', מתי יש לנו תפיסה? רק לאחר שהמלכות מעלה את האור חוזר שלה, את כחות ההשפעה שלה, מלמטה למעלה, אז רטרואקטיבית יש לנו את ההשגה בט"ר, רק אחרי שהמלכות מעלה את האור חוזר, אז אפשר לנו לדעת שיש בכתר ט' דאור ישר, בחכמה ח' וכו'. לכן באור המלכות אין לנו שום תפיסה בשום אופן, כי היא לא מקבלת את האור הזה בשום פנים.

ספירה מלשון אבן ספיר שמאירה, וזהו משל על כך שמאיר אור התגלות השי"ת. יש כלל: אין מדרגה שלא תהיינה בה עשר ספירות. לעולם הנכרא הוא מלכות, המקבל הוא מלכות, ואין לנו השגה אלא במלכות, אולם היות ולמלכות צריכות להיות קודמות ט' בחינות, לכן אין מדרגה שאין בה ע"ס, דהמלכות יוצאת רק לאחר ט"ר.

בע"ס של אור ישר הכלליות שבראש דגלגלתא יש מלכות, אך אם נכנסים בפרטים - אזי בכתר יש רק ט', וביסוד יש רק אחת, א"כ איך הכלל הנ"ל שחייבות להיות ע"ס משתוה עם הפרטים? תשובה: כשהאור מגיע למלכות, המלכות דוחה אותו. ואז כתוצאה מהפרישה שלה מהאור, מאירה בה הארה מכללות האור הנצחי, ובונה אצלה את הרצון להשפיע, והוא בחינת האור חוזר שיש בתוך המלכות עצמה. אח"כ האור חוזר הזה עולה ממנה ולמעלה ליסוד. פירוש: הרצון להשפיע שלה עולה בספירת היסוד, ששם יש אור מסוים, והוא מאבחן - איזה חלק מהאור יכול לקבל בעל מנת להשפיע, ומחליט לקבלו.

התפרטות האו"ח בראש

והנה כיוון שהאור חוזר הוא גם אור מסוים, אמנם קטן, אבל הוא אור של הרצון להשפיע של המלכות, אם כן הוא מאיר ביסוד. ולכן, כמו בסדר שמלמעלה למטה העליונים נכללים מהתחתונים, כך גם הפוך: מצד סדר האור חוזר מלכות היא הכתר, היא השורש, דהאור חוזר נולד ע"י עבודת המסך שלה. לכן יש כתר דאור חוזר שהוא הבחינה שלה עצמה, שבו זכתה על ידי המסך. אח"כ האור חוזר העולה ליסוד, שהוא הרצון להשפיע שמוודד את יכולת הקבלה ביסוד. האו"ח הרי בא מן המלכות, ע"כ הוא נשאר בה, מצד שאין העדר ברוחני. יש א"כ להבחין בה שתי בחינות של אור חוזר: בחינתה עצמה, ובחינת האור שהיא נותנת ליסוד. אח"כ היא נותנת אור חוזר עבור ספירת ההוד. וכו' ע"פ אותו עקרון של מלמעלה למטה, מה שהיא נותנת אור חוזר עבור ההוד זה נשאר בה, היא המקור, והאור חוזר הזה שהיא נותנת עבור ההוד צריך לעבור דרך יסוד. כי אם היא המקור, אזי לא יכול להיות דילוג המדרגה, אלא חייב

והנה למדנו סדר כללי של העולמות, הפרצופים, וכן בחינות פרטיות שבתוך פרצוף.

סדר התפרטות האורות בזווג דהכאה שבראש

נתמקד בפרצוף הראשון שיצא לאחר הצמצום שנקרא פרצוף גלגלתא דא"ק. לעיל למדנו ענין ראש תוך סוף. נתמקד בצורה יותר פרטית במבנה של בחינות אלו:

למדנו שמתפשט האור בסדר של ע"ס דאור ישר, מכתר עד מלכות. כשהאור בא למלכות מפעילה את כח המסך, וע"י זה מתגלה אצלה האור חוזר, דהיינו נבנה אצלה הרצון להשפיע. ואז היא עושה את החשבון. האור חוזר עולה ממטה למעלה, ומחשבון: מה יכול לקבל מכל ספירה על מנת להשפיע ומה לא, ומה שיכול לקבל על מנת להשפיע מחליט לקבל.

התפרטות האור ישר בראש

כלל: כל אור צריך לבוא מלמעלה, מאין סוף. לכן למשל האור של ספירת חכמה, היות וצריך לבוא מאין סוף, ע"כ הוא לא יכול לבוא באופן ישיר לחכמה, אלא צריך לבוא מהכתר. או האור של בינה צריך לבוא מתוך "רצונו להטיב לנבראיו" שהוא בחי' א"ס, ולעבור דרך הכתר והחכמה, ורק אח"כ יכול לבוא לבינה. נמצא, לא יכול להיות אור במסובב אם לא היה בסיבה קודם.

ויש עוד כלל: אין העדר ברוחניות. כל אור שעובר במדרגה נשאר שם בנצחיות, רק יש להבדיל בין אור המדרגה ובין האור שעובר שם. לכן מזה נבנה הענין שהספירות נכללות אחת מחברתה, דהיינו: לכתר יש את בחינתו עצמו - כתר של כתר. אור החכמה צריך לעבור דרך הכתר, ע"כ נעשית שם חכמה דכתר. אור הבינה גם צריך לעבור דרך הכתר, ע"כ נעשית שם בינה דכתר וכו'. כל הספירות התחתונות צריכות לעבור בעליונות. לכן כשהאור מגיע למלכות, יוצא מבנה בסדר הולך ויורד, שיש בכתר עצמו ט' ספירות מכתר עד יסוד, אך אור המלכות אין בו, כי המלכות דוחה את האור, ע"י המסך שבה, לכן אור המלכות לא נחשב בעליונים. נמצא, יש בכתר ט' ספירות. בחכמה יש ח' ספירות, כי את ספירת הכתר אין לה, מטעם שהיא מעליה, א"כ יש לה את בחינתה עצמה, ומה שעובר מתחתיה מבינה עד יסוד, ע"כ יש לה ח'. בבינה יש ז' וכו', וביסוד יש ספירה אחת - בחינתו עצמו, לא יותר, דהנה כל מה שמעליו לא עובר בתוכו, א"כ יש רק בחינתו שלו. בסיום ההתפשטות של האור ישר מלמעלה למטה יש בכתר ט' ספירות, בחכמה ח' ספירות, וכו', ביסוד ספירה אחת. ובמלכות אין אור, כי דוחה את האור.

העליונים מקבלים התכללות מהתחתונים, כי האור של התחתונים עובר בהם, אך לתחתונים אין התכללות מהעליונים, כי האור של העליונים לא עובר בהם. יוצא שבסיום התפשטות האור ישר יש ט' ספירות בכתר, ואחת ביסוד, ולמלכות אין אור ישר.

מדוע אנו אומרים שאין בכתר בחינת מלכות דאור ישר (רק ט' בחינות של אור ישר)? כי מלכות הכללית לא מקבלת אור, דהיא דוחה את האור. אך עד שהיא דוחה האור, צריך האור לבוא

את הכלי היותר זך. לכן הכלל הוא: כל אור שמתגלה באמתחילה לכלי דכתר. כאשר נגדל כלי דחכמה במדרגה הוא ממשך את אור הרוח, כי בכלי זה יש עביות דבחינה א', אך אור הרוח בא לכלי דכתר, כי הוא האור היותר גדול כרגע במדרגה, ואור הנפש שהיה בכתר יורד לכלי דחכמה.

אח"כ נגדל כלי דבינה, שהוא בעל עביות יותר גדולה, אשר ממשיכה אור גדול יותר - אור הנשמה. א"כ אור הנשמה בא לכלי הזך ביותר, שהוא כלי הכתר. אזי אור הרוח שהיה בכתר יורד לחכמה, ואור הנפש שהיה בחכמה יורד לבינה.

רואים 2 כללים צמודים:

(1) האור הגדול יותר מחפש תמיד את הכלי הזך, כי יש השתוות הצורה ביניהם.

(2) האור הקטן יותר אור הנפש יאיר תמיד במקום העבודה, שהוא מקום המסך.

לכן כשנגדל כלי דבינה במדרגה, שבו העבודה, הוא ממשיך את אור הנשמה, לכן אור הנשמה מאיר בכתר, ואור הנפש בבינה.

אח"כ נגדל כלי רביעי דזעיר אנפין, שהוא בעל עביות גדולה יותר, אזי הוא ממשיך את אור החיה. אור החיה בא לכתר, ואור הנשמה שהיה בכתר יורד לחכמה, ואור הרוח שהיה בחכמה יורד לבינה, ואז אור הנפש בא לזעיר אנפין, שהוא הכלי אשר בו מתבצעת העבודה.

אח"כ נגדל כלי דמלכות עצמה במדרגה, עצם העביות עצמה, אזי היא ממשיכה את האור הגדול, אור היחידה. ואז אור היחידה בא לכלי דכתר, אור החיה בא לכלי דחכמה, אור הנשמה בא לכלי דבינה, אור הרוח בא לכלי דזעיר אנפין, ואור הנפש לכלי דמלכות. זהו סיום התפשטות ה"תוך" שבגוף.

נמצא שלב ה"תוך" שבו המלכות מתחילה לקבל בפועל, הולך באופן הדרגתי מהקל אל הכבד. בתחילה המלכות מקבלת רק בכלי דכתר שבה, אז יש רק נפש דאורות. כך זה הולך ומתפתח, עד שהנפש באה לכלי דמלכות, אזי מאיר אור היחידה בכתר, ויש נרנח"י במדרגה.

אבל כל זה הוא בתוך המלכות עצמה, כי הרי כל הגוף הוא התפשטות של המלכות דראש בפועל. דהנה גוף משמעותו שהמלכות דראש עוברת למצב של קבלה בפועל, ואז מתפשטות בתוכה עצמה עשר הספירות הללו. כל הבחינות האלה הן בתוכה, וזה מה שהיא מקבלת בפועל - נרנח"י.

בערך האור שהיה בראש אזי כל ספירה שבגוף, אינה יותר מעשר אחוז. למשל: בספירת הכתר דגוף מאירים רק עשרה אחוזים מאור הכתר, ואילו תשעים אחוז ממנו היא לא רוצה לקבל. כלומר, כאשר מאיר אור היחידה, שהוא אור הכתר, ע"י העבודה במלכות עצמה, אין זה אור הכתר שבראש, דשם האירו מאה אחוז, ואילו כאן רק עשרה אחוזים.

סיכום: למדנו ערך הפוך בין כלים לאורות, אולם בסופו של דבר בא כל אור על מקומו - נרנח"י דאורות בכח"ב תו"מ דכלים, וזה סדר ההתפשטות של ה"תוך".

ה"סוף" הוא כאשר המלכות עוצרת את עצמה מלקבל, עושה סוף על האורות. למשל: ספירת הכתר מקבלת רק עשר

לעבור דרך היסוד. לכן בסדר של האור חוזר הסדר מתהפך, המלכות נקראת כתר, והכתר נקרא מלכות. המלכות היא השורש העליון, כי היא המקור לכל האור הזה. לכן יוצא שכל התחתונים נכללים מהאורות שעוברים דרכם למעלה, מהבחינה הזו התחתונים נחשבים כאן לעליונים. יוצא שבסיום התפשטות האור חוזר עד הכתר, המלכות נתנה עשר בחינות של אור חוזר, לכן במלכות יש עשר בחינות של אור חוזר, ואין בה אור ישר כלל. ביסוד יש ט' בחינות אור חוזר - בחינתו, ועוד מה שהעביר מהוד עד הכתר. לכן ביסוד יש עשר ספירות: ט' של אור חוזר ואחת של אור ישר. בהוד יש שתיים של אור ישר (שלו ושל יסוד) וח' של אור חוזר. בכתר ט' בחינות של אור ישר, אך יש לו בחינה אחרונה של אור חוזר, מלכות דאו"ח, לכן יש לו עשר ספירות. רואים שע"י ההשתלבות של אור ישר ואור חוזר זה בזה, יש באופן פרטי בכל ספירה עשר ספירות.

כלל: בכל זווה דהכאה שנעשה במלכות דראש יש להבחין עשר ספירות. כי יש עשר כלליות שכל אחת כוללת עשר, והעשר האלה משולבות מאור ישר ואור חוזר, תלוי לפי מיקום הספירה. **בספר** יצירה: "נעוץ סופו בתחילתו ותחילתו בסופו". פירוש: תחילת ההתפשטות שהיא כתר דאור ישר היא הסוף מבחינת האור חוזר. ולהיפך - סוף ההתפשטות של האור ישר שהיא מלכות, היא תחילת ההתפשטות של האור חוזר.

והנה למדנו סדר של התפשטות הראש. כל זווה דהכאה של ראש שיוצא, יוצא בסדר הזה.

סדר ההתפשטות של הגוף

המלכות מקבלת בפועל את מה שהחליטה לקבל בכת. האור חוזר עלה מספירה לספירה בראש, עשה חשבון - איזה חלק בכל ספירה היא יכולה לקבל בעל מנת להשפיע, ואיזה חלק לא. מה שמקבלת בעל מנת להשפיע, עשר אחוז דדוגמא, היא מקבלת בגוף בפועל, והתענוג שיש ביתר תשעים האחוזים הוא גדול מדי, וע"כ החליטה לא לקבלו. כל זה נקרא ראש, כי כל התהליך הוא בכח בלבד. לאחר גמר החשבון המלכות מתרחבת ומתפשטת מינה ובה, והאור מתחיל להתגלות בה בפועל.

הסדר הוא כזה: בתחילה יש להבחין ערך הפוך בין כלים לאורות, דהיינו סדר גידול הכלים הוא באופן שהעליונים מתגדלים בתחילה, ורק לבסוף התחתונים, זאת אומרת בתחילה כתר ולבסוף מלכות. אך באורות זה להיפך - התחתונים מתגדלים תחילה, תחילה אור הנפש ורק לבסוף אור יחידה, וזהו הסדר הרמוז במושג נרנח"י.

מדוע ישנו הערך ההפוך הזה בין כלים לאורות? מטעם הכלל של "לפום צערא אגרא". דהנה כיוון שהכלים מתפשטים מהזך אל העב מלמעלה למטה, זה פועל על גילוי האורות. מתחילה נתגלה כלי דכתר, כלי זך, העביות שם היא קלושה, וממילא העבודה שם היא עבודה קטנה. לכן ממשיכה העבודה בכלי זה אור קטן - אור הנפש.

אח"כ מתגדל כלי דחכמה שהוא בעל עביות יותר גדולה, אזי הוא ממשיך את אור הרוח. ויש כאן עוד כלל: האור הגדול יותר בא לכלי דכתר, היות וצריך שתהיה השתוות הצורה בין האור לכלי. דהנה האור הוא זך, דבא מתוך רצונו להטיב לנבראיו, וכיוון שבא במגמת השפעה טהורה, הוא מחפש תמיד

לכן הביטוש נעשה בגוף. ובסיומו של הביטוש הזה, המלכות דגוף נכנעת לדעה הזאת של האור מקיף שנקראת מטרת הבריאה. המלכות דגוף כביכול אומרת לדעה הזאת של מטרת הבריאה שנקראת אור מקיף - אתה צודק, כי באמת לכאורה זהו מצב בלתי ניתן לפתרון, מפני שמי יקבל את תשעים האחוזים האחרים? ואז, כיון שהיא מבינה ומכירה בצדקתו של דעת האור מקיף, נחלש כח העיכוב שלה באופן טבעי, כי אם היא מבינה שבאמת צריכים לקבל את שאר האור, אם כן נחלש כח העיכוב שלה. כח העיכוב הזה היה אחראי ליציאתם של תשעים אחוזים מהאור לחוץ, ועכשיו אם היא מבינה שהיא צריכה לקבל אותם, נחלש כח העיכוב. ואז כיון שנחלש כח העיכוב, יש סכנה שהיא באמת תקבל את תשעים האחוזים האלו, אף על פי שבאמת לא יכולה לכוון עליהם בעל מנת להשפיע. והיא מבחינה ורואה את הסכנה הזאת, אם כן מה עושים? אם היא תקבל אפילו חלק קטן מהאור בעל מנת לקבל, היא תיפול למצב של פירוד, וזוהי סכנה גדולה!

שאלה: מדוע בראש היה בכח המלכות דראש לדחות את כל מאה אחוז האור, וכאן בגוף כאשר קיבלה עשר אחוז בעל מנת להשפיע, כבר לא היה בכחה לעמוד בלחץ של התשעים אחוזים אור מקיף? מה ההבדל שבראש היא יכולה לדחות את תשעים אחוז האור, והיה בכחה לעמוד איתנה מול התענוג הגדול שבאור הזה, וכאן בגוף היא נכנעת לתשעים אחוז?

תשובה: יש הבדל אם לא מקבלים בכלל, לבין אם מקבלים חלק. אם לא מקבלים כלל, אזי מתנתקים מקבלה מכל וכל, מה שאין כן כאשר מקבלים חלק מהאור, ומרגישים את התענוג הגדול שבאור, אז כבר התענוג הגדול שמורגש באיברי הגוף גורם להחלשות כח העיכוב. נמצא לפי זה, שמה שהוביל לביטוש של האור מקיף באור פנימי - זה שהמלכות דגוף כן קיבלה עשר אחוז, על כן באופן טבעי היא נמשכת אחר תשעים האחוזים הנותרים. וכיון שהמסך שלה נחלש, והיא רואה שיש סכנה גדולה מאד שתקבל עכשיו בחלק הכלים שמטבור ולמטה, אף על פי שלא יכולה לכוון בעל מנת להשפיע, לכן היא מחליטה לחזור למצב הקדום, שבו לא היה לה את הקונפליקט הזה של הביטוש. דהיינו היא מחליטה להסתלק לגמרי מקבלה בפועל, כלומר מקבלה בבחינת גוף. כי מה שהוביל לביטוש היה זה שקיבלה את עשר האחוזים מהאור בעל מנת להשפיע, אם כן היא מחליטה לא לקבל גם את העשר אחוז האלה, להסתלק לגמרי מקבלה, ואז היא בטוחה בעצמה שכאשר תסתלק לגמרי מקבלה, אז כבר לא תעמוד בפני הביטוש הזה של שתי הדעות הנ"ל, ותוכל לדחות את האור כפי שעשתה במצב של ראש. נמצא כיון שהמלכות רוצה להיות במצב של דבקות, החלטתה היא - להסתלק לגמרי מקבלה בגוף.

מנת"א (טעמים, נקודות, תגין, אותיות)

יל"ד אשר האור שהאיר ע"י זווג דהכאה אשר נעשה בראש על בחי"ד, אזי כיוון שהבחי"ד עצמה כלולה מה' בחינות, כי היא כלולה מהגורמים שלה, לכן הזווג דהכאה נעשה על בחי"ד שבבחי"ד. אך עדיין נשארו בחינות פרטיות שלא עשתה עליהן זווג דהכאה: ג' שבבחי"ד, ב' שבבחי"ד, א' שבבחי"ד, שורש שבבחי"ד, על אלה לא עשתה כלל זווג. לכן הגם שהמלכות דגוף

אחוז, אבל על תשעים אחוז מאור הכתר היא עושה סוף, ולא רוצה לקבל. ובזכות הדבקות הזו שעוצרת את עצמה מלקבל, מאירה בה איזו הארה בבחינת הדחיה הזו, וזה נקרא בחינת כתר של הסוף. וכך בכל הספירות. וכך נבנות הבחינות של הסוף שלה.

החלוקה של אור פנימי ואור מקיף, והביטוש שמביא לזיכוכ של הפרצוף

מקור החלוקה הוא במלכות דראש, כי המלכות דראש עושה חשבון: חלק מהאור שיש בכל ספירה היא מרגישה שיכולה לקבל בעל מנת להשפיע, ולכן מחליטה לקבל אותו. זהו השורש לאור פנימי. וחלק מהאור, ע"ד משל תשעים אחוז מהאור, היא מרגישה שהתענוג שם גדול מדי, ולא תוכל לקבל בעל מנת להשפיע, לכן היא מחליטה לא לקבלו. וזה נקרא שורש דאור מקיף.

בראש עצמו עדיין לא היתה חלוקה ממשית של אור פנימי ואור מקיף, כי בראש המלכות עסקה רק בתכנון ולא בקבלה בפועל, אבל מכיוון שהיא תכננה, ע"כ נעשה שם שורש לחלוקה של אור פנימי ואור מקיף, שתבצע אח"כ בגוף.

בגוף המלכות מבצעת בפועל את החלטותיה: בתוך של המדרגה היא מקבלת את עשרת האחוזים של אור התגלות אלוקות, שיש בכל ספירה וספירה, על מנת להשפיע. ואלו הן העשר ספירות דתוך. ותשעים אחוזים של אור התגלות אלוקות אשר שייך לכל ספירה וספירה, המסך שבמלכות דתוך שנקראת טבור, דוחה. נמצא, למעשה נבחן ששורש לחלוקה בין אור פנימי לאור מקיף הוא בראש, אבל החלוקה עצמה מתבצעת בפועל בגוף, וליתר דיוק במלכות של הגוף הנקראת טבור. כי עד אליה היא מקבלת, וממנה והלאה היא מסיימת את הקבלה, והיא דוחה את האור. לכן יוצאים תשעים אחוז מכל ספירה וספירה להיות בבחינת מקיף, כלומר: שהכלי לא מקבל אותם בתוך הכלים שלו בהרגשה מוחשית, אלא האור הזה נמצא מחוץ לכלים, והוא מאיר כמין הארה מרחוק.

שאלה: איזה אור יותר גדול הפנימי או המקיף? תשובה: המקיף הרבה יותר גדול.

מצד שני המלכות דגוף חושבת: מה יהיה עם תשעים האחוזים מהאור? מי יקבל אותם? הקונפליקט הזה, הדילמה הזו שהיא נמצאת בה, מכונה ביטוש אור מקיף ואור פנימי. דהיינו: יש שתי דעות בתוך המלכות: דעה אחת מכונה בשם "אור פנימי", שהיא דעת תיקון הבריאה - מקבלים רק מה שאפשר לכוון בו על מנת להשפיע נחת רוח לה'. דעה שניה מכונה "אור מקיף", שהיא דעת מטרת הבריאה - צריכים לקבל הכל, מפני שרצונו יתברך היה להטיב לנבראיו בכל מאת האחוזים. אלו שתי דעות סותרות. לכן אנו מוצאים לשונות לא רק של ביטוש האור מקיף במסך שבטבור, אלא גם ביטוש אור מקיף באור פנימי, מפני שאלו שתי דעות שמתרוצצות בתוך המלכות דגוף.

שאלה: למה לא היה ביטוש במלכות דראש? תשובה: מפני ששם עדיין לא היתה חלוקה ממשית בין אור פנימי לאור מקיף. חלוקה ממשית מתבצעת בגוף, כאשר המלכות מקבלת בפועל רק עשר אחוז מתוך כללות האור, ותשעים אחוז היא מותירה בחוץ.

ונקראות גם בשם "דין" כי כבר הדין שורה עליהן. דין פירושו הגבלה, וכבר כאן שורה ההגבלה וההחלטה של המלכות שלא לקבל יותר בגוף, כדי להינצל מהביטוש של האור מקיף והאור הפנימי.

כל זווג דהכאה מוליד רק קומה אחת, אשר מתפשטת בראש תוך סוף. נמצא כל ה"ראש תוך סוף" מכונים בשם ספירה אחת, כי יש בהם רק קומה אחת. ולפי"ז יוצא שיש רק ה' ספירות בפרצוף, כי יש ה' זווגי דהכאה בפרצוף גלגלתא - אחד לפני הביטוש וארבעה לאחר הביטוש, והם ה' הספירות של פרצוף גלגלתא. אבל כאשר נכנסים לפרטים, יש להבחין בעשר ספירות ב"ראש", ויש עשר ספירות ב"תוך", ויש עשר ספירות ב"סוף".

אם נכנסים יותר לפרטים, אזי בראש יש עשרים ספירות: עשר דאור ישר ועשר דאור חוזר. אם נכנסים עוד יותר לפרטים, אזי יש עשר ספירות בכל ספירה שבראש, כי כל אחת נכללת מחברתה. וע"י התכללות של אור ישר ואור חוזר, נעשית הבחנה של עשר ספירות בכל ספירה. יוצא שבזווג דהכאה אחד יש מאה ספירות.

אבל כל זה מותנה באיזה רובד רוצים להיכנס בלימוד. לא תמיד נכנסים באותו רובד. לא תמיד מציינים עשר ספירות, רק כשנכנסים לפרטי פרטים, אז מבחינים שיש עשר ספירות בזווג דהכאה אחד בראש לבד.

סיכום: למעשה כל זווג דהכאה מתפשט בע"ס חדשות, כי הזווג דהכאה נעשה במלכות דראש שבה יש ה' מיני עביות, ע"כ אם היא עושה זווג דהכאה בבחי"ד של בחי"ד, אזי המלכות מתפשטת מינה ובה לעשר ספירות, עשר הבחנות בבחינת גוף. אבל כל ההתפשטות בגוף היא בבחי"ד שבחי"ד שבה. לאחר מכן המלכות עושה זווג דהכאה בבחינה חדשה, בחינה ג' שבחינה ד', וזו בחינה שעדיין לא השתמשה בה. לכן לאחר עשר הבחנות שמתגלות לאחר הזווג דהכאה בראש, המלכות מתפשטת מינה ובה, ומקבלת בבחינה ג' שבחינה ד' עשר הבחנות חדשות בגוף, בעשרה כלים חדשים.

לאחר הזווג דהכאה בראש, שהמלכות עושה את החשבון, אז היא מתפשטת בפועל בסדר הדרגתי מכתר עד מלכות, ואלו הן עשר ספירות חדשות בתוך בחינה ג' שבחי"ד כנ"ל. אך גם עשר הספירות דראש הן חדשות. בכל זווג דהכאה עשר הספירות הן חדשות. כי פירושו של זווג דהכאה - שהמלכות שבראש ממשיכה את האור. אם היא ממשיכה את האור על בחינה ג' שבחי"ד אזי זה אור חדש. האור מתפשט שוב מהמקור שנקרא כתר בסדר הדרגתי הכולל - כתר חכמה בינה זעיר אנפין, עד שהוא מגיע למלכות. הוא מתפשט מחדש, כי המלכות המשיכה אותו מחדש על בחינה אחרת, על בחינה ג' שבחי"ד. אם כן לא מועיל מה שהיה קודם.

בכל פעם יש גילוי חדש, וכל גילוי מוכרח שתהיינה בו עשר ספירות חדשות, כי כל גילוי צריך להיות במלכות, והמלכות יוצאת רק לאחר ט' ראשונות. לכן בראש לבד העשר ספירות הן חדשות, מתפשטות מכתר עד מלכות, כשבמלכות הזו יש עביות ג' שבחי"ד, ואז היא מפעילה את כח המסך הכולל קושיות ועביות, ודוחה את האור הזה. ואז היא מקבלת את האור חוזר כתוצאה מהדחיה, שכונה אצלה את הרצון להשפיע, ואז האור

מחליטה להסתלק מקבלה בגוף, ובאמת האור הסתלק, אולם זהו רק אור דבחי"ד שבבחי"ד, אולם הבחינות הפרטיות האחרות עדיין לא נתגלו.

כלל: כל זמן שיש בתחתון מסך, האור מתפשט אליו לזווג דהכאה. כיוון שהמלכות לא השתמשה עם בחינות דעביות אחרות הכלולות בה, ע"כ האור מתפשט לזווג דהכאה עליהן. נעשה זווג דהכאה בבחינה ג' שבבחי"ד, ומאיר אור החכמה בפרצוף גלגלתא, והאור הזה מתפשט גם כן בראש תוך סוף. וכן אח"כ מאירה קומת בינה, קומת זעיר אנפין, וקומת מלכות שנקראת "נפש". וכל אחת מן הקומות הנ"ל מאירה בראש ובגוף.

טעמים

יש הבחנה גדולה בין הקומה הראשונה שהאירה מטרם הביטוש, לבין ד' הקומות האחרות שמאירות לאחר הביטוש. הקומה הראשונה נקראת טעמים מלשון "וחיך אוכל יטעם" (איוב פרק י"ב). ונקראת בשם רחמים, כי כולה היתה מתפשטת להאיר בתוך הכלים של הנברא, שרצה לקבל על מנת להשפיע נחת רוח ליוצרו.

נקודות

ד' הקומות האחרות שלאחר הביטוש, הן באות לאחר החלטה של המלכות דגוף להסתלק לגמרי מקבלה. כיוון שהחליטה להסתלק מקבלה, מסתלק כל האור שהאיר בגוף. אך כיוון שעדיין נותרו בחינות שיכולה לעשות עליהן זווג דהכאה, להמשיך עליהן את האור, ולדחות על ידי מסך, ואח"כ מתגלה שכר הדחיה שהוא האור חוזר. אח"כ היא עושה חשבון, ומתפשטת בפועל, לפי מה שהיא יכולה לקבל בעל מנת להשפיע. לכן האור מתפשט לזווג דהכאה עוד ד' פעמים. אבל ד' הקומות הללו נקראות בשם "נקודות", "אור חוזר", "דין".

נקודה מראה על צמצום, כי נקודת הצמצום כבר שורה על קומות אלו. כי היות והמקיף בטש במסך שבגוף, והחליש את כח העיכוב שלו, לכן כבר נקודת הצמצום שורה כאן. ומה שד' הקומות הללו מתפשטות לגוף, זה לאחר שנעשה הביטוש, א"כ האור מתפשט כאשר הצמצום כבר שורה. ולכן הקומות הללו יודעות מראש שהן מוכרחות להסתלק, כי הן באות לאחר ההחלטה של המלכות דגוף לחזור למצב של המלכות דראש, שאין בו קבלה בכלל, בכדי להינצל מהביטוש של האור מקיף והאור פנימי. לכן הקומות הללו מתפשטות והן מסתלקות תיכף. המלכות מקבלת אחוז מסוים מן הקומה בעל מנת להשפיע, אך תיכף האור מסתלק, כי בא לאחר נקודת הצמצום. לכן הקומות הללו נקראות בשם "נקודות". כמו"כ הן נקראות בשם "אור חוזר", אך אין זה דומה לאור חוזר שיש בראש המדרגה, שהמלכות מקבלתו כשכר על דחייתה, שע"י שהמלכות דוחה את כללות האור שבראש, אזי נפרשת הארה דקיקה מכללות האור ומאירה בה, ובונה בה את הרצון להשפיע. האור חוזר שבראש הוא האור חוזר האמיתי, כי הוא בונה במלכות רצון להשפיע, ועל כן נקרא "אור חוזר", כי המלכות רוצה להחזיר לבורא טוב ועונג, לגרום לו נחת רוח. אבל הקומות דנקודות המתפשטות מלמעלה למטה, מהמלכות דראש ולמטה, עד המלכות דגוף, נקראות "אור חוזר" כי הן נדונות מראש לחזור ולהסתלק.

של קומת כתר. ואז נעשה ביטוש בין האור שבא מקומת חכמה, המכונה אור חוזר היורד (כל הנקודות נקראות אור חוזר שמאיר מלמטה למעלה, כי נידונות מתחילתן לחזור ולהסתלק) לבין הרשימה שנשארה מקומת הטעמים.

דהנה הרב אומר: כל האורות שמסתלקים מניחים אחריהם רושם. כמו בגשמיות: אדם שמע שיעור מסוים, נשאר לו רושם, רשימה ממה שמע. ברוחניות כל דבר שבקדושה מניח אחריו רושם, חלק קטן מהאור שנשאר בכלי. כללות האור נסתלקה לאחר הביטוש מקומת הטעמים, ונשאר אור קטן בתוך הכלי המכונה רשימה. והנה החומר האמיתי של הכלי הבסיסי הוא הרצון לקבל, אבל מי שמאפשר לרצון לקבל את הקבלה הוא האור החוזר, דהיינו הרצון להשפיע. לכן עיקר הכלי נקרא אור חוזר.

עתה אנו אומרים דבר חדש: הרשימה נקראת כלי. דהנה בזמן שהאור מאיר בתוך הכלי, הכלי לא ניכר כלל. כי כלי מהותו חסרון, אולם בזמן שהאור מאיר לא ניכר חסרון. כשאדם אוכל סעודה ונהנה, לא ניכר הכלי, לא ניכר החסרון. הכלי ניכר רק לאחר הסתלקות האור. עצם ההיכר של החסרון הוא ברשימה. כי הופעת הרשימה בכלי תפקידה ליצור השתוקקות בתוך הכלי. הרושם מהאור יוצר בו השתוקקות געגועים וכיסופים לאור שהיה בו, וזה עצם מהותו של הכלי - חסרון. לכן הרשימה נקראת כלי, כי היא עושה את החסרון.

לאחר הסתלקות קומת הטעמים נשארת רשימה בכלים הריקים של הטעמים, שמהותם היא בחי"ד שבבחי"ד, כי על עביות זו היה הזווג דהכאה. נשארת שם רשימה מהאור הגדול דקומת כתר דגלגלתא. אח"כ כאשר מתפשטת קומת חכמה בע"ס חדשות, בתוך בחינה ג' שבבחי"ד של המלכות, אז היא מאירה הארה לתוך הקומה הקודמת. אך הארה זו פוגשת את הרשימה שבתוך הכלים שבטעמים, ואז נעשה ביטוש בין האור חוזר היורד מקומת חכמה, לבין הרשימה מקומת הכתר דטעמים.

ביטוש משמעותו הכאה. ברוחניות שני דברים המנוגדים זה לזה, עצם הניגוד ביניהם פועל הכאה. שני המנוגדים, הרשימה והאור חוזר היורד מקומת חכמה, הם מנוגדים בתכלית, כי לרשימה יש יחוס גדול, כי היא מקומת כתר, והאור שבה הוא רק קומת חכמה, אור הרבה יותר קטן. מצד שני האור דקומת כתר הוא רק באיכות של רשימה, שהיא רושם ממה שהיה, משא"כ האור דקומת חכמה הוא אור ממש. ובין ב' הקטבים הללו מתלבט הכלי, והתלבטותו מכונה **ביטוש**.

נמצא, הביטוש מציין חילוקי דעות בתחתון עצמו, אך בשפת הלימוד תולים את הביטוש בבחינות החיצוניות למלכות, אבל למעשה כל הביטושים הם במלכות עצמה, חילוקי דעות בתוכה.

גם המושג הפשוט של זווג הכאה מציין חילוקי דעות במלכות דראש עצמה, כי האור עצמו הוא במצב המנוחה המוחלטת, אלא כל ההתלבטויות הן במלכות: הרצון לקבל מול הרצון להשתוות לבורא. הסתירה מורגשת בה עצמה. האור מתגלה למלכות, בגלל כח הרצון לקבל במלכות, ומצד שני יש הכאה בגלל הכח השני שבמלכות הרוצה בהשתוות הצורה. נמצא ההכאה היא בתוך המלכות עצמה, וזה"פ של זווג דהכאה דראש.

חוזר הזה עולה ממטה למעלה ועושה את התכנון בראש. יש לנו כאן ראש חדש, לא אותו ראש שהיה מקודם בזווג דהכאה על הבחי"ד שבבחי"ד, אלא זה ראש אחר. וממילא יש גם גוף אחר. לאחר גמר החשבון האור מתפשט בתוך המלכות מינה ובה ומקבל בפועל. הוא מתפשט בתוך ג' שבבחי"ד. נמצא זהו גוף חדש, כי קודם התפשטו עשר ספירות בבחי"ד שבבחי"ד, ועכשיו התפשטו בתוך ג' שבבחי"ד, ע"כ הן חדשות, ומתפשטות בסדר הדרגתי.

סדר התוך: תחילה מתפשטת ספירת הכתר עם אור הנפש, אח"כ החכמה עם אור הרוח. אזי אור הרוח בא לכלי דכתר, ואור הנפש יורד לחכמה. אותו הסדר שלמדנו בקומת הטעמים דגלגלתא, מתגלה גם בקומה השניה, רק ההבדל הוא שכאן מאירה רק קומת חכמה, ולכן האור מסתיים בחזה ולא בטבור.

אח"כ המלכות עושה זווג דהכאה על בחינה ב' שבבחי"ד. כל זה בתוך פרצוף גלגלתא שהוא נקרא בחי"ד, שכולל ה' בחינות בתוך הבחי"ד. אם ממשיכה את האור על ב' שבבחי"ד, שוב האור מתפשט מחדש מהמקור שנקרא "רצונו להטיב לנבראיו", שהוא בחינת כתר, שוב מתפשט מחדש ומתגלה בע"ס חדשות. כל שינוי צורה ברוחניות הוא בחינה חדשה, כל שינוי צורה נפרד מהמצב הקודם ומוליד בחינה חדשה. וכאן יש שינוי המלכות משתמשת עם ב' ולא עם ג', ולכן האור מתפשט עכשיו בהבחנה חדשה, בע"ס חדשות. שוב נעשה זווג דהכאה על ב' שבראש, ושוב נעשה החשבון, אח"כ המלכות מתפשטת מינה ובה בע"ס ספירות דגוף חדשות, שהן בקומת בחי"ב, קומת בינה. כי מתפשטת כעת בעביות ב' שבבחי"ד, שעוד לא השתמשה בה. וגם פה האור מתפשט בהדרגתיות: תחילה כתר רק עם אור הנפש, אח"כ חכמה ממשיכה את אור הרוח וכו'. אבל הכל בקומת בינה של גלגלתא. והקומות הולכות ומתקצרות.

לפי זה יש ה' פעמים ראש תוך סוף, כי כל זווג או שינוי צורה הוא חדש ברוחניות. כל חמש הקומות הן ה' פרטים של פרצוף גלגלתא עצמו. העביות שלו נקראת בחי"ד, והאור שלו נקרא אור היחידה. אך הפרטים עושים הבחנות מצד הכלים, יש בחי"ד שבבחי"ד שהיא הטעמים, וג' ב' א' שורש שבבחי"ד הן הנקודות. ומצד האור - בקומת הטעמים האירה יחידה שביחידה, כיוון שהזווג דהכאה על בחי"ד שבבחי"ד. בנקודות האירו קומות חיה דיחידה, נשמה דיחידה, רוח דיחידה ונפש דיחידה. עד שהמסך דגוף עלה לגמרי למסך דראש, והפסיק לקבל לגמרי.

תגין ואותיות

טעמים מציינים את הקומה הראשונה שהתפשטה לפני הביטוש. נקודות מציינות את ד' הקומות שהתפשטו לאחר הביטוש, כיוון שכבר נקודת הצמצום שורה עליהן, והן למעשה באות במגמת הסתלקות.

כאשר מתפשטת קומת חכמה שהיא הקומה הראשונה של הנקודות, אנו מציינים כלל הקובע: לעולם טבע הקומות החדשות למלא את הכלים של הקומה הישנה. לכן מתפשטת הארה מתוך קומת חכמה לתוך הכלים של הקומה הקודמת של הטעמים. נמצא, כאשר מתפשטת קומת חכמה לעשר ספירות חדשות, אזי היא מאירה לקומה הקודמת, לעשר ספירות הישנות

אם נשאר עכשיו רשימה מול רשימה, אזי הוא מעדיף את הרשימה דכתר, אשר חוזרת ונכנסת בכלי.

לאחמ"כ מאירה קומת בינה. והנה קומת בינה מאירה לתוך הכלים של קומת חכמה, כמו שקומת חכמה האירה לכלים שבקומת כתר. ואז שוב חוזר הביטוש, אך יותר גבוה - בין בינה לחכמה. כי בחכמה נשארה רשימה, ועכשיו בא אור הבינה שהוא ממשי, ע"כ שוב נעשה ביטוש בתוך הכלים דקומת חכמה, מצד אחד הם לא רוצים לקבל את האור החדש שבא, כי היתה להם קומת חכמה, וכעת זו רק קומת בינה, מצד שני זו רק רשימה וזה אור ממש. ושוב גובר האור החדש, ויורדים ניצוצים מקומת בינה לתוך כלי דחכמה. והרשימה דחכמה מסתלקת למעלה. וחוזר חלילה.

בכל קומה יש להבחין שני הופכים:

כלי להתלבשות האור, וכלי להמשכת האור

למשל בקומת כתר דפרצוף גלגלתא, קומת הטעמים, היה הכלי להמשכת האור הבחי"ד דבחי"ד, הכלי העבה ביותר. הכלי להתלבשות האור תמיד צריך להיות הזך ביותר, כי צריכה להיות השתוות הצורה בין האור ובין הכלי. לכן יש ערך הופכי בכל קומה - ככל שהכלי להמשכת האור הוא יותר עבה, אזי הוא ממשך אור יותר גדול, ואז צריך שיהיה בו כלי יותר זך, כי אור גדול צריך כלי זך יותר, כדי שתהיה השתוות הצורה בין האור ובין הכלי. לכן יוצא שיש שני קטבים הפוכים בכל קומה - הכלי להמשכת האור, והכלי להתלבשת האור. ככל שהכלי להמשכת האור יותר עבה, הכלי להתלבשות האור צריך להיות יותר זך.

משל: תפילה צריכה להיות מעומקא דלבא. תפילה אמיתית היא חסרון אמיתי, שהחסרון ממלא את כל האדם מכף רגל ועד ראש, עד שאומר: טוב לי מותי מחיי, אם לא יתנו לי מה שאני מבקש. ומצד שני - "אין השכינה שורה אלא במקום שמחה", שנאמר **וְיִהְיֶה כְּנֶגֶן הַמְּנַגֵּן, וְיִתְהִי עָלָיו יָד - ד'** (מלכים ב' פרק ג'). אלה שני קטבים. התפילה היא כלי להמשכת האור, ע"כ צריך להיות חסרון גמור, אמיתי. אבל הכלי לעניית התפילה, דהיינו הכלי להשראת השכינה, הוא דוקא מקום שמחה, שהוא היפך מחסרון. הכלי להמשכת האור הוא **כִּי טוֹב מוֹתִי, מִחַיִּי** (יונה פרק ד'), ואילו הכלי להתלבשות האור הוא כלי דוקא של שמחה, בחי' **"שמח בחלקו"**, המורה על כך שלא חסר לאדם שום דבר, ומרגיש שלימות גמורה, כי הוא שמח לגמרי במה שיש לו, במה שהקב"ה נתן לו.

כיצד יתכנו שני קטבים הפוכים לחלוטין? יתכנו בכ' זמנים שונים באדם אחד. כי בזמן שהוא מתפלל, צריך זה להיות בבחי' **"טוב מותי מחיי"**, וכל זמן שלא מגיע למצב כזה, אין זו נקראת תפילה אמיתית, כי תפילה היא חסרון אמיתי. מצד שני "אין אור מתדבק בבורך". אור נקרא הרגשת חסרון, וכיון שהקב"ה הוא ברוך, דהיינו שלם בתכלית השלימות, ע"כ הקב"ה לא יכול להאיר לאדם, בזמן שהוא אורר ובעל חסרון. אלא דוקא בזמן שהוא שלם - ברוך מתדבק בבורך. לכן צריך להיות עוד כלי באדם - כלי של שמח בחלקו. נמצא, אלה שני קטבים הפוכים לחלוטין, הצריכים להיות באותו אדם, אלא שבשני מצבים, זה אחר זה, ולא באותו זמן. אי אפשר שיהיו באותו זמן שני הדברים, אך בשני זמנים יכולים להיות, וצריכים להיות. ככל ששני הקטבים יותר רחוקים, נבחן זה לאדם גדול יותר.

וכן למדנו שבמלכות שבטבור יש ב' דעות מה לעשות: להישאר עם העשר אחוז שקיבלתי, שהיא דעה של תיקון הבריאה, או להמשיך תשעים אחוז לתוך הכלים, שהיא דעה של מטרת הבריאה, שצריכים לקבל את שאר האור. ב' הדעות הן בתוך המלכות, ומכונות אור פנימי ואור מקיף.

וגם כעת הביטוש בין האור חוזר היורד לבין הרשימה, מורה ג"כ על חילוקי דעות בתוך המלכות עצמה של הטעמים. מהם חילוקי הדעות? יש כאן שתי דעות, מצד אחד המלכות כאילו אומרת: עכשיו אני צריכה לקבל אור חוזר היורד מקומת חכמה, אך הרי היתה לי קומת כתר, קומה הרבה יותר גבוהה. ואין להעריך קומה מול קומה, כי האור הכי קטן בקומה העליונה הינו הרבה יותר גדול מהבחינה העליונה שבקומה התחתונה. נמצא גם ב' קומות סמוכות הן שני עולמות רחוקים, הגם שאנו מדברים עליהן בצורה רצופה, אך בהשגה הן שני עולמות שונים לחלוטין.

ע"כ מלכות אומרת: לי היתה קומת כתר, ועתה אני צריכה לקבל רק קומת חכמה? אני לא רוצה, זה מכונה יחוס. אני בא משורש גבוה, הגם שכעת אין אור כי נסתלק, אך כבר זה עושה דעה במלכות שהיא מתנגדת לקבלת הארת החכמה הזו, כי היתה לה קומה גבוהה יותר. אך מצד שני קומת הכתר היא רשימה בלבד, רק רושם קטן, וקומת חכמה זה אור ממש. אלו הם שתי הדעות שבמלכות, וזה עושה את הביטוש.

נקודה נוספת: הרשימה הזו שואפת להסתלק, כי כללות האור שלה הסתלקה, ע"כ גם הרשימה שואפת להסתלק יחד עם כללות האור. מה שאין כן האור חוזר שיורד, הוא יורד כעת כדי להאיר, ולא כדי להסתלק. לכן נעשית הכאה וביטוש בין אור חוזר היורד ובין הרשימה, והכאה זו נעשית מעל הכלי דבחי"ד שהוא הכלי דטעמים. פירוש: עוד מטרם שהאור מתפשט בכלי כבר נעשה הביטוש הזה (וזה ענין "מעל"), וגובר האור חוזר היורד, כי הוא אור ממש, והרשימה היא רק רשימה, הגם שהיא מקומת כתר. לכן יורדים ניצוצים מהאור חוזר היורד מקומת חכמה לתוך הכלי דטעמים שהוא כלי דבחי"ד, הנקרא כלי דכתר מצד הקומה. והרשימה מוכרחה לעלות ממעל לכלי והיא נקראת תגין. כמו תגין בגשמיות שהם מעל האותיות אשר בספר התורה. האותיות מרמזות על הכלים עצמם, והתגין הם מעל האותיות. כך גם כאן. הניצוצים נכנסים לתוך הכלי, והרשימה עולה למעלה, מעל הכלי, ונקראת תגין על האותיות.

בגשמיות בתורה יש לנו טעמים, נקודות, תגין ואותיות. וכאן טעמים היא הקומה שהתפשטה לפני הביטוש, נקודות הן ד' הקומות שהתפשטו לאחר הביטוש הבאות בשביל להסתלק, (ונקראות אור חוזר ודין, ועצם השם נקודות מראה על צמצום), תגין היא הרשימה של הטעמים שהסתלקה מעל הכלי מחמת ירידת האור חוזר דקומת חכמה לתוך הכלי, אותיות הן עצם הניצוצים שירדו מקומת חכמה.

לאחמ"כ נסתלקה קומת חכמה, וכעת מקומת חכמה נשארה רק רשימה ולא יותר, לכן בכלי דכתר יש עכשיו שני סוגי רשימות: אחת מכתר, הרשימה שלו עצמו המקורית, ואחת של חכמה. ברור שיעדיף את הרשימה של כתר. דהנה קודם היתה רשימה מול אור ממשי, ע"כ הכלי העדיף את האור הממשי, אך

מצב א': בזמן שהוא אומר קריאת שמע, ורוצה לקיים מצוות קבלת עול מלכות שמים, זה נקרא כלי זך, כי זו הנקודה המרכזית של התפילה. אדם מתכוון לזה, ואין בזה מפריעים רבים, ע"כ נחשב זה לכלי זך. ע"כ האדם יכול להחזיק לפחות ברגע הזה של התפילה מחשבה של דבקות בהשי"ת, ורוצה לקבל על עצמו עול מלכות שמים.

מצב שני: כל שאר התפילה כבר יותר קשה לאדם להחזיק את מחשבתו דבוקה בהשי"ת, כי בשאר התפילה אין את המצווה העיקרית הזו של קבלת עול מלכות שמים, ואין את הזכות הנ"ל, ע"כ לאדם קשה יותר.

מצב שלישי: בזמן הלימוד, אז עוד יותר קשה לאדם להחזיק את מחשבתו דבוקה בגדלות ומציאות ה'.

מצב רביעי: כשאדם בכיתו עם בני ביתו, להחזיק את מחשבה המקושרת להשי"ת, ולהיות דבוק בהשי"ת, עוד יותר קשה.

מצב חמישי: כשאדם הולך ברחוב לעסקיו וענייניו, לבנק וכו', אז להחזיק מחשבה דבוקה כל הזמן במציאות השי"ת, עוד יותר קשה.

הכלי העבה הוא בזמן שהוא נמצא ברחוב, הכלי הזך הוא בזמן קריאת שמע. כאשר מתחילה המדרגה להתגדל, הגוף, התוך, אז מתחילה להתגדל בסדר הדרגתי - בתחילה כלי דכתיב עם אור הנפש. וכיון שהכלל הוא - "לפום צערא אגרא", ע"כ אם אדם מתגבר על כלי דכתיב שהוא כלי זך, אין בו צער כל כך גדול, אין התאמצות כל כך גדולה, ע"כ נמשך רק אור הנפש. במצב הזה הכלי דהמשכת האור והכלי להלבשת האור אינם קוטביים. הם מאוד סמוכים. על כן מתלבש רק אור הנפש. מבחינת המשל - אם אדם יכול להידבק בהשי"ת רק במצב של קריאת שמע, ובשאר ארבעת המצבים לא, אז יכול להימשך אליו רק אור קטן מאוד.

אח"כ אם אדם יכול להתגבר גם בשאר התפילה, ולהידבק בהשי"ת במחשבתו, ד"במקום שאדם מחשב שם הוא נמצא", אז זוהי התאמצות יותר גדולה הממשיכה אור גדול יותר - אור הרוח. אך האור צריך שתהיה לו השתוות הצורה עם הכלי, וע"כ הוא תמיד מאיר בכלי היותר זך, ע"כ אין מאיר אור הרוח בשאר התפילה, ואור הנפש בקריאת שמע, אלא אם הוא יכול להתגבר בכל התפילה, אז יאיר אור הרוח בזמן קריאת שמע, ובשאר התפילה יהיה אור הנפש. וכו' על דרך זה:

אם אדם יכול להתגבר גם בזמן שהוא לומד תורה כל היום כולו, גם אז יכול להחזיק מחשבה לגבי מציאות והשגחת השי"ת, אזי התאמצות עוד יותר גדולה ממשיכה את אור הנשמה. אך אור הנשמה לא יאיר בכל היום כולו, אלא יאיר בקריאת שמע שהוא כלי פחות גס, ואור הרוח יאיר בזמן כל התפילה, ואור הנפש יאיר במקום העבודה - בלימוד, כל היום כולו, כשלומד הלכה גמרא וכו'.

ואם אדם יכול להתגבר גם בזמן שהולך הביתה ונמצא עם בני המשפחה, ומחזיק את מחשבתו מקושרת עם השי"ת כל הזמן, זו התאמצות גדולה, והגוף מתנגד לזה, ע"כ לפי הכלל "לפום צערא אגרא" - ממשך את אור החיה. ואור החיה מאיר

ובשפת הקבלה ניתן להתבטא כך: בכל מדרגה יש כלי להמשכת האור, הוא הכלי בעל חסרון, העביות שממשיכה את האור, שעליה נעשה הזווג דהכאה. במקום של העביות שם נעשית העבודה, כי בכלי להמשכת האור, שם בוער הרצון לקבל הגדול שלה, החסרון הגדול, שם היא מעכבת את עצמה מלקבל, שם מקום העבודה. ולפום צערא אגרא - לפי גודל הצער כך הוא השכר. מהו השכר? אור חוזר - הרצון להשפיע שמתגלה בה. ולפי גודל הרצון להשפיע כך גודל קומת האור שמתגלה. לכן אם הכלי להמשכת האור הוא הבחי"ד שבבחי"ד, שם נעשית העבודה, אזי מתגלה בסופו של דבר קומת יחידה, אך היא צריכה כלי מאד זך להאיר בו, והוא הכלי דכתיב של הטעמים דגלגלתא. אלה שני הקצוות: בחי"ד שבבחי"ד זה הקצה התחתון של הטעמים דגלגלתא, והבחינת שורש, כתר, שיש אז בקומה ההיא, היא הכלי הזך.

ומצד עבדות ה', הכלי להמשכת האור זה הכלי של חסרון, הכלי של המרירות, שהרי כשהאדם מתכוון על עצמו אזי מגיע לידי מרירות, כי רואה את עצמו שהוא לא מסוגל לעשות שום דבר באמת מתוך רצון להשפיע לזולתו, הוא עושה מעשים אך לבו לא עימו, הוא רואה שבאמת הוא אינו אוהב את השני. ואז מתחיל להגיע לידי מרירות, כי הוא רוצה להגיע למצב שהקב"ה יתן לו את הטבע השני.

נמצא, הכלי של המרירות מורגש כאשר האדם מתכוון על עצמו, ורואה את פגמיו. אח"כ הוא צריך לעבור למצב של שמחה, ואז הוא חייב להפסיק להסתכל על שפלות עצמו. חייב הוא להסתכל אז על גדלות השי"ת. ואז דוקא בגלל שהוא מכיר בשפלותו הגדולה, הוא מתכוון בגדלות השי"ת ואומר: לא מגיע לי שום דבר. מה שהשי"ת נותן לי, זה גם לא מגיע לי. אפילו הנקודה הקטנה ביותר ברוחניות, גם לא מגיעה לי. במה אני יותר טוב מאחרים, שמגיעה לי זכות כזו? מתוך זה הוא מגיע למצב של "ברוך", של "שמח בחלקו". ככל ששני הקצוות יותר רחוקים יותר קשה, שהרי ככל שהחסרון יותר גדול יותר קשה להיות שמח בחלקו. וככל שאדם יותר שמח בחלקו, קשה להיות בחסרון גדול. אלו הם שני קטבים הפוכים. אך אדם חייב ללכת בדרך זו, ואין אחרת.

נמצא, המרירות היא כלי להמשכת האור, ובה מקום העבודה. אבל ההתלבשות של האור מופיעה בכלי של "שמח בחלקו", כלי שאין בו שום חסרון, שם מתגלה האור הגדול. נמצא, בקומת הטעמים דגלגלתא הכלי להמשכת האור נקרא בחי"ד שבבחי"ד, דהיינו המלכות של הטעמים, שהיא החומר, העביות הגדולה, אך כשהאור (יחידה דיחידה) מופיע, הוא מתלבש בכתר של הטעמים. ובבחי"ד שבבחי"ד, במלכות של הטעמים, מתלבש רק נפש מהאור הזה, רק חלק קטן. אך עצם האור מתלבש בכתר, שהוא הכלי הזך.

משל: כשאדם הולך לשוק לקנות תפוחי אדמה, הוא אינו בא עם צלחת, אלא עם סל או שק. אולם כאשר בא לאכול את תפוחי האדמה בבית, הוא אינו אוכל מהשק, אלא מצלחת. נמצא שהכלי להמשכת תפוחי האדמה הוא כלי גס, אך כלי להתלבשות האור, להשתמש בתענוג, לקבל את הדבר, הוא כלי זך.

משל: באדם יש ה' מצבים:

מאיר עד הטבור, כי הטבור פירושו בחי"ד של הגוף. וזווג זה אינו כולל את הבחי"ד דעביות, אלא בחינה ג' בלבד, לכן האור מאיר יחסית לקומת הטעמים רק עד החזה, שהוא בחי"ג דעביות. נמצא הגוף דטעמים התפשט עד הטבור, והסוף היה מטבור ולמטה. אבל כעת התוך הוא רק עד החזה, כי אין לו יותר מבחינה ג', והסוף הוא כבר מהחזה ולמטה. והכלי שמטבור ולמטה שהוא עצם הבחי"ד נתגלה, דהיינו שנעשה ניכר, בהיותו ללא אור.

אחר כך נעשה זווג דהכאה על בחינה ב' שבבחי"ד. ואז מתגלה הכלי דבחי"ג שמחזה ולמטה, כי שם כבר אין האור מאיר.

נמצא הכלים הולכים ומתגלים בסדר של מלמטה למעלה (זה למעלה מזה): לאחר הסתלקות קומת הטעמים מתגלה בחי"ד (הכלי דמלכות). לאחר הסתלקות קומת חכמה מתגלה בחינה ג' (הכלי דז"א). לאחר הסתלקות קומת בינה מתגלה הכלי דבחינה ב' (הכלי דבינה). אח"כ מאירה קומת רוח, שהיא עוד יותר קצרה, ובהסתלקותה מתגלה הכלי דחכמה דגוף. אח"כ מאירה קומת כתר שהיא מאירה בסמוך מאוד לראש, ובהסתלקותה מתגלה כלי דכתר דגוף.

יוצא שהכלים דגוף התגלו בסדר "זה למעלה מזה", כי בכל פעם האור הסתיים יותר גבוה, ובכל פעם התגלה כלי יותר זך, עד שבסופו של דבר התגלה הכלי דכתר.

סיכום: לאחר הביטוש של האור מקיף במסך דטבור, יש החלטה של המלכות דגוף להסתלק לגמרי מקבלה, אלא שהסתלקות נעשית בדרך הדרגתית ולא בבת אחת. בתחילה המסך דגוף עיכב על הבחי"ד של הגוף מטבור ולמטה, שם היה הסוף, ועד שם האור האיר. אח"כ המסך של המלכות דגוף עיכב יותר גבוה עד החזה. אח"כ הוא עלה עוד יותר גבוה, עד שבסופו של דבר הוא עיכב לגמרי על כל קבלה, וזה מכונה שהמסך דגוף עלה ונתאחד עם המסך שבראש. ענין של איחוד ברוחניות נקרא השתוות הצורה, דהיינו: כמו שבמסך שבראש אין קבלה כלל, אלא רק דחייה, כך המסך דגוף כעת דוחה באופן מוחלט.

בזמן קריאת שמע שלו, בכלי הזך שלו, ואור הנשמה מאיר בשאר התפילה, ואור הרוח בזמן הלימוד בכל היום, ואור הנפש במקום העבודה, מקום בו הוא מתאמץ - כאשר הוא נמצא בבית. נמצא, הכלי להמשכת האור הוא כאשר נמצא בבית, זה הכלי העבה. הכלי להתלבשות האור הוא הכלי דקריאת שמע, הכלי דכתר. יש אם כן כבר קוטביות הרבה יותר גדולה, ובכל פעם הקוטביות הולכת וגודלת.

ואם האדם יכול להתגבר גם כשהוא הולך לעסקיו ברחוב, ויכול להחזיק מחשבתו כשהיא דבוקה בהשי"ת, שזו התגברות מאוד גדולה, והצער וההתאמצות מאוד גדולים אז, כי הגוף ודאי מתנגד בכל יכולתו, אזי יכול להמשיך את אור היחידה. אם הוא אדם כל כך גדול, שאפילו כשנמצא במסחר שלו ברחוב, הוא יכול להתגבר ולהיות דבוקות בהשי"ת, מי יודע מה גודל קריאת השמע שלו? לכן מאיר לו אור היחידה בקריאת שמע, ואור החיה בשאר התפילה, ואור הנשמה בזמן הלימוד, ואור הרוח כשנמצא בבית, ואור הנפש כשנמצא ברחוב. נמצא שהכלי להמשכת האור הוא כשנמצא ברחוב בעסקים שלו, והכלי להתלבשות האור הוא בקריאת שמע.

כל זה נמשך מרוחניות. בטעמים דגלגלתא הסדר הוא הדרגתי, בסופו של דבר כאשר יש קומה שלימה, הכלי להמשכת האור הוא בחי"ד שבבחי"ד, שהוא ממשיך את אור היחידה דיחידה, והכלי להתלבשות האור הוא הכתר, השורש, שהוא הבחינה הזכה ביותר. ואליבא דאמת, כך הוא הסדר בכל התפשטות אור שהיא.

ע"ם זו למעלה מזו

עשר ספירות של הגוף נקראות ע"ם זו למעלה מזו. דהנה בזמן שהאור מאיר בתוך הכלים בקומה דטעמים, אזי אין הבחנה בין אור לכלי, כי הכלי מתבטל בפני האור. כשהאור מסתלק אזי ניכר הכלי. לכן לאחר שנסתלקה קומת הטעמים, הכלי שהיה שם, שהוא בחי"ד שבבחי"ד - עצם המלכות, כלי זה ניכר עכשיו.

לאחר הביטוש מאירה קומת חכמה, הזווג דהכאה נעשה על עביות דבחינה ג' שבבחינה ד', ומתפשט לבחינת גוף, אך אינו

פרק ו'

פרצוף הב' דעולם אדם קדמון - פרצוף ע"ב

בחי"ד דעביות, שהיא הרצון לקבל העצמי של המלכות, רק שבתוך הבחי"ד עצמה הבחנו ה' בחינות: בחי"ד שבבחי"ד היתה בטעמים, ומג' שבבחי"ד ולמטה היו הנקודות. כעת בפרצוף ע"ב אנו מגיעים לבחינה ג' הכללית. גם בג' הזו יש ה' בחינות: בחי"ד שבג', ג' שבג', וכו', והם המרכיבים של פרצוף ע"ב. וכאשר המלכות עושה זווה דהכאה על בחינה ג' דעביות, אזי מאיר רק אור החכמה.

כיוון שמאיר רק אור החכמה, יוצא שיש התחלפות האורות בכלים, כי כלים יש לנו לעולם מכתר עד מלכות, אין פחות ואין יותר, לעולם יש עשר בחינות. אבל אור יש לנו רק אור החכמה. אם כן יש התחלפות האורות, כי בא אור החכמה בכלי דכתר, ואור הבינה בכלי דחכמה, עד שבא אור המלכות בכלי דיסוד, וכל זאת מטעם התחלפות האורות.

יל"ה: איך יכול להיות שיבוא אור החכמה בכלי דכתר, הלא כלי דכתר צריך לקבל אור הכתר, ואיך בא פתאום אור קטן בכלי גדול? ויל"ו, אשר ההכנה לזה נעשתה בין הנקודות דגלגלתא לטעמים דגלגלתא. זאת אומרת: כאשר האירה קומת חכמה דגלגלתא, נעשה ביטוש בינה לבין הרשימה דקומת כתר, ואז האירו ניצוצין מקומת חכמה לתוך הכלי דטעמים דגלגלתא, שהוא בחינת כתר. נמצא שאז נעשתה הכנה לזה שיבוא אור קטן בכלי גדול - נעשתה הכנה שיבוא אור החכמה בכלי דכתר. ואח"כ נעשתה הכנה שיבוא אור הבינה בכלי דחכמה, ע"י שירדו ניצוצין מקומת בינה לתוך הכלים הריקנים של קומת חכמה, וכו'. נמצא, בתוך פרצוף גלגלתא עצמו נעשתה ההכנה להתחלפות האורות, כאשר יצאו הנקודות, וכל קומה האירה בכלים דקומה הקודמת. וזו היתה הכנה לזה שאח"כ יצא פרצוף ע"ב, שיאיר אור החכמה הכללי בתוך כלי דכתר, ואור הבינה בכלי דחכמה וכו'.

יל"ה: מה ההבדל בין ג' שבבחי"ד שהיתה בנקודות שבגלגלתא לבין ג' של ע"ב? תשובה: ג' שבבחי"ד היא חכמה של כתר, חכמה דיחידה. ג' דע"ב היא חכמה הכללית, לא חכמה דיחידה.

ע"ם דזכר וע"ם דנקבה

הכלי דטעמים דע"ב כולל ב' בחינות: הרשימה מבחי"ד דהתלבשות, שהיא הארה מאור הכתר, ועצם הע"ב יוצא על ג' דעביות, אשר ממשיך את אור החכמה. ההארה מאור הכתר נקראת בשם זכר, ובחינת נקבה היא אור החכמה שמאיר על בחינה ג' דעביות. פירוש: הרשימה דג' דעביות היא שלימה, כאשר כוללת בתוכה גם כלי להמשכת האור וגם כלי להתלבשות האור. פירוש: היא יכולה לתת יגיעה עדיין על הרצון לקבל דבחינה ג' דעביות, על הכלי דהמשכת האור של בחינה ג', וכלי להלבשת האור בודאי יש לה. אך מכתר, מהבחי"ד שנשארה מפרצוף גלגלתא, נשארה רק רשימה מהתלבשות האור, כי יגיעה עמ"נ להשפיע כבר לא יכולים לתת, מחמת שהאור"מ ביטל את

הזדככות פרצוף גלגלתא והולדת פרצוף ע"ב

כאשר הזדכך פרצוף גלגלתא, עקב הביטוש של האור"מ והאור"פ, המסך שבגוף עלה באופן הדרגתי והשתווה למסך שבראש, דהיינו שהפסיק לקבל לחלוטין. והנה המסך בדרך עלייתו נכלל מהרשימות של האורות שהאירו בגוף. דהנה כל האורות שהאירו בגוף נסתלקו, והניחו רשימות אחריהם, והמסך נכלל מכל אותן הרשימות. הוא עולה למלכות דראש והוא מבקש ממנה: תני לי כח התגברות, כי כח ההתגברות שלי נאבד, דהלא היה הביטוש של האור מקיף במסך שבטבור דגוף דגלגלתא, אשר החליש את כח המסך. ומחמת זאת החליטה המלכות דגוף להסתלק ולא לקבל כלום, והמסך דגוף עלה לפה דראש, כלול מכל הרשימות.

לצורך מה המסך עולה למעלה? הוא עולה למעלה בכדי שהמלכות דראש תיתן לו כח התגברות. היות במלכות דראש יש זווה דהכאה שלא נפסק אף פעם, כי בראש אין הסתלקות, שהרי כל ההסתלקות היא דוקא בגוף, במקום שהיה הביטוש של האור המקיף, אך בראש אין הסתלקות, כי שם לא היה ביטוש. לכן באופן נצחי האור מאיר בראש, תוך כדי זווה דהכאה, וכן יש את האור חוזר באופן נצחי, ואין בזה שינוי והסתלקות. רק בגוף היתה כל ההסתלקות מפני הביטוש. ולכן המסך דגוף עולה למסך דראש ומבקש כח התגברות מחדש, שיוכל שוב לבוא למצב של קבלה בפועל, כמו מקודם, אבל הוא רוצה שיוכל לעמוד בפני כחו של האור המקיף.

המלכות דראש כביכול שואלת את המסך דגוף: על איזו עביות אתה רוצה שאתן לך כח להתגבר? על בחי"ד כמו מקודם? עונה המסך כביכול: לא. בבחי"ד נכשלתי, ואיני יכול לעמוד בה. אני רוצה מסך על עביות אחת פחות - עביות דבחינה ג'. על זה תתני לי כח ההתגברות. ענין זה מכונה בשפת הקבלה בשם **בחינה אחרונה נאבדת**. מחמת הביטוש של האור המקיף אבדה יכולת ההתגברות על הבחינה האחרונה. הבחינה האחרונה זו הבחי"ד, שבה השתמשה המלכות במצב של פרצוף גלגלתא. כמובן לא נאבד הרצון לקבל של בחי"ד. דהנה יש כלל: אין הזדככות בעביות. העביות עצמה לא מזדככת, החומר עצמו של הרצון לקבל אף פעם לא נאבד, הוא נשאר בכל תוקפו. אם כך מה פירוש אשר "הבחינה האחרונה נאבדת" מחמת הביטוש? הכוונה לכח ההתגברות. כח ההתגברות שהיה בבחינה האחרונה, הוא שנאבד מחמת הביטוש. לכן אומרים ש"בחינה אחרונה נאבדת". כי בקדושה אם אין מסך, אזי לא רוצים להשתמש עם העביות. והעביות כמאן דליתא דמי (דומה כאלו שאינה). נמצא ענין "בחינה אחרונה נאבדת", למעשה נוגע בכח המסך, ולא בחומר של העביות עצמו.

נמצא לאחר גמר ההסתלקות של פרצוף גלגלתא יוצא פרצוף שני, פרצוף ע"ב, שם הזווה דהכאה נעשה על בחינה ג' דעביות בלבד. יש לזכור: הזווה דהכאה הכללי בפרצוף גלגלתא היה על

פשר עניין הביטוש הרבי זצ"ל היה מסביר: כביכול האור מקיף בא למסך שבמלכות ואומר לה: הדרך שאת הולכת היא דרך לא טובה, כי רצונו היה להטיב לנבראיו בכל מאת האחוזים, ואת מקבלת רק עשרים אחוזים, ומי יקבל את שאר האור? הרי אין נברא אחר חוץ ממך?! לכן, ככל שהדעה שלו מכה יותר בכח הקושיות שבתחתון, אזי התחתון משתכנע שבאמת הדעה הזאת של האור מקיף היא צודקת. ולכן המלכות כביכול אומרת לאור מקיף: זה באמת לא טוב שאני מעכבת את כל האור שייכנס. ברגע שהיא אומרת שהוא צודק, נחלש כח המסך, נחלש כח הגבול שהיא מציבה, וכיוון שכן, נאבד לה האור חוזר שהוא הרצון להשפיע, כיוון שהאור חוזר יוצא רק ע"י עבודת המסך. ואם אין אור חוזר, אזי האור העליון לא יכול להאיר, ויש חשש שהיא תרצה לקבל על מנת לקבל, כיוון שהמסך נחלש. לכן כיוון שהיא רוצה להיות בקדושה, אזי היא מחליטה שלא תקבל אור כלל. כי כל העניין של ביטוש האור מקיף היה מחמת שקיבלה חלק, אבל בזמן שהיא לא מקבלת כלל, אזי הדעה של האור מקיף היא לא בעלת תוקף לגבה. כפי שבראש המדרגה, מטרם שהמלכות התפשטה בגוף בפועל, היה בכחה לדחות את כל האור, ולא היה לה שם את ביטוש הדעות הזוה. אבל ההזדככות והמעבר מקבלה לאי קבלה היא בדרך הדרגתית כנ"ל.

מהי הזדככות? הזדככות היא מלשון - זכות, ולמעשה הלשון כאן מטעה, כי למעשה, הגם שבפועל אנו אומרים שהמלכות מקבלת בכל פעם פחות ופחות, כי לאחר מכן נעשה זווה דהכאה על בחי"ג של גלגלתא, וגם זה מסתלק, ואח"כ בחי"ב של גלגלתא, וגם זה מסתלק וכו', עד שמפסיקה לקבל בכלל. א"כ בכל פעם מקבלת פחות, ולכן באה הלשון הזאת של - הזדככות המדרגה, שהמדרגה נעשית זכה, אבל זה רק מצד הפעולה ולא מצד האמת. כי מצד האמת, מדוע היא בכל פעם מקבלת פחות? כי בכל פעם נחלש כח המסך שלה יותר ויותר, א"כ האם היא נעשית יותר זכה או יותר עבה? מצד האמת היא נעשית יותר עבה, רק שאנו קוראים לזה הזדככות מטעם הפעולה, מטעם המעשה - שבכל פעם היא מקבלת פחות.

בעל "הסולם" זצ"ל כותב על זה משל: כמו אדם שהיה אצל משהו מסוים בביתו בחדר החמישי, ובעל הבית אומר לו: צא מהבית. הוא לא יכול לצאת מהבית, רק אם הוא יעבור בחדר הרביעי והשלישי והשני והראשון. יוצא א"כ שיש הבדל גדול בין ביאתו לחדר הראשון, לבין שהוא בא לשאר החדרים, כי כשהוא בא לחדר הראשון הוא בא על מנת להיות שם, וזה בזווה דהכאה הראשון שנקרא טעמים, מלשון "וחיך אוכל יטעם", שנעשה בכדי לקבל על מנת להשפיע את אור התגלות ה'. אבל אח"כ לאחר הביטוש, מה שיוצאות עוד ארבע קומות בגוף בפועל, הן יוצאות רק בדרך הסתלקות, לכן הן נקראות - נקודות. הן כבר בדרך ההכרח בלבד, היות והוא לא יכול לצאת החוצה מהבית, רק אם הוא יעבור באותם ארבעה חדרים, אבל הוא לא בא לחדר הרביעי והשלישי בכדי להישאר שם, הוא שם רק בדרך החוצה. לכן ארבעת הקומות הללו כבר נקראות נקודות, כי כבר נקודת הצמצום והדין שורה שם. א"כ כאשר המלכות דגוף מפסיקה לקבל בכלל, היא משווה את צורתה למלכות דראש, שגם בה אין קבלה, והשתוות הצורה ברוחניים, מאחדת. ולכן המלכות דגוף נעשית עם המלכות דראש בחינה אחת. ואז

כח המסך. לכן הרשימה שנשארה מפרצוף גלגלתא נקראת זכר, כי אינה כוללת כלי נוקבי להמשכת האור, דעליו לא יכולים להתגבר. והבחי"ג שישנה בפרצוף ע"ב מצד עצמו נקראת נקבה, כי כוללת גם כלי להמשכת האור, דהיינו גם את הרצון לקבל של פרצוף ע"ב.

וכבר אמרנו אשר ההכנה למצב זה נעשתה עוד בפרצוף גלגלתא עצמו, כאשר נסתלקו הטעמים דגלגלתא, ומאיר אור החכמה של הנקודות דגלגלתא בכלים הריקים של הטעמים, שם כבר יש את השילוב של שני הדברים: הרשימה של הכלי דטעמים דגלגלתא עצמה, שהיא רשימה של כתר, היא בחינת התלבשות מן האור בלבד, ואור החכמה מה שבא מהנקודות ומאיר בכלים הריקים של הטעמים, הוא כולל גם בחינת עביות, דהיינו את הכלי העבה להמשכת השפע.

התלבשות ועביות

בכל קומה יש כלי להתלבשות האור וכלי להמשכת האור. ו"בחינה אחרונה נאבדת" פירושה: שאין בכח המלכות להשתמש עם הכלי להמשכת האור יותר, אבל אותו כלי לא נאבד. ומ"מ מן האור שהיה מלוכש בכלי הוץ, נשארה רשימה.

משל: פעם נכנסתי לבית אבות, וישב שם זקן מנומנם וראשו שמוט. התיישבתי לידו. שאלתי - מאיפה אתה? ענה - מעיר פלונית. ומה היית עושה בצעירותך? אז התחיל פתאום להתעורר - הייתי סוחר, נוסע ממדינה זו למדינה זו, הייתי קונה ומוכר, ועשיתי עסקים כאלה וכאלה, וככל שהזכרון שלו יותר פועל הוא יותר מתלהב וחוזר לחיים. שאלתי - האם היית רוצה להרויח אותו כסף מה שהיה לך אז, אותו תענוג? ענה: בודאי. אז למה היום לא תעשה כמו פעם תיסע ותסחור וכו'? ענה: היום אין לי כח, אני זקן. נמצא, רשימות מהתלבשות יש לו, זכרונות מהרווחים יש לו, אך היום לתת יגיעה כמו שנתן בעבר, את זה הוא כבר אינו יכול.

נמשל: רשימה דהתלבשות נקראת רשימה מהאור, רשימה מהאור הגדול שנקרא כתר נשארה. לכן כשמלכות דגוף עולה למלכות דראש, אזי המלכות דראש שואלת אותה: איזה כח את רוצה? אלו רשימות יש לך? מבחינת ההתלבשות יש לה רשימה של בחי"ד דהתלבשות, יש לה רושם מאותו אור של קומת גלגלתא שהיה מאיר. אבל אותו כח יגיעה שהיא נתנה על הבחי"ד דעביות, כבר אין לה, מחמת הביטוש. ולכן כח היגיעה שהיא כן רוצה, הוא רק על בחינה ג' דעביות, ולא יותר.

יוצא שיש כאן שילוב - מצד ההתלבשות של האור, נשארה התלבשות מבחי"ד, אך מצד כח היגיעה יש רק עביות דג', ולא יותר מזה. ואלה הרשימות המרכזיות שעליהן נעשה הזווה דהכאה בפרצוף ע"ב: ג' דעביות (כי אין לו בחי"ד דעביות), אך עדיין יש לו בחי"ד דהתלבשות, שמחמתה מאירה עדיין איזו הארה מאור הכתר גם בפרצוף ע"ב. אבל עצם אור הע"ב הוא אור החכמה, היוצא על ג' דעביות ולא יותר.

לאחר הביטוש של האור מקיף במסך של הטבור, המסך של הטבור נזדכך ועלה למעלה, וההזדככות שלו היתה בדרך הדרגתית, לא בבת אחת.

התלבשות, שהוא רושם מהאור הגדול של פרצוף גלגלתא, אבל אין לו כח של עביות, דהיינו אין לו מסך. לכן עושים כאן כמין הכלאה, שהרשימו דד' דהתלבשות נכללת מהרשימו של ג' דעביות, שלה כן יש מסך, דעדיין אף פעם לא השתמשו בה, ולא נכשלו בה, ע"כ הד' דהתלבשות נכללת מכח המסך של הג' דעביות, ועל השיתוף הזה נעשה זווג. זה נקרא זווג על בחינת הזכר, על הד' דהתלבשות, בהתכללות הנקבה, היינו בהתכללות הג' דעביות.

כמוכן, כיוון שאין כאן ד' דעביות עם כח מסך על ד', לכן לא יכולה להמשך כאן אותה קומה שהאירה בפרצוף גלגלתא, אבל נמשכת כאן הארה מקומת יחידה. מפני שההמשכה היא לפי הד' דהתלבשות, ז"א המשכה של קומת יחידה, אבל הכחות הם הרבה יותר קלושים - של בחינה ג', לכן מאירה כאן הארה מאור היחידה. ולהארה הזאת אין התפשטות לגוף, בבחינת בפועל, מפני שבגוף יכולה להתפשט רק העביות, ולבחינת היחידה אין גוף, דאין לה עביות, לכן ההארה הזאת נשארת בבחינת ראש. ז"א: כל הזווג דהכאה הזה שנתפשט שם, אור ישר ואור חזור, ונתגלתה ההארה מקומת יחידה, הכל נשאר רק בבחינת ראש המדרגה.

בחינת הנקבה

אח"כ נעשה זווג שני על ג' דעביות, שעליה יש מסך כרגיל, כמו שהיה בתחילה על ד', לכן שם מתפשט ראש וגוף כרגיל, אבל אין שם יותר מקומת חכמה, מפני שע"י בחי"ג דעביות נמשכת רק קומת חכמה. אולם כיוון שבזווג דהכאה הראשון על בחינת ההתלבשות נכללה שם הנקבה, לכן גם בזווג דהכאה השני, שהוא על בחינת הנקבה, נכלל שם הזכר, וכיוון שהנקבה כן מתפשטת בבחינת בפועל בגוף המדרגה, לכן יוצא שנכללת הארה דיקה מאור היחידה בבחינת הנקבה, מכח ההתכללות של הרשימו דהתלבשות בזווג על הרשימו דעביות, ולכן כאשר הזווג הזה נמשך בגוף בפועל, יש גם התכללות מאותה הארה קטנה של יחידה.

נמצא, יש כאן שני מיעוטים, מיעוט אחד - שכל בחינת היחידה שיש, היא רק הארה מיחידה, כי הזווג היה רק על התלבשות, לכן אינו יכול להמשיך יותר מהארה. זה היה בזווג הראשון. אח"כ הזכר של הזווג הראשון נכלל בזווג השני - בנקבה, והמושג התכללות מביע - החלשה. כמו באדם, יש לו דעה עצמית משלו, ויש לו מה שנכלל מחברים. הדעה העצמית הטבעית שלו היא בד"כ חזקה, אבל מה שנכלל מחברים זה יכול להחלש, לעלות ולרדת, כי ההתכללות היא בד"כ דבר יותר חלש. וכיון שהזווג על הנקבה נכלל מהארת הזכר, ע"כ יש כאן מיעוט שני. הזכר עצמו הוא כבר רק הארה, כיוון שיצא רק על ד' דהתלבשות בשיתוף ג' דעביות, ולא ד' דעביות כמו שהיה בזווג בפרצוף גלגלתא, ומזה נכללה הנקבה, מההארה הזאת וההתכללות הזאת. והנה הארה זו נמשכה בגוף, מפני שהנקבה מתפשטת בגוף. ולכן יוצא שנמשכת בגוף של הבחי"ג הארה קטנה מאור היחידה גם כן.

המלכות דגוף מבקשת מהמלכות דראש שתתן לה שוב את כח המסך, היות בראש לא נחלש כח המסך.

הראש נבחן ל"זווג דהכאה דלא פסיק", הזווג דהכאה שם הוא לא נפסק. לכן המלכות דגוף מבקשת כח המסך מהמלכות דראש. וכביכול המלכות דראש שואלת את המלכות דגוף - על איזו עביות את רוצה כח מסך? על עביות דבחי"ד שהיתה לך מקודם? אז היא אומרת - לא, מה שהיה לי מקודם ראיתי שהאור מקיף הצליח לבטל. א"כ מה יהיה לי אם אקח את אותה עביות, כבר ראיתי שנכשלתי בה. אלא תני לי כח מסך על עביות יותר קטנה, שם עוד לא נכשלתי, א"כ יש לי בטחון גם לא אכשל, ושאוכל לעמוד בכח המסך בקושיות גדולה ולא לוותר.

לכן למעשה כח המסך הבסיסי שמקבלת שם המלכות דגוף הוא על עביות של בחי"ג. אלא כשהמסך עולה הוא נכלל מכל הרשימות שנשארו בכלים דגוף, מהאורות שנסתלקו. א"כ רשימה דעביות, היינו, רשימה של התגברות על בחי"ד של עביות - זה אין, להפך, יש לה רשימה, היינו יש לה רושם - שעל בחי"ד היא כבר לא יכולה להתגבר, וזה נקרא: **בחינה אחרונה נאבדת**. הבחינה האחרונה, דהיינו העביות היותר גדולה שהיתה בפרצוף, נאבדה, ולא שהעביות בעצמה נאבדה, אלא כח המסך על אותה העביות הוא שנאבד, כי העביות עצמה, הרצון לקבל בעצמו, אינו מתמעט.

אבל נשארה רשימה דהתלבשות, מאותה בחינה שהאור היה מלוכש שם. היכן היה האור מלוכש? בד"כ האור הגדול מלוכש בכלי היותר זך, דהיינו בכלי דכתר, ומזה באמת נשארה רשימה אשר נקראת ד' דהתלבשות. ז"א שנשארה רשימה מהתלבשות האור בקומת יחידה, שנמשכה על ד' דעביות. אבל כעת אין יותר כח התגברות על ד' דעביות כנ"ל, אלא רשימה מן התענוג כלבד. **הרבי** זצ"ל אמר על זה משל: אדם נכנס למלון ואכל ארוחה טובה מאוד, ושילם בסוף הארוחה \$100. למחרת הוא נכנס שוב לאותו מקום ואומר לבעל הבית: אתמול אכלתי ארוחה טובה מאוד מהמנה הזאת והזאת, נשאר לי מהטעם רושם חזק מאוד, אני רוצה אותה ארוחה כמו שהיה לי אתמול, אבל לשלם, אין לי כ"כ הרבה, אני יכול לשלם רק \$70.

נמשל: הד' דהתלבשות היא רושם שנשאר מהאור הגדול של מדרגת גילוי ה' הנקרא - פרצוף גלגלתא. וכאשר המסך דגוף עולה לפה דראש, הוא עולה עם הרשימות הללו של ד' דהתלבשות, נשאר לו הטעם הזה, והוא היה רוצה להרגיש שוב את הטעם הנפלא הזה. אבל כח מסך הוא כבר לא יכול לעשות על בחינה ד', הוא כבר לא יכול לשלם כמו שהוא שילם אתמול, הוא כבר לא יכול להתגבר, יכול להתגבר רק על חצי מזה - על בחי"ג, זו נקראת - רשימה דעביות.

אלו שתי הבחינות התלבשות ועביות - ההתלבשות נקראת זכר, מפני שהיא באה מהאור הגדול של פרצוף גלגלתא, וזכר ענינו שלימות. וגם מפני שאין לרשימה זו את העביות, לכן אין לה בחינת נקבה שנקראת כלים דהמשכה. ואילו העביות נקראת נקבה, משום שהיא בעלת כלים דהמשכה גם כן, היות שיש לה מסך על זה.

בחינת הזכר

היות וב' מיני רשימות עולות עם המסך דגוף דגלגלתא לפה דראש, ע"כ יש בראש דגלגלתא שני זווגים. זווג אחד - על הד'

השני, והארת היחידה בזווג השני כן מתפשטת בגוף. דהנה בזכות שנעשה הזווג הראשון, ושם היתה התכללות הזכר מהנקבה, לכן בזווג השני יש התכללות הנקבה מהזכר.

באופן כללי צריכים לדעת - שהזווג דהכאה שנעשה בפה דראש דגלגלתא על ד' דהתלבושות ועל ג' דעביות, הוא כבר נקרא בשם קומת ע"ב, דהיינו קומת חכמה. קומה זו כבר נחשבת לחשבון הפרצוף השני שנקרא: פרצוף ע"ב.

על מה מרמז השם ע"ב? תשובה: זהו שם הוי"ה במילוי יודי"ן. כאשר ממלאים את שם הוי"ה במילוי יודי"ן, אזי יוצאת גימטריא - ע"ב. דהיינו: בגלגלתא לא היה מילוי כלל, רק נקרא בבחינת שם הוי"ה פשוט, אבל ע"ב כבר נקרא מילוי, מטעם שממלא את פרצוף גלגלתא. המילוי: יו"ד (20), ה"י (15), וי"ו (22), ה"י (15) = 72. הוא המכונה שם בן שבעים ושתיים אותיות, שם ע"ב, והוא מראה שהזווג דהכאה נעשה שם על בחינת חכמה, כי יו"ד דשם הוי"ה מרמזת על חכמה, ולכן כל הוי"ה כאן ממולאת ביודי"ן לומר - שמאירה כאן קומת חכמה.

מלכות המסיימת נעשית מלכות המזדווגת

והנה המסך דגוף דגלגלתא, כלול ומאוחד עם המלכות דראש דגלגלתא לבחינה אחת, והוא כלול שם בזווג דהכאה דגוף ובמסך דגוף דגלגלתא ארע חידוש גדול, כי בבחינת מהותו הוא מסך המסיים, שהרי בפרצוף גלגלתא היו שתי בחינות של מסכים: המסך שבפה דראש נקרא - מלכות המזדווגת, שהיא מזדווגת עם האור העליון, וע"י כך יכולה לקבל אותו אח"כ בגוף. אבל המסך דגוף עצמו בטבור של המדרגה, הוא נקרא - מלכות המסיימת, שהיא מסיימת את המדרגה. כי עד הטבור נקרא - תוך, שהוא החלק שיכולה לקבל בעל מנת להשפיע, ושם בסיום התוך עומדת המלכות המסיימת עם המסך שלה, ואומרת "עד כאן תבוא" (איוב ל"ח י"א). א"כ המהות של המסך הזה, הוא מסך שלילי, אשר מעכב את האור. אך כעת שהמסך הזה עלה לפה דראש דגלגלתא, שפירושו של דבר - שמעכב את עצמו לחלוטין שלא לקבל כלל אור, כפי שבראש לא מקבלים, והמסך הזה נכלל בזווג דהכאה שבראש דגלגלתא שם, קרה בו דבר חידוש - דהיינו המסך המסיים נכלל מהכחות של המסך של מלכות המזדווגת, והוא קונה בעצמו כח לעשות זווג דהכאה כמו המלכות המזדווגת. ז"א שהוא קונה בעצמו כח להמשיך את האור כמו המלכות שבראש שאומרת: אני רוצה לקבל את האור, וכאשר האור מתפשט אליה בסדר של עשר ספירות, אזי היא מפעילה את כח המסך, וע"י העבודה הזאת מתגלה בה האור חוזר, שבונה אצלה רצון להשפיע, ואז היא יכולה לעשות חשבון ותכנון, שזה נבחן - שהאור חוזר עולה ממטה למעלה בכל ספירה וספירה, ועושה חשבון בכל ספירה וספירה - איזה חלק מהאור יכול לקבל. כל זה נכלל בשם זווג דהכאה. ועכשיו המסך של מלכות המסיימת שהוא היה בפה ע"כ מסך שלילי, שאמר לאור - "עד כאן תבוא ולא תוסיף", שלא היה לו כח להמשיך את האור, ולעשות את הזווג דהכאה עם האור חוזר ועם כל החשבון, הוא רק אמר: עד כאן, יותר אני לא רוצה לקבל. והנה כיוון שהוא נכלל בתוך המלכות דראש, הוא נכלל מהכחות שלה. א"כ יש כאן רווח מאד גדול: המלכות המסיימת מקבלת בתוכה תכונות של מלכות המזדווגת.

תוספת הסבר בענין תגין ואותיות

והנה לעיל הסברנו - אשר בפנימיות פרצוף גלגלתא יצאו חמשת הקומות, וקומת חכמה של גלגלתא שהיא כבר נקודות, האירה אל תוך הכלים של קומת הטעמים, ונעשה שם ביטוש בין האור החוזר היורד מקומת חכמה, לבין הרשימה דקומת כתר שנשארה בכלים הריקים של הטעמים, ואז הוכרחה הרשימה של קומת כתר לעלות ממעל לכלי והיא נקראת - תגין, אבל הרשימה דקומת חכמה שירדה בתוך הכלי של הטעמים, היא נקראת בשם - אותיות. והנה אותיות משמעותן כלים, דהיינו שהאור מתפשט בתוך הכלים. ובכך סיימנו להסביר את עניין של טעמים - שזו הקומה הראשונה שנתפשטה מטרם הביטוש. נקודות הן ארבעת הקומות שנתפשטו לאחר הביטוש, שכבר שורה שם נקודת הדין והצמצום מחמת הביטוש, כמשל אדם שמוכרח לצאת מהבית, אזי הוא עובר דרך החדרים, המרמזים על הקומות של הנקודות. אח"כ תגין - זו הרשימה של הטעמים שהיתה מוכרחה לעלות ממעל לכלי, מחמת שהאור דנקודות בא בתוך הכלי דטעמים. והאותיות הן הרשימות מהנקודות עצמן, שבאו בתוך הכלי. ובכך סיימנו לבאר את ארבעת הבחינות - טעמים, נקודות, תגין ואותיות. עוד מטרם שנזדכך לגמרי המסך דגוף דגלגלתא, כבר יש לנו ידיעה בארבעת הבחינות הללו.

אך לפי מה שביארנו אח"כ יכולים לתת ידיעה נוספת: המסך דגוף דגלגלתא נזדכך ועלה לפה דראש דגלגלתא, ושם הפה דראש עשה זווג דהכאה על ב' הרשימות דהתלבושות ועביות. למעשה היו שתי זווגים דהכאה, והזווג דהכאה הראשון שהיה על הרשימה התלבושות, אין לו התפשטות בגוף, אלא נשאר בראש, ואילו הזווג דהכאה השני כן מתפשט בבחינת גוף. ולפי"ז אפשר להבין עוד הבנה בענין תגין ואותיות:

תגין - הם הרשימה דד' דהתלבושות שנשארה מהטעמים, ד' דעביות לא נשארה, ולכן האור שיצא מזווג זה דהתלבושות נשאר רק בראש ולא בגוף. הגוף נקרא - קבלה בפועל, וע"כ נבחן לאותיות, כי אותיות פירושן - כלים, כמו בגשמיות - האותיות מהוות כלים והכנה להבין רעיון מסוים. והיות והזווג דהכאה הראשון לא התפשט בגוף, לכן זה נקרא - תגין, מפני שהאור נשאר רק בראש המדרגה, ולא מתפשט בגוף שנקרא אותיות, ע"כ זהו כמו תגין על האותיות. משא"כ הזווג דהכאה השני שנעשה על בחינה ג' דעביות, הוא כן מתפשט בגוף, והוא נמשך מרשימות של ג' דעביות שהיו בפרצוף גלגלתא, לכן הרשימות הללו נקראות אותיות, כי הן כן מתפשטות בגוף. זהו הסבר נוסף על תגין ואותיות.

אולם יל"ה: מהו הרווח היוצא מהזווג דהכאה הראשון אם הוא מתפשט רק בבחינת ראש, דהיינו בכח, ולא מתפשט בפועל? תשובה: א. כל מגע עם אור התגלות ה' הוא חשוב מאוד, לא חשוב באיזה אופן, וגם אם המגע הוא רק בבחינת ראש, הוא ג"כ חשוב, כי גם בבחינת ראש יש את גילוי האור, אלא שלא מקבלים אותו בפועל, אבל גילוי האור יש. א"כ יש שם מגע בבחינת בכח, ואין ערך להעריך את החשיבות הזאת.

ב. אם לא היה הזווג הראשון, אזי לא היתה הארת יחידה בזווג

שירדה מהראש לגוף, עומדת בחזה ומסיימת את ההתפשטות כנ"ל.

והנה היות ואין כאן יותר מאור החכמה, רק הארה קטנה מאור היחידה, א"כ כאשר מתפשט האור, אנו עומדים כאן לפני מצב משונה. אור החכמה מתפשט בגוף, בכלי דכטר של פרצוף גלגלתא, לא כמו שהיה מקודם שהאיר אור הכתר בכלי דכטר, עכשיו אין יותר מאור החכמה. ומשום שיש כאן הארה מאור היחידה, יש לנו להבחין בכלי דכטר דגלגלתא עצמו, שתי בחינות: א. בחינת הזכר, שהוא הארה קטנה מאור היחידה ב. בחינת הנקבה, שהיא הבחינה העיקרית, דהיינו אור החכמה, אשר מתפשט בכלי דכטר הריקני דפרצוף גלגלתא.

לפי הסדר הזה בכלי דכטר מאיר רק אור הבינה. וגם בכלי דכטר יש זכר ונקבה, הזכר תמיד משתווה לכלי עצמו, והוא מאור החכמה. הנקבה היא פחות, היא מאור הבינה. וזה נקרא: אור הבינה בכלי דכטר. אבל הזכר הוא מאור החכמה, כי כך הולך הסדר - אם בכלי דכטר יש זכר מבחינת אור כתר ונקבה רק מאור חכמה, א"כ בכלי דכטר אז יורד האור שלב אחד פחות - הזכר הוא מאור החכמה והנקבה היא מאור הבינה. ובכלי דבינה - הזכר הוא מאור הבינה והנקבה היא מאור החסד, וכו'.

יוצא שיש כאן התחלפות האורות. בפרצוף גלגלתא, כל אור האיר בכלי שלו - אור הכתר בכלי דכטר, אור החכמה בכלי דכטר, וכאן בפרצוף ע"ב (ואנו עדיין עוסקים בע"ב הפנימי, דהיינו אור דע"ב המאיר בתוך הכלים הריקניים דגלגלתא) נעשתה התחלפות - מאיר אור החכמה בכלי דכטר, ואור הבינה בכלי דכטר, ואור הז"א בכלי דבינה, ואור המלכות בכלי דז"א. ואילו במלכות דגלגלתא עצמה שנקראת בחי"ד, לא משתמשים, כי אין עליה מסך.

נחזור כמה שלבים אחורה: בפרצוף גלגלתא עצמו היה הסדר כך: כאשר נסתלקו הטעמים החלה לצאת קומת הנקודות, הקומה הראשונה: קומת חכמה הפרטית של פרצוף גלגלתא עצמו, שיצאה כחלק מן ההודככות של גלגלתא (משא"כ קומת חכמה דע"ב היא קומת חכמה הכללית שיצאה אחרי כל ההודככות של פרצוף גלגלתא). קומת חכמה הזו האירה לתוך הכלים הריקים של הטעמים, ונעשה שם ביטוש בין האור החוזר היורד לבין הרשימה דטעמים, וירד או"ח מתוך הקומה דכטר דגלגלתא לתוך הכלי דטעמים דגלגלתא, וזו היתה הכנה לכך שבפרצוף ע"ב תהיה התחלפות האורות, כי גם בגלגלתא באופן פנימי קטן, היתה כבר התחלפות האורות, כי בא אור החכמה דגלגלתא לתוך הכלי דטעמים, דהיינו לכלי דכטר דגלגלתא. והרשימה עצמה של הכתר נסתלקה מעל הכלים בסוד תגין. נמצא, שם נעשתה ההכנה לאור דכטר שיבוא בכלי דכטר.

ואח"כ כשנסתלקה קומת חכמה והאירה קומת בינה, אזי קומת בינה הפרטית של גלגלתא האירה בכלים הריקניים של חכמה דגלגלתא, א"כ שם כבר נעשתה הכנה לתהליך התחלפות האורות שקרה אח"כ בפרצוף ע"ב. לכן יוצא שבכלי כלי וכלי של פרצוף גלגלתא יש שתי בחינות: א) הרשימה שלו עצמו, שיצאה בבחינת תגין על האותיות. ב) הרשימה של קומה נמוכה ממנו שנכנסה בו. א"כ יוצא שבכלי כלי יש שתי רשימות, אחת שלו עצמו, ואחת מקומה נמוכה ממנו, וזו הכנה להתחלפות האורות שנעשתה בפרצוף ע"ב.

אחר שנגמר הזווג דהכאה על ב' בחינותיו, ע"י ב' הזווגים: 1 - על ההתלבשות, 2 - על העביות, נעשה שינוי ותמורה: כל זמן שלא נגמר הזווג דהכאה, אזי הרשימות הכלולות במלכות דגוף אזי הרשימות הכלולות במלכות דגוף הן שקטות, הן שקטות, ולא מראות שום פעולה. כי כל זמן שאין בהן כח מסך ואור חוזר, הן לא רוצות לקבל אור, היות וכאן מדבור על קדושה. לכן הרשימות שקטות בתוך המלכות דגוף שעלתה, והן לא עצמאיות, לא מראות פעולה מצידן. רק בזמן שהמלכות דראש שואלת את המלכות דגוף: על איזה רשימות את רוצה שאני אעשה זווג עבורך? אז היא אומרת: לפי הרשימות שלה כך יעשה הזווג, אבל הרשימות בעצמן שבמלכות דגוף לא תובעות שום תביעה, רק המלכות דראש לוקחת את הרשימות האלו ועושה עליהן זווג.

אבל לאחר שנגמר הזווג דהכאה, וכבר יש כאן מסך, ויש כאן אור חוזר, ויש כאן כבר תכנון וחשבון מוחלט - מה אפשר לקבל מקומת חכמה שיצאה ומה לא, אזי מתעוררת המלכות דגוף עם הרשימות שלה ואומרת: אני רוצה לקבל, מפני שכבר יש מסך ואור חוזר, וכבר יש אפשרות לקבל בעל מנת להשפיע.

ברגע שהיא אומרת את המילים הללו: אני רוצה לקבל, תכף היא נפרדת מהמלכות דראש, כי כל מה שאיחד אותה עם המלכות דראש היה זה שהיא הפסיקה לקבל לגמרי, ע"כ היתה השתוות הצורה בינה לבין המלכות דראש, ולכן היא נתאחדה איתה, כי גם במלכות דראש אין קבלה. אבל ברגע שהיא אומרת: אני רוצה לקבל, תכף היא נפרדת ונעשית בחזרה בחינת גוף. אלא היא לא יורדת חזרה לטבור, המקום שמשם היא באה, דהיא בעצמה מלכות דטבור דגלגלתא, מלכות המסיימת, אלא היא יורדת לחזה, כי טבור נקרא בחי"ד, ולה אין כבר בחי"ד, והחזה נקרא בחי"ג שבגוף, לכן היא יורדת לשם, כי יש לה רק בחי"ג לא יותר.

פרצוף ע"ב הפנימי

ויש כאן להבחין שני ענינים: א) לאחר שנגמר הזווג דהכאה על בחינות הזכר והנקבה בראש דגלגלתא, הוכרה העביות של המלכות דגוף שמקורה בגוף, שהיא שייכת לגוף, אז נעשית התפשטות מהזווג השני ישירות בתוך הכלים הריקניים של פרצוף גלגלתא עצמו, בקומת חכמה. הקומה הזו נקראת קומת ע"ב, מטעם שהיא קומת חכמה (הוי"ה במילוי יודין העולה בגמטריא ע"ב), והיא מתפשטת באופן ישיר בתוך הכלים של גלגלתא עצמו עד החזה, עד בחי"ג. שם בבחי"ג נעצרת, דכמו שהיה בפרצוף גלגלתא טבור, שבו היתה מלכות המסיימת, כעת בפרצוף גלגלתא עצמו, לאחר שנזדכך, והמלכות דגוף עלתה למלכות דראש, ונגמר הזווג דהכאה השני, שהוא התגלות אור יותר קטנה ממה שהיה בפרצוף גלגלתא גופיה, דכעת יש רק קומת חכמה המתפשטת בפרצוף גלגלתא עצמו בתוך כליו הריקניים, הנה קומה זו מסתיימת בחזה, כי המלכות שירדה מן הראש לגוף, עדיין משמשת בתפקידה המקורי הישן, שהיתה מלכות המסיימת, ומסיימת את המדרגה בחזה שהוא בחי"ג, ולא בטבור. וזה נקרא בשם פרצוף ע"ב הפנימי. ומדוע הוא נקרא פנימי? כי הוא הממלא את הכלים הריקניים של פרצוף גלגלתא עצמו, דהיינו שהאור מתפשט בפנימיות גלגלתא. והמלכות

לאחר מכן מתפשט הגוף, מהפה דע"ב, שהוא המלכות דראש, ולמטה - בתוך ובסוף. ביחס לפרצוף גלגלתא כל הגוף דע"ב מתפשט מהחזה עד הטבור. בטבור הוא מסתיים, כיוון שטבור דגלגלתא נקרא ד' דעביות, וממנו ולמטה נמצאת עצם הבחי"ד דעביות, שעליה אין לפרצוף ע"ב כח לעשות מסך. ולכן אין האור דפרצוף ע"ב יכול להתפשט לבחינה של העביות הזאת, והוא מסתיים בטבור דגלגלתא.

בחינת סוף קיימת בכל הפרצופים. כי המהות של כל הפרצופים הוא אותו חומר של עביות, שבו המלכות משתמשת ועושה עליו זווג דהכאה. לעולם אין בכח המלכות לכוון בעל מנת להשפיע על מאה אחוז של העביות, אלא רק על חלק קטן, לכן תמיד נשאר החלק היותר גדול של העביות שהיא לא יכולה להשתמש בו, ועל אותו חלק היא עושה סוף, דהיינו שהיא מעכבת את עצמה מלהשתמש בו, ומעכבת את האור מלהתפשט שם. לכן בזמן שהמלכות מתפשטת בפועל, אזי אותו חלק שהיא יכולה לכוון בעל מנת להשפיע עליו, אותו חלק של הרצון לקבל שהיא יכולה להשתמש בו בקדושה, נקרא תוך, ושם מאיר אור פנימי. אבל אותו חלק שהיא רואה - שאם היא תקבל בו תהיה הקבלה לתועלת עצמה, היא תכף ומיד מעכבת את עצמה מלקבל. והעיקוב הזה גם נבחן לקדושה, שהתחנות מעכב את עצמו שלא להיות מקבל בעל מנת לקבל. לכן מכח הדביקות הזו מאירה בה הארה קטנה של חסדים בהארת חכמה, הנקראת: עשר ספירות דסוף. כי כנגד כל ספירה וספירה מהתוך שהיא עושה עליה סיום, מאירה כנגדה ספירה בסוף. למשל: כאשר מתפשטת ספירת הכתר בתוך, שהוא חלק האור שיכולה לכוון בעל מנת להשפיע, אזי למשל היא יכולה לכוון בעל מנת להשפיע רק על עשר אחוז, אזי היא מקבלת את העשר אחוז בעל מנת להשפיע, וזה נקרא: כתר של התוך, אבל כשמגיע אל החלק של התשעים אחוז, אזי היא מעכבת את עצמה שלא לקבל, ע"י העיקוב מאירה הארה בבחינת מטבור ולמטה שלה, והיא הנקראת כתר דסוף. ואח"כ מתפשטת חכמה בתוך, דהיינו מקבלת מאור החכמה עשר אחוז, מה שהיא יכולה לכוון בעל מנת להשפיע, ועל תשעים אחוז היא מעכבת את עצמה. מחמת הדביקות של העיקוב הזה מאירה אצלה הארה, ובונה אצלה בחינת חכמה מטבור ולמטה, שהיא נקראת סוף המדרגה. וכך מתפשטות במקביל עשר ספירות בתוך ועשר ספירות בסוף, התוך הוא מפה עד הטבור, והסוף הוא מטבור ועד סיום רגלין.

זה היה בפרצוף גלגלתא, ותהליך זה ישנו בפרצוף ע"ב, ובכל הפרצופים. וכתוצאה מזה שהיא עושה סיום בטבור, אז נולדת המציאות של האור מקיף, שהוא האור שלא יכול להתפשט בפנימיות הכלים שלה, ולכן הוא נשאר מקיף מחוץ לכלים שלה ומאיר הארה מרחוק.

מה הרויח האור מקיף בבימושו?

נשאלה השאלה: מה הרווח של האור מקיף של פרצוף גלגלתא? הרי בפרצוף גלגלתא למדנו שהיה אור פנימי ואור מקיף, והאור מקיף בטש במסך של המלכות דטבור דגלגלתא, והאביד את כח המסך, עד כדי כך שהיתה המלכות דגוף דגלגלתא מוכרחה להסתלק מקבלת כל אור. ומה היתה הטענה של האור מקיף? היות והמלכות דגוף דגלגלתא קיבלה רק עשרה

יציאת ע"ב החיצון

למעשה כל עניין יציאת ע"ב החיצון הוא דבר חידוש, שהמלכות המסיימת בפרצוף גלגלתא, שנקראת מלכות דטבור דגלגלתא, כאשר היא נתאחדה עם המלכות דראש, היא נכללה מהכח לעשות זווג דהכאה שיש למלכות דראש. וזו התפתחות חדשה שצריכים לציין אותה, והיא למעשה דבר חידוש עיקרי. כי אותה מלכות שאמרה עד עכשיו: אני לא רוצה לקבל, כעת כיוון שנכללה מהעביות של ממטה למעלה דמלכות דראש דגלגלתא, היא אומרת: אני כן רוצה לקבל!

עביות שממטה למעלה. פירוש: עביות היא החומר של הרצון לקבל, מטה נקרא הנאצל, מעלה נקרא המאציל. ופירושו של דבר - שהנאצל משתמש עם החומר של העביות שלו בכדי להשפיע למאציל, ולא עוסק בקבלה. וזה בא להגדיר את המצב של הראש, שהמלכות דראש אומרת: אני רוצה לקבל, ואז מתגלה אצלה האור הזה של גילוי ה' עם התענוג הגדול שבו, ואז מפעילה את כח הקושיות שבה שנקרא מסך - שלא לקבל את האור הזה, וזו נקראת עבודת המסך. לאחר מכן מתגלה אצלה או"ח, שבונה את הרצון להשפיע בתוכה. לאחר שהמלכות הזו ירדה לחזה, והאור נתפשט לתוך הכלים הריקניים של גלגלתא עד החזה, ושם בחזה המלכות סיימה את התפשטות האור, אז מתעורר בה הכח של העביות שממטה למעלה, מה שנכללה מהמלכות דראש, לכן אז היא עושה זווג דהכאה עם כל השלבים שתוארו לעיל.

א"כ מתגלה לנו כאן ראש חדש עם או"י ואו"ח, כאשר האור נמשך ע"י עביות דבחי"ג. גם כאן היו שני זווגים, על ד' דהתלבשות ועל ג' דעביות, אבל עיקר המדובר הוא על הזווג שעל ג' דעביות, כי ממנו מתפשט אח"כ גוף, והגוף מתפשט בתוך ובסוף, בתוך המלכות דראש עצמה. דהנה לאחר גמר הזווג דהכאה, האור מתפשט בתוך המלכות דראש, דהיינו שהיא עוברת למצב של קבלה בפועל. וזהו אור דחכמה, שהוא האור המתגלה ע"י זווג דהכאה על בחי"ג דעביות.

א"כ המלכות הזו מלכות דראש, מתפשטת בתוך ובסוף, בתוך מאיר עצם אור החכמה, שהוא עצם האור של להטיב לנבראיו, ובסוף דהיינו כאשר האור מגיע אל המלכות המסיימת של פרצוף ע"ב הזה, היא עושה שם סיום בטבור של פרצוף ע"ב. וכתוצאה מכך שהיא עושה עשרה סיומים על עשר הספירות דתוך, מאירות בה עשר הארות קטנות, מכח הדביקות שלא רוצה לקבל לתועלת עצמה, ומזה נבנות עשר ספירות דסוף. ובספירות הללו מאיר רק אור דחסדים בהארת חכמה, ולא עצם חכמה, מפני שאין בכח המלכות לכוון בעל מנת להשפיע על עצם חכמה, באותם כלים עבים שמטבור ולמטה.

א"כ הראש של פרצוף ע"ב מתפשט מהפה דגלגלתא ולמטה עד החזה, בחזה עומדת המלכות דע"ב, מלכות דראש שעושה זווג דהכאה, ושם העביות היא ממטה למעלה, מהחזה עד הפה דגלגלתא. מיהי המלכות דראש דע"ב? היא המלכות דגוף דגלגלתא, שעלתה לראש דגלגלתא, ונכללה מהכח לעשות זווג דהכאה, וכאשר נתגלתה העביות דגוף שלה ירדה לחזה, ושם נתגלה הכח של העביות שממטה למעלה, ואז היא הולידה ראש.

שם יש לנו קבלת עשרה אחוז מאור היחידה בעל מנת להשפיע באופן נצחי. וברגע שנתעורר האור מקיף לבטל את המסך שבגוף, אז נחלק ונעשה לנו פרצוף גלגלתא שני, שנתון להתקפה של דעת האור מקיף - שצריכים לקבל את התשעים אחוזים, ואז באמת נאבד המסך דגוף, ואז עולה המלכות דגוף להמלכות דראש. אבל זה כבר נעשה בפרצוף גלגלתא השני, במצב השני שלו. וכאשר אנו אומרים שהאור נסתלק מפרצוף גלגלתא, הכוונה - מפרצוף גלגלתא השני, במצב השני שלו, וזה לא נוגע לפרצוף גלגלתא הראשון, דהיינו למצב הראשוני שלו.

א"כ יוצא שהאור מקיף באמת הרוויח, כי זה לא נכון שהעשר אחוז הסתלקו, הם נרשמו בנצחיות, רק מה שקרה כתוצאה מהביטוש של האור מקיף - שנתווסף עכשיו פרצוף שני חדש - פרצוף ע"ב, שהוא מקבל עשרה אחוז בתוך בחי"ג דעביות בקומת חכמה. אמנם זה אור יותר קטן ממה שקיבל פרצוף גלגלתא, אבל האור הזה הוא אור חדש שנמשך מהתשעים אחוזים של האור המקיף. לכן האור המקיף באמת הרוויח, מקודם בפרצוף גלגלתא נתקבלו עשרה אחוז של כמות ואיכות דקומת יחידה, עכשיו בפרצוף ע"ב מתווספים עוד עשרה אחוז שהם באים מהאור מקיף, מהתשעים אחוזים של האור שהיה בחוץ. א"כ זה אור חדש, זוהי תוספת.

וכך נלמד מכאן והלאה - שתמיד יש לנו שני מצבים באותו פרצוף: אחד מטרם הביטוש של האור מקיף, והוא נרשם באופן נצחי. ושני לאחר הביטוש של האור מקיף, שאז מסתלק הפרצוף הזה. נמצא, מהביטוש של האור מקיף ואילך כבר שייך תמיד ליציאת פרצוף חדש. וכך הסדר נמשך תמיד.

בעל "הסולם" אמר על זה משל: שני חברים היו ידידים טובים בצעירותם, לאחר מכן נפרדו. אחד מהם נעשה מלך גדול, והשני לא הצליח ונעשה קבצן. ברבות הימים היה צריך הקבצן לחתן את ילדיו, הוא נזכר בחבר שלו שנעשה מלך גדול, והוא חשב שהוא יוכל לעזור לו. לכן נסע והתוודע אליו, הם נתחברו, והזכירו אחד לשני את הימים שהיו בידדות ובחברות. אמר הקבצן למלך: תשמע, אני במצב מאוד קשה, אולי אתה יכול לעזור לי? אמר לו המלך: בסדר, אתן לך מכתב לשר האוצר, שייתן לך רשות - במשך שעתיים להכנס אל בית האוצר ולקחת מה שתוכל. הלך הקבצן אל בית האוצר עם הקופה בה היה אוסף תמיד צדקה, ומילא אותה ויצא החוצה. אולם השומר שבפתח לקח ממנו את הקופה, ושפך את כל הכסף שהיה בה החוצה. הקבצן לא הבין מה השומר רוצה ממנו, הרי הוא קיבל רשות מהמלך, א"כ מדוע הוא זורק לו את כל המטבעות החוצה? נכנס עוד פעם ושוב מילא את הקופה ויצא, ושוב השומר זרק הכל החוצה. ראה הקבצן שמשוהו כאן לא מובן לו. עד שבפעם האחרונה הוא התחנן לפני השומר, שייתן לו שוב למלא, מפני שנגמר לו הזמן, וזו ההזדמנות האחרונה! אם לא ינצל הזדמנות זו, אזי לא יהיה לו שום דבר. נכנס בפנים מילא ויצא החוצה, ושוב השומר שפך לו הכל. התחיל הקבצן לבכות - הוא כביכול לא הרוויח שום דבר מהשעתיים האלו שניתנו לו. אמר לו אז השומר: למה אתה בוכה? כל הכסף ששפכתי הוא שלך! ולמה שפכתי? מפני שראיתי שנתנו לך שעתיים לקחת כל מה שאתה יכול מאוצר המלך, אבל אתה באת עם הקופסה הקטנה שלך שהתמלאה תוך חמש דקות, א"כ מה הרווחת מהשעתיים? לכן

אחוז מן האור, ע"כ הוא בא בבטישה שענינה טענה - הוא עצמו מהווה את התשעים אחוז מן האור שנשארו מחוץ למדרגה, א"כ מה יהיה עם שאר האור, מי יקבל את שאר האור? אם המלכות הולכת בדרך של השתוות הצורה, א"כ איך תוכל לבוא מטרת הבריאה לשלמותה? הרי הקב"ה, המאציל, הקציב מאה אחוז של אור להטיב לנבראיו, והמלכות של גלגלתא קיבלה בפועל לא יותר מעשרה אחוז, ומה יהיה הלאה? לכן הוא מאביד את כח העיכוב שבמלכות דגוף דגלגלתא, וכתוצאה מזה היה את התהליך של ההזדככות.

וכן נמשך התהליך - שהמלכות דגוף עלתה למלכות דראש ונכללה בזווג דהכאה ששם, על בחי"ג דעביות, ויצאה קומת חיה, ולאחר מכן התפשטה קומה זו בתוך הכלים הריקנים של גוף דפרצוף גלגלתא עצמו, וזה נקרא - ע"ב הפנימי, שהתפשטותו נסתיימה בחזה. אח"כ המלכות דגוף הזאת שירדה עם ההתפשטות הזאת לחזה, וסיימה שם את ההתפשטות, נתעוררה בה שוב העביות של ממטה למעלה והולידה מחדש ראש וגוף חדשים, אשר נקראים ע"ב החיצון. והוא למעשה הע"ב שמדובר ממנו בכללות החכמה.

כאן צריכה להשאל השאלה: מה הרוויח האור מקיף? הלא בפרצוף גלגלתא שנעשה זווג דהכאה על בחי"ד דעביות, היו מאירים עשרה אחוזים מאור היחידה, ותשעים אחוזים מהאור נשארו בחוץ בבחינת מקיף. אם נחבר את התשעים אחוזים שנשארו בחוץ עם העשרה אחוז שכן קיבלה, אז הסה"כ הוא מאה אחוזים, אשר זהו אור אין סוף, אור מחשבת הבריאה. א"כ האור מקיף האביד את כח המסך דגוף. כי היתה לו טענה שהדרך שבה הולכת המלכות דגוף, היא לא נכונה, כי מה יהיה על התגשמות מטרת המאציל של להטיב לנבראיו, אם היא מקבלת רק עשרה אחוז, ותשעים אחוזים היא משאירה בחוץ? לכן הוא החליש את כח המסך שלה, ומה הוא הרוויח? הרי היא נזדככה, ואז נסתלק האור לגמרי, גם העשרה אחוז שהיא כן קיבלה?! ואח"כ יצא פרצוף חדש - ע"ב, ובפרצוף ע"ב היא מקבלת פחות?! הרי גם בפרצוף ע"ב המלכות עושה זווג דהכאה, ויש בכחה לכוון על מנת להשפיע רק עשרה אחוז, אבל שם העביות היא יותר קטנה, דוהי רק עביות דבחי"ג, לא בחי"ד כמו בפרצוף גלגלתא. א"כ האור שמאיר הוא רק אור דחיה, ולא האור הגדול דיחידה שהיה בפרצוף גלגלתא, א"כ האור המקיף לכאורה הפסיד - עשרה אחוז שהיו לפרצוף גלגלתא נסתלקו, ועכשיו מאיר אור אחר יותר קטן, הן בכמות והן באיכות! א"כ מה הוא הרוויח?

התשובה היא - אין העדר ברוחניות. העשרה אחוז שהמלכות דגלגלתא קיבלה בעל מנת להשפיע, ובכלל כל מה שמתקבל בעל מנת להשפיע - נרשם באופן נצחי, אין בזה שום העדר. מה שאנו אומרים שהאור מקיף של פרצוף גלגלתא בטש בהמסך דגוף, זהו כבר דבר חידוש בפרצוף גלגלתא, זהו שינוי צורה, וכל שינוי הוא דבר חדש. לכן אנו צריכים ללמוד שלמעשה יש לנו שני פרצופי גלגלתא, כי כל שינוי קטן ברוחניות תכף ומיד מחלק את המציאות לשני מצבים: המציאות כפי שהיתה בלי השינוי, והמציאות כפי שהיא עם השינוי. לכן יוצא שיש לנו שני פרצופי גלגלתא - פרצוף גלגלתא מטרם שנתעורר האור מקיף לבטל את המסך, את כח העיכוב שבגוף,

פתיחה לחכמת הקבלה

מכיוון שאין העדר ברוחני, אזי יש כאן רק תוספת. ז"א המלכות דע"ב לא רואה את העשרה אחוז שהיו בפרצוף גלגלתא, אסור לה לראות אותם, אבל בערך מוחלט זה נרשם. ואח"כ אותו תהליך שארע בפרצוף גלגלתא, קורה בדיוק גם בפרצוף ע"ב.

ז"א גם בפרצוף ע"ב יש חלוקה של או"פ ואו"מ, החלק שהמלכות דע"ב יכולה לקבל בעל מנת להשפיע זהו חלק התוך שלה, ושם מאיר או"פ. על החלק האחר של הכלים שלה, אשר כולל תשעים אחוזים מהעביות דבחי"ג, היא עושה סוף וסיום ולא מקבלת. א"כ תשעים אחוזים מהאור דע"ב נשארו בבחינת מקיף, וגם שם קורה ביטוש האו"מ במסך דטבור דע"ב, וגם שם יש הזדככות המדרגה והסתלקות המצב של הגוף, דהיינו שהיא מפסיקה לקבל בכלל מחמת הביטוש הזה, ושוב יש הסתלקות ועליית המלכות דגוף לפה דראש דע"ב.

שפכתי הכל החוצה, כדי שיהיה לך מקום למלא שוב, א"כ כל מה ששפכתי הוא למעשה שלך, רק בכל פעם ששפכתי עשיתי לך מקום למלא.

הנמשל: המלכות דגוף דגלגלתא קיבלה את המקסימום שהיא יכולה לקבל בעל מנת להשפיע, יותר אין לה אפשרות. לכן אם היתה מקבלת עוד פרומיל אחד, זה כבר היה בעל מנת לקבל, וזה אסור לה. לכן האור מקיף למעשה פעל לטובת העניין - הוא ביטל את המסך שלה, בכדי שע"י הזדככות יצא פרצוף חדש. ואז כשיוצא פרצוף חדש, היא משתמשת בעביות חדשה, בבחי"ג דעביות, ואז היא יכולה לקבל אור חדש אחר. ז"א בתוך בחי"ד דעביות היא קיבלה כל מה שהיא יכולה, עכשיו ע"י הביטוש של האור מקיף נולד פרצוף חדש ע"י כל התהליך שהסברנו, ואז היא משתמשת עם בחינה אחרת של עביות, וע"כ היא יכולה לקבל אור חדש. אבל

פרק ז'

פרצוף הג' דעולם אדם קדמון - פרצוף ס"ג

אזי היא מולידה בעצמה ראש וגוף, שהם ראש וגוף של פרצוף ס"ג החיצון.

כך התהליך הולך ונבנה ע"פ אותו עיקרון - כל פרצוף יוצא ע"י המלכות דגוף דעליון, שהוכרחה להסתלק מקבלת אור מחמת הביטוש, שהוא הלחץ של דעת האו"מ שצריכים לקבל את התשעים אחוזים שנשארו בחוץ, מחמת זאת מזדכך המסך דגוף, ואז כשהוא מפסיק לקבל לגמרי, הוא מתאחד עם המלכות דראש. ואז המלכות דראש עושה זווג לפי הרשימות שנשארו, ותמיד יש בחינה אחת פחות, ז"א הבחינה שהיתה בפרצוף גלגלתא היא ד' דעביות שבה מאיר אור היחידה, אבל לאחר שהאור מקיף ביטל את המסך על ד' דעביות, אזי נשארו רק ג' דעביות וד' דהתלבשות, ד' דהתלבשות ענינה - שנשארת רשימה מהאור של גלגלתא, אבל בלי כח לעשות מסך שוב על העביות של בחי"ד, רק יש רושם מהאור הזה, אבל לבחי"ג דעביות כן יש כח לעשות מסך. ועל זה יוצא פרצוף ע"ב. ואח"כ ע"י הזדככות מלכות דע"ב יוצא פרצוף ס"ג על ב' דעביות וג' דהתלבשות. וכך נמשך הסדר.

שוב נכללת המלכות דגוף בזווג דהכאה שבמלכות דראש דע"ב. והמלכות דראש דע"ב עושה זווג על הרשימות שנשארו מפרצוף ע"ב - ג' דהתלבשות וב' דעביות, ונמשכת אז בעיקר קומת בינה המכונה פרצוף ס"ג, שהוא הפרצוף השלישי. ס"ג הפנימי זהו אור הס"ג שמתפשט בתוך הכלים הריקים של ע"ב, עד המלכות שהיא מסיימת את המדרגה, לא בטבור של ע"ב, כי הטבור של ע"ב הוא הבחי"ג שלו, ולמלכות הזאת כבר אין מסך על בחי"ג, רק על בחי"ב. ע"כ היא לא יורדת אז לטבור, כמו שהמלכות דגוף דגלגלתא שעלתה לראש דגלגלתא ירדה למטה, לא לטבור אלא לחזה, כי לא היה לה מסך על בחי"ד רק על בחי"ג, כמו"כ מלכות דגוף דע"ב שעלתה לראש דע"ב וירדה, לא ירדה לטבור דע"ב, כי כבר אין לה מסך על בחי"ג, אלא רק לחזה דע"ב, מפני שיש לה רק מסך על בחי"ב, ושם היא מסיימת את ההתפשטות. ואז מכיוון שהיא נכללה מכח העביות שממטה למעלה שבמלכות דראש דע"ב, לאחר שהיא נתאחדה איתה,

פרק ח'

הלבשת הפרצופים זל"ז

הוא היה מוכרח לצאת חוץ מהקדושה. לכן הוא לא ירד למטה מטבור דגלגלתא. משא"כ ס"ג, היות והעביות העצמית שלו היא בחי"ב, שהיא עביות של בינה הרוצה להשפיע, לכן אין חשש מצד העביות הזאת, שאם הס"ג יתפשט למטה מטבור דע"ב הוא ייכשל, וירצה להשתמש ברצון לקבל דבחי"ג ללא מסך, כי הוא רוצה להשפיע ולא לקבל.

וביתר דיוק: לגלגלתא היתה ד' דעביות, ולע"ב יש ג' דעביות וד' דהתלבשות. מבחינת ההתלבשות יש לו מסך על ד', והגם שאין להתלבשות מסך על ד', היינו לשמש בכלים דקבלה עמ"נ להשפיע, אבל לומר שאינה רוצה לשמש עם בחי"ד - כן יש מסך. א"כ ע"ב לא היה נכשל אם היה יורד למטה מטבור. אבל מבחינת העביות הוא היה נכשל, היות והג' דעביות עוסקת בקבלה, והיתה רוצה לשמש עם הבחי"ד ללא מסך. אולם ס"ג, מבחינת ההתלבשות יש לו ג', ע"כ הוא יכול לרדת למטה מטבור דע"ב, כי יש לו מסך לומר שאינו רוצה לשמש עם ג'. מבחינת העביות, היות והיא בחי"ב דעביות, שבעיקרה היא רק כלים דהשפעה, לכן יכול לרדת ואין לו שום חשש. כי אם הוא ירד למטה מטבור דע"ב, ויראה מה שיש שם לקבל, זה לא מענין אותו, מפני שהוא רוצה רק להשפיע. לכן באמת ס"ג מתפשט למטה מטבור דע"ב עד סיום רגלין. אבל היכן סיום רגלין דע"ב? בטבור דגלגלתא, למטה מטבור דגלגלתא ס"ג לא מתפשט. אם נדבר מבחינת העביות שלו שהיא ב' דעביות, כלים דהשפעה, באמת כן יכול להתפשט למטה, אפילו למטה מסיום רגלין דע"ב, במקום למטה מטבור דגלגלתא, ששם היא בחי"ד דעביות. והגם ששם הרצון לקבל הגדול דבחי"ד, מ"מ כיון שבחי"ב עוסקת בהשפעה, אין לה סכנה שתתכלל מן הרצון ההוא, ותרצה לשמש בו ללא מסך. אלא בגלל שיש לו ג' דהתלבשות, שהיא כלים דקבלה, לכן הוא לא יכול להתפשט למטה מטבור דגלגלתא. כי כיון שהג' היא כלים דקבלה, ע"כ תתכלל מן הבחי"ד שאף היא כלים דקבלה, ותרצה לשמש בהם ללא מסך, כי אין מסך בס"ג על בחי"ד. נמצא, למטה מטבור דע"ב הוא יכול להתפשט, כי שם זה ג"כ ג', אבל למטה מטבור דגלגלתא שזה כבר ד', הוא לא יכול להתפשט.

הנקודה היא, שכל תחתון צריך למלא את הכלים הריקניים של העליון, לכן זה שע"ב מתפשט עד הטבור דגלגלתא פירושו של דבר - שעד שם מלביש פרצוף ע"ב, והאור שנמשך לו, מוכרח לעבור דרך פרצוף גלגלתא ולמלא אותו.

דהנה מתוך שפרצוף ע"ב מתפשט עד הטבור דגלגלתא, גם פרצוף גלגלתא מתמלא עד שם עם אור הע"ב. היות וכל אור בא מא"ס, לכן האור מוכרח לעבור קודם בסיבה, מטרם שבא למסוכב. לכן האור דע"ב צריך לעבור מקודם בפרצוף גלגלתא, ולכן הוא ממלא אותו עד להיכן שמתפשט ע"ב, דהיינו עד לטבור דגלגלתא, ולמטה מטבור נשאר ריק.

לאחר הסתלקות ע"ב יוצא ס"ג, ס"ג יוצא ג"כ צריך למלא את הפרצופים הקודמים את ע"ב ואת גלגלתא, איך? פשוט בעצם

אם נשווה את מקום עמידת הפרצופים זה לזה, למרות שהתהליך דומה לגמרי - הזדככות המלכות דגוף, ועלייתה למלכות דראש, והתכללותה בזווג דהכאה, והיכר העביות דגוף לאחר גמר הזווג דהכאה, והיכר העביות דגוף שב ומפריד אותה ממלכות דראש, וירידתה לחוזה דעליון, והתפשטות הפרצוף הפנימי עד החוזה, ואח"כ יציאת הפרצוף החיצון בראש תוך וסוף, אשר למעשה תמיד מלבישים מהפה של העליון ולמטה. מ"מ עמידת הפרצופים אינה בדיוק שוה.

דהנה אם נרצה להיכנס לפרטים - להשוות את עמידת הפרצופים זה לזה, יוצא כך: כל פרצוף ע"ב מלביש מהפה דגלגלתא עד הטבור שלו, רק בקטע הזה מלביש פרצוף ע"ב ולא יותר. נמצא שהוא קצר, אין לו את כל הראש דגלגלתא, ואין לו את החלק שמטבור ולמטה. וזאת מפני שאין לו מסך על בחינה ד' דעביות, וממילא אין לו את אור היחידה. פרצוף ס"ג בעיקרון ג"כ אותו הדבר, הוא מלביש על החלק שמפה דע"ב עד הטבור דע"ב. ואם נשווה את פרצוף ס"ג לפרצוף גלגלתא, היכן הוא עומד ביחס אליו - אם הפה דע"ב בחוזה דגלגלתא, והסיום דע"ב הוא בטבור דגלגלתא, א"כ יוצא שכל ס"ג מתפשט בחלק שמהחוזה ולמטה דגלגלתא, אבל בניגוד לע"ב שמסתיים בטבור דגלגלתא, ס"ג מתפשט עד סיום רגלין דע"ב, דהיינו ג"כ עד הטבור דגלגלתא.

בכדי להבין מבנה של פרצוף, אפשר להסתכל באות נ', שם נותן האור"ב (שרטוט א') מבנה של פרצוף מפורט, ראש תוך וסוף, וזה המבנה של כל הפרצופים באופן כללי. אח"כ בסמוך לאות ס"ב יש שרטוט המציין את סדר הלבשת הפרצופים זה לזה. שם רואים את הלבשת ע"ב לגלגלתא ואת הלבשת ס"ג לגלגלתא, אבל יש כבר שינויים שעדיין לא למדנו עליהם. ז"א: מה שע"ב מלביש לגלגלתא, זה בדיוק כמו שלמדנו מהפה עד הטבור דגלגלתא, ובמה שהס"ג מלביש לע"ב יש כבר שינויים. בהתחלה של הפרצוף אין שום הבדל, לעולם הפרצוף התחתון מתחיל מהפה ולמטה של העליון, אין לו שום אפשרות להלביש על הראש דעליון, דאין לו אפשרות להשיג את בחינת בכח של העליון, רק את הבחינת בפועל שלו, בזה אין שינוי, דלא יתכן שהתחתון יצא למעלה מהפה דעליון, אבל בסיומים יש הבדל.

פרצוף ע"ב מסתיים בטבור דגלגלתא, אבל ס"ג הסתיים בסיום רגלין דע"ב. איך זה ייתכן? הלא ע"ב הסתיים בטבור דגלגלתא, ולא ירד יותר למטה, כי אין לו מסך על בחינה ד' דעביות, א"כ איך ס"ג יורד לבחינה שמטבור ולמטה דע"ב עד סיום רגלין שלו, הרי אין לו מסך על בחינה ג', אלא רק על בחינה ב'? מדוע נעשה כאן שינוי בסיום? תשובה: יש הבדל בין ע"ב לס"ג. העביות האמיתית של פרצוף ע"ב היא בחי"ג דעביות, שהיא בגדר כלים דקבלה (כי בחי"ג נמשכת מז"א דאורי"י שרצונו לקבל), לכן אם הוא היה יורד למטה מטבור דגלגלתא, והיה מרגיש את הרצל"ק הגדול דבחי"ד שיש שם, הוא היה נכלל ממנו, ולא היה בכחו לומר שהוא לא רוצה להשתמש עמו, ולכן

ואז האו"מ ביטל את המסך דטבור דס"ג עצמו, ואז הוכרח הס"ג להסתלק כמו שקרה בע"ב וגלגלתא. אלא למדנו שההסתלקות לא נעשית בבת אחת, אלא בדרך הדרגתית, מפני שכל מלכות כוללת ה' בחינות. לכן גם מלכות של ס"ג שהיא בחי"ב דעביות כוללת ה' בחינות: בחי"ד של ב', ג' של ב', א' של ב' וכו'. ובטעמים של ס"ג נעשה זווג על ד' של ב', והוא התפשט עד הטבור דגלגלתא. אחרי הביטוש יצאו הקומות של הנקודות ג' של ב', ב' של ב' וכו', ז"א נעשה זווג בראש דס"ג ומתפשטים מפה ולמטה קומות של הנקודות, שהגדרנו אותן בשם אור חוזר ודין, דהיות ובאות רק במגמת הסתלקות, לכן נקראות או"ח ודין.

יציאתו של הס"ג מתמלאים הפרצופים הקודמים, היות וכל אור צריך לבוא מא"ס, לכן הוא צריך לעבור מקודם בפרצוף גלגלתא ובפרצוף ע"ב. לכן מתמלאים שני הפרצופים הללו ע"י אור הס"ג, ע"ב עד סיום רגליו, וגלגלתא עד טבורו.

וכל זה מדובר על טעמים של ס"ג, דלמדנו שטעמים הם הזווג דהכאה הראשון שהתפשט מפה ולמטה, מטרם שנעשה הביטוש של האור מקיף, מלשון "וחיך אוכל יטעם", שהוא ההתפשטות העיקרית של הפרצוף. א"כ הטעמים התפשטו עד הטבור דגלגלתא. אח"כ נעשה ביטוש של האו"מ גם בס"ג עצמו,

פרק ט'

ענין צמצום הב' שנעשה בנקודות דס"ג

ז' ספירות, זה כבר בא להראות על חוסר שלימות. כי למדנו שז"א נקרא ו"ק - ו' קצוות, היות שמה שמאיר בו היא הארה בלבד.

נסביר שוב: מדוע ז"א מונה שש ספירות? מחמת גריעותו ולא מחמת גדלותו. היות והוא בחינה של חוסר שלימות, אין לו חסדים בשלימות, וגם אין לו חכמה בשלימות, ובכדי לציין זאת אנו מפרטים את הספירות הפרטיות של הז"א, בכדי לציין שיש כאן חידוש - שמה שנכלל מאחרים, הרי זה ב"זעיר אנפין" בלבד.

לכן המושג - ג"ר, בא להראות על שלימות, כמו שמאיר אור שלם בג' ראשונות כתר חכמה בינה. והמושג - ו"ק, ו' קצוות, או ז"ת, שזה כולל גם את המלכות, בא להראות על חוסר שלימות.

קומת בינה למעשה מאחדת בתוכה את שתי הבחינות הללו. היא למעשה הבחינה האחרונה של הג"ר, אבל יש בה גם שורש של הז"א. לכן בתוך הבינה נפגשות שתי הבחינות הללו, והיא הממצעת אותם. מצד עצמה היא נקראת - ג"ר, שלימות, בחינת "כי חפץ חסד", ז"א שיש לה שלימות גדולה מאוד בחסדים, והיא לא צריכה יותר מזה. אבל מבחינת התכונה שהיא צריכה להיות שורש לז"א, להוליד אותו, מבחינה זו: א) היא צריכה להמשיך הארת חכמה, ולא מספיק שתעסוק אך ורק בחסדים, כי לגבי ז"א זה לא מספיק. ב) חוץ מזה שהיא צריכה להמשיך חכמה, גם כל הבחינה הזאת נקראת בחינת ז"ת, שזה מראה ששם כבר יש חוסר שלימות. ושתי הקומות הללו נמצאות בכל קומת בינה, בכל מקום שהיא.

שאלה: האם בין שתי התכונות המרוחקות הללו יש הבדל גדול, או לא? למשל: בבניה דאור ישר, למרות שהיו שתי התכונות הללו, לא נעשה הבדל כ"כ גדול, דלא למדנו שיש באו"י ב' סוגי בינה, אלא ספירה אחת עם ב' תכונות. וכן בבניה דגלגלתא או בבניה דע"ב לא למדנו הבדל גדול. אולם בבניה שהיא בחינת ס"ג יש הבדל גדול בין ב' התכונות הללו. דהנה הטעמים דס"ג המיוחסים לג"ר דבינה, כי בהם עצם הב' דעביות, לא ירדו למטה מטבור דא"ק, דאין להם שייכות ללמטה מטבור שהוא בחי' זון, משא"כ הנקודות דס"ג אשר מיוחסות כבר לז"ת דבינה, הן אשר ירדו למלאות את הלמטה מטבור דא"ק. וגם בנקודות דס"ג עצמן אנו מבחינים בב' התכונות הללו.

הכלים הריקנים שלמטה מטבור דגלגלתא, הם הכלים היותר עבים שיש במציאות. דהנה שם היו עשר ספירות דסוף, בפרצוף גלגלתא עצמו. אפילו פרצוף גלגלתא שהיה לו מסך על בחי' ד' דעביות, אבל בחלק שלמטה מטבור הוא לא השתמש בכלל, כי הוא לא יכל לכוון על כלים אלו על מנת להשפיע. והנה מתחת לטבור דגלגלתא האירו העשר ספירות דסוף, ז"א: בזכות זה שהמלכות דטבור דגלגלתא עשתה סוף וסיום על האור, האירו אצלה עשר הארות, שהן היו עשר ספירות דסוף שלה. ולמעשה

והנה כאן קרה חידוש גדול: הנקודות דס"ג כן נתפשטו עד סיום רגלין של פרצוף גלגלתא. הטעמים דס"ג התפשטו עד סיום רגלין דע"ב, שהוא הטבור דגלגלתא, משום שבטעמים דס"ג היו ב' דעביות וג' דהתלבשות, ע"כ מצד הב' דעביות שהוא בעיקרו כלים דהשפעה אין לו גבולות, אבל מצד הג' דהתלבשות אשר היא הארה המתפשטת בגוף, ועיקרה כלים דקבלה לאור החיה, ע"כ מצד ההתלבשות הוא לא יכול להתפשט היכן שהוא רוצה, למטה מטבור דע"ב יכול, ששם זה ג', ע"כ יש לו עדיין מסך על ג', אבל על למטה מטבור דגלגלתא שהוא ד' דעביות, אין לו מסך. אבל לאחר הביטוש, שהטעמים דס"ג נסתלקו, כבר לא משתמשים יותר עם ב' דעביות וג' דהתלבשות, כי זו היתה בחינת הטעמים, א"כ בנקודות שהן הקומות שיצאו אח"כ, כבר אין בהן ג' דהתלבשות, רק חלקים של ב' דעביות בלבד, שעצמותם כלים דהשפעה. לכן הנקודות יכולות להתפשט אפילו למטה מטבור דגלגלתא, ששם הבחינה ד' דעביות - הרצון לקבל הגדול והמופזז. אבל אין להן פחד שמא ייכשלו, משום שהן בעצמותן כלים דב' שהיא בינה והשפעה, ואין להן פחד שתיכלנה מהרצון לקבל שיש למטה מטבור דגלגלתא.

בזמן שהנקודות דס"ג נתפשטו למטה מטבור דגלגלתא, הן האירו במדרגה הזאת שנקראת בחי' ד', ומילאו אותה. כי כל אור צריך לבוא מא"ס, ולעבור דרך כל המדרגות הקודמות, מפני שאי אפשר שהאור יבוא למסובב, אם לא עבר בסיבה מקודם. לכן האור של נקודות דס"ג עובר בכלים שלמטה מטבור דגלגלתא, אח"כ הוא מתגלה בחוץ, בכלים של נקודות דס"ג בעצמם.

יש כלל - הקומה של ב' דעביות נקראת קומת בינה, וקומת בינה בכל מקום שהיא, כוללת שתי תכונות: הראשונה נקראת - ג"ר דבינה, ג' ראשונות דבינה, ותכונה שניה נקראת - ז"ת דבינה, ז' תחתונות דבינה. התכונה של ג"ר דבינה לא באה למנות שלוש ספירות בלבד, אלא זהו רק שם, למעשה בג"ר דבינה יש עשר ספירות שלימות. אלא השם ג"ר דבינה בא להגדיר - שהמדובר על עצמות הבינה שחפצה אך ורק בהשפעה, בבחי' "כי חפץ חסד הוא". התכונה השניה נקראת ז"ת דבינה, וגם שם אין מדובר על שבע ספירות בלבד, אלא על עשר ספירות, רק השם של התכונה נקרא ז"ת דבינה, ומשמעותו - מה שבינה צריכה להשפיע לז"א. דהנה הז"א צריך הארת חכמה, והבינה שהיא השורש של הז"א צריכה להשפיע לו הארת חכמה.

כך למדנו בד' בחינות דאור ישר: עצם הבינה הוא בחי' "כי חפץ חסד", אבל יש בבניה תכונה שהיא צריכה להמשיך חכמה עבור הז"א, השורש של ז"א, ותכונה זו נקראת ז"ת דבינה, דהיות והיא שורש לבחינת ז"א, ע"כ נקראת ז"ת - ז' תחתונות. זה בא להראות על הבדל מהותי בין שתי התכונות הללו, חוץ מההבדל המשמעותי שזה בחינת "כי חפץ חסד" וזה בחינת המשכת הארת חכמה, חוץ מההבדל הזה יש כאן ירידה גדולה באיכות, כי המילה "ג"ר" באה להראות על שלימות מוחלטת, אבל המילה "ז"ת" שהיא מרמזת על בחינת זון - ז"א ומלכות - שיש בהם

כי האור בא במגמת השפעה טהורה מתוך רצונו להטיב לנבראיו, ואם הכלי רוצה לקבל לתועלת עצמו, זוהי הופכיות הצורה, ולכן האור מוכרח לברוח מכזה כלי, לכן לומדים שהאור מסתלק. לכן במצב הזה של צ"ב, נסתלק כל האור של הנקודות דס"ג.

סיכום העניין של צמצום ב' (צ"ב): האור דטעמים דס"ג יצא בזווג דהכאה על מלכות, שהיה בה עביות של ב' עם ג' דהתלבשות, שהוא שארית האור, רשימה, מהאור שהאיר בפרצוף ע"ב. והנה קומה זו נזדככה ע"י הביטוש של האור מקיף. ומה שמאיר אח"כ הן הקומות של הנקודות, שמאירות לאחר הביטוש של האור מקיף.

למעשה לאחר הביטוש המלכות דגוף מחליטה לא לקבל יותר, מחמת שהביטוש של האור מקיף החליש את המסך של הטבור, אלא שלא יכולה להסתלק בבת אחת, אלא בדרך הדרגתית. כמו אדם שנמצא בחדר חמישי ובעל הבית אומר לו להסתלק, אזי הוא עובר דרך הרביעי השלישי השני והראשון בדרך החוצה. לכן נעשים זווגים בדרך של הסתלקות שנקראים - נקודות. וגם בס"ג כך היה, הנקודות של ס"ג הן קומות של חכמה בינה ז"א ומלכות של ס"ג. והיחוד שלהם - שכבר לא נמצאת בהן ג' דהתלבשות, אלא ב' לבד. וכיוון שיש להן רק ב' לבד, אז יש בהם שינוי גדול ביחס לטעמים של ס"ג. כי בטעמים היתה ג' דהתלבשות, לכן לא רצו להתפשט ולרדת להכלים שמתחת לטבור דגלגלתא למלא אותם, אלא התפשטו עד סיום הע"ב בטבור דגלגלתא, אבל יותר למטה לא רצו להתפשט, למדרגה שלמטה מטבור, מפני שאין להם מסך על העביות דבחי"ד אשר שם. ומבחינת הבחי"ב דעביות שיש להם, אין להם פחד, כי בחי"ב דעביות היא כלים דבינה, כלים דהשפעה, ע"כ אין להם פחד שיתערבו מהרצון לקבל שיש בחי"ד, מפני שהם עוסקים בהשפעה. אבל מבחינת הג' דהתלבשות שהיא אור דחכמה שמאיר בכלים דקבלה, וכלים דקבלה יכולים להתערב עם הרצון לקבל שיש למטה מטבור דגלגלתא, כי יש להם מכנה משותף - שניהם קבלה, לכן הטעמים דס"ג לא ירדו, כי פחדו שמא יכשלו ע"י הכלים דבחי"ג דהתלבשות, מחמת שיראו את הרשימות הגדולות של האור שיש למטה מטבור דגלגלתא, ששם האירו חסדים בהארת חכמה בקומת יחידה, ויתכללו מהרצון לקבל הגדול שיש שם, ומסך לא יהיה על זה, וממילא ירצו לקבל בלי מסך, שזה נקרא - קליפה. לכן ע"ב לא ירד שם כיוון שהוא ג' דעביות, ולמי שעוסק בקבלה יש פחד - שמה יראה את הרצונות לקבל שיש שם, ויתערב בהם. אבל למי שלא עוסק בקבלה אין פחד כזה. לכן ע"ב לא ירד, וגם טעמים דס"ג לא ירדו, הגם שהעצמות שלהם היא ב' דעביות שהיא השפעה, אבל עדיין יש שם ג' דהתלבשות שהיא אור דחכמה, שכן מאיר על כלים דקבלה, לכן הטעמים דס"ג לא ירדו שם.

אבל בזמן שנזדככו הטעמים דס"ג ונשארו רק נקודות דס"ג, ובנקודות כבר אין את הג' דהתלבשות, אלא ב' דעביות בלבד, א"כ יש שם אור שמאיר בכלים דהשפעה, לכן הן הרשו לעצמן לרדת אל למטה מטבור דגלגלתא, מכיוון שהן לא פחדו, היות והן עוסקות בהשפעה, א"כ מה נוגע להן הרצון לקבל הגדול שיש למטה מטבור דגלגלתא? לכן הן ירדו למדרגה הזאת עם

האור שהאיר בעשר הארות הללו הוא חסדים בהארת חכמה, לא חכמה ממש כמו שהיה בתוך של גלגלתא, אבל הארה ממה שמאיר בתוך, וזה נקרא חסדים בהארת חכמה. והנה רשימות נשארות תמיד בכלים. דלאחר הסתלקות האור בקדושה, האור משאיר רשימו בכלים, והרשימו הזה יש לו כמה וכמה תפקידים: אחד מהם זה שהוא מחייה את הכלים עד שיבוא אור ממש.

הנה ס"ג אשר נתפשט למטה מטבור דגלגלתא, לבחי"ד דעביות, הוא רק חלק הנקודות הס"ג, שכבר אין שם ג' דהתלבשות, ויש שם קומת בינה שיכולה להתפשט בכל מקום. לכן בזמן שקומת בינה נתפשטה למטה מטבור דגלגלתא, ומילאה את הכלים דלמטה מטבור העבים ההם, נכללו כלי הנקודות דס"ג מהרשימות שיש בכלים דבחי"ד דעביות שלמטה מטבור דגלגלתא. הרשימות הללו הן מאור דחסדים בהארת חכמה, שהאיר שם בעשר ספירות דסוף דגלגלתא כנ"ל, וכיוון שהם נכללו מהרשימות הללו, הם נכללו למעשה מהרצונות שיש מתחת לטבור דגלגלתא המכונים בחי"ד דעביות, לכן כאן ארע מקרה מאוד מרכזי שהטביע את חותמו בכל העולמות, ובנשמות, מקרה זה מכונה בשם - צמצום ב'.

צמצום ב'

צמצום מרמז על הסתלקות האור. בזמן שהתחתון אינו ראוי לקבל, אזי יש צמצום. והנה את הנקודות דס"ג עצמן אנו מחלקים לב' תכונות: תכונת ג"ר דבינה ותכונת ז"ת דבינה, מצד תכונת הג"ר דבינה לא היו שום בעיות, מפני שזו תכונת "כי חפץ חסד", שרוצה אך ורק להשפיע, ובכלל אין לה שום עניין ברשימות שיש מתחת לטבור דגלגלתא, וברצונות שיש שם. אבל יש שם את התכונה הנוספת שנקראת בחי"ד ז"ת דבינה, אשר הושרשה עוד באור ישר - מה שבינה צריכה להמשיך הארת חכמה עבור ז"א. אם היא צריכה להמשיך הארת חכמה, זאת אומרת שהיא צריכה להשתמש בכלים דקבלה, כי רק כלים דקבלה יכולים להמשיך הארת חכמה. והגם שאין הבינה משמשת בכלים דקבלה לצורך עצמה, כי הבינה עצמה לא צריכה חכמה, אלא זה עבור הז"א, אבל מכל מקום היא משתמשת בכלים דקבלה, לכן מצד התכונה הזאת קרה הצמצום. כיוון שהכלים של ז"ת דבינה נכללו מהרשימות והרצונות שיש למטה מטבור דגלגלתא, שאלו הרצונות דקבלה היותר עבים שיש במציאות, המכונים בחי"ד דעביות. ומסך הרי אין להם על זה, דיש להם מסך רק על מה שכלול בב' דעביות, אבל לא על ג' ולא על ד', לכן כאשר נתערב בהם הרצון לקבל הנאה ותענוג הגדול הזה, הוא השתלט עליהם. הם רוצים עכשיו לקבל הנאה ותענוג מתוקף הרצון לקבל הגדול דבחי"ד, אפילו שאין להם מסך עליו, ואפילו שלא יכולים לעכב את עצמם מלקבל, הם רוצים להשתמש ברצון לקבל הזה.

נמצא שכאן נפל דבר, בפעם הראשונה במערכת העולמות דקדושה קרה מקרה שהתחתון רוצה לקבל גם בלי מסך, לתועלת עצמו, לכן כאן נעשה צמצום ב'. ז"א כיוון שהתחתון, הנקודות דס"ג, מצד תכונת ז"ת דבינה שבהם, רוצים עכשיו לקבל בלי מסך, מחמת השתלטות הרצון דבחי"ד עליהם, לכן תיכף ומיד נסתלק כל האור שלהם, מפני שלאור לא יכול להיות חיבור עם כלי שרוצה לקבל לתועלת עצמו, דאין לו השתוות הצורה איתו.

כזה שלא יבוא למקבל על מנת לקבל. לכן פרצוף ע"ב רצה למלא את פרצוף גלגלתא, ומילא אותו עד הטבור שלו ולא יותר, כיוון שלמטה מטבור נקרא עצם הבחי"ד, ואם הוא ירד לשם, הוא ירגיש את הרצל"ק הגדול שיש שם, יתכלל ממנו, ומסך אין לו עליו, ממילא ימצא את עצמו בבחינת מקבל על מנת לקבל. כל הסכנה היא מבחינת הג' דעביות של ע"ב, היות והוא עוסק בקבלה, וד' דעביות גם נקראת קבלה, אזי יש להם תכונה זהה ויתערבו. אבל מבחינת הד' דהתלבשות שיש בע"ב אין סכנה, כי לד' הזו יש מסך שלא לשמש עם ד' דעביות, משא"כ לג' דעביות אין מסך על ד', ולכן יש סכנה.

נמצא, ע"ב נסתיים בטבור דגלגלתא, אח"כ יצא ס"ג. טעמים דס"ג, מבחינת ב' דעביות שהיא כלים דהשפעה, אינם מפחדים, לכן הם יכולים מבחינת הב' דעביות לרדת למטה מטבור דע"ב, וגם למטה מטבור דגלגלתא, אין להם סכנה. את ה"בעיה" עושה הג' דהתלבשות, היות והוא אור דחכמה המאיר בכלים דקבלה, ובכלים אלו יש סכנה, ע"כ למטה מטבור דע"ב הוא עדיין יכול לרדת, מפני ששם הוא בחי"ג, ולג' דהתלבשות יש מסך שלא לשמש עם ג', לכן יכול לרדת, אבל עוד יותר למטה, למטה מטבור דגלגלתא שם ד', ולא יכול לרדת, כי לג' דהתלבשות אין מסך על ד'. אי לכך כאשר נזדככו הטעמים דס"ג מחמת הביטוש, וכבר אין ג' דהתלבשות אלא רק ב', כבר יכול להתפשט עד סיום רגלין, אפילו למטה מטבור דגלגלתא ג"כ. וכביכול היתה לו טעות, הוא חשב - היות ויש לי קומת בינה, אני משתמש רק בכלים דהשפעה, ע"כ אני יכול לרדת בלי הגבלה, כי אין לי סכנה, מה אכפת לי שלמטה מטבור דגלגלתא יש לו בחי"ד דעביות? הלא אני עוסק רק בהשפעה. אולם הטעות היא - שבכל קומת בינה יש שתי תכונות: ג"ר דבינה הן כלים דהשפעה אמיתיים וטהורים, ז"ת דבינה הן לא כלים דקבלה ממש, רק מה שבינה צריכה להמשיך הארת חכמה עבור ז"א, אבל כיוון שעוסקות בקבלה, בהמשכת אור החכמה, הגם זה לא עבור עצמן רק עבור התחתון, אבל כבר עוסקות בקבלה, ע"כ כבר יש להן מכנה משותף עם עצם הכלים דקבלה המכונים ד' דעביות, וע"כ נכללו מהרצל"ק הגדול הזה, ומסך אין להן, וממילא נצטמצמו. פירוש: היכן שיש רצל"ק לתועלת עצמו, שם האור לא מאיר. אי לכך נסתלק האור משם, ונעשה חלל פנוי מכל אור.

הרבי זצ"ל אמר על זה משל: יהודי אחד עבד בשיבה, בא יהודי אחר ואמר לו: שמע אנו רואים שאתה מאוד חרוץ, איזו משכורת אתה מקבל כאן? אמר: 5000 שקל. אמר לו: אנו יכולים לשלם לך יותר, בוא תעבוד אצלנו. אמר לו: האמת, את כל המשכורת אני מחלק לצדקה, ולא לוקח מזה כלל לעצמי. אמרו לו: טוב, ניתן לך 6000 שקל, ותוכל לחלק לצדקה יותר. איך הוא יכול באמת להתפתות, כי יוכל לחלק יותר.

נמשל: זוהי בחינת ז"ת דבינה, ממשיכה חכמה, עוסקת בקבלה, אבל לא עבור עצמה, אלא עבור אחר. אבל יש כבר מכנה משותף ואפשרות להיתפס בו. ע"כ אומרים לו: כיוון שאתה מקבל רק בשביל אחר לא בשבילך, אבל אתה כבר מקבל! אז אפשר להיתפס עליך. לכן הרצל"ק דבחי"ד דעביות יכול להיתפס על בחינת ז"ת דבינה, דכאשר היא נכללת מהרצל"ק הגדול הזה, אז יש לה פיתוי להמשיך אורות גדולים מאוד ע"י ההתכללות הזאת, הגם שהיא עוסקת בקבלה לאחרים ולא

הכלים שלהם, ורצו למלא עם האור שלהן שהוא אור דחסדים, את המדרגה שלמטה מטבור דגלגלתא.

אך יש לנו כלל - שבכל קומת בינה יש שתי בחינות: ג"ר וז"ת דבינה, ג"ר דבינה הן בחינת כלים דהשפעה, עצם תכונת הבינה, שחפצה אך ורק בחסדים. ז"ת דבינה מציינות את מה שלמדנו בבנינה דאור ישר, שבסופה מתחיל להתעורר חשק ורצון אחר הארת חכמה, מפני שאור החכמה הוא עצמותו וחיותו של הנאצל, ובלעדיו הוא לא יכול להתקיים, לכן בבנינה בסופה החל להתעורר חיסרון אחר המשכה של הארת חכמה. והוא השורש של הז"א. וזה מכונה בחי' ז"ת דבינה - מה שבינה היא שורש לז"א. כיוון שכך, בכל קומת בינה, הגם שלעצמות הבינה אין כלל נגיעה בקבלה רק בהשפעה, אבל לבחינה הזאת שהיא צריכה להמשיך הארת חכמה עבור ז"א, יש כן נגיעה לקבלה, לכן אומרים שקומת הנקודות דס"ג שהיא קומת בינה, נתפשטה למטה מטבור דגלגלתא, אבל בחי' ז"ת דבינה שיש שם, כן נכללה מהרשימות של קבלה שיש למטה מטבור דגלגלתא, רשימות ששייכות לבחי"ד דעביות, הן נכללו מהרצון לקבל הגדול הזה, ומסך אין להן על זה, אין להן כח התגברות על זה. לכן הן מצאו את עצמם עם רצון לקבל גדול, שאין להן יכולת התגברות עליו, וממילא הן רוצות לקבל אע"פ שלא יכולות לכוון על מנת להשפיע, וזה נקרא מקבל על מנת לקבל. וע"כ נעשה צמצום שלא יאיר שם האור, לכן יוצא שבחינת ז"ת דבינה שבנקודות דס"ג נצטמצמו.

אם נחלק זאת מבחינת עשר ספירות: הנקודות דס"ג למעשה מתפשטות מהפה דס"ג ולמטה. עד הטבור של הס"ג אין בעיה, דהנה הטבור של הס"ג מקביל לטבור של פרצוף גלגלתא. אבל בנקודות דס"ג שהתפשטו מטבור דס"ג ולמטה עד סיום הס"ג, שהוא מקביל למקום שמטבור ולמטה דפרצוף גלגלתא עד סיום הגלגלתא, שם היתה ההתערבות. והוא מחלק את החלק שמטבור ולמטה דנקודות דס"ג לעשר ספירות בפני עצמן, בהן יש: חב"ד, חג"ת, נהי"מ. חב"ד חג"ת הן כלים דהשפעה, לכן שם היא בחינת ג"ר דבינה, ותנהי"מ הן בחינת כלים דקבלה, ולכן שם היא בחינת ז"ת דבינה, ושם נצטמצם.

חב"ד הם בחינת כלים דהשפעה. לאחר חב"ד בא ז"א. חג"ת הן מה שז"א נכלל מכח"ב, ג"כ כלים דהשפעה. וכלים דקבלה בעיקר הם נהי"מ. ז"א מבחינת עצמותו נקרא נצח, כלים דקבלה שממשיכים הארת חכמה, והוד זה מה שז"א נכלל ממלכות, ויסוד הוא מה שמשפיע למלכות, ואח"כ מלכות בעצמה, שהיא עצם כלי הקבלה. א"כ נהי"מ הם בודאי כלים דקבלה, אלא שהחצי התחתון של הת"ת ג"כ שייך לכלים דקבלה. כי תפארת הוא בינה של ז"א, ע"כ גם בתפארת בעצמו אנו מוצאים חלוקה של ג"ר וז"ת דבינה, לכן התפארת נחלק באופן כללי - באמצעו. חצי התפארת העליון שייך עדיין לכלים דהשפעה, שייך עדיין לתכונת ג"ר דבינה, ולא נצטמצם, חצי תפארת התחתון הוא כבר בחינת - מה שבינה צריכה להמשיך הארת חכמה עבור הנצח שנקרא ז"א, והוא כן נצטמצם.

לסיכום: המגמה של התחתון היא למלא את הכלים של העליון, אך כמובן שהוא לא רוצה לבוא לבחינת מקבל על מנת לקבל, לכן מזה הוא נזהר. הוא יכול למלא את העליון רק באופן

של הרצל"ק הגדול הבחי"ד. יוצא שיש בחירה על כלים דהשפעה בלבד, וזהו חידוש. וזה נקרא שהמדריגה הצטמצמה ונתקטנה לחצי, כי בחלק הכלים דקבלה שלה אי אפשר להשתמש, אפשר להשתמש רק בכלים דהשפעה.

פרצוף הנקודות דס"ג

אולם עדיין צריכים להסביר - מדוע נסתלק האור מכל הנקודות דס"ג, גם מג"ר דבינה דנקודות דס"ג, ולא רק מז"ת דבינה? תשובה: "אין מקצת ברוחניות", כיון שהנקודות דס"ג התפשטו מתחילתן בע"ס, לכן הגם שארע מקרה הצ"ב בז"ת דבינה, מ"מ חייבות להסתלק לגמרי, ולהמשיך התפשטות חדשה שתאיר מלכתחילה רק בכלים דהשפעה, בכלים דג"ר דבינה.

הענין של צ"ב מתחיל מפרצוף ס"ג, למדנו שכל הפרצופים תפקידם למלאות את הפרצוף הראשון שנקרא פרצוף גלגלתא דא"ק, שהוא הפרצוף הגבוה ביותר המכריח מן הקצה אל הקצה. ז"א שמצד אחד יש בו שימוש בבחי"ד דעביות, שהיא בחי' העביות הגדולה ביותר, מצד השני מגיע גובה קומתו לקומת כתר אור היחידה. למעשה מצד הכלים הוא כולל את כל הכלים. החלק הארי של הכלים נמצא למטה מטבור שלו, שבהם הוא בעצמו לא השתמש. כל הפרצופים שיוצאים אחריו, מתפקידם למלאות את פרצוף גלגלתא, כי האינדיקציה לגמר התיקון היא בזמן שיתמלא כל פרצוף גלגלתא עד נקודה דעוה"ז, אז יהיה גמר התיקון. כל הפרצופים לוקחים חלקיקי כלים מפרצוף גלגלתא, ומתקנים אותם, וממשיכים עליהם אור, וכשיושלם התהליך הזה, אז יהיה גמר התיקון.

והנה למטה מטבור דגלגלתא שנקרא בחי"ד דעביות, עצם הבחי"ד, עצם הרצל"ק, עד כדי כך הרצל"ק שם גדול, עד שאפי' פרצוף גלגלתא שהיה לו מסך על בחי"ד, אבל עם הכלים האלו שלמטה מטבור הוא לא רצה להשתמש, ולכן היה שם בחי' סוף המדרגה. ומסיבה זו ע"ב וטעמים דס"ג לא התפשטו למלאותו שם, בכדי שלא יצאו מחוץ לקדושה, וירצו לקבל עמ"נ לקבל. רק הנקודות דס"ג נתפשטו, מטעם שהם קומת בינה בלבד כנ"ל, ובכל זאת נכשלו, מחמת תכונת ז"ת דבינה שלהם כנ"ל.

הנקודות דס"ג הללו, כיון שהן מתפשטות לעשות פעולה חדשה, לכן הוא אומר כלל - בכל פעם שיש התפשטות לפעולה חדשה, יש התחלקות חדשה לרת"ס. לכן הנקודות דס"ג הגם שהם מתפשטות מפה דס"ג ולמטה, אבל מה שהם מתפשטות מפה דס"ג אין בו שום חידוש, ורק בזה שהן מעיזות להתפשט למטה מטבור דגלגלתא, בזה יש חידוש, כי אף אחד לא העיז לעשות זאת עד עכשיו, לכן החלק של הנקודות דס"ג שמתפשט למטה מטבור דגלגלתא, הוא מתחלק בעצמו לרת"ס, והוא נעשה פרצוף בפ"ע, ואת זה אנו מכנים בשם פרצוף הנקודות דס"ג.

פרצוף זה מתחלק לחב"ד חג"ת נה"י. ואנו מחלקים במקביל את הלמטה מטבור דגלגלתא לג' חלקים: שלישי עליון שלמטה מטבור דגלגלתא נקרא שלישי עליון דנה"י דא"ק, אח"כ שלישי אמצעי דנה"י דא"ק, ושלישי תחתון דנה"י דא"ק. החב"ד של הנקודות דס"ג מלבישים על שלישי עליון דנה"י דא"ק, והחג"ת של הנקודות דס"ג מלבישים על שלישי אמצעי דנה"י דא"ק, והתנה"ים של הנקודות דס"ג מלבישים על שלישי תחתונים של

לעצמה, אבל כבר יש לה את הפיתוי, לכן היא באמת נכללת מהבחי"ד, ובסופו של דבר היא נופלת לקבלה עצמית.

אבל אם אותו פקיד יאמר: אני לא מקבל כלל משכורת, אני עובד בהתנדבות. זה לא כמו הקודם שהוא מקבל, ומחלק הכל לצדקה, שאפשר להגיד לו: תקבל יותר, ותוכל לחלק יותר לצדקה. אם הוא לא מקבל כלל, לא נותנים לו כלל משכורת, הוא עובד בהתנדבות גמורה, כבר אי אפשר להגיד לו: אצלנו ניתן לך יותר, מפני שהוא עובד דווקא בישיבה הזאת בהתנדבות, מפני שהישיבה הזו היא שמוצאת חן בעיניו, א"כ למה שילך למקום אחר? כאן הוא כבר נמצא, לכאן הוא קשור. נמצא, אם הוא מקבל משכורת ומחלק אותה לצדקה, אפשר לומר לו: בוא לעבוד אצלנו, ותקבל יותר משכורת, ותחלק יותר לצדקה, אפשר להאחז בו, אבל אם הוא לא מקבל כלל, אי אפשר להאחז בו.

לכן ג"ר דבינה, שלא עוסקות בקבלה כלל, אי אפשר להיתפס בהן, לכן לא נצטמצמו. הרצל"ק הגדול דבחי"ד אומר להן: בואו תקבלו אורות גדולים, והן עונות: אנו לא מקבלות כלל. אבל ז"ת דבינה שהן כן עוסקות בקבלה, הגם שזה לא עבור עצמן, אלא עבור ז"א, אבל הן עוסקות בקבלה! ע"כ הרצל"ק הגדול דבחי"ד יגיד להם: בואו תקבלו הרבה יותר ממה שאתן מקבלות, ותוכלו להמשיך הרבה יותר עבור ז"א, את זה הן יכולות לשמוע, ולכן הן נכללות מן הבחי"ד, ומסך, כח התגברות לכוון בעל מנת להשפיע - אין להם, לכן זה נקרא - חלל פנוי, האור לא יכול להאיר לבחי' מקבל על מנת לקבל. ובוזה נעשה צמצום שני.

הצמצום הראשון היה העקרוני, השורשי, שהמלכות דא"ס חוקקה חוק - שלא רוצה להשתמש בכלי של מקבל על מנת לקבל. הצמצום השני הוא ענף מהצמצום הראשון. מדוע? מצד הצמצום הראשון היתה החלטה לא להשתמש במקבל בעל מנת לקבל, אבל בכלים של מקבל על מנת להשפיע כן רצו להשתמש. אם נדמיין לעצמנו שיש במלכות עשר ספירות, היא בעצמה נקראת מקבל על מנת לקבל, ונמצאת למטה מכל הספירות, היא בעצמה לא רוצה לקבל בבחינתה עצמה, אבל בט' ראשונות שלה, שלמעלה מבחינתה, בהן היא יכולה לכוון בעל מנת להשפיע, וע"כ יכולה לקבל את האור. היא יכולה להשתמש בכלים דהשפעה על מנת להשפיע, ויכולה להשתמש בכלים דקבלה על מנת להשפיע, בשתי אלו היא יכולה להשתמש בעל מנת להשפיע. כמו אדם, יש לו אפשרות לעשות מעשים השפעה בעל מנת להשפיע, ויש לו אפשרות לעשות מעשים דקבלה בעל מנת להשפיע. זה היה עד צמצום ב'.

אבל בצמצום ב' נעשה דבר חידוש - שכלים דקבלה שהיו בנקודות דס"ג שהם בחינת ז"ת דבינה, רוצים לקבל על מנת לקבל, ולכן קורה כאן דבר חידוש - אי אפשר באופן מעשי לקבל על מנת להשפיע. כל זמן שעוסקים בהשפעה, שנקרא משפיע בעל מנת להשפיע, שהוא בחינת ג"ר דבינה, בזה בחי"ד לא יכולה לפגוע, אבל בזמן שעוסקים בקבלה, כבר אי אפשר לעסוק בקבלה על מנת להשפיע, אלא כלים אלו נצטמצמו מחמת ההתערבות של הרצל"ק הגדול דבחי"ד. א"כ נעשה כאן דבר חידוש - שניטלה הבחירה מעניין מקבל על מנת להשפיע, אין כבר בחירה בכלים דקבלה - לקבל על מנת לקבל או על מנת להשפיע, אלא מוכרח להיות על מנת לקבל, מחמת ההתערבות

המשכת חכמה. א"כ מצד אחד הז"ת דבינה הן כלים שהשפעה, מפני שהבינה לא רוצה לקבל כאן שום דבר בשביל עצמה, מצד שני הרי יש כאן חסרון להמשכת אור החכמה, לא בשביל הבינה, בשביל מישהו אחר, אבל יש כאן חסרון להמשיך את אור החכמה, שמאיר בכלים שאומרים אנו רוצים לקבל. לכן מצד זה שהן בינה הן הרשו לעצמן לרדת למטה מטבור דא"ק, אבל מצד שהיה בהן השורש של ז"א, מצד זה הם נצטמצמו.

למעשה רואים זאת בשרטוט: חב"ד חג"ת של הנקודות דס"ג הוא מקום של כלים שהשפעה טהורים, מקום של בחי' ג"ר דבינה, בחי' "כי חפץ חסד הוא", ולכן שם לא היה שום מיעוט. להיפך - התכונה של הכלים הללו דבינה נתערבה בתוך הכלים של הגלגלתא בשליש העליון ובשליש האמצעי, והיא עשתה מהפכה בכלים דגלגלתא שהם כלים של מקבל עמ"נ לקבל, כי הכניסה בהם תכונה של השפעה. אבל הכלים של התנהי"ם, שהם כלים של הז"ת דבינה דנקודות דס"ג, שהם כלים דקבלה, הם נכללו מהבחי"ד דעביות, מהרצל"ק הגדול שיש למטה מטבור דגלגלתא, בשלישין תתאין דנה"י דא"ק, מסך ע"ז אין להם, יש להם רק מסך דבחי"ב, ולכן הם נצטמצמו, ונעשה שם חלל פנוי וריקן מכל אור. כי ברגע שהכלים רוצים לקבל את האור העליון של התגלות ה' עמ"נ לקבל, מיד האור מסתלק, ונעשה שם חלל פנוי וריקן מכל אור.

באופן כללי למרות שאנו מנמקים ומסבירים את הצ"ב, איך קרה וכו', הוא למעשה היה מכוון מצד המאציל. כפי שחז"ל אומרים לגבי חטא דאדה"ר על הפסוק "נורא עלילה על בני אדם" (תהלים ס"ו ה') - בעלילה באת עליו, היינו שחטא דאדה"ר היה מכוון. כך גם הענין של צ"ב, וגם הענין של שביה"כ, היה מכוון מצד המאציל.

הענין של צ"ב היה מכוון, מפני שהיה למאציל ענין לשתף את מדת הרחמים בדין. מדת הדין נקראת בחי"ד דגלגלתא, שהיא הרצל"ק הגדול ביותר שיש במציאות, היות שנעשה דין שאסור להשתמש עמה. ומדת הרחמים נקראת בינה, פרצוף ס"ג, שתכונתו בחי' "כי חפץ חסד". הכוונה של המאציל היתה לחבר את הבחי"ד דגלגלתא עם הבחי"ב של ס"ג, וזה נקרא שיתוף מדת הרחמים בדין. ומהשיתוף הזה היו הרבה מאד רווחים, למרות שבהסתכלות ראשונית אנו רואים שהס"ג כאילו הפסיד, מפני שהבחי"ד של גלגלתא צמצמה אותו ונשתלטה עליו, אבל היא נשתלטה רק על החלק התחתון, רק על התנהי"ם. והחב"ד חג"ת דנקודות דס"ג מיד עשו תיקון במקום הזה, והפכו אותו ממקבל עמ"נ לקבל למשפיע עמ"נ להשפיע.

ההסתכלות הכוללת היא - שהמלכות, הבחי"ד דגלגלתא, שהיא צריכה להיות שורש נשמתו של האדם, שהיא מכונה בשם עפר, דבר שאינו ראוי לזריעה, דבר עקר, כמו שנאמר אל האדה"ר "עפר אתה ואל עפר תשוב" (בראשית ג' י"ט), הבחי"ד הזאת חייבת להיות כלולה מניצוצי השפעה. אחרת אם לא היה כך, נשמתו של האדם שיוצאת מהבחי"ד, לא היתה יכולה לתקן את עצמה אף פעם בהשתוות הצורה למאציל. כפי שתנסה לדבר עם בהמה מהשדה על השתוות הצורה, וזה לא שייך, כך גם אם האדם היה נולד מהבחי"ד, היית מדבר איתו על להשפיע, על אהבת חברים, זה לא היה דבר ששייך בכלל, כי הוא היה מבין רק מה זו קבלה. כמ"ש: "כמו פתן חרש יאטם אזנו, אשר לא

נה"י דא"ק. להבין זאת יש להביט בשרטוט המצורף לאות קכ"ח. טור א' של השרטוט מראה את הלמטה מטבור של הגלגלתא, ויש שם שלישיין עלאין דנה"י דא"ק, שלישיין אמצעים דנה"י דא"ק, שלישיין תתאין דנה"י דא"ק. הטור השני בשרטוט הוא הנקודות דס"ג, שהתחלקו לשלשה חלקים גם הם.

למרות שהנקודות דס"ג בעצם לא מפחדות כלל מהכלים שלמטה מטבור דגלגלתא, כי הן עוסקות רק בהשפעה, וע"כ אין להן בכלל מכנה משותף עם הכלים דקבלה שלמטה מטבור דגלגלתא, ואין פחד שמה יתערבו, בכל אופן אנו רואים גם בשרטוט - שהשליש התחתון של הנקודות דס"ג כן נכלל מהרצל"ק הגדול שיש למטה מטבור דגלגלתא בשלישיין תתאין, וכיון שהוא נכלל מרצל"ק כ"כ גדול שנקרא בחי"ד דעביות, ויש לו רק מסך של בחי"ב, הוא לא יכול כלל להתגבר על בחי"ד, לכן הבחי"ד הזאת גורמת לו שירצה לקבל הנאה ותענוג, הגם שאין לו מסך ע"ז, הגם שלא יכול לכוון עמ"נ להשפיע, והבחי"ד הזאת גורמת לו שירצה לקבל לתועלת עצמו, ובזמן שרוצה לקבל לתועלת עצמו אזי האור מסתלק תיכף ומיד מהכלים האלו, וזה נקרא צ"ב, צמצום שני.

הצמצום הראשון היה במלכות דא"ס, ונעשה מתוך בחירה של מלכות דא"ס, שום גורם לא הכריח אותה לכך. אבל הצ"ב נעשה מאונס, כי הנקודות דס"ג לא החליטו שהן רוצות להצטמצם, אלא היות ומצאו את עצמן בסיטואציה כזאת שרוצות לקבל לתועלת עצמן, מחמת התערבות הבחי"ד בכלים שלהן, ממילא נכפה כאן צמצום. הצמצום הזה שולט על התנהי"ם דנקודות דס"ג. תנהי"ם הם שני שלישי ת"ת שנקראים ז"ת דבינה, נה"י שנקרא ז"א, והמלכות. ואנו רואים בשרטוט שהמקום הזה מכונה למטה מפרסא. הלשון פרסא לקוחה מזוהר בראשית א' אות שס"ט, שם אומר הזוהר: "במציעות מעוי דבר נש", באמצע המעיים של האדם, "פריס חד פריסא", כאילו המאציל פרס שם מין פריסה כזאת. בגשמיות פרוסה סרעפת, אשר מבדילה בין אברי החיות לאברי העיכול, וזה נמשך מרוחניות, מן המסך הזה שנפרס בין כלים של חב"ד חג"ת דנקודות דס"ג, שהם כלים שהשפעה, לבין התנהי"ם של נקודות דס"ג, שהם כלים דקבלה.

נשאלת השאלה: הלא אמרנו שנקודות דס"ג הם כלים שהשפעה, ולכן הם העיזו לרדת למטה מטבור דגלגלתא, אז מה קרה פתאום שמגלים שיש שם גם כלים דקבלה? אם יש שם גם כלים דקבלה, אז הן בכלל לא היו צריכות לרדת למטה מטבור דגלגלתא, כמו שע"ב וטעמים דס"ג לא ירדו למטה מטבור דגלגלתא, מפני שידעו שיש שם כלים דקבלה, א"כ גם נקודות דס"ג לא היו צריכות לרדת! ? ממ"נ, אם אין שם כלים דקבלה, כי אנו רואים שהם באמת ירדו, אז למה נצטמצמו? ואם יש שם כלים דקבלה, אזי למה בכלל ירדו? התשובה היא: שאליבא דאמת לנקודות דס"ג יש קומת בינה בלבד. וקומת בינה היא באמת כלים שהשפעה, אבל יש לנו כלל שבכל קומת בינה בכל מקום שהוא יש להבדיל שתי תכונות: תכונה אחת נקראת בשם ג"ר דבינה, והתכונה השניה נקראת בשם ז"ת דבינה. ג"ר דבינה היא עצם הבינה, שהוא בחי' "כי חפץ חסד הוא", דהבינה רוצה אך ורק להשפיע. ז"ת דבינה הן השורש של ז"א שנמצא בבינה, כפי שלמדנו באו"י - שבבינה בסופה מתעורר חסרון אחר

תמצית החכמה - הערות וביאורים

תבה

את המלכות בבינה, בכדי שהמלכות תתכלל מניצוצי השפעה של בינה, ע"י כך, נשמת האדם שנמשכת מעצם המלכות, יש איזה שייכות לדבר איתו על ענין של אהבת חברים, על הענין של "ואהבת לרעך כמוך". וזהו הרווח הגדול מזה שהבחי"ד נתערבה בס"ג.

ישמע לקול מלחשים" (תהלים נ"ח ה'-ו'). פירוש: לפתן באים מלחשים שמלחשים כל מיני לחשים לנחש, אבל הוא לא שומע, כי הוא חרש. כך גם הבחי"ד שנקראת הנחש הקדמוני, והיא הנחש שכתוב בתורה, ואם האדם היה נברא רק מהבחי"ד הזאת, היה אפשר לדבר איתו על אהבת חברים על אהבת ה', כל זה לא היה מענין אותו כלל. לכן המאציל הקדים רפואה למכה ושיתף

פרק י'

יציאת הקטנות דעולם הנקודים

נסתלקו כל האורות, גם עצם האור שלמעלה מטבור, וגם החסדים בהארת חכמה שהאירו למטה מטבור שלו, וגם מהם נשארו ד' דהתלבשות וג' דעביות. פרצוף ע"ב יצא מהרשימות ד' ג' שלמעלה מטבור דגלגלתא, כי הרי פרצוף ע"ב התפשט רק עד הטבור ולא יותר, וטעמים דס"ג יצאו מהרשימות של הע"ב, והנקודות דס"ג נמשכו מהטעמים דס"ג. לפי"ז יוצא שהרשימות ב' דהתלבשות וא' דעביות, ג"כ נמשכו מסדר ההשתלשלות הזוה של גע"ס שבא מלמעלה מטבור, וזה כאילו מהלך אחד. אבל גם למטה מטבור נשארו רשימות של ד' דהתלבשות וג' דעביות, מהארת הע"ס דסוף שהיתה שם, מהחסדים בהארת חכמה שהיו שם, ועכשיו שנקודות דס"ג נכללו מהכלים דלמטה מטבור דגלגלתא, הן נכללו מב' גורמים שיש שם: א) מהבחי"ד דעביות, שהיא מהווה את עצם הכלים דגלגלתא שעליה א"א לעשות מסך, והיא מהווה גורם שלילי, כי היא עושה צמצום ומוות בכל מקום שהיא מגיעה. ב) הנקודות דס"ג נכללו גם מהחיוב, מן הרשימות ד' דהתלבשות וג' דעביות שיש בתוך הכלים שלמטה מטבור, מן החסדים בהארת חכמה שהאירו שם.

יוצא כשהמסך דגוף דס"ג עלה לראש דס"ג, חוץ מהשינוי של צ"ב שצינו, יש כאן עוד שינוי אחד, שיש לנו ב' סוגים שונים של רשימות: א) רשימות של ב' דהתלבשות וא' דעביות שבאות לפי הסדר הרגיל: גלגלתא היה ד', ע"ב היה ד' דהתלבשות ג' דעביות, ס"ג היה ג' דהתלבשות ב' דעביות, ועולם הנקודים שיוצא מהרשימות דס"ג הוא ב' דהתלבשות וא' דעביות. זה לפי הסדר. אבל גם הסתפחו כאן רשימות כלל לא לפי הסדר, רשימות ד' דהתלבשות וג' דעביות שלמטה מטבור דגלגלתא, וגם הן רוצות מילוי.

לכן בתחילה המסך דגוף דס"ג עלה למלכות דראש דס"ג וביקש ממנה - תעשי זווה על מה שבא לפי הסדר, ב' דהתלבשות וא' דעביות. והמלכות דראש דס"ג עשתה זווה ע"ז, ומזה אח"כ התפשט עולם הנקודים בקטנות. כי לאחר שנגמר הזווה בראש דס"ג, ירד המסך למטה מטבור דס"ג, שמלביש על למטה מטבור דגלגלתא, והוא עושה שם זווה דהכאה בעצמו, כמו שלמדנו בלידתם של פרצופים קודמים. והנה הזווה דהכאה הוא על ב' דהתלבשות וא' דעביות, ומזה יוצאת הקטנות של עולם הנקודים.

ראש תוך סוף דקטנות עולם הנקודים

הקטנות של עולם הנקודים מורכבת למעשה מ- ד' חלקים:

הראש הראשון של עולם הנקודים יצא על ב' דהתלבשות, ונקרא ישו"ת. הראש השני של עולם הנקודים ג"כ ב' דהתלבשות, ונקרא כתר. הראש השלישי נקרא או"א, ויצא על בחי"א דעביות. ואח"כ מתפשט הגוף דעולם הנקודים הנקרא בשם ז"ת דנקודים.

קודם כל צריכים להבין בשביל מה צריכים שני ראשים - ישו"ת וכתר, ששניהם ב' דהתלבשות? בשביל מה צריך

המעבר מס"ג לנקודים

פרצוף הנקודות דס"ג הזדכך ועלה לשורשו. בפרצופים של גלגלתא ע"ב וגם טעמים דס"ג גם ראינו שהפרצופים מסתלקים ומזדככים, אבל זה נעשה כתוצאה מהביטוש של האו"מ במסך דטבור של כל פרצוף. כי האו"מ רוצה גם הוא להיכנס למדרגה, לכן הוא מנסה לבטל את המסך שבטבור שמעכב אותו להיכנס, וזה גורם למעשה להסתלקות המדרגות. לכן נסתלקו גלגלתא ע"ב וטעמים דס"ג, כיון שהמסך שבטבור שלהם נתבטל ע"י הלחץ של האו"מ, ובלי מסך א"א לקבל אור. כי מסך נקרא כח עיכוב - שלא להיות מקבל עמ"ג לקבל, ובאם זה נתבטל, אזי א"א לקבל שום אור.

הנקודות דס"ג הן למעשה קומות ס"ג, שיצאו לאחר שהאו"מ ביטל את המסך דטבור דס"ג, וממילא הן יוצאות בדרך הזדככות ובדרך הסתלקות. אבל מ"מ כיון שהתערבו עם הבחי"ד דגלגלתא למטה מטבור דא"ק, אזי מתווספת בהן עוד סיבה של הסתלקות. נמצא, יש כאן שתי סיבות.

בכל אופן המסך דגוף, כאשר הוא מפסיק לקבל לגמרי, ומשווה את צורתו לפה דראש, הוא עולה כלול מכל הרשימות של האורות שהאירו בגוף, והוא מבקש מהמלכות דראש - עשי בשבילי זווה, ע"פ הרשימות שיש לי. איזה רשימות נשארו במסך דס"ג? א) ב' דהתלבשות שנשארה מס"ג. ב) א' דעביות. אבל כאן יש שני שינויים שלא היו בפרצופים קודמים:

שינוי אחד: שבתוך הרשימות האלו של ב' דהתלבשות, שהיא רשימה מבחי' "כי חפץ חסד דס"ג", וא' דעביות שהיא אור הרוח, עומדת הבחי"ד דגלגלתא. כי אם הבחי"ד דגלגלתא נתערבה בכלים דס"ג, ועכשיו המסך דגוף דס"ג עולה, והוא נרשם מהתהליך שהיה בנקודות דס"ג, לכן כפי שנרשם מהאורות שהיו ויהיו, שהם ב' דהתלבשות וא' דעביות, הוא בודאי גם נרשם מהצ"ב, מזה שהבחי"ד נכנסה בתוך הכלים דנקודות דס"ג. ומשמעות הדבר: שעכשיו, כאשר המלכות דראש דס"ג רוצה לעשות זווה על בחי' הזכר, שהוא ב' דהתלבשות, בשיתוף הנקבה, היא לא יכולה לעשות זווה נורמאלי של ע"ס, רק זווה על כלים דהשפעה של הבחי"ב לא יותר. ממילא מאיר שם אור קטן מהבחי"ב. כי בזווה זה אין ע"ס של בחי"ב, רק כתר חכמה וג"ר דבינה של הבחי"ב, שהם כלים דהשפעה. וגם כאשר הראש דס"ג עושה זווה על הבחי"א דעביות, הוא לא יכול לעשות זווה על ע"ס של בחי"א, רק על שתיים וחצי ספירות, שהן כתר חכמה וג"ר דבינה, שהן כלים דהשפעה.

השינוי השני: שיש כאן עוד מין של רשימות, שכלל לא באות לפי הסדר. דהנה בכלים דגלגלתא האיר אור היחידה, אחרי שנסתלק אור היחידה נשארו רשימות בתוך הכלים של ד' דהתלבשות וג' דעביות. למעלה מטבור דגלגלתא האיר התוך דגלגלתא שהוא עצם האור, למטה מטבור דגלגלתא היו ע"ס דסוף, והאירו רק חסדים בהארת חכמה. וכשנסתלק גלגלתא

ניצלו מהשבירה, משא"כ הז"ת דנקודים שכבר לא קבלו את האור ד-ב' דהתלבשות, לא היתה להם את החסינות הזו, לכן נשברו לגמרי כל הע"ס שלהם.

ובז"ת דנקודים היתה רק הארה מועטת, לא יותר. מטעם שהעבודה על הבחי"א היא עבודה קלושה, עבודה קטנה, ואין ממנה התפשטות בגוף. לכן מה שהצליח להאיר בז"ת דנקודים הוא רק הארה מועטת, בחי' קטנה שמכונה בשם נפש, ולא אור ממש.

נמצא, הבחינה העליונה של עולם הנקודים היא ב' דהתלבשות, ויש לו גם א' דעביות. אבל צריכים לזכור שאין ע"ס בשום מדרגה. במדרגת הכתר, הה"ת שהיא הבחי"ד עומדת בנ"ע דכתר, מקום הבינה דכתר, והיא חוצה את המדרגה דכתר לשתיים, גו"ע דכתר למעלה מהצמצום, דהם כלים דהשפעה, אח"פ דכתר - אוזן חוטם פה, שהם ז"ת דבינה וז"א ומלכות של הכתר, למטה מהצמצום, בחי' כלים דקבלה, אשר הבחי"ד שולטת עליהם. ז"א הבחי"ד הזאת התערבה בנקודות דס"ג, אבל מכאן ואילך אנו מוצאים אותה תמיד, בגלל שעולם הנקודים נולד מהנקודות דס"ג. וכמו שרואים בגשמיות שאם יש לאמא איזו מחלה, אז עלול מאד להיות, שלתינוק שהיא מולידה, ג"כ תהיה את אותה מחלה, כי הוא תולדה ממנה. גם פה כך, עולם הנקודים נולד מס"ג, ע"כ הבחי"ד מעורבת גם בו. אח"כ עולם האצילות נולד מעולם הנקודים, ג"כ הבחי"ד מעורבת בו. ז"א - הבחי"ד מעורבת מכאן ואילך, עד גמר התיקון, בכל מדרגה ומדרגה.

והנה בכתר יש רק חצי מדרגה, אח"כ או"א שהם א' דעביות אותו דבר - יש רק גו"ע במדרגה שלהם - כתר חכמה וג"ר דבינה, ואח"פ יצאו לחוץ. כמו"כ בז"ת דנקודים יש רק גו"ע, שנקראים כלים דהשפעה, כלים דפנים, והאח"פ שלהם הם לבר מהמדרגה.

יכולים לראות דברים אלו בשרטוט הצמוד לאות ע"ה: האח"פ של כל בחי' נפלו לבחי' שמתחתיה, אח"פ דראש הא' נמצאים בגו"ע דכתר, אח"פ דכתר בגו"ע דאו"א, אח"פ דאו"א בגו"ע דז"ת דנקודים. אח"פ דז"ת דנקודים הם למעשה אחרונים, אין להם שום מדרגה מתחתיהם שיוכלו להיכנס בה ולהתחבר איתה, ע"כ הם נמצאים למטה מהפרסא. ולמעשה הם המרגישים העיקרים של החלל הפנוי, שנעשה כתוצאה מתערבות הבחי"ד. כי האח"פ דישוס"ת למעשה נתקנו בגו"ע דכתר, פירושו: היות והגו"ע דכתר הם כלים דהשפעה, ע"כ כאשר אח"פ דישוס"ת התחברו עם הגו"ע דכתר, קיבלו בחי' השפעה על ידם. דכמו שיש בגו"ע דכתר אור דחסדים, ע"כ גם באח"פ דישוס"ת מאירים חסדים. כמו"כ אח"פ דכתר קיבלו תיקון ע"י גו"ע דאו"א, ז"א שקבלו בחי' השפעה וחסדים על ידם. אח"פ דאו"א קבלו תיקון ע"י גו"ע דז"ת דנקודים. אבל לאח"פ דז"ת דנקודים כבר אין איפה להיתקן, דהיינו שהבחי"ד שם שולטת עם כל כח הדין שלה, עם כל כח הרצל"ק עמ"נ לקבל. ונמצא, המקום שלמטה מפרסא הוא מקביל למקום של התנה"י דנקודות דס"ג שנצטמצם (בשרטוט לאות קכ"ח). כמו שהתנה"י דנקודות דס"ג נצטמצמו באופן מוחלט, כך גם בס"ה של כל עולם הנקודים, הגם שאני אומר שה"ת נמצאת בכל מדרגה, אבל כל פנים לכל אח"פ יש איזה תיקון, אבל לאח"פ של הז"ת דנקודים אין שום תיקון, וע"כ נשארו בכחי' חלל הפנוי.

כפילות? תשובה: כלל - "כל דבר שיוצא מעצם אצילותו אינו מתבטל לעולם". פירושו: מי הנושא הראשון של הצ"ב? איפה נתגלתה בפעם הראשון מדרגה שהמלכות עומדת בבינה שלה, ומזדווגת על כלים דהשפעה בלבד? הפעם הראשונה היתה בראש הראשון ישוס"ת. לכן אומר לנו את הכלל - כל דבר שיוצא מעצם אצילותו אינו מתבטל לעולם. כיון שזו הפעם הראשונה שמתגלה הצ"ב בתחתון, והישוס"ת הוא הנושא לצ"ב הזה, ע"כ אין צמצום זה מתבטל, כי הצ"ב הוא דבר הכרחי, דהוא ענין של שיתוף מדת הרחמים בדין, לכן אנו מוכרחים נושא שישא אותו וישמור אותו, ולא יהא נתון לשום שינויים, וזהו הישוס"ת.

מצד שני אם הישוס"ת היה נשאר לבדו, והיה שומר שהצ"ב לא יתבטל אף פעם, אזי יוצא שהכלים שלמטה מפרסא לא יוכלו לקבל אף פעם אור. לכן יש עוד כלל - כל צמצום פועל ממנו ולמטה. בדוגמת אדם שמתכסה בשמיכה, אזי הוא רואה את עצמו, אבל אחרים אינם רואים אותו, כך גם כאן - הה"ת - שהיא המלכות שעומדת בנ"ע דישוס"ת, לא פועלת עליו, רק פועלת ממנו ולמטה על התחתונים. יוצא שלגבי ישוס"ת יש שני חוקים: (א) שהוא הנושא של צ"ב, לכן אינו מתבטל אצלו. (ב) שהוא שולט עם הצ"ב שלו ממנו ולמטה, אבל לא עליו בעצמו.

והנה אם היה רק את הראש של הישוס"ת, א"כ היה שולט עם הצמצום שלו ממנו ולמטה, וגם היה דואג שלא יתבטל לעולם. ואז לא היתה מציאות אף פעם שיקבלו אור, הבחינות האלו שנמצאות למטה מהפרסא, שהם בחינות של תנה"י, בחינות של כלים דקבלה. לכן היה המאציל מוכרח לתקן ראש שני, שג"כ יצא עם ב' דהתלבשות, בכדי שבראש השני יוכל הצ"ב כן להתבטל. דרך "כל דבר שיוצא מעצם אצילותו אינו מתבטל", אבל ראש שני כבר אינו עצם אצילותו של הצ"ב, אלא הוא רק תולדה מן הראש הא', לכן כבר יכול להתבטל אצלו הצ"ב.

וזהו ההסבר למה יש לנו שני ראשים, ששניהם ב' דהתלבשות, הראשון הוא הנושא לצ"ב ואסור שיתבטל בו, והשני הוא כבר תולדה מהראש הראשון. נמצא הצ"ב בראש השני הוא לא עצם, אלא תולדה, כיון שהוא תולדה הוא יכול כבר לוותר ע"י בתנאים מסוימים. כי כמו שהוא מקבל את השליטה של ראש הישוס"ת, הוא יכול גם לקבל שליטה אחרת, שתעזור לו לבטל את הצ"ב, שליטה של אור הע"ב שמבטלת את הצ"ב. ובזאת הסברנו למה יש שני ראשים ישוס"ת וכתר.

אחרי כתר שהוא ב' דהתלבשות יש את או"א שהם א' דעביות. ב' דהתלבשות היא רשימה מפרצוף ס"ג, בחי' "כי חפץ חסד", והנושא של הב' דהתלבשות הוא הכתר. או"א הם א' דעביות, וא' דעביות היא בחי' ז"א, וז"א מצד טבעו צריך חכמה. אבל כפי שלמדנו בפרצופים קודמים - שהזווג על הזכר יכול להעשות רק באמצעות הנקבה, והנקבה נכללת אח"כ מהארת הזכר, כך גם היה פה - שהזווג על בחי' הזכר שהוא ב' דהתלבשות יצא ע"י הנקבה שהיא א' דעביות, ואח"כ הנקבה שהיא א' נכללה מהזכר. לכן יוצא שגם לאו"א יש הארת "כי חפץ חסד" מה-ב' דהתלבשות. וזה חשוב, כי אח"כ יש את מקרה שבירת הכלים, ומי שהיתה לו בחי' "כי חפץ חסד" הזו ניצל מהשבירה, ומי שלא היתה לו הבחי' הזאת, לא ניצל מהשבירה. לכן או"א, הגם שהם בעצמותם א', אבל היות ונכללו מה-ב'

פרק י"א

יציאת הגדלות דעולם הנקודים

לכתר לשוב ולשמש עם כלים דקבלה שלו, ובאמת מאיר שם אור גדלות.

אבל אנו לומדים שאח"פ דכתר היו מלובשים בגו"ע דאו"א בזמן הקטנות, עכשיו שאח"פ דכתר חוזרים למדרגה, הם מעלים את גו"ע דאו"א למקום הכתר, ואו"א מקבלים גדלות ע"י האח"פ דכתר. אבל היות ואו"א הם חכמה ובינה, והבינה שהיא אמא היא בחי' "כי חפץ חסד", ע"כ היא רוצה רק בחסדים, רק להשפיע ולא לקבל, לכן היא לא רוצה לקבל את האור דגדלות הזה שמזדמן לה ע"י האח"פ דכתר, היא רוצה להישאר רק בחסדים. ואם אמא לא רוצה לעשות זוג דהכאה על האור דגדלות הזה, ע"כ אינו מתפשט בגוף. לכן יוצא שבשלב הזה - בכתר יש גדלות, לגו"ע דאו"א שהיו ביחד עם האח"פ דכתר ג"כ יש הזדמנות לקבל גדלות, אבא שהוא בחי' ט"ר מקבל את הגדלות, אבל אמא שהיא בחי' מלכות לא רוצה לקבל, היא לא רוצה לעשות זוג דהכאה, לכן האור הזה לא נמשך לגוף, לכן הז"ת דנקודים נשארים כמו שהיו בזמן הקטנות, עם הארה מועטת, על אף שיש גדלות בראש. הגדלות הזאת המכונה גדלות פב"א (פנים באחור) דנקודים, היא למעשה מצב בינוני וממוצע בין הקטנות לבין הגדלות האמיתית. כי בזמן הקטנות היתה הקטנות הן בראש והן בגוף, ובזמן הגדלות האמיתית, כאשר מתפשטים ז' המלכים בגוף, אז יש גדלות מוחלטת הן בראש והן בגוף, כעת זה מצב ביניים - גדלות בראש אבל לא בגוף, וזהו המכונה פב"א. פנים מורה על אבא שמקבל את אור החכמה, המכונה "פנים". אחור מורה על אמא שמעדיפה להיות באחורים לאור החכמה, היינו לא לקבלו, אלא להשאר בחסדים.

(ב) דרך היסוד דא"ק לאו"א דנקודים

בשרטוט הצמוד לאות קכ"ח רואים שהטור הראשון הימני הוא הלמטה מטבור דא"ק, שמתחלק לשלושה שלישים - שלישיין עלאין דנה"י דא"ק, שלישיין אמצעים דנה"י דא"ק, ושלישיין תתאין דנה"י דא"ק. השלישיין עלאין דנה"י דא"ק נתמלאו ע"י הג"ר דנקודים, דכיון שהג"ר דנקודים מלבישים על הש"ע דנה"י דא"ק, לכן ממלאים אותם. שלישיין אמצעים דנה"י דא"ק נתמלאו ע"י ההארה המועטת שיש בכלים דפנים דז"ת דנקודים, אמנם זה לא הרבה, אבל הם קבלו אור. משא"כ שלישיין תתאין דנה"י דא"ק שנמצאים למטה מהפרסא, שם זה מקום חלל הפנוי מכל אור. ועיקר הכלים דקבלה הם השלישיין תתאין דנה"י דא"ק, המכונים זו"ן האמיתיים, ועיקר המכוון הוא להשפיע אור דחכמה למדרגה הזאת דוקא. ומחמת זאת השלישיין התחתונים האלו של הנה"י דא"ק מעלים את החסרון שלהם לאו"א. כאשר הם מעלים את החסרון שלהם לאו"א, הם מכריחים את אמא להחזיר פניה לאבא, ואז נעשה זוג פב"פ.

המושכל בדבר הוא כך: אנו רואים בגשמיות הרבה פעמים שהאבא והאמא מסתפקים במועט ולא צריכים הרבה, אבל כשהבנים מבקשים לאכול, אזי הם גורמים לאו"א להשתדל,

הרשימות דגדלות

כאשר המסך דגוף דנקודות דס"ג נזדכך ועלה לראש דס"ג, והביא את הרשימות שלו למלכות דראש דס"ג, בתחילה המלכות דראש דס"ג עשתה זוג על ב' א', שהן רשימות הבאות ע"פ סדר הזדככות הפרצופים הטבעי, ומזה נולד עולם הנקודים בקטנות. אח"כ הגיע תורן של הרשימות שלא באו לפי הסדר, רשימות של ד' היתלכשות וג' דעביות, שהסתפחו כתוצאה מהעירוב של הנקודות דס"ג עם הלמטה מטבור דגלגלתא. רשימות שרוצות גדלות, לד' היתלכשות יש חסרון על אור דיחידה, לג' דעביות חסרון על אור דחיה. ויש לזכור שרשימות אלו נותרו מחסדים בהארת חכמה שהיו למטה מטבור דגלגלתא, וכעת תובעות את מילויין בראש דס"ג.

והנה בכדי לעשות זוג על רשימות ד' ג', חייבים לבטל את הצ"ב. כי הרשימות האלו ממשיכות אור דחכמה, אשר מאיר בכלים דקבלה, אולם הכלים דקבלה הם לבר מהמדרגה, מחמת צ"ב, וע"כ חייבים לבטל את הצ"ב. לכן התביעה של הרשימות האלו ד' ג' גורמת לביטול הצ"ב, היא מכריחה את הס"ג להזדווג עם ע"ב, ולנו יש כלל - בכל מקום שאור הע"ב מגיע הוא מבטל את הצ"ב. היות וע"ב בעצמו לא התפשט למטה מטבור דגלגלתא, ואין לו ענין של צ"ב, הוא משמש עם כל הע"ס, לכן בכל מקום שאור הע"ב מגיע יש לו סגולה - שיכול לבטל את שליטת המלכות, שליטת מקבל עמ"נ לקבל, שעומדת בבינה של כל מדרגה. יש לו את היכולת להוריד את המלכות חזרה למקומה המקורי שהוא בפה, ולהחזיר את הבחירה למלכות להשתמש עמ"נ להשפיע בכל הע"ס, גם בכלים דהשפעה וגם בכלים דקבלה. לכן הרשימות ד' ג' בתביעתן, הכריחו את הס"ג להזדווג עם ע"ב. ואור הע"ב קודם כל מאיר לתוך הראש דס"ג ומבטל את הצ"ב בראש דס"ג, ואז הראש דס"ג יכול לעשות זוג על ה-ד' ג' האלו, ויוצאת שם קומת כתר בקירוב.

אח"כ הקומה הזאת נמשכת למטה מטבור דא"ק עם האור דע"ב, האור דע"ב מבטל את הצ"ב בעולם הנקודים. מבטל את הצ"ב קודם כל בג"ר דנקודים, אח"כ הוא צריך לבטל גם בז"ת דנקודים, כאשר המגמה היא שתאיר גדלות בכללות עולם הנקודים.

ב' שלבים בגדלות

הגדלות הזאת לעולם הנקודים האירה דרך הנקודות דס"ג כשני שלבים:

(א) דרך הטבור דא"ק לכתר דנקודים

דהנה הכתר מלביש מהטבור ולמטה, ולכן הוא מקבל ראשון את הגדלות. האור דגדלות קודם כל מבטל את הצ"ב בעיניים דכתר, דהיינו את שליטת הרצל"ק עמ"נ לקבל שנמצאת בנ"ע דכתר, וע"כ המלכות יורדת למטה לפה, ואז חוזרת הבחירה

מלכים, כי היה להם רק אור המלכות ולא יותר. דהנה אם נאמר שהם נקראים מלכים, בגלל שהם רצו להתגלות עם שליטה ומלוכה, הרי בכל פרצוף תמיד שנגמר הזווג דהכאה בראש, המלכות בראש רוצה להתגלות בגוף, א"כ צריך תמיד לקרוא מלכים לכל הגופים, למה דוקא פה נקראים מלכים? אלא פה באמת היתה הסיבה המיוחדת הזאת - שבגוף בזמן הקטנות היתה שם רק הארה מועטת שנקראת אור המלכות, והיות זה היה הבסיס וזו היתה התשתית, לכן נקראות כל הקומות שמתפשטות בשם ז' מלכים.

ויש עוד דבר שצריכים לזכור: כשאור"א העלו את האח"פ שלהם, אז עלו גם גו"ע של הז"ת דנקודים, כי זה הכלל - שהעליון מעלה את האח"פ שלו, ואח"פ דעליון בזמן הקטנות דבוקים בגו"ע דתחתון, ע"כ בזמן שהצמצום מתבטל בעליון, והעליון יכול לחזור ולעלות את האח"פ שלו, את הכלים דקבלה שלו, אז עולים גו"ע דתחתון ג"כ, ואז התחתון העולה למקום העליון נעשה כמוהו. ויש כאן תפקיד מסוים לתחתון - הרשימות של שלישיין תתאין דנה"י דא"ק גרמו לעצם המציאות של הגדלות באור"א, הם חייבו את אור"א לחזור פב"פ. אבל כעת צריך גורם שישמור ויקיים את הזווג דאור"א פב"פ. כי צריך גורם אחד לעצם מציאות הגדלות באור"א, וגורם שני לקיום והעמדת הזווג באור"א פב"פ. הגורם הראשון יכול לעשות את עצם מציאות הגדלות באור"א, בגלל שאין אפשרות אחרת, רק האפשרות הזאת שהרשימות ד' ג' גורמות לאור"א לחזור פב"פ. אבל אח"כ בכדי לקיים את הזווג הזה עדיפות ספירות ולא רשימות, ולכן הגו"ע דז"ת דנקודים שהם ספירות ממש, מציאות ממש, כאשר הם עולים למעלה עם אח"פ דאור"א, הם עדיפים על רשימות. מקודם לא היתה ברירה, דא"א לומר מקודם שהגו"ע דז"ת דנקודים יגרמו לחזרת אור"א פב"פ, כי הגו"ע דז"ת נמצאים למטה בגוף. ע"כ צריך קודם כל שיתבטל הצמצום באור"א ויעלו את אח"פ שלהם, ואז הגו"ע דז"ת יעלו ג"כ יחד עם האח"פ דאור"א. לכן התהליך אינו יכול להתחיל מהגו"ע דז"ת, אלא המאציל סידר דוקא בצורה זו, שקודם הרשימות דנה"י דא"ק יעלו מ"ן לאור"א, ובשרטוט (אות קכ"ח) הרשימות נמצאות בצד ימין למטה בשלישיין תתאין דנה"י דא"ק, ואור"א נמצאים בטור השלישי למעלה, וע"כ הרשימות צריכות להגיע עד שם, ומחזירות את אור"א פב"פ, ואור"א מעלים את האח"פ שלהם, ועם האח"פ דאור"א עולים גו"ע דז"ת, והם הגורמים לקיום והעמדת הזווג דאור"א. והנה הזווג הראשון שאור"א עושים הוא על בחי"ד בקומת יחידה, ומתפשט למטה בגוף, וההתפשטות נקראת מלך הדעת.

הרבה יותר ממה שהם היו משתדלים בשביל עצמם, וכאן זו אותה סיטואציה: כשמאירה גדלות בראש דנקודים, אזי אור"א הם פב"א - לאבא יש חכמה ואמא לא רוצה לקבל, כי היא לא צריכה חכמה, מספיקים לה חסדים. אבל כשהבנים, שהם הרשימות דש"ת דנה"י דא"ק פונים ומבקשים מילוי מאור"א, שאור"א יזדווגו על הרשימות האלו ד'ג', וימשיכו את אור החכמה ואור היחידה עבורם, אזי אור"א מוכרחים לחזור פב"פ. ובמצב הזה אמא מחזירה פניה לאבא, ומזדווגים על אור החכמה, שהוא אור התגלות אלוקות שמאיר בכלים דקבלה. נמצא שהרשימות האלו של הנה"י דא"ק, המכוננות ו' ונקודה, העולות לאור"א, כביכול מכריחות את אור"א לחזור פב"פ.

השלב הראשון הוא, קודם כל ביטול צ"ב. אם הצ"ב לא יתבטל באור"א, לא יוכלו להזדווג ולהמשיך אור דחיה ויחידה, מפני שאור דחיה ויחידה ממשיכים רק ע"י כלים דקבלה, ואם הצ"ב לא מתבטל, א"א להשתמש עם כלים דקבלה. לכן המ"ן של הנה"י דא"ק מחייב אותם מידית - להמשיך את אור הע"ב, בכדי לבטל את הצ"ב. הגם מקודם כבר יכלו לקבל גדלות, אבל זה לא היה ע"י אח"פ שלהם, אלא זה היה ע"י שהיו דבוקים באח"פ דכתר, אבל עכשיו הם צריכים את האח"פ שלהם. לכן אור הע"ב מאיר ומבטל את הצ"ב באור"א עצמם, אח"פ של אור"א חוזרים למדרגה, ואז אור"א מזדווגים על הרשימות האלו ד' דהתלבשות וג' דעביות אשר באות מלמטה מטבור, מהשלישיין תחתונים דנה"י דא"ק, הם מזדווגים וממשיכים אור דיחידה ויחיה. כמוכן שעושים זווג דהכאה, כמו שלמדנו בפרצופי א"ק, ממשיכים אור"י, והמסך דוחה את האור"י, ואח"כ מתגלה אצלם הכח של האור"ח שהוא כח של השפעה, ועושים חשבון כמה יכולים לקבל וכמה לא, ואח"כ מתפשט האור בגוף. ההתפשטות בגוף נקראת בשם מלך הדעת.

ז' מלכים קדמאין

בשלב זה אור"א עושים כמה וכמה זווגים, דכמו שלמדנו בפרצופי א"ק שיש לכל פרצוף טעמים ונקודות, גם פה יש טעמים ונקודות. יש לנו כאן ז' קומות (לפעמים מחשבון ח' קומות) שמתפשטות בגוף, ונקראות ז' מלכים קדמאין. ענין זה מופיע בסוף פרשת וישלח: "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, לפני מלך מלך לבני ישראל" (בראשית ל"ו ל"א). הקומות הללו נקראות מלכים, דהנה היות בז"ת דנקודים בקטנות היה רק אור הנפש, הארה מועטת ולא יותר, אפי' שהיתה בראש גדלות פב"א, לא התפשט מזה כלום לגוף, והארה מועטת היא אור הנפש שהוא אור המלכות, ע"כ ע"ש הקטנות שלהם נקראים

פרק י"ב

שבירת הכלים

לומדים שבגדלות דנקודים אור הע"ב כן התפשט למטה מטבור! מי ביטל את הצ"ב בכתר? אור הע"ב, דרך אור הע"ב מבטל את הצמצום, כיון שמקורו למעלה מהצמצום, שהרי לא התפשט למטה מהטבור, ע"כ יש לו כח לבטל את הצמצום. מי ביטל את הגדלות באו"א? ג"כ אור הע"ב. איך יתכן, הלא עולם הנקודים נמצא למטה מטבור דא"ק, ואנו לומדים שע"ב לא יורד למטה מטבור דא"ק, א"כ איך פתאום כן ירד? תשובה: היות והנקודות דס"ג התפשטו למטה מטבור דגלגלתא, והן בחי' "כי חפץ חסד הוא", בחי' ג"ר דבינה, בחי' משפיע עמ"נ להשפיע, לכן הן ירדו ותיקנו את הכלים שלמטה מטבור דגלגלתא בתיקון של משפיע עמ"נ להשפיע. ז"א שהם עשו מהפכה בכלים שלמטה מטבור דגלגלתא, הם עשו שם שינוי זהות, כי הרי הכלים שלמטה מטבור דגלגלתא הם בחי"ד דעביות, הכלים דקבלה העבים ביותר שיש במציאות, וכשהנקודות דס"ג התחברו איתם הם שינו את מהותם. זו הפעם הראשונה שאנו פוגשים את הענין של המיתוק של המלכות בבינה. דהרי כל הירידה של הנקודות דס"ג לכלים דלמטה מטבור דגלגלתא היתה בכדי למתק את הכלים דמלכות, את הכלים דבחי"ד, והם באמת עשו זאת.

מצד שני הנקודות דס"ג גם הצטמצמו. יש לעיין בשרטוט שבאות קכ"ח, שם נראה שהנקודות דס"ג מתחלקות בעצמן לשנים: חב"ד חג"ת של הנקודות דס"ג, שליש עליון ושלש אמצעי, הם בתכונת ג"ר דבינה, והן לא נצטמצמו כלל, להיפך – הן מיתקו את השליש העליון והשליש האמצעי של הכלים דנה"י דא"ק. אולם השליש התחתון של הנקודות דס"ג הוא בחי' ז"ת דבינה, כידוע שבכל בינה יש בסופה גם תכונת ז"ת דבינה, שממשיכה הארת חכמה בשביל הזו"ן. א"כ הן משתמשות בכלים דקבלה, וע"כ: א) הן לא יכולות למתק את הלמטה מטבור דגלגלתא, כי הן לא כלים דהשפעה, אלא הן כלים דקבלה. ב) יש להן השתוות עם הכלים דבחי"ד דגלגלתא, כי זה קבלה וזה קבלה, והן נכללות מהבחי"ד דגלגלתא ומצטמצמות.

סיכום: החב"ד חג"ת של הנקודות דס"ג, לא רק שהם לא נצטמצמו, אלא הם עוד עשו תיקון גדול בשליש העליונים דנה"י דא"ק ובשליש האמצעים. השליש תחתון דנקודות דס"ג שהוא בחי' ז"ת דבינה הוא נצטמצם. וצריכים לרדת לעומקה של הגדרת המקום שלמטה מטבור: המלכות המסיימת עומדת בטבור, והיא אומרת: אני לא רוצה לקבל את האור! כי ממנה ולמטה נמצאת עצם המלכות, עצם הרצל"ק עמ"נ לקבל, והיא יודעת שאם האור יתפשט לשם, היא לא יכולה לכוון עמ"נ להשפיע, לכן היא אומרת: אני לא רוצה לקבל. נמצא בטבור היא מלכות המסיימת, וזוהי ההגדרה של טבור – מקבל עמ"נ לקבל. אם הנקודות דס"ג תיקנו את השליש העליון והשליש האמצעי דנה"י דא"ק בתיקון של משפיע עמ"נ להשפיע, זה כבר לא נקרא למטה מטבור, כי ההגדרה של למטה מטבור היא מקבל עמ"נ לקבל, וכעת זה לא נכון, כאילו הטבור ירד למקום הפרסא שבין מקום אצילות למקום בי"ע, אבל למעלה מהפרסא כבר לא נקרא

בשרטוט (אות קכ"ח) רואים: כשאו"א מתפשטים בגוף, אזי האור כביכול עושה את הדרך קודם כל למשבצת האמצעית, היכן שכתוב "ז"ת חב"ד חג"ת כלים דפנים". האור מתפשט לשם. כל זמן שהאור נמצא שמה הכלים מקבלים עמ"נ להשפיע. אבל כאשר האור יורד למטה מפרסא, למשבצת האחרונה למטה, היכן שכתוב "תנה"י, כלים דאחורים, אח"פ", ברגע שהאור יורד לשם, אזי נשברים הכלים. דהנה בפרסא שהיא בינה דגוף, עומדת הבחי"ד דגלגלתא, עוד מן הצ"ב, מענין עלית מלכות לבינה, והבחי"ד הזו היא הרצל"ק הגדול ביותר, שא"א לכוון עליו עמ"נ להשפיע כלל. ע"כ ברגע שהאור יורד לכלים שלמטה מפרסא, והכלים האלו נשלטים ע"י הבחי"ד הזאת, אין להם בחירה לכוון עמ"נ להשפיע, הם מוכרחים לכוון עמ"נ לקבל, ומקבלים את האור לתועלת עצמם, וזה נקרא שביה"כ. כמו בגשמיות שהכלי נשבר, כל מה שימזגו לתוכו יצא החוצה, כך גם ברוחניות, אם התיקונים הם לא כראוי, והכלי רוצה לקבל הנאה ותענוג לתועלת עצמו, אז כל אור של התגלות אלוקות שיאיר בתוכו יצא לחיצונים ולקליפות.

המושג של שבירה הוא משל. אין פה לא כלים ולא שבירה, הכל משל. הבחנת כלי באופן בסיסי היא – הרצל"ק הנאה ותענוג. הכלי הרוחני משמעותו – שרוצה לקבל הנאה ותענוג, אבל הוא רוצה שזה יהיה מטעם להשפיע נ"ר לבורא, ולא מטעם תועלת עצמו. הכלים דו' המלכים מונחים תחת השליטה של הבחי"ד, וברגע שהאור נמשך אליהם, ואין זה משנה אם זה אור דיחידה או רק אור הנפש, כל אור שימשך שמה, יהיה לתועלת עצמם של הכלים, מטעם שנמצאים תחת שליטת הבחי"ד שבפרסא. וזה נקרא שביה"כ.

סיבות השבירה

למה באמת ארעה השבירה? הרי זו פעם ראשונה שקרה דבר כזה. עד כה למדנו שבפרצופי גע"ס יש זווה דהכאה בראש, ובראש יש החלטות מסוימות, מה מותר לי לקבל, כי אני יכול לקבל עמ"נ להשפיע, ומה אסור לי לקבל, כי יש חשש שאקבלו עמ"נ לקבל, ואח"כ המלכות דראש מתפשטת בגוף, ומיישמת את כל החלטות שהיו בראש. מדוע בעולם הנקודים לא היה מהלך תקין כפי שהיה בגע"ס? הרי או"א חזרו פב"פ בראש, והיה ביניהם זווה דהכאה, הכולל או"י או"ח חשבון, וכו', א"כ מה היה כאן הגורם שטעו?

לכאורה היתה פה כביכול טעות אנוש, כי בראש לא היתה שום שבירה, בראש האו"ח הלביש את האו"י ממטה למעלה כתיקנו, אבל כאשר האור הזה התפשט לגוף, היתה טעות. ויש להסביר בשני אופנים:

א) למדנו שפרצוף ע"ב לא יורד למטה מטבור דגלגלתא, היות ויש לו מסך רק על בחי"ג דעביות, ולמטה מטבור דגלגלתא הוא בחי"ד דעביות, ע"כ אינו רוצה לרדת לכלים כאלו, שיש שם רצל"ק, יותר ממה שיש לו כח התגברות. נשאלת השאלה: אנו

- הה"ת עולה בנ"ע שלו, ויש פה שליטה שלא לשמש עם כלי קבלה, אבל זה פועל ממנו ולמטה, לא עליו.

נמצא, הצ"ב בראש דישסו"ת נקרא עצם הצ"ב, כי זו הפעם הראשונה שהתגלה, ולכן לא יכול להתבטל. מצד שני הצמצום פועל ומגביל ממנו ולמטה, רק מהכתר ואילך. נמצא, הראש השני הנקרא ראש הכתר, מקבל את שליטת הצ"ב מהראש הא' מישסו"ת. אבל אצלו הצמצום כבר לא נקרא עצם אצילותו, כי עצם האצילות נעשה בפעם הראשונה, פעם שניה זו כבר תולדה, א"כ אצלו כבר הצמצום בא כתוצאה מזה שהוא נכלל מראש הא'. עכשיו שבא אור הע"ב ורוצה לבטל את הצמצום, אזי הכתר מקבל אותו ומבטל את הצמצום, בגלל שאצלו הצמצום הוא לא עצם.

לדוגמא: אדם נולד עם תכונה של אהבת מושכלות, ומחפש ללמוד בכל הזדמנות ובכל דרך. אם נציע לו לעסוק בחסד, קשה לו לבטל את העצם שלו, ולעסוק בחסד, ע"כ אומר: "ותלמוד תורה כנגד כולם", ועוסק רק בתורה. אבל אדם שאצלו הלימוד אינו טבע, אלא קיבל מאחרים שצריך ללמוד, באותה מדה שקיבל מאחרים שצריך ללמוד, יכול גם לקבל מאחרים שצריך לעסוק בחסד, כי הלימוד אינו עצם אצלו, אלא התכללות בלבד.

כך ראש הכתר, אצלו הצ"ב הוא לא עצם, אלא קיבל את הצ"ב מראש הא', כעת בא אור הע"ב ואומר לו: מה ראש הא' אמר לך? לא להשתמש עם כלים דקבלה? אני אומר לך שכן כדאי להשתמש עם כלים דקבלה, ואני אתן לך את הכח לשמש עם כלים דקבלה בעמ"נ להשפיע. א"כ בתחילה הכתר קיבל את דעת הישסו"ת, וכעת מקבל את דעת אור הע"ב, ועי"ז יכול להיות ביטול צ"ב.

והנה אחר שנעשה ביטול צ"ב בכתר ובאור"א, והיה זווג דהכאה דגדלות, התחיל להתפשט המלך הראשון - מלך הדעת, בגוף, כשהוא מתפשט בגוף הוא מגיע לפרסא, ובפרסא עומדת הבחי"ד, והוא מתפשט למטה מהפרסא, דהיות שהצמצום התבטל בכתר ובאור"א, ומה שיש בראש צריך להתפשט בגוף, ע"כ הוא מבין - שאם החשבון בראש היה שאפשר להשתמש בכלים דקבלה, אז גם כך יהיה בגוף, לכן הוא התפשט בכלים דקבלה בגוף. אבל הבחי"ד לא יורדת, אלא נשארת שם. וזהו מטעם הישסו"ת, הראש הא', שמחזיק את הצ"ב, ואינו מניח לו להתבטל.

למה בכתר ובאור"א הוא נתן לצ"ב להתבטל ובגוף לא? תשובה: כתר ואור"א הם רק ראש, ולא כלים דקבלה אמיתיים, אבל ברגע שהאור רוצה להתפשט לכלים דקבלה של גוף בפועל, אז הישסו"ת אומר: אני לא נותן, אני את הצ"ב מחזיק, שהוא לא יתבטל. זו סיבה שניה של הצמצום, המכונה ב' רשויות, כפי המושג "קדרה דבי שותפי - לא חמימא ולא קרירא" (עירובין ג' ע"א). דהנה אם היה רק הראש דישסו"ת לבד, אז לא היה ביטול צ"ב בשום מקום, לא בכתר לא באור"א ולא בגוף, וממילא לא היתה שביה"כ, כי לא היתה לאף אחד מחשבה שאפשר להמשיך את האור הזה בכלים דקבלה דגוף. ואם היה רק את הראש הב' בלי ראש הא', אז ג"כ לא היתה שביה"כ, כי באמת היה מתבטל הצ"ב בראש ובגוף, והיו יכולים לקבל עמ"נ להשפיע בגוף. אבל היות שיש לנו שתי רשויות, אזי יש מעין בלבול: ראש הא'

בחי' למטה מטבור, מפני שזה כבר לא מקבל עמ"נ לקבל, כי נתקן ע"י הנקודות דס"ג. אי לכך, אור הע"ב כבר יכול להתפשט במקום הזה. כי אור הע"ב מפחד להתפשט למטה מטבור, היות ושם היא הבחי"ד, ולו יש רק מסך על בחי"ג, ובאם הוא יתפשט לשם תהיה אצלו שביה"כ. אבל אם הנקודות דס"ג שינו את המהות של המקום הזה, זה כבר לא מקבל עמ"נ לקבל, אלא זה בחי' משפיע, ע"כ אור הע"ב יכול להתפשט לשם.

ובזאת הסברנו - איך אור הע"ב היה יכול להתפשט לכתר דנקודים ולאור"א דנקודים לבטל את הצ"ב - כי מקום זה כבר לא נקרא למטה מטבור, כי הטבור ירד למטה לפרסא. ע"כ אור הע"ב יכול להתפשט בג"ר דנקודים, וכן בכלים דפנים דז"ת דנקודים (במשבצת האמצעית בשרטוט), כי כל המקום הזה נתקן ע"י הנקודות דס"ג בתיקון דהשפעה. אבל למטה מפרסא הוא לא יכול להתפשט, כי המדרגה ההיא ממשיכה להיקרא למטה מטבור. לכן הוא לא מתפשט לשם, וזה גרם את שביה"כ. כאילו נאמר שהמלכות דנקודים רואה שהאור דע"ב הולך איתה לאורך כל הדרך, אור דע"ב ביטל את הצ"ב בכתר, ביטל את הצ"ב באור"א, ואנו יודעים כלל - מה שיש בראש מתפשט בגוף, כי כל התהליכים שנעשים בראש הם בשביל הגוף, היינו בכדי להתפשט בפועל, וכיון שהמלכים רואים שאור הע"ב ביטל את הצ"ב בראש, ואור הע"ב ממשיך להתפשט איתם גם בגוף, לכן הם ממשיכים להתפשט עם האור דגדלות הזה למטה מפרסא, אבל אור הע"ב כבר לא המשיך למטה מפרסא, הוא עצר בפרסא. יוצא שאת הצ"ב שנמצא בפרסא הוא לא ביטל, כי הוא לא יורד למטה מפרסא, הוא לא רוצה לגעת בנקודת הטבור שהיא מקבל עמ"נ לקבל. לכן המלכים כאשר ירדו למטה מפרסא, והם רצו לקבל את האור של מדרגתם עמ"נ להשפיע, אבל הם ראו שהם לא יכולים, כי הבחי"ד שולטת עליהם, כי אור הע"ב לא רוצה לגעת בנקודת הטבור ולמטה, ולכן לא הוריד את הבחי"ד למטה. הטעות היתה - שהם ראו שאור הע"ב מבטל את הצ"ב לאורך כל הדרך, והם חשבו שזה עד הסוף, ופתאום הם המשיכו להתפשט עד למטה, והם ראו שאין להם את הגיבוי של אור הע"ב, זה הסבר אחד.

ב) ענין ב' רשויות. למדנו שבעולם הנקודים יש ראש אחד למעלה מהכתר, שנקרא ראש הא' דנקודים שהוא ישסו"ת, והוא הראשון שיצא עם צ"ב. ויש לנו כלל - מה שיוצא מעצם אצילותו אינו מתבטל לעולם. פירוש: בחי' רוחנית שיוצאת בפעם הראשונה שהיא עצם אצילותה, היא לא מתבטלת. מפני שאם הישסו"ת הוא הראשון שיצא עם צ"ב, כי הוא הראש הראשון דנקודים, אם זה יתבטל אצלו, זה יתבטל אצל כולם, ואנו רוצים הרי את הצ"ב, דיש לנו כל מיני תועלות מהצ"ב - ענין של שיתוף מדת הרחמים בדין וכו'. לכן המאציל קבע סדר כזה - מה שיוצא בתחילת אצילותו, מעצם אצילותו, אינו מתבטל לעולם.

ויש עוד כלל אחד - כל צמצום פועל ממנו ולמטה. פירוש: הראש דישסו"ת, מצד אחד הה"ת עומדת בנ"ע שלו, והוא מחזיק אותה באופן שלא תתבטל לעולם, מצד שני הצמצום לא פועל עליו בעצמו, רק ממנו ולמטה - על ראש הכתר, על התחתונים. רבינו בעה"ס אמר משל ע"ז: אם אדם עוטר את עצמו בשמיכה, הוא רואה את עצמו, אבל אחרים לא רואים אותו, אותו דבר כאן

ונחזור לעניננו: המלך הראשון אשר מתפשט בגוף דנקודים יוצא בקומת יחידה ונקרא דעת, בגלל שיצא עי"ז שהרשימות דזו"ן דא"ק חיברו את אמא עם אבא, ופעולה זו מכונה בשם דעת, פעולת החיבור, והוא נקרא טעמים של או"א. ואחרי שהוא נשבר יוצאות עוד ג' קומות בתור נקודות, ונקראות מלך החדסד, מלך הגבורה, מלך שליש עליון דת"ת, אשר יוצאים על בחי"ג דעביות, ב' דעביות, א' דעביות. אחרי שהם נשברים, כמו שלמדנו בפרצופי א"ק, שאחרי הביטוש של האו"מ, המסך דגוף מזדכך ועולה לפה דראש ומוציא פרצוף חדש, גם כאן כך, רק הסיבה היא אחרת - המסך דגוף לא עולה לפה דראש מחמת בחירה של המלכות דגוף שהיא בוחרת להזדכך, כי רואה שהאו"מ מבטל את המסכים, אלא כאן זה תהליך באונס, היות ונשברו כל הקומות, לכן המסך דגוף עולה לפה דראש דאו"א. והפה דראש עושה זווג על בחי' אחת פחות, כיון שהבחי' העליונה באו"א היתה ד' ג', כעת עושה זווג על ג' ב', אחרי שהוא גומר לעשות את הזווג דהכאה, אזי המסך יורד לחזה, ועושה בעצמו את הזווג, ומוליד ראש וגוף חדשים, הראש נקרא ישסו"ת (אין זה היססו"ת הראש הא' דנקודים), ומוליד ד' מלכים שמתפשטים ממנו.

המלך הראשון שהוא הטעמים שלו נקרא מלך ב"ש ת"ת, שיוצא בעיקר על ג' דעביות. אחרי שהוא נשבר יוצאות עוד שלשה קומות של נקודות שנקראות: מלך נ"ה, מלך היסוד, ומלך המלכות, אשר יוצאים על בחי"ב, א', ושורש, וגם הם נשברים.

ולאחר שנשברת המערכת של התנהי"ם, שוב עולה המסך דגוף לפה דראש, ועושה זווג על בחי' חדשה, בחי"א, ואח"כ המסך יורד לחזה שלו, ומוציא ראש שנקרא ראש הדעת, אשר יוצא על בחי"א דעביות, ראש בלי גוף, כי בחי"א היא עביות קלושה שאינה מתפשטת לגוף. אלו הם שלשה פרצופים שיצאו בתוך עולם הנקודים, בגדלות דנקודים, הכוללים ז' מלכים שנשברו. ובאמת יצאו ח' קומות, אלא הקומה דמלך ש"ע דת"ת לא נפלה לבי"ע, כי אם למקום ב' שלישי ת"ת, ואח"כ נפלה לבי"ע יחד עם ב' שלישי ת"ת, ולכן מחשיבים רק ז' מלכים, כי היו רק ז' שבירות.

ישסו"ת שהוא מחזיק את הצמצום שלא יתבטל, וראש הב' כתר שהוא רוצה שהצמצום כן יתבטל, ע"כ השליטה של ראש הב' כתר יכולה להתראות בראש ובגוף עד הפרסא, אבל ברגע שמגיע האור לפרסא, היססו"ת לא נותן לבטל את הצ"ב בשום פנים ואופן, ולכן הם המשיכו את האור למטה מהפרסא, ומצאו את עצמם בשליטת הבחי"ד, וקבלו עמ"נ לקבל, וזה מכונה שביה"כ.

כל הטעמים והאופנים הולכים לפי נקודה אחת, שמה שיש בראש מתפשט בגוף. פירוש: בזמן שהתחתון רואה שבראש הכל היה כשורה, והיה ביטול צ"ב, והחשבון היה שאפשר להשתמש בכלים דקבלה, אז הוא מבין באופן אוטומטי שזה גם מה שיקרה בגוף, לא צריך לקרוא בגוף משהו אחר. כאן מתחיל הכשלוך.

באופן כללי התפשטו לגוף ח' קומות שנשברו, המכונות ח' מלכים. המלך הראשון נקרא מלך הדעת, אשר נחשב לקומת כתר היוצאת על בחי"ד דעביות. ביאור המושג דעת: כתוב "והאדם ידע את חוה" (בראשית ד' א'), משמעות המושג "ידע" - חיבור. וכמו שאומרים חז"ל "אם אין דעה הבדלה מנין" (ירושלמי ברכות ה' ב'). ברחוב מפרשים: אם האדם לא חכם הוא לא יודע להבדיל בין דבר לדבר. אבל רבינו בעה"ס אמר פשוט: דעת ענינה חיבור, אם אין דעת, אם אין לאדם חיבור עם הבורא, הבדלה מנין? הוא לא ידע להבדיל בין טוב לרע, בין קודש לחול, בין יום השביעי לששת ימי המעשה. כי ההבדלה הזאת היא לא הבדלה חיצונית, אלא היא הבדלה פנימית, אשר לעשותה יכול רק מי שמחובר עם הבורא.

כמו"כ מאמר חז"ל: "כל ת"ח שאין בו דעת, נבלה טובה ממנו" (ויק"ר א' ט"ו, תנא דבי אליהו רבא ו'), איני יודע איך מפרשים זאת ברחוב, כי זה לכאורה מאמר לא הגיוני כלל, כי איך יכול להיות ת"ח שאין בו דעת? אבל רבינו בעה"ס מסביר זאת כך: ת"ח נקרא שיש לו ידיעת התורה הרבה, אבל מבחי' "חכמה בגוים" (איכ"ר ב' י"ז), אבל אין בו דעת, דהיינו אין בו דבקות וחיבור עם השי"ת, כי כל תורתו עמ"נ לקבל, ולכן היא בבחי' חכמה ולא בבחי' תורה. לכן "נבלה טובה ממנו", כי מנבלה כל אחד יודע להזהר, מפני שסרחונה מעיד עליה, אבל מאחד כזה שנראה כצדיק ובעל תורה, אף אחד לא יודע להזהר, ומכשיל בני אדם במכשולים רבים.

פרק י"ג

עולם האצילות ותיקוניו

א"כ בתחילה ראש הס"ג עושה זווג להולדת הפרצוף הראשון דאצילות - פרצוף עתיק, בקטנות, על א' דהתלבשות שורש דעביות. זה שהמסך והרשימות עולים לראש דס"ג נחשב כמו עיבור, אח"כ נולד למקומו, נבחן זה כמו לידה עם א'-שורש. וכיון שעתיק מלביש על הג"ר דנקודים דקטנות, שנשאר ע"ע אורותיהם, ע"כ הם משפיעים לו מאורות דב'-א' שלהם, ונמצא מרויח את האור ד"כי חפץ חסד" שלהם. ומצב זה מכונה יניקה, כי אור הרוח נחשב ליניקה. לאחר שנגמר זמן הקטנות, מגיע זמן הגדלות. ובאמת בזמן הקטנות לא ניכר הבדל בין הפרצופים, וע"כ כשעתיק בא להאציל את פרצוף א"א ג"כ מאציל אותו ב-א' דהתלבשות שורש דעביות. כל הפרצופים נאצלים בבחי' זו, א"כ מה ההבדל ביניהם? ההבדל ביניהם הוא בחומר שלהם מצד התכונות דאור", שעתיק הוא כתר, לכן א' שורש שלו הם א' שורש של כתר. וא"א הוא חכמה, וכו' עד"ו.

כאשר עתיק מקבל גדלות הוא מקבל גדלות של כתר ויחידה, דהזווג אצלו הוא על בחי' ד' ג' דגדלות. בא"א הזווג דגדלות הוא על ג' דעביות, באו"א על ג' דהתלבשות וב' דעביות, והם דומים לטעמים דס"ג שבא"ק, ישו"ת יצא על ב' לבד, ז"א הוא א' דעביות, ומלכות היא שורש דעביות. א"כ זהו הסדר של עולם האצילות. וכל פרצוף ופרצוף מפרצופי האצילות לוקח לו כלים ישנים מעולם הנקודים לתקן אותם.

עתיק לוקח בראש שלו את הכלים דהשפעה של הג"ר דנקודים, בשפת האר"י מכונה זה בשם: מחצית כתר העליון ומחצית או"א העליונה דנקודים, הכוונה לכלים דהשפעה אשר נשאר ע"ע אורותיהם דקטנות. א"א לוקח בראשו את מחצית הכתר התחתונה, שהיא אח"פ של הכתר דנקודים, שהם כבר כלים דגדלות. או"א וישו"ת לוקחים בראשם את המחצית התחתונה של או"א דנקודים, כל אלו הם כלים שעדיין לא נשברו, משא"כ הזו"ן לוקחים בראשם את הכלים דפנים דזו"ת דנקודים שכן נשברו, ומעלים אותם מבי"ע ומתקנים אותם.

ובגופים לוקח כל פרצוף מפרצופי האצילות מהמלכים שנשברו, עתיק לוקח ממלך הדעת שהוא מיוחס לבחי' כתר, א"א לוקח ממלך החסד שמיוחס לבחי' חכמה, או"א לוקחים ממלך הגבורה שמיוחס לבחי' בינה, ישו"ת לוקחים ממלך הת"ת, ז"א לוקח ממלך הנו"ה, ובח"ט אומר (תשובה כ"ח) שמלך היסוד לא נשבר, לכן מה שנשאר זה מלך המלכות, ואותו לוקחת המלכות דאצילות. (ובאם נגרוס שמלך היסוד כן נשבר, כי רק בחינה מסוימת בו לא נשברה, אבל הוא בכללותו נשבר, א"כ צל"ו כך: זו"ן הגדולים לוקחים את מלך הנו"ה, זו"ן הקטנים את מלך היסוד, ופרצוף המלכות את מלך המלכות). ובה ביארנו איך כל אחד ואחד מפרצופי אצילות לוקח כלים ישנים ומתקן אותם.

ובכאן יש לומר שתי נקודות:

(א) בראש האצילות, זה שעתיק לוקח רק את מחצית הכתר העליונה, ומשאיר לא"א את מחצית הכתר התחתונה, בזה בעצם

לאחר שהסתיימה כל השבירה, אזי הראש דנקודים חזר למצב הראשוני של קטנות, של צ"ב. והיה זה מחמת שהענין הבסיסי של הראש הוא בחי' "כי חפץ חסד", שהיה לו מהב' דהתלבשות, וכל הגדלות הזאת שהיתה בכתר ובאו"א באה רק ע"י רשימות ד' ג', או ד' ג' שנכללו בנקודות דס"ג, או ד' ג' של שלישי תחתונים דנה"י דא"ק שעלו למ"ן לאו"א. אבל כיון שנשברו ומתו הבנים, כל המערכת התמוטטה, אזי הם חוזרים לבחינתם הראשונית שהיא בחי' "כי חפץ חסד הוא", וזה נקרא אשר חזר צ"ב למקומו בעולם הנקודים.

כעת המגמה היא להוליד את עולם האצילות, ועולמות בריאה יצירה ועשיה, עם הפקת לקחים ממה שהיה בעולם הנקודים. התקלות שהיו בעולם הנקודים - שז' המלכים המשיכו את האור למטה מהפרסא, והיתה שבירה, אם בגלל אור הע"ב שלא יורד למטה מטבור, או בגלל שתי רשויות, ע"כ בעולם האצילות צריכים ליצור מערכת כזאת שתתחשב בכל הנתונים האלו, ובשום פנים ואופן לא תנסה להמשיך את האור למטה מהפרסא.

סדר יציאת עולם האצילות

לאחר שביה"כ, כאשר התבטלה כל המערכת של עולם הנקודים, וכל ז' המלכים נשברו, אזי נודרך המסך של הנקודים ועלה לראש הנקודים. כדוגמת שלמדנו בהזדככות המסך בכל הפרצופים עד כה, מסיבת הביטוש, וכאן ההזדככות המסך באה מסיבת השבירה. כאשר המסך דגוף הפסיק לקבל, אזי הוא עולה לראש הנקודים עם הרשימות שנשאר בו. הרשימות שנשאר בו הם למעשה מהרבה מאד סוגים של קומות, כי היו קומות דקטנות, והיו קומות שהאירו בגדלות של המלכים, שהתחלקו לשלשה פרצופים. המסך עולה עם הרשימות, ואנו מבחינים שם קודם כל את הרשימות שבאות ע"פ הסדר של ההזדככות עוד מלמעלה מטבור, שגלגלתא היה ד', ע"ב ג', ס"ג ב', עולם הנקודים היה א' דעביות וב' דהתלבשות, וממילא עולם האצילות צריך לצאת עם שורש דעביות א' דהתלבשות, זו הבחי' העליונה שאנו מבחינים כרגע במסך וברשימות שעלו.

ומכיון שהראש דנקודים עצמו חזר לקטנות, שהרי צ"ב חזר למקומו לאחר השבירה, וקטן אינו מוליד, לכן המסך דנקודים עם כל רשימותיו, ממשיך לעלות לראש דס"ג, וראש דס"ג הוא נחשב העליון של עולם האצילות. א"כ הראש דס"ג מתחיל לעשות את הזווגים לצורך עולם האצילות.

והנה בעולם האצילות מבחינים שש בחינות בכללות: עתיק, א"א, או"א, ישו"ת, ז"א, ומלכות (או זו"ן הגדולים וזו"ן הקטנים). שש בחינות שבכל אחת מהן יש זכר ונקבה, לכן פעמים רבות מתייחסים אליהן כאל י"ב בחינות. ומכאן נמשכים י"ב השבטים וי"ב חדשי השנה וכו'. אבל עיקרן ו' בחינות - עתיק נחשב לכתר, א"א לחכמה, או"א נחשבים לג"ר דבינה, ישו"ת הם ז"ת דבינה, אח"כ באים ז"א ומלכות.

שזה מרמז שממששים רק בכלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה.

ב) התיקון השני מכונה גניזו דאו"א הפנימיים. משמעותו - שכאשר ממשיכים את האור על בחי' יסוד דמלכות, לא מקבלים את בחי' הג"ר דחכמה שנמשכת ע"י בחי' זו, ז"א לא מספיק שהאור שנמשך על בחי' זו הוא כבר לא עצם האור, מטעם שלא משתמשים בעצם כלי קבלה להמשיכו, אלא רק בכלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, לא מספיק זה, אלא עוד עושים מיעוט נוסף - שהג"ר של כל קומה וקומה יאירו רק בחסדים מכוסים, ולא בחכמה. ורק ב"ק של כל קומה יאיר אור החכמה, וממילא מתגלות רק ו"ק דחכמה.

צ"ם

ובענין התיקון שהסברנו שמשתמשים בכלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, לא בכלים דקבלה בעצם, ואפילו מן הבחי' הזאת לא מקבלים אור ג"ר דחכמה שנמשך, וזה מכונה גניזו דאו"א הפנימיים, הנה יל"ד שסדר זה גם מכונה בשם ם' ל' צ'. ם' היא אות סגורה לגמרי, זה מראה על חב"ד של המוחין, שהם סגורים מקבלת חכמה, ע"י תיקון של חסדים מכוסים שמאירים בהם. אח"כ ל' וצ' הם בחינות של חג"ת ונה"י, בהן מותר שיאיר אור החכמה, היות שהן בחינות של ו"ק. ענין זה מכונה בשם ם' ל' צ', או בהיפוך האותיות - צל"ם. מה הסיבה לקריאת השמות הללו? במוחין אשר בראש יש להבחין - חכמה בינה דעת. דעת הוא בחי' זו"ן, ז"א ומלכות שבראש, שהם גורמים לחיבור בינה עם חכמה, וחיבור נקרא דעת. ע"כ בזמן שבינה מתחברת עם חכמה, ומשפיעה חכמה לזו"ן, נעשה אז זווג דז"א ומלכות, והם נחשבים לבחי' אחת. משא"כ בזמן שבינה לא מתייחדת עם חכמה, אזי היא לא משפעת חכמה לזו"ן, ממילא אין אז זווג בין ז"א למלכות, אזי הם נחשבים לשתי בחינות. וכיון שבחב"ד של המוחין אסור שיאיר אור חכמה, כי אם יאיר חכמה זה יהיה ג"ר דחכמה, ע"כ יוצא שהז"א ומלכות לא מתחברים, לכן יש שמה ד' בחינות: חכמה בינה ז"א ומלכות, או חכמה בינה חסדים שבדעת וגבורות שבדעת. לכן זה מצוין בשם ם', היינו ד' בחינות, ד' פעמים ע"ס. משא"כ בחג"ת של המוחין, שם כן מתחברים הזו"ן, כי שם מאיר אור ו"ק דחכמה, ממילא יש רק ג' בחינות, לכן זה נקרא ל', ג' פעמים ע"ס. הנה"י נקראים צ', כי הנה"י הם בחי' הזו"ן הסופיים של המדרגה, דכיון שאין בהם עשר בחינות רק ט', היות שלא משתמשים עם בחי' המלכות עצמה, לכן הוא קורא לזה צ'. בכל אופן הסדר הזה נסדר בכל האצילות שממששים עם כלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, והע"ס המתפשטות מסודרות בסדר הזה של ם' ל' צ'.

שורש מוחין ומקבלי המוחין

לפי העיקרון הזה מתחלק עולם האצילות לשלשה חלקים: שורש, מוחין, ומקבלי המוחין. שורש נקרא כתר, מוחין נקרא בינה, ומקבלי המוחין הם ז"ת. ועצם החכמה נסתמה באצילות, ומאירה רק בינה השבה להיות חכמה. לכן לא מחשיבים את החכמה, אלא כתר בינה וזו"ן - שורש מוחין ומקבלי המוחין. **השורש** עצמו מתחלק לשתיים: עתיק וא"א. עתיק הוא בחי'

הוא מקבע את הצ"ב, בזה שהוא לא נותן להתחבר לשתי המחציות של הכתר, שהן כלים דהשפעה וכלים דקבלה, גו"ע ואח"פ. זהו אחד מהתיקונים שצ"ב לא יתבטל בעולם האצילות, בכדי שלא תהיה שוב שביה"כ.

ב) נקודה שניה: יש לחקור: בשביל מה עתיק לוקח את המחצית העליונה דכתר ואו"א של הנקודים, הרי שם נשאר כלים עם האורות של ב'-א', ומה בעצם יש לו לתת להם, הלא לו יש רק א' שורש? תשובה: אליבא דאמת בזמן הקטנות אין לו מה לתת להם, להיפך, הוא יותר קטן מהם, הוא א' שורש והם ב' א', לכן בזמן הקטנות הם משפיעים לו, ומאור הב' שהם משפיעים לו, שהוא בחי' "כי חפץ חסד" ובחי' תיקון קוים, מזה נעשה שורש לכל ענין "כי חפץ חסד" ותיקון קוים בעולם האצילות.

ובחי"א שמשפיעים לו, היא שורש למצב היניקה שבאצילות. באצילות לא היתה צריכה להיות בחי"א דעביות, רק בקטנות צריכה להיות א' דהתלבשות ושורש דעביות, ובגדלות כל אחד ואחד לפי בחינתו, עתיק הוא בחי' ד' ג', א"א ג', וכו'. ובכל זאת אנו מוצאים בכל פרצוף ופרצוף מפרצופי האצילות שלשה מצבים שנקראים עיבור יניקה מוחין. עיבור הוא בחי' שורש דעביות וא' דהתלבשות, יניקה היא א' דעביות, אח"כ מוחין לכל פרצוף לפי בחינתו. א"כ יש לשאול מאין יש א' דעביות בעולם האצילות? התשובה היא - שעתיק קיבל זאת מהג"ר דנקודים, ואח"כ הוא השפיע זאת לכל פרצופי האצילות, לכן בכל פרצוף ופרצוף מפרצופי האצילות יש להבחין מצב של יניקה שהוא א' דעביות. ובזה הסברנו מה הרויחו פרצופי האצילות מהג"ר דנקודים. נמצא שהם השפיעו לעתיק בזמן הקטנות, אבל בזמן הגדלות עתיק משפיע להם את בחי' האח"פ שלו, אח"פ דאצילות, וע"י כך יכולים גם הג"ר דנקודים לקבל גדלות, לא באח"פ אמיתיים הגורמים להתפשטות הגוף לבי"ע, אלא באח"פ דאצילות, שהם אח"פ קלושים יותר, אשר לא יתפשטו לבי"ע.

התיקונים שנעשו בעולם האצילות

צריכים לדעת שנעשו כמה וכמה תיקונים בעולם האצילות כדי שלא תהיה שביה"כ שוב:

א) התיקון הראשון מכונה גניזו דמלכות ברדל"א, מלכות היא בחי' עצם הכלים דקבלה, והם נגנזו בראש דעתיק אשר מכונה רישא דלא אתיידע, ראש שלא נודע לתחתונים. דהנה רק עתיק לבדו יכול לסבול את עצם כלי הקבלה, מטעם שהוא בחי' כתר, וכתר הרי תכונתו השפעה גמורה, ממילא יכול לסבול את הרצונות דקבלה האלו, ולא להתפעל מהם. אבל בשאר פרצופי אצילות לא משתמשים עם הבחי' הזאת. משמעות התיקון - שבכלי קבלה ממש לא משתמשים בעולם האצילות (חוץ מעתיק לעצמו), כי הבסיס של עולם האצילות, בסיס של כלי השפעה, כפי שלמדנו שעולם האצילות יוצא במקום החב"ד חג"ת דנקודות דס"ג, שלא נצטמצמו, שהם כלי השפעה. ובגדלות משתמשים בעולם האצילות בכלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה, אשר מכונים בשם יסוד דמלכות. רוצה לומר, בזמן שמתבטל הצ"ב, בזמן הגדלות של כל פרצוף, הה"ת לא יורדת למקום המלכות דמלכות דאותו הפרצוף, אלא רק ליסוד דמלכות,

דא"א הוא פב"א על ג', אבל הוא פב"פ על ג' ב' לצורך או"א, וכו' עד"ז.

ד) נמצא שהסדר של עולם האצילות מסודר בקביעות בפב"א, חוץ מהזו"ן, כי לזו"ן דאצילות נסדר שאין להם בכלל גדלות בקביעות, אלא רק ו"ק לז"א ונקודה שורשית במלכות. וגם זה תיקון נוסף לכך שלא תהיה אפשרות לשביה"כ, בזה שהזו"ן שהם עיקר הכלים דקבלה, יש להם בקביעות רק ו"ק ונקודה, ולצורך השגת יותר מו"ק ונקודה הם כבר צריכים למצב של עליה מעבר לקביעות שלהם. ובאמת זהו המשך מתיקון הג', כי אם הג"ר הם פב"א, ממילא בז"א לא יכול להיות יותר מו"ק. אבל כדאי לציין בתור ענין בפני עצמו, מה עוד שלמלכות יש נקודה בלבד, שהיא כתר דכתר דכלים עם נפש דנפש דאורות, שהיא מצב מינימלי לגמרי.

ה) תיקון קוים בקטנות: הנה התי"ק שהיה בג"ר דנקודים, שמשמעותו שיש סיפוק מלא בשימוש בכלים דהשפעה בלבד, בבחי' "כי חפץ חסד", תיקון זה נתקן גם בקטנות דזו"ן דאצילות. משא"כ בעולם הנקודים לא היה לז"ת תיקון זה, ולכן לא היה להם סיפוק בכלים דהשפעה, ונצרכו לכלים דקבלה, ולכן נשברו. אבל בזו"ן דאצילות לא תיתכן שבירה בכלים, כיון שיש להם סיפוק שלם מהשפעה.

ו) תיקון קוים בגדלות: משמעותו - שאור הגדלות מאיר רק בחצי מדרגה ולא יותר. פירושו: כל פרצוף מתוקן בתחילה בבחי' גו"ע שהם כלים דהשפעה, ובזמן הגדלות חוזרים האח"פ של הפרצוף, ואז נעשית מחלוקת של ימין ושמאל, דהיינו הגו"ע שהם קו ימין או חזים רק בהשפעה, ולא רוצים לקבל כלל, והכלים דקבלה שהם אח"פ להיפך - רוצים רק לקבל חכמה, ולא רוצים כלל להתכלל מהחסדים שבקו ימין, מטעם שבכדי להתכלל מהחסדים האלו מוכרחים לותר על הג"ר דחכמה, וזה הם לא רוצים. זו נקראת מחלוקת ימין ושמאל, ומחלוקת זו יש בכל מדרגה מהישסו"ת דאצילות ולמטה. אח"כ בא הקו האמצעי שהוא התחתון. כי בזמן שהעליון מעלה את האח"פ שלו, דבוקים באח"פ הללו גו"ע ונ"ע של התחתון, ובנ"ע עומדת המלכות של התחתון. ואז התחתון שעולה עושה תיקון קו אמצעי בעליון. כי המלכות העומדת בנ"ע היא בחי' מקבל עמ"נ לקבל של התחתון, וכעת התחתון מעורר את בחי' המלכות שיש בו בנ"ע שלו, בחי' המקבל עמ"נ לקבל, בכדי שישתלק אור החכמה שיש בקו שמאל שבעליון, כי אור החכמה הזה יכול להחריב את הכל, מטעם שמאיר בכלים דקבלה, ושוב יכולה להיות שביה"כ, לכן הוא ממעט את הג"ר דחכמה, ואז נעשה זוג להמשכת חסדים על המסך של קו האמצעי, וכן ממשיכים חסדים מקו ימין, וכל זאת בכדי להרבות בחסדים, ולגרום שתהיה שליטה של חסדים. ונשארת הארת החכמה שמאירה ממטה למעלה, דהיינו בדרך דחיה בלבד, בדומה לע"ס דסוף.

בלשון הזוהר קו ימין מכונה אברהם, קו שמאל יצחק, קו אמצעי יעקב, לכן הזוה"ק אומר "אברהם מהאי גיסא ויעקב מהאי גיסא אחידן תרוייהו ביצחק". אברהם מצד זה, ויעקב מצד זה, שניהם אוחזים ביצחק לתקן אותו, כי עיקר התיקון צריך הקו שמאל. א"כ זהו תיקון שישי מתיקוני האצילות שממעט ג"כ את הג"ר דחכמה, בכדי שלא תהיה שוב שביה"כ. רק צריכים להבין, מהו ההבדל בין התיקון המכונה "גניזו דאו"א הפנימיים",

מחזה ולמעלה, כלים דג"ר, שם מאירים רק חסדים מכוסים, אסור שיאיר שם אור חכמה, כי אם תאיר חכמה יהיו אלו ג"ר דחכמה, שהן אור גדול מדי. א"א שהוא בחי' מחזה ולמטה, הוא כלים דו"ק של השורש, שם כן מאירה חכמה. כמו"כ במוחין: או"א עלאין שהם מחזה ולמעלה של המוחין, הם חסדים מכוסים, ישסו"ת שהם מחזה ולמטה של המוחין הם חסדים מגולים. כמו"כ במקבלי המוחין שהם זו"ן, יש זו"ן הגדולים שמחזה ולמעלה, הם בחסדים מכוסים, זו"ן הקטנים שמחזה ולמטה הם בחסדים מגולים. ואם נרצה להקביל את הבחינות, אזי עתיק משפיע לאו"א שמשפיעים לזו"ן הגדולים, ואילו א"א משפיע לישסו"ת שמשפיעים לזו"ן הקטנים.

כך הולך הסדר באצילות - שכל מדרגה מתחלקת לשנים, החלק העליון חסדים והחלק התחתון חכמה. כמו"כ גוף נשמת האדם הראשון נחלק לב' חלוקות, מחזה ולמעלה ומחזה ולמטה, לכן גוף נשמתו מתחלק בשני עולמות, ו' אחרונות של יצירה ו - ד' ראשונות של עשיה.

ג) מיעוט שלישי: כל פרצוף ופרצוף יוצא בקטנות ואח"כ בגדלות, וכאן יש שלשה שלבים שנקראים עיבור יניקה ומוחין. המוחין של המדרגה, למשל בעתיק, מתגלים על הרשימות ד' ג', כמובן יש ביטול צ"ב, אחרת לא יכולה להיות גדלות, המלכות יורדת למטה, האח"פ חוזרים, ויש זוג על ד' ג'. אבל כמו שהיו בעולם הנקודים שלשה מצבים של אב"א פב"א פב"פ, גם פה יש את שלשת המצבים האלה: אב"א זה המצב של הקטנות, פב"א זה מצב של גדלות, והמלכות יורדת למטה, נעשה זוג דגדלות, אבל או"א, דהיינו חכמה ובינה של המדרגה, הם בפב"א. אפשר לומר במילים אחרות, במקום חכמה בינה - ט"ר ומלכות של הראש. בפב"א האור נמשך בט"ר, אבל מלכות לא רוצה לעשות זוג דהכאה, להמשיך את האור הזה ולקבלו בגוף. לכן האור דגדלות נשאר רק בראש, ובגוף יש ו"ק. למעשה זו הקביעות דעולם האצילות בכל הפרצופים, שבראשים יש גדלות, אבל רק פב"א, וממילא הגדלות אינה מתפשטת לגוף, וזהו עוד גדר אחד שלא תהיה שוב שביה"כ. ופב"פ, דהיינו שהמלכות כן מזדווגת עם הט"ר וממשיכה חכמה לגוף, זה רק בתנאים מסוימים: א) כאשר יש דרישה מן התחתונים. ב) בזמן העליה, אבל לא במצב הרגיל והקבוע. וכל זה הוא תיקון בכדי שלא תהיה שביה"כ שוב.

והנה הפרצוף התחתון, למשל א"א, מלביש על הגוף דעתיק, ובראש דא"א יש גדלות של חכמה פב"א, אבל בכדי שתהיה גדלות של חכמה בראש דא"א, צריך אור החכמה להתפשט בגוף דעתיק, בכדי שיוכל להיות מושפע משם לראש דא"א. ובכדי שיהיה אור החכמה בגוף דעתיק, צריכים להיות או"א בראש דעתיק, או הט"ר ומלכות דראש דעתיק, פב"פ. א"כ לכאורה יש סתירה, כי מצד אנו אומרים שחכמה בינה דראש דעתיק הם בקביעות פב"א, מצד שני מוכרחים להיות בקביעות פב"פ, בכדי שיוכל אור החכמה להאיר לגוף דעתיק, ומשם לראש דא"א! ? אלא התשובה היא: שכל אחד ואחד הוא פב"א מצד בחינתו, אבל פב"פ מצד בחי' התחתון. למשל: עתיק מצד הזווג על ד' ג' הוא פב"א, ואור זה לא מתפשט לגוף, אבל מצד הזווג על ג' דעביות לצורך א"א, הוא פב"פ, וכן מתפשט לגוף, בכדי שאור זה יוכל להיות מושפע בראש דא"א. ואותו דבר הלאה, הראש

תחתונים דנה"י דא"ק, דרך היסוד דא"ק, שאז הרשימות ד' ג' עלו לאו"א וביקשו מילוי, ואז או"א חזרו פב"פ, מזה נתפשטו ה-ז' מלכים למקום ב"י"ע ונשברו. כאן בעולם האצילות נסדרו למעשה שתי החלוקות הראשונות דנקודים בקביעות, אותן חלוקות שאין להן קשר לשבירה, שהן אב"א, ופב"א. פב"פ אינו מאיר בקביעות בעולם האצילות, כי בפב"פ צריך לברר את הרשימות והכלים ששמשו עמהם בגדלות דנקודים פב"פ. הרשימות נמצאות באצילות, וצריך לתקן אותן בתיקוני האצילות, בכדי להמשיך על ידן את האורות כראוי. והכלים דג"ר דנקודים ירדו לגוף, והכלים של הגוף כולם נשברו, וצריך להעלות אותם מבי"ע, ולסדר בהם סדר של תיקונים.

והנה העבודה הזו כבר שייכת לנשמות. דהנה עולם האצילות יצא בקביעות שלו בבחי' פב"א בפרצופי הג"ר, וו"ק ונקודה בזו"ן. לפי"ז פרצופי האצילות יחסית לפרצופי א"ק, נחשבים לו"ק. מטעם שבפרצופי א"ק לא היה כזה ענין שיש גדלות בראש והיא לא מתפשטת לגוף, אלא מה שיש בראש מתפשט לגוף, דהתכלית של בחי' בכח שתתגלה בפועל. משא"כ בפרצופי אצילות זה לא קיים, ובכוונה - בכדי שיהיה גדר לענין שביה"כ, שלא יתפשט אור הגדלות לגוף בזמן הקביעות, בכדי לגדור שלא תבוא עוד פעם ההתפשטות למקום ב"י"ע. לכן השגת הגדלות באופן כזה של פב"פ שהאור מתפשט בגוף, היא רק בזמן עליה. והיא עבודת הנשמות, כי כל מה ששייך לפב"פ כבר נגרם כתוצאה מעבודת הנשמות.

לכן יש ג' עליות כוללות, כתוצאה מעבודת הנשמות:

העליה הראשונה היא בירורים של בחי"ב דעביות. כל הבירורים שמבררים הם לא של כלים דקבלה אמיתיים, כי לא משתמשים בכלים דקבלה אמיתיים, כי הם שייכים לקליפות ואסור להשתמש בהם. אלא כל מה שמבררים הם רק כלים דהשפעה שנכללו מכלים דקבלה. וא"כ בעליה הראשונה מבררים כלים דהשפעה שנכללו מכלים דבחי"ב. סדר העליה הראשון הוא - שכל אחד עולה מדרגה אחת, ומשיג מוחין דנשמה ששייכים לבחינתו. עתיק עולה לראש דס"ג, ומשיג נשמה דיחידה. א"א עולה לראש דעתיק, ומשיג נשמה דחיה. או"א עולים לראש דא"א ומשיגים נשמה דנשמה. ישו"ת וז"א (נחשבים כחטיבה אחת ראש וגוף), עולים בחי' אחת ומשיגים נשמה דרוח. מלכות עולה ומשיגה נשמה דנפש.

העליה השנייה היא בירורים של כלים דהשפעה שנכללו מבחי"ג דעביות, ע"כ כל פרצוף עולה שתי בחינות: עתיק עולה לראש דע"ב שהוא שתי בחינות ממנו, ומשיג חיה דיחידה. א"א עולה לראש דס"ג ומשיג חיה דחיה, וכו' עד"ז.

העליה השלישית היא בירורים של כלים דהשפעה שנכללו מבחי"ד דעביות, אזי כל פרצוף עולה ג' עליות, וזוהי העליה המקסימאלית בשיתא אלפי שני. העליה הזו מתקיימת בשבת במנחה. דהנה העליה הראשונה היא בליל שבת, העליה השנייה ביום השבת, בשבת במוסף, העליה השלישית בשבת במנחה. אז כל הפרצופים עומדים במקום שיעמדו בגמר התיקון בקביעות (אבל עתה הוא שלא בקביעות, רק בעליה): עתיק עולה לראש דגלגלתא, א"א עולה לראש דע"ב, או"א לראש דס"ג, ישו"ת לראש דעתיק, ז"א לראש דא"א, ומלכות לראש דאו"א. וג'

שהוא ממעט את הג"ר דחכמה, לבין התיקון קיים דגדלות שג"כ ממעט את הג"ר דחכמה? משמע שזהו מיעוט נוסף.

(ז) עולם הנקודים היה כמו מסכת אחת, עשה זווג על בחי' יחידה בראש הנקודים, אז האיר אור היחידה ממעלה עד למטה, בכתר באו"א ובז"ת, ולא היתה שום חציצה בין החלקים השונים שבעולם הנקודים. לכן היה אור גדול מאד שהאיר מלמעלה עד למטה, ולא יכלו לקבלו ונשברו. ובעולם האצילות נעשה תיקון שלא יקרה הדבר שוב. המצב הנ"ל בעולם הנקודים מכונה אורות גדולים וכלים קטנים, ז"א כיון שהכל היה מסכת אחת, זה נחשב כלים קטנים, וכיון שהאורות האירו ללא שום הגבלה, לכן נחשבים לאורות גדולים. משא"כ בעולם האצילות נתקן שיהיו אורות קטנים וכלים גדולים. דהנה לוקחים כל נקודה מעולם הנקודים, ומתקנים אותה בתור פרצוף בפ"ע, ממילא לא יכול להיות שאור המאיר בפרצוף הראשון יבוא לפרצוף השני, כי כל פרצוף מתוקן במסך ועביות משלו, ממילא לא יתכן שיבוא האור המקורי מפרצוף אחד לפרצוף שני.

למשל - כאשר צריך להאיר אור הגדלות בעתיק, אזי הוא מאיר בקומת יחידה, כאשר עתיק משפיע לא"א, א"א הוא כבר פרצוף אחר, יש לו רק מסך דבחי"ג, שבו מאירה רק קומת חיה, וכו' וכו' האור הולך ומתמעט, מחמת שבכל פרצוף יש מסכים שממעטים את האור, עד שיוצא שז"א מקבל רק רוח ומלכות מקבלת רק נפש. זה נקרא אורות קטנים בכלים גדולים, כלים גדולים הכוונה לריבוי מסכים שנעשה, וממילא ע"כ האורות הם אורות קטנים, שהם הולכים ומתמעטים. ע"כ נעשה עוד תיקון אחד שלא תוכל להיות שביה"כ בעולם האצילות.

באופן כללי התכונות של הפרצופים בעולם האצילות הן התכונות דאו"י. עתיק נקרא בחי' כתר, ונחשב לצ"א כמו ישו"ת ראש הא' דנקודים, ולכן עתיק מתפשט עד נקודה דעוה"ז. ז"א הפרסא לא מהוה בשבילו מחסום בכלל. א"א נחשב לבחי' חכמה, או"א עלאין הם בחי' ג"ר דבינה, ישו"ת ז"ת דבינה, ואח"כ זו"ן.

(ח) עצם זה שעולם האצילות יוצא על שורש דעביות הוא תיקון חשוב. כי עולם הנקודים יצא על בחי"א דעביות, בחי"א דאו"י היא העביות של חכמה, שבה יש עדיין רצ"ק. משא"כ בחי' שורש שהיא העביות דכתר היא בחי' השפעה גמורה, לכן היות וכל עולם האצילות נעשה מושתת על עביות דשורש שהיא השפעה גמורה, ממילא יכולים להחזיק את עצמם שלא להתפשט לכלים דקבלה שבמקום ב"י"ע.

קביעות הפרצופים ומצבי עליותיהם

הקביעות של עולם האצילות נסדרה כך: בעתיק א"א ואו"א יש גדלות בראש, והגדלות הזאת לא מתפשטת לגוף, וזוהי בחי' פב"א. ולזו"ן אפי' גדלות בראש אין, אלא יש רק ו"ק ונקודה. ישו"ת הם בחי' ממוצעת בין הג"ר לו"ק, לכן נחשב שיש להם בקביעות ג"ר דרוח, שהן בחי' ממוצעת בין ג"ר לו"ק.

בעולם הנקודים היו שלש חלוקות: חלוקה ראשונה מכונה אב"א, היא הקטנות של הנקודים. חלוקה שניה פב"א - שהאירה הארת גדלות דרך הטבור דנקודים, אבל הגדלות הזו לא התפשטה לגוף. החלוקה השלישית היא עליית מ"ן משלישן

(וכאן יש לומר במאמר מוסגר שיש הרבה בלבול, כי פעם מייחסים את בחי' הכתר לעתיק וא"א נחשב לחכמה, כך אמרנו עד עכשיו, כעת אנו אומרים אחרת - כאילו הבחי' המקבילה לגלגלתא בא"ק היא א"א באצילות, ז"א שא"א הוא הכתר, א"כ יל"ה: מתי אומרים כך ומתי אומרים כך? התשובה היא: בערך המוחלט עתיק הוא הראשון, ע"כ הוא נחשב באמת כתר, אבל היות ועתיק עצמו הוא בחי' צ"א ומשמש בע"ס, ע"כ הוא לא יכול להיות השורש הישיר לעולם האצילות, בדיוק כמו שישסו"ת ראש הא' הנקודים לא יכול להיות השורש הישיר לנקודים. אנו לא קוראים לישסו"ת כתר, אלא לראש השני הנקודים אנו קוראים כתר, כי כתר משמעותו שורש, לכן אין קוראים לראש הא' הנקודים שורש, רק אנו קוראים לראש הב' הנקודים שורש, כי הוא כבר שייך למערכת של צ"ב, ממילא הוא יכול להיות שורש בשביל הנקודים. כמו"כ באצילות, מצד האו"י עתיק הוא הכתר וא"א הוא החכמה, אבל היות ועתיק עצמו הוא בחי' צ"א, והוא משמש בע"ס, והוא נקרא רדל"א (רישא דלא אתידע), דהיינו שאינו מושג בכלל באצילות, ע"כ א"א הוא הכתר והשורש הישיר דאצילות. ויל"ה: אם עתיק הוא בלתי מושג, א"כ בשביל מה צריך אותו? תשובה: עתיק צריך להיות ממוצע בין א"ק לאצילות, בין פרצופי צ"א לפרצופי צ"ב. אבל הוא לא יכול להיות שורש לאצילות, לכן א"א הוא השורש, ובערך הזה א"א הוא הכתר).

לכן כפי שהיתה עליית מ"ן מנה"י דא"ק לצורך לידת זו"ן הנקודים, לומדים ג"כ באצילות שצריכה להיות עליית מ"ן מנה"י דא"א, שהוא בחי' הקב"ה, וצריכים להיות גם שתי השותפים האחרים שהם או"א דאצילות. משלשת השותפים האלו נוצר הז"א דאצילות.

פרצוף המלכות

הענין של פרצוף מלכות בכלל הוא כמו פלא, בגלל שבפרצופי א"ק לא למדנו שיש ענין של פרצוף מלכות שיש לו או"י ואו"ח, אלא למדנו שהמלכות היא הרצל"ק שמשמש להמשכת האור, אבל הוא בעצמו לא מקבל, הוא ממשיך את האור, אבל יש מסך על בחינתו, הוא משמש רק כחומר לעבודה. אבל באמת הקבלה היא בבחינות שלמעלה ממלכות. כלומר, המלכות יכולה לקבל אור בטר, אבל לא בבחינתה עצמה.

אולם באצילות, מן המלכות עצמה נהיה פרצוף, ע"י הצ"ב. דהנה היות שמלכות דז"א עלתה לבניה דגופא דז"א, התנהי"ם דז"א נפלו לרשותה של המלכות מבחי' שלילית, מבחי' של שליטת מקבל עמ"נ לקבל של המלכות, ששולטת על התנהי"ם דז"א. אולם בזמן הגדלות שמאיר אור דע"ב ס"ג ומבטל את הצ"ב דז"א, אז הבחי' שליטת מקבל עמ"נ לקבל יורדת מהחזה בחזרה לנקודת הסיום דז"א. והנה לומד את הכלל אין העדר ברוחני, ובעצם המלכות הזאת נשאר גם בחזה, אבל רק בלי השליטת מקבל עמ"נ לקבל שלה, והתנהי"ם האלו שנפלו לרשותה בזמן הצמצום, נשארו עכשיו ברשותה, מטעם שאין העדר ברוחני.

ונקודת המלכות עצמה שעומדת בחזה מתהפכת להיות הכתר של פרצוף המלכות, והתנהי"ם הללו דז"א שהם ספירות

עולמות ביי"ע מסתדרים במקום ישסו"ת ז"א ומלכות דאצילות. וכל זה מדובר עד הפרסא דאצילות, ולא מתפשטים למקום ביי"ע כמו שהיה בעולם הנקודים שנשברו, דכאן משמשים רק בכלים שהשפעה שנכללו מכלים דקבלה.

סדר הולדת הפרצופים באצילות

דרך אגב נזכיר: סדר הלידה בעולם האצילות - כל עליון מוליד את התחתון שלו. אולם יש שינוי מהליך ההולדה שהיה בא"ק, דהנה בא"ק כאשר מסך דטבור דגלגלתא מזדכך ועולה עם הרשימות, מזה נולד ע"ב אח"כ. כל תחתון נולד למעשה מבחי' הזדככות דמסך דעליון. וכן לצורך הולדת עתיק דאצילות, המסך והרשימות של עולם הנקודים עלו לראש דס"ג, ואח"כ ראש הס"ג הוליד את עתיק. אולם מכאן ואילך כבר אין צורך שהמדרגה הראשונה תזדכך בכדי להוליד את השניה, וזאת מטעם שתפקיד עולם האצילות הוא לברר ולתקן את שבירת עולם הנקודים. לכן כל עליון מוליד את התחתון על סמך רשימות שנשארו מנקודים, ולא על סמך הסתלקות שלו, ורשימות שנשארו ממנו.

דהנה אחרי שעתיק יוצא בקטנות, הוא עולה פעם שניה למ"ן ומקבל גדלות. אחרי שיש לו כבר גדלות פב"א, אז הוא יכול להמשיך את בחי' הקטנות דא"א. כל זמן שהוא לא גדול הוא לא יכול להוליד, כי קטן אינו מוליד, ז"א בכדי להוליד בחי' תחתונה צריכה להיות גדלות, איזה גדלות? הגדלות הרגילה של פב"א כבר מספיקה. ע"כ לאחר שעתיק ממשיך בחי' גדלות על רשימות ד' ג' פב"א, כיון שלעתיק יש את כל הרשימות של עולם הנקודים, הוא לוקח מכללות הרשימות מה ששייך לבחי' חכמה דאו"י, המיוחסת לא"א, ואז הוא נותן לרשימות האלה קודם קטנות דא' שורש, זה נחשב כמו עיבור של א"א בעתיק. אחרי זה הוא נותן לו א' לבד, שזה בחי' יניקה. ואז א"א נולד ומשיג את הקטנות שלו. אח"כ הוא עולה למ"ן פעם שניה לעתיק, ומבקש את הגדלות שלו. ברגע שהוא משיג את הגדלות שלו, הוא מתחיל לברר את הקטנות של או"א. וכל עליון מברר את הקטנות והגדלות של התחתון. בזמן שהוא גדול יכול להתחיל לברר את הקטנות של התחתון.

לגבי ז"א יש שינוי יחסית לכלל האצילות, מכיון שהז"א במקוריותו נמשך מבחי' שלישי תחתונים של נה"י דא"ק, דשם הם זו"ן האמיתיים של העולמות, דע"כ שלישי תחתונים דנה"י דא"ק הללו, הם שעלו למ"ן בעולם הנקודים, וגרמו זווג פב"פ באו"א, ומהם התפשטות ז' המלכים במקום ביי"ע. אבל הז"א דאצילות צריך לצאת עוד פעם, עם אותו תהליך, אבל רק עם תיקונים כאלו שלא תהיה התפשטות לבי"ע. לכן בלידת הז"א דאצילות כבר יש שינוי, זה לא כמו שלומדים בכללות שכל עליון מוליד את התחתון, אלא לגבי ז"א לומדים: "ג' שותפים באדם: הקב"ה ואביו ואמו". בעולם הנקודים הקב"ה היה בחי' נה"י דא"ק, ואביו ואמו היו או"א דנקודים, אלו היו ג' שותפים, אולם הז"א נשבר. כעת צריך לחזור על אותו תהליך כאן בעולם האצילות, ג"כ ג' שותפים, גם פה צריכה להיות עליית מ"ן מנה"י דא"ק בדומה למה שהיה בנקודים, אלא שבאצילות הבחי' המקבילה לא"ק וגלגלתא היא בחי' א"א.

(ד) מט' שנים ואילך מתחיל סדר של עיבור יניקה מוחין דפנים, דהיינו להשגת האורות, וגם זה מתחלק: השלשה האלו עיבור יניקה מוחין מתחלקים בגדר של ס' ל' צ'. מט' שנים עד י"ג שנים ויום אחד משיג בחי' צ' של האורות, היינו הבחי' התחתונה - נה"י של האורות.

(ה) מ-י"ג שנים ועד כ' שנים ב-ז' שנים האלו משיג בחי' ל' ס', שהם בחי' חב"ד חג"ת של האורות. ואז ב-כ' שנים נבחן שהוא נגמר בגדלות דנשמה בלבד.

(ו) אח"כ יש עוד 20 שנה נוספות, שוב עיבור יניקה מוחין דאחורים ועיבור יניקה מוחין דפנים לצורך, השגת מוחין דחיה.

(ז) אח"כ צריך להיות שוב תהליך זהה עוד 20 שנה לצורך השגת יחידה. אבל השגת יחידה היא מאד מוגבלת בשיתא אלפי שני, בגלל שלצורך השגת יחידה צריך לברר את הבחי"ד, והבחי"ד מתבררת באופן מאד קלוש בשיתא אלפי שני, לכן הוא לא מדבר אודות יחידה כמעט, רק אודות שתי הגדלויות - גדלות דנשמה גדלות דחיה.

גדלות דנשמה באופן כללי היא הגדלות שיש בליל שבת, סתם גדלות של יו"ט היא גדלות דנשמה. האמת היא שבכל יום ויום משיגים הזו"ן בחי' נשמה בתפילת העמידה בשחרית, וצריך להבין מה ההבדלים בין הנשמה הזאת לנשמה הזאת. גדלות דחיה משיגים בשבת במוסף, או בחג הפסח. גדלות דיחידה משיגים בשבת במנחה או בחג השבועות. עד כאן בחינתו של הז"א.

הז"א ביחס למלכות - רק בזמן שהוא גדול ומשיג את התנהי"ם שלו, אז היא מתחילה להתגדל בכלל, כי היא הרי נבנית מהתנהי"ם שלו.

ובתחילה משגת עיבור ויניקה מן הז"א. ומצב היניקה מכונה אב"א. והוא המצב הראשון שאנו מדברים על קשר בין הז"א והמלכות. ובאמת הוא כבר גדול כנ"ל, אולם כיון שהיא קטנה הוא משפיע לה קטנות, לפי יכולת הקיבול שלה. וזה מכונה אב"א, מטעם שמשפיע רק אור דחסדים שנק' אחורים. אח"כ הוא משפיע לה מוחין דהשלמת הכלים, כמו שהוא השיג השלמת הכלים של אח"פ, בין ב' שנים לט' שנים, כך גם היא משיגה. דהנה במצב של אב"א היא השיגה גו"ע בכל ספירה, בדומה למצב שהיה מוגדר אצלו כיניקה. אח"כ היא משיגה אח"פ בכל ספירה וספירה, ואז היא נעשית גדולה מבחי' הכלים, המצב הזה מוגדר בשם ב' מאורות הגדולים, דמכיון שהיא משיגה כלים דאח"פ, אז היא כבר יכולה להמשיך חכמה כמוהו, והיא כבר לא צריכה אותו, לכן זה מוגדר כב' מאורות הגדולים, היינו שהיא מאירה כמוהו, ואינה צריכה להשפעתו. אבל בענין הזה יש בעיתיות גדולה למלכות, כי הגם שהיא ממשיכה אור דחכמה גדול מאד, מ"מ א"א לה לקבל חכמה בלי חסדים, ולכן היא צריכה לבוא למצב של עיבור יניקה מוחין דפנים, דהיינו להשגת אורות דנשמה, מה שאצל ז"א הגדרנו מט' שנים ועד כ' שנים, אזי גם היא צריכה לבוא למצב הזה. רק הנקודה היא, שהמלכות בניגוד לז"א אסור לה בכלל להמשיך אור בכלים דקבלה.

הז"א מט' שנים ועד כ' שנים, ע"י כלים דקבלה שלו הוא באמת ממשיך את הגדלות, כמוכין עם כל התיקונים דאצילות, אבל הוא ממשיך את האור. משא"כ המלכות, מכיון שהתכונה

דאו"י, נהפכים להיות ט"ת של פרצוף המלכות. נמצא, שכל פרצוף המלכות הזה נבנה מספירות התנהי"ם דז"א ע"י הצ"ב.

אליבא דאמת כבר היה בעולם הנקודים פרצוף מלכות, אבל שם הוא נשבר, וכאן בעולם האצילות כיון שהכל מוגבל מעל הפרסא, דהיינו התנהי"ם דז"א אינם תנהי"ם אמיתיים, אלא תנהי"ם שמעל הפרסא, ממילא כל פרצוף המלכות נשאר מעל הפרסא, ואיננו מתפשט למטה לבי"ע.

עיקר העסק בחכמת הקבלה הוא בתיקון זו"ן

יוצא א"כ שגם הז"א וגם המלכות הם שונים לגמרי מצד היוצרות שלהם, מאשר הפרצופים של עתיק א"א או"א וישו"ת, ששם יש תהליכים פחות או יותר דומים למה שראינו בא"ק, משא"כ היוצרות הז"א מבחי' ג' שותפים, והיוצרות המלכות מכלים של ז"א, כפי שכתוב בתורה שחיה לוקחה מהאדם, ואין לה בחי' בפ"ע, כל זה מיוחד ושונה. כל הדברים האלו מלמדים שהזו"ן הם הבחינות המיוחדות, עצם הבחינות שנצרכות לתיקון, כי עד הטבור דא"ק לומדים שכבר נתקן הכל בבחי' גע"ס, רק למטה מטבור דא"ק הם הבחינות שצריכות תיקון, ולמטה מטבור מוגדר באופן כללי כזו"ן. לכן עיקר הנקודה שלומדים בחכמה הזו היא תיקון זו"ן. וענין לידת עולמות ב"ע ובעיקר נשמת אדה"ר, וענין החטא של אדה"ר שאז הנשמה שלו התחלקה לששים רבוא נשמות, כל זה נמשך מתיקון הזו"ן דאצילות. כי הנשמות כולן וכן עולמות ב"ע, הם החלקים התחתונים של הזו"ן, ובתיקונם יתקנו הזו"ן.

לכן עיקר ההתרכזות בחכמה הזאת היא להבין את התהליכים הסובבים בבחי' זו"ן. וכל מה שלומדים בפרצופי הג"ר מהוה שורשים למה שיצא בזו"ן אח"כ, ובודאי מה שלומדים בפרצופי הזו"ן עצמם, הכל לצורך הנשמות. לכן עיקר החכמה מתרכזת דוקא בבחי' של זו"ן.

סדרי הז"א והמלכות

(א) העיבור של ז"א מסודר מג' שותפים, זהו תהליך מאוד מורכב ומסובך בכל עולם האצילות, לצורך העיבור שלו. עיבור בד"כ הוא ט' חדשים. למעשה יש שלשה סוגי עיבורים: (א) עיבור של ז' חדשים לבחי' האורות - הרשימות של זו"ן. (ב) עיבור של ט' חדשים לבחי' ניצוצין, דהיינו לבחי' או"ח דז"א. (ג) עיבור של י"ב חדשים (מובא בגמ' במסכת גיטין), לבחי' הכלים דז"א שעולים מבי"ע. ובמשך העיבור צריך להשיג בכללות נרנח"י דנפש.

(ב) אח"כ נולד, ועד ב' שנים עדיין נחשב שיונק מאמו. ענין היניקה נמשך מאור דבינה שמגדל אצלו כלים דהשפעה. כל ענין עיבור ויניקה סובב על תיקון הכלים שלו.

(ג) מב' שנים עד ט' שנים הוא כבר משיג בחי' תיקון כלים דאח"פ בכל ספירה וספירה, באופן כזה שבט' שנים כבר יש כלים דאח"פ בכל ספירה. לכן חז"ל אומרים שקטן בן ט' שנים באתו ביאה, יש לו כבר יחס לגדלות. אבל באמת זו רק גדלות דכלים, דיש לו כבר כל המערכת של הכלים, אבל עדיין לא נבחן שהשיג אורות. וכל זה נבחן לעיבור יניקה מוחין דאחורים, היינו לתיקון הכלים.

נחשב זה אצל המלכות עוד לקטנות, כי היא צריכה מוחין דחיה. אבל כאמור הוא צריך להמשיך לה את המוחין דחיה, ולא שהיא תמשיך בעצמה.

ויל"ד אשר בקביעות של עולם האצילות - בכלל אין פרצוף מלכות, כי לז"א יש רק ו"ק, דהיינו שאין לו את התנהי"ם דכלים, ממילא הוא עוד לא גדול אלא קטן, ואם הוא עוד לא גדול לא יכול להיות פרצוף מלכות, כי מלכות נבנית רק מהתנהי"ם שלו. לכן בקביעות של עולם האצילות בכלל אין פרצוף מלכות, רק נקודה. מתי מתחיל להיות פרצוף מלכות? רק בזמני העליות, בזמן שהז"א עולה ומתחיל להשיג את הגדלות שלו, אז מתחיל פרצוף המלכות להיבנות.

המקורית שלה באו"י היא עצם הרצל"ק, והיות המאציל לא רוצה שוב שביה"כ, לכן נתקנה בצורה כזאת שהיא בעצמה תשמש אך ורק בכלים דהשפעה שהשיגה במצב אב"א, ובכלים דקבלה שהשיגה במצב של ב' מאורות הגדולים היא לא תשמש. אלא היא תקבל בהם חכמה בזמן שהז"א ישפיע לה, אבל היא לא תהיה אקטיבית להמשיך איתם חכמה, רק פסיבית, אם ז"א יתן לה היא תקבל בהם חכמה.

והנה הגדלות הראשונית שלה נבחנת למוחין דנשמה של המלכות, ז"א שהיא באמת משיגה את הגדלות הראשונה שלה, אבל היא משיגה את הגדלות הזאת ע"י המשכת הז"א. אולם באמת כיון שעיקר המוחין דנשמה הם אור דחסדים דבינה, לכן

פרק י"ד

עולמות ביי"ע ונשמת אדה"ר

מקבלים זאת בשלש בחינות מיוחדות: בחי' נשמה ע"י זווג שקרוי זווג דהרכנת הראש. זה דבר משונה, כי בד"כ אנו לומדים יש קביעות ויש עליות, אח"כ העולמות חוזרים לקביעותם, אבל לצורך בחי' נשמה של עולמות ביי"ע, הפרצופים יורדים למטה מהמצב של קביעותם. ישסו"ת יורד למקום זו"ן דאצילות, ואו"א יורדים למקום ישסו"ת, וכל זה בכדי לסדר שהישסו"ת שהוא בחי"ב יתחבר למסך שבפרסא שבין אצילות לבי"ע, ועי"ז יש זווג דהכאה על בחי"ב דעביות, ומזה יתפשט אור דנשמה לג' עולמות ביי"ע.

אח"כ יש את הכלים של ב' מאורות הגדולים, שהם כלים דקבלה שהמלכות השיגה והמשיכה בהם אורות דחכמה, ואח"כ התברר לה שהיא לא יכולה להשתמש בהם, כי חכמה בלי חסדים לא מאירה, ע"כ הכלים האלה ירדו לבי"ע, והמלכות חזרה לשמש רק בכלים דהשפעה, דאסור היה לה לשמש בכלים דקבלה. אבל הכלים האלה של ב' מאורות הגדולים שהיתה שם חכמה בלי חסדים, והם ירדו אח"כ לבי"ע, מזה קבלו ביי"ע בחי' מוחין דחיה ובחי' מוחין דיחידה שלהם. נמצא בבי"ע יש נרנח"י: נפש רוח ממה שנשאר להם לאחר חטא דאדה"ר. נשמה מזווג דהרכנת ראש. חיה ויחידה מן הכלים דב' מאורות הגדולים.

שאלה כללית: האם ניתן להשתמש בכל הענינים שלומדים עמ"נ לפעול ניסים, בדרך קבלה מעשית? תשובה: רבינו בעה"ס אמר, שכאשר רוצים לזרוק את האדם מהיכל המלך, מסיחים את דעתו עם הבלים שכאלו, של אותות ומופתים, ואז הוא נידח מהענין העיקרי. כי העיקר הוא ללכת בדרך עבודת השם, הלוך וגבוה מעלה מעלה, לפי הדרכים שהדריכו אותנו חז"ל, ולא לעצור כלל בעניינים כאלה של קבלה מעשית. כל הענין הנרצה מחוכמת הקבלה הוא ענין תיקון האדם, הכרת הרע, גילוי האהבה העצמית שבאדם, תיקונה, ופיתוח דרך האמונה וההשפעה. ולא ראינו אצל בעל הסולם ובנו, למרות שהיו במדרגות גבוהות מאוד, שום ענין של קבלה מעשית, אלא הענין הוא עבודת השם בלבד.

לאחר שנגמרה הקביעות של עולם האצילות, התחיל הסדר וההכנה ליציאת הגדלות דזו"ן, ובמקביל לצורך היציאה של ג' עולמות ביי"ע, ונשמת אדה"ר, שהם שתי בחינות מקבילות. כי ג' העולמות ביי"ע נחשבים חיצוניות, ונשמת אדה"ר נחשבת פנימיות, אבל הם שתי בחינות מקבילות לגמרי, כידוע שנשמת אדה"ר מתפשטת על פני כל ג' עולמות ביי"ע.

ג' העולמות ביי"ע ונשמת אדה"ר נולדים מהמצב שבו מלכות משיגה את הגדלות שלה. אז היא עולה למקום ישסו"ת, והז"א עולה למקום או"א. עולם הבריאה עומד במקום הז"א, והוא ראשו דאדה"ר. ד"ר דיצירה עומדות במקום המלכות דאצילות, והם גרונה דנשמת אדה"ר. ו"ת דיצירה עומדות במקום ו"ר דבריאה, והם גופה של נשמת אדה"ר שמחזה ולמעלה. ד"ר דעשיה עומדות במקום ד"ת דבריאה, והם גופה של נשמת אדה"ר שמחזה ולמטה, וו"ת דעשיה עומדות במקום ו"ר דיצירה, והן רגלין דנשמת אדה"ר.

לאחר לידת נשמת אדה"ר ביום השישי דימי בראשית, היו ג' עליות עד השגת יחידה, בעליה השלישית נכנס כל עולם העשיה לתוך גבול עולם האצילות. נמצא שהיה אז מצב גבוה וזך מאד של העולמות, ושל נשמת אדה"ר. אולם האדה"ר חטא אז בעצת הנחש, שהוא הבחי"ד דעביות, אשר גרמה לו להמשיך את אור הגדלות למטה מהפרסא, בדומה לשבירת הכלים. ולאחר החטא שלו ירדו עולמות ביי"ע למקומם הקבוע מתחת לפרסא, וגם נשמת אדה"ר התחלקה לששים רבוא חלקים, ששים רבוא נשמות, והם נמצאות במקום ביי"ע - בבריאה יצירה ועשיה. והנה יחסית למה שהיה בעולמות ביי"ע ובנשמות לפני החטא נבחן שיש בהן כעת רק ו"ק. וצריכים לתהליך של נשמה חיה יחידה, שיהיה בקביעות שלהם.

פירוש: בעולמות ביי"ע יש נשמה חיה יחידה בקביעות שלהם, כמוכן זה לא אור דחכמה ממש, כי מתחת הפרסא לא יכול להאיר אור דחכמה ממש, אבל אלו נשמה חיה יחידה, דהיינו ג"ר, יחסית לבחינתם. מנין הם מקבלים זאת? תשובה הם

סדר סיבה ומסובב

הבינה, היינו כיון שהאור הגדול הממלא את המלכות ללא הגבלה, תכונתו השפעה מוחלטת, ע"כ מעורר את המלכות ג"כ לחשוך בהשפעה.

מצד עבודת ה', לאחר גילוי ה' באדם, פועל בו הגילוי הזה הבנה שצריך לצמצם את הקבלה שבו, ולעבוד דוקא בבחינת אמונה. וזה נדמה לאדם כבחירתו, והוא המכונה צמצום. וכן מי שמונח עדיין בגשמיות, ע"י גילוי הארה עליונה בסוד "אני ה' השוכן איתם בתוך טומאותם", מבין שצריך לצמצם את הקבלה הגשמית, אחרת לא יוכל להנות מאור ה', כי זהו פגם בכבוד המלך שאדם שוכה לקירבת ה' יתעסק גם עם ההבל הגשמי.

ז) עולם הצמצום: הנה "אין העדר ברוחניות", וע"כ כל שינוי צורה ברוחניות גורם ליציאת מצב חדש, והמצב הקודם נשאר כפי שהיה. ע"כ, בזמן שמתעורר במלכות הרצון להשוות צורתה ליוצרה, מתחדשת מלכות חדשה לגמרי, אחרת ממה שהיתה בא"ס. וכיון שיש מלכות חדשה, הרי מוכרחות להיות ג' ספירות ראשונות חדשות, שהרי כל לידתה היא ע"י התהליך של חכמה בינה וז"א, וממילא בכל פעם שמתחדשת מלכות, מתחדשים גם ג' הספירות הראשונות. נמצא שמתפשטות ע"ס חדשות לגמרי המכונות "עולם הצמצום", והאור ממלא את המלכות שלהן ככתחילה, אלא שהמלכות מכח בחירתה בהשוואת צורתה ליוצרה דוחה את האור, ומצמצמת את ההשתמשות ברצון לקבל שלה לגמרי.

מבחינת עבודת ה' אפ"ל שכאשר האדם עושה צמצום על הרצון לקבל, הריהו מרגיש שהדבר נעשה על ידו ובבחינתו. ומרגיש עצמו שמתעלה.

ח) עגולים: ד' הבחינות הנ"ל נשארו ריקניות מכל אור, אבל מכונות עגולים להראות על שלימותן הגדולה, כי לא נסתלק אורן מחמת איזה פסול, אלא מחמת בחירתן בהשוואת הצורה. בכלים אלו נשארו רשימות מאור אין סוף, שמילא אותן בעולם הצמצום.

עולם אדם קדמון

ט) המשכת האור בבחי' קו: המלכות דעגולים המשיכה את האור מחדש, על סמך הרשימות שיש בה מאור א"ס, אבל האור לא נתפשט בבחינת עגול, אלא בבחינת ע"ס דקו. וסיבת הדבר מטעם הכלל - "מה שרצון (בחירה) בעליון (מצב ראשון), נעשה חוק מחויב (איסור) בתחתון (מצב שני)". פירושו: הגם שהצמצום נעשה מתוך בחירה, מ"מ בע"ס שנמשכו ע"י המלכות

עולם אין סוף

א) רצונו להטיב לנבראיו שהוא בחי' הכתר מאציל את הכלי שתכונתו רצון לקבל, באופן שהוא מלא מן האור הכללי המכונה אור החכמה. ומצב זה הוא ספירת החכמה.

ב) ספירת הבינה: הכלי מרגיש שתכונת האור היא השפעה גמורה, ואילו תכונתו הפכית, דהיינו תכונת קבלה גמורה, וע"כ מתעורר לדחות את אור החכמה, ורוצה רק להשפיע למאציל. והנה מאיר בו אור דחסדים, בתוך רצונו זה להשפיע.

ג) ספירת הו"א: מכיון שהכלי נשאר ריקן לגמרי מאור החכמה, ואור החכמה הוא חיותו של הנאצל, ע"כ מתעורר בו חסרון אחר החכמה במידתה ההכרחית. אולם מכיון שבשלב הקודם ניזון מאור דחסדים בלבד, ע"כ מחליט ללכת בדרך הפשרה - שבעיקר יעסוק בהשפעה, וקצת יעסוק בקבלה לפי מדת ההכרח, וע"כ עיקרו חסדים ומיעוטו הארת חכמה.

ד) ספירת המלכות: בכלי מתעורר חסרון גמור אחר החכמה, ולא רק ע"פ מדת ההכרח כבשלב הקודם, וכבר אין בו ענין של חסרון להשפיע, אלא לקבל בלבד. והוא הכלי הגמור ובחינת הנברא האמיתי, באשר הבורא כולו השפעה, ואילו הוא כולו קבלה.

נמצא, מצד עבודת ה' הבחינה הראשונה שצריך האדם להשיג היא רצון לקבל אמיתי לגילוי ה', ואת זה יכולים להשיג רק לאחר הסיבות המסבבות, דהיינו שמתרשם ממה שפעלו אבותיו בבחי' ספרים וסופרים. ואפשר עוד לומר: שלפי שיעור שהאדם עוסק בהשפעה בגשמיות, היינו שמוכן לתת את כל הרכוש הגשמי שיש לו, דוגמת הכתר החכמה הבינה והז"א שמוגדרים בכללות כבעלי תכונות השפעה, לפי שיעור זה מתרקם בו הרצון לקבל הרוחני שהוא מלכות.

ה) אין סוף: ספירת המלכות מקבלת את כל אור החכמה ללא שום סוף והגבלה, כפי מדת "רצונו להטיב לנבראיו". מצב זה מכונה אף מחשבת הבריאה, כי במצב זה כלול כל מה שיתגלה אח"כ בעולמות ובנשמות בצורה המושלמת ביותר, והוא למעשה שלימות מחשבתו יתברך להטיב לנבראיו.

מצד עבודת ה', יל"ז שלאחר שיש לאדם השתוקקות אמיתית לגילוי ה', אכן הקב"ה מאיר לו גילוי זה, בסוד "אני הו"ה השוכן איתם בתוך טומאותם".

ו) הצמצום: כאן מתרחש תהליך דומה למה שהיה בספירת

לקבל, ומשאירה אותו דחוי. והנה כיון שכל זה בגדר תכנון, לכן מכונה ראש המדרגה. והנה האופי הכללי של הראש הוא דחית האור, ועכ"ז המלכות דראש היא גם שורש לקבלה, כי ע"י הדחיה והאור"ח מתאפשרת אח"כ הקבלה עמ"נ להשפיע. תחום הראש: עד הפה.

מבחינת עבודת ה', הסממן וההיכר העיקרי לעובד ה' הוא בחינת המחשבה והתכנון, כפי שאומר ה"זה"ק: "הכל במחשבה איתברירו". דהיינו העובד ה' צריך לתכנן כל מהלך וכל ענין בחייו – האם זה עולה בקנה אחד עם רצון ה' או לא. וזה נכון הן בעבודת ההכנה והן ברואי פני המלך. וכבר ציין בעל "מסילת ישרים" בהקדמתו את הפסוק: "כולו כסוס שוטף במרוצתו", היינו שאינו עוצר לתכנן ולחשוב, אלא פועל ללא תכנון.

יד) גוף המדרגה: לאחר שנגמרת ההערכה והחשבון שבראש, אזי מתפשטת המלכות למצב של ישום בפועל המכונה גוף. והנה בגוף יש ב' חלקים:

א) תוך, שהוא מה שהמלכות מקבלת בפועל את האור העליון והתגלות ה' בעמ"נ להשפיע, ומכונה אר"פ. ויש לדעת שכאן מאיר עצם אור החכמה. תחום התוך: מן הפה עד הטבור. **ב) סוף,** שהוא אותו חלק האור שאינה יכולה לקבלו עמ"נ להשפיע, ולכן דוחה אותו לחוץ בבחינת אר"מ. ויל"ד שע"י פעולת הדחיה שהיא עבודה מאומצת מאד, כי אע"פ שחשקו של הנברא לקבל, מ"מ מונע את עצמו מלקבל, לכן זוכה להארה מסוימת אשר מתפשטת בחלק הסוף, והיא מכונה בשם חסדים בהארת חכמה. תחום הסוף: מן הטבור עד סיום רגליו.

מבחינת עבודת ה' לאחר שהאדם מסיים את התכנון עובר לשלב הביצוע, ואז צריך הקפדה יתירה מאד לקיים באמת את מה שתיכנן, ולא לחרוג, אפילו לא כחוט השערה.

טו) בניית פריצוף גלגלתא דא"ק בראש תוך סוף שליו: כפי שלמדנו בסיבות הקודמות. והוא הפרצוף הראשון של העולם הראשון הנק' עולם אדם קדמון. והנה בתחילה מתפשטת קומת הטעמים שלו, שהיא הקומה הראשונה שבה יש את הטעם העיקרי, ולכן מכונה טעמים מלשון "וחיך אוכל יטעם". והיא קומת הכתר של המדרגה.

טז) ביטויש האו"מ באו"פ: לאחר ההתפשטות של הטעמים דפרצוף גלגלתא בוטש האו"מ באו"פ בהקשר למסך דטבור, ומבטל את כח המסך דטבור.

מבחינת עבודת ה', לאחר שהאדם נמצא במצב של קדושה, ושל השפעה, דהיינו שמקבל על עצמו עול מלכות שמים, אז הרצון לקבל שלו מושך אותו להמשיך התגלות אלוקות מירבית. כי התענוג הגדול שבהרגשת האלוקות מושך את האדם אליו.

יז) נקודות: לאחר הבטישה מחליטה המלכות להפסיק לקבל אור בגוף, אבל ההפסקה הזו נעשית בהדרגה, דהיינו כל עוד שיש לה מסך על איזו בחינת עביות עדיין מתגלה האור העליון, ומיד מסתלק. והנה הקומות המתגלות לאחר הביטויש, ולאחר ההחלטה להפסיק לקבל, מכונות בשם נקודות, כי כבר שורה בהן נקודת הצמצום. בנקודות יש ד' קומות: חכמה בינה ת"ת ומלכות.

יח) הפסק הקבלה: גמר התגלות קומות הנקודות פירושה - הפסקת הקבלה בפועל בגוף דגלגלתא לגמרי.

דעגולים כבר שורה איסור להשתמש במלכות שבהן, וכיון שכן הריהן מוגדרות כע"ס חדשות דקו. ומשמעות המושג קו - שיש בו מעלה ומטה בחשיבות, דכיון שהמלכות נאסרה בשימוש ע"כ מה שיותר קרוב למלכות מצד סיבה ומסובב, נבחן ליותר למטה בחשיבות, ומה שיותר רחוק מן המלכות מצד סיבה ומסובב, נבחן ליותר למעלה בחשיבות.

מבחינת עבודת ה' האדם מרגיש את הרצון לקבל שלו כפסול לשימוש, ומרגיש עצמו בבחינת מטה בחשיבות, שהוא בחינת הקו.

י) מסך וזווג דהכאה: לאחר שנמשך האור בע"ס החדשות ומגיע למלכות, דהיינו לבחי' מקבל עמ"נ לקבל של אותן ע"ס, אזי למרות חשקה הגדול לקבל את האור, היא דוחה אותו. תהליך זה מכונה גם זווג דהכאה, כי יש ב' דעות במלכות: א) מצד החשק לקבל כדאי שתקבל. ב) מצד רצונה בהשוואת הצורה הריהי מוותרת על האור, ודוחה אותו. והנה ע"י הכאת ב' הדעות הללו נוצר אח"כ זווג, דהיינו יחוד בין האור ובין הכלי כפי שיתבאר לקמן.

מבחינת עבודת ה': 1) בעבודת ההכנה האדם צריך להלחם ברצונות הגשמיים שלו, ולדחות את כל התענוגים הגשמיים ממנו, ולקבל רק מה שהקב"ה מחייב אותו לקבל. 2) בעבודה הפנימית כאשר האדם כבר מרואי פני המלך, אז צריך להלחם ברצונות שלו להנות מגילוי פני המלך, ולהעדיף לעבוד בבחינת אמונה.

יא) או"ח הנדחה: כיון שהמלכות דוחה את האור לאחוריו, אזי נבחן שהאור בלתי רצוי אצל הנאצל, ומכונה אור חוזר הנדחה.

מבחינת עבודת ה' כבר אמרנו שהאדם צריך לדחות כל מה שהרצון לקבל שלו חושק בו, כל אחד לפי רמתו.

יב) או"ח המלביש: לאחר שהמלכות מתגברת ודוחה את כל האור, אזי נפרשת הארה קטנה מכללות האור הנדחה, וחוזרת ומאירה בתוך המלכות, בתור שכר על יגיעתה הגדולה בויתור על האור. דהנה האור הזה הוא אור שנותן לה תענוג בהשפעה, ובונה אצלה טבע שני של רצון להשפיע. וזהו שכרה, שהרי אור העליון היה לה בשלימות בא"ס, ולא עשתה את הצמצום בכדי לזכות לאור, אלא עמ"נ לזכות לכלים דהשפעה. וכלים דהשפעה הללו, הם עיקר הכלים המשמשים לקבלת האור העליון מכאן ואילך.

מבחינת עבודת ה', לאחר שהאדם מתגבר על רצונו לקבל, ודוחה את הנאהב והנחמד לו, אזי זוכה להשיג רצון להשפיע בהתאם למה שדחה. אם ויתר על גשמיות, אזי זוכה לרצון להשפיע בהקשר לתענוגים הגשמיים, ואם זכה לוותר על רוחניות, אזי זוכה לרצון להשפיע בקשר לתענוגים רוחניים.

יג) ראש המדרגה: לאחר שנבנה במלכות רצון להשפיע המכונה אר"ח, הוא עולה ממטה למעלה ומלביש את הע"ס דאור העליון. פירושו: כיון שנבנה במלכות טבע של השפעה, והריהי רוצה להשפיע נחת רוח למלך, אזי מגיעה למסקנה - שכיון שרצונו להטיב לנבראיו, לכן יכולה להשפיע לו נחת רוח רק בדרך אחת: אם תקבל את האור העליון. ולכן מלבישה את האור העליון, היינו שמתכוננת לקבל חלק אור מכל ספירה, מה שתוכל לכוון בקבלתו עמ"נ להשפיע. וחלק האור שלא תוכל לכוון בקבלתו עמ"נ להשפיע - אינה מלבישה, היינו שאינה מתכוננת

תמיד מתלבש בכלי היותר זך, שהוא בחי' שמח בחלקו. והעביות היא החסרון שיש לאדם. וברור שההתאמצות להיות שמח בחלקו היא בהתאם למדת החסרון שיש לאדם. כי אם יש לאדם חסרון גדול, הרי יותר קשה להיות שמח בחלקו, ואם יש לאדם חסרון קטן, יותר קל להיות שמח בחלקו. והנה, נשארה רשימה להתלבשות מפרצוף גלגלתא, דהיינו רשימה ממה שהאור היה מלוכב בכלי דכתר דגלגלתא, שהוא בחי' שמח בחלקו. אבל המסך וההתגברות על העביות דבחי"ד עצמה איננו, דהיינו אם הבחי"ד תמשיך שוב אור, לא תוכל להתגבר לעשות מסך ולדחות את האור. נמצא שבחי' העביות דבחי"ד איננה יכולה להיות בשימוש, וכן הכלי הזך דכתר אינו יכול להיות עוד שמח בחלקו יחסית לחסרון של המלכות הנכלל בו, מטעם שכבר אי אפשר להשתמש בכלי הזה. אבל הכלי הזך דכתר שאינו צריך דבר, נשאר עם רשימה ממה שהאור היה מלוכב בכלי הזך שהוא בחי' שמח בחלקו. אולם רשימה מבחי' שמח בחלקו איננה ממשיכה כלום, ובכדי שהמלכות תוכל לגלות שוב איזה אור מן האור דגלגלתא, לכן נעשית הרכבה, שהמלכות לוקחת את החסרון דבחי"ג דעביות, וממשיכה עליו את האור שנרשם ברשימו להתלבשות, שהוא אור היחידה, אבל מכיון שכל התגברותה היא רק על בחינת חיה, לכן אינה יכולה ע"י התגברותה לגלות אור יחידה ממש, אלא רק הארת יחידה. נמצא שבחי' שמח בחלקו דגלגלתא קיבלה מקודם יחידה ממש, וכעת מקבלת רק הארת יחידה. ואח"כ נעשה זווג על הבחי"ג שהיא שלימה הן מבחי' המשכה והן מבחי' התלבשות האור, דהיינו יש בה כח מסך על העביות ועל החסרון, וכן יש בה את הכלי הזך שהוא בחי' שמח בחלקו המתאים לחסרון דבחי"ג, ולהלבשת אור החיה.

כג) המלכות דגוף נכללת מן המלכות דראש: המלכות דגוף, שהיא מלכות המסיימת, שעלתה אל המלכות דראש עם כל הרשימות דגוף כנ"ל, נכללת מן הכח של המלכות המזדווגת לעשות זווג דהכאה.

ומבחי' עבודת ה' אפשר לומר שכל מצב של אחורים מכין למצב של הפנים, וכל גלות מכינה גאולה. דהיינו האדם שהיה במעמד רוחני מסוים, ונפל ממעמדו, והוכרח להפסיק לקבל (הזדככות המסך), א"כ נמצא כביכול במצב של גלות וריקנות ויסורים. מה תקנתו? להתחבר למי שעליון ממנו (עליית המלכות דגוף למלכות דראש), בדומה לעובר שמתבטל לאמו. ומקבל מן העליון כוחות ומושכלות לפתוח דף חדש (המלכות דגוף מקבלת כוחות לעשות זווג דהכאה ולהמשיך האור מחדש), ולהתחיל שוב את עבודתו מחדש. והפעם יותר בקטנות (כי בחי"ג לעומת הבחי"ד היא בחינה קטנה יותר, הממשיכה אור קטן יותר). כי האדם צריך להתרגל לעבוד בקטנות.

ואפשר עוד לומר – רק כאשר אדם מגיע לבחי' האפס המוחלט, אז יכול לצמוח ממנו משהו, בדומה לזרע שרק בזמן שנירקב לגמרי ולא נשאר ממנו כלום, אז מתחיל תהליך חדש של צמיחה. כך גם כאן, רק בזמן שהמלכות מפסיקה לקבל לגמרי, אז כאשר מגיעה לאפס המוחלט, יכולה לקבל מן העליון כח לעשות זווג דהכאה בעצמה, ויכולה להתחיל בצמיחה חדשה.

כד) ירידת המלכות דגוף לחזה: לאחר גמר הזווג דהכאה מתעוררות הרשימות הכלולות במלכות דגוף ורוצות לקבל, וזה גורם לירידת המלכות דגוף מן הראש לחזה.

מבחינת עבודת ה', מכיון שהאדם נמשך להרגיש את מציאות ה' שהיא בחי' האו"מ, ודוחה את דרך האמונה, שהיא עבודת המסך, ממילא מסתלק ממנו כל מה שרכש בבחי' או"פ.

יט) עליות המלכות דגוף לראש: הפסקת הקבלה מובילה להשתוות הצורה בין המלכות דגוף למלכות דראש, והתאחדותן.

כ) רשימו דהתלבשות ורשימו דעביות: כל אור שמאיר ברוחניות משאיר רושם לאחר הסתלקותו, לכן כאשר המלכות דגוף עולה אל המלכות דראש יש להבחין בה ב' סוגי רשימות: א) רשימה דהתלבשות, היינו רשימה ממה שהאור העליון דגלגלתא היה מלוכב בכלים, וברשימה זו יש רק רושם מן האור, אבל אין בה כח המשכה ומסך ועביות, מטעם שהאו"מ ביטל את כח המסך דבחי"ד. ורשימה זו מכונה זכר מטעם שהיא זכה ואין בה כח המשכה. וכן רשימה זו מכונה בשם תגיין. ב) רשימה דעביות דבחי"ג, והיא רשימה עתידית, ממה שכן אפשר להשתמש בעתיד, דהאו"מ עדיין לא ביטל את כח המסך של הרשימה הזו, ולפיכך כוללת גם כח התלבשות וגם כח המשכה. ורשימה זו נקראת נקבה מטעם שכוללת עביות והמשכה. וכן רשימה זו נקראת בשם אותיות.

מבחינת עבודת ה', לאחר כל מצב רוחני נשארות בנפש האדם רשימות, היינו מסקנות מן המצב הרוחני שעבר. והמסקנות הללו כוללות הארה ממה שזכה, ומה מתכוון להשתמש בעתיד. ויש הפרש בין הסדר דממעלה למטה לסדר דממטה למעלה, כי ממעלה למטה הרשימות מן המדרגה הקודמת דוחפות אותו להמשיך מדרגה קטנה יותר, מטעם הביטוש דאו"מ שביטל את מסכו. אבל בסדר של ממטה למעלה הוא הפוך, כי לכל תחתון יש התלבשות של המלכות דעליון, כי המלכות דעליון נעשית כתר לתחתון, ומן הרשימות שיש בה משיג חסרון לעלות למדרגה הבאה. ומצד עבודת ההכנה, צריך לומר שבזמן שאדם נכשל באיזו תאוה יש לו רשימות מן הכשלון הזה, ועל סמך הרשימות הוא מכלכל צעדיו בזהירות בעתיד.

וענין רשימו דהתלבשות ורשימו דעביות הנשארות במסך לאחר ההזדככות הן ב' הפכים, כי הרשימו מהתלבשות האור היא זכה מאד, והיא בחי' כלי שכולו השפעה ושמח בחלקו, משא"כ הרשימו דעביות היא רשימה העבה ביותר, בעלת החסרון הגדול ביותר. והעביות נבחן לתפילה מעומקא דליבא שהיא חסרון גמור, וההתלבשות נבחנת למקום השראת השכינה כתוצאה מן החסרון הנ"ל, דאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה. נמצא בכדי שתהיה השראת השכינה, צריך האדם לב' ההפכים הללו.

כא) הזווג דזכר: המלכות דראש עושה בתחילה זווג דהכאה על הרשימה דר' דהתלבשות, בשיתוף וסיוע של מסך ואו"ח של הנקבה שהיא בחי"ג דעביות, מטעם שאין לרשימו דהתלבשות כח לעשות זווג בעצמה. מזווג זה אין התפשטות לגוף.

כב) הזווג דנקבה: המלכות דראש עושה זווג דהכאה על בחי"ג דעביות, ומכיון שהיא רשימה השלימה הן מכח המשכה והן מכח הלבשה, לכן יש התפשטות לגוף מזווג זה. והנה הזכר, דהיינו הארה מן הזווג על ההתלבשות נכלל אף הוא בזווג זה, וע"כ הארה ממנו נמשכת לגוף אגב התפשטות הנקבה לגוף.

מבחינת עבודת ה', הרשימו דהתלבשות היא בחי' שמח בחלקו, מפני שהיא רשימה ממה שהאור התלבש בכלי, והאור

בכלים שלו. ובו גם כן מערכת של "מטי ולא מטי", אלא שאצלו שלא כמו בע"ב, היא קבועה ואינה נפסקת.

ה) הטעמים דס"ג מסתיימים על הטבור דגלגלתא: יש לציין שהטעמים דס"ג ג"כ מסתיימים על הטבור דגלגלתא מאותה סיבה שמסתיים שם פרצוף ע"ב, כי גם בהם יש שימוש בכלים דקבלה של הג' דהתלבשות. אבל הטעמים דס"ג כן מתפשטים למטה מטבור דע"ב, מטעם שמצד הג' דהתלבשות יש בהם כח עיכוב על בחי"ג, ומצד הבחי"ב דעביות אין חשש של יציאה מחוץ לקדושה, מטעם שהבחי"ב היא כלי דהשפעה, ולא תרצה לשמש בכלים דקבלה דע"ב. ובאמת לגבי אי ההתפשטות למטה מטבור דגלגלתא, אין זה מטעם הבחי"ב, אלא מטעם הבחי"ג דהתלבשות כנ"ל.

א) הנקודות דס"ג יורדות למטה מטבור דגלגלתא: לאחר הזדככות הטעמים דס"ג כתוצאה מן הביטוש, נשאר הנקודות דס"ג בבחי" חסדים בלבד, כי הג' דהתלבשות של הטעמים כבר אינה, וממילא יורדות הנקודות דס"ג למטה מטבור דא"ק בכדי למלאות את כליו הריקנים, דכיון שעוסקות רק בהשפעה אינן חוששות מפני כלי הקבלה הגדולים שלו.

ומבחינת עבודת ה': אדם בעל רצונות דקבלה צריך להזהר מלבוא בסביבה שמקבלת, דוגמת ע"ב וטעמים דס"ג שאינם מתפשטים לכלים דקבלה שלמטה מטבור דגלגלתא. אבל אדם שיש לו רצונות דהשפעה, הוא חסין מפני השפעות זרות של קבלה.

ב) הנקודות דס"ג מתחלקות לפרצוף שלם: התפצלות הנקודות דס"ג לפרצוף שלם חב"ד חג"ת נה"ם למטה מטבור, וסיבת הדבר - מכיון שכל קומה שפועלת פעולה מיוחדת, מתחלקת בעצמה בערך פעולתה החדשה לע"ס חדשות, אשר יש בהן ראש תוך סוף. דהיינו, כל פעולה מיוחדת יש בה הבחנות פרטיות חדשות.

ג) הלמטה מטבור דגלגלתא מתחלק לג' שלישים: גם הע"ס שלמטה מטבור דגלגלתא מתחלקות, עקב התחלקות הנקודות דס"ג, לג' חלקים המכונים - ש"ע דנה"י ש"א דנה"י וש"ת דנה"י, שהרי הנקודות דס"ג הן הממלאות את הלמטה מטבור דא"ק. וליתר דיוק: מכיון שהלמטה מטבור דא"ק צריך להשפיע לנקודות דס"ג, ממילא מתמלא באור שצריך להשפיע להן, ומתחלק בדיוק ע"פ חלוקתם. ועוד צ"ל שמתחלק כיון שתכונותיו משתנות כפי שנבאר לקמן.

ד) הנקודות דס"ג נכללות מן הנה"י דא"ק: הנקודות דס"ג מתערבות ונכללות מתכונות הנה"י דא"ק.

ה) חב"ד חג"ת דנקודות דס"ג מעבירים תכונות השפעה לש"ע וש"א דנה"י דא"ק: הש"ע וש"א של הנקודות דס"ג הקרויים חב"ד חג"ת, שהם בעלי תכונות ג"ר דבינה, מעבירים את אורם ותכונת ההשפעה שלהם לש"ע וש"א דנה"י דגלגלתא, ועי"כ משתנה לחלוטין הגדרת המקום הנ"ל, וכבר מוגדר כלמעלה מטבור. נמצא שבשלישים הללו ההשפעה היא מן הנקודות דס"ג אל הנה"י דגלגלתא. אבל אין השלישים הללו דנקודות דס"ג מעונינים לשמש בתכונות הא"ק, למרות שנכללו מהן (כנ"ל סעיף ל"ד).

ומבחינת עבודת ה' אפשר לומר שתמיד לאחר ההתבטלות לעליון יש בחינה של לידה, דהיינו שהתחתון מפסיק את ביטולו לעליון ורוצה שוב לקבל בכלים שלו, ואז ממילא נפרד מן העליון וחוזר לבחינתו עצמו. וזה מצויר בין רב לתלמיד, או בין האדם לבורא. שבמצב ראשון האדם מכניע את עצמו לבורא, ומחליט שיקבל איזו מציאות שיתן לו הבורא. אבל כאשר מתגלה האור העליון ואפשר לקבלו, אז מקבל התחתון את האור, וזה מגדיל את ישותו ואת עצמיותו, ונבחן לבחי' לידה.

כה) ע"ב הפנימי: התפשטות האור כתוצאה מן הזווג דהכאה בראש דגלגלתא על בחי"ג אל תוך הכלים הריקים דגלגלתא, התפשטות זו מסתיימת ע"י המלכות שירדה לחזה, שמשמשת בתפקידה הישן בתור מלכות המסיימת. והתפשטות זו נקראת ע"ב הפנימי. וזה מכונה ש"ע"ב ממלא את גלגלתא. דלמעשה העליון ממלא את עצמו עם האור של המדרגה התחתונה, וזאת בכדי להשפיע אח"כ לתחתון.

וזאת ניתן להבין ע"י מאמר חז"ל: "מכל מלמדי השכלתו, ומתלמידי יותר כולם", דהנה האדם צריך להגיע למצב שמחשיב כל אדם זולתו כגבוה ממנו, ולראות עצמו כריקן לעומת זולתו, וממילא יכול ללמוד מכל אחד. וזה נק' שהזולת ממלא את האדם, היינו מכיון שמסוגל ללמוד מכל אחד, נמצא מתמלא על ידי כל אחד. ופעמים רבות אדם גדול דוגמת ראש ישיבה כאשר הוא שומע שאלה של תלמיד צעיר, יכול להרויח ממנה הרבה מאד פריה ורביה בתורה. וגם באדם אחד אפשר ללמוד זאת, דהנה אדם הולך ממצב למצב, והמצב הב' יכול למלא את המצב הא', דהיינו לתת לו הבנה יותר טובה במה שעבר במצב הא'.

כו) ע"ב החיצון: המלכות שבחזה מפעילה את הכח של עשיית הזווג דהכאה שרכשה מן המלכות דראש, ואז ממשיכה את האו"י ע"י עביות דבחי"ג שלה, ומפעילה את כח המסך לגבי האו"י ודוחה אותו, ועי"כ מתגלה האו"ח אשר עולה ממטה למעלה ומלביש על האו"י. וזהו הראש דע"ב החיצון. ואח"כ מתהפכת המלכות אשר בחזה דגלגלתא המתפקדת בבחי' פה דע"ב, מינה ובה לקבל בבחינת גוף, וזהו הגוף דע"ב החיצון.

כז) מו"מ דע"ב: לאחר ש"ע"ב מתפשט למצב של גוף, יש בו סדר מיוחד המכונה "מטי ולא מטי", היינו שפעם האור מתפשט במערכת של חסדים, ופעם במערכת של חכמה. והספירות כגנ"י הן המערכת של החסדים, והספירות חבחתה"מ הן המערכת של החכמה. וגם בו יש את הבחינה של או"פ ואו"מ, וחוזר גם בו ענין הביטוש דאו"מ באו"פ, אשר מזכך את המסך דגוף דע"ב ומעלהו לראש דע"ב. נמצא שחוזרות בע"ב כל הפעולות מפעולה ט"ו ועד פעולה כ"ו. דהיינו שנולד ממנו פרצוף ס"ג.

כח) סיום דע"ב על הטבור דגלגלתא: יש לציין שרגלי פרצוף ע"ב נסתיימו על הטבור דגלגלתא, מטעם ש"ע"ב משמש בכלים דקבלה דבחי"ג, ולכן אם יתפשט למטה מטבור דא"ק ששם כלי הקבלה הגדולים דבחי"ד, לא יוכל לעכב עצמו מלהשתמש בהם, ונמצא שישמש בהם לתועלת עצמו.

כט) פרצוף פ"ג: גם ס"ג מתפשט בדוגמת ע"ב בב' מהדרות - ס"ג הפנימי המאיר בגוף דע"ב, וס"ג החיצון המאיר

ל"ט) האור מסתלק מכל הנקודות דס"ג: עקב הצ"ב מסתלק האור ממקום התנהי"ם דנקודות דס"ג ומוגדר כע"כ כ"חלל פנוי וריקן מכל אור". אולם מכיון ש"אין מקצת ברוחניות", הסתלק האור גם מן הש"ע והש"א דנקודות דס"ג. כך שלמעשה כל הנקודות דס"ג נטרקו מאורן, אלא שהש"ע והש"א אינם מוגדרים כ"חלל פנוי", מטעם שהגדרה זו מצביעה על חוסר יכולת אבסולוטית לקבל את האור, אולם הש"ע והש"א יכולים לקבל אור, באם יבוא מחדש כשהוא מותאם לשינויים שנעשו, וכל ההסתלקות בהם היתה רק מטעם "אין מקצת ברוחניות" כנ"ל.

ומבחינת עבודת ה' אפשר לומר שבזמן שהאדם חוטא בענין מסוים, מסתלק ממנו אור ה', וכיון שהאדם הוא מכונה אחת, נמצא שאור ה' נסתלק לאו דוקא בזמן שהאדם עוסק באותו ענין מסוים, אלא מכל האדם בכל זמניו. וזהו "אוי לרשע אוי לשכינו", באדם אחד.

מ) ב' סוגי רשימות במסך דנקודות דס"ג שמזדכך: המסך דנקודות דס"ג נכלל מב' סוגי רשימות: א) רשימות ב' דהתלבשות וא' דעביות שנשארו מהזדככות הס"ג. ב) רשימות ד-ג' שנסתפחו אל המסך הזה כתוצאה מהתערבות הבחי"ד דעביות בס"ג, והבחי"ד הזו כוללת את הרשימות ד' דהתלבשות וג' דעביות.

מא) פרצוף השערות שבראש הס"ג: המסך הנ"ל עולה לראש הס"ג עם ב' סוגי רשימותיו. ובתחילה עושה ראש הס"ג ב' זווגים רק על הרשימות דב-א'. זווג ראשון על הב' דהתלבשות, זווג שני על הא' דעביות. אבל יש לזכור שאין מאירות ע"ס בזווגים הללו, אלא רק כלים דהשפעה בלבד, מחמת שהכלים דקבלה מצומצמים. עוד יש לדעת שהזווגים הללו מכונים בשם פרצוף השערות דס"ג, דכמו שהשערות הגשמיות אינן חלק מהגוף, אלא הן צומחות על הגוף, כך כל הזווג הזה אינו נחשב חלק מן הס"ג, כי הס"ג עצמו משמש בע"ס, אלא הוא דבר עודף עליו. ופרצוף השערות הזה מתחלק בעצמו לגו"ע ואח"פ, דהיינו לכלים דהשפעה אשר מכונים שערות הראש, ולכלים דקבלה המכונים שערות הזקן.

מב) נקודים הפנימי המתפשט בתוך הס"ג: כפי שבפרצופים הקודמים לאחר גמר הזווג דהכאה בעליון מתפשט האור בתוך הכלים דעליון, ומסתיים ע"י המסך דגוף דעליון, כך גם כאן לאחר גמר הזווג דהכאה בראש דעליון, המכונה שערות רישא, מתפשט האור בתוך הכלים דגוף דעליון. אלא שיש כאן ג' סוגי גופים: 1) הגוף שנחדש בזווג דשערות המכונה שערות דיקנא. 2) הגוף דס"ג שמטבור ולמעלה. 3) הגוף דס"ג שמטבור ולמטה. ובכל ג' הגופים הללו התפשט האור מן הזווג בראש הס"ג.

קטנות דנקודים

מג) ראש הא' דנקודים: המסך דגוף דס"ג ירד לטבור דס"ג, לאחר גמר הזווג דהכאה בראש, ושם עשה זווג דהכאה בעצמו על ב' דהתלבשות וא' דעביות, והוליד ממטה למעלה את הראש הא' דנקודים המכונה ישסו"ת. ומכיון שהישסו"ת נחשב הראש הראשון של התחתון אשר מתנהל ע"פ צ"ב, ויש כלל "כל צמצום פועל רק ממנו ולמטה", ע"כ נבחן שהצמצום שבישסו"ת

ל"ו) ש"ת דנקודות דס"ג נכלל מן הנהי" דא"ק: הש"ת דנקודות דס"ג שתכונתו ז"ת דבינה, דהיינו שנצרך להמשכת חכמה עבור הזו"ן, נכלל מן הש"ת דנהי" דגלגלתא. והנה הנהי" דגלגלתא כולל ב' ענינים: א) עצם העביות שלמטה מטבור דגלגלתא היא בחי"ד דעביות, שבה א"א להשתמש. ב) לאחר שנסתלק אור הסוף דגלגלתא, כזכור האירו שם חסדים בהאר"ת חכמה, נשארו מאור זה רשימות המכונות - ד' דהתלבשות, שהיא רשימה מן האור שהאיר שם, וג' דעביות שהיא רשימה ומסקנה מבחינת העביות שבה צריך להשתמש בעתיד. וברשימות הללו בתנאים מסוימים אפשר להשתמש. והנה הש"ת דנקודות דס"ג המכונה בקיצור תנהי"ם דנקודות דס"ג נכלל מב' הגורמים הנ"ל. נמצא שבשליש התחתון ההשפעה היא מן הנהי" דגלגלתא אל הנקודות דס"ג.

ובתחילה לא בא לידי ביטוי הגורם הב', אלא רק הגורם הא' בלבד שהוא הבחי"ד דעביות, שעליה היה מסך רק לגלגלתא, לומר שאינו רוצה להשתמש בה, אבל לנקודות דס"ג שכל המסך שלהן הוא רק מסך דבחי"ב, ברור שאינן יכולות להתגבר על הבחי"ד הזו, ולכן רוצים התנהי"ם דנקודות דס"ג לקבל את אור הרשימות ד-ג' אשר בכלים דגלגלתא, למרות שהם נשלטים בהווה ע"י הבחי"ד דעביות. פירושו של דבר - שהנקודות דס"ג משיגות - אלו אורות גדולים של התגלות אלוקות ניתן להמשיך ע"י הרשימות ד-ג', לו היה ניתן לקבל אור ע"פ הרשימות הללו, והן חושקות באורות אלו, למרות שזה מוכרח להיות לתועלת עצמן.

ל"ז) הצמצום ב': בפעולה זו נקבע הצמצום ב', שמשמעותו שהבחי"ד שהיא בחי' מקבל עמ"נ לקבל שולטת על הכלים דקבלה של הפרצוף, והכלים דקבלה מכונים לפעמים תנהי"ם, לפעמים בינה וזו"ן, לפעמים אח"פ. ומשמעות השליטה הזו - שאין בחירה לקבל בכלים אלו עמ"נ להשפיע, אלא הם רוצים לקבל עמ"נ לקבל. ומכאן נסדר ענין זה בכל העולמות, מכיון שהם תולדות הנקודות דס"ג. **ומכאן נובע שאין לאדם בחירה בזמן שמקבל הנאה ותענוג לכוון לשם שמים, וכל המלחמה לכוון לשם שמים היא בזמן שהאדם נותן.**

ל"ח) מקום הנקודות דס"ג מתחלק לד' חלוקות: עקב הצמצום התחלק מקום הנקודות דס"ג לד' חלוקות לפי ערך הרגשתן את הצמצום: א) מקום אצילות שהוא בש"ע וש"א דנקודות דס"ג, שהוא מקום הראוי להתפשטות האור העליון בעתיד. ב) מקום בריאה שהוא בב' שלישי ת"ת דנקודות דס"ג. ג) מקום היצירה שהוא בנהי" דנקודות דס"ג. ד) מקום העשיה שהוא במלכות דנקודות דס"ג. וג' העולמות המתפשטים שם אח"כ אינם ראויים לקבל את האור במקוריותו, אלא רק הארה מן האור, מטעם שנמצאים כבר למטה ממקום הצמצום, אלא שע"י תיקונים מסוימים יכולים לקבל לכל הפחות הארה.

ומבחינת עבודת ה' החלוקה היא כך ממטה למעלה: א) עולם העשיה הוא מקום הסתרת ה', ועבודתו עבודת האמונה. ב) עולם היצירה הו"ס פקיעת עינים בתורה, ושם הוא בחי' תשובה מיראה, וכן בחינת אהבה התלויה בדבר. ג) עולם הבריאה הוא בחי' אהבת ה' שאינה תלויה בדבר. ד) עולם האצילות הוא בחי' השגת השגחת ה' בבחי' הטוב והמטיב על כל הבריאה כולה.

(ג) אח"פ דכתר משפיעים גדלות לאו"א: כיון שבזמן הקטנות אח"פ דכתר היו במקום גו"ע דאו"א, ע"כ כאשר האח"פ דכתר עולים אל מדרגתם, עולים עימם גם גו"ע דאו"א, ומקבלים גדלות ע"י האח"פ דכתר. וליתר דיוק הגו"ע דאח"פ הללו משלימים לכתר, והאח"פ דאח"פ הללו משלימים לאו"א.

(גא) פב"א דנקודים: הגדלות הנ"ל מתפשטת באבא, אבל אמא אינה רוצה לקבלה, מטעם תיקון "כי חפץ חסד" שיש לה. במילים אחרות: הגדלות מתפשט בט"ר המכונות אבא, אבל המלכות שהיא אמא אינה רוצה לעשות זווג דהכאה, להמשיך את האור הזה בגוף, מטעם הנ"ל. ומצב זה מכונה "פנים באחור", היינו החכמה המכונה פנים מאירה באבא, אבל אמא נשארת באחורים לחכמה, דהיינו בחסדים.

(גב) מפב"א יש תוספת לז"ת דנקודים: ממצב זה מתפשט אור הרוח לז"ת דנקודים.

(גג) הארה לשלישים תחתונים דנה"י דא"ק: או"א מאירים הארה מתוך הפב"א שלהם אל הש"ע דיסוד דס"ג שעליו מלבישים, הארה זו עוברת דרך היסוד דס"ג אל היסוד דא"ק, ומשם יורדת לשלישים התחתונים דנה"י דא"ק ומעוררת בהם חסרון. מטרת הדבר: גרימת חסרון באמא, בכדי שתוכל להמשיך חכמה לגוף, וע"כ יתמלאו השלישים תחתונים דנה"י דא"ק.

(גד) פב"פ דנקודים: החסרון דנה"י דא"ק עולה באותה הדרך שבה עברה ההארה, ומגיע מן היסוד דס"ג אל או"א. כאשר חסרון זה מגיע לאו"א, מפנה אמא את פניה לאבא, ומזדווגת עמו, ומקבלת החכמה דיליה, בכדי להשפיע לגוף. וסיבת הדבר, כי רק בזמן שעולה חסרון מן הבנים, האמא מוכנה לשנות את טבעה, ולקבל חכמה עבורם. וגדלות זו מכונה שורוק, מטעם שהיא מתפשטת לגוף, היות ואו"א הם בחי' העביות דנקודים אשר מתפשטת לגוף. יש לזכור אשר ענין שורוק הוא נקודה בתוך האותיות, וכיון שהנקודה מרמזת על האור, והאותיות הם הכלים דגוף, לכן מצב הגדלות שבו אור החכמה מתפשט לגוף מכונה בשם שורוק. (נקודת החיריק אינה מתגלה כלל בנקודים, אלא רק באצילות, מטעם שאז מעלים את הכלים דבי"ע למקום אצילות, וממילא נמצא אור הע"ב המעלה מתגלה מנקודת הפרסא ופועל להעלות את הכלים למעלה מן הפרסא, ונמצא שהוא בגדר חיריק, היינו נקודה שמתחת לאותיות).

שבירת הכלים

(גה) מלך הדעת: מכיון שהה"ת ירדה מעינים לפה, ואמא מפנה פניה לאבא לקבל את אור הגדלות, ע"כ מזדווגת עמו על הרשימות דגדלות שהן ד' להתלבשות וג' דעביות, ונמצאת הקומה שיוצאת היא קומת יחידה בקירוב, וזווג זה מכונה "הסתכלות עינין דאו"א זב"ז". וממנו מתפשטת בחי' המלך הראשון שמלך בנקודים המכונה מלך הדעת. ומה שנקרא בשם זה הוא - כי כל יציאתו היתה ע"י פעולת הדעת שחיברה את אבא ואמא.

(גו) שבירת מלך הדעת: והנה מלך הדעת נתפשט למטה מן הפרסא, למקום מקבל עמ"נ לקבל, ונשבר ומת, והכלים שלו נפלו למקום דעת דבי"ע. הראש שלו לדעת דבריאה, התוך שלו לדעת דיצירה, והסוף שלו לדעת דעשיה. הרשימה של מלך

שולט רק על אלו שלמטה מן היסודות, ולא עליו עצמו, ולכן עדיין נחשב לעקודים, וראשו נמצא מן הטבור הכללי דס"ג ועד החזה דס"ג.

(מד) ראש הב' דנקודים: המסך דיסודות שעומד בטבור יורד למקום ש"ת דת"ת דס"ג, ושם מוליד ממטה למעלה את הראש הב' דנקודים המכונה כתר, שכבר נשלט ע"י הצ"ב, דהיינו שבזווג דהכאה שלו יש רק גו"ע, היוצאים על ב' דהתלבשות. והוא ראש הזכר דנקודים הנכלל מן הנקבה. ומלביש על הבינה דיסודות.

(מה) ראש הג' דנקודים: המסך דכתר יורד למקום ש"ע דנה"י דס"ג, ושם מוליד ממטה למעלה את הראש הג' דנקודים המכונה או"א, היוצאים על א' דעביות, והם ראש הנקבה דנקודים, ומלבישים על הזו"ן דיסודות, ועל האח"פ דכתר.

(מו) אב"א דנקודים: או"א נכללים מן הב' דהתלבשות דכתר, דכיון שראש הזכר יוצא בסיוע המסך והעביות דנקבה, ע"כ נכללת הנקבה מהארת הזכר. וענין זה משמעותי הוא בנקודים, מפני שעל הב' דהתלבשות הוזה מתגלה בחי' "כי חפץ חסד", שהוא בחי' "שמח בחלקו", וזה נתן להם חסינות מפני שבירת הכלים שארעה בזמן הגדלות. והנה זווג זה דאו"א על א' דעביות בהתכללות הב' דהתלבשות מכונה "אחור באחור", כי לאבא אין חכמה, ונמצא במצב של חסדים המכונה אחור, ואמא לא רוצה לקבל חכמה, ולכן נבחנת ג"כ לאחור.

(מז) הארה מועמט בז"ת דנקודים: לאחר זווג או"א על א' דעביות, נתפשט הגוף דנקודים ממעלה למטה, ומכונה ז"ת דנקודים. ומכיון שכח המסך דבחי"א הוא קטן, לכן אין התפשטות גמורה בגוף בשלב זה, ולכן מתפשט בהם רק אור הנפש, המכונה "הארת כלים" או "הארה מועמט".

גדלות דנקודים

(מח) הרשימות ד-ג' עולות לראש הס"ג: אח"כ מתעוררות הרשימות דד-ג' הכלולות בראש הנקודים, ועולות למ"ן אל הראש דס"ג, ושם בראש הס"ג ג"כ יש רשימות ד-ג' דוגמתן, עוד מעליית הנקודות דס"ג שמה. והנה תכלית עליית המ"ן הזו היא לגרום לחסרון בס"ג, שתכונתו תכונת הבינה, עד כדי כך שיוכרח להזדווג עם ע"ב פב"פ, עמ"נ להמשיך חכמה לצורך הרשימות הללו.

מבחינת עבודת ה' אפשר לומר - שהעליון יכול ללכת בדרך החסדים והאמונה, אבל התחתון נצרך לידיעה, ולכן מקשה קושיות ודורש המשכת חכמה, וע"כ העליון נצרך להמשיך חכמה עבור התחתון, הגם שזו אינה תכונתו.

(מט) גדלות בראש הכתר: האור דע"ב ס"ג מתפשט אל הראש דנקודים, ומאיר דרך ש"ת דת"ת דס"ג אל הכתר, וזה מכונה "הארה דרך הטבור", ומבטל שם את הצ"ב בראש הכתר (בראש היסודות אינו מבטל את הצ"ב, מטעם שהיסודות כלל לא נשלט ע"י הצ"ב). והה"ת יורדת מנ"ע דכתר לפה דכתר, והאח"פ שלו שבים לראש, ונעשית שם גדלות המאירה על ד' דהתלבשות. והנה הגדלות בכתר מכונה בשם חולם, שהוא נקודה מעל האותיות, וזה מורה על כך שהאור המשול לנקודה אינו מתפשט לגוף, מטעם שהכתר הוא בחי' התלבשות.

פג) שבירת מלך היסוד: אח"כ עושים ישסו"ת זווג על בחי"א, וממנו מתפשט מלך היסוד, שנמשך לבי"ע ונשבר ומת. הכלים דמלך זה נפלו למקום גבורה דבי"ע. ואז הרשימה דמלך היסוד מתלבשת בקו האמצעי דחג"ת החדשים. הכלים דאחורים דראש היסוד למלך היסוד ירדו מהראש לגוף, ומתפקדים במקום בחי' היסוד.

פד) שבירת מלך המלכות: אח"כ עושים ישסו"ת זווג על בחי"ש דעביות, וממנו מתפשט מלך המלכות, שנמשך לבי"ע ונשבר ומת. הכלים דמלך זה נפלו למקום חסד דבי"ע. ואז הרשימה דמלך המלכות מתלבשת בקו האמצעי דחג"ת החדשים. הכלים דאחורים דראש היסוד למלך המלכות ירדו מהראש לגוף, ומתפקדים במקום בחי' המלכות. ובזה נגמרו מלכי תנהי"ם לצאת.

פה) ירידת רשימות דמלכי תנהי"ם למקומן: אח"כ יצא פרצוף שלישי, שיש לו ערך של מ"ה, המכונה ראש הדעת, ועביותו ב-א', ותיקן בתיקון קוים את האחורים של היסודות שירדו מן הראש לגוף, ואז כל הרשימות דמלכי תנהי"ם יורדות מן הדחג"ת החדשים אל האחורים דישסו"ת המתפקדים בתור תנהי"ם חדשים, ובזה באו הרשימות למקומן.

פו) אחר השבירה חזר צ"ב למקומו: ובזה נתבטלה הגדלות דנקודים לגמרי, וחזר צ"ב למקומו, וחזרו כל הראשים לקטנות. ונפסק אור דתיקון קוים שהאיר מכל ראש לאחורים שלו שבגוף.

עולם האצילות

פז) המסך דנקודים עולה לראש הס"ג: המסך דנקודים נודרך ועלה לראש הנקודים, אבל כיון שראש הנקודים בקטנות, וקטן אינו מוליד, ע"כ עולה עוד המסך הזה כלול מכל הרשימות, אל הראש דס"ג, ושם העיבור של עולם האצילות.

פח) העיבור דעתיק: בתחילה יוצאת קומת העיבור דעתיק בראש הס"ג, ויוצאת על א' דהתלבשות ושורש דעביות. ומבחינת תיקון קוים מכונה זה - אשר אור החג"ת, שהוא אור הרוח דהתלבשות, מאיר בתוך הכלים של הנהי"ם, דהיינו כלים דעביות דשורש.

פט) קומת רוח דעתיק: עתיק נולד למקומו, ומקבל שם בחי' יניקה, שהיא מוחין דבחי"א, שהם מוחין לתיקון הכלים, ואז קונה כלים גם לחג"ת. וביניקה זו יש להבחין ב' חלקים: א) בנין הכלים דגו"ע אשר נמשך ע"י נ"ר דרוח. ב) בנין הכלים דאח"פ אשר נמשך ע"י ג"ר דרוח.

ע) גדלות דעתיק בעיבור ב': עתיק עולה שוב לראש הס"ג לעיבור ב' דגדלות. ואז נמשכת לו גדלות דקומת כתר ע"י האח"פ שלו. וכיון שגו"ע דקומת חכמה דבוקים באח"פ דקומת כתר, ע"כ מתגלה שם גם אור דקטנות עבור הגו"ע דקומת חכמה, שהם גו"ע דא"א.

עא) פב"א דעתיק במקומו: עתיק יורד למקומו הקבוע, ומזדווג בעצמו על הגדלות דקומת כתר, אבל זוהי רק בחי' פב"א. היינו שהגדלות מתפשטת בט"ר שלו, אבל אמא שהיא מלכות דראש דוחה את הגדלות, כי רוצה להשאר בחסדים.

הדעת ירדה במקום המלכות דאצילות, שהוא המקום התחתון ביותר באצילות, בכדי להיות קרובה לכלים שלה, ולהאיר להם. הכלים דאחורים דראש דאו"א המתיחסים לקומת הכתר ירדו מהראש לגוף, ומתפקדים במקום בחי' הדעת.

נז) שבירת מלך החסד: אח"כ עושים או"א זווג על בחי"ג המכונה "גופא דאבא", וממנו מתפשט מלך החסד, שנמשך לבי"ע ונשבר ומת. ואז הרשימה דמלך החסד יורדת למקום היסוד דאצילות, בכדי להאיר משם למלך שלה. הכלים דאחורים דראש דאו"א המתיחסים למלך החסד ירדו מהראש לגוף, ומתפקדים במקום בחי' החסד.

נח) שבירת מלך הגבורה: אח"כ עושים או"א זווג על בחי"ב המכונה "גופא דאמא", וממנו מתפשט מלך הגבורה, שנמשך לבי"ע ונשבר ומת. ואז הרשימה דמלך הגבורה יורדת למקום נ"ה דאצילות, בכדי להאיר משם למלך שלה. הכלים דאחורים דראש דאו"א המתיחסים למלך הגבורה ירדו מהראש לגוף, ומתפקדים במקום בחי' הגבורה.

נט) ירידת מלך ש"ע דת"ת: אח"כ עושים או"א זווג על בחי"א המכונה "יסודות דאו"א", וממנו מתפשט מלך ש"ע דת"ת, שיוורד למקום ב' שלישי ת"ת. והרשימה דמלך ש"ע דת"ת נשארת במקומה, ומשם מאירה לכלי שלה. הכלים דאחורים דראש דאו"א המתיחסים למלך ש"ע דת"ת ירדו מהראש לגוף, ומתפקדים במקום בחי' ש"ע דת"ת. ובזה נגמר סדר ההזדככות של מלכי דחג"ת שיצאו מאו"א, שיש להם ערך של פרצוף ע"ב, משום שבחינתם העליונה היא ד-ג' בדומה לע"ב.

ס) נפילת מלכי דחג"ת לנהי"ם דבי"ע: כשנגמרו ליפול אחורים דאו"א ונסתדרו בתור דחג"ת חדשים המתוקנים בתיקון קוים, ע"י שמקבלים מן הגו"ע שלהם, אז עלו כל הרשימות ממקום תנהי"ם דאצילות ונתלבשו במקום דחג"ת החדשים. וכיון שהרשימות נתרחקו מהכלים, ע"כ נפלו הכלים למקום יותר נמוך ממה שהיו עד כעת, כי עד כעת היו במקום כחב"ד דבי"ע, ומכאן ואילך נפלו למקום נהי"ם דבי"ע.

סא) שבירת מלך הת"ת: אח"כ יצא הפרצוף השני המכונה פרצוף ישסו"ת, שיש לו ערך דס"ג, משום שיצא על ג-ב' בדומה לס"ג, אשר הוליד עוד ארבעה מלכים המכונים מלכי תנהי"ם. יל"ד שראש זה מלביש על הדחג"ת החדשים ומוסיף בהם תיקון קוים. ובתחילה נעשה על זווג על ג-ב' וממנו נתפשט מלך ב"ש ת"ת, ונמשך לבי"ע ונשבר ומת. והרשימה שלו נתלבשה בדחג"ת בקו האמצעי. ואז נפלו מלך בש"ת עם הש"ע דת"ת למקום הכתר דבי"ע. הכלים דאחורים דראש היסודות המתיחסים למלך הת"ת ירדו מהראש לגוף, ומתפקדים במקום ת"ת.

סב) שבירת מלכי נו"ה: אח"כ עושים ישסו"ת זווג על בחי"ב, וממנו מתפשט מלך נו"ה, שנמשך לבי"ע ונשבר ומת. והכלים דמלך זה נפלו למקום ת"ת דבי"ע. ואז הרשימה דמלך נו"ה מתלבשת במקום הכלי דגבורה החדש. הכלים דאחורים דראש דישסו"ת המתיחסים למלך נו"ה ירדו מהראש לגוף, ומתפקדים במקום בחי' נו"ה.

פא) גדלות דכלים דז"א: ז"א עולה לעיבור ב' לצורך גדלות דכלים שלו, היינו להשגת אח"פ דכלים. וזה נעשה מב' שנים עד ט' שנים. וזה מכונה מוחין דו"ק. ואז עולים גם גו"ע של הנקבה עם האח"פ שלו. או"א מזדווגים לצורך הגדלות דז"א ולצורך הקטנות דנוקבא.

פב) גדלות דאורות דנשמה דז"א: ז"א עולה שוב לצורך הגדלות שלו, דהיינו למילוי אח"פ דכלים, וזהו מט' שנים ועד כ' שנים בכללות. יל"ד שעליה זו נחשבת לעליה הראשונה דז"א להשגת מוחין דנשמה. ובזמן זה עולים כל פרצופי אצילות להשגת מוחין דנשמה שלהם: עתיק לראש הס"ג, א"א לראש דעתיק, או"א לראש דא"א, ישסו"ת למקום או"א, וז"א למקום ישסו"ת.

פג) לידת הנוקבא: ז"א מקבל גדלותו לאחר שנולד מן העיבור ב', ובזמן שנשלמים לו נה"י דכלים מתחילה הנוקבא להבנות מן הנה"י הללו בעשר ספירותיה, כאשר בכל ספירה שלה יש גו"ע עם אורות דחסדים. ואז מצב הזו"ן מוגדר כאב"א.

פד) גדלות דכלים דנוקבא: הנוקבא מקבלת אח"פ דכלים בכל ספירה וספירה שלה, ועדיין נבחן מצב הזו"ן לאב"א.

פה) גדלות דחיה לז"א, ונשמה לנוקבא: הז"א עולה למקום אבא דאצילות שהוא מקום או"א עלאין, ושם מקבל מוחין דחיה, בתחילה בחי' כלים, ואח"כ אורות. בעת הזאת הנוקבא עולה למקום אמא דאצילות, שהוא מקום ישסו"ת, ואז מקבלת מוחין דנשמה.

פו) לידת עולמות ביי"ע ונשמת אדה"ר. המלכות מולידה את עולמות ביי"ע, ואת נשמת אדה"ר, ממצבה זה שבמקום אמא, ביום שישי דז' ימי בראשית. עולם הבריאה, שהוא גם בחי' ראשו דאדה"ר, נמצא במקום הז"א. ד"ר דיצירה, שהן בחי' גרונו של אדה"ר, במקום המלכות דאצילות. ו"ת דיצירה, שהן גופו של אדה"ר עד החזה, במקום ו"ר דבריאה. ד"ר דעשיה, שהן בחי' גופו של אדה"ר מחזה ולמטה, במקום ד"ת דבריאה. ו"ת דעשיה, שהן בחי' רגלין דאדה"ר, במקום ו"ר דיצירה. ונשאר מקום י"ד ספירות דד"ת דיצירה וע"ס דעשיה פנויות מקדושה ומדור לקליפות.

פז) עלית העולמות ונשמת אדה"ר בשעה החמישית ביום השישי: בשעה החמישית ביום השישי עלה הז"א למקום א"א, ומלכות למקום או"א, ועולם הבריאה למקום ישסו"ת, ועולם היצירה למקום הז"א, וד"ר דעשיה למקום הנוקבא, וו"ת דעשיה במקום ו"ר דבריאה. וזהו כמעט מצב העולמות בגמר התיקון, דהנה באמת הז"א צריך לעלות לראש דא"א, כי שם הוא מקום הז"א דנקודים. והמלכות צריכה לעלות למקום או"א, כי שם הוא מקום הנה"י דנקודים, והמלכות היא בחי' נה"י דז"א כידוע. ועולם הבריאה צריך לעמוד במקום ישסו"ת, שהוא בתכונת ז"ת דבינה, כפי תכונת הבריאה. ועולם היצירה צריך לעמוד במקום ז"א, כפי תכונת עולם היצירה. ועולם העשיה שהוא בחי' מלכות צריך לעמוד במקום המלכות דאצילות. נמצא שרק חסרות היו ו"ת דעשיה.

פח) חטאו דאדה"ר: אדה"ר חטא וניסה להמשיך את האורות דאצילות לבי"ע במקומם. והגם שמיד היו צריכים כל

ממילא נשאר גוף דעתיק אז בבחי' ו"ק בלבד. וזה נבחן להשלמת אח"פ דעביות הראש ממין הא'.

עב) עיבור דא"א: עתיק מזדווג על האור דגו"ע דא"א, ואז מתעבר בו א"א בבחי' נה"י דאורות, כנ"ל בעתיק שהתעבר בראש הס"ג.

עג) קומת רוח דא"א: א"א נולד למקומו הקבוע, ושם מתוספת לו בחי"א דעביות שהיא בחי' יניקה, ומשיג אז אור הרוח. נמצא בזמן שיש בעתיק גדלות פב"א יש בא"א קטנות.

עד) גדלות דא"א בעיבור ב': א"א עולה למ"ן לעיבור ב' לעתיק, דהיינו שמבקש מילוי על האח"פ דקומת חכמה דיליה. וגו"ע דקומת בינה קשורים לאח"פ דקומת חכמה. ואז עתיק ממשיך מילוי דגדלות עבור האח"פ דא"א, ולצורך זה צריכים או"א דעתיק להעשות פב"פ. וכן ממשיך מילוי דקטנות לגו"ע דאו"א שהם בקומת בינה.

עה) פב"א דא"א במקומו: א"א יורד למקומו ומזדווג בעצמו להשגת הגדלות שלו. וזה נותר אצלו בקביעות. והוא בחי' פב"א דגדלות דראש דא"א, הנבחן להשלמה דמין הא'. נמצא שבכדי להשפיע לא"א, עתיק צריך להיות בקביעות במצב פב"פ על קומת חכמה, אם כי הוא בפב"א מצד קומתו שלו שהיא קומת כתר.

עו) קטנות דאו"א: א"א ממשיך את אור הקטנות דקומת בינה, ואח"כ נולדים או"א למקומם עם קומת בינה, ומשיגים גם קומת בחי"א שהיא קומת יניקה. ובזה נשלמת קטנותם דאו"א, ואז נמצא א"א בפב"א.

עז) גדלות דאו"א בעיבור ב': או"א עולים למ"ן לעיבור ב' בא"א, להשגת גדלותם דקומת בינה, גם דבוקים באח"פ שלהם הגו"ע דז"א. אז ממשיך א"א גדלות דבינה עבור או"א, ונעשה פב"פ מצד קומת בינה. כמו"כ ממשיך מילוי דקטנות עבור גו"ע דז"א.

עח) פב"א דאו"א במקומם: או"א יורדים למקומם ומזדווגים בעצמם על הגדלות שלהם דקומת בינה פב"א (השלמה דמין הא'). ונמצא א"א צריך להיות בקביעות פב"פ על קומת בינה, ופב"א מצד קומתו דחכמה.

עט) העיבור דז"א: או"א מזדווגים לצורך בחי' העיבור דז"א. ובכאן יש ב' שינויים: א) ג' שותפין באדם: הקב"ה ואביו ואמו, דהיינו שמלבד או"א הנחשבים שורש לז"א, גם א"א נחשב שורש לז"א. והעיבור שלו מקובץ משלושתם יחד. ב) ז"א מקבל את העיבור והיניקה שלו בב' זמנים שונים, אבל פרצופי הג"ר קיבלו את העיבור והיניקה יחד, אלא שהשגת העיבור היא בעליון, והשגת היניקה היא במקומם.

פ) היניקה דז"א: ז"א מקבל את היניקה שלו, ואז נבחן שיש לו חב"ד חג"ת דכלים עם חג"ת נה"י דאורות, וזה נבחן לב' שנים דיניקה, וזהו המצב הקבוע שלו באצילות. מצב זה גם מכונה בשם "אחורים ביתה", היינו דנתקן בחסדים מכוסים בתיקון קוים בכלים דפנים שלו, בכדי שהחסרון דחכמה שבכלים דאחורים לא יהיה מגולה. עד כאן היא הקביעות דאצילות, ומכאן ואילך נחשב כבר למצב העליה דאצילות.

סדר סיבה ומסובב

תמט

צד) יחסית לעולמות א"ק נחשב מצב אבי"ע לו"ק בלבד.
המצב הקבוע של העולמות כולם נחשב לו"ק, מטעם שאור הג"ר דפרצופי הג"ר דאצילות אינו מתפשט לגוף, ובזו"ן דאצילות יש רק ו"ק, ובבי"ע ונר"ן דצדיקים יש חסדים הנפרשים מחכמה.

צה) בירור הא' דנר"ן דצדיקים למוחין דנשמה. לצורך השגת ג"ר צריכים להיות ג' בירורים מצד הנר"ן דצדיקים: הבירור הא' הוא מעביות דבחי"ב, ועל ידה משיגים כל הפרצופים בחינת נשמה.

צו) בירור הב' דנר"ן דצדיקים למוחין דחיה. הבירור הב' הוא מעביות דבחי"ג, ועל ידה משיגים כל הפרצופים בחינת חיה.

צז) בירור הג' דנר"ן דצדיקים למוחין דיחידה. הברור הג' הוא מעביות דבחי"ד, ועל ידה משיגים כל הפרצופים בחינת יחידה. ואז מלבישים כל הפרצופים למקום הלבשתם בגמר התיקון: עתיק לראש דגלגלתא, א"א לראש דע"ב, או"א לראש דס"ג, ישסו"ת לראש הנקודים שהוא מקום ראש דעתיק, ז"א לראש דא"א, מלכות לראש דאו"א, עולם הבריאה לישסו"ת, עולם היצירה לז"א, ועולם העשיה למלכות. ועדיין נחשב כל זה לאח"פ דעליה, מטעם שאין התפשטות לאח"פ האמיתיים שלמטה מפרסא, במקום בי"ע.

העולמות לרדת, אבל מפאת קדושת השבת הוקפא הנזק של חטאו עד מוצ"ש.

פט) בין הערביים דיום השישי: בין הערביים של יום השישי עלו ו"ת דעשיה גם הן למקום המלכות דאצילות, ועמדו אז היצירה והעשיה פב"פ. וזהו מצד אתערותא דלעילא, ללא התחשבות עם חטאו.

צ) ירידת העולמות כתוצאה מן החטא: לאחר השבת ירדו כל המדרגות, והזו"ן דאצילות חזרו לו"ק ונקודה. ועולמות בי"ע איבדו את הנר"ן דאצילות שהיו להם, ואפילו את הנר"ן דבי"ע איבדו, ונשאר רק עם הכתרים דכלים, שבהם אור הנפש בלבד. וזה מכונה ו"ק דבי"ע.

צא) מוחין דנשמה לעולמות בי"ע. בי"ע קיבלו מוחין דנשמה ע"י זווג דהרכנת הראש, דהיינו שאו"א עלאין יורדים למקום ישסו"ת דאצילות, וישסו"ת יורדים למקום זו"ן, והיות שישסו"ת הם בחי"ב, ע"כ מן הירידה הזאת מושפעים מוחין דבחי"ב, שהם מוחין דנשמה, לבי"ע.

צב) מוחין דחיה לעולמות בי"ע. ע"י ירידת ט"ת דפרצוף האחור דנוקבא, לאחר מיעוט הירח, לבי"ע, קיבלו מוחין דחיה.

צג) מוחין דיחידה לעולמות בי"ע. ע"י ירידת ט"ת דכתר דפרצוף האחור דנוקבא, לאחר מיעוט הירח, קיבלו בי"ע מוחין דיחידה.

ת. ו. ש. ל. ב. ע.

ספר

האיילן הקדוש

מפעלות אדמו"ר איש אלוקים קדוש האר"י החי

רבי יהודה לייב הלוי אשלג זצוק"ל

מחבר פירוש "הסולם" לספר הזוהר

וספר "תלמוד עשר הספירות"

המסודר ע"פ קבלת האריז"ל, מתלמידו מהרח"ו ז"ל

בלי עירוב מקבלת חברים.

עם פירוש

אור ברוך

הערות ביאורים וציורים

שנכתבו על הדף

מאת בנו בכורו, ממשיך דרכו

כבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו

רבי ברוך שלום הלוי אשלג זצוק"ל

בעל ה"ברכת שלום"

ציור א'

ביאורים ומראה מקומות

ציור א'

באות א' מצוירים ראש תוך סוף דפרצוף הכתר דא"ק. באות ב' ציור פרצוף ע"ב דא"ק ברת"ס, ואיך הוא מלביש את פרצוף כתר דא"ק, מפה שלו ולמטה. באות ג' ציור פרצוף ס"ג דא"ק ברת"ס, ואיך הוא מלביש על פרצוף ע"ב דא"ק, מפה שלו ולמטה.

ציור א': אות א'

הוא פרצוף הכתר דא"ק, דהיינו הע"ס הראשונות שנתפשטו מא"ס ב"ה לתוך החלל אחר הצמצום, שראשו נוגע בא"ס ב"ה למעלה, וסיום רגליו הוא בנקודה האמצעית המרכזית, שהיא העוה"ז. ויש בו ג' בחי' של ע"ס, שהם ע"ס דראש, וע"ס דתוך, וע"ס דסוף. הע"ס דראש נק' שורשים דע"ס, כי שם ראשית התהוותם, ע"י פגישת הע"ס דאו"י בסוד זוג דהכאה, בהמסך שבהמלכות דראש, המעלה ע"ס דאו"י המלבישות להע"ס דאו"י, הנמשכות שם מהא"ס ב"ה. (כמ"ש בע"ח שמ"ז פ"א ע"ש). והע"ס דאו"י מסודרות ממעלה למטה, והפוכן האו"י שהם מסודרות מטה למעלה. המלכות דע"ס דראש נק' פה.

הע"ס דתוך נק' בפרצופי א"ק בשם עקודים: הן בפרצוף הכתר והן בע"ב והן בס"ג. אכן בפרצוף הכתר לא היה נבדל וניכר עדיין האור העליון ביוד ספירות, וכל ההכר ביניהם היה רק בכחינות רושמים בלבד. (כמ"ש הרב בשער מטי ולא מטי פ"א בע"ח עש"ה). המלכות דע"ס דתוך נק' בשם טבור. הע"ס דסוף הן בחינות הסיום של כל ספירה וספירה מהע"ס עד מלכות, ובספירת המלכות נפסק הפרצוף, וע"כ היא נק' סיום רגלין.

ציור א': אות ב'

הוא פרצוף ע"ב דא"ק, דהיינו התפשטות הב' של ע"ס מא"ס ב"ה לתוך החלל אחר הצמצום, והוא מתחיל מחכמה, וחסר אור הכתר, והוא נאצל ויצא מהמלכות דראש של פרצוף הכתר הנק' פה. ולכן הוא מלביש על פרצוף הכתר מפה שלו ולמטה עד הטבור דפרצוף הכתר.

הע"ס דראש שלו הם כמו הע"ס דראש דפרצוף הכתר דא"ק כנ"ל. מלבד שהוא חסר כתר, וענין יציאת הע"ס האלו מתבאר באורך בע"ח בשער מטי ולא מטי בפ"א ע"ב עש"ה. ועי' בתלמוד ע"ס חלק ה' ששם נתבארו היטב דברי הרב הללו בהרחבה. הע"ס דתוך נעשו כאן בולטות יותר מהע"ס דתוך דפרצוף הכתר, מפני שבו נעשו עשר הכנסות ועשר יציאות בסדר מטי ולא מטי (כמ"ש בע"ח בשער מול"מ עש"ה, ובתע"ס חלק ה'), ובספירת הכתר דע"ס דתוך יש ב' כלים בשם י"ה, וכן בספירת חכמה שלהם, אבל בספירת בינה הי"ה הם רק בכלי אחד. והו' הוא בכלי דיסוד וה"ת בהמלכות. הע"ס דסוף הם כמו בפרצוף הכתר דא"ק, אלא שהסיום רגלין שלו הוא למעלה מטבור דפרצוף הכתר.

ציור א': אות ג'

הוא פרצוף ס"ג דא"ק, דהיינו התפשטות ג' של ע"ס מא"ס ב"ה לתוך החלל אחר הצמצום ברת"ס. והוא נאצל ויצא מן הפה דפרצוף ע"ב דא"ק, והוא מתחיל מבינה, וחסר לו אור הכתר ואור החכמה, והוא מלביש מפה ולמטה דפרצוף ע"ב דא"ק, אבל למטה הוא ארוך יותר ממנו, כי התפשט למטה בשוה עם סיום רגלין של פרצוף כתר דא"ק.

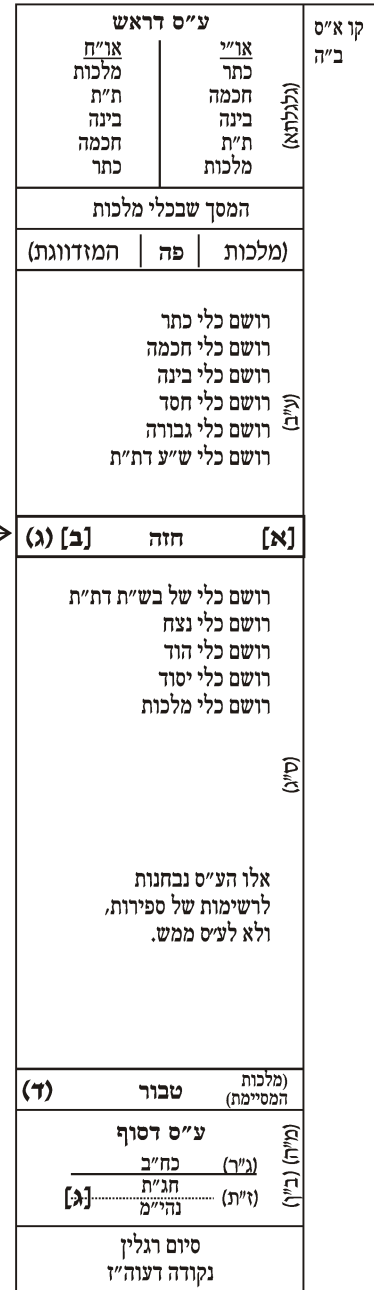
אור ברוך - ציור א'

- [א] מלכות המסיימת על בחי"ג.
- [ב] בחי' זו היא ממה שהטבור נכלל מעביות שממטה למעלה, הנבחנת למלכות המזדווגת. (להבנת דברים אלו, עיין ב"אור שלום" על ה"פתיחה לחכמת הקבלה", אות ל"ט ד"ה "וכיון").
- [ג] צ"ב, פרסא.
- [ד] כאן (הכונה לפרצוף גלגלתא באופן כללי, או למטה מטבור דגלגלתא) נשארו בחי"ד דהתלבשות וג' דעביות.
- [ה] ע"ב במוחין דיליה. (עין בתע"ס, חלק ו' אות א', באו"פ).

ציור א'

א

התפשטות הע"ס הראשונות מא"ס ב"ה לתוך החלל לאחר הצמצום. הנקרא פרצוף הכתר דא"ק, או א"ק הפנימי, (או גלגלתא).

ג' פרצופי א"ק הראשונים הנקראים: כתר ע"ב ס"ג.

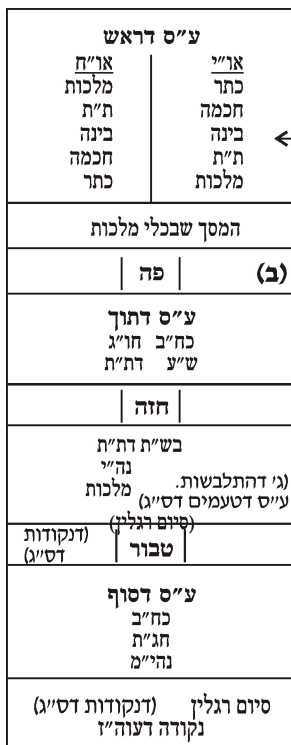
ב

התפשטות הב' דא"ק, הנקרא פרצוף ע"ב דא"ק, (וחכמה).

ג

התפשטות פרצוף ס"ג דא"ק הנקרא בחי"ב דמטי ולא מטי הנוהג בקביעות, (ונק' בינה).

(בחי"ב)

(בחי"ד) [ד]
(חלל פנוי)

יש לשים לב בשרטוט ולהבדיל בין הסוגרים המרובעות לסוגרים העגולות, הסוגרים המרובעות מציינות הערות של האו"ב, המופיעות בעמוד הסמוך, הסוגרים העגולות מציינות סוגי עביות, ונרשמו ע"י רבינו בעה"ס. למשל בחזה יש ג', וזה מציין שהחזה הוא בחי"ג דעביות, ומקביל לו בפה דע"ב בחי"ג, היות והפה דע"ב עושה זווג על בחי"ג. ומה המשמעות של הבחי"ג שבחזה דגלגלתא? תשובה: א) בהתפשטות ע"ב הפנימי שם היתה מלכות המסיימת את ההתפשטות הבחי"ג. ב) הג' הזו היא המשפיעה לג' דעביות שבפה דע"ב. בפה דע"ב יש גם עביות דבחי"ב, מצד הזדככות המסך דע"ב, ועלייתו לפה דראש דע"ב, שאז עושה הפה דראש זווג על הבחי"ב. אח"כ המסך יורד לחזה, ומוליד את הרת"ס דס"ג. ולכן בחזה דע"ב, ובפה דס"ג, שהם בחינות מקבילות, יש סימון של בחי"ב דעביות.

ביאורים ומראה מקומות

ציור ב': אות א'

הוא המצב הפרצוף ס"ג דא"ק בעת צמצום א'. והוא כבר מובא לעיל בציור א' אות ג', אלא שנוסף כאן ההבחן של ב' פרצופין פרטיים שיצאו בו, שהם פרצוף הטעמים מפה עד הטבור, ופרצוף הנקודות מטבור ולמטה. וביאורם תמצא בספר תלמוד ע"ס חלק ו' דף ש"צ אות א' ד"ה וס"ג ע"ש כל ההמשך.

ועד כאן עוד לא היה שום מציאות לג' עלמין ב"ע התחתונים, שהרי גם הס"ג דא"ק היה נמשך עד לנקודה דעוה"ז, ונמצא שעד לנקודה דעוה"ז היתה בחינת אצילות.

ציור ב': אות ב'

הוא מצב ס"ג דא"ק בעת צמצום ב', מטרם שנעשה הזווג בנקבי עינים להאציל הע"ס דנקודים. אשר מסכת ירידת הס"ג למ"ה וב"ן הפנימים דא"ק, קבלה הבינה בחינת המלכות, שע"ז, מלכות המסיימת שעמדה בנקודה דעוה"ז עלתה למקום הטבור, ומלכות המזדווגת שעמדה בפה דראש הס"ג עלתה למקום נקבי עינים דראש הס"ג, והאח"פ דראש ירדו לבחינת גוף דס"ג, ומטבור ולמטה נעשה ריקן מאור, וזהו בכללות פרצוף הס"ג.

וכן ג"כ בפרטות פרצוף הנקודות דס"ג (עי' אות א') העומד כולו למטה מטבור, שיש בו עצמו ראש תוך סוף: הנקראים חב"ד חג"ת נה"מ, הוא נבחן ג"כ כמו הכללות, שמלכות המסיימת עלתה לבינה דגופא הנקראת ת"ת במקום החזה שלו, ושם נסתיים קו א"ס, ומתחתיו הופרסה פרסא, כי שם נסתיימה בחינת אצילות. ומשם ולמטה נעשה המקום לג' עלמין ב"ע: מן ב' שלישים תחתונים דת"ת עד סיומם נעשה עולם הבריאה. ומן נה"י נעשה עולם היצירה. וממלכות נעשה עולם העשיה. וביאור הדברים תמצא מבואר היטב בבית שער הכוונות בדברי הרב דף ח' עש"ה, ובאור פשוט אות כ"ה.

ציור ב': אות ג'

הוא מצב ס"ג דא"ק בעת הזווג שנעשה בנקבי עינים, שהאזן חוטם פה יצאו מבחינת ראש לגוף, כלומר למטה ממקום הזווג דראש. אמנם

מתוך שאין העדר ברוחני נבחינים כאן ב' מיני אח"פ: הא' הם אח"פ במקום יציאתם, דהיינו במקומם בראש ככתחילה. והב' הם אח"פ שירדו לבחינת גוף ממש, דהיינו למטה מפה דראש הס"ג, ונקראים אח"פ שלא במקום יציאתם, וכל אלו נקראים אח"פ פנימים. הע"ס דתוך עד הטבור נקראים גם כאן בשם עקודים, כמו מטרם צמצום ב', כי הע"ס שיצאו מהזווג דנקבי עינים לא יכלו להתגלות רק למטה מטבור, שהם נקראים ע"ס דנקודים, שיצאו בעיקר מחוץ לפרצוף ס"ג, אמנם פנימיותם יצאו בא"ק עצמו, ונקראים מ"ה וב"ן דא"ק, כי פנימיות ג"ר דנקודים נקרא בשם מ"ה דא"ק. ופנימיות ז"ת דנקודים נקרא ב"ן דא"ק. והם מסתיימים בנקודת הסיום דצמצום ב', הנקראת פרסא שבין אצילות לבריאה. ומתחתיה ג' עלמין ב"ע התחתונים.

ציור ב': אות ד'

הוא פרצוף אח"פ חיצוניים דס"ג דא"ק עד הטבור, ומטבור ולמטה הוא פרצוף ע"ס דנקודים המסתיימים בפרסא. ומתחת הפרסא עומדים ג' עלמין דבי"ע התחתונים.

האח"פ החיצונים נחלקים לב' בחי' אח"פ: אח"פ חיצונים במקום יציאתם, דהיינו העומדים למעלה מפה. ולאח"פ חיצונים שלא במקום יציאתם, העומדים למטה מפה עד הטבור. ובחינת הג"ר שלהם דבוקה בשפה תתאה, ונקראת בשם שכולת הזקן, והג"ר הם בעיקר אור האזן, אלא גם בחינת חו"פ נכלל עמהם, והם השורשים לג"ר דנקודים. ובחינת הז"ת שלהם שהם חו"פ ממש, עומדים למטה משכולת הזקן ונמשכים עד הטבור. וכל אלו האח"פ החיצונים נקראים ג"כ בשם דיקנא דס"ג דא"ק. וביאורם בפרטות תמצא בתלמוד ע"ס חלק ו' אות כ' ובאור"פ שם.

והע"ס דנקודים עומדות מטבור ולמטה, הג"ר שלהן הן בתיקון קוין ומלבישות למ"ה דא"ק. והז"ת שלהן הן זו תחת זו, כמו בצמצום א', והן מלבישות לב"ן דא"ק. ומתחתיהן הפרסא, וג' עלמין ב"ע מתחת הפרסא.

אור ברוך - ציור ב'

ואח"כ כאשר יצאה והלבישה מחוץ לנקודות דס"ג, מכונה עולם הנקודים.

[ג] יל"ה: מדוע הוא (בעה"ס) מכליל את מ"ה וב"ן דא"ק שיצאו בבת אחת לפני עולם הנקודים? הלא ב"ן צריך להיות עביות דשורש, ואיך בס"ג יצא האור עבור ז"ת דנקודים על בחינת ב"ן, שצריך להיות עביות דשורש, הלא הז"ת דנקודים הם עביות דבחי"א, ורק אחר השבירה יצא אצילות על עביות דשורש המכונה ב"ן?!

[ד] אם ז' המלכים מתו בנקודים, איך היה בפנימיות דנקודים המכונה מ"ה דא"ק, אם אומרים שרק הקטנות יצאה בס"ג? וכמו"כ הגדלות יצאה, כאשר נעשה זווג בראש דס"ג על מ"ן דנה"י דא"ק. ויצאו עי"ז ב' אורות: א'. דרך הטבור לג"ר דנקודים. ב'. ע"י היסוד שהיה מאיר לו' ונקודה, שהם ב' שלישיין תתאין דנה"י דא"ק. אבל גדלות, שהם ז' המלכים שיצאו מאו"א ע"י זווג פכ"פ, לא היתה במ"ה דא"ק הפנימי. לכן לא היתה שם התפשטות אור למטה מפרסא שנאמר שהיתה שם שבירה. אלא דוקא בנקודים המלבישים על מ"ה דא"ק הפנימי, ששם העלה היסוד דא"ק את הו' ונקודה לאו"א דנקודים, משם יצאו ז' המלכים ונשברו. משא"כ במ"ה הפנימי לא היה ענין של התפשטות לבי"ע.

[א] רק מטעם צ"ב עומדות ג"ר דמ"ה במקום נה"י. ופרושו, שבאמת יצא מפה דס"ג ומלביש את מקום חג"ת. אלא שלא ניכרת בחינתו שהוא צ"ב - במקום חג"ת. ע"כ אומרים שמתחיל להלביש רק למטה מטבור שהוא נה"י. לכן בעת גדלות שצ"ב נתבטל, ניכרת בחינתו, כאילו עומד במקום חג"ת דס"ג, ועולה עליה אחת שהיא לחב"ד דראש דס"ג. כי באמת יצא מפה דס"ג, רק לא היתה ניכרת בחינתו.

אותו תירוץ יכולים לומר על מה שראש הא' דנקודים הנק' ישו"ת עומד למעלה מטבור דא"ק. הלא הוא יצא על הרשימות שלמטה מטבור דס"ג!?! אלא כיון שיצא מראש דס"ג, היה צריך להלביש מפה ולמטה. אולם מטעם שצ"ב לא ניכר למעלה מטבור, לכן אומרים שג"ר דנקודים עומדות למטה מטבור, משא"כ ישו"ת שעדיין נחשב לצ"א, א"כ יכולים כבר לומר שנשאר עומד במקומו, היינו למטה מראש דס"ג, שהוא במקום חג"ת דס"ג. משא"כ ג"ר דנקודים שצ"ב ניכר בהן, אז ממילא מוכרחים לדבר רק מבחינת מה שהתפשטו למטה מטבור. [אבל אנו לומדים שיש מ"ה העליון שיצא על רשימות דטעמים דס"ג].

[ב] הרב מכנה מ"ה וב"ן הפנימי לקומה שיצאה לצורך עולם הנקודים, ומאירה מקודם בפנימיות הפרצוף של נקודות דס"ג.

ספר האילן

תנה

ציור ב'

ד	ג	ב	א
פרצוף אח"פ חיצוניים הנקרא דיקנא דס"ג דא"ק	פרצוף ס"ג דא"ק בעת יציאת המלכים ושבירת הכלים	פרצוף ס"ג דא"ק בעת העליה לצמצום ב'	פרצוף ס"ג דא"ק בעת צמצום א'
	ע"ס דראש גלגלתא עינים ה"ת בנקבי עינים	ע"ס דראש גלגלתא כתר עינים ה"ת בנקבי עינים	ע"ס דראש גלגלתא עינים אזן חוטם פה
אח"פ חיצוניים במקום יציאתם אזן חוטם	אח"פ פנימיים אזן ה' חוטם ר' פה	האזן חטם פה נפלו מראש אל בחינת גוף.	
פה	פה		
שכולת הזקן הוא אור האזן וכללות חוטם פה שירדו לכאן הם שורשים לכח"ב דנקודים	ע"ס דתוך הנקראות עקודים כתר חכמה בינה חסד גבורה ש"ע דת"ת חזה כש"ת דת"ת נצח הוד יסוד מלכות הע"ס שעלו כאן מלמטה מטבור שוב לא ירדו	ע"ס דתוך הנקראות עקודים כתר חכמה בינה חסד גבורה ש"ע דת"ת חזה כש"ת דת"ת נצח הוד יסוד מלכות *כאן עלו הע"ס שנסתלקו מלמטה מהטבור	פרצוף הטעמים מפה ועד טבור כתר חכמה בינה חסד גבורה ש"ע דת"ת חזה כש"ת דת"ת נצח הוד יסוד מלכות ע"כ עקודים (סיום דפרצוף הטעמים)
חוטם פה דחיצוניות שירדו לכאן והם שורשים לד"ת דנקודים	טבור	טבור	טבור
עולם הנקודים (ג"ר) כתר חכמה בינה	פרצוף מ"ה דא"ק (בחי"א) הוא הפנימיות דג"ר דנקודים [א] כתר חכמה בינה	כל הע"ס נסתלקו מכאן ועלו למעלה מטבור. וזה נקרא צמצום נה"י דא"ק.	פרצוף נקודות דס"ג ותגין אותיות נכללים עמהם. (בחי"ב) כתר חכמה בינה ע"כ בחינת ראש חסד גבורה ש"ע דת"ת
דעת חסד גבורה ת"ת נצח הוד יסוד מלכות (אח"פ דראש) (ז"ת דקטנות)	[ג] פרצוף ב"ן דא"ק (בחי"ש שורש) הוא הפנימיות דד"ת דנקודים שהם דעת הג"ת נה"י מלכות זת"ז [ד] (וי"ק דמ"ה)	(חצי ת"ת. צ"ב) כאן נקודת הסיום החדש דצמצום ב' הנקראת פרסא.	בחינת חזה כ"ש תתאין דת"ת עד סיום כל ת"ת נצח הוד יסוד מלכות נקודה דעוה"ז
הפרסא שמתחת אצילות	הפרסא שמתחת אצילות	מקום עולם הבריאה	מקום עולם הבריאה
עולם הבריאה	עולם הבריאה	מקום עולם היצירה	מקום עולם היצירה
עולם היצירה	עולם היצירה	מקום עולם העשיה	מקום עולם העשיה
עולם העשיה	עולם העשיה	נקודה דעוה"ז	נקודה דעוה"ז
נקודה דעוה"ז	נקודה דעוה"ז		

ז"ת דבינה

ג"ר דבינה

ז"ת דבינה

ציור ג'

ביאורים ומראה מקומות

ציור ג': אות א'

נק' בשם יצירה ועשיה, או מ"ה וב"ן, או רוח נפש. גם יבואר בו ענין הלבשתם זה את זה: שכל אחד מלביש מפה ולמטה של העליון שלו, באופן: שראש דכל תחתון מלביש לע"ב ואצילות דעליון, וע"ב ואצילות דתחתון מלביש לס"ג ובריאה דעליונו. וס"ג ובריאה דכל תחתון מלביש למ"ה וב"ן שהוא יצירה ועשיה דעליון. ונמצא שפה דעליון הוא בחי' גלגלתא דתחתון, וחזה דעליון הוא בחי' פה לתחתון, וטבור דעליון הוא בחי' חזה לתחתון. גם יבואר בו יציאת מ"ה החדש בכל פרצוף מה"פ אצילות, המ"ה שבפרצוף שכנגדו בא"ק.

הוא מצב ה"פ א"ק שבקביעות, שמהם יצאו ה"פ מ"ה החדש הנקראים ה"פ אצילות הקבועים, אשר אחר שנתקנו לא יארע בהם עוד שום מיעוט לעולם.

גם יבואר בו ענין התחלקות כל פרצוף לכתר ואבי"ע, הנקראים גם כן כתר וע"ב ס"ג מ"ה וב"ן, או יחידה חיה נשמה רוח נפש: שכל ראש עד הפה נק' בשם כתר, או יחידה. ומפה עד החזה שבכל אחד מהם נקרא בשם אצילות, או ע"ב, או חיה. ומחזה עד הטבור שבכל אחד נקרא בשם בריאה, או נשמה, או ס"ג. ומטבור ולמטה דכל אחד

אור ש"ם

חדשה מתחלקת לרת"ס. הראש דנקודות דס"ג שהוא חב"ד, הלביש לשליש עליון דנה"י דא"ק המכונה מ"ה, וחג"ת נה"י דנקודות דס"ג, הלבישו לשליש אמצעי ושליש תחתון דנה"י דא"ק. ולמדנו, שעולם האצילות שנק' ב"ן, מלביש רק ש"א דנה"י דא"ק. מדוע? היות שש"ע דנה"י דא"ק נק' מ"ה, והוא עולם הנקודים. וכן למדנו שפרצוף עתיק מלביש על ג"ר דנקודים אלו. וה' פרצופי אצילות א"א או"א וזו"ן, וכן עולמות בי"ע, שנק' ב"ן, מלבישים על ש"א וש"ת דנה"י דא"ק, שהם ה' דהוי"ה פנימאה.

בספר האילן (ציור ג') נותן לנו סדר הלבשה הנ"ל: מקודם ה' פרצופי א"ק, ואח"כ ה' פרצופי אצילות. ופרצוף הראשון דאצילות שנק' עתיק מלביש על ראש דמ"ה, היינו על ג"ר דנקודים. ונאליבא דאמת צ"ל שמה יצא בא"ק עוד לפני עולם הנקודים, אבל הוא מחשיב את מ"ה לעולם הנקודים]. עתיק הזה עדיין לא נק' ב"ן, מטעם שיש לו צ"א, ולכן שייך לא"ק. ורק מא"א ולמטה נק' ב"ן ואצילות, היות ויש לו צ"ב ועביות דשורש. ובציור - א"א מלביש על ב"ן דא"ק. היה צריך לכתוב כמו שכתב אודות מ"ה, היינו, במ"ה לא נותן פירוט ומחשיב אותו לעולם הנקודים, א"כ גם ב"ן הי' צריך להחשיב כעולם האצילות! אבל הוא מחשיב פרצוף ב"ן חוץ מעולם האצילות, ולפי"ז היה צריך להיות פרצוף מ"ה חוץ מעולם הנקודים ג"כ, ומדוע פרצוף מ"ה לומד שיש אחד, וב"ן יש שניים? הוא לא מפרש. ובכלל מיהו ב"ן הזה שקודם האצילות? ואפשר לומר שכל מדרגה שיצאה בתחתון יצאה מקודם בעליון. היינו שיצא ב"ן קודם האצילות בבש"ת דנה"י דא"ק, והוא הה' דהוי"ה פנימאה הנ"ל, וצ"ע. עוד אפשר לתרץ: שיש ה' פרצופי א"ק למעלה מטבור דא"ק היינו: גלגלתא, ע"ב, טעמים דס"ג, ומ"ה העליון, הכולל גם ב"ן. וחמישה פרצופים הללו יצאו בבחי' צ"א, ומה שהתפשט למטה מטבור שייך לצ"ב.

ש' - היכן מצינו בעולם א"ק פרצוף מ"ה וב"ן? ת' - יש להאריך רבות בזה. אבל בקצרה - פרצוף מ"ה נק' עולם הנקודים, ופרצוף ב"ן נק' עולם האצילות. ש' - הלא אומר שמדבר מה' פרצופי א"ק, משמע חוץ מעולם הנקודים ועולם האצילות? ועוד - האם עולם הנקודים והאצילות שייכים לא"ק? ת' - הם שייכים לא"ק מטעם הזדככות הקומה, היינו בגלגלתא היה מסך דבחי"ד, ובע"ב נזדכך לג', ובס"ג לב', ובעולם הנקודים נזדכך לבחי"א דעביות, ונק' מ"ה, ואח"כ נזדכך לשורש דעביות בעולם האצילות, ונק' ב"ן.

ובדברי הרב עצמו מעורבים הדברים: הוא אומר שבכל מדרגה יש הוי"ה פנימאה, היינו, הפרצוף הפנימי שיש לו הוי"ה אחת, ומכל אות של הוי"ה זו מתגלה הוי"ה שלימה ופרצוף חדש. והנה ההוי"ה הפנימית של עולם א"ק היא פרצוף גלגלתא דא"ק. הכתר שלו נק' קוצו של יוד, משום שאין לו התפשטות בכלים, ולכן אין מי ששיגו. פ' - אותיות ההוי"ה מתחילות רק מגופו, היות ואותיות נקראות כלים, וכלים הם רק בגוף. אולם בראש שהוא רק שורשי כלים, אין אותיות, ולכן קוצו של יוד מרמז על ראשו דפרצוף הפנימי, והוא שורש של ההוי"ה פנימאה, וממנו נמשכים ד' אותיות ההוי"ה. מפה דפרצוף הפנימי עד החזה נק' ה' דהוי"ה, ומשם התפשט לחוץ פרצוף ע"ב. מה' ראשונה של הוי"ה פנימאה שהיא מחזה עד הטבור - התפשט לחוץ פרצוף ס"ג. ומו' דהוי"ה שמטבור ולמטה שלו יצא פרצוף מ"ה, הנק' גם עולם הנקודים ופרצוף ב"ן. ומחלק את הלמטה מטבור שנק' נה"י, לשלישין עלאין דנה"י, שהם ו' דהוי"ה, שעליו מלביש המ"ה, וב' שלישין תתאין דנה"י שהם הה' האחרונה דהוי"ה, ממנה התפשט לחוץ פרצוף ב"ן.

ונפרט יותר: במ"ה וב"ן האלו שלמטה מטבור דא"ק, היה ענין צ"ב. למדנו שנקודות דס"ג ירדו למטה מטבור דא"ק, בכדי למלא את המ"ה וב"ן דא"ק הפנימי, שהם נה"י דא"ק, המכונים ו' ה' דהוי"ה פנימאה כנ"ל. ויש כלל - כל מדרגה שמתפשטת בכדי לפעול אצילות

אור ברוך - ציור ג'

[א] מה שג"ר דמ"ה מלבישים על חג"ת דס"ג, זה ניכר דוקא בעת שנתבטל צ"ב. ולפני זה עומד שם מ"ה העליון. היינו, שניכרת עמידתו של מ"ה העליון שיצא על הרשימות דטעמים דס"ג, אשר הם חשובים עוד לבחינת עקודים שהוא צ"א. משא"כ המ"ה שיצא על הרשימות של נקודות דס"ג, שהם התערבו עם הבחי"ד, ועי"ז נעשה צ"ב, כל זמן שהמ"ה הוא בחינת צ"ב, לא ניכר שיצא מראש דס"ג ועומד במקום חג"ת דס"ג, אלא נחשב כאילו עומד לגמרי למטה מטבור שהוא נה"י. [ב] נקודה דעולם הבא.

[א] עיין ב"בית שער הכונות" דף פ"ח ד"ה ד' (הוצאה חדשה: דף קכ"ג ד"ה ד') שכתב שם, וזה לשונו: אמנם בעת שה"פ א"ק קבלו קומת מ"ה החדש לצורך תיקון ה"פ אצילות, הנה אז נתארכו הע"ב ס"ג דא"ק ונמשכו למטה מטבור דא"ק - עד הטבור שלמטה מטבור. כמ"ש בתע"ס חלק י' אות קכ"א באו"פ שהמקום דלמטה מטבור נתחלק ג"כ. ובטבור שלמטה מטבור שם מקום הפרסא שבין אצילות לבריאה, ועד שם נתארכו הע"ב ס"ג. ואפשר לומר שגם בנקודים היה כך, אלא היות שנסתלקו האורות, לכן מדבר אודות אצילות דעולם האצילות.

ספר האילן

ציור ד'

ביאורים ומראה מקומות

מצב הז"א בעת עליתו להשגת נשמה, בערך ה"פ א"ק ופרצופי אצילות הקבועים. ואיך הוא לוקח ויונק מבריאה דב"ן דא"ק, שהוא הפרצוף שכנגדו בא"ק.

								א פרצוף כתר דא"ק	
								ב פרצוף ע"ב דא"ק	
								ג פרצוף ס"ג דא"ק	
								ד פרצוף מ"ה דא"ק	
								ו פרצוף עתיק דאצילות	
								ז פרצוף או"א דאצילות	
								ח פרצוף או"א דאצילות	
								ט ישסו"ת דאצילות	
								י פרצוף זו"ן דאצילות	
ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה
ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה
ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור
מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח
ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
עולם הבריאה	עולם הבריאה	עולם הבריאה	עולם הבריאה	עולם הבריאה	עולם הבריאה	עולם הבריאה	עולם הבריאה	עולם הבריאה	עולם הבריאה
פרסא	פרסא	פרסא	פרסא	פרסא	פרסא	פרסא	פרסא	פרסא	פרסא
עולם היצירה	עולם היצירה	עולם היצירה	עולם היצירה	עולם היצירה	עולם היצירה	עולם היצירה	עולם היצירה	עולם היצירה	עולם היצירה
עולם העשיה	עולם העשיה	עולם העשיה	עולם העשיה	עולם העשיה	עולם העשיה	עולם העשיה	עולם העשיה	עולם העשיה	עולם העשיה
עולם	עולם	עולם	עולם	עולם	עולם	עולם	עולם	עולם	עולם
א"ק	א"ק	א"ק	א"ק	א"ק	א"ק	א"ק	א"ק	א"ק	א"ק
פרצופי	פרצופי	פרצופי	פרצופי	פרצופי	פרצופי	פרצופי	פרצופי	פרצופי	פרצופי
דה'	דה'	דה'	דה'	דה'	דה'	דה'	דה'	דה'	דה'
רגלין	רגלין	רגלין	רגלין	רגלין	רגלין	רגלין	רגלין	רגלין	רגלין
סיום	סיום	סיום	סיום	סיום	סיום	סיום	סיום	סיום	סיום
מקום	מקום	מקום	מקום	מקום	מקום	מקום	מקום	מקום	מקום

נקודה - דעוה"ז

נקודה - דעוה"ז

ספר האילן

ציור ז'

ביאורים ומראה מקומות

מצבי ה"פ אצילות בעת עליתם להשגת נשמה, בערך ה"פ א"ק הקבועים, ואיך כל אחד לוקח ויונק מפרצוף שכנגדו בא"ק.

								א פרצוף כתר דא"ק	
								ב פרצוף ע"ב דא"ק	
								ג פרצוף ס"ג דא"ק	
								ד פרצוף מ"ה דא"ק	
								ה פרצוף ב"ן דא"ק	
								ו פרצוף עתיק דאצילות	
								ז פרצוף א"א דאצילות	
								ח פרצוף או"א דאצילות	
								ט ישסו"ת דאצילות	
								י פרצוף זו"ן דאצילות	
ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה	ראש כתר יחידה פה
ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה	ע"ב אצילות חיה חזה
ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור	ס"ג בריאה נשמה טבור
מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח
ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש
ס"ג בריאה נשמה טבור	מ"ה יצירה רוח	ב"ן עשיה נפש	ב"ן עשיה נפש	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח	מ"ה יצירה רוח
מ"ה יצירה רוח	ב"ן עשיה נפש			ב"ן עשיה נפש					
ב"ן עשיה נפש									
עולם הבריאה	אצילות	דה"פ	רגלין	סיום					
פרסא	פרסא	פרסא	פרסא	פרסא					
עולם היצירה									
עולם העשיה					א"ק	פרצופי	דה'	רגלין	סיום

נקודה - דעוה"ז

נקודה - דעוה"ז

ממעונות אריות

דפי זכרון

לתלמידי מורינו ורבינו כ"ק האדמו"ר

רבי **ברוך שלום הלוי אשלג** זצוק"ל

בנו בכורו ממשיך דרכו של בעל "הסולם" זצוק"ל.

נר זכרון

לר' יצחק בן ר' מנחם מנדל אגסי זצ"ל

חתנו הראשון של אדמו"ר זצוק"ל, אשר היה מתלמידי בעל "הסולם" זצוק"ל והיה דבוק בו בכל לב נפש ומאד. לאחר פטירתו דבק בחמיו כ"ק אדמו"ר רבי ברוך שלום הלוי אשלג זצוק"ל היה קם כל ימיו באחת אחר חצות ללמוד עם אדמו"ר זצוק"ל ולא היה מחסיר ולו גם יום אחד. היה ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, וממיסדי בית המדרש של אדמו"ר זצוק"ל.

ר' יצחק אגסי היה חבר במלוא מובנה של המילה, וכה עמוקה היתה דאגתו לזולת, עד שבעת שנפל אחד מן החברים לבעיה, לא היה נרדם על משכבו מחמת רוב דאגתו, ולא נתן תנומה לעיניו עד שמצא פתרון לבעיה.

אדמו"ר זצוק"ל הגדירו כבעל המח והלב, שילוב נדיר באדם אחד. הוא היה מסוללי דרך הלימוד של אדמו"ר זצוק"ל על אדני העמקות וההבנה. חריף בעיני עבודת ה' כחד מקדמאי.

נפטר בג' מרחשון תשל"א

יהי זכרו ברוך

נר זכרון

לר' יעקב בר' מנחם מענכין שולקעס זצ"ל

היה מתלמידי ה"חפץ חיים" זצוק"ל, ודבק בכל מאודו ונפשו באדמו"ר זצוק"ל. היה בקי בכל מחמדי התורה ש"ס ופוסקים, אולם מעל לכל החשיב את לימוד חכמת האמת, על הדרך אשר יסדו בעל "הסולם" ואדמו"ר זצוק"ל. ומסופר שאמר בכל יום שיעור ב"דף היומי", לפני כמאה איש בבהכנ"ס הגדול בבני ברק. יום אחר אמר: אם כל הציבור הזה אינו מחשיב את לימוד חכמת האמת, אין שוה בעיני לבזבז זמני איתם...

היה קם כל לילה אחר חצות ללמוד עם אדמו"ר זצ"ל, והיה דבוק בו בכל נפשו ומאודו. חבר לכל עת, דואג לזולת, וגומל חסד לאין שיעור. אוהב שלום ורודף שלום.

נפטר בכ"ט מנחם אב תשכ"ו

יהי זכרו ברוך

נר זכרון

לר' יעקב בן האדמו"ר ר' יהודה לייב הלוי אשלג זצוק"ל

לאחר פטירת אביו בעל "הסולם" דבק באחיו אדמו"ר זצוק"ל בכל נפשו ומאודו. וכאשר היו מגורי אדמו"ר זצוק"ל ביפו התקיימו השעורים תמידים כסדרם בביתו משעה אחת אחר חצות. ר' יעקב היה איש האמת ולא סבל שום סילוף לא בעיני עבודת ה' ולא בלימוד. נהנה מיגיע כפיו, ודבק בלימודו. וכה רבה היתה דבקותו, עד שלמרות דחקו ועניו המרובים שהגיעוהו עד כדי פת לחם בלבד לילדיו - לא החסיר אף יום מתלמודו. היה עניו וחסיד במלוא מובן המילה, ולא ניכרו בו גאווה והתנשאות מימיו על אף יחוסו הגדול. כמו"כ היה חבר אמיתי ועוזר בכל יכולתו לזולתו.

נפטר ביום כ"ב מרחשון תשל"ז

יהי זכרו ברוך

נר זכרון

לר' מרדכי ב"ר נחמן קלאר זצ"ל

תלמיד בעל "הסולם", ולאחר פטירתו דבק באדמו"ר זצוק"ל בכל נפשו ומאודו. וכה דבוק היה, עד שבא בשבתות וחגים לאדמו"ר זצוק"ל מתל-אביב, ולא נמנע מכתת רגליו מידי שבת בשבתו. ובכל דבר שביקש אדמו"ר זצוק"ל היה קל כנשר לקיים, ללא מחשבה או התמהמהות מיותרים. ר' מרדכי זצ"ל היה גדול מפיצי ספריו של בעל "הסולם", וממש מסר נפשו לענין זה, עד שהגיע אף למקומות הנדחים ביותר בארץ בכדי להפיץ ספרים קדושים אלו. היה חבר אמיתי, והיה מוכן לקיים דברי רעהו במסירות נפש עד כדי ביטול עצמו. אהוב על הבריות ומלא שמחה. על אף דחקותו הרבה לא היו ניכרים בו אף פעם שום דאגה או קושי.

נפטר ביום ט' ניסן תשל"ט

יהי זכרו ברוך

נר זכרון

לר' משה מנחם אהרן בן האדמו"ר ר' יהודה לייב הלוי אשלג זצוק"ל

לאחר פטירת אביו זצוק"ל דבק ר' משה באחיו אדמו"ר זצוק"ל, ועבר לגור בבני ברק בכדי לחיות במחיצתו של אדמו"ר זצוק"ל. התבטלותו בפני אחיו היתה גדולה, ובעת דברו אל אדמו"ר זצוק"ל היו ניכרים בו אימה ו"דרך ארץ" גדולים.

ר' משה היה אדם שהאיר פניו לכל יהודי קטן כגדול, והיה אהוב לבריות ואהוב למקום. הוא התמיד מתוך השתוקקות גדולה לבוא לשיעורי אדמו"ר זצוק"ל הן לפנות בוקר והן לפנות ערב, והיה ראשו ורובו שקוע בלימוד חכמת האמת. למרות יחוסו הגדול לא התגאה ולא התנשא על חבריו, אלא היה כאחד מן החבורה.

נפטר ז' אייר תשמ"ה

יהי זכרו ברוך

נר זכרון

קוים לזכרו

של חברינו רבי ישראל אהרוני זצ"ל

שנות נעוריו של ישראל עברו עליו בכרכור. ישראל התחיל את דרכו בבית המדרש, לאחר ששמע שיעור בפנימיות התורה בערוץ "קול הנשמה", הדברים נגעו ללבו וע"כ התקשר אלי, וביקש להתחיל בלימודים. החל להגיע לקרית יערים קמעה קמעה, טפין טפין, הלך והתגבר, עד שקבע את מקום מגוריו בקרית יערים.

צמאנו לתורת הקבלה היה צמאון אדיר, כאדם הצמא למים מתוך הליכתו במדבר. דבק בחכמת הקבלה ביום ובלילה, משקיע את כל כוחו ואונו בלימודים הנפלאים הללו. לא ארכו הימים ונעשה מן הבקיאים והחריפים ביותר בבית המדרש. הדיר שינה מעיניו, מרוב חשקו בתורת האמת, והניח את כל עניני העוה"ז עבור העסק בחכמת האמת. בד בבד גם עבד עבודה פנימית כבירה לשנות את עצמו, להפוך ממקבל למשפיע, מאוהב את עצמו לאוהב את הזולת. הוא עבד להדביק את מחשבתו בבורא, ולא בעניני העוה"ז. הוא עבד לדון את חבריו לכף זכות תמיד. ויחד עם זאת עמל קשות להסתיר את קדושתו, את מחשבותיו המרוממות, את עבודתו העצמית. כלפי חוץ תמיד התאמץ להראות פשוט וסתמי. אבל אנו בבית המדרש ידענו - אדם כזה הוא אדם נדיר, אין רבים כמותו בדורינו העני.

ישראל היה אדם חרוץ, איש עמל ויזע, לא רצה להנות מיגיע כפיהם של אחרים, כי לא הרגיש שמגיע לו משהו, אלא רצה להרויח לחמו ביושר ובצדק. שם במקום עבודתו, בנגריה, נטל השי"ת את חייו, בתאונת עבודה. נקטף בדמי ימיו בן מ' שנים בלבד.

ישראל לא השאיר אחריו צאצאים, גם לא השאיר אחריו ספרים או כתבים, חייו שלו היו תורה וספר קודש, ולכן חסרונו יוקד בליבנו, אובדנו של איש נפלא זה חורת געגועים עזים, וזכרו לא ישכח ולא ימוש מאיתנו לעולמים.

"הצור תמים פעלו, א-ל אמונה ואין עול, צדיק וישר הוא".

ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך.

נפטר לחיי העולם הבא ביום כ"ח אדר תשס"ז

ת.נ.צ.ב.ה

מאחד המיוחד שבחבורה

רבי יצחק מילר זצ"ל

רשימות שרשם מדברי תורתו של כ"ק אדמו"ר
ה"ברכת שלום" זי"ע

נפטר לחיי העוה"ב שבת קודש ח' שבט תשס"ז

מסביר את הכתוב "לעת ערב צאת השואבות". והאדמו"ר זצ"ל הסביר ש"לעת ערב" דהיינו בעת שאדם יש לו ייסורים ברוחניות³, שהוא הולך באמונה, זה נקרא לעת ערב. "עת צאת השואבות"⁴ דהיינו מתי שהגילוי כבר צריך לצאת, הזמן הזה נקרא לילה, שאדם יש לו ייסורים רוחניים.

יום שבת בקידוש

אמר בשם האדמו"ר מקאצק זצ"ל, מדוע איש הישראלי נקרא בשם יהודי, מכיוון שאצל יהודה כתוב שהטעם שנקרא יהודה הוא מפני שאמרה לאה - "הפעם אודה את ה'". ורש"י הביא שלא הודתה, שהרי לפי החשבון מגיעים לחלקה רק 3 בנים, וכשילדה את הרביעי נמצא שיש לה יותר ממה שמגיע לה. לכן גם יהודי צריך כל פעם לדעת שיש לו יותר ממה שמגיע לו. והכוונה ברוחניות. והוסיף האדמו"ר זצ"ל שמצד אחד צריך לתת תודה, אבל מצד שני צריך גם לתת תפלה.

במעודה שלישית

מה שכתוב (מלכים א פרק יט, יא) "לא ברעש ה'", אמר שלפני שזוכים ל"קול דממה דקה" אז כן צריך שיהיה רעש.

פרשת תולדות

מסעודת ר"ח כסלו תשמ"ח

אמר על מה שכתוב [בראשית כו, יב] "ויזרע יצחק מאה שערים", מדוע דווקא אצל יצחק כתוב מאה? גם אמרו חז"ל (הובא ברש"י בראשית כו, יג) שיותר טוב זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהו של אבימלך, ומה הביאור בדבר.

הפירוש הוא שיש לשמה ויש שלא לשמה. וכשארם הולך בדרך של 'שלא לשמה', אזי כל זמן שהוא לומד, רואה כל פעם איך שהוא יותר מתקדם. אבל שאדם מתחיל כבר על 'דרך הכוונה דעל מנת להשפיע' אז הוא מתחיל לראות את הזבל שלו, ויש לו כל פעם יותר הכרת הרע, עד שהוא רואה שהוא נהיה ממש אפס. ואמר בשם בעל הסולם זצ"ל - שאדם עובד והוא רואה שהוא אפס והקב"ה אחד - אז נהי' 10, ואחרי זה שהוא רואה שהוא עוד יותר אפס אז יש לו שני אפסים, וכן הלאה [כך מתרבה אצלו השיעור בגדלות הבורא - על ידי שפלות עצמו].

וזהו הכוונה במה שאמרו 'זבל פרידותיו של יצחק יותר טוב מכספו וזהו של אבימלך', שהכסף והזהב של אבימלך מרמז על שלימות, משא"כ יצחק ראה את הזבל שלו במאה אחוז, וז"ש שמצא מאה שערים, דהיינו שהוא הצליח לראות את האפסיות שלו במאה אחוז, וממילא את גדלות ה' ביותר.

מוצאי צום גדליה

אור לה' תשרי תשמ"ח

שאל: אם יש שני ימים בראש השנה בשביל מה צריך גם יום כפור, האם בר"ה לא היתה כפרת עוונות? אלא הסביר שבשביל שתהיה "כפרת עוונות" צריך שיהיו עוונות, לכן בשביל זה יש לנו את ראש השנה - שנראה את העוונות שלנו, ואז ביוה"כ יכולה להיות כפרת עוונות!

שבת שובה

תשמ"ח. ליל שבת

"שובה ישראל עד ה' אלוקיך" (הפטרת שבת שובה). הסביר מהו "עד ה' אלוקיך"? ה' אלוקיך זה באופן פרטי. דהיינו שאין נבחנת תשובה, רק אחר שמרגיש שה' הוא אלוקיך, ז"א עד שמרגיש שה' אלוקיך אז זה נקרא תשובה¹, שזה נקרא לשוב אל השורש, ענין של השוואת הצורה.

פרשת לך לך

שנת תשמ"ח בואי כלה

שאלו המפרשים על מה שכתוב (ריש הפרשה) "אל הארץ אשר אראך", מדוע לא הראה לו ישר היכן הארץ הזאת? ואמר על זה - שאם היה מראה לו קודם לכן, אז לא היתה שום מציאות שיוכל לקבל את זה בע"מ להשפיע².

פרשת חיי שרה

שנת תשמ"ח. עש"ק בבואי כלה

הסביר שעיקר העבודה הוא בקו ימין. קו ימין משמעותו שמחה ושלימות, בבחינת "כי חפץ חסד". וענין של ימין נקרא דוקא כשיש שמאל, אזי שייך לומר שיש ימין, אבל לפני כן זה נקרא שיש רק קו אחד.

קו שמאל נקרא שהוא עושה ביקורת על עצמו - אם בקו ימין נתת תודה על קצת רוחניות שקיבלת - אז למה אתה נשאר בקצת הזה?

ליל שבת קודש

הסביר את הזוהר הק' ששואל למה כתוב "ורבקה יוצאת", ולא כתוב ורבקה באה כמו בשאר מקומות שכתוב באה. וכן הזהר הק'

1. והרמב"ם כתב בהלכות תשובה, ששיעור התשובה הוא, עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלה עוד.
 2. שהיה חייב להקדים את בחי' האמונה בבחי' "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".
 3. עת ערב דהיינו בזמן של ערב. ועפ"י דרשת חז"ל על הפסוק, "תשת חושך ויהי לילה", העולם הזה דומה ללילה. דהיינו שמתקשה ללכת בדרך של רוחניות.
 4. אולי ע"ד שמשם שואבין רוח הקודש (סוכה).

אלא ההסבר הוא על צדיקים המבקשים שלווה, דהיינו אחרי שטיהרו את כל הקבלה לכלי השפעה, בבחי' משפיע עמ"נ להשפיע, שזוהי בחינת עולם הבא. אבל בחינת עולם הזה, היינו שזוכה כבר להשתמש עם הקבלה בעמ"נ להשפיע, וזה נקרא "קפץ עליו רוגזו של יוסף", דיוסף הוא מדת היסוד בסוד מקבל בע"מ להשפיע, וזהו שלא די לצדיקים העולם הבא בבחינת השפעה, אלא שרוצים את השלוה של בחי' מקבל בע"מ להשפיע.

חנוכה

נר חמישי תשמ"ז

אמר בשם בעל הסולם זצ"ל על מ"ש (בזמר מעוז צור לחנוכה) ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים. כידוע שאלת הרשע (בהגדה של פסח) היא "מה העבודה הזאת לכם", אז אומרים "ואף אתה הקהה את שיניו". דהנה יש ק"ן טעמים לטהר את השרץ, וכנגד זה יש ק"ן טעמים של קדושה. זהו "ומנותר קנקני"ם", מלשון ק"נ - שזה ק"נ טעמים של קדושה. אז "נעשה נס לשושנים", מלשון הקהה את שיניו, שאז יכול להיות נס לשושנים.⁶

פרשת שמות

בפסוק (שמות ג' י"ב) כתיב: "וזה לך האות כי אנכי שלחתיך וכו'". יש לפרש על פי הפסוק שכתוב (שיר השירים א, ג) "לריח שמניך טובים", ע"ד מה שמבאר הבעש"ט במשל לאב שמלמד את בנו ללכת, כשהילד כבר הולך 3 פסיעות אזי האב מתרחק מהבן, בכדי שילך יותר בכוחות עצמו. ולפי"ז אפשר להסביר - שלכן הקב"ה נקרא "א-ל מסתתר", שאדם עובד את השי"ת הוא רואה שהוא לא בשלמות, וזה בשביל שיתקרב יותר ויותר, ע"כ. וזהו שכתוב "לריח שמניך טובים שמן תורק שמך". שמניך הכוונה למעשים טובים⁷, ואומר - מתי שמניך טובים? כששמך תורק שמך, דהיינו כשנדמה לו בכל פעם שהוא ריק וחסר, ומתאוה להשיג עוד⁸, אזי יודע ששמניך טובים. וכן זהו מה שממשיך הפסוק (שם). "על כן עלמות אהבוך", שהסתר זה [המכונה עלמות - מלשון העלם] נותן לו להתקדם [ומביאתו לידי אהבה]. וזהו פי' הפסוק, "וזה לך האות כי אנכי שלחתיך", שדווקא לאחר שמשה טען מי אנכי כי אלך, שהוא הרגיש בחסרונו, ועד כמה שהוא לא מתקדם, אז השי"ת אמר לו, שזהו לו אות כי הוא השליח: מתי שאתה אומר "מי אנכי", אז זה הסימן ש"אנכי שלחתיך".

פרשת וישלח

כסלו תשמ"ח ליל שבת קודש

אמר על מה שכתוב בפסוק (בראשית ל"ב) שיעקב אמר: "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת וכו'", הצילני נא מיד אחי מיד עשו". והוסיף בשם בעל "הסולם" זצ"ל לשאול: מדוע אצל לכן כתוב (בראשית לא, לג) שאמר ליעקב: "הבנים בני והבנות בנותי וכל אשר אתה רואה לי הוא" - הוא אמר שהכל שלו, וכשיעקב פגש את עשו אז עשו אמר לו - הכל שלך ("יש לי רב אחי, יהי לך אשר לך"), ואני לא צריך שום דבר (בראשית ל"ג ט').

הזהר הק' מסביר בשביל מה יעקב אמר "מיד אחי מיד עשו". ומבאר הזהר, שרואים שאדם צריך לדעת בבירור על מה הוא מתפלל. שאל אדמו"ר זצ"ל: מילא לפני בשר ודם שמבקשים ממנו עזרה, אז צריך להגיד ולפרט בשביל מה, אבל הקב"ה הרי יודע מחשבות, ומדוע יעקב היה צריך להגיד "מיד אחי מיד עשו"?

ואמר - שאדם הולך בקו ימין שזה שלימות, באה קליפה שנקראת לבן, שמתעטפת בלבוש לבן כמו צדיק, ואומרת לאדם: "הבנים בני והבנות בנותיי", שהכל שלי, והכל אתה עושה לשם עצמך, ולא לשם הבורא. וכשאדם הולך בקו שמאל שזה ביקורת, אז באה הקליפה שנקראת עשו ואומרת, הכל שלך ואתה עושה הכל בשלמות. במצב כזה אדם צריך לתת תפילה: 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו', שהכוונה היא שאדם צריך לדעת בבירור על מה הוא מתפלל. לכן כתוב "מיד עשו", שזה לא בשביל הקב"ה מה שמפרטים "מיד אחי מיד עשו", אלא הקב"ה רוצה שהאדם ידע בשביל מה הוא מתפלל. ע"כ.

יום שבת קודש

אמר שלדעתו בשבת אין ענין של ריקוד, כי ריקוד זה ענין של עליות וירידות, ושבת זהו איתערותא דלעילא⁵.

פרשת וישב

שבת חנוכה נר א' תשמ"ז

מהאדמו"ר זצ"ל

וישב יעקב וכו'. ברש"י (בראשית ל"ב) בשם מדרש) ביקש יעקב לישב בשלוה, מיד קפץ עליו רוגזו של יוסף. צדיקים מבקשים לישב בשלוה, ואומר הקב"ה: לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה? ע"כ.

המדרש הזה מוקשה מאוד: למה אומרים - לא דיין לצדיקים מה שמתוקן לעולם הבא, אלא עוד רוצים עולם הזה, לכאורה הפוך היה להם לומר, שהרי אמרו חז"ל "אשריך" בעולם הזה "וטוב לך" לעולם הבא?

5. שבת מורה על שלימות, ועליות וירידות מורה על חסרונות. עיין להלן בענין "כיצד מרקדין לפני הכלה". ובספרי חסידות רמזו שמלאכת מרקד הוא להוציא הפסולת מתוך האוכל, מלאכה האסורה בשבת.
6. הנס הוא להקהות את שיני הרשע, דהיינו את שיני הרצון לקבל, זהו לשושנים - בשביל שיני הרשע. וזה על ידי נותר הקנקני"ם, דהיינו התוצאה מההתמודדות והבירור של ק"נ דקדושה, כנגד הק"נ דטומאה שבאים לטהר את השרץ. ובברכת שלום מאמרים (תשמ"ז) מפרש בזה ברמז נוסף, שבכדי שהאדם יכריע לצד הקדושה זהו דווקא על ידי בחינת האמונה, וזה נקרא נותר, כיון שהאדם לא מחשיב את האמונה, ורואה בו דבר מיותר, שאינו רוצה וחושק בו. ודווקא מנותר נעשה נס (וכן מלשון להתנוסס), להשאר בקדושה. עיי"ש.
7. בדרי"כ שמן רומז על חכמה. ובברכת שלום (מכתב מג) מפרש ששמן הוא הבהירות בעבודה שהאדם מקבלו על ידי שהלך באמונה.
8. היינו שהרגשת אפסיותו וריקנותו מזרזתו להתאוות לעוד ולהתקדם בעבודת ה'.

פרשת זכור

שב"ק פרשת תצוה אדר תשמ"ח

דיבר בענין מחיית עמלק: ושאל - איך לכאורה אפשר למחוק דבר שהיה בהיסטוריה? ואמר שאם מסבירים שעמלק זהו אהבה עצמית, אזי כשזוכים לתשובה מאהבה, שזדונות נעשים כזכויות, ממילא עמלק נמחק.

במוצאי שבת בסעודת מלוה מלכה

אמר מה צריכה להיות ההכנה לפורים - בפורים יש ענין של "עד" דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, וההכנה לפורים צריכה להיות - שכן ידעו את ההבדל בין ארור המן לברוך מרדכי.

פרשת חקת

עש"ק בבואי כלה

אמר שהשבת זה שאלות בלי תשובות! על פי מה שרש"י מביא - אשר אומות העולם מונין את ישראל - מה טעם יש במצוה זו? אזי הקב"ה אומר שזהו "חוק וגזירה ואין רשות להרהר אחריה". שכן צריך להיות, למשל, כשמעירים את האדם לפנות בוקר בכדי ללמוד, נשאלת השאלה - מה טעם יש בה? אין תשובה על זה! אלא זה חוק ואין להרהר אחריה...

פרשת פנחס

תשמ"ז, ליל שבת קודש

"לכן אמור הנני נתן לו את בריתי שלום" וכו'. הנה כתוב "שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה'". ענין שלום הוא - שאדם ההולך בעבדות ה' יש לו ב' קוין, קו ימין וקו שמאל. ז"א קו אחד זה שייך להכלל, אחרי כן כשהולך עם ביקורת - ששואל לשם מה אני מקיים את המצוה? ולשם מי אני עושה? זה נקרא קו שמאל. ואז נבחנו ב' קוים: הקו האחד נקרא קו ימין, כי כאשר יש שמאל אז יש גם ימין, ועוד יש קו שמאל כנ"ל. וע"ז שייך להרכיב את "מדת השלום" הנקראת יסוד - שזה קו אמצעי. דשלום עושים כשיש מחלוקת בין קו ימין שהוא שלימות, לבין קו שמאל המרמז על בקורת - שזה חיסרון, אז כשאדם הולך עם שני הקוים, אזי הוא עושה שלום - והוא זוכה לקו האמצעי. ז"ש "הנני נתן לו את בריתי שלום".

וזהו ג"כ "שלום שלום לרחוק ולקרוב", דהיינו גם לבחינת החיסרון וגם לבחינת השלמות. ע"כ.

שבת חזון

פרשת דברים, תשמ"ז

אמר מה הפירוש "שנאת חינם"? ששונאים לעבוד בחינם! ועל זה מבקשים "מאוצר מתנת חינם תחננו", הכוונה היא - שמאוצר של מתנת חנם תחננו - שגם אנו נוכל לעבוד בחינם.

פרשת ראה

תשמ"ז בבואי כלה

אמר שיש כאלה שמלבישים את הרוחניות בגשמיות וזה טוב מאוד, אולם ישנם כאלה שמלבישים את הגשמיות ברוחניות, וההבדל ביניהם הוא כרחוק מזרח ממערב. ע"כ.

ליקוטי עניינים

(א) ענין של חתן וכלה, זה ענפים משרשים רוחניים. וכל הענין המדובר ברוחניות הוא - שחתן זה בחינת הקב"ה, שהוא נותן את הטוב, ואצלו לא שייך להגיד ענין של חסרון ח"ו. כלה זה ענין של אמונה, ששם יש עליות וירידות. ולכן אמרו (כתובות טז.) "כיצד מרקדין לפני הכלה" - ולא אמרו כיצד מרקדין לפני החתן.

וזהו גם מה שא"י (ברכות ו.) "כל הנהנה מסעודת חתן ואין משמחו עובר בה' קולות"¹⁰. פירושו: שאם מקבל את ההטבה מהקב"ה לעצמו ולא לשם שמים, אז הוא עובר בה' קולות.

(ב) אנו מדברים רק משבח הכלה ולא משבח החתן. כי אמרו ז"ל (ברכות -) "כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בה' קולות". נותן הסעודה זהו הקב"ה, א"כ אם החתן הוא נותן, אז כבר אין על מה לדבר בשבחו. אולם על הכלה כן אמרו (כתובות טז.) "כיצד מרקדין לפני הכלה". דריקוד הוא ענין של עליות וירידות, ולפני שהאדם זוכה להשגת התורה, שהוא בבחי' העבודה דמלכות שמים, הוא בעליות וירידות, לכן מדברים דוקא בשבח הכלה, דהיינו באמצע עבודת האדם. (ליל שבת פר' ויחי תשמ"ז, בשבע ברכות).

(ג) צריך להבין למה "חתן מוחלין לו את כל עוונותיו" ביום חופתו, וכמ"ש הגמ': ג' מוחלין להם עוונותיהם: גר שנתגייר, העולה לגדולה, והנושא אשה.

צריך להסביר שאשה זה בחינת נשמה, שזה נקרא בחינת "אשה יראת ה'". וזה האדם מקבל מלמעלה, כמ"ש: הבא ליטהר "מסייעין אותו"¹¹. והסיוע הזה שמקבל מלמעלה שזה בחי' אשה, זהו נקרא בחי' תשובה¹², ואז מוחלין לו את עוונותיו. והיות שחתן וכלה זה ענף משורש רוחני, לכן כשהאדם נושא אשה מוחלין לו את עוונותיו. (ד) התחתון צריך להגיד שהעליון שלם, וכל החיסרון הוא רק בו, ואז צריך ללכת באמונה, ועי"ז יכול להעלות מ"ן¹³, בזכות שהלך באמונה - שהעליון שלם והחיסרון רק אצלו. דכך הוא אינו פוגם את

9. העבודה דלשמה נק' עבודה בחינם, כמ"ש באבות, הווי משמשים את הרב שלא ע"מ לקבל פרס. וכן אמרו (מ' נדרים) "מה אני בחינם אף אתם בחינם".

10. התורה ניתנה בחמשה קולות. עיי"ש בגמ'.

11. ופי' בזה"ק, במה מסייעין אותו? בנשמתא קדישא!.

12. ויש ענין דאי' בזה"ק פר' נשא (אות כח) תשוב ה' לגבי ו'. עיין ביאור ארוך ע"ז בברכת שלום מאמרים תשמ"ה מאמר כז.

13. תפלה וחסרון, שאז מבקש מילוי להכלי שיש לו. וזה רק אם יודע שהעליון הוא שלם ויכול למלאות את מבוקשו.

לא כן מהיכן ר' יוסי הגלילי הבין למעט גם כן ימים טובים, דהיה אפשר לומר שרק שבתות נמעט כיון שקדושתו חמורה, אבל יו"ט שקדושתו קלה משבת מהיכי לן למעט?!

ואי אפשר לומר שהוא ממעט גם יו"ט מזה שכתוב בפסוק "מימים ימימה", משמע לשון רבים דהיינו שבתות ויו"ט, כי הימים ימימה הולך על ימי החיוב - שצריך להניח בהם תפילין, ולא על המיעוט - מתי א"צ להניח תפילין. ועוד שלגבי שבת היה צריך לומר 'פרט לשבת ויו"ט', ולמה אמר 'פרט לשבתות' - לשון רבים. וצריך לומר שגם ר' יוסי הגלילי סמך ג"כ על הפסוק שדורש מזה ר"ע, "והיה לך לאות", שמפסוק זה ודאי אפשר למעט גם שבת וגם יו"ט. אלא שיש להבין א"כ למה ר' יוסי הגלילי ראה ללמוד ג"כ מהפסוק של "ושמרת את החוקה וכו'" את המיעוט של "מימים ימימה"?

וצריך לומר שמהפסוק של "ושמרת את החוקה" אנו רואים שיש גם כן איסור להניח באותן ימים המומעטים, שמהפסוק של "והיה לך לאות" היינו רק ממעטים מהחיוב, והיינו חושבים דאם רוצה להניח הרשות בידו, לכן ראה ר' יוסי הגלילי לדרוש ולמעט מהפסוק של "ושמרת", לאזהרה לשבתות ויו"ט, שאסור להניח בהם, כיון ששבתות ויו"ט שוים הם שאין בהם חובה [הנלמד מהפסוק והיה לך לאות] כן שווים הם גם לאיסור הנחתן בשבתות ויו"ט. ומזה אנו למדים שלדעת ר"ע אכן אין איסור להניח בשבתות ויו"ט, שהוא למד רק מהפסוק של "והיה לך לאות"¹⁵.

ועיין מ"ש באו"ח סימן כט שמסתפק אם הפסוק "והיה לך לאות" שממנו ר"ע ממעט בא לאיסור או רק בא למעט מחיוב. נמצא שגם לר"ע יש איסור בדבר כמו לר' יוסי הגלילי, וכיון שכן אין לחלק בין שבת ליו"ט, דגם יו"ט נתמעט מ"והיה לך לאות". וכבר הקשו על זה האחרונים ממ"ש בגמ' שר"ש התיר לשלוח תפילין ביו"ט? אלא ודאי צריכים לומר שר"ע אינו ממעט מהפסוק של "והיה לך לאות" רק מהחיוב, אבל אין כלל איסור להניח אם ירצה, וא"כ הקשו על הב"י שכתב שאם בודאי חשכה היום וכבר שבת, צריך לחלץ התפילין, והרי אין איסור בהנחתן?

ותירצו בזה, שבאמת כל הדין שצריך לחלוץ התפילין בהגיע שבת הוא רק מטעם שמא יצא ד' אמות ברשות הרבים, וא"כ האיסור הוא רק מצד גזירה דרבנן, אבל לא נלמד כן מהפסוק. ויש להביא עוד ראיה שאין איסור, ממ"ש הגמ' (שבת דף סו.) לא יצא האיש בתפילין ואם יצא אינו חייב חטאת. ואפילו לפי זה שסובר ששבת לאו זמן תפילין ג"כ לא חייב חטאת דהוי דרך מלבוש.

העליון. והליכה באמונה פירושה - שמחובר עם העליון, ז"א, אדם שזכה להתגלות השי"ת, אז יכולות להיות לו טענות להבורא, ואז שייך לומר שיכול ללכת באמונה.

(ה) יש חסדים שהוא בחי' משפיע, וזהו רק אחוז קטן אצל אדם, כי הרוב אצלו זה תאוות לתועלת עצמו, ולכן רק אחוז קטן הוא שמח. למשל בזה שבא לבית הכנסת זה חסדים, וזהו גם למעלה מהדעת, והוא שמח בזה.

אולם יש אדם שיש לו גדלות רוחנית, והוא פוחד שזה יכול להיות ע"י כלי קבלה, אז לכן הוא מעדיף לחזור לקטנות, דוגמת החסדים של זמן הקטנות, שאז שמח רק מזה שבא לביהכ"ס, וזה למעלה מהדעת יותר גדול [כיון שהיה בגדלות ובחר ללכת בקטנות - באמונה].

(ו) ביום ב' ב' בתמוז בבוקר אמר: תפלה זהו רצון, ומה שחכמים תיקנו לומר בפה זוהי סגולה, אבל עיקר תפלה זהו רצון. נוכמ"ש "איזהו עבודה שבלב, זהו תפלה, שנאמר "ולעבדו בכל לבבכם"¹⁴.

בענין שבת לאו זמן תפילין

מר"י מילר זצ"ל

במנחות דף לו: תניא "ושמרת את החוקה הזאת מימים ימימה" (שמות יג.), ודרשינן "ימים" ולא לילות. "מימים" ולא כל ימים, פרט לשבתות ויו"ט, דברי ר' יוסי הגלילי. לכן אסור להניח בהם תפילין - בין בשבתות ויו"ט ובין בלילה. ור' עקיבא חולק ואומר ד"ושמרת את החוקה הזאת" הולך על פסח, וא"כ לילה הוי זמן תפילין. אבל שבתות ויו"ט אינם זמן תפילין ויליף מפסוק אחר, שכתוב (שם) "והיה לך לאות על ירך ולטוטפות בין עיניך" - מי שצרכים אות, יצאו שבתות ויו"ט שהן עצמן אות.

והגמ' מדייקת שם שלפי ר' יוסי הגלילי יש איסור להניח תפילין בימים אלו, משא"כ לפי רבי עקיבא שלומד את ענין שבתות ויו"ט שאינן זמן תפילין מפסוק של "והיה לך לאות" אז הוא רק ממעט אותן מהחיוב, אבל אין איסור להניח בהם, ואם רוצה להניח תפילין הרשות בידו, וכיון שבפסוק זה אין אזהרה כמ"ש בפסוק של "ושמרת" שמדייקים מזה שיש איסור ביום שאין חיוב.

וצריכים לומר, שר' יוסי הגלילי שממעט מושמרת מימים ימימה שומך גם כן על הפסוק שר' עקיבא לומד מזה, "והיה לך לאות". דאם

14. ע"י בחובות הלכות שער חשבון הנפש שער התשיעי.

15. בענין זה עיין במש"כ ה"ש אגת אריה" בסימן מא.

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

דברי הרב. דהו"ג: דהוד וגבורה. דו"נ: דכר ונוקבא. דו"ק: התבונן היטב; דייק. ד"ז: דפוס זולצבך. דחז"ל: דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר: דט' ראשונות. דכ"ז: דכל זה. דלפי"ז: דלפי זה. ד"מ: דפוס מנטובא; דרך משל; דיני ממונות; דבר מצוה. ד"נ: דיני נפשות; דם נדה. דנת"א: דנקודות, תגין, אותיות. דע"כ: דעל כן; דעל כרחך. דע"ס: דעשר ספירות. דעסמ"ב: דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. דפו"י: דפוס ישן. דצח"מ: דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ק: דפוס קרימונה. ד"ש: דרכי שלום. ד"ת: דברי תורה; דין תורה. דת"י: דעת, תפארת, יסוד.

ה

הא"ח: הארת חכמה. הי"ע: השם ירחם עליו. האר"י: האלקי רבינו יצחק. ה"ג: ה' גבורות. ה"ה: הוא הדין; הרי הוא; הלא הוא; שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ד: הדא הוא דכתיב. ה"ח: ה' חסדים. ה"י: היה. ה"ם: הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). הל"ל: הוי ליה למימר. ה"מ: ה' מקיפים; הני מילי. ה"נ: הכא נמי. הנז' : הנזכר. הנ"ל: הנזכר לעיל; הנזכר למעלה. ה"ס: הוא סוד. ה"פ: הכי פשיטו; ה' פעמים; ה' פרצופין; הכי פירושו; הברה פשוטה. ה'ק: הקדוש. ה"ק: הכי קאמר. הקב"ה: הקדוש ברוך הוא. הקס"ה: הקדמת ספר הזהר. ה"ר: ה' ראשונות, ה' ראשונה. הרמ"ק: האלקי רבינו משה קורדובירו. השי"ת: השם יתברך. ה"ת: ה' תתאה, ה' תחתונות. התפ"א: התפשטות א'. התפ"ב: התפשטות ב'.

ו

ואכ"מ: ואין כאן מקומו. ואכמ"ל: ואין כאן מקום להאריך. ואל"כ: ואם לא כן; ואהבת לרעך כמוך. ובעוה"ר: ובעונותינו הרבים. ובש': ובשער. וגו': וגומר (ראה וכו'). ודו"ק: דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל: ודי למבין. ול"ב: ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י: והמשכיל יבין. וזה"ד: וזה הדין. וז"ל: וזה לשונו. וכה"א: וכן הוא אומר. וכו': וכולה; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סופו נזכר בכתב). ול"נ: ולי נראה. ונלע"ד: ונראה לפי עניות דעתי. וע"ד: ועל דא. ועד"ז: ועל דרך זה. ועכ"ז: ועם כל זה; ועל כל זה. ו"ק: ו' קצוות. וש"נ: ושם נסמן. ו"ת: ו' תחתונות. ות"י: ותיקונים.

ז

ז"א: זעיר אנפין; זכות אבות; זה אומר. זאה"ל: זכור אותו האיש לטוב. זא"ז: זה אצל זה; זה אל זה; זה את זה; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז: זה בזה. זה"ז: זמן הזה. זה"פ: זה הפרוש. זה"ש: זה הוא שאמר. זו"ן: זעיר ונוקבא; זה לשונו; זכרו (זכרוננו) לברכה. זל"ז: זה לזה. ז"ח: זהר חדש. זכ"ל: ז' כוכבי לכת. זלמ"ז: זה למטה מזה; זה למעלה מזה. ז"מ: ז' מלכים. זמ"ז: זה מזה. זמ"ן נק"ט: סדר ששת סדרי המשנה - זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ז"ס: זה סוד. ז"ע: זה ענין. זעה"א: זקני עם הארץ. זע"ז: זה על זה; זה עם זה. ז"פ: ז' פעמים. זצ"ל: זכר צדיק לברכה. ז"ק: זרע קודש; זקף קטן. ז"ש: זה שכתב; שאמר; זה שאומר; זה שכותב. ז"ת: ז' תחתונות. זת"ז: זה תוך זה; זה תחת זה. זת"ח: זקני תלמידי חכמים.

ח

ח': חלק; חדש. ח"א: חלק א; חכמים אומרים; חד אמר. ח"ב: חלק ב'; חכמה בינה. חב"ד: חכמה, בינה, דעת. חבת"ם: חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג: חלק ג'; חלופי גרסאות. ח"ד: חלק ד'. חד"ר: חסד דין רחמים. ח"ה: חלק ה'; חלול ה'. חה"ש: חלול השם. חה"מ: חול המועד. ח"ו: חלק ו'; חסר ואו; חס ושלום. חו"ג: חסדים וגבורות. חו"ד: חוקר ודורש; חלב ודבש. חוה"מ: חול המועד. חוהמ"ס: חול המועד סוכות. חוהמ"פ: חול המועד פסח. חו"ל, חו"ל: חוץ לארץ. ח"ז: חלק ז'; חדש זה. חז"ל: חכמינו זכרם לברכה. חח"ן: חכמה חסד נצח. חכ"א: חכמים

א"א: אברהם אבינו; אי אפשר; אריך אנפין; ארך אפים. אאמו"ר: אדוני אבי מורי ורבי. אב"א: אהור באהור. אב"ג: אנא בכח גדולת. אבי"ע: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג: אין גורסים; ארבע גלויות. א"ד: אינו דומה; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר: אדם הראשון. אדל"ג: אפשר דלא גרסינן. א"ה, א"ו, א"ה, אוה"ע: אומות העולם. אה"ל: אור הלכנה. או"א: אבא ואמא; אחד ואחד. או"ח: אור חזר. או"י: אור ישר. א"י: ארץ ישראל. או"מ: אור מקיף. או"נ: אריך ונוקבא. או"פ: אור פנימי. או"ב: "אור ברוך". או"ש: "אור שלום". אחב"פ: אהור בפנים. אח"ז: אחר זה. אחז"ל: אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ: אחר כך; אחרי כן. אח"פ: אוון חוטם פה. א"כ: אם כן; אינו כדאי; אין כאן. אכמ"ל: אין כאן מקומו להאריך. א"ל: אמר ליה. אל"ה: ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר: אור מים רקיע. אנ"כ: אורות נצוצין כלים. א"ס: אין סוף. א"ע: את עצמו. אע"ג: אף על גב. אע"פ: אף על פי. אעפ"כ: אף על פי כן. א"צ: אינו צריך. אצ"ל: אין צריך לומר. א"ק: אדם קדמון (שם עולם); אין קץ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו: אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר: אמר רב; אל רחום. ארגמ"ן: אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע: אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י: אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת: אם תאמר; אל תאמר; אל תקרא; אי תימא. א-ת (האותיות מן א עד ת). אתב"ש: אחד מצרופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל: אם תמצא לומר. אתעד"ל: אתערותא דלעילא. אתעדל"ת: אתערותא דלתתא.

ב

ב"א: בראשית א'; בן אדם; בנין אב; ברוך אתה. בא"ד: באמצע דבור. באבי"ע: באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר: באדרא רבא. באדר"ז: באדרא זוטא. בא"י: ברוך אתה ה'. ב"ב: בראשית ב'. בב"א: בכת אחת. בג"ד: בגין דא. בג"ה: בינה, גבורה, הוד. בג"כ: בגין כך. ב"ד: בית דין. בד"א: כמה דברים אמורים; בדרך אחרת. בד"כ: בדרך כלל. בדר"ו: בדחילו ורחימו. ב"ה: בית הלל; ברוך הבא; בית המקדש; בין השמשות. בהכ"נ: בית הכנסת. ביהמ"ק: בית המקדש. בוצד"ק: בוצינא דקרדנותא. בחי": בחינה; בחינות. בחי"א: בחינה א'. בחי"ב: בחי"ג: בחי"ד: בחינה ב'/ג'-ד'. בי"ע: בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ: בכל מקום; בכמה מקומות. במ"א: במקום אחר. במ"ר: במדרש רבה. ב"נ: בר נש. ב"ן: מספר (שם הוי"ה במילוי ההי"ן) בס' : בספר. בס"ד: בספרא דצניעותא; בסייעתא דשמיא. בסו"ה: בסוד הכתוב. ב"ע: בריאות עולם. בע"א: בענף א'. בע"ה: בעורת השם. בעוה"ב: בעולם הבא. בעוה"ז: בעולם הזה. בעוה"ר: בעונותינו הרבים. בעה"ח: בעץ החיים. בע"כ: בעל כרחו. בע"ס: "בעל הסולם". בע"מ: בעל מנת. בע"ש: בערב שבת. בעש"ק: בערב שבת קודש. בע"ת: בעל תשובה. ב"פ: ב' פעמים. בפ"ע: בפני עצמו. ברהמ"ז: ברכת המזון. בר"ת: בראשי תיבות. ב"ש: ב' שלישים; בית שמאי. בשכמ"ל: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בש"ת: ב' שלישי ת"ת; ב' שלישי תתאין. בת"ת: בתפארת.

ג

ג"א: גירסא אחרת (גרסא אחרת נוסח אחר); ג' אלפים; ג' אמצעיות. גו"ע: גולגלתא ועינים. ג"י: גימטריה, (צרופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח: (ז' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצחא, עמר נקא, פקיחו דעיינין, חוטמא. גמה"ת: גמר התיקון. ג"ע: גן עדן; גלוי עריות. ג"ע אח"פ: גולגלתא, עינים, אוון, חוטם פה. גע"ס: גלגלתא, ע"ב, ס"ג. ג"פ: ג' פעמים. ג"ר: ג' ראשונות. ג"ש: גזרה שוה. ג"ת: ג' תחתוניות.

ד

ד': דף. ד"א: דבר אחר; דרך אמת. ד"ה: דברי הימים; דבור המתחיל;

לוח ראשי תבות וקיצורים

הספיר; למען השם. לה"פ: לחם הפנים. לו"ל: לפני ולפנים. ל"ז: לשון זכר. לזע"צ: לזכר עולם יהי צדיק. ל"כ: לא כתוב; לא כן. לכאו"א: לכל אחד ואחד. לכ"ל: לכן נראה לי. לכ"ע: לכולי עלמא. לכ"ש: לא כל שכן. ל"מ: לא מצאתי. למה"ד: למה הדבר דומה. ל"נ: לי נראה; לשון נקבה. לנ"ל: לכן נראה לי. לע"ע: לעתה עתה. לעסמ"ב: לע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. לעת"ל: לעתיד לבוא. לפ"ג: לפרט גדול. לפמ"ש"ה: לפנים משורת הדין. לפ"ע: לפי ענינו. לפע"ד: לפי עניות דעתי. לפ"ק: לפרט קטן. לפ"ש: לפי שעה. ל"צ: לא צריך. ל"ש: לא שנו; לא שנה; לא שייך; ליל שמורים. לשה"ר: לשון הרע. לש"ש: לשם שמים. ל"ת: לא תעשה.

מ

מ"א: מקום אחר; מקום אחד; מדרש אגדה; מלכים א'; מים אחרונים; מנהג אבותינו. מאה"ג: מאור הגדול; מאור הגולה. מארו"ל: מאמר רבותינו זכרם לברכה. מ"ב: שם מ"ב אותיות; מה בכך; מתן בסתר. מב"ד: מיתת בית דין; משיח בן דוד. מב"ו: מלך בשר ודם; מתנת בשר ודם. מב"י: משיח בן יוסף. מ"ג: מחזור גדול (כ"א שנים); מסורה גדולה; מלת גוף. מג"מ: מצוה גורת מצוה. מ"ד: מייך דוכרין; מאן דאמר; מאי דכתיב; מי דמי; מה דעתך; מי דבש. מד"א: מאן דאמר; משום דרכי אמורי. מדה"ד: מדת הדין. מדה"נ: מדרש הנעלם. מדה"ר: מדת הרחמים. מד"ש: מפני דרכי שלום. מ"ה: מספר הויה במילוי אלפין; משום הכי; מלך העולם; מלאך המות. מה"ד: מדת הדין. מה"ה: מה ההבדל. מהל"ל: מה היה ליה למימר. מה"מ: מלאך המות; מלך המשיח; מנא הני מילי. מה"נ: מדרש הנעלם. מה"פ: מה הפרוש. מה"ש: מלאכי השרת. מו"ל: מוציא לאור. מול"מ: מטי ולא מטי. מו"מ: מעלה ומטה; משא ומתן; מגע ומשא. מו"ס: מוחא סתימאה. מוצי"ט: מוצאי יום טוב. מוצש"ק: מוצאי שבת קודש. מו"ש: מוצאי שבת. מ"ז: משנה ז'. מחז"ל: מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט: מקח טעות. מטטרו"ן: שם מלאך. מ"י: ב' אותיות משם אלהים. מכ"ש: מכל שכן. מ"ל: מנא לן. מלה"ד: משל למה הדבר דומה. מלה"ש: מלאכי השרת. מל"ת: מצות לא תעשה; מסיח לפי תומו. מ"מ: מכל מקום; מארי מתניתין; מארי מתיבתא; מאי משמע; מראה מקום; מת מצוה; משנה מקום. ממ"ה: מלך מלכי המלכים. ממ"ן: ממה נפשך. מ"ן: מייך נוקבין. מנ"מ: מאי נפקא מינה? מ"ס: מדת סדום; מר סבר; מוחא סתימאה. מסה"ז: מסורת הזהר. מ"ע: מצות עשה; מראית עין; מצות ערוב. מע"ח: מעלה עליו הכתוב. מע"ט: מעשים טובים. מעל"ע: מעת לעת (יום שלם). מ"צ: משיח צדק. מצפ"ן: שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה: משה רבינו עליו השלום. מ"ש: מה שכתוב; מאי שנא. משא"כ: מה שאין כן. מש"כ: מה שכתוב כאן. מ"ת: משנה תורה; מתן תורה. מת"ל: מה תלמוד לומר.

נ

נ"א: נוסחא אחרינא; נביאים אחרונים. נא"כ: נאמר כאן. נג"ע, ר"ע: נפילים, גבורים, ענקים, רפאים, עמלקים. נגה"ד: נגמר הדין. נ"ה: נמי הכי; נר הבדלה; נצח הוד. נה"י: נצח, הוד יסוד. נהי"מ: נצח, הוד, יסוד, מלכות. נו"נ: נע ונד; נעשה ונשמע. נוק' : נוקבא. נח"ש: נדוי, חרם, שמתא. נ"ל: נראה לי. נ"מ: נפקא מינה. נ"נ: נח נפש. נ"ע: נוקבי עינים; נשמתו עדן; נוחו עדן. נ"צ: נחמת ציון. נק': נקרא. נ"ר: נפש רוח; נחת רוח; נביאים ראשונים. נר"ן: נפש, רוח, נשמה. נרנח"י: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב: נ' שערי בינה. נת"א: נקודות, תגין, אותיות.

ס

ס"א: ספרים אחרים; סטרא אחרא; סתרי אותיות. ס"ב: סימן ברכה. ס"ג: (הוי"ה במילוי יודין ואלף בואו); סנהדרין גדולה. ס"ד: סוף דבר; סלקא דעתך. סד"א: סלקא דעתך אמינא. סו"ה: סוד הכתוב. סו"ס: סוף סוף; ספירה וספירה. ס"י: סימן. ס"י: ספרים ישנים; ספר ישן; סימן יפה; ספר יצירה. ס"ל: סח לי; סבירה ליה. ס"מ: סטרא מסאבותא. ס"נ: סכנת נפשות. ס"ע: סדר עבודה. ס"פ: סוף פסוק. ספ"י: סבר פנים יפות. ספ"י: ספירה. ס"ת: ספר תורה; סתרי תורה; סוף תיבה.

אומרים. חל"ה: חלק לעולם הבא. חנ"ה: חנוכת הבית. חנכ"ל שצ"ם: שבעה כוכבי הלכת - חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס: חכמה סתימאה. ח"ע: חיי עולם; חתימת עדים. חע"ה: חיי עולם הבא. ח"ש: חצי שעה; חלול שבת. חש"ו: חרש, שוטה וקטן. חש"ח: חולם, שורק, חיריק.

ט

ט"א: טור א'; טעם אחר. טו"ר: טוב ורע. ט"מ: טומאת מת; טעמא מאי; טעמי מקרא. טנת"א: טעמים, נקודות, תגין, אותיות. ט"ס: ט' ספירות. ט"ר: ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד: י"ב המזלות - טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה, בתולה, מאזנים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים. ט"ת: ט' תחתונות.

י

י"א: יש אומרים; יש אוסרים; ירא אלהים; ירחמהו אל. יא"י: ישוב ארץ ישראל. יא"ל: יש אם למקרא; יש אם למסורת; יזכרם אלהים לטובה. י"ג: יש גורסים; יין גפן; מספר. י"ד: יש דורשים. י"ה: (ב' אותיות הראשונות משם הויה). יה"א: ג' מלואים של שם הוי"ה יודין ההין אלפין. יה"כ, יוהכ"פ: יום הכפורים. יה"ר: יהי רצון. יו"כ: יום כפור. יו"ש: ימין ושמאל. יחנר"ן: יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט: יצר טוב; יש טעם; יום טוב. יו"ט: יום טוב. יול"א: יתברך ויתעלה לעולם אמן. יט"ל: יש טעם לדבר. י"י: רמז על יחוד הוי"ה ואדני. יי"י: יברכך יאר ישא. יכ"ק: יום כפור קטן. י"ל, יל"ד: יש לדעת. י"ל, יל"ה: יש להבין. י"ל, יל"ו: יש לומר. י"ל, יל"ש: יש לשאול. י"מ: יש מפרשים; יש מקומות; יציאת מצרים. י"ס: יוד ספירות; יש ספרים; יש סוכרים. יס"ג: יש ספרים גורסים. יצה"ט: יצר הטוב. יצה"ר: יצר הרע. יש"א: ימין, שמאל, אמצע. ישסו"ת: ישראל סבא ותבונה. ית': יתברך; יתעלה. ית"ש: יתברך שמו.

כ

כ': כבוד. כ"א: כי אם; כל אחד; כך אמר; כתוב אחד; כלל אחד. כא"א: כתוב אחד אומר. כאו"א: כל אחד ואחד; כל איש ואיש. כאו"ל: כל אומה ולשון. כאחז"ל: כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב: אותיות התורה. כ"ג: כהן גדול. כ"ד: כדי דבור; כל דבר; כך דרשו. כד"א: כמה דאת אמר; כדא דאת אמרת. כד"ש: כדרך שאמרו. כ"ה: כתוב הכא. כה"א: כן הוא אומר. כה"ג: כהן גדול; כהאי גוונא. כהמ"ג: כל המוסיף גורע. כה"נ: כן היא נוסחת. כה"ק: כתבי הקודש. כו' וכו'. וכולה: (לאמור אל הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו). כו"כ: כך וכך. כו"פ: כלל ופרט. כופו"כ: כלל ופרט וכלל. כ"ז: כל זה; כל זמן; כף זכות; כלי זיין. כ"ח: כלי חיצון; כתר חכמה. כח"ב: כתר, חכמה, בינה. כחב"ד: כתר, חכמה, בינה, דעת. כח"ב תו"מ: כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י: כנסת ישראל; כתב יד; כן ירבו. כ"כ: כל כך; כמו כן; כתוב כאן. כל"ז: כלי זיין. כל"י: כהן, לוי, ישראל. כ"מ: כל מה; כל מקום; כן מצאתי; כן משמע; כן מוכח. כמד"א: כמה דאת אמרת. כמו"ש: כמו שכתוב. כמש"א: כמו שאתה אומר. כמש"ה: כמו שאמר הכתוב. כ"נ: כן נאמר; כן נראה. כנה"ג: כנסת הגדולה. כנו"ז: כנוצר. כנ"י: כנסת ישראל. כנ"ל: כנוצר לעיל; כן נראה לי. כנלע"ד: כן נראה לפי עניות דעתי. כסה"כ: כסא הכבוד. כ"ע: כולי עלמא; כתר עליון. כ"פ: כלי פנימי; כל פנים; כך פרשו. כצ"ל: כן צריך לאמור - להיות - לבאר. כ"ק: כלי קודש; כבוד קדושת. כ"ש: כל שכן; כבוד שמו; כל שעה; כבוד שבת. כש"ד: כללו של דבר. כש"כ: כל שכן. כשו"ש: כל שעה ושעה; כל שנה ושנה. כש"ט: כתר שם טוב. כש"ש: כמו שכתבתי שם. כ"ת: כתר תורה. כתה"ק: כתבי הקודש. כתחז"ל: כתקון חכמינו זכרם לברכה.

ל

ל"א: לשון אחר. לא"א: לא אמרו אלא. ל"ב: מספר. לבנ"ה: ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג: לא גרסינן; לשון גמרא. ל"ד: לאו דוקא; לפי דעת; לא דמי. לד"א: לדעת אחרים; לדבר אחר. לד"ה: לדברי הכל. ל"ה: לבנת

לוח ראשי תבות וקיצורים

תפא

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א; עמוד א; ענין אחר; על אודות. עאכ"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין); שם ע"ב. עבגע"מ : עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג; עבודת גלולים; על גב. ע"ד : על דבר; על דרך; על דעת. עד"ה : על דרך הכתוב; על דרך האמת - האמור. עד"ז : על דרך זה. עצל"ד : עוד צריך לדעת. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום; עשרת הדברים; עם הארץ; עין הרע; עבד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ס : עשר הספירות. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עליו השלום. עו"א : עובדי אלילים. עוה"ב : עולם הבא. עוה"ז : עולם הזה. עוה"א : עולם האצילות. עוה"נ : עולם הנקודים. עומ"ש : עול מלכות שמים. עו"נ : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה זרה; על זה; עם זה; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם; עצה טובה; עין טובה. ע"י : עיין; עילאין. ע"י : על ידי. עי"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר הקדש. עיו"ט : ערב יום טוב. עיו"כ : ערב יום כפור. עי"ז : על ידי זה. עי"מ : עבור, יניקה, מוחין. עיקת"ו : עיר קדשנו תיבנה ותכונן. ע"כ : על כן; עד כאן; עד כמה; עבודת כוכבים; עבד כנעני. עכאו"א : על כל אחד ואחד; עם כל איש ואיש. עכ"ד : עד כאן דבריו. עכ"ז : עם כל זה. עכו"ם : עבודת כוכבים. עכ"ל : עד כאן לשונו. עכ"פ : על כל פנים. ע"ל : עין לעיל. על"ה : על מנת להשפיע. על"ק : על מנת לקבל. ע"מ : על מנת; על משקל; עשר מאמרות; על מה; על מחצה; עשר מכות. עמוד"א : עמודא דאמציעתא. עמ"ש : עין מה שכתבתי; עד מאה שנים; עול מלכות שמים. ענ"ב : עקודים, נקודים ברודים. ע"ס : עשר ספירות; על סמך. עמס"ב : ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. עע"ז : עובדי עבודה זרה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומזלות. ע"פ : על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצהי"ט : על צד היתר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר : ערב רב. ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב ראש חודש. ע"ש : עין שם; ערב שבת; על שלחן. עש"א : עד שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על שום מה. ע"ת : ערוכ תחומים; על תנאי.

ק

ק' : קדוש; קמא; קהל; קטן. ק"א : קונטרס אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבו"ש : קודשא בריך הוא ושכינתיה. קה"מ : קריאת המגילה. קה"ק : קדש הקדשים. קה"ת : קריאת התורה. ק"ו : קל וחומר. קו"ח : קל וחומר. קוש"י : קוצו של יוד. קכ"ד : קדם כל דבר. קלי" : קליפות. קמ"ל : קא משמע לן. ק"פ : קרבן פסח. ק"ק : קדש קדשים; קדשים קלים. קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש : קריאת שמע; קבלת שבת.

ר

ר"א : רבי אבא; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש בית דין. ר"ג : ריש גלותא. רדל"א : רישא דלא אתידע. ר"ה : ראש השנה. רה"י : רשות היחיד. רה"ק : רוח הקדש. רה"ר : רשות הרבים. ר"ח : ראש חודש. רח"ו : ר' חיים וויטאל. ר"י : רבי יהודה; רבי יצחק; רבי יוסי. ר"ו : מספר. ר"ל : רחמנא לשזיבן; רחמנא ליצלן; ראייה לדבר; רצוני לומר. רל"ה : רצון להשפיע. רל"ק : רצון לקבל. ר"מ : ראש מתיבתא; רעיא מהימנא; ריש מתיבתא. רמ"ח : מספר. רמ"ק : ר' משה קורדובירו. רע"מ : רעיא מהימנא. רפ"ח : מספר. רשב"י : ר' שמעון בר יוחאי. רשר"ד : ראייה, שמיעה, ריח, דבור. ר"ת : ראשי תיבות. רת"ס : ראש, תוך, סוף.

ש

ש' : שורה, שעה, שאלה. ש"א : שמואל א'; שלישי אמצעי; שלישי א'. ש"ב : שמואל ב'; שער ב'. שב"ד : שליח בית דין. שב"ה : שמחת בית השואבה. שבי"כ : שבירת כלים. ש"ג : שער ג'; שיעור ג'. שג"ע : של גן עדן. שה"ש : שיר השירים. שוא"ת : שב ואל תעשה. שוי"ט : שבת ויום טוב. שו"ש : ששון ושמחה. שו"ת : שאלות ותשובות. ש"ח : שנאת חנם; שבת חנכה. שי"ל : שיש לאמר; שיש לברך. ש"כ : מספר. שכ"א : שכל אחד. שכאו"א : שכל אחד ואחד. שמרשב"י : שער מאמרי רבי שמעון בן יוחאי. ש"נ : שם נסמן. שנגל"ה : שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל. שנא"ן : (ד' חיות המרכבה) שור, נשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר. ש"ע : שלישי עליון; שמנה עשרה; שמיני עצרת. ש"צ : שליח צבור. שצ"ם חנכ"ל : (ז' כוכבי לכת) שבתאי, צדק, מאדים, חכמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים; שם רע. ש"ש : שם שמים. ש"ת : שמחת תורה; שלישי תחתון.

ת

ת' : תשובה. ת"א : תרגום אונקלוס; תרוץ אחד. תא"מ : תהלים, איוב, משלי. ת"ד : תיקונא דיקנא. תה"ד : תפלת הדרך. תה"ר : תהומא רבא. תה"ש : תפלת השחר. ת"ו : תם ונשלם. תובכ"א : תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן. תובי"ל : תם ונשלם ברוך ה' לעולם. תוה"ק : תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות; תרומות ומעשרות; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע : תם ונשלם שבח לאל בורא עולם. תושב"כ : תורה שבכתב. תשב"ע"פ : תורה שבעל פה. ת"ז : תקוני זהר. ת"ח : תא חזי; תקונים חדשים; תלמיד חכם. תחה"מ : תחית המתים. תכ"ב : תלת כלילין בתלת. תכ"ד : תוך כדי דבור. תכ"ה : תורת כהנים. ת"ל : תלמוד לומר; תרי לישני (שתי נוסחאות; תהלה לאל. ת"מ : תפלת מנחה. תע"ס : תלמוד עשר ספירות. ת"ע : תפלת ערבית. תע"ס : "תלמוד עשר הספירות". תרי"ג : (מספר) תרי"ג מצות. ת"ש : תפלת שחרית; תא שמע. תש"י : תפילין של יד. תש"ר : תפילין של ראש. ת"ת : תפארת.

פ

פ"א : פרק א'; פעם אחת; פרוש אחר. פא"פ : פנים אל פנים; פה אל פה; פעם אחר פעם. פ"ב : פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים. פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין; פדה"ה, פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח : פנימיות וחיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : פריה ורביה. פי' : פירוש. פ"י : פושעי ישראל; פועל יוצא. פלו"י : פלוני. פלח"ק : פתיחה לחכמת הקבלה. פמ"א : פנים מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"נ : פקוח נפש; פדיון נפש. פס"ד : פסק דין. פ"פ : פתחון פה. פ"ק : פרק קמא; פורים קטן; פרט קטן. פו"א : פרקי רבי אליעזר. פרד"ס : פשט, רמז, דרוש, סוד. פ"ש : פסח שני; פרשת שקלים; פדיון שבוים.

צ

צא"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג'; צום גדליה. צ"ד : ציון ד' וכדומה. צח"מ : צומח, חי, מדבר. צ"ל : צריך לומר; צריך להיות. צל"ד : צריך לדעת. צל"ה : צריך להיות. צל"ו : צריך לומר. צ"ע : צריך עיון. צעב"ח : צער בעלי חיים. צע"ג : צריך עיון גדול.